****

Sant Naam Devachi Abhang Gatha

(Marathi)

****

संत नामदेवांची अभंगगाथा, विषयानुक्रमणिका

॥ श्रीहरिः ॥

संपादकीय

'राही रखुमाई कुरवंड्या करिती। जीवे ओवाळिती नामयासी॥' संत नामदेवांचे हे भाग्य संत निवृत्तिनाथांनी भरल्या मनाने शब्दबद्ध केले आहे. असे हे संत नामदेव श्री क्षेत्र पंढरीत शके ११९२ मध्ये कार्तिक शुद्ध एकादशीस सूर्योदयाला गोणाईचे उदरी जन्माला आले. **'प्रसवली माता मज मळमूत्री। तेव्हां जिव्हेवरी लिहिले देवे नामदेव।'** जन्मताच ते **'विठ्ठल विठ्ठल विठ्ठल'** म्हणाले.

नामदेवांचे ज्ञात पूर्वज यदुशेट शिंपी रिळे, ता. शिराळा, जि. सांगली, (महाराष्ट्र) येथे राहात. यदुशेटीनंतर हरिशेट, गोपाळशेट, गोविंदशेट, नरहरिशेट व दामाशेट या पिढ्या झाल्या. रिळे येथून मध्यंतरी नरसी येथे त्यांचे स्थलांतर झाले. त्यामुळे त्यांचे आडनाव रेळेकर झाले. सर्व पूर्वज विठ्ठलभक्त होते व नेमाने आषाढी कार्तिकीस पंढरीत येत. नरसीहून दामाशेटी पुत्र प्राप्तीसाठी पंढरीत आले आणि **'गोणाईने नवस केला। देवा पुत्र देई मला।'** तोच हा पुत्र नामदेव. **'नामदेव ऐसें नाम त्वां (देवांनी) ठेविले.'** त्यांना **'छंद विठूचा लागला'** गोणाईने म्हणावे, **'काय पोरा लागली चट। धरी देउळाची वाट॥ हाती वीणा मुखी हरी। गाय राउळा भीतरी॥ नामा म्हणे माळ (देवांनी) घातली स्वहस्ते'** नामदेव वारकरी झाले.

नामदेवकुळाचा शिवणे, टिपणे करावे, तयार कपडे बाजारहाटासी जावे, असा पूर्वापार धंदा होता. दामाशेटी तोच धंदा करत होते. ते देवाला नित्य नैवेद्य अर्पण करत व मगच बाजाराला जात. एकदा पत्नी गोणाईला म्हणाले, **'आम्ही हाटा जाऊं। लवकरी न येऊं। नैवेद्य पाठऊं। नाम्या हातीं॥'** माता गोणाईने नामदेवांचे हाती नैवेद्य दिला व देवाला अर्पण करण्यास सांगितले. नामदेवांनी मोठ्या आनंदात नैवेद्य नेला. देवापुढे ठेवला. **'केशवा माधवा गोविंदा गोपाळा। जेवी तूं कृपाळा पांडुरंगा॥'** ही हात जोडून आर्त प्रार्थना केली. देव भक्ताच्या निर्धाराचा कस पाहातो. देवाने खूप विलंब लावला. नामदेव व्याकूळ झाले. प्राणार्पणास सिद्ध झाले.

देव प्रगट झाले व त्यांनी नैवेद्य ग्रहण केला. **'ऐसी ग्लानी करितां विठ्ठल पावला। नैवेद्य जेविला नामयाचा।'** कृतयुगातील प्रह्लादभक्तीचेच दर्शन कलियुगात नामदेवांनी जगाला घडवले. दामाशेटींनीही दुसऱ्या दिवशी हे प्रत्यक्ष अनुभवले. त्यांना धन्य धन्य वाटले.

नामदेव देवळात जात होते. पायरीवर एक मुलगी आक्रंदत होती. वारीचे दिवस होते. नामदेवांनी कळवळ्याने तिला घरी आणले. तिने आपले नाव जनी, वडिलांचे दमा, आईचे करुंड, गांव गंगाखेड असे सांगितले. हे दांपत्य शूद्र, पण पंढरीला नित्य येई. जनीला विठ्ठलाचे वेडच लागले. ती गावी परतली नाही. नामदेव परिवाराची झाली. त्यांची दासी म्हणे व तसे जगाला सांगे. तिच्या भक्तीसाठी देवही वेडे झाले. तिच्या संगे दळू, कांडू लागले. तिला न्हाऊ घालू लागले. तिला शेणी वेचण्यातही साहाय्य केले. एकदा देव दळण कांडण्यास रात्री आले. वेळ झाला म्हणून घाईने परतले. पदक, माळा तिथेच राहिल्या. जनाईवर चोरीचा आळ आला. सुळी देण्याची शिक्षा झाली. तिथे नेले. या अन्यायाने जनाई पेटून उठल्या. 'देवा, जिवंत आहात का ?' म्हणाल्या. तत्क्षणी सुळाचे पाणी झाले. जनाईंचा उदंड जयजयकार झाला. 'नामदेव जनाबाई भजन' रूढ झाले.

नामदेव चंद्रभागेत स्नानाला व भक्त पुंडलिक-दर्शनार्थ जात. वाल्मीकींनी शतकोटी रामायण रचल्याचा संवाद त्यांच्या कानी आला. त्याचक्षणी देवाच्या शतकोटी अभंगांचा त्यांनी निश्चय केला. 'त्वरा केली प्रति केशिराजे' आणि अपार अभंग प्रगट झाले.

नामदेवांचे लडिवाळ प्रेम, अमृतमधुर अभंग, टाळ, वीणा, मृदंग असा कीर्तनाचा फड उभा झाला. जनसागर लोटला. राऊळ अपुरे झाले. वाळवंटात **पुंडलिकापासी नामा उभा कीर्तनासी।** अठरा पगड जाती भक्तिरसात न्हाल्या. **निवृत्ति ज्ञानदेव सोपान। अपार वैष्णव ते जाण। हरि कीर्तनाची दाटी। तेथे चोखा घाली मिठी॥** चोखा, बंका परिवार, नरहरी, जगमित्र नागा, आसंद सुदामा, विसोबा, सावतोबा, गोरोबा, साऱ्यांची **'एकच टाळी झाली चंद्रभागे वाळवंटी'**

ज्ञानदेवांचा अभंग झाला आणि **अभंग बोलता रंग कीर्तनीं भरला। प्रेमाचेनि छंदें** विठ्ठल नाचूं लागला. **नाचू कीर्तनाचे रंगी। ज्ञानदीप लाऊ जगी॥** चे दर्शन झाले. नामदेव टाळी वाजवा म्हणाले. गोरोबांचे नेत्री अश्रू दाटले. त्यांनी आपले थोटे हात वर केले. चमत्कार झाला. '**गोरा थोटे वरती करी। हस्त फुटले वरच्यावरी॥**' त्यांचे दिवंगत मूल रांगत आले. '**कीर्तनी गोरियाप्रती कर आले। मूलही देखिले कीर्तनात॥**' गोरोबांना भडभडून आले. म्हणाले, '**जीवे ओवाळावे नामयासी। जणू नामदेवाच्या कीर्तनी। ध्वजा आल्या स्वर्गाहुनी।**' '**वाळवंटी चंद्रभागेच्या काठी झेंडा रोविला।**' '**ऐसा कीर्तनमहिमा सर्वांमाजी वरिष्ठ। जड मूढ भाविका सोपी केली पायवाट॥**'

नामदेव पार वेडे झाले. दामाजींना व गोणाईना वाटले, पोर हातचे गेले. लग्नाची बेडी घातली. गोविंदशेट सदावर्तेंची कन्या राजाई नामदेवांची पत्नी झाली. पण नामदेवांचे 'येरे माझ्या मागल्या'च कायम. गोणाई त्यांना कळवळून म्हणाली, '**कापड घेऊनी जाई बाजारासी। गोणाई नाम्यासी शिकवीते॥**' तुझे लग्न झाले. '**कुटुंब चालवणे तुज**' नामदेव पेचात पडले. 'बरं' म्हणाले, गाठोडे घेऊन बाजाराला गेले. '**अन्न उदक सोडीले। ध्यान देवाचे लागले**' मग धंद्याची शुद्ध कुठली ? अंधार पडला भानावर आले. जवळच गणोबा (गणेशमूर्ती) होते. त्यांच्या हवाली गाठोडे केले. तुम्हीच घ्या म्हणाले. शेजारच्या धोंडोबाला (दगडाला) म्हणाले, 'तूं याला जामीन बरं का ?' आणि थेट देवापुढे ठाकले. '**केशवासी नामा सांगतसे भावे। व्यवसाय स्वभावे केला तैसा।**' देव हसले. नामदेव घरी आले. राजाई आनंदली. सारा माल खपला. दामाशेटी आले. त्यांनीही विचारले. नामदेव म्हणाले, गणोबांना कापड विकले, आठवड्याची बोली आहे. धोंडोबा जामीन आहे. त्यांनी कपाळाला हात लावला. '**उदीम सारा बुडविला। गमाविले भांडवल।**' 'उधारी आण' म्हणून लकडा लावला. नामदेव गेले, पण गणोबा, धोंडोबा दोन्ही दगडच. नामदेव म्हणाले, 'धोंडोबा, तुम्ही जामीन आहात. चला.' ढकलत ढकलत घरी आणले. कुलूप लावले. देवळात गेले. देवाला आपला प्रताप सांगितला. घरी

आले. राजाईने दामाशेटींना सांगितलेच होते. ते कडाडले, **'नाम्या, काय केले। धोंड्या कशाला कोंडिले।।'** डोके फोडून काय होणार ? धोंडा बाहेर ढकलला. अचाट धक्का बसला. धोंडा निखळ सोन्याचा होता. गरीबाचे घरी खूट झाले, तरी गावांत कूट होते. बातमी फुटली. धोंड्याचा मालक तावातावात आला. मालाचे पैसे दिले. अन् धोंडा घेऊन गेला. देव नामदेवाचा पाठिराखा आहे. डंका झाला.

नामदेवांचे मेहुणे आले. आणखी एक चमत्कार झाला. तिथी दशमी होती. **नामा म्हणे कांते दशमी एक भुक्ति। भोजन निश्चिती करुं नये।।** उद्या एकादशी. परवा द्वादशीला पारण्याचे भोजन. राजाईचा जळफळाट झाला. आताही देव धावले. वाणी झाले. वराईची गोणी आणली. लागेल तेवढे वेचा म्हणाले, पण नामदेवांना रुचले नाही. त्यांनी ब्रह्मवृंदांना साऱ्या मोहरा दान केल्या. राजाईने आग पाखडली. परिसा भागवतांच्या मंडळींची व तिची चंद्रभागेतीरी भेट झाली. काकुळतीने त्यांचा परीस आणला. लोखंडाचे सोने केले. घरी थाट झाला. नामदेवांनी आग्रहाने परीस घेतला आणि बिनदिक्कत चंद्रभागेत भिरकावला. परिसा भागवत भडकले. नामदेव म्हणाले, 'चला देतो.' चंद्रभागेत आले. ओंजळभर वाळू घेतली. हताश परिसा भागवतांनी हिय्या करून खड्याला लोखंडी किल्ली लावली. सोने झाले. प्रत्येक खडा पारखला. थक्क झाले. आरती गायिली, **'प्रत्यक्ष प्रचीत हे वाळवंट परीस केले.'** राजाईला उपरती झाली. म्हणाल्या, **'आता हे संसारीं मीच धन्य जगी। जे तुम्हां अर्धांगी विनटले'** सारी पंढरी दुमदुमली. नकळत नामदेवांना अभिमान झाला. ते पुण्यक्षेत्र आळंदीत आले. ज्ञानदेवादिकांचे भेटीस गेले. सर्वांनी नामदेवांचे दर्शन घेतले. नामदेवांनी प्रतिदर्शन घेतले नाही. माउलींनी हे हेरले. त्यांचा अभिमान जावा म्हणून योजना केली. पण नामदेव दुखवले. ते पंढरीत देवापुढे उभे ठाकले. देवांनी समजावले. औंढ्या नागनाथ येथील विसोबा खेचरांना गुरू करण्यास सांगितले. विसोबांनी अंतर्ज्ञानाने ते जाणले. नामदेव आले. तर **'खेचरे केली माव। पिंडीवरी ठेविला पाव'** नामदेव भांबावले, पाय काढा म्हणाले. विसोबा म्हणाले, **'जेथे नाही देव तेथे ठेवी पाव'** नामदेवांनी जिथे जिथे त्यांचे पाय ठेवले, तिथे तिथे

पिंड प्रगटली. त्यांचा अहंकार गळाला. ते विसोबांना शरण गेले. विसोबा त्यांचे गुरू झाले. नामदेव पंढरीत परतले. **'नामदेवा भेटी ज्ञानदेव आले। लोटांगण घातले नामदेवे।'** असा नामदेवात पालट झाला. ज्ञानदेव-नामदेव मिलन झाले. देवाच्या अनुज्ञेने तीर्थयात्रेला गेले. मार्गात दोघांचा अपार सुखसंवाद झाला. नामवेद जन्मला. माउली म्हणाले, **'तो हा राजमार्ग सर्वाहुनी चांग। सदा संत संग वाचे नाम॥' 'रामकृष्णहरी। देहु आळंदी पंढरी। गाथा भागवत ज्ञानेश्वरी। बाळक्रीडा तीर्थावळी॥'** संतपंचसूत्री झाली. ज्ञानदेव म्हणे, **'तूं भक्त शिरोमणी' 'नामा म्हणे माझा ज्ञानराज प्राण'** असे एक हृदय झाले आणि पंढरीत परतले.

देवांनी उभयतांना गहिवरून आलिंगन दिले. देवांनी पुढाकार घेतला. तीर्थयात्रेचे ब्रह्मवृंदांना प्रथम मावंदे घातले. नंतर अठरा पगड जातीच्या संत मांदियाळीला, नामदेव परिवारासह मावंदे घातले. **'आनंदें कवळ देती एका मुखीं एक'** असा अभेद पंक्तिसोहळा झाला. ब्रह्मवृंदांनी नामदेवांच्या मस्तकी मंत्राक्षता टाकल्या.

वाळवंटात कीर्तनसोहळ्याला महापूर लोटला. **'संत भार पंढरीत, कीर्तनाचा गजर होत। तेथे असे देव उभा'** भक्तांचे डोळे तृप्त झाले. नामदेवांनी **'आम्हां सांपडले वर्म। करूं भागवतधर्म।'** अशी हाक दिली. ती महाराष्ट्राच्या कानाकोपऱ्यात, दऱ्याखोऱ्यांत पोचली. गावोगावी भजन - कीर्तनाचे थवे लोटले. रामजन्म, हनुमान जन्म, नृसिंह जन्म, कृष्ण जन्माचे सप्ताह ठाकले. संस्कृती दृढमूल झाली. शिवरात्रीला शिवरात्र कथा व हर हर महादेव गजर झाला. शिवविष्णू द्वैताचे, द्वेषाचे मूळ नष्ट झाले. औंढ्या नागनाथ येथे महाशिवरात्रीला नामदेवांनी कीर्तन मांडले. साक्षात शंभू महादेव गाभारा फिरवून **'फिरविले देऊळ जगामाजी ख्याति'** सामोरे झाले. शिव-विष्णु ऐक्याचा ध्वज उभारला. पंढरी सांस्कृतिक, आध्यात्मिक राजधानी झाली. काकडा भजनाने प्रारंभ होई आणि गोपाळ काल्याने वारीची व सप्ताहाची सांगता होई. **'कालया कौशल्य नामदेव जाणे'** निवृत्तिनाथांनी गौरव केला.

एका कार्तिकी एकादशीला **'ज्ञानदेव म्हणे विठ्ठलासी। समाधान तूंचि होसी। परी समाधि हे तुजपाशी। घेईन देवा॥' 'शांति क्षमा दया ऋद्धि। हे ही**

पाहतां मज उपाधी। तुझिया नामाची समाधी। कृपानिधि मज द्यावी। बाबा बाळछंदो॥' सारे सारे व्याकूळ झाले. अश्रुगंगेचे पाट वाहिले. शके १२१८ च्या कार्तिक वद्यात श्री क्षेत्र आळंदीत नामदेव, त्यांची मुले, संत मांदियाळीचा पूर लोटला. मुंगीलाही मार्ग नव्हता. साऱ्यासाऱ्यांना संत नामदेवांनी आदी ते समाधीपर्यंतचा अभंगबद्ध जीवनपट कथन केला. त्यांनी व देवांनी आळंदीचे श्रेष्ठत्व प्रतिपादिले. देवांनी ज्ञानदेवांचा अपार महिमा गायिला. अष्टमीपासून उत्सव मांडला. त्रयोदशीची सकाळ उजाडली. नामदेव पुत्र नारा, विठा, महादा, गोंदा यांनी समाधि परिसर सुशोभित केला. **'देव, निवृत्ति यांनी धरिले दोन्ही कर। जातो ज्ञानेश्वर बैसावया॥ जावोनी ज्ञानेश्वर बैसले आसनांवरी। पुढे ज्ञानेश्वरी ठेवियली॥ तीन वेळा देवा जोडिले करकमळ। झाकियेले डोळे ज्ञानदेवें॥'** साधकांचा मायबाप समाधिस्थ झाला. 'माउली, माउली, माउली ज्ञानोबा माउली' हलकल्लोळ झाला. नामदेवांनी ज्ञानदेवांची 'इंद्रायणीचे तटी' आरती केली.

देववचनानुसार श्री क्षेत्र सासवड येथे मार्गशीर्ष वद्य १३ ला संत सोपानदेव संत मांदियाळीच्या साक्षीने समाधिस्थ झाले. संत चांगदेव श्री क्षेत्र पुणतांबे जि. जळगांव येथे माघ वद्य १३ ला समाधिस्थ झाले. शके १२१९ वैशाख वद्य दशमीला संत मुक्ताई मुक्ताईनगर जि. जळगांव येथे गुप्त झाल्या. ज्येष्ठ वद्य १२ शके १२१९ ला संत निवृत्तिनाथ श्रीक्षेत्र त्र्यंबकेश्वर, जि. नाशिक येथे समाधिस्थ झाले. नामदेवांच्या मुलांनी सर्व समाधिस्थानी अपार सेवा केली. हे सर्व समाधिसोहळे नामदेवांनी अपार श्रद्धेने शब्दबद्ध केले. ही सर्व क्षेत्रे अजरामर पुण्यभूमी झाली.

शके १२०७ मध्ये माघ व ३ ला संत नरहरी महाद्वारात गुप्त झाले. संत जगमित्र नागा श्रीक्षेत्र परळी जि. बीड येथे कार्तिक शुद्ध ११ ला समाधिस्थ झाले. आषाढ वद्य १४ ला संत सावता माळी श्री क्षेत्र अरण जि. सोलापूर येथे समाधिस्थ झाले. संत गोरोबा श्री क्षेत्र तेर जि. उस्मानाबाद येथे चैत्र वद्य १३ ला समाधिस्थ झाले. या सर्व सख्यांच्या वियोगाने नामदेव विकळ व एकाकी झाले. त्यांनी दक्षिण भारत यात्रा केली. पण उत्तर भारत त्यांच्या ध्यानी, मनी, स्वप्नी बसला होता. राजस्थानात

बिकानेरजवळ कोलादजीला देवाने त्यांच्या हाकेला साद दिली आणि निर्जळ कूप (विहीर) पाण्याने तुडुंब भरला. भोपाळला कमलाकर व सुमती ब्राह्मण दांपत्याच्या घरी संत मांदियाळी आली. सुमतीने मुलगा पद्माकर याला स्वयंपाकासाठी गोवऱ्या आणण्यास सांगितले. दुर्दैवाने तिथे पद्माकर सर्पदंशाने मृत झाला. भाविक दांपत्याने मनावर दगड ठेवला. संतांची पंगत वाढली. पण नामदेवांना अशुभ जाणवले. त्यांनी नामाचा टाहो फोडला. पद्माकर जिवंत झाले, आदी घटना सतत आठवत होत्या. उत्तर भारतीयांच्या मनामनांत नामदेव ठसले, बसले होते. ते सारे जणू त्यांना खुणावत होते.

उत्तर भारतात भट्टीवालचा जाल्लो उर्फ जाल्हन, मथुरेचे विष्णु स्वामी, घुमानचे फिरणा शहीद व बहोरदास, तारागांवचे केशो-कलंदर, धारीवालचे लध्धाखत्री, हरिद्वाराचे त्रिलोचन अशी निष्ठावंत भक्त मांदियाळी नामदेवाभोवती गोळा झाली. नामदेव त्यांच्या त्यांच्या बोलीभाषेत समरस झाले. त्या भाषेत अभंगरचना केली. विषय मांडले. या सर्व शिष्यांनी नामदेवपीठे स्थापली. त्यांच्या कार्याचा ठसा व वसा उचलला. ही गेली सातशे वर्षे अखंड कार्यरत आहेत. आम जनतेने नामदेवांना डोक्यावर घेतले.

नामदेवांचा हा प्रभाव दिल्लीचा सुलतान महंमद तुघलक याला इस्लामला घातक वाटला. त्याने नामदेवांना पकडून आणले. त्यांना 'तू मुसलमान हो' म्हणून जबरदस्ती केली. नामदेव म्हणाले, माझा प्रभू समर्थ आहे. **'जे जे घडेल ते ते घडो। देह राहो अथवा पडो।। देह जावो हेचि घडी। पाय हरीचे न सोडी।।'** सुलतान चिडला. नामदेवांनी त्याला सलामसुद्धा केला नव्हता. तो भडकला. नामदेवांना चिरडण्यासाठी त्यांच्या अंगावर हत्ती सोडला. पण चमत्कार झाला. हत्तीने नामदेवांनाच सलाम केला. सुलतान इरेला पेटला. त्याने दरबारात गाय आणली व मारली. 'ती जिवंत कर, नाहीतर तुझे मुंडके उडवतो' म्हणाला. नामदेवांनी नामाचा टाहो फोडला. अजब घडले. गाय जिवंत झाली. तिला वासरू पिऊं लागले. नामदेवांनी दुधाने कटोरा भरला. सुलतानापुढे धरला. सुलतान वरमला. त्याने नामदेवांना सोडले. भर

दरबारातील या घटनेने नामदेवांची दिगंत कीर्ती झाली.

गुरु ग्रंथसाहेबमध्ये नामदेवांची ६१ पदे आहेत. त्यात 'सुल्तान पुछूँ बै नामा' यात ही कथा सविस्तर आहे. महिकावतीच्या बखरीतही हा चमत्कार नोंद आहे. उत्तरेतील सर्व संतांनीही हा चमत्कार नोंदला आहे. उत्तरेत सर्वत्र शेकडो नामदेव मंदिरे आहेत. पंजाब, मध्यप्रदेशात नामदेव जयंतीची सुट्टी आहे. सर्वत्र संत नामदेव कथा व गौरव गायिला जातो. घुमान जि. गुरुदासपूर (पंजाब) येथे नामदेवांचे दीर्घकाळ वास्तव्य होते. तेथे नामदेव दरबार, नामदेव चरणकमल व नामदेव तपियाना अशी प्रचंड मंदिरे आहेत. घुमानमध्ये नामदेवजयंतीदिनी कित्येक लाखांची यात्रा भरते. घुमानचे पीठ बहोरदासांचे घराणे चालवते. संत नामदेवांमुळे उत्तरेत भारतीय संस्कृतीचे फार मोठे रक्षण झाले, हे इतिहासमान्य आहे.

नामदेव महाराष्ट्रात येत-जात. त्यांचे पट्टशिष्य संत चोखोबांनी वैशाख वद्य पंचमीला गुरुवारी मंगळवेढा येथे गावकुसाचे बांधकाम करताना देह ठेवला. त्यांच्या अस्थी 'विठ्ठल विठ्ठल' म्हणतात, ही देवांनी खूण सांगितली. त्या नामदेवांनी संकलित केल्या. पीतांबरात घेतल्या. **'देवाचे अंचळी उठिला गजर। चोखा माझा जीव चोखा माझा भाव। कुळदेव धर्म चोखा माझा।।'** असे देवांनी धन्योद्‌गार काढले. नामदेवांनी नामाच्या गजरात त्यांना महाद्वारात समाधी दिली. सातशे वर्षापूर्वीच्या नामदेवांच्या या कार्याला आजही जोड नाही, तोड नाही. गुरूने शिष्याची बांधलेली समाधी हे दर्शनही दुर्लभ आहे.

नामदेव पुन्हा पंजाबात गेले. काही वर्षे राहिले. उत्तरेतील शिष्यांचे जीवनात व अन्यत्र त्यांच्या अपार कृपेचे दर्शन आजही वास्तवात आहे. जनमसाखी व जीवन झलकियाँ या हिंदी चरित्रात त्या ग्रथित आहेत. नामदेवात आणि देवात भेद नाही. 'नामे नारायण नहीं भेद' हा नारा उत्तर भारतात अखंड दुमदुमत आहे.

नामदेवांना पंढरीची ओढ लागली. पण उत्तरेतील सख्यांना व भक्तांना दुखवणे त्यांच्या जिवावर आले. कुणाच्या ध्यानी, मनी न येता माघ शुद्ध द्वितीयेला त्यांनी पंजाब सोडले. त्या भूमीला अखेरचा साष्टांग दंडवत घातला व निरोप घेतला. माघ

शुद्ध २ लाही तिथे प्रचंड उत्सव होतो. नामदेव पंढरीत आले. कार्तिक शुद्ध एकादशीला त्यांना ज्ञानदेवांनी देवाला केलेली समाधीची विनवणी आठविली. आपणही तोच धडा गिरवण्याचा त्यांनी निश्चय केला. शके १२७२ च्या आषाढी एकादशीचा दिवस होता. नामदेवांनी देवाला आपणांस समाधी देण्याची आर्त प्रार्थना केली. '**आषाढ शुद्ध एकादशी। नामा विनवी विठ्ठलासी। आज्ञा द्यावी वो मजसी। समाधी विश्रांतिलागी॥**' भर वारीत सर्वांना चटका लावणारा प्रसंग नको म्हणून '**देव म्हणे नाम्या राहे पक्षभरी। पुरतील अंतरी कोड तुझे ॥**' नामदेवांनी ते मान्य केले. '**महाद्वारी सुख असे या सुखाचे। लागती संतांचे चरणरज**' व '**नामा म्हणे आम्ही पायरीचे चिरे**' असे आपले समाधिस्थान सांगितले. वारीत ही वार्ता कानोपकानी झाली. ज्ञानदेवांची वद्य १३ ची तिथीच देवांनी नामदेवांसाठी धरली. जनाईसह सर्व नामदेव परिवारानेही समाधीत सहभागी होण्याचा निश्चय केला. देवाला नकार देणे अशक्यच होते. मोठी सून लाडाई प्रसूतीसाठी माहेरी होती. (तिचा मुलगा मुकुंद याचाच आज वंश आहे.) वैष्णव पताकांचे भार घेऊन नामाच्या जयघोषात पंढरीत येत होते. नामदेवांनी सख्या-सोबत्यांना वस्तुपाठ दिलेचे कथन केले. साऱ्या हरिदासांना व हरिभक्तीला देवाकडे आकल्प आयुष्याचा उदंड आशीर्वाद मागितला. राही, रखुमाई, सत्यभामा आदींनी नामदेवांना कडकडून आलिंगन दिले. देवांनी तर नामदेवांना आपल्या पोटाशी धरून प्रेमाश्रूंचा अभिषेक घातला. नामदेव भिजून चिंब झाले. त्यांना धन्य धन्य वाटले. देवाने त्या १४ जणांचे परिवारास नामाच्या प्रचंड जयघोषात महाद्वारी समाधी दिली. त्यावेळी नामदेव जनाबाई, नामदेव जनाबाई हा महान गजर दुमदुमत होता. शेवटी संत परिसा भागवतांनी आरती ओवाळली.

अशा संत शिरोमणी नामदेवांच्या अभंगगाथेची मांडणी संत परंपरेची धारणा प्रमाण मानून केली आहे. जन्म नोंदीतील 'शतकोटी अभंग करील प्रतिज्ञा' व आरतीतील 'शतकोटी अभंग रचले' ही वचने उपलब्ध गाथा अत्यल्प अभंग असल्याचे सूचित करतात. दुबार अभंग वगळले आहेत. सुसंगत विषयासाठी थोडे

अभंग दुबार घातले आहेत. वाचकांनी व भक्तमंडळींनी हे ध्यानी घ्यावे ही नम्र विनंती. गाथेत जे उत्कट व भव्य दर्शन आहे, ते संत नामदेवांचे आहे. जे अप्रस्तुत व उणीवेचे आहे, ते आमचे आहे. गाथा मांडणीत **'नाचूं कीर्तनाचे रंगी। ज्ञानदीप लावूं जगी॥'** **'आम्हां सापडले वर्म। करूं भागवत धर्म॥'** व **'आम्हां कीर्तन कुळवाडी । आणिक नाहीं उदीम जोडी॥'** ही संत नामदेवधारणाच आम्ही हृदयात बाळगली आहे. संत नामदेव हे देवाचे प्रेम-भांडारी आहेत. **'सिंधूहूनी सखोल। सुरस तुझे बोल।'** असा माउलींचा निर्देश आहे. स्वाभाविकच त्या प्रेम-भांडारात नामप्रेम, देवप्रेम, भक्तप्रेम, देवचरित्रप्रेम, संतप्रेम, संतांचे देवप्रेम, देवांचे संतप्रेम व नामदेवप्रेम आहे, ते न्याहाळावे अनुभवावे व त्या प्रेमरसात न्हाऊन निघावे, ही सर्वांच्या चरणी विनम्र प्रार्थना.

गीता प्रेस, गोरखपुरने श्री. भिकाजी सदाशिव गणबावले, सरवडे यांच्या सांगण्यावरून ही गाथा प्रकाशित करण्याचे ठरवले. त्यामुळे या आवृत्तीची संपादन सेवा माझ्या पदरी पडली. मी धन्य झालो. मी गीताप्रेसचा ऋणी आहे.

संपादक,

ह.भ.प. धों. ए. तथा दादा गोंदकर

॥ श्री रुक्मिणी पांडुरंग प्रसन्न॥

॥ श्री संत नामदेवाय नमः॥

संत नामदेवांची अभंगगाथा

मंगलाचरण

१. प्रथम नमन करूं गणनाथा। उमाशंकराचिया सुता ।
चरणावरी ठेवूनि माथा। साष्टांगीं आतां दंडवत । १ ।
दुसरी वंदूं सारजा। जे चतुराननाची आत्मजा।
वाक्सिद्धि पाविजे सहजा। तिच्या चरणवोजा दंडवत । २ ।
आतां वंदूं देव ब्राह्मण। ज्यांचेनि पुण्यपावन ।
प्रसन्न होऊनी श्रोतेजन । त्यां माझें नमन दंडवत । ३ ।
आतां वंदूं साधु सज्जन। रात्रंदिवस हरीचें ध्यान ।
विठ्ठल नाम उच्चारिती जन । त्यां माझें नमन दंडवत । ४ ।
आतां नमूं रंगभूमिका। कीर्तनीं उभे होती लोकां ।
टाळ मृदंग श्रोते देखा । त्यां माझें दंडवत । ५ ।
ऐसें नमन करोनि सकळां। हरीकथा बोले बोबड्या बोला ।
अज्ञान म्हणोनि आपल्या बाळा । चालवी सकळां नामा म्हणे। ६ ।

२. प्रथम नमूं गजवदनु। गौरीहराचा नंदनु ।
सकळ सुरवरांचा वंदनु। मूषकवाहनू नमियेला । १ ।
त्रिपुरावधीं गणाधिपति। हरें पूजिला भावें भक्ती ।
एके बाणें त्रिपुर पाडिला क्षितीं। तै पशुपति संतोषला । २ ।
इंद्रादिकीं अष्टलोकपाळीं । लंबोदरू पूजिला कनककमळीं ।
त्यासी प्रसन्न झाला तयेवेळीं । ह्मणवूनी सकळीं पूजियेला । ३ ।
सटवें रात्रीं मदनु शंभरें नेला । प्रद्युम्न समुद्रामाजी टाकिला ।
तैं कृष्णें विघ्नहरु पूजिला । प्रद्युम्न आला रतीसहित। ४ ।
पुजिला साही चक्रवर्ती । त्यांचिया पुरती आर्ती ।
युधिष्ठिरें पूजिला चतुर्थी। राज्य प्राप्ति झाली तया । ५ ।

ह्मणवूनि सुरवरीं केली पूजा। त्रिभुवनीं आणिक नाहीं दुजा।
विष्णुदास नामा म्हणे स्वामी माझा। भावें भजा एकदंता। ६ ।

३. गणेश नमूं तरी तुमचा नाचणा। म्हणोनि नारायणा नमन माझें। १ ।
सारजा नमूं तरी तुमची गायणी। म्हणोनि चक्रपाणि नमन माझें। २ ।
इंद्र नमूं तरी तुमचिया भुजा। म्हणोनि गरुडध्वजा नमन माझें। ३ ।
ब्रह्मा नमूं तरी तुमचिये कुसी। म्हणोनि हृषिकेशी नमन माझें। ४ ।
शंकर नमूं तरी तुमची विभूती। म्हणोनि कमळापति नमन माझें। ५ ।
वेद नमूं तरी तुझाचि स्थापिता। म्हणोनि लक्ष्मीकांता नमन माझें। ६ ।
गंगा नमूं तरी तुमच्या अंगुष्ठीं। म्हणोनि जगजेठी नमन माझें। ७ ।
लक्ष्मी नमूं तरी तुमच्या पायांतळी। म्हणोनि वनमाळी नमन माझें। ८ ।
ऐसें नमन माझें सकळिकां देवां। नामा म्हणे केशवा नमन माझें। ९ ।

४. गाण जरी म्हणों तरी गणेश सारजा। आणीक नाहीं दुजा तया वांचूनी। १ ।
नाचणू म्हणों तरी तांडववनीं महेश्वरू। तो एक नृत्यकारु करूं जाणे। २ ।
बोलका म्हणों तरी बोलके वेद चारी। त्याने काय उरी जें मी बोलों। ३ ।
जाणु म्हणों तरी अठराही जाणें। त्यापें काय उणें जें मी जाणों। ४ ।
कळावंत म्हणों तरी चंद्र सूर्य दोन्ही। बारा सोळा गगनीं दाविताती। ५ ।
नामा म्हणे सर्व अवघे वंचले। केशवें आपुलें म्हणावें मातें। ६ ।

५. देवा आदिदेवा सर्वत्रांच्या जीवा। ऐकें वासुदेवा दयानिधी। १ ।
ब्रह्मा आणि इंद्रा वंद्य सदाशीवा। ऐकें वासुदेवा दीनबंधु। २ ।
चौदा लोकपाळ करिती तुझी सेवा। ऐकें वासुदेवा कृपासिंधु। ३ ।
योगियांचे ध्यानीं नातुडसी देवा। ऐकें वासुदेवा जगद्गुरु। ४ ।
निर्गुण निर्विकार नाहीं तुज माया। ऐकें कृष्णराया कानडिया। ५ ।
करुणेचा पर्जन्य शिंपी मज तोया। ऐकें कृष्णराया गोजरीया। ६ ।
नामा म्हणे जरी दाविशील पाया। तरी वदावया स्फूर्ति चाले। ७ ।

चरणवंदन

६. दीनाची माऊली। आजि म्यां देखियेली। १ ।
कटी ठेउनियां कर। उभी राहे विटेवर। २ ।
मुगुट रत्नांचा साजिरा। वरी मोतियांचा तुरा। ३ ।
रुप लावण्य गोजिरें। हृदयी पदक साजिरें। ४ ।
कासे पिवळा पीतांबर। चरणी ब्रिदाचा तोडर। ५ ।
भक्ता कृपेची साउली। नामा वंदी पायधुळी। ६ ।

७. विटेवरी समचरण सुंदर। बाळ सुकुमार यशोदेचें। १ ।
वाळें वांकी गर्जे तोडर चरणी। नाद झणझणी वाजताती। २ ।
कांसे कसियेला पीत पीतांबर। लोपे दिनकर तेणें प्रभा। ३ ।
नामा म्हणे नाही तुझ्या रूपा पार। तेथें मी किंकर काय वानूं। ४ ।

८. समचरणी उभा कैवल्याचा गाभा। देत असे शोभा पीतांबर। १ ।
चरणीचा तोडर गर्जे दैत्यावरी। मोरपीसा शिरी खोविली असे। २ ।
कंठी कौस्तुभमाळ कुंडले शोभती। मावळलीही ती रविशशी। ३ ।
कस्तुरीचा टीळा व्यंकटी भृकटी। कंदर्पाच्या कोटी न तुळसी। ४ ।
नामा म्हणे याच्या प्रकाशाच्या तेजे। उरले नाही दूजे कोण ठाई। ५ ।

९. श्रीमुख साजिरें कुंडलें गोमटीं। तेथें माझी दृष्टी बैसलीसे। १ ।
कटावरी कर समचरण साजिरे। देखावया झुरे माझें मन। २ ।
माहेरीची आस दसरा दिवाळी। बाहे ठेवी निढळी वाट पाहे। ३ ।
बंदिजन नामा उभा महाद्वारीं। कीर्ति चराचरीं वर्णितसे। ४ ।

१०. सुखाचें हें सुख श्रीहरि मुख। पाहतांही भूक ताहान गेली। १ ।
भेटली भेटली विठाई माउली। वासना निवाली जिवांतील। २ ।
चंद्रासी चकोर मेघासी मयूर। वाटे तैसा भर आनंदाचा। ३ ।
नामा म्हणे पाप आणि ताप दुःख। गेलें झालें सुख बोलवेना। ४ ।

११. आवडे जें जीवा तें पंढरिये उभें। पुंडलिकें लोभें राहविलें। १।
जोडुनि पाऊलें ठेवियलीं विटे। करद्वय गोमटें कटावरी। २।
कान मुख डोळे न म्हणती पुरे। सेवितां न पुरे धणी मना। ३।
गोड लागे पोट न भरे न धाय। भुकेलीच राहे भूक सदा। ४।
नामा म्हणे संतसंगती विश्वास। घेऊं अनुभवास फार फार। ५।

१२. कस्तुरीचा टिळा रेखिला कपाळी। तेणें ते शोभली मूर्ति बरी। १।
बरवा बरवा विठ्ठल गे बाई। वर्णावया साही शिणताती। २।
श्रीवत्सलांछन वैजंयती गळां। नेसला पाटोळा तेज:पुंज। ३।
पाउलें समान विटेवरी नीट। नामा म्हणे भेट घ्यावी त्याची। ४।

१३. ब्रह्म अविनाश आनंदघन। याहुनि चरण गोड तुझे। १।
ते जीवें न सोडीं अगा पंढरीनाथा। जाणसीं तत्वतां हृदय माझें। २।
परात्पर वस्तु जे कां अपरंपार। तियेचा साक्षात्कार पाय तुझे। ३।
सच्चिदानंदघन जेथें हरपलें मन। त्याहुनि चरण गोड तुझे। ४।
नामा म्हणे तुझीं पाउलें सुकुमार। तें माझें माहेर विटेवरी। ५।

१४. झणी दृष्टी लागे तुझ्या सगुणपणा। जेणें माझ्या मना बोध केला। १।
अनंता जन्मींचे विसरलों दु:ख। पाहतां तुझे मुख पांडुरंगा। २।
योगियांच्या ध्यानी ध्यातां नातुडसी। तो तूं आह्मांपाशीं मागें पुढें। ३।
नामा म्हणें जीवें करीन निंबलोण। विटेसहित चरण वोंवाळीन। ४।

१५. आनंद अद्वय नित्य निरामय। जे का निज ध्येय योगियांचे। १।
ते समचरण साजिरे ठेवुनि विटेवरी। उभे भीमा तीरी पंढरीये। २।
जे पुराणांसी वाड श्रुती नेणती पार। ते झाले साकार पुंडलिका। ३।
नामा म्हणे ज्याचे सनकादिकां ध्यान। ते माझे कुळदैवत पंढरीराव। ४।

१६. जे ज्ञानियांचे ज्ञेय ध्यानियांचे ध्येय। पुंडलिकांचे प्रिय सुख वस्तु। १ ।
ते हे समचरण उभें विटेवरी। पहा भीमातीरीं विठ्ठल रूप। २ ।
जें तपस्वियांचे तप जें जपकांचे जाप्य। योगियांचे गौप्य परम धाम। ३ ।
जें तेजकांचें तेज जें गुरु मंत्राचे गुज। जें पूजकांचे पूज्य कुळदैवत। ४ ।
जें जीवनातें जीवविते पावकातें निववीतें। जें भक्तांचे उगवितें मायाजाळ। ५ ।
नामा म्हणे तें सुखचि आयतें। जोडलें पुंडलिकातें भाग्य योगें। ६ ।

श्री विठ्ठलदर्शन

१७. निर्गुणींचे वैभव आलें भक्तिमिषें। तें हें विठ्ठलवेषें ठसावलें। १ ।
बरविया बरवें पाहता नित्य नवें। हृदयी ध्यातां निवे त्रिविधताप। २ ।
चोविसांवेगळे सहस्रां आगळे। निर्गुणा निराळें शुद्धबुद्ध। ३ ।
वेदां मौन पडे श्रुतींसी कानडे। वर्णितां कुवाडें पुराणांसी। ४ ।
भावाचें आळुके भुललें भक्तिसुखें। दिधले पुंडलीकें सांधूनियां। ५ ।
नामा म्हणे आम्हां अनाथा लागुनी। निडारले नयनी वाट पाहें। ६ ।

१८. ज्ञान सत्य मुक्त शुद्ध बुद्ध युक्त। कारण रहित निरंजन। १ ।
तें आम्ही देखिलें चर्मचक्षु दृष्टीं। उभा वाळवंटी पंढरीये। २ ।
वेदां अगोचर तयां सहस्रमुखा। तें झालें पुंडलिका लोभापर। ३ ।
परतल्या श्रुती म्हणती नेती नेती। आम्हां गातां गीतीं सापडलें। ४ ।
स्वरुपाचा निर्धार बोलती पुराणें। शिणली दरुशनें वेवादतीं। ५ ।
नामा म्हणे यांसी भावची कारण। पावावया चरण केशवाचे। ६ ।

१९. विटेवरी उभा दीनांचा कैवारी। भेटाया उभारी दोन्ही बाह्या। १ ।
गुण दोष त्यांचे न पाहेचि डोळां। भेटे वेळोवेळां केशिराज। २ ।
ऐसा दयावंत घेत समाचार। लहान आणि थोर सांभाळितो। ३ ।
सर्वांलागीं देतो समान दरुशन। उभा तो आपण सम पायी। ४ ।
नामा म्हणे तया भक्तांची आवडी। भेटावया कडाडी उभाची असे। ५ ।

२०. योगीयांचे ब्रह्म शून्य व्योमाकार। आमुचें साकार विटेवरी। १ ।
दादुगे नागर कटी ठेऊनि कर। सर्वस्वे उदार भक्तालागी। २ ।
ज्ञानिया सिद्धांती लक्षापरी नये। आमुची वाट पाहे अनाथाची। ३ ।
पुंडलिका भावा वोळले वोरसें। नेणों काय कैसें प्रेम त्याचे। ४ ।
जाप्यकाचें जाप्य नाम मंत्रमय। आमुचें भक्तिप्रिय संसारीका। ५ ।
नामा म्हणे जीवें करीन ओंवाळणी। झणी चक्रपाणि दिठावसी। ६ ।

२१. माझा भाव तुझे चरणी। तुझें रुप माझे मनीं। १ ।
सांपडलों एकमेका। जन्मोजन्मी नोहे सुटिका। २ ।
त्वां मज केलें रे विदेही। म्यां तुज धरिले हृदयी। ३ ।
त्वां तोडिली माझी माया। मी जडलो तुझ्या पाया। ४ ।
नामा म्हणे गा सुजाणा। सांग ठकिलें कोणेकोणा। ५ ।

२२. जीव विठ्ठल शिव विठ्ठल। आत्मा विठ्ठल अखंडीत। १ ।
जनक विठ्ठल जननी विठ्ठल। सोयरा विठ्ठल सांगाती। २ ।
अहिक्य विठ्ठल परत्र विठ्ठल। निरंतर विठ्ठल तारिता। ३ ।
नाम विठ्ठल रुप विठ्ठल। पतित पावन विठ्ठल विठ्ठल नामा। ४ ।

२३. विठ्ठल आवडी प्रेमभावो। विठ्ठल नामाचा रे टाहो।
तुटला हा संदेहो। भवमूळव्याधीचा । १ ।
म्हणा नरहरि उच्चार। कृष्ण हरि श्रीधर।
हेंचि नाम आम्हां सार। संसार तरावया। २ ।
एकतत्त्व त्रिभुवनीं। हेंचि आम्हा हरिपर्वणी।
जें गाइजे पुराणीं। वेदशास्त्रांसहित । ३ ।
नेघों नामाविण कांहीं। विठ्ठल कृष्ण लवलाही।
नामा म्हणे तरलों पाहीं। विठ्ठल विठ्ठल म्हणताचि। ४ ।

२४. विसांवा विठ्ठल सुखाची साउली। प्रेमपान्हा घालीं भक्तांवरी। १।
दाखवी चरण दाखवीं चरण। दाखवीं चरण नारायणा। २।
विठ्ठल आचार विठ्ठल विचार। दावीं निरंतर पाय आतां। ३।
नामा म्हणे नित्य बुडालों संसारीं। धांवोनियां धरीं हातीं मज। ४।

२५. तीर्थ विठ्ठल क्षेत्र विठ्ठल। देव विठ्ठल देवपूजा विठ्ठल। १।
माता विठ्ठल पिता विठ्ठल। बंधु विठ्ठल गोत्र विठ्ठल। २।
गुरु विठ्ठल गुरुदेवता विठ्ठल। निधान विठ्ठल निरंतर विठ्ठल। ३।
नामा म्हणे मज विठ्ठल सापडला। म्हणोनि कळिकाळां पाड नाहीं। ४।

२६. जय विठ्ठल श्री विठ्ठल। जय जय विठ्ठल विठ्ठल। १।
परब्रह्म विठ्ठल मूर्ति विठ्ठल। निरंजन विठ्ठल विठ्ठल विठ्ठल। २।
जोचि नाम तोचि देवो। ऐसें म्हणों तरी नाहीं संदेहो। ३।
म्हणे विष्णुदास नामा। तो नेईल परमधामा। ४।

❀ भूपाळी व काकड आरतीचे अभंग ❀

२७. उठाउठा प्रभात जाहली। चिंता श्रीविठ्ठल माऊली।
दीन जनांची साउली। येई धाउनि स्मरतांचि। १।
पंढरपुरीं जे भिमातटीं। सुंदर मनोहर गोमटी।
दोन्ही कर ठेवोनियां कटी। भेटीसाठीं तिष्ठतसे। २।
किरीट कुंडले मंडित। श्रीमुख अति सुंदर शोभत।
गळां वैजयंती डुलत। हार मिरवत तुळसीचा। ३।
सुरेख मूर्ति सगुण सांवळी। कंठी कौस्तुभ एकावळी।
केशर उटी परिमळ आगळी। बुका भाळीं विलसतसे। ४।
पीत पीतांबर कसला कटी। अक्षयी वीट चरण तळवटी।
सकळ सौंदर्य सुखाची पेटी। हृदय संपुष्टी आठवा तें। ५।

अति प्रिय आवडे तुळसी बुका। तैसीच प्रीति करी भोळ्या भाविका।
नामा पदपंकज पादुका। शिरी मस्तकीं वंदितसे। ६।

२८. उठा जागे व्हारे आतां। स्मरण करा पंढरिनाथा।
भावें चरणीं ठेवा माथा। चुकवा व्यथा जन्माच्या। १।
धन दारा पुत्रजन। बंधु सोयरे पिशुन।
सर्व मिथ्या हे जाणून। शरण रिघा देवासी। २।
मायाविघ्नें भ्रमलां खरे। म्हणतां मी माझेनि घरें।
हें तों संपत्तीचें वारें। साचोकारें जाईल। ३।
आयुष्य जात आहे पहा। काळ जपतसे महा।
स्वहिताचा घोर वहा। ध्यानी रहा श्रीहरीच्या। ४।
संत चरणी भाव धरा। क्षणक्षणा नाम स्मरा।
मुक्ति सायोज्यता वरा। हेंचि करा बापांनों। ५।
विष्णुदास विनवी नामा। भुलूं नका भवकामा।
धरा अंतरी निज प्रेमा। न चुका नेमा हरिभक्ति। ६।

२९. उठा उठा साधुसंत। साधा आपुलें हित।
गेला गेला हा नरदेह। मग कैंचा भगवंत। धु।
उठोनिया वेगेशीं। चला जाऊं राउळाशी।
जळती पातकाच्या राशी। काकड आरती देखिलिया। १।
उठोनियां पहाटे। विठ्ठल पहा उभा विटे।
चरण तयाचे गोमटे। अमृत दृष्टि अवलोका। २।
जागें करा रुक्मिणीवरा। देव आहे निदसुरा।
वेगें निंबलोण करा। दृष्ट होईल तयासी। ३।
पुढें वाजंत्रे वाजती। ढोल दमामे गर्जती।
होते काकड आरती। पांडुरंगरायाची। ४।

सिंहनाद शंख भेरी। गजर होतो महाद्वारी।
केशवराज विटेवरी। नामा चरण वंदितो। ५।

३०. उठा अरुणोदय प्रकाश जाहला। घंटा गजर गर्जिन्नला।
हरि चौघडा सुरू झाला। काकड आरती समयाचा। १।
महाद्वारी वैष्णव जन। पुजा सामुग्री घेऊन।
आले द्या तयासी दर्शन। बंदीजन गर्जती। २।
सभामंडपी कीर्तन घोष। मृदंग टाळ विणे सुरस।
आनंदे गाती हरीचे दास। परम उल्हास करुनियां। ३।
चंद्रभागे वाळवंटी। प्रात:स्नानाची जन दाटी।
आतां येतील आपुले भेटी। उठा उठा गोविंदा। ४।
ऐसें विनवी रुक्मिणी। जागृत जाहाले चक्रपाणि।
नामा बद्धांजुळी जोडुनी। चरणीं माथा ठेवितसे। ५।

३१. पिंगळा बोले महाद्वारीं। निशा सरली दिशा चारी।
उठा उठा हो श्रीहरी। उदयो प्रकाशला दिनकरी। १॥
देवा शकून ऐकावा। ध्रु०।
संत साधु अपरिमित। अवघा भरियेला थाट।
टाळ वीणे वाद्य वाजत। आवडी मंजुळ स्वरें गात। २।
नादें अंबर दणाणलें। तेहतीस कोटी देव मिळाले।
आवडी पहावया आले। स्वर्गसुखातें विसरले। ३।
आई रखुमाई माते। उठवा उठवा श्रीरंगातें।
नारद तुंबर गायनाते। कर जोडुनि हनुमंत। ४।
उठिला सांवळा वनमाळी। आनंदली भक्तमंडळी।
जयजयकारें पिटिली टाळी। विठ्ठल नामें दिधली आरोळी। ५।
पिंगळा आनंदला मनीं। तेज न माये गगनीं।
हर्षें घातली लोळणी। शिंपी नामा तुझे चरणीं। ६।

३२. उठा पांडुरंगा प्रभातसमयो पातला। वैष्णवांचा मेळा गरुड पारी दाटला। १ ।
वाळवंटापासुनि महाद्वारापर्यंत। सुरवरांची दाटी उभे जोडुनि हात। २ ।
शुकसनकादिक नारद तुंबर भक्तांच्या कोटी । कवाडा आडुनि पाहाताती जगजेठी। ३ ।
सुरवरांची विमानें गगनी दाटली सकळ । रखुमाबाई माते वेगी उठवा घननीळ। ४ ।
रंभादिक नाचती उभ्या जोडुनि हात। त्रिशूळ डमरु घेउनि आला गिरिजेचा कांत । ५ ।
पंचप्राण आरत्या घेऊनियां देवस्त्रिया येती । भावे ओंवाळिती राही रखुमाईचा पती। ६ ।
अनंत अवतार घेसी भक्तांकारणे । कनवाळु कृपाळु दीनालागी उद्धरणें। ७ ।
चौयुगांचा भक्त नामा उभा कीर्तनी । पाठमागें डोळे लावुनि उभी ते जनी। ८ ।

३३. उठा पांडुरंगा आतां दर्शन द्या सकळां । झाला अरुणोदय सरली निद्रेची वेळा। १ ।
संत साधु मुनि अवघे झालेती गोळा। सोडा शेजेसुख आतां पाहूं द्या मुखकमळा । २ ।
रंगमंडपी महाद्वारी झालीसें दाटी। मन उतावेळ रुप पहावया दृष्टी। ३ ।
राही रखुमाबाई तुम्हां येऊं द्या दया। शेजें हालउनी जागें करा देवराया। ४ ।
गरुड हनुमंत उभे पहाती वाट। स्वर्गीचे सुरवर घेऊनी आले बोभाट। ५ ।
झालें मुक्तद्वार लाभ झाला रोकडा। विष्णुदास नामा उभा घेऊनि काकडा। ६ ।

३४. अवताराची राशी तो हा उभा विटेवरी। शंख चक्रगदापद्मसहित हरी। १ ।
देखिला देखिला देवाआदिदेव बरवा। समाधान जीवा पाहतां वाटे ग माये। २ ।
सगुण चतुर्भुज रूपडें तेज पुंजाळती । वंदुनि चरणरज नामा विनवीतसे पुढती। ३ ।

या अभंगानंतर आरती म्हणावी.

३५. लाजलें गे माय आतां कवणा ओवाळु। जिकडे पाहे तिकडे चतुर्भुज गोपाळु। १ ।
ओवाळू मी गेंले माय गेले द्वारके। जिकडे पाहे तिकडे चतुर्भुज सारिखे। २ ।
ओवाळू मी गेले माय सखिया माझारी। जिकडे पाहे तिकडे चतुर्भुज नरनारी। ३ ।
ओवाळूं मी गेले माय सारंगधरा। जिकडे पाहे तिकडे चतुर्भुज परिवारा। ४ ।
श्रीवत्सलांच्छन आता हीच ओळखण। विष्णुदास नामा येणे दावियेली खूण। ५ ।

आरतीनंतर वासुदेव व गौळण म्हणावी.

वासुदेव

३६. बाबा अहंकार निशी घनदाट। गुरु वचनी फुटली पहाट।
माता भक्ति भेटली बरवंट। तिनें मार्ग दाविला चोखट गा। १ ।
नरहरि रामा गोविंदा वासुदेवा। धृ०।
एक बोल सुस्पष्ट बोलावा। वाचे हरि हरि म्हणावा।
संत समागमु धरावा। तेणें ब्रह्मानंद होय आघवा गा। २ ।
आला सीतळ शांतीचा वारा। तेणें सुख झाले शरीरा।
फिटला पातकाचा थारा। कळीकाळासी धाक दरारा गा। ३ ।
अनुहात वाजती टाळ। अनुक्षीर गीत रसाळ।
अनुभव तन्मय सकळ। नामा म्हणे केशव कृपाळु गा। ४ ।

गौळण

३७. परब्रह्म निष्काम तो हा गौळियां घरी। वाक्या वाळे अंदु कृष्ण नवनीत चोरी। १ ।
म्हणती गौळणी हरीचीं पाउलें धरा। रांगत रांगत येतो हरी हा राजमंदिरा। २ ।
लपत छपत येतो हरी हा राजभुवनी। नंदासी ठाकूनी आपण बैसे सिंहासनी। ३ ।
सांपडला देव्हारी यासी बांधा दाव्यांनी। शंख चक्र गदा पद्म शारंगपाणी। ४ ।
बहुतां कष्टें बहुता पुण्यें जोडलें देवा। अनंत पवाडे तुमचे न कळती मावा। ५ ।
नामा म्हणे दातारा तुम्ही अहोजी केशवा। जन्मोजन्मी द्यावी तुमची चरणसेवा। ६ ।

'निवृत्ती ज्ञानदेव सोपान मुक्ताई एकनाथ नामदेव तुकाराम' हे भजन म्हणावे.

३८. संतभार पंढरींत। कीर्तनाचा गजर होत। १ ।
तेथे असे देव उभा। जैशी समचरणांची शोभा। २ ।
रंग भरे कीर्तनांत। प्रेमें हरिदास नाचत। ३ ।
सखा विरळा ज्ञानेश्वर। नामयाचा जो जिव्हार। ४ ।
ऐशा संतां शरण जावें। जनी म्हणे त्याला ध्यावें। ५ ।

हा अभंग म्हणून जय विठ्ठल जय जय विठ्ठल भजन म्हणावे.

हरिपाठाचे अभंग

३९. नामाचा महिमा कोण करी सीमा । जपा श्रीरामा एक्याभावें। १ ।
न लगती स्तोत्रे नाना मंत्र तंत्रे । वर्णिजे वक्त्रें श्रीरामनाम। ध्रृ०।
अनंत पुण्यरासी घडे ज्या प्राण्यासी । तरीच मुखासी नाम येत। ३ ।
नामा म्हणे राम हा जप परम। तो देह उत्तम मृत्युलोकी। ४ ।

४०. जन्माचें कारण रामनाम पाठें। जाईजें वैकुंठें एक हेळां । १ ।
रामनामा ऐसां जिव्हे उमटे ठसा । तो उद्धरेल अपैसा इहलोकीं। २ ।
दो अक्षरीं राम हा जप परम। नलगे तुज नेम नाना पंथ। ३ ।
नामा म्हणे पवित्र श्रीरामाचें चरित्र। उद्धरसि गोत्र पूर्वजेंसी। ४ ।

४१. विषयांचें कोड कां करिसी गोड। होईल तुज जोड इंद्रियबाधा। १ ।
सर्व हें लटिके जाणुनि तूं निकें। रामेंविण एके न सुटिजे। २ ।
मायाजाळमोहो इंद्रियांचा रोहो। परि न धरिसी भावो भजनपंथे। ३ ।
नामा म्हणे देवा करी तूं लवलाहो। मयूराचा टाहो घन गर्जे। ४ ।

४२. कांसवीचे दृष्टी जै होईजे भेटी। तै अमृताची वृष्टि घडे त्यासी। १ ।
तैसें हें भजन श्रीरामाचे ध्यान । वाचे नारायण अमृतमय। २ ।
धन्य त्याचे कुळ सदां पै सुफळ। दिननिशी फळ रामनाम। ३ ।
नामा म्हणे चोखट भक्त तो उत्तम। वाचेसी सुगम रामनाम। ४ ।

४३. सदा फळ सुफळ वाचेसी गोपाळ। वंदि कळिकाळ शास्त्र सांगे। १ ।
ब्रह्मांडनायक ऐंसे जें कवतुक । तेचि नाम एक श्रीकृष्ण ऐसें। २ ।
आदी अंत पाहतां नाही पै सर्वथा। परिपूर्ण सरीता अमृताची। ३ ।
नामा म्हणे अनंत कां करीसी संकेत। उद्धरिले पतीत युगायुगीं। ४ ।

हरीपाठाचे प्रत्येक अभंगानंतर 'न लगती स्तोत्रे नाना मंत्र तंत्रे । वर्णिजे वक्त्रे श्रीरामनाम' हे धृपद म्हणावे.

४४. गोविंद गोपाळ वाचेसी निखळ। तो उद्धरे तात्काळ कलीमाजी। १ ।
नारायण नारायण हेंचि पारायण। उद्धरले जन इहलोकी। २ ।
तुटती यातना कर्माच्या भावना। जड जीव उद्धरणा नाम स्मरा। ३ ।
नामा म्हणे राम हा जप परम। न लगती नेम नानाकोटी। ४ ।

४५. तीर्थ तपरासी जप हृषीकेशी। नाम अहर्निशी रामराम। १ ।
तीर्थांचे पै तीर्थ नाम हें समर्थ। होईल कृतार्थ रामनामें। २ ।
साधेल साधन तुटेल बंधन। वाचे जनार्दन सुफळ सदा। ३ ।
नामा म्हणे हरी उच्चार तूं करीं। उद्धरसी निर्धारी इहलोकी। ४ ।

४६. पाहता ये परिपाठी आणीक नाहीं सृष्टी। नामेविण दृष्टी न दिसे माझे। १ ।
नामचि समर्थ नामचि मथीत। शंकरासी हेत रामनामी। २ ।
पुरती सर्व काम वाचे रामनाम। न लगती ते नेम कर्मजाळ। ३ ।
नामा म्हणे उच्चार न करी तूं विचार। तुटेल येरझार नाना योनी। ४ ।

४७. तपांचे पै तप राम हें अमुप। करी कां रे जप रामनामी। १ ।
रामकृष्ण म्हणे वाचे नारायण। तुटेल बंधन यमपाश। २ ।
साधेल साधन होती कोटी यज्ञ। नाम जनार्दन जप करी। ३ ।
नामा म्हणे जिव्हे नाम स्मरण करी। म्हणे नरहरी एक भावें। ४ ।

४८. हाचि नेम सारी साधेल तो हरी। नाम हे मुरारी अच्युताचें। १ ।
गोविंद हरे गोविंद हरे। यादव मुरारे रामनाम। २ ।
न लगती कथा नाना विकलता। राघवाचे स्मरतां नाम वाचे। ३ ।
नामा म्हणे राम आम्हा हाचि नेम। नित्य तो सप्रेम जप आम्हां। ४ ।

४९. करूं हें कीर्तन राम नारायण। जनीं जनार्दन हेंचि देखें। १ ।
जगाचा जनक रामकृष्ण एक। न करितां अविवेक स्मरे राम। २ ।
तुटेल भवजाळ कां करिसी पाल्हाळ। सर्व मायाजाळ इंद्रिय बाधा। ३ ।
नामा म्हणे गोविंद स्मरे तूं सावध। नव्हे तुज बाध नानाविघ्नें। ४ ।

५०. मायेंचे भूचर रज तम सात्विक। रामनाम एक सोडवणें। १ ।
राम हेंचि स्नान राम हेंचि ध्यान। नामें घडे यज्ञ कोटी देखा । २ ।
न लगती साधन नाना मंत्र विवेक। रामनामीं मुख रंगी कां रे। ३ ।
नामा म्हणे श्रीराम हेंचि वचन आम्हां। नित्य ते पौर्णिमा सोळा कळी। ४ ।

५१. माझें मी करिता गेले हे दिवस। न धरीच विश्वास रामनामीं। १ ।
अंती तुज उद्धरती रामकृष्ण हरी। राम पंचाक्षरी मंत्रसार। २ ।
कां करशील सांठा प्रपंच विस्तार। न तुटे येरझार नामेंविण। ३ ।
नामा म्हणे कैंसे रामनामीं पिसें। तो उद्धरेल अपैसे इहलोकी। ४ ।

५२. नको नको माया सांडी लवलाह्या। पुढील उपाया झोंबें कां रें। १ ।
रामनाम म्हणे तुटेल बंधन। भवबंध मोचन एकानामें। २ ।
स्मरतां पतीत उद्धरले यथार्थ। नाम हाचि स्वार्थ तया झाला । ३ ।
नामा म्हणे हा जप करी तूं अमूप। नामें चुकली खेप इये जनीं। ४ ।

५३. स्मरण करितां रामनाम ध्वनी। ऐकतांची कर्णी पळती यम। १ ।
ऐसें पाठ करी रामकृष्ण हरी। होतील कामारी रिद्धीसिद्धी। २ ।
साध्य तोंचि साधी न करी उपाधि। जन्मांतरींच्या व्याधि हरती नामें। ३ ।
नामा म्हणे सर्व राम हाचि भाव। नाही आणिक देव रामेंविण। ४ ।

५४. रामकृष्ण माळ घाली कां अढळ। तुटेल भवजाळ मायामोह। १ ।
होशील तूं साधु न पवसी बाध। पूर्ण ब्रह्मानंद पावेल तुज। २ ।
जपतां रामनाम पुरती सर्व काम। आदि अंती नेम साधेल तुज। ३ ।
नामा म्हणे कृतार्थ पूर्ण मनोरथ। न लगती ते अर्थ माया फासें। ४ ।

५५. शरीर संपत्ती मायेचे टवाळ। वायांची पाल्हाळ मिरवितोसी। १ ।
नाम हेंचि तारी विठ्ठल निर्धारी। म्हणे हरी हरी एकी हेळा। २ ।
स्मरतां गोपाळनाम वंदील काळयम। न लगती नेम मंत्रबाधा। ३ ।
नामा म्हणे सार मंत्र तो उत्तम। राम हेंचि नाम स्मरें कां रे। ४ ।

५६. भवाब्धि तारण रामकृष्ण नांव। रोहिणीची माव सकळ दिसे। १ ।
नाम हेंचि थोर नाम हेंचि थोर। वैकुंठी बिढार रामनामें। २ ।
राम हे निशाणी जपताची अढळ। वैकुंठ तत्काळ तया जीवा। ३ ।
नामा म्हणे वैकुंठ नामेंचि जोडेल। अंती तुज पावेल नाम एक। ४ ।

५७. जळाचा जळबिंदु जळींच तो विरे। तैसें हें विघरे पांचां ठायी। १ ।
जीवशीव हे उच्चार नाम हें मधुर। जिव्हेसी उच्चार रामनाम। २ ।
रामनाम तारक शिव षडाक्षरी। तैसी वाचा करी अरे मूढा। ३ ।
नामा म्हणे ध्यान शिवाचें उत्तम। मंत्र हा परम रामनाम। ४ ।

५८. करितां हरिकथा नाम सुखरासी। उद्धार जीवाशी एका नामें। १ ।
तें हें रामनाम जप तूं सप्रेम। जप हा सुगम सुफळ सदा। २ ।
नामेंचि तरले नामेंचि तरले। नाम म्हणतां गेले वैकुंठासी। ३ ।
नामा म्हणे एक नामेंसी विनटे। ते वैकुंठीचे पेठे पावले देखा। ४ ।

५९. नामावाचूनि काहीं दुजें येथें नाहीं। वेगी लवलाही राम जपा। १ ।
गोविंद गोपाळ वाचेसी रसाळ। पावसी केवळ निजपद। २ ।
ध्रुव प्रल्हाद बळी अंबऋषि प्रबुद्ध। नामेंचि विद्रद पावले देखा। ३ ।
नामा म्हणे राम वाचे जया नाम। संसाराचे श्रम हरे नामें। ४ ।

६०. म्हणतां वाचे नाम वंदी तया यम। काळादिकासम वंदी तया। १ ।
ऐसें नाम श्रेष्ठ सकळांसी वरिष्ठ। उच्चारितां नीट वैकुंठ गाजे। २ ।
तो हा नाममहिमा वाखाणीत ब्रह्मा। न कळे तया उपमा आदिअंती। ३ ।
नामा म्हणे पाठें नामाचेनि वाटे। तरी प्रत्यक्ष प्रगटे विठ्ठल हरी। ४ ।

६१. कृष्णनाम श्रेष्ठ गाताती देवऋषि। नाम अहर्निशी गोपाळाचे। १ ।
हरि हरि हरि तूंचि बा श्रीहरी। वसे चराचरी जनार्दन। २ ।
आदि ब्रह्म हरी आळवी त्रिपुरारि। उमेप्रती करी उपदेश। ३ ।
नामा म्हणे पूर्ण हा जप उत्तमोत्तम। शंकरासी नेम दिनदिशीं। ४ ।

६२. कां करितोसी शीण वाचे नारायण। जपतां समाधान होईल तुज। १ ।
राम कृष्ण हरी गोविंद गोविंद । वाचेसी हा छंद नामपाठ। २ ।
वंदितील यम कळिकाळ सर्वदा । न पवसी आपदा असतां देही। ३ ।
नामा म्हणे वोळगे सीण झाला सांगे। प्रपंच वाउगे टाकीं परते। ४ ।

६३. नामाचेनि पाठें जातील वैकुंठे। तो पुंडलिक पेठे प्रगट असे। १ ।
विठ्ठल विठ्ठल मंत्र सांगतसे शास्त्र। आणिक नाहीं शस्त्र नामेंविण। २ ।
पुराण व्युप्तत्ति न लगती त्या श्रुती। हरीनाम पंथी मुनि गेले। ३ ।
नामा म्हणे हरी नामेंचि उद्धरी । जन्माची येरझारी हरे नामें । ४ ।

६४. सर्वांभूती भज नमन करी संता। नित्य त्या अच्युता स्मरण करी। १ ।
ऐसें भजनी विनट सांपडेल वाट। रामकृष्ण नीट वैकुंठींची। २ ।
न लगती साधने वायांचि बंधनें। एका नामें होणे चतुर्भुज। ३ ।
नामा म्हणे थोर नामेंचि सधर। वैकुंठी बिढार तया भक्तां। ४ ।

६५. तूं तंव नेणता परी हरि जाणता। आहे तों समता सर्वांभूतीं। १ ।
सर्व ब्रह्म हरी येकचि निर्धारी। होसील झडकरी ब्रह्म तूंचि। २ ।
अच्युत माधव अमृताच्या पाठें। लागतांची वाटे वंदी यम। ३ ।
नामा म्हणे होसील जिवलग विष्णूचा। दास त्या हरीचा आवडता। ४ ।

६६. कां करिसी सोस मायेचाअसोस। नव्हे तुज सौरस नामेंविण। १ ।
नामचि हा मंत्र नामचि हो तंत्र । नामेंविण पवित्र न होसी देखा। २ ।
तिही लोकी पाहता नामेंविण सर्वथा। अच्युत म्हणता पुण्य कोटी। ३ ।
नामा म्हणे ब्रह्म आदिअंती नेम। तें विटेवरी सम उभें असे। ४ ।

६७. पवित्र परिकर नाम हा उच्चार। उद्धरण साचार जगा यया। १ ।
गोविंद केशव उच्चार श्रीराम। न लगती नेम अमूप जप । २ ।
तें हें विठ्ठलरूप पिकलें पंढरी। नाम चराचरी विठ्ठल ऐंसे। ३ ।
नामा म्हणे विठ्ठल सर्वांत सखोल। उच्चारितां मोल नलगे तुज। ४ ।

६८. पोसिशी शरीर इंद्रियांचा बांधा। सेखी ते आपदा करील तुज। १।
नव्हे तुझे हित विषय पोषिता। हरी हरी म्हणता उद्धरसी। २।
वायांच पाल्हाळ चरित्र सांगसी। परी राम हें न म्हणसी अरे मूढा। ३।
नामा म्हणे हेंचि पंढरीये निधान। उच्चारितां जन तरले ऐसे। ४।

६९. विषय खटपट आचार सांगसी। विठ्ठली न भजसी अरे मूढा। १।
पूर्णब्रह्म हरी विठ्ठल श्रीहरी। अंती हा निर्धारी तारील सत्य। २।
न लगे सायास करणे उपवास। रामाचा विश्वास ऐसा धरी। ३।
नामा म्हणे प्रेम धरी तू सप्रेम। विठ्ठल हाचि नेम दिननिशीं। ४।

७०. नव्हे तुज हित विषय पोशितां। हरी हरी म्हणता तरशील। १।
माधव श्रीहरी कृष्ण नरहरी। वेगीं हा उच्चारी लवलाही। २।
घडतील यज्ञ पापें होतील भग्न। प्रपंच सर्वज्ञ होईल ब्रह्म। ३।
नामा म्हणे हरिकथा हरी भवव्यथा। उद्धरसी सर्वथा भाक माझी। ४।

७१. उपदेश सुगम ऐके रे तूं एक। नाम हे सम्यक विठोबाचे। १।
जनीं जनार्दन भावचि संपन्न। विठ्ठल उद्धरण कली माजी। २।
साधेल निधान पुरेल मनोरथ। नामेचि कृतार्थ होती जन। ३।
नामा म्हणे नाम घेई तूं झडकरी। पावसी निर्धारी वैकुंठपद। ४।

७२. सर्वांगे साजिरीं आहेति इंद्रिये। तंव सावध तूं होय हरिकथे। १।
कीर्तनी नर्तन वाचे जनार्दन। न पवसी पतन येरझारी। २।
पूर्ण मनोरथ घडती एका नामें। दाटेल सप्रेमे जीवन हेतूं। ३।
नामा म्हणे विलास न करी तूं आणिक। सर्वी सर्व एक नाम असे। ४।

७३. सोपा हा सुगम उपावो परीस। धरी तूं विश्वास नाम महिमा। १।
नाम हेचि गंगा नाम हेचि भीमा। अंतरी श्रीरामा जपिजेसु। २।
अमृत सुरस राम नाम एक। वाचेचें वाचक मन करीं। ३।
नामा म्हणे सुरस एक राम रस। ध्यायीं केशवास दिननिशीं। ४।

७४. म्हणतां नाम वाचें वैकुंठ जवळीं। नित्य वनमाळी भक्ता संगे। १ ।
होईल साधन विठ्ठली परिपूर्ण। निवती नयन मूर्ति पाहता। २ ।
शंखचक्रांकित आयुधें शोभती। भाग्योदयीं येती भावशीळा। ३ ।
नामा म्हणें तें रूप पंढरीये आहे। न सोडी तूं सोये केशवाची। ४ ।

७५. रुपाचें रूपस नाम हृषीकेश। पंढरी निवास जप करी। १ ।
विठ्ठल श्रीहरी मुकुंद मुरारी। नामेचि बोहरी प्रपंच्याची। २ ।
विठ्ठलाचें नाम हेंचि जीवन हेत। नाम हें अमृत केशवाचे। ३ ।
नामा म्हणे देव अमृताचा साठा। मुखामाजी पैठा होत नामें। ४ ।

७६. सार हें पै नाम विठोबाचे आहे। दिननिशीं सोये मना लावी। १ ।
गुंफिजेल मन जोडिती पाऊलें। तुटे ते घातले मायाजाळ। २ ।
नामचि कारण जप पैं सुफळ। उद्धार निर्मळ सकळ जीवा। ३ ।
नामा म्हणे तो हा विठ्ठल पंढरी। नाम चराचरीं अमृतमय। ४ ।

७७. विठ्ठल नामीं आळस न करी गव्हारा। वायाविण येरझारा शिणतोसी। १ ।
हरि उच्चारण करी हा विचार। नाम हें साचार उद्धरण। २ ।
मी म्हणता अहंता वाढे हे सर्वथा। हरि भजन पंथा नाही मार्ग। ३ ।
मायाजाळ विषय तोडी तोडी सांठा। विठ्ठल नाम पाठा वोळगे जना। ४ ।
सर्वहि लटिके मायाजाळ फिके। रामेवीण एके नाही दुजे। ५ ।
नामा म्हणे उपदेश भजे केशवास। वैकुंठ निवास वोळे तुज। ६ ।

७८. हरिनाम पाठ हाचि भावो। हरि हरि हाचि देवो।
हरिविण न फिटे संदेहो। सर्व जीवांचा जाण पां। १ ।
हरि सत्य ज्या देहीं। तोचि तरला येथ पाही।
हरिविण भवडोहीं। तरण कैसें घडेल। २ ।
रामकृष्ण वासुदेवा। हाचि सर्व जीवांचा विसावा।
ऐसा पुकारुनिया धांवा। विठ्ठल नाम उच्चारी। ३ ।

नामा जपें हृदयीं सदां। रामकृष्ण हाचि धंदा।
हरिनाम परमानंदा। हाचि जप जपतसें। ४।

नामदेव जनाबाई नामदेव जनाबाई हे भजन करावे.

हरीपाठ अभंग समाप्त.

संध्येतील चोवीस नामांनी भगवंतांची केलेली आळवणी संत नामदेवांना संध्या ज्ञात होती.

७९. येईं गे केशवे मज तुझी सवे। तुजविण नुगवे दिनु माये। १।
तूं माय जननी कांसवी कौसल्या। दिन बहुसाळ मज पावें। २।
न मागें केवळ विषयांचे टवाळ। तूं माझी कृपाळ विठ्ठलमाय। ३।
वोळली गगनी केशव कामधेनु। लवतां लोचन स्फुरे बाह्या। ४।
वाजवील वाद्य गोपाळांची मांदी। आल्हाद गोविंदी नित्य माझा। ५।
नामा म्हणे केशव येई कामधेनु। तेणें माझी तनु तृप्त सदा। ६।

८०. येई गे नारायणी अमृत संजीवनी। चिंतिता निर्वाणीं पावें वेगीं। १।
तूं माझें जीवन नाम नारायण। नित्य अनुष्ठान तुझ्या नामें। २।
बाह्य अभ्यंतरी तूचि सर्वांठायी। तुजविण सृष्टी शून्य दिसे। ३।
चाल लवलाह्या कृपाळू तूं माये। मज हें न साहे मोह जंजाळ। ४।
तुटेल बिरडें सुटतील गांठी। जंव तूं जगजेठी येशील माये। ५।
नामा म्हणे धन्य तुझें नाम साचें। उच्चारितां वाचे निवती अंगे। ६।

८१. येईं गे माधवे पार्जी प्रेमपान्हा। विषयाचा आंदणा नको करूं। १।
धांव तूं मधूकरे माधवे उदारे। येई तूं सोइरे जननिये। २।
कष्टलो मी भारी शीण दूर करी। येई तू झडकरी माधवे वो। ३।
अनंत वो नामें पुराणे पढती। पावसी आकांती विठ्ठले वो। ४।
नामा म्हणे लाहो करावा माधवे। माझेनि वो जीवें लाहे चाड। ५।

८२. येई तूं गोविंदे नामामृत धारी। नित्य हें उच्चारी गोविंदाते। १ ।
गोविंद गोविंद नित्य हाचि छंद। पावें तूं हृद्रद आदिरूपें। २ ।
गोविंद हो ध्याने निवती अष्टांगे। गोविंदे गे वेगें वेष धरूं। ३ ।
गोविंद गोपाळ मुकुंद केसरी। येई तूं लवकरी सांवळिये। ४ ।
गोविंद हें नाम जनी वनी दिसे। प्रत्यक्ष तें ठसे पंढरीसी। ५ ।
वेणूनादी काला गोविंदे पै केला। धावतचि आला पेंद्यापाशी। ६ ।
ती हीच वो माय उभी बाळमूर्ती। नाम जे जपती पांडुरंग। ७ ।
नामा म्हणे पांग गोविंद हा दवडी। वेगें लवडसवडी करीं माये। ८ ।

८३. येई तूं विष्णू हरि पावे लवकरी। ब्रीद चराचरी सांगे मुनी। १ ।
वैकुंठवासिनी कृष्णविष्णुदेव। नामातें गौरव आम्हालागीं। २ ।
धन्य हाचि दिनु विष्णुमाय पावे। गगनी उगवे सूर्य जैसा। ३ ।
आदि ब्रह्मा हरि विष्णुकृष्णगंगा। भागिरथी पैं गा पदी पावे। ४ ।
गया तें प्रयाग काशी तें सर्वांग। विश्वेश्वर लिंग चराचर। ५ ।
विष्णुगंगाधर विष्णुनाम पाठ। उच्चारितां वाट वैकुंठीची। ६ ।
नामा म्हणे विष्णु भागिरथीमाजी। पंढरीये माझी विठ्ठलमाय। ७ ।

८४. येई तूं मधुकरे मदनसुंदरे। मज गे न धरे प्रेम पोटी। १ ।
तूं माझी जननी मधुसूदन गाय। कामधेनु होय कांसवीची। २ ।
आनंद निजधने जुनाट मधुसूदने। शुकस्तनपान पाजी पान्हा। ३ ।
केशव कांसवी पद रामगाय। आत्माराम होय निःसंदेह। ४ ।
विठ्ठलमुकुंदे स्वरूपे गोमटी। आकांतली सृष्टी मधुसुदनें। ५ ।
शंखचक्रांकित आयुधें मंडीत। मुकुट शोभत तुझा शिरीं। ६ ।
भक्तवरदायनी मधुसूदनगंगा। व्हावे तू वो वेगा कामधेनु। ७ ।
नामा म्हणे माये मधुसुदन गाय। ते संजीवनी होय आम्हांलागीं। ८ ।

८५. येई वो त्रिविक्रमे पूर्ण पान्हा देई। कामधेनु होई विठ्ठलराजे। १ ।
त्रिविक्रमे धरे येई तूं सांवळे। मुकुंद गोपाळे केशवे वेगी। २ ।
तू माझे निजधन त्रिविक्रमधरे । गंगानाममात्रें भंगी पाप । ३ ।
त्रिपदागायत्री त्रिविक्रममुखें । जनाची वो दुःखे हरती नामें। ४ ।
त्रिजया त्रिफणी भागीरथी वेणी । प्रयाग वो धुनी पाप जाळी। ५ ।
त्रिस्थळी त्रिमाये त्रिविक्रम होय। विश्वेश्वर दोहे तारक ब्रह्म। ६ ।
काशी कांची माये अयोध्या द्वारका । मथुरा अवंतिका तूंचि माये। ७ ।
नामा म्हणे माझी त्रिविक्रम गाय। भक्तिसी पान्हाये पंढरपुरीं। ८ ।

८६. येई वो वामने खुजीयखुजटे । पंढरीचे पेठे उभी राहें। १ ।
येई वो डोळसे सांवळे तेजसे। वामने बहु वसे ब्रह्मचारी। २ ।
अनंत विद्रदे अनंत अपार। कैवल्य वोसरे पदकमळे। ३ ।
तुझे नाम धन्य वामन साजिरें । रुप हें गोजिरें बळीच्या द्वारी । ४ ।
तुझ्या चरणी तीर्थे उद्धरती सर्व। येई तू सत्वर वामनाई । ५ ।
नामा म्हणे पावे वामन ब्रह्मांडे। स्वरूप वितंडे ब्रह्मचारें। ६ ।

८७. येई वो श्रीधरे सर्व रूपसारे। कैवल्य उत्तरे अभिनव। १ ।
श्रीधर श्रीरंगे नाम पांडुरंगे। प्रगट वो सांगे पूर्णधन। २ ।
श्रीकरे श्रीधरे शोभा ते साचारे। चक्रांकित करे शंख तुझा। ३ ।
सुंदर श्यामळ नाम हे अढळ। मुखी हो वेल्हाळ हस्त तुझे। ४ ।
प्रकाशे हा पूर्ण श्रीधरे पैं जाण। सांगितली खूण खेचराने। ५ ।
नामा म्हणे माता श्रीधर उच्चारू। तरेन साचारू तिन्ही लोकीं। ६ ।

८८. येई हृषिकेशी दिव्यरूप दिसे। मन हें उल्हासे भेटीलागी। १ ।
हृषिकेशी नामें तरले संभ्रमे। नित्य रामनामें भवसिंधू। २ ।
आराधने धन ऋषीसी संपूर्ण। नाम कोटी यज्ञ झालें तया। ३ ।
पावन हृषिकेशी हेंचि ध्यान मन। नाम सनातन हृषिकेशी। ४ ।

विश्वा करी कळा विश्वजन लीळा । त्राहे वेळोवेळां हृषीकेशी । ५ ।
नामा म्हणे माय येई हृषिकेश । झालों कासावीस तुजवीण। ६ ।

८९. येईं वो पद्मनाभे पंकजलोचने। विश्व पूर्णघने देखे तुज । १ ।
त्राहें पद्मनाभा वाचा सिद्ध पावे। मज हें नुगवे मायाजाळ। २ ।
पद्मांकित रेखा पद्म हें सुरेख । पावे वो निमिष्य एकमाये । ३ ।
विचरे हे पृथ्वी नाम पद्मनाभ। स्वयंभावो बिंब विठ्ठलेसी । ४ ।
रिकामी मी नसें दिननिशी निमिष्य। पद्मनाभ साक्ष हृदयी भोगी । ५ ।
नामा म्हणे पद्मनाभ हें हो नाम। जपतुसे प्रेम देईं मज। ६ ।

९०. येई वो दामोदरे पवित्र हे करे । मना हो नावरे प्रेमलोट। १ ।
पाहें कृपादृष्टी साहे जगजेठी। पूर्ण पान्हा घोटी ऐसें करी। २ ।
दामोदरे नाम मदन परिकरे । हाचि वो विचार मनें केला । ३ ।
येईं तूं निर्धारें पावें तूं झडकरी। येईं वो लवकरी दामोदरे। ४ ।
दामोदर माता पाहे वो समता । पावे वो निवांता पावे वेगीं । ५ ।
नामा म्हणे लोटूं प्रेमामृत निवटूं। नामेंचि वैकुंठे दामोदरे । ६ ।

९१. येईं तूं कृपाळे संकर्षण माते। पवित्र पूर्णभरिते गुणनिधि । १ ।
त्राहेत्राहे वेगी पावे वो झडकरी। ब्रीद चराचरीं वर्णिताती । २ ।
संकर्षण गंगा सर्वांगी तूं असे। जनी वनी दिसें रूप तुझे । ३ ।
निर्धारु सांगतां न माये वो घेता। संकर्षण माता पाव वेगी । ४ ।
विष्णुसंकर्षण नाम हें गहन। पतितपावन चरणरजें। ५ ।
नामा म्हणे माय संकर्षण गाय। हरिदासा पान्हावे पंढरीसी। ६ ।

९२. येईं तूं शारंगे वासुदेवे त्वरें। वासुदेवे सारे गोपाळे वो। १ ।
त्राहे वासुदेवा पावें झडकरी। त्वरें वेगू करी आर्त भेटी । २ ।
वासुदेवनामें साधन सुगम। योगिया विश्राम स्थान झालें । ३ ।
द्वादश अक्षर जपिन्नला ध्रुरु। तयासी साचारू अढळपद । ४ ।

बळी भीष्मदेवी वासुदेवी भाव। रोहिणीची माव ऐसे झालें। ५ ।
नामा म्हणे भक्त वासुदेवीं रत। सायुज्य पावे तो एक्यानामें। ६ ।

९३. येईं तूं प्रद्युम्ने ध्यान तूं धरणे। माझिये कल्पने निर्धारुसा। १ ।
त्राहे झडकरी पावे वो लवकरी। प्रद्युम्ने फुत्कारी वेळोवेळां। २ ।
सांवळे सुंदरे वेणु वाहे करे। ध्यान हें सुंदर यमुनातटी। ३ ।
प्रवाह प्रद्युम्ने नामघोष दाट। जिंकिले जुनाट पापराशी। ४ ।
नामा म्हणे नाम धन्य हें प्रद्युम्न। होईल संपन्न नाम घेतां। ५ ।

९४. येईं वो अनिरूद्धे सांवळे प्रबुद्धे। विराटे गोविंदे पाव वेगीं। १ ।
त्राहे माउलीये मना तुझी सोय। चुकती अपाय नाम घेता। २ ।
अनिरुद्ध पाठे जाईन वैकुंठे। पुंडलीक पेठे उभा असे। ३ ।
कटावरी कर सांवळी सुंदर। मनाचा विचार इच्या चरणी। ४ ।
अनिरुद्धसार अनु नाही आधार। सर्वही विचार अनिरुद्धे। ५ ।
नामा म्हणे येईं अनिरुद्धे माये। आणिक उपाय न लगे मज। ६ ।

९५. येईं तूं पुरुषोत्तमे संजीवनी रामे। योगिया विश्रामे पुरुषश्रेष्ठा। १ ।
त्राहे मनोधर्म नाम पुरुषोत्तम। साधन आगम ऐसी माये। २ ।
येईं वो सांभाळी लवलाहे मने। जुनाट हो जुने पुरुषोत्तमें। ३ ।
तुझे नाम धन्य पुरुष हें सौजन्य। द्वैत हें अभिन्न अद्वैत हें। ४ ।
एकाक्षरी नाम पुरुष शुचिसम। नाम आत्माराम पुरुषोत्तम। ५ ।
नामा म्हणे पावें पुरुषोत्तम माते। सर्वत्र अद्वैत एकरुप। ६ ।

९६. येईं वो अधोक्षजे वैकुंठ विराजे। नाम गे सहजे अमृतरासी। १ ।
अधोक्षज नामें घालीन गोंधळ। रिता एक पळ जाऊं नेदी। २ ।
अधर हे रंगी अधोर्ध्व सेवीन। सर्वत्र पाहीन अधोक्षज। ३ ।
अरिष्ट हें निरसी माये अधोक्षजे। ऐसी या पाविजे संकटी त्वां। ४ ।
अरि हे मर्दन अधोक्षज जाणें। स्वीकारावे पूर्ण प्रगटतां। ५ ।
नामा म्हणे धांवे अधोक्षज पावे। दिशाद्रुम भावें तुज मग। ६ ।

९७. येईं वो केसरी नरसिंह उच्चारी। पवित्र साचारी तिही लोकी। १ ।
नरसिंह वामन प्रल्हाद रक्षण। आमुचें तें धन नाम तुझें। २ ।
शंखचक्र करी पावे वो लवकरी। येईं तूं केसरी लवलाहे। ३ ।
नरसिंह हें नाम नरसिंह हें प्रेम। उत्तमोत्तम तिन्ही लोकीं। ४ ।
त्रिपुररक्षक दानवमर्दन। विकटवदन पंचाक्षरी। ५ ।
नामा म्हणे हरि नाम नरकेसरी। नरसिंह उच्चारी तरती जीव। ६ ।

९८. येईं वो अच्युते नामामृत रसे। सुंदर डोळसे जान्हवीये। १ ।
अमृताची खोटी अच्युतनाम पेठी। पावे वो जगजेठी अच्युतसार। २ ।
अच्युत अच्युत नामें हेंचि सत्य। हें पियूष त्वरित उच्चारितां। ३ ।
वैकुंठीची मूर्ति अच्युतनाम पाठे। प्रत्यक्ष वो भेटे विटेवरी। ४ ।
पुंडलीक दृष्टी नयनाची भेटी। निवारितां दृष्टी न्याहाळितां। ५ ।
नामा म्हणे अच्युत नाम हेंचि आम्हा। दिननिशी राम जपतसें। ६ ।

९९. येईं जनार्दने जनवनसंपन्ने। माझे वो चिद्घने पांडुरंगे। १ ।
त्राहे जनार्दने पूर्णानंदघने। येई वो संपन्ने विश्वंभरे। २ ।
नाम हें दुर्लभ जनकजननी। राम जनार्दनी विनटली। ३ ।
सांवळी डोळस रवि एकासनी। तेज प्रकाशनी हिरियाची। ४ ।
जननी ते जननी निकट ते जीवनी। जग प्रगटिणी हरीयाची। ५ ।
नामा म्हणे जन नाम जनार्दन। सनकादिक जाण सेविताती। ६ ।

१००. येईं तूं उपेंद्रे विठ्ठल महिंद्रे। देवामाजी भद्रे सिंहासनी। १ ।
त्राहे वो जननी शिणलों गे माये। तुजविण आहे कवण मज। २ ।
तूं माझे कारुण्य प्रत्यक्ष सौजन्य। विचारतां प्रवीण प्रबुद्ध हो। ३ ।
पावे वो तूं वेगी उपेंद्रे गे माते। पुंडलिक सांगाते पंढरीसी। ४ ।
दीपकु लाविला दिन उगवला। दीपकें फळला पांडुरंग। ५ ।
नामा म्हणे नाम उपेंद्र ऐसे शम। पावेन विश्राम नाम घेंता। ६ ।

१०१. येईं तूं हरीरूपे विठ्ठल स्वरूपे। कळिकाळ कांपे नाम घेतां। १ ।
नामें हरिहरि त्राहे वो झडकरी। शिणलों मी भारी जननीये। २ ।
हरिनामधन सर्व जनार्दन। हरी हें आठवण जिव्हेसदा। ३ ।
हरीहरी म्हणतां हरीरुप संता। नाम हें अनंताक्षर विलसे। ४ ।
येईं तूं हरी गंगे सांवळे सुरंगे। हरीहरी संगे रतलोंसे। ५ ।
नामा म्हणे हरी पांडुरंग माझा। चरण हो भोजा राज्य धरू। ६ ।

१०२. येईं वो तूं कृष्णे हरी माझिये तृष्णे। दिननिशी प्रष्णे वाट पाहें। १ ।
त्राहे कृष्णगंगे सांवळे सारंगे। नामस्मरण वेगें पुरे आम्हा। २ ।
रामकृष्ण टाहो नामें लवलाहो। फिटला संदेहो संसाराचा। ३ ।
उद्धव अक्रूर यादव सादर। कृष्णाते अपार तयालागी। ४ ।
अर्जुन द्रौपदी स्मरण गोविंदीं। पावावे निजपदी नामा म्हणे। ५ ।

संध्येतील नामावली समाप्त.

संध्येतील संकलीत नामावली

१०३. केशव कैवल्य कृपाळ। नारायणे उद्धरिला अजामेळ।
माधव मनीं धरा निश्चळ। गोविंद गोपाळ गोकुळीचा। १ ।
विष्णु विश्वाचा जिव्हाळा। मधुसूदन माउली सकळां।
त्रिविक्रमें रक्षिले गोकुळा। वामनें पाताळा बळी नेला। २ ।
श्रीधरें धरा धरिली पृष्ठी। हृषिकेश उभा भीवरेतटी।
पद्मनाभ पुंडलिकासाठी। दामोदरें गोष्टी पांडवांशी। ३ ।
संकर्षणे अर्जुनासी संवाद केला। वासुदेवें अवचितां वाळी वधिला।
प्रद्युम्न समुद्रावरी कोपला। अनिरूद्धे छेदिला सहस्रबाहो। ४ ।
पुरुषोत्तमे केला पुरुषार्थ। अधोक्षजें हिरण्यकश्यपा मारिली लाथ।
नरहरी प्रल्हादा रक्षित। स्मरावा अच्युत स्वामी माझा। ५ ।
जनार्दने रावणादि वधिले। उपेंद्रे अहिल्येसी उद्धरिले।
हरिहरि म्हणतां दोष जळाले। कृष्णे तारिले गणिकेसी। ६ ।

या चोवीस नामांचे करिता स्मरण। जन्ममरणांचे होय दहन।
विष्णुदास नामा करी चिंतन। चरण ध्यान मज देई। ७।

१०४. केशव नारायण हा जप आमुचा। सर्व हा मंत्राचा आत्माराम। १।
माधव गोविंद सर्वशास्त्रीं आहे। उभारूनियां बाहे वेदुसांगे। २।
नामाचेनि पाठें तरूं हा भवसागरू। आणिक विचारू नेणों आम्ही। ३।
विष्णु मधुसूदन हें दैवत आमुचें। नित्य पैं नामाचें सार आम्हां। ४।
त्रिविक्रम वामन सर्व ब्रह्मांड नायकु। हाचि जप सम्यकु आम्हा घटीं। ५।
श्रीधर हृषिकेश मंत्रराज जपा। पावाल स्वरूपा विष्णुचिया। ६।
पद्मनाभ दामोदर हा नामाचा विस्तार। करितां विचार तरले जीव। ७।
संकर्षण वासुदेव पंढरीचा राणा। सांगितल्या खुणा खेचरराये। ८।
प्रद्युम्न अनिरूद्ध दैवत कुळींचें। पुंडलीक तयाचें तप सार। ९।
पुरूषोत्तम अधोक्षज वैकुंठ निर्मळ। जपतां सकळ पापें जाती। १०।
नरसिंह अच्युत नामाचें कवच। जपतां होय वेच संसारासी। ११।
जनार्दन उपेन्द्र नाम हें अमृत। शंकर निवांत जपें सदा। १२।
हरी कृष्ण विष्णु सर्व घटीं नांदे। तोचि पैं आल्हादे उच्चारिजेसु। १३।
ऐसा नाम महिमा उपदेशु गोमटा। नामेंचि वैकुंठा भक्त गेले। १४।
नामा म्हणे ते मूर्ति पंढरीये गोमटी। नामें उठाउठी भेटी देती। १५।

संध्येतील संकलीत नामावली समाप्त

संत नामदेवांची आर्त आळवणी

१०५. येई हो विठ्ठले भक्तजनवत्सले। करुणा कल्लोळे पांडुरंगे। १।
सजलजलदघन पीतांबर परिधान। येई उद्धरणे केशिराजे। २।
नामा म्हणे तूं विश्वाची जननी। क्षिराब्धि निवासनी जगदंबे। ३।

१०६. येईं गे विठ्ठले अनाथाचे। माझे कुळदैवते पंढरीचे। १।
पंचही प्राणांचा उजळोनि दीप। सुंदर श्रीमुख ओंवाळीन। २।

मनाचा प्रसाद तुजलागीं केला। रंगभोग आपुला घेऊनि राहे। ३ ।
आनंदाचा भोग घालीन आसनीं। वैकुंठवासिनी तुझ्या नांवें। ४ ।
आपुलें म्हणवावें सनाथ करावें। भावें संचरावें हृदयघटीं। ५ ।
नामा म्हणे माझे पुरवीं मनोरथ। देईं सदोदित प्रेमकळा। ६ ।

१०७. येईं वो कृपावंते अनाथांचे नाथे। निवारीं भवव्यथे पांडुरंगे। १ ।
मी बाळक भुकाळु तूं माउली कृपाळू। करीं माझा सांभाळु पांडुरंगे। २ ।
तूं माझें पैं माहेर नित्य आठवे अंतर। सखा विटेवर पांडुरंगा। ३ ।
मी देह तूं चैतन्य मी क्षुधार्थि तूं अन्न। तृषार्थी तूं जीवन पांडुरंगा। ४ ।
मी चकोर तूं चंद्र मी सरिता तूं सागर। मी याचक तूं दातार पांडुरंगा। ५ ।
मी धनलोभी शुभ तूं पूर्ण कनककुंभ। मी मगर तूं अंभ पांडुरंगा। ६ ।
मी चातक तूं मेघ मी प्रवृत्ति तूं बोध। मी शुष्कनदी तूं ओघ पांडुरंगा। ७ ।
मी दोषी तूं तारक मी भृत्य तूं नायक। मी प्रजा तूं पाळक पांडुरंगा। ८ ।
मी पाडस तूं कुरंगिणी मी अंडज तूं पक्षिणी। मी अपत्य तूं जननी पांडुरंगा। ९ ।
मी भक्ति तूं निजसोय मी ध्यान तूं ध्येय। मी आडळ तूं साह्य पांडुरंगा। १०।
ऐसी जे जे माझी विनंती ते तुजचि लक्ष्मीपती। नित्य सुखी सांगाती पांडुरंगा। ११।
शीघ्र येईं वो श्रीरंगे भक्त मानस रंगे। प्रेमपान्हा देगे नामदेवा। १२।

१०८. येईं बा विठ्ठले मजलागीं झडकरी। बुडतों भवसागरीं काढीं मज। १ ।
आकांता अवसरीं स्मरलासे गजेंद्रें। दीनानाथ ब्रिदें साच केलीं। २ ।
द्रौपदी संकटीं स्मरलीसे वनवासीं। धांवोनि आलीसि लवडसवडी। ३ ।
प्रल्हादें तुजलागीं स्मरिलें निर्वाणीं। संकटापासोनि राखियेलें। ४ ।
नामा म्हणे थोर पीडिलों गर्भवासें। अखंड पाहतुसें वाट तुझी। ५ ।

१०९. येईंवो विठ्ठले माझे माऊली ये। निढळावरी कर ठेऊनि वाट पाहे। धृ०।
येतिया पुसे जातिया धाडी निरोप। पंढरपुरी आहे आमुचा मायबाप। १ ।
पितांबराची कांस शेला गगनी झळकला। गरूडावरी बैसोनि आमुचा कैवारी आला। २ ।
विठोबाचे राज्य आम्हां नित्य दिवाळी। विष्णुदास नामा जीवे भावे ओवाळी। ३ ।

❁ संत नामदेवांची पूर्वपीठीका ❁

११०. यदूशेटी शिंपी वैराग्याचा मेरू। विठूचा डिंगरू नरसी गावी। १ ।
पंढरीची वारी नित्य नेम करी। त्याचा पुत्र हरी विठ्ठलभक्त। २ ।
हरीशेटीचा तो गोपाळ एकला। देवाचा भुकेला निशीदिनी। ३ ।
गोविंद राघव त्याचे दोन्ही सुत। पंढरीशी नेत गुढी आवडी। ४ ।
सदभावे वंदावे पद गोविंदाचे। हरिनाम वाचे त्याचे गोड। ५ ।
जिवाजी धाकुला नरहरी थोरू। सुकृत सागरू पोटी आला। ६ ।
नरहरीचा तो पुत्र दामुशेटी। प्रेमभक्ती मोठी भाग्यवंत। ७ ।
मस्तकी तयाची घ्यावी पायधुळी। प्रेमाचा कवळू त्याचे चित्त। ८ ।
आउबाई आली दामुशेटी पोटी। भक्तीभावे मिठी घालू तिला। ९ ।
बहू दिन झाले पोटी नाही पुत्र। चिंता दिनरात्र उभयाशी। १०।
नवसिले देव सांडिली नरसी। आला पंढरीशी दामुशेटी। ११।
वंध्यत्व पातले पुत्राविण देवा। वैकुंठीच्या राऊळा हासो आले। १२।
आज्ञापिले देवे जावे तुवा उद्धवा। व्हावे नामदेव गोणाई पोटी। १३।
जनीचा आनंद ओसंडे बाहेर। भक्तीचे माहेर आला नामा। १४।

❁ संत नामदेवांचे आत्मचरित्र (महाराष्ट्रातील) ❁

१११. कल्याणींचा शिंपी हरिभक्त गोमा। त्यांची कांता उमा नरहरि भजनीं। १ ।
सरिता सुकृताची त्या पोटीं उत्पन्न। झाली संबोधन गोणाबाई। २ ।
गोणाई दामासेठी झालें पाणिग्रहण। संसारीं असोन नरसी गांवीं। ३ ।
गोत्र संज्ञा ऐका पूर्वजांची सहज। गाधिज भारद्वाज दोनी कुळें। ४ ।
आऊबाई कन्या झाली गोणाईसी। पुढें देवा नवसी पुत्रासाठीं। ५ ।
नामा म्हणे होतें विठोबाचे मनीं। तेंचि नित्य जननी नवस करी। ६ ।

११२. गोणाईने नवस केला। देवा पुत्र देईं मला। १ ।
ऐसा पुत्र देईं भक्त । ज्याला आवडे पंढरीनाथ। २ ।
शुद्ध देखोनियां भाव। पोटा आले नामदेव। ३ ।
दामाशेटी हरुषला । दासी जनीनें ओवाळिला। ४ ।

११३. लोलो लागला अंबेचा। विठाबाई आनंदीचा। १ ।
आदि ठाणें पंढरपूर । नांदे कान्हाई सुंदर। २ ।
गोणाईनें नवस केला। देवा पुत्र देईं मला। ३ ।
शुद्ध देखोनियां भाव। पोटा आले नामदेव। ४ ।
दामाशेटी हरुषला । दासी जनीस आनंद झाला। ५ ।

११४. नामदेव पुत्र झाला। विठो बारशासी आला। १ ।
आंगडें टोपडें पेहरण । शेला मुंडासा घेऊन। २ ।
माझ्या जीवीच्या जीवना। नाम ठेवी नारायणा। ३ ।
जनी म्हणे पांडुरंगा । नांव काय ठेवूं सांगा। ४ ।

११५. माझें जन्मपत्र बाबाजी ब्राह्मणें । लिहिलें त्याची खूण सारू ऐका। १ ।
अधिक ब्याण्णव गणित अकराशतें । उगवतां आदित्य रोहिणीसीं। २ ।
शुक्ल एकादशी कार्तिकी रविवार । प्रमोद संवत्सर शालिवाहन शके। ३ ।
प्रसवली माता मज मळमूत्रीं । तेव्हां जिव्हेवरी लिहीलें देवें। ४ ।
शत कोटी अभंग करील प्रतिज्ञा । नाम मंत्र खुणा वाचुनी पाहे। ५ ।
ऐंशीं वर्षे आयुष्य पत्रिका प्रमाण। नामसंकीर्तने नामया वृद्धि। ६ ।

११६. शिंपियाचे कुळीं जन्म माझा झाला। परि हेतु गुंतला सदाशिवीं। १ ।
रात्रिमाजि शिवीं दिवसामाजि शिवीं । आराणुक जीवीं नाहीं माझ्या। २ ।
सुई आणि सातुळी कात्री गज दोरा । मांडिला पसारा सदाशिवीं। ३ ।
नामा म्हणे शिवीं विठोबाची अंगीं । त्याचेनि मी जगीं धन्य झालो। ४ ।

११७. नामा शिंपे नामा शिंपे। रोप लाविलें केशव बापें। १।
एक उगवली आरडी दरडी। एक वाळुनि झाली कोरडी। २।
एक पुण्य फळासि आली। एक कळींच निर्फळ झाली। ३।
नामा उगवला केशव द्वारीं। न माये आंत बाहेरी। ४।

११८. परिसार्सी लोह लागती ते कनकचि होती। तया मागील ते गति बोलों नये। १।
आड ओहोळ वाहती ते गंगेसि मिळती। तया मागिल ते गति बोलों नये। २।
काक विष्ठा करिती तेथें पिंपळ होती। तया मागिल ते गति बोलों नये। ३।
परद्वारीं होती पतिसरसे होय सती। तया मागिल ते गति बोलों नये। ४।
नामा मध्यम जाति परिस प्रेमळ भक्ति। तया मागिल ते गति बोलों नये। ५।

११९. लोखंडाचा विळा परिसासी लागला। मागिलिया मोला मागूं नये। १।
दासी होती परि रायासी रतली। मागिल ते बोली बोलों नये। २।
वेश्या होती तेचि पतिव्रता झाली। मागील ते बोली बोलों नये। ३।
विष्णुदास नामा विठ्ठलीं रंगला। तो शिंपी वहिला म्हणों नये। ४।

१२०. कुश्चळ भूमीवरी उगवली तुळसी। अपवित्र तियेसी म्हणों नये। १।
काकविष्ठेमाजि जन्मे तो पिंपळ। तया अमंगळ म्हणों नये। २।
दासीचिया पुत्रा राज्यपद आलें। उपमा मागील देऊं नये। ३।
नामा म्हणे तैसा जातीचा मी शिंपी। उपमा जातीची देऊं नये। ४।

१२१. नैवेद्येचा नेम असे दामाजीसी। नित्य विठ्ठलासी न्यावे बोणें। १।
बोणें दाखवावे मग अन्न घ्यावे। ऐसा तो सद्भाव त्याचे मनीं। २।
ऐसें करितां दिन कांही क्रमिले। दामाजी चालिले ग्रामांतरा। ३।
दामाशेटी काय म्हणे गोणाईसी। नित्य विठोबासी न्यावे बोणें। ४।
गोणाई बोलिली सांगा नामदेवा। करील तो सेवा विठ्ठलाची। ५।
दामाजीनें पुत्र बोलाविला नामा। करीं मेघ:श्यामा सेवा नित्य। ६।

संत नामदेवाचा जन्म पुण्यक्षेत्र पंढरीत झाला.

नित्यानित्य न्यावे विठोबासी बोणें । मग अन्न घेणें आज्ञा केली। ७ ।
अवश्य म्हणोनि लागला चरणासी । धरिलें पोटासी नामदेवा । ८ ।
नामदेवा हाती समर्पिले बोणें। गेला तो तेथुनी गोंदा म्हणे । ९ ।

१२२. नामदेवा कैसा हा रे नफा केला । नैवेद्य तो नेला विठ्ठलासी। १ ।
नैवेद्य नेऊनि ठेवियेला पुढें। प्रेमे बोले गोड नामदेव। २ ।
नामदेव म्हणे जेवावें विठ्ठला। माथा ठेवियेला चरणांवरी । ३ ।
नामदेव माथा ठेवी चरणांवरी । न जेवीच परी पांडुरंग। ४ ।
न जेवी म्हणोनी नामा शोक करी । मुख पाहे हरि प्रीति करोनी। ५ ।
प्रेमें नामा काय म्हणे विठ्ठलासी। कां रे न जेविसी मायबापा । ६ ।
माझे पितयाचे हातें तू जेविसी । मज दुजें पाहसी पांडुरंगा। ७ ।
घरासी मी आतां बोणें नेऊं काई। मारील गोणाई मज आतां । ८ ।
काय करूं आतां देवा हो श्रीहरी। नामा विनंति करी गोंदा म्हणे। ९ ।

१२३. विनवितो देवा बहुत प्रकारीं। जेवावें श्रीहरी मायबापा। १ ।
दोनी कर जोडोनि घाली लोटांगण । द्यावे जीवदान देवराया। २ ।
अझुनी नये तुज बा करूणा। काय नारायणा करूं आतां। ३ ।
मारील गोणाई घेईल माझा जीव। काय तरी कींव नये माझी। ४ ।
काय करूं आतां विठ्ठल रूक्माई । मारील गोणाई मजलागीं। ५ ।
नये तुज कांहीं कींव माझी पाहीं। वाहीन आतां पायीं शिरकमळ। ६ ।
वाहीन शिरकमळ म्हणे नामदेव। धरिला सद्भाव ऐसा मनीं। ७ ।
देह त्याग त्यांने मांडिला शरिरी। फांसा करूनि दोरी लावियेली। ८ ।
गळां घालूनि फांस बांधिला काष्ठासी। त्यागितां प्राणासी धरिलें देवें। ९ ।
उठविला नामा पांडुरंगें करीं। आलिंगी श्रीहरी गोंदा म्हणे। १०।

नैवेद्य अर्पण करताना तसेच भोजनापूर्वी पुढील अभंग हात जोडून म्हणावा.

१२४. केशवा माधवा गोविंदा गोपाळा । जेवीं तूं कृपाळा पांडुरंगा । १ ।
अच्युता वामना दशरथनंदना । जेवीं तूं बा कृष्णा पांडुरंगा । २ ।
कृष्णा विष्णु हरी मधुसूदन मुरारी । जेवीं तूं नरहरी पांडुरंगा । ३ ।
ऐसी ग्लानि करितां विठ्ठल पावला । नैवेद्य जेविला नामयाचा । ४ ।

१२५. जेऊनियां हातीं देवें दिधली वाटी । आला उठाउठी नामा घरा । १ ।
गोणाई म्हणे रे ऐकें नामदेवा । नैवेद्य आणावा माझे हातीं । २ ।
तेव्हां नामदेवें हातीं दिधली वाटी । पाहूं गेली दृष्टीं रिकामी ते । ३ ।
काय तुज घरीं उणें होतें अन्न । नैवेद्य आपण तेथें खावा । ४ ।
ते दोघे बोलतां दामाशेटी आला । पुसे त्या दोघांला काय गुह्य । ५ ।
देखियेलें नाहीं नाहीं ऐकियेलें । ऐसें सांगीतलें नामदेवें । ६ ।
दामाशेटी म्हणे आतां असों द्यावें । सकाळीं पहावें प्रचित हें । ७ ।

१२६. आम्ही हांटा जाऊं लवकरी येऊं । नैवेद्य पाठवूं नाम्याहातीं । १ ।
दुसऱ्या दिवशीं नैवेद्य धाडिला । दामाशेटी गेला त्याच्या मागें । २ ।
जाऊनियां नामा उभा राहे सन्मुख । म्हणे विठोबास जेवीं बापा । ३ ।
देव म्हणे नाम्या बसावें द्वारात । लवकरी जेवितों पाहें आतां । ४ ।
जेऊनियां देवें हातीं दिधली वाटी । तेव्हां दामशेटी काय बोले । ५ ।
बारावर्षें तुज उपवासी मारिलें । आजि जेवविलें नामदेवें । ६ ।
देव म्हणे आतां ऐका दामशेटी । हे तों गुह्य गोष्टी बोलूं नका । ७ ।
आम्ही न बोलतां आम्ही न सांगतां । कळे अवचिता आपणासी । ८ ।
करसी चोरी तूं गुप्त गोकुळांत । पृथ्वींत मात कोणीं नेली । ९ ।
गोकुळींच्या गोष्टी येथें बोलूं नये । मौन पंढरीये धरिलें आहे । १० ।
मौन धरियेलें सांगसी आम्हांसी । तरी कां जेवशी पांडुरंगा । ११ ।
काय तुझें घर पडियेलें ओस । चोरख्यासंगें कैसा जेवलासी । १२ ।

चोखियाचें अन्न मिष्टान्न भोजन। मिळायाकारण तेथें नाहीं। १३।
राम अवतारीं वान्नरगणें। लंकेसी झोंबणें सीतेसाठीं। १४।
पाला खाऊनियां वाहिले पर्वत। बांधियेला सेतु सिंधुवरी। १५।
कृष्ण अवतारीं गोपाळ साचार। वळूं गायी फार देवा सवें। १६।
यमुनेचे तीरीं खेळूं चेंडुफळी। आपण दिधली नाहीं डायी। १७।
पसरितों पदर धरितों हनुवटी। अन्याय हा पोटीं घालीं नाम्या। १८।
तेव्हां दामशेटी धरूनी हातासी। म्हणे नामयासी चाल घरा। १९।
धन्य माझें भाग्य धन्य माझा वंश। परब्रह्म वेष प्रगटलें। २०।
बौद्ध अवतारीं आम्ही झालों संत। वर्णावया मात नामा म्हणे। २१।

१२७. केशवाचें प्रेम नामयाचि जाणे। नामया हृदयीं असणें केशवातें। १।
नामा तो केशव केशव तो नामा। अभिन्नत्व आम्हां केशवासी। २।
नामा म्हणे केशवा दुजेपणा नाही। परि प्रेम तुझ्या ठायीं ठेवियेले। ३।

१२८. आम्हां कीर्तन कुळवाडी। आणिक नाहीं उदीम जोडी। १।
वाचा पिकली पिकली। हरिनामाची वरो झाली। २।
एकादशीचे दिवशीं। झाल्या कैवल्याच्या राशी। ३।
संत म्हणती नामा आला। हरि नामाचा सुकाळ झाला। ४।

संत नामदेवांचा कवित्वाविषयी निश्चय

१२९. चंद्रभागे तीरीं आयकिली गोष्टी। वाल्मिकें शतकोटी ग्रंथ केला। १।
माझिया चित्तासी फार झाले क्लेश। व्यर्थ म्यां आयुष्य गमाविलें। २।
जाऊनि राऊळा विठोसी विनवीलें। वाल्मिकानें केलें रामायण। ३।
असेन मी खरा तुझा भक्त देवा। सिद्धीस हा न्यावा पण माझा। ४।
शतकोटी तुझे करीन अभंग। म्हणे पांडुरंग ऐक नामया। ५।
तयेवेळीं होती आयुष्याची वृद्धि। आतांची अवधि थोडी असे। ६।
नामा म्हणे जरी न होतां संपूर्ण। जिव्हा उतरीन तुज पुढें। ७।

१३०. निश्चय पाहूनि उपजली दया। स्वामी देवराया पांडुरंगा। १ ।
सारजेसी सांगे भीमातीरीं हरि। बैस जिव्हेवरी नामयाच्या। २ ।
लाडिकें लडिवाळ नामा माझें तान्हें । तयाला मजवीण कोण आहे। ३ ।
मजवरी त्याचें फार असे ऋण। होईन उत्तीर्ण एवढ्यानें। ४ ।
नामा म्हणे हातीं बांधोनियां वह्या। बैसे लिहावया पांडुरंग। ५ ।

१३१. गरूडपाराजवळी नामदेव आला। सन्मुख देखिला पांडुरंग। १ ।
मेघ:शाममूर्ती डोळस सांवळी । तें ध्यान हृदयकमळीं धरोनि ठेला। २ ।
धन्य नामदेव भक्तशिरोमणी । ज्याचा चक्रपाणि वेळाइतु। ३ ।
पूर्ण सहज स्थितीसुखाचा झालासे अनुभव। सकळ देहभाव पारुषले। ४ ।
मन पांगुळलें स्वरूपीं गुंतलें। बोलणें खुंटलें प्रीतिमौन। ५ ।
सबाह्य अभ्यंतरीं स्वरूप कोंदलें। द्वैत निरसलें दृश्याकारें। ६ ।
निजरूप निर्धारितां नयन सोज्वळ झाले। रोमांच दाटले खरबरीत। ७ ।
अनंदघन वोळलासे अंबरीं। वर्षाव सहस्त्रधारीं होतो तेथें। ८ ।
तें क्षीर सेवितां झालें समाधान। चुकलें जन्ममरण कल्पकोटी। ९ ।
सहज सुखें निवाला भवदु:ख विसरला। विसावा भेटला पांडुरंग। १०।
नामा म्हणे दृष्टी लागेल पा झणीं। धन्य पुंडलीकाचेनि जोडलें सुख। ११।

१३२. हातीं विणा मुखी हरी। गायें राउळाभितरीं। १ ।
अन्न उदक सोडिलें। ध्यान देवाचें लागलें। २ ।
स्त्री पुत्र बाप माय। यांचा आठव न होय। ३ ।
देहभाव हारपला। छंद हरीचा लागला। ४ ।
नामा म्हणे हेंचि देईं। तुझे पाय माझे डोयी। ५ ।

१३३. टाळ दिंडी हातीं उभा महाद्वारीं। नामा कीर्तन करीं पंढरीये। १ ।
आवडीचेनि सुखें वोसंडतु प्रेमें। गातों मनोधर्में हरिचे गुण। २ ।
सांडोनि अभिमान नाचें धरोनि कान। अंतरीं तें ध्यान विठोबाचें। ३ ।

श्रीहरिची उत्तम जन्मकर्मनामें। घेतलीं त्या प्रेमें सुखरूपें। ४ ।
संताची विश्रांति ज्ञानियांचें गुज । जें कां मुक्तिबीज मोक्षदानी। ५ ।
कृष्णा विष्णु हरी मुकुंदा मुरारी। अच्युता नरहरी नारायणा। ६ ।
गोवर्धनधर गोपीमनोहर। भक्तकरुणाकर पांडुरंगा। ७ ।
सकळ मंगळनिधी पातकभंजना। हरीजगज्जीवना परमानंदा। ८ ।
तूंचि एक सकळ आदिमध्यअंतीं। नित्य सुखसंपत्ति सज्जनांची। ९ ।
तूंचि माझा श्रोता तूंचि माझा वक्ता। तूंचि घेता देता प्रेमसुख। १०।
नामदेव ऐसे नाम त्वा ठेविले। येणे अनुभविले प्रेमसुख। ११।
विष्णुदास नामा विनवी पुरुषोत्तमा । सोडवीं भवश्रमा पासूनियां। १२।

१३४. तुझे नित्य सुख घ्यावें येणें मनें। असावें संधानें चरणाचेनि। १ ।
वासने विरहित होऊनि एकवट। असावें निकट संतसंगें । २ ।
ऐशी मज कृपा करीं गा विठ्ठला। म्हणविसी आपुला दास जरी। ३ ।
श्रवणीं तुझे नाम ऐकावें आवडी। चित्तें देऊनि बुडी प्रेमडोहीं। ४ ।
नयनीं तुझें रूप देखावें सर्वत्र। व्हावे भूतमात्र सखे माझे। ५ ।
वदनीं तुझें नाम गावें निर्विकल्प। धरोनि तुझें रूप हृदयकमळीं। ६ ।
काया संतचरणी जावी लोटांगणीं। तें भाग्य अनुदिनीं देई बापा। ७ ।
हेंचि माझें व्रत हेंचि तपतीर्थ। करावें दास्यत्व संतांचें हें। ८ ।
अनुदिनीं व्हावा संतांचा हा संग। असावा अनुराग कीर्तनाचा। ९ ।
मानाचा मज ओस अपमानीं उल्हास। देईं तुझा ध्यास सर्वकाळ। १०।
नामा म्हणे विठोबा तरीच शरणागत। नाहीं तरी पतित म्हणती मज। ११।

१३५. माझे मनीं ऐसें होतसे गा देवा। देह समर्पावा तुझे पायीं। १ ।
तंव या मायामोहें मजसी केला हेवा। लोटियेलें देवा भवजळामाजी। २ ।
आशा नदी पुरीं वाहविलें दूरीं। काढीं मज हरी कृपाळुवा। ३ ।
सरिता माजी धरिलों मदन मगरीं। पुढारीं माघारीं होऊं नेदी। ४ ।

न निघें न निघें न निघें आणिका पोहणारें। सहित पीतांबरें घालीं उडी। ५ ।
थडीये उभया धांवगा श्रीहरी। हानि झाली थोरी सर्व गेले। ६ ।
भक्ती नवरत्नाची बुडाली वाखोरी। काढीं वेगीं हरी कृपाळुवा। ७ ।
धीर आणि विचार ह्या दोन्ही सांगडीं। श्रद्धा पुढें दोरी तुटोनी गेली। ८ ।
भावबळें सांपडलों दाटलों उभडी। वेगी घालीं उडी कृपाळुवा। ९ ।
नामा म्हणे भजनेंविण कोरडा गळा। नेतो रसातळा क्रोध मीन। १०।

१३६. दृष्टि उघडुनि नामा भोंवती जंव पाहे। तंव पुढें माय देखियली। १ ।
म्हणे मजशीं नाम्या वैर का साधिलें। बहुत दुःख झालें कोणा सांगों। २ ।
भक्तजनवत्सला परियेसी केशवा। भेटसी केधवां पूर्वस्थिती। ३ ।
भोजना बैसले जेविं क्षुधाक्रांत। ते कोणाशीं मात न बोलें कांहीं। ४ ।
तें बळें उठविलें नव्हतां पैं तृप्ति। तैसी दुःखप्राप्ति झाली मज। ५ ।
पूर्ण पान्हा धेनु घातला वोरसें। वत्स थोर हर्षे पान करी। ६ ।
तें धनियें देखोनि बळें आसुंडलें। तळमळित ठेलें थोर आशा। ७ ।
कृपणें संपत्ति जोडिली सायासें। तळमळीतें कैसें नेलियातें। ८ ।
तैसी परी मज जाहली गा देवा। परियेसीं केशवा मायबापा। ९ ।
दुःखाचे सागरीं पडिलों गा श्रीहरी। सुखरूप मुरारी निववी मातें। १०।
नामा म्हणे विठो कृपेचा सागरू। करावा अंगिकारू अनाथाचा। ११।

१३७. माता वाट पाहे नामा अझुनि कां नये। देखोन विठ्ठल काय भुलला तेथें। १ ।
ऐसें मज पाहतां हेंचि घडे साचें। विठ्ठलीं मन त्याचें गुंतलें असे। २ ।
काय सांगों माय जातो देवळासीं। जपतो अहर्निशीं विठ्ठल नाम। ३ ।
तहान भूक कांहीं आथीच ना मनीं। विठ्ठल विठ्ठल म्हणोनि हाचि छंद। ४ ।
नेणो कवण्या गुणें भुलविलें यातें। विंदान आमुतें न कळे कांहीं। ५ ।
दिशा अवलोकितां प्राण नव्हे निश्चित। बहुत चिंताक्रांत झाली असे। ६ ।
तेथुन लवलाहें धांवत निघाली। महाद्वारा आली पहावया। ७ ।

तो तव पांडुरंगा सन्मुख देखिला। चित्रींचा लिहिला पुतळा जैसा। ८ ।
नाहीं चळणवळण तटस्थ नयन। केलें निंबलोण योगिजनीं। ९ ।
तें देखोनि मातेसी थोर द्वेष आला। क्रोधें आसुडिला करीं धरूनी। १०।
तंव प्रेताचियेपरी पडिला भूमीवरी। देखोनि सुंदरी रूदना करी। ११।
मग उचलोनि ओसंगा धरिला पोटासीं। म्हणे कारे रुसलासी सांग नाम्या। १२।
निढळासि निढळ मिळवुनि ते रडे। माझिये कान्हाडे काय झालें। १३।
दृष्टि उघडूनि नामा भोंवतें जंव पाहे। तंव सन्मुख माय देखियेली। १४।
येरी उचलूनि दिधलें आलिंगन। झालें समाधान तयेवेळीं। १५।
सुहृदें सोयरीं सकळिकें मिळोनिं। करिती झाडणी नानापरी। १६।
माउली नव्हेसि तूं वैरिणी जाण। माझ्या केशवाची खूण अंतरली। १७।
शस्त्रेंविण वध केला अवचिता। जीव तळमळतां जाऊं पाहे। १८।
आतां परतोनि माझी वाट पाहसी। साच रिपु होसी तरी जाण। १९।
नामा म्हणे माते जाईं हो येथूनि। मज जाईं निरवूनि विठोबासी। २०।

१३८. नवमास वरी म्यां वाहिलासि उदरीं। आस केली थोरी होसी म्हणोनी। १ ।
शेखीं त्वां रे नाम्या ऐसें काय केलें। वनीं मोकलीलें निरंजनीं। २ ।
कां रे नामदेवा झालासी निष्ठुर। न बोलसी उत्तर मजसिं कांहीं। ३ ।
सज्जन सोयरीं सांडियली लाज। झालासि निर्लज्ज एकसरा। ४ ।
प्रेम पिसें तुज लाविलें विठ्ठलें। रूप दावूनि केलें तद्रूप तुज। ५ ।
यासिं सेविलीया कैची बाप माय। सर्व हाचि होय सर्वां ठायीं। ६ ।
ऐसियाचा संग धरियला तुवा। परिणामीं अनुभवा जाणशील। ७ ।
संत सनकादिकां लावियेलें वेधीं। तिंही संसार उपाधि सांडियेली। ८ ।
विठ्ठल विठ्ठल हेंचि पैं चिंतन। विटेसहित चरण धरियेले। ९ ।
ऐसें शिकवितां नामयाचें न मोहरे चित्त। पाहतसे तटस्थ तन्मय दृष्टीं। १०।
नामा म्हणे माते वांयां कां कष्टसी। विठोबा जीवेंसि जडला जाण। ११।

१३९. माता म्हणे नामा राउळाशीं खेळतां । तुज कोण्या दैवता ओढियलें । १ ।
लाजिरवाणें नाम्या तुवा केलें जिणें । हांसती पिशुनें देशोदेशीं । २ ।
सांडीं देवपिसें नको करूं ऐसें । बळें घर कैसें बुडविसी । ३ ।
जन्मा येऊनियां पराक्रम करीं । कां होसी संसारीं भूमिभार । ४ ।
सुदैवाचीं लेंकरें वर्तताति कैसीं । तूं मज झालासि कुळक्षय । ५ ।
कैसी तुज नाहीं लौकिकाची लाज । हेंचि थोर मज नवल वाटे । ६ ।
अभिमान अहंता सांडुनियां जगीं । नाचतोसि रंगीं गीत गातां । ७ ।
तुजविण लोक अज्ञान नसती । क्षण न विसंबती मायबापा । ८ ।
पुत्र आणि कलत्र घराची विपत्ति । तुज अभाग्याचे चित्तीं पंढरीनाथ । ९ ।
यातें भजती त्याचें न उरेचि कांहीं । हाचि देव पाहीं घरघेणा । १० ।
जयाचें खुंटे तो लागे याच्या पंथें । तुजसि शिकवितें म्हणोनियां । ११ ।
गोणाई म्हणे नाम्या हें नव्हे पैं भलें । विठोबाने केलें आपणा ऐसें । १२ ।

१४०. अरे नामदेवा नव्हेसि लेंकरूं । जरी जाणसी विचारू संसारिक । १ ।
शिवण्याटिपण्यासी त्वां घातलें पाणी । न पाहसी परतोनि घराकडे । २ ।
कैसी तुझी भक्ति या देशावेगळी । संसाराची धुळी केली नाम्या । ३ ।
उदंड पैं आम्हीं देखियेले भक्त । परि तूं आपुलें हित न विचारिसी । ४ ।
अन्नेंसि उपवासी बैसलासि येथें । काय देईल तूतें विठ्ठल हा । ५ ।
थिता पुंडलिकें भाकेसी गोंविला । त्यासी प्रयत्न बळ न चले कांहीं । ६ ।
गोकुळीं करूनि चोरी आपुलें पोट भरी । तो तुज निर्धारीं देईल काय । ७ ।
तूं निलाजिरा पाहीं तुज लाज नाहीं । वेळोवेळां कायी सांगों तुज । ८ ।
सांडूनि घरदार आपुला संसार । नाचतां विचार न करिसी मनीं । ९ ।
काम कष्ट तुवां सांडियले आतां । संसाराची चिंता कोण करी । १० ।
गोणाई म्हणे नाम्या नव्हे रे हें भलें । विठ्ठलनामें केलें आपणा ऐसें । ११ ।

१४१. गोणाई म्हणे नाम्या वचन माझें ऐक । पोटीचें बाळक म्हणोनि सांगे। १ ।
महिमेचा संसार सांडोनि आपुला। संग त्वा धरिला नि:संगाचा। २ ।
या काय मागसी तो काय देईल। शीघ्रची नेईल वैकुंठासी। ३ ।
सविल्याचीं लेंकुरें वर्ततातीं कैसीं । तूं मज झालासी कुळक्षय। ४ ।
धनधान्य पुत्र कलत्रें नांदती । तुज अभाग्याचे चित्तीं पांडुरंग। ५ ।
शिवण्या टिपण्या घातलेंसे पाणी । न पाहासी परतोनी घराकडे। ६ ।
कैसी तुझी भक्ती या लौकिका वेगळी। संसाराची होळी केली नाम्या। ७ ।
याची तुवां कैसी धरियेली कांस। हा तंव कवणास झाला नाहीं। ८ ।
त्यातें जे अनुसरती त्याचें नुरे कांहीं। देव नव्हे पाहीं हा घर घेणा। ९ ।
लक्ष्मी सारिखी सुंदर टाकोनी। ताटिका गौळणी गौळीयांच्या। १० ।
अष्टसिद्धी दासी जयाच्या कामारी। कल्पवृक्ष द्वारीं कामधेनु। ११ ।
टाकोनि बळीचे द्वारीं भीक मागों गेला। धरोनी बांधला दारवंटा। १२ ।
कुबज्या कुरूप कंसाचिया दासी। जीवें भावें तिसीं रतलासे। १३ ।
यातें भजती त्याच्या संसाराची नासी। जडला जीवेसी नवजाय। १४ ।
ठकोनियां येणे बहु नाडियेलें । तैसें तुज झालें सत्य जाण। १५ ।
गोणाई म्हणे नाम्या नाइकसी शिकविलें। घर त्वां बुडविलें कुळासहित। १६ ।

१४२. कापड घेउनी जाय बाजारासी । गोणाई नाम्यासी शिकवितसे। १ ।
लोकांचे हे पुत्र संसार करिती। आमुची फजिती केली नाम्या। २ ।
नाम्या विठोबाचा संग नव्हे बरा। मैंद हा खरा गळाकाटू। ३ ।
याचे संगतीनें संसार जाळावा। भोपळा हा घ्यावा भीक मागूं। ४ ।
नको संग धरूं नाम्या ऐक गोष्टी। गोणाई हनुवटी धरूनी सांगे। ५ ।

१४३. नामा म्हणे माते ऐक वो वचना । मी गेलों दर्शना राऊळासी। १ ।
अंतरी देउळीं जाहला संचार। पारुषला धीर या देहाचा। २ ।

तैंहुनि तुज मज तुटला संबंधु । विठ्ठलाचा छंदु घेतला जीवीं । ३ ।
लौकिक व्यवहार नाठवेचि कांहीं। कल्पना ते देहीं आथीचना। ४ ।
टाळ दिंडी घेऊनि नाचतों रंगणीं। तेणें माझ्या मनीं सुख वाटे। ५ ।
या देहघरसंसाराचा आलासें कंटाळा। म्हणोनि गोपाळा शरण आलों। ६ ।
पुत्र कलत्र येथें कायसीं बापुडीं। जेणें रौरव कुंडी वास घडे। ७ ।
तूं जरी म्हणसी हें सत्य संसारसुख । तरी हें केवळ विख विस्तारलें। ८ ।
तेंचि हें जाण म्हणोनि टाकियलें दुरी। तें सेवितां उरी कैंची माते। ९ ।
म्हणोनि मी झालों या संतांचा दीन । तेणें हरिला सीण जन्मांतरींचा। १०।
नामा म्हणे आतां मीतूपण कैचें। मी या विठोबाचें शरणागत। ११।

१४४. जनिता जीवविता सर्वज्ञ प्रतिपाळिता । आडणी सांभाळिता चराचरीं। १ ।
एक पांडुरंग दुजा नाहीं चांग । म्हणुनि याचा संग धरिला माते। २ ।
माझी तुज कांहीं करणें नलगें चिंता। मज आहे पोसिता पांडुरंग। ३ ।
हा शरणागतांचा जाणे कळवळा। हा पैं कळिकाळा पाहों नेदी। ४ ।
केले कोटिवरी न मानी अपराध। हें पैं साजे ब्रीद पांडुरंगा। ५ ।
आम्ही आपुल्या सुखें असों भलत्या ठायीं । प्रीति तया पायीं जडली असे। ६ ।
तेणें उपकारें न विसंबे क्षण । हातीं सुदर्शन घेऊनि उभा । ७ ।
जाणतां नेणतां रामा गावों गीतीं। जन्माची विश्रांति होय जेणें। ८ ।
ऐसी जीवलग होईल कैचें आन। संचला परिपूर्ण सर्वांठायी। ९ ।
इष्टमित्र बंधु सज्जन सोयरा । माझिया संसारा हाचि एक। १०।
नामा म्हणे माते मज नचले मोहोपिसें । तुम्हांसि मज ऐसें होईल कई। ११।

१४५. साधावया अत्मसुख। तें हें विटेवरी देख। १ ।
नको जाऊं परदेशीं । वास करीं पंढरीसी। २ ।
भाव धरूनि बळकट। मुखीं नाम एकनिष्ठ। ३ ।
नामा म्हणे गोणाबाई। सर्व सुख याचे पायीं। ४ ।

१४६. गोणाई म्हणे नाम्या राहिलासी उदरीं। तैंहुनी मी करीं आस तुझी। १ ।
उपजलासी तैं मज झाला संतोष। आनंद उल्हास वाटे जीवा। २ ।
गण गोता माजी केलें बारे नांव। पंढरीचा देव प्रसन्न केला। ३ ।
रात्रंदिवस लेखी अंगोळी वरी । तूं मज संसारीं होसी म्हणोनि। ४ ।
तंव तुज अवचितीं उपजली बुद्धी। भोपळा हा खांदीं आवडला। ५ ।
हातीं टाळ घेऊनी करीसी आळवणी। घागरीया चरणीं बांधोनियां। ६ ।
सांडोनी घरदार आपुला संसार। नाचतां विचार न धरिसी। ७ ।
नव्हे तें करितां कोण असे वारिता। परी त्वां आपुल्या हिता प्रवर्तावें। ८ ।
मी एक आहें तंव करीन तळमळ। मग तुझा सांभाळ करील कोण। ९ ।
या विठ्ठलावांचूनी तुज नाहीं रे संसार। हा बोल निर्धार सत्य माझा। १० ।
कोण्या गुणें तुंवा घेतलें धरणें। गोणाई म्हणे करणें फळासी आलें। ११ ।

१४७. आपणा वेगळा कशाला निवडीसी। कां मज दवडिसी सांग नाम्या। १ ।
बरवें पुत्रपण झालासी उत्तीर्ण । आतां अभिमान पाहें माझा। २ ।
तुज नेल्यावांचून नव जाय येथून । पंढरी गिळीन विठोबासहित। ३ ।
जरी झालासी शाहाणा तरी माझें लेंकरूं। माझा आहे वेव्हारू या विठ्ठलासी। ४ ।
हा दानवांतें छळी आपणा म्हणवी बळी। तें मज जवळी नचले कांहीं। ५ ।
विटेसहित चरणीं बांधीन आपुला गळा। क्षण जीवा वेगळा जाऊं नेदी। ६ ।
आसनीं शयनीं न विसंबे भोजनीं। घालीन मुरडोनि हृदयामाजी। ७ ।
या देहाचा संकल्प आलेंसें करोन। घातलेंसे पाणी घरदारां। ८ ।
हा त्रिभुवनीं समर्थ मी असें जाणत। पाहेन पुरूषार्थ आजी याचा। ९ ।
अठ्ठावीस युगें भरलीं तया बोला। धरोनि उभा केला पुंडलीकें। १० ।
गोणाई म्हणे देवा होईं कां शहाणा। वांयां कां परधना धरिसी लोभु। ११ ।

१४८. नामा म्हणे माते परीयेसीं वचन। गुज मी सांगेन अंतरींचें। १ ।
धरोनि माझी वृत्ती पाहें माझें सुख। मी सांगतों तें ऐक जननिये। २ ।

कायावाचामनें ममत्व माझ्या ठायीं । तें तूं ठेवीं पाईं विठोबाचे। ३ ।
मग हा कृपासिंधु न विसंबेल तुज । अनाथाची लाज हाची राखे । ४ ।
पाहेंपां पशु जळचरें गांजिलें। सकळीं सांडिलें जिवलगीं । ५ ।
पीतांबरासहित घालोनियां उडी । सोडविला पानेडी अनाथ म्हणोनि। ६ ।
प्रऱ्हादाकारणें झाला पैं पिसाट। धरिले विकट रूप देवें । ७ ।
विदारूनी दैत्य आवेशें बहुत । यानें माझा भक्त गांजियेला । ८ ।
पांडवांचें काज करितां नाहीं लाज। म्हणे शरण मज अनन्यभावें। ९ ।
पाडसा कारणें जैसी कुरंगिणी । तैसा रानींवनीं सांभाळित। १०।
जन्मोनियां माझे बहु लळे केले । आडचणीं सांभाळिलें अनाथनाथें। ११।
नामा म्हणे याचे दृढ धरिले चरण। कळीकाळापासोन सोडविलें । १२।

१४९. लाभाचिया लोभें मज म्हणसी आपुलें। परी नेणसी तापलें चित्त माझें। १ ।
जन्म मरण दु:खें शिणलों यातायातीं। ऐसी माझी खंती न विचारिसी। २ ।
म्हणोनि विठोबाचा झालों शरणागत। तेणें माझें हित ऐसें केलें। ३ ।
पुत्र कलत्र सकळ भजती हितालागीं। दु:खाचे विभागी नव्हती कोणी । ४ ।
जन्मोनि भजतां उचित एक चुके । तें होय पारिखें क्षणामाजी। ५ ।
नाना योनी हिंडतां आपुलें नीज कर्म। मज होय श्रम तें तूं देईं । ६ ।
परी माझ्या विठोबाची सेवा सुख गोडी। नाहीं एक घडी न देखों कोठें। ७ ।
जाती कुळ माझें नाहीं विचारिलें। नेणों अंगिकारिलें कवण्या गुणें। ८ ।
तुजवीण त्याचें हृदय कोंवळें। पाळी माझे लळे नानापरी। ९ ।
शिणलिया बोभाय मग मी वाट पाहें। ये वो माझे माये पांडुरंगे। १०।
शब्द माझा कानीं पडतां तत्क्षणीं। येतसे टाकोनी झेंपावत। ११।
न सांगतां कांहीं सर्व जाणें जिवींचें। आणीक ऐसें कैचें लोभापर। १२।
देउनी अभयदान करें कुरवाळी। करितसे साउली पीतांबरें। १३।
मायबाप सखा जिवलग सोइरा। माझिया संसारा हाचि एक। १४।
नामा म्हणे माझ्या हृदयींचा विसावा। गीतीं गातां जीवा गोड वाटे। १५।

१५०. गोणाई म्हणे नाम्या जल्पसी भलतें। तुज कोण्या दैवतें वोढियेलें। १ ।
लाजिरवाणें तुवां केलें रे हें जिणें। हांसती पिसुनें देशोदेशीं। २ ।
सांडीं सांडीं नाम्या तूं हें देवपिसें। बळें घर कैसें बुडवितोसी। ३ ।
नवमास उदराभीतरीं वाहिला। माझ्या नेणत्या बाळा चाळविलें। ४ ।
तुझे द्वारीं बैसोनी उपवास करिन। नामा घेऊन जाईन गुणराशी। ५ ।
येथें तें होईल लटिकेंची भांडण। नामा द्यावा म्हणे गोणाई माझा। ६ ।
गोणाइ म्हणे नाम्या कळेल तें करीं। स्वहित विचारीं सांगों किती। ७ ।

१५१. वडील वडील आमुचे बोलतील गोष्टी। तुज ऐसा सृष्टी देवो नाहीं। १ ।
दर्शना आलिया पाडिसी आव्हांटा। मन मारुनी चोहाटा भुलविसी तूं। २ ।
ऐसा कैसा कोणें केलासी रे देव। आमुच्या जाणिया खेंच आणियेला। ३ ।
माझें बाळ तुझ्या दर्शनासी आलें। तें त्वां भुलविलें केशिराजा। ४ ।
रात्रं दिवस तुझ्या नामाचा रे छंद। गोविंद गोविंद म्हणतसे। ५ ।
तहानभूक विसरला पिसाट पैं झाला। नोळखे मजला काय करूं। ६ ।
परतोनि संसाराची सांडियेली आस। बोलतो उदास सर्वांपरी। ७ ।
लोकांची लेंकुरें कां गा चाळविसी। आपणया ऐसें करसी भलत्यासी। ८ ।
आणिक असतां नाश वेगळा थोर। मग माझा विचार कळतां तुज। ९ ।
तुज एक वर्म पुंडलीक आहे। जेणें जडविले पाय विटेवरी। १० ।
याहुनी आणिक अधिक पावसी। आम्हां दुबळ्यांसी कष्टवितां। ११ ।
मागें पुढें तुज ऐसेंची फावलें। तें तंव नचले मजसी कांहीं। १२ ।
जीव मी देईन कीं नामा नेईन। नांव मी करीन गोतां माजी। १३ ।
आतां बरवें विचारीं अगा ये श्रीहरी। माझा नामा करीं मज आधीन। १४ ।
नाहीं तरी जीवित्व वेंचीन तुझ्या पायीं। विनविते गोणाई केशिराजा। १५ ।

१५२. अगा ये विठोबा पाहें मजकडे। कां गा केलें वेडें बाळ माझें। १ ।
तुझें काय खादलें त्वां काय दिधलें। भलें दाखविलें देवपण। २ ।

आम्ही म्हणूं तूं रे कृपाळू अससी। आतां तूं कळलासि पंढरीराया। ३ ।
कां रे देवपण आपुलें भोगूं पै जाणावें। भक्तां सुख द्यावें हेळामात्रें। ४ ।
देव देव होऊनियां अपेश कां घ्यावें। माझें कां बिघडावें एकुलतें बाळ। ५ ।
तूं कैसा रे देव या देशावेगळा। बांधितें तुझा गळा परि संतां भ्यालें। ६ ।
तुझी करणी अवघी आम्हां ठाउकीच आहे। बोलोनियां काय हलकट व्हावें। ७ ।
जाणोनि पुंडलिक तुझी न पाहेचि वास। तूं भला नव्हेस घरघेणा। ८ ।
तो बैस पैं न म्हणे तुज याचका कारणें। जडसी जीवें प्राणें सात्विक भावें। ९ ।
झणीं तूं आपुला करिसी बोभाट। मग येईल वीट लोकाचारीं। १०।
थोरपणें नामा करीं मज आधीन। गोणाई म्हणे चरण धरीन तुझे। ११।

१५३. माझा नामा जंव नाम रूपासी आला। जो म्हणों लागला घरदार। १ ।
तंव कैसें विघ्न उदेलें गे माये। नामा पंढरीरायें भुलविला। २ ।
सांग बा विठ्ठला म्यां काय केलें। नाम्या कां भुलविलें कवण्या गुणें। ३ ।
आम्ही गा शिंपीये अनाथें पैं दीनें। करूं शिवणें टिपणें पोट भरूं। ४ ।
त्यासी तुवां आणियेला क्षयो। कैंचा आम्हां देवो निर्मिलासी। ५ ।
असता चराचर न बुडतां हे सृष्टी। कां गा घेसी पाठी दुर्बळीची। ६ ।
एक बाळ माझें धरिली त्याची आस। त्या कैसी निराश मांडीयेली। ७ ।
दिसां मासां गर्भ जाणोनियां पोटीं। त्याची आस मोठी करिती लोक। ८ ।
एवढा माझा नामा कैसेंन विसरेन। देईं कृपादान दुर्बळीसी। ९ ।
तूं अनाथा गोसावी दीनाचा कैवारी। तें ब्रीद श्रीहरी काय झालें। १०।
विघडिलें पाडस करीं एकेठायीं। विनविते गोणाई केशीराजा। ११।

१५४. बुडविली क्रिया बुडविलें कर्म। बुडविला धर्म पाहा येणें। १ ।
तुझिया नामाचें लागलेंसे पिसें। असोनि न दिसे लोकाचारीं। २ ।
नेणों काय कळे तुवा वागविला। संबंधु तुटला मज नाम्याचा। ३ ।
बुडविला आचार बुडविला विचार। बुडविला संसार कुळासहित। ४ ।

आपुलें पारिखे सर्वथा सारिखें। नेणों कवणा सुखें वेडावला। ५ ।
बुडविला मोहो बुडविली ममता। बुडविली अहंता मीतूंपण। ६ ।
हा नेणे वेव्हार कां इंद्रियांचें सुख। अखंड याचें लक्ष तुझे पायीं। ७ ।
बुडविली कल्पना समुळीं वासना। बुडविली सेवा त्रिविध कैसी। ८ ।
हांसे नाचे प्रेमे फुंदतु डुल्लतु। अहर्निशीं गातु नाम तुझें। ९ ।
असोनि नसता केला ये संसारीं। म्यां वाहिला उदरीं तैसा नाहीं। १०।
गोणाई म्हणे देवा त्वां केली निरास। चाळविलें उदास बाळ माझें। ११।

१५५. विश्वजन मोहना कपटिया नारायणा। काय देवपणा मिरवितोसी। १ ।
दर्शना आलिया हृदयीं संचरसी। देहभाव घेसी हिरोनियां। २ ।
या विश्वावेगळें नवल तुझें करणें। सांगावें गाऱ्हाणें कोणापासीं। ३ ।
सर्वांग सुकुमार परी हृदयीं कठीण थोर। नेणसी जिव्हार मज दुर्बळीचें। ४ ।
मज अनाथाचें बाळ वेधोनि मोहिलें। बहुत दु:ख झालें सांगों कोणा। ५ ।
कासया पितृभक्ती पुंडलिकें केली। विवसी आणिली पंढरीसी। ६ ।
माय दुखऊनी मोहिसी बाळकें। देवपण निकें कैसें तुझें। ७ ।
यातें अनुसरल्या कैचीं बाप माय। नाठवेची सोय संसाराची। ८ ।
ऐसियानें संग धरिला तुझा देवा। प्रत्यक्ष अनुभवा आलें मज। ९ ।
माझिया मनींचें जाणोनियां गुज। कांहीं एक तुज सांगेन मी। १०।
माझा नामा लावी संसाराचे सोई। विनविते गोणाई केशवातें। ११।

१५६. काय थोरपण मिरविसी व्यर्थ। खोटेपण स्वार्थ कळों आलें। १ ।
हिता अनहिता केले आपस्वार्थ। वचन यथार्थ बोल आतां। २ ।
होसी कलिमाजी कलिसारिखाची। भोळ्या भाविकाच्या भक्तिकाजा। ३ ।
गोणाई म्हणे माळ घातिली स्वहस्तें। करितोसि दंडवत निमित्यासी। ४ ।

संत नामदेवांना देवानी माळ घातली.

१५७. बहूत दिवस भरले पैं गोपाळा। अगा ये विठ्ठला कणव नये। १ ।
नामा माझा वेगीं देईं माझ्या हातीं। जाऊं दे परती अनाथनाथा। २ ।

खाऊं जेऊं तुज असोस पैं देऊं । किर्ति तुझी गाऊं जगामाजी। ३ ।
तुज काय उणें ब्रह्मांडनायका। नव्हेसी मजसारिखा एकदेसी। ४ ।
अनंत ब्रह्मांडें क्षणें घडामोडीसी । कां मज दुर्बळीसी कष्टविलें। ५ ।
तुज दुजेपणाचा सहज आला वीट। तूं तंव एकट एकलाची। ६ ।
ऐसी कीर्ति वेद वर्णिती पुराणें। तें कां लाजिरवाणें करिसी देवा। ७ ।
तूं कृपेचा कोंवळा म्हणति विश्वजन । त्या तुझें निर्वाण कळलें नाहीं। ८ ।
मैंद मुद्रा धरणें गळां तुळसी माळा । निवटितोसि गळा न कळतां। ९ ।
आतां आपुला भ्रमु राखे तो शहाणा । झणीं माझ्या निर्वाणा पहासी देवा। १०।
गोणाई म्हणे माझा नामा देउनी हातीं । अंगिकारीं कीर्ति पंढरिराया। ११।

१५८. निर्गुणपणाचा अभिमान सांडिला। निगम लाजविला नारायणा। १ ।
कपट करोनि भक्तांसी तारिसी। तुझा तूं ठकसी पंढरीराया। २ ।
ठकुनी पुंडलिकासी न्यावया वैकुंठासी। या बुद्धी आलासी पंढरीये। ३ ।
तंव त्या भक्तराजें धरियेलें चित्तें। परतोनि मागुतें जाऊं नेदी। ४ ।
अठ्ठावीस युगें गेलीं विचारितां। निर्गम सर्वथा नव्हे देवा। ५ ।
मग कटावरीं कर धरोनियां धीर। उभा निरंतर राहिलासी। ६ ।
सर्व प्रेमें तें हिरोनि बांधिलें। विचारें साधिलें कोणें कोणा। ७ ।
द्वारीं द्वारपाळ झालासी अंकित। सांग बुद्धिमंत कोण ऐसा। ८ ।
नाथिलेंची करिसी आपणा गोविसी। बोल कां ठेविसी नामयातें। ९ ।
गोणाई म्हणे तुझें नकळे विंदान। देईं कृपादान बाळ माझे। १०।

१५९. माझें घर त्वां पूर्वींच बुडविलें। जे दर्शनासी आलें बाळ माझें। १ ।
नेणों काय वर्म तुझें सांपडलें हातीं। रिघालासी चित्तीं जेणें द्वारें। २ ।
लौकिक परिहार देसील कासया। मी तुज ऐसिया बरें जाणें। ३ ।
कटीं कर ठेउनी उभा गरूडपारीं। हें तंव अंतरीं हारपला। ४ ।
नाहीं चळणवळण न लावी पात्या पातें। लागलें निरूतें लक्ष तुझें। ५ ।

तुझी याची खूण अंतरींची येकी। दाविसी लौकिकीं भिन्नपण। ६ ।
सांडियेली येणें लौकिकाची लाज। नव्हे माझा मज कांहीं केल्या। ७ ।
तुझेनि सुखें धाला अनारिसा झाला। अभिमान मावळला समूळ याचा। ८ ।
देहीं पैं असोनी विदेही दिसत। प्रेमें वोसंडत हृदयकमळीं। ९ ।
तूं अनाथा कैवारी ऐसी वेदवाणी। परी कां नये अजोनि कणव तुज। १०।
गोणाई म्हणे माझा नामा देईं हातीं। लागेन पुढतां पुढतीं तुझे पायीं। ११।

१६०. लावोनि भवभय तुवां केलें साचें। देह नव्हे याचें ऐसें केलें। १ ।
सुखभोग सर्व दिला टाकोनियां। नेणें तुझ्या पायां परतें कांहीं। २ ।
ऐसें काय केलें नाम्या चाळविलें। समूळ बुडविलें आपणा माजी। ३ ।
आम्हां दुर्बळांचा करोनियां घात। केला वाताहात घराचार। ४ ।
आतां तुजवीण कोणाचे साउली। पाळीली पोसिली तुझी देवा। ५ ।
संकटीं उदरीं वाहिली म्यां आशा। होता भरंवसा थोर याचा। ६ ।
तंव त्वां आपुल्या लावियेला सोई। नव्हे मज कांहीं ऐसा केला। ७ ।
काया वाचा मनें सांडोनियां मज। अनुसरला तुज मनोभावें। ८ ।
नकळे तुझी माव काय या दाविलें। परतेनासें केलें चित्त याचें। ९ ।
आतां माझा शीण निवारील कोण। एका तुजवीण पांडुरंगा। १०।
गोणाई म्हणे देवा देईं जीवदान। सुखाचें निधान नामा माझा। ११।

१६१. अरे विठोबा आतां पाहें मजकडे। कां रे केलें वेडें बाळ माझें। १ ।
तुझें उच्छिष्ट खादलें त्वां काय दिधलें। भलें दाखविलें देवपण। २ ।
आधीं त्वां तयाचें भोगुं पैं जाणावें। भक्ता सुख द्यावें आनंदाचें। ३ ।
गोणाई म्हणे देवा तुज बांधलें दावें। तरी तुज भ्यावें लागे संतां। ४ ।

१६२. राही रखुमाई सत्यभामा माता। शिकवा वो कांता बहुतां परी। १ ।
संत सनकादिक साक्ष हे सकळ। येणें माझें बाळ चाळविलें। २ ।

हा काय आमुचा धनी कीं गोसावी। नाहीं तें शिकवी लेंकुरासी। ३ ।
झाला देव तरी पडों याच्या पायां। मैंदावें केलिया भलें नव्हें। ४ ।
भीड तुटलिया नेईन चौघां चारीं। होईल समसरी याची मज। ५ ।
देव कांहीं आम्हीं नसति ऐकिले। परी नाहीं देखिलें ऐसे कोठें। ६ ।
दर्शनेंचि जेथें जिवित्वाची हानी। नाठवे परतोनि घराचार। ७ ।
कैंची वो पंढरी मी वो काय जाणे। याच्या पुत्रपणें देखियेली। ८ ।
या देवासी भेटीं जन्म मरण तुटी। मावळली गोष्टी संसाराची। ९ ।
तुम्ही अवघ्याजनीं याच्या सांगातिनीं। पुसा याचे मनीं काय आहे। १०।
देऊनियां नामा मज लावा वाटे। गोणाई म्हणे वोखटे न करीं देवा। ११।

१६३. ऐकें गोणाई म्हणे केशिराज। सदा अरज तुझे नामदेवा। १ ।
संसारादि यासी नावडेचि कांहीं। मिठीच वो पायीं घातलीसे। २ ।
नेणों याच्या जीवें घेतलेंसे कांहीं। लोळणीच पायीं घातलीसे। ३ ।
पुसें वो जीवींचें काय काय आवडे। उमगोनि कोडें नेईं यासी। ४ ।
देतां कांहीं न मागे नसतां कांहीं नेघे। गुज पैं न सांगे अंतरींचें। ५ ।
जन्मोनि सांकडें घातलें वो कैंसें। गिळील मज ऐसें वाटतसे। ६ ।
मी भावासि भुललों सांपडलों याचे हातीं। करिल काय अंतीं नकळे कांहीं। ७ ।
एक वेळ मज सोडवीं यापासोनि। दे कां मज लागोनि जीवदान। ८ ।
माझिये पैं बोलें मजचि गोविलें। यातें आपंगिलें अनाथ म्हणोनि। ९ ।
अंगोळिये धरितां खांदीं वोळंगलें। आतां माझें केलें न चले कांहीं। १०।
तूं आपुलिया मनीं विचारूनि पाहीं। नामा आपला नेईं आवडता। ११।
मायलेंक दोघे साम्राज्य करा। घ्यावें धणीवरी सुख याचें। १२।
कठिण बोल तुझे बहुसाल ऐकिले। नाहीं त्वां गे पाहिलें मागें पुढें। १३।
चित्त तुझें कैसें सांठविलें माया। मज करिसी वांयां इष्ट तुटी। १४।
आतां तुझी कैसी झांकोळिली माया। मज करिसी वांयां इष्ट तुटी। १५।

ऐसें देवाचें बोलणें ऐकोनि उदास । नामया झाले क्लेश तयेवेळीं । १६ ।
नामा म्हणे देवा ऐसें कैसें घडे। सृष्टिही पैं बुडे तरी न सोडीं तुज। १७।

१६४. थिते माझें प्रेम घेऊनि बैसला। अझुनि नुठी वहिला नामा तुझा। १ ।
जीवें भावें सर्वस्वें घेतलें धरणें । म्यां काय करणें ऐशियासी। २ ।
कासया अपराध ठेविशील मज । शिकवितें तुज नाहीं कोणी । ३ ।
संसारा गांजले जन्ममरणा उबगले । म्हणोनि शरण आले भयाभीत। ४ ।
कृपा उपजली जीवें अनुसरला। जीव याचा गुंतला माझे ठायीं। ५ ।
दवडितां वेगळें वोसंगा रिघालें बळें । बोलतां हें साळेंभोळें करूणावचनीं। ६ ।
तेणें माझें हृदय कळवळलें। म्हणोनि देखतां डोळे निवती माझे। ७ ।
शरण आलिया तें म्यां जरि अव्हेरावें । कोणें आपंगावें सांग सत्य। ८ ।
शत्रुमित्र आदिकरूनि सकळ । दुःख अळुमाळ पडों नेदी। ९ ।
संसाराची येणें सांडियली सोयी । प्राणें माझ्या ठायीं अनुसरला। १० ।
आतां याची लटिकी करीं दूर आस। नामा म्हणे उदास सर्वस्वासी। ११।

१६५. तुझा नामा तुज व्हावा जन्मोजन्मीं। काय यासी आम्ही करू शकों। १ ।
मर्यादा सांडोनि बोलसी कठिण। करिसी वायांवीण इष्ट तुटी । २ ।
ऐसें कांहीं सुख अनुपम्य दाखवीं। जया ओळखी जीवीं निजरूपा। ३ ।
जेणें लोभें त्याचें मन मागें मोहरे । वृत्तीसहित वीरे ठाईं ठाईं । ४ ।
तेणें या जन्माचे विसरोनि संताप । सोय आपेंआप धरील तुझी। ५ ।
जरी तूं देखतीस स्वहित पूर्वी याचें। तरी कां चित्त त्याचें त्रास घेतें। ६ ।
संसार करितां कांहीं न देखेची सुख। म्हणोनि विन्मुख झाला तुज। ७ ।
वरपंगाचें पेहें पाजिसिल काय। हा निजसुखीं धाय ऐसें करीं। ८ ।
तरीच तूं निजाची लोभापर माता। म्हणोनि श्लाघ्यता जगामाजी। ९ ।
आतां असो सहज येणें वीण काय काज। मी बोलिलों तुज कळेल तें करीं। १०।
नामा म्हणे देवा ऐसें काय केलें। काय तुज वेगळें जीवन माझें। ११।

१६६. वाचेचेनी बळें बोलसी आगळें। मर्यादे वेगळें वायांवीण। १ ।
भ्रमलीसी आरजे न पाहसी आपणाकडे। धारिष्ट केवढें पाहें तुझें। २ ।
नेईं आपला नामा काय चाड आम्हां। जरी आहे तुज भ्रम ममत्वाचा। ३ ।
पाहेपां पूर्वीचा कवणीये जन्मींचा। नकळे तुझा याचा ऋणानुबंध। ४ ।
तो सरला कीं उरला विचारितां आपुला। हा तुज अंतरला कवण्या गुणें। ५ ।
येणें सांडिला संसार वेव्हार लौकिक। अविद्या अहंभाविक दोन्हीं नाहीं। ६ ।
हा प्रपंचावेगळा नकळे याची लीळा। लागलासे डोळां प्रेम मुद्रा। ७ ।
ऐसी याची स्थिति देखोनियां डोळां। मज कां वेळोवेळां छळितेसी। ८ ।
जाणसी त्या परी बुजावीं वो यातें। जेणें सुखें तूतें ओळखिला। ९ ।
याचेनि संसार चालवीन म्हणोनि। ऐसी भ्रांती मनीं धरिली वायां। १०।
नामा तरी निमाला आम्हा अनुसरला। तरंगु विराला जळीं जेवीं। ११।

१६७. तुझिया नामयानें बळी देउनी चित्त। जन्मोनियां आप्त केलें मज। १ ।
इष्ट मित्र बंधु जननी जनक। सर्व मीच एक करूनि ठेला। २ ।
ऐसी याची करणी अजोनि नेणसी। बाळ माझें म्हणसी चाळविलें। ३ ।
प्रेमाचें लाघव लाउनि माझ्या पायीं। बांधलें हृदयीं धरोनियां। ४ ।
वृत्तिसहित मन लाविलें राखण। केलें जीवें जतन मजलागीं। ५ ।
उचंबळले नयन अंतरींच्या अनुरागें। रात्रंदिवस जागे माझ्या ठायीं। ६ ।
बोले चाले परी लक्ष मजवरी। बाहेरी भीतरीं मज देखे। ७ ।
सर्व सुख गुणा रूपा देउनी मिठी। आणि निर्गुणीं हिंपुटी होऊं नेदी। ८ ।
न मागे न घे न धरी सोय संसाराची। कल्पना देहींची मावळली। ९ ।
ऐसें येणें मज विश्वासी गोविलें। सर्वत्र लाविलें मजची कडे। १०।
निर्गुणीं हा नामा न सोडी सर्वथा। सांपडला आतां एकरूपा। ११।

१६८. नामयासारिखें निधान तुझे कुसी। धन्य तूं वो होसी जगामाजी। १ ।
धन्य याचें सुख देखियेलें डोळां। प्रेमाचा जिव्हाळा अलौकिक। २ ।

धन्य तुझें कूळ धन्य तुझा वंश। दीपासवें प्रकाश दिसे जेंवी। ३ ।
धन्य तुझी काया धन्य वाचा मन। करविलें स्तनपान नामयासी। ४ ।
धन्य हा दिवस तुवां केलें सार्थक। खेळविलें कौंतुकें नामयासी। ५ ।
धन्य तुझें भोजन नाहीं नामयाविण। धन्य उदकपान केलें तुवां। ६ ।
धन्य विश्रांतीसी केलें त्वां शयन। वोसंगा घेऊन नामयासी। ७ ।
धन्य तुझे कर कुरवाळिला नामा। धन्य तो संभ्रमा स्नेह तुझा। ८ ।
धन्य कृपा दृष्टी नामयातें पाहिलें। केस कुर्वाळीले बाळपणीं। ९ ।
धन्य तूं वो ऐसी जन्मोनियां धन्य। तुझें नाम धन्य मिरवत। १०।
धन्य तुझा नामा ज्याची भेटी आम्हां। धन्य त्याचा प्रेमा नित्य नवा। ११।

१६९. माझा नामा मज देईं। जीव देईन तुझे पायीं। १ ।
पुंडलिका भुलवीलें। तैसें माझें बाळ केलें। २ ।
तें गा नचले मजपासीं। देगा माझ्या नामयासी। ३ ।
तुज संगती जे लागले। ते त्वां जितेची मारिले। ४ ।
विठ्ठल म्हणे गोणाई। आपुला नामा घेऊनी जाईं। ५ ।
हातीं धरोनियां गेली। गोणाई तेव्हां आनंदली। ६।

१७०. हरी त्वां कोणाचें बरवें केलें। पूर्ण आम्हां कळों आलें। १ ।
नारद वैष्णव जगजेठी। त्यासी लाविली लंगोटी। २ ।
मयुरध्वज राजा भला। त्यासी कर्वतीं घातला। ३ ।
बळी दानशीळ भला। तुवां पाताळीं घातला। ४ ।
भीष्म वैष्णवांचा राव। त्याचा बाणें पुजिला ठाव। ५ ।
रूक्मांगद हरिचा दास। त्याचा गांवच केला वोस। ६ ।
बाळ एकुलतें एक। तो त्वां ज्ञानीच केला शुक। ७ ।
उपमन्यु बाळक पाहें। क्षीरसागरीं कोंडिलें आहे। ८ ।
धुरु बाळक गोजिरवाणें। त्याचें खुंटलें येणें जाणें। ९ ।

हरिश्चंद्र ताराराणी । डोंबाघरीं वाहे पाणी । १० ।
प्रल्हाद भक्तीचा भुकेला । त्याचा बाप त्वां वधिला । ११ ।
हनुमंत भक्त निकट । त्यासी केलें तूं मर्कटा । १२ ।
पुण्यवंत राजा नळ । त्याचा केला तुवां छळ । १३ ।
श्रियाळ राजा भला । त्याचा बाळ त्वां खादला । १४ ।
तुज कोणी न म्हणे भलें । बाळ पोटींचें कोंवळें । १५ ।
जिकडे तिकडे तुम्ही दोघें । तिकडे तिसरा नामा मागें । १६ ।
तुज नाहीं जाती कुळ । जेउनी भ्रष्टविलें बाळ । १७ ।
जेणें तुझें नाम घेतलें । ते संसारा वेगळे केले । १८ ।
आतां जेविसी तरी तुज आण । ऐकोनि हांसे जगजीवन । १९ ।
नामा दिला माते हातीं । नयन भरले अश्रुपातीं । २० ।
माय पाहे नामदेव । तंव तो झाला केशवराव । २१ ।
माय म्हणे नये कामा । तुझा ओपिला तुज नामा । २२ ।
गोणाई म्हणे हरी । तुझी करणी तुजची बरी । २३ ।

१७१. मग पंढरीनाथ म्हणे नामयासी । तूं जाईं गोणाईसि घेऊनियां । १ ।
अतिशय कहार इनें मांडिलासे फार । मातेसि निष्ठुर होऊं नये । २ ।
स्तनपान देऊनि मोहें पाळिलासी । अंतर तियेसी देऊं नये । ३ ।
नामा म्हणे शरण आलों माये भेणें । तिचे हातीं देणें उचित नव्हे । ४ ।

१७२. देव झाला नामा नामा झाला देव । गोणाईचा भाव पहावया । १ ।
हा घे तुझा नामा काय चाड आम्हां । आनंदाचा प्रेमा गोणाईसी । २ ।
हातीं धरोनियां घेउनी चालिली । फिरून पाहती झाली तंव तो देव । ३ ।
अगा माझ्या बापा तूं कोणा हवासी । मज दुर्बळीसी काय होय । ४ ।
सोळा सहस्र मुख्य अष्ट तुझ्या कांता । त्या माझ्या घाता प्रवर्ततील । ५ ।
पुंडलीकासी तुवां दिधली आहे भाक । गोणाई म्हणे ठक बहु होसि । ६ ।

१७३. पोर निर्दय झालें देवपिसें लागलें। लोकाचें गोंविलें तेंहि पोर। १ ।
नित्य करी अंघोळी धोत्रेंही फाडिलीं। कळी मांडियेली याहीं पोरें। २ ।
गांवींचे महाजन करिती गुडघे स्नान। या पोरा व्यसन अंघोळीचें। ३ ।
जन्मोजन्मीं नेणों आम्ही ह्या तुळसी। या पोरें विवसी मांडियेली। ४ ।
गोणाई म्हणे नाम्या तुवां भलें केलें। तया वश्य केलें विठोबासीं। ५ ।

१७४. सोय सांडिली घराची। जोडी केली विठ्ठलाची। १ ।
माय बापासी टाकिलें। ध्यान देवाचें लागलें। २ ।
स्त्री पुत्र बंधु बहिणी। केली सर्वांची सांडणी। ३ ।
गणगोत इष्टमित्र। सर्व जोडिलें विठ्ठलपात्र। ४ ।
गोणाई म्हणे नामा। भली केली बारे सीमा। ५ ।

गोणाई व संत यांचा संवाद

१७५. नामयाची माता विनवितसे संतां। म्हणे पुत्रनाथा काय करूं। १ ।
नामा चालविला पंढरीये नेला। विठ्ठलीं मीनला नामदेव। २ ।
नेणे अन्नपाणी शिवणी टिपणी। अखंड चक्रपाणि हृदयीं वसे। ३ ।
संत म्हणती गोणाई विपरीत अवधारीं। नामा पंढरपुरीं वैष्णवांमाजी। ४ ।

१७६. बोले दामशेटी। नाम्या ऐकावी गोष्टी। १ ।
पाहें संसाराची सोय। हाटा बाजारासी जाय। २ ।
कुटुंब चालवणें तुज। वृद्धपण झालें मज। ३ ।
तुजसाठीं नवस केला। शेखीं हाची कामा आला। ४ ।
दामा म्हणे नामयासी। किती शिकवावें तुजसी। ५ ।

१७७. शिवणें टिपणें करोनि आपुलें। नित्य चालवणें संसारिक। १ ।
गणगोतामाजी बरें केलें नाव। माझें सत्व सर्व बुडविलें। २ ।

कवणें गुणें तुज पडिली बा भुली। सुख या विठ्ठलीं देखिलें काय। ३ ।
तूं भक्त निधडा हा देव धडफुड। मेळविला जोडा येरयेरां। ४ ।
यासीं नाहीं आप तुज नाहीं पर। आमुचा संसार विभांडिला। ५ ।
सरलें आयुष्य उरले थोडे दीस। थोर केली आस होती जीवीं। ६ ।
आमच्या माघारें राखिसी वो नांव। त्वां तंव बरवें दैव काढियेलें। ७ ।
खांदिये भोंपळा गळां तुळसीमाळा। जपसी वेळोवेळां रामकृष्ण। ८ ।
तेणें छंद नयनीं अश्रुंचिया धारा। केली ख्याती गव्हारा जनामाजी। ९ ।
अरे ऐसें तुवां बुडविलें कुळ। सांडिली सकळ लोकलाज।१०।
बरवी धरिली दृढ सत्वाची पाउटी। शिकवी दामशेटी नामयासी।११।

१७८. केशवासी नामा सांगतसे भावें। व्यवसाय स्वभावें झाला तैसा। १ ।
मालिक गणोबा धोंडोबा जामीन। घेतलीसे पूर्ण निशाणचिठी। २ ।
आठवड्याची बोली करूनियां आलों। नामा म्हणे धालों तुज पाहतां। ३ ।

१७९. दामाशेटी म्हणे वेव्हार कोणासी। केला तो आम्हांसी सांग नाम्या। १ ।
गणोबा नाईक नाम हें जयाचें। सावकार साचे पुरातन। २ ।
तयांचे दुकानीं वेंचिलें कापड। आठांवारीं तोड ऐवजासी। ३ ।
दामाशेटी म्हणे नामया सुजाणा। वेगीं द्रव्य आणा जाऊनियां। ४ ।

१८०. ऐका दामशेटी सांगतों तुम्हासी। द्रव्यही कुळासी मागुन घ्यावें। १ ।
मालधनी आलों घेऊनियां घरां। तुम्ही कां दातारा गांजितसां। २ ।
नामदेव म्हणे धोंडोबा नाईका। मिती आणि पैका द्यावा वेगीं। ३ ।

१८१. जावोनियां नामदेव। बोले गणोबासी भाव। १ ।
द्रव्य द्यावें हो सत्वरीं। आम्ही जातों आपुल्या घरीं। २ ।
मग म्हणे धोंडोबासी। तुम्ही जामीन ऐवजासी। ३ ।
द्रव्य द्यावें हो लवकरी। नाहींतरी चलावें घरीं। ४ ।

ऐसें बोलोनी धोंडोबासी । पुढें लोटिलें तयासी। ५ ।
नामा पंढरीसी आला। संगें धोंडोबा आणिला। ६ ।

१८२. कुलूप अर्गळा घालोनि कोठडिसी । घातलें धोंड्याशी बंदीखानीं। १ ।
गोणाई दामशेटी नव्हतीं तेव्हां घरीं। गेलीं भीमा तीरीं स्नानालागीं। २ ।
नामदेव गेले राऊळा त्वरीत । सांगतसे मात केशवासी। ३ ।
दामाशेटी आले स्नान सारूनियां । राजाई त्यां पायां लागूनि बोले। ४ ।
ऐका हो मामाजी पुत्राची हे मात । धोंड्याशी घरांत कोंडियलें। ५ ।
दामाशेटी बोले नामा कोठें गेला । बोलवा तयाला झडकरी। ६ ।
नारा महादा दोघे गेले राऊळासी। बोलाविती नामयासी चला घरीं। ७ ।
मुखाकडे पाहे केशवाच्या नामा । घरीं जातां दामा मारील तो। ८ ।
देव म्हणे नामया भिऊं नको मनीं। नाम हें निर्वाणीं तारील तुज। ९ ।
नामा घरा आला दामाशेटी पायीं। नमस्कारूनि त्यांही उभा पुढें।१०।
दामाशेटी म्हणे नाम्या काय केलें। धोंड्याशी कोंडिलें घरामध्यें।११।

१८३. अरे नाम्या काय केलें। कासया धोंड्याशी कोंडिलें। १ ।
उदीम बरा फळा आला। हारविलें भांडवलां। २ ।
संसारिक चतुर बहु। माती समान घेसी गहूं। ३ ।
नामा म्हणे दामाशेटी। माझी ऐकावी गोष्टी। ४ ।

१८४. धोंडोबा नामदेवें काढिला बाहेरी। अंतर्बाह्यात्कारीं सोनें झालें। १ ।
दामशेटी पाहुनी नामयासी बोले। व्यर्थ म्यां छळिलें तुज बाळा। २ ।
राजाई गोणाई धांवोनियां आली । विनित होऊनी बोली बोलताती। ३ ।
आम्ही कुटुंबी द्रव्य नाहीं घरीं । म्हणोनि श्रीहरी पावलासी। ४ ।
गोणाई दामशेटी सांगे नामदेवा। न बोलावें भावा जना बापा। ५ ।
जगा ऐसी मात कळलियावरी । घेतील हिरोनी धोंडोबासी। ६ ।
नामदेव म्हणे आपुलें द्रव्य घ्यावें। उरलें तें धाडावें गणोबासी। ७ ।

१८५. ऐसें ऐकोनियां राजाई ते आली । रोषें येऊनी बोली बोलतसे। १ ।
देवानें हे दिले तुम्ही कां पाठवा । काशाचा गणोबा बोलतसा। २ ।
ऐसें बोलोनियां हातें लोटी धोंडा । तुमचिया वितंडा कोण पुसे। ३ ।
देवें मज दिले तुम्ही कां मागतां । अलंकार आतां घडीन मी। ४ ।
नामा म्हणे धन ज्याचें त्यासी द्यावें। आपुलें तें घ्यावें आपणची। ५ ।

१८६. क्षेत्रीं हा वृतांत कळला सर्वांशी। आले पंचक्रोशी सभोवंते। १ ।
धोंडोबा गणोबा होते ज्याचे रानीं। ते आले धांवोनि मागावया। २ ।
आपुलें द्रव्य घ्यावें धोंडोबाशी द्यावें। नाहींतरी चलावें पंचाइतीं। ३ ।
नामदेव म्हणे द्रव्य तुम्ही द्यावें। आपुले घेवोनि जावे धोंडोबाशी। ४ ।

१८७. सकळ समुदाय मिळोनियां आला । द्रव्य देउनी नेला धोंडोबासी। १ ।
धोंडोबाशी सकळिकें ग्रामस्थीं आणिलें । पूर्ववत झाले दगडची। २ ।
नामा म्हणे विठो पावला निर्वाणीं। भक्तां चक्रपाणि रक्षितसे। ३ ।

१८८. घरधनी यांनी केला गुरू । बाई मी आतां काय करूं।
असोनि नाहींसा संसारूं । चमत्कार कृपेचा । १ ।
धांवें पावेंगे मेसाई । येथें कोणाचें न चले कांहीं।
सत्यपण तुझे ठायीं । तरी हें नाहींसें करीं गें। २ ।
मंत्र घेतला जैसा । धरीं संताचा वोळसा।
वोस पडो हरिदासा । गेले नमत मागुतें । ३ ।
काय सांगों याची रीती। सोसे सोसे पाये चरणाप्रती।
अवघे भावडभूत होती । नाचताती आनंदें । ४ ।
लौकिकांत गेलीं वांयां । एकाच्या एक पडती पायां।
म्हणती येगा पंढरीराया। ब्रह्मानंदें डुल्लती । ५ ।
भोळी सासू गोणाबाई । पांढरा स्फटिक व्याली पाहीं।
त्यानें जोडिला शेषशाई । काय राजाई करूं म्हणे। ६ ।

१८९. आई जें शिकवी तीतें तुम्ही नाईका। नाहीं भय शंका लौकिकाची। १।
लावोनि लंगोटी झालेती गोसावी। आमुची ठेवाठेवी कोण करी। २।
ऐसी तुमची स्थिती विलग देखोनि। पडिलें चिंतवनीं काय करूं। ३।
धडची कांटींये घातलें हें कैसें। बळेंची आपणा पिसें लावियेलें। ४।
सुखाचा संसार करोनि बारा वाटे। नांव केलें मोठें जगामाजी। ५।
तोडियेला मोह सांडियेली माया। भुलविलें तुमचिया चित्तां कोणें। ६।
कवणे पुण्ये ऐसी जोडियेली जोडी। केली बिघडाबिघडी आम्हां तुम्हां। ७।
तुमचिये गति लेंकरें नेणती। कोण चालविती घराचार। ८।
म्हणोनि माझें चित्त आपुलेनि उद्वेगें। कवणा जीवींचें सांगे सुखदुःख। ९।
सर्वस्वें सांडोनि धरिला तुम्ही देव। येणें पुसिला ठाव संसारीचा। १०।
आमुची करुणा न वाटेची कांहीं। विनविते राजाई नामदेवा। ११।

१९०. दोन प्रहर रात्र पाहोनी एकांत। राजाई वृत्तांत सांगे माते। १।
अहो रखुमाबाई विठोबासी सांगा। भ्रतारासी कां गा वेडें केलें। २।
वस्त्र पात्र नाहीं खाया जेवायासी। नाचे अहर्निशीं निर्लज्जसा। ३।
चवदा मनुष्यें आहेत माझ्या घरीं। हिंडती दारोदारीं अन्नासाठीं। ४।
बरा मार्ग तुम्ही उमजोनि सांगा। नामयाची राजा भली नव्हे। ५।

१९१. परियेसी रुक्माई जैसा बैसला पाटीं। दैन्य पैं न सोडी काय करूं। १।
सदैवाच्या स्त्रिया अलंकारमंडित। मजवरी नाहीं प्रीत काय करूं। २।
दरिद्रें विश्रांति घातली वो कैसी। सांगों कोणापाशीं माउलीये। ३।
एकी दिव्य वस्त्रें नेसल्या परिकर। मज खंडे जर्जर मिळालेंसे। ४।
मोडकें खोंपट वारा येतो भरभराट। बहु होती कष्ट कोणा सांगों। ५।
कैची कुसुमसेज कैंचे पटकुळ। फाटकी वाकळ अंथरुणा। ६।
कन्या आणि पुत्र झालीं उपवरी। अजोनी न धरी घर प्राणनाथ। ७।
जन लोकांमाजी केलें येणें हांसे। म्हणती लागलें पिसें नामयासी। ८।

जन्मीं न देखे उपाय येणें केले अपाये। कोणा सांगों माये सुखदुःख। ९ ।
आमुच्या वडिला शस्त्र सुई आणि कातरी। हा टाळ वीणा करी वागवितो। १०।
देवा वाहिली सुई दोरा ते दैन्य आले घरा। आता माझिया संसारा ठाव नाही। ११।
लज्जेचा हा गांव सांडियेला येणें। शिकवावें कोणें माउलीये। १२।
संसाराचा येणें सांडिला पसारा। कणव स्त्री बाळा नये कैसी। १३।
नसतां विठोबा नसतां पंढरी। तरी हा सुखे घरीं नांदता कीं। १४।
होणार होऊन गेलें शिकवूं आतां काई। विनविते राजाई रखुमाईसी। १५।

१९२. शिकवा वो रुक्माई आपुलिया कांता। कां आम्हां अनाथां कष्टवितो। १।
जन्मोनियां आमुची पुरविली पाठी। मोडिली राहाटी संसाराची। २।
आतां आम्ही काय करणें माउलीये। बैसूं सावलीये कवणाचिये। ३।
माझ्या भ्रतारासी लावियेला चाळा। क्षण जीवा वेगळा न करी त्यासी। ४।
आमुचा वेव्हार विध्वंसिला पाहीं। करुणा माझी कांहीं नये त्यासी। ५।
सकळाचें मूळ आपणा आधीन। केलें येणें जाणें पांडुरंगें। ६।
आपुलें परावें मोहो हा सांडिला। आंगठा मोडिला उपाधीचा। ७।
उघडें घरदार लौकिक वेव्हार। धरिला निर्धार याचे नामीं। ८।
रात्रंदिवस जपे गोविंद हृदयीं। आमुची चिंता कांहीं नलगे त्यासी। ९।
तुमचे सन्निधानें झालों आम्हीं दीन। न वाटे निर्वाण कैसें तुम्हां। १०।
संसाराची व्यथा नेणवे सर्वथा। होय तें उचिता करणें आम्हां। ११।
धरी निरंतर एकची उत्तर। परि हा तुम्हीं विचार काय केला। १२।
अनुभव अनुभवीं जाणें तुम्हीं समर्थपणें। सदा मुखीं म्हणे नामीं तुझ्या। १३।
जन्मोनि अवघी तुमची पोसणी। नेणों तुम्हांवांचोनि कोणी दुजें। १४।
कायावाचामनें तुमचिये पाईं। विनविते राजाई जिवलगा। १५।

१९३. सावध सावध राजाई हो सुखें। नामयानें दुःख निरसिलें। १।
संसारसातें या येऊनि भाग्याचा। छंद विठ्ठलाचा लागला यासी। २।

याचें नाम ऐसें न दिसे त्रिभुवनीं । नायकों दुजें कर्णीं नामया ऐसें। ३ ।
वैष्णवांचे गजर टाळघोष दिंडी । उभयतां ब्रह्मांडीं घोष गेला। ४ ।
तयाच्या दर्शनें कलिमाजीं तारिलीं। भाग्यें विनटलीं विठ्ठलेंसी। ५ ।
राजाई म्हणे माते रखुमाई बुद्धिवंते । आमुच्या अदृष्टातें लिहिलें कैसें। ६ ।

१९४. अंगोळिये विठा कडियेसी नारा । राजाई पंढरपुरा चालियेली। १ ।
भिवरा संपूर्ण जातसे भरली। राजाई बोलली कैसें झालें। २ ।
एकली मी बाळें काय करूं आतां । आहा पंढरीनाथा काय केलें। ३ ।
एक बांधिलें पाठीसी दुजें बांधिलें पोटासी। वेणुनादापाशीं वाहावत गेली। ४ ।
हंबरडा हाणोनि बोभाय नामया । आवर्ती पडोनियां तळास गेली। ५ ।
योगनिद्रा सारोनि देव जागा झाला। त्वरित पावला काढिलीं तिघें। ६ ।
नारा विठा दोघे कडियेसी घेतले। राजाईस धरिलें दक्षिण करीं। ७ ।
आणिलीं माहाद्वारां पुढें दे लेंकुरां। विठोबा सामोरा नामा आला। ८ ।
बाबा बाबा म्हणोनि नारा धाविन्नला । नामा त्या बोलिला परते होईं। ९ ।
देखोनि राजाईसी गहिंवरु पैं आला। अरे बा विठ्ठला काय केलें। १०।
बाळेसहित विख घेईन मी आतां। पाहें पंढरीनाथा बुडवीन घर। ११।
मेला सर्प होता तो ओंटीये घेतला । खांडोनि घातला डेऱ्यामाजी। १२।
खालीं ज्वाळ घाली उकळी फुटली। पोटासी धरिलीं दोघें बाळें। १३।
देह विठोबासी समर्पण करूं। ऐसा पैं निर्धारू धरियेला। १४।
रुक्मिणी म्हणे देवा अनर्थ मांडिला । नामा बाहेर गेला निश्चयेंसी। १५।
डेरा उघडोनी राजाई जंव पाहे । तोंडभरी भरलाहे अवघें सोनें। १६।
राजाईनें धरिलें नामयाचे चरण। कृपादृष्टि पाहणें आम्हांकडे। १७।
विठ्ठल विठ्ठल ऐसें बोलियला। निवांत राहिला घटका चारी। १८।
कांपत कांपत माहाद्वारां आला। तुझी माव विठ्ठला नकळे कांहीं। १९।
अष्टदिशा देवा वरुता आणि खालुता। तुजवीण सर्वथा ठाव नाहीं। २०।

तंव नामदेव निजला देखिला। अंतरीं उठिला विठ्ठल ध्वनी।२१।
राजाई म्हणे प्रयत्न न चले येथें आतां। प्रार्थूं पंढरीनाथा बहुतांपरी।२२।
राजाईनें धरिले विठोबाचे पाय। कृपादृष्टि पाहें आम्हांकडे।२३।

१९५. युक्तायुक्त ज्ञान वैराग्यसाधन। महातपोधन वरद योग्य। १।
आनंदाचा ओघ भक्तीचा सोहळा। हरि वेळोवेळां जपत वाचे। २।
नित्य हें पूजन करी नामदेव। विठ्ठलीं हा भाव ठेवूनियां। ३।
नामयाची कांता क्रोधयुक्त बोले। भजन सोहळे तुम्हां गोड। ४।
परी हा नावडे संसाराचा संग। अखंड पांडुरंग चिंतितसां। ५।
तुमची हे गति लेंकुरें नेणतीं। धान्य नाहीं नित्य भक्षावया। ६।
ऐसा हा वेव्हार तुमचा जी स्वामी। आतां पुसेन मी पांडुरंगा। ७।
माझिया संसारा घातलेंसे पाणी। नाचती रंगणीं विठ्ठलाच्या। ८।
ऐसें देवा तुझें अघटित मत। म्हणोनि रडत देवा पुढें। ९।
देव म्हणे नामया अंगिकार इचा। करून देवाचा होईं सुखी।१०।
नामा म्हणे देवा ऐका जी वचन। उबग कोण्या गुणें आला असे।११।
राहो हे पंढरी सुखें नांद देवा। मज नाहीं हेवा उणें कांहीं।१२।
तुझिया कृपेचा अंकित मी होय। तुजवीण आहे मज कोण।१३।
माझिया संसारा पाडियलें पाणी। काय आहे वाणी गति कोण।१४।
ऐसें असुनीयां उबग केशवा। माझ्या आला दैवा कोण्या गुणें।१५।
जन्मा पासोनिया सेवेसी लाविलें। नि:संतान केलें पांडुरंगा।१६।
आतां मजलागीं लावियतां उद्वेगा। अगा पांडुरंगा माय बापा।१७।
आतां मज म्हणसी संसार करावा। काय मी केशवा करूं आतां।१८।
देवा ऐसी युक्ति उगा राहें आतां। समर्था केशिनाथा देवराया।१९।
मागुनि अंतरीं विचार पैं केला। चित्तीं पैं सांचला क्रोध फार।२०।
म्हणोनियां आतां विठो सुखें राहें। मुख तुज पाहें दाखविना।२१।

देवाचे चरण पहावयासाठीं। संसाराची तुटी करावया। २२।
ऐसें मी करीन जाण विठोराया। पंढरीचे ठायां मोडवीन। २३।
राहें नामी आतां जाईन दूर देशा। भक्तीची हे आशा सोडोनियां। २४।
जाईल भिंवरा जाईल पुंडलिक। जाईल सकळीक महिमा तुझी। २५।
ऐसें बा विठ्ठला त्वां दुखविलें मज। सोडीना सहज पंढरीतें। २६।
उदास हें चित्त माझें झालें हेवा। जाईन केशवा मायबापा। २७।
आतां असों द्यावा लोभ हाचि देवा। समर्था केशवा मायबापा। २८।
आपुल्या सांगातें नेईन पंढरी। नेईन संतनगरी भिंवराजना। २९।
नेईन सांगातें महिमा येथींची। मागें हेत हाचि धरूनि राहे। ३०।
चक्रतीर्थ आणि पद्माळे हे जाण। सर्वही करीन आपणासी। ३१।
आपणचि तीर्थ आपणचि व्रत। आपण दीनानाथ होईन मी। ३२।
येथें हे पंढरी होती ऐसें लोक। म्हणतील देख पुढें देवा। ३३।
बोलोनियां ऐसें पुढें चाले नामा। मग झाला प्रेमा पांडुरंगा। ३४।
पळतां पळतां नाटोपे तो जाणा। मागें देवराणा धांवतसे। ३५।
धांवतां धांवतां भागला केशव। उभा राहे तंव हात कटीं। ३६।
जे कां पंढरपुर वस्तीचें असणें। धरिला नामा तेणें पांडुरंगें। ३७।
तंव तो पळत लोळणी घातली। त्याक्षणीं न बोले देवाशीं जो। ३८।
देव म्हणे नामया पाहें परतोन। तुज मी शरण आलों असें। ३९।
न करीं उदास चाल तूं पंढरीं। ऐसे बोले हरि नामयासी। ४०।
तंव म्हणे नामा ऐसे मी करीन। पंढरीं नेईन भिंवरे सहित। ४१।
मोडीन महिमा तीर्थीचा केशवा। कळेल तुज तेव्हां भक्त ऐसा। ४२।
मग म्हणे विठ्ठल पुंडलिका साठीं। चाल उठाउठीं पंढरीसी। ४३।
पितृभक्त पाहीं तोचि पुंडलिक। ऐसा भाव देख जाणिवेचा। ४४।
मग धरूनि मनगटीं चालविला नामा। मोठा आला प्रेमा विठोबासी। ४५।
ऐसें हें आख्यान सारूनियां देवें। मग आले भावें पंढरीसी। ४६।

१९६. नामदेवा घरीं पाहुणे मेहुणे। आले दोघे जण पंढरीसी। १ ।
राजाईनें बंधु देखुनि दृष्टिसी । उल्हास मानसीं थोर झाला। २ ।
कडकडुनि भेटी लोभाची आवडी। टाकली घोंगडी बैसावया। ३ ।
भ्रतार लागले विठोबाचे ध्यानीं । संसाराची मनीं आस्था नाहीं। ४ ।
नाचतो निर्लज्ज होऊनि नि:शंक। सांडिला लौकिक देहभाव। ५ ।
ऐसें जंव सांगे राजाई बंधुसि । तंव आले घरासी नामदेव। ६ ।
तयासी सोइरे अभ्युत्थान देती। न भेटे तयांसी विष्णुदास। ७ ।
देखुनि कांतेसी क्रोध आला फार। असोनि संसार नाहीं आम्हां। ८ ।
अगडधूत येती घेऊनि टाळविणा। लागे त्यांचे चरणा वेळोवेळां। ९ ।
जन्मामध्यें आले माझे सहोदर । न बोले उत्तर त्यांसी कांही। १०।
भोंदु घरीं येती हरिनामें गर्जती। धुवुनि त्यांचे पिती पायवणी। ११।
माझे सखे बंधु घरा आले बाई। रामराम तोहि न घे त्यांचा। १२।
नामा म्हणे कांते राम हृदयांत। सांठवुनी तृप्त झालों आम्ही। १३।

भेटीचे प्रसंगी रामराम म्हणणे नामदेवांची नोंद

१९७. राजाई ते पुसे अहो नामयाला। करा जेवायला कांहीं यांसी। १ ।
प्रात:काळीं घरीं सारूनि भोजन। आले चालून माझे भेटी। २ ।
नामा म्हणे कांते दशमी एकभुक्ति। भोजन निश्चिती करूं नये। ३ ।
उदईक हरिदिनी उपवास जागरण। ऐकावें कीर्तन चार प्रहर। ४ ।
द्वादशी पारणें झालिया भोजन। ऐकोनि पाहुणे चिंतातुर। ५ ।
क्षुधातुर पोटीं निद्रा नलगे कांहीं। वर्षाएवढी पाहीं रात्र झाली। ६ ।

१९८. ऐसी चिंताक्रांत मनीं दु:ख धरिलें। म्हणे कां बापें दिधलें ऐशियासी। १ ।
खाया ना जेवाया लेया ना नेसाया। दैन्य भोगावया आलें जन्मां। २ ।
जयाचि करी भक्ति त्याचेंचि करणें। घरोघरीं हिंडणें न चुके माझें। ३ ।
लाज सांडुनियां निलाजरा झाला। सूड पडसूड मारिला जोग ज्याणें। ४ ।

देवा सुई वाहिली तेचि दैना आली। उचितें राहिली तैंहुनि। ५ ।
ऐसी भक्तकांता मनीं वाहे चिंता। काय झाला करिता पंढरीराव। ६ ।
वेष वाणियाचा सवें बैल द्वयाचा। म्हणे नामा आमुचा केउतां गेला। ७ ।
बिदीं उभा राहिला घर पुसों लागला। म्हणे नामा राहिला कोणे ठायीं। ८ ।
सांगितलें बिराड तुळसीवन अपार। तेंचि जाणा घर नामयाचें। ९ ।
बाहेर तरी कोणी बैसलासे द्वारीं। बोलाविली नारी नामयाची। १०।
अहो घ्याहो बाई हे ठेवावी गोणी। नामा ये तों परतोनि येईन मी। ११।
येरी म्हणे तुम्ही त्याचें काय जाणा। आपुली नाम खुणा सांगा तुम्ही। १२।
नाम पुसेल तरी केशवशेटी सांगावें। लागेल तितुकें वेचावें हें द्रव्य। १३।
आणिक मज मागावें कांहीं न ठेवावें। माझें क्षेम सांगावें सखा म्हणोनी। १४।
इतुकें बोलुनि देव पाठमोरा झाला। सवेंचि घरा आला विष्णुदास। १५।
म्हणे कैंची गोणी टाकुन गेला वाणी। परि आम्ही कोणी ओळखूं ना। १६।
त्यानें नांव केशवशेटी म्हणितलें। तंव येरें जाणिलें माझा देव। १७।
कां गे धांवा केला देव माझा कष्टला। अपराध झाला तुजपाशीं। १८।
राजाई म्हणे आम्हां थोर लाभ झाला। बिडवई भेटला केशवभेटी। १९।

१९९. वराईची गोणी कळली राजाईसी। नामा ब्राह्मणासी बोलावितो। १ ।
इतक्यामध्यें होन मडकेंभर काढिले। गोणी ते शिंवली होती तैसी। २ ।
द्विज मिळवुनि आला नामदेव। वांटियलें सर्व द्रव्य त्यानें। ३ ।
नामा म्हणे द्रव्य ज्याचें त्या दिधलें। ऋण तें ठेविलें नाहीं कांहीं। ४ ।
राजाई ते होन राखावया गेली। हाता राख आली कोळशांची। ५ ।
कोळसे देखोनि खोचियली मनीं। धन्य तुझी करणी पांडुरंगा। ६ ।
नामदेवा पुढें सांगे वर्तमान। चोरून म्यां होन ठेविले होते। ७ ।
पाहतां होनांचे झाले हो कळसे। नामा पाहतां ते झालें सोनें। ८ ।
वांटिले ब्राह्मणां ते होन नामयाने। फेडियलें ऋण गोविंदाचें। ९ ।

२००. नामा म्हणे स्त्रिये तुंवा अनुचित केलें । कां माझ्या शिणविलें विठोबासी । १ ।
निंदेच्या उत्तरीं निषेधिलें मज । वाटली त्या लाज मायबापा । २ ।
मग तो माझा स्वामी झाला वेषधारी । तुजलागीं सुंदरी पुढारला । ३ ।
रत्नजडित मुकुट सत्वर फेडोनि । आलासे वेढोनि शुभ्र शेला । ४ ।
तेणें भारें त्याचा धगधगिला मस्तक । म्हणोनि मज शोक वाटतसे । ५ ।
कस्तुरी मळवट सुरेख पुसोनि । आलासे लावुनि विभुति भाळीं । ६ ।
रुद्राक्षाचे मणि लेऊनि कर्णपुटीं । कुंडलें गोमटीं लपविलीं । ७ ।
कौस्तुभ वैजयंती काढिली परती । बांधलेंसे प्रीति शिवलिंग । ८ ।
देखुनि रखुमाईस वाटलें उदास । हसती उपहास केले त्याचे । ९ ।
रमा शरणागतें आलिंगिली बाही । कैसी गोणी तिंहीं कवळिली । १० ।
सर्वांगी साजिरीं चंदनाची उटी । भ्रंशली गोमटी श्रम झाला । ११ ।
सोनसळा पटा फेडोनि गोमटा । नेसला धुवटा बोट धारी । १२ ।
इंद्रनीळ तनु रुळली असेल रजें । श्रीमुख रवितेजें कोमाईलें । १३ ।
धन्य तुझे नयन देखिलें श्रीचरण । परि जीवें निंबलोण नाहीं केले । १४ ।
द्रव्याचेनि लोभें भ्रांत झालें मन । हातींचे निधान हारपलें । १५ ।
आतां आदिअंतीं पाहतां केवळ । मूळ आणि फळ दुःखरूप । १६ ।
जाणोनि निवृत्ति धरिली सज्जनीं । सांडिलें निर्वाणीं वमन ऐसें । १७ ।
जाणसी ते करी तूं आपुलें हित । म्यां ठेविलें चित्त त्याचे पायीं । १८ ।
नामा म्हणे केशव न पाहे निर्वाण । माझा अभिमान आहे त्यांसी । १९ ।

२०१. दोन्ही जोडुनी कर माथा ठेवीं चरणीं । म्हणे परिसा विनवणी स्वामी माझी । १ ।
मी तंव अज्ञान न कळे तुमचा महिमा । अपराध क्षमा करा माझा । २ ।
अंतरींची खूण कांही सांगा मज । जें तुम्ही हृदयीं बीज धरूनि असां । ३ ।
जेणें सुखें तुमचें चित्त निरंतर । आनंदें निर्भर सदा असां । ४ ।
इच्छा तृष्णा देहीं मालवली कल्पना । सदा समाधान इंद्रियांसी । ५ ।

मायबापें मज दिधलें तुमच्या हाती। जन्मोनि सांगाति लावियलें। ६ ।
देव द्विज गुरु साक्ष हे करूनि। स्वामीचे चरणीं जोडियलें। ७ ।
तुमची चित्तवृत्ति उदास देखोनी । पडिलें चिंतावनीं काय करूं। ८ ।
मग तुमचा स्वामी कृपेचा कोंवळा। न धरत पातला अनाथबंधु। ९ ।
मग त्या विश्वंभरें कृपेच्या सागरें। पुसिली आदरें तुमची गोष्टी। १०।
तंव मी दुराचारें निर्भत्सिलें तुम्हां। ऐकोनि मेघश्यामा करुणा आली। ११।
तंव तो जगज्जीवन बोले अमृतवाणी। लोटोनियां गोणी दारवंटा। १२।
म्हणे हें द्रव्य तुम्हीं सर्वहि वेंचावें। आणिक मागावें लागेल तें। १३।
सद्गदित कंठें सांगितलें तुम्हां। परि न कळे मज महिमा दैवहीना। १४।
लोभाचा वोरसु कोणिये जन्मींचा। नकळे तुमचा ऋणानुबंधु। १५।
पाहतां श्रीमुख निवालें माझें चित्त। मग हे मनोरथ विसरले। १६।
क्षण एक आनंद झाला माझे जिवीं। उपमा कवणें द्यावी तया सुखा। १७।
आतां ये संसारीं मीच धन्य जगीं। जे तुम्हां अर्धांगीं विनटले। १८।
परी मला एक वेळ घाला विठोबाचे पायीं। विनविते राजाई नामदेवा। १९।

तीर्थावळी

२०२. नामयाचे भेटी ज्ञानदेव आले। लोटांगण घातलें नामदेवें। १ ।
देउनि आलिंगन प्रीतीच्या पडिभरें। पुजिलें आदरें यथाविधी। २ ।
धन्य तो अवसरु संत समागमु। करीतसे संभ्रमु आवडीचा। ३ ।
नामदेव म्हणे सुफळ माझें जिणें। स्वामीच्या दर्शनें धन्य जालों। ४ ।

२०३. पूर्व पुण्य माझें फळासी हें आलें। प्रत्यक्ष भेटले पांडुरंग। १ ।
संसारीं आसक्त मायामोहें रत। तापत्रय संतप्त झाले जीव। २ ।
ऐसिया पतितांचा करावा उद्धार। यालागीं अवतार तुमचा जगीं। ३ ।
तरी मी एक दीन मूढ मतिहीनु। चरणाचा रजरेणू संतांचिया। ४ ।
म्हणोनि पंढरीनाथ पाळितसे मातें। प्रेमजीवनभातें देवोनियां। ५ ।

आजि स्वामींनी पाहिलें कृपादृष्टि। केली सुखवृष्टि अनिवार। ६ ।
नामा म्हणे तुमच्या चरणाचा आधार। ठाकीन पैलपार भवनदीचा। ७ ।

२०४. ज्ञानदेव म्हणे तूं भक्त शिरोमणी। जोडिले जन्मोनि केशवचरण। १ ।
प्रेमसुख गोडी तुजची फावली। वासना मावळली समूळ तुझी। २ ।
धन्य तुझें जन्म धन्य तुझें कूळ। धन्य तुज राऊळ जवळी असे। ३ ।
भक्तिप्रेम धन्य साधिलें तुवां सार। केला पैं संसार देशधडी। ४ ।
क्षणएक एकांती बैसोनी सहज। अंतरींचें गुज बोलों कांहीं। ५ ।
जीवन्मुक्त ज्ञानी जरी जाले पावन। परि देवतीर्थभजन न सांडिती। ६ ।
भक्तशिरोमणी धन्य तूं संसारीं। परी एक अवधारीं वचन माझें। ७ ।
भूतळींचीं तीर्थे पहावया नयनीं। असे आर्त मनीं विष्णुदासा। ८ ।
तुझिये संगतीचे नित्य सुख घ्यावें। सार्थक करावें संसाराचें। ९ ।
ऐसी उत्कंठा बहुत माझी पोटीं। भाग्यें झाली भेटी तुजसीं आजी। १० ।
ज्ञानदेव म्हणे पुरवीं मनोरथ। करावा मुहूर्त प्रयाणासी। ११ ।

२०५. ज्ञानदेव म्हणे नामदेवाप्रती। ऐकावी विनंति एक माझी। १ ।
पृथ्वीचीं तीर्थे करावीं समस्त। पहावे महंत साधुजन। २ ।
जीवन्मुक्ता तुज नाही कांही काज। इच्छा असे मज त्वांही यावें। ३ ।
नामा म्हणे तुम्हीं पुसावें विठ्ठला। देतां आज्ञा मला मीही येतों। ४ ।

२०६. ऐसें ऐकोनि नामा विचारी मानसीं। म्हणे काय द्यावे यासी प्रतिवचन। १ ।
विठोबाचे पाय आठविले मनीं। बोले अमृतवचनीं तयाप्रती। २ ।
सर्व सुख मज आहे पांडुरंगीं। जावें कवणालागीं कवण्या ठायां। ३ ।
आहिक्य परत्र मज चाड नाहीं सर्वथा। न लगती पुरुषार्था मुक्ति चारी। ४ ।
रंक होऊनियां पंढरी चोहटा। राखेन दारवंटा महाद्वारीं। ५ ।
या सुखाकारणें शरीर कर्वतीं फाडिलें। दुर्जय तोडिलें मायाजाळ। ६ ।
त्रिभुवनींचें वैभव सांडोनियां दुरी। जालोंसे भिकारी पंढरीचा। ७ ।

कल्पतरूची छाया कामधेनूचें दुभतें। संपूर्ण आईतें सर्वकाम। ८ ।
विठोबाचे पांई मज काय उणें। वासनाची मनें गिळीली माझी। ९ ।
पाळिला पोशिला जन्मोनी जयाचा। विकिला कायावाचा मनें त्यासी। १०।
नामा म्हणे स्वामी विठोबातें पुसा। आज्ञा देईल शीरसा धरीन त्याची। ११।

२०७. मग ज्ञानदेव म्हणे भला भक्तराज। कळलें गौप्यगुज सर्व तुझें। १ ।
धीर आणि चतुर सर्वस्वें उदार। साजे तुज अधिकार प्रेमभक्ति। २ ।
धन्य तूं संसारीं भक्तिभावशीळ। साधिलें तुवां केवळ प्रेमसुख। ३ ।
देउनी आलिंगन नामा धरियेला करीं। वंदियेले शिरीं चरणरज। ४ ।
राउळा भीतरीं चला जाऊं वेगें। आज्ञा मागों दोघे तीर्थयात्रे। ५ ।
सत्वर उठोनि आले स्वामीजवळी। मस्तकें ठेविली चरणावरी। ६ ।
जीवींचा निजभावो सांगे ज्ञानदेवो। ऐकोनि पंढरीरावो हांसिन्नले। ७ ।
म्हणे तूं ज्ञानशीळ चिद्रूप केवळ। सबाह्यनिर्मळ स्फटिक जैसा। ८ ।
सहज तीर्थरूप तूंचि निरंतर। असतां हा विचार काय करिसी। ९ ।
येरु म्हणे स्वामी बोलिलेती बरवें। परि सार्थक करावें या देहाचें। १०।
प्रसंगें नामयाचे संगती सुख घ्यावें। म्हणोनि ज्ञानदेवें धरिले चरण। ११।

२०८. हांसोनि पंढरीनाथ पाहे नामयाकडे। म्हणे नवल केवढें भाग्य तुझें। १ ।
प्रत्यक्ष परब्रह्म मूर्ति ज्ञानेश्वर। करीतसे आदर संगतीचा। २ ।
ऐसें भाग्य जेणें सर्वस्वें साधावें। तरीच जन्मावें विष्णुदासा। ३ ।
जावें स्वस्ति क्षेम यावें शीघ्रवत। करावें स्वहित कळेल तैसें। ४ ।
सर्वभावें आमुचा विसर न पडावा। लोभ असों द्यावा मजवरी। ५ ।
परियेसीं ज्ञानराजा बोले जगज्जीवन। तूं तंव सर्वज्ञ सुखमूर्ति। ६ ।
परी एक मागणें आहे तुजप्रती। आठवण चित्तीं असों द्यावी। ७ ।
हें कृपेचे पोसणें माझें आवडतें। क्षण जीवापरतें न करी कदा। ८ ।
परी तुवां सांकडें घातलें सर्वथा। दाटलें सर्वथा हृदय माझें। ९ ।

आरूष साबडें नामें माझें वेडें। मार्गी मागें पुढें सांभाळावें। १०।
तान भूक तुवां जाणावी जिवींची। मज चिंता याची वाटे थोर। ११।
मग नामयाचा हात धरोनि श्रीपती। देत असे हातीं ज्ञानदेवा। १२।
रानीं वनीं जनीं विसंबसी झणीं। धाडितों देखोनि आर्त तुझें। १३।
चरणीं ठेवुनी माथा निघते झाले दोघे। आले चंद्रभागे केलीं स्नानें। १४।
पुंडलिकाचे चरण वंदूनियां नामा। उतरले भीमा पैल तीरीं। १५।

२०९. तीर्थयात्रेप्रति बोळविला नामा। आले निजधामा देवरावो। १।
चरण प्रक्षाळाया रुक्मादेवी आली। श्रीमुख न्याहाळी भरोनि दृष्टी। २।
तंव ते निडारले नयन स्वेदें भिजलें वदन। हृदय झालें पूर्ण करुणारसें। ३।
बाप कृपेचा सागरू सुखाचा सुखतरू। आर्त लोभापरू दीनालागीं। ४।
चरणीं ठेवुनी माथा पुसे जगन्माता। आजी कां अवस्था विपरीत देखों। ५।
म्हणे वाटतें जडभारी नामयाच्या वियोगें। दाटलें उद्वेगें चित्त माझें। ६।
कवण्या सुखें स्थीर न राहे हें मन। कै डोळां देखेन प्राण माझा। ७।
इष्टमित्र बंधु मायबाप सखा। हीं नामें मज देखा ठेविलीं तेणें। ८।
तो कैसा मजवीण राखिल आपुला प्राण। हे चिंता दारुण वाटे मज। ९।
तंव ती महामाया म्हणे जी यादवराया। झणीं तुमच्या नामया दिठी लागे। १०।
शोक मोहे दुःख क्षणामाजी जाळी। तें जीवन त्याजवळी नाम तुमचें। ११।

२१०. माझे भक्त मज अनुसरले चित्तें। त्याहुनी पढियंते मज आणिक नाहीं। १।
व्यक्तीस येणें मज तयांचीये आवडी। युगायुगीं प्रौढी हेचि मिरवीं। २।
त्याचेनि कृतार्थ असें मी पूर्णकाम। ते माझे परम प्राणसखे। ३।
ते माझे आश्रम मी त्यांचा विश्राम। जिहीं रूपनाम केलें मज। ४।
मीं त्यांचा सोयरा ते माझे सांगाती। करीं त्यासीं एकांती सुख गोष्टी। ५।
जिहीं तनुमन प्राण लाविला मजकडे। मी तयां आवडे जीवाहुनी। ६।
ते माझ्या भाग्याचे अधिकारी विभागी। वैकुंठ त्यालागीं वसतें केलें। ७।

त्यांचें गुज गौप्य मीचि एक जाणें। माझी प्रेमखूण कळली तयां। ८ ।
मनाची साउली करोनियां मातें। भोगितो आतां तें प्रेम सुख। ९ ।
आपुलियाची किरणें विराजे गभस्ती। परी किरणें नव्हती आन जेंवी। १०।
तैसे माझे दास मजमाजी उदास। असती समरस दुजेनवीण। ११।
मी तों भक्तरूप भक्त माझें स्वरूप। प्रभा आणि दीप जयापरी। १२।
हें खूण अनुभवी जाणती ते ज्ञानी। ज्या नाहीं आयणी कासयाची। १३।
त्यांचिये चरणींचें रज रेणू माझें नामें। सांडिलें रजतमें सत्वशीळ। १४।
त्याचे भेटीलागीं हृदय माझें कळवळे। कैं देखेन डोळे निवती माझे। १५।

२११. तंव ते आवडते भक्त अंतरंग आपुले। देवें बोलाविले एकांतासी। १ ।
म्हणे त्या नामयापरतें मज दुजें नावडे। सांगे तयापुढें केशीराजु। २ ।
त्या देखतांची दृष्टि मन माझें निवे। वाटे त्या घालावें हृदयामाजीं। ३ ।
त्याचेनी लोभें मन माझें मोहिलें। अखंड राहिलें त्याचेपाशीं। ४ ।
मजपरतें दुजें नेणे तो नामा। नित्य माझा प्रेमा पढिये त्यासी। ५ ।
मी भक्तकाजकैवारी म्हणवितां वाटे लाज। परी म्यां कांहीं नाहीं काज केलें त्याचें। ६ ।
धर्म अर्थ काम त्या नाहीं दिधले। जन्मोनि बांधलें मज सेवाऋणें। ७ ।
तेणें आपुलेनि पुरुषार्थें जिंकिला संसार। केला मदमत्सर देशधडी। ८ ।
लोभ दंभ दूरळ माया मोहो वैरी। घातले तोडरीं काम क्रोध। ९ ।
तो न मनी आणिकां देवां न करी त्यांची सेवा। मजपरता विसांवा नाहीं त्यासी। १०।
तें मार्गीं शिणलें असेल कोमाइलें। सुख दुःख आपुलें सांगेल कवणा। ११।
त्याचिया जीवींचें मीच जाणें सर्व। हा माझा अनुभव आहे त्यासी। १२।
ते माझे दास आवडते अंतरंग। त्यजिला सर्व संग मजसाठीं। १३।
देखोनि ते आवडी अभिन्नव वाटलें। सप्रेमें दाटले सकळ भक्त। १४।
परसा भागवत आनंदें नाचत। लोटांगणीं येत गरुडपारीं। १५।

२१२. ऐसे सुखरूप दोघे चालताती मार्गी । परी चित्त पांडुरंगी नामयाचे। १ ।
क्षणाक्षणा वास परतोनि पाहे। वियोग न साहे पंढरीचा। २ ।
म्हणे कां गा केशीराजा बोळविलें मातें । न येसीच सांगातें सांभाळीत। ३ ।
चिंतातुर थोर पडिलों ये परजनीं। न दिसे माझें कोणी जीवलग। ४ ।
फुटोनी हृदय होती दोनी भाग। बहू मज उद्वेग वाटताती। ५ ।
तूं माझी जननी तूं माझा जनिता। तूं बंधु चुलता पंढरीराया। ६ ।
तूंचि इष्टमित्र तूंचि गणगोत । तूंचि कुळदैवत आवडतें। ७ ।
तूंचि माझें व्रत तूंचि माझें तीर्थ। तूंचि धर्म अर्थ काम देवा। ८ ।
तूंचि ज्ञानचक्षु तूंचि माझा लक्षू। तूंचि माझा साक्षु स्वभावासी। ९ ।
साच कीं लटिकें हें माझें बोलणें। तुजवांचूनि जाणें कवण दुजा। १०।
नामा म्हणे आपुले अनाथा सांभाळीं। येउनि हृदयकमळीं राहें माझ्या। ११।

२१३. ज्ञानदेव म्हणे परियेसी विष्णुदासा। तूं सुखसंतोषा पात्र होसी। १ ।
प्रेमाचा जिव्हाळा तुझ्या हृदयीं आला । तूं कां वेळोवेळां खंती करिसी। २ ।
विचारीं सावध होऊनि भक्तराजा। सुखानंदु तुझा तुजची जवळी। ३ ।
मी नेणें ज्ञानगति नेणें योगयुक्ति। न देखें विश्रांति एकेविण। ४ ।
सर्वभावें मज तेचि स्वरूप आवडे। जें पुंडलीकापुढें उभें असे। ५ ।
तो माझा विठ्ठलु दावी दृष्टीभरी । आस मी नकरी आणिकांची। ६ ।
व्यापकु विठ्ठलु आहे सर्व देशीं । जरी सांडोनियां पाहसी भेदभ्रमू। ७ ।
तो नाहीं ऐसा ठाव उरलासे कवण । सर्वत्र संपूर्ण गगन जैसें। ८ ।
काया वाचा मनें मज तोचि व्हावा। गीती गातां जीवा सुख वाटे। ९ ।
ऐकावा श्रवणीं पाहावा तोचि नयनीं । नवजावा जवळोनी दूर कोठें। १०।
जें अक्षर अव्यक्त देश काळ रहित। ज्ञानी उपासीत सोहंभावें। ११।
सर्व इंद्रियांसहित आवरोनि चित्त। भोगिती अद्वैत नित्य सुख । १२।
सर्व सुख मज आहे त्याच्या पायीं । आणिकांच्या वाही न पडे कदां। १३।
तेथें माझें मन रंगलेंसे भावें। सुख येणें जीवें देखिलें डोळां। १४।

सर्वगत संपूर्ण सर्वकाळ असणें । होणें आणि जाणें नाहीं जया। १५।
ते तुज माझारी तूं तयांभीतरीं। अनुभवीं निर्धारीं ठेवुनी मन। १६।
मी न मनीं न मनीं लटिकी हे कहाणी। जळधारावांचोनि चातक जैसा। १७।
तैसें माझें मन स्मरे रात्रंदिवस। पंढरीनिवास जीवन माझें। १८।
ऐसें ऐकोनि बोलणें म्हणे ज्ञानदेव। धन्य तुझा भाव एकविध। १९।
नामा म्हणे माझा सुखाचा विसांवा। आवडे या जीवा पंढरीरावो। २०।

२१४. ऐसे नित्यानंदभरीत क्रमिताती मार्गु। हृदयीं तो अनुरागु आवडीचा। १ ।
प्रेमें वोसंडत करिती स्वहित गोष्टी। दाविती कसोटी अनुभवाची। २ ।
व्यापक तें सुख वृष्टि होतसे अनिवार। ब्रह्मरस पूर वोसंडत। ३ ।
ज्ञानदेव म्हणे परियेसी नामया। अद्वैत आत्मया प्रेम मूर्ति। ४ ।
भक्तिभावें तुवां जोडिलें अविनाश। सांग पा सेविला कैसा सुमार्ग त्याचा। ५ ।
कैसा तो साधावा सांग भजन विधि। कैसी मन बुद्धि सत्वशीळ। ६ ।
कैसा निर्विकार ध्यानाचा प्रकार। हा सर्व विचार सांग मज। ७ ।
कैसें तें श्रवण कैसें तें मनन। कैसें निजध्यासन दृढ होय। ८ ।
कवण ते भक्ति कवण ते धृति। कवण ते विश्रांति दावीं मज। ९ ।
बहु उत्कंठित या सुखाकारणें। तें मज पारणें करवीं आजी। १०।
सांगे हा अनुभवो साधन उपावो। विनवी ज्ञानदेवो नामयासी। ११।

२१५. परिसुनी ते गोष्टी घाली चरणीमिठी। दाटलासे कंठीं सद्गदीत। १ ।
कृपेचें पोसणें मी पंढरीरायाचें। येवढें भाग्य कैचें मज जाणिवेचें। २ ।
नव्हे बहुश्रुत नव्हे ज्ञानशीळ। दास मी दुर्बळ वैष्णवांचा। ३ ।
नेणतें नेणतें कांहींच मी नेणतें। म्हणोनि देवें हातें निरविलें तुम्हां। ४ ।
येतां माझा हात दिधला तुमच्या करीं। घातलें आभारी मायबापें। ५ ।
त्याचे कृपावसे येईल वाचेसरिसें। कळेल कांही तैसें निवेदीन। ६ ।
परि भानूसी देखणें करीजे अनुतेजें। तैसें ज्ञान माझें स्वामीप्रती। ७ ।

कल्पतरु याचक कृपणाचे द्वारीं । कां दैन्य भाकी थोरी कामधेनु । ८ ।
तैसी तुमची यांचा मज दीनाप्रती । नकळे काळगति समर्थांची । ९ ।
मातेचिया स्नेहें बाळक बोबडें । खेळवी लाडें कोडें नेणे लाजो । १० ।
नामा म्हणे तैसें तुम्ही माझें कवतुक । करुनी सुखेंसुख वाढवितां । ११ ।

२१६. ज्ञानदेव म्हणे शंका न धरिजे मनीं । दृष्टि दुजेपणीं न ठेवावी । १ ।
सुखेंसुख घ्यावें अनुभवोनी अनुभवावें । आहे तें आघवें ब्रह्मरूप । २ ।
त्या सुखाचा अनुवाद करी सुखरूपा । सुख वस्तूच्या दीपा नामदेवा । ३ ।
सुखाचिये ताटीं सुखची वोगरी । तृप्ती होईल थोरी क्षुधातुरा । ४ ।
पंढरीरायाचा तूं प्रेम भांडारी । आस पूर्ण करीं मज याचकाची । ५ ।
विश्रांतीसी पात्र तूंचि विष्णुदासा । हा मज भरंवसा आहे तुझा । ६ ।
म्हणोनि तुझा संग धरिली थोर आस । झणीं होसी उदास भक्तराया । ७ ।
सिंधुहुनि सखोल सुरस तुझे बोल । आनंदाची वोल नित्य नवी । ८ ।
ते मज सादर ऐकवीं सत्वर । श्रवण क्षुधातुर झाले माझे । ९ ।
जाणीव नेणीव तरीच शोभे सर्व । जरी होय अयुर्भाव वैराग्याचा । १० ।
ज्ञानदेव म्हणे तूं भक्त अंतरंग । नलगे तुज पांग बहुज्ञतेचा । ११ ।

२१७. ऐसीं ऐकोनि उत्तरें प्रेमा झाला पोटीं । म्हणे बोलावी ते गोष्टी अनुभवाची । १ ।
येर कर्मधर्म सर्वही पाल्हाळ । श्रमुची केवळ जाणिवेचा । २ ।
ऐसा संत भेटे विरळा भाग्ययोगें । जो आथिला वैराग्यें सप्रेमळू । ३ ।
सर्वभूतीं दया सर्वभावें करुणा । जेथें मी तूंपणा मावळला । ४ ।
भजन तया नांव वाटे मज गोड । येर ते काबाड वांयांवीण । ५ ।
नमन तें नम्रता न देखें गुणदोष । अंतरीं प्रकाश आनंदाचा । ६ ।
येर ते दांभिक जाणावे मायावीं । विश्वास मी जीवीं न धरी त्यांचा । ७ ।
ध्यान तया नांव निर्विकार निके । जें विश्वीं माझ्या देखे विठोबासी । ८ ।
अखंड हृदयीं तेचि आठवण । साजिरे समचरण विटेवरी । ९ ।

नार्दी लुब्ध जैसे आसक्त हरिण । जाय विसरोन देहभाव । १० ।
यापरि तल्लीन दृढ राखें मन । या नांवे श्रवण आवडीचें । ११ ।
व्यवसायीं चित्त ठेवुनी कृपण । लाभाचें चिंतन सर्वकाळ । १२ ।
यापरि अखंड स्वहित विचारण । करिजे तें मनन सत्वशीळ । १३ ।
परपुरुषीं जैसी आसक्त व्यभिचारिणी । न लागे तिच्या मनीं कामधाम । १४ ।
कीटकी भृंकुटीये जैसें अनुसंधान । निके निजध्यासन एकविध । १५ ।
सर्वभावें एक विठ्ठलुची ध्याये । सर्वांभूतीं पाहें रूप त्याचें । १६ ।
सर्वांहुनि निराळा रजतमा वेगळा । भोगी प्रेमकळा तेचि भक्ती । १७ ।
सत्वाचा सुभटु असंग एकटु । वैराग्य उद्भटु एकनिष्ठ । १८ ।
प्रारब्धाचा भोगी नेणे देहस्मृति । अखंड ते धृति निर्विकार । १९ ।
निर्वासना मन निजलाभें संपूर्ण । नेणें स्वरूपज्ञान विकल्पाचें । २० ।
अनुरागें गोविंद ध्यायिजे एकांतीं । यापरती विश्रांति आणिक नाहीं । २१ ।
कायावाचामनें हा माझा अनुभव । सांगितला सर्व आवडीचा । २२ ।
नामा म्हणे हेंहि बोलविलें तेणें । उदार सर्वज्ञें पांडुरंगें । २३ ।

२१८. भक्त भागवत बहुसाल ऐकिले । बहु होउनि गेले होती पुढें । १ ।
परी नामयाचें बोलणें नव्हे हें कवित्व । हा रस अद्‌भुत निरोपमु । २ ।
हे सुखविश्रांति नाहीं हो कल्पांतीं । विचारावें संतीं दूर दृष्टि । ३ ।
हो तूं शास्त्रवक्ते व्युत्पत्तीचे माथे । हो तूं बहुश्रोते बुद्धिवंत । ४ ।
हो तूं कर्मनिष्ठ विधीचे उद्भट । हो तूं सर्वश्रेष्ठ पूज्य लोकां । ५ ।
हो तूं कळावंत कवित्व कुशळ । हो तूं कां वाचाळ चतुरतेचे । ६ ।
हो तूं कां पाठक हो तूं कां साधक । हो तूं कां वाचक ग्रंथकार । ७ ।
हो तूं आत्मज्ञानी हो तूं निजध्यानी । हो तूं वज्रासनीं बैसकेचे । ८ ।
हो तूं योगयुक्त हो तूं जीवन्मुक्त । हो तूं कां विरक्त सर्वसंगी । ९ ।
ऐसे हो तूं कां सभाग्य संपन्न सर्वज्ञ । परी मी न मनीं तुजवीण विष्णुदासा । १० ।
हे खूण जाणता एक पंढरीरावो । रक्मादेवी नाहो श्रीविठ्ठलु । ११ ।

२१९. पश्चिम प्रभास आदि करोनि द्वारका । पाहिल्या सकळिका मोक्षपुऱ्या। १ ।
पंथीं पावन तीर्थें करोनि सकळिकें। प्रक्षाळलीं पातकें वासनेचीं। २ ।
परी पंढरीचें प्रेम नामयाचे जीवीं। माउली आठवी पांडुरंग। ३ ।
जीवन्मुक्त दोन्ही भक्त आणि ज्ञानी। परतोनि तेथोनि येती मार्गी। ४ ।
तृषाकांत वनीं होतसे पीडणी। पडले चिंतवनी जीवनालागीं। ५ ।
तंव दृष्टि एक कूप देखिला अवचिता। उदक तेथें पाहातां नलगे अंतु। ६ ।
कवणेपरी येथें करूं रिघवणी। प्राण संतर्पणीं वांचवावे। ७ ।
मग नामयाप्रती बोले ज्ञानदेवो। मज एक उपावो साध्य असे। ८ ।
लघिमेचें लाघव करूनि ते अवसरी। उतरोनि भीतरीं घेतलें उदक। ९ ।
घेऊनि उदक निघाला बाहेरी। मग म्हणे अवधारी नामदेवा। १०।
आणोनि उदक देईन तुझ्या हातीं। न दिसे अनुगति आणिक कांहीं। ११।
पडिल्या संकटीं विचारावें मनीं। सोडोनी आयनी अभिमानाची। १२।
आत्मा तो विठ्ठल सर्व निरंतरीं। निरोप दे झडकरी उशीर झाला। १३।
आत्मा तो विठ्ठल असतां सर्वदेहीं। माझी काय नाहीं चिंता त्यासी। १४।
नामा म्हणे धीर करावा नावेक। दावीन कवतुक स्वामीजवळी। १५।

२२०. मग लावूनियां नेत्र निर्धारु पैं केला। हृदयीं आठविला केशीराज। १ ।
तूं इष्टमित्रबंधु सोयरा जननी जनकू। नेणें मी आणिकू तुजवांचोनी। २ ।
येईं पंढरीराया मजलागीं धांवतु। झणीं पाहसी अंतु कृपाळुवा। ३ ।
तुझिये भेटीची बहु खंती वाटली। आसुवें दाटली नेत्रकमळीं। ४ ।
धीर न धरवे जिवा पोकारितो धांवा। ये माझ्या केशवा मायबापा। ५ ।
कायावाचामनें विनटलों चरणासी। तो मी शरण आणिकांसी जाऊं कोणा। ६ ।
जन्मोनि पोसणा तुझाची म्हणती। मोकलितां अंतीं लाज कोणा। ७ ।
अनाथा कैवारी नामाची आयणी। वर्णिजे पुराणीं कीर्ति तुझी। ८ ।
तें काय लटिकी वाणी करिशील आजी। अझुनी तुज माझी करुणा नये। ९ ।
गजेंद्राकारणें ज्या वेगीं धांवणे। केलें तंव स्मरण कळवळोनी। १०।

द्रौपदीचे आकांती येसी सोडविणें। तें मजकारणें विसरलासी।११।
येतां निरविलें ज्ञानदेवाप्रती। दिधला त्याचे हातीं हात माझा।१२।
तो तूं कैसा मजलागीं करिशील उदास। धांव कासावीस थोर झालों।१३।
सर्वभावें तूं मजलागीं लोभापर। मी तुझा डिंगर आवडता।१४।
नामा म्हणे हांसें झालें पिसुणाचें। नकरीं मज दीनाचें अव्हेरण।१५।

२२१. तंव निजभुवनीं सुखें पंढरीनाथ। नित्य जीवीं आर्त निजभक्ताचे। १।
कृपेचा वोरसु होता देवा पोटीं। तेचि करी गोष्टी रुक्माईसी। २।
क्षेम माझा नामा यावा एक वेळा। मग मी जीवावेगळा जाऊं नेदी। ३।
आजि माझा डावा कां लवतो लोचन। करितसे स्फुरण वामबाहू। ४।
उद्वेग उपसर्ग वाटती जीवाशीं। कवणा जीवलगाशीं कष्ट होती। ५।
वाजतां पैं वारा न लागावा राजसा। माझ्या विष्णुदासा भाविकासी। ६।
वाटे तान भूक झाली त्या पीडणी। तरीच माझ्या मनीं ऐशी दया। ७।
तंव ती विश्वमाता विचारी नावेक। अवचिता शोक पडिला कांनीं। ८।
म्हणे तृषाक्रांत नामा करीतसे धांवा। वेगीं जाऊनि देवा सांभाळावें। ९।
तंव तो आर्तबंधु ऐकोनि वचन। मनाचेनी मनें वेगू केला।१०।
तंव गडगडीत कूप उदकें वोसंडला। कल्पांतीं खवळला सिंधु जैसा।११।
ज्ञानदेव म्हणे झालें अभिन्नव। कैसा ऋणिया देव केला येणें।१२।
सावध करोनियां दिलें आलिंगन। जीवें निंबलोण उतरीलें।१३।
तों येरें चरणावरी ठेवियेला माथा। म्हणे माझी आहे चिंता विठोबासी।१४।
नामा म्हणे माझे बहु लळे पुरविले। कैं देखेन पाउलें विटेवरी।१५।

२२२. योगी परम ध्यानीं बैसलिया जाणा। कांहीं यारे मना विश्रांति नुपजे। १।
तुजवीण दुसरें कांहींच नाठवे। लागली तुझी सवे विष्णुदासा। २।
कवण कुळीं तूं जन्मलासी नामा। केशव परमात्मा तुज जवळी। ३।
धेनु वसे वनीं वत्स असे घरीं। चित्त तयावरी ठेवुनी चरे। ४।

ते तया देखोनि संतोषली मनीं। तैसा तुझ्या गुणी वोल्हावलों। ५ ।
तीर्थयात्रे जाणें नलगे कांहीं करणें। ऐकोनि तुझें गाणें सुखरूप। ६ ।
वेडावल्या श्रुतिस्मृति आणि पुराणें। योगियांचीं ध्यानें विसर्जिली। ७ ।
तुझें प्रेम सांडावें आणि मनें कोठें जावें। जावोनियां पाहावें काय कोठे। ८ ।
समाधि सोहळा लय लक्ष वैराग्य। आम्हालागीं भाग्य आणियेलें। ९ ।
ऋषि गणगंधर्व ब्रह्मादिक सर्व। लक्षिताती ठाव अरूपाचा। १०।
तो तुवां आम्हा सन्मुख उभा केला। चरणासी लागला ज्ञानदेव। ११।

२२३. तीर्थे करोनी नामा पंढरीये आला। जिवलगा भेटला विठोबासी। १ ।
सद्गदीत कंठ वोसंडला नयनीं। घातली लोळणी चरणांवरी। २ ।
शिणलों पंढरीराया पाहें कृपादृष्टी। थोर झालों हिंपुटी तुजवीण। ३ ।
अज्ञानाचा भ्रम होता माझे मनीं। हिंडविलें म्हणोनि दारोदारीं। ४ ।
पंढरीचें सुख पाहतां कोटि वाटे। स्वप्नींही परी कोठें न देखेंची। ५ ।
उदंडा तीर्थांची ऐकों जाय प्रौढी। चित्त माझें वोढी चंद्रभागे। ६ ।
म्हणोनी चरणांची ठाकोनी साउली। आलों मज सांभाळीं मायबापा। ७ ।
तया देवाची वास न पाहती माझे नयन। न करिती पूजन कर त्यांचें। ८ ।
तेणें पंथें माझे न चलती चरण। नायकती श्रवण कीर्ति त्यांची। ९ ।
कटीतटीं जेणें कर नाहीं ठेविले। न देखें पाउलें विटेवरी। १०।
त्यांतें म्हणतां देव लाजे माझें मन। ते कष्ट दारुण कवणा सांगूं। ११।
कुंचे गरुड टके न देखें पताका। त्या देवाची शंका वाटे थोर। १२।
ज्याचे गांवीं नाहीं वैष्णवाचा मेळु। न देखें सुकाळु हरिकथेचा। १३।
हें जेथें न देखें तेथें खंती वाटे जीवीं। ते वेळीं आठवीं रूप तुझें। १४।
इष्टमित्रबंधु तूं कुळदेवता। नामा म्हणे आवडता प्राण माझा। १५।

२२४. मग केशव म्हणे नामया खंती वाटे मनीं। निद्रा नलगे नयनीं पाहतां वाट। १ ।
तुजवीण उदास वाटे ही पंढरी। न पडे क्षणभरीं विसर तुझा। २ ।

डोळिया वेगळा नवजें कोठें दुरी। चित्त मजवरी ठेवुनि राहें। ३ ।
तुज माझी सवे मज तुझी आवडी। गुळासी न सोडी गोडी जैसी। ४ ।
तैसे तुम्ही आम्ही एकमेकामाजी। विचारितां सहजीं दुजें नाहीं। ५ ।
येतया जातया पुसे तुझी गोष्टी। म्हणे माझें नामें दृष्टी पडिलें होतें। ६ ।
वाटे तहानभूक पीडिल्या जाणें कोण। एका मजवीण गुज त्याचें। ७ ।
रात्रंदिवस खेद करूनि आपुल्या जीवा। असेल माझा धांवा पोकारीत। ८ ।
मजवीण कोणाचिये साउली बैसेल। कोण त्या पुसेल शीणभागु। ९ ।
संतांपासीं सांगें शिणलें मजवीण। कंठीं धरिला प्राण मजलागीं। १०।
धरुनी बाहुवटी दिधलें आलिंगन। कुरवाळोनी वदन नेत्र पुशी। ११।
मग काढोनी कंठींची सुमनतुळशीमाळा। घातलीसे गळां नामयाच्या। १२।
सर्वांग सुंदर पाहे कृपादृष्टी। पुसे जिवींची गोष्टी कृपासिंधू। १३।
निवृत्ति ज्ञानेश्वर सोपान खेचर। नरहरि सोनार आदिकरोनी। १४।
समस्त भक्त मिळोनी लोटांगणी येती। आलिंगन देती नामयासी। १५।
अनिवार सुमनें वर्षती सुरवर। गगनीं जयजयकार शब्द होती। १६।
ऋषिगणगंधर्व मिळोनी सकळिक। येती दृष्टिसुख घ्यावयासी। १७।
रुक्माई आरती घेऊनी आली वेगें। ओंवाळिले दोघे देवभक्त। १८।
कवतुकें नामयाची धरिली हनुवटी। पाहे कृपादृष्टी घडीये घडीये। १९।

२२५. केशव म्हणे नामया धन्य तुज फावलें। बरवें तुवां केलें आत्महित। १।
पुण्यपावन तीर्थें पाहिलीं सकळिक। प्रक्षाळिलीं पातकें वासनेची। २।
धन्य तुवां केलें जन्मोनि सार्थक। शोक मोह दुःख निवारिलें। ३।
तीर्थयात्रा सफळ व्हावया संपूर्ण। करीं का उद्यापन विधियुक्त। ४।
केलिया कष्टाचें होईल सार्थक। सांगेन तें ऐक वचन माझें। ५।
महा मुक्तिक्षेत्र वैकुंठ भूमिवरी। विख्यात पंढरी भूवैकुंठ। ६।
एक शीत अन्न अर्पे द्विजमुखीं। राहे सदा सुखी कल्पवरी। ७।

क्षेत्रवासी भा[व] पुजावे ब्राह्मण। षड्रस भोजन द्यावें त्यांसी । ८ ।
सुगंध चंदन सु[मन] तुळसीमाळा। समर्पी तांबुला सदक्षणा। ९ ।
ऐसें बोलोनियां दे[व] नामा धरीयेला करीं। राउळा भीतरीं घेउनी गेले। १०।
रुक्माईसी सां[गे] वैकुंठींचा राणा। आजी आराधना नामयाची। ११।

२२६. तंव ते जग[न्मा]ता म्हणे जी कृपावंता। कर्ता करविता कोण याचा। १ ।
हा तुमचा दा[स] आहे अंतरंग। काय या उद्वेग करणें असे। २ ।
सर्व भार याचा लागे चालवणें। ऋणवई केले येणें जन्मोजन्मीं। ३ ।
तुम्हांपरते यासी जीवलग सोयरे। कोण आहेत दुसरे लोभापर। ४ ।
दृढ चरण धरो[नि] राहिला अंतरीं। जालासे अधिकारी सर्वस्वाचा। ५ ।
जन्मोनियां येणें जोडिलें जे काही। तितुकें तुमच्या पायीं निक्षेपिलें। ६ ।
म्हणोनि याचें [को]ड करावें परिपूर्ण। व्हावें पैं उत्तीर्ण ऋणियाचे। ७ ।
मायबापें याची सखी जीवलग। सांडोनी तुमचा संग धरिला सुखें। ८ ।
म्हणोनि याचें [हि]त लागे विचारावें। उचित करावें देवराया। ९ ।
आपुल्या दासाचा संभ्रम सोहोळा। करणें हें गोपाळा ब्रीद तुमचें। १०।
रुक्माई म्हणे [ह]ा भाग्यवंत नामा। न कळे याचा प्रेमा नित्य नवा। ११।

२२७. आतां जा[व]े वेगीं नामया घेउनी। सांगावीं आंवतणीं ब्राह्मणांसी। १ ।
सकळकामपूर्ण [अ]सती तुमच्यापायीं। विचारावें कांहीं नलगे देवा। २ ।
काय काय न ल[ाभे] तुमचे कृपादृष्टी। सदा सुखवृष्टी हरीच्या दासां। ३ ।
नामयाचा हात [ध]रोनि पंढरीनाथ। निघाले अक्षत द्यावयासी। ४ ।
निवृत्ति ज्ञानेश्व[र] जगमित्र सोपान। सांवता जाल्हण घेउनी सरिसे। ५ ।
चोखामेळा बंक काठी कर पुढें। दोहीं बाहीं देव्हडे सनकादिक। ६ ।
नामयाचे पाठी [च]ाले केशीराज। लागावया रज चरणींचे। ७ ।
आपुल्या दासाचा सिद्धि न्यावा पणु। म्हणोनि यजमानु झाला देव। ८ ।
तेणें मिसें करि[त]े क्षेत्रप्रदक्षणा। प्रार्थित ब्राह्मणा परम प्रीति। ९ ।

अनाथाचा नाथ दीनाचा गोसावी। आवडी नित्य नवी सेवकांची। १०।
तो या नामयाचा सुखाचा शृंगारू। रुक्मादेविवरु श्रीविठ्ठलु। ११।

२२८. तंव ते आध्यात्मिक पंडित अग्निहोत्री। एक म्हणविती श्रोत्री सदाचार। १।
आम्हासी तें नाहीं तुमचें स्वरूपज्ञान। अपूर्व दर्शन देखिलें आजी। २।
सुखाचें पारणें करविलें या रूपें। तेणें त्रिविधताप निवारले। ३।
कवण वृत्ति काय चालविजे व्यापार। योजिलें बिढार कवणे ठायीं। ४।
आजिचें निमित्त काय उपस्थित। ऐकोनि पंढरीनाथ बोलते झाले। ५।
माझी कुळवृत्ति हरिदासां ठाउकी। मजयासी वोळखी निकट असे। ६।
मज असंगा संगु सर्वकाळीं याचा। अनंत जन्माचा ऋणानुबंधु। ७।
साक्ष तुमचे चरणा करुनि बोले वाचा। मी मैत्र नामयाचा अंतरंगु। ८।
करोनियां स्नानविधि यावें शीघ्रवत्। करावें सनाथ कृपादृष्टी। ९।
बिढार तरी असे राउळा भीतरीं। नांव सांगों तरी अनंत जाणा। १०।
जीवींचे गुजगौप्य संतांसी पुसावें। नि:संदेह यावें भोजनासी। ११।
ऐसी ते अमृतवाणी ऐकोनि श्रवणीं। आनंदले मनीं भूदेव ते। १२।
आज्ञा देती देवा जावें निजमंदिरा। शीघ्रवत करा पाकसिद्धी। १३।
मग रुक्माईसी सांगे सकळ विवंचना। प्रार्थिलें ब्राह्मणां सकळिकांसी। १४।
कर्मठ अभिमानी नोळखती मज। देखोनियां चोज वाटे त्यांसी। १५।
कुळवृत्ति नाम पुशिलें मज तिहीं। सांगितलें म्यांही सर्व त्यांसी। १६।
सांगाती संतांचा मी मैत्र नामयाचा। अनंत जन्माचा निकट म्हणोनी। १७।
बिढार तरी असे राउळा भीतरीं। सांगे खूण परी न कळे त्यांसी। १८।
नाम तरी अनंत दाविला संकेत। परी नेघे त्यांचें चित्त आठवण। १९।
तंव ते विश्वमाता म्हणे जी कृपानिधी। सदा भेदबुद्धि त्यांचे ठायीं। २०।
विद्या वयसा जाति कुळाचा अभिमान। त्या कैंचे चरण प्राप्त तुमचे। २१।
उदार चक्रवर्ती भक्तांचा विसावा। त्याच्या निजभावा वेळाईतु। २२।
तो भाग्यें जोडला वैकुंठींचा ठेवा। उजरी झाली दैवा नामयाच्या। २३।

२२९. तंव अणिमादि सिद्धि उभ्या महाद्वारीं । तिहीं सर्व सामोग्री सिद्ध केली। १ ।
सडासंमार्जनें गुढिया तोरणें । शृंगारिलीं भवनें परिचारिकें। २ ।
म्हणती काय पुण्य केलें विष्णुदासें । देवा लोभ पिसें लावियेलें। ३ ।
द्वारीं दिपावळी चौक रंगमाळा। अभिनव सोहळा आरंभिला। ४ ।
हरुषें मंगळ तुरे वाजती विनोदें । भक्त जयजय शब्दें गर्जताती। ५ ।
मंगळमार्जन नामयातें करविलें । मग तें आरंभिलें पुण्याहवाचन। ६ ।
देवें अंगवस्त्रें आपुलेनी हातें। वाहिलीं अनंतें विष्णुदासा। ७ ।
सत्यभामा राही रुक्माई जननी। वेगीं अक्षवाणीं घेउनि येती। ८ ।
आनंदें नरनारी कवतुक पाहती। जीवें वोवाळिती नामयासी। ९ ।
आपुलिया दासाचा करी समारंभू। दिनानाथ प्रभु कृपासिंधु। १०।
धन्य हा नामा म्हणती सकळ लोक। नेणती याचें सुख ब्रह्मादिक। ११।

२३०. झाला स्वयंपाक स्नानविधि सारा । सकळां हांकारा जाणविला। १ ।
आले महाद्वारीं दिधलीं आसनें। पूजा नारायणें आरंभिली। २ ।
तंव ठकलों म्हणती देव पाहवो कैसें जालें । सर्व सुख नेलें इहीं भक्तीं। ३ ।
रत्नजडित पाट सत्वरी आणिले । वरी द्विज बैसविले पृथक्कारें। ४ ।
प्रक्षाळोनि चरण पुशिले पीतांबरें । मस्तकीं आदरें तीर्थ वंदी। ५ ।
कस्तुरीचे टिळे दिव्य चंदन उटी । घातलिया कंठीं तुळशीमाळा। ६ ।
दशांग धूप रत्नाचा दीपक। वोवाळी नायक वैकुंठींचा। ७ ।
दोही बाहीं पंक्ती मांडिल्या देव्हडीं । राही रुक्माई परवडी वाढितसे। ८ ।
चतुर्विध अन्नें आथिलीं बहुगुणें । षड्रसपक्कान्नें सर्वांठायीं। ९ ।
मग संकल्प सोडिला नामयाचे करें । भक्त जयजयकारें गर्जिन्नले। १०।
भोक्ता नारायण लक्ष्मीचा पती। म्हणोनि प्राणाहुती घेतल्या वेगीं। ११।
भर्ता भोक्ता कर्ता करविता आपण। सहज तेथें पूर्ण सकळकाम। १२।
विश्वंभर कृपादृष्टि न्याहाळीत । प्रार्थना करीत ब्राह्मणांची। १३।

देखोनि ते समृद्धि हरिखले द्विज । झालें नवल चोज पाहा कैसें । १४ ।
कोण हा ग्रहस्थु केव्हढा भाग्यवंतु । नेणवे अद्भुतु महिमा याचा । १५ ।
ऐसे जेविले आनंदें धाले परमानंदें । मुखशुद्धि गोविंदें दिधली करीं । १६ ।
कर्पूरसहित समर्पिले विडे । कर जोडोनी पुढें विनवीतसे । १७ ।
ऐसा भक्तजन कृपाळू दीनाचा दयाळु । भक्तांचा कणवाळु उभा असे । १८ ।
तया नामदेवें भुलविलें लोभें । वेडावले उभे चिदानंद । १९ ।

२३१. सकळिकां नमस्कार करूनी देवरावो । सांगे जीवींचा भावो तयांप्रती । १ ।
तुमचे कृपादृष्टि करावें भोजन । येणें होईल संपूर्ण व्रतसिद्धि । २ ।
हेचि आवडी आहे बहु माझ्या जीवीं । ते आजी गोसवी पूर्ण कीजे । ३ ।
क्षणएक बैसावें स्वस्थ अंत:करणें । संकल्पिलें नारायणें तुळसीदळ । ४ ।
संतुष्ट मानसें यातें अंगिकारा । मग निज मंदिरा जावें स्वामी । ५ ।
आजि तुमचा लाभु जाला भाग्ययोगें । नामयाच्या प्रसंगें घडली सेवा । ६ ।
तुम्ही ब्रह्मबीज ब्रह्मादिकां पूज्य । संभाळिलें मज कृपादृष्टी । ७ ।
मज निरालंबासी करोनि अवलंबन । निष्कामासी पूर्ण केलें काम । ८ ।
अकर्ता असंगु तुमचेनी कृतार्थ । जालों पैं यथार्थ वचन माझें । ९ ।
मग ते चतुर्वेदी महामंत्रेस्वरे । द्विज जयजयकार करिताती । १० ।
विजयी सर्वकाळ व्हावें पुढतो पुढती । आशिर्वाद देती मंत्राक्षता । ११ ।
पितांबराचे आंचळीं घेउनी मंत्राक्षता । घालितसे माथा नामयाच्या । १२ ।
हेंचि तुझें प्रेम राहो हे चिंतन । मुखीं नाम ध्यान हृदयीं सदा । १३ ।
तंव म्हणती धरामर तुम्ही श्रमलेती थोर । लागला उशीर भोजनासी । १४ ।
सर्वांठाईं तुम्ही सर्वच होउनी एक । कारण सार्थक केलें निकें । १५ ।
स्वामीचा आदर सांगतां अभिनव । नम्रता गौरव निरुपम । १६ ।
आकल्प आयुष्य चिरंजीव व्हावें । आम्हां सांभाळावें पुढतापुढती । १७ ।
आतां संताचिया पंक्ती सारावें भोजन । करावें परिपूर्ण जीवीचें कोड । १८ ।
उच्छिष्ट प्रसाद द्यावा नामयातें । आस करूनि पाहत वाट तुमची । १९ ।

२३२. सुवर्णाचें ताट वोगरूनी परीकर। रुक्माईनें सत्वर आणियेलें। १ ।
कनक कळस घेउनी सत्यभामा आली । आपोशन घाली देवराया। २ ।
सुखाचा सुरतरू भक्त चिंतामणी । पुरवितो आयणी निजभक्तांची। ३ ।
तेथें उद्धव अक्रूर नारद तुंबर। आणिक अपार भक्त येती। ४ ।
महाद्वारीं होता उभा नामा ठेला । तो जवळीं बोलाविला केशिराजें । ५ ।
देवाचा वोरसु देखोनी गौरव। देहीं देहभाव विसरला। ६ ।
निजबोध निवृत्ति राहिली निवांत । हृदयीं वोसंडित प्रेमरसें। ७ ।
देखोनी पंढरीनाथ धाविन्नला वेगीं। जैसी वत्सालागीं तान्हे धेनू । ८ ।
उचलोनी चहूं भुजीं दिलें आलिंगन। आणिलें उमजून देहावरी। ९ ।
धरोनि बाहुवटी बैसविला ताटीं । स्फुंदतां हिंपुटी होत असे।१०।
अंतरीचें गुज बोले कृपासिंधु । करूनि सावधु नामयासी ।११।
कुर्वाळोनी माथा घांस घाली मुखीं। तंव तो परलक्षी तन्मय होत।१२।
म्हणे जिवलगा बोलें सुख गोष्टी । आर्त आहे पोटीं बहु दिवसांचें।१३।
अंतरींचें सुख बाहेरी तूं पाहें। गगना काय आहे पाठीपोट ।१४।
तैसा तूं आनंदु आहे पै निर्मळ। चिद्रूप केवळ सदोदित ।१५।
तुझें तेंचि माझें माझें तेंचि तुझें । आहे सहजीं सहजें एकविध।१६।
परतोनियां दृष्टि घाल्मीं मजवरी । मी तंव निरंतरी तूंचि होसी ।१७।
हा तुझा सोहळा पाहें उघडा डोळां । मी आहें तुज जवळां ज्ञानदीपू ।१८।
आर्तें तुझिये भेटी आले भक्तराणे । सुखाचें पारणें करवीं त्यांसी।१९।
परमानंद मूर्ति धन्य हा निवृत्ति। सुखाचा सांगाती ज्ञानदेव।२०।
पवित्र हा सोपान परलोकींचें तारूं। करीं याचा आदरू भाग्यवंता।२१।
म्हणोनि पंढरीनाथें आश्वासिलें करें। मिठी दिली येरें चरणकमळीं।२२।
नामा म्हणे तुझे कृपेचा ओलावा । विश्रांति या जिवा झाली असे।२३।

२३३. नामयाचे मुखीं घालुनी कवळु। पुसतसे गोपाळु शिणभागू । १ ।
जें करकमल सनकादिकां शिरीं । नामा तिहीं करीं कुरवाळिला। २ ।

सांडीं सर्व खंती जीवींची काजळी। विश्रांति मी जवळी आहे तुज। ३।
वियोगाचे शोकें शिणलासी मार्गीं। देह मजलागीं वाळविला। ४।
कोमाईलें वदन निडारला नयनीं। नेणे तुझी कोणी तानभूक। ५।
गेलासी जवळुनी ज्या दिवसापासोनी। न दिसे माझें कोणी आवडतें। ६।
धीर न धरवे जीवा पाहें दाही दिशा। माझा विष्णुदास येईल केव्हां। ७।
पाहें मी गरुडपारीं पाहें महाद्वारीं। पाहें भीमातीरीं चंद्रभागे। ८।
पाहें पद्मतीर्थीं पाहें वेणुनादीं। नलगे तुझी शुद्धी खंती वाटे। ९।
अनुदिनीं भोजन करितां उदकपान। तेव्हां आठवण होय तुझी। १०।
मी म्हणे धांवत येसी न धरत। प्रसादाचें आर्त बहु तुज। ११।
धांवोनियां येसी आलिंगन देसी। पुसेन सांगसी सुख गोष्टी। १२।
तेणें हर्षें निघती डोळियासी दोंदें। हृदय माझें कोंदें करुणारसें। १३।
आवडतें आळुकें जननीयेचें बाळ। जाणतें कृपाळ भूक त्याची। १४।
तैसा पंढरीनाथ मोहें वोरसला। नामयातें पाजिला प्रेमपान्हा। १५।

२३४. ऐसी ते जेवणी ब्रह्मरसाची धणी। पुरविली आयणी निजभक्तांची। १।
नामयाचें उच्छिष्ट स्वीकारिलें देवें। कवतुक अवघे पाहती द्विज। २।
म्हणती आम्हां येणें कैसी केली माव। बुडविलें सर्व क्रियाकर्म। ३।
नेणवे हा कोण दिसे सुलक्षण। नव्हे क्षत्रिय ब्राह्मण वैश्य शूद्र। ४।
चहूंवर्णां वेगळी दिसे याची लीळा। विस्मृति सकळां पडिली कैसी। ५।
निर्धारें नामयाचा होय मायबापु। सोडविला संकल्पु त्याच्या हातीं। ६।
कायावाचामनें लोभ याचेवरी। घातलिया शिरीं मंत्राक्षता। ७।
एक म्हणती झाले होते ते निर्माण। आतां आपुलें आपण गौप्य करा। ८।
लौकिकीं ही मात प्रगट करा झणीं। न बोलावी कोणी कोणापाशीं। ९।
एक म्हणती आतां यासीच वाळावें। आपुलें टाळावें लोकनिंद्य। १०।
अज्ञानासी दोष नाहीं प्रत्यवाय। शास्त्रीं हा उपाय सिद्ध असे। ११।

आत्मशुद्धिलागीं करा विचारणा। करा मंत्रस्नाना त्रिपदा जप। १२।
म्हणोनि सत्वर चालिले आघवे। प्रार्थुनियां देवें बोलाविले। १३।
संकोचित मनें दिसती कवण्या गुणें। कोमाईलीं वदनें सकळिकांचीं। १४।
काय शंका वाटे तुमच्या स्वामी मनीं। ते कृपा करुनि सांगा मज। १५।
मनाचे मवाळ तुम्ही ब्रह्मबीज। गौप्य नये गूज करूं कांही। १६।
मी तुम्हां सकळांचें असें कृपापात्र। सांगा जीवींचें आर्त करीन पूर्ण। १७।
मग समर्पोनि दक्षणासहित तुळसीदळ। वरी त्या पुण्यजळ प्रोक्षुनियां। १८।
चरणावरी नामा घालोनि निरवी। म्हणे कृपा असों द्यावी याजवरी। १९।

२३५. जातीचे हे शिंपी विश्व जाणे यातें। प्रत्यक्ष सांगातें जेवविलें। १।
उच्छिष्ट निजमुखीं स्वीकारिलें याचें। उरलें तें तुम्हा कैचें क्रियाकर्म। २।
न कळे हा निर्धार भ्रांति वाटे आम्हां। काय तुमचा नामा अंगभूत। ३।
नवल हें आवडी लौकिका वेगळी। बुडविले सकळीं समूळ धर्म। ४।
कोणा लोभें तुम्हां लावियेला चाळा। कृपेचा कळवळा निरोपमू। ५।
विचारितां तुम्ही पाहां वेषधारी। लीला वोडंबरी दिसे तुमची। ६।
वर्णाश्रमधर्म न दिसे तुमच्याठाईं। निर्धारुचि कांहीं न कळे आम्हां। ७।
वंद्य निंद्य तुम्हा न दिसेचि कोणी। दृष्टी दुजेपणीं न पडे तुमची। ८।
विश्व आपरूप दिसे तुम्हां सर्व। नेणवे हे भाव ब्रह्मादिकां। ९।
आम्ही विश्वासलों वरवेषां तुमच्या। परी भाव अंतरींचा न कळे कांहीं। १०।
आपुलें स्वहित देखोनि आपण। पाप अथवा पुण्य विचारावें। ११।
सर्वभावें करूनि विधीतें पाळावें। सत्य सांभाळावें वेदवचन। १२।
वर्णाश्रमपरत्वें बोलिले जे धर्म। तें तें विहितकर्म आचरावें। १३।
स्वामीचें वचन स्वामीनीं पाळावें। यश मिरवावें उभयलोकीं। १४।
तरी हा तुमचा जीवलग नामा। निर्धारि हें आम्हां कळों आलें। १५।

२३६. नामयातें आम्हीं जेवविलें सांगातें । हा दोष आम्हांतें ठेवा झणीं। १ ।
सर्वत्र चाळक एकचि चैतन्य । वंद्यनिंद्य कोण म्हणे स्वामी। २ ।
पुण्यपाप बाधा आम्हा नाहीं कदा । असो शुद्धबुद्धा निरंतर। ३ ।
देह म्हणाल जरी वोडंबर पापाचें । अंबरीं आभासाचें अभ्र जेवीं। ४ ।
नामा ऐसें नाम कवणिया अवयवां। सांगा तुम्ही देवा साच करोनी। ५ ।
तरी तो दोष जीवनीं कीं गगनीं । पवनीं कीं धरणीमाजी होता। ६ ।
तो तुम्हांसी गोचरू झाला कवणें व्यक्ती। हे खुण निरुती सांगा मज। ७ ।
तुम्ही वेदवक्ते सर्वशास्त्र द्रष्टे। परि नाहीं आत्मनिष्ठे पावलेती। ८ ।
भेद भ्रम तुमचा नाहीं मावळला। भ्रमुची उरला संदेहेसी। ९ ।
जे वेळी संकल्प सोडिला पैं येणें। तुम्हीं आपोशनें घेतलीं कैसीं। १०।
ते वेळी नाहीं केली ही विचारणा। अधिकार अन्ना आहे कीं नाहीं। ११।
याचिलागीं तुम्ही प्रार्थुनी खुणा सांगा। नामयाच्या प्रसंगा घडली सेवा। १२।
आशिर्वाद तुम्हीं दिल्या मंत्राक्षता। त्या त्याचे माथा टाकियेल्या। १३।
मज निरालंबासी तुम्ही करोनि अवलंबन। निष्कामासी पूर्ण केलें काम। १४।
हें माझें बोलणें तुम्ही ऐकोनि सकळिकीं। परी अझुनी ओळखी न धरा माझी। १५।
नि:संदेह भोजन केलें आधि तुम्ही। उरलें शेष आम्ही स्वीकारिलें। १६।
यासी विधियुक्त कोण प्रायश्चित। सांगा कोण ग्रंथ साच करूनि। १७।
या हरिदासाचे रज आणि तुमचें चरणतीर्थ। तेणेचि पवित्र तनु माझी। १८।
येरु तुमचा भावो तोचि फळला तुम्हा। नामा तरी आम्हा निष्कलंकु। १९।

२३७. मग केशव म्हणे माझें परिसा वचन। गुज मी सांगेन अंतरींचें। १ ।
व्रत तप दान सकळ कर्मक्रिया। एक भूतदया असे जेथें। २ ।
तोचि सत्य मानीं भक्त आणि ज्ञानी। न विसंबें निर्वाणीं जीवें त्यासी। ३ ।
ज्ञानाचें सौभाग्य भक्ति आणि वैराग्य। तयाचें आरोग्य प्रेमरस। ४ ।
त्यासी संजीवनु सदा संत संगू। त्यावरी अनुरागू वज्र कवच। ५ ।

धर्म अर्थ काम मोक्षदृष्टी नाणी । वोळंगती अंगणी मुक्ति चारी। ६ ।
अनुहात गजरू होतसे नामाचा। दीप त्या लक्षाचा पाजळितु। ७ ।
इंद्रपदादिकें नाशिवंत होती । म्हणोनि आसक्ती न धरावी त्यांची । ८ ।
हें जाणोनी साच न धरावी त्यांची आस । अखंड माझा वास हृदयीं त्यांच्या। ९ ।
काम क्रोध वैरी दुराविले दुरी। मज हृदयमंदिरीं सांठविले। १० ।
म्हणोनि त्याच्या उच्छिष्टा झालोंसे अधिकारी । ब्रह्मरसा सरी न पवी जेथें। ११ ।
म्हणोनि ये संसारीं धन्य एक नामा । जेणें माझा प्रेमा अनुभविला। १२ ।

२३८. सकाम निष्काम वाचे म्हणे राम । तो माझा परम प्राणसखा। १ ।
जीवाहूनि आवडता न करीं जीवापरता। पूजीं परम देवता भावें त्यासी। २ ।
हे माझी प्रसिद्धि जगीं ब्रीदावळी। हरिदासाचे कुळीं वोळंगे सदा। ३ ।
जन्मोनि ज्याचे कुळीं एक हरिदास। धन्य त्याचा वंश पुण्यशीळ। ४ ।
काया वाचा मनें न विसंबे त्यासी। ते माझ्या दैवासी दैव झाले। ५ ।
नामधारकाचें उच्छिष्ट जेथें पडे। उभा राहोनि पुढें झेली मुखें। ६ ।
तें मज गोमटें सेवितां सुख वाटे। म्हणोनि धाटें मोठें शरीर माझें। ७ ।
बहु कांति पुष्टि यश कीर्ति प्रभा। नित्य नवी शोभा होय तेणें। ८ ।
ते संत सोयरे भेटती जे वेळीं। ते माझी दिवाळी दसरा सण। ९ ।
म्हणोनि नामयातें जेवविलें सांगातें। बहु दिवस होतें आर्त पोटीं। १० ।
झालें ते सर्वथा नव्हे पैं अन्यथा। पुढती सांगा आतां काय करणें। ११ ।

२३९. तंव म्हणती द्विज परियेसीं गुणनिधी। प्रतिपादिले वेदीं जे जे धर्म। १ ।
ते ते आचरावे विहित क्रियाकर्म। जें जें वर्णाश्रमें आले जया। २ ।
तेचि एक धन्य जगीं देहधारी। असतां संसारीं जीवन्मुक्त। ३ ।
आचार प्रथम ब्राह्मणांचा धर्म। शौच नित्यनेम सत्यवाणी। ४ ।
तप शम दम भूतदया पूर्ण। अखंड अनुसंधान स्वस्वरूपीं। ५ ।
स्नानसंध्या जप होम अध्ययन विधि। देवतार्चन सिद्धि करुनी भावें। ६ ।

वैश्वदेव आणि अतिथी पूजन । नववें ब्रह्मयज्ञ आवश्यक । ७ ।
संपादुनि हे विधि सारावें भोजन । त्यावरी श्रवण पुराणांचें । ८ ।
सर्वकाळ व्हावें संतुष्ट मानस । असावा विश्वास वेदवचनीं । ९ ।
तुम्हीं तंव सर्वज्ञ संपन्न चतुर । देखावा विचार विशुद्धीचा । १० ।
सांडुनि अभिमान व्हावें शुद्धमति । जोडावी ते कीर्ति उभय लोकीं । ११ ।
जावें चंद्रभागे करावें मंत्र स्नान । द्यावें हेमदान सत्वशुद्धी । १२ ।
पुण्यजना एकी क्षेत्रप्रदक्षणा । करूनियां जाणा पवित्र कूळ । १३ ।
ऐकोनि पंढरीरावो बोलते झाले वाचा । आज्ञा ते शिरसा स्वामियांची । १४ ।
परी काया वाचा मनें मागेन तें द्यावें । माझ्या सांभाळावें नामयासी । १५ ।

२४०. तुम्ही सदाचार महंत ब्रह्मवादी । तुमची वाङ्नदी ब्रह्मरूप । १ ।
सत्य वचन जळ पवित्र तें निर्मळ । कृतार्थ तेणें केवळ झालोंसे मी । २ ।
हा तुमचा विश्वास दृढ आहे मज । तुम्ही माझे पूज्य परम देव । ३ ।
स्नानाचा प्रकार आहे पंचविध । सांगेन विद्गद भाव त्याचा । ४ ।
अर्थी ठेवुनी दृष्टी विवेक घ्यावा पोटीं । प्रत्यया होईल गोष्टी अनुभवाची । ५ ।
उत्तमाहुनी उत्तम सत्य वाग्स्नान । या परतें पावन आणिक नाहीं । ६ ।
काया वाचा मनें हें दृढ धरिजे । हेळाची तरिजे भवसागरु । ७ ।
बाहेजु भीतरीं शुद्ध सर्वकाळ । हें दुजें निर्मळ शुद्धस्नान । ८ ।
हें जया सदैवा घडे भाग्ययोगें । मग तया नलगे साधन कांहीं । ९ ।
सकळ इंद्रियांचा करोनि निग्रहो । दंडावा विग्रहो वासनेचा । १० ।
हें तिजें निर्मळ घडे जया स्नान । नलगे अनुष्ठान करणें त्यासी । ११ ।
सर्वांभूतीं करुणा हेचि पैं चवथें स्नान । साधितो सज्जन विरळा कोणी । १२ ।
त्याचेनि दर्शनें जळती पापराशी । तो सर्वां तीर्थांसी तीर्थरूप । १३ ।
पांचवें स्नान काया प्रक्षाळावी जळीं । करणें ते आंघोळी लौकिकार्थ । १४ ।
काम क्रोध लोभ दंभ मद मत्सर । हे दोष दुर्धर देहामाजी । १५ ।

विवेक वैराग्य धरावें मानसीं । राहावें संगतीसी संतांचिया। १६।
अनंत जन्माचें हेंचि प्रायश्चित। ज्याचे वाचे नित्य रामकृष्ण। १७।
शांति क्षमा दया निजबोध निवृत्ती। अखंड खेळती जयापाशीं। १८।
तो एक संसारीं धन्य शिंपी नामा। आवडता आम्हा जीवाहोनी। १९।

२४१. प्रार्थुनी सकळिकां बोले यादवरावो। फेडावा संदेहो वासनेचा। १ ।
स्नानविधीलागीं जावें चंद्रभागे। संताचेनि संगें आम्हीं तुम्ही। २ ।
बाप भक्तप्रिय कैवारिया मुरारी। लीला वोडंबरीं खेळ खेळू। ३ ।
नामयाचा हात धरोनी करकमळीं। चाले वनमाळी समारंभें । ४ ।
नरनारी कवतुक पाहती सकळिक। स्वर्गीं ब्रह्मादिक ठकले ठेले। ५ ।
सकळ संतमेळासहीत शारंगधरू । पाठीं दळभारू ब्राह्मणांचा। ६ ।
आले चंद्रभागे हरिनाम गर्जत। केला प्रणिपात पुंडलिकासी। ७ ।
प्रक्षाळोनी चरण केले प्राणायाम। बाप सकळ धर्म जनिता स्वयें। ८ ।
समस्त द्विजकुळां करोनी प्रदक्षिणा । आरंभिले स्नानविधी देवें । ९ ।
चाचर कुरळ केश शिरीं रुळती पाठीवरी । पीतांबरधारी शामतनू । १०।
सुंदर कमळनयन मुख प्रभाराशी । तें ध्यान मानसीं सनकादिकां । ११।
गोमयमृत्तिका आणोनियां देखा। प्रक्षाळुनी उदका वेदमंत्रें। १२।
करूनि प्रयोग सारियेलें स्नान। केला परिधान सोनसळा। १३।
ब्राह्मणाचें तीर्थ मस्तकीं वंदिलें। अभिवंदन केलें हरिच्या दासां । १४।
सारोनियां संध्या नित्य नेम सर्व। पुजिले भूदेव दिधलीं दानें। १५।
म्हणे कृपादृष्टी मज केलें सनाथ। पुरविले आर्त हृदयींचे। १६।
येथुनि संशयो न धरावा मानसीं । मानावें आम्हांसी आत्मरूप। १७।
चालिले सत्वर आले महाद्वारां । आज्ञा द्विजवरां दिधली देवें। १८।
तेथें हरिखें निर्भर नामा निजबोधें। नाचतो आनंदें गरूडपारी। १९।

२४२. समस्त भक्तमंडळीसहित वनमाळी। प्रवेशले राउळीं परमानंदें। १ ।
राही रखुमाई सत्यभामा वेगीं। देवातें अष्टांगीं नमस्कारिती। २ ।
बाप सुखसिंधु स्वामी आर्तबंधु। प्रीति परमानंदु निजभक्तां । ३ ।
सत्यभामेनें केले प्रक्षाळण चरणां। रूक्माई विजना जाणविती । ४ ।
विडा देती राही उभी उजव्या बाहीं । दृष्टी ठेवुनी पायीं कवळी मनें । ५ ।
शुक सनकादिक नारद तुंबर। करती जयजयकार नामघोषें। ६ ।
आले बंदीजन पढती ब्रीदावळी। ध्यान हृदयकमळीं चंद्रचूडा । ७ ।
निवृत्ति ज्ञानेश्वर सोपान सांवता । जवळी त्या जगमित्रा बोलाविलें। ८ ।
सकळिक संतां परमानंदें तृप्ती। सारोनि श्रीपति आरोगणां। ९ ।
बैसोनि एकांतीं पंढरीचा राणा । करितसे विचारणा निजभक्तांसी। १०।
सकळिक ब्राह्मण आणावे भोजना। निरसावी वासना संदेहाची। ११।
उठोनि प्रात:काळीं यावें शीघ्रवत। द्यावया अक्षत ब्राह्मणांसी । १२।
निजबोधें आनंदें हर्षें खेळेमेळें । भोगावे सोहळे स्वानंदाचे। १३।
फेडावी तयांची भेद भ्रमदृष्टी। द्यावी तया भेटी निजरूपाची। १४।
संतसंगतीचा प्रगट व्हावा महिमा। द्यावा भक्तिप्रेमा नामयासी। १५।

२४३. सुख सेजेवरी देव पर्यंकीं पहुडले । विश्रांतीशी गेले सकळभक्त। १ ।
ब्रह्मवीणा करीं घेउनी ब्रह्मसुत। जाणवी एकांत नारदमुनी। २ ।
बाप पंढरीनाथ सुखाचा सुखसिंधु । नित्य नवा आनंदु सोहळा करी। ३ ।
विश्रांति विसांवा जें विश्व मंगळ। तें नाम निर्मळ विठोबाचें। ४ ।
तो भक्तशिरोमणी वैराग्य पुतळा। गातो प्रेमकळा धरूनी कंठीं। ५ ।
तेणें श्रवणामृतें हृदय कोंदाटलें। प्रेमाचे सुटले पाझर नयनीं। ६ ।
हर्षें निर्भर दोनीं देव नारदमुनी । प्रीति आलिंगनीं एकमेकां। ७ ।
जाती चंपक सुमनें माजी तुळसी मिश्रित। दिधल्या त्या उचित कंठीमाळा। ८ ।
नमस्कार करुनि केलें विसर्जन। भरलें त्रिभुवन ब्रह्मरसें। ९ ।

मग चालिले तेथोनि ऋषी नारदमुनी। हृदयीं संजीवनी कृष्णनाम।१०।
तेणें त्या विश्रांति नित्य तृप्ति मनीं। नामा जीवें चरणीं विनटला।११।

२४४. जीवींचें गुज राही रुक्माईसी पुसे। न धरवे मज हांसें नवल वाटे। १।
काय अभिश्राप आला देवराया। केली आपणया आत्मशुद्धी। २।
हें मज बाई सत्य सांगा वाणी। कवणें चक्रपाणि भुलविलें। ३।
सूर्य आणि अंधारू वर्ते एके ठायीं। हे भूतभविष्य नाहीं वर्तमान। ४।
ऐसें हें अघटित जरी घडेल प्रसंगीं। तरीच दोष संसर्गीं देवराया। ५।
अग्निमाजी बीज पाल्हेजती सुरवाडे। कीं बुडालें सांपडे लवण जळीं। ६।
ऐसें हें अभिनव जरी घडेल प्रसंगीं। तरीच संसर्गीं पडती देवो। ७।
ज्योतिसी अळुमाळु मिळाल्या कर्पुरीं। पुढती त्यासी उरी उरे जरी। ८।
ऐसें होय जरी या त्रिभुवनामाझरीं। तरीच श्रीहरी वसति दोष। ९।
तरी हें न कळे मातें सांगावें साचार। सर्वज्ञ चतुर वडील तुम्ही।१०।
रुक्माई म्हणे या नामयाचे चाडें। अनंत पवाडे केले देवें।११।

२४५. रुक्माई म्हणे परियेसीं वो आरजे। सांगने सकळ जें वर्म तुज। १।
अनाथा माहेर एक चक्रपाणि। बहु दीनालागोनी लोभापर। २।
म्हणोनि भुलला देव नामयाचे लोभें। कर्मे शुभाशुभें अंगिकारी। ३।
आवडीचा वोरसु नकरी कायकाय। हा प्रसिद्ध अनुभव आहे लोकां। ४।
विषयीं विषम सुख विषयाचें गळालें। तयाचे सोहळे करिती लोक। ५।
आंधळे पांगुळे मुके अनर्गळ। परी जीवापरिस बाळ पढिये मातें। ६।
अंतरींच्या कळवळें खेळवी लाडेंकोडें। परी विलासाचे नावडे चोख चांग। ७।
प्रीतिच्या पडीभरें नेघे पैं विकृती। देखोनि विश्रांति थोर मानी। ८।
म्हणे माझे आळीकर दिठावेल झणीं। इडापीडा घेउनी वदन चुंबी। ९।
स्नेहाच्या संभ्रमे नेणें लोकलाज। उचलोनि भुज घाली कंठीं।१०।
तनु मन प्राणाची करूनी ओंवाळणी। जावें हें माझेनि म्हणे जीवें।११।

तैसीच परी आहे या विठ्ठलाच्या ठायीं । चित्त याच्या पायीं ठेविलें जेणें । १२ ।
न पाहे तयाचें जाती कुळ कर्म । वर्णाश्रमधर्म शुद्ध वाणी । १३ ।
अनंत जन्माचा काया मनें वाचा । आहे या दोघांचा ऋणानुबंधू । १४ ।
तो नकळे न सुटे कोणिये कल्पांतीं । जीवलग सांगाती झाला नामा । १५ ।

२४६. नारदातें पुसे सत्यभामा देवी । विस्मयो माझ्या जीवीं फार वाटे । १ ।
सांडोनियां थोरी देव मुगुटमणी । नाचतो कीर्तनीं संतांपुढें । २ ।
तरी कोणिये जन्माचें काय काय याचें । घेतलें नामयाचें ऋण देवें । ३ ।
एका पुंडलिकाचेनि पांगें येणें हो श्रीरंगें । अठ्ठावीस युगें उभ्यां गेलीं । ४ ।
न पाहे परतोनि अझुनी पाठीमोरा । न बोले निष्ठुरा वचन कांहीं । ५ ।
तरी कोण प्रीति देवा ऋणानुबंधें । राखितो आनंदें बळीचें द्वार । ६ ।
विकिला पायिक कायामनेंवाचा । झाला पांडवांचा वेळाइतु । ७ ।
जें जें जया आवडे तें तें धरोनि रूप । पाववी संकल्प सिद्धी त्यांचे । ८ ।
एकला एकटु एकलेनि जीवें । भक्तांचें करावें सकळ काज । ९ ।
ऐसे भक्त अपार आहेत भूमंडळीं । किती लागावळी असेल त्यांची । १० ।
म्हणोनि माझ्या जिवीं वाटे थोर खंती । स्वामीतें शिणवि युगायुगीं । ११ ।
भक्तांचे आवडी त्यजिलें वैकुंठभुवन । चित्तीं अमृतपान न वाटे गोड । १२ ।
अखंड आवडे संतांची संगतीं । बैसोनि एकांतीं घेती सुख । १३ ।
ऐसीं इहीं चाळविलें वैष्णवीं । आमुचें घर गोसावी भुलविले । १४ ।
त्या सकळांहूनि पंढीयतां देवा एकु नामा । भक्तीभावें प्रेमा दिधला त्यासी । १५ ।

२४७. तंव म्हणती नारदमुनि परियेसी वो मातें । सांगेन मी तुतें सत्य मानीं । १ ।
हा निर्विकल्प देव येतसे रुपा । करावया कृपा भक्तजनां । २ ।
हा शरणांगता वत्सलु अनाथा कृपाळु । मिरवी दीनदयाळु ब्रीद जगीं । ३ ।
जो शब्दब्रह्माजनिता सकळ विधिकर्ता । धर्माचा पाळिता पक्षपाती । ४ ।
म्हणोनि जन्मकर्में असंख्यात जगीं । केलीं याचिलागीं नारायणें । ५ ।

अंबऋषीचे येणें सोसिले गर्भवास । राखितो उदास बळीचें द्वार। ६ ।
विकिला पाइकु कायमनेंवाचा। झाला पांडवांचा मोलेंवीण। ७ ।
गोकुळीं नंदाचीं राखिलीं गोधनें । प्रीति उच्छिष्ट खाणे गौळियाचे। ८ ।
विघ्न पडे तेथें आपणा वोडवी । संकटी सोडवी माझीं म्हणोनी। ९ ।
सांडोनी अभिमान नीच कामें करी । झालासे अधिकारी दास त्याचा।१०।
आज्ञा वाहे शिरीं जीवीं जतन करी। मानिली सोयरीं जिवलगें।११।
एके अपमानिती दावेवरी बांधिती । उपहास करिती हर्ष मानी।१२।
केले अपराध नेघे आपुले चित्तीं। दुणावितो प्रीति नित्य नवी।१३।
ऐसे ब्रह्मांडनायकु देवा मुगुटमणी। हे त्याची करणी ख्याती जगीं।१४।
आम्ही सकळ भक्त याचे पूर्ण अंशू। चरणींचा सौरसु नामयासी।१५।

२४८. निज गुज रूक्माई पुसे पंढरीनाथा। ठेवूनियां माथा चरणावरी। १ ।
सर्वांहूनि पढियंते काय स्वामियातें । ते मज निरुतें सांगा स्वामी। २ ।
हे माझ्या जीवींचि फेडावी आशंका। ब्रह्मांड नायका कृपाळुवा। ३ ।
न रंगे तुमचें चित्त योगियांचे ध्यानीं। वैकुंठभुवनीं प्रीति नाहीं। ४ ।
तेथींचे सुखभोग सकळ विलास। नावडती उदास कवण्या गुणें। ५ ।
सायोज्यता मुक्ति आपुली देऊनी। ज्ञानी ते निर्गुणीं बुडविले। ६ ।
त्याहूनि जिवलग कोण तुमचे सखे। जे त्याचेनि पैं सुखें वेडावलेती। ७ ।
चतुरानना ऐसा स्तवितां चतुरपणें । अठराही पुराणें वेदचारी। ८ ।
परी तेही उबगलीं म्हणती नेती नेती। शिणली वेवादती साहीजणें। ९ ।
ऐकुनी पंढरीनाथ बोले रूक्माईसी । तूं कां वो नेणसी गुज माझें।१०।
कायावाचामनें सर्व निरंतरीं। आहे नामयावरी लोभु माझा।११।

२४९. जिवींचें गुजगौप्य सांगेन वो तूतें। ऐक एकचित्तें मने धर्मे। १ ।
आवडते हे माझे भक्त परमसखे । जे सबाह्य सारिखे सप्रेमळ। २ ।
त्यापरिस थोर नाहीं मज दुजें। मज त्याचेनि काजें नांवरूप। ३ ।

भक्त सर्वांहोनि पढियंते माझिया हो जीवा। भक्त हा विसांवा ज्ञानियांचा। ४ ।
भक्त माझा सुखाचा होउनि शृंगारू। भक्त अलंकारू वैराग्याचा। ५ ।
भक्तवो माझिया जीवींचें निजध्येय। भक्त परम प्रिय कुळदैवत। ६ ।
भक्तसंगें सुखें विश्रांति विसांवा । भक्त माझा ठेवा सर्व धन। ७ ।
भक्त हे माझिया भाग्याचें भूषण। भक्त ते निधान निक्षेपींचें। ८ ।
भक्त यश किर्ति भक्त सुख मूर्ति । भेटे तरी पुरती सकळ काम। ९ ।
भक्त माझ्या सर्व सुखाचा अधिकारी। भक्ताचिया घरीं वस्ती माझी। १०।
मज आणि भक्तां नाहीं वेगळिक । घ्यावें सर्व सुख भक्तें माझे। ११।
भक्तें नाम ध्यावें भक्तें रूप ध्यावें। भक्तें मुख पहावें घडिये घडिये। १२।
भक्तें हृदयीं माझे चिंतावे चरण । भक्तें अलिंगन द्यावे मज। १३।
धर्म अर्थ काम मोक्ष मुक्ति चारी। देतां न धरी करी भक्त माझा। १४।
भक्त न मागे कांहीं न घाली मज भार । मजहूनि उदार भक्त माझा। १५।
पत्रपुष्प फळ जळ तें सर्वभावें। भक्तांचें मज व्हावें भलतैसें। १६।
वाट पाहें भक्त कैं येती आवडते। ते मज पढियंते सर्वभावें। १७।
तरी मी भक्तांचा किं भक्त आमुचे। सोईरे निजाचे एकमेक । १८।
म्हणोनि नामयाचें आर्त थोर जीवा। जवळोनि नवजावा दूर कोठें। १९।

२५०. तंव ते सकळ भक्त आले शीघ्रवत। आनंदें गर्जत नामघोषें। १ ।
प्रेमें उचंबळत अंतरीं बोधले। सप्रेमें लोटले चरणावरी। २ ।
त्या सुखाचा आनंदु न वर्णवे वाचे। एवढें भाग्य कैचें बोलावया। ३ ।
आलिंगोनि देवें धरिलें हृदयकमळीं। सादर सांभाळी कृपादृष्टी। ४ ।
श्रीमुखाची वास पाहती वेळोवेळां। झाला एकवळा आनंदाचा। ५ ।
मग उदार चक्रवर्ती सर्वज्ञाचा रावो। सांगे जीवींचा भावो रूक्माईसी। ६ ।
केला चंद्रभागे संकल्प संपूर्ण। तो व्हावा उत्तीर्ण सर्वभावें। ७ ।
क्षेत्रवासी द्विज सुशील सदाचार। जे पुण्यसागर भूदैवत। ८ ।

ज्याचेनि दर्शनें पाप ताप जाय। यशकीर्ति होय चरणतीर्थें। ९ ।
तरी ते प्रार्थूनियां आजी आणावे निजभुवना। द्यावें त्या भोजना भक्तिभावें। १०।
तेणें सकळ काम होतील परिपूर्ण। घ्यावें आशीर्वचन ब्राह्मणांचें। ११।
तंव म्हणे रूक्माई ब्रह्मांडनायका। अक्षत सकळिका द्यावी देवा। १२।
सकळही सिद्धि असती सदोदित। कर जोडुनि तिष्ठत सकळ काम। १३।
हांसोनि पंढरीनाथ बोले कवतुकें। जीवलगा आईके विष्णुदासा। १४।
पुढती कवतुका करणें तुजलागीं। नामयासी वेगी कळली खूण। १५।

२५१. केशव म्हणे नामया सुखाच्या निधाना। देरे आलिंगना आवडत्या। १ ।
जिवलगा जवळोनि नवजें कोठें दुरी। वाटे तुज अंतरीं घालावासी। २ ।
न पुरे माझें आर्त घेतां तुझें सुख। मज नित्य तृप्ता भूक वाटे थोरी। ३ ।
उत्कंठित चित्त अखंड तुजकारणें। तुज देखिल्या पारणें होय नयना। ४ ।
अनंत जन्माचा हा ऋणानुबंधू। तरीच प्रीतिवादु न तुटे तुझा। ५ ।
तूं बा मजलागोनि देह कर्वतीं दिधलें। उग्र तप साधिलें जन्मोजन्मीं। ६ ।
त्यजोनि सर्व माया चित्त निरोधिलें। हृदयीं मज बांधिलें वश करोनी। ७ ।
तुज काय देइजे उतराई होइजे। ऐसें न देखिजे त्रिभुवनीं। ८ ।
शरीर प्राणाचें त्वां देउनी बलिदान। केलें पैं निर्वाण भक्तराया। ९ ।
करावें म्यां दास्य आपुलेंनि अंगें। तुज तरी कांहीं नलगे देणें घेणें। १०।
नामा म्हणे देवा तूं दीनाचा कैवारी। म्हणोनि मजवरी करिसी मोहो। ११।

२५२. भक्तजनवत्सल सुखसिंधुराशी। निर्भर मानसीं परमानंदें। १ ।
सरिसे सकळ भक्त घेउनि पंढरीनाथ। चालिले अक्षत द्यावयासी। २ ।
बाप तो कवतुकीं अनाथाचा नाथ। भोगिया श्रीमंत खेळु खेळे। ३ ।
तंव ते उदित भाग्य भाग्यवंत। दर्शनाचें आर्त होतें त्यासी। ४ ।
सकळही मिळोनि गेले कुंडलतीर्थीं। आले कमळापति दर्शनासी। ५ ।
तेथें देखोनियां सकळांचा मेळा। केला द्विजां सकळां प्रणिपातु। ६ ।

सांडोनि देहबुद्धि नि:संदेह व्हावें । कृपा करोनि यावें भोजनासी । ७ ।
पाळावें आपुल्या दिधल्या सत्य वचना । करावी वासना तृप्त माझी । ८ ।
स्नान संध्या विधि सारोनि समस्त । यावें शीघ्रवत नैवद्यासी । ९ ।
ते निवाले दर्शनें तृप्त झाले मनें । परिसोनि वचनें अमृतोपम । १० ।
आम्ही तरी आश्रित हेंचि जाणा सत्य । आशिर्वाद नित्य देतों तुम्हां । ११ ।
सर्वभावें आमुचा करावा सांभाळ । स्वामी दीनदयाळ विश्व बोले । १२ ।
तुम्ही महाराज राजराजेश्वर । पाहावें निरंतर कृपादृष्टी । १३ ।
तुमचा हा आदर निरूपम सर्वथा । दिधलीसे मान्यता वेदवचना । १४ ।
तें भाष्य आपुले जतन सर्वभावें । करुनि प्रेम द्यावे नामयासी । १५ ।

२५३. बाप आर्तबंधु सकळ जीवन कंदु । भक्ताचा सुखसिंधु पंढरीरावो । १ ।
हर्षें निर्भर चित्ती आले निजभुवना । सांगे विवंचना रूक्माईसी । २ ।
धन्य दिवस झाला आजि सोनियाचा । सोहळा भक्तांचा आरंभिला । ३ ।
प्रार्थिलें ब्राह्मणां भोजनालागुनी । येताती सारोनि स्नानविधी । ४ ।
आजीचें कवतुक पाहावें अभिन्नव । हांसोनिया देव बोलते झाले । ५ ।
तंव म्हणे रूक्माई अहो जी पूर्णकामा । स्वामी मेघश्यामा कृपानिधी । ६ ।
त्यांचें पूर्व पुण्य झालें फलोन्मुख । पाहिलें श्रीमुख चरण तुमचे । ७ ।
तंव ते नित्यनेम सारोनि आपुले । वेगीं द्विज आले राउळांगणा । ८ ।
नमस्कारूनि देवें बैसविलें आसनीं । पूजा चक्रपाणीं आरंभिली । ९ ।
चरण प्रक्षाळुनि गंध तुळसी माळा । घातलिया गळां ब्राह्मणांच्या । १० ।
उजळोनि दीपक ओंवाळिले प्रीति । मग ते पात्रपंक्ति मांडियेल्या । ११ ।
रत्नजडित सकळां सुवर्णाची ताटें । षड्रस बरवंटे तयामाजी । १२ ।
विस्तारोनि वेगें ओगरोनि चांगे । संकल्प श्रीरंगें सोडियेला । १३ ।
देउनि आपोशन अमर चूडामणी । प्राथिंतो जोडोनि करकमळ । १४ ।
कवळोकवळीं घ्यावें नाम अच्युताचें । भोजन भक्ताचें सुखरूप । १५ ।

ऐसे जेविले आनंदें धाले परमानंदें। मुखशुद्धि गोविंदें समर्पिली। १६।
रत्नाचे दीपक उजाळोनि आरती। साष्टांग श्रीपति नमस्कारिलें। १७।
जोडोनि दोन्ही कर विनवीतो श्रीरंग। म्हणे आजीचा प्रसंग शुभकाळ। १८।
आम्हां तुम्हां भेटी झाल्या सुख गोष्टी। भरली सकळ सृष्टि परमानंदें। १९।
अवघे संतजन आमुचे सांगाती। जेवूं एका पांती सरिसे आम्ही। २०।
म्हणोनि सकळिकां पाचारिलें देवें। कवतुक अवघे पाहाती द्विज। २१।
ब्रह्मादिक देव तिष्ठत पाहाती व्योमीं। वंचलों रे आम्ही भक्तिसुखा। २२।
सप्रेम देउनि बुझविला नामा। ऐसें भाग्य आम्हां स्वप्नीं नाहीं। २३।

२५४. निवृत्ति ज्ञानेश्वर सोपान सांवता। जगमित्र पढियंता जिवलगू। १ ।
आसंद सुदामा विसोबा खेचर। नरहरि सोनार आदिकरूनी। २ ।
बाप आर्तबंधु कृपाळू दीनाचा। अभिमान भक्तांचा न संडी कदा। ३ ।
चोखामेळा वंका भक्तवत्सल लाडका। तो बोलविला देखा आरोगणें। ४ ।
वैराग्याचा मेरू तो गोरा कुंभारू। आवडता डिंगरू केशवाचा। ५ ।
ऐसे थोरसानें सकळ भक्तराणे। देवें आरोगणें बोलाविले। ६ ।
सधूप आणि दीप तुळशीच्या माळा। पूजिलें सकळां देवरायें। ७ ।
तंव राहिरखुमाबाई सत्यभामा सती। विस्तारोनि आणिती विविध बोणीं। ८ ।
भोंवती भक्तमंडळी मध्यें वनमाळी। शोभे नभमंडळीं चंद्र जैसा। ९ ।
सकळांमुखीं कवळ देतसे निजकरें। उच्छिष्ट पितांबरें सांवरितो। १०।
त्या सुखाचा पारू देखोनि वैकुंठीं। होती लुलुमिठी सुरवरांसी। ११।
ऐसें तें भोजन झालें खेळेंमेळें। ब्रह्मरसें धाले सकळभक्त। १२।
तंव विमानें आकाशीं दाटलीं सकळ। करिती कल्लोळ पुष्पवृष्टी। १३।
तें देखोनी द्विजवर पडिले चिंतवणी। म्हणती पैं झाली हानी जिवित्वाची। १४।
नव्हे हा ज्ञानमार्ग नव्हें हें वैराग्य। नवल भक्तिभाग्य आवडीचें। १५।
एक म्हणती हा पांडुरंग होय साचे। येवढें भाग्य कैचें मानवियां। १६।

हा नव्हे गुणिवंतु क्रियाकर्मातीतु। यासी प्राय:श्चित्तु काय घडे।१७।
नाहीं यासी आप नाहीं यासी पर। नाहीं या आचार जातीकुळ।१८।
षड्मार्ग संबंध नाहीं याच्या ठायीं। विकल्पाचें नाहीं वळण कदां।१९।
कृपेचा कोंवळा सोयरा दीनांचा। उदार मनाचा लोभापर।२०।
अनुसरे त्याचें मायाजाळ तोडी। बैसणें तो मोडी संसाराचें।२१।
या नामयाची माता आम्हां तुम्हां देखतां। शिणली वेवादतां नानापरी।२२।
नेदी तिच्या हातीं घातिला पाठीसी। धरिला जीवेसी माझा म्हणुनि।२३।
देहाचा विसरु याच्या रूपांच्या दर्शनें। चरणाचेनि स्मरणें चित्त निवे।२४।
सुख गोष्टी यासी केलिया एकांत। तेणें पुरतसे अंत जन्ममरणा।२५।
ऐसें त्यांचें बोलणें ऐकोनि पंढरीनाथें। दिलें सकळिकातें भयदान।२६।
मग निजरूप दाविता झाला तयावेळी। नामा हृदयकमळीं अलिंगिला।२७।

२५५. तंव दिव्य रत्नमणी मस्तकीं किरीटी। मळवट लल्लाटीं कस्तुरीचा। १।
माथां मोरपीसावेठीं कुंडलें गोमटीं। पाहात कृपादृष्टी निजभक्तां। २।
तो पुंडलिकाचा ठेवा पूर्वपुण्यराशी। वैकुंठनिवासी देवरावो। ३।
वदन निर्मळ भाळ सुस्मित वेल्हाळ। दर्शनीं रत्नकीळ तेज फांके। ४।
त्या सुखाचे अधिकारी भक्त सप्रेमळ। हृदयीं सर्वकाळ हरीचें ध्यान। ५।
कौस्तुभ वैजयंती पदक हृदयावरी। शोभत साजिरी तुळसीमाळा। ६।
श्रीवत्सलांछन प्रीतीचें भूषण। चर्चिला चंदन श्यामतनु। ७।
शंखचक्र करीं ते कर कटावरी। पितांबरधारी जलदनील। ८।
समचरण स्वयंभ उभा विटेवरी। रूळती तोडरी दानव दैत्य। ९।
तेणें दिव्य तेजें ब्रह्मांड धवळलें। प्रकाशें लोपले दिग्मंडळ।१०।
सकळ संत द्विज देखती चतुर्भूज। शंख चक्रांबुज गदापाणि।११।
कीटकपक्षी पशुपाषाण तरुवर। देखती द्विजवर विठ्ठलरूप।१२।
परमानंद बोधें निवाले आनंदें। भेदाभेद द्वंद्वें विसरोनि गेलीं।१३।

एकाविण दुजें येथें न दिसे पैं आन। नाहीं आठवण देहभावा। १४।
सबाह्य कोंदली अवघी विठ्ठलमूर्ति। सुखाची विश्रांति योगियांच्या। १५।
प्रेमें वोसंडत सकळ भक्तजन। देती आलिंगन एकमेकां। १६।
हर्षें निर्भर चित्तीं आनंदें गर्जती। पावले विश्रांति सकळ द्विज। १७।
ऐसा ब्रह्मानंद सोहळा भोगवी सकळां। आपुल्या प्रेमळा निजदासां। १८।
करोनि सावध वैकुंठीचा राणा। नामा घाली चरणावरी त्यांच्या। १९।

२५६. बाप भक्तप्रिय पाहे कृपादृष्टी। करीतसे सुखगोष्टी ब्राह्मणांसीं। १।
सर्वभावें शरण सर्वकाळी मज। ते हे भक्तराज सखे माझे। २।
याचेनि उपकारें दाटलों संपूर्ण। भक्तपराधीन झालों तेणें। ३।
निवृति ज्ञानेश्वर आणि हा सोपान। हे मुकुटमणी जाण सुख मूर्ति। ४।
सर्वभूतीं भजती सर्वभावें सर्वथा। केला पैं अपैता त्याचे बुद्धी। ५।
हा जगमित्र जिवलग आमचा सोयरा। सांडिला संसारा ओंवाळुनी। ६।
माझे नामीं दृढ धरोनि विश्वास। अखंड उदास देहभावी। ७।
जिवाहोनी पढियंता हा भक्त सांवता। निर्धार सांगतां नवलाव याचा। ८।
हृदय विदारोनि आपुलेनि हातें। ठाव दिला मातें लपावया। ९।
बारा दिवसांचा हा भक्तवत्सल। माये सांडियेला वेणूनादीं। १०।
म्हणवी वो माझा त्या दिवसापासोनि। नेणें मजवांचून आणिक कांहीं। ११।
हा विसोबा खेचर आणि नरहरि सोनार। हा गोरा कुंभार अंतरनिष्ठ। १२।
समाधिस्थ सदा निवाले निश्चित। सबाह्य देखत मजलागीं। १३।
सुखाचा सुजाण आसंद सुदामा। हा माझा आत्मा आवडता। १४।
घरदार संसार त्यजिला मजकारणें। तोडिलें पै येणें मायाजाळ। १५।
चोखामेळा वंका भक्त परमसखा। विसोबा हा देखा प्राण माझा। १६।
त्यजुनि सर्व संग एकविध भावें। अनुसरले जिवें माझे ठायीं। १७।
ऐसें या भक्तांचे सांगता उपकार। आहेत बहुत फार कल्पकोडी। १८।
त्या सकळांच्या चरणींचा रजरेणु माझा नामा। भक्तिभाव प्रेमा दिधला त्यासी। १९।

२५७. तंव ते भाग्याचे सागर विनविती द्विजवर । म्हणती तूं माहेर जोडलासी । १ ।
चरणींचा वियोग न व्हावा सर्वथा। तोडावी ममता प्रपंचाची । २ ।
नलगे मोक्षमुक्ति नलगे धनसंपत्ती । देईं सत्संगती जन्मोजन्मीं । ३ ।
वेदशास्त्र पठणें बहिर्मुखमनें। केली अभिमानें छळणबुद्धी । ४ ।
धिक् तें जाणपण धिक् तो सन्मान। नाहीं प्रेमखुण कळली तुझी। ५ ।
कुळाचेनि अभिमानें अंतरलों गा तेणें। पूर्ण देहाभिमानें भुलोनियां । ६ ।
हे सकळ तुझी माया भुललों पंढरिराया। म्हणोनि जन्म वांयां गेलें होतें । ७ ।
अपराधांच्या कोडी घडल्या पैं आमुतें। निषेधलें तूंतें मायबापा । ८ ।
परी त्वां दीनानाथें ब्रीद सत्य केलें । आम्हां तारियेलें पतितांसी । ९ ।
परी नकळे काय होतें संचित आमुचें । अनंत जन्माचें पूर्वपुण्य। १०।
तें आजि फळलें तुझिया कृपादृष्टी । भाग्यें झाली भेटी संतजनां। ११।
दुर्जय तोडिलें माया मोहपाश। केला पैं सोरस आपुल्यारुपीं। १२।
तापत्रय वणवा विझविला अवचिता । दिले प्रेमामृता जीवन आम्हां। १३।
आतां सर्वकाळ अविट हे दृष्टी। यासाठीं संतभेटी निरंतर। १४।
प्रेमाचा जिव्हाळा नामाची आवडी । मग होत कल्पकोडी गर्भवास। १५।
करता करविता तूंचि पैं एक । ब्रह्मांडनायक सर्वगत। १६।
आमुचे अवगुण न धरावे मानसीं। निरवावें संतांसी माझें म्हणुनि। १७।
तुझिया दासाचे द्यावे पैं दास्यत्व । तयाची वंदीत चरणधुळी । १८।
हेंचि व्रततीर्थ क्रियाकर्म आम्हां । द्यावा नित्य प्रेमा नामयासी। १९।

२५८. कृपेच्या सागरें भक्तजन करूणाकरें। देऊन आलिंगन करें निवविलें तयातें । १ ।
सर्वज्ञाचा रावो आत्मा ज्ञानदेवो । सांगेल अनुभवो तुम्हाप्रती । २ ।
ते खूण अंतरीं धरा सर्वभावें। दृढ धरोनि जीवें जतन करा। ३ ।
नलगे तीर्थाटन काया क्लेश जाण। नलगे अनुष्ठान करणें बहू । ४ ।
नलगती सायास करणें उपवास। धरावा विश्वास संतसंगें। ५ ।

नलगे वज्रासनीं बैसावें नेहटी। नलगे गिरीकपाटीं करणें वास। ६।
नलगे उग्रतप नानामंत्र जप। भेणें जाय पाप संतसंगें। ७।
नलगे भस्म उधळणें वाहणें जटाभार। न घालावा पसार लोकाच्यारीं। ८।
सर्वभूतीं करूणा जिव्हे नामस्मृती। मग येईल निवृत्ति आपेंआप। ९।
क्रियाकर्म धर्म प्रेमेंविण खटपटा। करितां आला वांटा दीर्घ दोषांचा। १०।
साधनांहुनी मार्ग हा सोपा जाण। करावें कीर्तन रामकृष्ण। ११।
सर्वकाळ कथा संतांची संगती। वाचे नाम कीर्ति सर्वकाळ। १२।
तो हा राजमार्ग सर्वांहोनी चांग। सदा संतसंग वाचे नाम। १३।
संकल्प विकल्प न धरावे मानसीं। मनोभावें संतांसी शरण जावें। १४।
ज्ञानदेव म्हणे पुढती ऐका एक। सांगेन आणिक अनुभव। १५।

२५९. परमामृत सागरू मथुनियां पुरता। काढिला तत्वतां ज्ञानबोधु। १।
या सुखाचा पारु जाणते विरळे। घेताती गळाळे संतजन। २।
प्रेमाचिये ताटीं वोगरू सुखामृत। हे सुख त्वरित सेवा आधीं। ३।
हें सुख सेवितां परमानंद धणी। कृपा संतजनीं केली पूर्ण। ४।
ज्ञानाचें अंजन लेईले संतजन। जनीं जनार्दन देखती सदां। ५।
नाहीं भिन्न भेद सर्व ब्रह्म एक। ब्रह्मांडनायक अनंत कोटी। ६।
दीपांचा दीपक हृदय आत्मज्योती। विश्वीं विठ्ठलमूर्ती देखती सदा। ७।
हें सुख दिधलें भक्तांसी विश्रांति। नामाची हे ख्याति परमानंद। ८।
पढतां नाम मंत्र ब्रह्मचि अवघें। पाहातां अनुभवें वेदमत। ९।
तें हें विठ्ठलनाम वेदाचें गव्हार। जाणती साचार संतजन। १०।
युगें अठ्ठावीस विठ्ठलनामें जपतु। हा पुंडलिक भक्तु महामुनी। ११।
उघडली मांदूस भक्तिभाव तारूं। विठ्ठल उद्धारू कलियुगीं। १२।
न लगती सायास करणें उपवास। विठ्ठलनामें पाश तुटती जाणा। १३।
आदिब्रह्म जुनाट जपती सिद्ध मुनी। तें दिलें मंथोनि पुंडलिकें। १४।
केशवनाम मंत्र नामया सांगितले। विस्तारोनि केलें मंथन ऐसें। १५।

२६०. वेदाचें हें सार वैराग्याचें जीवन। चिदाकाशींची खूण परम गुज। १ ।
जें शुद्धज्ञान गुह्य मोक्ष मुक्ति बीज। सकळ मंत्रराज मंगलनिधी। २ ।
तें या नामयाचे होतें हृदयकमळीं। कथा भूमंडळीं प्रकट केली। ३ ।
तें हें विठ्ठलनाम साराचेंही सार। कलियुगीं उद्धार सकळजनां। ४ ।
जें श्रवणाचें श्रवण मननाचें मनन। जें निजध्यासन निजध्यासाचें। ५ ।
जें विचाराचें सार वृत्तीचा निर्धार। स्वरूप साक्षात्कार उघडा केला। ६ ।
जें भक्तिचें सौभाग्य ज्ञानाचें आरोग्य। शास्त्राचें ते चांग मथीतनाम। ७ ।
नामापरतें थोर नाहीं पैं आणिक। जनासी तारक हेंचि एक। ८ ।
जे सकळ धर्म जनक पवित्राचें पावन। जे कां अधिष्ठान आनंदाचें। ९ ।
जें योगसिद्धीचें जीवन पीयूष। जेणें पूर्ण आयुष्य कामनेचें। १०।
पुण्यपावन देवा भक्तांचे सोहळे। प्रत्यक्ष गळाळे आनंदाचे। ११।
भक्तिभावें याचें करितां श्रवण। मग नाहीं दर्शन गर्भवासा। १२।
म्हणोनि कीर्तन करावें आवडी। घ्यावी अर्थगोडी अनुभवें। १३।
नव्हें हें प्राकृत पाठांतर कवित्व। उपनिषद मथितार्थ ब्रह्मरस। १४।
जाणीव शाहणीव न करावी सर्वथा। न पहावी योग्यता व्युत्पत्तीची। १५।
हें सात्विकाचें धन भोक्ते संतजन। नामदेवे पूर्ण ग्रंथ केला। १६।

२६१. ज्ञानदेव आले काशी। विश्वेश्वर आडवे येती। १ ।
रामनगरा वेशीपाशीं। भेंटी झाल्या उभयतांसी। २ ।
परस्परें आलिंगन। नामा वंदी उभयचरण। ३ ।

२६२. पुढें उभे वेशीपाशीं। त्याला लोटांगण काशी। १ ।
स्वर्गी देवा जाल्या भेटी। भोंवत्या पताकांच्या थाटी। २ ।
नामा म्हणे विठ्ठल बोला। ज्ञानोबासी म्हणे चला। ३ ।

२६३. ज्ञानोबाचा हात। प्रेमें धरीं विश्वनाथ। १ ।
ऐसें बोलत चालत। दोघे आले गंगे आंत। २ ।

ज्ञानोबाचे पायीं । मिठी घाली गंगाबाई। ३ ।
नामा म्हणे सोडा बाई । ज्ञानदेव सर्वाठायीं। ४ ।

श्रीक्षेत्र आळंदी

❀ संत नामदेव व संत ज्ञानदेव यांची भेट ❀

२६४. उठले निवृत्ति संतांच्या दर्शना। पंढरीचा प्रेमा घरा आला। १ ।
केली प्रदक्षिणा वंदिले चरण । झाला अभिमान नामयासी। २ ।
देवाचे जवळी आम्ही निरंतर । यांसी अधिकार नमस्कारा। ३ ।
नित्य समागम हरीच्या चरणीं। हे आणि आम्ही देवभक्त। ४ ।
नामा म्हणे काय वंदूं यांचे चरण । अंगें परब्रह्म मजपाशीं। ५ ।

२६५. उठले ज्ञानेश्वर केलें ते वंदन। मस्तकीं चरण नमस्कारिले। १ ।
नामा म्हणे आम्हां वडिल अधिकारू। यासाठीं नमस्कारू योग्य आहे। २ ।
आम्ही देवापाशीं असतों सर्वकाळ । येउनि सकळ वंदिताती। ३ ।
वैष्णवांचे भार देव सुरगण। येताती शरण पंढरीशी। ४ ।
नामा म्हणे आतां पाहिली मंडळी। यासाठीं वनमाळी स्फुंदूं लागे। ५ ।

२६६. आला तो सोपान वंदिलें त्या पायीं । पांडुरंगा ठायीं मानियेला। १ ।
रंजल्यागांजल्याचा घेतला समाचार। संतमाय थोर अनाथाची। २ ।
आमुचें मायबाप भेटती आज । समाधान सहज आलिंगितां । ३ ।
नामा म्हणे मज कळलें याचें प्रेम। देवें केले श्रम काय गुणें। ४ ।

२६७. अखंड जयाला देवाचा शेजार। कां रे अहंकार नाहीं गेला। १ ।
मान अपमान वाढविसी हेवा। दिवस असतां दिवा हातीं घेसी। २ ।
परब्रह्मासंगें नित्य तुझा खेळ । आंधळे पां डोळे कां बा झाले। ३ ।
कल्पतरु तळवटीं इच्छिली ते गोष्टी। अद्यापि नरोटी राहिली कां। ४ ।
घरीं कामधेनु ताक मागूं जाय। ऐसा द्वाड आहे जगामाजी। ५ ।
म्हणे मुक्ताबाई जाईंना दर्शना। आधीं अभिमाना दूर करा। ६ ।

२६८. झालासि हरिभक्त तरी आम्हां काय । आंतली ती सोय न ठाऊकी । १ ।
घेऊनि टाळ दिंडी हरिकथा करिसी । हरिदास म्हणविसी श्रेष्ठपणें । २ ।
गुरूविण तुज नव्हेचि गा मोक्ष । होशील मुमुक्षु साधक तूं । ३ ।
आत्मतत्वीं दृष्टीं नाहींच पां केली । तंववरी ब्रह्मबोली बोलुनि काय। ४ ।
तुझें रूप तुवां नाहीं ओळखिलें । अहंतेतें धरिलें कासयासी। ५ ।
आमुचें तूं मूळ जरी पुसतोसी । तुझें तूं अपैसी पाहुनि घेईं । ६ ।
ऐक रे नामया होईं आत्मनिष्ठ। तरीच तूं श्रेष्ठ ज्ञानी म्हणे । ७ ।

२६९. बोलोनियां येणें वाढविला डांगोरा। अंतरींचा कोरा गुरूवीण। १ ।
संतांचा सन्मान कळेना जयासी। राहुनि देवापाशीं काय केलें। २ ।
परिसा झांकण घातलें खापर। नाहीं झालें अंतर बावनकस। ३ ।
खदिरांगारीं शृंगारी हिलाल। अंतरींचें काळें गेलें नाहीं । ४ ।
म्हणे मुक्ताबाई अभिमानें नेलें। सर्पा पाजियेलें विष तेंचि। ५ ।

२७०. अमृत टाकून कांजीची आवडी। साजेना झोंपडी काय त्याला । १ ।
खरासी अखंड गंगेचें स्नान । गेलें वांयांवीण जिणें त्याचें। २ ।
पोंवळ्याहुन अधिक दिसती रानगुंजा। श्रृंगाराच्या काजा विटंबिल्या। ३ ।
आनारा परिस चोखट इंद्रावन । चवी कडुपण हीन त्याचें। ४ ।
रंगाचीं बाहुलीं दिसती साजिरीं। बेगडेचे वरी नग ल्यालीं। ५ ।
म्हणे मुक्ताबाई पुरे तें दर्शन। गुरूवीण संतपण आहे कोठें। ६ ।

२७१. उंसाचे शेजारीं येरंडाचें झाड। नाहीं त्याचे पाडें गोडी आली। १ ।
कर्पुरासी झाला दीपाचा शेजार। काय गुणें हीर राहिल त्याचा। २ ।
सागरीं लवण टाकिलें नेऊन। काय गुण खडेपण उरलें त्याचें। ३ ।
तैसा नामदेव विठोबाच्या जागां। काय गुणें या गा कोरेपण। ४ ।
म्हणे मुक्ताबाई चंदनाचें झाड। अहंता सर्प वेढे गुंडाळिले। ५ ।

२७२. संत पाहुणेरा सज्जनाचे घरीं। पूजा करितां वरी डोई काढी। १ ।
करितां सन्मान अंगीं भरे ताठा। देवा पैं करंटा असुनी काय। २ ।
अहंता हा खुंट वाढविला चित्तीं। न साहे संगती सज्जनाची। ३ ।
पंढरीचें भूषण सांगतो जनासी। नाहीं या मनासी तीळ बोध। ४ ।
म्हणे मुक्ताबाई चांगदेवा वाणी। भजावा सज्जनीं नामदेव। ५ ।

२७३. चौदाशें वरूषें शरीर केलें जतन। बोधाविण शिण वाढविला। १ ।
नाहीं गुरूमंत्र नाहीं उपदेश। परमार्थासी दोष लावियेला। २ ।
स्वहिताचें कारण पडियेलें जेव्हां। शरण आला तेव्हां आलंकापुरीं। ३ ।
गैगीनाथें गुज दिलें निवृत्तीला। निवृत्तीचा झाला ज्ञानदेव। ४ ।
ज्ञानदेवीं बीज वाढलेंसे जनीं। तेंचि आम्हीं तुम्हीं संपादिलें। ५ ।
म्हणे मुक्ताबाई तिहीं लोकीं ठसा। नामदेव ऐसा राहिला कां। ६ ।

२७४. निवृत्तिदेव म्हणे ऐसें म्हणों नये। धन्य भाग्यें पाहें संत आले। १ ।
आपुलें स्वहित करावें आपण। संतांच्या सन्माना चुकों नये। २ ।
धन्य हो ते नर राहती पंढरी। श्वान त्यांचे घरीं सुखें व्हावें। ३ ।
नामदेवासंगें देवाचाहो ओढा। प्रेमें केला वेडा पांडुरंग। ४ ।
निवृत्तिदेव म्हणे त्यासी न् म्हणे अरे तुरे। पायीं ठेवितां बरें डोई माते। ५ ।
म्हणे मुक्ताबाई घाला लोटांगण। आपणा दर्शन नलगे त्याचें। ६ ।

२७५. कुलालाचे कुंभ भाजल्याविण माती। काय साहे संगती पाणियाची। १ ।
मेणाची पुतळी घेतां करीं बरी। अग्नीचे शेजारीं राहे कैशी। २ ।
तैसा अधिरासी काय संतसंग। मृगजळा तरंग येतिल कैसे। ३ ।
तें आजि नवल देखिलें डोळां। दगड जैसा जळा वेगळेपण। ४ ।
म्हणे मुक्ताबाई जाऊं देऊं नये। ऐसें सरिसें काय भांडें करा। ५ ।

२७६. कुलाल आपुल्या घरीं भाजवी भाचरीं। म्हणे जैं होईल हरि कृपावंत। १ ।
हरीसी वरदळ लावितो निशिदिनीं। धाडिला म्हणोनि तुम्हांपाशीं। २ ।

तुम्ही संतजन उद्धराल तत्काळ। नामा लडिवाळ विठोबाचा। ३ ।
राखावें तें ब्रीद करावें पावन। धाडा बोलावणें गोरोबाला। ४ ।
म्हणे मुक्ताबाई भाजलें कीं कोरें। काकाचें उत्तर सत्य मानूं। ५ ।

२७७. गोरा बोलाविला जुनाट पैं जुना। हातीं थापटणें अनुभवाचें। १ ।
परब्रह्म म्हातारा निवाला अंतरीं। वैराग्याचे वरी पाल्हाळला। २ ।
सोंह शब्दें विरक्ती उरली अंतरीं। पहाती अणुभरी अनुभव। ३ ।
म्हणे मुक्ताबाई घालूं द्या लोटांगण। जाऊं द्या शरण अव्यक्तासी। ४ ।

२७८. मोतियांचा चूर फेकिला अंबरीं। विजुचिया परी कीळ झालें। १ ।
जरी पितांबरें नेसविलीं नभा। चैतन्याचा गाभा नीळबिंदू। २ ।
तळीपरी पसरले शुन्याकार झालें। सर्पाचिये पिलें नाचूं लागे। ३ ।
कडकडोनि वीज निमाली ठायिंचे ठायीं। भेटली मुक्ताबाई गोरोबाला। ४ ।
ज्ञानदेव म्हणे कैसी झाली भेट। ओळखिलें अविट आपुलेंपण। ५ ।

२७९. निवृत्तिदेव म्हणे चला गुंफेमधीं। अचळ हे आदि समाधी असे। १ ।
सद्गुरूप्रसादें बोधिली नेटकी। गुहे गौप्य ताटी आड केली। २ ।
दंड चक्राकार बांधिली चौकून। आंत संतजन करिती वास। ३ ।
ऐसे गुंफेमध्यें नाहीं नामदेव। म्हणुनि माझा जीव थोडा होतो। ४ ।
गैनीची मिरास घेतली प्रमाण। पूर्वभूमी जतन करित आस। ५ ।
निवृत्तिदेव म्हणे मुक्ताईच्या उत्तरें। भाजलें कीं कोरें कळों येईल। ६ ।

२८०. परस्परें गुह्य करिती भाषण। म्हणती महाधन गांवा आला। १ ।
रक्तश्वेत पीत नीळ वर्णाकार। नक्षत्राची वर पूजा केली। २ ।
प्रकाशमय तत्त्व ज्योतिर्मय पहाणें। दीप त्रिभुवनीं एक झाला। ३ ।
निवृत्तिदेव म्हणे कुलालाचें चक्र। अंतर बाहेर एक ऐसें झालें। ४ ।

२८१. हांसोनि सोपानें खुणविल्या खुणा । नामदेव पाहुणां आला असे । १ ।
तयासी हो पाक पाहिजे पवित्र । भाजलें कीं कोरें कळों नेदी । २ ।
मुक्तिकेचे पारखी तुम्ही आहां देवा । भाजुनि जीवा शिवा ब्रह्म करा । ३ ।
आनंदानें डुल्लती मारिती करावरी कर । नेणों राहिलें कोरें कोण्या गुणें । ४ ।
निर्गुणापासोनि सगुणाची संगती । नाहीं स्वरूपस्थिति अंगा आली । ५ ।
म्हणे मुक्ताबाई हेरोनियां हेरा । हिरा किंवा गारा नेणों बापा । ६ ।

२८२. जव्हारियाचे पुढें मांडियेलें रत्न । आतां मोला उणें येईल कैसें । १ ।
तैसें थापटणें पारखियाचा हात । वाफ झाल्या घात वायां जाती । २ ।
प्रथम थापटणें निवृत्तीच्या माथा । डेरा झाला निका परब्रह्म । ३ ।
तेंचि थापटणें ज्ञानेश्वरावर । आतां कैचें कोरें उरे येथें । ४ ।
तेंचि थापटणें सोपानाचें डोई । यांत लेश नाहीं कोरें कोठें । ५ ।
तेंचि थापटणें मुक्ताबाईला हाणी । अमृत संजिवनी उतो आली । ६ ।
तेंचि थापटणें नामदेवावर । डोई चोळूं मोहरें रडों लागे । ७ ।
गोरा म्हणे कोरा राहिला गे बाई । शून्यभर नाहीं भाजिलें कोठें । ८ ।

२८३. संत समागम फळला रे मला । सन्मानाचा झाला लाभ मोठा । १ ।
अतीथि आदर केला मुक्ताबाई । लाकडानें डोई फोडिली माझी । २ ।
देवानें गोंधळ घातला गरूडपारीं । भिजली पितांबरी अश्रुपातीं । ३ ।
माझें माझें म्हणोनि गाईलें गार्‍हाणें । कळलें संतपण हेंचि तुमचें । ४ ।
भरी भरोनियां आलों तुमचे जवळी । कैकाड मंडळी ठावी नोव्हे । ५ ।
नामा म्हणे सन्मान पावलों भरून । करितां गमन भलें दिसे । ६ ।

२८४. उद्विग्न मनीं करी दीर्घ ध्वनी । नाहीं माझे कोणी सखे ऐसे । १ ।
वैराग्य कसोटी सोसवेना घाव । पळावया पाव मार्गें काढी । २ ।
झाले चाळाचूळ मनांत चंचळ । युगा ऐसें पळ वाटतसे । ३ ।
नामा म्हणे जावें पळोनियां आतां । संतसंग होतां भाजतील । ४ ।
म्हणे मुक्ताबाई चैतन्याचा केर । ब्रह्म अग्नीवर चेतवावा । ५ ।

२८५. अंतर बाहेर भाजूं आम्ही कुंभ । भरूं निरालंब सगळेची । १ ।
अहं सोहं दोन्ही ऊर्ध्व लावूं फुंकणी । नवद्वारें फुंकोनि जाळ करूं । २ ।
जीविल्व काढुनि शिव घडूं अंगा । प्रिय पांडुरंगा आवडेल । ३ ।
म्हणे मुक्ताबाई पळायाचे पाही । आसन स्थिर नाहीं नामयाचें । ४ ।

२८६. न पुसतां संतां निघाला तेथुनी । पैलपार इंद्रायणी प्राप्त झाला । १ ।
मागें पुढें पाहे पळतो तांतडी । आला उठाउठीं पंढरीसी । २ ।
कळवळोनि कंठीं धरिली विठ्ठल मूर्ती । नको देऊं हातीं निवृत्तीच्या । ३ ।
ज्ञानदेव सोपान पाठविले कोरे । जुनाट म्हातारा जाळूं आला । ४ ।
मुक्ताईनें तेथें माजविली कळी । हे संत मंडळी कपटी तुझी । ५ ।
नामा म्हणे देवा आणिलें पूर्व दैवें । गेलों असतों जीवें सगळाची । ६ ।

२८७. पूर्वी तुझी काही केली होती सेवा । उपयोगा देवा आली आजी । १ ।
अनंत जन्मींचें फळलें अनुष्ठान । पाहिले चरण विठो तुझे । २ ।
न जाणों माझ्यां येतील पाठोपाठी । घालतील मिठी भिडें तुला । ३ ।
त्यासी द्याल तुम्ही अगत्य उदारा । मज कां न मारा आपुले हातें । ४ ।
नामा म्हणे तुझे न सोडीं चरण । युगायुगीं धरणें घेतलें असे । ५ ।

२८८. हातांत नरोटी जीर्णवस्त्र भार । म्हणसी सवदागर संत माझे । १ ।
परळ भोपळा गृहामाजी संपत्ति । तुम्ही कां श्रीपति भूषण सांगा । २ ।
भणंगाचे घरां नित्यची राजपट । सांगसी अचाट ब्रीद त्यांचें । ३ ।
कैकाड्याचेवाणी करिती गुडगुड । मजला हें गूढ उमजेना । ४ ।
नामा म्हणे गाती प्रकाशाचें गाणें । आम्हां अघोरवाणें दिसतसे । ५ ।

२८९. म्हणती घेतल्या आम्हीं धनाचिया कोडी । खर्चायाला कवडी थार नसे । १ ।
हांसती रडती पडती एकमेकांवर । आनंदाला पार नाहीं म्हणती । २ ।
काय गुणें देव रिझाला त्यांवरी । नेसाया फटकुरी जन्म गेला । ३ ।
पाहोन दरिद्र झालों कासाविस । केवळ परीस पांढरेच । ४ ।

लहानसी मुक्ताई जैसी सणकांडी। केले देशोधडी महान संत। ५ ।
सगळेंची काखेसी येई ब्रह्मांड । नामा म्हणे पाखांड दिसतें मज। ६ ।

२९०. पांचा सातांचा एकाजागीं मेळा। देताती कवळा एकएका। १ ।
जातांनाच माझी केली विटंबणा। म्हणोनि नारायणा मागें आलों। २ ।
पाहिला तयाचा मानस आदर। जमा केला केर जाळावया। ३ ।
त्याच्या धाकें मागें आलों रे अनंता। येत तुझ्या चित्ता बरें त्यांचें। ४ ।
नामा म्हणे जीवें आलों वांचवोनी। अझुनि तरी चक्रपाणि वांचवीं मज। ५ ।

२९१. आहे त्यांचे मनीं करावें आगमन। घेतील मागून तुजपाशीं। १ ।
तयेवेळीं व्हाल तुम्ही बेभान। द्याल काढून संतांपाशीं। २ ।
खादल्या जेविल्याचे राखावे स्मरण। तुला माझी आण पांडुरंगा। ३ ।
चालविला लळा पुरविली आवड। आतां कां दगड जड झालों। ४ ।
कां माझी चिंता सांडिली अनंता। संतांहाती देतां हरूष वाटे। ५ ।
नामा म्हणे काय करिसी अमंगळ। अडचणी राउळामाजी झाली। ६ ।

२९२. वटरोनि डोळे पाहती अभास। मज त्याचा भास कळों नेदी। १ ।
भाजा भाजा म्हणोनि उठली एकसरां। मग म्यां बाहेरां गमन केलें। २ ।
आतां याजवरी द्याल त्यांचें हातीं। होऊं पाहाती माती जीवित्वाची। ३ ।
अभयाचें दान द्यावें बा श्रीहरी। दुर्बळ बाहेरी घालूं नये। ४ ।
समर्था लांच्छन लागतें नांवाचें। न जाणों देवाचें असेल कांहीं। ५ ।
नामा म्हणे नांव पतितपावन । यया बोला उणें आणूं नये। ६ ।

२९३. संतांसी विन्मुख झाला तो गव्हार। नाहीं आतां थार इहपरलोकीं। १ ।
नाहीं घेतला वेड्या संतांचा अंगवळा। झोंप बैसली डोळां अज्ञानाची। २ ।
भ्रांतीनें तुझी पुरविली पाठी। सज्जनाच्या गोष्टी कडू झाल्या। ३ ।
हाता आला लाभ गमाविला सारा। भुललासी गव्हारा भ्रमभुली। ४ ।
मोह सर्पें तुझें व्यापियेलें अंग । म्हणे पांडुरंग नामयासी। ५ ।

२९४. देव आणि नामा उभे भीमातीरा । प्रेमें येरयेरां आळविती । १ ।
देव म्हणे नामया ऐकें गुह्य गोष्टी । संसाराची तुटी जेणें होय । २ ।
श्रीगुरूवांचुनि मुक्ति तुज नाहीं । भवनदी डोहीं नुतरसी । ३ ।
शरण गुरूसी झालिया सप्रेमें । संसाराचा श्रम उतरूनी । ४ ।
गुरू वांचुनियां कैंचा मुक्तिठाव । संसार श्रम उतरूनी । ५ ।
म्हणुनि नामया तुवां गुरूसि जावें शरण । तेणें भवबंधनें मुक्त होती । ६ ।
ऐसें ऐकुनियां नामा थरारिला । मूर्छागत पडला भूमीवरी । ७ ।
भूमी लोळे नामा कंठ सद्गदीत । डोळियां स्रवत अश्रुजळ । ८ ।
इतुकें देखोनियां द्रवला पुरूषोत्तम । नामयासी सप्रेमें उचलिलें । ९ ।
नामया तुज काय वाटतसे दुःख । संसाराचा शोक तुज झाला । १० ।
नामा म्हणे देवा तुज ऐसा दाता । मज भवव्यथा कवणेंपरी । ११ ।

२९५. श्रीविठ्ठलें आपल्या मुखवचनें । नामदेवासी करी आज्ञापन ।
होवोनि दीनाचे अति दीन । सद्गुरूसी शरण रिघावें । १ ।
जोडल्या सद्गुरु कृपालेश । मग सर्वत्र माझाची प्रकाश ।
तुज मज भेदाचा भास । तो निरसोन जाईल । २ ।
नामा म्हणे तुजशीं । पावावया सेविजे सद्गुरुसी ।
तो तूं रोकडा जोडिलासी । आतां सद्गुरूसी काय काम । ३ ।
फळ तरूवर शिखरीं । म्हणोनि आरोहण कीजे त्यावरी ।
तें फळ अवचिता जोडिलें करीं । मग तयावरी कासया चढावें । ४ ।
मग श्रीहरि म्हणे अज्ञान । सांडून सेविजे सद्गुरूचरण ।
तुझ्या प्रेमें माया सांग धरून । लटिका तुजपाशीं मी खेळें । ५ ।
जंव सद्गुरूचें नाहीं सेवन । तंव मी जैसें स्वप्नींचें धन ।
माझें न तुटे भवबंधन । सद्गुरू आज्ञेवांचूनी । ६ ।

तेणें नामा सद्गदीत झाला। विठोबाच्या चरणीं लागला।
कोण गुरु पाहिजे केला। तें सांगिजे स्वामिया। ७।
मग श्रीविठ्ठल म्हणे ऐक आतां। सांगेन सद्गुरूची गुणवार्ता।
त्वां पाहोनि तत्वता। शरण तात्काळ रिघावें। ८।
भक्तीचें नेणे लक्षण। कृपामंद दयाहीन।
इतराचे अवगुण। अखंड मुखीं जल्पती। ९।
मी एक जाणता सर्वांठायीं। सर्व शिकविलें म्यांचि पाही।
ऐसें बोलती जन प्रवाही। महंती लागीं। १०।
देखिलिया सज्जन। त्यासी करी सन्मान।
सभा देखोनियां छळण। करी करवी तयाचें। ११।
लांडें लटिकें गद्य पद्य। पुसोनि होती श्लाघ्य।
नेणे तरी हांसोनि निंद्य। बोलती ह्या गुरुसी। १२।
तो जरी सांगे खरें। त्यासी बोलती बरें बरें।
सभाजनांसी नेत्रद्वारें। अशुद्धता दाविती। १३।
आपण न सांगती आपुलें गुज। पुढल्यासी म्हणती नकळे तुज।
ऐसें संदेह करणीचें भोज। वाटे तया। १४।
शिष्य करितां उल्हासती। शिष्य होईं म्हणोनि उपदेशिती।
नानापरी बोधिती। सेवेलागीं। १५।
शिष्य करिती बहुवस। त्यांच्या सेवेची करिती आस।
जो न भजे त्यास। शिव्या शाप देताती। १६।
तंत्र मंत्र उपदेशिती। ध्यान आसनीं गोविती।
देवा ब्राह्मणा न भजती। आचारभ्रष्ट जे। १७।
धातु विद्येची धरिती गोडी। जारणमारणाची अति आवडी।
विषयवासनेची हुंडी। अखंड जीवीं। १८।

ज्ञान गर्वाचा महिमा बरवा। श्रीगुरू ऐसा अखंड भावा।
शिष्य समुदाय देखोनि गर्वा। थोरीवेचा मानिती।१९।
असो बहु ऐसें कथन। परी सद्‌गुरू कृपाघन।
त्याचें ऐक महिमान। सावध चित्तें।२०।
ज्यासी गुरूत्वाचें नाहीं काज। शिष्य भजतां वाटे लाज।
उदास वृत्ति सहज। निर्मळ भोळा।२१।
निंदा स्तुति समान। बोलती भेदिती कठिण वचन।
कधीं न होती क्रोधायमान। कवणाही वरी।२२।
जे नेणती खरें खोटें। समान वाटे सान मोठें।
सुखदु:खाचे चपेटे। न शिवती कदाकाळीं।२३।
शिष्य करितां आळस चित्तीं। केलिया सर्वस्व निरोपिती।
कांहीं थोरीव नाहींच चित्तीं। महत्वाची।२४।
सज्जन देखोनि आनंदती। त्याचे गुणागुण न विचारिती।
जीवें भावें इच्छिती। साधुसंग।२५।
आपुला कष्टवुनी देहो। ज्ञान तर्काचा कलहो।
साधु सेवेचा मनीं लाहो। करी सदा।२६।
जें आंत बाहेरी भरोनी उरलें। अंतरीं निवोनी विरालें।
परब्रह्मीं सहजावलें। नेणों काय।२७।
ऐसें साधूचें महिमान। सांगतां कैचें उरेल मन।
कल्पा अवधीं करितां कथन। नव्हे पूर्णपूर्णता।२८।
ऐसा साधु भेटेल तुज। तरी मीच होवोनि पावसी मज।
जाईल सर्व संदेह आज। आपेंआप नामया।२९।
मग नामदेव म्हणे देवा। ऐसा साधु भेटेल जेव्हां।
तरी कैशापरी सेवावा। कृपानिधी तो।३०।

मग बोलिले श्रीरंग। दैवत बुद्धिचा होईल त्याग।
तन मन धन अर्पोन चांग। शुद्ध सेवा करावी। ३१।
तर्क वितर्क बाह्य मुद्रा। तेथें न चले गा भक्त नरेंद्रा।
तारीं तारीं या भवसमुद्रा। म्हणोनि शरण रिघावें। ३२।
ते अंतर्बाह्य व्यापक। जाणती सर्व लीला कवतुक।
जैसे ज्यासी देखती देख। तैसे तयासी आज्ञापिती। ३३।
भाग्यें जरी जोडती त्याचे चरण। तरी वर्तणूक आहे कठिण।
ते तुज सांगतों गुप्त खूण। सावधान ऐक पां। ३४।
शरीर वेंचिलें तरी वेंचिजे। परी सद्‌गुरूवचन नुल्लंघिजे।
रात्रंदिवस राहिजे। आज्ञा संकेतीं। ३५।
ज्यावरी गुरूची प्रीती। त्याची अनन्य भावें किजे भक्ती।
आज्ञे वांचोनि कल्पांतीं। विरोध कोणासी न करावा। ३६।
कां जरी तो सर्वांतरीं आहे। विरोध कोणाचा न साहे।
विशेष सद्‌गुरु जरी होये। तरी खेद न कीजे। ३७।
अरे विरोधभाव असतां। तें चढे सद्‌गुरूच्या माथा।
जैसा घट भंग होतां। अमृत सांडे। ३८।
ज्यासी सद्‌गुरुची कृपा असे। त्यासी मानावें आम्हां ऐसें।
सर्वस्व जातां मानस। न करीजे अंतर। ३९।
देखे त्याचे हृदयांतरीं। सद्‌गुरू वसे निरंतरीं।
त्यासी खेद होतां भारी। अंतरे सद्‌गुरू। ४०।
क्रोध हृदयीं भरला। तो आत्मस्थितीसी अंतरला।
तोचि गुरूचा घात केला। शिष्याहातीं। ४१।
गुरूशिष्य तोचि निजबंधु। त्यासी स्वप्नीं न किजे विरोधु।
करितां घडे गुरूवधु। शास्त्रवाक्य। ४२।

तरी गा कार्यकारणें। बोलिजे तेंची घडावें वर्तणें।
एक होतां कोपायमान। एक समाधान त्यास द्यावें।४३।
जो आपल्या गुरूची स्तुति करी। त्याचे चरण वंदावे शिरीं।
निंदा बोलती ये अवसरीं। निघीजे तेथोनी।४४।
गुरूसमीप न बैसीजे। गुरूसी वचन न बोलिजे।
आज्ञा मागोनि वंदिजे। कार्याकारणें।४५।
जे देशीं आहे सद्गूरू। तिकडे कीजे नमस्कारू।
चंद्राकारणें चकोरू। तैसा भेटी इच्छिजे।४६।
गुरूसी अर्पिजे तन मन। गुरुसी अर्पिजे वित्त धन।
गुरूसी अर्पिजे चैतन्य। आनंदरूप।४७।
गुरूचे दोष गुण। मनें न किजे उच्चारण।
जें जें गुरूचें आज्ञापन। मेरू ऐसें मानिजे।४८।
सज्जनाची संगति धरिजे। गुरूरूप विश्व मानिजे।
चित्तानुसार अर्पिजे। साधुजनांसी।४९।
ज्यासी सद्गुरू कोपला। तो साधु असतां खर वागला।
ईश्वर जरी साह्य झाला। तरी काढों न शके।५०।
सद्गुरू आधीन सकळ देव। गुरू आधीन पितर मानव।
सद्गुरू पूजितां सर्व। आनंदातें पावती।५१।
ऐसें सद्गुरूचें महिमान। म्हणोनि ब्रह्म त्या आधीन।
तो जरी पतितासी देईल मान। तरी ब्रह्म पूर्ण तो होय।५२।
ऐसें जेणें आचरावें। तरी सद्गुरूसी शरण जावें।
नाहीं तरी करावें। नामस्मरण माझें पैं।५३।
तेणेंकरून कांहीं एक। निवारूं शकेल जन्मदुःख।
कोणें एक जन्मीं सद्गुरू देख। भक्ति करोनि पाविजे।५४।

चढा वोढी गुरू करिती। मग सुबुद्धिही टाकिती।
त्यासी यमाघरीं प्राप्ति। रवरवाची ।५५।
सद्गुरूसेवा तें मोक्षपद। सद्गुरूसेवा तें आनंदपद।
सद्गुरू सेवा तो ब्रह्मावबोध। कैवल्यप्राप्ती ।५६।
असो ऐसिया परी। जो सद्गुरू वाक्य वाहे शिरीं।
तोचि ब्रह्मविद्येसी अधिकारी। हरिहरां वंद्य तो ।५७।
ऐसे नामदेवाप्रती श्रीहरी। स्नेह साक्षेपें निरूपण करी।
ऐकोनियां चरणावरी। सद्गदीत होउनि लोटला।५८।
देवा तूं होवोनि माझी दिवटी। गुरू निधान दाखवीं दृष्टी।
जेणें करुनी भवबंध गांठी। सुटेल सर्वथा।५९।
मग कळवळोनि श्रीहरी। नामदेवातें पोटासीं धरी।
जाय पावशील झडकरी। हस्त विसा खेचराचा।६०।
तेणें नामयासी समाधान। देवही झाला सुखसंपन्न।
नामा पावोनि ब्रह्मज्ञान। मिळशील माझ्या स्वरूपीं।६१।
ऐसे हें देवभक्त निरूपण। प्रथम शिष्यासी करी श्रवण।
मग दीजे पूर्णपणे। म्हणे नामा।६२।

२९६. अनाथांचा नाथ तुझी ब्रिदावळी। मज कारे जाळी भवव्यथा। १।
देव म्हणे नामया गुरू वांचुनियां। मुक्ति पावावया आन नाहीं। २।
आन नेणें कांही करिसी वित्पत्ति। नव्हे माझी प्राप्ति गुरूवीण। ३।
जाई नामया जाई गुरूसी शरण। तुटे भवबंधन तुझें वेगीं। ४।
नामा म्हणे देवा कवणा शरण जाऊं। कोणा मी होऊं शरणागत। ५।

२९६ अ. देव म्हणे नामया विसोबा खेचरासी। शरण तयासी जावें वेगीं। १।
इतुकें ऐकोनि नमियेलें देवा। चालियेला तेव्हां विसोबापाशीं। २।

चिंताग्रस्त नामा आला आंवढ्यासि। पुढें देउळासी देखियेलें। ३।
नामा तयेकाळीं गेला देउळासी। देउळीं कौतुकासी देखियेलें। ४।

२९६ ब. देवावरी पाय ठेवुनि खेचर। निजेला परिकर निवांतचि। १।
देखोनियां नामा पावला विस्मया। कैसा हा प्राणिया देवो नेणों। २।
उठींउठीं प्राण्या आंधळा तूं काय। देवावरी पाय ठेवियेले। ३।
विसोबा खेचर बोले नामदेवा। उठविलें जिवा कारे माझ्या। ४।
देवावीण ठाव रिता कोठें आहे। विचारोनि पाहें नामदेवा। ५।
जेथें देव नसे तेथें माझे पाय। ठेवीं पां अन्वय विचारूनी। ६।
नामा पाहे अवघा जिकडे तिकडे देव। कोठें रिता ठाव न देखेची। ७।

२९७. इतुकें देखोनि चरणीं घाली मिठी। सांठवला सृष्टीं अवघा देव। १।
तिहीं त्रिभुवनीं आपण व्यापुनी। आनंदें कोंदोनि राहियेला। २।
श्रीगुरुचे पाय जीवें न विसंबत। मनोवृत्तिसहित ओंवाळिलें। ३।
डोळियांचे डोळे उघडिले जेणें। आनंदाचें लेणें लेवविलें। ४।
जन्ममरणाचें तोडिलें सांकडें। कैवल्यची पुढें दावियेलें। ५।
कैवल्याचा गाभा विटेवरी उभा। दिसे दिव्य शोभा पांडुरंग। ६।
नामा म्हणे माझी भक्ति हे माउली। कृपेची साउली केली मज। ७।

❀ श्रीगुरु विसोबा खेचर यांचा संत नामदेवास बोध ❀

२९८. खेचरीं धरिली माव लिंगावरी ठेविला पाव। पहावया भाव नामयाचा। १।
नामा तेथें आला देव नमस्कारिला। देखोन बोलला वचन त्यासी। २।
लिंगावरोनि चरण काढाजी वहिले। दिसतां वरी भले करणी न कळे। ३।
तंव येरू बोलिला नामया तूं भला। मज नाहीं कळला देव तुझा। ४।
जेथें नाहीं देव तेथें ठेवीं पाव। सर्वज्ञ सदैव तूंची अससी। ५।

मीपणें भूललों मज नकळेची कांहीं । देव नसे ते ठायीं पाय ठेवीं । ६ ।
तंव नामा होय विचारिता शब्दाची कुसरी । पाहतां निर्धारीं सान नोहे । ७ ।
देवावीण ठाव हें बोलणेंची वाव । परतोनि संदेह पडला मज । ८ ।
आपुले उमाणे आपण उमगावें । मजसी तारावें भवसागरीं । ९ ।
नामा धरी चरण अगाध तुमचें ज्ञान । आपुलें नाम कोण सांगा स्वामी । १० ।
येरू म्हणे खेचर विसा पैं जाण । लौकिकी मिरवणें अरे नामया । ११ ।
नाम आणि रूप दोन्हीं जया नाहीं । तोचि देव पाहीं येर मिथ्या । १२ ।
जळ स्थळ आणि काष्ठ हे पाषाण । पिंड ब्रह्मांड व्यापून अणुरेणु । १३ ।
सर्वत्र साक्षभूत हे जाणोनि पाहो । खेचर म्हणे नामयातें अवघा देवो । १४ ।

२९९. नामदेवा काय करसी तीळ तुळसी । उभा गा ठेलासी दर्भ जैसा । १ ।
भुका कां गा मरसी जेथींचा तेथें । केशवराज तूंतें आंतुडेना । २ ।
नाहीं दया ध्यान ईश्वरीं भजन । वांयांवीण प्राण कां करितोसी । ३ ।
हरिभक्तिवीण जन्मला जो नरु । म्हणे विसोबा खेचरू अरे नामया । ४ ।

३००. तुझें निजसुख तुजपाशीं आहे । विचारूनी पाहें मनामाजी । १ ।
विवेकवैराग्य शोधुनियां पाहे । तेणें तुज होय ब्रह्मप्राप्ती । २ ।
ज्ञानाचा प्रकार सहजची झाला । अहं भाव गेला गळोनियां । ३ ।
खेचर विसा म्हणे जेथें ओंकार निमाला । सहजची झाला ब्रह्ममूर्ती । ४ ।

३०१. जरी म्हणसी देव देखिला । तरी हा बोल भला नव्हे नामया । १ ।
जोंवरी मी माझें न तुटे । तंव आत्माराम कैसेनि भेटे । २ ।
खेंचर साह्यानें मी कांहीं नेणें । जीवा या जीव इतुलें मी जाणें । ३ ।

३०२. मेघेंवीण जळ कीं जळेंविण पूर । परि नाहीं उतार तेथें नख न भिजे । १ ।
आहे तें तें बुडे नाहीं तें तें तरे । लटकीयाचें खरें वाढविसी । २ ।
म्हणे खेचर विसा तूं झालासी पिसा । दृश्याची हे आशा सांडीं नामया । ३ ।

३०३. सुखाचें सुखरूप घेउनी जा तरी । विठ्ठलनामें भरी तिन्ही लोक। १ ।
आशापाश याहीं वासना पोखी। विठ्ठलनामा शेखीं घेउनी राहें। २ ।
नलगती सायास करणें काया क्लेश। आपण वैकुंठ येईल सवें। ३ ।
नाठवी संसार नाठवी देहभाव । रोहिणीची माव नकळे काय। ४ ।
कुल्लाळकुसरीं भ्रमत चक्र । आयुष्या आवर्त मापा करी। ५ ।
खेचर विसा म्हणे येथुनी काढिलें । तें तुज दिधलें जारे नामया। ६ ।

३०४. श्रवणीं सांगितली मात मस्तकीं ठेवियला हात । पदपिंडाविवर्जित केला नामा। १ ।
खेचरू विसा प्रेमाचा पिसा। तेणें नामा कैसा उपदेशिला। २ ।
तया सांगितलें गुज। आतां पाल्हाळीं तुज काय चाड। ३ ।
मग खेचरू म्हणे मज ज्ञान हेंचि गुरू । तेणें अगोचरू म्हणे केला नामा। ४ ।

३०५. सुखालागीं मन तुझें गिवसीत तळमळी । परी सुख आहे जवळी नकळे तुज। १ ।
दर्पणीं दीप्ति कीं दुग्धीं घृतशक्ति। परी करणीविण हातीं न लभेची जाण। २ ।
सुखालागीं सुख सोय दाखवीन पाहें। अनुभवोनि होय सुखरूप। ३ ।
सुख तें शांति सुख तें दया क्षमीं। सुख ते उपदेश मी निर्विकारीं। ४ ।
सुख तें नैराश्य सुख हरिदास्य । सुख तें विश्वास सदा वसे। ५ ।
सुख तें सत्संगती सुख तें नामी प्रीती। सुख तें विकृति विषय भोगी। ६ ।
सुख तें एकांतवास सुख तें लौकीक त्रास। सुख तें सौरस स्वस्वरूपीं। ७ ।
म्हणे खेचरविसा परीयेसीं विष्णुदासा। न घडे भरंवसा तरी अनुभवणे। ८ ।

३०६. भक्ति त्रिविधा षड्विध नवविधा। यजन याजने जीवातें दंडिताती सदा। १ ।
केशव परमात्मा नेणोनियां जीं पतितें । पतनीं पडतां होतीं भूतें रया। २ ।
नाहीं रूप स्थिती नाही शब्द स्थिती। नित्य तया वस्ती निरंजनीं। ३ ।
एकलें परब्रह्म गुरुमुखें जाणावें। तरी चुकवावें पुनरावृत्ति रया। ४ ।
ऐसें रे नामया वचन ऐक पुढें। हे तो देवाविषयी श्रुतिचे निवाडे। ५ ।
श्रुती नेती नेती परतोनि आलिया। खेचर पुढें सांगे नामया। ६ ।

३०७. आधीं चैतन्य अपैतें करोनी। मग संचरे तारूण्य वनीं।
कामक्रोध तुज देखोनी। जाती पळोनी बारा वाटा। १।
तुज पाठी कवण धांवे। कवण टाकी कवण पावे।
कामक्रोधें जग मोहावें। कासियासी खोवावे पोटीं पाय। २।
माया मोहजाळ तुटेल। पळेल पां काळ व्याळ।
कारे स्मरसी ना गोपाळ। मिथ्या व्याकुळ कांजेवीण। ३।
वैराग्ये दृढ होईं निरूता। कासया भितोसी चपेट घाता।
परस्त्री तितुकी मानीं माता। विषयीं निमित्या आल्यासाठीं। ४।
धर्माचेनी मार्गें निघाला कर्ण। शिबी चक्रवती झाला जीवित्वहीन।
तयामाजी सांग नाडला कोण। लटकी झकवण कां बोलती। ५।
इंद्रिया गोड तें आरोगिजे। मग धनीवरी धांवा पोखारिजे।
काय सांगूं शहाणपण तुझें। खेचर विसा म्हणे अरे नामया। ६।

३०८. येथोनि तेथवरी धांवोनियां गेलों। कांहीं नाहीं तें पाहुनियां आलों। १।
कोठें गेलों कोठें धांवुनी आलों। कांहीं नाहीं तें पाहुनियां धालों। २।
खेचर विसा म्हणे नामदेवा। कांहीं तें तुम्हीं मज दाखवा। ३।

३०९. पर्वतप्राय पापराशी होती दग्ध। वाचेसी मुकुंद उच्चारितां। १।
अच्यूत श्रीहरी केशव नरहरी। माधव हरहरी रामकृष्ण। २।
नामाचे साधन करशील पूर्ण। ते प्रपंचाचें भान उरों नेदी। ३।
उदासीन वृत्ति आचरावें कर्म। नाहीं देहधर्म गुण माया। ४।
ऐसा हा अनकळीत मार्ग साधेल तुज। खेचर विसा गुज सांगे नामया। ५।

३१०. आप तेज वायु पृथिवी गगन। मेलें तें कवण पांचामध्ये। १।
आम्हां मरण नाहीं मरशील काई। आत्मवस्तु पाहीं श्रीगुरूमुखें। २।
जिताची मरण आलेंसे हातां। मरण बोलतां लाज नये। ३।
खेचर विसा म्हणे आम्हां मरण नाहीं। कैसें मरण पाहीं आलें नामया। ४।

३११. मरण सांगा स्वामी कवणिया गुणें । संसारीं मरण उरलें नाहीं । १ ।
आम्हां मरण नाहीं मेलें होतें काई । श्रीगुरूच्या पायीं राहें मना । २ ।
मरणें हें काया मरणें हें माया । मरे हे छाया कवण्या गुणें । ३ ।
भक्ति अमरकंदु रामनाम वंदूं । नामयासी छंदू विठोबाचा । ४ ।

३१२. सद्गुरूनायकें पूर्ण कृपा केली । निजवस्तु दाविली माझी मज । १ ।
माझें सुख मज दावियेलें डोळां । दिधली प्रेमकळा ज्ञानमुद्रा । २ ।
तया उतराई व्हावें कवण्या गुणें । जन्मा नाहीं येणें ऐसें केलें । ३ ।
नामा म्हणे निकी दावियेली सोय । न विसरावे पाय विठोबाचे । ४ ।

३१३. पाषाणाचा देव बोलेचि ना कधीं । हरि भवव्याधि कैंवि घडे । १ ।
दगडाची मूर्ति मानिला ईश्वर । परि तो साचार देव भिन्न । २ ।
दगडाचा देव इच्छा पुरवीत । तरि कां भंगत आघातानें । ३ ।
पाषाण देवाची करिती जे भक्ति । सर्वस्वा मुकती मूढपणें । ४ ।
प्रस्तराचा देव बोलत भक्तांतें । सांगते ऐकते मूर्ख दोघे । ५ ।
ऐशांचें महात्म्य जे कां वर्णिताती । आणि म्हणविती तेणें भक्त । ६ ।
परंतु ते नर पामर जाणावे । त्यांचे नायकावे बोल कानीं । ७ ।
धोंडा घडोनियां देव त्याचा केला । आदरें पूजिला वर्षें बहु । ८ ।
तरी तो उतराई होय केव्हां काई । बरवें हृदयीं विचारा हें । ९ ।
धोंडापाण्याविण नाहीं देव कोठें । होत स्नान मोठें तीर्थ क्षेत्र । १० ।
द्वादशीचे गांवीं जाहला उपदेश । देवावीण ओस स्थळ नाहीं । ११ ।
तो देव नामया हृदयीं दाविला । खेचरानें केला उपकारु हा । १२ ।

३१४. सुखाचा सुखतरु सद्गुरू खेचर । स्वरूप साक्षात्कार दाखविला । १ ।
विठ्ठल पाहतां मावळलें मन । ध्यानीं भरले नयन तन्मय झाले । २ ।
मी माझें होतें तें मजमाजि निमालें । जळें जळ गिळिलें जयापरी । ३ ।
तेथें आनंदी आनंदु ओळला परमानंदु । नामया झाला बोधु विठ्ठलनामें । ४ ।

३१५. सद्गुरूचे पाय जीवें न विसंबावे। मन वळवावें वृत्ति सहित। १ ।
डोळियाचे डोळे उघडिले जेणें। आनंदाचें लेणें लेवविलें। २ ।
जन्ममरणाचें फेडिलें सांकडें। कैवल्यचि पुढें दाखविलें। ३ ।
मोहरले तरू पुष्प फळ भारें। तेचि निराकार सनकादिक। ४ ।
नामा म्हणे स्वामी खेचर माउली। कृपेची साउली केली मज। ५ ।

३१६. नाशवंत देतां ब्रह्म येईल हातां। ऐसी ज्याची कथा पुराणांत। १ ।
सद्गुरूचे पायीं देहासि अर्पितां। तात्काळ मुक्तता हातां येते। २ ।
माया देवोनियां ब्रह्म घ्यावें हातीं। ऐशा गुरूप्रति कां भजाना। ३ ।
नामा म्हणे गुरूपायीं लाभ आहे। मोक्ष तोही पाहें दास होतो। ४ ।

३१७. कृपेची साउली अखंड लाधली। खेचर माउली भेटलिया। १ ।
आतां मज भय नाहीं पैं कोणाचें। जन्म मरणाचें दु:ख गेलें। २ ।
बोधमोक्षाची फिटली काजळी। समाधि लागली समाधीसी। ३ ।
नामा म्हणे माझें सर्वही साधन। खेचरचरण न विसंबे। ४ ।

३१८. स्वानंदांत पडोनियां जाती। न संडी वासना चघळीत हस्तीं। १ ।
तैसें माझें मन मुरारी। वासना धांवे विषयांवरी। २ ।
डोळियांचीं बुबुळें फुटोनियां जाती। न संडी वासना हालवितों पातीं। ३ ।
ढोराचें पुच्छ मोडोनियां चांगा। पुढती पुढती हालविती पैं गा। ४ ।
वोढाळ ढोरा बांधियेलें काष्ठ। पुढती पुढती धरी तीच वाट। ५ ।
नामा म्हणे माझी मुळीं वासनाच खोटी। खेचर विसा चरणीं घातलीसे मिठी। ६ ।

३१९. सूर्याचा प्रकाश सर्व सृष्टीवरी। धन्य तो अंतरीं सर्व काळ। १ ।
स्वर्गादि पाताळ सर्व पूर्ण जळें। चातका न मिळे मेघाविण। २ ।
नारायण पूर्ण सर्व भूतांठायीं। अभाग्यासि नाहीं तिहीं लोकीं। ३ ।
नामा म्हणे गुरूकृपेचें अंजन। पायाळासी धन दिसे जैसें। ४ ।

३२०. नामा स्वयंपाक करोनि बैसला। केशव श्वानरूपें आला।
रोटी घेऊनि पळाला। सर्वां भूतीं केशव। १।
हातीं घेऊनि तुपाची वाटी। नामा लागला श्वानापाठीं।
तूप घे गा जगजेठी। कोरडी रोटी कां खाशी। २।
तंव श्वान हांसोनि बोलिले। नामया तुज कैसें कळलें।
येरू म्हणे खेचरें उपदेशिलें। सर्वां भूतीं विठ्ठल। ३।

३२१. सुखाचे सोयरे भेटती अंतरीं। बाहेरी भितरी दिधलें क्षेम। १।
सुखाची गवसणी घालोनियां मना। विठ्ठली वासना वोल्हावली। २।
वाचे उपरम मन झालें तन्मय। लागलासे लय पर लक्षीं। ३।
शांति क्षमा दया देती आलिंगन। चित्त समाधान पावविलें। ४।
परतलिया दृष्टी इंद्रियांच्या वृत्ती। पावली विश्रांति ठायीं ठायीं। ५।
विष्णुदास नामा निजबोधें निवाला। खेचरें दिधला अभयकर। ६।

३२२. भक्ति हेचि भावे परब्रह्म पक्वान्न। गुरूमुखें जेवण जेवियलें। १।
अनुभव भात लयलक्ष कढी। जेवणार गोडी घेत असे। २।
सुख शांति शाखा भावार्थ हा वडा। जेवणार गाढा आत्माराम। ३।
दया क्षीरधारीं शांति पूर्णपोळी। घृत हें कल्लोळी प्रेम माझें। ४।
विषयाचा गुरळा थुंकोनि सांडिला। नामा आंचवला संसारासी। ५।

३२३. वेदांसी न कळे शास्त्रें पैं भांडती। श्रुति विवादती ब्रह्मालागीं। १।
ते अवघेचि पैं मुक्त उपदेशधर्मे। हरती कर्माकर्मे गुरूसेवे। २।
सेवेपरतें साधन नाही पैं उपदेश। हरीसि सौरस आपेआप। ३।
नामा म्हणे हरी गुरू आज्ञा काम। भजन निष्काम गुरूसेवा। ४।

३२४. उपजोनि सभाग्य तेचि एक झाले। जिहीं विचारिले आत्महित। १।
सांडोनि मीपण सद्गुरूच्या चरणा। लागलों संपूर्ण भावार्थेसि। २।
तयाचें जें कांहीं सर्व मज ओझें। नाहीं मज दुजें त्यासि कांहीं। ३।

तयाचे हृदयीं संतपण प्रगटे। द्वैतपण तुटे क्षणामाजी। ४ ।
नामा म्हणे आम्हां विठोबाचे बोल। सांपडली ओल तरावया। ५ ।

३२५. अभंगाची कळा नाहीं मी नेणत। त्वरा केली प्रीत केशिराजें। १ ।
अक्षरांची संख्या बोलिले उदंड । मेरू सुप्रचंड शर आदि। २ ।
सहा साडेतीन चरण जाणावे । अक्षरें मोजावीं चौक चारी। ३ ।
पहिल्यापासोनि तिसऱ्यापर्यंत। अठरा गणित मोज आलें। ४ ।
चौकचारी आर्धी बोलिलों मातृका। बाविसाची संख्या शेवटील । ५ ।
दीड चरणाचें दीर्घ ते अक्षर। मुमुक्षु विचार बोध केला। ६ ।
नामा म्हणे मज स्वप्न दिलें हरी। प्रीतीनें खेचरी आज्ञा केली । ७ ।

संत ज्ञानदेवादिकांची आदि व समाधी

३२६. जगत्रय जीवन अतंर्निष्ठ ज्ञान। तरी संतांसी शरण रिघीजे भावें। १ ।
हेंचि भक्तिज्ञान वैराग्याचे निधि। विवेकेसी बुद्धि नांदे माजी। २ ।।
हे श्रवणाचें श्रवण मननाचें मनन। हेंचि निजध्यासन वैराग्याचें । ३ ।
म्हणोनि बैसलों संतांचे संगती। गोविंदा विश्रांति गहिनीनाथीं। ४ ।

३२७. बैसोनि एकांती गुरुगम्य गोष्टी। वेदांत परिपाठी शास्त्र बोध। १ ।
नित्य शुद्धबुद्ध निर्विकार पूर्ण। उमेसी जें ज्ञान शिव सांगें। २ ।
तेंचि सच्चिदानंद साकार जीव प्राण। शरीर जाय क्षीण जयापरी। ३ ।
तेंचि हें सर्व विठोबाचें नाम। निराईस प्रेम गहिनीनाथीं। ४ ।

३२८. बैसली दोघें भ्रतार वल्लभें। उदरीच्या गर्भे तेचि ध्यान। १ ।
भक्ति नवमास भरले पूर्ण दिवस । आलें वैराग्य डोळस मूर्तिमंत। २ ।
विठ्ठल आवडी ठेवियलें नाम। निराईस प्रेम गहिनीनाथीं। ३ ।

३२९. व्रतबंध दीक्षा उपदेश गायत्री। ॐकार मूळ मंत्री स्वर सोळा। १ ।
केलें वेदपठण काव्य आणि व्याकरण। झालासे निपुण शास्त्रवक्ता। २ ।

मग पुष्करादि तीर्थे पाहावी समस्ते। अनुताप चित्ते धरियेला। ३ ।
वैराग्य पुतळा ज्ञानगम्य मूर्ति। निघालासे भक्ति तीर्थाटणा। ४ ।
विठ्ठले वंदुनी मातापिता दोन्ही। मग तीर्थाटणी मुहुर्त केला। ५ ।

३३०. आला द्वारावती पाहिली कृष्णमूर्ति। जे मोक्ष विश्रांति मुमुक्षूंची। १ ।
धरी मच्छावतार केला शंखोद्धार। देव मुक्ति माहेर पांथिकांचें। २ ।
तेथून सत्वर आला पिंडारका। मंगळहडीहुनी द्वारका देखियेली। ३ ।
सुवर्णाची नगरी ब्राह्मणा दिधली। ते पुरी पाहिली सुदामयाची। ४ ।
मंडपाकार शोभे तो माधव। रुक्मिणी विवाह झाला जेथें। ५ ।
संपादुनी गेला अवतारकृत्य। तें भालुका तीर्थ देखियेले। ६ ।
पश्चिमे प्रभास लिंग देखियेलें। सोरटी वंदिले सोमनाथ। ७ ।
मुचकुंदादि गुंफा काळयवन उभा। विश्रांती पद्मनाभा धवलपुरी। ८ ।
मार्गीचीं तीर्थे करुनी समस्तें। आला शक्ति जेथें सप्तश्रृंगा। ९ ।
अरुणा वरुणा प्राची गोदावरी। ते कपाळेश्वरी पूजा केली। १०।
पुढें ज्योतिर्लिंग देखिलें त्र्यंबक। कुशावर्ती उदक स्वीकारिलें। ११।
वंदुनियां गंगाद्वार सव्य ब्रह्मगिरी। मग भीमाशंकरी आनंदला। १२।
देखोनिया भीमा आठवे पंढरी। विठ्ठला अंतरी पांडुरंग। १३।

३३१. ऐसा नित्यानित्य चालतां सुपंथी। पदोपदी कीर्ति नाम घोष। १ ।
आला अलंकापूरी इंद्रायणी तीरीं। स्नानसंध्या करी देवपूजा। २ ।
देखोनि सुब्राह्मण केलेंसे नमन। वंदिले चरण शिदोपंती। ३ ।
कोण तुमचा गांव आलेति कोठुनी। काय अभिधान गमन कोठें। ४ ।
विठ्ठलाचें नाम रामेश्वरी भाव। वृत्ति आपेगांव गोदातिरी। ५ ।
मातापिता वृद्धे वसताती तेथें। द्वारकादि तीर्थे करुनी आलों। ६ ।
आजि धन्य भाग्य स्वामीचें आगमन। आश्रम पावन कींजें माझा। ७ ।
आणुनी मंदिरी सारुनी भोजन। निद्रा करविली पूर्ण तया हाती। ८ ।

तंव स्वप्नावस्थेमाजी येउनि पंढरीनाथ । म्हणे कन्या सालंकृत द्यावी यासी । ९ ।
प्रात:काळ झाला नित्य नेम सारिला । मग नमस्कार केला शिदोपंती । १० ।
वंदोनियां चरणा सांगितलें स्वप्न । कन्या पाणिग्रहण कीजे तुम्ही । ११ ।
हांसोनि उत्तर बोलें पैं सारांशे । आज्ञा श्रीनिवासें केली नाहीं । १२ ।
आजिचा सुदीन स्वस्थ करुनी मन । वंदिले चरण शिदोपंती । १३ ।
ऐसे सुसंकल्प हेलावती मनीं । तुळसी वृंदावनी निद्रा केली । १४ ।
मग विश्वी विश्वंभर व्यापुनियां स्थानी । येऊनियां स्वप्नी काय बोलें । १५ ।
भक्ति आणि ज्ञान वैराग्य आवडी । वसती उघडी तुझ्या अंगी । १६ ।
मूर्तिमंत चारी जन्म इच्या उदरी । म्हणोनि स्वीकारी आज्ञा माझी । १७ ।
उठोनी विठ्ठले स्वप्न सांगितलें । हरुषे वंदिलें शिदोपंती । १८ ।
पाचारोनि जोशी घटितार्थ पाहिला । गुण उतरले छत्तीस ही । १९ ।
निर्धारिलें लग्न मिळाले ब्राह्मण । निर्विघ्न पूजन केलें आधीं । २० ।
देवकप्रतिष्ठा ब्राह्मण भोजन । घटिका झाली पूर्ण म्हणती द्विज । २१ ।
कुळदेवस्मरण म्हणती सावधान । उभयतांचे मन पांडुरंगी । २२ ।
झालें पाणिग्रहण विधीसी अर्पण । वंदिले चरण शिदोपंती । २३ ।
पांडुरंगक्षेत्रा मिळालीसे यात्रा । आले पंढरपुरा भक्तराज । २४ ।
गरुडटके पताका मृदंग वाजती । वैष्णव गर्जती जयजयकारें । २५ ।
गरुडपारीं उभें दाटी वैष्णवांची । उपमा वैकुंठीची पंढरीये । २६ ।
राउळाभीतरी प्रवेशली दोघें । देखियेले उभे पांडुरंग । २७ ।
कायावाचामनी पारुशले नयनी । मस्तक चरणीं ठेवियेला । २८ ।
विठ्ठलासी ध्यान रामकृष्ण माळा । हृदयी जिव्हाळा श्रीमूर्ति राया । २९ ।

३३२. आश्रमविधि करावें पालन । परी विठ्ठलाचें मन तीर्थाटणी । १ ।
जाणोनि अंतर म्हणे शिदोपंत । आपुले मनीचा हेत पुरता कीजें । २ ।
जावें हो सत्वर यावें स्वस्ति क्षेम । पावलें आश्रम शिदोपंत । ३ ।
विठ्ठले गमन केलें तीर्थाटणा । मुख्य मुख्य स्थाना अनुक्रमें । ४ ।

३३३. पाहिलें श्रीशैल्य निवृत्ती संगम । पापराशी भस्म देखतांचि। १ ।
चालतां सुपंथी हृदयी विठ्ठलमूर्ति। मुखीं नाम कीर्ति गात चाले। २ ।
अभोळ नरसिंह श्रीवासुदेव। सकळ देवराव व्यंकटाद्री। ३ ।
गेला अरुणाचळा करुनी नमन। चिदंबरा दक्षिण मथुरा कावेरी। ४ ।
वंदुनी जनार्दन गेला रामेश्वरा। हेत झाला पुरा विठ्ठलाचा । ५ ।

३३४. जानकी शुद्धी करावया गेला । हनुमंत उडाला जेथूनियां। १ ।
आनंद भरीत चालतसें मार्ग । हृदयी अनुराग आवडीचा। २ ।
तें स्थान वंदुनी पावला गोकर्ण। हाटकेश्वरीं स्नान करुनियां। ३ ।
आला कोल्हापुरी लक्षुमी दरुषना। पंचगंगे स्नान करुनियां। ४ ।
प्रीतीचा संगम देखिलां कऱ्हाटकी। थोर झाला सुखी अंतरींच। ५ ।
कृष्णेचिया स्नाने कृतकृत्य झाला । माहुलीं देखिला संगम डोळा। ६ ।
आला अळंकावती हर्षयुक्त चित्ती। दिधलें शिदोपंती आलिंगन। ७ ।
विठ्ठल अंतरी मातापिता पाहावी। आज्ञा म्हणे द्यावी शिदोपंता। ८ ।

३३५. कुटुंबासहित जावें जी दर्शना। केलीसे प्रार्थना शिदोपंतीं। १ ।
सहज बोळवण संतांचे दर्शन। म्हणे केलें मान्य शीघ्र चला। २ ।
मग विठ्ठलानें मातापिता वंदिली। स्थिति सांगितली शिदोपंती। ३ ।
चिरंजीव नांदा म्हणती मातापिता। सुख आमुच्या चित्ता थोर झालें। ४ ।
वस्त्रे अलंकार शिदोपंता दिधले। मग गमन केलें शिदोपंती। ५ ।

३३६. असतां सुखरुप मातापिता वृद्ध। वैकुंठा स्वानंदें निघोनि गेलीं। १ ।
संसाराची चिंता नाही विठ्ठलासी। अखंड वृत्तीसी समाधान। २ ।
झालें वर्तमान ऐकिलें शिदोपंती। परम तेणें चित्ती खेद केला। ३ ।
येउनि परामर्ष घेतला दोघांचा। म्हणे सांभाळ तुमचा करितो देव। ४ ।
उदासीन वृत्ति तुमची सर्वकाळ। पदार्थ सकळ पाहिजे तो। ५ ।
दया करोनि मज आतां सांभाळावें। अळंकापुरी राहावें सुखरुप। ६ ।

पुत्रसंतती काहीं होईल तुम्हासी। मग येईल चित्तासी तें करा सुखें। ७ ।
मग मानुनी वचन विठ्ठले तयाचें। म्हणे हें देवाचें करणे हो। ८ ।

३३७. येउनि अळंकावती केला क्षेत्रवास। देउनी चित्तास समाधान। १ ।
नित्य हरिकथा नामसंकीर्तन। संतांचे दरूशन सर्वकाळ। २ ।
पंढरीची वारी आषाढी कार्तिकी। विठ्ठल एकाएकीं सुखरूप। ३ ।
ऐसा बहुत काळ क्रमिलियावरी। पुत्र अपत्य उदरीं होतां न दिसे। ४ ।
मग विठ्ठल म्हणे ऐकतेसी कांते। मज ऐसें वाटतें संन्यास घ्यावा। ५ ।
देसी आज्ञा तरी जाईन वाराणसी। ऐसें रखुमाईसी म्हणितलें। ६ ।

३३८. रखुमाई म्हणे ऐकतां जी ताता। संन्यास घ्यावा आतां म्हणताती। १ ।
संतती वांचुनी न घ्यावा संन्यास। ऐसें सांगा त्यांस म्हणितलें। २ ।
निरोपाची वाट पाहे भलत्या मिषें। रखुमाई असे सावधान। ३ ।
असतां दुश्चितपणें निरोप पुसिला। जा जा म्हणे दिधला अवसरू। ४ ।
जाउनि विठ्ठलें घेतला संन्यास। चिंता रखुमाईस पडली भारी। ५ ।

३३९. करावें सार्थक रखुमाईनें तेव्हां। आरंभिली सेवा अश्वत्थाचीं। १ ।
जाणोनि पैं देवें उग्र अनुष्ठान। तेथें झालें येणें श्रीपादाचें। २ ।
देखोनि सत्पात्र केला नमस्कार। सारांश उत्तर बोलियेलें। ३ ।
पुत्रवती होई दिधला आशिर्वाद। रखुमाईसी विनोद वाटियेला। ४ ।
माते तूं हांससी श्रीपाद पुसती। स्वामी पुत्र कैसे होती पतीवीण। ५ ।
भ्रतारें जाउनी घेतला संन्यास। स्वामीच्या वचनास नलगे बोल। ६ ।
पुसतां खाणखूण निश्चय बाणला। श्रीपाद बोलिला सत्य सत्य। ७ ।
रखुमाईसी पुसे असे तुझें कोणी। येरी कर जोडुनी बोलियेली। ८ ।

३४०. माता पिता घरीं आहेती समस्तें। वर्तमान तयातें श्रुत केलें। १ ।
कृपा करूनी यावें आश्रमासी। सनाथ करावयासी कृपादृष्टी। २ ।
नेउनि आश्रमा दिधलें आसन। केलें श्रुत वर्तमान शिदोपंतीं। ३ ।

अर्घ्यपाद्यपूजा भोजन सारिलें। माग वर्तमान पुसिलें शिदोपंतीं। ४।
श्रीपाद म्हणती रामेश्वरी भाव। तंव येथें हा अभिप्राव झाला ऐसा। ५।
आतां फिरोनियां जाणें वाराणसी। घेउनी रखुमाईसी तुम्हीं यावें। ६।

३४१. श्रीपाद म्हणती इच्या दोषास्तव। माझें पुण्य सर्व लया जातें। १।
शिदोपंत म्हणे तुम्ही दयावंत। शीघ्र गमनार्थ कीजे स्वामी। २।
जाउनी वाराणसी मठीं प्रवेशले। मग पाचारिलें चैतन्यासी। ३।
तुझे कोणी होते सत्य सांग आतां। अन्यथा बोलतां उरी नाहीं। ४।
चैतन्यें चरणीं ठेवियेला माथा। म्हणे त्यागुनी कांता आलों स्वामी। ५।
उठवुनी श्रीपादें दिधलें आश्वासन। म्हणती करीं पाणिग्रहण इचें आतां। ६।
अविधी कर्माचें न धरावें भय। यासी आहे साह्य जगदीश। ७।
स्वदेशी जाउनी करावा आश्रम। सुखरूप स्वधर्म चालवावा। ८।
श्रीपादें मस्तकीं हात ठेवियेला। निरोप दिधला चैतन्यासी। ९।

३४२. चैतन्याश्रम संन्यासी झाले गृहवासी। मुळीच्या प्रकृतीसी ऐक्य केलें। १।
हांसिन्नले लोक बरवा हा संन्यास। करिती उपहास दर्शनाचा। २।
द्विजीं वाळियेलें जगीं सांडियेलें। शेखीं उपेक्षिलें आप्तवर्गी। ३।
ऐसीं बारा वर्षे क्रमिलीं निगुती। तंव झालीसे संतती चौघे जण। ४।
अधिक सत्याण्णव शके अकराशति। श्रावण मास तिथी कृष्णाष्टमी। ५।
वर्षा ऋतु युवानाम संवत्सर। उगवे निशाकर रात्रीमाजी। ६।
पंचमहापातकी तारावय जन। आले नारायण मृत्युलोकी। ७।
नामा म्हणे पूर्णब्रह्म ज्ञानेश्वर। घेतसे अवतार अलंकापुरी। ८।

३४३. निवृत्ती ज्ञानेश्वर सोपान मुक्ताई। हांसती सकळही ऐकुनि नांवें। १।
झालीं उपवर व्रतबंधा योग्य। उभयतां उद्वेग चिंतातुरें। २।
जाती कुळावेगळीं पडियेलीं निराळीं। माझी वंशावळी प्रायश्चित। ३।
मेळविले द्विज केली ब्रह्मसभा। क्षमा अपराधा करा दीना। ४।

संत ज्ञानदेवादिकांचे जन्म पुण्यक्षेत्र आळंदीत झाले.

निबंधीं निर्णय पाहती धर्मशास्त्रीं । तुम्ही अति श्रौती परायण । ५ ।
सांगाल तें मान्य म्हणती साहीजणें । शुची हे करणें पतितांसी । ६ ।
निवृत्ति म्हणे तुम्ही भूदेव प्रत्यक्ष । दर्शनेंची मोक्ष जडमूढा । ७ ।

३४४. पाहतील ग्रंथ सभाश्रेष्ठ महाजन । वैदिक शास्त्रज्ञ पुण्यश्लोक । १ ।
देहांत प्रायश्चित्त असे या बोलिलें । विचारूनि भलें हित करा । २ ।
म्हणती द्विजवर आणिक नाहीं उपाव । संस्कारें देह करा शुद्ध । ३ ।
श्रीपाद म्हणती अवश्य करीन । देह हे दंडीन अनुतापें । ४ ।
त्रिवेणी संगमीं घालीन कर्वती । गेला पूर्वस्थिती वीतरागें । ५ ।
दारा पुत्र गृह त्यजुनी निघाला । नमस्कार केला द्विजवृंदा । ६ ।
झड झडा जाती परतोनी न पाहती । नाहीं पुनरावृत्ति म्हणती द्विज । ७ ।
त्याग आणि वैराग्य हेंचि प्रायश्चित्त । मग झाला शुचिर्भूत गुरूकृपें । ८ ।
निवृत्ति म्हणती आम्हां कवण गती । सांगावें श्रीमंतीं विचारूनि । ९ ।

३४५. म्हणती सकळ द्विज जावें प्रतिष्ठाना । तेथुनी पत्र आणा तें वंद्य करूं । १ ।
नाहीं जाति कुळ वर्ण अधिकार । क्षेत्रीं वैश्य शूद्र द्विज नव्हों । २ ।
नव्हों देवगण यक्ष ना किन्नर । ऋषि निशाचर तेही नव्हों । ३ ।
ते आम्ही अविनाश अव्यक्त जुनाट । निजबोधें इष्ट स्वरूप माझें । ४ ।
नव्हे आप तेज वायु व्योम मही । महत्त्वत्व तेंही विराट नव्हे । ५ ।
नव्हें मी सगुण नव्हें मी निर्गुण । अनुभूतीं भजन होउनी नव्हें । ६ ।
निवृत्ति म्हणतसे ऐक ज्ञानेश्वरा । माझी परंपरा ऐसी आहे । ७ ।

३४६. विधि वेद विरूद्ध संपर्क संबंध । नाहीं भेदाभेद स्वस्वरूपीं । १ ।
अविधि आचरण परम दूषण । वेदोनारायण बोलियेला । २ ।
स्वधर्म अधिकार जाती परत्व भेद । उचित तें शुद्ध ज्याचें तया । ३ ।
म्हणोनियां संतीं अवश्य आचरावें । जना दाखवावें वर्तोनियां । ४ ।
कुळींचा कुळधर्म अवश्य पाळावा । सर्वथा न करावा अनाचार । ५ ।

प्रत्यवाय आहे अशास्त्रीं चालतां । पावन अवस्था जरी झाली। ६ ।
ज्ञानदेव म्हणे ऐकाजी निवृत्ति। बोलिली पद्धती धर्मशास्त्रीं। ७ ।

३४७. हेंचि आम्हां श्रेष्ठ बोलिले परमनिष्ठ । असतां दुर्घट परी सेव्य। १ ।
पांडवांचें कुळ शोधितां निर्मूळ । कुंड जार गोळ बुद्धिकासी। २ ।
भक्ति हे सरती जाती न सरती। ऐसी आत्मस्थिति स्वसंवेद्य । ३ ।
दुर्वास वसिष्ठ अगस्ति गौतम । हे ऋषि उत्तम कुळींचे कैसे । ४ ।
व्यास आणि वाल्मिकि कोण कुळ तयांचें । तैसेंचि आमुचें सोपान म्हणे। ५ ।

३४८. घेऊनियां पत्र निघाले सत्वर । करूनि नमस्कार सकळांसी। १ ।
जाउनी राहिले भोगावती तीरीं । तीर्थयात्रा विधिसंपादिली। २ ।
अनाथें पतीतें शरणागत दीनें । सनाथ करणें कृपादृष्टीं । ३ ।
केली ब्रह्मसभा बैसले वरिष्ठ । होतें तैसें स्पष्ट निवेदिलें । ४ ।
पत्र वांचूनियां सकळां झाले श्रुत । संन्याशाचे पुत्र कळों आलें । ५ ।
नाहीं प्रायश्चित्त उभयतां कुळभ्रष्ट । बोलियले श्रेष्ठ पूर्वापार । ६ ।
या एक उपाय असे शास्त्रमतें । अनन्य भक्तीतें अनुसरावें। ७ ।
तीव्र अनुतापें करावें भजन। गो खर आणि श्वान वंदुनियां। ८ ।
वंदावे अंत्यज ब्रह्मभावनेसी। ऐसें पद्धतीसी बोलियले । ९ ।
ऐकोनि निवृत्ति संतोषला चित्तीं। धन्य तुमची वदती तीर्थरूप। १०।
ज्ञानदेव म्हणे सांगाल तें मान्य। मुक्ताई सोपान आनंदलीं। ११।

३४९. ऐकोनि ऐसीं नांवें हासिन्नले ब्राह्मण । नामाचें अभिधान सांगा आम्हा। १ ।
एक म्हणती नामापाशीं काय आहे । ज्ञाना वाहत आहे पखालीसी। २ ।
ज्ञानदेव म्हणे तोही माझा आत्मा। वेगळीक आम्हां तया नाहीं । ३ ।
मारिती आसूड म्हैशियाचे पाठीं। तोंचि वळ उठी ज्ञानदेवा। ४ ।
म्हणती द्विजवर अहो ज्ञानदेवा। यापासोनी उच्चारावा वेदध्वनी। ५ ।
तरीच तुमची समता आम्हां येईल कळों। नाहीं तरी बोलों नका कांहीं। ६ ।

ज्ञानदेव म्हणे बोल रे ऋग्वेद । ओंकार मूळ शब्द प्रणवाचा। ७ ।
वेदाचा आरंभ करिता झाला पशू । विधि उपन्यासु सांग पढें। ८ ।
करिती आश्चर्य सकळ द्विजवर। हे तिन्ही अवतार तीन देवाचे। ९ ।
आदिमाया मुक्ताई मुक्तपणें अवतरली । आम्हांपासूनि झाली थोर चुकी। १०।
कर्मठ अभिमानें ठकलों देहबुद्धि। गोंवियेलों विधि निषेधाच्या। ११।
नेणों भक्तिज्ञान वैराग्याचा लेश। कुटुंबाचे दास होउनि ठेलों। १२।
आणिकांसी सांगों आपण नाचरों। लटिकेंच हुंबरों प्रतिष्ठेसी। १३।
धन्य याचा वंश धन्य याचें कुळ। धन्य पुण्यशीळ अवतार हे। १४।
सकळ द्विजवर करिती नमस्कार। आनंदें जयजयकार करिताती । १५।
ज्ञानदेव म्हणे तुमच्या चरणांचा महिमा। सामर्थ्य हें आम्हां अंगीं नाहीं। १६।
तुम्ही वेदरूप भूदेव प्रत्यक्ष। तुमच्या दर्शनेंचि मोक्ष जडमूढां। १७।
सकळही तीर्थे तुमच्या वसतील पायीं। तेथें आमुचे कायी उरती दोष। १८।
धन्य दिवस आजी झालों कृतकृत्य। भेटलेती संत ब्रह्म वृंद आम्हां। १९।
ज्ञानदेवा ध्यान ब्राह्मणाचे चरण। कलीमल छेदन निवृत्ति म्हणे। २०।

३५०. जयाचें दर्शन होतांची दुरुनी। सर्व जाय पळोनी पापताप। १ ।
तीर्थासी पावन कलिमल छेदन। देवाचें कल्याण जयाचेनी। २ ।
ते पाय सादृश्य देखिले आजि दृष्टी। याग सहस्र कोटी न तुकती। ३ ।
जयाच्या हृदयीं वेदाचा निवास। शास्त्रें रहिवास केला होय। ४ ।
जयांच्या वचनें देवपितर तृप्त। स्वाहा स्वधा होत ज्यांच्या मुखे। ५ ।
जोडूनियां कर विनवितो सोपान। निश्चयेंसी वचन द्यावें आम्हां। ६ ।
शेष उच्छिष्टा करावें विभागी । बटुपणालागीं अधिकारी। ७ ।
अध्यात्म ग्रंथ पाहती पैठणीं। गीता संबोधनी जवळी असे। ८ ।
भोगावती स्नान कालिका दरुशन। वेदांत व्याख्यान परिमिती। ९ ।
धन्य हा सोपान धन्य ज्ञानदेव। धन्य निवृत्तिराव ब्रह्मरूप। १०।

सांगती पुराण रात्रीं हरिकीर्तन । पैठणींचे जन वेधियेले । ११ ।
तंव कव्ययज्ञ झाला गृहस्थाचे घरीं । पितर मंत्रोच्चारीं आव्हानिलें । १२ ।
अवघे द्विजवर म्हणती धन्य धन्य। यासारिखे ब्राह्मण नाहीं कोणी। १३ ।
उपनिषद्भाग पढिलों वेदांत । परि हें सामर्थ्य नाहीं आम्हां। १४ ।
नाहीं आइकिलें ना कोठें वर्तलें सृष्टी । तेचि आजी दृष्टी दाखविले। १५ ।
पशुमुखें वेद दृश्य पितरलोक। थोर हें कवतुक दाखविलें । १६ ।
मिळोनि समस्त सोडियेलीं शास्त्रें। विचारोनि पत्र लिहियेलें। १७ ।
हे परलोकींचे तारू देवत्रययासी । प्रायश्चित काय यासी द्यावें कोणी । १८ ।
लिहोनियां पत्र दिधलें तया हातीं । समस्तांसी निवृत्ति नमस्कारिलें । १९ ।

३५१. घेऊनियां पत्र केली प्रदक्षणा । साष्टांगीं ब्राह्मणां नमन केलें । १ ।
मागोनियां म्हैशा नेवाशासी आले । प्राकृत पैं केली गीता देवी । २ ।
निवृत्ति म्हणती ऐक ज्ञानदेवा। अनुभव करावा अमृताऐसा। ३ ।
क्रमितातीं मार्ग अनुभव कुशल । हरि नाम सकळ कवित्वकळा । ४ ।
आदि शक्ति माता वंदुनियां म्हाळसा । मग तेथुनी सरिसा चालियेले। ५ ।
येउनी उतरली आळाचिये वनीं। पशु तये स्थानीं शांत झाला। ६ ।
करुनी तया पूजन सेंदूर तेलें लेपून। आळंकावती निजस्थान प्रवेशलीं। ७ ।
सान थोर सकळ तेथील निवासी। निवृत्तिं तयांसी नमस्कारिलें । ८ ।

३५२. तिन्ही देव जैसे परब्रह्मींचे ठसे। जगीं सूर्य जैसे प्रकाशले। १ ।
धन्य तो निवृत्ति धन्य तो सोपान। धन्य हा निधान ज्ञानदेव। २ ।
उपजतांचि ज्ञानी हें वर्म जाणोनी। आले लोटांगणीं चांगदेव। ३ ।
प्रत्यक्ष पैठणीं भटीं केला वाद। बोलविला वेद म्हैसीपुत्रा। ४ ।
संस्कृताच्या सोडोनियां गांठी। केलीसे मराठी गीता देवी। ५ ।
नामा म्हणे सर्व सुकृते लाहिजे। एक वेळां जाइजे अळंकावती। ६ ।

❀ संत ज्ञानदेव समाधिमहिमा ❀

३५३. ज्ञानदेव म्हणे विठ्ठलासी। समाधान तूंचि होसी।
परि समाधि हे तुजपाशीं। घेईन देवा। १।
नलगे मज भुक्ति। नलगे मज मुक्ति।
तुझ्या चरणीं आर्ती। थोर आथी। २।
विठोजी म्हणे ज्ञानदेवा। ज्ञानसागरा स्वानुभवा।
वचनेचि विसांवा। झाला मज। ३।
ऐकें ज्ञान चक्रवर्ती। तूं तंव ज्ञानाचीच मूर्ती।
परि पुससी जे आर्ती। ते कळली मज। ४।
एक एक अनुभव कृपा। पद पदांतरें केला सोपा।
तरी यांत माझिया कृपा। सकळही वोळली। ५।
ज्ञानदेवे चरणीं मिठी। मनेंसी पडली एके गांठी।
दृश्यादृश्य झाली एक दृष्टी। प्रत्यक्ष भेटविलेंसी। ६।
कर ठेवुनी कुरवाळी। सर्वांग न्याहारुनी न्याहाळी।
म्हणे तुवां घेतली जे आळी। ते सिद्धीतें पावेल। ७।
नामा उभा असे सन्मुख। ऐकतां थोर खेद दुःख।
म्हणे ज्ञानांजन महासुख। समाधि घेतसे। ८।

३५४. ज्ञानदेव उभा जोडोनि हस्त। भक्त पाहती समस्त।
विठोजी म्हणे कळला स्वार्थ। या ज्ञानांजनाचा। १।
कैसें ओळलें त्या ज्ञाना। समाधान तया ध्याना।
मन नाठवे मी तूंपणा। समाधिखुणा ज्ञानासी। २।
मग म्हणे विठोजी दातार। समाधि तुज निरंतर।
आतां प्रस्थान करीं साचार। मज निरंतर आठवीं। ३।
कैसे परिपूर्ण वोळले। आपण समाधिरूप झाले।
मनातें मन समरसलें। विठ्ठल स्वरूपीं। ४।

दशमी प्रस्थानाचा समयो। एकादशी जागर उत्सावो।
द्वादशी क्षीरापती महोत्सावो। ज्ञानदेवें केला। ५ ।
त्रयोदशी म्हणे पांडुरंग। कांहीं न करि गा उद्वेग।
अलंकापुरीं समाधि प्रसंग। करीं करीं लवलाही। ६ ।
माता रुक्मिणी वाढी ताटीं। विठोजी म्हणे उघडी दृष्टी।
तुज मज आहे नित्य भेटी। येईं पंढरीये। ७ ।
नामा म्हणे ज्ञान उदयो। अलंकापुरीं सिद्ध समयो।
परी विठ्ठलीं मुराला भावो। या ज्ञानदेवाचा। ८ ।

३५५. विठोजी म्हणे ज्ञानदेवा। तुझी विश्रांति मज ठेवा।
ते मुराली आमुचिया भावा। निःसंदेहें । १ ।
कैसें समाधान ज्ञानदेवा। अलंकापुरीं समाधि ठेवा।
विठ्ठल ओळला वोल्हावा। नित्यरूप समाधि। २ ।
संत करिती महा खेद। म्हणती ज्ञानांजन उद्बोध।
मग चालिले विद्गद। अलंकापुरीं । ३ ।
महावल्ली वृक्ष अजान। तो निक्षेपिला पूर्णघन।
मग विठोजी म्हणे आपण। ज्ञानदेवासी । ४ ।
धन्य धन्य ज्ञानेश्वरा। पुण्यभूमि समाधि स्थिरा।
कृष्णपक्षी तुज निर्धारा। भेट देत जाईन। ५ ।
कार्तिक मासीं शुद्ध एकादशी। पंढरीयात्रा होईल सरिशी।
दुजी कृष्णपक्षीं निर्धारिंसी। तुज दिधली असे। ६ ।
हें ऐकोनि संतजनीं। जयजयकार केला ध्वनी।
दिंडी पताका मेळ गगनीं। देव सुमनें वर्षताती। ७ ।
नामा म्हणे आले वैष्णव। अलंकापुरीं मिळाले सर्व।
समाधिसुखी ज्ञानदेव। बैसते जाहले। ८ ।

३५६. महा उत्साव त्रयोदशीं । केला त्या ज्ञानदेवासी।
मग नामा म्हणे विठोबासी। चरण धरूनियां। १ ।
समाधिसुख दिधलें देवा। ज्ञानांजन अलंकापुरी ठेवा।
अजानवृक्षीं बीज वोल्हावा। या ज्ञानांजनासी। २ ।
कृपा आली विठ्ठलासी। म्हणे ज्ञानदेवा परियेसी।
तीर्थ भागीरथी अहर्निशीं। तुज नित्य स्नानासी दिधली। ३ ।
इंद्रायणी दक्षिण वाहिनी। भागीरथी मणिकर्णिका दोन्ही।
इया मिळालिया त्रिसंगमीं। पुण्यभूमि तुझिये। ४ ।
येथें जरी नित्य स्नान घडे। तरी नित्य वैकुंठवास जोडे।
तुज नाहीं नाहीं कुवाडे। मी वाडे कोडे उभा असें। ५ ।
येथे हरिकथा नाम वाचे। जो उच्चारील विठ्ठलाचें।
तयासी पेणें वैकुंठीचें। दिधले साचें अक्षयीं। ६ ।
आणिक ऐकें रे ज्ञानराजा। जो या सिद्धेश्वरीं करी पूजा।
तो अंतरंग सखा माझा। मुक्ती सहजा जाहली त्यासी। ७ ।
नामा म्हणे ऐसें अंतरंग। कैसा ओळला पांडुरंग।
ज्ञानदेवीं समाधि सांग। हरिपाठ कीर्तनें। ८ ।

३५७. सनकादिकीं मंत्रघोष। केले विधिपूर्वक पांच दिवस।
मग पांडुरंग यथावकाश। भक्ता वास महिवरी। १ ।
धन्यभूमि अलंकापुरी। ज्ञान समाधि खेचरी।
पूर्ण परिपूर्ण श्रीहरी। स्वये आपण उभा असे। २ ।
संत भागवत देव्हडे। अमर उभे चहूकडे।
नारद तुंबर पुढें। वीणा वाजविती। ३ ।
एकीं केला जयजयकार। ज्ञानदेवीं धरूनियां कर।
विठ्ठलचरणासमोर। निकट बैसते जाहले। ४ ।

करें कुरवाळिलें ज्ञाना। कांसवी अवलोकिला पान्हा।
आंसुवें येताती नयना। तया ज्ञानदेवाचिया। ५।
विठोजी म्हणे ज्ञानांजना। तुझेनि कवित्वें हरे दारूणा।
उच्चारितां महा विघ्ना। सकळै पळती। ६।
तुज आठवील जो भक्त। तो होईल विरक्त।
ऐसें विठोजी बोलत। येरू चरणीं रुळे। ७।
नामा म्हणे सकळ तीर्थराजा। तया कृपा कैसी केली सहजा।
एकादशी दिधली पूजा। तया ज्ञानदेवासी। ८।

३५८. स्नानविधि केलिया भक्तीं। नाममंत्राचिया आवृत्ती।
मग प्रत्यक्ष पूजिली मूर्ती। विठोबाची। १।
धन्य धन्य तो देव ज्ञान। राजा निवृत्ति निधान।
विठोजी आपण। भक्तां साह्य। २।
मग सकळहि भक्तमेळीं। सहीत वनमाळी।
बैसले तयापाळीं। इंद्रायणीचे। ३।
एकीं केलें स्तुतिस्त्रोत्र। एक जपताती नाममंत्र।
एक गाताती वेदस्तोत्रे। विठोबासी। ४।
तंव पुढारा झाला नारा। तो नामयाचा पुत्र सैरा।
तो पुसतसे विचारा। नामयासी। ५।
ये संतसभेमाजी। राऊळ बैसले असे सहजीं।
यातें पुसे जो कां जी। कवण क्षेत्र म्हणोनि। ६।
उठिला नामा प्रेमें डुले। वंदिलीं विठ्ठलपाउलें।
मग करद्वय जोडुनी बोले। साशंकित। ७।
नामा म्हणे पूर्ण ब्रह्म। तें कैसें सभासदी मन।
तें बोलतसे परम। ज्ञानदेवा भाग्यें। ८।

३५९. मग सकळ प्रेमपुतळे। बैसले माजी ब्रह्ममेळे।
तेथें नामा वचन बोले। स्वामीप्रति ॥ १ ॥
वोळलें चैतन्य सतरावें। पूर्ण नाम ओघ विठ्ठलदेवें।
पव्हे घालुनी ज्ञानदेवें। जग तारिलें कीर्तनें। २ ॥
नामा म्हणे स्वामी सर्वज्ञ। परि आमुचें मन निमग्न।
चरणरजें पापभग्न। पवित्र जालें ॥ ३ ॥
तरी स्वामिराजा विनंती। परियेसी गा माझी पुढती।
अलंकापुरीं होती। कवणिये युगीं ॥ ४ ॥
हें सांगिजे जी समर्था। कवण क्षेत्र कवण तीर्था।
येथें क्षेत्रज्ञ हा सर्वथा। कवण धर्म असे ॥ ५ ॥
तूं आत्माराम संपन्न। जुगा जुनाट नारायण।
तुजप्रति हें वचन। न साहे माझें। ६ ॥
कांसवीचा तूं सार गाढा। तैसा तुझा पवाडा।
हें पुसणें कवणिया चाडा। तें तूंचि जाणसी। ७ ॥
नामा उभा तिष्ठत प्रेमें। संत दाटले सप्रेमें।
आपण तें तें अनुक्रमें। सांगतसे देव। ८ ॥

३६०. देवासी कळलें गौप्यगुज। म्हणे रे नामया हेंचि चोज।
तो निजभाव सहज। प्रगट सांगू आतां। १ ॥
कृतायुगीं क्षेत्र आदि। ज्ञानदेवा तेथें समाधी।
देव सांगतसे शुद्धी। योगबुद्धी जुनाट। २ ॥
ऐके भक्तजन श्रेष्ठ। भूमिनामें वैकुंठपीठ।
तें हें अलंकापुरीं श्रेष्ठ। आदि वरिष्ठ पीठा आठरा। ३ ॥
आणिक ऐक रे वचन। हें पंचक्रोशी पुरातन।
यासी युगें सांगतां संपन्न। चतुरानन जाणतसे। ४ ॥

कांहीं एक किंचित सांगो। युगसंख्या मार्गीत रिघो।
तरी वैवस्वत हाचि मागो। पूर्ण वोळंगो या पासोनी। ५ ।
मनु सहस्र युगें संख्या। तैं अलंकापुरीं आदि लक्ष्या।
कोटी याग असंख्या। सहस्र दक्ष येथें झाले। ६ ।
आदि क्षेत्रसंख्यारहित। ऋषिमुनी तपती सत्य।
आणि नारदमुनि असें सांगत। हेचि पुरी पुरातन। ७ ।।
नामा म्हणे कैसें दिधलें। हें ज्ञानासी सिद्ध लाधलें।
तेंचि आम्हासी जोडलें। पूर्ण लाधलें पियूष। ८ ।

३६१. देव म्हणे नामया। ऐकें येथें चित्त देऊनिया।
एक एक तीर्थ सांगावया। हें तों पुराणीं असे। १ ।
नकळे देवाची थोरी। कैसे पुढारिले मुरारी।
गौप्यगुज श्रीहरी। सांगतसे नामया। २ ।
पुराणीं म्हणसी कोण कथा। तरी ऐकें गा तूं सकळार्था।
शैवशास्त्र हा ग्रंथ सर्वथा। सिद्ध मार्ग असे। ३ ।
जें जें जुनाट क्षेत्रतीर्थ। जें जें ब्रह्मनामें परमार्थ।
तो तो सांगितला हेत। चतुराननें। ४ ।
ऐसें देवमुखींचें वचन। ऐकतां संतोषले पूर्ण।
मग देताती आलिंगन। एकमेकांसी। ५ ।
जयजयकाराची ध्वनी। विठ्ठलनामें गर्जे वाणी।
प्रेम वोसंडत नयनीं। स्फुंदन रोमांचित दाटले। ६ ।
स्फुंदत नामा नाचे गाये। परिसा म्हणे वोळली माये।
तो ज्ञानासी पान्हा होये। पूर्ण बोधाचा। ७ ।
नामा म्हणे सकळ संतमेळीं। कथा सांगितली रसाळी।
तंव ज्ञानदेवा करतलामळीं। समाधि शेज घातली। ८ ।

३६२. मग म्हणे सर्वज्ञ विठ्ठल । न लावावा वाढवेळ ।
मग पातले निर्मळ । सिद्धेश्वरलिंगी । १ ।
धन्य धन्य हरि दिवस । धन्य धन्य हा निवास ।
आपण हृषिकेश । भक्ता साहे । २ ।
वैष्णव मिळाले संपन्न । गाती हरिनाम कीर्तन ।
तंव पातले सोपान । प्रेमें वोसंडत । ३ ।
चरणीं घातली मिठी । विठोजी म्हणे उठी उठी ।
लवलाहे उघडी दृष्टी । भेट ज्ञानदेवासी । ४ ।
येरु म्हणे मी कृतकृत्य । नामस्मरण तुझें नित्य ।
तेणें सकळ हित । आमुचें झालें । ५ ।
तूं चि गा जनक जननी । तूंचि एक त्रिभुवनीं ।
पाहातां नित्य उन्मनी । लागे आम्हां । ६ ।
समाधि शेज ज्ञानेसी । घातली अहर्निशीं ।
ते कर्णी परिसत जिवेंसी । तुवा चरण धरित आलों । ७ ।
नामा म्हणे ज्ञान सोपान । एक झाले जनीं जनार्दन ।
समाधि सांगे संजीवन । अलंकापुरीं आले । ८ ।

संत नामदेवांना शैवशास्त्र ग्रंथ ज्ञात होता.

३६३. तंव निवृत्तिसी उन्मनी । बैसका होती सप्तदिनीं ।
ते पालटोनी तत्क्षणीं । मूर्ति ते न्याहाळी । १ ।
निवृत्ति निधान । सोपान निजधन ।
ज्ञानदेव आपण । तिन्ही मूर्ति । २ ।
कोण भाग्याचे संतुष्ट । जेथें प्रगटलें वैकुंठ ।
विठ्ठलनामें पूर्ण पाठ । अलंकापुरीसी । ३ ।
आदिक्षेत्र जुनाट । युगें सांगतां उद्भट ।
जें कां पुण्यरूप प्रगट । सांगतसे महिमा । ४ ।

ऐसा उत्साह गमला। निवृत्ति ध्यानीं निवाला।
तंव सोपान आलिंगला। ज्ञानराजें । ५ ।
निवृत्ति पाहे ज्ञानाकडे। येरु धांवे लवडसवडे।
तंव चरणरजामाजी बुडे। मन निमग्न केलें। ६ ।
तिन्ही देव एकत्र। सत्व रजतमादि मंत्र।
हें गाताती नर जे स्तोत्र। ते उद्धरती सर्वदा। ७ ।
नामा म्हणे तिन्ही देव। मिळाले सांग वैभव।
समाधि सेज माधव। देतु असे ज्ञानदेवा। ८ ।

३६४. हस्त ठेविला माथया। ज्ञानदेव लागे पायां।
विठोजी म्हणे लवलाह्या। समाधीस बैसावें। १ ।
इंद्र चंद्र देव येती। ब्रह्मादिक गीती गाती।
यम वरुण बृहस्पती। विमानें दाटती अंतरिक्षीं। २ ।
तंव पातले गरुडदेव। रुक्मिणी सत्यभामा भाव।
राही माता गोपी सर्व। समाधि ज्ञानदेव पाहावया। ३ ।
ब्रह्मा इंद्र प्रजापती। सर्व अंतरिक्षीं पाहाती।
अलंकापुरीं ये श्रीपती। हरुष चित्तीं ज्ञानदेवा। ४ ।
ऋषिमुनि गणगंधर्व। पिशाच गुह्यक सर्व।
ध्रुव अंबऋषि माधव। चित्तीं भाव पाहावया। ५ ।
ऐसीं दाटलीं विमानें। संत जाणितले ज्ञानें।
ज्ञानदेव ब्रह्म होणें। हें विंदान विठ्ठलाचें। ६ ।
जयजय शब्दें ध्वनि गर्जे। तेणें स्वर्ग मृत्यु पाताळ गाजे।
पाताळीं शेष म्हणे भुंजे। प्रेमें फुंजे न समाये। ७ ।
नामा म्हणे शिवादिक। सिद्धेश्वरीं मिळाली सकळीक।
पाहाती विठ्ठल कौतुक। ज्ञानदेवसमाधीचें। ८ ।

३६५. वेदध्वनि केलिया मुनी। गंधर्व गायनें होती गगनीं।
ब्रह्मादिक इंद्र विमानीं। इंद्रायणी ज्ञानदेवीं। १।
लागलिया मंगळतुरे ध्वनी। तीर्थें असती उभीं कर जोडुनी।
विठ्ठलदेव ज्ञानसंजीवनी। नयनीं न्याहाळिती। २।
राही रखुमाई माता। सत्यभामा गोपी समस्ता।
आरतिया ओवाळती निभ्रांता। ब्रह्मत्वरिता ज्ञानदेवा। ३।
देवऋषिगण सकळ। जयजयकार ध्वनि मंजुळ।
स्तुतिस्तोत्रें सकळ। नक्षत्रादि गाती। ४।
वरुषती दिव्य सुमनें। निवृत्ति सोपान नारायणें।
संबोखिले संजीवनें। नित्य पारणें हरिपाठें। ५।
परिसा भागवत डुल्लत। विठ्ठली झाला कृतकृत्य।
नामा असे शोकाकुलित। चरणीं रत विठ्ठलाच्या। ६।
शेज घालुनी सुमनीं। विठ्ठल पाहे रुक्मिणी।
ज्ञानदेवाचे गुण मनीं। आठवती म्हणे हरी। ७।
नामा झाला भयभीत चित्तें। ज्ञानासारखें रत्न मागुतें।
न देखों ऐसें विठ्ठलातें। पुसे त्वरित रुक्मिणी। ८।

३६६. देव म्हणती रुक्मिणी। हा एकचि योगी देखिला नयनीं।
हेंचि ज्ञान संजीवनी। जाण त्रैलोक्यासी। १।
धन्यधन्य धरातळीं। जो यातें दृष्टीं न्याहाळी।
तो वाहात येईल टाळी। वैकुंठ भुवनासी। २।
जो करील याची यात्रा। तो तारील सकळ गोत्रां।
सकळही कुळें पवित्रा। याचेनि दर्शनें होतीं। ३।
अलंकापुरीं हें शिवपीठ। पूर्वीं येथें होते नीळकंठ।
ब्रह्मादिकीं तप वरिष्ठ। येथेंचि पैं केलें। ४।

इंद्र येऊनियां भूमीसी । याग संपादिले अहर्निशीं।
इंद्रायणी इंदोरिसीं । पंचक्रोशी यापासूनि । ५ ।
येथें त्रिवेणी गुप्त असे । भैरवापासोनि भागीरथी वसे ।
पूर्ववटि जे माया दिसे । ते प्रत्यक्ष जाणा पार्वती । ६ ।
भोंवतीं वनवल्ली वृक्ष । येथें देव येऊनि होती पक्ष ।
हे असे नित्य साक्ष । अस्थी नासती उदकीं । ७ ।
पंढरीहुनि हें सोपें । जनाचीं हरावया पापें ।
कळिकाळ कोपलिया कोपें । त्याचे न चले अलंकापुरीसी । ८ ।
ऐसें सांगतां हरिसी । प्रेम ओसंडलें रुक्मिणीसी ।
म्हणे धन्य धन्य जयाचे कुसीं । ज्ञानदेव जन्मले । ९ ।
नामा म्हणे माझा स्वामी । सर्वे संतसमागमीं ।
ऐसें सांगितलें ग्रामी । अलंकापुरीसी । १० ।

३६७. तंव पुसती होय माता । तुम्ही झणें खेद करा चित्ता ।
तरी ज्ञानासारिखा कां आतां । समाधीसी बैसवितां । १ ।
हें सांगावें सविस्तर । याचे कोण कोण अवतार ।
बंधु त्रिवर्ग हे साचार । आणि ते भगिनी । २ ।
देव म्हणती ब्रह्मा होय । सोपानदेव नेणसी काय ।
निवृत्ति शिव ज्योतिर्मय । ज्ञानदेव ब्रह्मनिघोट । ३ ।
ऐसे ब्रह्मा विष्णु हर । मुक्ताई ते मूळमाया साचार ।
तारावया चराचर । कलिमाजी अवतरले । ४ ।
रुक्मिणी पुसे देवासी । कां कलिमाजी जन दोषी ।
हे घातली देवा पुसी । ते सांगती महाविष्णु । ५ ।
तरी ऐकें हो साचार चित्तें । तूं काय नेणसी त्या व्यासातें ।
ग्रंथीं सांगितलें भारतें । कलिमाजी जन दोषी । ६ ।

कृष्ण अवतार झाला। पांडवीं निजठाव ठाकिला।
तेथून एक शक झाला। जन्मेजयापासुनी ।७।
तया मागें विक्रमशक। पुण्य पवित्र सकळ लोक।
कलियुगीं पुण्यश्लोक। उज्जनिये नांदती ।८।
तेणें एकशत पंचतीस। हरिले कळिकाळ दोष।
पुढें शालिवाहन व्हावयास। अवतार जाण पैठणीं।९।
तो हा शालीवाहन। अठराहजार जाण।
तें क्षेत्र प्रतिष्ठान। गंगातीरीं प्रत्यक्ष।१०।
या शकामाजी प्रथम। राजा भोज उत्तम।
मग पुण्यपुरुष जन्म। थोडे घेती कलियुगीं।११।
राजे भ्रष्ट यवन झाले। ठायीं ठायीं दोष जडले।
मग इहीं अवतार घेतले। कलि दोष हरावया।१२।
रुक्मिणी म्हणे स्वामी। सत्य सांगितलें तुम्हीं।
पुराण प्रसिद्ध आम्ही। अवतार चरित्रें जाणतसों।१३।
नामा म्हणे पुढें हे जन। यवन संसर्गें कठीण।
होतां गाती हरिचे गुण। ते उद्धरती सर्वथा।१४।

३६८. पुष्पक विमानतळीं। हरि उतरले भूतळीं।
तंव उदयो पूर्वमेळीं। सूर्याचा जाहला। १।
धन्यधन्य प्रश्नोत्तर। धन्यधन्य ते तरुवर।
धन्य ज्ञानदेव अवतार। तिन्ही देव प्रगटले। २।
संत सनकादिक देव। आणि भक्त आले सर्व।
स्नानें करूनियां भाव। हरिचरणीं ठेविला। ३।
विलाप मांडिला भक्तीं। खंति करिती त्रिजगतीं।
ज्ञानदेवासारिखी मूर्ती। न देखों म्हणती देवराया। ४।

देव म्हणती निवृत्ति । तूं प्रत्यक्ष शिवमूर्ति ।
तारावया क्षिती । अवतार धरिला । ५ ।
सोपानें घातलें लोटांगण । मुक्ताईने धरिले चरण ।
संत करिताती स्तवन । पांडुरंग रायाचें । ६ ।
मग संबोखोनियां हरी । सोपान देवो धरिला करीं ।
निवृत्ति मस्तकावरी । करकमळ ठेवितसे । ७ ।
नारा विठा पुढें चाले । ऐसे इंद्रायणीस आले ।
सौंदडी वृक्षातळीं बैंसले । सहपरिवारें सकळही भक्त । ८ ।
न्याहाळिती कांसव दृष्टी । ऐसा हरि चालत सृष्टीं ।
नामा होतसे हिंपुटी । ज्ञानदेवाकारणें । ९ ।

३६९. तंव अंतरिक्ष गगनीं । अवचित झाली वाणी ।
भक्त तरतील ये मेदिनीं । ज्ञानदेव दर्शनें । १ ।
धन्य धन्य वृक्ष अजान । धन्य धन्य सिद्धेश्वरस्थान ।
ज्ञानदेवा समाधान । धन्य अलंकापुरीं । २ ।
ऐंसी खवाणी वदली । जयजयकारें टाळी पिटिली ।
तंव स्नानसंध्या सारिली । देवभक्तीं सकळिकीं । ३ ।
मग पाहोनियां शुभदिन । देवें आदरिलें प्रयाण ।
नामा होतसे खेद क्षीण । ज्ञानदेवाकारणें । ४ ।

३७०. मग प्रश्न आदरिला । नामा स्फुंदों जो लागला ।
कां गा ज्ञानदेवो गेला । मज सांडूनियां । १ ।
कैसा होय तुझा दास । कैसी पाहो तुझी वास ।
ज्ञानाकारणें कासावीस । जीव माझा होतसे । २ ।
देव म्हणे नामयासी । झणी कासावीस होसी ।
तू रे तयातें नेणसी । तें कैसें आईक पां । ३ ।

ज्ञानदेव ज्ञानसागरू । ज्ञानदेव ज्ञानागरू।
ज्ञानदेव भवसिंधु तारू । प्रत्यक्ष रूपें पैं असे। ४ ।
ज्ञानदेव ज्ञानगम्य । ज्ञानदेव ज्ञानधर्म्य ।
ज्ञानदेव ज्ञाननेम। सर्वथैव पैं असे। ५ ।
ज्ञानदेव हाचि देव । ज्ञानदेवीं धरलिया भाव ।
ज्ञान होईल जीवां सर्व । यासी संदेह नाहीं। ६ ।
ज्ञानदेवी धरितां ध्यान। ध्यातां होय समाधान ।
जीव शिवीं परिपूर्ण। एके रात्रीं कीर्तन केलिया। ७ ।
ह्मणें तूं व्याकुळ होसी चित्तें। मनी आठवीं गा मातें।
नामस्मरणें एकाग्र चित्तें । रामकृष्ण गोविंद । ८ ।
नामा म्हणे तूं समर्थ होसी । अर्जुना प्रीति करिसी।
हें सांगितलें व्यासी । एकादशाध्यायीं । ९ ।
तैसा पावे तूं विश्वेशा। विश्वरूपा जगन्निवासा ।
मी होतसें कासावीसा। ज्ञानदेवाकारणें ।१०।
तरी तूं गा युगानयुगीं। असशी भक्तांचिया संगीं।
आम्ही विनटलों पांडुरंगीं । रंगारंगी विठ्ठलीं ।११।
एक वेळा माझा शोक । दुरी जाय हरे विख ।
ते करी निर्विशेष । नामा येतसे काकुळती ।१२।

३७१. तंव नावेक श्रीहरी । तटस्थ घटिका चारी।
ध्यान धरूनी अंतरीं। निश्चळ राहिला। १ ।
जय शब्दें नामा बोभाये । केशवा त्राहें त्राहें।
मी व्याकुळ होत आहें । ज्ञानदेवाकारणें । २ ।
नारायणा त्राहें त्राहें । कृपादृष्टि तूं रे पाहे।
मी व्याकुळ होत आहें । ज्ञानदेवा कारणें। ३ ।

तुझेनि दर्शनें। ज्ञानाचेनि अवलोकनें।
मज पंढरी असणें। तुझे चरणीं गा विठ्ठला। ४।
आतां मज तूं सांभाळी। ज्ञानदेवावीण सदाकाळीं।
मज न कंठे भू मंडळीं। भानुसहित वर्ततां। ५।
तूं माझी जनक जननी। परी ज्ञानदेवावीण मेदिनी।
शून्य वाटे मजलागुनी। जैसे मत्स जीवनेवीण। ६।
तूं रक्षिता सर्व जीवांसी। तरी कां दुःख दिधलें आम्हांसी।
तूं जवळी असतां हृषिकेशी। ऐसी दशा हे प्राप्त। ७।
नामा खेद क्षीण झाला जीवें। तंव नेत्र उघडिले देवें।
आलिंगिला केशवें। चारी भुजा पसरूनी। ८।

३७२. नामा न राहे खेद करूं। केशव ठेवी अभयकरू।
म्हणे तूं दुःखिया होसी थोरू। ज्ञानदेवा कारणें। १।
धन्यधन्य तुम्ही भक्त। नित्य विष्णुचरणीं रत।
पुण्यशीळ भाग्यवंत। ज्ञानदेव नामया। २।
तुमचेनि जन हे कृतार्थ। कवित्वें तरेल हें सत्य।
माया मोहें निरसे सत्य। नामस्मरणें तुमचेनी। ३।
धन्य ज्ञानदेव ज्ञानशिळ। ज्ञानदेवा ऐसा सुढाळ।
मी न देखें भूमंडळ। सकळही पाहतां। ४।
तूं करिसी खेद त्याचा। तरी तो आत्मा माझा साचा।
भाव सांडीं सांडीं द्वैताचा। निखळरूपें पाहें पां। ५।
तुम्ही भक्त अवघे आवडते। तुमचेनि साजिरे पुर्णचित्तें।
मज पंढरीस येणें आवडतें। नाम गाताति ये प्रीती। ६।
पुंडलिक माझा भक्तसखा। परी प्रेमळ तुम्ही विशेषा।
तुमचेनि सर्व दुःखा। हरणें मी हें जाणावें। ७।

नामा म्हणे ज्ञानदेवाचें। मज दर्शन होईल साचें।
तरीच रंगणीं मी नाचें। श्रीहरिकीर्तनीं पंढरीये। ८।

३७३. ऐसें परिसले विठ्ठलें। तंव रूक्मिणीनें विनविलें।
याचे करी जो जें म्हणितलें। हाकारिजे पुंडलिक। १।
धन्य धन्य धरातळीं। वोळले वोळले वनमाळी।
वैष्णवीं पिटिली टाळी। जयजय शब्दें करुनियां। २।
गरूडासी सांगे केशव। कैसा भेटे ज्ञानदेव।
पुंडलिकासी जाउनी सर्व। वृत्तांत सांगे येथींचा। ३।
तेणें नमस्कारूनि हरी। निघाला पक्षाच्या फडत्कारीं।
भेटला पुंडलिका झडकरी। यथाविधीनें सांगितलें। ४।
पुंडलिक विस्मित चित्तीं। म्हणे धन्यधन्य ज्ञानमूर्ती।
ज्या कारणें वैकुंठपती। अलंकापुरीस गेले। ५।
धन्यधन्य विठोबाचे चरण। धन्यधन्य माझे नयन।
धन्य नामा रूपी संपन्न। विष्णुभक्त सखा माझा। ६।
मग गरूडासी पुसिलें। ज्ञानदेवा हाकारिलें।
दिव्य विमानीं बैसविलें। चला म्हणितलें अलंकापुरीसी। ७।
नामा असे खेद करीत। केशव तयासी संबोखित।
तुम्हां दोघांचा एकांत। माझेनि संगें पुरेल। ८।

३७४. पुढें चालिला गरूड। आक्रमित अवघें ब्रह्मांड।
मागें विमान शुभ्र प्रचंड। पुंडलिक आणितसे। १।
धन्य हरिभक्तांचा मेळ। धन्य धन्य तो गोपाळ।
धन्य धन्य अलंकापुरी सुढाळ। ज्ञानदेव येतसे। २।
दुरोनि लक्षित रूक्मिणी। हरूषें सांगे चक्रपाणि।
पैल विमान येतसे गगनीं। दाखविजे नामया। ३।

मग नामयासी सावध । करूनियां तो गोविंद।
म्हणे तुझा पुरविला रे छंद । पैल ज्ञानदेव येताहे । ४ ।
नेत्र विकसित पाहे । तंव गगनीं विमान दिसताहे ।
पुंडलिक गरूड आहे । दिव्य देही विमानीं । ५ ।
ऐसा जंव तटस्थ घटिका। तंव उतरलें निमिष्य एका ।
नामा पावला संतोषा। ज्ञानदेवा देखोनी । ६ ।
विमान घंटि गर्जत। नामा पुढारा चालत।
जीजी रुक्मिणी म्हणत। वेगु कीजे ज्ञानदेवा। ७ ।
नामा ज्ञानदेव भेटले । पुंडलीकें विष्णु नमस्कारिले।
भक्तीं जयजय शब्द केले । देवीं पुष्पवृष्टि केलिया । ८ ।

३७५. आलिंगन पडिलें दृढ । मिठी न सुटे पडिलें गूढ ।
पुंडलिक म्हणे मज चाड। या विठ्ठल चरणाची । १ ।
तुझे दरूषनें माझा लाभ। जैसा ज्ञानदेवावरी लोभ ।
नामयावरी स्वयंभ । तैसाचि करीं विठ्ठला। २ ।
नामदेवा अलिंगिलें प्रीतीं । शिर चरणावरी अवचितीं।
ज्ञानदेवाच्या ठेवी पुढती । म्हणे धन्य क्षितीं मी एक। ३ ।
पुंडलिक म्हणे नामया। धन्यधन्य तुझा थाया ।
क्षिती आणिले वैकुंठराया। ज्ञानदेवाचेनि स्मरणें। ४ ।
धन्य युगानयुगीं तुम्ही । धन्य देखिलें तीं आम्ही ।
धन्य अलंकापुर जन्मीं। उपजोनी जो देखेल। ५ ।
पंढरीहुनी हें मूळपीठ । जुनाट पैं वैकुंठ ।
पूर्वी येथें होते नीळकंठ। ब्रह्मा विष्णू रूद्र इंद्र। ६ ।
तें हें शिवक्षेत्र प्रत्यक्ष । पूर्वे मातुलिंग साक्ष।
तेथेंही केशव प्रत्यक्ष। चतुर्भुज रूपें असे । ७ ।

दक्षिणे पुण्येश्वर देवो । पुण्यस्थळ महादेवो ।
मूळपीठीं नागेंद्री पहावो । त्रिवेणीरूपें वाहातसे । ८ ।
पश्चिमे इंदुरिये देवो । ब्रह्मेश्वर उत्तम ठावो ।
उत्तरे सिद्धेश्वर देवो । खेटक ग्रामीं भागीरथी । ९ ।
मध्यस्थळीं हे इंद्रायणी । सरसी भागीरथी वाहिनी ।
सिद्धेश्वर शोभे स्थानीं । ज्ञानदेवो सहित । १० ।
ऐसिये दक्षिण वाहिनीसी । स्नान घडतां अहर्निशीं ।
कोटि तीर्थें प्रयाग काशी । प्रसन्न होती हरिहर । ११ ।
ऐशी ये तीर्थीं देवा । समाधि दिधली ज्ञानदेवा ।
पुंडलिक विनवितसे केशवा । धन्य भाग्य नामयाचें । १२ ।

३७६. स्वर्ग मृत्यु पाताळ तिन्ही ताळें । उदर विराटलें थोर विश्वरूप । १ ।
समाधि संजीवन निवृत्ति फावलें । तें निधान देखिलें आम्हीं तुम्हीं । २ ।
निवृत्ति सोपान ज्ञानदेव निधी । मुक्ताई सिद्धि अलंकापुरीं । ३ ।
पंढरी प्रत्यक्ष केली ज्ञानदेवें । उभारूनि बाहे सांगे आम्हां । ४ ।
कळिकाळासी त्रास विठ्ठल उच्चारीं । हरि चराचरीं भरला दिसे । ५ ।
सर्वत्र सबाह्य अंतरंग रूपडें । तें रूप फाडोवाडे पारखिलें । ६ ।
चिंतामणीचें सार कल्पतरू उघडें । दावूनियां मूढां तारियलें । ७ ।
सुवर्णाचा पिंपळ तिही केला ठाउका । त्या समीप देखा कल्पतरू । ८ ।
सिद्धेश्वरलिंगीं सिद्धिबुद्धि दाता । जड जीवा मुक्तता देतु हरी । ९ ।
ऐशीये स्थानी ज्ञानदेव राहिले । राहुनी तारिलें मूढजनां । १० ।
नामा म्हणे ज्ञानदेव हा दातार । जड जीवा उद्धार विठ्ठलहरी । ११ ।

३७७. तंव तेथें नवल वर्तले । आकाश असे विमानीं दाटलें ।
म्हणती मूळपीठ वैकुंठ देखिलें । पुंडलिका सकट । १ ।
पंढरीहुनि आलें कैसें । पुंडलिक देव सरसे ।
ज्ञानदेवासवें नामा असे । आणि विष्णुभक्त अपार । २ ।

राहि रखुमाई सत्यभामा । गाई गोपाळ मेघश्यामा।
म्हणती पाहाहो महिमा । या विष्णुभक्तांचा। ३ ।
सर्वे ध्रुव प्रल्हाद अंबऋषी । रुक्मांगद सूर्यवंशी।
आणि ऋषिमुनी तापसी । ऐशिया समवेत वनमाळी। ४ ।
बळी भीष्म नारद । उद्धव अक्रुर विद्गद।
आणि बिभीषण सुबुद्ध। हनुमंतादि करूनि। ५ ।
हाहा हूहू गंधर्व गाती । रूणु झुणु रुणु झुणु वीणे वाजती।
देवांगना आरती ओंवाळिती। देवभक्तांसहित । ६ ।
ऐसा शुभ काळ समयो। झाला भाग्याचा उदयो।
ज्ञानदेव नामदेव पहाहो। धन्यधन्य धरातळीं। ७ ।
नामा नुघडी दृष्टीसी। हृदयी ध्यातुसे हृषीकेशी।
ज्ञानदेवो निज मानसी। विष्णुमूर्तीसी लीन झाला। ८ ।

३७८. तंव बोलत उद्धव। धन्यधन्य हा देवाधिदेव ।
धन्य धन्य ज्ञानदेव। निजभक्त आवडता । १ ।
धन्य तीर्थ इंद्रायणी। धन्य प्रत्यक्ष शूळपाणि।
तारक ब्रह्म त्रिवेणी। मिश्रित रूपें वाहातसे। २ ।
चिंतामणी हे पाषाण। दिव्य वनवल्ली जाण।
जेथें लागले हरीचे चरण। ते धन्य अलंकापुरी। ३ ।
जेथें समाधीसी बैसतां । इंद्रादि सामोरे येती तत्वतां।
वैकुंठा जाईल निभ्रांता । रामकृष्ण उच्चारीत । ४ ।
यम न पाहे इकडे । काळ नमस्कारी वाडें कोडें ।
म्हणती पाहा हो केव्हडें। भाग्य या ज्ञानदेवाचें। ५ ।
ऐसें उद्धव सांगे रुक्मिणी। होय म्हणती चक्रपाणि।
पंढरिहूनि हे जुनाट पुराणी । शैवागमि बोलिलेंसे। ६ ।

ज्ञानदेवें नमस्कार केला। नामा हृदयीं धरिला।
प्रीतीनें पुढती आलिंगिला। म्हणे धन्यधन्य रे सखया। ७ ।
नामा लोळत गडबडां । चरणरजा लागीं झाला वेडा।
केशव म्हणे तूं धडफुडा । विष्णुभक्त साचार। ८ ।

३७९. ऐसी प्रदक्षिणा करूनी विष्णुभक्तां । नामा जाहलासे सरता।
रूक्मिणी म्हणे तत्वतां । वैकुंठासी न्यावेंजी। १ ।
नामा म्हणे नेघें मुक्ती। मज पंढरीची आर्ती।
विठ्ठलनामें करीन कीर्ति । नित्यकाळ जीवन्मुक्त। २ ।
मज नित्यमुक्ता जन्म नाहीं । केशवासी माते पुसोनि पाहीं।
युगायुगीं अवतार दाही। याचेनि संगें मज घडती। ३ ।
तिहीं त्रिभुवनीं उदार। मुक्ति तुम्हापाशी साचार।
परि भक्तिवीण मुक्ति असार । कोण पामर इच्छिल। ४ ।
मुक्तिफलकट नैश्वर। फळ एक विठ्ठलसार।
विष्णुभक्तिसी ज्यांचा निर्धार । त्यांचे चरण वंदीन माथां। ५ ।
विष्णुवीण कीर्तन न करीं। भक्तिवीण नसे क्षणभरी ।
कीर्तन करीन गजरीं। रामकृष्ण गोविंद। ६ ।
मज नामाचें अमृत हरी। माझें मुक्ति दास्य करी।
तूं मूळ माता जाणसी जरी। तरी तुजशीं हें गुह्य बोलिलों। ७ ।
नामदेव परतोनी पाहे । तंव ज्ञानदेवें उभारिले बाहे।
म्हणे विष्णुभक्ति ऐशी आहे । ऐक माते साचार। ८ ।

३८०. भक्त अमर स्वस्ति क्षेम। चरणरजें डौरले व्योम।
मग कैलासीं मंदाकिनी सोम । नीळकंठें शिरीं धरिली। १ ।
धन्य विष्णुचरणींची गंगा। स्नपन होत महालिंगा।
भीमरथी मृत्युलोकीं सवेगा। इंद्रायणी समरसे। २ ।

भोगावती पाताळा गेली। मग विष्णुचरणीं गुप्त ठेली।
मग पुरोनियां उरली। त्रिंबक शिखरीं। ३।
मग कितेका काळे भागीरथी। भगीरथें आणिली सारथी।
सगर उद्धरिले त्वरितीं। विष्णुतीर्थें करूनियां। ४।
ऐशी त्रिभुवनीं ज्याची थोरी। तो मुगुटमणी हा हो श्रीहरी।
त्यातें सोडलिया मुक्ति चारी। काय आम्हां तारिती। ५।
सर्व तीर्थें ज्याचे रंक। आम्ही तयाचे सेवक।
ज्याचेनि नामें हें त्रैलोक्य। नाम घेतां तरती। ६।
तो पूर्ण बीजमंत्र आम्ही जाणों। विष्णुवीण कांहीं नेणों।
पूर्ण ब्रह्म काय म्हणों। हा महिमा तूं जाणसी। ७।
ज्ञानदेवें नमस्कारिलें हरी। निवृत्ति सोपान झडकरी।
मुक्ताई भेटली लवकरी। ज्ञानदेवा करीं धरियेलें। ८।

३८१. मग संतोष झाला हरिभक्तां। ज्ञानदेव झाला बोलता।
निवृत्तीसी म्हणे तुम्ही जावें आतां। त्रिंबकशिखराशी। १।
करूनि नमस्कार हरीसी। वेगीं जावें वैकुंठासी।
नित्य हरिचरणापाशीं। तुम्ही आम्ही सोपान। २।
मुक्ताई म्हणे ज्ञानदेवा। मज विठोबासी निरवा।
मजवरी लोभ असों द्यावा। रुक्मिणी माता आदिकरून। ३।
पुंडलिकासी निरवावें। समस्तांसी क्षेम सांगावें।
कृपादृष्टी अवलोकावे। मजलागीं ज्ञानदेवा। ४।
ज्ञानें करूनि विज्ञान। भक्तीसी करावें निरूपण।
द्यावें समाधि संजीवन। तुम्ही यावें शीघ्रवत। ५।
निवृत्तीनें दिधलें उत्तर। आम्ही जावू वेगवत्तर।
सोपानासी मार्गीं निरंतर। समाधीसी बैसवूनि। ६।

तंव बोलिला यादवराणा। तुम्ही सांगितल्या समाधीच्या खुणा।
परी नामयावरी जाणा। माझी कांसवदृष्टी। ७।
नामा म्हणे विठोबासी। तूं स्वामी दीनाचा होसी।
गेलें निधान ज्ञानदेव दाखविसी। मज नयनीं प्रत्यक्ष। ८।

३८२. ऐसें बोलोनियां हरी। रुक्मिणीसीं विचार करी।
यासी भोजनें परोपरी। अन्नें निपजवावीं। १।
संतोष झाला हरिभक्तां। जेथें स्वयें हरिभोक्ता।
कर्ता आणि करविता। सर्व चाळक विठ्ठल। २।
तंव दिव्यग्राम उभवुनी। भक्तीं देखिले नयनीं।
विश्वकर्मा येउनी। उत्तरापंथें निर्मिलें। ३।
तंव अष्टमहासिद्धी। सर्व सामोग्रीची समृद्धी।
कर जोडूनि कृपानिधी। विनविती आनंदें। ४।
दिव्य वनें दिव्य वल्ली। दिव्यसुमनें समग्र झालीं।
वैकंठीहूनि आलीं। महाविष्णु कारणें। ५।
तेथें सुगंध परिमळ। जवादीकस्तुरी निर्मळ।
चिंतामणी देती ढाळ। नानाकीळ दीप्तीचे। ६।
चंदनाचे खांब उभारिले। पवळ वेलीचे शोभले।
मुक्तांफळांचे घोंस मिरवले। रत्नखचित चामरें। ७।
चंपक सुमनाची हारी। सेवंती बटमोगरे नानापरी।
नानापुष्पीं परिमळ आगरीं। दिव्यवनें कीं शोभती। ८।
ऊंस खर्जुरिया पोफळी। फणसें नारिंगें नारळी केळी।
कर्दळी वाढिन्नलीया सरळी। उदकपाट वाहाताती। ९।
तेथें भ्रमर रुणझुण करिती। गोपाळ वेणू वाजविती।
नानापरी बागडे धरिती। देव पाहती विमानीं। १०।

तेथें योगियांचीं ध्यानें। निश्चळ राहिलीं आसनें।
निवृत्ति सोपानें। तेथें देवडे उभे असती।११।
नामा जातो लोटांगणीं। वैकुंठ उतरलें मेदिनी।
अलंकापुर पाटणीं। उत्तरपंथे देखिलें।१२।

३८३. ऐसें देखिलें वैष्णवीं। वैकुंठ नगरीं चिरंजीवी।
आणि ज्ञानदेव गोसावी। विष्णुमूर्ति चतुर्भुज।१।
तालालोरी वाजविती पावा। समाधान होतसे जीवां।
नामा विनवितो केशवा। तुझ्या दरुषनें निवालों।२।
तंव रूक्मिणीनें विनविलें। यासी भोजन सारा का वहिले।
तंव अक्रूरें पाचारिलें। समस्तांसी देखा।३।
उद्धव घालीत आसनें। ताटें विस्तारिलीं बोणें।
राही रुक्मिणी विचक्षणें। पंचामृतें वाढिती।४।
समस्त भक्त दाटले। पांथीकर एकवटले।
नानापरी भात विस्तारिले। परिमळीत घमघमा।५।
वरी मिरवे मुगांचें वरण। कथिका वाढिली संपूर्ण।
नाना कोरिके विस्तीर्ण। रुक्मिणी वाढितसे।६।
कामधेनूचें घृत। पयोदधिक्षीर वाढित।
नानापत्र शाखा शोभत। वैष्णवांच्या ताटीं।७।
ऐसें समस्तांसी संपूर्ण। भोजनासी बैसविले प्रीति करुन।
तंव देव बोलती आपण। ज्ञानदेवासी।८।
निवृत्ति सोपान बोलवा। मुक्ताईस वेगी आणवा।
पंथिकरासी रिघावा। ताटीं बैसवा समस्तासी।९।
विष्णुमूर्ति चतुर्भुज। पूजी ब्राह्मणद्विभुज।
तुळसी मंजिरी केशीराज। त्यांचे मस्तकीं वाहतसे।१०।

चरणतीर्थ घेतलें। तेणें समस्त मंदिर शिंपलें।
आपण मुखीं घातलें। म्हणे कृतकृत्य झालों मी।११।
नामा तिष्ठत उभा द्वारीं। त्यासीही रुक्मिणी ताट करी।
ऐशीं भोजनें परोपरी। झालीं वैष्णवांचीं।१२।

३८४. ऐसे भक्त जेवुनि धाले। समस्त पांथिक उठिले।
गोपाळें विडे दिधले। आपुलेनि करकमळे। १ ।
धन्य धन्य तें भोजन। धन्य धन्य तें निधान।
धन्य धन्य तो वृक्ष अजान। धन्य नारायण अलंकापुरीं। २ ।
विठ्ठलें दिधलें वचन। यांसी घालारे आसन।
तंव उद्धवें आपण। समस्तां बैसकार दिधले। ३ ।
पूजिले गंधाक्षतां लावुनी। टिळे उटी कर्पूर चंदनीं।
ऐसे तिये वैकुंठ भुवनीं। वैष्णवांसी पूजी हरी। ४ ।
तंव म्हणे रुक्मिणी। नामा आणा बुझावुनी।
आपुलेनि हातें चक्रपाणी। त्यासी घांस घालावे। ५ ।
ऐसें सांगतां हरीसी। बुझाविती नामयासी।
तो स्फुंदत उकसाबुकसी। मग चहूंकरीं उचलिला। ६ ।
सवें संतांचा मेळा। तयामाजी परब्रह्म पुतळा।
नामा बुझावोनी तात्काळा। देहावरी आणिला। ७ ।
तंव विस्तारूनि आणिलीं ताटें। माजी षड्रस अन्ने बरवंटें।
रुक्मिणी आणि जेथें वैकुंठ। भक्ता सहित उभे असती। ८ ।
नामयातें संबोखोनि हरी। बैसविला मांडियेवरी।
कवळ घ्यावया मुख पसरी। निजकरे हरी घालितसे। ९ ।
नामा आनंदें डुल्लत। तृप्त झाला प्रेमें ओसंडत।
सकळ संतां कवळ देत। आपुले निजकरें।१०।

३८५. ऐसा कळवळा भक्तांचा। भोक्ता हरी वैकुंठींचा।
उतरोनि अलंकापुरीं साचा। करी भक्तांचा उत्सव। १।
ऐसे जेवुनी धाले। हरी करेचि निवाले।
मग सुखें रहिवासले। सकळ भक्त वैकुंठीं। २।
देव म्हणती निवृत्तीसी। तुम्हीं जावें त्रिंबक शिखरासी।
मग समाधी सरसीं। गंगोदकें करुनि घ्यावी। ३।
तंव सोपान म्हणे स्वामी। पूर्वी बोलिले होतेति तुम्ही।
कऱ्हे पठार संवत्सरग्रामीं। समाधी देऊ म्हणोनि। ४।
देव म्हणती संतांसी पुसा। हा ज्ञानदेव असे सरिसा।
हाही दिव्यदेही आम्हासारिखा। येईल तेथवरी। ५।
मुक्ताई म्हणे देवाधिदेवा। आम्हीं करावी चरणसेवा।
तुझेनि विचारें जी केशवा। समाधी धन भक्तांसी। ६।
ऐसा करिती विचार। तंव पातला राजा इंद्र।
भक्तीं केले जयजयकार। देवें दुंदुभी वाजिवल्या। ७।
संत सनकादिकीं स्तोत्रें। मुखीं आरंभिलीं पवित्रें।
गाती हरिनाम चरित्रें। ऋषिगण सकळ। ८।
धन्य अलंकापुरी ग्राम। जेथें प्रत्यक्ष पुरुषोत्तम।
उतरोनि वैकुंठधाम। सोहळा करी भक्तांचा। ९।
नामा नाचे हरिचे द्वारी। ब्रह्मांड गरजे जयजयकारीं।
निवृत्ति सोपान म्हणती हरी। आम्हां निरंतरीं सांभाळीं। १०।

३८६. नानागंधें तुळसी माळा। वैष्णवीं घातलिया गळां।
नमस्कार करिती गोपाळा। चरणरजा वंदिती। १।
दोही बाही देव्हडे। संतसनकादिक गाढे।
जयजयकार पुढें। महाशब्दे गर्जिन्नले। २।

ऐसें इंद्रायणीच्या तटीं । हरी रुक्मिणी जगजेठी ।
संतसनकादिकांची गोमटी । मांदी मिळाली असे । ३ ।
तंव पुंडलिकें नमस्कार केला । म्हणे तूं कां गा येथें विठो उगला ।
बहुत दिवस राहिला । या ज्ञानदेवाकारणें । ४ ।
तरी पंढरीहुनि हें श्रेष्ठ । तूं येथें उभा अससी प्रगट ।
भूमी उतरलें वैकुंठ । ज्ञानदेवाकारणें । ५ ।
बहुत दिवस येथेंचि झाले । मी न देखें विटेवरी जंव पाउलें ।
तंव नयन माझे भुकेले । न राहाती देवराया । ६ ।
देव म्हणती पुंडलिका । तूं भक्त माझा निजसखा ।
आणि हा ज्ञानदेव देखा । दुजा न देखों आणिक । ७ ।
हे संतसनकादिक माझे । यांचेनि समागमे माझें बिजें ।
नामा डौरिन्नला यांचे चरणरजें । मग जावोरे पंढरीसी । ८ ।

३८७. सर्व तीर्थें मिळालीं अनंतें । तीं सुखी करुनी कृतार्थें ।
संवत्सरां जावोनि सोपानातें । समाधीसी बैसवूं । १ ।
अनंतसुखाचिया रासी । उदैल्या भक्तांचिया मानसीं ।
आनंद झाला पुंडलिकासी । मग न बोले कांहीं । २ ।
सोपान म्हणे वैकुंठा । बीजें किजो महा श्रेष्ठा ।
संवत्सर ग्राम कऱ्हे तटां । वैकुंठासहित चालावें । ३ ।
इंद्र चंद्र ब्रह्मादि देव । आणि गण मिळाले सर्व ।
तेहतीस कोटी देव । विमानीं आरूढले देखा । ४ ।
निवृत्ति सोपान ज्ञानदेव । त्रिमूर्ति तिन्ही देव ।
धर्म रक्षणार्थ पहाहो । मनुष्यरूपें अवतरले । ५ ।
तिघेही उभे सन्मुख । तिघांहीं थोर संतोष ।
विनविती केशवास । स्वामी विनंति अवधारिजो । ६ ।

ये अलंकापुरीसी । स्थापावें कोटी तीर्थासी ।
जो जो भक्त येईल स्नानासी । तो वैकुंठासी आणावा । ७ ।
ऐसें ऐकोनि श्रीहरी । म्हणे धन्य धन्य तुमची वैखरी ।
जगदोद्धार केला संसारीं । बावीस वरूषें असतां पैं । ८ ।
जो जो दिवस उगवला । तो तो ज्ञानदेवें सफळ केला ।
पदपदांतर कथिला । जेणें आत्माराम संतोषे । ९ ।
पूर्वी अनंत भक्त झाले । पुढेंही भविष्य बोलिलें ।
परी निवृत्ति ज्ञानदेवे सोडविलें । अपार जीव जंतु । १० ।
जो अभक्त मनुष्यजनी प्राणी । ज्याचा भार न साहे मेदिनी ।
मग इहीं अवतार घेउनी । जग तारिलें कीर्तनें । ११ ।
नामा पंढरीस नाचत । ज्ञानेश्वर अलंकापुरीं शोभत ।
सोपान संवत्सरी मिरवित । निवृत्ति त्रिंबक शिखरीं । १२ ।

३८८. ऐसें पांडुरंग बोलिले । मग सकळ तीर्थांसी सांगितलें ।
अलंकापुरीं वसिजे वहिले । भक्त तारावया । १ ।
जो जो करील कीर्तन । तो तो तरेल जाण ।
अलंकापुरीं नारायण । स्वयें उभे असती । २ ।
ऐसा निरोप तिर्थांसी । ते तिष्ठति अहर्निशीं ।
कीर्तन करितां गजरेंसी । वैकुंठासी नेवों म्हणती । ३ ।
देव म्हणे यमुना नर्मदा । त्रिवेणी भागीरथी त्रिविधा ।
गंगा कृष्णा तुंगभद्रा । इंद्रायणीस मिळावें । ४ ।
जो जो भक्त स्नाना । तो पवित्र करावा ये क्षणा ।
वैकुंठ कैलासापर्यंत जाणा । त्यासी घेउनी जावें । ५ ।
हो म्हणती तीर्थें सकळें । मग मिनलीं आपुलेनी मेळें ।
गुप्त राहोनी यथाकाळें । आज्ञा शिरसा वंदिती । ६ ।

गया काशी त्रिवेणी। त्या शोभती विठ्ठलचरणीं।
ज्ञानदेवा समाधि रंगणीं। अखंड वाहों लागल्या। ७ ।
सुवर्णाचा अश्वत्थ। द्वारीं स्थापूनि निवास।
भोंवते देव्हडे तापस। समाधीस बैसले। ८ ।
देव म्हणे जो करील तप। तो होईल निष्पाप।
केवळ होईल शिवरूप। आत्माराम साक्षात। ९ ।
जप तप नेम मंत्र ध्यान। कोटि याग घडले पूर्ण।
अथवा द्विजीं दिधलिया अन्न। चतुर्भुज नर होती। १०।
ऐसें वचन सांगे हरी। ज्ञानदेवासी धरिलें करीं।
निवृत्ति सोपान अंतरीं। ध्यान धरोनी राहिले। ११।
नामा म्हणे कोटि तीर्थांचें। तीर्थें ओळलें पैं साचें।
पाप जाईल अनंत जन्माचें। एक स्नान केलिया। १२।

३८९. मग अष्टदिशा व्यापुनी। तीर्थें राहिलीं स्थानीं स्थानीं।
अलंकापुरीं पाटणीं। इंद्रायणीच्या तटीं। १ ।
धन्य धन्य सृष्टी तळीं। अलंकापुरीं महितळीं।
कीर्तन करितां वैष्णव मेळीं। ते चतुर्भुज नर होती। २ ।
मग पुंडलीकासी सांगितलें। कृष्णपक्षीं येथें पाहिजे आलें।
येरु म्हणे स्वामीनें सांगितलें। तें शिरसा वंदीन। ३ ।
देव म्हणे आम्ही तुम्ही। पंढरीहुनि समागमीं।
येऊ अलंकापूर ग्रामीं। सकळ तीर्थांसहित। ४ ।
मग व्यास वाल्मिक बोलाविले। त्यांसही हें तीर्थ सांगितलें।
ते तिहीं शिवपीठ ऐसें म्हणितलें। जुनाट असे केशवा। ५ ।
या शिवतीर्थाचा महिमा। कवणा वर्णवेल पुरूषोत्तमा।
पंढरी पांडुरंग महात्मा। भीमातीरही उत्तम। ६ ।

आणिक आईकें वो सर्वोत्तमा । येथें अधिक अष्टतीर्थ ग्रामा ।
पंचक्रोशीची उपमा । सिद्धि होती तात्काळ । ७ ।
ब्रह्मा विष्णु इंद्र तप । आणि योगेश्वर उमप ।
पाताळीं शेष समीप । याज खालता आहे । ८ ।
स्कंदासी उपदेश स्थान । लोहोगिरीसी येऊन ।
पुरूरवा पुण्य क्षेत्रमहिमान । पूर्वीं येथुनीचि जालें । ९ ।
येथून भीमरथी नदी । भीमाशंकरां घेऊनि गेला नंदी ।
तेथुनी उगमी पडली सर्वां आधीं । मग शंकरें तेथें स्नान केलें । १० ।
तें भीमा महात्म्य प्रसिद्ध । तो हा सिद्धेश्वर अगाध ।
महा योगेश्वर निजबोध । अलंकापूर पाटणीं । ११ ।
ऐसें व्यास बोले तये क्षणीं । नामा गेला लोटांगणीं ।
समाधी मूळपीठ स्थानीं । अलंकापुरीं ज्ञानदेव । १२ ।

३९०. मग व्यासपूजा सारिली । तैसीच वाल्मिकाची केली ।
वसिष्टादिकीं अंगिकारिली । समस्त ऋषि पूजियले । १ ।
धन्य धन्य धरातळीं । येऊनियां देवीं सकळीं ।
माजी सहित वनमाळी । अलंकापुरीं नगरीये । २ ।
मग साठीं तीनशें गंगा । माजी शिव द्वादशा लिंगा ।
अष्टोत्तर तीर्थें समर्थ पैं गा । तिहीं स्तवन आरंभिलें । ३ ।
कोटी तीर्थांचा रहिवास । अष्टभैरव सावकाश ।
वसूकोटी गणेश । साठींसहस्त्र गणासहित । ४ ।
ऐसे रहिवासले षणमास । दिव्य द्रुम फळें प्रतिदिवस ।
दिव्य अन्नें सावकाश । अमृत भक्षिती देव । ५ ।
ऐसा सकळ तीर्थांचा मेळा । तयामाजी परब्रह्म पुतळा ।
करी ज्ञानदेवाचा सोहळा । अलंकापूर नगरीये । ६ ।

गरूड हनुमंता ऐसें । पुढें कामारी हृषिकेशें ।
साक्षात वसिजे महेशें । गौरीसहित अलंकापुरीं । ७ ।
नंदिशृंगी त्राहाटण । प्रतिदिनीं विभूतीचें उधळण ।
जयजय शंकर शिवपूर्ण । ऐशीं स्तोत्रें गाताती । ८ ।
महा सभास्थल वैकुंठ । सभे श्रेष्ठ वैकुंठपीठ ।
आणि शिवमूर्ति घनदाट । नीळकंठ सभेसी । ९ ।
रंभा उर्वशी नाचती । नारद तुंबर विणे वाजविती ।
गणेश सारजा आळविती । साहा राग एकवीस मूर्च्छना । १० ।
ऐसा रंग स्थिरावला । जयजयकारें घोष केला ।
तेणें चवकोनि उठिला । पाताळींचा शेष । ११ ।
ऐकोनि विष्णुकीर्तन । तयासी आलें पैं स्फुंदन ।
मग उच्चारित रामकृष्ण । मृत्युलोकाशीं आला । १२ ।
सहस्र वदनें स्तुति करी । हर नमस्कारिलें हरी ।
वाहुनि तुळशीमंजिरी । ज्ञानदेवा पूजियेलें । १३ ।
नामा म्हणे ज्ञानउदयो । ज्ञानदेवा भाग्याचा पहा हो ।
आपण येऊनि वैकुंठरावो । समाधि दिधली निज हस्तें । १४ ।

३९१. ऐसे स्वर्गवासी अमर । ते आपुलाले ठायीं स्थीर ।
राहोनि करिती जयजयकार । पुष्पवृष्टि ज्ञानदेवावरी । १ ।
धन्यधन्य विष्णुभक्ता । ज्ञानदेवा तूं समर्था ।
म्हणोनि पडती पुष्पचळथा । ज्ञानदेवा । २ ।
अनंत तीर्थांचा मेळ । उदकें शिंपिती ब्रह्मगोळ ।
लोहगिरि सुवर्णाचळ । त्यावरी अलंकापुरी । ३ ।
म्हणती धन्य धन्य हे जन । येथें जो करील कीर्तन ।
तया जोडे वैकुंठस्थान । चतुर्भुज होऊन जाईल । ४ ।

देव म्हणती इंद्रासी । तूं पूर्वी येथेंचि होतासी ।
आणि ब्रह्मारूद्र तापसी। पूर्वापर हे पुरीं असे। ५ ।
कृत त्रेत हे द्वापारादि। येथें सकळांची समाधी।
धन्य ज्ञानदेव गोविंदीं । रतोनि येथें बैसले । ६ ।
इंद्र म्हणे विष्णुभक्त थोर। प्रत्यक्ष हेही हरिहर।
निवृत्ति सोपान ज्ञानेश्वर । हेही अवतार हरीचे । ७ ।
ऐसें सांगितलें समस्तां। मग विदीत जाहले उभयतां।
शक्र जाहला निघता । ब्रह्मा आदि करूनी। ८ ।
शेषही पाताळाशी गेला । पुंडलिक गोपाळ राहिला ।
अलंकापुरीं स्थिरावला । सकळा भक्तांसहित । ९ ।
सवें संतांचा मेळ। ऐसा राहिला गोपाळ।
नामा म्हणे चक्रचाळ। पुढें कैसें वर्तलें ।१०।

३९२. गगनपंथें शुभ्र विमानें । देव लक्षिती अधोवदनें।
तंव अलंकापुरी कीर्तनें । टाळ मृदंग झणत्कारले। १ ।
जयजयकार क्षिती होत। महादोषा संहारघात।
नामा असे नाचत। पांडुरंगापुढें । २ ।
रामकृष्ण अवतार। चरित्र गाती सविस्तर।
वैष्णवी केला जयजयकार । पांडुरंग म्हणितलें। ३ ।
ज्ञानदेव बैसले समाधी । पुढें अजानवृक्षनिधी।
वामभागी पिंपळ आधीं । सुवर्णाचा शोभत। ४ ।
निवृत्ति सोपान खेचर । ज्ञानदेव मुक्ताई साचार ।
हे उत्तर द्वारा समोर । बैसते जाहले । ५ ।
देव म्हणे ज्ञानेश्वरा । चंद्र सूर्य जंव तारा ।
तंव तुझी समाधि स्थिरा। राहो हे निरंतर । ६ ।

जंववरी हें क्षितिमंडळ। जंववरी हें समुद्र जळ।
मग कल्पक्षयीं यथाकाळ। माझ्या हृदयीं ठसावें। ७ ।
आणिक एक सोपारें। ज्ञानदेव चार अक्षरें।
जो जप करील निर्धारें। त्यासी ज्ञान होईल। ८ ।
ऐसा दिधला आशीर्वाद । मग संतांसी बोले गोविंद।
ज्ञानदेवा ऐसा उद्‌बोध । दुजा न देखों सृष्टीसी। ९ ।
नामा म्हणे स्वामी माझा । अंगिकार केला वोजा।
पावला भक्तांचिया काजा। गरुडारूढ होऊनि। १० ।

३९३. ऐसे संतोषले देव । प्रसन्नरूपें माधव ।
मग बोलती ज्ञानदेव । विठ्ठलाप्रती । १ ।
धन्य धन्य तूं विठ्ठला। धन्य धन्य प्रत्यक्ष देखिला।
धन्य समारंभ येथिला । सोहळा करी भक्तांचा । २ ।
तुझेनि आम्ही धन्य । हें जगत्रयीं देवा मान्य।
म्हणती भक्ता समान । न देखों त्रिभुवनीं । ३ ।
तूं विश्वात्मा विश्वरूप। तूं जगाचें स्वरूप।
तुज न लिंपे पुण्यपाप। सदा शुद्ध बुद्ध अससी। ४ ।
तूं आम्हां भक्तां सरिसा। सर्वे हिंडसी जगदीशा।
तुजवीण अष्टदिशा । मज शून्य वाटती। ५ ।
तरी तूं पाळिसी भक्तलळा। समाधीचा सोहळा।
तो दाखविला मज डोळां। दिव्य दृष्टि देवोनी । ६ ।
तूं सत्वरजतमात्मक । तूं सकळजीवांचा चालक ।
तूंचि त्रिमूर्ति अवघा एक । विराटस्वरूप सकळ । ७ ।
भक्तभाग्य भूमीतळीं। याकारणें तूं वनमाळी।
दहा अवतार भूमंडळीं। नाना चरित्रें खेळसी । ८ ।

ऐसें महिमान अगाध । तें तुझें विश्व स्वरूप प्रसिद्ध।
कोण भाग्याचा मी प्रबुद्ध । तो तूं मजकारणें आलासी। ९ ।
नामा म्हणे ज्ञानदेवें । ऐसी स्तुती केली स्वभावें ।
तंव कृपा करुनियां देवें । अभय कर दिधला ।१०।

३९४. चतुर्भुज शाममूर्ति। शंखचक्राची आकृती।
पीतांबराची दिव्य दीप्ती। पडिली सृष्टीवरी। १ ।
धन्य धन्य ज्ञानदेव। धन्य धन्य तो माधव ।
मग आरंभिला अनुभव । ज्ञानदेवाचेनि मुखें। २ ।
देव म्हणे ज्ञानेश्वरा । तूं अवतारोनि माजि चराचरा।
हरिला महादोष थारा। तुझेनि कवित्वें। ३ ।
तुझें कवित्व माझ्या गोष्टी । जो परिसेल हें सृष्टीं।
तो येईल माझे भेटी । वैकुंठपीठीं विष्णूच्या । ४ ।
तुवां जो ग्रंथानुभव । गीते सांगितला भाव।
तें मुख्य ठेवणें राणीव । अनुभवीच जाणती । ५ ।
तैसाची अमृतानुभव । सिद्ध पीठ केलें भाव ।
दाऊनि मनोहर राणीव। निज गुह्य आमुचें । ६ ।
वसिष्ठगीतेची टीका । भावार्थ काढिला श्लोका।
ग्रंथ संचिला नेटका। करुनि रचना दाविली। ७ ।
तूं महाब्रह्मींचा अंश। पदपदांतरीं केला प्रवेश ।
दाऊनियां उदास विशेष। या जीवांसी तारिलें। ८ ।
तरी तूं आतां एक वेळ। माझी स्तुति करीं निर्मळ ।
जेणें करूनि तरती सकळ। वक्ते श्रोते ग्रंथकार। ९ ।
नामा म्हणे परमानंद । पावोनिया उद्बोध।
केला ज्ञानदेव सावध। स्तुति उपरती मांडिली।१०।

३९५. ऐसें अलंकापुर पीठीचे। भक्त नांदती दैवांचे।
जें कां सागर भाग्याचें। ज्ञानउदयो प्रकासिते। १।
मग षोडशोपचारीं। पूजा ज्ञानदेव आदरीं।
दिव्यवाद्ये मंगळतुरीं। ओवाळिती पंचारतीया। २।
ज्ञान सोपान निवृत्ति। मुक्ताई प्रत्यक्ष ज्योती।
ओंवाळिती विष्णुमूर्ति। चतुर्भुज पैं। ३।
पीतांबरधारी शाममूर्ति। शंख चक्राची आकृती।
उद्धव अक्रूर ढाळिती। चवरें वरी। ४।
प्रत्यक्ष लक्ष्मी आपण। दिव्य स्वरूप प्रसन्न वदन।
माजी मिरवे दिव्य सिंहासन। त्यावरी आरूढली। ५।
पुढें गरुड जोडल्या करीं। उभा पक्षांचा फडत्कारीं।
सूर्य लोपे तेजाकरी। अमृत करु नाम एक। ६।
गोपाळ देव्हडे उभे। मंजुळ पावे वेणुप्रभे।
शुभकाळ सुप्रभे। माजी स्तुति मांडिली ज्ञानदेवें। ७।
नामा म्हणे ऐका। पुढें ग्रंथाची पीठिका।
तो तारील सकळ लोकां। एकएक अक्षर आईकतां। ८।

नमन

३९६. नमो कालकौतुहल। नमो चक्रचालक गोपाळ।
नमो विश्वप्रतिपाळ। प्रभंजन। १।
नमो शिवशिवेशा। नमो शिवादि विश्वेशा।
नमो रूपा अष्टदिशा। व्यापका नारायणा। २।
नमो सकळगर्भोद्भवा। नमो चित्तचाळक भावा।
नमो विष्णुमूर्ति देवाधिदेवा। श्रीविठ्ठला। ३।
नमो भजनशीळ व्यापका। नमो ज्योतिर्लिंग दीपका।
नमो नमो तुज एका। आत्म व्यापका जगद्गुरू। ४।

नमो श्रीये श्रीनिवासा । नमो आगमपरेशा ।
नमो ज्ञानगम्याधीशा । प्रतिकुळा । ५ ।
नमो स्वलीलाविनटा । नमोस्तु ते वैकुंठपीठा ।
नमो रुपादि श्रेष्ठा । वैकुंठींचिया । ६ ।
नमो दर्शनस्पर्शना। नमो उपरती निधाना।
नमो तितिक्षा दारूणा । कमळालया । ७ ।
नमो त्रिगठी आदटा। नमो त्रिगुणा तूं उद्धटा।
नमो सत्वरुप सदटा। ब्रह्मनामा । ८ ।
नमो रजेश्वरा हरी। नमो विगळित संहारि ।
नमो वाचा वक्ता करी। वाचाळ वाक्पुष्पीं। ९ ।
नमो तम हर्ताकर्ता। नमो सकळ संहर्ता।
नमो काळकौळू दाता । रक्षिता हरिभक्ता तुज नमो। १०।
नमो हरहरेश्वरा। नमो न देखों दुसरा।
नमो वेदांत सागरा। सर्वेश्वरा तुज नमो। ११।
श्रुति निरामय नमो। नमो ज्ञानरूप गमो।
नमो द्वैतनिरसन समो। करीसी तूं निजकरें। १२।
नमो व्यक्ताव्यक्त हरी । नमो माया संहारकेसरी।
नमो सर्वांच्या माज घरीं। नांदसी तूं आत्मारामा। १३।
जीवशिव नमो तुज। नमो सर्व जीवबीज।
नमो तूंचि सहज। गरुडध्वज श्रीविठ्ठला। १४।
लीलेस्तव नटारंभ। नमो जगदादिअखिलस्तंभ ।
उभा राहोनी प्रतीभ । भीमातीरीं पंढरीये । १५।
नमो ऐशिया रूपेशा । नमो त्रैलोक्य विस्तार ठसा ।
नमो आदि परेशा। जगदाधीशा युगादी। १६।

नमो पुरूषोत्तम परेशा । नमो सकळही उदासा ।
करुनि जीवरूप ठसा । नांदसी तूं चराचरीं । १७ ।
मधुसूदना तुज नमो । मधु माधवा हृदयी रमो ।
नमो मधुर गीत समो । माज घरीं आत्मयाचिये । १८ ।
त्रिविध त्रिमिर नाशा । परम परमानंद उल्हासा ।
नमो पुरविसी आशा । हरिभक्ताची श्रीहरी । १९ ।
नमो वासना चक्रचाळी । नमो तुंडवितंड गेली ।
नमो सर्वही हरिली । प्रपंचरचना । २० ।
नमो श्रीधर श्रीकर । नमो सर्व संगीनिर्विकार ।
नमो विकृति विकार । हरिसी नामें एके । २१ ।
नमो शांति दया क्षमा । नमो कृपाकर पुरूषोत्तमा ।
नमो कांसवदृष्टि समा । निष्कलंक नाथा । २२ ।
नमो द्विविध छेदका । नमो एकार्णवपावका ।
नमो द्वादश अर्का । सुभाषका वेदवक्त्या । २३ ।
नमो चित्तचकोर हर्त्या । सर्व कारण कार्य कर्त्या ।
नमो तुजवांचोनी सत्या । विवेक प्रत्यया पैं नये । २४ ।
नमो अद्वैत अनंता । नमो निर्द्वंद्व भोक्ता ।
नमो नित्यानित्य सरता । तुज नमो । २५ ।
नमो दुर्गतीहरणा । नमो सर्वहरण भरणा ।
नमो सर्वदृष्टनिवारणा । भय हरणा जगदीशा । २६ ।
नमो शिवशक्ति समलिंगा । नमो भक्षक काळवेगा ।
रुद्रादित्या वसुपैंगा । सम सर्वांगा परमपरेशा । २७ ।
नमो कृत्रिम दहना । नमो कृश करण हरणा ।
नमो प्रतिपाळकरणा । नारायणा तुज नमो । २८ ।

नमो इंद्रिय नियंत्या । नमो प्रपंच अकृत्या।
नमो दीनादित्या । सकळ वृद्धी तूंचि ।२९।
नमो अवधूत दत्ता । नमो अपरमितमिता।
नमो सर्वावरिष्ठ सत्ता । तूं चाळिता हृषिकेशी ।३०।
नमो दृष्ट दर्पादर्पा । नमो चमत्कार गंगा सर्पा ।
नमो नमो हरण पापा। नमो स्वल्पा रामकृष्णा ।३१।
नमो चतुर वेददीप्ता। नमो हरणकरण तूं सुप्ता।
जागृती स्वप्न गुप्ता। सत्य सुप्ता महाविष्णु।३२।
नमो देवेश्वरा सूक्ता । महा मोहा हर्ता ।
मंदमंद नियंता। नमो नारायणा ।३३।
क्षीर नीरनिर्झरा। नमो विदग्ध अनुकारा।
नमो विवेकसागरा । महानादा ।३४।
नमो मुखदंत सदना । नमो भक्षकभुवना ।
शुक्लांबरा शुक्लवर्णा । दयाघना गुणनिधी ।३५।
मृतामृता नमो नमो । नमो श्रुतिशास्त्रसमो ।
नमो हा गर्व गमो । पद्मगर्भानंतानंता ।३६।
नमो चिदाकाशव्याप्ता । चित्सत्ता चळण सत्ता ।
चित्स्वरूपादि रूपा । भुवनदीपा महामूर्ति ।३७।
नमो एक एकार्णव। नमो कल्पादि गुणवैभव।
नमो सकळ हे देव। हे भाव पैं तुझे।३८।
गो गोपाळ नमो नमो । गोविंद गुण विष्णुधर्मो।
नमो चित्त चिंतनीं रमो । सर्वकाळ तुझ्या चरणीं ।३९।
ध्वज वज्रांकुशा। ध्वज नीळ विकासा।
ध्वजांबरा अष्टदिशा । निळिमा भासती शामांकिता।४०।

सुषुप्तीचें जें सत्य । तें नमो तुज कृत्य ।
असोस जे अमित्य । तें तें क्षमा करीं स्वामीं । ४१ ।
नमो निर्धार नियंता । नमो सुखरूप दाता ।
नमो आलिया पदार्था । क्षमा करीं स्वामी । ४२ ।
नमो चित्त विभ्रमा । नमो धार्य धैर्य नेमा ।
नमो पुराणपुरूषोत्तमा । पाहे कांसव दृष्टी । ४३ ।
पसायदाना नमो । परमपरेशा समो ।
ध्यानांतर गमो । तुझ्या चरणीं केशवा । ४४ ।
आग्रह निहंत्या नमो । सुग्रह परी नमो ।
अनंता नित्य धर्मो । वैकुंठ गुणग्रामो नमो नमस्ते । ४५ ।
अनादृश्य दृश्यमाना । दृश्यादृश्य नित्य घना ।
सुखरूप जगज्जीवना । तुज नमो स्वामी । ४६ ।
दीप्तादीप्त अदृश्य । जीवन दिसती सादृश्य ।
जीवमय हे भाष्य । तुज नमो स्वामी । ४७ ।
परम परब्रह्मा । आदिब्रह्मा तूं रामा ।
भक्तालागीं साउमा । तुज नमो । ४८ ।
नमो नमो एकतत्वा । ब्राह्ममुद्रा शुद्धसत्वा ।
योगारूढ परतत्वा । सबाह्य पावसी तुज नमो । ४९ ।
वेदादि परम वक्ता । वेदादि तूंचि कर्ता ।
तुजवांचोनी सर्व सत्ता । नमो भोक्ता न देखों । ५० ।
ज्योतिर्मय रूप तुझें । सर्व तत्वा तूंचि बीज ।
नमो तुज सहज । पुढती पुढती नमो नमो । ५१ ।
परब्रह्म परात्पर । परम तत्व परम सार ।
परम गुह्य परम विचार । तुज नमो नारायणा । ५२ ।

दिघड विघड सुघड । जडाजड अवघड ।
द्वैताद्वैत जोडाजोड । कर्ता कार्यता तुज नमो ।५३।
संख्यारहित जीवना । असंख्य जीव पाळणा ।
नमो तुज संजीवना । पुंडलिकधना पांडुरंगा ।५४।
निर्गुण सगुण रूपा । देवादेव तूं सोपा ।
तुझी झालिया कृपा । नमन बापा तुझ्या चरणीं ।५५।
नमो नमो तारका । तूं ब्रह्मनामा निशेखा ।
नमो तुजवांचोनि सखा । योगियांसी पैं नाहीं ।५६।
जुगादि जुगत्रय । जुग जोग योगमय ।
हे तुज पासाव होय । ऐसिया नमो ।५७।
नमो नमो नम । नाहीं नाहीं तुजसी सम ।
ऐसा परापश्यंति नेम । वदलिया चारी ।५८।
चहूंमुक्ति परतत्वा । पंचभुजा शुद्धसत्वा ।
षड्मार्ग गुणसत्वा । ग्रास न करिसी तुज नमो ।५९।
विद्गद चिद्विलासा । भानुबिंबाप्रति प्रकाशा ।
नमो तेज तेजसा । आदि सूर्या ।६०।
ऐसा चहूं ग्रंथाचा क्लेशु । वाउगाची वाहे सोसु ।
तिमिर त्रिगुण असोसु । तो सत्वांशु तोडीं माझा ।६१।
साही नाडी चक्रभ्रमें । वाहतां इंद्रियांचीं ग्रामें ।
ते अडखळोनि साउमे । नये ऐसें करी नमो ।६२।
वाङ्मय बाधा कर्माची । सर्व सत्ता या भ्रमाची ।
नमनें करूनि तुमचीं । तुम्हांसी अर्पिलीं स्वामी ।६३।
यमधर्माचिया सत्ता । कर्मधर्माचिया पंथा ।
कर्मधर्म विधाता । ऐशिया नेमिता तुज अर्पिला ।६४।

शमदम समान । इडा पिंगळा सुषुम्न ।
साही चक्रें दरूषण । तुझीं तुज अर्पिलीं । ६५ ।
मन पवन योग धारण । तूं यासीं पैं कारण ।
समतुकें अवघे गुण । तुझ्या चरणीं निक्षेपिले । ६६ ।
हे भूतभौतिक प्रचंड । जन्मउत्पत्तीचें अंड ।
जन्मजुगादि ब्रह्मांड । खंड विखंड तूं जाणता । ६७ ।
प्रचुरचर्या चित्ताची । धावन वळण अकोंचनाची ।
सूचना जे चमत्काराची । तेही अर्पण तुज सदा । ६८ ।
निर्वासना वासनायुक्त । गुंफलें राहिलें जेथें चित्त ।
तेथें तूं धांवोनी अनंत । सोडविसी वासनामय । ६९ ।
सूक्ष्म अविचारा बोला । बोली नातुडे व्यर्थ गेला ।
तो म्यां बुझावोनि संबोखिला । मग लाविला तुझ्या पंथीं । ७० ।
नित्य धर्माचिया वोळी । चळल्या चुकल्या कोण चाळी ।
त्यासी वेद तुझा पाळी । त्या तूं सांभाळी परब्रह्म । ७१ ।
श्रुतिस्मृतीची वचनें । त्याचीं अंगराग मार्ग स्थानें ।
कीर्तनीं गुण वर्णनें । हेंही नारायणें अंगिकारावीं । ७२ ।
उदंड विदंड वितंड । देहद्वयाचें अभंड ।
जे जे दिसे भ्रंश अंडांड । ते शुभ्रचंड सांभाळीं । ७३ ।
देहभरणाची ममता । देह पोखिती जे सत्ता ।
त्याही वरील सूक्ष्मता । ते कृपावंता सांभाळीं । ७४ ।
तिमिर त्रिगुण अवघें । जें जें आलें असेल वोघें ।
ते ते मी नेघे । तें तूं सकळ वेगें सांभाळीं । ७५ ।
योनीचिया कष्टा । वरी वासना होती भ्रष्टा ।
त्या त्या करूनि प्रविष्टा । रत झालो तुझ्या चरणीं । ७६ ।

विद्या वयसा कुळ। ब्रह्मकर्म आचारशीळ।
गेले आले विव्हळ। ते तूं दयाळ सांभाळीं।७७।
नाना जन्म अवतार। नाना शाखांचे निर्धार।
नाना गोत्र उच्चार। तुझा विचार तूं जाणसी।७८।
पाठ वेदादि वचनें। शास्त्रदृष्टि अवलोकनें।
कीर्तनीं गुण वर्णनें। हे ही नारायणें अंगिकारावी।७९।
सर्वमय सर्व सपाट। त्यावरी करुनि चालिलों वाट।
चंद्र सूर्य नक्षत्रें घनदाट। करूनी एकवट पायरी।८०।
सर्व अंडाचें ब्रह्मांड। मी न म्हणे अंडांड।
खंडें करुनियां विखंड। प्रचंड मी तुजसी बोलें।८१।
रोमरंध्रीं ब्रह्मांडें। सकळ विराटमय खंडें।
ऐशीं महत्‌ब्रह्में प्रचंडें। तुझ्या अंगीं दातारा।८२।
तूं विश्वरूपपटाची घडी। तारक ब्रह्मचि उघडी।
मिया निजदृष्टीने चोखडी। तुझी मूर्ति न्याहाळीली।८३।
तें न सुटे निजकळें। येऱ्हवीं हें नाकळे।
तुझ्या कृपागुणें आकळे। तुझिया दासा निजभक्ता।८४।
अनंत नामाचा संकेत। मन मुरालें जेथें निर्धूत।
तूं पणें परमाद्‌भुत। परमानंदा।८५।
गुणाग्र गोसावी रामु। गुणसमुद्र गुणग्रामु।
सकळ भूतांचा विश्रामु। तुज नमो।८६।
नमन केलिया विभूती। चित्त रमलें झाली विश्रांती।
तुज देखिलिया श्रीपती। न राहे चित्तीं तळमळ।८७।
नमन हेंचि थोर दिसे। एऱ्हवीं तरंगाकार भासे।
देखिलें तितुकें नासे। नैश्वर्य ऐसें श्रुति बोले।८८।

नमन हेंचि परम । नमन हेंचि सुवर्म ।
नमन हेंचि आत्माराम । करूनि घाली । ८९ ।
नमन हाचि अनुभव । नमन हाचि मुख्यभाव ।
नमन हाचि पैं देव । देवाधिदेव तूं पावसी । ९० ।
नमन हेंचि श्रेष्ठपीठा । नेतसे तुझिया वाटा ।
तुज ऐसा श्रेष्ठा । मग या वाटा काय कराविया । ९१ ।
नमन हेंचि तारक । नमन हाचि विवेक ।
नमनेंवीण त्रैलोक्य । आडमार्गी रिघताती । ९२ ।
नमन लटिकें नव्हे नव्हे । नमन भलतियासी न साहे ।
जै साह्य सखा होय । श्रीनिवृत्ति । ९३ ।
नमनाएवढा मंत्र । नाहीं नाहीं धुंडितां शास्त्र ।
विचारलक्षणपात्र । तोचि जाणें येथींचे । ९४ ।
नमन करी ब्रह्मा श्रेष्ठ । नाभिकमळीं धरी वैकुंठ ।
नमन करी नीळकंठ । तीर्थें मस्तकीं वंदिती । ९५ ।
इंद्र चंद्र महेंद्र थोर । नमनेंवीण नैश्वर ।
अंडामध्यें चराचर । नमनेंवीण न तरती । ९६ ।
श्रीगुरुकृपा जैं होय । तैं नमनाची ऐसी सोय ।
पाऊनि सुगम उपाय । नमो नमस्तें तुज । ९७ ।
नमस्ते नमस्ते नमस्ते । पुढती पुढती नमस्ते ।
समाधिसुख आस्ते । नमो नमन करितां । ९८ ।
नमो नमो आदि पीठा । शिवादि गुणवरिष्ठा ।
येथें येऊनि वैकुंठा । समाधिशेज घातली । ९९ ।
महाविष्णु तूं योगरूपा । महारूपाचिया स्वरूपा ।
महादित्या अमूपा । कोटिसूर्य तेजसा । १०० ।

शंखचक्रानें मंडित । करकमळ तुझें मिरवत।
पदक हृदयावरी शोभत। आणि श्रीवत्सलांछन।१०१।
अनंत बाहूंचा मेळ। तो तूं चतुर्भज गोपाळ।
मुगुट विराजित तेजाळ। कोटि सूर्याहुनि प्रभा।१०२।
पितांबर माळ कंठीं। सर्वांगीं चंदनाची उटी।
हिरे माणिक कटीतटीं। अनेक किळा फांकती।१०३।
क्षुद्र घंटिकांच्या वोळी। घणघणाट तया तळीं।
देहुडा पाउलीं निश्चळी। वेणु वाजविसी सुस्वरें।१०४।
रुणु झुणु रुणु झुणु। ऐसा वाजविसी वेणू।
सुंदर तूं शामतनू। अलंकापुरीं उभा अससी।१०५।
सभोंवते गोपाळ तुझे। ते अंतरंग पै सखे माझे।
पुंडलिक तरी सहजे। प्राणसखा पैं माझा।१०६।
ऐसा ज्ञान उद्‌बोध बोलें। ज्ञानाज्ञान निरसलें।
विज्ञानही हारविलें। दृश्यदृष्टेपणेसी।१०७।
बापरखुमादेवीवरू। समाधि देऊनियां स्थिरू।
वरी ठेऊनियां अभयकरू। वर देऊनि राहिला।१०८।

३९७. ऐसी स्तुती नमनाची। केलिया भगवंताची।
ऐकतां झाली रूची। म्हणे धन्य धन्य रे सखया।१।
कैसी स्तुति परिकर। जपतां नामावळी साचार।
वेगीं तुष्टले हरिहर। निज ब्रह्म स्वरूप।२।
वैष्णव संभोंवते उभे। तिहीं जयजयकार प्रतिभे।
करुनि रुक्मिणीवल्लभे। तया प्रसाद दिधला।३।
मागुता ज्ञानदेव वदे। धन्य धन्य तुझीं चरणारविंदें।
तेथें रातलिया योगिवृंदें। ते चरण धन्य धन्य।४।

पुंडलिकें स्तवन । मांडावें तंव नारायण।
म्हणे सन्मुख उभा सोपान । यासी समाधि देणें लागेल । ५ ।
निवृत्ती मुक्ताई दोघें । तीं बुझाविलीं पांडुरंगें।
उद्धव अक्रुर वेगें । तया संगें निरविलीं । ६ ।
ज्ञानदेवासी उद्धव। बोले एकांतीचा भाव।
तुम्हां तुष्टला देवाधिदेव। धन्य धन्य वैष्णव तुम्ही । ७ ।
ज्ञानदेव म्हणे स्वामी। दीनें रंकें विठोबाचे आम्ही।
धन्य धन्य भाग्याचे तुम्ही। जे निरंतर विष्णुसंगें । ८ ।
उद्धव म्हणे ज्ञानेश्वरा । आम्ही जाणो कृष्णावतारा।
परि पांडुरंग मूर्ति निर्धारा । तूं आणि पुंडलिक जाणसी । ९ ।
नामा म्हणे ज्ञानदेवें । मागुतें स्तवन आरंभिलें भावें।
तें ऐकावया देवें। एकचित्त केलें ।१०।

३९८. कर जोडोनियां पुढें । लोटांगण टाकिलें गाढें।
म्हणे स्तवन करावया मी वेडे । काय जाणे तुझा महिमा। १ ।
तरी पांडुरंगा तूं दयाळु । भक्त भाविका कृपाळु।
भीमातटीं उभा गोपाळु । पुंडलिका कारणें । २ ।
चंद्रभागा सरोवरी। निरे भिवरेच्या तिरीं।
वाट पाहासी हरी। भक्त साह्याकारणें। ३ ।
तरी उदार शूर महीमेचा। खुंटलिया चारी वाचा।
यथें पवाड मज कैंचा । वर्णावया सामर्थ्य । ४ ।
शेषा ऐसा स्तुती करी । तया नाकळसीच श्रीहरी।
जिव्हा चिरलिया भग्न धारी । मग मौन्येची राहिला । ५ ।
तो तूं अलंकापुरीं येसी । मज दीना समाधी देसी ।
देव म्हणे तूं होसी । साक्षात ज्ञानरूप । ६ ।

ज्ञानदेवो साक्षात नाम तुझें। ते ज्ञान हृदयींचें माझें।
हे जन तारावया काजें। तुवां अवतार घेतला। ७।
नामा म्हणे देव हरी। पुढतोपुढती साहाकरी।
वर देऊनि अंगिकारी। आपणची झाला। ८।

३९९. तंव अंतरिक्षीं गगनीं। देव बैसोनि विमानीं।
वर्षताती दिव्य सुमनीं। पांडुरंगावरी। १।
विठोबा गुणनिधी। सवें पुंडलिक सुबुद्धि।
लघिमा अणिमादी सिद्धी। सवें असती। २।
मग नेमिलिया तिथी। कृष्णपक्ष अष्टमी समर्थी।
नाम संकीर्तन संतसंगतीं। तो ब्रह्मप्राप्ति पावला। ३।
नवमीं गजर कथेचा। तरि वैष्णव तोचि साचा।
चतुर्भुज होईल हे वाचा। वदोनियां गेले। ४।
सहज जे दशमी। दिंडी जागरण आश्रमीं।
तो येईल वैकुंठ ग्रामीं। कीर्तन करीतची। ५।
एकादशी श्रेष्ठ गाढी। नामस्मरणें कोटीयाग जोडी।
येकी घडी युगाएवढी। एवढें सामर्थ्य इयेचें। ६।
एकादशी दिननिशीं। जागरणीं हृषिकेशी।
कीर्तन करी अहर्निशीं। तरि तो तारील सर्व जनां। ७।
द्वादशीस क्षीराब्दी। कीर्तन करील आल्हादीं।
तो पावन होईल गोविंदीं। निजपदीं विष्णुचा। ८।
त्रयोदशीं उत्तम थोर। करिल दिंडी पताका गजर।
टाळ मृदुंगे झणत्कार। तरि तो सकळ कुळ तारील। ९।
नामा म्हणे चतुर्दशीं। अमावास्येचा दिवशीं।
ज्ञानदेवीं राहेल नेमेंसी। तरी तो तरैल भूतकाळीं। १०।

४००. ऐसें वदोनि पांडुरंगें। समस्तांसी वस्त्रें दिली अंगे।
देऊनि भूषणें अनेगे। रत्नमुक्ताफळें अलंकार। १।
धन्य जन्मले भूमंडळीं। कीर्तनीं नाचती गदारोळी।
ते विष्णुसन्निध सर्वकाळीं। ऐसें वनमाळी बोलिले। २।
राही रूक्मिणी सत्यभामा। विचारिती पुरूषोत्तमा।
बहुत अगाध येथींचा महिमा। भूमिवरी वैकुंठ। ३।
म्हणे विठोजी जंववरी धरा। तंववरी समाधि स्थिरा।
हरिकीर्तन करिती सैरा। चतुर्भुज होईल। ४।
हें शिवपीठ शिवाचें। हेंचि पूर्व स्थान अगस्तीचें।
जाणोनि जन्म झाले चौघांचे। सर्व क्षेत्राची आदिभूमि। ५।
पूर्वापार युगायुगीं। अनेक पुण्य घडले यागीं।
तपें तपिन्नले महायोगी। तो हा अलंकापुरीं ठावो। ६।
येथें रामकृष्ण कथा। जो करील सर्वथा।
तो पुढें न पवेल व्यथा। भवबंधापासुनी सुटेल। ७।
सप्तद्वीप नवखंड। आणि अवघें गणितां ब्रह्मांड।
त्याहूनि हे हो उदंड। पुण्य जोडेल नामें। ८।
ऐसें उत्तमोत्तम थोर। सकळ जीवांचें माहेर।
नाम घेतां तरती चराचर। दिला वर रुक्मिणीवरें। ९।
नामा म्हणे देवराव। महिमा सांगतसे भाव।
धन्य अलंकापुरी गांव। आदि ठाव वरिष्ठ। १०।

४०१. नित्य अनुष्ठान ये तीर्थीं। त्याचे पूर्वज उद्धरती।
जे कां अन्नदान करिती। ते पावती वैकुंठी। १।
ऐसें तीर्थक्षेत्र सर्वोत्तम। आणिक नाहीं यासी सम।
शिवपीठ हें मनोरम। अलंकापुरी हे देख। २।

न वर्णवे येथींची थोरी । जेथे साक्षात् श्रीहरी ।
येऊनिया झडकरी। ज्ञानदेवा समाधि दिधली । ३ ।
अनंत पुण्य ज्याचे गांठीं। तरीच ज्ञानदेव पडे दिठीं।
जोडे तप कोट्यानकोटी । ऐसे धूर्जटी बोलिले। ४ ।
सिद्ध साधकाचे स्थळ। सर्व तीर्थांचें हेंचि मूळ ।
वास केलिया सर्व काळ। तरी महादोष हरतील। ५ ।
अजान वृक्षातळीं हरिकथा । नित्य जो नर करी तत्वता ।
तो न जाय यमपंथा। ऐसें जगन्नाथ बोलिले । ६ ।
द्वारीं सुवर्णाचा अश्वत्थ । नित्य पूजलिया स्वस्थ ।
लक्ष्मी न सांडी तया सत्य । सकळ आर्ती पूर्ण होती । ७ ।
नित्य प्रदक्षिणा सप्त । तरी अगाध पुण्य त्वरित।
पूर्वज वैकुंठासी जात । बेचाळीसा सहित। ८ ।
नित्य विष्णूचें पूजन । नित्य नामसंकीर्तन।
नित्य वैष्णव संतभोजन । धन्य पावन इहलोकीं । ९ ।
नामा म्हणे अलंकापूर । सर्व क्षेत्रामाजी मनोहर ।
पवित्रासी परम परिकर । त्रिभुवनीं दुर्लभ ।१०।

४०२. ऐसें तीर्थ सर्वोत्तम । सांगतसे पुरुषोत्तम।
शंकरादि परमधाम । ब्रह्मनाम वर्णित। १ ।
क्षेत्रमहिमा अति अद्भुत। आदि सिद्धेश्वर कुळदैवत।
समर्थ महाभागवत। नामें गर्जत सर्वकाळ। २ ।
म्हणे पुंडलिक पूर्वीचें स्थळ । आणि शिवाचें मुळपीठ निर्मळ।
येथें निर्विकल्प सोज्वळ । तप विशाळ जोडिलें। ३ ।
क्षेत्र पंढरीहुनि अधिक। ऐसें बोलती ब्रह्मादिक।
म्हणती धन्य येथिचे लोक। शुद्ध भाविक प्रेमळ । ४ ।

घडे महाविष्णूचें पूजन । तीर्थ व्रत संध्यास्नान।
वाचे हरिनाम कीर्तन । श्रवणीं गुण विष्णूचे । ५ ।
विठोजी म्हणे ऐक भक्ता । तपोनिधि महंत तूं सर्वथा।
ज्ञानदेवासारिखा वक्ता । मज आवडता न दिसे । ६ ।
तुम्ही दोघे असा या सृष्टीं । जग उद्धारी पाटोवाटीं।
कीर्तन करितां उठाउठी । तो वैकुंठीं पावावें । ७ ।
पुंडलीके नमस्कारिले हरी । चरणरज वंदिले शिरीं ।
म्हणे मी भाग्याचा उजरी । तूं कैवारी आमुचा । ८ ।
नामा म्हणे देवभक्त । एक होऊनि समस्त ।
निवृत्तिराज स्तुति बोलत । प्रेम अद्भुत दाटलें । ९ ।

४०३. परब्रह्म परममूर्ती । परमधाम परात्परकीर्ती ।
परमप्रियो परंज्योती । श्रुतिस्मृति स्वानुभव । १ ।
अकळ विकळ निरंजन । ज्ञाताज्ञेय विवेकधन ।
संशय दृश्य निरसन । विश्वप्रियो । २ ।
नलिनी कमल विकाशा । नयन धन विश्वेशा ।
नमन चरणलेशा । चित्सुखा । ३ ।
चराचर सच्चिदानंदांग । शुद्धस्नान शंकर दिव्यांग ।
विष्णुमूर्ति पांडुरंग । सगुणरूप भीमातटीं । ४ ।
सुजळ जळदघना । दशन कोटी सूर्य किरणा।
मुक्ताहार जडित रत्ना । किरिटी मुगुट विराजित । ५ ।
नीलोत्पल नीळवर्णा । शामसुंदरा मूर्तिघना।
स्तवितां सहस्र वदना । नकळे पार तुझा । ६ ।
रजतमाचे मेहुडे । पाहतां तूं न सांपडे ।
नाहीं तुझिया पडिपाडे । भूमंडळीं दैवत । ७ ।

अनंत ब्रह्मांडधिशा। गुण न वर्णवे परेशा।
तुंवा ज्ञानदेव सर्वेशा। आपणामाजी सामावला। ८।
निवृत्ति म्हणे आम्ही दीनें। तारावीं तुम्हीं नारायणें।
मग काय आदरिले सोपानें। तेथवरी येणें घडेल। ९।
ऐशी निवृत्ति देवाची स्तुती। ऐकुनियां श्रीपती।
नामा म्हणे देव तयाप्रती। बोलते जाले। १०।
नारायणें स्तुति परिसिली। ऐकुनियां अव्यक्त बोली।
म्हणे तुंवा गीतेची टीका केली। तें प्रमाण आम्हासी। ११।
नामा म्हणे हरी देवें। जाणोनियां अंतर्भावें।
तुष्टले गुणगौरवें। निवृत्तीशीं दिधलें। १२।

४०४. म्हणे विठोजी शंकराचा। प्रत्यक्ष अवतार तुझा साचा।
स्तुति केली असे वाचा। विस्मयाचा पूर मज। १।
वसती सप्तद्वीप नवखंड। त्यामाजी अनंत ब्रह्मांड।
रोमरंध्रीं ज्या अखंड। तो मनुष्य रूपें मेदिनी। २।
निवृत्तिनाथ नाना अवतारीं। तुमच्या सेवेशी श्रीहरी।
जें जें प्रेरसी कामारी। सांगितलें करी उगाची। ३।
म्हणे देवाधिदेवा आतां। सांगाल तें करूं तत्वता।
हरूं भवार्णवाची चिंता। या त्रैलोक्याची। ४।
तंव निवृत्तीने लोटांगण। म्हणे नाहीं तुज समान।
आम्हांकारणें नारायण। साहाकारी होसी। ५।
आमुचीं तपें समर्थें। तुंवा सिद्धी पावविलीं जगन्नाथें।
सरते करूनियां आम्हांतें। विष्णु मार्गी लाविलें। ६।
देव म्हणे तूं आदि। विष्णु मार्गींची सकळ सिद्धी।
जाणता तूं एकत्र शुद्धी। निवृत्ति होसी। ७।

नामा म्हणे ऐसे लळे। पाळिलें तयाचें गोपाळें।
देऊनियां समाधिसोहळे। विष्णु धर्म प्रतिष्ठिला। ८।

४०५. ऐसा निवृत्ति स्थिरावला। महाविष्णु संतोषला।
मग सोपानदेवें आरंभिला। स्तुतिवाद परियेसा। १।
जयजयां तूं रामकृष्णा। भक्त भाविका हरी तृष्णा।
देहीं दीपक सहिष्णा। रामकृष्ण म्हणताचि। २।
नरहरि नरकेसरी। टाळी वाहूनियां गजरीं।
टाळ मृदंग झणत्कारीं। जयजय कृष्ण म्हणों आम्ही। ३।
एक हरी वीण नाही सखा। त्रिभुवनीं आत्मा देखा।
समाधिसुखा विशेखा। चरणरजें डौरवावें। ४।
धन्य हे भूमिका देश। आपण हरि जगन्निवास।
ज्ञानदेवें केला वास। समाधि सुख घेउनी। ५।
निवृत्ति ऐसा श्रेष्ठ गुरू। तोहि समाधिसी होय स्थिरू।
तरी पुढे काय करणे विचारू। तो सांगावा स्वामिया। ६।
देव म्हणे ब्रह्म अवतारा। या अवघिया चराचरा।
श्रेष्ठ तूंचि निर्धारा। मनुष्य रूपे अवतरलासी। ७।
सकळ हे तुझे व्यापक। चराचर हे त्र्यैलोक्य।
अधर्म झालिया चाळक। अवतार घेती तिघे। ८।
ऐसें बोले पांडुरंग। सोपान निवाला सर्वांग।
म्हणे सांकडें फेडिता श्रीरंग। तूंचि श्री विठ्ठला। ९।
नामा म्हणे सोपानदेवें। मागुती स्तुति आदरिली भावे।
जेणे करूनियां बरवे। समाधिसेजेची। १०।

४०६. मुक्ताई म्हणे देवा। तूं विसावा सर्वा जीवा।
गुण गौरवा अनुभवा। आम्ही जाणो तुज। १।

सत्य सत्य जनार्दना । सत्य सत्य नारायणा।
सत्य सत्य आमुचें तूं धना । जगज्जीवन जगदाकारा। २ ।
तुजवांचोनी त्रिभुवनीं । दुजा न देखों नायकों कार्नी।
वेद शास्त्र पुराणीं । अगाध महिमा तुझा । ३ ।
तूं देवा देवोत्तम । योगियांचा विश्राम ।
शिवाचाही आत्माराम । ऐसा नेम वेदाचा । ४ ।
तरी भक्तां लागी ऐसा । पावसी तूं हृषिकेशा ।
तुजवीण नाहीं भरवंसा । आणिका देवांचा। ५ ।
तूं परत्रीचें तारूं । तुझा आगम निगम विचारू।
तुज चिंतलिया संसारू । निरसे हेचि सत्य । ६ ।
देव म्हणे मुक्ताई। चित्त समरसे जै माझ्या ठायीं।
तै तया जन्मचि नाहीं । हे सत्य जाणावे। ७ ।
नामा म्हणे ऐसी स्तुती । मुक्ताई जंव करिती।
तंव संत विनविती । महा विष्णूसी। ८ ।

४०७. तंव पुंडलिक पुढारला । कर जोडोनि वदला ।
म्हणे वेदादिका अबोला। तुझिया रूपाचा। १ ।
तो तूं प्रकट श्रीरंगा। भीमातटीं पांडुरंगा।
येऊनि आमुचिया लोभा। भक्त जना तारिसी । २ ।
नेणो कोण भक्त पण । नेणो तुमचे महिमान।
कोण तप कोण साधन। कोणे जन्मी केले होते । ३ ।
निरेभिवरेचे संगमीं । चंद्रभागेचे उगमीं ।
वेणुनाद परब्रह्मी । गोपाळ गजरे गर्जती। ४ ।
तरी स्वामी दयाळा । महाविष्णू गोपाळा ।
भक्तालागीं कृपाळा । तारावया दासासी । ५ ।

माझें करुनियां मिस । राहिलास युगीं अठ्ठावीस ।
धरुनि सगुण गुणास । माझे भक्ति लोधलासी। ६ ।
तूं नियंता ईश्वरमूर्ति । सकळ गोसावी श्रीपती।
तुजवांचोनी नेणें मती । दयामूर्ति परब्रह्म। । ७ ।
नामा म्हणे पुंडलिका। देव म्हणती पुण्य श्लोका।
स्तुति आदर केला निका । धैर्य विवेक तूंचि होसी। ८ ।

४०८. मग सारोनी संध्यास्नान। देवभक्ति विष्णुपूजन ।
पंक्ति आदरिलें आपोशन। मागुती भोजन करिताती। १ ।
धन्य धन्य तूं ज्ञानराजा । तूं आवडलासी केशीराजा ।
पंक्ति करूनि द्विजां । वाढीतसे रुक्मिणी। २ ।
राही रुक्मिणी सत्यभामा । वाढिती पंचामृत उत्तमा ।
पुंडलिक बोलावूनि साउमा। ज्ञानदेवापंक्ति बैसविलें । ३ ।
निवृत्ति सोपान मुक्ताबाई। गोपाळ देवढे दोन्हीं बाहीं ।
रुक्मिणी सत्यभामा राही । वाढिती अन्ने नाना विधी। ४ ।
वैष्णव प्रेमळाचे पंक्तीं। प्रार्थना करितसे श्रीपति ।
सोपान ज्ञानदेव निवृत्ति। एकवट बैसविले । ५ ।
गरूड तिष्ठत होता द्वारीं। त्यासी रूक्मिणी ताट करी ।
मग गर्जिन्नले जयजयकारीं। गोविंद श्रीराम उच्चारें । ६ ।
देव आकाशी पाहाती। ब्रह्मादिक वंचलों म्हणती।
भाग्य केवढे यांचे क्षिती। या भक्त जनांचे । ७ ।
नामा म्हणे अलंकापुर। धन्य धन्य मनोहर।
आपण येऊनि सारंगधर । समाधि देती ज्ञानदेवा। ८ ।

४०९. तंव विनवी ज्ञानदेव। सकळांचा जाणोनी ठाव।
शुद्धभक्ति प्रेमळ वैष्णव। सर्वभाव सख्य घेता। १ ।

बैसोनियां एक आसनी। देवभक्त चक्रपाणि।
तांबूल घेऊनिया वदनीं। सुख संतोषें बोलती। २।
मग पाचारिला गरूड। भक्त पुंडलिक प्रौढ।
भक्त सोपान गम्य गुढ। जाणते भक्त। ३।
केलें प्रयाणासी मुहुर्त। पंढरीस जावयाचे आर्त।
संवत्सरा जाऊनि त्वरित। समाधि देऊ सोपाना। ४।
ऐसा निर्धार करूनी। समस्तां भोजने सारूनी।
सिद्ध झाली माता रूक्मिणी। दिन अस्तमाना गेला। ५।
जावोनि तया पुष्पकावरी। शयन आरंभिलें हरी।
नारद तुंबर वैकुंठाभीतरीं। मंजुळ सुस्वरीं गातसे। ६।
भक्त भागवत भाग्याचे। तिही जयजयकार केला वाचे।
ऐसे चतुर्थ प्रहर निशीचें। जागरण हरीचें क्रमिलें। ७।
नामा म्हणे निघता हरी। ज्ञानदेवो प्रार्थना करी।
देवा तूंचि वैकुंठ हरी। आमुचा हृदयस्थु। ८।

४१०. उगवला दिन प्रभात। स्नान संध्या सारोनी समस्त।
उद्धव कर जोडोनी बोलत। पूर्ण आर्त सर्वांचें। १।
अनुपम इचा महिमा। न बोलवे जाहली सीमा।
आतां चला वेगीं पुरूषोत्तमा। आपुले आश्रमा पंढरीसी। २।
गरूड सामोरा तिष्ठत। भक्त भागवत समस्त।
मुनी पुंडलिक विनवीत। केलें दंडवत साष्टांगें। ३।
म्हणे ज्ञानदेव यजुर्वेदी। वागस्नेहो वाक्बुद्धि।
परापश्यंति वैखरी समाधी। त्या मंत्रोदकें दिधली। ४।
ऐसाचि सोपान मार्ग। तूंचि करितां पांडुरंग।
ग्राम लेखनाचा प्रसंग। निरोपिला सांग कुळयाती। ५।

सकळवंश परंपरा। न सोडावें तुम्ही आचारा।
आम्ही जातों पंढरपुरा। या विठोबा सांगाते। ६ ।
सकळां आलिंगन दिधलें। मग गरूडावरी आरूढले।
ज्ञानदेवांनीं हरिचीं पाउलें। दृढ धरिलीं निरंतर। ७ ।
नामा नाचे हरिद्वारीं। आनंद झाला अलंकापुरीं।
विठ्ठल देव निघाले पंढरी। ज्ञानदेवा समाधी देवोनि। ८ ।

४११. नामयाचा धरूनि हात। क्षणक्षणा पंढरिनाथ।
ज्ञानदेवातें आठवित। कंठ सद्गदित करूनियां। १ ।
उद्धवासी म्हणे पांडुरंग। या सज्जनाचा न व्हावा वियोग।
हें हृदय होतसे दोन भाग। जाणा अंतरंग तुम्ही माझें। २ ।
त्याविण गोड मज न वाटे। ऐसे जिवलग कैचे भेटे।
जे मनींचा वियोग दु:ख तुटे। समाधान वाटे हृदयामाजीं। ३ ।
ज्ञानदेवा ऐसा निधान। नाहीं धुंडितां त्रिभुवन।
न संपडे न देखो जाण। तुझी आण उद्धवा। ४ ।
धन्य धन्य हे तिघेजण। मुक्ताई मुक्तरूपें पूर्ण।
इहीं उद्धरिलें त्रिभुवन। भवदु:ख दारूण नासिलें। ५ ।
याचेनि पडीपाडे। उपमेसी दिसे थोडे।
परी ज्ञानदेवा ऐसें रत्न जोडे। हें न घडे कल्पांतीं। ६ ।
माझे जीवीचें गुह्यगुज। हे उद्धवा सांगितलें तुज।
कां नामदेव जाणे सहज। आणि सकळ संत सज्जन। ७ ।
गुज सांगे रूक्मिणीसी। घडी घडी हृषिकेशी।
तंव रूक्मिणीही मानसीं। या जीवलगासी आठवी। ८ ।
ज्ञानदेव तरी तुमचा अंश। केवळ स्वयंप्रकाश।
स्वात्मसुख निजरहिवास। स्वानंद असे उद्बोध। ९ ।

निवृत्ति तुम्हां नाहीं भिन्नता। त्याचा आत्मा तुम्ही हो अनंता।
शिव विष्णु आइक्यता। असे स्वभावता मुळींच।१०।
सोपान तरि पोटींचा। तो प्राण असे तुमचा।
तेथें शब्द भिन्नपणाचा। कोठें मिरवेल।११।
संतभक्त सकळ मिळोनि। मस्तक ठेवला श्रीचरणीं।
तंव बोले रूक्मिणी। तुम्हापासुनि दुरी नाहींत।१२।
नामयानें धरूनि चरण। साष्टांगीं करूनि नमन।
म्हणे तूं सर्वांचें स्वानंद जीवन। मी दीन काय बोलों।१३।

४१२. भगवंत म्हणे नामयासी। हें यथार्थ तूं बोलसी।
परी क्षणाक्षणा गुण आठवती मानसीं। या ज्ञानदेवाचे।१।
भक्त ज्ञानि आणि वैरागी। ज्ञानदेवा ऐसा चहुंयुगीं।
ना शको न देखो याची लागीं। खंती वाटे बहुत।२।
उद्धवें चरणावरी ठेऊनि माथा। कांहीं एक विनंति जगन्नाथा।
ते सांगाजी कृपावंता। गुज अंतरीचें स्वामी।३।
निवृत्ति ज्ञान सोपानासि। हे बैसविले जी समाधीसी।
मुक्ताईची स्थिती कैसी। तें हृषिकेशी सांगावें।४।
मग देव म्हणे तूं काय नेणसी। जरी प्रीतीनें आम्हां पुससी।
तरी आइकें गा स्थिती ऐसी। उघडचि बोलों।५।
तरी नाथाचा हात ईचा शिरीं। यालागीं ते सत्यसनातन अवधारी।
महाकल्पाचा अवश्वरीं। हे सोडील देह।६।
तंववरी तिचें शरीर। अभंग चिरकाळ निरंतर।
महद्माया योगिणी साचार। मुक्ताबाई उद्धवा।७।
देवगण बैसोनि विमाना। गेले आपुलिया भवना।
सकळ महामुनि स्थाना। हरिचरणा वंदोनि।८।

म्हणती ज्ञानदेवाच्या प्रसादें । देखिली विठ्ठल चरणारविंदें ।
रूप पाहातां डोळयां दोंदें । निघति स्वानंद सुखाचीं । ९ ।
तरी ज्ञानदेव हा पायाळ जाण । निवृत्तिदेव तोचि अंजन ।
सोपान तो नयन । तेथिचे सुखप्राप्ती । १० ।
ऐसें करूनि साधन । साधिलें श्रीविठ्ठल निधान ।
तेथिचे विभागीं ज्याचें भाग्य पूर्ण । तिही प्रत्यक्ष देखिलें । ११ ।
या निधानासी कुरवंडी । मुक्ताबाई देह भावाची सांडी ।
मग उभविली गुढी । आनंदाची सर्वकाळ । १२ ।
नामा म्हणे पंढरीसी । चालिले हृषिकेशी ।
भक्ताचि मांदी देवासरीसी । नाम घोष गर्जत चालिले । १३ ।

४१३. ऐसियांचें चरित्र जो आवडी आईके । तो या भक्ताबरोबरी तुके ।
भोगी वैकुंठींचीं निजसुखें । बोलिले मुखें श्रीविठ्ठल । १ ।
धन्य धन्य ते भक्त । ज्या कारणें श्री भगवंत ।
ऐसे पवाडे करित । विश्व उद्धरी तेणें करूनि । २ ।
जे भाग्याचे होति । त्यासिच हे होय प्राप्ती ।
ते मागुते न येति पुनरावृत्ती । गर्भवासा । ३ ।
नामा म्हणे हरी स्मरणे । तुटती अनंत जन्माची बंधने ।
पाविजे सुख निधाने । पद साक्षात श्री विठ्ठल चरणाचे । ४ ।

संत ज्ञानदेवांची समाधी, श्रीक्षेत्र आळंदी, जि. पुणे
कार्तिक वद्य त्रयोदशी शके १२१८

४१४. मंगळमूर्ति सुखधामा । भक्तांचिया कल्पदुमा ।
निवृत्तीचिया पुरूषोत्तमा । नमो तुज । १ ।
विद्यासागरा वैरागरा । संकटीं माउली ज्ञानेश्वरा ।
भरित दाटलें अंबरा । तो तूं योगेश्वरा मोक्षदायी । २ ।

मति चालविली रसाळ । संत श्रोतियां केला सुकाळ ।
दीधलें पुरुषार्थांचें बळ । तें तूं केवळ संजीवन। ३ ।
अमृतानुभव आनंदलहरी । ग्रंथ सिद्ध केला ज्ञानेश्वरी ।
संस्कृत प्राकृत वैखरी । वदविली माझी । ४ ।
आतां मोक्षाचिया वाटा । पहिला षड्चक्र चोहटा।
आज्ञा द्यावी वैकुंठा । ज्ञानदेव म्हणे । ५ ।

४१५. आतां पदपदांतराची सेवा । संपादिली स्वामी केशवा ।
धन्य आमुचिया दैवा। जोडिला तुम्ही । १ ।
आत्मविद्या बोलावया कारणे। सुख पावले श्रोते सज्जन।
आतां जें आरंभिलें मने। तें आपण सिद्धि न्यावें। २ ।
भुवैकुंठ एक पंढरी । त्याहुनि आगळी अलंकापुरी।
सिद्धेश्वरा शेजारी । इंद्रायणी । ३ ।
त्रिपुटी पश्चिम मोक्षाची वाट । प्रत्यक्ष कैलास सिद्धपेठ ।
गोपाळपुरीं केली गोष्ट। चौघीजणी । ४ ।
नलगे कलियुगींचा वारा । जें जें बोलिलो जगदोद्धारा।
मागितला थारा । पदी तुझ्या । ५ ।
आतां वैराग्याचें बळ। सिद्धि प्राप्तीचें फळ ।
ज्ञानदेवें घेतली आळ । जाणा स्थळ आवडीचें। ६ ।

४१६. अष्टोत्तरशें तीर्थे सारी। ओघें आली अलंकापुरीं।
वाद्ये वाजताती गजरी। कीर्तन लहरी अमृताची। १ ।
जैसा कस्तुरीचा सुगंधु । अनुभवी न म्हणतीच बद्धु ।
तैसा औटपिठाचा नादु । आठवी गोविंदु आवडीनें । २ ।
बौद्ध अवतार चक्रपाणि । सत्रावी कळा माय रुक्मिणी।
जाणत असे अंत:करणी । भक्त इच्छा । ३ ।

भावें विठ्ठलें केली गोष्टी। ज्ञानदेवें अपूर्व इच्छिलें पोटीं।
जावें उठाउठी। समुदायेंसी । ४ ।

४१७. विठ्ठल रुक्मिणीसहित गरुड हनुमंत। आणिक संत महंत जमा झाले। १ ।
परिसा भागवत नामा पुंडलिक। पताकासहित उठावले। २ ।
गंधर्व आणि देव आले सुरगण। चालली विमानें अलंकापुरीं। ३ ।
लहान थोर सारे आले ऋषेश्वर। उतरले भार वैष्णवांचे। ४ ।
नामा म्हणे देवा दिसती तांतडी। जाती मज घडी युगाऐसी। ५ ।

४१८. पंढरीचा पोहा आला अलंकापुरी। पंच कोसावरी साधुजन। १ ।
पांडुरंगा संगें वैष्णवांचे भार। दिंड्या ते बाहेर निघाल्यासे। २ ।
पताकांचे भार निघाले बाहेर। भेटती ऋषीश्वर पांडुरंगा। ३ ।
अवघिया भेटी झाल्या त्या बाहेरी। मग अलंकापुरी येते झाले। ४ ।
सोपानाने मग केला नमस्कार। उतरिलें पार पांडुरंगा। ५ ।

४१९. हरिहर विधाता आले अलंकापुरी। इंद्रायणीतीरीं एक थाटी। १ ।
योगियांचा सखा कोठें ज्ञानेश्वर। जाती ऋषेश्वर भेटावया। २ ।
शून्याचिया पोटी निरंजन गुंफा। ज्ञानयज्ञ सोपा सिद्ध केला। ३ ।
उन्मनीं निद्रा लागलीसे फार। स्वरुपी ज्ञानेश्वर जागा झाला। ४ ।
नामा म्हणे देवा भली केली बुद्धी। लागली समाधि ज्ञानदेवा। ५ ।

४२०. लागली उन्मनी वैराग्याची धुणी। जागा निरंजनी निरंतर। १ ।
भूचरी खेचरी चाचरीच्या छंदे। अगोचरीच्या नादें सहस्र दळी। २ ।
औटहातध्वनी चितवृत्ति जेंथें। उजळली ज्योत चैतन्याची। ३ ।
नामा म्हणे देवा करा सावधान। नाही देहभान ज्ञानदेवा। ४ ।

४२१. धन्य इंद्रायणी पिंपळाचा पार। धन्य ज्ञानेश्वर पुण्यभूमी। १ ।
धन्य भागीरथी मनकर्णिका वोघा। आणिका हो गंगा त्रिवेणी त्या। २ ।

धन्य ऋषीश्वर धन्य पांडुरंग। मिळाले ते सांग अलंकापुरीं। ३ ।
नामा म्हणे धन्य भाग्याचे हे संत। झाला पहा एकांत ज्ञानोबाचा। ४ ।

४२२. आल्याड पल्याड पताकांचे भार। मध्यें मनोहर इंद्रायणी। १ ।
पिंवळ्या पारव्या आणिक हिरव्या। नीळवर्ण साऱ्या लखलखीत। २ ।
जरी जर्तारी झाल्या रानभरी। विजा त्यावरी खेळताती। ३ ।
सर्पाकार दंड तारांगणावाणी। पताका तिकोनी दाटताती। ४ ।
नामा म्हणे तेथे पताकांचे भार। केव्हढे भाग्य थोर ज्ञानोबाचें। ५ ।

४२३. कैलासाचा वास अधिक सिद्ध बेट। विष्णूचें वैकुंठ पुरातन। १ ।
भूमिवरी पंढरी तैसी अलंकापुरी। पंच कोशावरी पुण्यभूमी। २ ।
सुखाची हे मुर्ति नीळकंठलिंग। चक्रतीर्थ सांग मोक्ष भेटे। ३ ।
परमार्थ सुअर्थ देखतांची संत। सांगितली मात अनुभवाची। ४ ।
नामा म्हणे देवा हें स्थळ चांगले। चित्त मन रंगले ज्ञानोबाचे। ५ ।

४२४. पुसताती संत सांगा देवा मातें। पूर्वी येथें होतें कोण क्षेत्र। १ ।
देव म्हणे स्थळ सिद्ध हें अनादि। येथेच समाधि ज्ञानदेवा। २ ।
अष्टोत्तरशें वेळां साधिली समाधी। ऐसें हें अनादि ठाव असें। ३ ।
नामा म्हणे देवा सांगितले उत्तम। ज्ञानअंजनें सुगम देखों डोळां। ४ ।

४२५. स्वानंदे देवभक्तां भेटी। वोरसोनि कंठीं आलिंगावें। १ ।
देव म्हणे भलें आठवलें तुज। ते हे संधी मज कळली असे। २ ।
पदपदांतरें केला मार्ग सोपा। त्यात माझी कृपा वोळली असे। ३ ।
देव म्हणे तुझी पुरवीन आळी। सुखी राही मंडळी वैष्णवांची। ४ ।
नामा म्हणे देवा आज्ञा देगा यासी। नेणूं काय आम्हासी आरंभिलें। ५ ।

४२६. उदित झालें मन आतां काय अनुमान। करी शीघ्र प्रस्थान आज्ञा माझी। १ ।
देवाचा हो कर धरोनी ज्ञानेश्वर। निघाला बाहेर योगिराज। २ ।
मागें पुढें संत चालिले मिरवित। कौतुक पहात इहलोकीं। ३ ।

नारा विठा गोंदा माहादा विरक्त। परसा भागवत उभे तेथें। ४।
समुदाय वैष्णव मिळालासे भारी। महोत्सव गजरीं आरंभिला। ५।
नामा म्हणे गुज दाविलें श्रीहरी। धन्य अलंकापुरी पुण्यभूमी। ६।

४२७. सारासार विचार करिती अवघेजन । हे ज्ञान अंजन दाविलें डोळां । १।
पाहिलें गे माय अंतरीचे सुख। वैकुंठनायक उभा असे। २।
ज्ञानदेवायोगें सकळांशी दर्शन । परब्रह्म निधान डुल्लतसे। ३।
वोसंडले देव पाहोनियां प्रेम। डुल्लती सप्रेम अनुभवें। ४।
अवघे जन कोडें घालिती सांकडे । सांगावे निवाडे नामयाचे । ५।
देव म्हणे नामा विचारिलें आम्हा । ते कां संधी तुम्हा कळली नसे। ६।

४२८. देव म्हणे नामया ब्रह्मक्षेत्र आदि। येथेंची समाधि ज्ञानदेवा। १।
चौयुगां आदि स्थळ पुरातन । गेले ते नेमून मुनिजन । २।
चालिले सकळ झाले ते विकळ । अनादि हें स्थळ ज्ञानदेवा। ३।
नामा म्हणे आम्हा सांगितले हरी । दीर्घध्वनि करी वोसंडोनी। ४।

४२९. खेद दुःख करी मनाचा कळवळा । प्रेमाश्रू डोळां दाटताती। १।
नारा विठा गोंदा पाठविला महादा । साहित्या गोविंदा सांगितले । २।
काय काय आणूं सांगा हें प्रमाण । नेमियेला नेम पांडुरंगे । ३।
तुळसी आणि बेल दर्भ आणि फुलें । उदक हें चांगलें भागिरथीचें। ४।
नामा म्हणे देवा साहित्य करितां। आठवितें चित्ता खेद दुःख। ५।

४३०. साडेतीन पाउलें टाकिली निश्चळ। नेमियेलें स्थळ उत्तरायणीं । १।
देव म्हणे ज्ञाना होईं सावधान । माग वरदान मज कांही । २।
ज्ञानदेव म्हणे शुद्ध कार्तिक मासीं । व्रत्त एकादशी स्वामीकडे। ३।
कृष्णपक्षी व्रत हरिदिन परिपूर्ण। मागितला मान ज्ञानदेवें । ४।
नामा म्हणे देवा आवडीनें देतां । जोडलें हें संतां पियूष जें । ५।

४३१. वोसंडोनी हरि आनंदला तेथें । पुण्य हे अगणित सांगितलें । १ ।
सर्वांगालागी न्याहाळिलें परिपूर्ण । केलें निंबलोण आवडीनें । २ ।
अलंकापुरी कोणी करील कीर्तन । तयालागीं पेणे वैकुंठीचें। ३ ।
अस्थि नासती उदकी करील ब्रह्मरुप। कोटी कुळांसहित उद्धरीन। ४ ।
जेथें ज्ञानदेव तेथें मी निशिदिनीं । येथें सुखें ज्ञानी डुल्लताती। ५ ।
नामा म्हणे आतां वोसंडले हरी । जडमूढावरी कृपा केली । ६ ।

४३२. वन वृक्ष वल्ली ईश्वरासमान। ऋषि मुनि जन राहाती जेथें। १ ।
होऊनियां पक्षी कपोद कोकिळा । वेष्ठियेलें स्थळा ब्रह्मबोधें। २ ।
मृतिका पाषाण पंचक्रोशींचे खडे। झाले पहा धडफुडे ब्रह्मरुप । ३ ।
पंचमहापातकी गेले अलंकापुरी । न चाले त्याजवरी काळ यम । ४ ।
सांगताती देव ऐकती रुक्मिणी । नामा म्हणे चक्रपाणि वर दिला। ५ ।

४३३. चक्रतीर्थीं पाहा उभा तो गोपाळ । पुढें विणे टाळ वाजताती। १ ।
स्वर्गीहुनि पुष्पें वर्षती सुरवर । उभे ऋषेश्वर समुदायेंसी। २ ।
आणिक वाद्यें तेथें वाजती अपार। जाती ज्ञानेश्वर समाधीसी। ३ ।
नामा म्हणे देवा चुकों नेदी संधी। पोहोंचवितां सिद्धि बाळकासी । ४ ।

४३४. कोणजाणे माझे जीवींचा कळवळा । प्रेमाश्रु डोळां लोटताती । १ ।
अवधियांचें मन दूषित तटस्थ । लहान थोर संत वोसंडती। २ ।
तारियेले जड बा माझ्या कीर्तनीं । आठवती मनीं गुण तुझे। ३ ।
नामा म्हणे येथें बोलवेना मज। जातसे निजगुज आवडींचे। ४ ।

४३५. काय सांगो देवा ज्ञानोबाची ख्याती । वेद म्हैशा मुखीं वदविले। १ ।
कोठवरी वानूं याची स्वरुपस्थिती । चालविली भिंती मृत्तिकेची। २ ।
अविद्या मायेचा लागों नेदी वारा। ऐसें जगदोद्धारा बोलविलें । ३ ।
नामा म्हणे यांनी तारीले पतित । भक्ति केली ख्यात ज्ञानदेवें। ४ ।

४३६. अनुभव हा सागर गुह्य आणि ब्रह्म। उघडें अध्यात्म बोलियलें। १।
प्रगट हें गुह्य उकलिलें गाबाळ। केलें करतळमळ ज्ञान यानें। २।
कोणाची कल्पना नुरेची बा येथें। उघडा गुह्यार्थ सिद्ध केला। ३।
करणें न करणें सांगितला पंथ। तिहीलोंकी कीर्त वाढविली। ४।
ज्ञान हें अंजन साधी संजीवनी। नामा म्हणे यांनी ख्याती केली। ५।

४३७. अहंकार पोटीचें उतरिलें जहर। केला उपकार जगामाजी। १।
कामक्रोध उतें उतरिलें दंभ। करपले कोंभ संशयांचे। २।
विकल्पाचे पायी घातियेली बेडी। केली तडातोडी इंद्रियांची। ३।
स्वर्गादिक सुखें कमाविलीं रोकडी। वैकुंठासी शिडी लावियेली। ४।
नामा म्हणे धन्य उभारिल्या ध्वजा। घातियेल्या सेजा सुखधामीं। ५।

४३८. कासाविस प्राण मन तळमळी। जैसी कां मासोळी जीवनावीण। १।
दाही दिशा वोस वाटती उदास। करिताती सोस मनामाजी। २।
घातियेली घोण प्राण आला कंठी। ज्ञानदेवासाठी तळमळी। ३।
नामा म्हणे देवा वाटतसे खंती। चालली विभुति योगियांची। ४।

४३९. नानापरी मन आवरितों भारी। कांही केल्या हरी विसर न पडें। १।
दृश्या अदृश्याच्या दूर केल्या गोष्टी। उघडिली दृष्टि ज्ञानदेवें। २।
गीतेवरी टीका ग्रंथ केला सार। केवळ ईश्वर ज्ञानाचा हा। ३।
नामा म्हणे आतां देहासी विटला। स्वरूपीं पालटला ज्ञानदेव। ४।

४४०. गंध आणि अक्षता पंचामृत उदक। धूप आणि दीप आणियेले। १।
संत सज्जनाचा मिळाला समुदावो। मध्यें ज्ञानदेवो चालतसे। २।
क्षेत्रप्रदक्षणा करावया उद्देशी। मुहूर्त देवापाशीं विचारिला। ३।
दशमीचें दिवशी रिघावें बाहेर। हरिदिनीं जागर निशिदिनीं। ४।
द्वादशी पारणें सोडावें निश्चळ। नेमियेलें स्थळ सिद्धेश्वरीं। ५।
नामा म्हणे हरी नेमिला सिद्धांत। काय माझा अंत पाहातसां। ६।

४४१. ज्ञानेश्वरापाशी आनंदी आनंद। नाचतो गोविंद कीर्तनासी। १ ।
दशमीच्या दिवशी महोत्सव अलंकापुरीं । करीतसे हरी आवडीनें। २ ।
हरिदिनी जागरण होत सारी रात्र । बैसोनि पंढरिनाथ स्वये अंगे। ३ ।
द्वादशी पुण्यतिथी केली ज्ञानेश्वरा। पांच दिवस सारा महोत्सव। ४ ।
अमावास्येचे दिवशी केला गोपाळकाला । मग वैष्णवाला लाभ मोठा। ५ ।
नामा म्हणे देवा आनंद अलंकापुरीं। काही दिवस हरि राहा येथें। ६ ।

४४२. विनविती संत आणिक सज्जन । नव्हे समाधान काहीं केल्या। १ ।
नानाचि प्रकार करितसे घोर। काही केल्या स्थिर चित्त नव्हे। २ ।
काय पहावे याला विरक्त पुरुषाला । स्वरुपी मिळाला ज्ञानदेव। ३ ।
नामा म्हणे याचें उचंबळलें प्रेम । म्हणोनी परब्रह्म मागें पुढें। ४ ।

४४३. निवृत्ति सोपान आणिक मुक्ताई। जातातीं पाही कोणीकडे । १ ।
देवासी गुह्यार्थ केला पा एकांत । ज्ञानदेवें हित आरंभिलें। २ ।
नामा म्हणे अवघे बसा एकीकडे। ऐकों द्या निवाडे गुज यांचें । ३ ।

४४४. निवृत्ति सोपान मुक्ताई धाकुटी । धरियेली कंठी पांडुरंगे। १ ।
कळवळलीं मनीं करिती दीर्घ ध्वनी। आठविती मनीं ज्ञानदेव । २ ।
विकळ झालें चित्त संत हे दुश्चित्त । नामा विकळ तेथ होत असे। ३ ।

४४५. तिघांजनांलागी केलें समाधान । सांगितली खूण अंतरीची। १ ।
कलियुगीं जग आत्याती करिती । साहवेना कीं यांसी काही केल्या। २ ।
पापी उद्धरिले पतीत तारिले । जड पावविले मोक्षपंथी । ३ ।
नामा म्हणे यांचे करितां समाधान। कळलें अंत:करण मन यांचे। ४ ।

४४६. निसंगासीं संग नलगे अणिकाचा। परमार्थ हा साचा गहन केला। १ ।
जड या जीवाचें हरविलें अज्ञान। नेलें उतरून भवसिंधु। २ ।
ज्ञानियासी केली सिंधुसंजीवनी। झालें जनीं वनीं एक तारूं। ३ ।
नामा म्हणे सत्य बा माझ्याचें बोलणें। करीं निंबलोण पदीं त्याचे । ४ ।

४४७. फार आठवतें निवृत्तीचे चित्तीं। सोपान स्फुंदती मुक्ताबाई। १ ।
आम्हां माता पिता नित्य ज्ञानेश्वर। नाहीं आतां थार विश्रांतीसी। २ ।
छळिलें ब्राह्मणें प्रतिष्ठानीं जातां। रेड्यामुखीं वेदांता बोलविलें। ३ ।
आला चांगदेव व्याघ्र वहान घेऊन। नेला अभिमान ज्ञानदेवें। ४ ।
नाना प्रकारचे आठविती शब्द। नामा म्हणे बोध भाविकाला। ५ ।

४४८. देव म्हणे असे आठवाल फार। लागे उशीर समाधीसी। १ ।
रूक्माबाई म्हणे याजलागीं जाण। ब्रह्मीं ब्रह्म खूण मेळविलीं। २ ।
अवतार हे चौघे झाले कैशापरी। सांगा आम्हां हरी उकलोनी। ३ ।
शिव तो निवृत्ति सोपान ब्रह्मस्थिती। ज्ञानदेव मूर्ति विष्णूची हो। ४ ।
ब्रह्मनी हे कळा माय मुक्ताबाई। विचारूनि पाही स्वयं मुक्ता। ५ ।
नामा म्हणे याला नाहीं पां उपाधी। पूर्ण हे समाधि ज्ञानदेवा। ६ ।

४४९. अंतर बाहेर कळलें स्वरूप। स्वयें नंदादीप उजळिला। १ ।
येणें जाणें कोठें योगी पहा अवीट। सान वैकुंठ करूनि ठेवी। २ ।
ज्ञानियाला मरण म्हणती अज्ञान। वांयां तुम्ही शीण करूं नका। ३ ।
घटाचिया योगें प्रतीबिंब भासे। काय म्हणे नासे निरालंब। ४ ।
दर्पणाचे योगें दुसरें देखणे। काय मुखें दोन त्यांची झालीं। ५ ।
दृश्याचियामुळें जीव दिसे येथें। काय पां परमार्थ विटंबले। ६ ।
तंतूचियामुळें पटाला विस्तार। काय निराकार वांयां गेलें। ७ ।
रुक्मादेवीवरें केलें समाधान। नामा म्हणे मौन्य धरूनि ठेले। ८ ।

४५०. छत्र चामरें उभा सन्मुख भोंवतीं। रुक्माईचा पति मध्य भागीं। १ ।
निंबे आणि नारळ गोण्याचीं पोफळें। उदंड तिहीं केळें आणियलीं। २ ।
आणि बहुतापरी घेतली सामुग्री। पीत पीतांबरीं मृगछाला। ३ ।
भगवीं आभरणें घेतलें भस्म। अंगें परब्रह्म साह्य त्यासी। ४ ।
नामा म्हणे स्वामी तिष्ठताती अंगें। मेळविलीं सांगें साहित्यासी। ५ ।

४५१. उगमापासुनी गंगा सागरासी गेली। काय दोन जालीं उदकें त्यांची। १ ।
तैसा ज्ञानदेव जाला अनुभव । काय आम्हां देव दुरावला । २ ।
सरिता सरोवराचे एके ठायीं झरे । लहान थोर सारे स्वरूपीं माझ्या। ३ ।
रुक्मादेवीवरें उगविलें गाबाळ । संत कृपाळ डुल्लताती । ४ ।
नामा म्हणे येणें मोहिलें चित्त । राहिले तटस्थ चौघेजण। ५ ।

४५२. आणिक वाद्यें तेथें वाजताती अपार। उठावले भार वैष्णवांचे। १ ।
चिद्रत्नमंडप दिसला कल्लोळ । जैसे दीपमाळ दीप ठेले । २ ।
नक्षत्र गोंधळ उसळती भारी। चक्रें त्याजवरी उल्लाळती । ३ ।
मोतियें तोरणें लाविलीं अपार । झळकती तारे विभु ऐसे । ४ ।
नामा म्हणे देवा नवल केलें गहन। पुंजाळिलें गगन ज्ञानदेवें। ५ ।

४५३. निवृत्ति ज्ञानदेव उभे दोहींकडे । सोपान तो पुढें मुक्ताबाई । १ ।
देहुडे सुगरण थक्क पडिले लोकां। सुरु केला डंका वैकुंठीचा । २ ।
चक्रतीर्थी उभे देव साधुजन । करविलें स्नान ज्ञानदेवा । ३ ।
देवांचें हें तीर्थ घेतलें ज्ञानेश्वरें । केला नमस्कार पादपद्मीं। ४ ।
विठ्ठल रुक्मिणी ऋषि सुरवर। पूजा ज्ञानेश्वर करीतसे । ५ ।
नामयाच्या हाती गंध अक्षता। पूजा महंता मान्य झाली । ६ ।

४५४. टाळ विणे मृदंग वाजती अपार। नारद तुंबर गीत गाती। १ ।
शुक वामदेव अंबऋषि सादर । मध्यें ज्ञानेश्वर ब्रह्मरुप । २ ।
पिपिलिकेसी मार्ग जावया न मिळे। जाती भार मेळे वैष्णवांचे । ३ ।
नामा म्हणे देवा दाविली नवाळी। पुरविली आळी ज्ञानोबाची । ४ ।

४५५. दशमीचे दिवशीं केली प्रदक्षिणा । आणिक कीर्तना संत उभे । १ ।
रात्रंदिवस त्यांही केला हरिजागर। हरिदिनीं थोर कृष्णपक्षीं। २ ।
मग केलें स्नान भागिरथीचे तीरीं। संत महंता भारी पूजियेलें। ३ ।
अवलोकिलें डोळां अंतर बाहेरी । मग सिद्धेश्वरी येते झाले । ४ ।

सिद्धेश्वरालागीं पूजिले निवळ । मागितलें स्थळ समाधीसी । ५ ।
गंगा आणि गिरजा नीळकंठ ईश्वर । केला नमस्कार नामा म्हणे । ६ ।

४५६. अष्टोत्तरशें वेळ समाधि निश्चळ । पूर्वी तुझें स्थळ वहनाखाली । १ ।
उठविला नंदी शिवाचा ढवळा । उघडिली शिळा विवराची । २ ।
आसन आणि धुनी गृहछालावर । पाहाती ऋषेश्वर वोसंडोनी । ३ ।
बा माझी समाधि पाहिली जुनाट । केवळ वैकुंठ गुह्यगौप्य । ४ ।
नामा म्हणे देवा पुरातन स्थान । ऐसें नारायणे दावियेलें । ५ ।

४५७. नारा विठा गोंदा महादा पाठविला । झाडविली जागा समाधीची । १ ।
हरिदिनी जागर केला निशीदिनीं । उदईक पारणीं द्वादशीचीं । २ ।
गंगा गिरजा राही रूक्माबाई भामा । उठिल्या रांधण्या पारण्याच्या । ३ ।
नाना प्रकारचे पाक ते अपार । मुनि ऋषेश्वर बोलाविले । ४ ।
वैष्णव देव आणि आले सुरगण । करोनियां स्नान इंद्रायणीं । ५ ।
पिंपळाचे पारीं बैसविल्या पंक्ती । पात्रें ते श्रीपति वाढू लागे । ६ ।
नाना म्हणे देवा करणें साहित्यासी । होतो कासाविसी प्राण माझा । ७ ।

४५८. सोवळ्यानें हरि वाढितो सकळां । मनींचा कळवळा कोण जाणे । १ ।
रुक्माईचे कानी सांगितली गोष्ट । विस्तारावें ताट ज्ञानदेवा । २ ।
राही रुक्माबाई वाढिती आवडीनें । सोडितो पारणें ज्ञानदेव । ३ ।
नामा म्हणे देवा परब्रह्म अन्न । जातों बोलावण ज्ञानदेवा । ४ ।

४५९. निवृत्ति सोपान मुक्ताई चवथी । अनेक विभूति ज्ञानेश्वरा । १ ।
नामा पुंडलिक गरुड हनुमंत । परसा भागवता बोलाविलें । २ ।
विठ्ठल रुक्माई सत्यभामा राही । इतुके तयेठायी जमा झाल्या । ३ ।
विसोबा खेचर चांगा वटेश्वर । सांवता कुंभार एकेठायी । ४ ।
गंगा गिरजा दोघी नीळकंठ ईश्वर । मध्ये ज्ञानेश्वर घेतियेला । ५ ।

४६०. निवृत्ति मुक्ताईचें करिती समाधान । घेतलां सोपान मध्यभागीं । १ ।
ऐक्य आह्निक्याचीं बैसली एकवटें । विस्तारिलीं तार्टे रुक्माईनें । २ ।
एक एकालागी देताती प्रसाद । आतां ज्ञानराज पाहू डोळां । ३ ।
नामा म्हणे स्वस्थ जेवितां पंगती । घृतपात्र हाती विस्तारीतु । ४ ।

४६१. ज्ञानदेवालागीं चंदनाची उटी । पंचारती होती आनंदाच्या । १ ।
गंध आणि अक्षता पुष्पपरिमळा । घेती वोसंगळा नामदेव । २ ।
ज्ञानदेव स्वस्थ देवा वोसंगळा । माळा घाली गळां नामदेव । ३ ।

४६२. जेऊनियां स्वस्थ उठिले परिपुर्ण । केले आचमन वैष्णवांनी । १ ।
वैकुंठींचा प्रसाद पावले निवाडे । गोंदा माहादा विडे वाटितांती । २ ।
दोन प्रहरपावेतों आटोपलें भोजन । तृतीय प्रहरी कीर्तन आरंभिलें । ३ ।
कीर्तनाच्या नादें मोहिला गोविंद । करावा उद्योग समाधीचा । ४ ।
नामा म्हणे देवा करितां उशीर । विकळ ज्ञानेश्वर जात असे । ५ ।

४६३. मुगुट मनोहर कुंडले मकाराकार । कासे पीतांबर कसियेला । १ ।
खोविले गोशे स्वार गरुडावर । उठविले भार वैष्णवांचे । २ ।
केलें आचमन तीर्थी त्या तांतडी । आले उठाउठीं सिद्धेश्वरीं । ३ ।
परमार्थ स्वार्थ झाल्या गुह्य गोष्टी । होताती भेटी ज्ञानदेवा । ४ ।
नामा म्हणे भेटा लहान थोर सारे । जातो ज्ञानेश्वर समाधीसी । ५ ।

४६४. ब्रह्मादिक तेथें करिताती पूजा । घालिताती सेजा समाधीसी । १ ।
चिद्रत्न आसन उन्मनीची धुनी । समाधि सज्जनी पाहियेली । २ ।
धुवट वस्त्राची घडी ते अमोल । तुळसी आणि बेल आंथरिले । ३ ।
दुर्वा दर्भ वरी टाकिले मोकळे । पुष्पें ती सकळ समर्पिलीं । ४ ।
नामा म्हणे येथें छाया निरंतर । सुखी ज्ञानेश्वर सुखावला । ५ ।

४६५. लावियेला दीप निरंजन ज्योती। प्रकाशल्या दीप्ती तन्मयाच्या। १ ।
पुजुनि समाधि निघाले बाहेर । प्रेमें ज्ञानेश्वर डुलतसे । २ ।
अनुमानिलें स्थळ सभोंवती सारें। धन्य ज्ञानेश्वरें कृपा केली । ३ ।
देव आणि नामा रुक्माई राही। स्फुंदती ठायीं ठायीं संतजन। ४ ।

४६६. निवृत्ति सोपान पुढें मुक्ताबाई। देवा सांगा कांहीं निजगुज। १ ।
देव ज्ञानेश्वर बैसले जवळी । घेतियेली आळी सोपानानें । २ ।
ज्ञानदेवें खूण सांगितली देवा। पूर्ण तूं विसांवा सज्जनाचा । ३ ।
सोपानाचे हात देवाचिये हातीं। तेव्हां आपमूर्ति कासावीस। ४ ।
म्लान वदनें निवृत्ति सद्‍गुरुसागर। येऊनि ज्ञानेश्वर चरणीं लागे। ५ ।
नामा म्हणे याचें अंतर परिपूर्ण। नाहीं देहीं भान निवृत्तीसी । ६ ।

४६७. पांडुरंग निवृत्ति उभे दोघेजण। आरंभिलें नमन ज्ञानदेवें । १ ।
नामा पुंडलिक उभे दोहीकडे । ज्ञानराज पुढें उभे ठेले । २ ।
गंध आणि अक्षता पुष्प परिमळ। आणियेलें जळ भागिरथीचें। ३ ।
अनंत स्वरूपाचीं अनंत हीं नांवें। नमन ज्ञानदेवें आरंभिलें। ४ ।
नामा म्हणे देवा नमनाची रीती। नमन सर्वांभूतीं मान्य झालें। ५ ।

४६८. पुढें ज्ञानेश्वर जोडोनियां कर। बोलतो उत्तर स्वामिसंगें। १ ।
पाळिले पोसिले चालविला लळा। बा माझ्या कृपाळा निवृत्तिराजा। २ ।
स्वामीचिया योगें झालों स्वरूपाकार। उतरलों पार मायानदी। ३ ।
निवृत्तीनें हात उतरिला वदना। त्यागिलें निधाना आम्हालागीं। ४ ।
नामा म्हणे देवा देखवेना मज। ब्रह्मीं ज्ञानराज मिळविला। ५ ।

४६९. वोसंडोनि निवृत्ति आलिंगों लागला। आणिकांच्या डोळां अश्रु येती। १ ।
अमर्यादा कधीं केली नाहीं येणें। शिष्य गुरूपण सिद्धि नेलें । २ ।
गीतार्थाचा अवघा घेतला सोहळा। गुह्यगौप्यमाळा लेवविल्या। ३ ।
फेडिली डोळियाचीं अत्यंत पारणीं। आतां ऐसें कोणी सखे नाहीं। ४ ।

काढोनियां गुह्य वेद केले फोल । आठवती बोल मनामाजी। ५ ।
नामा म्हणे संत कासावीस सारे। लाविती पदर डोळियांसीं। ६ ।

४७०. देव म्हणे ऐसें आठवाल कोठवर। होईल उशीर समाधीसी । १ ।
निरंजनीं समाधि निरंतर तुम्हांसी। व्यर्थ कासाविसी होऊं नये । २ ।
निवृत्तीसी पोटीं धरिलें देवानें। केलें समाधान अवघियांचें। ३ ।
ब्रह्मणीही कळा पुढें मुक्ताबाई। देवा सांगा कांहीं आम्हांलागीं। ४ ।
देव म्हणे तुज येणें जाणें नाहीं। अनुभवोनी पाहीं जीवन्मुक्ति। ५ ।
म्हणे मुक्ताबाई सख्या ज्ञानेश्वरा। प्रार्थना तुम्ही करा देवालागीं। ६ ।
ज्ञानदेवें वचन घातलें देवावर । विश्वाचें माहेर पांडुरंग। ७ ।
नामा म्हणे स्वामी प्रेमाचिया रंगें। बोलावणें स्वांगें करूं आम्ही। ८ ।

४७१. ज्ञानदेवें देवा घातलें वचन। करा समाधान सोपानाचें। १ ।
समुदायेंसी तुम्हां करूं बोळवण। ऐसाची सोपान ब्रह्म करूं। २ ।
तीर्थावळी वेळे नेमियलें स्थान। तेथें पोंचविणें मजलागीं। ३ ।
विठ्ठल रुक्माई उभीं समाधान। दिधलें वचन ज्ञानदेवा। ४ ।
नामा म्हणे देवा स्थिरावलें मन। करितां समाधान अवघियांचें। ५ ।

४७२. निवृत्तिदेव म्हणे सांगतों या वाचे। राहाणें चौघांचें एकरूप । १ ।
त्रिवेणीचा ओघ जैसा एकेठायीं। तैसी मुक्ताबाई आम्हांमध्यें। २ ।
ब्रह्माविष्णुहर जैसे एकेठायीं। तैसी मुक्ताबाई आम्हांमध्यें। ३ ।
रज तम गुण सत्व गुणाठायीं। तैसी मुक्ताबाई आम्हांमध्यें। ४ ।
भूचरीं खेचरी चांचरी ते पाही। अगोचरी ठायीं मुक्तगंगा। ५ ।
प्रथम ज्ञानेश्वरें काढियेली वाट। धरियेलें वैकुंठ अलंकापुरीं। ६ ।
इंद्रनीळ पर्वत नेमिला सोपाना। निवृत्तीसी जाणा त्रिंबकेश्वर। ७ ।
चौथी मुक्ताबाई नेमियेली तापी। नामा म्हणे ख्याती केली यांनीं। ८ ।

४७३. निवृत्तिदेव म्हणे करितां समाधान । कांहीं केल्या मन राहात नाहीं । १ ।
बांधल्या तळ्याचा फुटलासे पाट । ओघ बारा वाटा मुरडताती । २ ।
बांधल्या पेंढीचा सुटलासे आळा । तृण रानोमाळा पांगलासे । ३ ।
हरिणीवीण खोपी पडियेली वोस । दशदिशा पाडस भ्रमताती । ४ ।
मायबापें आम्हां त्यागियेलें जेव्हां । ऐसें संकट तेव्हां झालें नाहीं । ५ ।
नामा म्हणे देवा पेटला हुताशन । करा समाधान निवृत्तीचें । ६ ।

४७४. देव रुक्माबाई आणिक साधुजन । करिती समाधान निवृत्तीचें । १ ।
ज्ञानियांनीं ऐसी करावी जंव खंती । अज्ञानाचा किती पाड आला । २ ।
धन्य तुमचा महिमा बोलती पुराणीं । दृश्य कांहीं मनीं आठवूं नये । ३ ।
आकाशाचे ठायीं अभ्रें येती जाती । कोण त्यांची खंती करूं पाहे । ४ ।
अवतारादिक गेले आले अपार । जैसा का विस्तार मृगजळाचा । ५ ।
नामा म्हणे देवें धरियेलें हातीं । उठविली विभूति निवृत्तिराज । ६ ।

४७५. गरूड हनुमंत मुक्ताई सोपान । देव साधुजन आनंदले । १ ।
मागें पुढें संत पताकाचें भार । मध्यें ज्ञानेश्वर मिरवतो । २ ।
टाळ आणि वीणे मृदंग गायन । करिती कीर्तन सुस्वरेंसी । ३ ।
जयजयकार ध्वनि करिती सुरगण । वर्षती सुमन स्वर्गींहुनी । ४ ।
हरिपाठ गजर करिती अपार । नामा म्हणे भार उठविले । ५ ।

४७६. सर्व स्वस्ति क्षेम वैष्णव मंडळी । बैसलेती पाळी समाधीच्या । १ ।
पताकांची छाया दुणावली फार । सिद्ध ज्ञानेश्वर तेव्हां झाले । २ ।
अजानवृक्षदंड आरोग्य अपार । समाधीसमोर स्थापियेला । ३ ।
कोरड्या काष्टीं फुटियेला पाला । तेव्हां अवघियाला नमस्कारी । ४ ।
नामा म्हणे देवा घार गेली उडोन । बाळें दानादान पडियेलीं । ५ ।

४७७. मुंग्यांचिये विवरीं लागलीसे आग । पुढें आणि मागें झालें नाहीं । १ ।
राही रुक्माई आणि सत्यभामा । ओंवाळिती प्रेमा ज्ञानेश्वरा । २ ।

उभारिल्या गुढिया आणि तोरणें । छाया सुदर्शन धरियेलें। ३ ।
नारा विठा गोंदा भेटला माहादा । उभे जागोजागां राहिलेती । ४ ।
विसोबा खेंचर चांगा वटेश्वर । केला नमस्कार अवघियांनीं । ५ ।
गोरा कुंभार सांवता माळी । नामा तळमळी वत्सा ऐसें । ६ ।

४७८. परसा भागवतें केला नमस्कार । सारे लहान थोर जमा झाले । १ ।
सकळांचिया पायीं नमियेलें नमना । केली प्रदक्षिणा समाधीसी । २ ।
प्रथम पायरी बाहेरील जेथें । उभा पंढरिनाथ भेटावया । ३ ।
देव म्हणे बापा अमृत नेदी पाट । फार केले कष्ट जगासाठीं । ४ ।
नामा म्हणे यांनीं अनुभवाच्या नौका । पार केलें लोकां जडमूढां । ५ ।

४७९. देव निवृत्ति यांनीं धरिले दोन्ही कर । जातो ज्ञानेश्वर समाधीसी । १ ।
नदीचिया माशा घातलें माजवण । तैसे जनवन कालवलें । २ ।
दाही द्रिशा धुंद उदयास्तावीण । तैसेंची गगन कालवलें । ३ ।
जाऊनि ज्ञानेश्वर बैसले आसनावरी । पुढें ज्ञानेश्वरी ठेवियेली । ४ ।
ज़ानदेव म्हणे सुखी केले देवा । पादपद्मीं ठेवा निरंतर । ५ ।
तीन वेळा तेव्हां जोडिलें करकमळ । झांकियेले डोळे ज्ञानदेवें । ६ ।
भीममुद्रा डोळा निरंजनी लीन । झाले ब्रह्म पूर्ण ज्ञानदेव । ७ ।
नामा म्हणे आतां लोपला दिनकर । बाप ज्ञानेश्वर समाधिस्थ । ८ ।

शेवटचे कडवे म्हणून पुष्पवृष्टी करावी. 'महाराज ज्ञानेश्वर माऊली', भजन करावे. शेवटी खालील आरती म्हणावी व उपसंहार करावा.

४८०. इंद्रायणीचे तटीं धरिला रहिवास । विश्व तारावया लक्ष्मी निवास ।
ज्ञानेश्वररूपें धरिलें निज वेष । वर्म जाणें तया सद्गुरू उपदेश । १ ।
जयदेव जयदेव जय ज्ञानदेवा । जीवा शिवाचा आदि परब्रह्म ठेवा । ध्रु० ।
कृष्ण एकादशी कार्तिकमासीं । आपण पंढरिनाथ सनकादिकांसी ।
यात्रेसी येताती स्वानंदरासी । दर्शन घडे तयां निजमुक्ति देसी । २ ।

म्हैसिक पुत्र केला वाचक वेदाचा । प्रतिष्ठानीं गर्व हरिला विप्रांचा ।
विशेष अर्थ केला भगवद्गीतेचा । प्रत्यक्ष द्वारीं शोभे पिंपळ कनकाचा । ३ ।
सनकसिद्धगणांमाजी तूं श्रेष्ठ । ज्ञानावरी माजी ज्ञानवरिष्ठ ।
अनुताप दीप्ति विश्व घनदाट । नामयावरि लोटे प्रेमाचा लोट । ४ ।

४८१. धन्य सर्व काळ धन्य तो सुदिन । धन्य हा निधान ज्ञानदेव । १ ।
बारा शतें अठरा दुर्मुख संवत्सर । तिथी गुरुवासर त्रयोदशी । २ ।
ऋतु कृष्णपक्ष कार्तिक मास । बसे समाधीस ज्ञानराव । ३ ।
नामयाची जनी लागतसे चरणीं । ज्ञानेश्वरी ध्यानीं जपतसे । ४ ।

४८२. निवृत्तीनें बाहेर आणिलें गोपाळा । घातियेली शिळा समाधीसी । १ ।
सोपान मुक्ताई सांडिती शरीरा । म्हणती धरा धरा निवृत्तीसी । २ ।
आणिकांचीं तेथे उद्विग्न तीं मनें । घालिताती सुमनें समाधीसी । ३ ।
नामदेवें भावें केली असे पूजा । बापा ज्ञानराजा पुण्यपुरूषा । ४ ।

४८३. अवघीं जयजयकारें पिटियेली टाळी । उठली मंडळी वैष्णवांची । १ ।
सह मंडळी सारे उठले ऋषीश्वर । केला नमस्कार समाधीसी । २ ।
पश्चिमद्वारें संत रिघाले बाहेर । सखा ज्ञानेश्वर अलंकापुरीं । ३ ।
इंद्रायणी केलें अवघ्यांहीं आचमन । करिती समाधान निवृत्तीचें । ४ ।
सोपानासी पोटीं धरिलें देवानें । संवत्सरगांवीं जाणें नेम केला । ५ ।
मुक्ताबाईलागीं सांगितली खूण । जाय तों सोपान स्थीर असा । ६ ।
त्रिवर्ग तीं ऐसीं राहिलीं एकमनें । जाणोनियां खूण नामा म्हणे । ७ ।

४८४. देवसमागमें परतले भार । केला हरिजागर समाधीसी । १ ।
नव दिवस संत समाधिजवळी । देव चंद्रमौळी कीर्तनासी । २ ।
शुद्धमार्गेसर दशमी भोजनें । विधी नारायणें संपादिली । ३ ।
एकादशी कीर्तन द्वादशी पारणीं । मग ऋषि मुनि संतोषले । ४ ।

त्रयोदशी देव रिघाले बाहेरी। धन्य अलंकापुरीं ज्ञानराज। ५ ।
नामा म्हणे धन्य पलाटण पाउलीं। पंचक्रोशीं ठेलीं सकळ तीर्थे। ६ ।

४८५. धन्य अलंकापुरीं शिवपीठ शिवाचें। अगस्ति ऋषीचें पूर्वस्थळ। १ ।
त्रिवर्गीं म्हणितलें जातां जातां हरी । आम्हां कौंडण्यपुरीं आज्ञा द्यावी। २ ।
इंद्रनीळ पर्वत नेमिला सोपानदेवा । तोंवरि करूं सेवा अंबिकेची। ३ ।
देव म्हणे भले आरंभिले तुम्ही। आज्ञा घेतों आम्ही पंढरीसी। ४ ।
इंद्रनीळ पर्वतीं समाधि सोपान। सर्वत्र आमंत्रण देवें दिलें। ५ ।
देव भक्तालागीं झालें समाधान। मग सुरगण आवंतिले। ६ ।
नामा पुंडलिक निघाले बाहेरी । गरूडावरी देव स्वार झाले। ७ ।

४८६. समाधी परिपूर्ण बैसले ज्ञानेश्वर। उठविले भार वैष्णवांचे। १ ।
अलंकापुरीं सव्य घेतली ते संतीं। दिली भागीरथी ज्ञानालागीं। २ ।
भैरवापासूनि उगम निरंतर। रानोमाळ झरे तीर्थ गंगा। ३ ।
सैंघ इंद्रायणी वाहाती मिळोनी। अखंड क्षणीं वोघ जाती। ४ ।
चालिलें विमान गंधर्व सुरगण । यात्रा परिपूर्ण झाली म्हणती। ५ ।
तीर्थमहोत्साह झाला म्हणती सारासार। देव ऋषीश्वर परतले। ६ ।
वैष्णवांचे भार निघाले बाहेर। केला जयजयकार सर्वत्रांनीं। ७ ।
पंढरीचा पोहा निघाला बाहेर। गरूडावरी स्वार देव झाले। ८ ।
नामा म्हणे ऐसा सुखी ज्ञानेश्वर। झाला असे स्थीर ब्रह्मबोधें। ९ ।

संत ज्ञानदेवांच्या दर्शनासाठी संत नामदेवांची आळी.

४८७. सद्गुरु सखया नाथा पंढरीराया । ठेवीं डोई पायां कृपेसाठी। १ ।
नाही गांठी पुंजी तव कृपेजोगी। झालों हतभागी भक्तिवीण। २ ।
हतभाग्या कैची समर्थाची भेटी। घाली घट्ट मिठी संतांपायी। ३ ।
भक्तशिरोमणी ज्ञानदेव नामा। चरित्र महिमा गाऊं त्याचा। ४ ।
इच्छी परी मन ज्ञानशक्तीक्षीण। धरितों चरण नाथजींचे। ५ ।

४८८. अलंकापुरीस पांडुरंग गेले। समाधिस्थ केलें ज्ञानदेवा। १ ।
उरकोनी सोहळा संगे संतमेळा। विठोबा राहिला आळंदीस। २ ।
पाहे चक्रपाणि नाम्याडोळा पाणी। कंठ तो दाटुनी उगा आहे। ३ ।
पुसे रुक्मिणीकांत कारे तू निवांत। नामया शोकाक्रांत कोण्या दुःखे। ४ ।

४८९. नामा म्हणे देवा ज्ञानदेव सृष्टी। पडेल कां दृष्टी पुन्हां आतां। १ ।
ज्ञानाचा वियोग जडला हृद्रोग। भेटीचा प्रयोग करा देवा। २ ।
ज्ञानदेव माझा दाखवा या वेळी। जीव तळमळी त्याच्यावीण। ३ ।
संत अंतरला सखा झाला दूर। आतां पंढरपूर कैसे कंठूं। ४ ।
तुमचें दर्शन ज्ञान कृपादान। पंढरीस येणे याचसाठीं। ५ ।

संत समाधीचे आद्य उद्गाते निर्माते संत नामदेव आहेत.

४९०. तरीच येईन पंढरीस। दृष्टी देखेन ज्ञानेश। १ ।
ज्ञानदेवा भेटी व्हावी। ऐशी सोय देवा लावीं। २ ।
ऐसियाच्या कृपादानें। तुम्हां संगती नाचणें। ३ ।
पंढरीचें जें कां सुख। जाणे तो एक भाविक। ४ ।

४९१. ज्ञानदेव पहावा डोळां। ऐसें वाटते विठ्ठला। १ ।
जगजेठी जगत्पाळ। माझी पुरवावी आळ। २ ।
तुम्हा काय अवघड। लीळें झेलां गिरीगड। ३ ।
कल्पतरुतळीं वास। त्या घडे कां उपवास। ४ ।
माझ्या कृपाळुवा देवा। हांकेसरसी घेशी धांवा। ५ ।

४९२. ज्ञानदेव माझें सौख्य सरोवर। त्यांत जलचर स्वस्थ होतों। १ ।
दुर्दैव तापाने आटलें तें नीर। वर्षी रघुवीर कृपामेघ। २ ।
ज्ञानदेवावीण व्याकुळ हे प्राण। तूं जगज्जीवन देवा होसी। ३ ।
विठाबाई तूं गे जाणसी ना जाण। रक्षी मज कोण दुजें येथें। ४ ।

४९३. नामा हें वदतां डोळ्या आलें पाणी । पडिला धरणी देवापुढें । १ ।
नामदेव स्थिति पाहून श्रीपति । विस्मित ते चित्तीं स्तब्ध झाले। २ ।
कैशा रीतीं नाम्या संबोखूं मी आतां । कठिण अवस्था देव म्हणे । ३ ।
प्रेम उचंबळे ऐकतां ही आळ । बुझावी गोपाळ नामयालागीं। ४ ।

४९४. देव म्हणे नामया पाहें । ज्ञानदेव मीच आहें । १ ।
तो आणि मी नाही दुजा । ज्ञानदेव आत्मा माझा। २ ।
माझ्या ठायीं ठेवीं हेत । सोड खंत खंडी द्वैत । ३ ।
नामया उमज मानसीं । ऐसें म्हणे हृषिकेशी। ४ ।

४९५. ज्ञानदेवा पुढें कथा । करी वारील ह्या व्यथा। १ ।
आत्मरुपी ज्ञानेश्वर । तोचि ज्ञानाचा सागर। २ ।
ज्ञानदेवीं धरीं भाव । स्वयें होय तूंचि देव । ३ ।
राम कृष्ण रे गोविंद । जप म्हणे तो मुकुंद । ४ ।

४९६. प्रेमळ तूं भक्ता माझ्या नामदेवा । जीवींचा विसावा भक्त तूंची। १ ।
तुमचेनीं माझें देवपण सत्य । चंद्रे पाझरत सोमकांत। २ ।
तुमचे भक्तीनें आणिलें रुपासी । अवाच्य अविनाशी अरुप तें। ३ ।
पंढरीचा राणा सांगतो ह्या खुणा। भक्तांच्या कारणा येणें मज। ४ ।

४९७. नग जों तें सोनें लेण्या जोंगें होतें । मुदी कंकण तैं नामें त्यांची । १ ।
मुशी माजी जेव्हां गेलें तें मुरोन । झालेंसे सुवर्ण अभिन्न तें । २ ।
तैसा ज्ञानदेव भक्त तो मी देव । लौकिक लाघव दासांसाठीं । ३ ।
ज्ञान समाधी हे नाशी रुप नांवा । अंतिचा मेळावा मजमाजी। ४ ।

४९८. तेज स्पर्शें ज्योती कर्पुरी निघाली । दोन्ही तीं निमालीं एकदांची। १ ।
आघातानें नाद घंटेंतून उठे । शेवटी तो मिटे घंटेमाजी। २ ।
ब्रह्मी माया स्फुरे चैतन्यप्रकाशे। शेंवटी तें वसे ब्रह्मरुपीं। ३ ।
पांडुरंग म्हणे ऐक नामया ज्ञान । वाटो समाधान तुझ्या जीवा। ४ ।

४९९. नामदेव म्हणे देवा। ब्रह्मज्ञान पोटी ठेवा। १ ।
तुम्ही माये संगें गूढ। ज्ञान जाणिवेचे आड । २ ।
आम्हा नाहीं याची चाड। वाटे संत भेटी गोड। ३ ।
संत भेटी प्रेम फावे। प्रेमें देवाशीं भेटावें। ४ ।
प्रेम आहे पोटभरी। देव त्यासी पोटी धरी। ५ ।
नामदेवा ठायी प्रेम। मार्गी आडविलें ब्रह्म। ६ ।

५००. देई भक्ति रस प्रेमा। देवा घाली आम्हा जन्मा। १ ।
प्रेम येई हातां जरी। जेथें नांदू ती पंढरी। २ ।
ज्ञानदेवीं भेट व्हावी। ज्ञान गोष्ट कां सांगावी। ३ ।
नामा न बुझावा जनीं। कोण नाचेल कीर्तनीं। ४ ।
पुरवा नामयाच्या आर्ता। देवा सांगे जगन्माता। ५ ।

५०१. देव कळवळले चित्तीं। त्यासी मायेची संमती। १ ।
माय बापांचा त्या लळा। नामा घेईना कां आळा। २ ।
बाप जगताचा स्वामी। आई प्रत्यक्ष लक्ष्मुमी। ३ ।
नामा थोरांचे लेंकरूं। छंद त्याचा अनिवारु। ४ ।
छंद नामयाचा पुरविण्या। देव वेची प्रेमनाण्या। ५ ।
हाटी उदमी भाविक। विठुराजा त्या ग्राहीक। ६ ।

५०२. गरुडासी मग म्हणे पांडुरंग। साकल्य हें सांग पुंडलिकां। १ ।
नामदेव कष्टी ज्ञानदेवासाठीं। घेऊन या तो भेटी नामयाच्या। २ ।
संतप्रेम भेटी देव गुज गोष्टी। जाणत्याच्या पोटी सर्व वसे। ३ ।
करी पांडुरंग येई त्याच्या मना। निमित्ताकारणा भक्त शोधी। ४ ।

५०३. ऐकतां निरोप पुंडलीक भक्त। झाला सद्‌गदीत धन्य म्हणे। १ ।
धन्य ती आळंदी धन्य विष्णुदास। धन्य हा दिवस देव भेटे! २ ।

ज्ञानदेवा आलें वैकुंठींचे रूप। पोचतां निरोप पुंडलिका। ३ ।
पुंडलिकें तेव्हां गरूड पूजियेला। ज्ञाना बैसविला विमानांत। ४ ।
पुढें तो गरूड मागें ये विमान। रुक्मिणी दुरोन दावी देवा। ५ ।

५०४. आकाशी पुष्पक शुभ्र दंड दिसे। बैसोनि येतसे ज्ञानदेव। १ ।
शुद्धभावें इच्छी ज्ञानदेव भेटी । येई उठाउठी भेटूं त्यासी। २ ।
पहाती नवल भक्त ते प्रेमळ । निश्चय निढळ आहे ज्यांचा। ३ ।
देव म्हणे नामया घेई भेटीसुखा। ज्ञानदेव सखा उभा येथें। ४ ।

५०५. ज्ञानदेवा पहातां डोळा । नामदेवा हर्ष झाला। १ ।
घट्ट धरियेले पाय। तूं तो झाला सद्गुरुराय। २ ।
नको करूं रे अव्हेर। मज धरूं नको दूर। ३ ।
सदा आठवत मना। तुझ्या भक्तीच्या कल्पना। ४ ।

५०६. नाथा नको रे अंतरूं। तुझ्या कांसेचें वासरूं। १ ।
कळा दुभती तूं गाय। तुझा वियोग असह्य। २ ।
देह भोगितां प्राक्तन। मना ठेवीं तयाधीन। ३ ।
ज्ञानदेवीं ही समाधि। जडो मनोवृत्ति अवघी। ४ ।
नामा भेटे ज्ञानदेवा। जना प्रसाद मिळावा। ५ ।

५०७. हरीचिया दासा नामया उदासा। तुझी हृषिकेशा प्रीति बहु। १ ।
हरिदासांमाजी होसी तूं आगळा। प्रेमाचा पुतळा नामदेव। २ ।
ज्ञानदेव म्हणे तूं विठोचा लडिवाळ। नामया तूं कृपाळ आम्हावरी। ३ ।

५०८. आळंदी हें गाव पुण्यभूमी ठाव। दैवताचें नांव सिद्धेश्वर। १ ।
चौऱ्यांशीं सिद्धांचा सिद्धभेटी मेळा। तो सुखसोहळा काय सांगूं। २ ।
विमानाची दाटी पाहती सुरवर। वर्षताती भार सुमनांचे। ३ ।
नामा म्हणे देवा चला तया ठाया। विश्रांति घ्यावया कल्पवरी। ४ ।

संत सोपानदेव समाधी, श्रीक्षेत्र सासवड, जि. पुणे

मार्गशीर्ष वद्य त्रयोदशी शके १२१८

५०९. मग उड्डाण केले गरूडें। गगन आक्रमिले चंडे।
वरी आरूढले प्रचंडे। भक्त देव सकळीक। १।
पक्षाचेनि फडत्कार। ग्राम ठाकिला संवत्सर।
गिरीकडे पठार। शिखरी गरूड उतरला। २।
त्या काळीं समारंभ केला। महा उत्सव हरिसी झाला।
जयजयकार प्रवर्तला। विमानें दाटली आकाशी। ३।
दृष्टी देखावया कौतुक। शिवगण आले सकळीक।
कर्ता ब्रह्मांडनायक। ते कौतुक अवलोकिती। ४।
मुनि पुंडलीक उतरला। संगतीं वैष्णवांचा मेळा।
समाधिसुखाचा सोहळा। पाहाती देव सकळीक। ५।
हातें खणोनि भूमिका। अमृत शिंपूनि सुगंधिका।
महा मंगळीक सुखा। वेद धोष आरंभिले। ६।
नामा म्हणे सुखसंगती। वैष्णव हरिनाम गर्जती।
लक्ष्मी नारायण क्षिती। उतरोनी समाधी देताती। ७।

५१०. भक्तां समागमें हरी। सत्वर आले संवत्सरीं।
ब्रह्मानंद परोपरी। चरण धरी सोपानदेव। १।
भागीरथी सर्वे सरिता। धांवोनि आली गंगा माता।
यमुना सरस्वती उभयतां। एकात्मता कऱ्हेमाजी। २।
इंद्र चंद्र तेहतीस कोडी। नवनाथ सिद्ध सौंगडी।
भक्त सनकादिक प्रौढी। वेद परवडी गर्जती। ३।
गगनामाजी देवांगना। वर्षाव करिती दिव्यसुमनां।
म्हणे निवृत्तिनाथ सोपाना। चरणावरी ठेवीं तूं। ४।

पुष्पकारूढ झाले देव । आणिक मागुती आले सर्व ।
पांडुरंग दैव सदैव । सोपानदेव बाळमूर्ती । ५ ।
इंद्रनीळ पर्वत आहे । तेथोनी ठाव जावया पाहे।
सप्तपाताळीं शेष वाहे । दीर्घ देह फणी असे । ६ ।
जावोनी त्यासी श्रुत करावें । गरूडासी बोलिलें देवरावें।
मार्गी चालिला लवलाहे । क्रमित जावें सप्तपाताळीं। ७ ।
नामा म्हणे अमृतकरीं । मुख कुरवाळोनी श्रीहरी।
सोपानसमाधि भीतरीं । आपण पुढारी बैसले। ८ ।

५११. नमो अगणित गुणा । नमो आगमगुणनिधाना।
नमो कलिविध्वंसगहना। काळहनना तुज नमो। १ ।
प्रेमळ वैष्णव नैष्ठिक पूर्ण । गाती नामसंकीर्तन।
हांहां हूंहूं गंधर्व देवगण। करिती गायन सुस्वर। २ ।
हर्षें मंगळ वाद्यें वाजविती । वैष्णव सप्रेमें नाचती ।
नामा म्हणे पुढतोपुढती । समाधिस्थिति अखंड । ३ ।

५१२. ऐसा सोपान संबोखिला । महा उत्साव आनंद झाला।
अभय वर दिधला । गर्जिन्नला देवराणा। १ ।
म्हणे तूतें न विसंबें । संवत्सरीं असेन स्वयंभे।
या वटेश्वरीं सगुण सुलभे। समारंभ प्रतिवर्षीं। २ ।
सिद्धसाधकाचें स्थळ। तो हा वटेश्वर सानुकूळ।
यासी म्हणती नीळकंठ शीतळ। सोडवील प्रथम नाम। ३ ।
पूर्वी हे ब्रह्मयाचें स्थान। तेणे येथे तप साधिलें गहन ।
प्रत्यक्ष शंकर सुप्रसन्न । अशिर्वचन बोलिले । ४ ।
इंद्रनीळ पर्वतरूप । प्रत्यक्ष नारायण स्वरूप ।
असे कौंडिण्यपुर समीप । माता साक्षेपें । ५ ।

ऋषिगण गंधर्व। क्षेत्रपाळ मल्हारी देव।
इंद्र चंद्र ब्रह्मदेव। शुद्ध ठाव नेमिला। ६।
नामा म्हणे जनार्दन। बहुत संतोषला सोपान।
अंगें ब्राह्मण सनातन। शुद्ध अधिष्ठान दिधलें। ७।

५१३. सोपान म्हणे देवात्तमा। पूर्वीं येथें होतां ब्रह्मा।
आणि तुम्ही सर्वोत्तमा। कोणे स्थळीं होतां देवा। १।
देव म्हणे कथा परिस। कोट्यानकोटी युगांस।
आम्ही होतों पंढरीस। अनंत कल्पें गेलीं। २।
अनंत भक्तांचिया मेळीं। अनंत वैष्णव भूमंडळीं।
माजी गवसले सकळीं। केली आगळी पुंडलिकें। ३।
येणें प्रसन्न केलें शंकरा। शंकरें मज दाविलें निर्धारा।
आपण राहोनि पाठमोरा। विश्व तारिले कीर्तनें। ४।
भक्ताचेनि आराधनें। साधियलें बहुत पुण्यें।
माझें झालेंसे येणें। एक कारण पुंडलिकाचें। ५।
पूर्वापर पंढरीसी। होती विष्णुमात ऐसी।
निर्धार करोनि मानसीं। अहर्निशीं अनुष्ठान। ६।
येथोनि पूर्वभाग पंढरी। पश्चिमभागीं ब्रह्माअवधारीं।
अवतार कऱ्हे पाठारीं। महादेव शिखरीं मान देशी। ७।
तेहतीस कोटी देवस्थळी। पूर्व पश्चिम वैश्य मंडळी।
उग्र तप साधिलें चंद्रमौळी। या इंद्रनीळ पर्वतावरी। ८।
द्रोणाचळ इंद्राचळ। हनुमंतें आणिला विशाळ।
त्याच्या शाखा अधोमूळ। तो हा इंद्रनीळ पर्वत। ९।
येथें वल्ली सुवर्णाकार। गुप्त असती त्या निर्धार।
दिसे अस्तमानीं अंधार। दीप आकार जगाप्रती। १०।
येथोनियां दक्षिणद्वार। गोकर्ण महाबळेश्वर।
पाताळद्वारीं पूजा शंकर। बेलपत्र अद्यापि निघती। ११।

नामा म्हणे देवाधिदेव। सांगितला स्वानुभाव।
अधिष्ठान गुढाव। सोपानदेव निवांत। १२।

५१४. पूर्वकथा संवत्सरनगरीं। सांगितली असे अवधारीं।
मग शेषाद्रि पर्वतावरी। गरूड शिखरीं उभा असे। १।
धन्य धन्य हा सोपान। धन्य समाधि संपूर्ण।
प्रत्यक्ष येऊनि नारायण। अभयदान दिधलेंसे। २।
अनंत वैष्णव प्रेमळ। दिंडी पताका टाळ घोळ।
रामकृष्ण नाम सरळ। भक्त सर्वकाळ नाचती। ३।
दिव्य उतरलीं विमानें। देव वर्षती सुमनें।
इंद्र चंद्र देवगण। लोटांगण घालती। ४।
समाधिसुखाचा आनंद। अंगें करीतसे गोविंद।
कथा सांगितली अभेद। श्रोते सन्निध सकळीं। ५।
म्हणती धन्य धन्य सोपान। देव पुरूष चतुरानन।
संत महंत वैष्णव प्रमाण। रामकृष्ण गाताती। ६।
नामा म्हणे देवराव। मनोरथ पूर्ण करोनी सर्व।
अपार गुण कीर्तिलाघव। न कळे माव कोणाशी। ७।

५१५. सद्गुरू सागरा दीनबंधु। अनाथनाथा सुरैकसिंधु।
चातकातें कृपाबिंदु। प्रसाद द्यावा। १।
गुरु आणि गणपति पुरातन। सिद्धांत वेदांत जुनाट जुना।
दयाळा पातकहरणा। रक्षीं रक्षीं स्वामिया। २।
तूं अंतरींचें जाणता। तूं इच्छेचा दाता।
तूं हृदयीं प्रेरक होता। कमळालया। ३।
दृश्यादृश्य करितां पार। चौऱ्यांशी लक्ष योनी दुर्धर।
चुकवुनि उतरसी पार। संकटी स्वामिया। ४।
निवृत्ति प्रवृत्ति दोन्ही थडी। मधीं माया नदी उघडी।
बोधभावें घालिसी सांगडी। पार उतरिसी स्वामिया। ५।

सोपान आपुला अंकित । पद्महस्तें करावें मुक्त।
जो मनें इच्छिला अर्थ । सिद्धि न्यावा स्वामिया। ६ ।

५१६. तूं सद्गुरू आनंदभरित । तुझा आदि ना अंत ।
तूं प्रकाशा प्रकाशमंत। तुज नमो स्वामिया । १ ।
बुद्धिपालका वैभवा। तूं देवाधिदेवा।
तूं जाणसी अंतरींचा गोवा। उगवीं उगवीं स्वामिया। २ ।
तूं सत्वरुपाची चौघडी। आणि परेची पैल थडी।
बोधभावें करी उघडी। पार उतरी स्वामिया। ३ ।
तूं विश्रांतिचें स्थळ । तूं निर्गुणानिर्गुण निर्मळ ।
निवृत्तिमतीचा विशाळ । पुरवी आळ सोपानाची। ४ ।

५१७. स्पष्ट जोडोनियां कर । मी दासानुदास अपार।
प्रार्थना करूनि नमस्कार। उतरीं पार भवाब्धि । १ ।
निवृत्ति मुक्ताई परियेसी। योगीराज झाला उदयासी।
वद्य कार्तिक मासीं। अलंकापुरीं जावें लागे । २ ।
ज्ञानदेवें मागितला मान । देव वैष्णवांचें आगमन।
येऊनि गंधर्वांचें विमान। विधि नारायण संपादिला। ३ ।
इंद्रनीळ पर्वत पुरातन । पूर्वीं येथें ब्रह्मयाचें स्थान।
कौंडण्यपुरीं अंबिकाभुवन। महाब्रह्म योग माया। ४ ।
तिची भावें केली पूजा । परमार्थ साधिला स्वहित काजा ।
मुक्ताई आणि निवृत्तिराजा । सोपान सहजा सिद्ध झाले। ५ ।

५१८. धन्य कऱ्हेचे पाठारीं। इंद्रनीळ पर्वत महागिरी।
जैसे अलंकापुरीं। तैसें पुण्य क्षेत्र हें। १ ।
ऐसें अनुमानिलें स्थळ । पूर्वापार निर्मळ ।
सिद्धि पाववी आळ । माय बापा । २ ।
मग सुमूहूर्त अमृतयोग। सिद्ध संकेत ज्ञानमार्ग ।
पहिला चंद्र स्वांग । गमन केलें योगिराजें। ३ ।

निवृत्ति सोपान मुक्ताई। अलंकापुरींहूनि आले पाहीं।
मृदंग वाजती घाई। कीर्तन नवाई काय सांगूं। ४।
समाधि सावधान। सुखी ज्ञानेश्वर निधान।
झाला पां स्थिर सोपान। भेटीलागीं। ५।
केलें समाधीस नमन। विज्ञापिले सर्वजन।
करा आमची बोळवण। शेवटीची। ६।

५१९. देव म्हणे नामया मार्गशीर्ष गाढा। जावें सासुवडा उत्सवासी। १।
सोपानासी आम्हीं दिधले वचन। चला अवघेजण समुदाय। २।
अलंकापुरींची यात्रा केली सांग। मग पांडुरंग सिद्ध झाले। ३।
दुरोनि पतका दिसती मनोहर। उठावले भार वैष्णवांचे। ४।
निवृत्ति मुक्ताई घेतला सोपान। जातो नारायण कऱ्हेतीरीं। ५।
नामा म्हणे देव गंधर्व सुरगण। चालिले सोपान समाधीसी। ६।

५२०. भक्तांचें तें साह्य करणें पांडुरंगा। म्हणोनि तीर्थ गंगा उगविलें। १।
जान्हवी मंदाकिनी भोगावती मिळुनी। दुजी हे त्रिवेणी या भूमीसी। २।
निर्झर जीवन वाहती निरंतर। तेथें वटेश्वर उतरले। ३।
दुरोनि हें स्थळ दिसे मनोहर। उतरले भार वैष्णवांचे। ४।
नामा म्हणे स्थळ आदि हे अनादि। येथेंची समाधि सोपानासी। ५।

५२१. उतरिलीं विमानें स्वर्गीचें राऊळ। पताका रानोमाळ मिरविताती। १।
सोपान मुक्ताई सद्गुरू निवृत्ति। रूक्माईचा पति मध्यभागीं। २।
टाळ मृदंग वाजताती वीणे। नारद गायन करीतसे। ३।
नामा पुंडलिक चालती आवडीनें। संत साधुजन मिरवती। ४।
लहान थोर संत चालती मिळोन। करिती बोळवण नामा म्हणे। ५।

५२२. भोगावती तीरीं दिधला मंडप। साधु आपरूप पांडुरंग। १।
रखुमाई राही बैसल्या अनेक। सखा पांडुरंग उतरला। २।

वद्य मार्गशीर्ष दशमीं जागर । हरिदिनीं गजर कीर्तनाचा । ३ ।
क्षेत्रप्रदक्षिणा केली असे संतीं । आले भोगावती अवघेजण । ४ ।
निवृत्ति मुक्ताई दुश्चित्त अंत:करण । साहित्य नारायण करीतसे । ५ ।
नामा म्हणे देवा आधीं नेमा स्थळ । मग हें सकळ साहित्य करूं । ६ ।

५२३. वटेश्वरें वृत्तांत सांगितला सकळ । पूर्वीं आमचें स्थळ याची क्षेत्रीं । १ ।
येथुनियां वाट जातसे पाताळां । उघडिली शिळा समाधीची । २ ।
आसन मनोहर मृगछालावर । पहाती ऋषेश्वर आनंदानें । ३ ।
सोपान वटेश्वर करिती एकांत । कळलें मनोगत नामा म्हणे । ४ ।

५२४. सोपान वटेश्वर पातले समोर । केला नमस्कार निवृत्तीसी । १ ।
म्हणे मुक्ताबाई जाती दोघेजण । ऐसें नारायणें बुझाविलें । २ ।
गरूड हनुमंता परिसा भागवता । मग साधुसंता श्रुत केले । ३ ।
गंधर्वां आणि देवा कळला वृत्तांत । जाती उभयता समाधीसी । ४ ।
नामा म्हणे यांनीं आरंभिलें हित । करितो स्वहित पांडुरंग । ५ ।

५२५. सोपान वटेश्वर उभे ठेले पुढती । पंचारत्या होती आनंदाच्या । १ ।
गंध आणि अक्षता वाहियेल्या सहज । देव निवृत्तिराज पूजियेले । २ ।
धूप आणि दीप आणिले संपूर्ण । पूजिलें गगन सोपानानें । ३ ।
दाही दिशा दृष्टि अवलोकिली सारी । गगन अंकुरीं डवरिलें । ४ ।
चक्र सर्पाकार विजा लखलखती । ज्योति प्रकाशती रानोमाळ । ५ ।
नामा म्हणे देवा उदय झाला सकळ । सोपानदेवें मूळ दाखविलें । ६ ।

५२६. शेंदूर पारवे नीळवर्ण ठसे । जनीं वनीं दिसे परब्रह्म । १ ।
मुक्ताफळ भरित सबाह्य कोंदलें । रूप हें चांगलें विठोबाचें । २ ।
श्वेत पीतवर्ण आंत तारांगण । अंकुरलें गगन नानारूपें । ३ ।
ज्योतिर्मय ब्रह्म एकांतींचें पाहाणें । समाधि नारायणें उदय केली । ४ ।
संत स्वरूप अवघें अवलोकिलें मनें । नमन नामा म्हणे आरंभिलें । ५ ।

५२७. निवृत्ति म्हणे उर्मी तुटल्या शृंखळा। मार्ग हा मोकळा आम्हां झाला। १ ।
पांडुरंगे पाश आवरिला आपला । म्हणोनि फुटला मार्ग आम्हां। २ ।
आवरिली माया पुरातन आपुली। म्हणोनि आम्हां झाली बुद्धि ऐसी। ३ ।
नामदेवें मस्तक ठेवियलें पायीं। आतां खेद कांहीं करूं नका। ४ ।

५२८. जाती ब्रह्मादिक जाती चराचर। मायिक व्यवहार ऐशा परी। १ ।
प्रकृति पुरूषाचा मांडियेला खेळ। जाईल सकळ नाशिवंत । २ ।
चंद्र सूर्य जाईल जाईल मृगजळ । जाती तिन्ही ताळ शून्यापोटीं। ३ ।
होईल निरामय अवघें चराचर । ब्रह्मींचा विस्तार होईल ब्रह्मी। ४ ।
नामा म्हणे स्वामी जातातो सकळ। ब्रह्मीं माया मूळ झाली कैसी। ५ ।

५२९. धन्य आमचें भाग्य परब्रह्म संगें। साहित्य स्वआंगें करितसे। १ ।
नाशिवंत देह जाईल किं अंतीं। नीचाची संगति कोण काज। २ ।
पाहिला गे माय ब्रह्मींचा आवर्तु । जीव आणि जंतु विस्तारिले। ३ ।
निवृत्ति मुक्ताईनें केलासे विवेक। आपपर लोक दुजें नाहीं। ४ ।
नामा म्हणे चित्त केलें स्थिर। देव ऋषेश्वर उठावले । ५ ।

५३०. पांडुरंग म्हणे सख्या निवृत्तिराजा। झाडा आतां शेजा समाधीच्या। १ ।
नारा विठा महादा पाठविला गोंदा। झाडावया जागा समाधींच्या। २ ।
परिसा भागवत चांगदेव हातें। आणिलें साहित्य समाधीचें। ३ ।
तुळसी बुका बेल दर्भ आणि फुलें। उदक चांगलें भोगावतीचें। ४ ।
भस्म पीतांबर भगवीं तीं वस्त्रें। योगी दिगंबर समागमें। ५ ।
नामा म्हणे देवा उठवा ऋषेश्वर। होईल उशीर समाधीसी । ६ ।

५३१. उठिले वैष्णव घेऊनि नारायणा । चालिले ते स्नाना अवघे जन। १ ।
गंध आणि अक्षता विसोबाचे हातीं। पूजा ते करिती सोपानाची। २ ।
सोपान वटेश्वर सोंवळे झाले सांग। निवृत्ति पांडुरंग पूजियेले। ३ ।
गंधर्व आणि सुरगण पुजिती सोपान । यथाविधी प्रमाण संपादिलें। ४ ।
नामा म्हणे पूजा केली हृषिकेशी। चला पारण्यासी अवघेजण। ५ ।

५३२. राही रखुमाई ऋद्धि सिद्धि जेथें। पडले पर्वत पक्वान्नांचे। १ ।
बैसल्या त्या पंक्ति भोगावती तीरीं। पात्रें टाकी हरी वैष्णवाला। २ ।
विसोबा खेचर पुंडलिक संगें। वाढी पांडुरंग वैष्णवाला। ३ ।
संतसभेमाजी निवृत्ति सोपान । यथाविधी प्रमाण संपादिलें । ४ ।
रखुमाईला देवें सांगितली खूण। सोडितो पारणें सोपानदेव। ५ ।
नामा म्हणे स्वामी जातो बोलावण। आणितो सोपान भोजनासी। ६ ।

५३३. चांगा वटेश्वर मुक्ता निवृत्तिश्वर । सांवता कुंभार ऐहिक ते। १ ।
एकेठायीं मिळाले परब्रह्म गवसून। वटेश्वर सोपान मध्यभागीं। २ ।
सोपान वटेश्वर घेतले वोसंगळा । माळा घाली गळा पुंडलिक। ३ ।
सोपान वटेश्वर पूजिती आवडीनें। संगतीं निधान पांडुरंग। ४ ।
आनंदानें सारे बैसले एकवट । विस्तारिलें ताट रखुमाईनें। ५ ।
नारा विठा गोंदा बोलाविला महादा। नामा म्हणे पूजा अवघेजण। ६ ।

५३४. उठिले वैष्णव आटोपलें भोजन । केलें आचमन भोगावतीं। १ ।
अवघ्यांनीं घेतला सोपान वटेश्वर। गोंदा महादा साचार विडे देती। २ ।
निशिदिनीं कीर्तन केलें द्वादशी। वद्य त्रयोदशी मार्गशीर्ष । ३ ।
भोगावतीं केलें अवघ्यांनीं स्नान। चालिले सोपान समाधीसी। ४ ।
नामा म्हणे देवा स्थळ मनोहर। उठावले भार वैष्णवांचे । ५ ।

५३५. कळवळी मन नाहीं देहभान। वटेश्वर सोपान सोंवळे झाले । १ ।
संत साधुजन होती कासाविसी। आले समाधीपाशीं तांतडीनें। २ ।
समाधीभोंवते कुंकुमाचे सडे । पाहाती निवाडे अवघे जन। ३ ।
वरी मृगछाला दिसताती लाल। दर्भ आणि फुलें समर्पिलीं। ४ ।
दुर्वा आणि बेल टाकिले मोकळे। साहित्य सकळ समर्पिलें । ५ ।
निवृत्ति पांडुरंग बैसले येऊन। नमन सोपान करितसे। ६ ।

संत सोपानदेवांचें नमन

५३६. नमो अगणित गुणा । नमो अगम्य ध्याना ।
नमो कलिविध्वंसगहना । कालरूपा ॥ १ ॥
नमो शून्यादि क्षरा । अक्षरा तूं हरा ।
नमो हरिहर सर्वेश्वरा । नमो तुज ॥ २ ॥
नमो वेदविदा विद्वदा । सहज बोधा परमानंदा ।
नमो अनादि आनंदा । गोविंदा तुज नमो ॥ ३ ॥
नमो चित्त विभ्रमा । नमो वृत्ति ध्यानागमा ।
नमो आगमसमा । ऐशिया परमात्मा तुज नमो ॥ ४ ॥
नमो अनंता अशेषा । नमो सकळ महेशा ।
जीव शिवादि विश्वेशा । नमो तुज ॥ ५ ॥
नमो देव देवोत्तमा सकळा । देवाधिदेवा वेगळा ।
नमो तुज गोपाळा । चक्रचाळका हरी ॥ ६ ॥
नमो विष्णु कृष्णरूपा । नमो शुद्धादिरूपा ।
नमो नमो भुवनदीपा । नारायणा आदिनाथा ॥ ७ ॥
नमो योगिया योगोत्तमा । नमो सर्वांचा तूं आत्मा ।
नमो नमो परब्रह्मा । सर्वरामा आत्मया ॥ ८ ॥
नमो नमो नमन । तूं जगादि जगजीवन ।
नमो जगज्जनकु जनार्दन । आनंदघन महामूर्ति ॥ ९ ॥
नमो कौतुहलहळणा । नमो भक्त प्रेमपाळणा ।
नमो परात्पर निधाना । परादि वाचा ॥ १० ॥
नमो परेहि परतत्वा । नाहीं जेथें रजतमसत्वा ।
वेदादिका देउनी महत्वा । पाळण करिसी धर्माचें ॥ ११ ॥
नमो अनंत योगाधीशा । अनंत नामाधिवासा ।
नमो अनंत तपें सहसा । न जोडसी तूं स्वामी ॥ १२ ॥

ऐंशिया विश्वेश्वरादि शिवा। नमो तुज महादेवा।
होय जयावरी कृपाहेलावा। तरी सर्व सुख देशी।१३।
नमो भुक्ति मुक्ति विशेषा। दवडुनी मी माझी आशा।
सांडुनी रजतम दुराशा। चरणीं चित्त रमलें।१४।
नमो उद्बोध विशद। तया वरील जो बोध।
वरी झळके प्रसिद्ध। तो शुद्धाशुद्ध रस देई।१५।
नमो निर्विकाराचा विकार। स्वस्वरूपाचा निर्धार।
सर्वरूप होऊनि निर्विकार। ग्रास न करिशी माझा।१६।
नमो शमदमादि समश्रेष्ठा। आदि अनादि वरिष्ठा।
सकळा होऊनि विशिष्टा। भुवनपदा दावी।१७।
नमो अनंत अनंतेश्वरा। अरूपाचाही आकारा।
ग्रास न करूनी निर्धारा। सांठवी हृदयीं आपुला।१८।
नमो नाथ दीनानाथा दीनेशा। चित्ताचित्त समरसा।
नमो शिवादि शिवेशा। आदि प्रभु।१९।
नमो नमो रामा। नमो नमो भवादिश्रमा।
नमो योगादि विश्रामा। आदिपती तुज नमो।२०।
नमो अवधूत महादत्ता। सकळ दृष्ट तूंचि हर्ता।
नमो सकळ कर्ता। आदिसत्ता पैं तुझी।२१।
नमो दशानंद परेशा। नमो तुज ऐशिया जगदिशा।
तुजविण व्यर्थ भरंवसा। आणिकां देवांचा।२२।
नमो नमो हरी मुकुंदा। नमो नमो पावविसी परमपदा।
ऐशिया तुज सदा। पुढती नमो नमो।२३।
नमो वामदक्षिण परिपूर्णा। अधउर्ध्व शून्यपणा।
नमो तुज सर्वाभरणा। समाधि देशी तुज नमो।२४।
नमो वीर्य धैर्य संपन्नगुणा। निराशा आशा अवगुणा।
तुज स्मरतां पूर्णनिधाना। पावविसी परमपदा।२५।

नमो चतुराचतुर शून्या । वेदशास्त्र श्रुतिमौन्या ।
नमो सकळजन सौजन्या । नांदसी सभराभरित । २६ ।
नमो मंजुळ शब्दाचिया गुणा । मंजुळ नादाचिया ध्याना ।
विश्वरूप अनन्या । वैकुंठीं नांदसी सदा । २७ ।
नमो जगद्गुरू जगद्पालका । जगदादि जगन्नायका ।
नमो वेदादि विवेका । कर्ता हर्ता जगदीशा । २८ ।
नमो नारायणा पूर्णचैतन्या । पूर्णापूर्ण सौजन्या ।
श्रुतितुजमाजिं मौन्या । मौन्यरूपी नांदसी सदा । २९ ।
तूं परमेश्वर परेपरता । सकळ देहीं देहहर्ता ।
सकळ रूपें हे सत्य वार्ता । वेद बोलोनी गेले । ३० ।
ऐंशिया नमो हो देवा । महामूर्ति निरंजन ठेवा ।
तो तूं पुंडलिक अनुभवा । रूपरेखें आलासी । ३१ ।
नमो विनट विठ्ठलमूर्ति । युगें अठ्ठावीस कीर्ति ।
नमो वीटे नीट लक्ष्मीपती । भक्तालागीं तिष्ठसी । ३२ ।
नमो भक्तालागीं दयाळु । दीनदयानिधि गोपाळु ।
तूं द्वारकेचा भूपाळु । बाळलीला अवतरलासी । ३३ ।
निराभिवरासंगम । चंद्रभागेचा उगम ।
माजीं सर्वात्माराम । वृंदावनीं खेळसी । ३४ ।
नमो वैकुंठादि वैकुंठवासा । वैकुंठरूपा जगदीशा ।
नमो सर्वज्ञा हृषिकेशा । त्राहे त्राहे स्वामिया । ३५ ।
समाधिधन देवा तूंचि । समाधी सेज तूंचि रची ।
समाधि हे जिवाची । शिवाशीं मेळवी । ३६ ।
अनंत जन्माचें संचित । अनंत दोष दुर्घटित ।
अनंत नामाचा संकेत । हारपे तुजमाजीं । ३७ ।

ऐसी सोपान स्तुति करीत। तेणें संतोषला पंढरीनाथ।
त्वां जग तारिलें समस्त। कीर्तनें करूनी ।३८।
नामा म्हणे ऐसें स्तवन। सोपान देवें केले संपूर्ण।
मग बोले जगज्जीवन। तयाप्रती ।३९।

५३७. आतां स्तुति पुरे पुरे सोपाना। प्रेमळाचिया निधाना।
संतुष्ट जालों रे वचना। एका एका तुझिया।१।
तूं अवतार चतुरानन। ऐसें बोलिले जगज्जीवन।
तंव स्तवन करितां सोपान। तो मौन्यचि राहिला।२।
सर्वोत्तम म्हणे चतुरा। महा विचाराच्या सारा।
पवित्ररूपा परिकरा। सकळ जनासी तूंचि।३।
मग पाचारिलीं तीर्थें। जे जे तीर्थरूपा सामर्थ्यें।
म्हणे उदक द्यावें स्नानातें। सोपानदेवासी ।४।
गंगा जान्हवी मंदाकिनी। भोगावती भीमरथी तिन्ही।
येती जालिया माध्यान्हीं। पंचारती घेऊनियां।५।
योगी सिद्ध प्रसिद्ध। नाथादि नारायण नवविध।
आणि सनकादिक अगाध। नारद तुंबर पातले।६।
देवीं आदरिलें स्तवन। ऋषीं वेदघोष आरंभिले पूर्ण।
सनकादिकीं भाष्य जाण। हा हा हु हु गंधर्व।७।
मंगळ तुरे वाजती। महावैष्णव हरिकथा करिती।
नामा म्हणे पुढतो पुढतीं। चरणा लागे सोपान।८।

५३८. नमो ज्योतिर्मय ब्रह्मा। आनंद ईश्वर पुरातना।
नमो नारायणा कमळकोंदणा। नमो नमो स्वामिया।१।
नमो सद्गुरू निवृत्ति। नमो रखुमाईच्या पति।
नमो ज्ञानमूर्ती। अगम्य पुरूषा।२।

नमो भुक्ति मुक्ति चैतन्य माया । नमो कर्ता हर्ता काया।
नमो आदी पुरातन पाया । परब्रह्म । ३ ।
नमो विराट पुरूषा पुरातना । नमो जगज्जीवना करूणाघना।
चराचरपालका आनंदघना । अंगिकारीं नमना माझिया। ४ ।
नमो ब्रह्मांडव्यापका । नमो गुणातीतामायांतका ।
चुकवीं जन्ममरण एका । तारीं विश्व कृपेनें । ५ ।
नमो जळस्थळ रक्षिता। आदी अवसानी तारिता ।
नमो रोमारोम अव्यक्ता। नमो नमो दीनबंधू। ६ ।
नमो विराट महद्ब्रह्मा । निष्कलंक परब्रह्मा।
योगियांच्या सुखधामा । नमो नमो दयाळा । ७ ।
औट हात ध्वनी। नमो नमो अंत:करणीं।
नमो नमो सत्रावी त्रिवेणी । त्रिपुटी येथें। ८ ।
नमो विटेवरी सदटा। नमो वैकुंठींचिये पिठा ।
आदी अंतीं एकटा। नमो आदिपुरूषा । ९ ।
आदी अंतीं शेवटीं । सहस्रदळीं गुह्य पिठीं।
नमो उघडी दृष्टि। स्वरूपीं तुझ्या । १० ।
नमो पायीं पडली मिठी । नमो बांधिली हृदयीं गांठी ।
तुझें स्वरूप हृदयीं संपुष्टीं। धरून ठेविलें स्वामिया। ११ ।
नमो गेलें आलें । नमो झालें तें झालें।
नमो सांभाळुनी तुझें । ठेवीं आम्हा । १२ ।

संत वटेश्वरांचें नमन

५३९. नमो नमो गणपती। नमो सरस्वती।
नमो नमो रमापति । दीनबंधू । १ ।
नमो योगी दिगंतरा । नमो वैष्णवांचिया भारा।
नमो गंधर्व ऋषीश्वरा । लहान थोरां। २ ।

नमो नमो अंतरीं। नमो नमो दिशा चारी।
नमो अंतरबाहेरी। एकत्व एक। ३ ।
नमो अनंता अनंतनामा। जानकीश जगज्जीवना।
जयजय रामारामा। तुज नमो। ४ ।
नमो मत्स्य कच्छ अवतार। नमो सिंह सूकर।
नमो परशुराम फरशधर। वामना तुज नमो। ५ ।
नमो रामा वेदपाळका। नमो इंद्रियेंचालका।
नमो बोधभाविका। श्रीविठ्ठला। ६ ।
नमो कलंकी विनटला। नमो पटला विठ्ठला।
सारासार नटला। तुज नमो। ७ ।
नमो निरामय निर्णय तुज। नमो नमो चतुर्भुज।
नमो सर्व जगदात्मज। अनाथनाथा। ८ ।
नमो बारा ज्योतिर्लिंगा। नमो पंढरी पांडुरंगा।
नमो भिवरा चंद्रभागा। नमो वैकुंठपीठा। ९ ।
मी काय जाणें नामस्थिती। नमन केलें भोळे भक्ती।
नमन श्रीपती। मान्य झालें। १०।
नमन निवृत्ति ज्ञानेश्वरा। नमो सोपान वटेश्वरा।
नमन मुक्ताबाई निर्झरा। सत्रावीच्या। ११।
नमो हंसा सुअक्षरा। नमो व्यापक चराचरा।
नमो नमो अव्यक्त विषयावरा। पांडुरंगा। १२।
नमन तुमचें तुम्हीं केलें। नमन सहजासहज झालें।
नेणों काय आलें गेलें। सद्गुरुनाथा। १३।

५४०. उभयतांनीं नमन केलें यथासांग। अर्थी पांडुरंग साह्य केला। १ ।
कळवळिले संत वैष्णवांचे भार। आणिक योगेश्वर स्फुंदताती। २ ।

गरूड हनुमंत विसाबा खेचर । लाविती पदर डोळियांसी । ३ ।
निवृत्ति मुक्ताबाई चांगदेवासहित । परसा भागवत शोक करी । ४ ।
नामा म्हणे देवा खेद सिंधु लोटा । उठा आतां भेटा सोपानासी । ५ ।

५४१. सोपानदेवें ग्रंथ केला होता सार । ठेविला समोर निवृत्तीच्या । १ ।
सर्वे मुक्ताबाई सद्गुरू निवृत्ति । लक्ष्मीचा पति घेतियेला । २ ।
जयजयकार ध्वनि होताती अपार । जाती योगेश्वर समाधीसी । ३ ।
राही रखुमाई नीळकंठ जवळी । समाधीच्या पाळी अवघेजण । ४ ।
समाधि पायरीवरी वटेश्वर सोपान । मागितला मान पांडुरंगा । ५ ।
प्रतिवर्षीं भेटी देऊं उभयतां । अलंकापुरीं हुनि जातां उत्सवासी । ६ ।
नामा म्हणे देवा कृपा केली फार । दिधला कीं वर भक्तराजा । ७ ।

५४२. निवृत्ति मुक्ताईनें धरियेलें मौन । वटेश्वर सोपान त्यागियेला । १ ।
समाधि पताकांची पडली सावली । उतरले खालीं योगीराज । २ ।
पांडुरंगासंगें गेले ऋषेश्वर । सोपान वटेश्वरा बैसविलें । ३ ।
शिवाचा अवतार सद्गुरू निवृत्ति । मुक्ताबाई सखी तुम्हापाशीं । ४ ।
अंतरींचें जाणतां बा पंढरीनाथ । आले अश्रुपात सोपानासी । ५ ।
सोपानाची बोळवण करितसे हरी । दीर्घध्वनि करी नामदेव । ६ ।

५४३. सोपान समाधी बैसला । सकळीं पुष्प वर्षाव केला ।
जयजयकारें भूगोल कोंदला । आनंद दाटला महीवरी । १ ।

हे कडवे म्हणून पुष्पवृष्टी करावी. निवृत्ती ज्ञानदेव सोपान मुक्ताई एकनाथ नामदेव तुकाराम हे संत भजन करावे. शेवटी पारंपारिक आरती म्हणावी.

धन्य धन्य हा सोपान । वर्णितसे श्रीभगवान ।
क्षणोक्षणीं माझी आठवण । उद्विग्न मन होतसे । २ ।
नारद तुंबर अक्रुर उद्धव । पुंडलिकादि करूनि सर्व ।
मुनिदेवगण गंधर्व । स्तुतिस्तव बोलती । ३ ।

म्हणती चौघेजण भाग्याचे । जें निधान ब्रह्मादिकांचें ।
तें निजध्यान शंकराचें । सकळ जीवांची जीवनकळा । ४ ।
तो प्रत्यक्ष येऊनि अनंत । याची परीचर्या करित ।
भक्ता साह्य होऊनि भगवंत । पूर्ण आर्त करावया । ५ ।
निजभक्तांचे कौतुक । करोनी ब्रह्मांडनायक ।
तया वर्णिती सनकादिक । वरकड मशक बापुडें । ६ ।
पुंडलिक विस्मय बोलती । हे चौघे भाग्याच्या मूर्ती ।
याच्या नामें जग उद्धरती । पावे विश्रांति जगासी । ७ ।
नामा म्हणे सकळ जगाचा । उदय जाहलासे दैवाचां ।
सुकाळ केला स्वानंदाचा । ब्रह्मविद्येचा मृत्युलोकीं । ८ ।

५४४. धूप आणि दीप उजळिल्या ज्योती । तेव्हां ओसंडती अवघे जन । १ ।
सोपान वटेश्वरें केला नमस्कार । उतरलें पार भवसिंधू । २ ।
घेतियेलें तीर्थ तंव झाले विकळ । झांकियेले डोळे ब्रह्मबोधें । ३ ।
निवृत्ति मुक्ताई राहिली बाहेरी । आतां तुम्हीं हरी सांभाळावें । ४ ।
देव ऋषेश्वर निघाले बाहेर । केला नमस्कार नामदेवें । ५ ।

५४५. जयजयकारें टाळी पिटली सकळां । घातियेली शिळा समाधीसी । १ ।
निवृत्ति मुक्ताईनें घातियेली घोन । करितो समाधान पांडुरंग । २ ।
सोपान वटेश्वर सुखधामीं शेजा । करिताती पूजा समाधीची । ३ ।
खेद दुःख झालें अवघ्या साधुजनां । केली प्रदक्षिणा समाधीसी । ४ ।
निवृत्ति मुक्ताईनें वंदिली समाधी । देहभान शुद्धि हारपली । ५ ।
नामा म्हणे देवा उठा अवघेजण । करूं आचमन भोगावती । ६ ।

५४६. वैष्णवांनीं केली समाधि प्रदक्षिणा । गेले आचमना भोगावतीं । १ ।
सारी रात्र कीर्तन केलें त्रयोदशीं । चतुर्दशी दिवशीं भोजनें केलीं । २ ।
अमावास्ये जागरण केलें परिपूर्ण । प्रतिपदे गमन वैष्णवांचें । ३ ।

निवृत्ति मुक्ताई झाली उदासी । आतां हृषिकेशी बोळवावें । ४ ।
चांगा म्हणे माझी करा बोळवण । घेऊनि नारायण समागमें । ५ ।
नामा म्हणे देवा माघमास नेमा । चांगदेवा प्रेमा समाधि देऊं । ६ ।

५४७. सव्य हातें नगर घेती ऋषेश्वर । केला नमस्कार समाधीसी । १ ।
परतले देव आणि सुरगण । चाललीं विमानें वैष्णवांचीं । २ ।
निवृत्ति मुक्ताबाई चांगदेव संगें । रुक्मिणी पांडुरंग समुदायेसी । ३ ।
नामा म्हणे देव गंधर्व ऋषिमुनी । जाती उत्तरायणीं निवृत्तिराज । ४ ।

५४८. निवृत्तिदेवासंगें देव ऋषीश्वर । उठावले भार वैष्णवांचे । १ ।
प्रतिपदे देव निघाले बाहेर । केला नमस्कार समाधीसी । २ ।
अवघियासहित वैष्णव मंडळी । सवें वनमाळी चालताती । ३ ।
गोदातीरा जाया निवृत्ति उद्देशी । सह समुदायेसी उठावले । ४ ।
नामा म्हणे घेतला नारायण संगें । चालिले अनेगे भक्तराज । ५ ।

संत चांगदेवांची समाधी, श्रीक्षेत्र पुणतांबे, जि. अहमदनगर

माघ वद्य त्रयोदशी शके १२१८

५४९. निवृत्तिदेवा योग्य गंगेचें तें स्नान । करूं अवघेजण आवडीनें । १ ।
तीर्थयात्रा होईल देवसमागमें । केवढा महिमा रामें सांगितला । २ ।
मार्गीं चालताती भक्त आणि हरी । आले भुलेश्वरीं अवघेजण । ३ ।
भुलेश्वरालागीं पूजा केली सांग । भक्त पांडुरंगे तीन रात्रीं । ४ ।
तेथून वैष्णव चालियेले हरी । आले सिद्धेश्वरीं देवभक्त । ५ ।
पाराशर ऋषीचें स्थळ पुरातन । राहिले नारायण पंचरात्र । ६ ।
नामा म्हणे देवा जावें कपिलेश्वरा । आनंद ऋषीश्वरा झाला फार । ७ ।

५५०. कौतुकानें तेथें आले सावकाश । उभे हरीदास कीर्तनासी । १ ।
दहा दिवस तेथे राहियेले स्वस्थ । अवघ्यांचा मनोरथ पूर्ण झाला । २ ।

क्षेत्रींचा महिमा पुसिती देवासी । जना आगळी काशी सांगितली। ३ ।
येथोनियां वाट जाते वाराणसी । मुनि आणि ऋषि आनंदले। ४ ।
नामा म्हणे देवा दिवस झाले फार । लागेल उशीर समाधीसी। ५ ।

५५१. चालिले घेऊनि देव ऋषीश्वरा। आवघिया पुढारा गरूड देव। १ ।
दिवसानुदिवस चालिले सत्वर । पहावें गोदातीर म्हणोनियां। २ ।
धन्य गोदातीर धन्य कचेश्वर । जाती ऋषीश्वर स्नानालागीं। ३ ।
सारा पौष मास गेला कचेश्वरीं। नित्य गंगातीरीं स्नानसंध्या । ४ ।
पाहिला कचेश्वर पाहिली ती गोदा । आली प्रतिपदा माघमास। ५ ।
नामा म्हणे देवा जावें पुण्यस्तंभा । मनोहर जागा सिद्धेश्वर। ६ ।

५५२. उठले वैष्णव कीर्तन गजरीं । आले सिद्धेश्वरीं आश्रमासी। १ ।
पौर्णिमेपावेतों राहिले निश्चळ । नेमा आतां स्थळ समाधीसी। २ ।
निवृत्ति मुक्ताई संगें आला चांगा। म्हणती पांडुरंगा उठा आतां। ३ ।
ज्ञानदेवासाठीं उत्सव अलंकापुरीं। तैसा कऱ्हेतीरीं सोपानासी। ४ ।
तैसी चांगयाची पुरवावी आळी। नामा वनमाळी उठावले। ५ ।

५५३. दशमीचे दिवशीं ठेविलें प्रस्थान। साधियेला येणें देव गुरू। १ ।
दिधला मंडप सिद्धेश्वरासमोर। उठावले भार वैष्णवांचे। २ ।
सर्व स्वस्थ तेथें बैसले मिळून । नारद कीर्तन पुढें होत। ३ ।
धन्य पुण्यस्तंभ धन्य गंगातीर । धन्य दिसती भार पताकांचे। ४ ।
नामा म्हणे देवा निज भक्तीसाठीं। अंगें होसी कष्टी पांडुरंगा। ५ ।

५५४. गोदातीरीं उत्सव करिती जगजेठी। चांगदेवासाठीं समारंभ। १ ।
निवृत्ति मुक्ताबाई संगें पंढरिनाथ। आले मंडपांत समुदायेसी। २ ।
निवृत्ति पांडुरंग बैसले निवाडे। चांगदेव पुढें उभे ठेले। ३ ।
जोडियेलें कर चांगदेवें पुढती। करिती विनंति वोसंडोनी। ४ ।
नामा म्हणे देवा उठिलें अंत:करण । नाहीं देहभान चांगयासी। ५ ।

५५५. चवदाशें वर्षे शरीर केलें जतन। नाहीं अज्ञानपण गेलें माझें। १ ।
अहंकारें माझें बुडविलें घर। झालों सेवा थोर स्वामीसंगें। २ ।
तापत्रयीं तापलों महा अग्नीं जळालों। अविवेकीं झालों मंदमती। ३ ।
काय माझा देह वायावीण व्यर्थ। आलों शरणागत पांडुरंगा। ४ ।
अभिमानें आलों श्रीअलंकापुरीं। अज्ञान केलें दुरी मुक्ताईनें। ५ ।
नामा म्हणे योग दु:खाचें शरीर। काय याचा घोर करुनियां। ६ ।

५५६. नाना दु:ख माया आठवती मना। आतां नारायणा कृपा करीं। १ ।
माझ्या पातकांचा लागूं नेदी अंत। ऐसें माझें चित्त साक्ष असे। २ ।
ज्ञानाग्नि माझी करा तृणवत। होऊनि कृपावंत श्रीहरी। ३ ।
योगीराज यासी नाहीं पापदोष। केला उपदेश मुक्ताईनें। ४ ।
नामा म्हणे देवा पेटलें अंतर। करा आतां स्थीर योगीराज। ५ ।

५५७. अवघ्या विद्येचा करूनि अभ्यास। पावलों मी क्लेश देवराया। १ ।
मुक्ताबाई योगें उतरलों भवसिंधु। तैसी दीनबंधु कृपा करीं। २ ।
पतितपावन नाम तुझें थोर। करीं अंगिकार अनाथाचा। ३ ।
धन्य आमुचें भाग्य जाहलें दर्शन। अंगें नारायण साहित्य करी। ४ ।
चांगदेवें ऐसें आठविलें फार। केला नमस्कार नामा म्हणे। ५ ।

५५८. कृपावंत झाली जेव्हां मुक्ताबाई। स्वरूप दिशा दाही दाखविलें। १ ।
पाठीं पोटीं स्वरूप केलें सद्‌गुरूनें। तंव अभिमान गेला माझा। २ ।
याच्या उपकाराची काय वर्णू थोरी। ज्यांच्या संगें हरि जोडियेला। ३ ।
पुरे पुरे आतां आठविसी फार। होईल उशीर समाधीसी। ४ ।
नामा म्हणे देवा उठा संतजन। करूं आतां स्नान गौतमीसी। ५ ।

५५९. हरिपाठ गजरें केला जयजयकार। उठावले भार वैष्णवांचे। १ ।
टाळ मृदंग वाजती अपार। मिरविती भार वैष्णवांचे। २ ।
दोही बाहीं उभे पातकांचे भार। मध्यें मनोहर गौतमी ते। ३ ।

विसोबा खेचरें पुंडलिका हातें । आणिलें साहित्य समाधीचें । ४ ।
नामा म्हणे हरि चांगदेवा स्नान । घाली आवडीनें प्रेमयुक्त । ५ ।

५६०. निवृत्ति मुक्ताई गोविंद गोपाळ । उठले सकळ स्नानालागीं । १ ।
राही रखुमाई सहसमुदायेसी । मुनि आणि ऋषि उठावले । २ ।
करूनियां स्नान निघाले सकळ । नाचती गोपाळ गोदातीरीं । ३ ।
चांगदेवें सोंवळें होऊनियां त्वरें । देव ऋषीश्वर पूजियेले । ४ ।
धन्य गोदातीर आदि हें अनादि । उकरिली समाधि यथासांग । ५ ।
नामयाचे पुत्र नारा विठा गोंदा । जागा झाडी महादा समाधीची । ६ ।

५६१. चांगदेव योगी निष्काम चांगला । स्वरूपीं रंगला केशवाच्या । १ ।
सुगंध अक्षता पुष्पें परिमळ । पूजिले सकळ साधुसंत । २ ।
राही रखुमाई आणि पांडुरंग । पूजियले सांग चांगदेवें । ३ ।
पूजिली मुक्ताई सद्गुरू निवृत्ति । आणिक विभूति गौरविले । ४ ।
नामा म्हणे आतां नका राहूं स्थीर । होईल उशीर समाधीसी । ५ ।

५६२. उठियेले देव गोपाळ मंडळी । बैसले ते पाळीं समाधीचे । १ ।
निशीं सर्व कीर्तन वद्य माघमासीं । व्रत एकादशी गोदातीरीं । २ ।
द्वादशी पारणें वैष्णव सोडिती । बैसल्या त्या पंक्ती सिद्धेश्वरीं । ३ ।
सिद्धेश्वरीं पूजा केली चांगयानें । पात्रें नारायण टाकूं लागे । ४ ।
राही रखुमाई करिती पक्कान्नें । सोडितो पारणें चांगदेव । ५ ।
चांगदेवासंगें निवृत्ति मुक्ताई । बैसली ते पाहीं वैष्णवांत । ६ ।
नामा म्हणे आतां करावीं भोजनें । ताटें रखुमाईनें विस्तारिलीं । ७ ।

५६३. एकमेळीं जेविती वैष्णव सकळ । वाढिती गोपाळ सकळांसी । १ ।
पांडुरंगें केला चांगोबाचा सोहळा । माळ घाली गळां पुंडलिक । २ ।
गंध आणि अक्षता विसोबाचे हातीं । महापूजा होती चांगोबाला । ३ ।
आरत्या पंचारत्या करिती आनंदानें । नामा म्हणे प्रेमें वोसंडलें । ४ ।

५६४. निवृत्ति मुक्ताईचे वोसंडले नयन। करितो समाधान पांडुरंग। १ ।
विसोबा खेचराचे भरोनि येती डोळे । परिसा तळमळे पुंडलिक। २ ।
नाना खेद करूनि सारिलें भोजना । जाती आचमना गंगेलागीं। ३ ।
आंचवले देव वैष्णव ते ऋषी। जाती समाधीसी चांगदेव। ४ ।
जेवूनियां संत बैसले निवाडे। गोंदा महादा विडे वांटिताती । ५ ।
नामा म्हणे सर्वे उठे नारायण । आले अवघेजण समाधीपाशीं। ६ ।

५६५. मुक्ताईनें चांगा घेतलासे पोटा। उठा आतां भेटा लहान थोर। १ ।
भेटले ऋषीश्वर वैष्णव सकळी । बैसले ते पाळी समाधीच्या । २ ।
निवृत्ति मुक्ताईसी केला नमस्कार । उतरिले पार भवसिंधू । ३ ।
विठ्ठल रखुमाईसी केली प्रदक्षिणा । मग शुद्ध नमना आरंभिले। ४ ।
नामा म्हणे देवा निवृत्ति मुक्ताई । चांगा लागे पायीं जाऊनियां । ५ ।

संत चांगदेवांचें नमन

५६६. नमो अनादि चक्रपाणि। नमो निवृत्ति ज्ञान स्वामी ।
नमो सोपान संजीवनी। मुक्ताबाई । १ ।
नमो सद्‌गुरु मुक्ताई । नमो स्वस्वरुप ठायीं ठायीं।
नमो वंदितसे पायीं । नमो नमो परमपद । २ ।
नमो सूर्येधशनी। नमो भ्रुमध्य आटणी।
नमो माय कुंडलिणी । योगियांची । ३ ।
नमो त्रिविध ताप हरण। नमो विषय निवारण।
नमो स्वामी निष्काम। कर्ता हर्ता नमो। ४ ।
नमो अर्ध नासिक धसनी । नमो पाठीपोटीं दाटणी।
नमो जनीं वनीं। चिन्मयछत्र । ५ ।
नमो योगमाया दिगंबर । नमो व्यापक चराचर ।
नमो दाही अवतार। परब्रह्म नमो । ६ ।

कंद कळीकाळ हरणा नमो। तुझेनि परब्रह्म गमो।
शांति अव्यक्त शमो। श्रीहरी ।७।
नमो संसार निरसिता। नमो माया हर्ता।
नमो अद्वय अनंता। पांडुरंगा ।८।
नमो पातकसंहारी। नमो परब्रह्म खेचरी।
नमो योग अगोचरी। परमात्मा आत्मा। ९।
नमो शिवशिवेशा। नमो आदिगुरु जगदीशा।
नमो प्रकाश प्रकाशा। परब्रह्मा ।१०।
पुरे पुरे येरझारा। नमो वेव्हार सारा।
नमो शारंगधरा। अंत:करण पाहसी।११।
नमो मुक्ताईच्या उपदेशा। नमो आदि अनंता जगदिशा।
स्वरुपादि परेशा। जगद्गुरु नमो नमो।१२।
नमस्ते नमस्ते निवृत्ति। नमस्ते नमस्ते ज्ञानमूर्ति।
नमस्ते नमस्ते सोपान ज्योती। परेशा नमो।१३।

५६७. लाविली कौपिन पितांबरी एक। त्यागिली अनेक महत्माया। १।
सव्य हातें घेतलें संतसाधुजनां। केली प्रदक्षिणा समाधिसी। २।
समाधीचे पाळी निवृत्ति वनमाळी। अंतरी कळवळी मुक्ताबाई। ३।
आणिकांच्या डोळां अश्रुपात येत। होईल कीं गुप्त योगिराज। ४।
चांगदेवा दिधलीं विठोबाची पाउलें। तीर्थ तें घेतलें देवगुरुचें। ५।
नामा म्हणे हरि झाली आळवण। करा बोळवण चांगोबाची। ६।

५६८. पुंडलिके धरिलां चांगोबाचा हात। तंव सकळ संत कळवळती। १।
पताकांचे भार समाधी भोंवतें। तेव्हा साधुसंत उठावले। २।
यांच्या या ज्ञानाचा अंतपार नाहीं। भली मुक्ताबाई ओसंडली। ३।
संतसमागम फळला तुजला। एकांत फावला मुक्ताई। ४।

मसुरेप्रमाणे दावियेली खूण । तेंचि पूर्णब्रह्म योगियांचे। ५ ।
फार दिवस तुम्ही रक्षिलें शरीर। मुक्ताईनें पार उतरिलें । ६ ।
नामा म्हणे देवा सद्गुरुचा महिमा। बाप पूर्ण आम्हां पांडुरंग। ७ ।

५६९. कुंकुम केशराचे समाधीस सडे। पहाती निवाडे जनलोक। १ ।
गोदातीरी महोत्सव चांगदेवा । पूर्ण तूं विसावां पांडुरंगा। २ ।
समाधीभोंवतें उभे साधुसंत। उतरले आंत चांगदेव। ३ ।
निवृत्ति पांडुरंग गेले समागमें । वैष्णव रामराम बोलताती। ४ ।
राही रखुमाबाई उभ्या दोही बाही । मध्यें मुक्ताबाई संबोखिती। ५ ।
नामा पुंडलिक करिती समाधान। स्थीर करा मन बोधभावें । ६ ।

५७०. समाधीसी शेज घातली मनोहर । बैसविले वर चांगदेव। १ ।
आनंदाने टाळ्या पिटती वैष्णवभार । लाविती पदर डोळियांसी। २ ।
टाळ मृदंगाचा झाला झणत्कार । गेले योगेश्वर समाधीसी। ३ ।
सांडिली भूषणें भस्म आभरणे। झाले निमग्न परब्रह्मी। ४ ।
झांकियेले नेत्र उन्मनीच्या संगें। निवृत्ति पांडुरंग ओसंडले। ५ ।
नामा म्हणे झाला समाधिस्थ योगेश्वर । निघाले बाहेर देवभक्त। ६ ।

शेवटचे कडवे म्हणून पुष्पवृष्टी करावी, निवृत्ति ज्ञानदेव सोपान मुक्ताई एकनाथ नामदेव तुकाराम भजन करावे. शेवटी पारंपारिक आरती म्हणावी.

५७१. भूचरी खेचरी चाचरी निश्चळा। अगोचरी डोळा स्थिरावली। १ ।
झांकिली समाधि संतसज्जनांनी। तुळसी पुष्पें वरुनि वर्षताती। २ ।
निवृत्तिनें मिठी विठोबाच्या गळां । आणिकांच्या डोळां अश्रु येती। ३ ।
केलें समाधान विठ्ठल रखुमाईनें। निवृत्ति म्हणे राहणें काय आतां। ४ ।
गेलें योगिराज राहिले ठायीं ठायीं । आतां मुक्ताई जाईल कीं । ५ ।
स्वरुपींचे ओघ जातील स्वरुपीं। नामा म्हणे निरोपी पांडुरंग। ६ ।

५७२. देवें समाधान केलें अवघेजणा। चला आचमना गौतमीसी । १ ।
वद्य त्रयोदशी दिधली समाधी । महोत्सव गोविंदीं समर्पिला । २ ।
गर्जती वैष्णव विठोबाच्या नामा। थोर तुझा महिमा दीनबंधू । ३ ।
समाधि प्रदक्षिणा केली अवघेजणें। झाली बोळवण चांगयाची। ४ ।
कीर्तन करीत आले गौतमीसी । देव मुनि ऋषि आंचवले। ५ ।
अवघ्यांनीं आचमनें केलीं गोदातीरीं । नामा म्हणे हरी उठा आतां । ६ ।

५७३. आचमन करुनि आलें सिद्धेश्वरा । हरि ऋषिश्वरा आर्जविती। १ ।
निवृत्ति मुक्ताईला त्यागूं नये कोणी। आतां उत्तरायणीं गमन करूं । २ ।
पांच दिवस उत्सव केला चांगदेवा। विश्वाचा विसांवा श्रीहरी। ३ ।
वैष्णवांनीं समाधि बांधिली साजिरी । सुवर्णाचा वरी पिंपळ तो। ४ ।
केला नमस्कार वैष्णवांनीं जेंव्हां । मुक्ताई तेव्हां वोसंडली । ५ ।
नामा म्हणे देवा तीर्थक्षेत्र चांगले। चित्त मन रंगले चांगयाचें। ६ ।

५७४. शुद्ध फाल्गुन मासीं वैष्णव हृषीकेशी । पंचमीचे दिवसीं सिद्ध झाले। १ ।
निवृत्तिराज म्हणे जावें म्हाळसापुरीं । जेथें ज्ञानेश्वरी पूर्ण झाली । २ ।
उठावले भार देवऋषीश्वर। केला नमस्कार समाधीसी । ३ ।
सव्यहातें क्षेत्र घेतलें वैष्णवांनीं। चाललीं विमानें नेवाशासी। ४ ।
नामा म्हणे देव निघाले बाहेर । कीर्तन गजर पुढें होती । ५ ।

संत मुक्ताईची समाधी, मुक्ताईनगर, जि. जळगांव
वैशाख वद्य दशमी शके १२१९

५७५. तेथोनि वैष्णव आले नेवाशासी। सहसमुदायेसी देवराव। १ ।
ह्माळसेलागीं पूजा केली असे निगुती। राहिले दहा रात्रीं हृषीकेशी। २ ।
येथोनि चलावें पुढती शारंगधरा। जावें टोकेश्वरा स्नानालागीं। ३ ।
चहूं युगा आदि स्थळ पुरातन। आले नारायण गोदातीरीं । ४ ।
नामा म्हणे येथें रहावें हृषीकेशी । विजया दशमीसी सिद्ध होऊं। ५ ।

५७६. देव म्हणे राहणें न घडेचि येथें। जावें आतां पुढतें उद्योगासी। १ ।
निवृत्तिराज म्हणे शुद्ध प्रतिपदा। जाऊंजी गोविंदा प्रतिष्ठाना। २ ।
अनादि जें स्थळ दाविलें नारायणें। मग प्रतिष्ठाना येते जाहले । ३ ।
चक्रतीर्थी पोहा म्हणती आला थोर। वैष्णवांचे भार उतरले। ४ ।
नामा म्हणे हरी सहज आली वाट। आपेगांव कोठें सांगा स्वामी। ५ ।

५७७. मायभूमि पाहूं यांची आम्ही डोळां। चलावें गोपाळा सहजासहज। १ ।
भक्त त्र्यंबकपंत मूळ पुरूष आदि। तयाची समाधि आपेगांवीं। २ ।
आपेगांवीं आले देव ऋषीश्वर। उतरले भार वैष्णवांचे। ३ ।
धन्य यांचें कूळ धन्य यांचा वंश। धन्य यांचे कुशीं योगीराज। ४ ।
नामा म्हणे आम्हां दाविलें नारायणें। आली चौघीजणें याचि क्षेत्रीं। ५ ।

५७८. निवृत्ति मुक्ताईनें पाहुनि स्थळ डोळां। आलासे उमाळा ओसंडोनी। १ ।
तात आणि माता गेलीसे येथून। तेव्हां आम्ही लहान पांडुरंगा। २ ।
निवृत्ति ज्ञानेश्वर कोरान्नाचें अन्न। सांभाळी सोपान मजलागीं। ३ ।
तुझ्या योगें हरी क्रमियेले काळा। फुटलासे मेळा तापसांचा। ४ ।
नामा म्हणे यांचें कळवळिलें मन। करी समाधान पांडुरंग। ५ ।

५७९. पाहिली गे माय पूर्वभूमि आपुली। बहुत सन्मानिली वैष्णवांनीं। १ ।
चैत्रमास शिवरात्र उत्सव आगळा। जावें पां वेरूळा धृष्णेश्वरा। २ ।
दशमीचे दिवशीं निघाले बाहेर। उठावले भार वैष्णवांचे। ३ ।
वेरूळ नगर असे पुरातन। विश्वकर्मा यानें किर्ति केली। ४ ।
अगाध तें पुण्य बोलताती ऋषि। जावें वेरूळासी नामा म्हणे। ५ ।

५८०. मुक्ताई उदासी झाली असे फार। आतां हें शरीर रक्षूं नये। १ ।
त्यागिले आहार अन्नपाणी सकळी। निवृत्तिराज तळमळी मनामाजी। २ ।
गंधर्व सुरगण उठले सहमेळां। गेले ते वेरूळा अवघेजण। ३ ।

वेरूळाचा महिमा सांगे हृषिकेशी। जना आगळी काशी म्हणोनियां । ४ ।
वेरूळाची यात्रा केली यथासांग। मग पांडुरंग निघते झाले । ५ ।
चालिले श्रीरंग वैष्णवांचे भार । पाहावें तापीतीर नामा म्हणे। ६ ।

५८१. निवृत्तीराज म्हणे आतां पंढरीनाथा। मुक्ताईला जपा अवघेजण । १ ।
वेधली चित्तवृत्ति स्वरूपीं निमग्न। नाही देहभान मुक्ताईला। २ ।
अवघेजण जपती जपे नारायण। चालती घेऊन मध्यभागीं। ३ ।
निवृत्तिराजें धरिली मुक्ताई हातीं। सांभाळीत जाती निशीदिनीं। ४ ।
पदोपदीं जपे निवृत्तिराज करें। आणिक ऋषीश्वर सांभाळिती। ५ ।
नामा म्हणे देवा जातां तातडीनें। पुढें स्थळ कोण नेमियेलें । ६ ।

५८२. तापीचिये तीरीं महत् ग्राम थोर । असे सोमेश्वर पुरातन। १ ।
वद्य वैशाख मास दशमी निर्मळ। उष्णकाळ फार तापतसे । २ ।
तेथें परशुरामें मारियेला बाण। पाहती पुरातन पश्चिमेस। ३ ।
पाहिलें माय आम्हीं तापीतीर। उतरले भार वैष्णवांचे। ४ ।
धन्य तापीतीर दिसे मनोहर । दोही थडी भार पताकांचे। ५ ।
नामा म्हणे हरी आवडीचें स्थळ । कण्हेर कमळ उदय झाला । ६ ।

५८३. फुलले अनेक तरूवर तेथें। दुर्वा दर्भ आंत डंवरले। १ ।
करंज जांभळी लागली एक थाटी। वरी बहु दाटी तरूवरांची। २ ।
अमृतफळें अपार विस्तारले फार । त्यामाजी मयूर टाहो देती। ३ ।
कंठ कोकिळा त्या सुस्वर गायन । तरूवर सुमनें परिमळते। ४ ।
पारिजातकांची दाटी थाटी झाली भारी। आंत मैलागिरी डुल्लताती । ५ ।
नामा म्हणे देवा भला हा एकांत। मार्कंडेयें येथें तप केलें। ६ ।

५८४. सोनियाचीं झाडें अनेक कर्दळी । त्यांत रानकेळी फोंफावल्या। १ ।
सिताफळी भरीत अवघि तापी थडी। दाट दिसती गाढी रामफळें। २ ।
तापीतीरीं ऋषि आणि शारंगधर। पाठीमागें भार वैष्णवांचे । ३ ।

धन्य महत्‌नगर धन्य सोमेश्वर । धन्य तापीतीर योगियांचें । ४ ।
उष्णकाळीं छाया आवडती फार । म्हणती ऋषीश्वर रम्य स्थळ । ५ ।
नामा म्हणे देवा रंगलें अंत:करण । उतरती विमानें गंधर्वांचीं। ६ ।

५८५. उदित कमळें नानावर्ण सुंदर। फुलले तरूवर नानारूपें । १ ।
श्वेतपीतरक्त भ्रमर रूणझुण । होताती श्रवण वैष्णवांसी । २ ।
गुंजारव भ्रमती रत्नकळा फांकती। मनोहर दिसती सुरवरांला । ३ ।
तरूवर गगनीं अंकुरले भारी। विजा तैं कोंदल्या बहुतांपरी। ४ ।
गंधर्वें गायनें आलापित सुस्वरीं। केलें स्पष्ट नयनीं गुह्य गौप्य। ५ ।
नामा म्हणे देवा मन झालें स्थीर। पडियेला विसर अविद्येचा । ६ ।

५८६. निवृत्तीनें एकांत केला मुक्ताईशीं । गमन कोणे दिवशीं आरंभिलें। १ ।
मुक्ताई म्हणे जावें यावें कोठें । अवघें निघोट स्वरूप स्वामी । २ ।
गर्जतां गगन कडाडली वीज । स्वरूपीं सहज मिळियेली। ३ ।
मावळला दीप ज्योत कोठें होती। सहज सामावती निरंजनीं । ४ ।
नामा म्हणे हरी जाईल पाहतां । ऐसें माझे चित्ता कळों आलें। ५ ।

५८७. आमुच्या स्वस्थानीं नाहीं पां अंधार। अवघी चराचर प्रकाशत्वें। १ ।
उदयु आणि अस्तु नाहीं स्वरूपासी । ऐसें मुनि ऋषि जाणताती। २ ।
आम्ही कधीं आलों स्वरूप सोडोन । जावें पालटोन जेथिल तेथें। ३ ।
अंतर बाहेर स्वामीचें स्वरूप । स्वयें नंदादीप उजळिला। ४ ।
वद्य वैशाखमासीं दशमीचे दिवशीं । गेले ते स्नानासी तापीतीरीं । ५ ।
नामा म्हणे गोविंदा मनोहर पद्मनाभा। अंकुरला गाभा विराटाचा। ६ ।

५८८. टाळ विणे मृदंग सुस्वर गायन। कोंदले गगन दाही दिशा । १ ।
प्रळयींच्या विजा वर्षती अपार । झाला धुंधकार दाही दिशा । २ ।
करोनियां स्नान बैसले बाहेर । म्हणती अंधकार फार झाला। ३ ।

झुंजाट सुटला वारा कांपूं लागे धरा । नभचि अंतरा कालवले । ४ ।
नामा म्हणे देवा झाली कैसी गती । पडलीसे भ्रांति अवघ्या जनां । ५ ।

५८९. निवृत्तिराज म्हणे प्रळयींचा वारा । सुटला शारंगधरा ऐसें वाटे । १ ।
हालतें गगन डोलती विमानें । गेलें देहभान अवघियांचें । २ ।
अवघियांचे डोळे झांकले एकट । माध्यान्हीं अभूट वळुनि आलें । ३ ।
निवृत्ति पांडुरंग राही रखुमाई । धरा म्हणती घाई मुक्ताईला । ४ ।
नामा म्हणे केशवा जाहला उबाळा । कांहीं केल्या डोळा उघडों नेदी । ५ ।

५९०. ऋषि म्हणती हरि पातलेसें विघ्न । आतां कैसे प्राण वांचतील । १ ।
कोणाचिया शुद्धि नाहींचिया कोणा । म्हणती नारायणा मृत्यु आला । २ ।
कडाडली वीज निरंजनीं जेव्हां । मुक्ताई तेव्हां गुप्त झाली । ३ ।
वैकुंठी लक्ष घंटा वाजती एकघाई । झाली मुक्ताई स्वरूपाकार । ४ ।
एक प्रहर झाला प्रकाश त्रिभुवनीं । जेव्हां निरंजनीं गुप्त झाली । ५ ।
गेलें निवारूनी आकाश अभुट । नामा म्हणें कोठें मुक्ताबाई । ६ ।

कडवे पाचवे म्हणून पुष्पवृष्टी करावी. निवृत्ति, ज्ञानदेव, सोपान, मुक्ताई, एकनाथ, नामदेव, तुकाराम भजन करावे. शेवटी पारंपारिक आरती म्हणावी.

५९१. उघडिल्या दिशा उघडिलें गगन । पाहिलें वदन भास्कराचें । १ ।
निवृत्तिराजातें कळवळा वाटे भारी । आतां आम्हां हरि आज्ञा द्यावी । २ ।
जयजयकारें टाळ्या पिटिती सकळ । नाचती गोपाळ तापीतीरीं । ३ ।
सकळांचे चित्ती येतो कळवळा । मुक्ताई डोळां पाहिली नाहीं । ४ ।
नानापरि खेद करिती योगेश्वर । लाविती पदर डोळियांसी । ५ ।
नामा म्हणे देवा कैसें आतां कांहीं । आम्हा मुक्ताबाई बोलली नाहीं । ६ ।

५९२. ज्ञानेश्वरा तुम्हीं निरविलें सोपान । केली बोळवण पांडुरंगा । १ ।
तो आम्हीं उत्सव पाहिलासे डोळां । चांगोबाचा सोहळा दाविला हरी । २ ।
होती ऐसी नाहीं झाली मुक्ताई । संत ठायीं ठायीं स्फुंदताती । ३ ।

रम्य स्थळ म्हणोनि राहिले एक मास । युगा ऐसे दिवस क्रमियेले । ४ ।
अर्ध मास वैशाख अर्ध मास ज्येष्ठ । फार होती कष्ट निवृत्तिराजा । ५ ।
मुक्ताई मुक्त केली केशवराजें । नामा म्हणे पूजा तापीतीरा । ६ ।

५९३. पूजियेली तापी पूजिला सोमेश्वर । उठावले भार वैष्णवांचे । १ ।
कांहीं कोणावरी नाहीं पडलें ओझें । कष्टी निवृत्तिराज होत असे । २ ।
आली गेली कैसी आम्हां कळलें नाहीं । कोठें मुक्ताई विसर्जिली । ३ ।
नामा म्हणे देवा उठवा ऋषीश्वरा । निवृत्तीचें करा समाधान । ४ ।

संत निवृत्तीनाथांची समाधी, त्र्यंबकेश्वर, जि. नाशिक

ज्येष्ठ वद्य द्वादशी शके १२१९

५९४. निवृत्तिराज म्हणे भलें केलें देवा । आतां जी केशवा सिद्ध व्हावें । १ ।
निवृत्तिराज म्हणे सहजासहज हरी । बोळविलीं सारीं सुखधामा । २ ।
दाही दिशा चित्त झालें असे सैरा । आतां शारंगधरा सिद्ध व्हावें । ३ ।
आतां माझे श्रम नको घेऊं हरी । जावें त्र्यंबकेश्वरीं समाधीसी । ४ ।
फार माझा प्राण आला असे कंठीं । आतां जगजेठी सिद्ध व्हावें । ५ ।
नामा म्हणे देवा दिवस नाहीं आतां । त्वरें वेगीं संतां सिद्ध करा । ६ ।

५९५. विमानीं बैसली विठ्ठल सुखमूर्ती । घेतला निवृत्ति मध्यभागीं । १ ।
राही रखुमाई बैसले सुरगण । उठलीं विमानें गंधर्वांचीं । २ ।
गोपाळांचे भार उठले तातडीनें । चालिलीं विमानें सुरवरांचीं । ३ ।
आतां त्वरें चला तुम्ही सप्तशृंगा । कार्य हें गोविंदा सिद्धि न्यावें । ४ ।
आदिमाया तेथें होईल दर्शन । संत साधुजन भेटतील । ५ ।
नामा म्हणे धन्य तुझ्यायोगें हरी । तीर्थयात्रा सारी घडली आम्हां । ६ ।

५९६. टाळ हे मृदंग गायन पुढती । रंजविती निवृत्ति अवघेजण । १ ।
गीतार्थ करिती योगी मुनिजन । रंजविती मन निवृत्तीचें । २ ।
आत्मसुख एक बोलती बोलणीं । ज्ञानराज मनीं आठवतो । ३ ।
ज्ञानराजें आमुचे निवविले डोळे । आतां ऐसे खेळे नाहीं कोणी । ४ ।

ऐकावा हा अर्थ मुक्ताईच्या मुखीं। आतां ऐसी सखी नाहीं कोणी। ५ ।
नामा म्हणे स्वामी सांगतां प्रमाण। ऐकतां श्रवण खेद वाटे। ६ ।

५९७. अविट बोलणें बोलावें अनादि। जें गुह्य वेदीं सांपडेना। १ ।
कीर्ति पैं वैराग्य केलें सामराज्य। गुरूत्वासी लाज नाहीं आली। २ ।
नाशिवंत शरीर केलें अविनाश। घडविला विलास अध्यात्मींचा। ३ ।
अविट बोलणीं आठवती मनीं। आतां त्रिभुवनीं दिसेनात। ४ ।
तुझ्यामुळें हरि चालतो उगला। देहा आधीं गेला प्राण माझा। ५ ।
नामा म्हणे देवा करितां ऐसा घोर। सांडील शरीर निवृत्तिराज। ६ ।

५९८. जे जे सुख आम्हीं अनुभविलें मना। त्याचा नारायणा आठव होतो। १ ।
ऐसे पदोपदीं निवृत्तिराज कष्टी। कोणकोणाच्या गोष्टी आठवाव्या। २ ।
ज्येष्ठाच्या आधीं कनिष्ठाचें जाणें। केलें नारायणें उफराटें। ३ ।
उफराटें फार कळलें माझे मनीं। वळचणीचें पाणी आढ्या गेलें। ४ ।
अवघ्यापरिस कष्टी केलें मुक्ताईनें। कांहीच बोलणें घडलें नाहीं। ५ ।
नामा म्हणे विठोबा ऐकशी बोलणें। अवघियांचीं मनें कळवळती। ६ ।

५९९. गहिनीनाथें मज सांगितलें सार। केली ज्ञानेश्वरें व्याख्या त्याची। १ ।
काढिला शोधून अनुभव मुक्ताईनें। तें ज्ञान सोपानें संपादिलें। २ ।
अनुभवें निववीला चांगा वटेश्वर। विसोबा खेचर सिद्ध झाला। ३ ।
त्या ज्ञानें झाला चांगदेव विकळ। त्यागियेंली सकळ अविद्या माया। ४ ।
अज्ञानासी ज्ञान झालें तैं सहज। ऐसें निवृत्तिराज आठविती। ५ ।
सप्तशृंगीं आले देव सुरगण। उतरिलीं विमानें नामा म्हणे। ६ ।

६००. देवीं देवेश शिवीं शिवेश। अगम्य सुरस आदिमाया। १ ।
अष्टदिशा अगोचरे अष्टभुजा संहारकरे। असुरादि मंथन विरे कुलस्वामिनीये। २ ।
वदताती देव आणि सुरगण। उतरिलीं विमानें ठायीं ठायीं। ३ ।
सकळांनीं पूजा केली आनंदानें। करिती कीर्तनें अंबेपुढें। ४ ।

मंडपीं बैसले निवृत्ति नारायण । नारद कीर्तनें पुढें होत। ५ ।
नामा म्हणे देवी पहाती सकळ। पूजिती गोपाळ आनंदानें । ६ ।

६०१. सप्तशृंगालागीं केली प्रदक्षिणा। आतां नारायणा सिद्ध व्हावें। १ ।
मार्गीं आदिमाया पूजिली आनंदीं। म्हणती धन्य मांदी वैष्णवांची। २ ।
चालतां चालतां दिवस झाले फार। होईल उशीर समाधीसी। ३ ।
तीन रात्र येथें राहिले गोपाळ । मग म्हणती सकळ चला आतां। ४ ।
नामा म्हणे देव बैसले गरूडावर। उठावले भार वैष्णवांचे। ५ ।

६०२. वंदिली अंबिका निघाले बाहेर। कीर्तन गजर पुढें होत। १ ।
गोदातीरीं क्षेत्र धन्य त्र्यंबकेश्वर। उतरले भार वैष्णवांचे। २ ।
म्हणती पांडुरंगें दावियेलें स्थळ। निवृत्तिराज विकळ फार झाले। ३ ।
पंचमीचे दिवशीं गेले पंचवटीं। उतरले तटीं गौतमीचे । ४ ।
नामा म्हणे शेवट केला वनमाळी। रहाती ये स्थळीं निवृत्तिराज। ५ ।

६०३. सुंदर नारायण गौरविले फार। केला नमस्कार वैष्णवांनीं । १ ।
सुरस सर्व तीर्थें आदि पुरातन। केली नारायणें तीर्थयात्रा । २ ।
विसोबा खेचर परिसा भागवत। अनेक ते संत बैसविले। ३ ।
मध्यें निवृत्तिराज पांडुरंग पुंडलिक। पाहाती कौतुक गौतमीचे। ४ ।
दशमीचे दिवशीं केलें ते प्रस्थान। विधि नारायण सांगतसे। ५ ।
नामा म्हणे श्रीरंगा गौरविले सकळ। झालासे विकळ निवृत्तिराज। ६ ।

६०४. सह समुदायेसी उठावें शारंगधरा । हरिहरेश्वरा जाऊं आतां । १ ।
उठले वैष्णव आणि हृषिकेशी। आले त्र्यंबकासी निवृत्तिराज। २ ।
एकादशी व्रत वद्य ज्येष्ठ मासीं। उत्सव निवृत्तीसी देवें केला। ३ ।
द्वादशी पारणें सोडितां वैष्णव। समारंभ देव करीतसे। ४ ।
राहिली ते शक्ति गळालें शरीर। देह अहंकार त्यागियेला। ५ ।
कोणाची करावी पूजा कोण कोणा। अवघे नारायणा करणें येथें। ६ ।
नामा म्हणे देवा मुक्ताईची गती। सांडिलें निवृत्ति शरीरासी। ७ ।

. आपुलिया अंगें साहित्य श्रीरंगें। पूजियेले सांग संतसाधू । १ ।
तेदेवें केली विठोबाची पूजा । उभारिल्या ध्वजा पताकांच्या। २ ।
ामेसी स्थळ अनादि समूळ । उघडिली शीळ समाधीची । ३ ।
ी योगेश्वर अनादि या शेजा । चिद्रत्नें ती पूजा केली असे। ४ ।
म्हणे देवा जागा निरंजनीं। युगादि हे धुणी धुपतीये। ५ ।

. तुळसी बेल पुष्पें समर्पिलीं वर। पाहाती ऋषीश्वर पहिली पूजा। १ ।
विठा गोंदा पाठविला महादा । झाडावया शेजा पुढें झाले। २ ।
वतीं जागा झाडिली निर्मळ। अनादि हें स्थळ निवृत्तिराजा। ३ ।
वती दीप लाविले समाधी । म्हणती पूजा आधीं केली असे। ४ ।
दि हे पूजा केली म्हणती संत। आतां कोणी आंत उतरूं नये। ५ ।
म्हणे हरि काय स्थळ चांगलें। दुर्वा दर्भ फुलें वाहियेलीं। ६ ।

७. पुष्करणींच्या कांठीं वैष्णवांचे भार। देव ऋषीश्वर जेवताती। १ ।
घियां पात्रें वाढिलीं नारायणें। सोडिती पारणें निवृत्तिराज। २ ।
ाबा रखुमाईनें घेतला निवृत्ति। जेविताती पंक्ति गोपाळांच्या। ३ ।
ाले वैष्णव आणि हृषिकेशी । गेले आचमनासी पुष्करणींतें । ४ ।
ाघे संत तेथें बैसले निवाडे । पुंडलिक विडे वांटीतसे । ५ ।
ा म्हणे केशव बैसले कीर्तनास। होतो कासावीस निवृत्तिराज। ६ ।

८. निवृत्तिदेवांसाठीं स्फुंदती ऋषीश्वर। लाविला पदर डोळियांसी। १ ।
डावर पुंडलिकें घातियेला साज। जाती निवृत्तिराज समाधीसी। २ ।
ळती विमानें वाजतसे घंटा । उठा आतां भेटा अवघेजण । ३ ।
ाधीभोंवते कुंकुमाचें सडे । पाहाती निवाडे योगीराज। ४ ।
र्तन गजरीं गेलीसे मंडळी। बैसली ते पाळीं समाधीच्या। ५ ।
ा म्हणे पुढें उभे नारायण । आरंभिलें नमन निवृत्तिराजें । ६ ।

❖ संत निवृत्तीनाथांचें नमन ❖

नमो गणपति गजानना । नमो सरस्वति मंगलध्याना ।
अगाध ब्रह्मपरायणा । नमो नमो स्वामी । १ ।
आदिमायादि सागरा । नमो चिदानंद दिगंबरा ।
एकत्व एक सारा । नमो नमो तुज । २ ।
मत्स्येंद्रनाथा अनादि । नमो सर्वव्यापका बुद्धी ।
जुनाट युगादि । तुज नमो । ३ ।
सत्यकाळनाथ त्रिगती । नमो पुढत पुढती ।
योगेश्वरा आदिअंतीं । नमो नमो स्वामी । ४ ।
गहिनीनाथ अविनाशा । नमो सहजासहज प्रकाशा ।
व्यापुनि दाही दिशा । आदि गुरू तुज नमो । ५ ।
गुप्तनाथ तुज नमन । नमो सद्गुरु परब्रह्म पूर्ण ।
स्वरुपीं अनुसंधान । नमस्ते नमस्ते । ६ ।
गहिनीनाथ आदिगुरू । तूं संकटीं आदि तारूं ।
संसारहर्ता हरू । सद्गुरूनाथा तुज नमो । ७ ।
कर्ता हर्ता नारायणा । नमो उदया अस्तु गगनघना ।
विराटपुरूषा जगज्जीवना । नमस्ते नमस्ते कुळस्वामी । ८ ।
त्रिपुटी गुप्तधना । नीलवर्णा कलंकी कोंदणा ।
ज्योतिर्मय दारूणा । नमो नमो जगद्गुरू । ९ ।
पांडुरंग दयाळा । नमो गोविंदा गोपाळा ।
वैष्णवां सकळां । योगियां ऋषीश्वरां नमो नमो । १० ।
सर्व चराचर । नमो अंतरबाहेर ।
दहाही अवतार । जगद्भूषणा तुज नमो । ११ ।
नेणों कैसे व्यापी । नमन रंगलें विश्वरूपीं ।
चिन्मय गुह्य गौप्यीं । नमो सर्व भूतीं निजगुरू । १२ ।

६१०. धूप पंचारती गंधाक्षता वाहती। पूजिला निवृत्ति वैष्णवांनीं। १ ।
प्रेमें आसुवें येती सकळांचिये डोळां। माळ घाली गळां पुंडलिक। २ ।
निवृत्तदेवें ग्रंथ केला होता सार। ठेविला समोर विठोबाच्या। ३ ।
अवघ्या जनालागीं केला नमस्कार। उठावले भार वैष्णवांचे। ४ ।
गोविंद गोपाळ आले ते सकळ। प्रेमें होती विकळ निवृत्तिराज। ५ ।
केलीं आचमनें पुष्कर्णीचे तटीं। आले उठाउठी समाधीपाशीं। ६ ।
नामा म्हणे देवा निवृत्तिसारखा योगी। नाहीं आतां जगीं दावावया। ७ ।

६११. समाधीच्या पाळीं बैसलीं सकळीं। केला त्या गोपाळीं जयजयकार। १ ।
निवृत्तीच्या संगें पुंडलिक पांडुरंग। सिद्ध झाले सांग समाधीसी। २ ।
निवृत्तिदेवीं वंदिलीं सकळांचीं पाउलें। तीर्थ तें घेतलें विठोबाचें। ३ ।
पताकांची छाया समाधीसी आली। उतरले खाली निवृत्तिदेव। ४ ।
पुंडलिक पांडुरंग गेले बरोबरी। बैसले आसनावरी निवृत्तिराज। ५ ।
नामा म्हणे देवा काय पाहावें आतां। गेला पंढरीनाथा चिद्धानु तो। ६ ।

६१२. निवृत्तिराज बैसले समाधी सुचित। चिन्मय ते ज्योत उजळली। १ ।
पुंडलिकें मिठी निवृत्तीच्या गळां। अवघियांच्या डोळां आसुवें येती। २ ।
विठोबाचें हृदय आलेंसे भरून। झांकियेले नयन निवृत्तिराजें। ३ ।
पुंडलिकें आणिलें विठोबासी बाहेर। केला नमस्कार वैष्णवांनीं। ४ ।
राही रखुमाबाई बैसल्या गहिंवरत। आणिक संत महंत वोसंडती। ५ ।
नामा म्हणे हरि शुद्धि नाहीं सकळां। घाला आतां शिळा समाधीसी। ६ ।

शेवटचे कडवे म्हणून पुष्पवृष्टी करावी. निवृत्ती, ज्ञानदेव, सोपान, मुक्ताई, एकनाथ, नामदेव, तुकाराम हे संत भजन करावे व पारंपारीक आरत्या म्हणाव्या.

६१३. नारा महादा गोंदा विठा विकळ झाला। झांकियेली शीळा समाधीची। १ ।
गंधर्व आणि देव चिंतावले भारी। दीर्घ ध्वनि करी नारा विठा। २ ।
गोंदा आणि महादा सांडिती शरीर। विसोबा खेचर फार कष्टी। ३ ।

लोपलासे भानु पडला अंधार। गेला योगेश्वर निवृत्तिराज। ४ ।
गेल्या त्या विभूति अनादि अवतार। आतां देवा फार आठवतें। ५ ।
नामा म्हणे हरि धरवेना धीर। येती गहिंवर वोसंडोनी। ६ ।

६१४. परसा भागवत करितसे शोक। म्हणती देवा दु:ख अति झालें। १ ।
द्वादशी समाधि दिधली निवृत्तीसी। झाले उदासी अवघे जण। २ ।
देव म्हणे उठा करा आतां पूजा। घालूं पुष्पशेजा समाधीसी। ३ ।
उठले सकळ होताती विकळ। गेले ते गोपाळ समाधीसी। ४ ।
घेतली समाधि सव्य वैष्णवांनीं। पूजिताती सुमनीं समाधीसी। ५ ।
नामा म्हणे अवघे करा प्रदक्षिणा। चला आचमना पुष्कर्णीसी। ६ ।

पुण्यक्षेत्र त्र्यंबकेश्वराचे महिमेचा अभंग

६१५. वाचे म्हणता गंगा गंगा। सकळ पापें जाती भंगा। १ ।
कुशावर्तीं करितां स्नान। त्याचे वैकुंठीं राहणें। २ ।
दृष्टी पडतां ब्रह्मगिरी। त्यासि नाहीं यमपुरी। ३ ।
नामा म्हणे प्रदक्षिणा। त्याच्या पुण्या नाही गणना। ४ ।

६१६. पांच दिवस उत्सव केला निवृत्तीसी। काला आमावस्येशी त्र्यंबकेश्वरीं। १ ।
प्रतिपदेसी हरि निघाले बाहेरी। कीर्तन गजरी पुढें होत। २ ।
कांहीं ऋषीश्वर राहियेले तेथें। गेले ते बहुतेक अलंकापुरा। ३ ।
गरूडावरी सिद्ध झाले नारायण। चाललीं विमानें गंधर्वांचीं। ४ ।
नामा म्हणे देवा जावें आषाढीसी। आले एकादशी पंढरीये। ५ ।

६१७. जयजयकारें टाळी पिटिली सकळी। चालली मंडळी वैष्णवांची। १ ।
पंढरीचा पोहा निघाला बाहेरी। कीर्तन गजरीं पुढें होत। २ ।
विठोबा रखुमाई बैसली गरूडावर। केला नमस्कार वैष्णवांनीं। ३ ।
म्हणती तीर्थयात्रा झाली यथासांग। पाहिले प्रसंग समाधिचे। ४ ।
गेले योगिराज अनादि जे आदि। राहिल्या समाधि जगामाजी। ५ ।
नामा म्हणे देवा गेले मुनिजन। राहिलें तें ज्ञान जगामाजी। ६ ।

६१८. गेले दिगंबर ईश्वर विभूति । राहिल्या त्या कीर्ति जगामाजी । १ ।
वैराग्याच्या गोष्टी ऐकिल्या त्या कानीं । आतां ऐसें कोणी होणें नाहीं । २ ।
सांगतील ज्ञान म्हणतील खूण । नयेची साधन निवृत्तीचें । ३ ।
परब्रह्म डोळां दावूं ऐसें म्हणती । कोणा नये युक्ति ज्ञानोबाची । ४ ।
करतील अर्थ सांगतील परमार्थ । नये पां एकांत सोपानाचा । ५ ।
नामा म्हणे देवा सांगुनियां कांहीं । न ये मुक्ताबाई गुह्य तुझें । ६ ।

६१९. नानापरी खेद आठविती मना । आतां नारायणा सिद्धि न्यावे । १ ।
समाधिसी केली आरती पंचारती । राहिली निवृत्ति स्वरुपी तुझ्या । २ ।
सुखाचे साधन झाली चौघेजणें । केली नारायणें बोळवण । ३ ।
पंचक्रोशावरी उभे ठेले भार । केला नमस्कार समाधीसी । ४ ।
नामा म्हणे आतां जावें पंढरपुरा । समाधीचा सारा विधि झाला । ५ ।

६२०. शेवटची समाधि झाली जैशी तैशी । तुज हृषिकेशी समर्पिली । १ ।
आपुल्या सत्ताबळें चालविले हरी । विष्णुदासावरी कृपा केली । २ ।
नेणों कैसा होईल समाधीचा प्रसंग । बोलिलेती अंगे पांडुरंगा । ३ ।
मुकियाला वाचा दिधली श्रीरंगे । इच्छिला प्रसंग सिद्धि नेला । ४ ।
नामा म्हणे देव मायबाप विठ्ठल । म्हणोनि माझे बोल स्विकारीले । ५ ।

६२१. काय म्या बोलावें किती माझी मती । तुम्ही रमापति गोड केलें । १ ।
विश्वरुप घडी उघडिली धडफुडी । आतां काय थोडी कृपा म्हणूं । २ ।
चिन्मय लहरी येती उन्मळुनी । दया नारायणी थोर केली । ३ ।
समाधि चरित्र केलें यथामती । रखुमाईचा पति आर्जविला । ४ ।
समाधिचरित्र जो करील श्रवण । तयालागी पेणे वैकुंठीचे । ५ ।
नामा म्हणे देवगुरु धरील चित्तीं । उद्धरील पति रुक्माईचा । ६ ।

६२२. समाधि श्रवण करिती निशिदिनीं । त्यासी चक्रपाणि देईल भेटी । १ ।
समाधिश्रवणाचा धरील जो विश्वास । नाही नाही दोष पातकाचा । २ ।

समाधि विरक्ताची पतिताला वाराणशी । कोटि कुळें त्यासी उद्धरील । ३ ।
जो कोणी बैसेल समाधिश्रवणा । तया प्रदक्षणा पृथ्वीची हे । ४ ।
स्वहित साधन सांगितले येथ । परिसा भागवत लेखकु झाला । ५ ।
नामा म्हणे हरि बोलिलों तुझिया बळें । वाहिलीं तुळसीदळें स्वामीलागीं । ६ ।

६२३. रखुमाई माता राही ओंवाळिती । नित्य पंचारती हरीच्या दासा । १ ।
नित्य भक्तां हरि यालागीं विनट । पंढरीची पेठ वसविली । २ ।
धन्य तो निवृत्ति धन्य तो सोपान । धन्य हा निधान ज्ञानदेव । ३ ।
खेचर सांवता धन्य जगमित्र । यांसि कवळ देत हरी ब्रह्म । ४ ।
पांडुरंग पिसा यालागीं जाहला । मुक्ताई फावला प्रेम पान्हा । ५ ।
नामा म्हणे खूण जाणती सज्ञान । अखंड तें ध्यान निवृत्तिदेवा । ६ ।

६२४. अगा पांडुरंगा भक्तजन कैवारी । सेवकजन द्वारीं तिष्ठताती । १ ।
निवृत्ति ज्ञानदेव सोपान हा पाही । आली मुक्ताबाई चांगदेव । २ ।
खेचर विसोबा असंद सुदामा । चोखा पुरुषोत्तमा आला असे । ३ ।
मैराळ जनक वत्सरा तो नारा । विठा सारंगधरा आला असे । ४ ।
परसा भागवत सांवता नरहरी । राका बंका द्वारी कूर्मदास । ५ ।
नटनाट्यकुसरी कान्होपात्रा द्वारीं । चवरें विंजणें हरी जाणविती । ६ ।
माचंगा अनंता नरसीपुरीं होता । तो हा पंढरीनाथा आला असे । ७ ।
मच्छिंद्र गोरक्ष चरपटी चौरंगीं । गोपीचंद योगी आला असे । ८ ।
इडा ती पिंगळा सूक्ष्म ती आबळा । षड्रस गोपाळा घेऊनि आली । ९ ।
तेथें टाळ दिंडी घेऊनियां नामा । भेटी पुरुषोत्तमा आला असे । १० ।

संत गोरोबा कुंभार जीवन व समाधी, श्रीक्षेत्र तेर, जि. उस्मानाबाद,
चैत्र वद्य १३, शके १२३९

६२५. प्रेम अंगीं सदा वाचे भगवंत । प्रेमळ तो भक्त कुंभार गोरा । १ ।
असे घराश्रमी करीत व्यवहार । न पडे विसर विठोबाचा । २ ।

कालवुनी माती तुडवीत गोरा । आठवीत वरा रखुमाईच्या । ३ ।
प्रेम आंगीं असे झांकुनी नयन । करीत भजन विठोबाचें । ४ ।
तयाचि ते कांता आणूं गेली जळ । खेळतसे बाळ आंगणांत । ५ ।
रांगत लेंकरूं गेलें असे तेथें । तुडविलें त्यातें न कळतां । ६ ।
तत्क्षणीं त्याचा गेला तेव्हां प्राण । घेउनी जीवन आली कांता । ७ ।
पाहती तें चिखलांत दिसे रक्तमांस । केला तो अक्रोश मोठा तिनें । ८ ।
पिटीयेलें तेव्हां आपुलें वदन । जळो हें भजन तुझें आतां । ९ ।
डोळे असोनियां जाहलासी आंधळा । कोठोनी कपाळा पडलासी । १० ।
कसाबासी तरी कांहीं येती दया । बारे बाळराया तुडविलें । ११ ।
विठोबानें कैसें लावियेलें वेड । नाहीं मागेंपुढें पाहिलेंसी । १२ ।
निर्दयाची तुज लागली संगती । अधर्मीं श्रीपति देखियेला । १३ ।
काय तुझा यानें केला असे अन्याय । दूर परता होय चांडाळा तूं । १४ ।
हातीं लोटोनियां केला तो परता । आग लाव आतां विठोबासी । १५ ।
ऐकूनियां शब्द सावध तो जाहला । कां गे भंग केला भजनाचा । १६ ।
विठोबासी माझ्या कां गे त्वां गांजिलें । कर्म ओढवलें बाळकाचें । १७ ।
सांग मज ऐसें कोणाचें तें जालें । पुण्य फळा आलें लेंकुराचें । १८ ।
याजसाठीं माझ्या गांजिलेंसे देवा । पाठी लागे तेव्हां मारावया । १९ ।
हात बोट मज लावशील आतां । आण तुज सर्वथा विठोबाची । २० ।
ऐकतांचि ऐसें ठेवियेली काठी । राहिला उगाची गोरा तेव्हां । २१ ।
न करी तो कांहीं तयेसीं भाषण । वर्जियेली तेणें कांता तेचि । २२ ।
विनवीते कांता गोरिया लागुनी । न मोडीं तो आण विठोबाची । २३ ।
जाली तेव्हां श्रमी वंश बुडविला । विठोबा कोपला मजवरी । २४ ।
मनामाजी तिने केला तो विचार । करावें दुसरें लग्न याचें । २५ ।
बोलाविला तिनें आपुला तो पिता । सांगितली वार्ता पाहूं आतां । २६ ।
कनिष्ठ हे कन्या दे माझ्या भ्रतारा । नको या विचारा पाहूं आतां । २७ ।

अवश्य म्हणुनियां विनविला गोरा। लग्नाची हे त्वरा केली तेव्हां। २८।
लग्न झाल्यावरी घाली वोसंगळा। दोघीसही पाळा समानची। २९।
न पाळितां आण तुम्हा विठोबाची। धरा या शब्दाची आठवण। ३०।
अवश्य म्हणोनियां निघाला तो गोरा। आला असे घरा आपुलिया। ३१।
कनिष्ठ स्त्रियेसी आलें असे न्हाण। न करी भाषण तिसीं कांहीं। ३२।
येरु म्हणे बाई कैसा हा भ्रतार। करूं मी विचार कैसा आतां। ३३।
पहिली ती कांता विनवी गोरियातें। अंगिकारा इतें स्वामी आतां। ३४।
मामानें ही मज घातलीसे आण। दोघींचें पाळण समान करा। ३५।
गेला तरी आतां जावो माझा प्राण। न मोडीं मी आण विठोबाची। ३६।
जाहल्या दोघी श्रमी कपाळ पिटिती। पुरविली पाठी विठोबानें। ३७।
वंश बुडविला ह्या मेल्या काळ्यानें। जळो थोरपण याचें आतां। ३८।
वेडे मेले लोक घेती दरूशन। नसावें भाषण यासीं कांहीं। ३९।
होवोनियां श्रमी बैसल्या घरांत। काढियेली युक्ती कनिष्ठेनें। ४०।
म्हणे बाई आतां मोडूं याची आण। करील भाषण आपणची। ४१।
निजतो हो जेथें तेथें हो जाऊन। करावें शयन दोघीनीं तें। ४२।
निद्रेमाजी उरस्थळीं याचे हात। ठेऊं अवचित आपुलिया। ४३।
मग हा करील सहजचि भाषण। न लगे सांगणें कोणासी तें। ४४।
निद्रेमाजी गोरा जाहला तो निमग्न। दोघींनीं शयन केलें तेथें। ४५।
उचलोनियां कर ठेविले शरीरीं। नाहीं देहावरी गोरा तेथें। ४६।
सावध होवोनि पाहियेलें तेणें। अन्याय हातानें केला माझ्या। ४७।
विठोबाची माझ्या मोडियेली आण। टाकावे तोडून हातचि हे। ४८।
घेऊनियां शस्त्र तोडियेले कर। आनंदला फार गोरा तेव्हां। ४९।
समजलें तेव्हां लोकां त्या सकळां। भक्त हा आगळा देखियेला। ५०।
कैसा बाई आतां करावा विचार। बुडाला संसार सर्वस्व हा। ५१।
आतां शरण जाऊं तया पांडुरंगा। करील तो चिंता आमुचीये। ५२।

सांगूं सर्वमान रुक्मिणीजवळी । विनवीं वनमाळी आम्हांविसीं ।५३।
शरणागतां हरी नेदीच अंतर । वर्णिताती शास्त्रें मोठींमोठीं ।५४।
संत हें गाताती बाई सदोदीत । पाहूं तो अनंत कैसा असे ।५५।
दोघी तेव्हां गेल्या रुक्मिणीजवळी । विनविली बाळी रुक्मिणी ते ।५६।
सांगितला तिसी सकळ वृत्तांत । विनवी हा कांत आम्हाविसीं ।५७।
ऐकेल गे बाई तुझें तो वचन । समजलें पूर्ण आम्हांलागीं ।५८।
करीं माते आम्हा येवढा उपकार । न पडे विसर जन्मोजन्मी ।५९।
करुनी प्रार्थना आल्या त्या आश्रमा । उभा होता नामा किर्तनासी ।६०।
आवडीनें गोरा करीत श्रवण । आणिक सज्जन हरिभक्त ।६१।
नामयानें टाळी पिटिली गजरें । गोरियासी कर फुटले ते ।६२।
रांगत लेंकरूं आलें तयावेळीं । मातेच्या जवळी आनंदानें ।६३।
आलिंगुनी तिनें धरिलें हृदयीं । झाली विठाबाई कृपावंत ।६४।
आलिंगुनी गोरा बोले मेघ:शाम । करीं घराश्रम सुखें आतां ।६५।
संशयाची जात नको धरूं चित्ता । आण तुज आतां माझी असे ।६६।
ऐकोनियां गोरा वर्ते घराश्रमी । लक्ष असे नामीं विठोबाच्या ।६७।
ऐसियां संतांचे आठवितां गुण । जाती हे जळोन सर्व दोष ।६८।
नामदेव त्यासी करी विनवणी । ठाव द्या चरणीं तुमचीया ।६९।
हेंचि तुम्ही आतां मज द्यावें दान । आठवीन गुण वारंवार ।७०।

६२६. आषाढी पर्वणी आला यात्राकाळ । निघाले सकळ वारकरी । १ ।
यांचे समागमें जात असे खुळें । स्मरे वेळोवेळे विठ्ठलासी । २ ।
धन्य पुण्यतिथि आली एकादशीं । पावले क्षेत्रासी विश्वजन । ३ ।
स्नानविधि करोनि समस्तां भेटला । किर्तनीं बैसला हरिदास । ४ ।
निवृत्ति ज्ञानदेव सोपान सांवता । नामयाची कथा ऐकताती । ५ ।
तंव तो म्हणे करा नामाचा उच्चार । टाळीचा गजर करुनियां । ६ ।
गोरियाचे नेत्रीं आले जळबिंदु । मज कां गोविंदु विसरला । ७ ।

कां गा केशिराजा मोकलिलें मातें । शरण कोणातें जाऊं आतां। ८ ।
तुजवीण मज न दिसे निर्वाणीं। माय बाप धनी गण गोत। ९ ।
आतां माझी लाज राखें पंढरीनाथा। तुजवीण आतां कोणी नाहीं। १०।
अनाथाचा नाथ दिनाचा कैवारी। पावला झडकरी आपुल्या दासा। ११।
गोरियाचे हात आले तत्क्षणीं । गर्जोनि नामध्वनी उभा ठेला। १२।
सकळ संतजनीं देखोनि नयनीं। टाळिया पिटोनि गर्जताती ।१३।
निधडा म्हणती भक्त हा वैष्णव। अघटीत भाव न कळे याचा। १४।
कैसा येणें केला ऋणी पंढरीनाथ। आहे सदोदित याचे उदरीं। १५।
पूर्वी तो प्रऱ्हाद श्रवणीं ऐकिला। किंवा हा देखिला संतांमधीं। १६।
नामा येऊनियां चरणासी लागला। हृदयीं आलिंगिला भक्तराज। १७।

६२७. माती तुडवितां नाहीं देहस्थिती। आठवीत चित्तीं पांडुरंग। १ ।
गोरोबाची कांता पाणियासी जातां। पुत्राला पाहतां खेळतसे। २ ।
दृष्टी असों द्यावी स्वामी बाळावरी। नाहीं कोणी घरीं सांभाळाया। ३ ।
नामा म्हणे नाहीं गोरा देहावर। सर्वही निर्धार पांडुरंगीं। ४ ।

परंपरेप्रमाणे पुष्पवृष्टी करावी. निवृत्ती, ज्ञानदेव, सोपान, मुक्ताई, एकनाथ, नामदेव, तुकाराम हे संतभजन करावे. पारंपारिक आरती म्हणावी.

संत चोखामेळा जीवन व समाधि, महाद्वार, श्रीक्षेत्र पंढरपूर

निर्वाण गुरूवार वैशाख वद्य पंचमी, समाधि शुक्रवार वैशाख वद्य त्रयोदशी शके १२६०

६२८. चोखामेळियानें पाजियेलें दही। पडों दिलें नाहीं उणें त्याचें। १ ।
तयाचें चरित्र परिसावें सादर। करितों नमस्कार संतजनां। २ ।
तयाची जे कांता तयाचि सारिखी। भावार्थ नेटकी आवडीची। ३ ।
साधन द्वादशी आली एके काळीं। उठोनि प्रात:काळीं काय बोले। ४ ।
उठीं उठीं कांते स्वयंपाक करीं। आतां येतील हरि पारण्यासी। ५ ।
तंव एक्या ब्राह्मणें आइकिली मात। तेणें दिवाणांत सांगितलें। ६ ।
दिवाणानें दूत पाठविले त्यासी। चोखामेळियासी धरूनि आणा। ७ ।

दूतीं जाऊनियां धरूनी आणिलें । म्हणे काय झालें चोखामेळा । ८
विठोबासी दहीं पाजीत असतां । कांहो माझ्या हाता आंसडीलें। ९
रडतो हा कां रे सभेसी पुसती । तो म्हणे वृत्तांत ऐसा झाला। १०
रुसूनियां विठो गेला म्हणऊनि। रडे दीर्घध्वनी करुनियां। ११
म्हणती या महारानें देव बाटविला । जिवें मारा याला बैल जुंपा। १२
बांधोनियां पाय हांकियले बैल । धरूनि शिवळ विठो उभा । १३
उडती आसुड बैलांचे पाठी। मारितां हिंपुटीं थोर झाली। १४
तयाची ते कांता उभी राहुनियां। म्हणे देवराया हात काढी। १५
खादलें जेविलें त्याचा हा उपकार । दुबळीचा भ्रतार मारूं पाहसी। १६
पाळिलें पोसिलें माझिया धन्याशी । उतराई झालासी ओढवण्या। १७
अन्नाची त्वां क्रिया नाहीं रे राखिली। रांडकी त्वां केली चोखियाची। १८
काढीं हात आतां जाय परता उसण्या । जाय पोट पोसण्या येथूनियां। १९
चोखा म्हणे रांडे विश्वाचा पोसणा। संतांचा देखणा विठो माझा। २०
जन लोक पुसती कोणा बोलतीस। ते म्हणे तुम्हांस काय दिसे। २१
अनंत ब्रह्मांडें जयाचे उदरीं। त्यानें चहुंकरीं धरियेलें। २२
पीतांबरधारी घन:शाम मूर्ती। रखुमाईचा पति विठ्ठल हा। २३
समस्तांसी तेव्हां दिलें दरूशन । केलें समाधान नामा म्हणे । २४

❋ संत चोखोबांचे स्त्रीचें बाळंतपण ❋

६२९. चोखोबाची कांता असे ती गर्भिण। झाले तीस पूर्ण नव मास । १
करूनि विनंति पतीसी बोलत । असावें साहित्य घरामाजी । २
ऐकुनियां चोखा करीत विचार। कोणें ऐसा घोर वागवावा। ३
न पुसतां गेला बहिणीच्या गांवा। आनंदे केशवा आळवीत। ४
दोन प्रहर झाले न येती भोजना। कांता विचारणा करीतसे। ५
शोध करितांना संध्याकाळ झाला । पति माझा गेला कोणीकडे। ६
विरक्तासी मी तों सांगितलें काम। कैसा झाला भ्रम माझे बुद्धि। ७

अहो पांडुरंगा आणा त्यासी आतां । न सांगें मी वार्ता संसाराची ।

झाली तेव्हां श्रमी प्रसूत वेळा आली । विठाई धांवली तेचिवेळां ।

चोखोबाची बहिण झाला सारंगधर । वहिनी उघडा द्वार हांका मारी । १

दोघीही भेटल्या तेव्हां आनंदानें । आलें तें रूदन चोख्याकांते । १

बरें बाई तुम्हां देवानें धाडिलें । पती माझा गेला कोणीकडे । १

चाणाक्ष बायका तुम्ही अनिवार । अज्ञान भ्रतार तुमचे गांवी । १

म्हणोनियां तुम्ही सांगतां त्या काम । विरक्तासी श्रम वाटतसे । १

दादा माझा सुज्ञ आधींच हें श्रुत । होयाचें तें होत आपणची । १

केली त्वां सूचना आला माझ्या घरा । त्यानें केली त्वरा मजलागीं । १

सर्वहि साहित्य दिलें म्हणे आतां । नको करूं चिंता वहिनी कांहीं । १

सर्वहि साहित्य होतें तिजपाशीं । रिद्धीसिद्धि दासी तयाचिया । १

प्रसूत ते झाली पुत्र झाला तिला । आनंद वाटला पांडुरंगा । १

वांटिली शर्करा सर्वत्र यातीसी । माझ्या चोखोबासी पुत्र झाला । २

लावुनि उटणें न्हाणियेलें तिला । श्रम तिचा गेला सर्वांगाचा । २

पांचवीही केली तिनें आनंदानें । घातलें भोजन यातीलागीं । २

तेरावे दिवशीं बाळ ते पाळणां । घालितसे राणा वैकुंठींचा । २

साडी आणि चोळी आंगडें टोपडे । आणियलें कोणें रखमाईनें । २

बोलावुनि सुवासिनी पाळणां घातलें । नाम तें ठेविलें कर्ममेळा । २

बारसेंहि केलें तिनें आनंदानें । घातलें भोजन सर्व याती । २

चोखोबासी मास झाला बहिणी घरीं । विचारी अंतरीं चोखा तेव्हां । २

सोडोनियां आलों प्रपंचाचे भयें । अंतरले पाय देवाजीचे । २

सद्गदित झालें तयाचें अंतर । प्रेम अश्रुनीर वाहे डोळां । २

येतों बाई आतां कृपा असों द्यावी । सांगोन पाठवीं आपुल्या हातें । ३

आतां जातें वहिनी आपुल्या गांवाला । रागें भरतील मला धनी माझे । ३

ऐकूनियां बोले चोखोबाची कांता । नका जाऊं आतां बाई तुम्ही । ३

येऊं द्या घरधनी करतील बोळवण। काय मी उत्तीर्ण होऊं आता। ३३
काय काय आठवूं तुमचे उपकार। न पडे विसर जन्मोजन्मी। ३४
दादा माझा असे पांडुरंग भक्त। सदा त्याचें चित्त देवावरी। ३५
मान्य करीं वहिनी तयाचें वचन। तेणेंचि कल्याण असे तुमचें। ३६
सद्‌गदित झालें दोघीचें अंतर। प्रेम अश्रुनीर वाहे डोळां। ३७
सांभाळीं हा आतां माझा कर्ममेळा। येईल चोखामेळा घरीं आतां। ३८
थांबा बाई आतां शिंवतें मी चोळी। न लगे वनमाळी बोलतसे। ३९
पुसोनि सर्वांसी गेला तो सांवळा। आला चोखामेळा घरालागीं। ४०
येवोनियां कांता वंदीत चरण। दिलें उचलोन बाळ हातीं। ४१
बाई आतां गेल्या भेटल्या वाटेसी। खंती या जिवासी वाटे त्याची। ४२
सांगितला त्यासी सकळ वृत्तांत। सद्‌गदित चित्त चोखा झाला। ४३
कैंची बाई येथें आले पांडुरंग। धन्य तुझें भाग्य भेटी झाली। ४४
सद्‌गदित झालें दोघांचें अंतर। प्रेम अश्रुनीर वाहे डोळां। ४५
भक्तांसी संकट पडों नेदी देव। घालीतसे धांव त्यांच्या काजा। ४६
विष्णुदास नामा वंदी त्याचे चरण। वर्णितसे गुण वारंवार। ४७

❀ संत चोखामेळा समाधीचे अभंग ❀

६३०. मंगळवेढ्याभोंवतें कुसूं घालावया। महारासी न्यावया दूत आले। १
महारासमागमें चोखामेळा गेला। काम तें लागला करावया। २
सर्वकाळ वाचे विठ्ठलनाम छंद। आठवी गोविंद वेळोवेळां। ३
चार महिने याचि रितीनें लोटिले। कुसूं कडाडिलें अकस्मात्। ४
तयाखालीं महार बहु चूर झाले। चोख्यानें अर्पिले प्राण देवा। ५
देव म्हणे नामया त्वां जावें तेथें। त्याच्या अस्थि येथें घेऊनि याव्या। ६
नामा म्हणे देवा कैशा ओळखाव्या। विठ्ठलनाम जयामध्यें निघे। ७

६३१. ऐकोनिया कानीं अंचळीं भराव्या । आणोनियां द्याव्या आम्हापाशीं ।
शालिवाहन शके बाराशें साठ । प्रमाथी नाम स्पष्ट संवत्सर ।
वैशाख वद्य पंचमी सुदिन । गुरूवारी प्रयाण करी चोखा ।
चोखा माझा जीव चोखा माझा भाव । कुळ धर्म देव चोखा माझा ।
काय त्याची भक्ति काय त्याची शक्ति । मीहि आलों व्यक्ति तयासाठीं ।
माझ्या चोखियाचे करिती जे ध्यान । तया कधीं विघ्न पडों नेदीं ।
नामदेवें अस्थि आणिल्या पारखोनी । घेत चक्रपाणि पीतांबरी ।

६३२. देवाचे अंचळीं उठिला गजर । विठ्ठलनामें अंबर गर्जतसे ।
संत समुदाय पताकांचे भार । लोटले गजर ऐकावया ।
वद्य त्रयोदशी वैशाख शुक्रवार । नामाचा गजर महाद्वारीं ।
ऐसी आनंदानें नामाच्या गजरीं । दिली महाद्वारीं समाधि त्या ।

वरिल कडवे म्हणून पुष्पवृष्टी करावी.
निवृत्ती, ज्ञानदेव, सोपान, मुक्ताई, एकनाथ, नामदेव, तुकाराम हे संतभ
करावे. पारंपारिक आरती म्हणावी.

अस्थी निक्षेपण आपुलीया हातें । करूनि अनंतें पाषाण ठेवी ।
राही रखुमाई कुर्वंडी करिती । सत्यभामा आरती ओंवाळीत ।
नामा म्हणे धन्य विठोबाची कृपा । जाईन माझ्या बापा ओंवाळून ।

संत जनाबाई जीवन

६३३. नामयाचे घरीं असे दासी जनी । तिनें चक्रपाणि वश केला ।
करितां कामधंदा ध्यानीं नारायण । करीत चिंतन अहोरात्र ।
देखोनियां भाव तिचा पांडुरंग । काम करूं लागे जनीलागीं ।
रात्रीं येऊनियां जनीचिया घरीं । दळूं लागे हरी तिजलागीं ।
दळितां काढिली माळ वैजयंती । ठेविली परती शालजोडी ।
जनीचें आवडे देवाजीस गाणें । झालासे तल्लिन पांडुरंग ।

प्रात:काळ झाला तेव्हां त्या समयासी । जात हृषिकेशी तांतडीनें ।
घेऊनियां गेले जनीची वाकळ । विसरले माळ शालजोडी ।
तेव्हां पुजाऱ्यानें उघडिलें द्वार । पाहिला तो वर रुक्मिणीचा।
देवाच्या अंगावर देखिली वाकळ। नाहीं गळां माळ शालजोडी।
एकमेकां तेव्हां पुसती पुजारी। कोणें केली चोरी देवाजीची ।
शोध करितांना जनीची वाकळ। आले ते सकळ तिच्या घरीं।
शालजोडी माळ होती तिचे घरीं। दाविती पुजारी सर्वांलागीं ।
बांधियेली तेव्हां त्यांनीं दासी जनी। नामया लागुनी श्रुत केलें ।
नामा म्हणे जने कांगे केली चोरी। बोलतसे खरें जनी त्यासी ।
रात्रीं माझ्या घरा आले पांडुरंग। दळितां श्रीरंगा घाम आला ।
काढियेली माळ तेव्हां शालजोडी। गातसे आवडी मजसवें।
प्रात:काळीं देव गेले ते उठोनि। न कळे करणी कैसी केली ।
बापा मी सांगतें हेंचि हो प्रमाण । पुसावें जाऊन पांडुरंगा ।
नामा म्हणे तुम्हां कळेल तैसें करा। नका या विचारा पुसों मज ।
नामा म्हणे जने केलें असें कर्म। जाणे एक वर्म पांडुरंग ।
धमकावुनी नेली त्यांनी दासी जनी । सकळ ब्राह्मणीं मिळोनियां ।
श्रुत केली वार्ता गांवींच्या राजाला। तो म्हणे जनीला शुळीं द्यावें।
शूळ तो रोंविला चंद्रभागेतीरीं । पाहती नरनारी दृष्टी तेव्हां।
जनी आठवीत तेव्हां पांडुरंगा। कां गा तूं श्रीरंगा मोकलिसी। २
घडी घडी येत होतासी तूं देवा। आज कां केशवा निद्रा आली। २
कोठें गुंतलासी भक्तिचिया काजा। धांवें महाराजा येईं आतां। २
प्रल्हादाकारणें नृसिंह झालासी। स्तंभीं प्रकटसी क्षणमात्रें। २
दीनांचा दयाळु तुझें नांव बापा। कां हो अवकृपा केली मज। २
द्रौपदीनें केला जेव्हां तुझा धांवा। आलासी केशवा क्षणामाजी। ३
माझा तुज देवा आला हो कंटाळा। आळ हा घातला मजवरी। ३

समजलें मज होतें तुझे मनीं। नसावी हे जनी पांडुरंगा
करितां कामधंदा तुज आला शीण। कंटाळलें मन देवा तुझे
कासयासी बोल ठेवूं तुज देवा। प्रारब्धाचा ठेवा फळा आल
आतां ऐक माझी हेचि विनवणी। भेट चक्रपाणि एक वेळां
न मागें मी कांहीं देवा तुज आतां। पायां पै अनंता ठाव देईं
ऐकुनियां ऐसी जनीची विनवणी। आले चक्रपाणि धांवोनियां
जनीच्या सांगातें होते राजदूत। नेलीसे त्वरित शुळापाशीं
जनीनें तो शूळ पाहातां नयनीं। अकस्मात् पाणी झालें त्याचें
शस्त्रें जीं कां होतीं राजदूतां करीं। विरालीं तीं सारी पाणी झालें
विठोबानें तेव्हां आलिंगिली जनी। म्हणे माय बहिणी श्रमलीसी
जनी म्हणे देवा तूं पाठीसी असतां। नाहीं भय चिंता आम्हालागी
श्रुत झाली वार्ता राजया लागोनि। शूळासुद्धां पाणी शस्त्रें झालीं
समजलें तेव्हां तयाचे अंतरीं। जनीला श्रीहरी सांभाळितो
चला जाऊं आतां जनीच्या दर्शना। सिद्ध झाली सेना पाय चाली
क्षमा करीं माते आमुचे अन्याय। कृपा दृष्टी पाहें आम्हांकडे
देऊनियां वस्त्रें भूषणें जनीसी। गेला आश्रमासी राजा तेव्हां
समजलें तेव्हां पंढरीच्या लोकां। जनीचा हा सखा पांडुरंग
जनीचे अभंग लिहीत नारायण। करिती श्रवण साधुसंत
धन्य तेचि जनी धन्य तिची भक्ति। नामदेव स्तुति करीतसे

६३४. सोयरिक सांडिली सर्वांची। जोडी केली विठ्ठलाची
लोभ सांडिला सर्वांचा। संग धरिला विठोबाचा
जालों निधडा नि:शंक। गायनाचें कौतुक
प्रेमभरित सर्वदा। मुखीं नाम हरि गोविंदा
ऐसा सर्वकाळ गाय। भावें विठोबांचे पाय
नामा म्हणे ऐकें हरी। दासी जनीची वाट करी

संत सांवता माळी समाधी, श्रीक्षेत्र अरण, जि. सोलापूर
आषाढ वद्य चतुर्दशी

६३५. धन्य तें अरण रत्नाची खाण। जन्मला निधान सांवता तो । १ ।
सांवता सागर प्रेमाचा आगर । घेतला अवतार माळ्या घरीं। २ ।
धन्य त्याची माता धन्य त्याचा पिता। सांठविला दाता त्रैलोक्याचा। ३ ।
नामा म्हणे त्याचा जन्म सुफळ झाला । वंश उद्धरिला माळियाचा। ४ ।

वरिल कडवे म्हणून पुष्पवृष्टी करावी. निवृत्ती, ज्ञानदेव, सोपान, मुक्ताई, एकनाथ, नामदेव, तुकाराम हे भजन करावे. पारंपारीक आरती म्हणावी.

❀ संत राका कुंभार जीवन ❀

६३६. कुंभार तो राका कांता त्याची बंका । कन्या नाम वंका तिघे जण। १ ।
पंढरीक्षेत्रांत राहतां आनंदें । वाचे गोविंद आळविती । २ ।
करिती आपुला स्वकर्म व्यवहार । वाचे निरंतर रामनाम। ३ ।
घडोनि भाजणें ठेविली घरांत। व्याली डेरियांत मांजर ते । ४ ।
न देखितां त्यानें आवा तो रचिला। अग्नि तो लाविला तेचि वेळां । ५ ।
फिरूनि मांजर घरासि ते आली । नाहीत तीं पिल्लीं डेरा तोही। ६ ।
आव्यापाशीं तेव्हां आली ती धांवत । आरडत फिरत भोवताली। ७ ।
पाहुनि राका समजला मनीं । आहा चक्रपाणि काय केलें। ८ ।
जळो जळो माझा प्रपंच व्यवहार । नाही म्यां विचार केला देवा। ९ ।
करावया गेलों प्रपंचाचें हित। पापाचे पर्वत झाले माथां। १०।
अज्ञान ही बाळे जळतील आतां । धांव पंढरीनाथा येचि वेळां । ११।
पांडव ते रक्षिले लाक्षातें जोहरी। तैसी करी परि पिल्लियांसी । १२।
आगीमाजी तुवां प्रल्हाद रक्षिला। अगाध हें तुला काय झालें। १३।
रक्षीं यासी आतां येऊनियां अंगें। घेईन वैराग्य नवस हाचि । १४।
तिघांजणीं तेव्हां त्यजिलें अन्नपाणी । धांव चक्रपाणि लवलाहीं। १५।
तीन रोज झाले शांत झाला अग्नि। पाहाती उकलूनि आवा तेव्हां। १६।

सर्वस्व भाजणें भाजुनियां गेलीं। खेळताती पिल्लीं डेरियांत।१७।
कच्चा असे डेरा नसे आंच त्याला। नवसास पावला पांडुरंग।१८।
पाहती सकळ पंढरीचे लोक। अगाध कवतुक देवाजीचें।१९।
आनंदोनी राका बोलवी ब्राह्मण। दिलें तें लुटून घर तेव्हां।२०।
वेंचुनियां चिंध्या लाविती ढुंगासी। भावें हृषिकेशी आळविती।२१।
जाऊनियां वनीं वेंचिताती काष्ठें। उदरापुरतें विकिताती।२२।
अखंड करिती नामाचा गजर। ध्यानीं मनीं वर रखुमाईचा।२३।
बंका बोले बाई चंद्रभागे स्नाना। नामयाचि कन्या धुया आली।२४।
बंका बोले बाई सिंतोडे येतील। ऐकूनियां बोले येरी तिसी।२५।
जातीची कुंभार कामीक वैराग्य। घेतलेंसे सोंग कासियासी।२६।
ऐकूनियां बंका करीत उत्तर। बौद्ध अवतार पांडुरंग।२७।
रडका हा नामा घेतलीसे आळी। त्यानें वनमाळी बोलविला।२८।
अबोल हा देव बोलविला यानें। काय थोरपण आलें यासी।२९।
वाढविली किर्ति जगांत डांगोरा। बोलविला खरा पांडुरंग।३०।
चंद्रभागे तीरीं झाला वृत्तांत। श्रुत झाली मात नामयासी।३१।
नामदेव तेव्हां आले राउळासी। विनंति देवासी करूनी बोले।३२।
राका कुंभारानें घेतलेंसे वैराग्य। कांहो केला त्याग संसारींचा।३३।
बोले पांडुरंग निष्काम हे भक्ती। दावितों प्रचिती तुजलागीं।३४।
विठ्ठल रखुमाई नामा असे संगें। आली तेव्हां तिघें वनाप्रती।३५।
रुक्मिणीनें तेव्हां काढुनी कंकण। ठेविलें झांकून काष्ठामाजी।३६।
राका बंका वंका वेंचिताती काष्ठ। आली अवचित तया ठायां।३७।
उचलितां काष्ठ देखिलें कंकण। दिलें तें ढाकून तेचि वेळां।३८।
म्हणती याजलागीं विटाळ जाहला। न घेती तयाला म्हणोनियां।३९।
पाहुनी रुक्मिणी विस्मय करीत। निष्काम हे भक्त देखियेले।४०।
बोले रखुमाबाई अहो पांडुरंगा। भेटावें श्रीरंगा याजलागीं।४१।

नामा म्हणे देवा वंदितों मी चरण। धरा आलिंगून तिघांजणा।४२।
होती हे आवडी देवाजीचे चित्तीं । आलिंगिलीं प्रीतीं तिघेजण ।४३।
राका बंका वंका वंदिती चरण । कांहो येणें केलें देवराया ।४४।
उष्णकाळ दिन श्रमली माझी आई । बैसा रखुमाबाई छायेखालीं।४५।
ऐसी असे ज्याची देवावरी माया। करी त्यासी दया पांडुरंग ।४६।
नामदेव बोले त्याचा मी हा दास। शरण तयास वारंवार ।४७।

संत जगमित्र नागा जीवन, श्रीक्षेत्र परळी, जि. बीड

समाधी कार्तिक शुद्ध एकादशी

६३७. परळी वैजनाथीं जगमित्र नागा। ध्यानीं पांडुरंगा आठवीत। १ ।
सर्वांभूतीं त्यासी दिसे वासुदेव। नाहीं दुजाभाव त्याचे मनीं। २ ।
निंद्य आणि वंद्य लेखितो सारिखे। पाहे ब्रह्मरूप सर्वत्रांसी। ३ ।
रात्रंदिवस करी हरीचें भजन। सुखें आनंदानें राहतसे। ४ ।
सज्जन हे त्यासी बहुत मानिती । दुर्जन द्वेषिती त्याजलागीं। ५ ।
परि त्याचे चित्तीं वाटेना हें दुःख। मानी प्रेमसुख आनंदानें । ६ ।
दुर्जनांनी त्याच्या घरासी तो अग्नि । लाविला येऊनि रात्रीमध्यें । ७ ।
अग्नि मोठा तेव्हां प्रदिप्त तो झाला। वृत्तांत कळला सज्जनांसी । ८ ।
धांवुनी ते आले पाहती नयनीं । कांहो चक्रपाणि ऐसें केलें। ९ ।
तुजवीण कोण राखे यासी आतां। धांव तूं अनंता येचि वेळां।१०।
पांडव राखिले लक्षांतून जोहरी। तैसी करीं परी नागयासी ।११।
येथें नाहीं देवा कोणाचा उपाय। घालीं आतां घाय पांडुरंगा।१२।
प्रल्हाद रक्षिला अग्नि तो माझारी । तैसी करीं परी त्यासी आतां।१३।
ब्रीद हें सांभाळीं आपुलें अनंता। राखीं आतां भक्तां आपुलिया।१४।
ऐकोनियां स्तुति आले नारायण। शांत झाला अग्नि तेचि वेळां।१५।
स्वस्थ असे नागा आनंदानें सुखें। पाहती सर्वलोक परळीचे ।१६।
सज्जन संतोष अंतरीं मानिती। धांवण्या श्रीपति धाविन्नला ।१७।
दुर्जनांचीं तेव्हां तोडें जाहलीं काळीं । साह्य वनमाळी भक्तालागीं ।१८।

चाहुर एक भूमी इनाम त्या दिली। पत्रिका लिहिली त्याच्या नांवें। १९।
ग्रामवासी त्यासी पिकवुनी धान्य। देती तें नेऊन नाग्या घरीं। २०।
वारसीक नेम चालविती लोक। आला नवा एक अंमलदार। २१।
करोनि पाहणी मागतसे सारा। नायके विचारा कोणाचिया। २२।
तयासी उत्तर करिती ग्रामवासी। नवसिलें देवासी सर्वत्रांनीं। २३।
जगमित्र नागा हरिचा तो भक्त। सांगती वृतांत त्याजलागीं। २४।
याचे मनीं नाहीं कांहीं दुजा भाव। सर्वांभूतीं देव पाहतसे। २५।
कृपावंत असे यासी चक्रपाणि। नका तुम्ही मनीं आणूं दुजें। २६।
मनामाजी त्याने केला तो विचार। पाहूं चमत्कार याचा आतां। २७।
जगमित्र नागा त्यानें बोलाविला। बोलता त्या झाला सुभेदार। २८।
आमुचिया घरीं मुलीचें तें लग्न। व्याघ्राचें कारण असे आम्हां। २९।
घेऊनियां आतां यावा तुम्ही व्याघ्र। म्हणवितां जगमित्र पाहूं कैसें। ३०।
व्याघ्ररूप असे माझा नारायण। येतों मी घेउनी आतांची हो। ३१।
आनंदानें नागा निघाला तेथुनी। आला असे वनीं अरण्यांत। ३२।
धांवुनियां तेथें आले पांडुरंग। पुसतसे अंगें त्याजलागीं। ३३।
कोठें जासी बापा घोर अरण्यांत। भय असे तेथें श्वापदांचें। ३४।
मारतील तुज फिर तूं माघारी। येरू म्हणे हरि रक्षीं आम्हां। ३५।
सुभेदार माझा असे परम मित्र। पाहिजे हा व्याघ्र त्याजलागीं। ३६।
येरू म्हणे सुभेदार आहे नष्ट। काय त्याची गोष्ट ऐकसी तूं। ३७।
तया चांडाळासी वधितों मी आतां। झाला तो बोलतां जगन्मित्रा। ३८।
तूंचि हा चांडाळ बोलसी या गोष्टी। नको करूं कष्टी मित्र माझा। ३९।
जाय तूं वाटेनें आपुल्या या आतां। होतसे बोलतां उशीर मज। ४०।
व्याघ्र तेचि वेळां जाहले नारायण। धरी आलिंगुनी नागा त्यासी। ४१।
गळां त्याचे तेव्हां बांधिलें अंगवस्त्र। घेऊनियां व्याघ्र आला नागा। ४२।
भयांभीत झाले तेव्हां ग्रामवासी। लावियेल्या वेसी गांवीचिया। ४३।

ग्रामवासी यांनीं लावियेलें द्वार। करी सुभेदार विचार तेव्हां। ४४।
करीत गर्जना भयानक व्याघ्र। कांपती थरथर सकळ लोक। ४५।
जगमित्र नागा आला वेसीपाशीं। उघडा द्वारासी हांका मारी। ४६।
ऐकोनियां कोणी न देती उत्तर। मोडियेलें द्वार व्याघ्रानें तें। ४७।
प्रवेशला नागा सुभेदार घरीं। हांका त्यासी मारी यावें आतां। ४८।
करा कार्य सिद्धि घेऊनियां व्याघ्र। हांका वारंवार मारीतसे। ४९।
द्वारपाळ त्याचे नुघडिती द्वार। मोडोनिया व्याघ्र शिरे आंत। ५०।
करीत गर्जना आपटूनि पुच्छ। जाहले भयाभीत सकळ लोक। ५१।
सुभेदार होते जया मंदिरांत। व्याघ्र नागा आंत गेले दोघे। ५२।
सुभेदार बोले द्वाराचे आंतून। देईं जीवदान मज आतां। ५३।
पतीत मी पापी तुझा शरणागत। होईं कृपावंत जगमित्रा। ५४।
कर जोडोनियां करितों विनंती। अज्ञानाची भ्रांति झाली मज। ५५।
वारंवार तुज घेतों लोटांगणीं। देई बा सोडोनी वनीं व्याघ्र। ५६।
कृपावंत साधु वर्णिताती वेद। करीं अपराध क्षमा माझा। ५७।
ऐकोनियां व्याघ्र गर्जना करीत। भक्षावया धांवत त्याजलागीं। ५८।
जगमित्र नागा अवरीत त्यासी। चाल तूं वनासी मायबापा। ५९।
घेऊनियां व्याघ्र चालिला जगमित्र। पाहती सर्वत्र लोक तेव्हां। ६०।
भक्तांनीं जिंकिला भाव बळें देव। घालीतसे धांव संकटीं तो। ६१।
संतांचा महिमा न वर्णवे कांहीं। जाहला लीन पायीं नामदेव। ६२।

संत नरहरी सोनार, समाधी महाद्वार मार्ग,

श्रीक्षेत्र पंढरपूर माघ वद्य तृतीया

६३८. हा हा: कार झाला मानवा दानवी। ऋषि वृंदी पाही देवादिकी। १।
नरहरी बैसला हरि कटि स्थानीं। पाहती लोचनी संत मेळे। २।
खुणा खुण व्यक्ति खुणाचे ते अव्यक्त। संत ते भाषिक एकसरा। ३।
नामा म्हणे तेव्हां होतो मी जवळी। नरहरी वनमाळी एक झाला। ४।

६३९. देवाचे समोर नरहरी सोनार। हृदयी निरंतर हरिहर । १
पार्थीव संवत्सरे बारासे सात । उगवला दिवस सोमवार। २
नरहरी दोन प्रहरी देवाचे कटीशी । माघ वद्य तृतीयेसी बैसलासे। ३
नामदेव म्हणे नरहरी महाद्वारी। नामाचे गजरी गुप्त झाला । ४

वरील कडवे म्हणून पुष्पवृष्टी करावी. निवृत्ती, ज्ञानदेव, सोपान, मुक्ताई, एकनाथ, नामदेव, तुकाराम हे संतभजन करावे. पारंपारीक आरती म्हणावी.

६४०. संत समागमें चाले दळभारू। आशा तृष्णा देशधडी अहंकारू । १
दुम दुम दुम दुम भेरी वाजे। आले अयोध्येसी श्रीरघुनाथ राजे। २
भक्तभद्रजाती दोही बाहीं चालत। विष्णुदास नामा कीर्ति वाखाणित। ३

६४१. पैल आला रामराणा । लंका दिधली बिभीषणा। १
नळनील जांबुवंत। मध्यें चाले रघुनाथ । २
मागें वानराचे थाट । पुढें गर्जताती भाट । ३
केला अयोध्या प्रवेश । म्हणे नामा विष्णुदास। ४

गुढीपाडवा अभंग

६४२. आनंदु वो माये नगरी उत्सावो। आजि येईल रामरावो।।
मोतिया तांदुळ कांडिती बाळा। गाती वेळोवेळा रामचंद्र।।
अजिंक्य जिंकोनि आले कौसल्यानंदन। धन्य आजि दिन सोनियाचा।।
कनक दंड चवऱ्या ढळताती रामा। विष्णुदास नामा गुढीयेसी।।

गुढी उभारून पूजन करून हा अभंग व युगे अठ्ठावीसे आरती म्हणावी.

श्री मत्स्य जयंती, चैत्रशुद्ध तृतीया

६४३. मीनरूप झाला प्रथम तो हरी। ज्याचा चराचरी वास होता । १
मार्कंडेयालागी दाखविली माया। वटपत्री तया रूपासी हो । २
बाळमुकुंदाने स्वरूप दाविता। श्वासोच्छास घेता चौदाकल्प। ३
पाहोनिया माया अंतरी निमाला । घाबरा तो झाला ऋषिराज। ४
आश्वासून तया दाखविली माया। धन्य देवराया नामा म्हणे। ५

'युगे अठ्ठावीसे' व 'जन्मता पांडुरंगे' आरती म्हणून उपसंहार करावा.

❀ मर्यादा पुरुषोत्तम प्रभु श्री रामचंद्रांचा जन्मकाळ ❀

चैत्र शुद्ध नवमी, माध्यान्ही, खालील अभंग म्हणावे.

६४४. देवांगना हाती आणविला शृंगी। यज्ञ तो प्रसंगी आरंभिला। १ ।
विभांडिका क्रोध आला असे भारी। अयोध्ये भीतरी वेगी आला। २ ।
राजा दशरथ सामोरा जाऊनी। अति प्रिती करूनी सभे नेला। ३ ।
पुत्र स्नुषा दोन्ही देखता नयनी। आनंदला मनी नामा म्हणे। ४ ।

६४५. आनंदोनी म्हणे राया धन्य केले। इच्छिले सोहळे पुरवीन। १ ।
यज्ञाचा आरंभ करी लवलाह्या। पुसोनी आचार्या वसिष्ठासी। २ ।
सर्व ऋषिजन मिळाले सकळ। मंत्राचा कल्लोळ करिताती। ३ ।
नामा म्हणे शृंगी मुख्यत्वे शोभला। यज्ञ आरंभिला तेव्हा तेणे। ४ ।

६४६. आरंभिला यज्ञ संतोष सर्वत्र। आनंदे नगर दुमदुमीत। १ ।
यज्ञ नारायण संतोष पावला। प्रत्यक्ष तो आला कुंडातुनी। २ ।
पायस ते पात्र घेऊनिया करी। शृंगीस झडकरी बोलतसे। ३ ।
विलंब करीता विघ्न वोढवेल। सत्वर वहिला भाग करा। ४ ।
नामा म्हणे देव येईल पोटासी। ऐसे गुज त्यासी अग्नी सांगे। ५ ।

६४७. कुळगुरू वसिष्ठ सांगे नृपवरा। असती गरोदरा तुझ्या कांता। १ ।
धर्मशास्त्र ऐसें डोहळे पुसावे। त्यांचे पुरवावे मनोरथ। २ ।
ऐकोनियां ऐसें आनंद मानसीं। कैकयी सदनासी जाता झाला। ३ ।
मंचकीं बैसली होती ते पापिणी। देखतां नयनी पहूडली। ४ ।
सुंदरपणाचा अभिमान मनीं। त्यावरी गर्भिणी नामा म्हणे। ५ ।

६४८. राया म्हणे इच्छा तुझिये मानसीं। डोहळे मजसीं सांग आतां। १ ।
येरी म्हणों ऐसें वाटतसे जीवा। कनिष्ठासी द्यावा राज्यपट। २ ।
ज्येष्ठासी धाडावें दुरी दिगंतरा। नये समाचार त्याचा आम्हां। ३ ।
जनांत हें निंद्य वेदबाह्य कर्म। करितां अधर्म पाप बहू। ४ ।

माझिये मस्तकीं ठेवावा हा दोष । तुम्हांकडे लेश नाहीं नाहीं । ५ ।
निंदितील जन मज वाटे सुख । ऐकतांची दु:ख राया झालें । ६ ।
वृश्चिकाचे पेंवी तक्षक पडत । घालिताती घृत अग्निमुखीं । ७ ।
ऐशी व्यथा होय नामा म्हणे त्यासी । उठिला त्वरेसी तेथूनियां । ८ ।

६४९. येतसे दशरथ सुमित्रामंदिरीं । देखतां सामोरी येती झाली । १ ।
न माये आनंद तियेचे मानसीं । ठेवी मस्तकासी चरणांवरी । २ ।
घालोनि आसन प्रक्षाळी चरण । सर्वांगीं लेपन तीर्थोदकें । ३ ।
गंध धूप दीप पुष्पांचिया माळा । अर्पूनी तांबुला उभी राहे । ४ ।
कैकयीचें दु:ख विसरला राव । पाहोनियां भाव सुमित्रेचा । ५ ।
होती जे डोहळे तुझिये मानसीं । सांग मजपाशीं पतिव्रते । ६ ।
प्राणनाथा ऐसें वाटतसें जीवा । वडिलांची सेवा अहर्निशीं । ७ ।
आवडे हें ऐक नावडे आणिक । द्यावें मज एक हेंचि आतां । ८ ।
ऐकतांचि ऐसें कांतेचें वचन । आनंदें निमग्न मन होय । ९ ।
घेऊनियां हातीं रत्नाचें भूषण । टाकी ओंवाळून नामा म्हणे । १० ।

६५०. दशरथ राजा उठिला तेथुनी । कौसल्ये सदनीं जातां झाला । १ ।
पाहातसे दृष्टी तेव्हां श्रावणारी । न माये अंतरीं तेज तिचे । २ ।
तुझिये मानसीं होती जे डोहळे । सांग वो वेल्हाळे मजपाशीं । ३ ।
उदरांत असे भक्तांचा कैवारी । तेथें कैंची उरी देहभावा । ४ ।
सदा समाधिस्थ रामरूप झाली । कौसल्या माउली नामा म्हणे । ५ ।

६५१. न बोलेची कांहीं इसीं काय झालें । भूतें झडपिलें निश्चयेंसी । १ ।
माझिये अदृष्टीं नाहीं हा नंदन । म्हणोनियां विघ्न ओढवलें । २ ।
निवारीं हें दु:ख वैकुंठनायका । रक्षीं या बाळका सुदर्शनें । ३ ।
तुझा मी किंकर आजी अंबुजाक्षा । द्यावी मज भिक्षा हेंचि आतां । ४ ।
नामाचा उच्चार ऐकतांचि कानीं । नेत्र उघडोनि पाहती झाली । ५ ।

राजा म्हणे कांहो ऐसी हे अवस्था । कांहो भ्रम चित्ता झाला असे । ६ ।
विश्वाचा मी आत्मा स्वयें असें राम । मजमाजी भ्रम कैंचा असे । ७ ।
अवतार महिमा वाणी वेद माझा । सुरवरांच्या काजा नामा म्हणे । ८ ।

६५२. रावणें हें केलें लग्नामाजी विघ्न । असे कीं स्मरण तुजलागीं । १ ।
आणी रें धनुष्य मारीन रावणा । लंका बिभिषणा देईन मी । २ ।
अंगद सुग्रीव जांबुवंत वीरा । हनुमंत पाचारा लवकरी । ३ ।
टाकोनि पर्वत बुजवारे सागरा । पायवाट करा जावयासी । ४ ।
लंके पुढें मोठें माजवीण रण । तोडीन बंधन सुरवरांचें । ५ ।
विश्वामित्र याग नेईंन मी सिद्धी । मारीन कुबुद्धि दोघांजणां । ६ ।
खर दूषणांचा घेईन मी प्राण । धनुष्य मोडीन भुजाबळें । ७ ।
ध्याती मज त्याची बहुत आवडी । न विसंबें घडी त्यासी एक । ८ ।
बोलिला वाल्मिक तैसेंचि करीन । वर्तोनि दावीन नामा म्हणे । ९ ।

६५३. परब्रह्म पूर्ण आलें माझे घरीं । न कळे अंतरीं नृपाचिया । १ ।
करी ती बडबड होती भूत चेष्टा । पाचारा वसिष्ठा लवकरी । २ ।
येऊनि वसिष्ठ पाहे कौसल्येसी । नावरती तयासी अष्टभाव । ३ ।
राजा म्हणे कैसें विपरीत झालें । वसिष्ठा झडपिलें महाभूतें । ४ ।
श्रावणवधाचें अघ नाहीं जळालें । दुजें हें निर्मिलें प्रारब्धासी । ५ ।
ऐकतांचि हांसे सावध होऊनि । बोलतसे झणीं नामा म्हणे । ६ ।

६५४. विरंचीचा बाप क्षीरसागरवासी । ध्याती योगी त्यासी निरंतर । १ ।
परेहूनिपर वैखरीहूनि दुरी । कौसल्येचे उदरीं तोचि असे । २ ।
बोलियेलें जें जें नव्हे असत्य वाणी । न येऊं दे मनीं शंका कांहीं । ३ ।
माझें हें संचित धन्य धन्य आतां । पाहीन मी कांता लक्ष्मीच्या । ४ ।
धन्य धन्य धन्य अयोध्येचे लोक । वैकुंठनायक पाहातील । ५ ।
धन्य पशुपक्षी श्वापदें तरूवर । राजा रघुवीर पाहातील । ६ ।
त्रैलोक्यांत धन्य तूंचि एक नृपा । नामयाच्या बापा पाहशील । ७ ।

६५५. उत्तम हा चैत्रमास। ऋतु वसंताचा दिवस। १
शुक्लपक्ष ही नवमी। उभे सुरवर ते व्योमीं। २
माध्यान्हासी दिनकर। पळभरी होय स्थीर। ३
सुशोभित दाही दिशा। आनंद नरनारी शेषा। ४
नाहीं कौसल्येसी भान। गर्भी आले नारायण। ५
अयोनीं संभव। प्रगटला हा राघव। ६
नामा म्हणे डोळां। पाहीन भुवनत्रयपाळा। ७

६ वे कडवे म्हणून पुष्पवृष्टी करावी. राम राम राम राम सीताराम सीताराम भज करावे. सुंठवड्याचा नैवेद्य द्यावा व वाटावा. पारंपारिक किंवा 'युगे अठ्ठावीसे' व 'जन्मता पांडुरंगे' आरत्या म्हणाव्यात व उपसंहार करावा.

६५६. सुवर्णाचा शोभे मस्तकीं मुगुट। हिरे घनदाट तयावरी। १
विस्तीर्ण कपाळ व्यंकटा भृकुटीं। टिळक लल्लाटीं केशराचा। २
कमळाकार नेत्र आकर्ण शोभती। कुंडलें झळकती कर्णी ज्याच्या। ३
सरळ नासिक लावण्य मुखचंद्र। हनुवटी सुंदर राघवाची। ४
कंठाचा आकार कंबुग्रीवा ऐसा। हृदयावरी ठसा द्वीजपद। ५
सुकुमार सुरेख जयाचें उदर। ब्रह्मांडें अपार वसती जेथें। ६
नाभीकमळींचा ब्रह्मा नेणे अंत। कडदोरा शोभत कटीं ज्याच्या। ७
दंडीं पेट्या करीं जडित मुद्रिका। पिवळा नेटका पीतांबर। ८
केशराची उटी सरळ बाहुदंड। चिमणा कोदंड हातीं ज्याच्या। ९
गर्जती नेपुरें कोमळ चरणीं। वज्रांकुश चिन्हीं विराजीत। १०
कौस्तुभ मुक्तमाळा रूळे वैजयंती। भ्रमर भुलती नामा म्हणे। ११

६५७. सांगताती दाया। तुम्हां पुत्र झाला राया। १
ऐकतांचि ऐसें कानीं। हर्ष न समाये मनीं। २
उठा उठा हो त्वरेंसी। पाचारावें वसिष्ठासी। ३
ब्राह्मणासी पाचारा। सांगा सर्व नारीनरा। ४

फोडा फोडा रे भांडारें। आणवा गाईचीं खिल्लारें । ५ ।
उभवा उभवा रे गुढी। सोडा वस्त्रांचीं गाठोडीं । ६ ।
झाडोनियां टाका खडे । घाला केशराचे सडे । ७ ।
नामा म्हणे भूमंडळा । स्वामी माझा पहा डोळा । ८ ।

६५८. अनंत ब्रह्मांडें जयाचे उदरीं । घ्यातसे त्रिपुरारी अहर्निशीं। १ ।
पाहातसे मुख दशरथ त्याचें । भाग्य मी तयाचें काय वर्णु। २ ।
गंध पुष्प वस्त्रें अर्पोनियां द्विजां । समभावें पूजा सकळांसी। ३ ।
साखरेच्या गोण्या घाली हत्तीवरी। धाडीं घरोघरीं नामा म्हणे । ४ ।

६५९. करितसे स्नान अजाचा बालक। वस्त्रें अमोलिक परिधान । १ ।
लावोनियां भाळीं कस्तुरी केशर। करी नमस्कार वसिष्ठासी । २ ।
पुण्याहवाचनीं बैसे दशरथ। त्रिभुवनीं समर्थ तूंचि एक । ३ ।
वेदमंत्र घोष करिती ऋषेश्वर । पुष्पें सुरवर वरूषती । ४ ।
आणिती आहेर अयोध्येचे जन । करिती गायन गायक जे । ५ ।
नाचती अप्सरा वाजती नगारें। वाजंत्री तुतारे भोंवारे ही। ६ ।
गुलालाची धूम रंग वस्त्रावरी। बंदीजन द्वारीं गर्जताती। ७ ।
नामा म्हणे इंद्रें पाहोनियां सभा। नाहीं ऐसी शोभा चित्तीं म्हणे। ८ ।

६६०. बाई कशाच्या नवबता । पुत्र झाला दशरथा । १ ।
चला चला तेथें जाऊं। कौसल्येचें बाळ पाहूं । २ ।
नवसें बहुत। तिशीं पावला भगवंत। ३ ।
घ्या गे घ्या गे त्वरें वाण। झबले टोपडे पेहरण। ४ ।
करूनि शृंगारा। येती राजयाच्या घरा। ५ ।
पाहतां सुकुमार सांवळा। लवूं विसरला डोळा । ६ ।
सार्थक जन्माचें। नामा म्हणे झालें त्यांचे । ७ ।

६६१. वस्त्रे अलंकार दिली सुवासिनी । लेवविली लेणी आनंदाची । १ ।
पुत्राचा सोहळा आयोध्येत होत। राजा दशरथ धन्य धन्य । २ ।
भांडारी येऊनि करिती प्रार्थना । द्विजांसी दक्षणा काय द्यावी। ३ ।
जया लागे जितुकें तितुकें त्यानें घ्यावें । तुम्हीं न रहावें उभें येथें । ४ ।
धांवताती तेव्हां विप्र सकळिक। एकावरीं एक पडताती । ५ ।
करूं नका घाई सर्वांसी पुरेल । न राहे दुर्बळ यांत कोणी। ६ ।
नामा म्हणे ऐसें धन वाटी राजा । सुखी केल्या प्रजा सकळीक। ७ ।

६६२. ब्राह्मणांची इच्छा पूर्ण झाली तेव्हां । आशिर्वाद तेव्हां वदताती। १ ।
कल्पकोटी यासी नाहीं नाहीं भय। सकळांचें ध्येय हेंचि असे । २ ।
तपाचिया राशी जाहल्या बहुत। म्हणोनियां सुत झाला तुज । ३ ।
तथास्तु म्हणोनि जोडीत अंजुळ । पायांवरी भाळ नामा म्हणे। ४ ।

६६३. बाई कौसल्येचा पुत्र । दिसे सर्वांही विचित्र । १ ।
ऐसें वाटे माझ्या चित्तीं । प्रगटली विष्णुमूर्ती । २ ।
झणीं होईल या दृष्ट । मोडताती कानीं बोट । ३ ।
तिच्या भाग्यें असो सुखी । नामा म्हणे सर्वांमुखी । ४ ।

६६४. धन्य ते संसारीं पवित्र ते वाणी । अखंड उच्चारणी रामनाम। १ ।
तयांचीच एक सरली येरझार । उतरले पार भवनदी। २ ।
वधोनी ताटीका सुबाहुही देख। सिद्धि नेला मख कौशिकाचा। ३ ।
पहावया यावें स्वयंवर सीतेचें । आलें जनकाचें पत्र तेथें। ४ ।
मारगीं चालतां ब्रह्मीयाची बाळा । उद्धरली शिळा पदरजें। ५ ।
मोडील धनुष्य तया हें देईन । केला होता पण जनकानें। ६ ।
रावणादि राजे आले थोर थोर । त्यांचा उतरला नूर पाहतांची। ७ ।
अहर्निशीं जया ध्यानीं ध्याय भोळा । तो उठला सांवळा बाप माझा। ८ ।
सुरां असुरां असाध्य ऐसें तें प्रचंड । ती ठायी कोदंड मोडियलें । ९ ।
पाहोनि ऐसें नामा म्हणे बळ । सीता घाली माळ रघुवीरा । १० ।

६६५. गुंडाळिल्या जटा तोचि माथा फेटा । गोजिरा गोमटा रामचंद्र । १ ।
वैकुंठींचा राजा म्हणवितो योगी । दावावया जगीं योग करी। २ ।
आकर्ण लोचन हातीं चापबाण । वल्कलें भूषणें नेसोनियां । ३ ।
पितृवचनालागीं मानोनि साचारी। झाला पादचारी वनीं हिंडे । ४ ।
देवांचिया काजीं ठेवोनियां निज। सर्वांपरी सज्ज झाला अंगें। ५ ।
नामा म्हणे त्याचें न कळे कौतुक। आपुलिया सुख वाढावया। ६ ।

सीताशुद्धि

६६६. हनुमंत गेला सीताशुद्धिलागीं। लंका मध्यभागीं घेऊनियां। १ ।
माता जानकीच्या करीत शुद्धीसी । हिंडे गृहदेशीं राक्षसांच्या। २ ।
न देखे तो सती सीतादेवीमाया। अकस्मात तया वनामाजी । ३ ।
शिंसीवावृक्षाचे असे तळवटीं । समीप निकटीं राक्षसींचे। ४ ।
न चले उपाय कांहीं तो बोलाया। स्मरे रामराया तयेकाळीं । ५ ।
श्रीरामें मुद्रिका दिली होती संगें। तयासी अव्यंग सोडावया। ६ ।
वृक्षाचिया माथां बैसोनियां बळी। देत करकमळीं सोडूनियां । ७ ।
जानकी अवलोकी श्रीरामाची मुद्रा । कोठोनी कपींद्रा आणलीसे । ८ ।
सुखी रामराणा कवणिये वना । माझिया तूं प्राणा बोलें वेगीं। ९ ।
ऐकोनि कपींद्र चरणासी वंदी। म्हणे रामचंद्र सुखी असे ।१०।
सहितसौमित्र वनामाजी आहे। शुद्धीलागीं पाहे पाठविलें।११।
तुझेनि वियोगें रामराजा दुःखी। यालागीं तुज देखीं पाठविलें।१२।
ऐकतांची वाणी करीत अक्रोशा । म्हणे राम कैसा सोडियेला।१३।
नानापरी खेद आलाप करूनी । हा हा राम वाणी बोलतसे।१४।
समीप जे होते रक्षपाळ बळी। ऐकोनि आरोळी दूर झाले ।१५।
तये संधीमध्यें हनुमंत खालौता। येवोनियां माता वंदितसे ।१६।
क्षुधाक्रांत भारी म्हणे काय खाऊं। सांगसी उपाऊ तरी येथें।१७।
वनामाजी मेवा घेऊनियां कांहीं। क्षुधेसी ते पाही शांतवावी।१८।
म्हणे सीता दूता रक्षपाळ होती। निरोध करिती तुजलागीं।१९।

म्हणोनियां पाहीं भूमीगत कांहीं। घेऊनि स्वदेहीं विश्रांतीसी।२०।
पडलें तें घेईं ऐसी आज्ञा पाही। वंदोनियां पायीं संतोषला।२१।
करोनी उड्डाण वृक्षमाथां बैसे। उपडोनि झाडास हालवीत।२२।
खालीं पाडी फळें तयांचें भोजन। करूनियां वन विध्वंसिलें।२३।
रक्षपाळ सारे मिळोनि कपींद्रा। धरावया सारा यत्न केला।२४।
न चढे हातासी बहुबळ त्यासी। राक्षसां विध्वंसी हातपायीं।२५।
वृक्षाचेनि घायें मारिले उपायें। ऐसी बळे सोय दाखवीत।२६।
जंबूमाळी बागीं तया अधिकार। धांवोनि सत्वर रायापाशीं।२७।
मात ते घेउनि आला तो धांवुनि। कपीराज वनीं आला एक।२८।
त्यानें सर्व वन पाडिलें उपडोन। कोणाचा तो कोण कळेना हो।२९।
राजा करी आज्ञा धरा बांधा त्याला। मारा वानराला वेगीं जारे।३०।
ऐकतांचि वाणी भूपामुखींची हो। उठिले लवलाहो राक्षसगण।३१।
धावोनि वेढिला कपीराज राणा। धनुष्यासी बाणां लावुनियां।३२।
मारितां बाणासी न लागे कपिसी। तेव्हां युक्ति कैसी आरंभिली।३३।
करूनि फांसासी धरूं म्हणती त्यासी। नये तो फांसासी आटोपितां।३४।
परिती जरी बाहीं निघोनियां जातां। न चढे तो हातां कवणाच्या।३५।
थोर जरी फांसा होत तो लहान। जाय तो निघोन फाशांतुनी।३६।
लहान जरी केला तरी होतो थोर। फाशांचा विचार व्यर्थ करीती।३७।
नाशापरी झाले श्रमातुर भारी। कपि तो विचारी कार्य पुढें।३८।
म्हणोनि फांशांत पडे तो तेधवां। धरोनि वानरा नेती दूत।३९।
सन्मुख रावणें देखुनि कपीसी। करी कौतुकासी अपूर्व हो।४०।
कधीं नाहीं ऐसें स्वरूप देखिलें। येणें फार केलें नाशालागीं।४१।
पुसत तूं कोण कवण कार्यालागीं। पातलासी वेगीं याच ठायीं।४२।
वानर म्हणे आलों मूर्खा रावणा रे। रामदूत खरे सीताशुद्धि।४३।
ऐकोनि रावण म्हणे यासी जाळा। शेंपूट गुंडाळा अग्नि लावा।४४।
कपीसी पुसिलें मरण कोणी ठायीं। येरू पुच्छ दावी म्हणोनियां।४५।

समग्र लंकेचीं आणोनियां वस्त्रें । कपीपुच्छ पुरें न होयची ।४६।
तेव्हां राजधानी आणोनि वेष्टितां। परी तो पुरतां न होयची।४७।
तेव्हां तेल घाला म्हणे तो रावण। दूत ते धांवोन टाकिताती।४८।
लावुनि अग्निसी केला मोठा ज्वाळ । वानर तत्काळ उडाला हो।४९।
लंकेची ते केली सारी तेणें होळी। सहित मंडळी राजघरें ।५०।
भुभुक्कार केला वानर उडाला। लंकेमाजी झाला प्रळय हो।५१।
अग्निचा उबाळा धुरानें दाटला। देखे कपि त्याला सुखरूप।५२।
मुखासी लागला पाहतांची डोळां। म्हणोनि तो झाला शामवर्ण।५३।
येवोनि लवलाहीं श्रीरामातें पाही। नमूनि सर्वही सांगितलें।५४।
तेव्हां नामा म्हणे होतों मी जवळा । चरणकमळां ध्यात तेथें ।५५।

❋ रावण मंदोदरी संवाद ❋

६६७. मंदोदरी सांगे रावणाप्रती। स्वप्न देखिलें म्यां मध्यरातीं।
नेणों वान्नर मिळाले किती। शिळा सागरू बांधिला। १ ।
दोघे धनुर्धर वीर वान्नर। उतरोनि आले पैलसागर।
एकापरीस एक गा वीर। ते बडीवार बोलताती। २ ।
नेणो त्याचा बळीया आला। लंकेभोवता वेढा घातला।
सभामंडप उडोनि नेला। जो केला त्रिकुटेसी। ३ ।
लंकेभोंवता रूधिराचा पूर। रणीं पडिला कुंभकर्ण वीर।
तो तुमचा सखा सहोदर। निद्रा करी सा मास। ४ ।
सत्य तुझीं छेदील दशशिरें। येणें रामें रणरंगधीरें।
लंका जाळोनि केली जोहरें। अंबरीं तुरे गर्जताती। ५ ।
हें स्वप्न सत्य होईल जाणा। लंका दान बिभीषणा।
शरण जाईं रघुनंदना। नामयाच्या स्वामीसी। ६ ।

६६८. विनंती करी मंदोदरी। परिसा स्वामी दशकंधरी। १ ।
वांयां आणिली जानकी घरीं। लाज झाली तिहीं लोकीं। २ ।

मज पाहातां हे विवसी । क्षय आणिली कुळासी । ३ ।
अभिलाषितां पर सती । हे तों नव्हे राजनीती । ४ ।
कोण आमुचा हितकरू । सांगे निर्मळ विचारू । ५ ।
नामया स्वामीसी शरण जावें । स्वहित आपुलें करावें । ६ ।

६६९. ज्यातें ध्यानीं ध्याती योगी । तो मज येतो भेटीलागीं । १ ।
तया रामासी विन्मुख होणें । जळो जिणें लाजिरवाणें । २ ।
व्रतें तपें ज्या साधिती । तो मज नित्य ध्यातो चित्तीं । ३ ।
जो अगम्य वेद पुराणां । तो मज येतो समरंगणा । ४ ।
नामया स्वामीच्या दर्शनें । मग कैंचि भवबंधनें । ५ ।

६७०. मंदोदरी करी विनंती । परिसा स्वामी लंकापती । १ ।
सोडा रामाची अंतुरी । जंव तो राम आहे दुरी । २ ।
उदकीं तारिले पाषाण । हा तो प्रताप नव्हे सान । ३ ।
झाला बिभीषण शाहाणा । देखोनि तुमच्या दुश्चिंतपणा । ४ ।
जाउनि रामासी भेटला । मृत्युपासूनि सुटला । ५ ।
नामयास्वामी रघुनंदन । वेगीं करावा प्रसन्न । ६ ।

६७१. तेहतीस कोटींची केली सोडवण । तो हा राम जपून धरा वेगीं । १ ।
राघवाचें नाम वाचेसी उच्चारा । निजाचा सोयरा रामचंद्र । २ ।
सागरीं ह्या शिळा तारिल्या अवलीळा । ब्रह्मयाची बाळा उद्धरिली । ३ ।
रावण कुंभकर्ण विदारिले बाणीं । दिधली राजधानी शरणागता । ४ ।
वाल्मिक भविष्य कथूनियां गेला । रामें पवाडा केला तिहीं लोकीं । ५ ।
नामा म्हणे रामनाम हें दुर्लभ । शिव स्वयंभ हेंचि जपे । ६ ।

६७२. राम पिता सिता माता । लक्ष्मण सोयरा चुलता । १ ।
तयांसी भेटों जाऊं आतां । चित्रकुटींच्या पर्वता । २ ।
नामा म्हणे माझें गोत । चित्रकुटीं असे नांदत । ३ ।

६७३. काळे गोरे धनुर्वाडे। ते चालताती रामापुढें। १।
राम निळिये गुढारी। कनक दंड चवरे वरी। २।
चला चित्रकुटीं जाऊं। राम दशरथाचा पाहूं। ३।
अयोध्ये केला अवतारू। राम नामया दातारू। ४।

६७४. गोरे सांवळे धनवटे। एक चालती एकापुढें। १।
राम निळीये गुढारी। कनकदंड चौरे वरी। २।
राम लक्ष्मण विजयी झाले। आनंदें अयोध्ये आले। ३।
चंद्रगिरीचे तळवटीं। राम सीतेसी झाली भेटी। ४।
चंद्रगिरीं चला जाऊं। राम दशरथी पाहूं। ५।
चंद्रगिरीं केला वास। म्हणे नामा विष्णुदास। ६।

६७५. म्हणसी बिभिषण शाहणा। परि तो महा मूर्ख जाणा। १।
काय तो रामासी भेटला। अवघा रामचि नाहीं झाला। २।
राम दृष्टी देखतांची। पदवी न घेववेचि त्याची। ३।
कोण हित केलें तेणें। राम नाकळी चिंतनें। ४।
जरी तो झाला लंकापती। नाश पावेल कल्पांतीं। ५।
नामया स्वामी तें जाणोन। अवघा रामचि होईन। ६।

६७६. श्रीराम सोयरा आला माझ्या घरा। दिधला म्यां थारा हृदयीं माझ्या। १।
पावलों विश्रांति धालें माझें मन। न लगे आतां ध्यान शिकावया। २।
ज्या साठीं हिंडणें जटामौन नग्न। धरिलें तेणें ठाणें हृदयीं माझ्या। ३।
योग याग तप करावें साधन। तोहि ओंठीं जाण सदा वसे। ४।
तीर्थयात्रा देव ज्यासाठीं करावे। तें ब्रह्म बरवें नांदे देहीं। ५।
ब्रह्मचर्यादिक आश्रम साधावे। केली तया देवें देहीं वस्ती। ६।
वेदशास्त्र पुराण ज्यासाठीं पठण। तो नांदे परिपूर्ण हृदयीं माझ्या। ७।
ऐसा तो सज्जन जिवलग सांगाती। दिधली मज विश्रांति नामसंगें। ८।
तैसें नव्हे ज्ञान फुटक्या हांडोऱ्याचें। धरूनियां साचे खोखा वाजे। ९।

स्वधर्मीं विचार वेंचाचे अन्वयें। लाधले हे पाय गुरूकृपें। १०।
अभंग भंगेना फोडितां फुटेना । गुरूकृपें जाणा प्राप्त जालें । ११।
चावळी वटवट बोलणे बासर । हे तंव अवघे चार मर्कटाचे। १२।
परनिंदा परद्रोहो करणें या संतांचा। जाळावी ते वाचा ज्ञान त्याचें। १३।
न लगे सोंग धरणें देह ताप करणें । ऐसें निजध्यान हातां आलें। १४।
नाम घेतां रूप हृदयीं बिंबलें । सर्वत्र देखिलें तेचि डोळां । १५।
नाममंत्र बीज नाहीं जंववरि। केशव तंववरि प्राप्त नाहीं। १६।
नामाचे धारक ते केशवरूप देख। वैकुंठींचें सुख रूळे पायीं। १७।
नामेंविण ज्ञान नपूंसक ऐसें। नातळती कैसे साधुसंत। १८।
नाम तेंचि रूप रूप तेंचि नाम। नामरूपाभिन्न नाहीं नाहीं। १९।
आकारला देव नामरूपा आलें। म्हणोनि स्थापिलें नामदेवें। २०।
नामापरता मंत्र नाहीं तो आणिक। सांगती ते मूर्ख ज्ञानहीन। २१।
नामा म्हणे ज्ञान केशव केवळ। जाणती प्रेमळ भले भले । २२।

❀ श्री हनुमान जन्मकाळाचे अभंग ❀

चैत्र शुद्ध पौर्णिमा, खालील अभंग म्हणावेत.

६७७. देवांगना हाती आणविला शृंगी। यज्ञ तो प्रसंगी आरंभिला। १ ।
विभांडिका क्रोध आला असे भारी। अयोध्ये भीतरी वेगी आला। २ ।
राजा दशरथ सामोरा जाऊनी। अति प्रिती करूनी सभे नेला। ३ ।
पुत्र स्नुषा दोन्ही देखता नयनी। आनंदला मनी नामा म्हणे। ४ ।

६७८. आनंदोनी म्हणे राया धन्य केले। इच्छिले सोहळे पुरवीन। १ ।
यज्ञाचा आरंभ करी लवलाह्या। पुसोनी आचार्या वसिष्ठासी। २ ।
सर्व ऋषिजन मिळाले सकळ। मंत्राचा कल्लोळ करिताती । ३ ।
नामा म्हणे शृंगी मुख्यत्वें शोभला । यज्ञ आरंभिला तेव्हा तेणे। ४ ।

६७९. आरंभिला यज्ञ संतोष सर्वत्र। आनंदे नगर दुमदुमीत। १ ।
यज्ञ नारायण संतोष पावला। प्रत्यक्ष तो आला कुंडातुनी । २ ।
पायस ते पात्र घेऊनिया करी । शृंगीस झडकरी बोलतसे । ३ ।

विलंब करीता विघ्न वोढवेल । सत्वर वहिला भाग करा । ४ ।
नामा म्हणे देव येईल पोटासी । ऐसे गुज त्यासी अग्नी सांगे। ५ ।

६८०. विभाग सत्वर वसिष्ठाने केले। राया बोलाविले संन्निधची। १ ।
प्रथम तो भाग कौसल्येसी दिला । तेणे क्रोध आला कनिष्ठेसी । २ ।
येतांचि क्रोध विघ्न वोढवले । मुखी झडपिलें पिंड घारी। ३ ।
आसुडोनि पिंड घारीन पैं नेला। नामा म्हणे घातिला अंजनी करी। ४ ।

६८१. ऋषिमुख पर्वती ध्यानस्थ अंजनी। सांगतसे कानी खूण वायु । १ ।
तंव करी पिंड पडताचि सत्वर। भक्षी तो निर्धार स्मरणमात्रे । २ ।
शिव स्मरणे पिंड प्राशन पै केला । जन्मासी तो आला बळियारूद्र। ३ ।
नामा म्हणे जन्म पावतांचि बाळ। झाला असे काळ रविमंडळा। ४ ।

६८२. पिंड घारीने झडपिला। अंजनीने तो सेविला। १ ।
अंजनीच्या तपासाठी। महारुद्र आले पोटी। २ ।
चैत्र शुद्ध पौर्णिमेसी । सूर्योदय समयासी । ३ ।
महारूद्र प्रगटले । नामा म्हणे म्यां वंदिले। ४ ।

वरील अभंग म्हणून शेवटी पुष्पवृष्टि करावी. राम लक्ष्मण जानकी जय बोला हनुमान की भजन करावे. सुंठवड्याचा नैवेद्य करावा. पारंपारिक आरत्या किंवा 'जन्मता पांडुरंगे' आरती म्हणून उपसंहार करावा.

श्री भगवान परशुराम जयंती अक्षय्य तृतीया, माध्यान्ही

६८३. मारावया राजे ब्राह्मणाचे घरी। रेणुका उदरी अवतार । १ ।
करुनियां पृथ्वी निःक्षत्रिय बहुवेळां। दान ते सकळां विप्रां दिली। २ ।
खुंटविला चिरंजीव अद्यापि तो आहे। आत्मरूपीं पाहे निजानंदी। ३ ।
दाशरथी रामा समागम झाला । तेणे एक बाण दिला म्हणे नामा । ४ ।

अक्षय्य तृतीया ही पितृतिथी आहे. तेव्हा ब्रह्ममूर्ती संत व धन्य तोचि देश हे ही अभंग म्हणावे व खालील आरत्या म्हणाव्या.
'युगे अठ्ठावीसे' व 'जन्मता पांडुरंगे' या आरत्या म्हणून उपसंहार करावा.

श्री नृसिंह जयंती वैशाख शुद्ध चतुर्दशी, सायंकाळी

६८४. दैत्य राजा थोर महा बळीवंत। जगीं तो विख्यात हिरण्यकश्यप । १ ।
करूनियां तप तोषवी ब्रह्मया। मागे वर तया दैत्यराव । २ ।
वरदान मागे नसावा तो मृत्यु। कवणाचे हातु देव सुरां। ३ ।
गंधर्व मानव सकळांचें भय । नसावें तिळप्राय कवणेकाळीं। ४ ।
दिवसां ना रात्रीं तिथीं हो नक्षत्रीं । अंतरिक्ष क्षितीं मरण नसो । ५ ।
घरीं राजधानीं चोहटा मंदिरीं । कवणे ते स्थळीं मृत्यू नसो । ६ ।
ऐसा वर मागे दिला ब्रह्म देवें । तपाचे स्वभावें तये काळीं। ७ ।
वर मागुनियां हरियलें पद । देवांसहित इंद्र स्थानभ्रष्ट। ८ ।
तयेकाळीं देव लपोनियां हरी । स्तविती अंतरीं त्राहीं त्राहीं। ९ ।
देवराया आली कृपा ते समयीं। म्हणे सर्व होई काळयोगें ।१०।
तयाचे उदरीं भक्तराजराणा। प्रल्हाद सुजाणा होईल तो ।११।
तयासी छळितां पावेल शासन। हाचि भरवसेन नेम आहे ।१२।
नामा म्हणे देवें केलें समाधान। आनंदें निमग्न आले स्थाना ।१३।

६८५. ऐसें हो असतां देव खेळे मेळा । सहित गोपाळा चाल केली । १ ।
भय तें मानुनी स्त्री पाठवी माहेरा । होता तो उदरा भक्तराज। २ ।
अकस्मात् वाटे नारद भेटला । उपदेश केला दैत्यपत्नी। ३ ।
हरिमंत्र शुद्ध पडतां श्रवणीं। गर्भस्थ ते क्षणीं स्वहित मानी। ४ ।
आठवीत नाम हृदय गुंफेंत। कालें तो प्रसूत होता झाला। ५ ।
आनंदें भरित मेदिनी भरली । राजा मात आली पुत्र झाला। ६ ।
भिकाऱ्यासी दान सभाग्यें करुनि। संतोषला मनीं दैत्यभूप। ७ ।
देव होते करीत अनुष्ठान सिद्धी । झाला भक्तनिधी महाराज। ८ ।
स्वर्गी ध्वज उभे केले देवें सर्व। आनंदे वैभव संतोषोनि। ९ ।
ऐशापरी बाळ पावतां वृद्धीसी। पंच कर्म त्यासी संस्कार ।१०।
मग करवी त्याला विद्या अभ्यासाला। गुरू शुक्र झाला सांगावया ।११।

शंडामर्क नामें शिक्षेसी ठेविला। पढूं तो घातला कुमरवर। १२।
समस्त ते बाळ पढती जें कांहीं। गुरूचे ते ठायीं भावयुक्त। १३।
प्रल्हादासी पूर्वीं गर्भवास झाला। उपदेश फळला नारदाचा। १४।
त्याचि छंदें गात हरिनाम अंतरीं। वाचेमाजी हरि आठवीत। १५।
गुरू वैरभाव सांगत हरीचा। न मानी तयाचा उपदेश। १६।
समस्तां बाळकां सांगे हरिनाम। प्रेमें तो आपण वाखाणितो। १७।
तेणें तीं लेंकुरें हरिरूप जपतांची। हरिरूप साचीं झालीं पाहा हो। १८।
गुरू करी चिंता काय रायाप्रती। जाऊनि निगुती सांगों आतां। १९।
आपण तो कांहीं न शिके बोलिलें। समस्त लेंकुरें नाशियेलीं। २०।
जाऊनि हे मात रायासी निवेदी। कोप करूनि आधीं राजा बोले। २१।
मग म्हणे आणा अधमासी येथें। गुरूराज पंथें नेत जात। २२।
नाही कांहीं भय चिंतनीं हरीचे। आनंद करीत साचें चालिला तो। २३।
नामा म्हणे ऐसा भक्तराज बळी। स्मरे वनमाळी हृदयांत। २४।

६८६. घेऊनियां गुरू आले राजसभे। वंदूनियां उभे सन्मुख तो। १।
म्हणे काय पढसी तूं सांग। म्हणे लागूं वेगें हरीहरी। २।
ऐकतां वचन बोले क्रोधावोनि। पापीयासी झणी नका येथें। ३।
माझा जो वैरी तया आठवितो। कुळघात होतो ऐशानेंचि। ४।
म्हणूनि समुद्रीं नेऊनियां टाका। अग्नींत लोटा कां दुराचारी। ५।
शस्त्रघाव वरी मारारे अधम। काळाग्नीते सम विष पाजा। ६।
पर्वतावरी नेऊनियां टाका। प्राण याचा घ्या कां अवघे दूत। ७।
राजआज्ञा होतां संकोचित दूत। राजा बोले त्यांतें काय पाहतां। ८।
दूतीं राजाज्ञेनें धरूनि हो नेतां। मुखीं त्या अनंता आठवितो। ९।
तयेकाळीं भक्त उभा निर्भय चित्त। काय हो करीत हरि माझा। १०।
नेऊनियां तिरा समुद्राचे पाहीं। म्हणती आतांही ऐक बापा। ११।
येरू म्हणे हरि असे नारायण। तो मज लागून तारील हो। १२।

टाकितां उदकीं वरतीच राहे। म्हणती हा पाहें पोहतसे। १३।
तेथुनि काढिला अग्नींत टाकीला। शीतळ हो झाला अग्नी स्पर्शें। १४।
हरिदासा काय शक्ति हो जाळाया। म्हणोनियां पायां वंदितसे। १५।
मुखीं हरिहरि उच्चार नामाचा। गर्जे भक्त साचा सर्वांठायीं। १६।
अग्नि तो शीतळ होतां मात राया। म्हणे जादु केली या दुर्जनानें। १७।
विष हळाहळ करुनियां वाटी। नेऊनियां होटीं लाविताती। १८।
भोक्ता नारायण म्हणोनियां प्याला। अमृत तो झाला प्रल्हादासी। १९।
पर्वत शिखरीं बैसऊनि खालें। लोटितां हो बोले सर्व सत्ता। २०।
जळीं स्थळीं व्यापि आहे नारायण। तेथें काय होणें भय दुःख। २१।
पडतांचि खालीं उठोनियां उभा। पाहतां हो सभा भय दुःख मानी। २२।
म्हणे मारायाला शस्त्रघाय वरी। धांवोनियां चिरी महाबळें। २३।
हाणितां शस्त्रानें न लगती कांहीं। मुखीं हरि पाही आठवीत। २४।
म्हणे गजपायीं बांधोनियां मारा। कुंजर ते आणा बोले राजा। २५।
आणोनियां हत्ती घालीत हो वर। पाहे तो समोर विक्राळ सिंह। २६।
दाहि दिगंतर उलंघुनी गेले। उपाय न चाले कांहीं त्यासी। २७।
श्रमयुक्त झाला राजा कांहीं केल्या। भक्त राजा भला न ढळेचि। २८।
नामा म्हणे भक्त निर्भय सर्वांसी। काय हो तयासी उपेक्षी हरी। २९।

६८७. आघात न चले आणवी जवळीं। म्हणे कोण बळी साह्यकर्ता। १।
कोठें राहतो कैसा कोण सांग। येरू म्हणे वेग नाहीं कोठें। २।
सर्वां ठायीं आहे व्यापुनी सगळा। नाहीं तो निराळा कोठें पाहतां। ३।
जळीं काष्ठीं आहे माझें अंतरंग। सखा पांडुरंग मायबाप। ४।
ऐकतांचि बोल राजा कोपावत। म्हणे तो निश्चींत काष्ठीं आहे। ५।
सभास्तंभीं आहे संदेह तो काय। ऐकतां स्वयमेव उठीयला। ६।
कोपोनिया लाथ मारीत स्तंभासी। करीत नादासी हरिरूप। ७।

भक्ताच्या वचना कोरडिया काष्टीं। सत्य करी गोष्टी नारायण । ८ ।
महानाद झाला त्रिभुवन भ्याला। गर्भपात झाला स्वर्गलोकीं। ९ ।
फुटों पाहे अंड बुडों पाहे क्षिती । ऐसी होती गति तये काळीं । १०।
स्तंभ तो चिरला नरहरी देखिला । भयाभीत झाला राजा तेव्हां। ११।
परी शूर क्षेत्रीं न टाकी धैर्यासी । घेऊनि खडगासी धांवियला। १२।
धांवोनियां जातां धरिला तात्काळ। चिरीतां ते वेळ मांडीवरी । १३।
नखें घाय केला हृदयीं चिरीला। काढी अंत्रमाळा पोटांतुनी । १४।
रूधिर जिव्हेनें चाटी करी शोष। भय बहु त्रासें उग्ररूपीं । १५।
मानव शरीर सिंहवदन हरी । गुरगुर तो करी देवराव । १६।
अवतार वेळा वैशाख मासी। चतुर्दशी संधीसीं अर्धबिंब । १७।
दिवा ना रात्रीं स्वाती नक्षत्रासी। प्रगटला ज्योतीसी दैत्यहर्ता । १८।
घरीं ना मंदिरीं सभे ना बाहेरी । उंबरीयावरी मारीयेला । १९।
शस्त्रानें न मरे ऐसा वर होता । म्हणोनि नखें त्याचा अंत केला असे । २०।
वर राखोनियां केला वध पाही। दासाची नवाई वाढवीत। २१।
शब्द जो कां झाला प्रगटतां रूप। तेणें अंतराळीं अमूप नाद भरे। २२।
नक्षत्रें पडती भूमीं रिचवती। भयेंचि खालती आघात ते। २३।
ब्रह्मादिकां भय त्रास उपजला । धांऊनियां आला दर्शनासी। २४।
सहित देवगण करीत स्तुतिसी । न होय शांतीसी कांहीं केल्या। २५।
रमा पूर्ण माये आली ते समयीं। तीसी ते वैभवी साहवेना । २६।
तये काळीं देवीं प्रल्हाद प्रार्थिला। सन्मुख गेला उग्ररूप। २७।
प्रेत टाकियेलें शांतरूप झाला । प्रल्हाद पावला आनंदातें । २८।
पाहतांचि बाळ वोसंगा घेतला। हातें कुर्वाळिला भक्तराज । २९।
देव सुर राज्यीं बैसऊनि हरी। स्वरूप संहरी उग्रभाव। ३०।
राज्यीं बैसविला प्रल्हाद निजभक्त । केली जगीं ख्यात नामा म्हणे। ३१।

६८८. अज्ञानबाळकें तुझा हाकार केला। तेणें तये वेळां स्वर्ग भेदिला।
ऐकुनि तो धाविन्नला। अवो देवी खेचरे। १
स्तंभीं प्रगटलीसे हाक। कापिन्नले तिन्हिं लोक।
भेणें पळती शंखादिक। आणि कैलास आंदोळले। २
आली त्रिभुवन देवता। नाभी नाभीरे म्हणतां।
माझा प्रल्हाद केउता। तो कवणें रे गांजिला। ३
वदन पसरूनि विक्राळ। झरझरीत झरे लाळ।
नेत्र जैसे वडवानळ। शोषूं पाहे जळनिधि। ४
संहार झाला नागकुळ। भ्याले अष्टहि लोकपाळ।
स्वर्गीं सुटली खळबळ। अमरावतीं इंद्रासी। ५
मग दैत्यातें पाचारित। लोह खणखणा वाजत।
हाकीं अंबर गर्जत। तेणें कांपे मेदिनी। ६
कवटाळुनि चहूं हातीं। विदारिलें चपेटघातीं।
जैसा रूद्र प्रळयांतीं। तैसा हरी दिसतसे। ७
दैत्य न मरे कवणें परी। मग तो धरिला जान्हूवरी।
नखें उदर फाडुनि सत्वरीं। अस्थि चूर्ण केली या। ८
मौजे नाचती देवता। मुक्ति दिली दैत्यनाथा।
नामया स्वामि वरदहस्ता। अभयदाता भक्तांसीं। ९

६८९. वर्णाविया रूप कांहीं स्फुर्ती देईं। नरसिंह तूं होई साह्यभूत। १
मुख तें सिंहाचे शरीर मानवाचें। भयंकर देवाचें रूप असे। २
अनंत भूषणें जडित बाहूचीं। गळां पदकाची थाटी बहू। ३
केशर चंदन लावियलें अंगा। अखंड श्रीरंगा देवाजीचे। ४
नवनीत तुळशीचीं सुगंधित फुलें। माळा गुंफियले चंपकानें। ५
कांसे पीतांबर जडित सुंदर। कडदोरा अपार शोभिवंत। ६
तोडर ब्रीदाचा विराजत भारी। आनंदला हरी नामा म्हणे। ७

६९०. अंबऋषि रुक्मांगद । नारद महामुनि प्रल्हाद । १ ।
मिळोनि सनकादिका भारू । पांडुरंगीं हरि जागरू । २ ।
शंख भेरी नादाकार । नादें गर्जत अंबर । ३ ।
योगनिद्रेसी पहुडला । आदिपुरूष उपवर झाला । ४ ।
देवी उतरोनी विमानीं । आली क्षीरसागर भुवनीं । ५ ।
सुरवर बोळंगती जगन्निवास । गातो नामा विष्णुदास । ६ ।

६९१. वैकुंठिहूनि धांवत आला । खांबा आड उभा ठेला । १ ।
खांब गडगडिला गडगडिला । वीर नरसिंह पावला । २ ।
पावला नामया स्वामी । जग उद्धरिलें याचे नामीं । ३ ।

६९२. पहाहो कडकडिलें गगनीं । भेणें कापते मेदिनी । १ ।
तो देव दैत्यां अंतकु । होय भक्तांसी नायकु । २ ।
भोजें प्रल्हाद नाचतु । नामया स्वामी रे अनंतु । ३ ।

६९३. तडक फुटला अंबरीं । आला प्रल्हाद कैवारी । १ ।
आला आला हांक देतु । सिंहनादें रे गर्जतु । २ ।
दैत्यां दचकु नरहरी । नामया स्वामी नरकेसरी । ३ ।

६९४. निरंतर नाम जपे । पिता प्रल्हादास कोपे ।
उदरा आला वैरिरूपें । म्हणवुनि धात्रीं त्रासिला । १ ।
कोपें कोपला नरहरी । कवण तयातें सांवरी ।
खटखटा वाजती दांतोरी । दैत्यावरी उठावला । २ ।
हांक देऊनि अवचितीं । आंदोळली त्रिजगती ।
समुद्रपाणी उसळती । उलथो पाहती गिरिवर । ३ ।
सिंहवदन प्रगटला । मर्गजू अवचिता उठला ।
भेणें वासुकी मोवाळला । गजबजिला पाताळीं । ४ ।
जैसा प्रळयांत काळीचा मेघु । तैसा गडगडिला वेगु ।
अरे मर्गजाच्या खांबीं सवेगु । क्षणामाजीं प्रगटला । ५ ।

केला भक्तांचा कुडावा। शिक लाविली दानवा।
नामयास्वामी वोळंगावा। नरहरि विसांवा भक्तांचा। ६।

६९५. भक्त प्रल्हादाकारणें। वैकुंठींहुनि धांवणें। १।
नरहरी पातला पातला। महा दोषा पळ सुटला। २।
शंख चक्र पद्म गदा। ना भी ना भी रे प्रल्हादा। ३।
दैत्य धरी मांडीवरी। नखें विदारी नरहरी। ४।
पावला गरुडध्वज। नामया स्वामी केशवराज। ५।

६९६. कायरे गडगडित दुमदुमीत। ब्रह्मकटाह उलथूं पहात। १।
तो देव आला रे नरहरी। आतां कवण सांवरी। २।
प्रल्हादासी दिधलें जैत्य। हर्षें नामा गुढी उभारीत। ३।

वरील अभंग म्हणून पुष्पवृष्टि करावी. 'युगे अठ्ठावीसे' व
'जन्मता पांडुरंगे' आरती म्हणून उपसंहार करावा.

❖ श्री कुर्म जयंती, वैशाख शुद्ध पौर्णिमा व श्री बौद्ध जयंती ❖

६९७. मत्स्य कच्छ क्रोड मृग ते खुजट। जेथूनि प्रगट झाली रूपे। १।
तेचि ब्रह्म उभें भीवरेच्या तिरी। हात कटावरी ठेवूनिया। २।
मातृघाती हिंडे वनी जो रडत। चोर जार घात करी दुष्ट। ३।
दिगंबर अश्वारूढ खड्गधारी। पृथ्वीचा जो करी ग्रास एक। ४।
नामा म्हणे मुंगी आदि ब्रह्मवरी। नाना अवतारी एकलाचि। ५।

६९८. मध्ये झाले मौन देव निजध्यांनी। बौध्य ते म्हणोनि नांवे रूप। १।
पाखांडे बहुत कलिमाजी झाली। वर्णाश्रम सकळी बुडविले। २।
पापाचिया राशी जळतील नामी। निश्चय हरिनामी नामा म्हणे। ३।

दोन्ही प्रसंगी 'युगे अठ्ठावीसे' व 'जन्मता पांडुरंगे' म्हणून उपसंहार करावा.

❖ पूर्णब्रह्म अवतार भगवान् श्रीकृष्ण कथामृत ❖

६९९. लंबोदरा तुझा शोभे शुंडादंड। करीतसे खंड दुश्चिन्हांचा। १।
चतुर्थ आयुधें शोभताती हातीं। भक्ताला रक्षिती निरंतर। २।

भव्यरूप तुझें उंदीरवाहना। नमन चरणा करीतसें। ३
तुझें नाम घेतां दोष जळताती । कळिकाळ कांपती तुझ्या नामें। ४
चौदा विद्या तुझे कृपेनें येतील। मुके बोलतील वेदघोष। ५
रूणझुण पायीं वाजताती वाळे। ऐकोनि भुललें मन माझें। ६
भक्तवत्सला ऐकें पार्वतीनंदना। नमन चरणां करितसें। ७
नामा म्हणे आतां देईं स्फूर्ती । वर्णितसें कीर्ति कृष्णजीची । ८

७००. सरस्वती माते द्यावी मज स्फूर्ती। येतों काकुलती तुजलागीं। १
लाडिकें लडिवाळ मागतसें तुज । वंदीन हे रज चरणींचे। २
त्वरें येवोनिया मस्तकीं ठेवीं हात। जाईल ही भ्रांत तेव्हां माझी। ३
आपुल्या बाळासी धरी आतां हातीं। न करीं फजिती जनामध्यें । ४
विश्वात्मा जो हरी त्याची वर्णीन कीर्ति । आवडीचा ओतीं रस यातें। ५
ऐकोनियां स्तव झालीसे प्रसन्न। नामया अभिमान मजलागीं । ६

७०१. प्रल्हाद नारद पराशर पुंडरीक। व्यास आणि वाल्मिक नमीयले। १
दालभ्य तो भीष्म अंबरीष शौनक। ब्रह्मनिष्ठ शुक नमीयले । २
रुक्मांगद अर्जुन वसिष्ठ बिभीषण। केलेंसे नमन याजलागीं। ३
टीकाकार श्रीधर बहिरंभट चतुर। करा निरंतर कृपा मज। ४
साधुसंतसिद्ध शिरीं ठेवा हात। वर्णीन समस्त कृष्णलीला। ५
नामा मनीं आठवी केशव चरण। तयाच्या कृपेनें सिद्धि जावो। ६

७०२. तरी मी गाणु नव्हे जे गाणीव करी। जेणें तुमतें हरी संतोष उपजे। १
तरी मी जाणु नव्हे जे जाणीव करी । जेणें तुमतें हरी संतोष उपजे। २
तरी मी दाता नव्हे जें दातृत्व करी। जेणें तुमतें हरी संतोष उपजे। ३
तरी मी बहुरूपि नव्हें जें अभिनव नट धरी । जेणें तुमतें हरी संतोष उपजे। ४
तरी मी योगि नव्हे जें मी ध्यान धरी। जेणें तुमतें हरी संतोष उपजे। ५
यावरी जाणसी तें तूं करीं अनंता। नामा विनवी संता विष्णुदास। ६

७०३. क्षीरसागरांत अससी बैसला। धांवोनि मजला भेटी देईं।
कैलासी शीव पूजितसे तुजला। धांवोनि मजला भेटी देईं।
शेषावरी जरी अससी निजला। धांवोनि मजला भेटी देईं।
योगीयांचे ध्यानी असशी बैसला। धांवोनि मजला भेटी देईं।
गहिंवरोनि नामा बाहात विठ्ठला। धांवोनि मजला भेटी देईं।

७०४. चक्रवाक पक्षी वियोगें बाहाती। झालें मजप्रती तैसें आतां।
चुकलिया माय बाळकें रडती। झालें मजप्रती तैसें आतां।
वत्स न देखतां गाई हुंबरती। झालें मजप्रती तैसें आतां।
जीवनावेगळे मत्स्य तळमळती। झालें मजप्रती तैसें आतां।
नामा म्हणे मज ऐसें वाटे चित्तीं। करीतसें खंती फार तुझी।

७०५. काय माझा आतां पाहातोसी अंत। येईं बा धांवत देवराया।
माझ्या जीवा होय तुजविण आकांत। येईं बा धांवत देवराया।
असे जरी काम भेटूनियां जात। येईं बा धांवत देवराया।
येरे देवा आतां नामा तुज बाहात। येईं बा धांवत देवराया।

७०६. न वर्णवे वाचे जन्ममरणाचें दुःख। दावीं आतां मुख पांडुरंगा।
कुरळिया केश भाळीं शोभे टिळक। दावीं आतां मुख पांडुरंगा।
भोवया व्यंकटा शोभती सुरेख। दावीं आतां मुख पांडुरंगा।
कमलाकार नेत्र सुंदर नासीक। दावीं आतां मुख पांडुरंगा।
कर्णींचीं कुंडलें न वर्णवे हाटक। दावीं आतां मुख पांडुरंगा।
अधर आरक्त दंत इंदुहुनि अधिक। दावीं आतां मुख पांडुरंगा।
विष्णुदास नामा तुझेंचि बाळक। दावीं आतां मुख पांडुरंगा।

७०७. बाहुबळें तुवां काढिलें अमृत। ठेवीं बा तो हात शिरावरी।
जननी माझी जेव्हां ज्याकडे बाहात। ठेवीं बा तो हात शिरावरी।
देवा बैसवोनि सुधेतें वाढीत। ठेवीं बा तो हात शिरावरी।

क्षीराचा सागर उपमन्यूशी देत । ठेवीं बा तो हात शिरावरी । ४ ।
घेवोनियां चक्र परिक्षिता रक्षीत । ठेवीं बा तो हात शिरावरी । ५ ।
कवटाळुनि धरिलें ध्रुवासी वनांत । ठेवीं बा तो हात शिरावरी । ६ ।
विदुराच्या घरीं कण्या सांभाळीत । ठेवीं बा तो हात शिरावरी । ७ ।
चिरंजीव करुनियां नगरी सुवर्ण देत । ठेवीं बा तो हात शिरावरी । ८ ।
नामा म्हणे युद्धीं रक्षियेला पार्थ । ठेवीं बा तो हात शिरावरी । ९ ।

७०८. रूणझुण पायीं वाजताती वाळे । दावीं तीं पाउलें दयानिधी । १ ।
जनक श्रुत घरीं चालुनियां गेलें । दावीं तीं पाउलें दयानिधी । २ ।
गजा धरिलें नक्रें तेव्हां जे धांवले । दावीं तीं पाउलें दयानिधी । ३ ।
वस्त्रहरणीं ज्यातें द्रौपदीनें चिंतिलें । दावीं तीं पाउलें दयानिधी । ४ ।
देखोनियां ज्यातें कौरव भ्याले । दावीं तीं पाउलें दयानिधी । ५ ।
धर्म आणि भीष्म विदुरादिक धाले । दावीं तीं पाउलें दयानिधी । ६ ।
स्वयंवराशी जातां शीळे उद्धरिलें । दावीं तीं पाउलें दयानिधी । ७ ।
नामा म्हणे ज्यातें बळीनें पूजिलें । दावीं तीं पाउलें दयानिधी । ८ ।

७०९. अडखळूनि पडसी घालूं नको जोडा । धांवत दुडदुडां येईं आतां । १ ।
बैसावयासाठीं घेऊं नको घोडा । धांवत दुडदुडां येईं आतां । २ ।
भोजना बैसलासी येथें घेईं विडा । धांवत दुडदुडां येईं आतां । ३ ।
बाहुबळें काढिला देवांचा जो खोडा । धांवत दुडदुडां येईं आतां । ४ ।
कृपाळु बहुत लक्ष्मीचा जोडा । त्याला बाहतसे वेडा नामदेव । ५ ।

७१०. येरे येरे देवा तुला देईन मी पेढा । वेगीं बाहे वेडा नामदेव । १ ।
ज्याचे पायीं असे बिरुदाचा तोडा । त्याला बाहे वेडा नामदेव । २ ।
जनीं पुसे सुखी रखुमाईचा जोडा । त्याला बाहे वेडा नामदेव । ३ ।
यावयासी येथें आळस तुम्ही सोडा । घेईन इडापिडा नामा म्हणे । ४ ।

७११. युगा ऐसें पळ तुजविण जाय। पाहातोसी काय अंत माझा। १ ।
कोमळ हृदय तुझें पंढरीच्या राया। कठिण सखया कैसें झालें। २ ।
विचारिलें चित्तीं दुर्लभ हरिहरा। जाऊं कैसा घरा रंकाचिया। ३ ।
अंगिकारावरी अव्हेराची मात। नव्हे हें उचित देवराया। ४ ।
मागें जे कां आळी केली वासुदेवा। उदारा केशवा पुरविली। ५ ।
नुपेक्षिसी ऐसा भरंवसा चित्तास। आशेची निरास झाली दिसे। ६ ।
वांचोनियां दुःख भोगावें म्यां आतां। प्राणासी मुकता हेंचि भलें। ७ ।
वर्णितां नामा झाला समाधिस्थ। जहालें विदित पांडुरंगा। ८ ।

७१२. त्वरें धांवोनियां आलासे गोविंद। सावध सावध नामदेवा। १ ।
रूसलासे नामा देवासी न बोले। करें कुर्वाळिलें वदन तेव्हां। २ ।
समजावूनि देवें धरिला पोटासीं। बोलें मजपाशीं नामदेवा। ३ ।
नामा म्हणे देवा उशीर कां केला। किंवा माझा आला तुला राग। ४ ।

७१३. वेळोवेळां तुला बाहे वेडा भक्त। राहो नेदी निवांत क्षण एक। १ ।
मागें बहुतांनीं केले रे प्रबंध। तुझे पाहुनि छंद वेडावलों। २ ।
माथां ठेऊनि हात बोले विश्वाचा जो बाप। वर्णि रे प्रताप नामदेवा। ३ ।

७१४. करील जो प्रश्न सांगेल जो कथा। श्रवण करितां उद्धरती। १ ।
कथा भागिरथी स्नान जे करिती। त्याचे उद्धरती पूर्वज ते। २ ।
भागीरथी स्नान श्रम लागे फार। करावें एकाग्र मन येथे। ३ ।
नामा म्हणे ऐसें बोले भागवत। शुक सांगतसे परीक्षिती। ४ ।

७१५. कृष्णराम लीला सर्वे त्या गोपाळां। जन्मासी सांवळा कैसा आला। १ ।
विस्तार बोलाया बैस तूं अंतरा। करीं तूं पामरा कृपादान। २ ।
म्हणोनि विनवी पायां पैं निगुती। ऐकावें श्रीपती नामा म्हणे। ३ ।

७१६. भूमि भार झाला चालली उदकांत। धरूनियां रूप गाईचें हो। १ ।
विधीपासीं गेली रडूं ते लागली। समग्र वहिली कथा सांगे। २ ।

नको भिऊं म्हणोनि अश्वासिलें विधिनें। सवें तीस घेऊन गेला ठायां। ३ ।
नामा म्हणे तेचि आधार सर्वांसी। रूप नाम त्यासी कांहीं नाहीं। ४ ।

७१७. देव क्षिराब्धिसी आले हो सकळ। करूनि निश्चळ मनामाजी। १ ।
प्राणायाम मुद्रा लावुनि अंतरीं। इंद्रादि श्रीहरि चिंतूनियां। २ ।
विराट जें पाहीं संस्कृतें वर्णियेलें। तेंचि चिंतियेलें नामा म्हणे। ३ ।

पूर्णब्रह्म भगवान् श्रीकृष्णांचे जन्मकाळाचे अभंग

श्रावण वद्य अष्टमी

७१८. पापी जे अभक्त दैत्य ते माजले। धरणीसीं झालें ओझें त्यांचें। १ ।
दिधलासे त्रास ऋषि मुनि सर्वां। न पूजिती देवा कोणी एक। २ ।
राहियेले यज्ञ मोडिलें किर्तन। पळाले ब्राह्मण दैत्यां भेणें। ३ ।
वत्सरूपी पृथ्वी ब्रह्म्यापाशीं जाय। नेत्रीं वाहे तोय सांगतसे। ४ ।
बुडविला धर्म अधर्म झाला फार। सोसवेना भार मज आतां। ५ ।
ब्रह्मा इंद्र आणि बरोबरी शीव। चालियेले सर्व क्षिराब्धीशीं। ६ ।
नामा म्हणे आतां करितील स्तुती। सावधान चित्तीं परिसावें। ७ ।

७१९. वासुदेवा हृषिकेशा माधवा मधुसूदना। करिताती स्तवना पुरूषसूक्तें। १ ।
पद्मनाभा त्रिलोकेशा वामना शेषशायी। आम्हां कोणी नाहीं तुजवीण। २ ।
जनार्दना हरि श्रीवत्स गरूडध्वजा। पाव अधोक्षजा आतां आम्हा। ३ ।
वराहा पुंडरीका नृसिंह नरांतका। वैकुंठनायका देवराया। ४ ।
अच्युता शाश्वता अनंता अज अव्यया। कृपेच्या अभया देईं आम्हां। ५ ।
नारायणा देवाध्यक्षा कैठभभंजना। करींरे मर्दना दुष्टाचिया। ६ ।
चक्रगदाशंखपाणी नरोत्तमा। पाव पुरूषोत्तमा दासा तुझ्या। ७ ।
रामा हयग्रीवा भीष्मा रौद्रोद्भवा। आश्रय भूतां सर्वां तुझा असे। ८ ।
श्रीधरा श्रीपति चतुर्बाहो मेघ:शामा। लेंकुरें आम्ही आम्हां पाव त्वरें। ९ ।
नामा म्हणे ऐसें करितां स्तवन। तोषला भगवान क्षिराब्धींत। १०।

संत नामदेवांना पुरुषसूक्त ज्ञात होते.

७२०. आकाशवाणी होय सांगे सकळांसी । तळमळ मानसीं करूं नका । १ ।
देवकीच्या गर्भा येईल भगवान । रक्षील ब्राह्मण गाई भक्त। २ ।
उतरील भार मारील दैत्यांसी। आनंद सर्वांशी करील तो। ३ ।
रोहिणी उदरीं शेष बळिभद्र । यादव समग्र व्हारे तुम्ही। ४ ।
ऐकोनियां ऐसें आनंद मानसीं। येती स्वस्थळासी नामा म्हणे । ५ ।

७२१. अकस्मात तेथें उठली ते वाणी । नका भिऊं म्हणोनि मेघरूपा। १ ।
ऐकतांचि कानीं हरूषले मनीं। देवाचिया श्रेणी नामा म्हणे। २ ।

७२२. गौळियाचे घरीं रहिवास गोकुळीं । तेथें तुम्ही सकळीं वास कीजे। १ ।
वसुदेव देवकी उदरीं जन्मेन। कंसभयें राहीन गोकुळीं हो । २ ।
तेथें आहे काज कळेल सकळां। आनंद सोहळा पुरवीन । ३ ।
नामा म्हणे ऐसें देव बोलियेले । आपण ते गेले निजधामा। ४ ।

७२३. तयेकाळीं देव गोकुळीं भरले। अगोचर झाले ठायीं रूप । १ ।
सकळ संपत्ति भरूनि उरल्या । दिगंतरी गेल्या विपत्ति त्या । २ ।
नामदेवा तेव्हां आनंद तो झाला। गोकुळीं भरला पांडुरंग। ३ ।

७२४. शेषशायी हरी उठोनि लवकरी । म्हणे सख्या धरीं मनुष्यरूप। १ ।
तुजविण मज न गमे घटिका। म्हणोनि नेटका रूप धरीं । २ ।
देवकी उदरा जाऊनि रिघावें। अंतरीं वसावें रोहिणीच्या। ३ ।
तुझियेचि सवे येतों मी माघारा। नामया दातारा कळों आलें । ४ ।

७२५. शेषाप्रती बोले लक्ष्मीचा वर। चला अवतार घेऊं आतां। १ ।
पृथ्वीवरी दैत्य मातले ते फार । गाऱ्हाणें सुरवर सांगूं आले। २ ।
शेष म्हणे मज श्रम झाले फार। यालागीं अवतार मी न घेचि। ३ ।
रामअवतारीं झालों लक्षुमण। सेविलें अरण्य तुम्हां सवें। ४ ।
चौदा वर्षांवरी केलें उपोषण । जाणतां आपण प्रत्यक्ष हें। ५ ।
नामा म्हणे ऐसें वदे धरणीधर । हांसोनि श्रीधर काय बोले। ६ ।

७२६. पूर्वीं तूं अनुज झालासी कनिष्ठ। सोशियेले कष्ट मजसवें । १ ।
आतां तू वडील होईंगा सर्वज्ञा। पाळीन मी आज्ञा तुझी बा रे। २ ।
देवकीउदरीं राहावें जावोनि । मायेसी मागुनि पाठवितों। ३ ।
योगमाया तुज काढील तेथून। घालील नेऊन गोकुळासी। ४ ।
लक्ष्मीशीं सांगे तेव्हां हृषिकेशी। कौंडण्यपुराशी जावें तुम्हीं। ५ ।
नामा म्हणे ऐसा करूनि विचार। घ्यावया अवतार सिद्ध झाले। ६ ।

७२७. वसुदेवा देत देवकी बहीण। लग्नामध्यें विघ्न झालें ऐका। १ ।
आकाशींची वाणी सांगतसे कंसा। मानी हा भरंवसा बोलण्याचा। २ ।
आठवा इचा पुत्र वधील तुजशी। ऐकोनि मानसीं क्रोधावला। ३ ।
घेऊनियां खड्ग माराया धांवला। हात तो धरीला वसुदेवें। ४ ।
देईन मी पुत्र सत्य माझें मानीं। ठेवा बंदीखानीं दूता सांगे। ५ ।
पुण्य सारावया भेटे देवऋषी। वधी बाळकांशी ठेवूं नको। ६ ।
होतांची प्रसूत नेऊनियां देत। साहाही मारीत दुराचारी। ७ ।
धन्य त्याचें ज्ञान न करीच शोक। वधितां बालक नामा म्हणे। ८ ।

७२८. सातवा जो गर्भ योगमाया नेत। आश्चर्य करीत मनामाजी। १ ।
रोहिणी उदरीं नेवोनि घातला। न कळे कोणाला देवावीण। २ ।
कंसाचिया भेणें यादव पळाले। ब्राह्मण राहिले अरण्यांत। ३ ।
नाहीं कोणा सुख तळमळ मानसीं। वधील दुष्टांसी कोण आतां। ४ ।
विश्वाचा जो आत्मा कळलें तयाला। दावितसे लीला संभूतींची। ५ ।
अहर्निशीं ध्यान भक्तांचे मानसीं। स्थापील धर्मासी नामा म्हणे। ६ ।

७२९. देवकी कवण वसुदेव कवण। सांगावी हे खूण अंगवळा। १ ।
ऐकोनि उत्तर देव मनीं पाही। बोलतो लवलाही चित्त देईं। २ ।
सुतपा प्रती ते अनुष्ठानी दोघे। करूनियां तपें वर मागे। ३ ।
तया दिला वर पुत्र मी होईन। यालागीं कारण आहे तेथें। ४ ।

तींचि दोघें झालीं वसुदेव देवकी । म्हणोनि यादवीं जन्म घेणें । ५ ।
तयाचा वृत्तांत आतां कोठें आहे। सांगेन लवलाहें नामा म्हणे । ६ ।

७३०. जेथें नाहीं कांहीं नाम रूप गुण। बोलती निर्गुण तयालागीं । १ ।
तोचि गोकुळांत होउनि गोवळ। म्हणवितो बाळ यशोदेचा । २ ।
चिन्मय चिद्रुप अक्षई अपार। परेहूनि पर म्हणती ज्यातें। ३ ।
सर्वां भूताचे फुटकिये खोळे । भरलें न गळे आत्मपणें । ४ ।
आनंदी आनंद मातला अपार। वेदालाही पार नाहीं ज्याचा। ५ ।
नामा म्हणे सर्वरूपें जें रूपस। गोकुळीं विलास मांडियेला । ६ ।

७३१. अवतरले हरी नंदाचे मंदिरीं। जाणोनियां सुरी तोषिजेत। १ ।
आतां गेली सर्व आमुची चिंता। भूभार सर्वथा उतरील। २ ।
यज्ञ दान तप होतील अपार। आमुचा आहार आम्हांलागीं। ३ ।
दुष्ट दुराचारी मातले राक्षस। यांचा करील नाश क्षणामाजी। ४ ।
नीति न्याय धर्म वाढेल अपार। भाविकांसी पार उतरील। ५ ।
नामा म्हणे ऐशा आनंदानें सुर। वर्षताती भार सुमनाचे । ६ ।

७३२. देवकीचें तेज दिसे जैसा सूर्य। कंसाचें हृदय जळतसे। १ ।
हरणें पळती देखोनियां व्याघ्र। कांपे थरथर तैशापरी। २ ।
अजासर्पन्यायें कीटकभ्रमर। दिसती नारीनर कृष्णरूप । ३ ।
जेवितां बोलतां शेजेसी तो निजे । आला आला मज मारावया। ४ ।
नाशील हा आतां दैत्याचें तें बंड। फाटलीसे गांड तेव्हां त्याची। ५ ।
नामा म्हणे भये लागलेंसे ध्यान। चराचरीं कृष्ण दिसतसे। ६ ।

७३३. विमानांची दाटी अंतरिक्षीं देव। करिताती सर्व गर्भस्तुती। १ ।
सत्रा अक्षरांत असे तुझी मूर्ति । यज्ञेशा तुजप्रती नमो नमो । २ ।
साहाजणें भांडती नवजणी स्थापिती । न कळे कोणाप्रती अंत तुझा। ३ ।
अठराजण तुझी वर्णिताती कीर्ति। गुणातीता श्रीपति नमो तुज। ४ ।

चौघां जणां तुझा न कळेचि पार। श्रमसी वारंवार आम्हांसाठीं। ५ ।
अठ्यांशीं सहस्त्र वर्णिताती तुज। ब्रह्मांडाचें बीज तुज नमो। ६ ।
जन्ममरणाचें नाहीं तया भय। आठविती पाय तुझे जे कां। ७ ।
नवजणी तुझ्या पायीं लोळताती। परब्रह्म मूर्ति तुज नमो। ८ ।
नामा म्हणे ऐशी करिताती स्तुती। पुष्पें वाहुनि जाती स्वस्थळासी। ९ ।

७३४. मयूरादि पक्षी नृत्य करीताती। नद्या वाहताती दोहीं थड्या। १ ।
भूमीवरी सडे केशर कस्तुरी। आनंद अंतरीं सकळांच्या। २ ।
विमानांची दाटी सुरवर येती। गंधर्व गाताती सप्तस्वरें। ३ ।
मंदमंद मेघ गर्जना करीती। वाद्यें वाजताती नानापरी। ४ ।
नामा म्हणे स्वर्गी नगारे वाजती। अप्सरा नाचती आनंदानें। ५ ।

७३५. दशरथें मारिला तोचि होता मास। वर्षाऋतु असे कृष्णपक्ष। १ ।
वसुनाम तिथी बुधवार असे। शुक सांगतसे परीक्षिती। २ ।
रोहिणी नक्षत्र दोन प्रहरारात्र। माया घाली अस्त्र रक्षपाळां। ३ ।
नवग्रह अनुकूळ सर्वांचें जें मूळ। वसुदेव कपाळ धन्य धन्य। ४ ।
जयाचा हा वंश तयासी आनंद। माझे कुळीं गोविंद अवतरला। ५ ।
अयोनीसंभव नोहे कांहीं श्रमीं। नामयाचा स्वामी प्रगटला। ६ ।

जन्माष्टमीला जन्मकाळाचे वरील अभंग म्हणून पुष्पवृष्टी करावी.
कृष्णकृष्णजय राधाकृष्णजय भजन करावे. सुंठवडा वाटावा. पारंपारिक वा युगे
अठ्ठाविसे आरती म्हणावी. निदान आपले घरी उत्सव करावा.

७३६. कोटिशा आदित्या गोठे एके ठायीं। तेजें दिशा दाही उजळल्या। १ ।
घाबरा होवोनी वसुदेव पाहे। हृदयीं आश्चर्य करीतसे। २ ।
मुकुटावरी रत्न नक्षत्रांचा मेळा। भाळीं शोभे टिळा केशराचा। ३ ।
व्यंकटा भृकुटी कमलाकार नेत्र। नासीक विचित्र शुकचंचू। ४ ।
विद्युल्लते ऐसी झळकती कुंडलें। अधर कोंवळे अरुणोदय। ५ ।
कंबुग्रीव कंठ हृदयीं वत्सलांच्छन। ब्रह्मयासी सीण न कळे अंत। ६ ।

चतुर्भुज शंखचक्रगदापद्म । चिमणा मेघ:शाम वर्ण ज्याचा। ७ ।
कौस्तुभ निर्मळ वैजयंती माळा । कासे सोनसळा हाटकवर्ण। ८ ।
रूणझुण रुणझुण वाजताती वाळे । आरक्त वर्तुळे नखीं शोभा। ९ ।
ध्वजवज्रांकुश जैसीं रातोत्पळें । नामा म्हणे डोळे दिपताती। १०।

७३७. अयुत गायी ब्राह्मणासी। सोडी संकल्प मानसी। १ ।
ओळखिलें तुज । आतां कळलासी मज। २ ।
धर्म स्थापावया । येथें येसी देवराया। ३ ।
आलिंगितां दोहीं बाहीं । नामा म्हणे डोई पायीं। ४ ।

७३८. सोडा सोडा मिठी । लपवा लपवा जगजेठी। १ ।
झणीं कंसासी कळेल । माझ्या बाळासी मारील। २ ।
वसुदेव चिंता मनीं । तेज न माये गगनीं । ३ ।
नामा म्हणे आलें हासें । देव तेव्हां सांगतसे । ४ ।

७३९. नंदाच्या घराला । मज नेईं गोकुळाला। १ ।
माया उपजली तेथें । ठेवीं मज आणीं येथें । २ ।
म्हणसी असे रक्षपाळ । ते म्यां मोहिले सकळ। ३ ।
आच्छादित रूप । नामा म्हणे माझा बाप। ४ ।

७४०. उचलिला कमळापती। पायींची बंधनें गळती। १ ।
त्रैलोक्यांत जो न माय । त्यासी बंधन करील काय। २ ।
कवाडें उघडती। देखतांची देवाप्रती। ३ ।
मंद मंद पडे पाऊस। शिरीं छाया करी शेष। ४ ।
पूर चढला अचाट । त्यासी लाविला अंगुष्ट। ५ ।
त्वरें आला नंदाघरीं। निद्रिस्थ त्या नरनारी। ६ ।
ठेवी तेथें कृष्णजीला। माया घेऊनि निघाला। ७ ।
रडे माया करी आकांत। नामा म्हणे उठती दूत। ८ ।

७४१. पूर्णब्रह्म मानी कंसाच्या भयासी । वाटेल मानसीं कोणाचिया। १ ।
इच्छामात्रें करी सृष्टीचा प्रलय । त्यासी असे भय कवणाचें। २ ।
नंदाचें सुकृत झालें अगणित । म्हणोनी भगवंत आला तेथें। ३ ।
सर्वां होय सुख तरतील लोक । नामा म्हणे शुक सांगतसे। ४ ।

७४२. तांतडीनें जाती । कंसा सेवक सांगती । १ ।
उपजला वैरी। त्यासी तूं रे त्वरें मारी। २ ।
त्वरें धांव घाली। पाहे कन्या उपजली । ३ ।
ज्याचा धाक तूज । नव्हे कन्या द्यावी मज । ४ ।
मारायाशीं खड्ग घाली। हातिंची निसटूनियां गेली। ५ ।
तुजलागीं वधी । उपजला मज आधीं । ६ ।
सांगे ब्रह्मज्ञान। देवकीचें समाधान। ७ ।
नामा म्हणे तयेवेळीं। त्यांचीं बंधनें काढिलीं । ८ ।

७४३. गौळण सांगे गौळणीला । पुत्र झाला यशोदेला। १ ।
एक धांवे एकीपुढें । वाटीताती सुंठवडे । २ ।
वाण भरोनिया ताटी । यशोदेच्या घरा दाटी। ३ ।
ऐसी गलबल झाली। दासी जनी हेल घाली। ४ ।

७४४. शुक म्हणे राया ऐक परीक्षिती। श्रवण करितां तुप्ति नाहीं तुज । १ ।
माया जातां मथुरा सावध निद्रिस्थ। देखिला भगवंत यशोदेनें। २ ।
अनंत ब्रह्मांडें उदरीं न कळे कोणाला । वाजविती थाळा जन्मकाळीं। ३ ।
यज्ञभोक्ता कृष्ण त्यासी देती बोळा। ध्यानीं ध्याय भोळा सदाशिव। ४ ।
गौळणी बाहाती नंदालागीं तेव्हां। पुत्रमुख पाहा नामा म्हणे। ५ ।

७४५. विश्वाचा जो बाप हातीं ज्याच्या सूत्र। म्हणवितो पुत्र नंदजीचा। १ ।
तीर्थे ज्याच्या चरणीं करीताती न्हाणीं । यशोदा जननी म्हणताती । २ ।
वेडावला शेष शिणले वेद चारी । निजे मांडीवरी यशोदेच्या। ३ ।

शरणागता देत क्षीरसिंधु जाण। चोखीतसे स्तन आवडीनें। ४ ।
त्रैलोक्याचा राजा वर्णूं काय रंक। ऐकावें जातक नामा म्हणे। ५ ।

७४६. नंदे करूनियां स्नान। वस्त्रें घेतलीं नूतन। १ ।
पाचारा ब्राह्मण। शृंगारावें देवसदन। २ ।
बाहा बाहा दशग्रंथी। त्यासी सांगां आणा पोथी। ३ ।
त्वरें बाहारे ज्योतिषी। नंद करी जातकासी। ४ ।
केलें देवतार्चन। द्विज सांगती तर्पण। ५ ।
फार त्याला सुख। पाहे कृष्णजीचें मुख। ६ ।
करी पुण्यहवाचनें। नामा म्हणे आनंदानें। ७ ।

७४७. आला जगदीश्वर। त्याचें भरले भांडार। १ ।
सुशोभित दिसे मही। दोन लक्ष दिधल्या गायी। २ ।
तिळ तांदूळ पर्वत। द्रव्यें वांटी अगणित। ३ ।
एक जाती एक येती। ओझें उचलितां कुंथती। ४ ।
भाट वर्णिताती। नामा म्हणे ज्याची कीर्ति। ५ ।

७४८. तुतारे भोंवारें वाजंत्रें वाजती। अप्सरा नाचती थैयथैय। १ ।
झण झण झण झांजा गर्जताती। नौबदा वाजती धोधोधोधो। २ ।
सुरवर येती विमानाची दाटी। करिती पुष्पवृष्टि देवावरी। ३ ।
नारद तुंबर किन्नर गंधर्व। व्योमीं गाती सर्व सप्तस्वरीं। ४ ।
कीर्तनाचा घोष नामाचा गजर। मृदंग सुस्वर वाजताती। ५ ।
केशर गंधाचे टिळक लावीती भाळा। घाली पुष्पमाळा द्विजांकंठी। ६ ।
घरेघरीं नंद धाडी शर्करेशी। वस्त्रें सुहृदांसी नामा म्हणे। ७ ।

७४९. ब्राह्मण आशिर्वाद देती। नंदा पुसोनि निघती। १ ।
चलाचला म्हणती लोक। पाहूं नंदाचें बालक। २ ।
नरनारी अलंकार। शृंगारिलें सर्वपूर। ३ ।
दैन्य दारिद्र अपेश। पळती मानूनियां त्रास। ४ ।

आणिताती बाळलेण। स्त्रिया पाहताती कृष्ण। ५।
नामा म्हणे पाहतां मुख। देहभाव जाय सकळीक। ६।

७५०. जो जो जो जो रे, मधुसुदना। बाळा जगजीवना।
हालवी यशोदा, पाळणा। निज बा नारायणा।
बाळा जो जो रे। धृ०।
प्रथम अवतारीं। स्तवन, करितांचि पैं विधि।
करूणासागर गुणनिधी। शंखासुर वधोनि। १।
द्वितीये संकटी। इंद्रासी, कूर्मरूप होसी।
सिंधु मंथूनियां, श्रमलासी। सौख्य समस्तां देसी। २।
त्रितीये वराह, हिरण्याक्षी। धरूनी त्याची कुक्षी।
पळतां धरियेला, अनुलक्षी। फोडुनी त्याची वक्षी। ३।
चतुर्थ नरसिंह, विशाळ। अग्नीचा कल्लोळ।
निवटूनि, असुर तेजाळ। काढी अंत्रमाळ। ४।
पंचम वामन, सुंदर। क्षिराब्धीचा वर।
जेणें भुलविला, दिनकर। हरिला दानासुर। ५।
पष्ठम भार्गव, अभिदानीं। पिता जमदग्नी।
पृथ्वी नि:क्षेत्री, त्रिबाणीं। दिधली विप्रा दानीं। ६।
सप्तम अयोध्या, पुरवासी। राजाराम होसी।
पितृवचनाचे, नामासी। राहुनियां वनवासी। ७।
अष्टम अवतार, गोकुळीं। जन्मला वनमाळी।
चाणूर कंसाची, मंडळी। जाळुनी केली होळी। ८।
नवम बौध्य, अवतार। पुढें येती युगांतर।
दशम कलंकी, होणार। नामा म्हणे संता। ९।

७५१. पाटावरी बैसविती। गोपी अक्षवाणें करिती। १।
ब्रह्मादिक न देखती माथा। त्यासीं लाविती अक्षता। २।

नव्हे प्राकृत बाळक। परस्परें म्हणती लोक । ३ ।
ध्वज वज्रांकुश चिन्हा। आला वैकुंठींचा राणा । ४ ।
ग्रेती वेळोवेळां। नामा म्हणे पाहाती डोळां । ५ ।

९५२. जो भक्तजन करुणाकर क्षीरसिंधुचा दानी । तो चोरोनी खाये लोणी नवल देखा। १ ।
तो न माये भूतळीं वेदार्थाहि न कळे। तो बांधिला उखळे नवल देखा। २ ।
एका पादें करूनी आक्रमी मेदिनी। त्यासी चालूं सिकविती गवळणी नवल देखा। ३ ।
त्याचे मायेचेनी कुवाडे ब्रह्मादिक वेडे। तो बागुल म्हणतां दडे नवल देखा। ४ ।
दानवांची कोटी हेळाचि निवटी। त्यातें माता भयें दावी सिपटी नवल देखा। ५ ।
नामा म्हणे हरी विश्र्वीं विश्र्वंभरी। तो बाळ नंदाघरीं नवल देखा। ६ ।

९५३. पहिला बागुल तो ऐसा। त्याचें नांव म्हणती मासा।
शंखासुर वधिला कैसा। चारी वेद आणिले। १ ।
कृष्णा राहेरे उगला। नाहीं तर सांगेन त्या बागुला।
मुसळणाशी उशीर झाला। रवी सोड गोविंदा। धृ०।
दुसरा बागुल बोलती। नाम कांसव म्हणती।
तेणें सृष्टि धरली पृष्टीं। पाय पोटी सूदले। कृष्णा०। २ ।
तिसरा बागुल बोलती। नाम वराह म्हणती ।
तेणें दाढे धरिली क्षितीं। दैत्य थोर मारिले। कृष्णा०। ३ ।
चवथा बागुल नरहरी। थोर खांबांत गुरगुरी ।
दैत्य वधोनि मांडीवरी। भक्त प्रल्हाद रक्षिला। कृष्णा०। ४ ।
पांचवा बागुल ब्रह्मचारी। उभा असे बळिचे द्वारीं।
भिक्षा मागोनि निर्धारी। बळीचें द्वार रक्षिलें। कृष्णा०। ५ ।
सहावा बागुल बोलती। नाम परशुराम म्हणती।
यानें वधिलें मातेप्रती। पितृवचन मानुनी। कृष्णा०। ६ ।
सातवा बागुल सत्त्वाचा। राम म्हणती दशरथाचा।
रावण वधोनि दशमुखांचा। जानकीसी आणिलें। कृष्णा०। ७ ।

आठवा बागुल बोलती । गोकुळीं थोर आहे ख्याती ।
त्यानें वधिलें कंसाप्रती । देव सुखी केले । कृष्णा० । ८ ।
नववा बागुल बोलती । नांव बौद्ध म्हणती ।
कोणा न कळे त्याची गती । बौद्धरूपें राहिला । कृष्णा० । ९ ।
होतां कलंकीचा रथू । वेगीं येईंबा धांवतु ।
नामा म्हणे पंढरिनाथु । बागुल तूं झालासी । कृष्णा० । १० ।

७५४. द्रव्य द्यावयासी । नंद गेला मथुरेसी । १ ।
तेथें भेटे वसुदेव । पुसें सुखी आहां सर्व । २ ।
कंसाचे मानसीं । घात इच्छी गोकुळासी । ३ ।
जाईं जाईं त्वरित । होती गोकुळीं आघात । ४ ।
नामा म्हणे ऐसें सांगे । नंद तेथुनिया निघे । ५ ।

७५५. पुण्यवंता दावी बाळलीला देव । पालथा केशव पडे तेव्हां । १ ।
नंदें उत्साहासीं केलें तेव्हां फार । दिधलें अपार द्रव्य द्विजां । २ ।
यशोदा घेतसे देवाचें चुंबन । तुजला न्हाणीन तान्ह्या माझ्या । ३ ।
चोंगईचा मुका घेताती गौळणी । हांसे चक्रपाणि आनंदानें । ४ ।
नामयाचा स्वामी मंद मंद हांसे । यशोदा करितसे निंबलोण । ५ ।

७५६. क्षीर सागरीचा हरी । तान्हा यशोदेच्या घरी । १ ।
रांगू लागला अंगणी । माथा जाऊळाची वेणी । २ ।
पायी पैंजण वाकी वाळे । हाती नवनीताचे गोळे । ३ ।
नामा मुखाकडे पाहे । धन्य यशोदा वो माय । ४ ।

७५७. मांडीवरी घेत यशोदा सुंदरी । आळवी श्रीहरि नाना युक्ती । १ ।
तूंची माझा प्राण तूं माझी माउलीं । तूं माझी बहिणुली कान्हाबाई । २ ।
गणगोत भाऊ तूंची माझा सखा । संसार लटिका तुजवीण । ३ ।
तूंचि माझा धन तूंची माझें जीवन । चुंबीत वदन वेळोवेळां । ४ ।
नामा म्हणे भार घाली मांडीवरी । ठेवी भूमीवरी कृष्णाजीला । ५ ।

७५८. गर्ग आले गोकुळासीं। हर्ष न माये मानसीं। १।
नंदें गर्गातें देखिलें। पूजा स्तवनीं तोषविलें। २।
भूतभविष्यवर्तमान। तुम्हां कळती हो संपूर्ण। ३।
पाहा सामुद्रिक लक्षण। याचें कांहीं सांगा चिन्ह। ४।
बोले तेव्हां तो नंदाशीं। झणीं कळेल कंसासी। ५।
रोहिणीनंदादि बैसती। ऐकावया जातक चित्तीं। ६।
घालूनियां मंगलस्नान। आरंभीं पुण्याहवाचन। ७।
ऐसी वदे शुकवाणी। नामा म्हणे ऐका कानीं। ८।

७५९. जन्मजन्मांतरीं झाला तुज श्रम। म्हणोनियां ब्रह्म आलें येथें। १।
राखतील गाई मारीतील दुष्ट। न करी बोभाट जनामध्यें। २।
द्वादश गांव अग्नि करील प्राशन। वांचतील प्राण सकळांचे। ३।
चोरोनियां गाई नेईल सौंगडे। लावील हो वेड ब्रह्मयासी। ४।
उचलील पर्वत हरील हा गर्व। तारील हा सर्व नाममात्रें। ५।
समुद्रीं हा नगरी रचील क्षणांत। चरित्र अद्‌भुत करील हा। ६।
सोळा सहस्त्र शत अष्ट नायिका। करील बाईका तुझा कृष्ण। ७।
त्रैलोक्यांत हाची उदाराचा राणा। देईल ब्राह्मणा हेमपुरी। ८।
सांगुनिया ऐसें आशीर्वाद देऊनि। नामा म्हणे मुनि जाता झाला। ९।

७६०. दोंदील दोंदील टमकत चाले। गोजिरीं पाउलें घालोनियां। १।
पायीं रूणझुण रुणझुणिती वाळे। गोपी पाहतां डोळे मन निवे। २।
सांवळें सगुण मानसमोहन। गोपीमनरंजन म्हणे नामा। ३।

७६१. बोलावुनी अवघीयातें। कंस पाहे विचारातें। १।
कोणी एक रे बोलती। आम्हां ठावी देववस्ती। २।
येथें पुराण कीर्तन। गाईब्राह्मण करिती यज्ञ। ३।
तेथें असे नारायण। वधूं तयासी जाऊन। ४।

वैरी सहजची मरेल । ऐसे बोलताती बोल । ५ ।
कंसा मानवलें जाण । करा मजसाठी यत्न। ६ ।
नामयाचा छंद । नंद करितो आनंद। ७ ।

७६२. कंसा हातीं विडा पाहे चहूंकडा। पूतना त्या पुढां काय बोले । १ ।
जाईन गोकुळा वधीन त्या बाळा। ऐसी त्या चांडाळा बोलतसे। २ ।
विष भरूनि स्तन निघाली पूतना। तीतें देखुनी कान्हा दूध मागे । ३ ।
येऊनि द्वारीं थोकली तंव यशोदा देखिली । कृष्णा आली माउली राहें उगा। ४ ।
तंव अधिकचि आळी करी वनमाळी । येरी म्हणे दे जवळी पाजीन दूध। ५ ।
पुतने वोसंगा दिधलासे कान्हा। घटघट पय पाना करीतसे। ६ ।
शोषियलें विख न धायची भूक । नामया स्वामी न राखे प्राण तिचा । ७ ।

७६३. कंसें पाठविली मायावी पूतना । देवोनिया स्तना बाळें मारी। १ ।
दीन दुर्बळांचीं मारीत बाळकें । करीताती शोक मायबाप। २ ।
गहिंवरोनि तेव्हां पुसे परीक्षिती। भगवंताची मूर्ती बाळरूप। ३ ।
अभय देतसे बापा नको रडूं । तें काय घुंगुर्डू मारूं शके। ४ ।
जेथें पुराण कीर्तन होत नामघोष। तेथें यम त्रास घेत असे । ५ ।
पळती तेथुनि असुरादिक वैरी । तेथें नाहीं थोरी पाप तापा । ६ ।
नामा म्हणे आली नंदाचिये घरीं। स्वरूप सुंदरी देवांगना । ७ ।

७६४. कृष्णा लावितसे स्तनीं । तिसी मारी चक्रपाणि। १ ।
भयाभीत पडे प्रेत । जन विस्मय करीत । २ ।
रडे तेव्हां माया । वांचलासी बा तान्हया । ३ ।
मिळोनियां समस्त । भाळी अंगारा लावीत । ४ ।
वसुदेवें सांगितलें । नंद म्हणे तैसें झालें । ५ ।
कुऱ्हाडी आणिती । गात्रें निकुरें तोडिती। ६ ।
नामा म्हणे दिला अग्नी । वास न माये गगनीं। ७ ।

७६५. श्रीकृष्ण जन्मला वार्ता ही ऐकोनी। चिंता कंसा मनीं प्रतर्वली। १ ।
उद्विग्न मानसीं कंस तो बैसला। सन्मुख देखिला महाबळ। २ ।
गौरवोनि त्यासी सांगे वर्तमान। शत्रुसी जाऊनि कोण मारी। ३ ।
महाबळ दैत्य प्रतिज्ञा बोलत। शत्रुसी त्वरित मारीन मी। ४ ।
नामा म्हणे ऐसा बोलुनि निघाला। वेष धरियेला तेणें कपट। ५ ।

७६६. विप्र वेष तेव्हां घेऊनि निघाला। गोकुळासी आला लागवेगें। १ ।
पुत्रोत्सव कोठें लोकांला पुसत। भाविक सांगत नंदाघरीं। २ ।
ऐकोनियां ऐसें आला अकस्मात। यशोदा देखत सन्मुख त्या। ३ ।
श्रीकृष्णासी तेव्हां वोसंगीं घेतलें। दंडवत केलें ब्राह्मणासीं। ४ ।
सन्मुख बैसोनि वर्तमान पुसे। बाळाचें या कैसें चिन्ह सांगा। ५ ।
पंचांग त्या वेळीं टाकिलें कपटासी। मान तुकावोनि पाहातसे। ६ ।
नामा म्हणे मैंदें पंचांग पाहून। यशोदे लागून बोलतसे। ७ ।

७६७. तुझिया पुत्रासी लागलेंसे मूळ। करील निर्मूळ सर्वत्रांचें। १ ।
बाळकाचे अंगीं अवचिन्हें बहूत। नेऊनि गर्तेत टाका यासी। २ ।
लोभ धरूनियां ठेवाल बाळासी। ग्रासील सर्वांसी एकदांची। ३ ।
ऐकोनी यशोदा गहिवरोनी बोले। गर्गानीं कथियेले उत्तम गुण। ४ ।
अमंगळ वाणी पुनरपि बोलिला। गर्ग तो चुकला गणितासी। ५ ।
स्तनपान करीत असतां श्रीकृष्ण। मांडिलें विंदान नामा म्हणे। ६ ।

७६८. ठांईहुनि जातीं उखळें उडताती। मस्तकीं पडताती येवोनियां। १ ।
पाटे वरवंटे वसुपात्रालागीं। जीव त्या प्रसंगीं येता झाला। २ ।
घाबरे दुर्जन पळाया पाहात। आडव्या ठाकत बाजा पुढें। ३ ।
जानवें तुटलें पंचांग फाटलें। धोतर गळालें ढुंगणाचें। ४ ।
पृष्ठीवरी होती बदबदां मार। तेथून सत्वर पळता झाला। ५ ।
आयुष्याची बाकी कांहीं उरली होती। म्हणोनि श्रीपति सोडी त्यातें। ६ ।
नामा म्हणे जीव घेऊनि पळाला। मथुरेसी आला कंसापाशीं। ७ ।

७६९. परीक्षिती राया सांगतसे शुक । वैकुंठनायक रांगतसे । १ ।
दुडदुडा पळती मुखीं लावी माती । शेणांत लोळती दोघेजण । २ ।
नंदाच्या पुढील ओढीताती ताट । मिटक्या मटमट वाजविती। ३ ।
कटीं कडदोरा वांकी घुंघुरवाळा । पिंपळपान भाळा शोभतसे। ४ ।
देवातें झोंकिती वर्जिल्या रडती । घडोघडीं येती बिदीमाजीं। ५ ।
वत्साचिये पुच्छें बळें ओढिताती । खोडी न सोडिती दोघेजण। ६ ।
विमानांची दाटी येताती सुरवर । नामया दातार पाहावया । ७ ।

७७०. मृगाचिये शृंगें धरोनि नाचती। जन हांसताती खदखदां । १ ।
भोजना बैसती घांस घेती हातीं । मांजरें देखती दुरोनिया । २ ।
गळां त्यांच्या तेव्हां धरी मेघ:श्याम। पुच्छ बळिराम ओढीतसे। ३ ।
यशोदा धांवत खदखदां हांसत । गौळणी समस्त पाहताती । ४ ।
पुसतांची मामा चोंगई दाविती । मर्कटाचे धरिती दोन्ही कान। ५ ।
रोहीणी म्हणे डसतील बाळा । किती म्यां याजला सांभाळावें। ६ ।
पाणी उडविती प्रतिबिंब पाहाती। गोरस सांडिती भूमीवरी । ७ ।
नामा म्हणे स्वामी सर्वांचा जो साक्षी । धरितसे पक्षी चुकवुनी । ८ ।

७७१. मुतुनिया हातें भूमी सारविती । पोटासी पुसती दोघेजण। १ ।
घेऊनियां काष्ट घाशिताती दांत। वाकुल्या दावीत नंदालागीं । २ ।
जेवितां जेवितां बाहेर पळती। श्वानासी बाहाती यू यू करूनी। ३ ।
तयापुढें दोघे ठेवुनियां वाटी। घालिताती मिठी गळां त्याच्या । ४ ।
देखोनियां जन खदखदां हांसती। यशोदे सांगती कौतुकानें । ५ ।
भिंती धरूनियां उभे राहाताती । आधार जगतीं ज्यांचा असे। ६ ।
उभयतां जाती बिदीं खेळावया। कुरवंडी काया नामयाची। ७ ।

७७२. वाढों लागे हरि नंदाचे मंदिरीं । नाना क्रीडा करी नित्य नवी। १ ।
देखोनियां चोज भुलल्या नरनारी । देहभावें वरी वोंवाळिती। २ ।
सांवळें गोजिरें दिसे नेत्रालागीं । म्हणोनि वोसंगी सदा घेती । ३ ।

नाचे उडे बोले मंजुळ बोबडे । तेणें वेदां पडे मौन्य सदा। ४ ।
नित्य नवी लीला दाखवी अपार। मन तेथें स्थिर लांचावलें । ५ ।
नामा म्हणे गोप त्यासंगें रतले । प्रेमानें मातले एकसरें । ६ ।

१७३. बरवें बरवें बाळ कोडीसवाणे रे । यशोदा म्हणे दृष्टी होईल बा रे । १ ।
बरवी बरवी डोळस सांवळी। लोण उतरोनि हरीची पाउली। २ ।
चंदन पाटोळा कांसे सोनसळा। विष्णुदास नामा चरणाजवळा। ३ ।

१७४. कृष्णाचे चैतन्य गौळिया गोपाळा । जिवींचा जिव्हाळा कृष्ण एक। १ ।
 गमेचि तया कृष्ण संगाविणें। कृष्ण चरणीं मन सर्वकाळ। २ ।
कृष्ण सुख जिवीं कोंदलें सर्वांसी। उभे कृष्णापाशी मागेंपुढें । ३ ।
नामा म्हणे कृष्ण भक्ताचें जीवन। कृष्णीं समाधान भक्तालागीं। ४ ।

१७५. मल्हार महुर्डे गगनीं दाटलें । विजु खळें गर्जिन्नलें गे माय। १ ।
गोविंद पाहाया लौकरी। कैसे वरूषताहे मधु धारी गे माय। २ ।
आनंदें मयुरें नाचती आपैसे । प्रेमें निळकंठ झाले कैसे। ३ ।
नामया स्वामी दृष्टी सोज्वळ । जीव लागला गोपाळे गे माय। ४ ।

१७६. यशोदेचा बाळ अलगट। रूपें राजस बरवा बरवंट। १ ।
धीं लावूनि वेधिलें येणें मानस। आड घालुनि आपुला प्रकाश। २ ।
आपणासींच खेळे विनोदें। विश्व निववी तेणें सुखें निजबोधें। ३ ।
ग्री याची पावे देखणीया । आड रियोनि तेज सांवळें भरिलें डोळियां। ४ ।
न मारोनि आर्त पुरविले। रूप दावूनि चित्त माझें भुलविलें। ५ ।
नामया स्वामी आसनीं शयनीं । दुरी नवजे डोळियापासोनि। ६ ।

१७७. चंद्रबिंबासरीं देखों जरी मुखा । कोटी चंद्रप्रभा देखा कृष्णमूर्ति। १ ।
झळलें चांदिणें रांगतां रंगणी । धन्य वो गौळणी सुखी तुम्ही। २ ।
नींचीं कुंडलें गुरूशुक्र बिंबले । शिरीं तें शोभलें पिंपळपान। ३ ।
ठी वाघनखें साजिरी ते सरी। कडदोरा वरी राजसासी। ४ ।

सुकुमार दोंदिलें किंकणी कटींतटीं। चरणीं नाद उठी नेपुरांचा। ५।
श्रुति समागमें नाद ऐके कानीं। संतोषोनि मनीं डुले हरी। ६।
देखोनियां माते होय समाधान। उतरी निंबलोण मुखावरूनी। ७।
सच्चिदानंदघन तान्हुलें आपण। विष्णुदास नामयानें वोवाळिलें। ८।

७७८. घाघरिया छंदे चरण घवघवी। अरूणा दाखवी चरणतळीं। १।
आरूता येई कान्हा देईं आलिंगन। उतरी निंबलोण मुखावरूनी। २।
वाघनखें कडदोरा कंठीं घालुनि सरी। झणीं तुज मुरारी दृष्टी लागे। ३।
अंबुलें लोळिया कंठी रिठे गांठी। छंदें जगजेठी हालवी मान। ४।
भाळीं चंदन वरी मसीचा टिळकला। झणीं तुज गोपाळा दृष्टी लागे। ५।
नामयाचा स्वामी हरि माझें चित्त। छंदें गाऊं गीत नाचूं मी जाणें। ६।

७७९. कृष्ण डोलतु रांगतु रंगणीं। इडापीडा धांवोनि घेती गौळणी। १।
जीवापरीस हें वाल्हें बाळक। शिणलिया विसांवा त्याचें पाहे श्रीमुख। २।
सर्व सुख याचेनी मनोहरें। तेंचि खेळवितां धणी न पुरे। ३।
देह गेह नाठवे सर्वथा। सुत पतीची मावळली वार्ता। ४।
सुख न सांगवे वैखरी कोंदली। रूपीं रमतां मनें बुडी दिधली। ५।
नामया स्वामी सुखाचा सागरू। कृष्ण खेळवितां सुफळ हा संसारू। ६।

७८०. चाल सखिये वेगु करीं वहिला। दिन सरला काळ थोडा उरला। १।
आवडी घेऊं गे निजसुख धनीचें। आर्त पुरोनि जें उरलेंसे मनींचें। २।
कृष्णमुख पाहे दृष्टी भरोनि। चित्त सांडी कुरवंडी करोनि। ३।
झणीं विसरसी हे खूण निरूती। मग अंतरलें सर्व सुख पुढती। ४।
हाचि निर्धार करूनियां मानसीं। आंत बाहेरी हरिरूप देखसी। ५।
नामया स्वामी राजीवलोचनु। रमारमणु तो जीवींचा जीवनू। ६।

७८१. लडीवाळ लेकरु गोजिरवाणे। या देखता पारणे डोळीया। धु.।
कान्हो न वचेरे बाहेरा। राजस पाऊले सुकुमारा। १।
दृष्टी पडे चालता कृष्णा तुझीया पाया। झणी तूं नामया वेगळा होसी। २।

७८२. लडीवाळ लेकरू लडीवाळ साजिरे। पाऊले गोजिरी कान्होबाची। १ ।
न वजे डोळीया वेगळा। माझ्या जीवीच्या वेल्हाळा कृष्णा तान्हुलीया । २ ।
तनुमनुप्राणाची कुरवंडी करीन। नामया स्वामी सांडीन वोवाळूनि। ३ ।

७८३. सोडीं कान्हा रवि दोर मथिल्या देतें ।
बया मज तें दे आई मज तें दे डेरां घुमघुमतें। १ ।
यशोदा उचलोनि । कडे त्यासी घेउनि । दाविती चित्रशाळेतें। २ ।
करीं कर धरूनी। नेउनी अंगणीं । दावी कुप बावीतें। ३ ।
दावीत आरशांत। म्हणे पाहे कृष्णनाथ । मुखमुखा चुंबितें। ४ ।
चिमण्या ह्या गौळणी । आल्या त्या हो मिळोनि । राधे उरीं मज तें दे । ५ ।
राधेसी म्हणे नामा । कृष्णासी तुझा प्रेमा। समजावियासी तें दे। ६ ।

७८४. प्रात:काळीं प्रहरा रात्रीं उठिल्या गौळणी बाळा ।
घुसळण मांडियेलें घरोघरीं सकळां।
नित्यानंदें परमानंदें गाती गोपाळा ।
सहस्त्रापरी कैशा गाती मदन सांवळा । १ ।
घुम घुम करिती घुम घुम करिती डेरे घुमती ।
आनंदल्या गौळणी छंदें छंदें डोलती। ध्रु०।
एक म्हणती साजणी तुम्हीं लपवा गे लोणी ।
नकळे नकळे हो बाई कृष्णाची करणी।
कोणीकडून हा गे येईल सखये चक्रपाणी ।
खास खांदुनि तुम्हीं आतां लपवा दुधाणी। २ ।
बोलतां चालतां इतुक्यामध्यें हरी आला ।
कवणेंही नाहीं देव दृष्टी देखिला।
सूक्ष्म रूप धरूनि डेऱ्यामध्यें प्रवेशला ।
वरच्यावरी देव लोणी खाऊनियां गेला। ३ ।
उन्हवणी शिळवणी घालिती परी ते लोणी येईना ।
काय झाले ढोण सासूबाई कळेना। ४ ।

हा हा गे बायांनो तुमचे जाणतें चाळे ।
यशोदेच्या मुला नेऊनि देतसां गोळे ।
उगेंचि मग पाहतां आतां फिरगे निराळे ।
मारी ठोसरे दोन्ही गाल्होरे घेतले । ५ ।
डेऱ्यामधून मार माझा जगजीवन पाहे ।
नामा म्हणे धन्य धन्य वर्णू मी काये । ६ ।

७८५. जाऊं पाण्या निसुरवाण्या । आळवीती गोड राण्या । ध्रु० ।
गोविंद गीतीं गाऊं गोविंद गीतीं गाऊं । आनंदें जाऊं पाण्या । १ ।
खाऊं कंदमुळें आम्ही असों वनीं । न देखों श्रीकृष्ण न ऐकों कानीं । २ ।
आम्ही गोड भिल्लिणी काय ऐसी गोडी । तुझिया नामाची लागली आवडी । ३ ।
आजीचा दिवस आम्हां झालासे आनंदु । विष्णुदास नामा यानें लावियेला छंदु । ४ ।

७८६. यशोदा घुसळीत । स्तन मागे भगवंत । १ ।
आड घालोनि पदर । पाजीतसे जगदीश्वर । २ ।
दुध जातसे उतोन । उठे कृष्णासी टाकून । ३ ।
मंथन पात्रातें फोडीत । पळे तेथुनि त्वरित । ४ ।
मागें धांवली यशोदा । धरावया त्या गोविंदा । ५ ।
हातीं न लगे जगजेठी । नामा म्हणे होय कष्टी । ६ ।

७८७. कृपा उपजली । उभा राहे वनमाळी । १ ।
धरूनि आणिला । आजी बांधीन मी तुला । २ ।
दावें सोडुनियां । बांधितसे देवराया । ३ ।
फार करितोसी खोड्या । गोपी दाविती वांकुल्या । ४ ।
दावीं अनंत लावीत । दोन बोटें उणें येत । ५ ।
करिताती चोज । परी नव्हेचि उमज । ६ ।
श्रमतसे वारंवार । पुरती करी जगदोद्धार । ७ ।
विष्णुदास नामा पुढें । आला जेथें उभीं झाडें । ८ ।

७८८. कुबेराचे पुत्र मदोन्मत्त झाले। म्हणूनि शापिलें नारदानें। १ ।
व्हाल तुम्हीं वृक्ष ऐकोनि सावध। झाला अपराध ऋषिराया। २ ।
विमलार्जुन वृक्ष व्हाल गोकुळांत। उश्शाप वदत कृपाळुवा। ३ ।
कृष्णाचा चरण लागेल तुम्हांसी। आपुल्या स्थळासीं याल वेगीं। ४ ।
मोडितसे वृक्ष लक्ष्मीचा पती। दोघे निघताती दिव्य पुरूष। ५ ।
नामा म्हणे तेव्हां करिताती स्तुती। पापें दग्ध होती ऐकतांची। ६ ।

७८९. जोडोनियां हात येती काकुळती। धांव कृपामूर्ति आम्हांलागीं। १ ।
अवतार घेसी दुष्ट वधायासी। येसी गोकुळासी म्हणोनियां। २ ।
पाहोनियां तुला लक्ष्मी पातली। दरिद्रें पळाली येथोनियां। ३ ।
सकळांसी सुख द्यावया आलासी। आम्हीं वनवासी दुःखी होतों। ४ ।
नामा म्हणे कंठीं धरियेला प्राण। दाखवीं चरण दयानिधी। ५ ।

७९०. दामोदरा केशवा वामना देवा कृष्णा। परंज्योति नारायणा तुज नमो। १ ।
विश्वव्यापका जनार्दना वासुदेवा निर्गुणा। अव्यया जगजीवना तुज नमो। २ ।
अनंत अवतार घेसी भक्तांसाठीं। कृपाळु जगजेठी तुज नमो। ३ ।
यज्ञेशा सर्वेशा दयानिधि हृषिकेशा। पुराणपुरूषा तुज नमो। ४ ।
धन्य तो दिवस देखिले तुझे पाय। कृपादृष्टी पाहें आम्हांकडे। ५ ।
जोडोनियां हात करिती विनंति। देईं तुझी भक्ति जन्मोजन्मीं। ६ ।
करूनि नमस्कार हळूहळू चालती। वेळोवेळां पाहाती कृष्णाकडे। ७ ।
मोडतांचि वृक्ष नाद ऐकुनियां येती। धांवोनि पहाती नामा म्हणे। ८ ।

७९१. समस्तां सांगती लहानालीं मुलें। नवल देखिलें आम्हीं आतां। १ ।
वृक्ष मुळींहूनि दोघे निघताती। पायासीं लागती कान्होबाच्या। २ ।
यशोदेचे मनीं झालासे विवेक। वैकुंठनायक येथें आला। ३ ।
नामा म्हणे तिशीं घालितसे माया। अपवाद तिजला काय असे। ४ ।

७९२. नंदें सोडविलें तेव्हां त्या कृष्णासी । नासूं देगे यासी दहीं दूध । १ ।
मजला लेंकरें नाहींत गे फार । विश्रांतीसी घर एवढेंचि । २ ।
निवारिलें विघ्न देवें हें केवढें । पडती जरी झाडें याजवरी । ३ ।
आजपासूनि यासी बोलसी कठीण । देईन मी प्राण तुजवरी । ४ ।
स्फुंदस्फुंद रडे तेव्हां नारायण । देईं यासी स्तन भुकेलासे । ५ ।
यशोदा बाहातसे न ये वनमाळी । धांवोनि कुरवाळी वदन त्याचें । ६ ।
समजावोनि देवा पाजितसे स्तन । घालीत भोजन नामा म्हणे । ७ ।

७९३. मुलें सांगताती । माती खातो गे श्रीपती । १ ।
लांकूड घेऊनि हातांत । माती खातो कां पुसत । २ ।
भावा भुललासे खरा । कांपतसे थरथरा । ३ ।
मुख दावीं उघडोनि । पाहें म्हणे चक्रपाणि । ४ ।
ब्रह्मांडें देखिलीं । नामा म्हणे वेडी झाली । ५ ।

७९४. हातीं घेवूनियां काठी । शिकविते श्रीपती ।
यमुनेची माती खासी । कां कां कां कां । १ ।
हरी तूं खोडी नको करूं माझ्या । बा बा बा बा । ध्रु० ।
धांऊनियां धरिला करीं । बैसविला मांडिवरी ।
मुख पसरोनि करी । आ आ आ आ । २ ।
विष्णुदास नामा म्हणे । मरोनियां जन्मा येणें ।
कृष्ण सनातन पाहूं । या या या या । ३ ।

७९५. कोणी एके दिवशीं श्रीकृष्ण अंगणीं । विलोकी नयनीं प्रतिबिंब । १ ।
मातेप्रती तेव्हां म्हणतसे हरी । काढोनि झडकरी देईं मज । २ ।
माता म्हणे बाळा नये तें काढितां । आणिक अनंता माग कांहीं । ३ ।
ऐसें ऐकोनियां मागतसे हरी । त्यासी नानापरी समजावित । ४ ।
बहुत खेळणीं पुढें ठेवी माता । परी तो रडतां न राहेची । ५ ।

पालकी नेऊनि हरीसी निजवीत । यशोदा ते जात स्वकार्यासी । ६ ।
तेच समयीं राधा आलीसे मंदिरीं । देखिले श्रीहरी रडतां तिनें । ७ ।
पालका जवळी जाऊनि सत्वर । घेत कडेवरी हरिलागीं । ८ ।
राधा म्हणे कां तूं रडतोसी चाटा । गोष्टी त्या अचाटा सांगतोसी । ९ ।
ऐसें ऐकोनियां उगाची राहिला । खेळवी हरिला प्रेमें राधा । १० ।
मागुती नेऊनि पालकां घातला । रडाया लागला हरी तेव्हां । ११ ।
राधेसी म्हणत यशोदा सुंदरी । यासी क्षणभरी नेईं आतां । १२ ।
आपुले मंदीरा घेऊन जाय यासी । ऐकोनि मानसीं संतोषली । १३ ।
नामा म्हणे राधा घेऊन हरीसी । गेली मंदिरासी आपुलिया । १४ ।

७९६. मंदिरा नेवोनि पलंगीं बैसविला । म्हणत हरीला तयेवेळीं । १ ।
ऐसिया समयीं थोर तूं असती । तरी हृषिकेशी बरें होतें । २ ।
देखोनि तिचा भाव थोर झाला हरी । पाहुनि सुंदरी आनंदली । ३ ।
सुखशयनीं राधा एकांतीं असतां । अनया अवचिता आला तेथें । ४ ।
सक्रोध होऊनि बोलला राधेसी । कोणासी बोलसी गुजगोष्टी । ५ ।
भ्रताराचा शब्द ऐकतां श्रवणीं । दचकली मनीं राधिका ते । ६ ।
हात जोडोनियां विनवित हरीसी । होईं हृषिकेशी सान आतां । ७ ।
ऐकोनि करूणा बाळ झाला हरी । दहिंभात झडकरी ठेवी पुढें । ८ ।
कवाड उघडून बोलत अनयासी । घरांत हृषिकेशी जेवितसे । ९ ।
कावड ठेऊनि घरांत तो आला । जेवितां देखिला कृष्णनाथ । १० ।
नामा म्हणे अनया आनंदला मनीं । हृदयीं चक्रपाणि धरियेला । ११ ।

७९७. राधेप्रती अनया बोले तयेवेळीं । घरांत एकली असती तूं । १ ।
एकलें हें तुज कर्मेना मंदिरीं । खेळावया हरी आणित जाईं । २ ।
भ्रतार वचन राधेनें ऐकोनि । आनंद तो मनीं थोर तिच्या । ३ ।
स्वामी तुमची आज्ञा मजलागीं प्रमाण । म्हणोनि चरण वंदियेले । ४ ।

सुखशयनीं राधा भोगित अनंता । गोकुळांत वार्ता प्रगटली। ५ ।
राधेचिया घरीं थोर होतो हरी। गोकुळींच्या नारी गुजगुजती। ६ ।
यशोदे मातेसी सांगती सुंदरी । आवरीं मुरारी आपुला हा। ७ ।
तैसीच जाऊन राधेच्या गृहासी। सांगती सासूसी तिच्या तेव्हां। ८ ।
राधेलागीं वृद्धा म्हणे तयेवेळीं । घरासी वनमाळी आणूं नको । ९ ।
नामा म्हणे लोकीं पाडियेली तुटी । तिसी जगजेठी अंतरला । १० ।

७९८. प्रात:काळीं राधा उठोनियां जाण । नंदसदनावरून पाण्या जात । १ ।
इकडे गोदोहन करीतसे हरी । पाहे उभी द्वारीं राधिका ते । २ ।
विसरे गोदोहन वृषभाखालीं बसत । कृष्णजीचें चित्त वेधियेलें। ३ ।
भरणा रिचवोनी बाहेर आली माता । वृषभ दोहतां हरि देखे । ४ ।
माता म्हणे काय करिसी धननीळा। प्रत्युत्तर त्यावेळां हरि देत। ५ ।
दाराकडे पाहे राधेसी न्याहाळून। मातेसी वचन बोलतसे । ६ ।
भरणा भरला आतां जाईं तूं घेऊन। माता क्रोधायमान झाली तेव्हां। ७ ।
कृष्णासी यशोदा म्हणे खाली पाहे । वृषभ कीं गाय दोहतोसी । ८ ।
कृष्ण खालीं पाहे वृषभ देखिला । म्हणे यशोदेला ऐक एक। ९ ।
देवाचा नवस चुकलीस बहुतेक । चौ थानांचें एक थान झालें। १० ।
वचन ऐकोनी हांसत यशोदा । द्वारीं उभी राधा देखियेली । ११ ।
कांगे येथें उभी घेऊनि घागर । जातसे सत्वर राधा तेव्हां । १२ ।
नामा म्हणे ऐसें झालें गोदोहन। मुख प्रक्षाळून हरि जेवियेले। १३ ।

७९९. मंथना आरंभ करीतसे राधा । आठवी गोविंदा मनामाजी। १ ।
मेळवोनि मुलें खेळे तिचे द्वारीं। देखिला श्रीहरी राधिकेनें। २ ।
विसरोनि मंथन रित्या डेरीयांत। रवी फिरवित गरागरां । ३ ।
डेरा खडबडां वाजतां ऐकोनि । वृद्धा ते धांवोन बाहेर आली। ४ ।
सासू म्हणे काय गेले तुझे नेत्र। देतसे उत्तर राधा तीसी । ५ ।

डेरा धड किंवा फुटका म्हणुनि । रवी घुसळोनि पाहातसें। ६ ।
वृद्धा म्हणे तुझें चित्त नाहीं स्थीर। द्वारीं हो श्रीधर देखियेला। ७ ।
रागें भरोनियां बोलत म्हातारी । येथें कां रे हरी खेळसी तूं । ८ ।
कृष्ण म्हणे आम्हीं खेळतो बिदिशीं। तूं कां दटाविसी थेरडिये । ९ ।
ऐसें बोलोनियां श्रीहरी पळाला। घरासी तो गेला नामा म्हणे। १०।

८००. मध्यान्हकाळीं मग हरीसी घेऊन । करीतसे भोजन यशोदा तें। १ ।
भोजन करूनि पलंगीं निजत । श्रीकृष्णासी घेत पुढें तेव्हां। २ ।
यशोदेसी सुखनिद्रा हो लागली। राधिका ते गेली यमुनेसी। ३ ।
नेत्रासी पदर लावोनि रडत। अंतरीं अनंत आठवोनि। ४ ।
करूणा शब्द तिचा ऐकोनि श्रवणीं। उठला चक्रपाणि तेथोनियां। ५ ।
जावोनियां राधा धरिली पदरीं। तिजलागीं हरि समजावित। ६ ।
संसारासी माझ्या पडियेलें पाणी। ऐसें चक्रपाणि तुवां केलें। ७ ।
इकडे यशोदा ती जागी जवं होत। हरिसी धुंडीत तयेवेळीं। ८ ।
एखादी हा कळी घेऊन येईल आतां। पाहतसे माता चहूंकडे। ९ ।
पाउलांचा माग चालिली काढीत। पावली त्वरित यमुनातीरा। १०।
राधा तयेवेळीं म्हणे रे अनंता। पैल तुझी माता येत असे। ११।
मातेसी देखुनि गडबडां लोळत। यशोदा ते घेत कडेवरी। १२।
मातेसी म्हणत चोरोनि कंदूक। घेऊनियां देख आली येथें। १३।
माता म्हणे कां वो यासी रडविसी। चेंडु तूं हरिसी देईं वेगीं। १४।
मामी हा मजवरी घेई गे किटाळ। मजपाशीं जाण चेंडु नाहीं। १५।
कृष्ण म्हणे माते झाडा घेईं आतां। कंदूक तत्त्वता निघेल पैं। १६।
वस्त्र जंव झाडीत राधा तयेवेळीं। पडिला भूतळीं कंदूक तो। १७।
ऐसें देखोनियां लज्जित जहाली। हांसत वनमाळी नामा म्हणे। १८।

८०१. चेंडु देखोनियां यशोदा कोपली । म्हणे तयेवेळीं राधिकेसी । १ ।
महा नष्ट तुम्ही अवघिया गवळणी । माझा चक्रपाणि ब्रह्मचारी । २ ।
इतुकें ऐकोनि राधा ते चालिली । स्वगृहासी गेली आपुलिया । ३ ।
राधेचिया मनीं समजलें पूर्ण । ब्रह्मसनातन श्रीकृष्ण हा । ४ ।
इकडे यशोदा घेऊनि हरीसी । गेली मंदिरासी नामा म्हणे । ५ ।

८०२. मिळवुनि सौंगडे सांगती तयासी । चला गोरसासी देतों तुम्हां । १ ।
गेली असे एक गौळण जळाला । सांगे तो गोपाळा तेथें जाऊं । २ ।
न पुरेची हात दूध शिंक्यावरी । करावें मुरारी कैसें येथें । ३ ।
पाटावरी पाट रची वनमाळी । पाडीतसे डुळी मोहोरीनें । ४ ।
बडवोनि टिरी नाचतसे पेंदा । भलीले गोविंदा युक्ती केली । ५ ।
उगलाले गड्या कलुं नको गलबला । थांबाली ले गोला लोनियाचा । ६ ।
कोणी पिती दूध कोणी खाती दहीं । आली लवलाही गौळण ते । ७ ।
अहर्निशीं धराया पहातें मी तुज । जासी कैसा आज चोरटीया । ८ ।
मुखींहुनि पय टाकी तिच्या डोळां । नामा म्हणे पळा सांगतसे । ९ ।

८०३. एक म्हणे धरी स्तन । याचे उपटीन कान । १ ।
यशोदे तुला येईल राग । आपुल्या पोरा कांहीं सांग । २ ।
अंधारीं लपत । पोरें करिती आकांत । ३ ।
सांगतसों शिकवणा । खोडी नको करूं कृष्णा । ४ ।
तोंड करूनि वांकडें । मला म्हणे तशीच रडे । ५ ।
पोरां शिकवीत । गोरस आणा रे समस्त । ६ ।
आम्ही निजलों समस्त । काजळ मुखासी लावीत । ७ ।
मेले आणुनियां सर्प । माझ्या पोरा दावी दर्प । ८ ।
योगियांचें नये लक्षा । त्यासी लावूं म्हणती शिक्षा । ९ ।
अनंत गाऱ्हाणीं । नामा म्हणे कीर्ति वाणीं । १० ।

८०४. गाऱ्हाणें सांगाया । आल्या गोकुळींच्या स्त्रिया । १ ।
यशोदा ऐकत । पळे बाहेरी भगवंत । २ ।
एक म्हणे लोणी । माझें भक्षी चक्रपाणि । ३ ।
फोडितसे भांडें । विर्जिलिया म्हणे रांडे । ४ ।
गाई वासरें सोडितो । येऊन आम्हांसी सांगतो । ५ ।
अष्टदळ काढिलें अंगणीं । वरी मुते चक्रपाणि । ६ ।
घेऊनियां आला अग्न । तुझ्या घरासी लावीन । ७ ।
देईन मी तोंडावर । तुझ्या बापाचें हें घर । ८ ।
घेतसे वरखडे । शिव्या देऊनियां रडे । ९ ।
देखोनिया गरोदर । म्हणे केवढे उदर । १० ।
सांगती गौळणी । यशोदा तें ऐके कानीं । ११ ।
नामा म्हणे न मनी देव । माय म्हणे अवघी वाव । १२ ।

८०५. एकेकाळीं मोठा आनंद पैं झाला । नभीं उगवला पूर्ण चंद्र । १ ।
तेव्हां गोप आले विनविती गोपाळा । आतां जाऊं चला चोरीलागीं । २ ।
कोठें काय असे तें आम्हां ठाउकें । जाऊं एकमेकें मिळोनियां । ३ ।
तुझिये संगती वाढतो आनंद । दाविसी विनोद ब्रह्मादिका । ४ ।
नामा म्हणे ऐसें गोपाळ बोलिले । ऐकोनियां झालें देवा गोड । ५ ।

८०६. देव सांगे तुम्ही सामोग्री हे करा । सांगेन प्रकारा जाणोनियां । १ ।
तेणें सर्व काज साधेल तुमचें । ठेविलें ठायींचे ठावे पडे । २ ।
घ्यारे आतां वरी मृत्तिका गाळुनी । सराटे वेंचुनी वोंटीं भरा । ३ ।
डांगा एक आणा वेंचुनियां खडे । निघावें रोकडे एकसरा । ४ ।
नामा म्हणे ऐसे ऐकता गोपाळ । नाचती सकळ कृष्णापुढे । ५ ।

८०७. एक गोप तेव्हां स्त्रियेसी सांगत । सांठवीं समस्त नवनीत । १ ।
देवाचा नवस आहे पुरवणें । धरावें येथून अनसुट । २ ।
सांगोनियां ऐसें राहिला तो स्वस्थ । मागें स्त्रीनें कृत्य काय केलें । ३ ।

चोरोनियां घृत भरोनि घागरीं। नेवोनि शेजारीं ठेवियेल्या। ४ ।
गौळियानें तेव्हां संकल्प सोडिला। नवस फेडिला नामा म्हणे । ५ ।

८०८. गोपीनें घृतासीं चोरोनि ठेविलें। देवासी कळलें अंतर्यामीं । १ ।
सेजे घरीं होतें ठेविलें चोरून । सौंगडे घेऊन गेला तेथें। २ ।
आज्य घेऊनियां गोपाळांसी देत । आपण भक्षीत प्रेमानंदें। ३ ।
तृप्त होवोनियां गेला क्रीडायासी। पूर्ण नवसासी केलें त्याच्या। ४ ।
नामा म्हणे ऐसा वैकुंठनायक। दावीत कौतुक नानापरी। ५ ।

८०९. कांही दिवस लोटलियावरी। गोपी तिचे घरीं प्रवेशली । १ ।
म्हणे माझा कुंभ देई वो आणून। येरीनें सदन धुंडाळिलें। २ ।
म्हणे सये येथें नाहीं तुझें घृत । ऐकोनियां मात क्रोधावली। ३ ।
चोरी नवनीत तुझें नाहीं गेलें । माझें काय झालें पुसतसे। ४ ।
नष्टें अभिलाष केला सांग सत्य। बोलोनि निवांत राहिली ते। ५ ।
कलह करावा भ्रतारा कळेल । तो शिक्षा करील यथास्थित। ६ ।
न मिळे जाणोन म्हणे कृष्णार्पण। आलीसे बोलोन मंदिरासीं । ७ ।
नामा म्हणे शुक सांगे परीक्षिती। ऐशा किती ख्याति तुज सांगों। ८ ।

८१०. एकदां श्रीकृष्ण खेळत असतां। प्रवेशे अवचिता गोपीगृहीं । १ ।
दोन्हीं करीं तेव्हां नेत्र चाळीतसे । गोपी पुसतसे काय झालें। २ ।
कृष्ण म्हणे माझे दुखताती डोळे । उपाय न कळे करूं काय। ३ ।
पुत्राची जननी तिचें दूध मिळे । घालितांची डोळे बरे होती। ४ ।
गोपी म्हणे दूध देतें मी काढून। तें नेत्री घालून बरें करी । ५ ।
देव म्हणे दूध तूं काढून देसी । कैसा गुण त्यासी येईल सांग। ६ ।
माझिया करानें पिळून देसी स्तन। तरी येईल गुण लवकरी । ७ ।
ऐकतांचि गोपी धांवे मारावया। पळे उठोनियां नामा म्हणे। ८ ।

८११. यशोदे भोंवत्या मिळाल्या गौळणी । सांगती गाऱ्हाणीं नानापरी। १ ।
गोरस भक्षोनि फोडितो भाजन। गोकुळा सोडोनि जाऊं सये। २ ।

एक गोपी म्हणे माझ्या घरां येसी । बांधीन खांबासी तुजलागीं। ३ ।
यशोदेसी ऐसी सांगोनि गाऱ्हाणीं । चालिल्या कामिनी गृहाप्रती। ४ ।
नामा म्हणे गोपी बोलीली बांधीन । तिजवरी विघ्न करी देव। ५ ।

८१२. निशीं प्राप्त होतां भ्रताराचे शेंजे। गोपिका ती निजे आनंदानें। १ ।
संधी पाहोनियां प्रवेशला देव। करीत लाघव काय तेव्हां। २ ।
भ्रताराचे दाढी कांतेची ते वेणी। एकत्र करोनि ग्रंथी देत। ३ ।
करूनि कौतुक निघोनियां गेला । अरूणोदय झाला तये वेळीं। ४ ।
गोदोहनालागीं गोपी ते उठत । वेणी आंसडीत दाढीसंगें । ५ ।
भ्रतारासी तेव्हां बोले ते कामिनी । न धाय अजूनि मन कैसें । ६ ।
भ्रतारासी दाढी ओढितांचि जाण। सक्रोध होऊन बोलतसे। ७ ।
मस्त होवोनियां माजली धांगडी । करिसी ओढाओढी मजलागीं । ८ ।
नामा म्हणे तेव्हां उठोनि बैसती। आश्चर्य करिती मनामाजी। ९ ।

८१३. उभयतां तेव्हां कलह करिताती । आण वाहाताती परस्परें । १ ।
सोडूं जों पाहती सत्वर ग्रंथिका। न सुटे ब्रह्मादिकां कदाकाळीं । २ ।
सोडितां सुटेना जाळितां जळेना। कापितां कापेना कांहीं केल्या। ३ ।
स्त्रियेलागीं तेव्हां भ्रतार बोलत। तुजसंगें मृत्यु मज आला । ४ ।
दोघेंहि रडत बिदीमाजी येती । कोल्हाळ करीती तयेवेळीं । ५ ।
गोकुळींचे जन डोळां पहाताती। जाऊन सांगती नंदालागीं। ६ ।
नामा म्हणे नंद बैसला चावडी। घेऊन आवडी कृष्णजीला । ७ ।

८१४. गोपीगोप तेथें पातलीं त्वरित । हांसती समस्त देखोनियां। १ ।
कृष्ण म्हणे कैसी बांधिसी मजला । बांधिलें तुजला भगवंतें। २ ।
पायां ते पडती रडोनि बोलती । सोडवा म्हणती आम्हांलागीं । ३ ।
पाहोनि किंव त्यांची दया आली चित्ता। कृपेनें पाहातां मुक्त झालीं। ४ ।
नामा म्हणे तेव्हां वंदोनि देवासीं। गेलीं निजधामासी आनंदानें। ५ ।

८१५. नंदाचिये घरीं चंपाषष्ठी नेम। कुळी कुळधर्म मार्तंडाचा। १ ।
पक्वानेंही नाना रोटिया भरीत। केलीं अपरमित यशोदेनें। २ ।
वाघियामुरळी सांगितलीं दोन्हीं। आला चक्रपाणि खेळतांची। ३ ।
मातेलागीं म्हणे लागलीसे क्षुधा। थांबरे गोविंदा म्हणे माता। ४ ।
घेतलीसे आळी करी लगबग। विस्तारिलें सांग नैवेद्यासी। ५ ।
नेवोनियां पुढें देवांच्या ठेविले। बोलवा वहिलें आमंत्रिकां। ६ ।
तोंवरी मागे तो भक्षी नारायण। यशोदा आपण रागावली। ७ ।
दुरळ हा देव होय आतां कैसें। मार्तंडाचें पिसें लागे तुज। ८ ।
करी क्षणामाजी वांकडेंचि मुख। हरी खात वीख कालवलें। ९ ।
जाणीतला भाव मायेचें अंतर। करूनियां खरें दावी देव। १०।
वांकडिया हातें ग्रास घाली मुखें। मुखें तेंहि सुखें तैसें दावी। ११।
पिसाळल्यापरी करी वेडेचार। भय वाटे फार मायेलागीं। १२।
पूर्वीं म्यां सांगतां नायकसी कैसा। पुढें हा वोळसा वोढवला। १३।
पाचारिले देवऋषि हालविता सुपें। त्याचिया न भियें देव निघे। १४।
वासोनियां डोळे तयाकडे पाहे। कांपे तया भयें थरथरां। १५।
मंत्रूनियां पाणी आणिला अंगारा। तयाचा मातेरा केला देवें। १६।
नवसा न पावती गोकुळींच्या देवता। उपाय मागुता राहिलासे। १७।
चिंतावली माय मूर्च्छा आली तिसी। झाली पोरपिसी मोहजाळें। १८।
जाणोनि अंतर म्हणे कृष्णार्पण। तेव्हां आलें विघ्न दूर होय। १९।
नामा म्हणे देव पाहे कृपादृष्टी। जाणवलें पोटीं हाचि देव। २०।

८१६. गोपिका म्हणती यशोदा सुंदरी। करितो मुरारी खोडी बहु। १ ।
यशोदेप्रती त्या गौळणी बोलती। संकष्ट चतुर्थी व्रत घेई। २ ।
गणेश देईल यासी उत्तम गुण। वचन प्रमाण मानावें हें। ३ ।
गजवदनासी तेव्हां म्हणत यशोदा। माझिया मुकुंदा गुण देईं। ४ ।
ऐसें हें वचन ऐकुन कृष्णनाथें। सत्य गणेशातें केलें तेव्हां। ५ ।

एक मास खोडी देवें नाहीं केली। प्रचीत ते आली यशोदेसी । ६ ।
धन्य धन्य देव गणपती पाहे । यशोदा ती राहे उपवासी । ७ ।
इंदिराबंधूचा उदय होऊं पाहात। यशोदा करीत पूजनासी । ८ ।
शर्करामिश्रित लाडू येकवीस । आणिक बहुवस मोदक ते। ९ ।
ऐसा नैवेद्याचा हारा तो भरूनी। देव्हारां नेऊनि ठेवी माता। १०।
मातेसी म्हणत तेव्हां हृषिकेशी। लाडू केव्हां देसी मजलागीं। ११।
यशोदा म्हणत पूजीन गजवदन। नैवेद्य दाऊन देईन तुज। १२।
ऐसें म्हणुनियां माता बाहेर गेली। देव्हाऱ्याजवळी हरि होता। १३।
एकांत देखोनि हारा उचलिला । सर्व स्वाहा केला एकदांची । १४।
घेऊनियां ग्रास उगाची बैसला । भक्तांलागीं लीला दावीतसे। १५।
धूप घेवोनियां आली सदनातें । रिता हारा तेथें देखियेला । १६।
विस्मय बहुत मातेसी वाटला । नैवेद्य हरीला पुसतसे। १७।
कृष्ण म्हणे सत्यवचन मानीं माते। एक सहस्र उंदीर आले येथें। १८।
त्यांत एक थोर होता तो मूषक। वरी विनायक बैसलासे। १९।
सकळीक लाडू सोंडेनें उचलीले। सर्व आकर्षिले एकदांची। २०।
सर्वांगासी त्याने चर्चिला शेंदूर। सोंड भयंकर हालवितसे। २१।
उंदिर भ्यासुर भ्यालों मी देखुनि। वळली वदनीं बोबडी ते। २२।
न बोलवे कांहीं माझेनी जननी। क्षुधा मजलागोनी लागलीसे। २३।
लाडू मज देईं म्हणे जनार्दन। माता क्रोधें करून बोलतसे। २४।
माता म्हणे कृष्णा पाहूं तुझें वदन। लाडू त्वांचि पूर्ण भक्षियेले। २५।
हरि म्हणे माते लाडू ते बहुत । मावतील मुखांत कैसे माझ्या। २६।
गणपति सर्व लाडू गेलासे घेऊन। आलें विहरण मजवरी। २७।
हरी म्हणे मज मारूं नको माते। तुज वदनातें दावितों मी। २८।
कृष्णनाथें तेव्हां मुख पसरिलें। ब्रह्मांडें देखिलीं मुखामाजी । २९।
असंख्य गणपती दिसती वदनीं। पाहतसे नयनीं यशोदा ते। ३०।

मुखांत गणपति मातेसी बोलत । पूजावें त्वरित हरिलागीं। ३१।
ऐसें देखोनियां समाधिस्थ होत । चहूंकडे पाहात तटस्थ ते । ३२।
योगमाया तेव्हां हरीनें घालून । मातेपुढें जाण उभा असे । ३३।
यशोदा हरी कडेवरी घेत । मुखातें चुंबित आवडीनें। ३४।
घेऊनियां हरी घरात ती गेली। भोजना बैसली नामा म्हणे । ३५।

८१७. तळवे तळहात टेकीत । डाव्या गुडघ्यानें रांगत ।
रंगणी रंगनाथ। तो म्यां देखिला सये । १ ।
गवळण जसवंती पैं सांगे। आली कृष्णाचेनि मागें ।
येणें येणें वो श्रीरंगें। नवनीत माझें भक्षिलें । २ ।
एक्या हातीं लोण्याचा कवळु । मुख माखिलें अळुमाळु ।
चुंबन देतां येतो परिमळु। नवनीताचा गे सये। ३ ।
येणें माझें कवाड उघडिलें। येणें शिंकें हो तोडिलें।
दह्यादुधातें भक्षिलें। उलंडिलें ताकातें। ४ ।
ऐसें जरी मी जाणतें। यमुनापाणिया नव जातें।
धरूनि खांबासी बांधितें। शिक्षा लावितें गोविंदा। ५ ।
ऐसा पुराण प्रसिद्ध चोर । केशव नाम्याचा दातार।
पंढरपुरीं उभा विटेवर । भक्त पुंडलिकासाठीं। ६ ।

८१८. मार्गशीर्ष मासीं कात्यायनी व्रत। कुमारी समस्त आचरती। १ ।
अरुणोदयीं येती कालिंदीचे तीरीं। गाती त्या सुंदरी कृष्णलीला । २ ।
सिकतेची मूर्ति करूनि देवीची । पूजाअर्चा तिची करिताती। ३ ।
जोडोनियां कर करिताती स्तवना। ऐकें विज्ञापना आदि माये। ४ ।
नंदाचा नंदन देईं आम्हां पती। नामा म्हणे येती स्वस्थळासी। ५ ।

८१९. कालिंदीचे तीरीं वस्त्रें ठेविताती। जळांत रिघती सकळीक। १ ।
गड्यांसमवेत आला तेथें कृष्ण। करावया पूर्ण व्रत त्यांचें। २ ।

वस्त्रें घेवोनियां चढे वृक्षावरी। घाबरल्या नारी पाहोनियां। ३ ।
वस्त्रें देईं आतां आमुचीं मुकुंदा। जाऊनियां नंदा सांगों आतां। ४ ।
अच्युता अनंता कृष्णा गरूडध्वजा। दासी आम्ही तुझ्या सकळिका। ५ ।
वाजतसे सीत जाऊं पाहे प्राण। यशोदेची आण तुज असे। ६ ।
ऐकांनियां ऐसें नामा म्हणे हांसे। धर्म सांगतसे तयांलागीं। ७ ।

८२०. नग्न होवोनियां स्नान जे करिती। त्यांचीं व्रतें होती निरर्थक। १ ।
त्वरें करूनियां या गे मजपाशीं। सांगतों तुम्हांसी प्रायश्चित्त। २ ।
एकी आड एक गुह्यस्थानीं हात। आनंद बहूत मनामध्यें। ३ ।
करा नमस्कार सांगे वनमाळी। एक हस्त भाळीं लाविताती। ४ ।
देवां द्विजां ऐसा करितां नमस्कार। पाप याचें फार धर्मशास्त्रीं। ५ ।
ऐकोनियां ऐसें लाज सोडोनियां। पडताती पायां आदित्याच्या। ६ ।
वस्त्रें देत तेव्हां तयां जगजीवन। मनोरथ पूर्ण करीन मी। ७ ।
नामा म्हणे येती गोकुळासी नारी। चालिला श्रीहरि तेथुनियां। ८ ।

८२१. हरी तुझी ऐसी कैसी हे खोड। ध्रु०।
घेउनी चिमुटे मुळसी पळसी। गोपी तुज म्हणती हा दोड। १ ।
सोडुनि वांसरें गाईसी पाजिसी। यांत तुज काय मिळती जोड। २ ।
आडवा होउनी गोपीसी धरिसी। चुंबितां वदन मज म्हणसी सोड। ३ ।
अशा ह्या चेष्टा नामयासी करिसी। हरी तुझी ऐसी कैशी हे खोड। ४ ।

८२२. वारीं वो दसवंती आपुला तूं बाळ। विकटू हा खेळ खेळतसे। १ ।
धाकुटिया मुलां घेतो हा चिमोरे। काय करूं धुरे भीत असों। २ ।
घरींचा म्हातारा हाणितला येणें। काय सांगूं उणें तुजपाशीं। ३ ।
मी वो लटिकी तरी नामयासी पुसा। तुझा बाळू कैसा आसंदत। ४ ।

८२३. बाळ सगुण गुणाचें तान्हें गे। बाळ दिसतें गोजिरवाणें गे।
काय सांगतां गाऱ्हाणें गे। गोकुळींच्या नारी। १ ।

श्रीरंग माझा वेडा गे । याला नाहीं दुसरा जोडा गे ।
तुम्ही याची संगत सोडा गे । गोकुळींच्या नारी । २ ।
पांच वर्षाचें माझें बाळ गे । अंगणीं माझ्या खेळे गे।
कां लटकाच घेतां आळ गे । गोकुळीच्या नारी । ३ ।
सांवळागे चिमणा माझा । गवळणींत खेळे राजा ।
तुम्ही मोठ्या ढालगजा गे। गोकुळींच्या नारी । ४ ।
तुम्ही खाऊन लोण्याचा गोळा । आळ घेतां या गोपाळा ।
तुम्ही ठाईंच्या वोढाळा गे। गोकुळींच्या नारी । ५ ।
तुम्हीं लपवुनी याची गोटी गे। लागतां गे याचे पाठीं गे।
ही एवढीच रीत खोटी गे । गोकुळींच्या नारी । ६ ।
तुम्ही लपवून याचा भवरा गे। धरूं पाहतां सारंगधरा ।
तुम्ही बारा घरच्या बारा गे। गोकुळींच्या नारी । ७ ।
हा ब्रह्मविधीचा जनीता गे । तुम्हीं याला धरूं पाहतां गे।
हा कैसा येईल हातां गे। गोकुळींच्या नारी । ८ ।
नामा म्हणे यशोदेसी गे। हा तुझा हृषिकेशी गे ।
किती छळीतो आम्हासी गे। गोकुळींच्या नारी । ९ ।

८२४. आई मज म्हणसील अवगुणांचें । तरी मी काय करितों कोणाचें ।
जें जें होणार जयाचें । तें कां मजवरी घालिसी । १ ।
भट आलासे महाबळ । तेणें वर्णिला जन्मकाळ ।
तो चुकला ग्रहमूळ । तेणें त्यासी पीडिले । २ ।
माये तीच मावशी । तिनें मज घेतलें वोसंगासी ।
तिचे अंगीं होती विवशी । तिनें तिसी ग्रासिलें । ३ ।
दहीं भात रत्नताटीं । कालवुनि लाविली माझे ओंठीं ।
जेवितां काग घाली मिठी । धरूनि मुष्टी रगडिला । ४ ।

कैसी पाठविली रिठागांठी। ती घातली माझे कंठीं।
तेणें माझ्या गळां मिठी। मग म्यां दाढे रगडिली। ५।
खेळत होतों यमुनेतटीं। बक लागला माझे पाठी।
मग मी धरूनि चंचु उपटीं। धरणीवरी आपटिला। ६।
आई म्यां तुझें काय केलें। त्वां मज उखळासी बांधिलें।
रांगत रांगत अंगणीं आलों। तेणें वृक्ष उन्मळिले। ७।
ऐसा नाटकी हृषिकेशी। परब्रह्म दावी यशोदेसी।
विष्णुदास नामा अहर्निशीं। हृदय कमळीं पाहातसे। ८।

८२५. यशोदे घराकडे चाल मला जेवूं घाल ।ध्रु०।
साध्या गव्हांची पोळी लाटीं। मला पुरण पोळी करून दे मोठी।
नाहीं अडवीत गुळासाठीं। मला जेवूं घाल। १।
तूप लावून भाकर करीं। वांगें भाजून भरीत करीं।
वर कांद्याची कोशिंबिरी। मला जेवूं घाल। २।
आई गे खडिसाखरेचे खडे। लवकर मला करून दे वडे।
बाळ स्फुंदस्फुंदोनि रडे। मला जेवूं घाल। ३।
आई लहानच घे गे उंडा। लवकर भाजुन दे मांडा।
लांब गेल्या गाईच्या झुंडा। मला जेवूं घाल। ४।
आई मी खाईन शिळाघांटा। दह्याचा करून दे मठ्ठा।
नाहीं माझ्या अंगीं ताठा। मला जेवूं घाल। ५।
भाकर बरीच गोड झाली। भक्षुनी भूक हारपली।
यशोदेनें कृपा केली। मला जेवूं घाल। ६।
आई मी तुझा एकुलता एक। गाई राखितों नउ लाख।
गाई राखून झिजलीं नखं। मला जेवूं घाल। ७।
नामा विनवी केशवासी। गाई राखितो वनासी।
जाऊन सांगा यशोदेशी। मला जेवूं घाल। ८।

८२६. धन्य गोकुळ महीतळीं मंडळ। सुखावलें ब्रह्म जेथें झालें सगुण। १ ।
काय न कळे आवडी त्याचा भाव । सुख नेलें रे गोवळीं म्हणती देव। २ ।
आलें वैकुंठभवनीं विकृति । ते हे पाहवी गौळियांची विश्रांति। ३ ।
योगियांचे ध्यानीं उबगलें । ते या गौळियांचे अनुरागीं रंगलें । ४ ।
वेद श्रुतीसी पारू न कळे। कोण सुख सर्वांहुनि आगळें। ५ ।
नामया स्वामी आमुचें कुलदैवत । शरण जाऊनि गौळिया मागुं उच्चिष्ट। ६ ।

८२७. उपाधि निर्मळ शोभती चरण। नादबिंदु पूर्ण मध्यभागीं। १ ।
कदंबावरती चढे वनमाळी । शोभती निढळी ऊर्ध्वपुंड्र । २ ।
श्रवणीं कुंडलें शोभती नक्षत्र । श्रीमुख पवित्र दिसों येत । ३ ।
नामा म्हणे मज ढापवेना डोळे। करूणा कल्लोळे देखोनियां। ४ ।

८२८. चालियेले तेव्हां गडी आणि देव । खेळताती सर्व आनंदानें। १ ।
वत्साचिया वेषें वत्सासूर आला । माराया कृष्णाला परीक्षिती । २ ।
पाहोनियां ऐसें तयासी मारिलें । झोंकोनियां दिले आकाशातें। ३ ।
चला आतां जेवूं बसूं एके ठायीं। काढा रे लवलाही शिदोरीया। ४ ।
गोपाळ मिळोनि आनंदें जेविले। ब्रह्मरसे धाले कृष्णासंगें । ५ ।
उदक प्राशन करावया आले। बकानें देखिलें कृष्णजीला। ६ ।
दुष्टबुद्धि तेव्हां देवासी गिळीत। हृदय जाळीत उगळीला । ७ ।
धरूनियां हातें उभाची चिरीला । आनंद देवाला न समाये। ८ ।
नामा म्हणे आले घरासी सकळ । सांगताती बाळे वर्तमान। ९ ।

८२९. कंसाचिया घरा आला नारदमुनी। एकांतीं बैसोनी सांगतसे। १ ।
सातवा जो गर्भ जिराला म्हणती। रोहिणी प्रसवती बळीराम। २ ।
आठवा जो पुत्र देवकीसी झाला। वसुदेवें नेला नंदाघरीं । ३ ।
यशोदेची कन्या घेऊनियां येत। गेली आकाशांत मारीतां जे। ४ ।
तुझिया मानसीं आशंका येईल । होते रक्षपाळ माझे तेथें । ५ ।

ईश्वराची माव न कळे कोणाला। कळलें हें मजला त्याच्याकृपें। ६ ।
घेऊनियां शस्त्र उठला त्वरीत। करितों मी अंत वसुदेवाचा । ७ ।
तयेवेळीं म्हणे ब्रह्मयाचा सूत। ऐक तुज मात सांगतों मी । ८ ।
आधीं मारी पुत्र तुझे जे कां वैरी। असे तुझ्याघरीं मग यासी । ९ ।
सांगोनियां ऐसें शांतविलें त्यासी । गेला गोकुळासी नामा म्हणे। १० ।

८३०. गोकुळा येवोनि भेटे नंदादिकां। वैकुंठनायका सांगतसे। १ ।
कंसानें मांडिला अधर्म बहुत । मारावें त्वरित तयालागीं। २ ।
लावोनियां आग आपण विझविली। तेचि परी केली नारदानें । ३ ।
सांगोनियां ऐसें विणा सांवरोन। निघाला तेथून नामा म्हणे । ४ ।

८३१. दुःखाची निवृत्ति सुखाचें तें सुख। पाहतां श्रीमुख गोविंदाचें। १ ।
अंगणीं रांगत गुलगुला बोलत । असूर रूळत चरणातळीं। २ ।
नामा म्हणे हातीं लोणियाचा उंडा। गौळणी त्याच्या तोंडा भुललिया। ३ ।

८३२. वृषभाच्या रूपें आला रिठासूर। इंद्रादि सुरवर भीती त्यासीं। १ ।
बहू देतो त्रास गोकुळींच्या जना। धांवधांव कृष्णा मारी याला। २ ।
जगजेठी तेव्हां धरितसे शिंगें । सारितसे मागें भुजाबळें । ३ ।
पाडोनियां खालीं दिला पाय वर। मारिला असुर नामा म्हणे । ४ ।

८३३. गोकुळीं अनर्थ होताती बहुत। मिळोनी समस्त विचारिती। १ ।
वृद्ध ते म्हणती येतें आमुच्या मना। जाऊं वृंदावना सकळीक। २ ।
समस्तां मानला तयांचा विचार। निघती नारीनर शीघ्र तेव्हां। ३ ।
अहिर्निशीं देवा करिती जतन। नामा म्हणे मन गोविंदा पें। ४ ।

८३४. करावया वनभोजन। जाती गोकुळींचे जन । १ ।
कोणी भोजन करिती। कोणी देवा खेळविती । २ ।
डोळे झांकीत श्रीपती। दावी निद्रेची आकृती। ३ ।
बहुत खेळलासे खेळा। आतां निजवा गे बाळा। ४ ।

वस्त्रें घालुनी शकटातळीं । निजविती वनमाळी। ५ ।
क्षणक्षण निजला देव । रडे उठे वासुदेव। ६ ।
मुलालागीं म्हणे तेव्हां । माझा कान्होबा खेळवा। ७ ।
रागें रागें झाडी लात । गाडा मोडोनि पाडीत । ८ ।
नामा म्हणे वाटी धन । नंद वांचला नंदन । ९ ।

८३५. विचारित हो श्रीपती । जे म्यां जावें वनाप्रती । १ ।
राखावया गायी । भार उतरावया मही । २ ।
एके दिनीं सायंकाळीं । नंदा पुसे वनमाळी। ३ ।
उद्यां जाईन मी राना । घेऊनियां जी गोधना । ४ ।
बुद्धीचा चालक । नामा म्हणे हाचि एक। ५ ।

८३६. प्रात:काळीं मुलें येताती सकळ। उठरे गोपाळ म्हणताती। १ ।
आळस देवोनी उठे देवराणा। बळिराम गोधना सोडीतसे। २ ।
घालोनिया स्नान काकुळती येत। सांभाळा भगवंत वनामध्यें। ३ ।
जवळींच खेळा जाऊं नका दूरी। सांभाळा मुरारी प्राण माझा। ४ ।
होताती उत्पात याजवरी मोठे। मोडतील कांटे सांभाळावें। ५ ।
आसनीं शयनीं भोजनीं जतन करा। नामया दातारा केशिराजा। ६ ।

८३७. उठोनियां प्रात:काळीं । देवें मुरली वाजविली। १ ।
गडी मिळोनी समस्त। घ्यारे शिदोऱ्या सांगात। २ ।
अलंकार घालिताती। दिसे सुशोभित मूर्ति । ३ ।
नामा म्हणे स्वामी माझा । आला भक्तांचिये काजा। ४ ।

८३८. माराया कृष्णासी । कंसें पाठविला केशी । १ ।
असे तो प्रतापी । आला अश्वाचिये रूपीं । २ ।
देवा डसाया धांवला। धरूनि पायीं झुगारिला। ३ ।
मुखीं देऊनियां हात। श्वास कोंडी जगन्नाथ। ४ ।
नामा म्हणे पडलें प्रेत । हर्ष सुरवरां बहुत । ५ ।

८३९. शेळ्या मेंढियांचा खेळ । आतां खेळूं रे सकळ । १ ।
कोणी मेंढ्या होती । कोणी चोर म्हणताती । २ ।
म्हणती रात्र झाली । आतां जावे वनमाळी । ३ ।
कोणी श्वान होती । चोरा डसाया धांवती । ४ ।
तेथें व्योमासुर येत । गोपाळाचा वेष धरित । ५ ।
करोनियां चोरी । नेऊन ठेवी पर्वतदरीं । ६ ।
हें तो देवासि कळलें । नामा म्हणे संहारिलें । ७ ।

८४०. कंसें पाठविला आला तृणावर्त । धुळीनें समस्त व्यापियेलें । १ ।
दुष्टबुद्धि तेव्हां उचली देवासी । धरियेलें त्यासी कंठीं देवें । २ ।
यशोदा पाहात न दिसे श्रीकृष्ण । ऊर बडवून शोक करी । ३ ।
गौळणींचा मेळा मिळाला समस्त । कोणी कृष्णनाथ नेला सयें । ४ ।
न लगे घरदार बुडाला संसार । दावा गे श्रीधर तान्हें माझें । ५ ।
ठावें असतें ऐसें बांधित्यें पोटासीं । कोठें गुंतलासी बाळा माझ्या । ६ ।
धांवा गे धांवण्या पाहा गें लेंकरूं । शोक अनिवारू करीतसे । ७ ।
शिणल्या भागल्या येतों तुम्हां घरा । मुख हें उदारा दावीं कृष्णा । ८ ।
सांडूं पाहे प्राण यशोदा सुंदरी । हंबरडा मारी वत्सालागीं । ९ ।
चेपोनि नरडें गतप्राण केला । भूमीसीं पाडिला दैत्य तेव्हां । १० ।
नामा म्हणे वरी खेळत गोविंद । पाहोनि आनंद सकळांसी । ११ ।

८४१. कंस धाडी अघासुर । मारी नंदाचा कुमर । १ ।
एक ओंठ घाली खालीं । दुजा मेघाच्या मंडळीं । २ ।
गाई गोपाळ उदरीं । देवा कळलें अंतरीं । ३ ।
आंत प्रवेशला कृष्ण । रूप धरीत वामन । ४ ।
क्षणार्धेंची मारी । भक्तजनांचा कैवारी । ५ ।
भेणें गोपाळ पडिले । कृपा दृष्टि उठविले । ६ ।

तेज अद्‌भुत निघालें । कृष्णमुखीं प्रवेशलें । ७ ।
भक्तासी रक्षीत । नामा म्हणे कृष्णनाथ । ८ ।

८४२. आनंदें खेळत । राम गडी कृष्णनाथ। १ ।
गडी म्हणती रामा । ताडफळें देई आम्हां । २ ।
सकळ मिळोनि । आले धेनुकांचे वनीं । ३ ।
वृक्ष हालवोनि । फळें पाडिलीं मेदिनीं । ४ ।
येत धांवोनी असुर। करी तयाचा संहार । ५ ।
भक्तांचा अंकित । नामा म्हणे कृष्णनाथ । ६ ।

८४३. दुष्ट दुराचारी । गोपाळाचा वेष धरी । १ ।
दैत्य ओळखिला । रामें प्रलंब मारिला। २ ।
देव करिती जयजयकार । पुष्पें वर्षती अपार। ३ ।
सूर्य आलासे माध्यान्हा। देवा बाहाती भोजना । ४ ।
नामा म्हणे पाचारती । गडी एकत्र बैसती । ५ ।

८४४. अहर्निशीं कंस बसे चिंताक्रांत। विचार पुसत प्रधानासी । १ ।
प्रतिज्ञा करूनि शत्रुवधा जाती। ते मागें न येती परतोनि । २ ।
आतां पुरूषार्थी कोण पाठवावा। तो मज सांगावा निवडोनि। ३ ।
सांगती प्रधान धाडा असुरासुर। तंव तो असूर उभा राहे । ४ ।
म्हणे मृत्यु नसे मज कोणा हातीं। द्वापारीं मारूती गुप्त झाला । ५ ।
ऐकोनियां ऐसें आनंद मानसीं। गौरविलें त्यासी नानापरी । ६ ।
नामा म्हणे काळें बोलविलें त्यासी । सत्वर वनासी येता झाला । ७ ।

८४५. आनंदें वनात खेळताती गोप । गायींचे कळप चरताती। १ ।
अकस्मात दैत्य देखती दुरोन । कृष्णा आलें विघ्न म्हणताती । २ ।
लपें तूं कान्होबा म्हणताती गडी। घालितों घोंगडी तुजवरी। ३ ।
घाबरले तेव्हां समस्त गोपाळ। पाहोनि घननीळ बोलतसे। ४ ।

तुम्ही कांहीं चिंता न करा मानसीं । मारितों मी यासी क्षणामाजीं । ५ ।
राहोनियां उभा पाहात अंतरीं । यासी मृत्यु करीं कोणाचिया । ६ ।
वातात्मजा हातीं मरण असे यासी । कळलें देवासी नामा म्हणे । ७ ।

८४६. गायी गोप तेव्हां लपवोनि क्षणेक । जानकीनायक झाला देव । १ ।
आकर्ण नयन हातीं धनुष्यबाण । करीतसे ध्यान मारुतीचें । २ ।
स्वामीचा तो धांवा ऐकोनियां कानीं । हडबडिला मनीं कपींद्र तो । ३ ।
निघोनि त्वरित वनामाजी आला । चरणासी लागला प्रेमभावें । ४ ।
म्हणे स्वामी कांहीं सेवकासी आज्ञा । करावी सर्वज्ञा दयानिधी । ५ ।
देव म्हणे बारे काय सांगूं फार । पैल तो असूर येत आहे । ६ ।
तुझ्याहातें आहे तयासी मरण । म्हणोनि स्मरण केलें तुझें । ७ ।
तयासी जावोनि मारीं त्वां आतां । चरणीं ठेवूनि माथा निघाला तो । ८ ।
दुर्जनें तेवेळीं मारुती पाहिला । म्हणे काळ आला कोठोनियां । ९ ।
धरूनियां नरडी केला गतप्राण । पुनरपि येऊन वंदीतसे । १० ।
नामा म्हणे दोन्ही जोडोनियां कर । बोलिला उत्तर काय आतां । ११ ।

८४७. त्रेतायुगीं ख्याती करोनियां थोर । वधिले असूर रावणादी । १ ।
कोण्या हेतुस्तव पुन्हा आगमन । सांगा कृपा करून दासालागीं । २ ।
ऐकोनियां वचन बोले सर्वेश्वर । द्वापारीं अवतार आठवा हा । ३ ।
तुझे भेटीस्तव रूप हें धरिलें । दावीं तें वहिलें कपी म्हणे । ४ ।
कृष्णलीला पाहूं हेत आहे चित्ता । दावीं सीताकांता दीनालागीं । ५ ।
चतुर्भुज रूप दाविलें प्रगट । शिरीं मोरमुगुट शोभतसे । ६ ।
गुंजाहार गळां वैजयंती माळा । कांसेसी पिंवळा पीतांबर । ७ ।
नवलक्ष गाई गोपही तितुके । खेळती कौतुकें करोनियां । ८ ।
नामा म्हणे तेव्हां स्तुति ते करीत । न कळे तुझा अंत ब्रह्मादिकां । ९ ।

८४८. द्वापारींची ठेव संपूर्ण पाहून। विनवी जोडून करालागीं । १ ।
रामरूप धरून मज बोळवावें । तें रूप राहावें हृदयामाजी । २ ।
मनोरथ त्याचा ऐकोनी श्रवणीं। झाला चापपाणी तात्कालीक। ३ ।
पाहोनियां ध्यान करूनि नमन । निघाला तेथून वायुसुत। ४ ।
घेवोनियां आज्ञा सेतुबंधा गेला । ध्यानस्थ बैसला नामा म्हणे। ५ ।

८४९. अनेक पुष्पांच्या साजताती माळा । गुंजाहार गळां विलसताती । १ ।
रक्त पितांबर आरक्त अधर। चरणीं सुंदर चालताती । २ ।
रक्त चंदनाची घेतलीसे उटी। मयूरपत्रवेंठी शोभताहे। ३ ।
शिंगें रंगविती देऊनियां रंग। चालती श्रीरंग मागें मागें । ४ ।
चित्तीं सर्वकाळ राहे ऐसें ध्यान । नामा म्हणे धन्य तोचि एक। ५ ।

भगवान श्रीकृणांचा गोपाळ काला

८५०. शिवादि वंदिती ज्याचे पायवणी । त्यासी पायांवरी न्हाणी यशोदा ते। १ ।
नंद पुण्य लेखा नकळे आम्हांप्रती। शुक परीक्षिती सांगतसे। २ ।
सनकादिक ज्याचे ध्यानीं झाले पिसे। गायी चारीतसे गोकुळांत । ३ ।
गडियांसी काला वांटीत श्रीधर। कौतुक सुरवर पाहताती । ४ ।
नामा म्हणे सुख देईल भक्तांसी। वधील दुष्टांसी स्वामी माझा। ५ ।

८५१. आणा उचित उचित उचिते । भाणा भात आईतें । १ ।
भात सारा भात सारा । हरिहरास्मरणी । २ ।
गाई गोपाळापें हरी । आणा तरी शिदोऱ्या। ३ ।
नामा म्हणे काल्या मिसें । श्रीनिवास स्मरावा। ४ ।

८५२. एके ठायीं करूनी अन्न। हातें वाढी नारायण। १ ।
हें पाहोनी सुरवर । चित्तीं करिती विचार। २ ।
धन्य पुण्य गौळीयांचे । आम्हां अन्न मिळे कैचें। ३ ।
एक असे युक्ति । हात धुवील श्रीपति। ४ ।

उच्छिष्टाचे मिषें । देव जळीं झाले मासे। ५ ।
हें कळलें धननीळा । सांगतसे हें गोपाळा । ६ ।
चला वृंदावना जाऊं । नामा म्हणे उदक घेऊं। ७ ।

८५३. गडी आणि रमापती । तेव्हां आनंदें जेविती। १ ।
कोणी मांडिताती पानें । वरी ठेविताती अन्नें । २ ।
कोणी ठेवी मांडीवरी । कोणी जेवी भूमीवरी । ३ ।
कोणी पसरिती चवाळें । कोणी अंथरती काळें । ४ ।
गोळे घेऊनियां हातीं । येरयेरातें हाणिती । ५ ।
पाहाताती देव। धन्य धन्य त्यांचा भाव । ६ ।
मिटकीया देती । देवा वांकुल्या दाविती। ७ ।
माया मोही ब्रह्मादिका । नामा म्हणे तोचि एका। ८ ।

८५४. जन्म गेले याचे राखतां गाई। याचिया बोला विश्वास काई। १ ।
गोधनें राखितो आपण पेंढारा । तुझ्यानी मिळती पाणियाचा थारा। २ ।
हातीं डांगा खांदीं कांबळा। तुझ्या गाई आम्ही राखों गोपाळा। ३ ।
आठ कोटी नव बहात्री गाई । गोधनें बैसलीं आपुले ठायीं। ४ ।
घालीं गोधनें बैसलीं वाडां। संत पाहों आले तंव झोंपा उघडा। ५ ।
गोधनें चरती बाराही रानें । माझें मन तुझें वासरूं तान्हें। ६ ।
गोधनें चरितां कृष्ण सांगाती । विष्णुदास नामा देतुसे वळती। ७ ।

८५५. ब्रह्मादिकां पाहतां ठक पडियेलें। पहाहो कैवल्य गौळिया जोडलें। १ ।
कोण्या सेवे ऋणी हा केला नकळे। परब्रह्म आमुचें आहे सांवळें। २ ।
या गोकुळाचेनी पाडे पाहतां । सुख वैकुंठी न दिसे सर्वथा। ३ ।
ऐसा अभिनव आनंदु जाणतो । गोकुळींचें तृण तरूवर तरी होतों। ४ ।
कामक्रोध लावियेला येणें निवे । तेणें सुखें शुद्ध लागलीसे सवें। ५ ।
नामया स्वामी हृदयींचा विसांवा। आपुलें सर्वस्व देऊनियां जोडावा। ६ ।

८५६. त्रिभुवनींचें जीवन कीं अमरांचें ठेवणें । कैसे भाग्य लाहाणें लक्ष्मीचे । १ ।
धन्य गौळियांचें धन्य धन्य जिणें । ज्या घरीं खेवणें परब्रह्म । २ ।
अंगें खेळवणें परब्रह्म गौळीजणें । लीला सामावणें रोमरंध्रीं । ३ ।
नामा म्हणे तें दैवचि कारण । झालें खेळवणें परब्रह्म । ४ ।

८५७. गौळियांचीं पोरें वांकुल्या दाविती । क्रोधावला चित्तीं ब्रह्मदेव । १ ।
चोरोनियां नेत गोवत्स गोपाळ । पाहूं याचें बळ किती आहे । २ ।
जाणोनियां चित्तीं देव हांसतसे । सामर्थ्य पाहातसे पुत्र माझा । ३ ।
तेथून आणावीं नव्हे हें उचीत । म्हणेल किंचित पराक्रम । ४ ।
नामा म्हणे ऐसें विचारिलें चित्तीं । करीतसे श्रीपति काय तेव्हां । ५ ।

८५८. गायीवत्सगोपाळ केलीसे निर्माण । न लागतां क्षण परीक्षिती । १ ।
पूर्ववत सर्व न्यून कांहीं नाहीं । करीता पाही क्षणामाजी । २ ।
इच्छामात्रें करी ब्रह्मांडाच्या कोटी । त्यासी काय गोष्टी अपूर्व हे । ३ ।
सायंकाळीं गेले गोकुळाभीतरीं । आपुलाल्या परी घरीं सर्व । ४ ।
ब्रह्मादिकां ज्याचा नकळेची पार । मानवा विचार न कळे कांहीं । ५ ।
ऐसा हा समर्थ नामयाचा धनी । वंदी पायवणी सदाशीव । ६ ।

८५९. एक संवत्सर झालासे सकळां । पाहावया आला ब्रह्मदेव । १ ।
पूर्ववत गायी गोपाळ देखिले । आश्चर्य वाटलें तेव्हां त्यासी । २ ।
बह्मांडांत ब्रह्मा दुजा असे कोण । केलेंसे उत्पन्न याजलागीं । ३ ।
घेवोनियां गेलों तेची आहे येथें । जावोनियां तेथें पाहातसे । ४ ।
भ्रांतीनें व्यापीलें तयाचें तें मन । देखतों मी स्वप्न किंवा सत्य । ५ ।
नामा म्हणे एके ठायीं उभा राहे । न्याहाळून पाहे सकळांसी । ६ ।

८६०. चतुर्भुज दिसे शंखचक्र हातीं । मुकूट शोभती सर्वांलागीं । १ ।
कर्णींचीं कुंडलें वैजयंती माळा । देखतसे डोळां ब्रह्मदेव । २ ।
कौस्तुभ हृदयीं श्रीवत्सलांछन । बाहूचीं भूषणें पाहातसे । ३ ।
चरणीं तोडर पीत पीतांबर । तेजें दिवाकर लोपतसे । ४ ।

आपादपर्यंत तुळसीच्या माळा। मुद्रिका दशांगुळा रत्नाचिया। ५ ।
केशराचे टिळे नेत्र कमलाकार। दंती इंदुकर बैसलेती। ६ ।
कोटीकृष्ण मूर्ति कोटि ब्रह्म दिसती । स्तवनीं स्तविताती सुरवर। ७ ।
नामा म्हणे ऐसें दावीत गोविंद। झालासे सावध ब्रह्मा तेव्हां। ८ ।

८६१. ओळखे बापाला। ब्रह्मा धावोनियां आला। १ ।
नेत्रीं अश्रूंचिया धारा। कांपतसे थरथरा। २ ।
घाली नमस्कार। म्हणे अपराधी मी थोर। ३ ।
जोडोनियां हात। नामा म्हणे स्तुति गात। ४ ।

८६२. श्रवणमात्रें जळती पापाचे पर्वत। ऐकें ब्रह्मगीत शुक म्हणे। १ ।
धरूनि विश्वास करी जो पठण। तरेल तो जाण भवसिंधू। २ ।
आपण तरेल नव्हे हें नवल। कुळें उद्धरील सकळही। ३ ।
एकेक अक्षर निर्दळील महा पाप। करा याचा जप शौनक हो। ४ ।
नाम घेतां धांवे अनवाणी पाय। कोमळ हृदय कृष्णजीचें। ५ ।
न विचारितां याति कुळ अमंगळ। न पाहे काळ वेळ धांव घेई। ६ ।
शरणागता नेदी काळाचिये हातीं। नामा म्हणे चित्तीं दृढ धरा। ७ ।

८६३. भवसिंधु तराया एकचि उपाय। ध्यावे तुझे पाय वासुदेवा। १ ।
गोविंद गोपाळ वाचेसी निखळ। उद्धरे तात्काळ कलीमाजी। २ ।
अहर्निशी कीर्ति गाती भाविक भोळे। त्यांनीं तुज जिंकिलें ब्रह्मा म्हणे। ३ ।
नामा म्हणे ऐसें दाविलें सुगम। नलगे तुम्हा नेम नाना कोटी। ४ ।

८६४. कृष्णभक्तीविण तरला आहे कोण। द्यावा निवडून एक तरी। १ ।
कार्य आणि कारण लटका हा शीण। वर्म न कळोन वांयां गेलें। २ ।
नामा म्हणे माझी केशव माउली। कृपेनें दाविली वाट मज। ३ ।

८६५. धन्य त्या गोपिका धन्य त्यांच्या गाया। धन्य महीमा या ब्रह्मा म्हणे। १ ।
विश्वात्मा जो हरी क्रीडे या वनांत। तृणादि समस्त धन्य धन्य। २ ।
धन्य गोवर्धन धन्य वृंदावन। वृक्षादि पाषाण धन्य धन्य। ३ ।

धन्यहें गोकूळ धन्य हे गोपाळ। व्रजवासी सकळ धन्य धन्य। ४ ।
धन्य ही यशोदा स्तन दे मुकुंदा। धन्य तूंची नंदा त्रैलोक्यांत। ५ ।
ब्रह्मसनातन वेदासी नकळे। तें गड्यांसवें खेळे अरण्यांत। ६ ।
विश्वाचा जो बाप नंद त्याचा पिता। यशोदेसी माता म्हणतसे। ७ ।
सद्गदित कंठ नेत्रीं जळ वाहे। नामा म्हणे काय मागतसे। ८ ।

८६६. इतुकें मागतसें तुज। वनीं जन्म देईं मज। १ ।
सुखें करूनी राहीन। तुझे पाहीन चरण। २ ।
बहुत शीणलों। आतां तुजपाशीं आलों। ३ ।
न करीं अव्हेर। दास तुझा मी किंकर। ४ ।
ब्रह्मा येतो काकुळती। नामा म्हणे देवाप्रती। ५ ।

८६७. काय देशील यांजला। ब्रह्मा म्हणे न कळे मला। १ ।
म्हणसी देईन मी मुक्ति। तरी ऐक रमापति। २ ।
मारायासी आले। त्यांसी स्वरूपीं मिळविलें। ३ ।
येथोनियां नवजासी। मज कळलें मानसीं। ४ ।
आणोनियां देत। गायी गोपाळ समस्त। ५ ।
घाली पोटामध्यें डोई। क्षमा करीं माझे आई। ६ ।
आज्ञा घेवोनियां गेला। नामा म्हणे स्वस्थ झाला। ७ ।

८६८. मेघःशाम वर्ण झालासी सगुण। कार्य आणि कारण तुज नमों। १ ।
गुंजाहार गळां मयुरपुच्छे वेंष्टी। कृपाळु जगजेठी तुज नमों। २ ।
वनपुष्पमाळा आपाद शोभती। लक्ष्मीच्या पति तुज नमों। ३ ।
वेणू वाजविसी गायी त्या चारीसी। न कळे कोणासी तुझी लीला। ४ ।
हातीं तुझ्या कवळ शोभे पीतांबर। चरण सुंदर तुज नमों। ५ ।
घेवोनि अवतार दुष्टांसी मारिसी। भक्तांसी रक्षिसी निरंतर। ६ ।
रावण कुंभकर्ण मारीसी आत्मारामा। सोडविलें आम्हां बंदीहुनी। ७ ।
तुझें मी बालक वेडें अविचारी। नामा म्हणे करीं कृपा आतां। ८ ।

८६९. यमुने पांवळी देखियेली मूर्ती । तळपती दीप्ति तेजोमय । १ ।
सांवळें सुंदर ओंकार वर्तुळ । मध्यें घननीळ पाचारितो। २ ।
सुरंग ओतिली प्रेमतनु छाया । तेणें तुझी माया काय वाणूं । ३ ।
नामा म्हणे विठो चातुर्या सुजाणा । गुणागुणीं किरणा प्रभा भासे । ४ ।

८७०. उठोनि प्रात:काळीं गौळणी बोलती । जाईल श्रीपती वना आतां । १ ।
चला जाऊं आतां पाहूं गे श्रीमुख । हरेल ही भूक डोळियांची। २ ।
तांतडीनें येती नंदाचिया घरा । मुख दावीं उदारा कृष्णराया। ३ ।
कुरळे हे केश सुहास्य वदन । आकर्ण नयन शोभताती। ४ ।
अरुणोदय प्रभा अधरीं दिसती । हिरे झळकती दंत तुझे । ५ ।
भोंवया व्यंकटा सरळ नासिक। पाहोनियां मुख सुख होय । ६ ।
लल्लाटीं शोभत केशराचा टिळा। वर बिंदु रेखिला कस्तुरीचा । ७ ।
वैजयंती माळा किरीट कुंडलें। नामयानें केलें निंबलोण । ८ ।

८७१. कालिंदीचे डोहीं कालियाची वस्ती । ऐक परीक्षिती चरित्र हें। १ ।
पक्षीश्वापदांनीं सोडियेलें स्थळा। निघताती ज्वाळा तया डोहीं। २ ।
विषाचियायोगें झाडें जळताती। जीवन न घेती कोणी त्याचें। ३ ।
वैकुंठनायक तया वनीं आला । गोपाळांचा मेळा बरोबरी । ४ ।
हुतुतु हमामा लपंडाई खेळती। देवासी म्हणती लपें आतां । ५ ।
तृषाक्रांत गाई झाले ते गोपाळ । पिती तेव्हां जळ कालिंदीचें। ६ ।
लहानाली मुलें नाहीं तया ज्ञान। झाले गतप्राण सकळांचे। ७ ।
नामा म्हणे तेव्हां कृपादृष्टी पाहात । उठवी समस्त गायी गडी । ८ ।

८७२. जगजेठी तेव्हां क्रोधावला चित्तीं । करीन मी शांति तुझी आतां । १ ।
माझिया लेंकरा दिधलासे त्रास । करीन मी नाश आतां तुझा । २ ।
त्रैलोक्यांत कोण ऐसा हो समर्थ । माझे शरणागत मारील जो। ३ ।
माझिया भक्तां कोण गांजी निर्दय। करीन प्रळय त्याजवरी । ४ ।

स्फुरताती दंड कांपती अधर। उठला सत्वर जगदीश। ५ ।
कळंबाचे वृक्षीं देव चढतसे । पीतांबर सोगे खोंवीयले। ६ ।
जगद्गुरू तेव्हां पुष्पमाळा काढी । टाकितसे उडी जळामध्यें । ७ ।
नामा म्हणे शोकें व्यापिलें समस्त। करूनि एकांत मनें ऐका। ८ ।

८७३. घालीतसे वेढे दिसतसे जळीं । आकांत सकळीं मांडियेला । १ ।
गडी रडताती वत्स पळताती । कपाळ पिटिती सकळीक। २ ।
तुजवांचोनीयां रक्षी कोण आम्हां। काय सांगूं रामा सकळीक। ३ ।
रूसल्या आमुचें करी समाधान । तुजवीण वन ओस वाटे। ४ ।
आम्हांसाठीं तुवां दुष्टासी मारिलें। कोण आतां लळे पुरवील। ५ ।
तुजवांचोनियां आम्ही सर्व दीन। न जाऊं येथून गोकुळासी। ६ ।
वियोगानें तेव्हां पक्षी रडताती । आतां कृष्णमूर्ती कैंची आम्हां। ७ ।
बोलोनियां ऐसें निस्तेज पडती। नदी वाहत होती स्थीरावली। ८ ।
नामा म्हणे होती दुश्चिन्हें बहुत । गोकुळीं समस्त विचारिती। ९ ।

८७४. यशोदा व्याकूळ जाहालीसे प्राणें। सुखी असो तान्हें वनामाजी । १ ।
उठती तिडका स्तनीं माझ्या फार। लवतसे नेत्र वेळोवेळां । २ ।
जीव तळमळी दाटे माझा प्राण। केव्हां मी पाहीन पाडसासी। ३ ।
गोकुळींचे जन निघाले सकळ। पाहाताती गोपाळ वनामध्यें। ४ ।
कलिंदीच्या तीरीं पडिले सकळ। पाहोनि कोल्हाळ करीताती। ५ ।
कपाळ पिटिती यशोदा रोहिणी। आतां चक्रपाणि कैंचा आम्हां। ६ ।
धांव धांव कृष्णा दावीं रे वदना। पाजूं आतां पान्हा कोणालागीं। ७ ।
तुझिया कौतुकें कंठीं मी संसार। जळतें अंतर तुजसाठीं। ८ ।
कोणावरी आतां घालूं अलंकार। बुडालें हें घर माझें आतां। ९ ।
नामा म्हणे शोकें जाऊं पाहे प्राण। सकळाचें जीवन कृष्णनाथ। १०।

८७५. नंद म्हणे माझें बुडालें जहाज। अभाग्यासी मज कृष्ण कैचा। १।
काय माझें तप संपूर्ण सरलें। म्हणोनि बुडालें तान्हें माझें। २।
चिंतेनें व्याकूळ पिटी वक्षस्थळा। दावा रे सांवळा प्राण माझा। ३।
आलिया अतीता त्रासें दवडीलें। म्हणोनि बुडालें बाळ माझें। ४।
प्रात:काळीं पाहुं कोणाचें मी मुख। येथुनियां सुख नाहीं नाहीं। ५।
समस्तांची दृष्टी करी तुज कष्टी। म्हणोनि जगजेठी टाकियलें। ६।
गोकुळींचे जन देऊं पाहाती प्राण। वाचाया कारण काय आतां। ७।
अभय देतसे बळिभद्र सर्वांसी। मारून दुष्टांसी येईल आतां। ८।
अंतर्यामीं जाणे जन झाले वेडे। नामा म्हणे वेढे काढितसे। ९।

८७६. तयाचे मस्तकीं नाचे नारायण। आरंभी गायन जगदीश। १।
त्रैलोक्याचा भार घाली हृषीकेशी। दमीत दुष्टासी स्वामी माझा। २।
होतां एक क्षण झाला तेव्हां क्षीण। जाऊं पाहे प्राण काळीयाचा। ३।
तेव्हां त्याच्या स्त्रिया करिताती स्तुती। लक्ष्मीच्या पती कृपाळूवा। ४।
यज्ञेशा अच्युता गोविंदा माधवा। दयानिधि केशवा कृष्णनाथा। ५।
श्रीधरा वामना अगा वासुदेवा। ऐकावी ही देवा विज्ञापना। ६।
आम्हांलागीं आतां देईं चुडेदान। धरिती चरण कृष्णजीचे। ७।
दीनाचा दयाळ दासाचा कैवारी। नामा म्हणे हरि उतरला। ८।

८७७. राहूं नका येथें जावें समुद्रासी। सांगे हृषीकेशी सकळिकां। १।
तुझिया मस्तकीं असे माझा चरण। न भक्षी तुज जाण पक्षीराज। २।
दिव्य सुमनांच्या घालिताती माळा। पूजिती सांवळा बाप माझा। ३।
अनर्घ्य रत्नांचे देती अलंकार। श्रीमुख सुंदर पहाताती। ४।
जांबुनदातटीं घालिती भोजन। निघती तेथून सकळीक। ५।
आला भगवान आनंदले गडी। उभारिती गुढी जन तेव्हां। ६।
काळिया आख्यान स्मरे जो मानसीं। न डंखिती त्यासी सर्पकुळें। ७।
अहर्निशीं याचें करी जो पठण। नामा म्हणे विघ्न नाहीं तेथें। ८।

८७८. आला वनमाळी। मग भेटती सकळी। १ ।
यशोदा रोहिणी। पोटीं धरिती चक्रपाणि। २ ।
गायी धांवताती । कृष्ण अंगातें चाटिती। ३ ।
उड्या मारिताती। गडी आनंदें नाचती। ४ ।
न वर्णवे आनंद । नामयाची बुद्धि मंद। ५ ।।

८७९. झाला अस्तमान तेथेंचि रहाती। ऐकें परीक्षिती अद्भुत हें। १ ।
निद्रेनें व्यापिलें असे तेव्हां सर्वां। लागला वणवा तया स्थानीं। २ ।
गायी पळताती पक्षी उडताती । पिलीं पडताती कृष्णापुढें। ३ ।
हाहा:कार झाला धांव धांव कृष्णा। वांचवीं रे प्राणा सकळांच्या। ४ ।
तुझीं आम्ही बाळें वाचवीं रे आम्हां। धांव धांव रामा म्हणताती। ५ ।
आक्रोशें रडती मारिताती हांका। वैकुंठनायका रक्षीं आम्हां । ६ ।
दीनांचा दयाळ मनाचा कोमळ। घाली अग्निज्वाळ मुखामाजी। ७ ।
होतां प्रात:काळ सकळ चालिले। नामा म्हणे आले गोकुळांशी। ८ ।

८८०. डोहामाजीं वास होता बहुत दिवस। आतां कासावीस काय सांगूं। १ ।
विक्राळ होऊनि आला चक्रपाणि। कालिया निर्वाणीं ध्यान करी। २ ।
नको काढूं मज उदका बाहेरी । दंडवत करी कालिया तो। ३ ।
नामा म्हणे ऐसा काढिला विखारी। कीर्ति वानूं तरी किती देवा। ४ ।

८८१. हुंबरीच्या मिषें हुतुतु खेळती। गड्यांशीं श्रीपति सर्वकाळ । १ ।
कळंबाचे झाडाखालीं कुंकुमाचे सडे। गोपाळा पवाडे दावीतसे । २ ।
काय काय सोंग घेत नानापरी। गोपिकांचे घरीं काम सारीं। ३ ।
नामा म्हणे ऐसी अगाध जे कीर्ति। भोळ्या भक्तांप्रति दावीतसे। ४ ।

८८२. करिती गायन रामकृष्णहरी। गोकुळींच्या नारी जाती तेथें। १ ।
शंख नामा तेथें आलासे गुह्यक। नाहीं त्या विवेक पापियासी। २ ।
उपजला काम तयाचिया मना । घालोनि विमाना स्त्रिया नेत। ३ ।

धांव धांव रामा नेतसे हो आम्हां। अगा मेघश्यामा कृष्णनाथा। ४ ।
नेतो स्त्रिया काय न कळेचि देवा । यासी करूं द्यावा अपराध। ५ ।
हातीं वृक्ष दोघे ऐसें पाहोनियां। टाकोनि तो स्त्रिया पळतसे। ६ ।
घालितांचि वृक्ष प्राणासी मुकला। मणी त्याचा दिला बळीभद्रा। ७ ।
भक्तांसाठीं मारी दुष्टां जगजेठी। नामा म्हणे तुटी विसरेना। ८ ।

८८३. गोपिकांचा मेळा आला गृहाप्रती। काय त्या म्हणती नंदालागीं। १ ।
परब्रह्म साक्षात् क्षीरसागरवासी। त्या कैसा धाडसी वनामध्यें। २ ।
ब्रह्मा आणि इंद्र आले गोकुळासी। वर्णिती कृष्णासी तुम्हीं देखा। ३ ।
तेहेतीस कोटी देव जयांतें प्रार्थित। त्यासी अरण्यांत रूपती कांटे। ४ ।
दैत्यांचा हा भार जाहला पृथ्वीसी। कंस वधायासी आला येथें । ५ ।
त्याजसाठीं फार श्रमताती योगी। कैलासाचा योगी ध्यान करी। ६ ।
भ्रांती कारे तुज पडे वेळोवेळां। पाहातोसी डोळां चरित्रास। ७ ।
नामया सुकृत झालें असे फार। म्हणोनि विचार नाठवेची। ८ ।

८८४. त्रिभंगी देहुडे उभे वृंदावनीं। वेणु चक्रपाणि वाजवितो। १ ।
व्याघ्रावरी गायी टाकिताती माना। बाळें स्तनपाना विसरती। २ ।
सर्प आणी नाग मुंगुसें बैसती । जळेंही वाहाती विसरलीं। ३ ।
हस्ती सिंह एके ठायी बैसताती। भ्रमर भुलती वेणुनादें। ४ ।
विंचरिती वेणी तेथें राहे फणी। करितां भोजनीं ग्रास मुखीं । ५ ।
उदकाचे कुंभ गोपिकांचे शिरीं। यमुनेचे तीरीं वेडावल्या। ६ ।
जाहाले तटस्थ त्रिलोकिंचे जीव। विसरला शीव देहभावा। ७ ।
नामा म्हणे व्योमीं उभ्या देवांगना । पाहोनियां कृष्णा भुलताती । ८ ।

८८५. वेणु वाहुनि चित्त दुहिलें। रूप दावुनि मज मोहियलें। १ ।
वेधु वेधकु गोपाळ लाघवी । जीवा लावियली आवडी नित्य नवी। २ ।
दृष्टीपुढें माझें ध्यान ठेवियेलें। वृत्तिसहित मन तेथें माझें गोविलें। ३ ।

शुद्ध शामकमळदळ लोचनु । पांवा वाजवितसे देहुडा रुणझुणु । ४ ।
तया प्रभा दिसती दिशा निर्मळ । कृष्ण पाहतां मन झालें व्याकुळ । ५ ।
नामया स्वामीचें अनुपम्य रूपडें । पाहतां मन फिरलें माघारें । ६ ।

८८६. नको वाजवू श्रीहरी मुरली । तुझ्या मुरलीने तहान भुक हारली । ध्रु० ।
गोपाळ गड्यांचा मेळ । हरी संगे खेळ । कुंजवनी रमली । १ ।
खुंटला वायुचा वेग । वर्षत मेघ । जळी स्थिरावली । २ ।
मुरलीचे नादे देव । ऋषी गण गंधर्व । समाधी गळली । ३ ।
नामा चरणीचा दास । मागतसे आस । आशा नाही पुरली । ४ ।

८८७. तृणाचिया लोभें गायी गेल्या दुरी । पाचारी मुरारी नामें त्यांचीं । १ ।
चंद्रभागे गंगे भागीरथी यमुने । येईं ताम्रपर्णे धांवोनियां । २ ।
सरस्वती प्रवरे कालिंदी नर्मदे । येईं तुंगभद्रे धांवोनियां । ३ ।
देवाजीचा शब्द ऐकोनियां कानीं । येताती धांवोनि नामा म्हणे । ४ ।

८८८. प्रात:काळीं सांगे सकळांसी कृष्ण । नका घेऊं अन्न आज कोणी । १ ।
सोडोनियां गायी चालीले वनासी । गडी हृषीकेशी खेळताती । २ ।
वर्जियलें आम्हां नका घेऊं अन्ना । खावें काय कृष्णा आजी आतां । ३ ।
गडीयांसी सांगे वैकुंठींचा राणा । सांगावें ब्राह्मणा जावोनियां । ४ ।
वनीं उपवासी आहे रामकृष्ण । द्यावें त्यासी अन्न कृपा करोनि । ५ ।
गोपाळासी तेव्हां धाडी वासुदेव । पाहावया भाव याज्ञिकांचा । ६ ।
जोडोनियां हात वंदिती द्विजांसी । धाडिलें आम्हांसी कृष्णनाथें । ७ ।
नामा म्हणे ऐसें सांगती गोपाळ । याज्ञिकां सबळ अभिमान । ८ ।

८८९. पडे प्रायश्चित्त बोलों नका कोणी । ऐकूं नये कानीं शब्द यांचा । १ ।
स्वर्गसुखासाठीं करिताति यज्ञ । टाकिती अवदान अग्निमुखीं । २ ।
भोक्ता वनीं आला न कळेचि त्याला । पूर्ण ब्रह्म कृष्णाला न जाणती । ३ ।
कृपाळु बहुत परीक्षिती राया । उद्धार कराया पाठविलें । ४ ।

इच्छामात्रें पाडी अन्नाचे पर्वत । काकुलती येत अन्नासाठीं । ५ ।
गडियांसी कळे तेथील आकार । निघती सत्वर तेथुनियां । ६ ।
येवोनियां कृष्णा सांगितलें त्यांनीं । हांसे चक्रपाणि नामा म्हणे । ७ ।

८९०. कृष्णा पांच खासा उथळ दिसती । लाहानाल्या भिंती त्याजवरी । १ ।
विस्तु घालिताती गवत आंथरती । बडबड करीती अवघेजण । २ ।
घालुनियां तूप हातीं घेती चाटू । करीती ॐ फट् अक्षवेळ । ३ ।
लांकडाचें पाळें घेउनि बैसला । मिळालासे मेळा त्याजपुढें । ४ ।
एवढेंसें भांडें तांदुळ शिजविती । तुजला काय देती त्यातुनियां । ५ ।
घडिघडी उठती घडिघडी बैसती । तें काय श्रीपति आम्हां सांग । ६ ।
काय चतुराई असे त्या गोवळा । भावासी भुलला नामा म्हणे । ७ ।

८९१. गडियांसी तेव्हां सांगितलें देवें । स्त्रियांसी सांगावें जाऊनियां । १ ।
नको कृष्णा द्वीज आम्हांसी मारिती । अभय श्रीपती त्यांसी देत । २ ।
त्वरें करोनियां गेले स्त्रियांपाशीं । सांगितलें त्यांसी वर्तमान । ३ ।
ऐकोनियां ऐसें उठिल्या सत्वर । वर्जिती भ्रतार तेव्हां त्याते । ४ ।
एका ब्राह्मणानें स्त्रियेसी बांधिलें । प्राणासी सोडिलें परीक्षिती । ५ ।
सुकुमार सांवळा राजीवलोचन । पहाताती कृष्णमुख तेव्हां । ६ ।
आनंदानें नेत्री वाहातें जीवन । पुसे वर्तमान नामा म्हणे । ७ ।

८९२. घरा जावें ऐसें सांगे पुरूषोत्तम । ऐकोनियां श्रम फार होय । १ ।
दयानिधि ऐके अगा मेघश्यामा । धाडूं नको आम्हां येथूनियां । २ ।
तुजसाठी आम्ही सोडिलें भ्रतारां । चरणी देईं थारा देवराया । ३ ।
देव ना संसार आम्हां झालें कृष्णा । सांगावें हें कोणा दुःख आतां । ४ ।
तुमचे भ्रतार वंदिती आम्हांसी । सांगे हृषीकेशी भिऊं नका । ५ ।
सांगतांची ऐसें चालियेल्या सर्व । पाहाती केशव वेळोवेळां । ६ ।
द्विजाचे मानसीं होय अनुताप । निंदिती आप आपणातें । ७ ।
भोजन करूनी गडी रामकृष्ण । निघती तेथून नामा म्हणे । ८ ।

८९३. इंद्राचा विभाग भक्षी नारायण। रूप गोवर्धन धरूनियां । १ ।
क्रोधावला इंद्र गौळियां निंदीत। दावीन सामर्थ्य तुम्हां आतां। २ ।
पोरांच्या बुद्धीनें वर्तताती सर्व । धरुनियां गर्व तेची करी। ३ ।
प्रलय मेघाच्या काढिल्या शृंखला । वर्षावें गोकुळा जाऊनियां । ४ ।
आज्ञा म्हणोनियां वंदियेला इंद्र। कोपे जैसा रूद्र प्रलयींचा। ५ ।
मुसळाच्या धारा मेघ वर्षताती । गारा पडताती शिळा ऐशा। ६ ।
मरताती पक्षी श्वापदें अपार। हिंवें नारीनर कांपताती। ७ ।
नामा म्हणे गायी हंबरडा फोडिती । येऊनी पडती कृष्णापुढें । ८ ।

८९४. काकुळती येती सकळिक लोक। पाहासी कौतुक काय आतां। १ ।
मागें बहुतापरी रक्षियलें आम्हां। अगा पुरूषोत्तमा दीनबंधु। २ ।
कोण तुजविण आम्हांसि रक्षिता। उदारा अनंता जगजेठी । ३ ।
शरण शरण अगा वासुदेवा। अच्युता माधवा नारायणा । ४ ।
विलंब केलिया जातील रे प्राण। धरिती चरण नामा म्हणे। ५ ।

८९५. सकळिकां तेव्हां देवें आश्वासिलें । इंद्रे हें मांडिलें विघ्न येथें। १ ।
महेंद्राचा रंक करीन क्षणांत । पाहें पुरूषार्थ दावीन मी । २ ।
रक्षिणार यांसी आहें मी गोविंद । उतरीन मद तुझा आतां । ३ ।
शरणागता मारी ऐसा कोण थोर। मशक पामर पाहूं आतां। ४ ।
यासाठीं करीन सृष्टीचा उभारा । लागों नेदी वारा दु:खाचा मी। ५ ।
गोवर्धना तुम्ही चला रे सकळ । दावितों मी बळ इंद्रा आतां। ६ ।
उचलिला गिरी प्रथम अंगुळीं। नामा म्हणे बळी बाप माझा। ७ ।

८९६. राहा याचे तळीं आनंदें करूनी । मानूं नका मनीं भय याचें । १ ।
पाहूं किती दिवस पडतो पाऊस । धरीन नि:शेष प्रलयांत । २ ।
सांगतांचि ऐसें राहाती सकळ । वर्णिताती बळ परस्परें । ३ ।
सौंगडे म्हणती तेव्हां ते समस्त । लावा की रे हात सकळीक। ४ ।

उगेची श्रमती बालकें अज्ञान । म्हणे नारायण काढा हात। ५ ।
सप्त दीन होती सांगतो योगींद्र । पाहावया इंद्र येता झाला। ६ ।
अद्‌भुत चरित्र पाहून गेली भ्रांत । मेघासी सांगत पुरे करा । ७ ।
नामा म्हणे इंद्र चित्तीं चिंतावला। अपराध घडला समर्थाचा। ८ ।

८९७. राहिला पाऊस निघावें बाहेर । सांगे विश्वंभर सकळांसी। १ ।
दीनबंधू तेव्हां ठेवी पर्वतासी । भेटती देवासी सकळीक। २ ।
आयुष्य बहुत तुज होवो कृष्णा । वांचविले प्राणा सकळांच्या। ३ ।
विष्णुदास नामा ओंवाळून जाय। येगे माझे माय भेटी देईं। ४ ।

८९८. वाहातसे नेत्रीं इंद्राचिये नीर। अपराधी थोर देवराया । १ ।
क्षमा करीं आतां अच्युता अनंता। अगा कृष्णनाथा दीनबंधू । २ ।
तुझिया दासासी दुःख म्यां दिधलें । भ्रांतीनें मोहिलें मन माझें। ३ ।
दावीं तुज थोरी न करींच सेवा। करा दंड देवा मजलागीं। ४ ।
तूंचि माझा बाप तूंचि माझी आई। क्षमा कृष्णाबाई करीं आतां। ५ ।
दैत्य मारावया भूतळीं आलासी। भक्तांला रक्षिसी निरंतर। ६ ।
जगद्‌गुरू माझा धनी वनमाळी। जोडोनि आंजुळी उभा असे। ७ ।
चतुर्भुज गळां वैजयंती माळा। पाहातसे डोळां नामा म्हणे । ८ ।

८९९. गोविंदा माधवा केशवा वामना। मायातीता कृष्णा तुज नमों। १ ।
गोवर्द्धनधरा देवा विश्वंभरा । निर्गुण निराकारा तुज नमों। २ ।
जनार्दना हरि कृपाळु हृषिकेशा । पुराणपुरषा तुज नमों। ३ ।
अव्यक्ता क्षेत्रज्ञा अचिंता कुटस्था। भुवनत्रयनाथा तुज नमों। ४ ।
अनंत ब्रह्मांडें तुझिये उदरीं। घनश्यामा हरि तुज नमों। ५ ।
देवराया तुझें कोमळ हृदय। कृपादृष्टी पाहें मजकडे। ६ ।
तुझा मी किंकर आहें वासुदेवा। अभय या जीवा देईं आतां । ७ ।
नामा म्हणे घाली चरणासी मिठी। बोले जगजेठी स्वामी माझा। ८ ।

९००. तुझा मोडिला म्यां यज्ञ। ऐक तयाचें कारण। १ ।
न करिसी रे स्मरण। सुखारूढ तुझें मन। २ ।
विसरलासी मज। अनुग्रह केला तुज। ३ ।
ऐसें सांगे नारायण। नामा म्हणे सावधान। ४ ।

९०१. आणुनि सुरभि करी अभिषेक। येती सकळिक मरुद्गण। १ ।
सुरवरांची दाटी करिती नमस्कार। होतसे अपार पुष्पवृष्टी। २ ।
वेदमंत्रघोष ऋषि करिताती। अप्सरा नाचती थैयथैय। ३ ।
नारद तुंबर गंधर्व गायन। वर्णिताती गुण कृष्णजीचे। ४ ।
यथाविधि इंद्र पूजी विश्वंभरा। जोडोनियां करा उभा राहे। ५ ।
आज्ञा घेऊनियां जाय स्वस्थळासी। येती गोकुळासी सकळीक। ६ ।
चरित्र जो कोणी उच्चारील वाचे। जळती पापाचे पर्वत हे। ७ ।
नामा म्हणे ऐसें सांगतसे शुक। सूत पुराणिक शौनकासी। ८ ।

९०२. आकाश गडगडी विद्युल्लता तळपती। अनिवार मेघ सणसणां वरूषती। १ ।
राखियलें येणें देवकीनंदनें। गोपाळ म्हणती आमुचें कान्हे। २ ।
गोवर्धनगिरी उचलोनि निजकरीं। राखिलें यापरी नामा म्हणे। ३ ।

९०३. गौळी म्हणती हृषिकेशी। दावी आपुल्या स्थळासी। १ ।
सखा तूंची कृष्णा। आमुची पुरवावी वासना। २ ।
दावी वैकुंठ सकळां। क्षण एक पाहूं डोळां। ३ ।
नामा तेथील रहिवासी। आला स्थापाया धर्मांशीं। ४ ।

९०४. लोपतां आदित्य चढे चंद्रप्रभा। वृंदावनीं शोभा सुशोभित। १ ।
देहुडा पाउलीं उभा तये वनीं। वेणू चक्रपाणि वाजवितो। २ ।
ऐकतांचि नाद गोकुळींच्या नारी। पाहावया हरि निघताती। ३ ।
भ्रतार सेजेसी टाकुनि उठती। वाढितां पंगती निघताती। ४ ।
स्तन देतां बाळें टाकिलीं भूमीसी। मोकळिया केशीं निघताती। ५ ।
नामा म्हणे ऐशा गेल्या देवापाशीं। आनंद मानसीं न समाये। ६ ।

९०५. वनामध्यें कां गे आलांती सकळ । विनोदें गोपाळ म्हणतसे । १ ।
निशींमाजीं व्याघ्र फिरताती रानीं । जावें सकळांनीं घरां आतां । २ ।
ऐकोनिया ऐसें कठीण वचन । चालिलें जीवन नेत्रींहूनी । ३ ।
वेणुनाद दूत धाडिला आम्हांसी । आलिया म्हणसी जावें आतां । ४ ।
शहाणा चतुर आहेसी नेटका । वैकुंठनायका विचारावें । ५ ।
कामाग्नीनें कृष्ण धरिती सकळ । मांडियेला खेळ मन्मथाचा । ६ ।
एक एक नारी एक एक कृष्ण । करावया पूर्ण इच्छा त्यांची । ७ ।
प्रकृतीसी ऐसा भुलला गोविंद । करिती आनंद नामा म्हणे । ८ ।

९०६. झाला अभिमान धन्य आम्हीं आतां । लक्षुमीच्या कांता भोगीतसों । १ ।
गुप्त झाला तेव्हां वैकुंठनायक । करिताती शोक सकळीक । २ ।
निघाल्या तेथुनि फिरताती वनें । यशोदेचें तान्हें धुंडावया । ३ ।
वृक्ष आदि पक्षी पुसती तयांसी । तुम्हीं हृषिकेशी देखियेला । ४ ।
मृगासी पुसती देखियेला डोळां । सांगा रे सांवळा कोणी तरी । ५ ।
आम्हांवरी तुम्हीं काय रे कोपतां । सांगा रे भगवंता पुसतसों । ६ ।
कुरवंडी करू सकळांचे प्राण । देऊं त्या भूषण अंगावरील । ७ ।
नामा म्हणे जेथें असे अभिमान । तेथें नारायण नाहीं नाहीं । ८ ।

९०७. ऐकावें चरित्र परीक्षितिराया । बरोबरी जाया एक असे । १ ।
तोडोनियां पुष्पें करी अलंकार । घालीत श्रीधर तिजवरी । २ ।
नये क्षणभरी योगियांचे ध्यानीं । घालितसे वेणी आवडीनें । ३ ।
वंदियेली शिवें चरणींची गंगा । करीतसे भांगा नीट तिच्या । ४ ।
गोपिकांच्या वेषें प्रगटल्या श्रुती । गुह्य हें तुजप्रती सांगितलें । ५ ।
घेवोनियां तिसी गेला कुंजवना । व्रजांकुश चिन्हा उमटती । ६ ।
गोपिकांचा मेळा येतसे तांतडी । युगा ऐसी घडी झाली तयां । ७ ।
नलगेची शोध शीणती सकळा । न जाती गोकुळा नामा म्हणे । ८ ।

९०८. चंद्राच्या प्रभेनें चमकती पाउलें । दुरोनि देखिलें गोपिकांनीं । १ ।
कृपणाचें धन होतें ते चळलें । तयांसि लाधलें अवचिता । २ ।
एकीमागें एक धांवताती नारी । आहे येथें हरी ऐसें वाटे । ३ ।
घेवोनियां रज लाविताती भाळा । पाहती सकळा न्याहाळूनि । ४ ।
बरोबरी नारी कोणी तरी असे । पाउलाचे ठसे उमटले । ५ ।
पापिणिगे आम्ही तुम्ही सकळिका । पुण्याची अधिका म्हणुन भोगी । ६ ।
बरोबरी तिसी होय अभिमान । झालासे स्वाधीन माझ्या देव । ७ ।
कडे घेसी तरी येतें बरोबरी । चालवेना हरी मज आतां । ८ ।
जाणोनि अंतर ठकविलें भगवंतें । नामा म्हणे तेथें रडतसे । ९ ।

९०९. मागोनियां गोपी आल्या तिजपासीं । कोठें हृषिकेशी सांग आम्हां । १ ।
टाकोनियां गेला मज पूतनारी । येथेंचि मुरारी गुप्त झाला । २ ।
वैकुंठनायका अगा नारायणा । दावीं रे वदना एक वेळा । ३ ।
कृष्णाचें चरित्र सकळ करिती । मन रंजविती नामा म्हणे । ४ ।

९१०. सरोवरीं कमळें तैसे तुझे नेत्र । त्याहुनि विचित्र दिसताती । १ ।
कृपाळुवा ऐकें अगा हृषिकेशी । आम्ही तुझ्या दासी मोलाविण । २ ।
कामरूपदैत्य मारितो आम्हांसी । भक्तांसी रक्षिसी कीर्ति जगीं । ३ ।
दीनासी रक्षिसी दुष्टांसी मारिसी । धर्माला स्थापिसी निरंतर । ४ ।
घेवोनियां शस्त्र मारावें सकळां । आलासे कंटाळा नामा म्हणे । ५ ।

९११. सुकुमार सांवळे जैसीं रातोत्पळें । दावीं तीं पाऊलें कृष्णराया । १ ।
ध्वजवज्रांकुश पद्म तें शोभलें । दावीं तीं पाऊलें कृष्णराया । २ ।
दमोनियां दुष्टां बाहेर काढिलें । दावीं तीं पाऊलें कृष्णराया । ३ ।
रांगतां अंगणीं विमलार्जुन मोडिले । दावीं तीं पाऊलें कृष्णराया । ४ ।
अघासुरा हृदयीं उभे जी राहिले । दावीं तीं पाऊलें कृष्णराया । ५ ।
नामा म्हणे ज्यांतें वरूणानें पूजिलें । दावीं तीं पाऊलें कृष्णराया । ६ ।

९१२. सकळांचें तुझ्या हातीं असे सूत्र। यशोदेचा पुत्र नवसिया। १ ।
नंदाचिया ऋणा फेडाया आलासी। कळलें आम्हांसी तुझ्याकृपें। २ ।
तेहेतीस कोटी देव ब्रह्मा सदाशीव। प्रार्थितातो सर्व तुजलागीं। ३ ।
यादवकुळटिळका वैकुंठनायका। विधीच्या जनका भेट आतां। ४ ।
नामा म्हणे मुख दावीं कृष्णनाथा। हरेल ही व्यथा वियोगाची। ५ ।

९१३. शरणागता तारी भवसिंधु त्वरीत। ठेवीं बा तो हात शिरावरी। १ ।
अरण्यांत दुष्ट दैत्यांसी मारीत। ठेवीं बा तो हात शिरावरी। २ ।
वेणू पांवा जया हातांत शोभत। ठेवीं बा तो हात शिरावरी। ३ ।
घेवोनि शिदोऱ्या गड्यांसी वांटीत। ठेवीं बा तो हात शिरावरी। ४ ।
रक्षावया व्रजां उचलिला पर्वत। ठेवीं बा तो हात शिरावरी। ५ ।
सुवर्णाचीं कडीं भूषणें अमूप। ठेविता निष्पाप नामा म्हणे। ६ ।

९१४. अभिमानें घाला घातला आम्हांसी। म्हणुनि लपलासी देवराया। १ ।
तुजवांचोनियां जाऊं पाहे प्राण। दाखवी वदन एक वेळा। २ ।
मुकुट कुंडलें श्रीमुख सांवळें। केशरी लाविलें गंध भाळीं। ३ ।
पाहोनियां जीवीं होय फार सुख। हरेल ही भूक डोळियांची। ४ ।
तुजवांचोनिया आम्हां नाहीं कोणी। तिहीं त्रिभुवनीं नामा म्हणे। ५ ।

९१५. आम्हावरी कां रे धरियेला राग। काय तुझें सांग आम्हीं केलें। १ ।
रडतसों आम्हीं मारितसों हांका। विश्वाच्या जनका नायिकसी। २ ।
कामाग्नीनें आम्हीं जळतों सकळ। करावें शीतळ अधरामृतें। ३ ।
नामा म्हणे देईं एक वेळ भेटी। तुजसाठीं कष्टी फार होतो। ४ ।

९१६. चरणासीं शरण तुझिया जे येती। तेचि उतरती भवसिंधु। १ ।
लक्ष्मीनें ज्यातें असे आराधिलें। ठेवीं तीं पाउलें स्तनावरी। २ ।
आवडीनें शिवें मस्तकीं वंदिलें। ठेवीं ती पाउलें स्तनावरी। ३ ।
नामा म्हणे ऐशा करिताती स्तुती। शिंपीयेली क्षिती अश्रुपातें। ४ ।

९१७. वाज्जवोनी वेणु पसरिलें जाळें। आम्हांसी न कळे कपटिया तूं । १ ।
दुखवोनि सर्वां टाकियेलें वनीं। गेलासी वधुनी पारधिया । २ ।
धरूनियां धीर न राहावे कृष्णा। देऊं मग प्राणा सकळिकां । ३ ।
सकळांच्या हत्या येती तुजवरी। नामा म्हणे हरि भेट आतां । ४ ।

९१८. त्रिविधतापें प्राणी होताती संतप्त। शीतळ करीत कथामृतें। १ ।
अमृतापरीस तुझी कथा अधिक। सांगतसो ऐक देवराया। २ ।
स्वर्गी जें अमृत प्राशन करिती। पुण्य सरल्या येती मृत्यु लोकां। ३ ।
तुझी कथा देत अच्युत पदासी। न विचारीं मानसीं याति कांहीं। ४ ।
नाहीं चतुराई बोबडे हे बोल। संतोषे विठ्ठल नामा म्हणे। ५ ।

९१९. गायी घेवोनियां जासी जेव्हां राना। आमुचिया मना दुःख वाटे। १ ।
सुकुमार सांवळीं जैसीं रातोत्पळें। त्याहुनि कोंवळे पाय तुझे। २ ।
खडे कांटे बहु कठिण तृण मुळें। ठेवीसी पाउलें तयावरी। ३ ।
पावतोसी क्लेश अगा वासुदेवा। म्हणोनियां जीवा दुःख वाटे। ४ ।
सांगतसों आम्ही नित्य यशोदेसी। धाडूं नको यासी वनामध्यें। ५ ।
नामा म्हणे होय सकळांचा उद्धार। म्हणोनि श्रीधर वना जाय। ६ ।

९२०. तुजवांचोनियां वैकुंठनायका। आम्हांसी घटिका युग होय। १ ।
अस्तमान होतां येसी तूं गोकुळीं। मुखावरी धुळी गोरजांची। २ ।
कुरळ हे केंश सुंदर नासिक। पाहोनियां सुख फार होय। ३ ।
लवती पांपण्या न सोसवे आम्हां। अहिर्निशी नामा हेंचि गाय। ४ ।

९२१. टाकियेलें आम्हीं पतिबंधुसुतां। आलोंत अच्युता तुजपाशीं। १ ।
आमुची ही इच्छा करिशील पूर्ण। आहेसी कठीण ठावें नाहीं। २ ।
घालोनियां कूपीं कापियेला दोरा। साधियेलें वैरा आपुलिया। ३ ।
वरोनियां टाकी मोठासा पर्वत। म्हणती समस्त नामा म्हणे। ४ ।

९२२. तुझे भेटीविण । जाती सकळांचे प्राण । १ ।
दया तुझिया मना । कां रे नये नारायणा । २ ।
बोलवेना आतां । कंठ शोषला अनंता । ३ ।
ऐसें पाहोनियां । नामा म्हणे आली दया । ४ ।

९२३. देतसे दर्शन । सकळांसी नारायण । १ ।
झाला सकळा आनंद । हृदयीं धरिला गोविंद । २ ।
टाकोनियां आम्हां । कां गेलासी पुरूषोत्तमा । ३ ।
तुम्हां झाला अभिमान । नामा म्हणे सांगे खूण । ४ ।

९२४. सकळांची इच्छा करीतसे पूर्ण । भुलला श्रीकृष्ण त्यांच्या भावा । १ ।
विमानीं बैसोनि सुरवर पाहाती । गंधर्व गाताती सप्तस्वरें । २ ।
विणे वाजताती मृदंगाचे घोष । वाचे तो उल्हास वर्णवेना । ३ ।
न जाय चंद्रमा न जाती नक्षत्रें । पाहाती सर्वत्र रासक्रीडा । ४ ।
जलक्रीडा करी लक्षुमीचा पती । लाळ घोटीताती देवस्त्रिया । ५ ।
धन्य त्या गोपिका धन्य त्यांचें पुण्य । भोगिताती कृष्ण पूर्णब्रह्म । ६ ।
नामा म्हणे होय कामाची ते पूर्ती । नव्हे वीर्यच्युती गोविंदाची । ७ ।

९२५. होता प्रात:काळ सांगतसे तया । जावें येथोनियां शीघ्र आतां । १ ।
क्षणोक्षणा पाहाती देवाजीचें मुख । येती सकळीक गोकुळासी । २ ।
परिक्षिती ऐके ऐका कौतुकासी । होत्या त्यांजपाशीं त्यांच्या स्त्रिया । ३ ।
म्हणोनियां कोणी नाहीं विचारिलें । अंतरीं न कळे दुजियाला । ४ ।
यथामती रास वर्णिला देवाचा । संपूर्ण हे वाचा काय करी । ५ ।
चरित्र श्रवण करील जो कोणी । धन्य तोचि प्राणी नामा म्हणे । ६ ।

९२६. सरस्वती तीरीं अंबिकेचें स्थान । गोकुळींचे जन जाती तेथें । १ ।
करोनि पूजन करिती प्रार्थना । नंदाच्या नंदना सुखी राखी । २ ।
सरितां भोजन लपाला आदित्य । नामा म्हणे तेथें राहाताती । ३ ।

९२७. निद्रिस्थ सकळ तये वनीं व्याळ। गिळितसे बळें नंदालागीं । १ ।
कृष्णा धांव वेगीं मज गिळी सर्प। काळावरी दर्प तुझा देवा । २ ।
माझिया पाडसा येईं रे धांवोन। दाखवीं वदन अंतकाळीं । ३ ।
आली काय तुज निद्रा रे कान्हया। माझिया तान्हया ऊठ वेगीं। ४ ।
ऐकोनियां ऐसें बोलती सकळ । घालिती मुसळ सर्पावरी। ५ ।
श्रमले सकळ सोडिना नंदाला । पिटी वृक्षस्थळा नंदपत्नीं। ६ ।
उठे जगद्‌गुरू काय झालें माय। लावितसे पाय तयालागीं। ७ ।
टाकियेलें तेव्हां सर्पें कलेवर । पुरूष सुंदर दिसतसे । ८ ।
नामा म्हणे वाचे स्तवी विश्वंभरा। करूनि नमस्कारा जाता झाला। ९ ।

९२८. खांद्यावरी पांवा कस्तुरीचा टिळा। चालत गोपाळ गाईमागें। १ ।
यमुने पाबळीं गोपां पाचारीत । सिदोऱ्या शोभत पाठीवरी। २ ।
भजती पंक्ति करी तया गोपाळांच्या। संगें गोविंद त्यांच्या अखंडित। ३ ।
नामा म्हणे बोनें विटो देऊं नका। वैकुंठनायका सांभाळावें। ४ ।

९२९. श्रीमुख सुंदर वाटोळें। कैसें नीलोत्पल सांवळें। १ ।
पैल पेंदा गडी धाकुटा। होय घोंगडें खांदा मोठा। २ ।
थिरू वांसरें हाकारी। पुढें वाहती पावे मोहरी । ३ ।
हातीं घेऊनि वेताटी। कैसा लागे वासरा पाठीं। ४ ।
बाळांगोपाळांसहित मुरारी। खेळ खेळे नानापरी। ५ ।
विष्णुदास नामयाचा दातारू। ब्रह्मादिकां त्याचा नकळे पारू। ६ ।

९३०. गोवळे म्हणती कांहो आम्हां भितो । ब्रह्माहि वंदितो पायधुळी। १ ।
गाई तृप्त करी कळंबाच्या तळीं। सोडिल्या शिदोरी दावितसे। २ ।
हमामा घालितां नव्हती माघारें। नाहीं भीत पोरें येत संगें। ३ ।
नामा म्हणे काय भिऊनि राहिले। निवांतचि ठेले ब्रह्मादिक। ४ ।

९३१. समस्त मिळोनि गोपाळीं। तया यमुनेच्या पाबळीं।
कृष्णें मांडिली धुमाळी। कळंबा तळीं आनंद। १ ।

वळुनि कांबळ्या वेटी। त्याही बांधिल्या मणगटीं।
विवाद मांडिला निकटी। धुर्जटी कान्होसी। २।
आतां कृष्णा कवणे ठायीं। जासी तुजवरी आली डाई।
आमची हमामा हुंबरी देईं। उभा राहें पैं कांगा। ३।
कृष्ण म्हणे मी एकवटू। तुम्ही आम्ही गडी वाटूं।
गोवळी घातलासे हाटू। अति निकटू कान्हुसी। ४।
म्हणे बळीराम पहागा। बोल नव्हे तुम्हाजोगा।
तुम्ही समर्थ श्रीरंगा। आम्हां कांगा भेटविसी। ५।
ऐसा सकळीं मान केला। तेव्हां कृष्ण संतोषला।
आनंद चित्तासी पावला। म्हणे भला भला नामया। ६।

९३२. मोर पिसा कुंचे ढळताती अपार। येताती कुमर यशोदेचे। १।
शिंगें पावे मोहऱ्या वाजती कुसरी। हुंबर आखरी गगन गर्जे। २।
मोतियांचे घोंस चांदवे झळकती। कनक दंड ढाळिती रामकृष्णा। ३।
गौरजे डौरला पीतांबर भिजला। स्वेद जो दाटला मुखकमळीं। ४।
रूळती वनमाळा कंठीं गुंजाहार। तरू घोंस अपार खोविलें शिरीं। ५।
गजगती पाउलें ठेविती भूमीवरी। धन्य ते संसारी डोल देती। ६।
कुंकुम केशर रंगलें रातोत्पळ। ध्वज वज्रांकुश कमळ उर्ध्व रेखा। ७।
विमानें आकाशीं झालीं पै सकळ। धन्य तें गोकुळ म्हणती देव। ८।
देव पुष्पवृष्टी करिती कृष्णावरी। अंबर जयजयकारी गर्जतसे। ९।
माडिया गोपुरीं पाहती सुंदरी। यशोदेच्या करीं निंबलोण। १०।
ओवाळिला नाम्या शिंप्याचा दातार। रखुमादेवीवर श्रीविठ्ठल। ११।

९३३. गड्यानों राजा की रे झाला। कृष्ण सिंहासनीं बैसला। धृ०।
पांवा मोहरी घोंगडी। आम्हीं खेळु यमुने थडी।
नाचा पाउला देहुडी। कृष्ण आमुचा की रे गडी। १।

खेळुं हुतुतु हुंबरी । थडक हाणो टीरीवरी ।
आतां चालिला दळभारी। आमुचे यशोदेचा हरी । २ ।
कुस्ती खेळतां कासाविसी । शेंबुड खरकटें नाकासी।
कडे घेऊं सावकासी । आतां बहु भितो यासी। ३ ।
आम्ही तुम्ही सर्वे जाऊं । गाई वळावया जाऊं ।
त्याचे मानेंत बुक्या देऊं । जवळीं जावयासी भिऊं। ४ ।
नामा म्हणे चला जाऊं । हात जोडोनि उभे राहूं ।
पाया पडून मागून घेऊं । जनींवनीं तोचि कृष्णजी ध्याऊं। ५ ।

९३४. कान्होबा निवडीं आपुलीं गोधनें । ध्रु० ।
सात पांच पोळ्या तीन भाकरी। दीड कानोला एक पुरी ।
आम्हा धाडिलें वैल्या दुरी । आमुची ठकवून खाल्ली शिदोरी । कान्हो० । १ ।
परियेसी शारंगधरा। तुझा बैल चुकला मोरा ।
सांगूं गेलों तुझ्या घरा । पाठीं लागला तुझा म्हातारा। कान्हो० । २ ।
परियेसीं हृषीकेशी । गाई म्हशींचें दूध पिशी ।
वासरें प्यालीं म्हणून सांगशी । उद्यां ताक नाहीं आम्हासी। कान्हो० । ३ ।
कान्होबा ओढाळ तुझ्या गाई। होत्या नव्हत्या कळंबा ठायीं।
शिव्या देती तुझी आई । कान्हो० । ४ ।
विष्णुदास नामा साहे । देवा तूंचि बाप माये ।
अखंड माझे हृदयीं राहें । कान्हो० । ५ ।

९३५. अरे अरे कान्हया वेल्हाळा। तूं रे बरविया गोपाळा ।
तुज देखियेलें डोळां । रे धेनुवा हुंबरती। १ ।
माते दे वा शिदोरी । ऐसें म्हणतसे मुरारी ।
मी जाईन वो दुरी । धेनु चारावयालागीं । २ ।
अलें बेलें चिलें मेकें । सुरण शिंगोडी पैं तिखें ।
दह्यावांचोनी नव्हे निकें। शिदोरी ताकें कालऊंनि । ३ ।

वडजा वाकुडा पेंदा सुदामा । हेचि पांतिकर आम्हां ।
तेथें विष्णुदास नामा । उच्छिष्ट शितें वेंचितसे । ४ ।

९३६. मुक्ताफळ नथ नाकीं । चरणीं ल्याली वाळे वांकी।
पितांबरें अंग झांकी । कृष्णाई माझी । १ ।
खांद्यावरी कांबळी। पायघोळ लांबली ।
पांघरली धाबळी । कृष्णाई माझी । २ ।
गाई पाठी लागली। पळतां नाहीं भागली।
मायबहिण चांगली । कृष्णाई माझी । ३ ।
देहुडा पाउली । उभी माझी माउली ।
विश्रांतीची साउली । कृष्णाई माझी । ४ ।
कर ठेवुनी कटावरी । उभी भीवरेचे तिरीं।
नामयाची कैवारी । कृष्णाई माझी । ५ ।

९३७. तळीयाचे पाळी वृक्षावरी बैसुनी । कैसा चातक बोभाईतो रे ।
तहाना फुटे परी उदक नेघे । मेघाची वाट पाहे रे । १ ।
तैसा येईं बा कान्हया येईं बा कान्हया । जीवींच्या जीवना केशीराजा रे । ध्रु० ।
टाळघोळ कल्लोळ नानापरीचीं वाद्यें वाजती वोजा रे ।
रानींच्या नृत्या पैं नये तुजवीन मेघराजा रे । २ ।
जळेविण जळचरा पक्षीवीण पिलीयासी तैसें झालें नामयासी रे।
शंख चक्र गदा पद्म पीतांबर धारी अझुनि कां न पवसी रे । ३ ।

९३८. गेलिया वृंदावना तेथें देखिला कान्हा । संवगडिया माजी उभा ध्यान लागलें मना । १ ।
हरिनाम गोड झालें काय सांगों गे माय । गोपाळ वाहती पावे मन कोठें न राहे। २ ।
त्याचें श्रीमुख साजिरें वो कुंडलें चित्त चोरें । सांडुनि अमृतधनी लुब्धलीं चकोरें। ३ ।
सांडुनी ध्रुवमंडळ आली नक्षत्रमाळा । कौस्तुभा तळवटी वैजयंती शोभे गळां । ४ ।
सांडुनि मेघराजु कटिसूत्रीं तळपे विजू । भुलला चतुराननु तया नव्हे उमजू । ५ ।

सांडुनि लक्ष्मी निज गोपाळासी बोले गुज । अचोज हा चोजवेना ब्रह्मांदिकां सहज । ६ ।
वांजट थीट मोठी ऐसी कवण असे खिळू । भेदली हरिचरणीं पायीं मुरडीव वांकी सोज्वळू । ७ ।
त्याचें पायींची नेपुरें वाजती वो गंभीरें । लुब्धलिया पक्षयाती धेनु पाचारी स्वरें । ८ ।
आणिक एक नवल कैसें स्वर्गी देव झाले पिसे । ब्रह्मादिक उच्छिष्ठालागीं देखा जळीं झाले मासे । ९ ।
आणिक एक नवल परी करीं घेऊनि शिदोरी । सवंगड्या वांटितसे नामया स्वामी मुरारी । १० ।

९३९. येत येत उभा राजबिदीं । सवें चाले गोपाळांची मांदी ।
नारी पाहती उभया बिदीं । एकीच्या धरूनि बाहुवा खांदीं । १ ।
हरिहर वंदना सादृश्य लोचना । डोळ्यां वेगळा न बा जासी कान्हा ।
अरे कान्हा मनमोहना । गोपी भुलल्या तुझिया गुणा । ध्रु० ।
चतुर्वेद भाट सांगातें । साही वर्णिती रामकृष्णातें ।
श्रुति स्मृति विद्यावंतें । जय जय म्हणती कृपानिधितें । २ ।
येत येत उभा रहात । सुदाम्याच्या खांद्यावरी हात ।
समदृष्टी गोपिका न्याहाळीत । चैतन्य चोरोनि आनंदें डुल्लत । ३ ।
ऐसा कृष्ण सौभाग्यसुंदर । लावण्य गुण रत्नाकर ।
विष्णुदास नामयाचा दातार । भक्तिभावें वोळंगा सारंगधर । ४ ।

९४०. रात्र काळी घागर काळी । यमुनेजळें ही काळीं वो माय । १ ।
बुंथ काळी बिलवर काळी । गळां मोतीं एकावळी काळी वो माय । २ ।
मी काळी कांचोळी काळी । कांस कांसिली ते काळी वो माय । ३ ।
एकली पाणिया नवजाय साजणी । सवें पाठवा मूर्ति सांवळी वो माय । ४ ।
विष्णुदास नाम्याची स्वामिणी काळी । कृष्णमूर्ति बहु काळी वो माय । ५ ।

९४१. गौळणी ठकविल्या । गौळणी ठकविल्या । एक एक संगतीनें । मराठी कानडीया ।
एक मुसलमानी । कोंकणी गुजरणी । अशा पांचीजणी गौळणी ठकविल्या । ध्रु० ।
गौळणी सुंदरी । गौळणी सुंदरी । गेल्या यमुनेतीरीं । वस्त्रें फेडूनियां स्नान करिती नारी ।
गोविंदानें वस्त्रें नेलीं कळंबावरी । स्नान करोनियां त्या आल्या बाहेरी । १ ।

लडोबा गोविंदा। लडोबा गोविंदा। निवारणी आज।आडचाल्लो पडचाल्लो।
शीर फोड्या न कोडो। मारी कन्हय्या पानी खेळ्या न खेळो। २।
देख रे कन्हय्या। देख रे कन्हय्या। मै इज्यतकी बडी। कदम पकडुंगी।
मैयां कूटोजुडी। मेरी चुनरी दे मेरी ले दुल्लडी। ३।
देवकी नंदना देवकी नंदना। तूं एक श्रीपती। उघडी हिंवाची तुज विनवुं किती।
पायां पडत्यें बा। मी येत्यें काकुळती। माझी साडी दे। घे नाकाचें मोतीं। ४।
पावगा दाताला। पावगा दाताला। तूं नंदाचा झिलो। माकां फडको दी।
मी हिंवान मेलों। घे माझो कोयतो। देवा पायां पडलों। ५।
ज्योरे माधवजी। ज्योरे माधवजी। मै शरण थई। तनका काकैपी।
बाप दयाळ तूंही। मारी साडी आपो। हातणी ले कंकणी। ६।
इतुकें ऐकुनी। इतुकें ऐकुनी। देव बोले हांसोनि।
सूर्या दंडवत करा कर जोडुनी।
नामा विनवितो। म्हणे सारंगपाणी। गौळिया ऐक तूं। धन्य तुझी करणी। ७।

९४२. कान्हां तूं आजि कां झालासि बेभान। ध्रु०।
तूं तो आमुची गडी। म्हणोनि मी केली खोडी।घालूं हुंबर यमुनेची मोडूं मान। १।
होसी तूं आमुचा बळी। म्हणोनि म्यां केली कळी।तेथें कशाचा काय गुमान। २।
जरी तूं होसी सखा। होऊं दे जाला वाखा।चल रूपवती घरीं घेऊं मान। ३।
समजूनियां देव। येक नामा नामदेव।झाले ते हरपले या द्वैत भान। ४।

९४३. भला तूं हरी कळलासी रडीवाला। ध्रु०।
विधीचें अक्षर खरें हें असतां। अजासुताचे कां झाले हाल। १।
पाराशरसुत वरचढ झाला। म्हणून कां त्वां फुगविले गाल। २।
बळीनें तुज पाहे खरीद केलें। खर्चून तो धनमाल। ३।
नामा मनीं निर्भय गुरू कृपे। तुजलागीं देतो हे प्रतिख्याल। ४।

९४४. तुम्ही थोलल्या पातलाचे लेक। तुम्हा मंदील ले गलीब आहे एक।
कलंबा तली ले खेलाय सकलीक। आम्हा म्हंतो ले जाय गायी लाख।

किती धाऊले काता मोलला पाई।१। कान्होबा संभाल आपुल्या गायी। धृ०।
आम्ही आपुलाल्या घलाला जातो भाई। इथं ल्हायाचा लाग आमुचा नाही।
तुझी संगत ले संगत कलली भाई।२। कान्होबा संभाल आपुल्या गायी। धृ०।
काली पिवली ले गाय आहे सोनेली। या गवल्याची धवली गाय पलाली।
आम्हां देखतले कलतील मालामाली। हिलोनी नेतीलले काठी आणि कांबली। ३।
काल बलाच ले बलाच खलूच खाल्ला। गुल बील घालून ले बलाच गोल केला।
आम्ही निबलक ले म्हणोनि थोला दिला। तुला वातलं ले याला काय कलतच नाही। ४।
यमुनातीली ले नित्य कलीता अंघोली। आम्हा म्हणती ले जाय आण शिदोली।
कशी आणू ले वलण आणि भाकली। माझा लवला ले काम कलीतो भाई। ५।
किष्णा भला ले भला होसी खेलिया। माझ्याच जिंकुनि ले साल्या नेल्या कवल्या।
आम्हा म्हंतो ले मिलून खेल गड्या। घलला जातो ले गायी निवडुनी देई। ६।
कृष्ण म्हणे रे उभा राहे बोबड्या। तुझ्या गायी रे मीच राखिन गड्या।
नाही धाडित रे गोपाळांच्या जोड्या। विष्णुदास नामा म्हणे रे गोष्टी रोकड्या पाही। ७।

९४५. ध्यान सांवळें गोकुळींचें। धांव पाव वेगीं हरी सांवळिया। ध्रु०।
सांवळीसी आंगी उटी। सांवळी कस्तुरी लल्लाटी।
सांवळीसी कांसे कसियला कटीं। गोवळिया। १।
सांवळीसी तनु बरवी। सांवळें वृंदावन मिरवी।
सांवळ्याशा तुळसी कानीं। मंजुरिया कोंवळिया। २।
सांवळीसी कंठीं माळा। सांवळें हृदयीं पदक विशाळा।
सांवळ्याशा गोपी केल्या। ओंवळ्या गोंवळिया। ३।
सांवळिसी हातीं काठी। सांवळासा कांबळा पाठीं।
नामयाचा स्वामी गायी राखी। धवळ्या आणि पिंवळ्या। ४।

९४६. देहुडा चरणु वाहातसे वेणु। गोपिकारमणु स्वामी माझा। १।
देखिला गे माय यमुनेचे तीरीं। हात खांद्यावरी राधिकेच्या। २।
गुंजावर्ण डोळे माथा बाबर झोटी। मयूर पिच्छ वेष्टी शोभतसे। ३।
सगुण मेघःश्याम लावण्य सुंदर। नामया दातार केशवराज। ४।

९४७. कोकिळेचिकळा रत्नाची ते कीळा। माणकीं सोज्वळा वर्णु हरीचा। १ ।
वृंदावनीं वेणु वाजे रूणुझुणु । वेध तनुमनु गोपाळांचा। २ ।
देहुडा पाउलीं हरि गोपाळा गोजिरीं। वाहाती ते लालोरी हरी छंदें। ३ ।
वेधलीं वनचरें गोधनें अपारें। पक्षीकुळें साचारें तल्लिन झालीं। ४ ।
यमुनेचें उदक जळचरें सम्यक। पाताळीं पन्नग ऐको ठेली। ५ ।
ऐसे कृष्ण वेधें तल्लिन झाले बोधें। नामा म्हणे वेणुछंदें स्थीर झाली। ६ ।

९४८. अधरींचें अमृत सेविसी एकला रे । काय पुण्य केलें नेणों पावया तूं। १ ।
तुळशीच्या माळा शोभति गोपाळा। तयाहूनि आगळा पावया तूं। २ ।
सोळासहस्त्र गोपी बोलतील प्रौढी। अधरींची गोडी नेली पावया तुवां। ३ ।
विष्णुदास नामा केशवीं सौरस। उद्धरिला वंश पावया तुवां । ४ ।

९४९. चिदानंद दोंदिल बाळ डोळस । कृष्ण खेळवीता निवे मानस। १ ।
सये आन कांहीं या जीवा नावडे। चित्त गुंतलें तया सुखा न निवडे। २ ।
देहा गेहा आठव नाहीं सर्वथा । स्थिति बाणली सहज रूप पाहतां। ३ ।
तेज सांवळें दृष्टींत कोंदलें । तेणें प्रकाशें सबाह्य मन माझे वेधलें। ४ ।
वृत्तिसहित इंद्रियें परतलीं । कृष्णरूपीं मिळोनियां गेलीं । ५ ।
नामया स्वामी आदि परंपरा। आवडता आहे तो माझा सोयरा । ६ ।

९५०. चिदानंद दोंदिल बाळ सांवळें। कृष्ण पाहतां नयनीं मन मावळे। १ ।
तें सुख कवणें वाचें बोलिजे । चित्त चैतन्य समरसें भोगिजे । २ ।
परा परतली पश्यंति तन्मया। मध्यमा वैखरी पावली हो लया। ३ ।
आलिंगना लागुनि बाह्या स्फुरती । देह न दिसे पाहतां कृष्णमूर्ति । ४ ।
तेथें आर्तीचा आनंदू गोठला। तो हा कृष्णरूपें अंकुर उठिला। ५ ।
नामया स्वामी सबाह्याभ्यंतरीं। गेले रसरंग गोकुळाभीतरीं। ६ ।

९५१. चिदानंद चिद्रूप चित्त चिन्मय। बाळ यशोदेचें आनंद अद्वय। १ ।
सत्य अभिनव सुख याच्या दर्शनीं। मिठी पडली पाहतां रूप नयनीं। २ ।

दृष्टी या डोळियां आड रिघोनि। तनु मनासी केली भुलवणी । ३ ।
आंत बाहेरी निज सुख वावरे । नित्य नूतन जीवलगा विसरे। ४ ।
आपरूपीं रूप सकळां केलें । गोपी गोपाळां धेनु वत्सां भुलविलें । ५ ।
नामया स्वामी आनंद उदधि । माजी बुडोनियां गेली देहबुद्धि। ६ ।

९५२. चिदानंदघन चिन्मय बाळकृष्ण। खेळवितां मन होय उन्मन । १ ।
सुख अनुभवी अनुवाद खुंटला। विश्वंभरीं तोचि अनुवाद गोठला। २ ।
दुजें न दिसे उपमेसी द्यावया । मन न मिळे आन सुख घ्यावया। ३ ।
ज्ञाता ज्ञान हेंचि अद्वय । ध्याता ध्यान ध्येय हेंचि निरामय। ४ ।
जन्मोजन्मींचें पुण्य संचित । झालें गौळियांचें काय मूर्तिमंत। ५ ।
नामया स्वामीची अनुपम्य आवडी। चित्तें दिधली प्रेमरसीं बुडी। ६ ।

९५३. मस्तकीं ठेवुनियां डेरा । करूं निघाली विकरा ।
साच करितसे पुकारा । म्हणे गोविंद घ्या वो । १ ।
बोल बोलती आबळा। तंव त्या हांसती सकळा।
मुखीं पडियेला चाळा। या गोपाळाचा। २ ।
दहीं म्हणावासे ठेले । वाचे गोविंद पैं आलें।
चित्त चैतन्य रंगलें । कान्हु चरणीं बाई वो। ३ ।
उन्नतीये बोलती नेती। चालता गजगती ।
कान्हु वांचुनी चित्तीं । आणीक नेणें बाई वो । ४ ।
जाऊनियां बळीच्या द्वारां । त्रिपांड केली वसुंधरा।
कैसा सामावला तुमच्या डेरा। दाखवी बाई वो । ५ ।
वृद्धा गौळणी पाचारिती। आणी वो अरूता श्रीपती ।
कोठें गोविंदु विकिती। नाहीं देखियला बाई वो। ६ ।
श्रीरंगी रंगला जीवु । म्हणे घ्यावो हा माधवु।
बरवा रमापती गौरवु। साच आणियला कैसा। ७ ।

बाळा भरूनियां डोळा। देखे श्रीरंगु सावळा।
बेधीं वेधल्या सकळां। गोपी स्मरण करा साचे। ८।
गोविंद गोविंद म्हणा वाचे। गोविंद स्मरण करा साचे।
दोष हरती जन्माचे। छंद लागला तयाचा। ९।
नामया स्वामी हो मुरारी। मज पाहतां अभ्यंतरीं।
शेखी व्यापिलें निर्धारीं। मनुष्यपण।१०।

९५४. कृष्णाचें कीर्तन नावडे ज्या नरा। जन्मोनि अघोरा पडे नरकीं। १।
कृष्णश्रवण नाइके जो कानीं। तयासि मेदिनीं ठाव कैंचा। २।
कृष्णविष्णुकथा नावडे पैं नित्य। तयासी पैं सत्य गृहबाधी। ३।
रामकृष्ण हरी न पाहे पै जो मूर्ति। तया यम नेती अंतीं जाणा। ४।
नामा म्हणे हे नर कलियुगीं उदंड। घरोघरीं पाखांड करिताती। ५।

९५५. धांवधांव कृष्णा नारायणा हरी। केशवा मुरारी पांडुरंगा। १।
धांव कृष्णा पाहे दीनबंधु। लौकरी गोविंदु धाव आतां। २।
धांव कृष्णा प्रेम देई अखंडित। नेणे तप तीर्थ व्रतदान। ३।
धांव धांव माझा पाहू नको अंत। नामा म्हणे मात येके बापा। ४।

९५६. धेनुसुराने कोवळी। चरोनी बैसल्या पाबळा।
घडीया घालून कांबळी। वरी वनमाळी बैसला। १।
तेही केला संप्रधारू। म्हणती क्षीरभोजन करू।
पैल होडीकरेसी पाचारु। सरळ स्वरूप घातला। २।
आता होडीकर येई वो। आम्हां तू दूध देई वो।
कृपाळू लवलाही वो। प्रेमपान्हा आई मज देई। ३।
गौतमी भागीरथी। गंगा यमुना सरस्वती।
रेवा सींधु भीमरथी। कृष्णा भद्रा वेदवती वैतरणी। ४।
ऐसे नामे आळविती। गोपाळ धेनु पाचारिती।
पेंधा सांगे तयाप्रती। सखेनो प्रीती परियेसा। ५।

९५७. घोंगडीचिमणी गोपाळाच्या मेळी। काला वनमाळी खेळतसे। १ ।
गाईसमागमे हाती पावा काठी। माथाबीन मोठी शोभा ते। २ ।
एकाएकी बोले ऐक नारायण। पहिले खेवणा आमुचे । ३ ।
उभा राहे आता उशीर झाले। नामा म्हणे केले समाधान । ४ ।

९५८. कृष्ण म्हणे आवघ्या गोपाळा। चला जाऊ यमुनेपातळा।
पेंदा म्हणे बा घननीळा। त्वा चोरिला आमुचा कांबळा। १ ।
कान्होबा निवडी आपुल्या गाई । आम्ही राखतू नाही रे भाई । ध्रु. ।
वाकड्या म्हणे बा शारंगधरा। तुझा बैल चुकला मोरा।
सांगो गेलो तुझा घरा । पाठी लागला तुझा म्हातारा। ३ ।
बैसोनिया खडकावरी । कृष्णे खादली शिदोरी ।
विष्णुदासनामा होता जवळी । तेणे प्रसाद मागितला। ४ ।

९५९. गोपाळ गौळणी मिळोनिया जसवंती । आवलोकिली ती कृष्णमूर्ती।
म्हणती काळी झाली अंगकांती। कवण हेतु विचारा । ध्रु. ।
तव प्रथम सखी म्हणे मज गमले । यासी कृष्णपक्षी जन्म झाले ।
म्हणोनी शरीर पालटले । काली तनु पै झाली । १ ।
कृष्ण बहु काळा सांपे दिसतसे नीला । बळ त्या देते वेळोवेळा ।
तातकवळे शिणला । २ ।
दुसरी सांगे यशोदेसी ।
प्रत्यक्षासी प्रमाण काय गे आमुचा डोळा चुकविसी।
मागे गाई दुहोनी पिसी । उद्या ताक नाही आम्हासी। ३ ।
सुदामा म्हणे यदुकुलटिळका । मज मागावया धजिले टाका।
मागे मोहोरी पावा वेदिका । त्वा चोरीली माझी शिदोरी का । ४ ।
पांच पोळीया तीन भाकरी। दीड कानवला एकची पुरी।
आम्हा वळतीया धाडीसी दुरी । त्वा ठकवोनी खादली शिदोरी। ५ ।

नामयाचा स्वामी खेळे । आवघे गोपाळ बोलावीले ।
प्रेम सप्रेमे आलिंगीले । मग आनंदे चालियेले । ६ ।

९६०. आवघे गोपाळ मिळोनी सकळी । गेले यमुने पातळी ।
कृष्णे मांडिली धुमाळी । कळंबातळी खेळतसे । १ ।
हमामा हुंबरी घालू कान्हो गोवळीया । ध्रु. ।
वळूं नका बळीच्या वेठी । वोढोनी बांधिल्या मनगटी ।
वाट चालू हटाहटी । तुजसी कान्हो गोवळीया । २ ।
कृष्ण म्हणे मी येकटु । आम्ही तुम्ही गडी वाटु ।
मग पाहु लाग पाटू । मजसी हट मांडियेला । ३ ।
नामा म्हणे हुंबरीच्या मिसे । कृष्णे लावियेले पिसे ।
कायावाचा मानसे । तयासी कैसे विसरावे । ४ ।

९६१. उदयाचे उष:काळी । गोधने सोडिली गोपाळी ।
येऊनी मातेजवळी । हरी शिदोरी मागतसे । १ ।
गाये घातली शिदोरी । पत्रशाखा प्रभावळी ।
याची न वर्णवे कुसरी । ब्रह्मादिका वेदासी । २ ।
गोधने सोडिली तयेवेळी । सवे गोपाळाचे मेळी ।
म्हणे विष्णुदास नामया । विष्णुमूर्तीचे प्रेम आम्हा ।
सायोज्य निजधामा । या समस्ता गौळीया । ३ ।

९६२. अगे सखीयानो तुम्ही माझा कृष्ण नाही देखिला ।
अगे हा कोठे हरवला सुखठेवा । ध्रु. ।
प्राविण फुटे कंठ जीवा नाही उरी । आणा गे झडकरी बाळ माझे । १ ।
ई रे कान्होबा वाट पाहे तुझी । सोय तू का माझी सांडीयेली । २ ।
गे मी अभागिणी कृष्णरूपाची नेघे धणी । अगे या गाई वृंदावणी राखियेल्या । ३ ।
से जरी जाणते दुरी जावो नेदी ते । क्षण न विसंबीते बाळ माझा । ४ ।

परतोनी नयनी वाट पाहे अवघे वेळे । दृष्टी देखेन डोळे निवती माझे। ५ ।
माज्या कृष्णाच सवंगडे सकाळी उठोनिया येती ।
चाल म्हणती वेगी सांगाविया। ६ ।
आता मी कवणा वो धाडुं त्यासांगाते । कृष्णावीण अनाथे दिसताती। ७ ।
माझीया कृष्णाचे सवे गाई आणि वासुरे । न विसंबे गे क्षणभरी। ८ ।
आता त्याचा कोण करील प्रतिपाळ। सांडुनी गोपाळ गेला यासी । ९ ।
कृष्ण वेणुनादे गाजे। निववी गोकुळ तान्हे माझे। १० ।
त्रिभुवनीचा प्रकाश मावळला । पडजला दाहीदिशा अंधकारू। ११ ।
नामयाचा स्वामी मेळवागे तुम्ही । माझा चिंतामणी यादवराव ।

९६३. निरस तरु आले पालया रे। वांझा गाई त्या झाल्या कामधेनु रे । १ ।
तुझेनी साजिरे वृज गान्हा रे। आम्हा गौळीया घरी तूं बाळ तान्हा रे । ध्रु. ।
घरोघरी मोतीयांच्या रंगमाळा रे । चहुकडे अवतरली सिंधुबाळा रे। २ ।
भूमी मर्यादा सांडोनी पिकली की रे । जाला सुकाळ आमुचे गोरस विकेरे। ३ ।
धन इच्छेची सुवर्णवृष्टी करी रे। जाला सुकाळ राशी धान्याच्या घरोघरी रे। ४ ।
नामयाचा स्वामी केशवराज रे। आकळ कळा न कळे महिमा तुझा रे । ५ ।

९६४. द्वारे अडकोनी गौळणी। कसे गे या सांजवणी।
मागे कृष्णाची करणी। काय करीता झाला। १ ।
सादोनी चारी मुले । त्यासी हळुहळु बोले।
लोणी खाल तरी या रे मज सांगाते। २ ।
ऐसे विचारुनी हरी। प्रवेशला तयेचे घरी।
नेणो कवणे कुसरी । संचरला तेथे। ३ ।
बाहेर तैसीच कवाडे । आपण भीतरीलकडे ।
धांडोळीतसे नीवाडे। सत्त्व गोरसाचे । ४ ।
चांग चोर श्रीपती। तो न कळे वेदश्रुती।
तो म्यां लोणी खाता निगुती । देखियेला सये । ५ ।

९६५. धावोनिया येती मात कंसापुढे। येणे बाळे ख्याती थोर केली। १ ।
अहो यमुनेजळीची कमळे आती भ्यासूर । ती कंसासुरे आणविली । २ ।
कमळे झाडे कोण सांगणे अभय। को मी आणीन कंसालागी । ३ ।
तू अज्ञान बाळे खेळु जाय कान्हा। अणिक कामना तुज काय कळो। ४ ।
आमचे मी जाईन गोधना गे पाठी। कांबळी गे काठी देई मज। ५ ।

९६६. दैत्य दानव वधुनिया हरी। आपण राज्य करी मथुरेचे । १ ।
कृष्ण केशीराजा स्वामी नामयाचा। प्रताप तयाचा वर्णितसे। २ ।
वैराग्य बहुतापरी आदळसी । प्रपंच स्वार्थासी बुडविला । ३ ।
अनुतापी नित्य नाहीं कदाकाळी। संचिताची होळी केली तेणे। ४ ।
पवित्रता वाचा व्यर्थगमाविसी। शेवटी तुजसी यमपंथ। ५ ।
नामा म्हणे जीव कासया ठेवावे। नाही जरी जावे जन्म वाया। ६।

९६७. गोधनाचे पाठी । पैल गोपाळ शेवटी ।
रुणुझुणु रुणुझुणु । रुणुझुणु वाहे वेणु ।
नामया दातारु । कान्होबा पेंढारू ।

९६८. नाचो नेणसी आज काय रे मांडीरे । सांग कवण सवीले रुसलासी। १ ।
तुज देईन लोणी म्हणतात गौळणी । नाच शारंगपाणी क्षणभरी । २ ।
भावाच्या लोभा हालवी बाहुली । आनंदे माऊली स्फुंदतसे। ३ ।

९६९. घागरीया छंदे मागे पुढा काठी। पाऊले प्रौढी हालवीतु । १ ।
नाचे रंगणी शारंगपाणी। देव विमानी आनंदसी। २ ।
तेणे दुमदुमले दिग्पाल शेषाचा मस्तक। नवल हे बालक म्हणे नामा। ३ ।

९७०. धीरू नाच रे बाळा मी सांगेन नंदा। घेतलीया धंदा नेणसी सांडु। १ ।
नाचोनिया सुख दाविसी मज । जीवुती तुज राखु तान्हुलीया। २ ।
बहुसाल धीरू नाचसी हृषीकेशी। अवसरु नामयासी देई बापा। ३ ।

९७१. गौळीया घरी विचरुतु । बाळके बाळे उठवीतु ।
नवनीत भांडी उघडीतु । हळुहळु कान्हा । १ ।
भक्षी घृत कवळ । घ्या घ्या म्हणती गोपी सकळ ।
हासती गदारोळ । करी गौळी आणि गौळणी । ध्रु. ।
आलगटू आलगटू कान्हा । आलगटू आलगटू कान्हा ।
आलगटु आलगटु कान्हा । नवौ कैसा बाईये । २ ।
येईलीया उपरी पुसती गौळणी । हा कवणू विचरती आमुच्या सदनी ।
येरु म्हणे मी श्रीहरी । यशोदानंदनु वो । ३ ।
तरी का एवढा वेळ येथे । मंदिर चुकलो म्हणते ।
तरी घागरी का उघडीत । नवनीताच्या । ४ ।
काढीतो मुंगीयाच्या हारी । तव ते हासिन्नले गौळी ।
तरी लेकुरे का चाळविली । आमुची तूं बारे । ५ ।
उद्या कवण्या रानात हो नेतो । म्हणोनी शब्दे पुसतो ।
नामा म्हणे प्रेम कैसे देतो । निरोपितो संता । ६ ।

९७२. कंसासुर सारे करोनि विचार । धाडती अक्रुर गोकुळासी । १ ।
अक्रुरा आनंद झाला असे फार । पाहीन श्रीधर डोळेभरी । २ ।
आजी होईल माझ्या जन्माचें सार्थक । वैकुंठनायक पाहीन मी । ३ ।
उजवे जाती काग वाम जाती मृग । पाहीन श्रीरंग स्वामी माझा । ४ ।
शुभ हे शकुन मार्गी हे होताती । पाहीन भूपती वैकुंठींचा । ५ ।
येथुनियां माझी सरली येरझार । कंसानें उपकार केला मोठा । ६ ।
आजी माझे पितर उद्धरती सकळ । पाहींन गोपाळ कृपासिंधु । ७ ।
नामा म्हणे आला गोकुळासन्निध । हृदयीं आनंद न समाये । ८ ।

९७३. चौदाजणी ज्याच्या चरणातें पूजिती । त्याची घेईन माती आपुल्या शिरीं । १ ।
एकांतीं अर्चन करिती धूर्जटी । त्यांसी बोलेन गोष्टी आवडीनें । २ ।

सप्तऋषि ज्याचे वर्णिताती गुण। करीतसे ध्यान ब्रह्मा ज्याचें । ३ ।
वारी वेद ज्याची वर्णिताती कीर्ति। करिताती स्तुति साहीजण। ४ ।
तेहेतीस कोटि देव जयातें पूजिती। श्रुति वर्णिताती गुण ज्याचे । ५ ।
लक्षुमीचा पति ध्याती सनकादिक। पाहीन श्रीमुख एकवेळां। ६ ।
पृथ्वीचा हा भार करावया दूर । म्हणोनि अवतार घेत असे। ७ ।
नामा म्हणे आला यमुनेजवळी। उतरला खालीं रथाचिया । ८ ।

३७४. धन्य ही यमुना धन्य हें गोकुळ। वृक्षादि सकळ धन्य धन्य। १ ।
धन्य ह्या गोपिका धन्य हे गोपाळ। पक्षादि सकळ धन्य धन्य। २ ।
धन्य गोवर्धन धन्य वृंदावन। नंदाचा नंदन क्रीडतसे। ३ ।
धन्य ती यशोदा धन्य तिचा पति। अखंड पाहाती मुख ज्याचें । ४ ।
गायी घेवोनियां देव गेला राना। ध्वजवज्रांकुश चिन्हां उमटती। ५ ।
नेत्रीं अश्रुपात उतरे रथाखाले। गडबडा लोळे तयावरी। ६ ।
ब्रह्मादिकां दुर्लभ येथील ही माती। घेवोनियां हातीं मुखी घाली। ७ ।
नामा म्हणे पुढें चालिला त्वरित। देखे गडियांत परब्रह्म । ८ ।

३७५. तनु हें आकाश चंद्रमा तें मुख। असे निष्कलंक परीक्षिती। १ ।
पूर्णिमेचा चंद्र त्याहुनि अधिक। शोभत श्रीमुख कृष्णाजीचें । २ ।
भोंवता हा शोभे नक्षत्रांचा मेळा। खेळत सांवळा जगद्‌गुरू । ३ ।
वैजयंती माळा किरीट कुंडलें । अक्रूरें देखिले दोघेजण। ४ ।
जोडोनिया हात घाली नमस्कार। वाहतसे नीर क्षणोक्षणीं। ५ ।
नामा म्हणे त्वरें धांवे हृषिकेशी। धरीत पोटाशीं अक्रुरातें। ६ ।

३७६. भेट देईं मज म्हणे बळीराम। न वर्णवे प्रेम अक्रुराचें। १ ।
त्यासी पुसती अवघे गडी तेव्हां। कोण रे हा बाबा आला येथें। २ ।
आपुल्या कान्होबाच्या पायां कां पडतो। काय हा मागतो सांग आम्हां। ३ ।
अक्रूर बळिराम घरीं आले गोपाळ। नंदादि सकळ भेटीयेले। ४ ।

मधुपर्कविधि करीती पूजन। म्हणे धन्य दीन आजीचा हा। ५ ।
अक्रूराबरोबरी करिती भोजन। पुसे वर्तमान मग त्यासी। ६ ।
भक्त माझें दैवत जगा दावी मात। कृपाळु बहुत नामा म्हणे। ७ ।

९७७. प्रात:काळीं मात झाली गोकुळांत। जातो भगवंत मथुरेसी। १ ।
गौळणींचा मेळा मिळाला सकळ। पिटिती कपाळ आपुले हातें। २ ।
एकी त्या घालीती केंसामध्यें माती। एक त्या लोळती भूमीवर। ३ ।
आम्हां सोडूनियां तू रे कैसी जासी। तुजविण पिशीं आम्ही सर्व। ४ ।
कोणीं रथापुढें जाऊनि पडती। आक्रोशें रडती सकळीक। ५ ।
अक्रूर नव्हे बाई मोठा असे क्रूर। नामीं निरंतर क्रीया वसे। ६ ।
अक्रूरा आम्ही सर्व पसरीतों पदर। नेऊं नको श्रीधर मथुरेसी। ७ ।
नामा म्हणे शोक न वर्णवे आतां। झाला तो हाकिता रथ त्वरें। ८ ।

९७८. रडे मोकलुनि धाय। देवा आतां करुं काय। १ ।
राहूं कोणाचा आधारा। सांग आतां विश्वंभरा। २ ।
तुजवांचुनि दाही दिशा। वोस वाटे जगदीशा। ३ ।
नंद म्हणे देवा। टाकुनि गेलासी यादवा। ४ ।
गडी म्हणे हरी। खेळुं कोणा बरोंबरी। ५ ।
ऐसे अक्रोशें रडती। नामा म्हणे धन्य भक्ति। ६ ।

९७९. ब्रह्मनिष्ठ तेव्हां स्थिरावला चित्तीं। अक्रूराचे गळती दोन्ही नेत्र। १ ।
दहींदूधतूप भरिल्या कावडी। चालती तांतडी सकळीक। २ ।
चिंतेनें व्यापिलें अक्रूराचें मन। काय वर्तमान होईल नेणों। ३ ।
नरनारी शोक करिती सकळ। दुराचारी खळ कंस आहे। ४ ।
मारगीं स्नानासी उतरे अक्रूर। रथावरी किशोर नंदजीचे। ५ ।
सोडोनियां घोडीं चालिला तांतडी। दिली असे बुडी जळांमध्यें। ६ ।
दावोनि कौतुक निरसी त्याचा धाक। सांगतसे शुक परिक्षिती। ७ ।
जुंपोनियां घोडीं चालिला सत्वर। लोपे दिनकर नामा म्हणे। ८ ।

९८०. जोडोनियां कर विनवी विश्वंभरा। चलावें मंदिरा सकळिकीं। १।
अनाथावरी कृपा करा कृष्णनाथा। ठेवीतसें माथा पायांवरी। २।
मारूनियां कंस येईन तुझ्या घरा। आग्रह अक्रूरा करूं नको। ३।
सकळ समुदाय मथुरेचे वनीं। सहीत चक्रपाणि म्हणे नामा। ४।

९८१. प्रात:काळीं गडी उठे कृष्णराम। पाहावया ग्राम चालियेले। १।
मागती रजका देईना तो वस्त्रें। वधी नख शस्त्रें पापियासी। २।
ती ठायीं वांकडी नीट केली तिसी। तिनें चंदनासी लावियेलें। ३।
जोडोनियां हात विनवी सुदामा। चला मेघ:शामा घरा माझ्या। ४।
वस्त्रें देती तेव्हां मथुरेचे लोक। नरनारी मुख पाहाताती। ५।
मोडितां धनुष्य येती रक्षपाळ। नामा म्हणे खळ वधियेले। ६।

९८२. इच्छामात्रें मोडी ब्रह्मांडाच्या कोटी। चालिला जगजेठी कंसद्वारा। १।
मदोन्मत्त हस्ती देखोनियां हांसे। पीतांबर कांसे खोवियेला। २।
सांवरोनी हात केंसा देत गांठ। खोंवितसे नीट वैजयंती। ३।
खंब ठोकोनियां राहे पुढें उभा। सांवळी सुप्रभा अंगकांती। ४।
पाहोनियां शुक झाला समाधिस्थ। ऋषिमुनी समस्त वेडावले। ५।
दुष्ट पाही हत्ती घाली अंगावरी। क्षणार्धेंचि मारी गजालागीं। ६।
उपडोनि दांत घेतसे श्रीधर। जाहला उद्धार कुवलयाचा। ७।
नामा म्हणे पुढें चालिला गोविंद। शुक बोले सावध परिक्षिती। ८।

९८३. चौदा भुवनें वसे ज्याचे पोटीं। त्यासी आणी जेठी मारावया। १।
इंद्रादि सुरवर जयाचे किंकर। त्यासी आणी पामर झोंबीसाठीं। २।
अतुर्बळी तेव्हां दिसे नारायण। जळताती मनें वैरियांचीं। ३।
कंसाचे अंगणीं उभा असे देव। जैसा ज्याचा भाव तैसा भासे। ४।
कृष्णातें देखोनि वल्गना करिती। चोळिताती माती दंडालागीं। ५।

बळिभद्रा खूण दावियेली तेव्हां । उशीर न लावा मारायासी। ६ ।
नामा म्हणे एक उरला असे कंस । वधती सकळांस दोघेजण। ७ ।

९८४. रमेच्या वल्लभें देखियेलें कंसा। धरोनि आवेशा बैसलासे । १ ।
त्वरें जाऊनियां धरीयेला केशीं। पाडियेला भूमिसी दुष्टबुद्धी। २ ।
वज्रप्राय मुष्टी वोपी नारायण । सांडियेला प्राण कंसें तेव्हां । ३ ।
देव वर्षताती सुमनाचे भार । भक्त जयजयकार गर्जताती। ४ ।
गाऱ्हाणीं सांगती ऋषिमुनी सर्व । गाताती गंधर्व सप्तस्वरें । ५ ।
नामा म्हणे पुढें अप्सरा नाचती। वर्णिताती कीर्ति वेद ज्याची। ६ ।

९८५. राज्यीं स्थापियेला उग्रसेन तेव्हां। देवकी वसुदेवा सोडविलें। १ ।
देवकीच्या स्तनीं फुटलासे पान्हा। वसुदेव दर्शना करीतसे। २ ।
वासुदेवें केलें त्याचें समाधान । गायी दिल्या दान ब्राह्मणांसी। ३ ।
समस्तांचि क्रिया करी उग्रसेन । झालासे दिवाण देव त्याचा। ४ ।
पळोनियां गेले होते जे यादव । आणियेले सर्व रामकृष्णों । ५ ।
आनंद न माये सकळ लोकांला । मथुरेत राहिला नामा म्हणे। ६ ।

९८६. नंदालागीं तेव्हां म्हणे चक्रपाणि । जावें सकळांनीं गोकुळासी। १ ।
अहर्निशीं माझें करावें चिंतना । दुःख सांडी मना नंदराया। २ ।
ऐसें ऐकोनियां निराश वचन। जाईल माझा प्राण तुजविण। ३ ।
गडी म्हणती देवा आम्हांसी टाकिलें। काय आमुचें सरलें पुण्य देवा। ४ ।
कोणासवें आम्ही खेळूं यमुनेंत। रक्षील आम्हांतें कोण आतां। ५ ।
ब्रह्मादिक तुझ्या वंदिताती पायां। दिल्या आम्ही शिव्या क्षमा करीं। ६ ।
यशोदेसी सांगा माझा नमस्कार। देईन सत्वर भेटी सर्वां । ७ ।
कंठ सद्गदीत नेत्रीं अश्रुपात । निघती समस्त नामा म्हणे। ८ ।

९८७. चारी वेदां ज्याचा नयेचि उमज। करीतसे मुंज वसुदेव। १ ।
कर्दळीचे स्तंभें वाडे शृंगारिले । गर्गासी धाडिलें आणावया । २ ।

देशोदेशीं चिठ्या लिहिल्या वसुदेवें । मुंजीसाठीं यावें कृष्णजीच्या । ३ ।
मथुरेचे लोक आणिती आहेर । होतसे गजर वाजंत्र्यांचा । ४ ।
उग्रसेनें तेव्हां फोडिलें भांडार । द्विजांसी अपार द्रव्य दिले । ५ ।
विष्णुदास नामा वांटितो सुपारी । झाले ब्रह्मचारी रामकृष्ण । ६ ।

९८८. अक्रूराच्या घरा आले रामकृष्ण । संतोषलें मन फार त्याचें । १ ।
घालोनि आसन प्रक्षाळी चरण । म्हणे धन्य दिन आजीचा हा । २ ।
जोडोनियां हात घाली नमस्कार । जाहला उद्धार पूर्वजांचा । ३ ।
हस्तनापुरासि अक्रूरा त्वां जावें । सांगितलें देवें नामा म्हणे । ४ ।

९८९. अवश्य म्हणोनि चालिला अक्रूर । पाहियेलें पूर कौरवांचें । १ ।
धृतराष्ट्रा सांगे विवेकाच्या गोष्टी । फार तुझ्या पोटीं दुष्टबुद्धी । २ ।
बंधुचिया पुत्रा धरितोसी दूर । होसी लोभापर पुत्रांवरी । ३ ।
करितोसी द्वेष पंडुच्या पुत्रांचा । होशील नरकाचा अधिकारी । ४ ।
स्वर्गींचे पूर्वज हांसतील तुज । धरावा उमज येथोनियां । ५ ।
सांगोनियां ऐसें तेथुनि उठला । कुंतीसी भेटला नामा म्हणे । ६ ।

९९०. देवकी रोहिणी बळीराम वसुदेव । सख्यासुखी सर्व आहेत की । १ ।
पाहोनि तुज झालें समाधान । सुखी आहे कृष्ण मथुरेंत । २ ।
आमुची एक कुंती आहे हस्तनापुरीं । स्मरे तो अंतरीं किंवा नाहीं । ३ ।
बहुता दिवसां तुज धाडिलें अक्रूरा । म्हणोनि अंतरा सुख वाटे । ४ ।
माझिया बाळासी फार देती दुःख । नाहीं मज सुख क्षणभरी । ५ ।
राजा पंडु आम्हां टाकुनियां गेला । रक्षी बाळकाला कोण आतां । ६ ।
नामा म्हणे ऐसें सांगतसे कुंती । शिंपियेली क्षिती आश्रुपातें । ७ ।

९९१. निरोप हा माझा सांग रे कृष्णाला । भरंवसा मजला आहे तुझा । १ ।
अच्युता अनंता श्रीधरा वामना । अगा नारायणा शरण तुज । २ ।
जनार्दन हरि त्रिविक्रमा केशवा । अगा वासुदेवा शरण तुज । ३ ।

गोविंदा माधवा अगा मेघ:शामा । अगा पुरूषोत्तमा शरण तुज। ४ ।
चक्रपाणि अगा वैकुंठनायका। रक्षीं या बाळका दासा तुझ्या। ५ ।
त्रिविधतापें माझी जळतसे काया । दावीं मज पायां एक वेळां। ६ ।
विदुर अक्रूर करिती समाधान। करावें श्रवण नामा म्हणे । ७ ।

९९२. परब्रह्म पूर्ण तुझा आहे सखा । मानिसी कां दु:खा जननीये। १ ।
इंद्राचा अवतार आहे हा अर्जुन। घेईल हा प्राण कौरवांचा। २ ।
करील गे युद्ध धरोनियां धीर । न देखें मी वीर त्रैलोक्यांत। ३ ।
सांगुनियां ऐसें पुसोनि सर्वांसी। आला मथुरेसी नामा म्हणे। ४ ।

९९३. घालितसे पंथ तरावया जना। गेले सांदीपना घरीं दोघे। १ ।
गुरूसेवा करिती वंदिती चरण । जाहली संपूर्ण विद्या तेव्हां। २ ।
जोडोनियां हात करिती प्रार्थना । मागावी दक्षणा गुरूराया । ३ ।
नामा म्हणे द्विज म्हणत स्त्रियेसी । असे जें मानसीं इच्छा तुझ्या। ४ ।

९९४. समुद्रांत पुत्र बुडाला रे माझा। पराक्रम तुझा ठावा असे । १ ।
अवश्य म्हणोनि तेथोनि निघाले। समुद्रांत आले रामकृष्ण। २ ।
करोनियां पूजा पुसे वर्तमान। देईं रे आणून गुरूपुत्र । ३ ।
पांचजन्य दैत्य येथें बळी राहे । बंधु तेथें पाहे कृष्णनाथा। ४ ।
टाकोनियां उडी वधिलें तयासी। पाहे हृषिकेशी उदरांत। ५ ।
नाही ऐसें कळों आलें तें ईश्वरा । घेवोनि शरीरा आला वरी। ६ ।
परीक्षिती काय न कळे तयाला। दावितसे लीला नामा म्हणे। ७ ।

९९५. यमाचिया नगरीं दोघेजण गेले । शंखातें स्फुरलें कृष्णनाथें। १ ।
ऐकोनियां नाद कांपतसे काळ। उठिले सकळ पाहावया । २ ।
जोडोनियां हात आणी अधोक्षजा। करोनियां पूजा पुसतसे। ३ ।
सांदीपनपुत्र आहे तुजपाशीं। आणीं रे तयासी शीघ्र आतां। ४ ।
तुमचा मी किंकर निरोप हो द्यावा। रामा वासुदेवा पुसतसे । ५ ।
घेवोनियां पुत्र तेथोनि चालिले । नाम म्हणे आले गुरूगृहीं। ६ ।

९९६. काढीतसे दृष्टी सांदीपनपत्नी। न वर्णवे वाणी हर्ष तिचा। १।
असे कांहीं इच्छा मागावें आणीक। दिले हें बाळक म्हणती दोघे। २।
अहर्निशीं तुम्हा असावें कल्याण। आले रामकृष्ण मथुरेसी। ३।
कृतांतासी धाक नामा म्हणे त्याचा। आहें मी तयाचा शरणागत। ४।

९९७. युगांबरोबरी जाताती घटिका। गोकुळींच्या लोकां तैसें झालें। १।
उदास दिसती वनें दाही दिशा। काय रे जगदीशा आम्हां केलें। २।
वेडावल्या गायी करिताती खंती। वत्स न करिती स्तनपान। ३।
अन्नपाणी तेव्हां वर्जिती गौळणी। आतां चक्रपाणि कैंचा आम्हां। ४।
यमुनेचे तीरीं वृक्ष ते सुकले। पाषाण उलले तया दु:खें। ५।
प्रात:काळीं गडी अवघेचि बोलती। मारूनि श्रीपती गेला नाहीं। ६।
जीवनाविण मत्स्य जैसे तळमळती। नामा म्हणे चित्तीं धन्य प्रेमा। ७।

९९८. अंतर्यामीं जाणे सर्वांचा जो साक्षी। रडताती पक्षी मजसाठीं। १।
पाहुनियां प्रेम भुलला गोविंद। रडतसे मंदमंद तेव्हां। २।
उच्चारितां नामें तरताती पापी। न विसरती गोपी कांहीं केल्या। ३।
विश्वाचा तो आत्मा शोक तया नाहीं। भुललासे तोहि भक्तीप्रेमें। ४।
चिंतेनें व्यापिला तेव्हां हृषिकेशी। पाठवूं कोणासी गोकुळांत। ५।
तयेवेळीं पुढें देखिलें उद्धवा। बाहातसे तेव्हां तयालागीं। ६।
नामा म्हणे आतां करिल एकांत। सावधान चित्त अवधारा। ७।

९९९. शुकादिक ज्याची वर्णिताती कीर्ति। तो ये काकुळती उद्धवासीं। १।
दयेचा सागर बोले तयेवेळां। मजसाठी गोकुळा तुवां जावें। २।
आजवरी त्यांनीं ठेवियेला प्राण। संसाराचें भान नाहीं कोणा। ३।
यशोदा आणि नंद झालेती तटस्थ। गडी माझे समस्त पिसे झाले। ४।
गाई मजविण न घेती तृण। बाळें स्तनपान विसरलीं। ५।
चालतांना पंथ चुकती नारीनर। पक्षांनीं आहार सांडियेला। ६।

शाहाणा चतूर आहेशी नेटका । बोधाव्या गोपिका ब्रह्मज्ञानें । ७ ।
नामा म्हणे ठेवीं चरणांवरी माथा । जुंपुनियां रथा निघतसे । ८ ।

१०००. सारथ्यासीं सांगे हांकीं रहंवर । पाहियेलें तीर यमुनेचें । १ ।
उभा राहोनियां पाहे चहूंकडे । बोलताती कोडें पक्षीराज । २ ।
व्याघ्र आणि गायी एकत्र बैसती । कोकिळा बोलती कृष्ण कृष्ण । ३ ।
सर्प आणि नाग निस्तेज पडती । चिमण्या बोलती कृष्ण कृष्ण । ४ ।
वियोगानें तेव्हां मयूरें रडती । शुक डोलताती कृष्ण कृष्ण । ५ ।
कृष्णाच्या कृपेनें कळलें उद्धवासी । धन्य धन्य त्यांसी म्हणे तेव्हां । ६ ।
ब्रह्मज्ञान सांगों देवें पाठविला । तो रडूं लागला तयेवेळीं । ७ ।
नामा म्हणे आला नंदाचिया घरा । पुढील अवधारा निरोपण । ८ ।

१००१. धांवोनियां नंदें धरिले चरण । घालुनि आसन बैसविला । १ ।
सुकुमार सांवळा राजीवलोचन । सुखी आहे कृष्ण मथुरेंत । २ ।
रोहिणीचा पुत्र सुखी आहे राम । स्मरे पुरूषोत्तम कधीं आम्हां । ३ ।
गोकुळांत गौळी आहे एक नंद । आठवी गोविंद कधीं तरी । ४ ।
काय माझें पुण्य उद्धवा सरलें । म्हणोनि टाकिलें कृष्णनाथें । ५ ।
परब्रह्म पूर्ण धाडी मी वनासी । म्हणोनी हृषिकेशी कोपलासे । ६ ।
मेघःश्याम मूर्ति सुकुमार पाउलें । न देखती डोळे आतां माझे । ७ ।
ऊठ नंदा जेऊं कोण म्हणे आतां । दुःख माझ्या चित्ता फार वाटे । ८ ।
नेत्रीं अश्रुधारा कंठ सद्‌गदीत । पडीला मूर्च्छित नामा म्हणे । ९ ।

१००२. पडियेली जेव्हां यशोदेसी भ्रांती । ऐकें परीक्षिती प्रेम तिचें । १ ।
खोडी नको करूं म्हणे दटाविलें । म्हणोनि रूसलें तान्हें माझें । २ ।
नंदासी म्हणत पाहूं कोठें कृष्णा । दाटलासे पान्हा स्तनीं माझ्या । ३ ।
उद्धव चित्तांत करीतसे खेद । यशोदे सावध होई माते । ४ ।
निर्दय पापीण बांधीं मी उखळासी । म्हणोनि रूसलासी देवराया । ५ ।

माती खातां वेळे तुज मी मारिलें। म्हणोनि टाकिलें मजलागीं। ६ ।
नामा म्हणे त्यांचें करीं समाधान। सांगे ब्रह्मज्ञान दोघांजणा। ७ ।

१००३. प्रात:काळीं उद्धव स्नानासी चालिला । मिळालासे मेळा गोपिकांचा। १ ।
परस्परें म्हणती कोण आतां आला। न्यावया नंदाला पाठविलें। २ ।
सकळांच्या प्राणा घेऊनियां येई। म्हणोनियां पाहीं धाडी यासी। ३ ।
धावून उद्धवाचे धरीती चरण। आमुचें स्मरण करितसे। ४ ।
स्वरूपहीन आम्ही सुंदर कंसदासी। म्हणोनि तुजसी पुसतसों। ५ ।
आम्हांसाठीं तेथें जाऊनियां म्हणे। एकदां चरण दावी सर्वां। ६ ।
मेल्या त्या गोपिका त्यांची राख झाली। वाजवी मुरली तया जागी। ७ ।
नामा म्हणे त्यांसीं सांगे ब्रह्मज्ञान। श्रीकृष्ण कृपेनें स्थिरावल्या। ८ ।

१००४. समस्तांचें त्यानें केलें समाधान। सारिलें भोजन सकळिकीं। १ ।
यशोदा आणि नंद देती अलंकार। कृपा दीनावर असोंद्यावी। २ ।
गोपाळ गौळणी पुसती उद्धव । मिळोनियां सर्व बोळविती। ३ ।
पक्षी श्वापदांसी सांगत उद्धव । असों द्यावा भाव कृष्णापायीं। ४ ।
आला मथुरेसी सांगे वर्तमान। नामा म्हणे धन्य श्रोते वक्ते। ५ ।

१००५. गोपाळाशीं खेळती । आनंदें डोलती ।
कृष्ण आमुचा सांगाती। डो डो डो डो डो। १ ।
कान्होबाची संगती । ब्रह्मादिक इच्छिती।
धन्य आम्हां म्हणविती। अ ल ल ल ल। २ ।
कृष्णाप्रती गोपाळ। म्हणताती सकळ।
अकळशी नाकळ। हा त त त त। ३ ।
मामा मारूं गेलासी। आपटिलें गजाशी।
मल्लयुद्ध खेळलासी। हु तु तु तु तु। ४ ।

अजगर मारिला। वडवानळ गिळिला।
गोवर्धन उचलिला। अ ब ब ब ब। ५।
पूतनेसी शोषिलें। नारदासी मोहिलें।
गणिकेसी उद्धरिलें। अ रे रे रे रे। ६।
गौळियांचे घरां जाशीं। दहीं दुध लोणी खाशी।
त्यांच्या सुना भोगिसी। छि छि छि छि छि। ७।
सोळा सहस्र भोगिशी। ब्रह्मचारी म्हणविशी।
लटिकेंचि ठकविशी। कु लु लु लु लु। ८।
ब्रह्मा सांडी मीपण। चरणी घाली लोटांगण।
परब्रह्म नारायण। आ हा हा हा हा। ९।
ऐसे तुझे पवाडे। वर्णिताती वाडेंकोडें।
विष्णुदास नामा म्हणे। यु यु यु यु यु। १०।

१००६. गोकुळीं गोपिका गोपाळ सकळ। मध्यें घननीळ क्रीडा करी। १।
करी खेळ मोठा स्थापिलें निशाण। स्वयें नारायण हाका मारी। २।
मारियेला कंस दुर्घट दुर्जन। पुरवी वासना पांडवांची। ३।
पांडवांचें ध्यान धरूनि अंतरीं। नामा म्हणे हरि साह्य करीं। ४।

१००७. लांचावलें ब्रह्म भक्तिचेनि सुखें। गोकुळीं गोपाळवेशें गाई राखे। १।
त्रिभुवनीं न समाये ब्रह्मादिकां लक्षा नये। तो दास्यत्व करिताहे गौळियांचें। २।
नवलाव गे माये देखियेला। तें सुख काय सांगों तुला। ३।
कैसें गोवळेपणाची बुंथी घेऊनियां साजिरे। परब्रह्म झालेंसे पिसें गे माये। ४।
निगमा निर्धारितां अमरा दर्शनाची आस। मुनिजनां ध्यानीं आभास तोही नाहीं। ५।
तें हें नित्य पूर्ण खेळविती गौळणी। चुंबन देउनि गौळणी हृदयीं आलिंगिती। ६।
क्षीरसागरींचें सुख सांडुनि अशेष। रुक्मिणी सेजेचे विलास तेहि नावडती। ७।

तें हें गोधना गोठणीं लोळे शुद्ध चैतन्य सांवळें । तें सुखही न कळे साचें चतुरानना। ८ ।
भक्ती प्रेम भाव देखे आहे जेथें । हरि वोरसला जाये तेथें कैचें नैश्वरत्व। ९ ।
न विचारी जातीकूळ शुची अथवा चांडाळ । हृदय देखुनि निर्मळ प्रीती धरी तेथें । १० ।
ऐसें त्रिभुवन सुखाचें सार कीं अनाथाचें माहेर । अव्यक्त परि साकार झालें असे तें । ११ ।
भक्ताचेनि वियोगें श्रमलें म्हणोनि गोकुळासी आलें । तेणें प्रेम सुख दिधलें नामयासी । १२ ।

विरहिणी

१००८. रूपें शामसुंदर निलोत्पल गाभा । सखये स्वप्नीं शोभा देखियेला। १ ।
नेत्र विशाळ भाळ दंत हिरया ज्योती । सखये मदनमूर्ती देखियेला। २ ।
शंख चक्र गदा पद्म शोभती चहूं करीं । सकये गरूडावरी देखियेला । ३ ।
शयन शेषापृष्ठीं नाभीं परमेष्ठी । गंगा वामांगुष्टीं देखियेला । ४ ।
पीतांबर कटीतटीं दिव्य चंदन उटी । सखये जगजेठी देखियेला । ५ ।
विचारितां मानसीं नये जो व्यक्तीसी । नामा केशवेसी लुब्धोनि ठेला। ६ ।

१००९. अव्यक्त परब्रह्म कैसें आलें वो व्यक्तीं । अकळु न कळे तो हा अमुर्त मूर्ती ।
पुंडलिकाचे भक्ती येऊनि वाळवंटीं । उभा विटेवरी कर ठेऊनि कटीं। १ ।
जिवीचा जिवनु वो मज भेटवा हरी । लागलें प्रेम पिसें होईन दासी कामारी । ध्रु० ।
कासे कसिला पितांबर तयावरी मेखळा । अंगीं उटी चंदनाची वरी शोभती वनमाळा ।
सखोल वक्षस्थळ पदक झळके अवलिळा । बाहु बाहुवटे तें रूप खुंटलें डोळां। २ ।
अधर जें पोंवळियाचे दंत हिऱ्याची ज्योती। विशाल नयन वो भोंवया व्यंकटा अति।
टिळक जो रेखिला मृगनाभीं लल्लाटीं । उपमा नये व्यक्ती चंद्रा पडियली तुटी। ३ ।
माथां मुगुट जो रत्नें जडियली वरी। त्याखालीं मयूरपत्रीं वेटी साजे मुरारी ।
माथां विरगुंठी पुष्पें तुरंबिलीं वरी । तया मी भाळलियें भेटवावो झडकरी । ४ ।
इंद्रनीळ कीळ गाभा घनश्यामे दिसे । पाहाता एक दृष्टीं चकित केलें वो हासे ।
चित्ती कामबाण जिवा लागलें पिसें। नामया विष्णुदासा वेधियेलें हृषिकेशें । ५ ।

१०१०. कृष्ण अनुरागें रंगली कामिनी । कामधामें गेलीं घरा विसरोनि । १ ।
होती बहुत जन्में वियोगें शिणली । आप नाठवे पर सुखें मिनली । २ ।
मनें करूनियां जाये विषयांचे संकल्प । तंव ते अवघे होय कृष्णरूप । ३ ।
दृष्टीं देखणें जें जें आवडे । वेणू बाहे तेथें उभे देहुडे । ४ ।
सुखशयनीं स्वप्नीं देखे सांवळा । कंठीं कौस्तुभ रूळे वरी वनमाळा । ५ ।
जीवें धांवुनि आलिंगीं प्रीति । तंव ते आर्ती होय कृष्णमूर्ती । ६ ।
देह परतोनी मागुते सांभाळी । तंव स्वयें सिद्ध आपण वनमाळी । ७ ।
नामया स्वामी जीविचा जिवलगू । कृष्णसुखाचा सुखबोध अंतरंगु । ८ ।

१०११. भिन्न माध्यान्ही वो । सेजे सुदली नारी ।
आपपर विसरुनियां । सुशोभित अंधारीं ।
त्यामाजी चारी भुजा । शंख चक्र वो करीं ।
पद्म गदा हातीं शोभती । दिसे सर्व शृंगारीं ।
येऊनि हंस तुळीके । कैसें धरियलें करीं ।
देऊनि आलिंगन । वोसरला वो दुरी ।
पालव धरितां धरितां । निघाला बाहेरी ।
त्यालागीं प्राण जातो । भेटवां वो झडकरी । १ ।
कवण ते प्राण सखी । भेटी करील विठोसी ।
सांडुनि वीरगुंठी । चरण झाडीन केशीं । धृ ।
कवण मी कैचा नेणें । जाती कुळ तयाचें ।
कवणा पासाव झाला । तें मी नेणें वो साचें ।
इंद्र नीळ कीळ गाभा । घन नभ रूप तयाचें ।
चरणीं तोडर रूळे । वरी नेपूरें साचे ।
नख चंद्रमंडीत वो । जन्मस्थान गंगेचें ।
जानु जघन नीट । पीतांबर वो कासे ।

त्यावरी नाग मुरडी । रत्न मेखळा साजे ।
माजू जो मुष्टी माय । त्या मन वेधलें माझें । २ ।
नाभीं सरोवरीं वो । दिसे ब्रह्मकमळ ।
अनुपम्य उदर ज्याचें । विशाल वक्षस्थळ ।
कौस्तुभ वरी शोभे । करितसे झळपळ ।
कुंडलांचेनि रत्नें । कैसी फांकली कीळ ।
वदन मी काय वानूं । प्रसिद्ध निर्मळ ।
भाळीं तो अर्ध चन्द्र । मृगनाभींचा टिळ ।
लोपला दिनमणी । महातेज प्रबळ ।
ते रूप देखावया । जीव करी तळमळ । ३ ।
सरळ ज्या अंगोळिका । नवरत्नें जडीत ।
कंकणें मनगटी । बाहुवटी सुशोभित ।
त्यावरी कीर्ति मुख । भुजादंड मिरवत ।
वैजयंती पदक हिरे । मुगुटीं झळकत ।
मयूरपत्रें शिरीं । शोभा दिसे अमित ।
चंद्र मंडळ लोपले वो । महा तेज अद्‌भुत ।
व्यापिलें वनमाळीये । लावण्य अमित ।
तें रूप देखावया । जीव माझा उल्हासत । ४ ।
ऐसी तापली विरहज्वरें । थोर होतो उबारा ।
चंदन पोळतसे । न घाला विंजण वारा ।
चंद्रमा दाहतसे । उष्ण तो खडतरा ।
तंव येरी जाणितला । वेधु नंदकुमरा ।
येईल केशीराजा । नेईल द्वारकापुरा ।
भक्ति ही विरह माता । तिने आणिला घरा ।
नामया विष्णुदासा । भेटी शारंगधरा ।
तनु मनु प्राण माझा । सुख झालें अंतरा । ५ ।

१०१२. विटेवरी नीट उभा कटीं ठेवुनी कर । तो पुंडलिकाचे द्वारीं देखियेला । १ ।
बहूली बहुली देहुडा पाउली । गुंजाहार गळां देखियेला । २ ।
पुष्पवतीच्या संगमीं गोपाळ आश्रमीं । काला करितां आम्हीं देखियेला । ३ ।
वेणु पाहतां चहुंकरी नाद उठला अंबरीं । वासुरें तटस्थ हुंबरी होऊनि देखियला । ४ ।
अंगीं चंदनाची उटी मयुर पत्रांची दाटी । चेंडू खेळतां यमुनेतटीं देखियेला । ५ ।
नामा म्हणे केशवा देखियेलें हृदयीं । जन्मवरी राहीं हेंचि मागें । ६ ।

❁ भक्त सुदाम देवकथानक ❁

१०१३. सुदामा ब्राह्मण होता तो दुर्बळ । परि चित्तीं गोपाळ दृढ धरिला । १ ।
तयाचें चरित्र ऐका सावधान । तेणें जन्ममरण दूर होती । २ ।
सत्वाचा सागर धैर्याचा मांदार । भक्तीचा निर्धार तयापाशीं । ३ ।
हालेना चालेना चळेना ढळेना । आणिक कल्पीना इच्छा कांहीं । ४ ।
सदा सर्वकाळ समाधी लागला । प्रपंच सांडिला छेदुनियां । ५ ।
नामा म्हणे तोचि योगियांचा राजा । ज्ञान्याचिया पूजा पुजतसे । ६ ।

१०१४. प्रारब्धाच्या बळे देहाचें वर्तनें । काळचक्र भोवने जैसें कांहीं । १ ।
तैसाची तो साधु जाणावा प्रसिद्धु । देहाचा संबंधु नेणे कांहीं । २ ।
वारे वाजुनियां जातां वृक्ष डोले । मर्यादेवेगळें होत जाय । ३ ।
नामा म्हणे होणें जाणें नाहीं तयां । संचिता साराया लागोनियां । ४ ।

१०१५. ऐसा तो ब्राह्मण दरिद्रें पीडिला । सदा स्वरूपीं झाला अखंडीत । १ ।
न करीच खंती कांहीं तो अंतरीं । वाचे तो उच्चारी रामकृष्ण । २ ।
नाहीं धड घर केवळ जर्जर । चंद्र प्रभाकर उगवती । ३ ।
बाळें पांच सात बाहाती झोंबती । भुकें तळमळिती सर्वकाळ । ४ ।
उष्णें पोळे वारा येतसे भरारा । मेघाचिया धारा घरामाजी । ५ ।
नामा म्हणे त्यानें प्रपंच सांडिला । परमार्थ मांडिला अखंडीत । ६ ।

१०१६. तयाची सुंदरा शांतीची बाहुली । आणीक जीभली बोलों नेणे । १ ।
सेवेसी सादर होऊनियां राहे । भुकची ते खाये भुकेलिया । २ ।

नित्य नैमित्तिक कांहीं न म्हणे। अंतरींची खूण जाणोनियां। ३ ।
नामा म्हणे न्यून पूर्ण सर्व हरि। आणिका विचारीं गुंतेचिना। ४ ।

१०१७. एके दिनीं भार्या भावें तें मानवी। भ्रतारा विनवी नम्रतेनें। १ ।
तुमचा सोइरा आहे नारायण। अखंडित ध्यान करितां त्याचें। २ ।
तयाचिये भेटी जावें लवकरी । तो आहे कैवारी दीनालागीं। ३ ।
भेटतांचि नासे अज्ञान दरिद्र। सुखाचा समुद्र पांडुरंग। ४ ।
नामा म्हणे देव भक्ता साहाकारी। सर्व सिद्धि घरीं वोळगती। ५ ।

१०१८. ऐकतां वचन मानलें तयासी। पुढें कल्पनेसी ठाव नाहीं। १ ।
तेथें म्यां मागावें हें कांहीं न कळे। निवतील डोळे दर्शनानें। २ ।
परी तया भेटी न्यावें कांहींबाहीं। परंतु तें नाहीं लेश घरीं। ३ ।
नामा म्हणे द्विज वांच्छी दरूषण। रिकाम्या हातानें जातां लाजे। ४ ।

१०१९. जाणवला भाव तया सुंदरीसी। म्हणते पतीसी नम्रतेनें। १ ।
जावें आतां तुम्हीं देवाचे भेटीसी। उठली वेगेंसी सन्मानानें। २ ।
आणितें मागुनी भक्तीचे भातुकें। जेणें यदुनायक तोष पावे। ३ ।
नामा म्हणे घरीं पदार्थ तो नाहीं। प्रेमाच तो पाहीं उगवला। ४ ।

१०२०. पाहे चहूंकडे धुंडोनि सुंदरी। देखे मुष्टी चारी तंदुळिका। १ ।
तोचि शुद्धभाव उगवला पुढें। सर्वही तें कोडें देवालागीं। २ ।
अहं सोहं वृत्ति तेथें एक झाली। दृष्टीनें देखिली पोह्यांकडे। ३ ।
नामा म्हणे सर्वरूपीं नारायण। बोलाया कारण नाहीं तेथें। ४ ।

१०२१. तेचि भक्तिभावें पतीपुढें ठेवी। पाहोनी गौरवी ब्रह्मनिष्ठा। १ ।
तया योग्य नव्हेचि गे हा पदार्थ। आमुचिया आर्त तुळसीदळ। २ ।
द्रौपदीच्यासाठीं भाजीपान खाये। तेणें त्याची काय भूक गेली। ३ ।
नामा म्हणे हें तो कोड कौतुक। थोडेंहि अधिक देव करी। ४ ।

१०२२. शुद्ध भावार्थाचे पाहोनियां पाहे । आनंदला भाव योगियाचा । १ ।
म्हणे आतां भेटूं बाळमित्र हरि । भक्ताचा कैवारी कृष्णनाथ । २ ।
बांधावया वस्त्र केवळ जर्जर । त्यामाजी न थरे गुंडाळितां । ३ ।
नामा म्हणे द्विज आनंद पावला । मुहूर्त नेमियेला प्रयाणासी । ४ ।

१०२३. वाचे नाम गात चालिला तो द्विज । एकाचें तें चोज शुद्ध भावें । १ ।
जीवशिव एकाकार झाली वृत्ति । नाहीं कांहीं चित्तीं शमदम । २ ।
हात पाय नळ्या वळती फेंगड्या । भावार्थाच्या गुढ्या उभारीत । ३ ।
नामा म्हणे वाट चालता समाधि । सोहं स्वरूपीं बुद्धि ठसावली । ४ ।

१०२४. शुभसुचिन्हें होताती शकुन । तेणें तो ब्राह्मण आनंदला । १ ।
म्हणे थोर लाभ आजिचा दिसतो । आनंद वाटतो मनामाजी । २ ।
उडती उजवे काग ते जोड्यानें । भरल्या कुंभानें नारी देखें । ३ ।
तास भारद्वाज वामभागीं जाती । मयूर नाचती उत्साहानें । ४ ।
नामा म्हणे सर्व प्रश्नांचाही प्रश्न । वाचे नारायण नाम गातो । ५ ।

१०२५. द्विज म्हणे जातां मनीं । कैसा भेटे चक्रपाणी । १ ।
काय होईल न कळे । म्हणोनि हृदयीं कळवळे । २ ।
येवढा ज्याचा राज्यभार । मी तो केवळ फकीर । ३ ।
कोठें तयाला आठव । बाळपणीचें माझें नांव । ४ ।
तैं तो होता गौळ्याघरीं । आतां त्रैलोक्याधिकारी । ५ ।
नामा म्हणे ऐसें । करितचि निजध्यास । ६ ।

१०२६. दुरोनि देखिलें द्वारकानगर । अवघें कनकाकार वोतियेले । १ ।
जेथें देवराणा नांदतो तो ठाव । काय म्यां वर्णावें मंदमति । २ ।
हिरे चिरे रत्न झगमग दिसती । घोंस ते लोंबती मोतियांचे । ३ ।
वैकुंठींचें सर्व वैभव आणिलें । शोभेसी शोभले आपेआप । ४ ।
गुढीया गोपुरें झळकती पताका । वाजताहे डंका चौवेदांचा । ५ ।

साहाजण भाट उभे महाद्वारीं । अठरा वारकरी मोकाशांचे । ६ ।
नामा म्हणे रिद्धिसिद्धीचें भांडार । देखिलें नगर ब्राह्मणानें । ७ ।

१०२७. झांकावले डोळे शंका करी मनीं । दिवस कीं यामिनी हें न कळे । १ ।
महा तेज:पुंज फांकती सकळ । सिंधूचा झळाळ भोंवताला । २ ।
गोमती ते नदी निर्मळ वाहात । बहु घुमघुमीत सुमनें भार । ३ ।
जाईजुई आणि कमळ कल्हारी । भ्रमर झुंकारी गुंजारव । ४ ।
नामा म्हणे मुनि पातला पूर्वद्वारा । पुढिल्या विचारा चित्त द्यावें । ५ ।

१०२८. चहूंकडे स्वर गाताती गायनें । आणिक पुराणें ठाईठाईं । १ ।
गीतनृत्य नाना करिती तनाना । होतसे झणाणा टाळघोळ । २ ।
श्रवणाचें सुख घेतसे ब्राह्मण । नामाही गर्जना करीतसे । ३ ।

१०२९. नारायण नाम तारक सर्वांसी । तें मुनी मानसीं धरिलें असे । १ ।
कापुराची राशी अग्नीचाहो कण । तैसें नाम जाण पातकासी । २ ।
अंतरीं ते क्षुधा लागली द्विजासी । पाहात नगरीसी सावचीत । ३ ।
नामा म्हणे द्विज उभा महाद्वारीं । केवळ भिकारी राजयोगी । ४ ।

१०३०. नाहीं देवाचिये द्वारीं आडकाठी । हे तो आहे गोष्टी सिद्धांताची । १ ।
भावाविरहित मार्गाची न फुटे । फुटल्या न सुटे मागुता तो । २ ।
नामा म्हणे ऐसा लौकिक वेव्हार । तेथें तों निर्धार कांहीं नाहीं । ३ ।

१०३१. चालिला देवाचे भेटीला सन्मुख । ब्राह्मणाचा हरिख न समाये । १ ।
पाहातां लोचनीं राजीवलोचन । भावाचे मोचन तेचि काळीं । २ ।
सभा ते साजिरी रत्न सिंहासनीं । देव चुडामणी शोभतसे । ३ ।
राहीरखुमाई चामरें ढाळिती । राधा उभीं हातीं घेउनी छत्र । ४ ।
समारंभें पुढें गरूड तो उभा । शोभतसे शोभा दिव्य कांहीं । ५ ।
यादवांची सभा दाटलीसे भारी । नाना उपचारी रिद्धी सिद्धी । ६ ।
उद्धव अक्रूर उभे पायांपासीं । देवादिदेवासी विडे देत । ७ ।
नामदेव तेथें उभा होता निका । घेऊनि पादुका दोन्ही हातीं । ८ ।

१०३२. पुढें तो भिकारी जाता झाला वेगें । आपुलिया रंगें रंगूनियां । १ ।
येकाकार करी चित्त आणि वृत्ति । पाहे लक्ष्मीपति दुरोनियां । २ ।
तटस्थ जाहाला चालला त्वरित । मुखीं नाम गात गोविंदाचें । ३ ।
नामा म्हणें नीर पाझरे लोचनीं । समाधी लागुनि मुनी ठेला । ४ ।

१०३३. देखिला सांवळा राजा द्वारकेचा । सर्वही सुखाचा ठेवा दिसे । १ ।
माथां तो मुगुट कुंडलें श्रवणीं । प्रभा दिनमणी तुच्छ जेथें । २ ।
कोटी मन्मथांची झाडणी करावी । ऐसी ते बरवी अंगकांती । ३ ।
श्रीमुख शोभलें पूर्णचंद्रा ऐसें । देखतांचि दोष सर्व जाती । ४ ।
केशराची उटी कस्तुरी मळवटी । माळ रूळे कंठीं वैजयंती । ५ ।
श्रीवच्छलांछन मुद्रिका भूषण । झळकती आन भुजादंड । ६ ।
नामा म्हणे ऐसा देखियेला देव । तयाचा अनुभव काय वानूं । ७ ।

१०३४. देखिला सुदामा आपुल्या नयनीं । मग चक्रपाणि उठे त्वरें । १ ।
सिंहासना खालीं टाकोनियां उडी । कर द्वय जोडी नमनालागीं । २ ।
भेटुनियां तेव्हां धरिला हस्तकीं । बैसवी मंचकीं वैडुर्याच्या । ३ ।
म्हणे रुक्मिणीसी आणीं उदकाला । पुजूं या द्विजाला सन्मानेंसी । ४ ।
नामा म्हणे देवें चरण प्रक्षाळिले । आंचळीं पुसिले आपुलिया । ५ ।

१०३५. स्नानालागीं उठा म्हणे नारायण । आणविलें उष्ण पाणी तेव्हां । १ ।
सोळा सहस्र स्त्रिया उटणीं लाविती । अक्षवाण आरती करिताती । २ ।
करविलें स्नान पीतांबर परिधान । अलंकार भूषणें दिलीं त्यासीं । ३ ।
स्वइच्छा भोजन वाढिलें तयासी । नामाही पंक्तिसी बैसविला । ४ ।

१०३६. सोळा सहस्र तारें द्विजालागीं आलीं । अमृताची गेली चवी तेव्हां । १ ।
पक्कान्नाचा तरी वाढवूं विस्तार । होईल उशीर कथेलागीं । २ ।
हरिरूचि जेवण सुदामा जेविला । वेगीं आंचवला संसारासी । ३ ।
नामा म्हणे त्यासी देवें दिला विडा । रंगला तो जोडा वैराग्याचा । ४ ।

१०३७. काय वहिनीनें दिधलें आम्हांसी । दाखवा वेगेसी कृष्ण म्हणे। १ ।
सोडियेली तेव्हां मुष्टी तंदुळिका । रुक्मिणीनायका पुढें ठेवी। २ ।
घेऊनि ते पोहे मुखामाजी टाकी। मागे ते भीमकी घरोनि हात। ३ ।
ब्रह्मादिक देव उभे पोह्यांसाठीं । नाहीं त्या लल्लाटीं नामा म्हणे। ४ ।

१०३८. भक्षुनियां पोहे संतुष्ट जाहला। मग आनंदला नारायण। १ ।
विश्वकर्म्यालागीं तेव्हां आज्ञा केली । क्षणांत रचिली सुदामपुरी। २ ।
सर्व सुवर्णाची द्वारकेप्रमाणें । ब्राह्मणासी दान गुप्त दिले। ३ ।
नामा म्हणे दुजा नाहीं देवावीण । देतांघेतां जाण पांडुरंग । ४ ।

१०३९. सुदामा म्हणे अनंता । आम्हा आज्ञा द्यावी आतां। १ ।
जाऊं घरासीं सत्वर । येऊनि दिवस झाले फार । २ ।
सर्व ठेउनी जातां बरें। वाटे मारिती तस्कर। ३ ।
ऐसी ऐकोनि वचनें । सर्व काढिलीं भूषणें । ४ ।
आज्ञा घेउनि चालिला । देव बोळवीत आला। ५ ।
नामा म्हणे चोर । याचा उफराटा व्यापार। ६ ।

१०४०. नाहीं आमुचे दैवीं त्याने कोठोनि द्यावें। व्यर्थ कां रुसावें देवावरी। १ ।
न करितां खेद पुढें वाट चाले । गौरक्षक भेटले तयालागीं। २ ।
पुसतसे त्यासी कोणाचें नगर। ते म्हणती घर सुदाम्याचें । ३ ।
सुदाम्याची तुम्ही हेळणा करितां। तयाच्या संचिता प्राप्त कैचें। ४ ।
मानुनि असार नगरद्वारा गेला । प्रचिती तयाला नयेचि ते। ५ ।
जेव्हां छत्रधारी मुजरा करिती। चरणासी लागती सुदाम्याच्या। ६ ।
सुदामदेव तेव्हां मंदिरासी गेला। मग ओंवाळिला सुंदरीनें। ७ ।
समाधानी झाला सुदामा ब्राह्मण। करा रे कीर्तन नामा म्हणे। ८ ।

श्रीवराह अवतार (भाद्रपद शुद्ध तृतीया)

१०४१. उदकी बुडतां क्षिति तारियेली। भूते सारियेली दाढेवरी। १।
अद्यापि तूं होसी ऐसा हृषिकेशी। धरूनि मारिसी बळिवंत। २।
नामा म्हणे धन्य अघटित करणी। दाढेसी धरूनि वराह तूं। ३।

'युगे अठ्ठावीसे' व 'जन्मता पांडुरंगे' आरती व उपसंहार करावा.

श्री वामन जयंती, भाद्रपद शुद्ध द्वादशी, प्रात:काळ

१०४२. बळीराजा दैत्य बहुत मातला। संपत्ति हरिल्या देवांचिया। १।
तयाकाळीं जे जे देव आठविती। प्रार्थना करिती देवदेवा। २।
तयाकाळीं तुवां अदिति उदरी। अवतारधारी बटु झाला। ३।
छळुनियां बळी पाताळी घातला। आपण राहिला तया द्वारी। ४।
देव देवपदी बैसऊनि सारे। राखितसे द्वार नामा म्हणे। ५।

'युगे अठ्ठावीसे' व 'जन्मता पांडुरंगे' आरती म्हणाव्या व उपसंहार करावा

दसरा अभंग

१०४३. आजिचा दिवस आम्हां सोनियाचा। गोवळू भेटला कान्हो नंदाचा। १।
कान्होबा पेंढारी येईल यमुने। तयावीण मज घडी न गमे। २।
सोळासहस्र गोपी म्हणती अगा जगज्जीवना। एके वेळीं भेटी देईं नंदनंदना। ३।
उजळुनी आरती करूं कुरवंडिया। शेष भरूं नामया स्वामी वनमाळिया। ४।

'युगे अठ्ठावीसे' व 'जन्मता पांडुरंगे' आरती म्हणाव्या व उपसंहार करावा.

१०४४. आदि महामाया निर्गुण गुणाची। समचरणीं उभी विटे।
कोटी जन्माचें संचित प्रारब्ध। देखिलिया क्रियमाण फिटे।
स्वरूपरूपें रूपत्व पावली। राहिलि पंढरि पेठे।
भीवरींच्या तीरीं कृपाळु माऊली। भक्तासी सप्रेम भेटे। १।
माये सुंदरे ओ माये सुंदरे। गोकुळीं पवाडे केले बहुत।

गोवर्धनीं जाहला ठसा। वृंदावनीं वेणु वाहुनियां।
गोपिकांसी वेधु जैसा। पुंडलिका कारणें।
पंढरी आलासी विसावा। होसी कोंवसा भक्ताचा।
सनकादिक तुझ्या गोंधळासी येती। मनोरथ पुरविसी त्यांचा। २।
दक्षिण चरणीं तोडर गर्जे। वाम चरणीं वाजे वांकी।
सकळ हीं तीर्थें राहिलीं तेथें। विश्रांती तये विषयीं।
जानु जंघेवरी पितांबरें मालगंठी। पहातां भक्त जाहले सुखी।
हें रूप देखोनि मदन आला पोटीं। नामा म्हणे लागो दृष्टी। ३।

१०४५. वाजविली डांक चौक ठेवियला वो।
ठायीं पंढरीचे विठ्ठले तुज हाकारा केला वो। १।
रंगा येईवो खेचरे विठाई सुंदरी वो।
तुझीं पाउलें गोजिरीं कैं मी दृष्टी देखेन वो। २।
पाजळला दीपु फिटला अंधकारू वो।
न लावा उशीरू पांडुरंगे माउलीये वो। ३।
तमोगुणाचा रज जाळूनि धूप केला वो।
उशिरू कां लाविला पांडुरंगे माउलीये वो। ४।
तनुमनाची मूद टाकीन ओवाळुनि तुजवरोनि वो।
वैकुंठवासिनी पांडुरंगे माउलिये वो। ५।
अहंकार दैवतें झडपिलें नामयासी वो।
येऊनियां रंगासी रंग राखीं आपुला वो। ६।

१०४६. देह मंदिराभीतरीं। शेजे सूदला श्रीहरी।
निद्रा उन्मनीचे भरी। तें म्यां स्वप्न देखिलें। १।
स्वप्नीं भुललें बाई। मागील नाठवेचि कांहीं।
हा जीव परवस्तूच्या ठायीं। तनुमनें आटला। २।

स्वप्न सांगूं कोणासी। विवेक करिती तयासी।
हें कोडें अज्ञानासी। संतावांचुनी नुगवे । ३ ।
ध्यानीं पहूडला सांवळा। जवळी नारी बारा सोळा।
विंजणे वारिती सकळां। सोहं शब्द जागरणीं। ४ ।
धिं धिं तुरे वाजती। अनुहात ध्वनि गर्जती।
तेथें निद्रा ना सुषुप्ति। चंद्र सूर्य मावळले। ५ ।
मना पवना नाहीं भेद। तया ठायीं हा गोविंद।
तेथें खुंटला अनुवाद। वेदश्रुति आटल्या। ६ ।
म्हणे विष्णुदास नामा। जन्ममरण नाहीं आम्हां।
कृपा केली मेघ:श्यामा। संतसंगें तारिलों। ७ ।

१०४७. प्रथम अवतारीं आई थोर ख्याति केलीवो।
ब्रह्मयाच्या कैवारा आपण मत्स्यरूप झाली वो।
धुंडाळिला सागर आई शंखासुरा मिठी घाली वो।
आणिले चारी वेद ब्रह्मपुरीं त्वां स्थापिलें वो। १ ।
ऐसी बहु लोकां माझारी आई खेळतसे गोंधळीं वो।
भूलोकां माझारी अंबा नाचतसे वो।
तेहतीस कोटि देवता सर्वे मेळवुनी मेळींवो।
त्रासिले राक्षस भक्त जनां प्रतिपाळींवो। २ ।
कूर्म वेष धरूनी धरणी पाठीवरी धरिली वो।
समुद्र मंथन मेळीं अंबा वेगीसी पावली वो।
समुद्रमंथन करितां आई बरवा गोंधळ घाली वो।
नारायण विश्वरूप देवा जैं त्वांच दिधलें वो। ३ ।
वराह रूप धरूनी आई थोर पवाडा केला वो।
पृथ्वीच्या कैवारा घालिसी गोंधळ गाढा वो।
वधिला हिरण्याक्ष त्याचा केला त्वां रगडावो।
खेचर देवता धरणी धरियली दाढा वो। ४ ।

विक्राळ रूप धरुनी स्तंभ फोडुनी निघाली वो।
सिंहनादें गर्जतां हाक त्रिभुवनीं गाजली वो।
त्रिलोक मोजितां बळीस पाताळीं घातलें वो।
मागुता येईल म्हणवुनी त्याचें द्वार त्वां रक्षिलें वो । ५ ।
जमदग्नि रेणुके कुशीं धरियेला अवतार वो।
हातीं परशु घेउनी केला दैत्यांचा संहार वो।
एकविस वेळ मेदिनी निःक्षत्रिय करुनी फेडिला भूमिभार वो ।
वधिला सहस्रार्जुन कामधेनुच्या कैवारा वो। ६ ।
पितृवचनाकारणें आई वनवासा गेली वो ।
अठरापद्में वानर मेळवुनी गोंधळ घाली वो।
वधिला दशशिर लंका शरणागता दिधली वो।
कौसल्या माउलि देवा बंदी सोडी केली वो। ७ ।
वसुदेवकुळटिळके तरी तूं कंसासुर मारिके वो ।
कुळांतकुळ तारिके तरी तूं कौरव संहारिके वो।
पांडव प्रतिपाळके भक्तजनाशी तारके वो।
तुझा गोंधळ गाता अंबे कोण वर्णू शके वो। ८ ।
वेदमार्ग सांडुनि असुरें देवा गांजियलें वो ।
त्याचिया कैवारा आई त्वां सौम्यरूप धरिलें वो।
बौद्धरूप धरुनी भक्तालागीं मोहिलें वो।
कौसल्या देवता जे रूपें त्वां दिधले वो। ९ ।
कलियुगाच्या अंतीं थोर होईल अन्नान्न वो ।
एके ठायीं होउनि खातील चारी वर्ण वो।
तेव्हां पृथ्वी भारें तुजला येईल शरण वो।
तेव्हां तूं पावसी कलंकी अवतार धरुनी वो । १० ।

पुंडलिकाकारणें पंढरपुरीं केला वास वो।
तुझा गोंधळ गातां थोर जिवा उल्हास वो।
तूं माय माउली तुझा मज बहु विश्वास वो।
विनवी विष्णुदास नामा तुझा दासाचा मी दास वो। ११।

१०४८. विठाई सांवळे। डोळसे रंगा येईं हो। ध्रु०।
कानीं कुंडलांची प्रभा। जैसे चंद्रसूर्य नभा हो। १।
गळां वैजयंती माळा। कासे पीतांबर पिवळा हो। २।
नामा म्हणे कृपावंता। झडकरी यावें पंढरीनाथा हो। ३।

१०४९. अगे तूं माउली संताची साउली। आठवितां घाली प्रेमपान्हा। १।
प्रेमपान्हा पाजीं अगे माझे आई। विठाई गे मायी वोरसोनी। २।
येतों काकुळती प्रेमपान्ह्यासाठीं। उभा तो धुर्जटी मागें पुढें। ३।
नामा म्हणे जीवें करीन लिंबलोण। ओंवाळीण चरण विटेसहित। ४।

❁ आश्विन वद्य १२ वसुबारस सवत्स गोमाता पूजन ❁

१०५०. योगानें जोडिली सायासें। ते मज वोळली वोरसें। १।
बरवी कामधेनु गाय। विठाबाई माझी माय। २।
नसतां चारा सांठवण। तृप्त केलें त्रिभुवन। ३।
कोटि कुळें वोरसलीं। पुरोनि अवघींच उरलीं। ४।
न साहे अहंकाराचा वारा। आली दीनाचिया घरा। ५।
नामा म्हणे हें दुभतें। जोडुनि दिधलें असे आइते। ६।

१०५१. सर्व सुखरासी भिंवरेचे तीरीं। आमुची पंढरी कामधेनू। १।
प्रेमामृतें दुभे सदा संतजनां। वोसंडतो पान्हा नित्य नवा। २।
धर्म अर्थ काम मोक्ष चाऱ्ही थानें। दोहोणार धन्य पुंडलीक। ३।
जयाचें दुभतें नित्य नवें वाढतें। बहु पंढरीतें पूर्वपुण्य। ४।
भक्तिचेनि बळें भावाचेंनि मेळें। देखोनियां वोळे अधिकाधिक। ५।
भाग्यवंत नामा तें क्षीर लाधला। प्रेमें वोसंडला गर्जे नाम। ६।

१०५२. केशव नाम गाय केशव नाम गाय। केशव नाम गाय कामधेनु । १ ।
वेणुनादीं चरे पाणी पी भीवरे । ती गाय हंबरे भक्तांलागीं । २ ।
भक्तीसुखें धाय प्रेमें ते पान्हाय। भुकेलिया खाय पातकासी। ३ ।
नामा म्हणे गाय पंढरीस आहे । पापिया न साहे पाठीलागे । ४ ।

१०५३. वेणुनादीं चरे पाणी पी भीवरे। ते धेनु हुंबरे वत्सांलागीं । १ ।
वाणें ते सांवळी नामें ते श्रीधरा । चरे वसुंधरा चवदा भुवनें। २ ।
केशव नामें गाय माधव नामें गाय। विठ्ठल नामें गाय कामधेनु। ३ ।
प्रेमें ते पान्हावे भक्ता घरीं जाय। भुकेलिया खाय पातकासी। ४ ।
नामा म्हणे गाय भाग्यवंता घरीं। पाप्या जन्मवरी पाठीलागे । ५ ।

१०५४. परा पश्यंति मध्यमा वैखरी । ते गाय दुभे वैष्णवा घरीं। १ ।
ते एके विठ्ठलें पंढरी राखिली। दुभावया दिधली पुंडलिका । २ ।
चाऱ्ही वेद मुखीं धरूनियां राहे। विठ्ठलाचे द्वारीं नामा गाये । ३ ।

१०५५. आम्हां घरी एक गाय दुभती आहे। पान्हा न समाये त्रिभुवनी। १ ।
वाण ते सांवळी नामे ते श्रीधरा। चरे वसुंधरा चवदा भुवने। २ ।
वत्स नाही माय भलत्यासवे जाय। कुरवाळितां लाहे भाव भरणा। ३ ।
चहूं धाराक्षीर वोळली अमूप । धाले सनकादिक सिद्धमुनि । ४ ।
नामा म्हणे माझी भूक पैं ते गाय। जोगाविते माय तिन्हीं लोका । ५ ।

दिवाळीचे भजन, आश्विन वद्य चतुर्दशी (नरक चतुर्दशी)

१०५६. नित्य हे दिवाळी असे पंढरपुरीं। ओंवाळिती नारी विठ्ठलासी। १ ।
पांवां वाहे वेणु बरविया नादें । नामघोष आनंदें नाचतसे। २ ।
नामा म्हणे आम्हीं पंढरीये जावें । कवतुकें पहावें विठ्ठलासी। ३ ।

१०५७. कोटी दिवाळ्या दसरे। आम्हां हेंचि झालें पुरे। १ ।
घरोघरीं ओंवाळणी। विठ्ठल देखिला नयनीं। २ ।
झाला सुखाचा शेजार। करा नामाचा गजर। ३ ।
नामयाचा स्वामी आला। ब्रह्मादिकां आनंद झाला। ४ ।

१०५८. येतिया पुसे जातिया धाडी निरोप । पंढरपुरी आहे आमुचा मायबाप। १ ।
येईवो येईवो येईवो विठाबाई माऊली ये। निढळावरी कर ठेऊनि वाट पाहे। २ ।
पितांबराची कांस शेला गगनी झळकला । गरूडावरी बैसोनि आमुचा कैवारी आला । ३ ।
विठोबाचे राज्य आम्हां नित्य दिवाळी। विष्णुदास नामा जीवे भावे ओवाळी। ४ ।

१०५९. सण दिवाळीचा आला। नामा राउळासी गेला। १ ।
हाती धरोनि देवासी । चला आमुच्या घरासी । २ ।
देव घराशी आणिले । चंदनपाटी बैसविले। ३ ।
गोणाईने उटणे केले । दामाशेटीने न्हाणिले । ४ ।
पदर काढिला माथ्याचा । बाळ पुशिला नंदाचा । ५ ।
हाती घेउनी पंचारती । चक्रपाणि ओंवाळती । ६ ।
देव जेऊनि तृप्त झाले । दासी जनीनें विडे दिले । ७ ।

१०६०. नामाचेनी बळे न भिये सर्वथा। कळी काळाचे माथा सोटे मारूं। १ ।
वैकुंठीचा देव आणू या कीर्तनी। विठ्ठल गावुनी गिती नाचूं । २ ।
सुखाचे सोहळे करू नित्य दिवाळी। प्रेमे वनमाळी जिवी धरूं। ३ ।
नामा म्हणे ऐसा भक्तिभाव धरा। सदा मुक्ति द्वारा वोळंगती। ४ ।

१०६१. कस्तुरी कुंकुम रेखे लाल टिळा । केशराची उटि सर्वांगासी। १ ।
पाहिला पाहिला माझा पांडुरंग। जिर्वी जिवलग डोळे भरी । २ ।
हार शोभे गळां मंजरीचा तुरा । कर्ण रत्न फळा झळाळित। ३ ।
विटेवरी नीट गोमटीं पाउलें । त्यांवरी ठेविलें मस्तक म्यां । ४ ।
नामयाची धणी भुकेली ते धाली। आनंद दिवाळी आजि झाली। ५ ।

दिवाळी पाडवा जीवनांत आढावा वाढावा भजन

१०६२. अवधे सावधान होऊनि विचारा । सोडवण करा संसाराची। १ ।
अवघा काळ वाचे म्हणा नारायण । वांयां एक क्षण जाऊं नेदा। २ ।

अवघा प्रपंच जाचोनि लटिका। शरण रिघा एका पंढरीराया। ४।
अवघे मायामोहे गुंतलेति पहा। अवघे सहज आहां जीवन्मुक्त। ५।
नामा म्हणे अवघे सुखाचेचि व्हाल। जरी मन ठेवाल विठ्ठलपायीं। ६।

१०६३. अवघे निरंतर करा हा विचार। भवाब्धीचा पार होय कैसा। १।
जन्म गेलें वांयां विषयाचे संगें। भुलले वाउगे माया मोहें। २।
अवघा करितां संसाराचा धंदा। वाचे वदा सदा हरिनाम। ३।
सर्वभावें एका विठोबातें भजा। आर्ते करा पूजा हरिभक्त। ४।
सर्व सुख होई तुम्हांला आपैतें। न याल मागुते गर्भवासा। ५।
नामा म्हणे तुम्हीं विचारूनि पहा। सर्वकाळ रहा संतसंगें। ६।

१०६४. आलेनो संसारा उठा वेगें चला। जिवलग विठ्ठला भेटीलागीं। १।
दुर्लभ मनुष्य जन्म न लभे रे मागुता। लाहो घ्या सर्वथा पंढरीचा। २।
भावें लोटांगण घाला महाद्वारीं। होईल बोहरी त्रिविध तापा। ३।
श्रीमुखाची वास पहा धणीवरी। आठवीं अंतरीं घडिये घडिये। ४।
शुद्ध सुमनें कंठीं घाला तुळशीमाळा। तनमन ओवाळा चरणांवरूनि। ५।
नामा म्हणे विठो अनाथा कोवसा। पुढती गर्भवासा येऊं नेदी। ६।

१०६५. आंता पांडुरंग स्मरा। जन्ममृत्यु चुकवा फेरा। १।
ऐसा कांही करा नेम। मुखीं स्मरा रामनाम। २।
चिंता ऐसें ध्यान। तेणें असा समाधान। ३।
नामा म्हणे हरिदास। त्यासि असावा अभ्यास। ४।

१०६६. नाम गाऊं नाम ध्याऊं। नामें विठोबासी पाहूं। १।
आम्ही दैवाचे दैवाचे। दास पंढरीरायाचे। २।
टाळ दिंडी घेऊनि हातीं। केशवराज गाऊं प्रीती। ३।
नामा म्हणे लाखोली सदा। अनंत नामें वाहुं गोविंदा। ४।

१०६७. विठ्ठल आमुचें सुखाचें जीवन । विठ्ठल स्मरण प्रेमपान्हा । १ ।
विठ्ठलचि ध्यावों विठ्ठलचि गावों । विठ्ठलचि पाहों सर्वांभूतीं । २ ।
विठ्ठला परतें न दिसे सर्वथा । कल्प येतां जातां गर्भवास । ३ ।
नाम म्हणे चित्तीं आहे सुखरूप । संकल्प विकल्प मावळती । ४ ।

१०६८. अ. साठी घडीमाजी । एक वेचीं देवकाजीं । १ ।
आराणूक सारूनि काजीं । सर्वभावें केशव पूजी । २ ।
हेंचि भक्तींचे लक्षण । संतोषला नारायण । ३ ।
कोटिकुळें पावन तुझीं । नामा म्हणे भाक माझी । ४ ।

श्री तुळसी विवाह, कार्तिक शुद्ध द्वादशी श्री तुळसी माहात्म्य

१०६९. तुळसीविण ज्याचें घर । तें तंव जाणावें अघोर ।
तेथें वसती यम किंकर । आज्ञा आहे म्हणोनि । १ ।
तुळसीवृंदावन ज्याचे घरी । त्यासी प्रसन्न श्रीहरी ।
जें वर्जिलें यमकिंकरीं । आज्ञा आहे म्हणोनि । २ ।
तुळसीवृंदावना । जे करिती प्रदक्षणा ।
अंतकाळी होतां स्मरण । जन्ममरण नाहीं नामा म्हणे । ३ ।

१०७०. तुळशीवृंदावन दर्शन । त्यासी वैकुंठीं गमन ।
लटिकें म्हणे कोण । त्यासी आण केशवाची । १ ।
तुळसीमाळा घाली गळां । त्या भेटे घनसांवळा ।
चतुर्भुज सहित कमळा । केशिराज प्रत्यक्ष । २ ।
तुळसीरोपा घाली उदक । त्याचे हरती महादोष ।
ब्रह्मादिकां न कळे निःशेष । जन्ममरण त्या नाहीं । ३ ।
तुळसीची देवा बहु प्रीती । आणिक पुष्पें न लागती ।
नामा म्हणे जी श्रीपति । हेचि भक्ति द्यावी मज । ४ ।

१०७१. तुळसी पुष्पांहुनि आगळी। वृंदावनीं ते मिरवली।
देवें मस्तकीं वंदिली । वंद्य झाली तिहीं लोकां। १ ।
तुळसी वंदावी माउली । अरे हे संतांची साउली।
तुळसीपासीं वनमाळी। सदा रहात असे। २ ।
तुळसी दळ भूमीवरी पडिलें। तें जरी मस्तकीं वंदिलें।
कोटी तीर्थस्नान केलें। एवढें फळ नामा म्हणे । ३ ।

१०७२. उभें वृंदावन जयाचिये द्वारीं । होय तो श्रीहरि प्रसन्न त्या । १ ।
तुळसीचें रोप लावील जो आणोनि। तया चक्रपाणि न विसंबे। २ ।
तुळसीचें काष्ठ जपमाळ करी। तयासि श्रीहरि प्रसन्न तो । ३ ।
तुळसीची कीर्ति अगाध पैं आहे। पंढरीसि पाहे म्हणे नामा । ४ ।

१०७३. विष्णूचें सेवन जये गांवी पूजा। नित्य तया द्विजा समारंभु। १ ।
घरीं वृंदावन नित्य अन्नदान। श्रीकृष्ण आपण तेथें असे। २ ।
ऐसी ध्यानगती विष्णूचें पूजन । तयासि पतन नाहीं नाहीं। ३ ।
नामा म्हणे करा विष्णुकथा नित्य। रामनाम सत्य वचन धरा । ४ ।

१०७४. उठोनियां प्रात:काळीं । तुळस वंदावी माउली।
तुळस संतांची साउली । मुगुटीं वाहिली विष्णूनें। १ ।
तुळस असे ज्याचे द्वारीं। लक्ष्मी वसे त्याचे घरीं।
येवोनि श्रीहरि। क्रिडा करी स्वानंदें । २ ।
तुळसीसी मंजुरा येतां । पळ सुटे यमदूतां।
अद्वैत तुळस कृष्ण स्मरतां । नासे दुरित चित्ताचें। ३ ।
जे जे तुळसी घालिती उदक । ते नर पावती ब्रह्मसुख।
नामा म्हणे पंढरिनायक । तुळसी जवळी उभा असे। ४ ।

१०७५. तुळसीची सेवा घडे । रंगमाळा घालूं सडे । १ ।
दूत न येती तयाकडे । हरिनामाची घरटी पडे। २ ।
नामा म्हणे हरि एवढें । ब्रह्म वृंदावनीं सांपडे। ३ ।

१०७६. फुकाचिया तुळसी वहारे । ध्रुवासारिखें पद मागारे । १ ।
एका विठ्ठला शरण जारे । जन्म वांयां कां दवडारे । २ ।
नामा म्हणे हा देवो पहा रे । विठ्ठल भक्तांचा ऋणियारे । ३ ।

१०७७. तुळसीचें हत्यार । वृंदावन दुर्ग थोर । १ ।
तुळसीच्या दळीं । यम जिंकिला महाबळी । २ ।
नामा म्हणे बळि रे बळी । विठ्ठल आमुचा भुजबळी । ३ ।

१०७८. एक वाहू तुळसीपत्र । तें देवासी प्रीय होत । १ ।
रखुमाईनें देव । सोडविला कृष्णराव । २ ।
नामा म्हणे पूर्ण होती । प्राप्त राधिकेचा पती । ३ ।

'युगे अठ्ठावीसे' 'जन्मता पांडुरंगे' आरती म्हणावी.

तुळसी महात्म्याचे आद्य उद्‌गाते संत नामदेव आहेत.

श्री गीता जयंती मार्गशीर्ष शुद्ध एकादशी

१०७९. गीता हेचि गंगा गुह्यभाव पैं गा । नाम हेंचि जगा सोडवण । १ ।
सर्व ब्रह्म हरी सांगतसे मुरारी । विश्वरूप श्रीहरी आपण झाला । २ ।
उपदेश अर्जुना जनीं जनार्दना । अखंड भावना भूतदया । ३ ।
नामा म्हणे सर्व आहे हाचि देव । उदार माधव सर्वांभूतीं । ४ ।

१०८०. गीता गीता म्हणतां पापा होय नाश । कैवल्यही त्यास प्राप्त होय । १ ।
गीतेचीं अक्षरें पडतां श्रवणीं । जाय तत्क्षणी भवभय । २ ।
एक एका श्लोकीं कोटी अश्वमेध । पुण्यही अगाध म्हणतां गीता । ३ ।
नामा म्हणे गीता नित्य जो वाचिता । तयाच्या सुकृता पार नाहीं । ४ ।

१०८१. गीता गीता गीता त्रिवार बोलतां । पाप जाय तत्वता मोक्ष जोडे । १ ।
गीतेचा महिमा बोलवेना वाचे । बंधने जीवाची दूर होती । २ ।
एक एक अक्षर कोटी अश्वमेध । फळ हें प्रसिद्ध पुराणोक्त । ३ ।

एकची तो श्लोक वाचिलिया नेमें। अंतीं परमधाम प्राप्त होय । ४ ।
नामा म्हणे गीता संपूर्ण वाचितां । लाभ त्याचे आतां बोलवेना। ५ ।

१०८२. ज्ञानराज माझी योग्यांची माउली । जेणें निगमवल्लि प्रगट केली। १ ।
गीता अलंकार नाम ज्ञानेश्वरी । ब्रह्मानंदलहरी प्रगट केली। २ ।
अध्यात्म विद्येचें दाविलेंसें रूप। चैतन्याचा दीप उजळिला। ३ ।
छपन्न भाषेचा केलासे गौरव । भवार्णवीं नांव उभारिली । ४ ।
श्रवणाचे मिषें बैसावें येऊनि । साम्राज्य भुवनीं सुखी नांदे । ५ ।
नामा म्हणे ग्रंथ श्रेष्ठ ज्ञानदेवी । एक तरी ओंवी अनुभवावी । ६ ।

१०८३. वेदाचे जे सार ते हे भगवद्गीता। त्याचा अर्थ चित्ता असो द्यावा। १ ।
संस्कृत भाषण जगासी कळेना । म्हणोनि नारायणा संकट पडले। २ ।
देवाजीने तेव्हां धरिला अवतार। म्हणती ज्ञानेश्वर तया लागी। ३ ।
गीता शोधोनिया अर्थ जो काढिला । ग्रंथ आरंभिला ज्ञानेश्वरी। ४ ।
ज्ञानेश्वरी ग्रंथ साराचेही सार । फोडिले भांडार वैकुंठीचे। ५ ।
नामा म्हणे माझा ज्ञानराज प्राण। तयाचे चरण वंदीन मी। ६ ।

'युगे अठ्ठावीसे' 'जन्मता पांडुरंगे' या आरत्या म्हणाव्या व उपसंहार करावा.

श्री महाशिवरात्र कथा व हरिहर ऐक्य, माघ वद्य त्रयोदशी

१०८४. कैलासींचा देव भोळा चक्रवर्ती। पार्वतीचा पति योगिराज। १ ।
तयाचिया पाया माझे दंडवत। घडो आणि प्रीत जडो नामीं। २ ।
जटाजूट गंगा अर्धचंद्र भाळीं । तिजा नेत्रज्वाळी जात वेद। ३ ।
कंठीं काळकूट डौर त्रिशूळ हातीं। सर्वांगीं विभूति शोभतसे । ४ ।
गळां रूंडमाळा खापर हस्तकीं। रामनाम मुखीं सर्वकाळ । ५ ।
व्याघ्रचर्मधारी स्मशानीं राहिला। संगें भूतमेळा विराजित । ६ ।
नामा म्हणे नामें नासोनियां पाप। करीं सुखरूप भक्तांलागीं । ७ ।

१०८५. डंवरला गिरी कैलास ढवळा। सिंहासन ज्याला ढवळेची। १।
पाहतां पाहतां निवाले लोचन। भव्य ज्याचें ध्यान एकरूप। २।
ढवळा सर्वांगीं देव तो आपण। लेइला भूषण तेंहि तैसे। ३।
पर्वताची बाळा पार्वती ढवळी। अर्धांगीं शोभली एकरूप। ४।
सर्वांगीं लाविली ढवळी विभूती। माळा विराजती स्फटिकाच्या। ५।
पांढरिया जटेमध्यें गंगा आहे श्वेत। गळ्यांत शोभत श्वेत सर्प। ६।
शंखपाळ श्रवणें कुंडलें ढवळीं। देखतां भूतळीं दुजा नाहीं। ७।
नामा म्हणे ऐसें दाऊनियां ध्यान। भाविकाचें मन तोषवित। ८।

१०८६. एके दिनीं रत्नसिंहासनावरी। कैसा त्रिपुरारी शोभतसे। १।
सांगों जातां चाऱ्ही वाचा विसांवती। तेथें माझी मति काय सांगों। २।
वामभागीं साजे सुंदरी भवानी। सिद्ध ऋषि मुनि करिती सेवा। ३।
नारद तुंबर गर्जती गायन। तेथें कर जोडोन उभे देव। ४।
गणेश शण्मुख ढाळिती चामरें। रिद्धिसिद्धि द्वार राखिताती। ५।
नामाचा गजर मृदंगाची घाई। पाहाती नवाई ब्रह्मादिक। ६।
नामा हाडपें करीं देतसे विडिया। लागोनियां पायां वारंवार। ७।

१०८७. शिव ऐसा शब्द कल्याणदायक। जाणती भाविक साधुजन। १।
तारक हें नाम भोळ्याभाविकांसी। नेणते जाणत्यांसी लाभ एक। २।
उपमन्यु बाळक दूध मागों गेला। क्षिराब्धि दिधला उचितासी। ३।
दुष्टदुराचारी पतित तारिले। नाहीं आव्हेरिलें दीनानाथें। ४।
नामा म्हणे शिव विष्णु एकरूप। ताराया अमूप अवतार। ५।

१०८८. एक गोक्षीर धाम ढवळा। एक जो सहज मेघ सांवळा।
एक कंठीं रूंडमाळा। एक गळां वैजयंती। १।
एक तो वृषभारूढ जाण। एका साजे गरूडवाहन।
एक स्मशानीं भस्मोद् धुळण। एका शयन क्षीरसागरीं। २।

एक तो भोळा कैलासीं चक्रवर्ती। एक तो वैकुंठाधिपती।
एक सुरवर मुगुटीं वंदिती। एका अंगुष्ठी गंगा वाहे। ३।
एकाचे चरणीं नेपुरें झणत्कारू। एका पायीं रूळे तोडरू।
एका परिधान व्याघ्रांबरू। एका पीतांबरू कसियला। ४।
एका नरकपाल खट्वांग डमरू त्रिशूळ। एका शंख चक्र गदा कमळ।
एका अर्धांगीं हैमवती बाळ। एका कमळा वामभागीं। ५।
एक त्रिपुर संधानीं लक्ष न चुके। एकबाणें वाळि वधिला कौतुकें।
विष्णुदास नामा एक रूप देखे। हरिहर कौतुकें वर्णितसे। ६।

१०८९. भजन करा हरिहरा। नारायण शिवशंकरा।
माझें बोलणें अवधारा। भेद न करा दोघांचा। १।
तुम्हां सांगेन सत्य वृत्तांत। पाहें पां तेथींचा दृष्टांत।
नारायणें सेविलें अमृत। झाला श्वेत महादेव। २।
शंभूनें गिळिलें हलाहला। म्हणोनि विष्णु झाला निळा।
देखत देखत आंधळा। झणीं होसी गव्हारा। ३।
लक्ष्मी रूपें आपण हरू। देवें वरिला शारंगधरू।
गरूडरूपें महेश्वरू। वाहन झाला विष्णुचे। ४।
शान्तिरूपे शारंगपाणी। नारायण झाला भवानी।
शारंगधर नंदी होऊनि। सन्मुखासनीं बैसला। ५।
एक तो एका वेगळा नाहीं। दृष्टांत तूं आगमीं पाहीं।
नामा म्हणे एक केशव ध्यायीं। हरिहर पाहीं ज्याचे अवतार। ६।

१०९०. भेदवादी जन वदतसे भिन्न। नव्हें तें लक्षण भजनाचें। १।
विश्वीं विश्वंभर कोंदलासे एक। भेदाचें कौतुक कैसें सांगा। २।
ब्रह्मीं नाहीं ठाव एकपणाचाही। तेथें दुजें कांहीं सामावतें। ३।
आदि मध्यें अंतीं खेळूनियां खेळ। उरलें तें निखळ अविनाश। ४।

हेमीं जैसे केले तैसे होती नग। तरी ते अव्यंग सोनेपणीं। ५ ।
केली जैसी भक्ति शैव कां वैष्णव। पाहतां तो देव नाहीं दुजा । ६ ।
शिवविष्णु दोघे एकचि अवतार। वेदांनीं निर्धार हाचि केला। ७ ।
नामा म्हणे येथें दुजा नको भाव। विष्णु तोचि शिव शिव विष्णु। ८ ।

१०९१. तेव्हां प्रश्न करी पार्वती आदरें। शिवाप्रती कर जोडोनियां। १ ।
सांगा वाजी स्वामी ऐसा इतिहास । गातां जोडे वास तुझे पायीं। २ ।
जाळोनियां पापें सुखाची उन्नती । विश्व सुखी होती जेणें योगें। ३ ।
नामा म्हणे सुटे काळासी दरारा। विश्वासिया नरा मुक्ति जोडे। ४ ।

१०९२. ऐकोनियां वाणी। संतोषला शूळपाणी। १ ।
देवी चांगलें पुसिलें । तुझ्या बोलें चित्त धालें। २ ।
बोल नव्हती साचार । जड जीवाचा उद्धार । ३ ।
बोल तुझे गोडावले । जगीं सुदिन पाहिले। ४ ।
शिवरात्रीचें महिमान । नामा म्हणे ऐका जन। ५ ।

१०९३. ऐका सावधान कथा शिवरात्र। पावन पवित्र तिहीं लोकीं। १ ।
भाव धरोनियां आचरती जरी। वास शिवपुरीं घडे त्यासी। २ ।
उपवास आणि शिवाचें पूजन । रात्रीं जागरण विधि त्याचा । ३ ।
एक पसा पाणी एक बिल्वदळ। पूजन केवळ सोपें बहु। ४ ।
नामा म्हणे करा नामाचा गजर । मुखीं हरहर शब्दमात्रें । ५ ।

१०९४. कांचीपुरीं राजा नामें सोमदत्ती । तयाचे संपत्ती पार नाहीं। १ ।
पूर्वपुण्यबळें लाधलें तयासी। देतां उपमेसी उणा शक्र । २ ।
पांचशतें तया कामिनी सुंदरा। करितां नाहीं पुरा झाला काम। ३ ।
रिद्धि सिद्धि घरीं कामारि हिंडती । धैर्य शौर्य कीर्ति ज्याची जगीं। ४ ।
नामा म्हणे जेथें उणें कांहीं नाहीं । ऐसें असोनिही न सुटे भोग । ५ ।

१०९५. भोगाची नव्हाळी न सुटे कोणे काळीं । वासना वोंगळी तेचि करी । १ ।
वासनेचि थोरी सांगवेना कांहीं । न सुटिजे कांहीं कोण्या काळीं । २ ।
तारूण्याच्या भरें आवडी स्त्रियेची। वृद्धपणी तेंचि पुढें होय । ३ ।
म्हणतसे पोरें वांचतील कैसीं । हाचि अहर्निशी ध्यास करी । ४ ।
मेलियाही पुढें तेंचि उभें राहे । जन्मोजन्मीं पाहे लागलेंसे। ५ ।
मृगाचिया ध्यासें भरतां मृगपण। जन्मल्यावांचून सोडीनातें। ६ ।
नामा म्हणे जया जैसी जे वासना । जन्मकर्मे जाणा तैसीं होतीं । ७ ।

१०९६. पंचशतामाजी दोघी पतिव्रता। जारिणी सर्वथा सर्व कांहीं। १ ।
करूनियां ऐसीं जाती नरकासी। नाडिले पतीसी त्यांच्या पापें। २ ।
करिती एक वेळ झांकिती लोचन। शेवटीं बंधन यमाहातीं। ३ ।
नामा म्हणे बरें नव्हे हें कोणासी। घडेल तयासी जाच बहू। ४ ।

१०९७. ऐसें बहुत काळ लोटलियावरी। पुण्याची सामोग्रीं हारपली। १ ।
मरोनियां जन्म हरणाचा पावला। पतिव्रता झाल्या कुरंगिणी। २ ।
प्रारब्धाचा भोग सुटेना कोणासी। केलीं जैसीं तैसीं घ्यावीं फळें। ३ ।
नामा म्हणे देव कृपा करील जरी। सुटेना तोंवरी भोग खरा। ४ ।

१०९८. होऊनि हरण राहिला ते वनीं। दोघी त्या हरिणी स्त्रिया झाल्या। १ ।
जातीच्या स्वभावें करिती विहार। चित्त झालें स्थिर एकमेकां। २ ।
धाकुटीला दोन्ही पाडसें गोजिरीं। दुजी गरोदरी पूर्ण मास। ३ ।
नामा म्हणे पुढें काय झाली गती। कथेची संगति ऐका बरी । ४ ।

१०९९. देवलोकीं इंद्र सेवेशी सादर। भूतसेन चाकर होता तेथें। १ ।
सेवेसी चुकतां होय तूं किरात। ऐसें इंद्रें त्यातें शापियेलें। २ ।
शेज सज्ज करितां अंतर पडिलें। म्हणोनि घडले भोग त्यासी। ३ ।
नामा म्हणे सेवा करणें हें कठीण। त्यानें व्हावें जाण सावधान। ४ ।

११००. ऐकतांचि शब्द होऊनि किरात। राहिला निवांत एक ग्रामीं। १।
पाळणपोषण विषयांची वोढी। करीतसे जोडी पातकाची। २।
चण्डभिल्ल नाम घेतलें ठेऊनि। दुष्टभाव मनीं वाढविला। ३।
कासेसीं वाघुरा हातीं शूळ दंड। सामोग्री उदंड मेळविली। ४।
हिंडे नाना वन पर्वत शिखरें। मारीतसे फार जीवजंतू। ५।
जातीचा स्वभाव लागला तयासी। कष्टे अहर्निशीं म्हणे नामा। ६।

११०१. ऐसें असतां तो सरू आला काळ। प्रारब्धाचें बळ कैसें पाहा। १।
हिंडतां हिंडतां फार कष्टी झाला। दृष्टीस तयाला न पडे कांहीं। २।
कडे दरी मोठ्या पर्वताचे वरी। रिघोनियां करी नाना युक्ती। ३।
झाली सांजवेळ न मिळे आमीष। होऊनि उदास राहिलासे। ४।
नामा म्हणे मग काय त्यानें केलें। ऐकावें निश्चळें साधुजनीं। ५।

११०२. मार्गही राहिला जाऊं कोणीकडे। आमीष न जोडे काय कीजे। १।
चिंताज्वरें फार तापलें अंतर। क्षुधेचा आडदर पोटामध्यें। २।
रिक्त जाऊं तरी नाहीं काहीं घरीं। वाट पाहे घरीं दारापुत्र। ३।
पाहूं जातां कांहीं नाठवे विचार। तेणें स्थिरस्थिर पाय टाकी। ४।
नामा म्हणे तेव्हां देखे सरोवर। कांहींसा विचार करूं लागे। ५।

११०३. भोवतालें जाळें घाली नेटेंपाटें। हस्तकीं तिखट बाण धरी। १।
येतील उदकपानासी सावजें। पाहे त्याचे व्याजें रोखोनियां। २।
तेथें एक बिल्ववृक्ष महाथोर। वेंघोनियां वर बैसलासे। ३।
डोळ्याआड आलीं म्हणोनियां तोडी। अंतरीं आवडी आमीषाची। ४।
बकाचियेपरी ध्यानस्थ राहिला। जिवीचा जिव्हाळा वेगळाची। ५।
नामा म्हणे ऐसी दैवाची नव्हाळी। न करितां झाली देवपूजा। ६।

११०४. लक्षवरी बिल्वदळें माथा वाहे। आनंद न समावे महादेवा। १।
बहुता काळाचें तेथें एक लिंग। होतें भूमिभाग होऊनियां। २।

भोळा महादेव तेणे संतोषला। म्हणे करी मला कोण पूजा। ३ ।
नामा म्हणे पाहे निमित्याची वाट। पुराणीं बोभाट असे त्याचा। ४ ।

११०५. पुराणीं पवाडे जयाचे अपार। ऐकतांचि फार सुखवाटे। १ ।
भोळा महादेव पाहे भोंळा भाव। एकसरें जीव उद्धराया। २ ।
रावण मागों गेला पार्वतीकारणें। देते वेळे नेणे कैसें द्यावें। ३ ।
जातीची चांडाळी गोकर्णासी गेली। दरूशनें ते नेली कैलासासी। ४ ।
नामा म्हणे कैसें दैव या भिल्लाचें। आलें पूजनाचें फल हातां। ५ ।

११०६. माथां पडतां पाला। सांब तेणें संतोषला। १ ।
होता प्राचिनाचा ठेवा। बहु दुर्लभ मानवा। २ ।
काय भक्तिचा जिव्हाळा। काय त्याचे अंगीं कळा। ३ ।
बहु केलीं दुष्ट कर्म। सेखी तोचि झाला धर्म। ४ ।
नामा म्हणे भोळादेव। सांगायाचा हाचि भाव। ५ ।

११०७. इतुकियासाठीं। बहु तुष्टला धूर्जटी। १ ।
काय सांगावा विचार। दैव पारध्याचें थोर। २ ।
झाली तीन प्रहर निशी। पूजा पावली देवासी। ३ ।
धाडियेलें यमाला। सुखी कराया तयाला। ४ ।
आला तो धांवत। माग म्हणे अपेक्षीत। ५ ।
त्याची विषयक भक्ति। पुढती झाली तया गती। ६ ।
जें जें याचकें मागावें। तें तें दातयानें द्यावें। ७ ।
काय मागितलें तेणें। तेंचि नामा ऐका म्हणे। ८ ।

११०८. येऊनियां यम ठाकला पुढारीं। पाहे दुराचारी दुरोनियां। १ ।
घाबरला मनीं कोण असे नेणे। विचारितां मनीं भांबावला। २ ।
पुसों लागे त्याला कोण तूं आलासी। आणिक म्हणसी माग कांहीं। ३ ।
देव किंवा यक्ष राक्षस किन्नर। करितां निर्धार न पडे ठायीं। ४ ।
नामा म्हणे मूर्ख पारधी तो खरा। दैव त्याच्या घरा आलें जाण। ५ ।

११०९. जाणोनियां यम संतोषला मनीं । मंजुळ वचनीं काय बोले । १ ।
केली देवें कृपा पाठविलें मज । वरदान तुज द्यावयासी । २ ।
सर्वही जीवाचा नियंता मी यम। इच्छिसी तो काम पूर्ण करूं । ३ ।
शिवरात्र आजी उपवास केला। शंकर तोषला बिल्वदळीं । ४ ।
नामा म्हणे ऐसें ऐकतां वचन । पारध्याचें मन सुखावलें । ५ ।

१११०. जोडोनियां हात वंदिला कृतांत । म्हणे माझा हेत इतुकाची। १ ।
सर्वसुखाहुनि हेंचि वाटे गोड । संसाराची ओढ मोडवेना । २ ।
मृग पक्षीयाचें कळावें बोलणें । सर्व कांहीं येणें कार्यसिद्धी । ३ ।
इतुकी आहे हो माझी ही वासना । पुरवुनि स्वस्थाना जावें तुम्ही । ४ ।
नामा म्हणे ज्याची जे कांहीं वासना । तेचि पुढें जाणा उभी ठाके । ५ ।

११११. देऊनियां वर दंडपाणी गेला। ध्यास पारध्याला मृगाचाची। १ ।
लाऊनियां चित्त ऐके चळवळ । दृष्टीची तळमळ लक्ष तेथें। २ ।
उगवला दीन जाहला प्रकाश। मृग पक्षीयास दृष्टि झाली। ३ ।
तोचि मृग पाहा आला उदकासी । उड्डाण गगनासी साधीतसे । ४ ।
तृषाक्रांत मोठा चालीला नि:संग। प्रारब्धाचा भोग ओढवला। ५ ।
उदकाचिये हांवें दृष्टि झाली दुरी। पाश तो समोरी देखेचिना । ६ ।
येऊनियां पडे जाळिया माझारी। लोळे पृथ्वीवरी एकसरा। ७ ।
नामा म्हणे भिल्लें पाहातां लोचनीं । वोढोनियां गुणीं बाण लावी। ८ ।

१११२. घाव घालूं जातां देखिलें नवल । पाहातसे खळ दुष्ट भावे। १ ।
परी तें होणार कदापि चुकेना । तैसीच वासना धांव घाली। २ ।
धाकुटी हरणी पाडसें धाकुटीं । सांडी उठाउठी आली तेथें । ३ ।
पाहों जातां पाशीं गुंतला तो मृग। तेव्हां काय मग केलें तिनें । ४ ।
मुखाप्रती मुख लाऊनि चुंबिलें। हृदय फुटलें देखतांचि। ५ ।
सुख दुःख बोल बोलती ते वेळीं । म्हणती कपाळीं भोग होता । ६ ।

ोडविता कोणी न दिसे ये काळीं। काळाची पडली उडी आतां। ७ ।
ामा म्हणे खळा कळे त्याची वाणी। ऐकाया लागूनि स्थिर झाला। ८ ।

११९३. धर्मशास्त्री ऐसें बोलताती बोलें। तेणें चोजवलें चित्त त्याचें। १ ।
आश्चर्याच्या डोहीं बुडाला पारधी। म्हणे कैसी बुद्धि याची पहा। २ ।
ानींचीं रानवटें तया एवढें ज्ञान। प्रेमाचें जीवन वोसंडत। ३ ।
वाकाटली वृत्ति चित्त केलें स्थिर। दोघांचीं उत्तरें ऐकतसे। ४ ।
ामा म्हणे हरणीहरणाचा संवाद। ऐकतां भवबंध तुटतसे। ५ ।

११९४. बंधनीं गुंतला देखोनियां पती। उडालीसे वृत्ति हरणीची। १ ।
देहाची ते आस सांडोनि लवलाही। पडे रडे कांहीं बोल बोले। २ ।
म्हणे तुम्ही आतां नव जावें एकलें। संगें आम्हां नेलें पाहिजे जी। ३ ।
बहुता जन्मांची तुम्हां आम्हां गांठी। आतां कैसी तुटी पाडितसां। ४ ।
भोग जे भोगिले स्वप्नप्राय झालीं। नाहीं ते पुरली वासना हे। ५ ।
नामा म्हणे विषयवासना वोंगळ। तेणें कोण्या काळें सुटिजेना। ६ ।

११९५. देखतांचि कांता दुःखी झाली फार। डोंगर तिजवर कोसळला। १ ।
बोलतां तियेशी न निघती बोल। ऐसाची तो वेळ आवधारी। २ ।
नको आतां पडूं मायेचिये भरी। जाये वो सुंदरी स्वस्थळासी। ३ ।
माझी गति मज तुझी गति तुज। काय काज व्यर्थ प्राण द्यावा। ४ ।
घरीं तुझीं बाळें गोजिरी गोमटीं। जाऊनियां पोटीं धरीं त्यांसीं। ५ ।
न लावी उशीर जाई वो माघारी। जंव तो दुराचारी न देखतां। ६ ।
बाळा पाळण हाचि स्त्रियांचा धर्म। सांगतसे वर्म जाई आतां। ७ ।
माझिया प्रारब्धीं होतें तैसें झालें। तूं कां येथें बळें प्राण देसी। ८ ।
नामा म्हणे ऐसें सांगे तिच्या हिता। परी तें नाइकतां कष्टी होय। ९ ।

११९६. नेत्रीं अश्रुधारा पडती अपार। तेणें पृथ्वीवर पूर वाहे। १ ।
म्हणे तुम्हांवीण कैसा प्राण धरूं। वांचुनियां करूं काय आतां। २ ।

माझिया भारानें दाटेल मेदिनी । तुम्हां आव्हेरूनि गेले जरी । ३ ।
सुखाचे सांगाती होतों दोघेजण। दुःख म्हणवून सांडी केली। ४ ।
सांडिलिया तुम्हां देवा न मानेल। वेदशास्त्र बोल हाकारिती। ५ ।
तुजविण क्षण कंठवेना काळ । मीना जैसें जळ तैसें आम्हा। ६ ।
तुजविण जिणें व्यर्थ या संसारीं । नामा म्हणे खरी गोष्ट बोले । ७ ।

१११७. चण्डभिल्ल तेणें ऐकिलें बोलणें । सावधान मनें करोनियां। १ ।
तेव्हां होती चित्तीं वासना जे खोटी । जिरऊनि पोटीं चाकाटला। २ ।
भीतील यालागीं वृक्षा आड झाला। ऐकों जो लागला शब्द त्यांचे। ३ ।
नामा म्हणे ऐसा राहिला पारधी। ऐकावें ते संधि काय झालें । ४ ।

१११८. दुसरी जे होती गर्भिण कुरंगी। तेही लागवेगीं आली तेथें। १ ।
आहा ऐसें काय केलें वो साजणी। नयेसी अझुनी कोंपटासी । २ ।
लहान पाडसें आक्रंदती भुकें । कैसी येथें सुखें राहिलिसी। ३ ।
जाईं लवलाही त्यांसी स्तन देईं। सांगूं आतां कांहीं बोलवेना। ४ ।
नामा म्हणे धन्य तयाचें सौजन्य । नाही भावभिन्न कोणामाजी। ५ ।

१११९. येरी म्हणे काय करूं वो सुंदरी । आतां आहे घरीं काय माझें। १ ।
प्राणनाथें पेणें केलें स्वर्गलोकां। जाईन मी देखा तया संगें। २ ।
वडिलपणें तुम्ही लोभ असों द्यावा। सांभाळ करावा बाळकांचा। ३ ।
वागुरे माझारी गुंतलासे कांत। कायसें जीवित विचारी पां । ४ ।
न लावीं उशीर जाईं येच क्षणीं। असती गर्भिणी पूर्ण दिवस। ५ ।
जरी देसी प्राण पतन गर्भासी । होय ते दोषासी पात्र होसी । ६ ।
पोसोनियां बाळें वाढवीं वंशाला । द्यावें चित्त बोला माझ्या आतां । ७ ।
पळावया तुज नाहीं अंगीं बळ। न देखतां खळ जाईं वेगीं। ८ ।
नामा म्हणे ऐसीं उत्तरें ऐकिलीं । तेही घाबरली तयेवेळे। ९ ।

११२०. ऐकतांचि जीव झाला कासावीस । म्हणे झालें कैसें अकस्मात । १ ।
आहां कपाळींचा भोग वोढवला । कांत तो निघाला सोडोनियां । २ ।
कैंची बाळें कोण कोणाची सांगाती । पाहातां हे भ्रांति वाउगीची। ३ ।
ठायींची हे काया जायाची जाईल। वांचलिया फोल पतिविण । ४ ।
पतीविण सुख काय या संसारीं। दु:ख कल्पवरी भोगावें कीं। ५ ।
नामा म्हणे ऐसें चिंतोनियां मनीं। आली ती तत्क्षणीं हरणापाशीं। ६ ।

११२१. कपाळीं कपाळ लावी चुंबी रडे । आक्रंदोनी पडे पृथ्वीवरी । १ ।
आवडीचें चिन्ह सांगवेना वाचे । जाणावें जयांचें त्यांचें त्यांनीं। २ ।
मानेवरी मान टाकुनि राहिली। वाचाही खुंटली बोलवेना । ३ ।
आम्ही तुजविण न राहूं क्षणभरी । उदास न करीं चित्त आतां। ४ ।
नामा म्हणे मृगजन्म त्यांचा खरा। लक्षितां विचारा ज्ञानी बहू। ५ ।

११२२. पट्टाची मी राणी वडील मानाची । जे गति मृगाची तेचि मज । १ ।
जाईन सांगातें न सोडीं संगती । निश्चय हा चित्तीं दृढ केला। २ ।
तुझीं बाळें घरीं कष्टती क्षुधेनें। जाईं वेगीं स्तनें पान देईं । ३ ।
बाळांकडे जाईं पाहें कंठीं काळ । न करीं उतावीळ मन आतां। ४ ।
नामा म्हणे ऐसें संवादले फार । तिघांचें अंतर एकविध । ५ ।

११२३. ऐशा दोघीजणी एकविध भावें । द्यावयासी जीव उभ्या ठेल्या। १ ।
धन्य धन्य त्यांचा संसार सुफळ। सत्वाचेचि बळ अंगामध्यें । २ ।
पाजूनियां येईं बाळकासी स्तन । आम्ही दोघे जण येथें असों । ३ ।
न टाका मजला सांगोनि निघाली। बिऱ्हाडासी आली लागवेगें। ४ ।
घेऊनियां अंकीं पाडसें तीं दोन्ही। लावूनियां स्तनीं शोक करी। ५ ।
एकमेकें सुखें राहावें अनन्य। तुटलें सौजन्य तुम्हा आम्हां। ६ ।
पति पडिलासे फांसीं सांडीतसे प्राण। आम्हांलागीं जाणें त्याच्यासंगें। ७ ।
हृदयीं धरोनी दिधलें चुंबन। तीं म्हणती कोण पोशी आम्हां । ८ ।

येऊं तुम्हांसंगें देऊं आधीं प्राण। पुढील कारण तुम्ही पाहा। ९ ।
नामा म्हणे ऐसें पांचही ते एक। देखोनि कौतुक वाटतसे। १० ।

११२४. निघोनियां देखा आली त्या तटाका। झाली एकमेकां भेटी तेथें। १ ।
परस्परें दुःख देखतां वाढलें। धैर्याचेंचि बळ केलें त्यांनीं। २ ।
देहभाव कांहीं नाठवे तयांसी। गुंतोनी मोहासी जीव देती। ३ ।
नामा म्हणे देवें सोडवावें त्यांसी। हें तो अनेकांसी आटोपेना। ४ ।

११२५. पारधी तो झड घालोनी पातला। घालावया घाला एकसरें। १ ।
भयाभीत झाली पांचही ते काळीं। वासना गुंतली एकमेकां। २ ।
वडील कुरंगी येऊनि त्यापाशीं। लागोनी पायांसी काय बोले। ३ ।
नको मारूं पति तृषेनें पीडिला। मारीं तूं मजला तया आधीं। ४ ।
आहेवपणानें धाडीं स्वर्गलोका। येतुल्यानें सुखा पात्र होऊं। ५ ।
इतुकीयामाजी दुसरीही आली। ती म्हणे उगली थांब आतां। ६ ।
तृषेनें पीडिलों पाजीं आधीं पाणी। मग जैसें मनीं तैसें करीं। ७ ।
नामा म्हणे भिल्ल विसरला घात। राहिला निवांत त्यांच्या बोलें। ८ ।

११२६. वडील कुरंगी काय बोले त्यासी। सांगतें धर्मासी पूर्वीलीया। १ ।
बांधोनी मारितां घडे महादोष। पाजी उदकास सोडोनियां। २ ।
पिऊनियां जळ येऊं तुजपाशीं। मग सावकासी करीं काज। ३ ।
आमुचा विश्वास नाहीं तुज जरी। मागशी त्यापरी भाक देऊं। ४ ।
पर उपकारीं पडतसे देह। लोभ आतां काय वांचूनियां। ५ ।
भुकेलिया अन्न तान्हेल्या जीवन। पुण्यासी कारण इतुकेची। ६ ।
पांचजणीं तुज वोपीयेले देह। यालागीं संदेह न धरावा। ७ ।
नामा म्हणे ऐसा प्रार्थितां किरात। द्रवला मनांत काय बोले। ८ ।

११२७. होऊनियां तुम्ही वनींचीं वनचरें। बोलतसां फार धर्माधर्म। १ ।
येणें कांहीं कांहीं द्रव आला मना। तुमची भावना कोण जाणे। २ ।

सोडिल्या पाण्यासी ठकवूनि आम्हासी । गेलिया तुम्हांसी काय कींजे । ३ ।
नामा म्हणे ऐसें बोलोनि किरात । करावया घात शस्त्र काढी । ४ ।

११२८. देखती तीं दोन्ही पाडसें त्या काळीं । भिल्लापुढें आलीं लागवेगें । १ ।
सांभाळोनि हात ऐकावी विनंती । धरीं कृपा चित्तीं आमुचिया । २ ।
अतितालागोनि चिलिया वोपी देहे । तेणेंचि तो लाहे परमधाम । ३ ।
मातापितरांसी न करावा घात । मारावें आमुतें आधी आतां । ४ ।
कोंवळें शरीर गोड बहु मांस । लागो सार्थकास तुझे काजीं । ५ ।
नामा म्हणे सत्त्व मोठें त्या पांचांचें । होती कैलासींचे अधिकारी । ६ ।

११२९. हरणीं सांगे कांहीं कर्मविपाकासी । ऐशा ऐशा दोषीं ऐसे होती । १ ।
ठकवूनियां आम्हीं तुज जाऊं जरी । अंधतमाभितरीं वास पावों । २ ।
गुरू स्वामी द्रोही विश्वासघातकी । तयास तो नरकीं वास सदा । ३ ।
परद्रोही परनिंदेसी रतला । तो होय कावळा जन्मोजन्मीं । ४ ।
पंक्तिभेदकेचीं मरतील पोरें । किंवा पती मरे बाळपणीं । ५ ।
सदासर्वकाळ दुष्ट कर्मीं रत । शूकरादि होत नीच योनी । ६ ।
अतीत अभ्यागत पूजा नाहीं ज्याला । घूस सर्प बिळामाजी होती । ७ ।
नामा म्हणे केलें तैसें तें भोगावें । सावधान व्हावें जाणत्यांनीं । ८ ।

११३०. पापिष्टाचें जिणें काय ते जियालें । गळां स्तन झाले शेळियेचे । १ ।
येथेंचि जो खोटा तेथें तो करंटा । व्यर्थ आला पोटा माउलीच्या । २ ।
तप्त ताम्र भूमि लोळविती नरा । लोटिती अघोरा नरकामाजी । ३ ।
लोहोचंचुकाग्र टोंचिती येवोनी । मारिताती घणीं माथां घाव । ४ ।
बांधोनियां गळां टांगिती उफराटें । हाणताती सोटे वरिच्यावरी । ५ ।
असीपत्रावरी वोढिती धरोनीं । लोटिती नेउनी कुंभपाकीं । ६ ।
जळतिया खांबा भेटविती बळें । खैराच्या इंगळें नाहाविती । ७ ।
प्रळय क्रूर सर्प झोंबविती कंठासी । ओढोनि जिव्हेसी खंड करिती । ८ ।
नामा म्हणे ऐसी पापिष्ठाची गती । जन्म लक्ष शतीं हेंचि फळ । ९ ।

११३१. न करू आम्हीं तैसें घेई आतां भाक । अंतरीं नि:शंक झालों सर्व । १ ।
तुम्हां आम्हां साक्षी असे सदाशीव । येथें दुजा भाव धरूं नको । २ ।
पिऊनियां पाणी न येऊं तुजपाशीं । तरी घडे आम्हांसी सर्व पापें । ३ ।
जातीचा ब्राह्मण न करी ब्रह्मकर्म । तो जैसा अधम तैसे आम्ही । ४ ।
स्वामिद्रोही आणि विश्वासघातकी । तो पडे ज्या नरकीं तेथें पडों । ५ ।
नामा म्हणे ऐसी वाहोनियां आण । धरीले चरण पारध्याचे । ६ ।

११३२. पारधियासी तेव्हां दाटला गहींवर । लोटलें अपार प्रेम तेव्हां । १ ।
जीवदान दिले जावें तुम्हीं आता । न करावी चिंता कांहीं येथें । २ ।
इंद्राचा मी दूत चुकलों सेवेसी । यालागीं जन्मासी आलों जाणा । ३ ।
तुमचिया बोलें निवालें अंतर । घात इत्:पर न करीं कांहीं । ४ ।
नामा म्हणे शुभकाळ त्याचा आला । म्हणवोनि झाला पश्चात्ताप । ५ ।

११३३. सोडोनियां गळा मुक्त केले त्यांसी । पिऊनि उदकासी आली पुढती । १ ।
क्षुधेलासी फार न लावीं उशीर । घेऊनियां शस्त्र हाणीं वेगें । २ ।
घर तुझें दूर वाहावेना भार । आम्ही तेथवर येत असों । ३ ।
सत्यत्व देखोनि म्हणतसे पारधी । तुम्हांसी न वधीं जावें आतां । ४ ।
पाठोपाठी त्याच्या घरालागीं आली । चरणीं घातली मिठी त्यांनीं । ५ ।
नामा म्हणे सत्त्व आगळें तयांचें । वर्णावया वाचे नये शेषा । ६ ।

११३४. हरिश्चंद्र राजा सत्त्वनिष्ठ मोठा । स्त्रीपुत्र चोहोटामाजी विकी । १ ।
तैसेंचि येथें मृगाअंगीं सत्त्व । वोपियेला जीव पारध्यासी । २ ।
शिबीराजा अंग कापी नेटपाटें । सत्त्वासी पालट होऊं नेदी । ३ ।
ताम्रध्वजा शिरीं कर्वत घातला । नाहीं पालटला मनोधर्मा । ४ ।
नामा म्हणे मागें बहुतीं केली कीर्ति । तयां ऐसी रीति येथें दिसे । ५ ।

११३५. आधींच कृपाळु भोळा महादेव । जाणितला भाव कुरंगांचा । १ ।
कृपा केली देवें मांडिला सन्मान । धाडिलें विमान दूताहातीं । २ ।

लखलखित टके पताका डोलती। तयामाजी होती गीत नृत्य। ३।
नाना सुमनांची शय्या आरूवर। करिती उपचार सिद्धि आठ। ४।
आले अकस्मात तयाचियेपाशीं। पाहतां सर्वांसी नवल वाटे। ५।
दिव्य देह झाले पांचांचे ते काळीं। विमानीं बैसली लागवेगें। ६।
पारधी देखोनी तटस्थ राहिला। दूतीं तया केला उपदेश। ७।
शिवरात्री आजी जागरण उपवास। केला तेणें दोष सर्व गेला। ८।
करोनी पारणें होईं शिवभक्त। आशापाशीं चित्त गोवूं नको। ९।
अखंड कीर्तन शिवनामाचें करीं। तेणें मोक्षपुरी पावसील। १०।
पुढिल्या शिवरात्री नेऊं कैलासासी। सांगोनियां त्यासी गेले वेगीं। ११।
नामा म्हणे मोक्ष झाला त्या पांचासी। वस्ति चंद्रापाशीं केली त्यांनीं। १२।

११३६. तेणें उपदेशें पारध्यासी ज्ञान। करी तो कीर्तन नामघोषें। १।
संचिताचा नाश क्रियमाण बुडविलें। त्या सहज जोडलें मोक्ष सुख। २।
दुसऱ्या शिवरात्री पूजिलें शंकरा। करोनियां बरा भाव शुद्ध। ३।
विमानीं वाहोनी स्वस्थानीं स्थापिला। येथुनि संपला कथाभाग। ४।
नामा म्हणे शिव विष्णु एकरूप। जाणोनियां जप करा त्यांचा। ५।

११३७. शिवरात्री कथा धन्य जे ऐकती। इच्छिलें पावती सर्व कांहीं। १।
पातकाचा नाश पुण्य वाढे फार। शेखीं विश्वंभर कृपा करी। २।
भोग भोग्य ज्ञान वाढेल संतान। काळ करी चरण सेवा त्यांची। ३।
नामा म्हणे शिव अक्षरें हीं दोन्हीं। जपावीं सज्जनीं वारंवार। ४।

११३८. लिंगपुराणीं हा बोलिला इतिहास। तोचि म्यां तुम्हांस निवेदिला। १।
अनेक पुराणीं अनेक प्रकार। तारावया नरनारी लोक। २।
मुख्य हेचि कथा शिवरात्रीची जाणा। कैलासींचा राणा तोष पावे। ३।
नामा म्हणे मन करोनि निश्चळ। करा गदारोळ नामघोष। ४।

११३९. अहो सदाशिवा । देसी भुक्ति मुक्ति भावा । १
करावी ते तुझी सेवा । ऐसें धरावें या जीवा । २
नामा म्हणे महादेवा । चुकवीं चौऱ्यांशींचा हेवा । ३

११४०. बरवें गा शंकरा नाम तुझें । हरहर बरवे गा देवा नाम तुझें । १
गाईल्या ऐकिल्या होय वैष्णवा गती । रामनामें तरलें नेणों किती । २
ऐसा सदा आनंद राउळीं । विष्णुदास नामा पंढरपुरीं । ३

११४१. साठीसहस्त्र विघ्नांवरी । शिवनाम पंचाक्षरी । १
तो पर्वत राजा कै देखेन । जेथें असे मल्लिकार्जुन । २
भक्तिभावाचें अंजन । साधावया निधान । ३
मन मारूनि देईन बळी । साधावया चंद्रमौळी । ४
भ्रांति पाटा फिटला । शिव मार्ग देखिला । ५
विष्णुदास नामा पायाळ भला । तेणें मलयानिळ देखिला । ६

११४२. सदा सोमवारीं । विभूति लावुनि शिरीं ।
तुमच्या मंदिरीं । आलाप करीं । १
शंकर त्रिपुरारी । हरि उच्चारी ।
म्हणती षडाक्षरी । पावें मज । २
ॐ नमः शिवाय । हरहर जय जय ।
नाहीं भवभय । तुझेनि नामें । ३
करिती शिवरात्री । वाहाती बेलपत्री ।
प्रगट होऊनि गाती । भक्तिभावें । ४
बोलती सत्कीर्ति । जिंतिलें पवित्रीं ।
हरहर नाम मंत्रीं । तुज पूजिती । ५
रूद्राक्षाच्या माळा । घालूनियां गळां ।
तो तुम्हां जवळां । सर्व मान्य । ६
शिवशंभु भोळा । बहुतां पुण्यें जोडला ।
पावे जाश्वनीळा । म्हणे नामा । ७

११४३. विष्णूसी भजला शिव दुराविला। अध:पात झाला तया नरा। १
शिवपूजा करी विष्णूसी अव्हेरी। तयाचिये घरीं यम नांदे । २
विष्णुकथा ऐके शिवासी जो निंदी। तयासी गोविंदीं ठाव नाहीं । ३
नामा म्हणे असती शिवविष्णु एक। वेदाचा विवेक आत्माराम । ४

संत नामदेवांना लिंगपुराण ज्ञात होते. श्रीमहादेवांची आरती म्हणावी.

संत नामदेवकृत श्री महादेवांची आरती

११४४. निर्गुणा निर्विकारा शिवा कर्पूरगौरा । व्यापूनी चराचरा असससी प्रकृतिपरा।
अगणित कोटी लिंगे तूंची होसी दातारा । तायामाजी ज्योतिर्लिंगे पुराणप्रसिद्ध बारा। १
जयदेवा निळकंठा सकळ देवा आदि श्रेष्ठा । रग मी शरण आलो निवारी भवकष्टा। ध्रु
जयदेवी निळकंठा । १
सोरटी सोमनाथ जगी एक विख्यातु । तयायोनी दरुशने चुके संसार ग्रंथु ।
हेमवंत पुष्टी भागा लिंग केदार भुतुज । ऋषिमुनी सेविताती धरोनी कैवल्य हेतु ।
जयदेव निळकंठा। २
उज्जयनी नाम नगरी पवित्र ते चराचरी । महाकाळ लिंग जेथे धन्य तो पूजा करी ।
ॐकार ममलेधरु जाती लिंग निर्धारी । तयाचेनी दर्शने जन्म मरणपैदुरी। ३
जयदेवा निळकंठा।
भीवरा उगम जेथे भीमाशंकर तेथे। घुंघुडाकिणी स्नान करीसी।
तयाचेन जोडे अगणित पुण्य चालता तेथे पंथे । दक्षिणे रामेश्वरु जोतिर्लिंग म्हणते तयासे। ४
जयदेव निळकंठा।
आवंढ्या नागनाथु देव आपण नांदतु । भक्तजनाप्रति पाळकु भुक्तिमुक्तिसहितु।
प्रसिद्ध लिंग जाणा परळी वैजनाथु । हरिहर तीर्थ जेथे जन होत कृतार्थु। ५
जयदेव निळकंठा।

पश्चिमे लिंग एक जया नाव त्रिंबका । गौतमी उगम जेथे वाहे मंगळघोषे ।
दर्शने स्नानमात्रे पुण्यपावन लोकु । तैसाच घृष्णेश्वरू शिवालय रमणिकु। ६ ।
जयदेव निळकंठा।
श्रीशैल्य श्रीपर्वतु लिंगरूप समर्थु । शोभिवंत निळगंगा माझी श्रमिले नाथु।
भउमी कैलास दुजे जना साक्षदावितु । साठ वर्षे वाट पाहे कृपाळु उमाकांतु। ७ ।
जयदेव निळकंठा।
अनुपम्य काशीपुरी मनकर्णिका नीरी । जान्हविपुण्य गंगा पाप ताप निवारी।
विशेष विश्वनाथ जीव मात्र उद्धरी । तारक ब्रह्मसूत्र जपुनी कर्णविवरी। ८ ।
जयदेव निळकंठा।
येऊनी संसारा लिंगे पहावी बारा। येक तरी दृष्टी कीजे अन्यथा भूमीभारा।
नामया विष्णुदास ध्याई परात्परा । जयदेव निळकंठा।

शिवरात्र कथा समाप्त.

श्री गणेशाची आरती

११४५. सिंदुरे घवघवीतु तुझा चर्चिला माथा ।
दोही हाती सिद्धीबुद्धी नमन करू एकदंता ।
मसी तर्कु थोर झाली मज तुज वर्णिता।
धन्य तो एकदंत चौदा विद्येचा दाता। १ ।
जयजय मंगलमूर्ती जयजय गणपती।....
वडीलपुत्र गिरिजेचा तुझे नाम लंबोदरु। विष्णुदास नामा सेवी निरंतरु । ५ ।

११४६. रात्रथोर झाली पैसका पुरली। चलावे श्रीहरी मंदिरासी।
तुम्ही भागलेती हरी आता उठावे झडकरी। उशीर मुरारी होत असे। १ ।
कुंकवाची सरी नेत्रासी पावली । बोलता पावली जिव्हा वळे। २ ।
क्षीरसागराची गोडी विसरले श्रीहरी। रखुमाई मंदिरी वाट पाहे। ३ ।
या वैष्णवांचे सुख मज झाले बहुत। विसरला समस्त सुखदु:खासी। ४ ।
मज वेधिले सकळ जन मी आसे त्या आधीन। जिवाचा जीवन म्हणे नामा। ५ ।

श्रीयाळ महिमा

११४७. सूर्यवंशी राजा असे तो श्रीयाळ । पंच वरूषीं बाळ चिलया त्यासी । १ ।
पतिव्रता कांता नाम तें चांगुणा। अतिता भोजन घाली नित्य। २ ।
कैलासीं नारद वर्णी यांची कीर्ति। सत्व पाहण्याप्रति आले शिव। ३ ।
जाहालासे अतित रूप तें कुश्चळ। रक्त पू हा गळे सर्वांगासी। ४ ।
आला तो अतित श्रीयाळाचे घरीं। नमस्कार करी राजा त्यासी। ५ ।
येऊनि चांगुणा वंदिती चरण। बहुत सन्मान केला त्याचा। ६ ।
उष्णोदकें त्यासी घातियलें स्नान। केलेंसे पूजन अतिताचें। ७ ।
म्हणे महाराजा करावें भोजन। पतीता पावन करा तुम्ही। ८ ।
येरू म्हणे माझें शरीर हें रोगी। नरमांस वेगीं देईं मज। ९ ।
चांगुणा ती म्हणे देतें माझें मांस। नये उपयोगास आमुचिया। १०।
राजा म्हणे माझें मांस मान्य करा। न लगे उदारा तुझें मज। ११।
पंच वरूषीं बाळ तुझा हा चिल्हाळ। मांस हें सकळ देईं त्याचें। १२।
पाक हा करूनी घालीं मज आतां। खेद काय चिंता करूं नये। १३।
करितां हो खेद जाईन उठोनी। सत्वाची हे हानी करूनियां। १४।
तेव्हां ते चांगुणा म्हणे अतितातें। करितें पाकातें सिद्ध आतां। १५।
बोलविला तेव्हां तिनें तो चिल्हाळ। वचन कोमळ बोले त्यासी। १६।
तुज हा अतित आलासे पाहुन। मागतो भोजन तुजलागीं। १७।
होईं बा उदार अर्पीं हें शरीर। संतोषला वर पार्वतीचा। १८।
ऐकोनी चिलया बोले मातेप्रती। संतोष हा चित्तीं माझे असे। १९।
नाशवंत देह नाहीं राहणार। सार्थक समग्र करीं याचें। २०।
सांडीं हे ममता होईं तूं उदार । कैलासी शंकर संतोषेल। २१।
घेऊनि चिलिया गेली पाकशाळे। कापियेलें बाळ चांगुणेनें। २२।
शीर त्याचें तेव्हां ठेविलें झांकोन। शरिराचा तिनें पाक केला। २३।
तेव्हां तो अतित बोले चांगुणेसी। वस्तु हे कार्याची ठेवियेली। २४।

मीही आतां जातों आपुल्या आश्रमा। कासयासी श्रम करितेसी। २५।
तुज हे ममता झालीसे उत्पन्न। वाहतसे आण चांगुणा ते। २६।
म्हणे महाराजा सांगाल तें मान्य। वंदित चरण चांगुणा ते। २७।
पाकामाजी घालीं शीर हें कांडोनी। रसिक गाय गाणीं आवडीनें। २८।
चांगुणेनें शीर घातिलें उखळीं। ऑव्या ते वेल्हाळी गात असे। २९।
सत्वधीर राजा स्वामी हा श्रीयाळ। धन्य त्याचा बाळ चिलया तूं। ३०।
अतिताच्या वेशें आला असे शिव। देखोनियां भाव दृढ तुझा। ३१।
आवडीनें तुज ठेवितो उदरीं। पुण्याची सामोग्री मोठी तुझी। ३२।
माझे पोटीं तुवां घेतला अवतार। दाविलें चरित्र जगामाजी। ३३।
येऊनि वंशाचा केला त्वां उद्धार। मित्र केला वर पार्वतीचा। ३४।
तुझी माता मज म्हणती हे जन। पूर्वींचें हें पुण्य फळा आलें। ३५।
तुज हा प्रसन्न जाहला सदाशिव। मागसी वैभव देईल तो। ३६।
मज बाळा तुवां सांडियेलें येथें। कैलासींचा पंथ धरीयेला। ३७।
अतित गेलीया सांडीन मी प्राण। येईन धांवोन तुजमागें। ३८।
तुझी माझी भेटी होईल कैलासीं। सांग शिवापाशीं नमस्कार। ३९।
धैर्याचा उखळ वैराग्य मुसळ। घेतलें सबळ चांगुणेनें। ४०।
कांडूनियां शीर केला पाक तिनें। अतिताकरणें भोजनासी। ४१।
म्हणे महाराजा करावें भोजन। वंदित चरण चांगुणा ते। ४२।
येरू म्हणे बाई पात्रें वाढी तीन। पंक्ति यजमान बैसा तुम्हीं। ४३।
ऐकोनि श्रीयाळ सद्गद अंतरीं। झाला असे भारी मोठा तेव्हां। ४४।
तेव्हां ते चांगुणा म्हणे श्रीयाळासी। बैसावें पंक्तींसी स्वामी आतां। ४५।
नवमास बाळ ठेविला उदरीं। एक दिन भारी काय झाला। ४६।
अतिता संतोष होय ऐसें करा। मान्य गिरिजावर होईल तो। ४७।
सिद्ध झालीं तेव्हां दोघें भोजनासी। अतित तयासी पुसतसे। ४८।
काय तुम्हां आतां असे हो संतान। केलें शिवार्पण म्हणती ते। ४९।

निपुत्रिकाचे घरीं न घे मी हें अन्न। चालिला उठोन अतित हा ।५०।
श्रीयाळ चांगुणा वंदिती चरण । फुटकें प्राक्तन आमुचेंचि।५१।
चिलयासारिखा गेला तोही सुत । विन्मुख अतित जातो तोही।५२।
आता कासयासी ठेवावा हा प्राण। करावा अर्पण शंकरासी।५३।
ऐकोनियां ऐसें अतित तो भ्याला। चांगुणे पुत्राला बाहे आतां।५४।
येईंबा चिलया धांव तूं त्वरीत । न जेवी अतित तुजवीण।५५।
राखीं आतां सत्त्व येईं तूं धांवोनी। तेव्हां शूळपाणि प्रगटले ।५६।
पंचमुख अंगीं विभूत चर्चित । अर्धांगीं शोभत पार्वती ते ।५७।
मुगुटीं जयाचे शोभतसे गंगा । कोण वर्णी शोभा स्वरूपासी।५८।
धांवतचि आला तेव्हां तो चिल्हाळ। आलिंगी स्नेहाळ सांभ त्यासी।५९।
श्रीयाळ चांगुणा बैसवी विमानीं। बाळ राजस्थानीं स्थापियेला।६०।
अखंड कैलासीं असे त्यांचा वास। धन्य तेचि दास सांभवाचे ।६१।
नामदेव त्याचे आठवीत गुण। करीत कीर्तन प्रेमभावें ।६२।

भक्त ध्रुवकथा

११४८. राजयासी सर्व वृत्तांत ठाउका। असोनी बाळका पाहीना तो। १ ।
कामिक जगासी कामचि आवडे। स्त्रीमोहानें वेडे झाले बहु। २ ।
रावणानें वेदां ऋचा पदें केलीं। सीतालागीं आली भ्रांती कैसी। ३ ।
पाराशरा ऐसा दासीसी गमन। हें नव्हे बोलणें आश्चर्याचें। ४ ।
विश्वामित्र झाला रंभेपाठीं श्वान। सांडोनि अभिमान तपाचाही। ५ ।
नामा म्हणे कोण तयासी टाळील। प्रारब्ध करील तेंचि खरें। ६ ।

११४९. पतिव्रता मोठी सुमती सुंदरी। वाचेनें उच्चारी गुणदोष। १ ।
संचित क्रियमाण वाहोनियां सकळ। प्रारब्ध केवळ सारीतसे। २ ।
गातें हरिनाम अखंड अंतरीं। प्राणेश्वरावरी भाव निका। ३ ।
बाळकाची कळा ठाउकी तियेसी। जीवें प्राण पोसी निरंतर। ४ ।
नामा म्हणे काळ कल्याणाचा तिला। म्हणोनी जाहला हरिभक्त। ५ ।

११५०. लागलें वरूष पांचवें बाळासी। खेळे तो मुलांसी नेटेंपाटें। १ ।
पाहाती ते लोक विस्मय पावती। त्याची अंगकांती कोण वाणी। २ ।
चंद्रा ऐसें मुख पंकजलोचन। धैर्यासी मंडण तेचि एक। ३ ।
सांवळा सुकुमार सुंदर गोजिरा। बुद्धीचा अंतरा बोधवीत। ४ ।
वीर्यधैर्य पाइक जयाचा। नामा म्हणे वाचा वर्णवेना। ५ ।

११५१. मातेलागीं पुसे पिता माझा कोण। ते म्हणे वचन ऐक बाळा। १ ।
क्षिराब्धीपासोनी चंद्रमा कां जैसा। होसी तूंहि तैसा राजपुत्र। २ ।
तरी कां आम्हां त्यानें टाकिलें निवडोन। संचित ते म्हणे पूर्वकर्म। ३ ।
जाऊं भेटूं त्याला बोलवूं कां मागें। नको बा तुज काय उणें असे। ४ ।
नामा म्हणे ऐसा दोघांचा संवाद। झाला मनीं खेद सुमतीसी। ५ ।

११५२. कोणे एके दिवशीं खेळत खेळत। गेला सभेआंत राजयाच्या। १ ।
पाहिलें राजानें ओळखिला पुत्र। झळंबलें गात्र आवडीनें। २ ।
गोजिरा गोमटा शाहाणा चपळ। नेत्र ते विशाळ पुंजाळले। ३ ।
नामा म्हणे चंद्र पूर्णमेचा पाहाता। समुद्रा ये भरतें तैसें झालें। ४ ।

११५३. पाचारिलें ध्रुवा जवळी त्या रायानें। जाणोनि सन्मानें आला पाशीं। १ ।
संतोष तो कांहीं बोलवेना वाचे। उदार प्रेमाचें झळंबती। २ ।
अंकीं बैसवितां कैसा तो शोभला। कोंदण रत्नाला जयापरी। ३ ।
चुंबोनियां मुख पुसतो मंजूळ। मी कोण तें न कळे तुज कांहीं। ४ ।
तो म्हणे आहेसी तात तूं निष्ठुर। आम्हांसी बाहेर ठेवियेलें। ५ ।
राजा म्हणे काय जाहालें तयासी। होसी तूं राज्यासी अधिकारी। ६ ।
नामा म्हणे ऐसा दोघांचा उद्गार। लोटों आला पूर आनंदाचा। ७ ।

११५४. सापत्न माउली होती वोंवरीत। ऐकीला भावार्थ दोघांचाहि। १ ।
बुद्धीचा कांतर बुदबुदला मोठा। चावीतसे ओंठा खंद बहु। २ ।
निघुनी ते वेगीं आली रायापाशीं। म्हणे या पोरासी कां घेतलें। ३ ।

मांडी बैसवीसी लाडानें बोलवीसी। पाहूं आतां कैसी लोचनीं मीं। ४ ।
शरीर त्यागावें कीं त्यासी मारावें। हेंचि जीवें भावें वाटे मना। ५ ।
मागेंपुढें कांहीं न पाहे दृष्टीस। लोटिलें बाळक पायें तिनें। ६ ।
नामा म्हणे राया तियेचा अंकिला। झाला चाकाटला आपुल्या ठायीं। ७ ।

११५५. बाईला आधीन होती जे कां नर। ते म्हणों पामर श्वानरूपें। १ ।
नेणती स्वहित कामाचिया वृत्ती। प्रवृत्ति निवृत्ति सोडोनियां। २ ।
इष्ट मित्र गुरू ऐसा कैसा भाव। सर्वही निर्वाह तोचि एक। ३ ।
नाचविले तिने तैसे ते नाचती। माकडाच्या गति गारुड्याच्या। ४ ।
नामा म्हणे राजा गुंतला तियेसी। शेंबुडातें माशी हालूं नेणे। ५ ।

११५६. उठवितां बाळ आक्रंदलें पोटीं। निघे उठाउठी चमत्कारें। १ ।
आवसेंचा शशी तैसा राजा झाला। येरू हा निघाला कळावंत। २ ।
आळवावा तरी धाक बाईलेचा। तेणें त्याची वाचा चाकाटली। ३ ।
हृदय फुटलें प्रेमही दाटलें। तरी काय चाले तियेपुढें। ४ ।
सूर्यासी पडेल निधनासी भूत। तैसी झाली मात राजयासी। ५ ।
नामा म्हणे मोह खोटा हा दुर्धर। त्यागावा निर्धार वेदांतीच्या। ६ ।

११५७. चालिलें बाळक रूदन करीत। देखोनी गांवांत हाहा:कार। १ ।
पाहा हें रायानें मांडिलें अनुचित। कासया तो भ्रांत झाला नेणों। २ ।
देवोनियां रत्न घेतला चिंचोका। दिला कवडी एका चिंतामणी। ३ ।
कामधेनु नेघे पोशिले बोकड। अस्पदे माकड पाळावया। ४ ।
कल्पतरू मोडी शेतां कुंपण करी। तैसी झाली परी आजीची हे। ५ ।
नामा म्हणे तिचा मोह हा दारूण। राजा ती आधीन झाला तैसा। ६ ।

११५८. घरा येतां बाळ देखिलें मातेनें। दाटली दु:खानें बोलवेना। १ ।
आक्रंदोनि पुढें मोकलोनि धाये। नेणों कैसें काय झालें यासी। २ ।
घालोनियां कव घेतां कडेवरी। दोन्ही नेत्र करीं पुसीतसे। ३ ।
काय झालें बाळा सांग बा वृत्तांत। बा कोण तूंतें पाहों नेणे। ४ ।
नामा म्हणे असो प्रेमा तो अपार। पुढील विचार बोलीयेजो। ५ ।

११५९. न कळतां मुलांसंगें मी खेळत। गेलों सभेआंत राजयाच्या। १ ।
काय सांगों माये जाहला अपमान। तेणें माझें मन दुखावलें। २ ।
मातें प्रेमभावें रायें आळवीलें। मांडी बैसविलें सन्मानेशीं। ३ ।
आली आकस्मात् दुर्धर कोपोन। लांस कीं ते कोण मी तो नेणें। ४ ।
ताडोनियां पायीं मज उठविलें । निघालों मी सहजें तत्क्षणीं। ५ ।
कोणी नुठवी ऐशाठायीं म्यां बैसावें। तें कोणा मागावें सांग माये। ६ ।
नामा म्हणे दिसे पाहातां बाळक। ज्ञानची निष्टंक मुसावलें। ७ ।

११६०. ऐकोनियां वाणी पातली ते रमा। बोलिली विश्रामा जीवाचिया। १ ।
दुर्जनाचा भाव ऐसाचि वोखटा। दर्प त्याचा मोठा आवरेना। २ ।
दुसऱ्याचें बरें तें कैसें सोशिती। बळें निखंदिती साटोपानें। ३ ।
दीपाचा प्रकाश सोशीना पतंग। जळताही अंग झेंप घाली। ४ ।
चंद्रोदया आधीं फुटतील डोळे। ते काय कावळे पाहातील चंद्र। ५ ।
आधींच सावत्र संबंधी पापीण। राजाही आधीन जिच्या झाला। ६ ।
सिंहासनीं त्याच्या मांडीये बैससी। हें ते कैसें सोसी निसंगळ। ७ ।
दैवहीन आम्हीं देवचि कोपला। आपुला तो झाला परावा कीं। ८ ।
देवें द्यावें तेव्हां भोगावें सकळ। न चले कदा बळ दुसऱ्याचें। ९ ।
कासया तूं बाळा स्फुंदसी दु:खाने। देवाहून कोण सखें आम्हां। १०।
नामा म्हणे हित ऐकतां मायेचें। चित्त त्या बाळाचें उठावलें। ११।

११६१. पूर्वजन्मीं त्यानें साधियेला योग। कांहींसा वियोग झाला होता। १ ।
कैसा नेटेपाटे उन्मेख फुटला। बालपणीं त्याला ज्ञान झालें। २ ।
विरक्ती वोळगे पाइक होउनी। शांती पुढारूनी माळ घाली। ३ ।
शमदम अंकित पुढारले बळें। योग तो अढळ सदा तेथें। ४ ।
मान गर्व मनाचा खुंटला विचार। थिता अहंकार तोहि गेला। ५ ।
नामा म्हणे बाळ बोलिलें जाणोनि। माउली हांसोनि काय बोले। ६ ।

११६२. संकल्पाचा मळु नेत्रीं निडारला। त्यालागीं तो डोळा काय दिसे। १ ।
जेथें देखों तेथें तोचि तो कोंदला। विश्वामाजी भरला विश्वंभर। २ ।
मोठे थोर थोर तापसी नाडीले। कामानें वोढिले माघौतेची। ३ ।
वेदाचें पुनीत यज्ञशीळ सारें। झकवती बारे वासनेने। ४ ।
दांभीक मगरीं गिळिलें सर्वांसीही। त्यालागीं तो नाहीं ऐसा भासे। ५ ।
नामा म्हणे ऐसी बोलली जननी। बाळ मोठा ज्ञानी जाणवला। ६ ।

११६३. केला नमस्कार मातेला उठोनी। निघाला तेथुनी लागवेगें। १ ।
वनीं बैसोनियां घरोनी विश्वास। आळवावा ईश ऐसें चित्तीं। २ ।
हाक मारीत मागें माउली चालली। तियेसवें बोली करीना तो। ३ ।
एकाकी तो नीट चालीला त्वरेनें। पाहोंनियां जन स्तब्ध झाले। ४ ।
बोलवितां कांहीं बोलेना कोणासी। अघोर स्थळासी प्रवेशला। ५ ।
मातेसी ठाउकें तयाचें अंतर। म्हणोनी ते स्थिर झाली ठाईं। ६ ।
नामा म्हणे पूर्व पुण्याचिया बळें। मन त्याचें झालें स्थीर तेथें। ७ ।

११६४. नगरीं नरनारी समस्तही। म्हणती झालें कांहीं राजयाला। १ ।
बाळ तें केवढें धाडीलें वनासी। याचिया धैर्यासी दुजा नाहीं। २ ।
मागें बहु झालें नाहीं हें देखिलें। हें तों नव्हे भलें विचारितां। ३ ।
सर्वांदिकीं त्यासी सांगितले वृत्त। कारे तूं निवांत बैसलासी। ४ ।
नामा म्हणे राजा ध्रुवापाठी गेला। काय तो बोलिला ऐका त्यासी। ५ ।

११६५. म्हणे बा आतां करिशील कायी। एकला ये ठायीं येऊनियां। १ ।
वय हें केवढें बुद्धि हे केवढी। वांयां काढाकाढी तपाची कां। २ ।
व्याघ्र आणि सिंह जंबुक विखार। नांदती या घोर वनामाजी। ३ ।
म्हैषा मसको भूतें वसती रानीं। तुज माये रानीं झोंबतील। ४ ।
नको बा या ठाईं राहूं चाल घराप्रती। जाऊं जे कां प्रीती तेचि देऊं। ५ ।
नामा म्हणे ध्रुव पाहेना बोलेना। आपुलिया ध्यानामाजीं मग्न। ६ ।

११६६. मधुवन चांगलें लोचनीं देखीलें। तेथें मन रंगलें बाळकाचें। १ ।
राहूं येथें करूं देवाची प्रार्थना । म्हणोनियां मना बोधवीत। २ ।
सरोवर दिव्य त्यामाजी कल्हारें। भोंवताले मयुर नाचताती। ३ ।
साउली सुंदर सुमनें मनोहर। देवाचा विहार तये ठायीं । ४ ।
नामा म्हणे ऐसा निश्चय नेमून। ध्रुव तये वनीं स्थिरावला। ५ ।

११६७. राजा म्हणे बाळा देतों पंच ग्राम। तो म्हणे आत्माराम देता आहे। १ ।
आशा सांडोनियां निराश जाहला। शरण देवाला जावयासी। २ ।
चतुर्थ भागानें राज्य घे वांटोनी। म्हणे चक्रपाणी देता आहे। ३ ।
अर्धें भूमंडळ घेईं उदारा । म्हणे विश्वंभरा लाज माझी। ४ ।
संपूर्ण हे महि तुजचि वोपीन। म्हणे नारायण सांभाळील। ५ ।
नामा म्हणे ऐसा गणीना भूपातें। निश्चय चित्तांत एक झाला। ६ ।

११६८. बाळकाच्या बोला राजा भांबावला । म्हणे झालें याला ज्ञानगम्य। १ ।
शांती याचे अंगीं बाणलीसे नीट। तेणें नेटेपाटे पुढारला। २ ।
मी तों झालों वांयां कामाचा किंकर। केला म्यां अव्हेर बाळकाचा। ३ ।
कीर्ति हे त्यागोनी दुर्दशा आणिली। ऐसी होऊं सरली बुद्धि फिकी। ४ ।
नामा म्हणे राजा लाजला चित्तांत। प्राणावीण प्रेत तयापरी। ५ ।

११६९. ठेवुनी भोंवताले रक्षणाला दूत। सांगतो तयातें सत्तारूपें। १ ।
तुम्ही आतां याचें करावें रक्षण। व्याघ्र सिंह येणें बाधा नव्हे। २ ।
क्षणाक्षणा मातें सांगावा वृत्तांत। वनीं भूत प्रेत हिंडताती। ३ ।
चोर हेर खळ रात्रिचीये वेळे । रहावें भोंवताले सावधान। ४ ।
नामा म्हणे ऐसें सांगे त्या दुतांसी। आपण घरासी येता झाला। ५ ।

११७०. येरू तो निवांत होउनी त्याठायीं। राहोनियां कांहीं करिता झाला। १ ।
न कळे भक्तिभाव घ्यावें कैसें त्यासी। देव कोण त्यासी ठावें नाहीं। २ ।
भावार्थानें सर्व इंद्रियें खुंटलीं। प्रारब्धानें दिली वाट तया। ३ ।

साध्यसाधनाचा उपाव कळेना । ध्यान तो धारणा कैचि तेथें । ४ ।
नामा म्हणे गुरू करावा तें नेणे। अद्‌भुत विंदान मांडियेलें । ५ ।

११७१. वाचितां अध्यात्म जाणितांही अर्थ । गुरूवीण व्यर्थ सर्व कांहीं। १ ।
करावा तो आधीं सद्‌गुरू प्रसन्न। त्याचिये कृपेनें सर्व साधे। २ ।
योग याग तपें चित्त शुद्ध होय। गुरूवीण नये मोक्ष हातां । ३ ।
निर्मळ जीवन तीर्थावीण पावन। तैसा गुरू जाण साधकांसी । ४ ।
नामा म्हणे गुरू कृपेचिया बळें । मूर्खही तरेल भाक माझी। ५ ।

११७२. एकाएकीं दैव उदेलें ध्रुवाचें । येणें नारदाचें झालें तेथें । १ ।
देखियेलें पोर ठाकलेंसे वनीं । भावना धरोनी अपैसया । २ ।
साधुचा भाव उदकाचिया परी। लव तेथें भरी उणें नाहीं। ३ ।
आर्तीचा हे आर्त पुरवावा हा नेम । साधूचा निःसीम स्वभाव कीं । ४ ।
गिरी देखे मेघ मग तो कैसा थोर। तैसे ते उदार साधुसंत। ५ ।
आतां या बाळाचा योग क्षेम कैसा । पुसावया धिंवसा नामा म्हणे । ६ ।

११७३. नारदें पाहिली बाळकाची स्थिती। त्याच्या चित्तीं शांती भरली दिसे। १ ।
कल्पनेचा दाता म्हणे तयालागीं । बाळा कवणालागीं आठविसी। २ ।
वय तरी थोडें भावना उदंड । काय तुज चाड सांग आतां। ३ ।
न बोलसी तरी साधेना हें काज। अंतरींचें नीज मज कळे । ४ ।
आला लाभ काळ फळलीसे भावना । उघडोनी लोचना पाहीं मज । ५ ।
ऐकोनी ध्रुवानें सज्जनाची वाणी । नेत्र विकासोनी पाहे तदा। ६ ।
पुढें उभा मुनि लावण्याचा गाभा। आपुलिया लाभालागीं नाचे। ७ ।
नामा म्हणे ध्रुवें वंदिले चरण। बोलिले वचन ऐका आतां। ८ ।

११७४. बैसायासी गेलों पितयाचें अंकीं । उठविलें एकी माउलीनें। १ ।
सरेना सरेना कोणी उठविना। ऐसा ठाव जाणा वांछितसें। २ ।
उपाय न कळे मागावें कोणासी । भावना आपैसी उठावली। ३ ।
नामा म्हणे शब्द ऐके देवऋषी। मग त्या बाळकासी आश्वासिलें। ४ ।

११७५. ब्रह्मांड तयाच्या पोटीं सांठवलें । तेंचि साकारलें ध्रुवापाशीं। १ ।
कैसें तें बोलावें कैसें तें वानावें। वेदासही ठावें नोहे जे कां। २ ।
निलोत्पल रवि गगनाही हिनावी। ऐसी शोभा दावी इंद्रनीळ । ३ ।
मरगजालागीं जोडलें सौरभ्य। आनंदाचे कोंब चारी भुजा । ४ ।
मुगुट कुंडलें सर्वांगी भूषण। लेणियासी लेणें अंगाचिया। ५ ।
इंद्रधनुष्याची मांडणी मेघाची। माळ वैजयंती गळां रूळे। ६ ।
कस्तुरी कपाळीं रेखलीसे भाळीं। उटी ते पिवळी सर्वांगासी। ७ ।
सायुध सुंदर शोभताती कर । प्रभा ते अपार कोंदाटली। ८ ।
अभय हस्त एक पुढें तुकावला । आपुल्या भक्ताला सांभाळाया। ९ ।
गोजिरी गोमटी ध्यानीं उभी ठेली । नामया माउली माथा ठेवी। १०।

११७६. ऐसें कांहीं एक अपूर्व देखिलें । हृदयीं कोंदाटलें मूर्तिरूप। १ ।
परी तें कांहीं तैसें न राहे निश्चळ । चित्त तें चंचळ माघारले। २ ।
पुढती सायास करी नानापरी । न राहे अंतरीं साचोकारें। ३ ।
आवडीनें जीव झाला कासावीस। तंव त्या परेशास कृपा आली। ४ ।
ब्राह्मणाचें रूप उभा ठेला पुढें । निज भक्तांचें कोडे पुरवावया। ५ ।
कपोलासी शंख लाविला स्वहातें। तेव्हांचि तयातें ज्ञान झालें। ६ ।
वैकुंठ पिठीचें अधिष्ठान साचें। तें रूप तयाचे दृष्टी पडे । ७ ।
नामा म्हणे काय सांगावा नवलावो। भक्तांलागीं देवो साहाकारी। ८ ।

११७७. स्तवीतसे वाचे जोडोनियां कर । वेदां अगोचर ऐसें कांहीं। १ ।
धन्य धन्य आतां उद्धरलों स्वभावें। माझें मज ठावें झालें निज। २ ।
विश्वाच्या विसांव्या जिवाचिया जिवा । देवाचिया देवा दिनानाथा। ३ ।
तूंचि सर्वां आदिमायेची अवधी। तुजवीण कधीं दुजें नाहीं। ४ ।
एक तूं अनेक अनेकीं तूं एक। येणेंही सांशंक बोलवेना। ५ ।
दातृत्वाची आदी कल्याणाची निधी। चित्त मन बुद्धि सर्व तूंची। ६ ।

तुझिये कृपेनें गेले भावाभाव । आणिक मागावें ऐसें नाहीं। ७ ।
कधींही कोणता चळेना ढळेना। मातें ऐशा स्थाना बैसवावें। ८ ।
नामा म्हणे ऐसी करीत प्रार्थना। घाली लोटांगणा पायांवरी। ९ ।

११७८. आश्वासोनि देव बोलिले ध्रुवासी । इच्छा तुझी जैसी तैसें करूं। १ ।
सहज सत्येनें ऐसें कांहीं जहालें। अढळ दिधलें बैसावया। २ ।
चंद्र सूर्य तारा शशि ऋषी थोर। हे ज्या आधारें हिंडताती। ३ ।
ब्रह्मलोक साचे परी ते न नासे। ऐशा परी त्यास बैसविलें। ४ ।
क्षतेचा दिवस योजनें उन्नती। बैसवी श्रीपति ध्रुवालागीं। ५ ।
सर्वी सर्वत्रांच्या लोचना गोचर। रमणीये अपार वर्णवेना। ६ ।
नामा म्हणे दुजें वैकुंठ केवळ। भक्तालागीं केलें देवरायें। ७ ।

११७९. ऐसें झालें ध्रुवाचें आख्यान। ऐकती जर जन एका भावें। १ ।
तयावरी कृपा देवाची होईल। केलें तें लाभेल सर्व काज। २ ।
पुत्राभिष्ट पुत्र धनाभिष्ट धन। जैसें ज्यांचे मन तैसें होय। ३ ।
नामा म्हणे तया कल्याण सर्वदा। चिंतितां गोविंदा काम पुरे । ४ ।

❀ भक्त उपमन्यु कथानक ❀

११८०. ऐका श्रोते सावधानता। सांगेन उपमन्युची कथा।
एक्या भावें परिसतां। सायुज्यता पाविजे। १ ।
बाळ तो लडिवाळ तान्हा। वाढे मातेचिया स्तन पान्हा।
परि ते असे दुर्बळपणा। उपमन्यु नांव तयेचें। २ ।
उपमन्यें मागितलें। कृष्णें तयासी काय दिधलें।
तें सांगेन वहिलें। चित्त देउनी परियेसा। ३ ।
ब्राह्मणासी एक पुत्र झाला। पितयानें संतोष मानिला।
थोर कष्टें वाढविला। तयाचें पुत्रपण फिटलें। ४ ।
बाळ जाहला जाणता। पितयासी उपजली दुधाची चिंता।
दूधच ऐकिलें बोलतां। तेंचि मातेसी मागत। ५ ।

मग कर्डी कांडोनी जनकजननी । त्याचें केलें शुभ्रपाणी ।
बाहेर दूध म्हणउनी । वाटींत भात कालविला । ६ ।
तंव शेजारी ब्राह्मणानें श्राद्ध केलें । त्यानें त्या बाळकास जेवावयास नेलें ।
षड्रस पक्कान्न वाढिलें । दूध क्षीर नाना परीचे । ७ ।
तयासी वाढिली दूध क्षीरी । बाळक जेविलें पोटभरी ।
पुसोनियां तये घरीं । माते मागूं जेवावया । ८ ।
गेला आपुलिया घरा प्रती । बाळ तो निद्रा करी रातीं ।
प्रात:काळीं भूक लागे मागुती । मागे दूधभात जेवावया । ९ ।
पुढती कर्डी वांटुनि जननी । त्याचें काढिलें शुभ्र पाणी ।
येरें टाकिलें थुंकोनी । माते दूध कालचें नव्हे । १० ।
बारे त्या समर्थाचे घरीं । देवें दिधलें दूध क्षीरी ।
आम्हां दुर्बळाचे घरीं । तें दूध कोठुनि मिळेल । ११ ।
कोठें आहे तो श्रीहरी । तो मज दावीं वो झडकरी ।
दूध मागेन निर्धारी । क्षुधा अंतरीं बहु पीडी । १२ ।
देव्हारां श्रीहरिची मूर्ती । नेउनी दाखविली बाळाप्रती ।
बारे हा लक्ष्मीपति । दूध या प्रती मागावें । १३ ।
बाळ खळ घेउनी बैसला तेथें । देवा दूध पोटभर दे मातें ।
मी कोठें जाऊं नेदी तूतें । दूध घेतल्यावांचोनी । १४ ।
ऐसे तिघां तीन उपवास पडती । माता पिता चिंता करिती ।
लोकीं मिळोनी बहुतीं । उठवूं पाहती बाळकातें । १५ ।
बाळा तुजकारणें । एक गाय देतों आणुन ।
येरू न मानी त्यांचें वचन । म्हणे देईल लक्ष्मीरमण मजलागीं । १६ ।
माता समजावी बहुता वचनीं । त्या ब्राह्मणाचें दुध देतें आणुनी ।
हें पाहें पां चाखोनी । दूध कालचें होय कीं नव्हें । १७ ।

दूध आणिलें भीक मागुनी। संतोष न वाटे माझे मनीं।
देव देईल मज लागुनी। तरी दूध सेवीन ।१८।
देवें धुरूसी अढळपद दिलें। तैसेंच दूध देईं मज संचलें।
न देतां अव्हेरिलें। तरी प्राण देईन निर्धारी।१९।
देवा दुधाची शिधोरी। कां मज न देसी श्रीहरी।
आळ पुरवीं बा मुरारी। दूध पोटभरी मज देईं।२०।
मज बहु लागलीसे क्षुधा। अझुनी कां न पावसी गोविंदा।
तुज मागत नाहीं धनसंपदा। एका दुधा वांचोनी।२१।
देवा नको पाहूं निर्वाण। देह करवतीं घालीन।
प्राण तुज समर्पीन। सत्य वचन पाहें माझें।२२।
देखोनि बाळकाचें अंत:करण। कळवळिला नारायण।
सांडोनि क्षीरसागर शेषशयन। येत धांवून बाळकाप्रती।२३।
सुदर्शन घेऊनि हातीं। पावला उपमन्यु आकांतीं।
प्रकट झाली विष्णुमूर्ती। निजरूप दाविलें।२४।
बाळ येऊनि लागला चरणीं। देवें हृदयी धरिला आलिंगुनी।
वरदहस्तें कुरवाळुनी। कृपादृष्टी अवलोकी।२५।
सांग बाळा प्रसन्न झालों तूंतें। काय संकल्प तो माग मातें।
येरू म्हणे दूध द्यावें कृपावंतें। जें कल्पांतींही न सरेची।२६।
हांसून बोले वैकुंठरमण। पहावो बाळ केवळ अज्ञान।
म्हणे मी झालों आतां प्रसन्न। काय दूध तुवां मागावें।२७।
देवा या दुधाचि कारणें। एवढें केलें म्यां निर्वाण।
सहित मातापिता तिघेजण। क्षीर भोजन मज द्यावें।२८।
माता पिता उपमन्यु। निघे गरूड पृष्ठीं वाहवून।
क्षीरसागरीं ठेवी नेऊन। दूध प्राशन सुखें करा।२९।

राज्य देउनी क्षीरसागरीचें । अमर शरीर केलें त्यांचें।
अखंड दर्शन श्रीहरीचें । सायुज्यपद त्या दीधलें । ३० ।
यालागीं काया वाचा मनें । जावें विठोबासी शरण ।
आर्त मनोरथ पूर्ण । निजभक्ताचें करीतसे । ३१ ।
विष्णुदास नामयाचा स्वामी । तो श्रीहरी वोळगा तुम्ही।
जें जें इच्छिलें अंतर्यामीं । इच्छा दानीं पुरवील । ३२ ।

नक्र उद्धार

११८१. नक्र बोले ऐकें हृषिकेशी । नाममात्रें तारिलें गजेंद्रासी।
काय कृपण झालें मजविशीं । आतां कैसा बा मोकलूनि जासी। १ ।
कळलें तुझें रे देवपण आतां । सोडीं ब्रीद आपुलें दीनानाथा । ध्रु० ।
दीनानाथ म्हणविसी कशासाठीं । द्वैतभाव का धरियेला पोटीं ।
कैसें पाप लाविलें माझे पाठीं । तुझें रूप देखिलें आजि दृष्टि । २ ।
दीनानाथ बोलती वेद चारी । साधुसंत गाताती नानापरी ।
सत्य ब्रीद मिरविसी चराचरीं । सोडीं ब्रीद आपुलें झडकरी । ३ ।
रज मात्रें तारिली अहिल्या शिळा। नाम मात्रे तारिले अजामेळा।
पापी कैसा मी सांग घननीळा। तुझें रूप देखिलें आजि डोळां। ४ ।
न्याये ब्रीद घेईन तुझें आतां। पापी कैसा मी सांग दीनानाथा।
कैसें पाप लाविले माझ्या माथां । अझूनि लाज कां नये तुझ्या चित्ता। ५ ।
नक्र बोले देवासी हांसूं आलें। निंदा नोहे स्तवन माझें केलें।
दीनानाथें तात्काळ उद्धरिलें । विष्णुदास नामा कौतुक बोले। ६ ।

दशावतारजनक श्रीविठ्ठल

११८२. भक्तांसाठी देव अवतार धरी। कृपाळु श्रीहरि साचखरा। १ ।
तो हा महाराज चंद्रभागे तीरीं। उभा विटेवरी पांडुरंग। २ ।
ब्रह्मयाचे वेद चोरी शंखासुर। मत्स्य अवतार तयालागीं । ३ ।

समुद्र मंथनीं मंदार बुडाला। कूर्मरूप झाला तयेवेळीं। ४ ।
हिरण्याक्षे धरा नेतां रसातळा। वराहरूपें त्याला वधियेलें। ५ ।
प्रल्हादासी पिता गांजी नानापरी। स्तंभीं नरहरी प्रगटला। ६ ।
देवकाजीं झाला वामन भूतळीं। बळीसी पाताळीं घातियेला। ७ ।
भूमिभार झाला क्षत्रियांचें कुळ। केलेंसे निर्मूळ परशुरामें। ८ ।
सीतेचिया काजा रावण मर्दिला। सूर्यवंशीं झाला रामचंद्र। ९ ।
गोकुळीं जन्मला श्रीकृष्ण आठवा। होऊनि पांडवां साह्यकारी। १०।
व्रतभंगासाठीं बौद्ध अवतार। झाला दिगंबर अवनिये। ११।
कलंकि अवतार होणार श्रीहरि। तेव्हां पृथ्वीवरी तृण न उरे। १२।
नामा म्हणे तुझे अनंत अवतार। तेथें मी पामर काय वर्णूं। १३।

११८३. प्रथम अवतारीं देव मच्छ झाले सागरीं। वधोनि शंखासुर वैरी आणिले वेद। १ ।
कूर्म अवतारीं सांवरीली सृष्टी। वराहद्विज नेहटी धरणीधरू। २ ।
प्रल्हाद कैवारा स्तंभाभीतरी। बळी बंधन हरी प्रगट झाला। ३ ।
रेणुका नंदन द्विजकुळ पाळण। त्र्यंबक भंजन रघुनाथ। ४ ।
गोकुळीं अवतारू सोळासहस्र वरू। आपण योगेश्वरू बौध्यरूपीं। ५ ।
अवतारू वदतसे वरू। नामया दातारू केशिराज। ६ ।

११८४. देवा तूं प्रथम गर्भवास भोगिसी। सागरीं जळचरू मत्स्य झालासी।
कमठ पाठी नसंडी कैसी। कूर्में कासाविसी केलें तुज। १ ।
अपवित्र नाम आदि वराह। याहुनि थोर कूर्म कांसव।
अर्ध सावज अर्ध मानव। हे भवभाव कर्मांचे। २ ।
खुजेपणें बळिस पाताळीं घातलें। तेणें कर्में तयाचें द्वार रक्षिलें।
पितयाचे वचनें मातेसी वधिलें। तें कर्म जडलें परशुरामा। ३ ।
श्रीरामा झाल्या आपदा बहुता। कर्में भोगविलें अंतरली सीता।
भालुका तिर्थीं वधियलें अवचिता। नाम अच्युता तुज झालें। ४ ।

ऐसा कष्टि होऊनि बौद्ध राहिलासी। तूं कलंकिया लोकां मारिसी।
आपुल्या दोषासाठीं आणिकां दंडिसी। निष्कळंक होसी नारायणा। ५ ।
ऐसा तूं बहुता दोषी बांधिलासी। पुढिलाचि जन्में अवगतोसी।
विष्णुदास नामा म्हणे हृषिकेशी। तुझी भीड कायसी स्वामियाहो। ६ ।

११८५. मीनरूप झाला प्रथम तो हरी। ज्याचा चराचरीं वास होता। १ ।
मार्कंडेयालागीं दाखविली माया। वटपत्रीं तया रूपासी हो। २ ।
बाळमुकुंदानें स्वरूप दावितां। श्वासोच्छ्वास घेतां चौदाकल्प। ३ ।
पाहोनियां माया अंतरीं निमाला। घाबरा तो झाला ऋषिराज। ४ ।
आश्वासून तया दाखविली माया। धन्य देवराया नामा म्हणे। ५ ।

११८६. मत्स्य कच्छ क्रोड मृग ते खुजट। जेथुनि प्रगट झालीं रूपें। १ ।
तेंचि ब्रह्म उभें भिंवरेच्या तिरीं। हात कटावरी ठेवूनियां। २ ।
मातृघाती हिंडे वनीं जो रडत। चोर जार घात करी दुष्ट। ३ ।
दिगंबर अश्वारूढ खड्गधारी। पृथ्वीचा जो करी ग्रास एक। ४ ।
नामा म्हणे मुंगी आदि ब्रह्मवरीं। नाना अवतारीं एकलाचि। ५ ।

११८७. उदकीं बुडतां क्षिति तारियेली। भूतें सारियलीं दाढेवरी। १ ।
अद्यापि तूं होसी ऐसा हृषिकेशी। धरूनि मारिसी बळिवंत। २ ।
नामा म्हणे धन्य अघटित करणी। दाढेसी धरूनि वराह तूं। ३ ।

११८८. प्रल्हादकारणें स्तंभीं अवतार। भक्त राजेश्वर म्हणताती। १ ।
जळीं स्थळीं आहे सर्वां ठायीं हरी। प्रत्यक्ष तूं न्याहाळी स्तंभामाजी। २ ।
ऐकतांचि वाणी क्रोधासी चढला। खड्ग तो काढिला कोशांतून। ३ ।
तयेकाळीं हाक मारिली प्रचंड। फोडिलें ब्रह्मांड नरसिंहें। ४ ।
धरूनियां दैत्य वेगीं मांडीवरी। नखानें तो चिरी पोट त्याचें। ५ ।
जयजयकार झाला ब्रह्मादि पातला। इंद्रादिक आला देवांसहित। ६ ।
करूनियां स्तुति देव शांतविला। प्रल्हाद तो झाला पूर्ण भक्त। ७ ।
नामया हो झाली मायबाप भेटी। लाभ उठाउठी आनंदाचा। ८ ।

११८९. बळीराजा दैत्य बहुत मातला। संपत्ति हरिल्या देवांचिया। १ ।
तयाकाळीं जे जे देव आठविती। प्रार्थना करिती देवदेवा। २ ।
तयाकाळीं तुवां आदिति उदरीं। अवतारधारी बटु झाला। ३ ।
छळुनियां बळी पाताळी घातला। आपण राहिला तया द्वारीं। ४ ।
देव देवपदीं बैसऊनि सारे। राखीतसे द्वार नामा म्हणे। ५ ।

११९०. मारावया राजे ब्राह्मणाचे घरीं। रेणुकाउदरीं अवतार। १ ।
करूनियां पृथ्वी नि:क्षत्रिय बहुवेळां। दान ते सकळां विप्रां दिली। २ ।
खुंटविला चिरंजीव अद्यापि तो आहे। आत्मरूपीं पाहे निजानंदीं। ३ ।
दाशरथी रामा समागम झाला। तेणें एक बाण दिला म्हणे नामा। ४ ।

११९१. दशरथ राजा संतान तें नाहीं। म्हणोनियां पाही ऋषेश्वरीं। १ ।
करूनि विनंति पुत्रेष्टी हे केली। पुरोडांश भक्षिली पत्नियांनीं। २ ।
तपाच्या समार्थ्यें पुत्र चार झाले। अविनाश आले अवतारासी। ३ ।
रघुपति रामें पूर्ण मुसावलें। चैतन्य प्रगटलें कौसल्येसी। ४ ।
तेणें केली ख्याति राक्षस मारिले। रामराज्य केलें त्रैलोक्यांत। ५ ।
नामा म्हणे मज नाम गोड आहे। त्यालागीं तूं पाहे विचारुनी। ६ ।

११९२. श्रीकृष्ण लीलामृत बाणतांचि गोडी। कथेचि परवडी आवडती। १ ।
तयाचा विस्तार तोचि बोलवीता। आहे सर्व सत्ता त्याचे हातीं। २ ।
तेथें मी पामर काय बोलूं वाणी। दिसे केविलवाणी संतांपुढें। ३ ।
म्हणोनि विस्तार आटोपिला नाहीं। वेदांसी तें नाहीं पुरतें ठावें। ४ ।
नामा म्हणे नामें आठवा अवतार। पूर्ण ब्रह्म साचार कृष्णरूप। ५ ।

११९३. मध्यें झालें मौन देव निजध्यानीं। बौद्ध ते म्हणोनि नांवें रूप। १ ।
पाखांडें बहुत कलिमाजी झालीं। वर्णाश्रम सकळीं बुडविले। २ ।
पापाचिया राशी जळतील नामीं। निश्चय हरिनामीं नामा म्हणे। ३ ।

११९४. कलीचिये अंतीं होणार कलंकी । मारील म्लेंच्छ कीं घोड्यावरी। १ ।
करील धर्माची उभारील गुढी। कृतयुगा प्रौढी तोचिकरी। २ ।
तोंवरी साधन हरिनाम कीर्ति। संतांची संगती नामा म्हणे। ३ ।

११९५. होसि भक्तांचा कोंवसा। तुझीं ब्रीदें हृषिकेशा।
निवविलें सायासा। कृपासिंधु मुरारी। १ ।
अंबरऋषिकारणें । दहा वेळ गर्भवासा येणें।
अवतार धरिला नारायणें। गजापूर नगरीं। २ ।
अंदुरायाच्या घरीं। बाळ जळसेनाच्या कुमरीं।
मत्स्य रूप अवतार धरीं । वेदहरण कैवारी नारायण। ३ ।
विद्यापुर नगरीं। अंधरुराजा राज्य करी।
श्रियादेवी त्या सुंदरी। उदरीं कुमरु जन्मला। ४ ।
पृथ्वी रसातळवटीं। जातां थोर अंदोळली सृष्टी।
धांवण्या धांवले जगजेठी। धरा पृष्ठीं सांवरिली। ५ ।
मर्गजपुरीं पुरपती । हिरण्याक्ष चक्रवर्ती ।
अग्नि असे जनवंती। घरीं बाळ वराह। ६ ।
त्रिदशदेवश्रिया चाडा । हिरण्याक्ष वधिला गाढा ।
भूगोल धरूनियां दाढा । केला निवाडा स्वर्गींचा। ७ ।
कर्पूरपुरपाटण । हरिभक्तीचें हें स्थान।
सदयादेवी प्रिया नंदन। उदरीं नृसिंह जन्मला। ८ ।
पित्या पुत्रा झाली कळी। स्तंभीं प्रगटला तयेवेळीं ।
असुर मारिला करकमळीं । भक्त प्रल्हाद रक्षिला। ९ ।
कश्यपनंदनवर्धन' । कोवळादशाचा वामन।
खुजट रूप धरून। महेंद्रपुरीसी आला। १०।
दानें तपें व्रतें बळीं। तोही घातला पाताळीं।
अद्यापि राहिला जवळी। चरणातळीं पद देउनी। ११।

रेणापुरीं देवी रेणुका । लाधली जमदग्नीस देखा ।
तिचे उदरीं विश्वतारका । परशुराम जन्मला । १२ ।
असुरीं वधियेली माया । म्हणे धांवें पुत्रराया ।
अवचित पातला धांवया । सहस्रार्जुन मारिला । १३ ।
अयोध्या नाम नगरी । जन्म कौसल्ये उदरीं ।
देवभक्तांचा कैवारी । दशरथनंदन राघव । १४ ।
राम त्रैलोक्यीं वीर दारूण । तेणें वधियेला रावण ।
चिरंजीव पद देऊन । राज्यीं बिभीषण स्थापिला । १५ ।
मथुरा नामें नगरीं । वसुदेव देवकी उदरीं ।
कृष्ण आठवा अवतारी । लीला विग्रहि जन्मले । १६ ।
कंस चाणूर मर्दिले । विमळार्जुन उन्मळिले ।
सप्त गर्भाचे सूड घेतले । रक्षिलें गाई गोपाळां । १७ ।
बौद्ध श्रीवत्साच्या घरीं । जन्म शांभवीच्या उदरीं ।
राजा कांतिये नगरीं । निरंतर रूपें राहिला । १८ ।
ध्यान मुद्रा मांडुनियां । वस्त्रें शस्त्रें त्यजूनियां ।
राहिला पैं निरंजनिया । भक्तिभाव ओळखे तो । १९ ।
कल्कि जसरायाचा पुत्र । सावित्री देवीचा कूमर ।
शांभलापुरीं करील अवतार । दाही रूपें प्रगटला । २० ।
ऐसा अमूर्त मूर्ति विटेवर । उभा राहिला निरंतर ।
विष्णुदास नामयाचा दातार । वर विठ्ठल पंढरीये । २१ ।

कलिप्रभाव

११९६. ऐका कलियुगाचा धर्म । पुत्र सांगे पितयास काम ।
ब्राह्मण त्यजिती ब्रह्मकर्म । ऐसें वर्तमान मांडलें । १ ।
माया बहिणी दवडिती । स्त्री आपुली आणविती ।
ऐका ऐका नवल गती । अगा श्रीपति परियेसी । २ ।

भार्या न करिती पतिची सेवा । नाहीं कवणा धर्माचा हेवा ।
वर्ततसे पापाचा ठेवा । अगा केशवा परीयेसी । ३ ।
अरे वैराग्याच्या घराचारू । आणि संन्यासा मोह थोरू ।
संता बहुत अहंकारू । रूसणें नलगे कोणासी । ४ ।
झाला कलीचा प्रवेशु । आम्हा नामाचा विश्वासु ।
हृदयीं हृषिकेशु । विष्णुदास नामा म्हणे । ५ ।

११९७. ऐका कलियुगींचा आचार । क्रियाभ्रष्ट झाले नर । १ ।
मंचकावरी बैसे राणी । माता वाहतसे पाणी । २ ।
स्त्रियेसी अलंकार भूषण । माता वळीतसे शेण । ३ ।
स्त्रियेसी पाटावाची साडी । माता नेसे चिंध्या लुगडीं । ४ ।
सासुसासऱ्यां योग्य मान । मायबापा न घाली अन्न । ५ ।
साली सासवा आवडती । बहिणभावां तोंडीं माती । ६ ।
स्त्रियेसी एकांतगोडी । मातेसी म्हणे रांड वेडी । ७ ।
म्हणे विष्णुदास नामा । ऐसा कलियुगींचा महिमा । ८ ।

११९८. कांहीं सांगोनि गेले वचना । कृष्ण उपदेशी पंडुनंदना ।
येथें राहतां पाविजे बंधना । थोर वर्तमान कलियुगीं । १ ।
ये कलिमाझारीं । पुत्र पित्याचे वैरी ।
घरची माता होय [१]कामारी । पुरूषांतें नारी अव्हेरिती । २ ।
न येती वृक्षा फळें आटती धेनु । न पिके मही न वर्षे धनु ।
यापरी आटेल सकळ जनु । ऐसें जगज्जीवनु बोलिले । ३ ।
आणिक एक वर्तेल अपवित्र । ब्राह्मण सांडितील वेदमंत्र ।
आचार सांडुनि होती शुद्र । ऐसे अपवित्र कलियुगीं । ४ ।
थोर वर्तमान पडेल काळु । चहूं वर्णांचा होईल एकचि मेळु ।
कोणी कोणाचा न धरिती विटाळु । मग गोपाळु निघते झाले । ५ ।

आतां वेळोवेळां सांगों किती । मोडला धर्म झाली प्रवृत्ति ।
विष्णुदास नामा येतो काकुळती । कैसेनि करूं भक्ति पंढरिराया । ६ ।

११९९. गृहस्थ बैसला ओसरीवरी । गृहस्वामिणी स्वयंपाक करी ।
तंव मार्गस्थ ब्राह्मण आला द्वारीं । अन्न द्यावें स्वामिया । १ ।
पडली कुऱ्हाड कपाळीं । रागें सूप चाटू आफळीं ।
जळत काष्टातें हातीं कवळी । जैसी आसाळी गर्जतसे । २ ।
ब्राह्मणें घेतलें धरणें । तंव बाईलेसी गेला शरण ।
म्हणे माझ्या ग्रासांतून ग्रास देणें । लज्जा राखणें आजिची । ३ ।
मग म्हणे वो बाईल । कैंचा आलासे बैल ।
तुजसारिखा असेल । बैलासि बैल सोड़रे । ४ ।
गृहस्थें धरोनि वेणी । तिनें शेंडीस हात घालोनि ।
अंगजूठ होऊनि । बाईल हुमण्या मारितसे । ५ ।
त्याचे मागें सुटली शेंडी । सर्वेचि धरिलासे अंडीं ।
पडिली असे मुर्कुंडी । तोंडिच्या तोडीं मारीतसे । ६ ।
शेजारीं व्याही होता तो धांवला । येतांचि तोंडावरी मारिला ।
चौकीचा दांत पडिला । केला बोचिरा व्याही तो । ७ ।
आधींच व्याही होते रोडके । आणि हाणितला ठाणवईच्या बुडखे ।
निथळत निथळत बोडकें । घेऊनि सुडकें पुसितसे । ८ ।
तिकडुनि धांवला मेहुणा । तोहि पाडिला उताणा ।
केला तिनें घोळाणा । तया मेहुण्याचा । ९ ।
ब्राह्मणाकडे दांत रगडी । तंव ब्राह्मण हळु हळु पाय काढी ।
ओल्या धोतराची घडी । पळतां वेंगडी वळतसे । १० ।
ऐसा ओलांडिला दारवंटा । तंव धाविन्नली पाठोवाटा ।
सीण घालून हाणिल्या बरोटा । कोठें थोट्या पळसील । ११ ।

ऐसा कलियुगीं स्त्रियांचा विचार । एक बुडविती बेताळीस नर ।
एक दाविती स्वर्गीचें द्वार । नामा निरंतर विनवीतसे ।१२।

१२००. पाप्या नावडे संतसंगति। लोभिया नावडे उदारवृत्ति।
व्यभिचारिणी नावडे पति। नावडे ज्योति उजियेडा । १ ।
चांदणें नावडे तया चोरां। सद्बुद्धि नावडे रांडपोरां।
सावधान नावडे तया हेरां। सत्य कुचरां नावडे। २ ।
तीर्थ नावडे तया दुष्टां। न्याय नावडे नष्टां ।
कणव नावडे तया पापिष्ठां। अभिमान नष्टां न सांडवे। ३ ।
भक्ति नावडे तया खळां। पुण्य नावडे तया चांडाळां।
देखत देखत जन आंधळा । कां रे घननीळा विसरलेती। ४ ।
पारखी नावडे खोट्यांला । स्नान नावडे तया विटाळां।
सुसंग नावडे नाठाळां । न्याय तंट्याला नावडे। ५ ।
धर्म नावडे तया कृपणां । शुद्धि नावडे दुर्जनां ।
कर्म नावडे अब्राह्मणां । ऐसी दुष्ट वासना पापियातें। ६ ।
नाम नावडे तया नष्ट भक्तां । वृत्त नावडे तयां सर्वथा।
नावडे भजन कैची कथा। नाहीं पतिव्रता कलियुगीं। ७ ।
ऐसा आला कलीचा प्रवेश । धरा नामाचा विश्वास।
जीवीं धरा हृषीकेश । विष्णुदास नामा म्हणे। ८ ।

१२०१. जन्मासी येवोनि जाहलों मी चाटा । गेलों होतों हाटा पंढरीये। १ ।
गुंड गे करीं गुंड गे करीं । बैसलों द्वारीं पंढरिये। २ ।
शनिवारीं पुंडलिकापाशीं । चंद्रभागेसी स्नान केलिये। ३ ।
आदित्यवारीं करीं पद्माळें। कळीकाळा न भीयें त्याचेनी बळिये। ४ ।
सोमवारीं वेणुनादींच्या हाटा। जातसे चाटा उभवोनी गुढीये। ५ ।
विष्णुदास नामयानें उभवोनी गुढी । विकलीसे प्रौढि केशीराजये। ६ ।

❁ प्रारब्धगती ❁

१२०२. कृष्ण सहाय पांडवासी। ते भोगिती नष्टचर्यासी।
साह्य केलें हरिहरासी। प्रारब्ध कोणासी टळेना। १।
ऐसी प्रारब्धाची ठेव। झाले भिक्षुक पांडव।
राज्य घोडे भाग्य सर्व। सांडियेला ठाव प्रारब्धें। २।
शरीर संचिता आधीन। धर्मराज हिंडे वन।
कर्मे बुडाला रावण। आणि दुर्योधन प्रारब्धें। ३।
अभिमानें शिशुपाळ। कृष्ण हस्तें झाला काळ।
यादव निमाले सकळ। केलें निर्मूळ प्रारब्धें। ४।
कर्म रेखा रे टळेना। बाण लागला जगज्जीवना।
कृष्णें सांडिल्या गोपांगना। हें नारायणा प्रारब्ध। ५।
कामबुद्धीचें सुख। अति मानिती ते मूर्ख।
चंद्रासी लागला कलंक। इंद्रासी दुःख प्रारब्धें। ६।
हरिश्चंद्र तारामती। घोर जन्मांतर भोगिती।
नळराव पुरूषार्थी। तयाच्या विपत्ति प्रारब्धें। ७।
पतिव्रता सुशीळ। दमयंती पाळे पोळे।
ऐसें अनिवार कपाळ। भोगी दुष्काळ प्रारब्धें। ८।
ऐसी अनिवार जन्मांतरें। राज्य सांडिलें रघुवीरें।
सवें मेळवुनि वान्नरें। फिरवी दिगांतरें प्रारब्धें। ९।
फिरत असतां काय झालें। पुढें प्रारब्ध ओढवलें।
जानकीस राक्षसें नेलें। कष्ट भोगविले प्रारब्धें। १०।
कर्मा आधीन शरीर। पूर्ण ब्रह्म रामचंद्र।
रघुपति विष्णुचा अवतार। पाठीं जन्मांतर नामा म्हणे। ११।

१२०३. नव जावें तेथें लागे जाणें। न करावें तेंचि लागे करणें।
न बोलावें त्यासि लागे बोलणें। पडे मागणें नेदी तया। १।

कृष्णें देवकीये उदरा येणें। कंसा त्यागोनि गोकुळासि जाणें।
तेथें नंदाच्या गाई राखणें। संगतीं असणें गोंवळयांच्या। २।
राम वान्नरांची सेवा करी। पांडव किंकर विराटा घरीं।
हरिश्चंद्र डोंबाघरीं पायकी करी। हें अपूर्व परियेसा। ३।
रूद्रें अंजनी उदरा येणें। रामाची सेवा वान्नरपणें।
प्रसंग पडे तैसें वर्तणें। रूसणें नलगे कवणासी। ४।
स्वामीनें सेवकाची सेवा करणें। नुपेक्षी कदन्न भक्षणें।
म्हणवूनि अहंकार न धरणें। विषम संसार अरे जना। ५।
अवचट घडविती तुझिया भावा। घोर विस्मय होतो माझिया जीवा।
विष्णुदास नामा विनवी केशवा। देवा तूं करिसी तें बरवें। ६।

१२०४. सगुण समान भजती अंतरीं। सर्व भूतांतरीं असे एक। १।
पाहा कोळियांची काय सांगों कीर्ति। विद्या अभ्यासिती मूर्तिपुढें। २।
द्रौपदीचे घरीं होते उपवासी। देंठही लाविती अकस्मात। ३।
नामा म्हणे मुख्य प्रारब्ध कारण। पांडुरंगाविण गति नाहीं। ४।

१२०५. झाला कासावीस बाण लागताची। प्रारब्धाची गति चुकवेना। १।
चुकतां ते जाण। कर्म रेखा क्रियमाण। २।
बाणें पश्चात्ताप अर्जुनाचे मनीं। शस्त्र चक्रपाणि धरी न मी। ३।
नामा म्हणे धरूं ऐसे याचे संगा। तारूं पांडुरंगा उभा असे। ४।

१२०६. काय सांगों कर्मभोग। लिंगपात शिवाचें। १।
याच सुखें ब्रह्मामुख। उभा नख छेदिला। २।
सुचिष्मंत पंडुपुत्र। भिक्षा पात्र हिंडती। ३।
नामा म्हणे कर्म रेखा। देवांदिकां चुकेना। ४।
१२०७. हरिश्चंद्रराजा होता सत्त्वगुणी। वाहातसे पाणी डोंबाघरीं। १।
सत्य पतिव्रता तारामती राणी। राहिली भोगोनि कायाक्लेश। २।

भरते ऐकतां मातेचें वचन। श्रीराम दर्शन कैसें घडे । ३ ।
माता पिता सर्व अव्हेरी जनक । नामा म्हणे भाक प्रारब्ध हे । ४ ।

रुपकात्मक उपदेश. शेत.

१२०८. संसार शेत सुलभ थोर भूमी वाहिलीं नवही द्वारें ।
पांचही आउतें मेळवुनी तेथें जुंपियेली दोन्ही ढोरें ।
उखीतें करी येति जाती भारि नव्हती कोण्हि स्थिरें ।
बुनादि शेत वाहिलें तें काय सांगू अपार रे । १ ।
संसार शेत करि कारे आल्या देहाचिया लाहे परि ।
भक्ति उंच माळा उभा राहुनि हरिनाम सोंकरि रे । २ ।
हरिश्चंद्र राजा सात्विक भला तेणें वाहो केला ।
सत्त्व नांगर त्रिगुण तिफणी निर्वाण कुळव धरिला ।
भक्ति कुऱ्हीवरी उभा राहुनियां बहुत भाग्य पिकला ।
खळे दाणे तेणें दिधले ब्राह्मण युगायुगीं तरला रे । ३ ।
शिराळ शेटी कुळवाडी मोठा बहु सोसियेल्या वेठी ।
आलिया गेलिया जेववी भक्ता देतो थोर सृष्टी ।
भला भला म्हणोनि जगीं वाखाणिला देव आला त्याचे भेटी ।
मुक्ति शेत तया इनाम दिधला ठाव दिला वैकुंठी । ४ ।
रावणाचें शेत चवदा चाहुर दाटल्या दुर्बुद्धी पेढी ।
गर्व अहंकार दाट खुंट झाडें शेत आलें तेणें पडी ।
कर्मकांड किडा मुळिं जो बैसला बीज गेलें तेणें वोढी ।
बटकर बाण अंगीं जो सेकला तोही झाला देशधडीरे । ५ ।
अवघी कुळवाडी कौरवें केली नाटोपेचि दुर्योधन ।
अर्ध वांटेकरी धर्म दुराविला शेतासि नाहीं रक्षण ।
अधर्म टोळीं शेत जें खादलें बिज गेलें चौपट होऊन ।
हरिभक्तिविण फलकट जालें न जोडे कृष्ण निधान रे । ६ ।

पांचहीं पांडवीं नवाट काढिलें वाहिलें अद्वैत वन।
निरंजन वन शेत जें पिकलें आपण कृष्ण रक्षण।
द्रौपदी सुंदरी डाहोरा जो केला दुर्वासा दिधलें भोजन।
अनंत खंडी सांजे जे पिकली जोडलें कृष्ण निधान रे। ७।
ज्ञानदेव चांगदेव वटेश्वर निवृत्ति मुक्ताई सोपानदास।
परसाभागवत सांवता माळया रसाळ चोखा दास।
जनमित्र नागा गोरा खास कूर्मदास।
इतुके शेतकरी त्यांचा वाटे करी नामा विष्णुदास रे। ८।

१२०९. याहो क्षेत्र केलें जुंपिलीं आउतें। अठरा धान्यें तेथें पेरियेलीं। १।
मेघ:शाम मेघ वर्षे सर्वा धारीं। बीज विटेवरी सासिन्नलें। २।
जगाचें जीवन पंढरी पिकली। चराया सोकलीं भुतें जाणा। ३।
घालूनियां माळा रक्षी कळिकाळा। काय कलिमळा संसाराची। ४।
पापा सोंकरणें भक्ति हे गोफण। भूस सांडी कण वेंचितातीं। ५।
वेदशास्त्र ऐसे बोल बोलविता। गूढ वेगळितां लाभ होती। ६।
नामा म्हणे स्वामी विठ्ठल सुकाळ। अन्न ब्रह्म फळ त्रिभुवनीं। ७।

१२१०. तुझ्या माझ्या शेता नाहीं पेंडवळा। दावियेला डोळां पांडुरंगा। १।
कल्पनेची पेंडी पाप कुंदा काढी। काशा देशधडी लावियेल्या। २।
त्रिगुण तिफणी धरोनी सूत्रधारी। वेद बैल चारी जुंपियेलें। ३।
अनाथाचें शेत प्रेमाचा ओलावा। शेत राखे देवा पांडुरंगा। ४।
ब्रह्मनामबीज बांधोनियां ओटी। पेरी दाटोदाटी नामदेव। ५।

१२११. चालती कुळवाडी नटके। उपकें घेतलीसें नाकें।
चार वर्षे पिकलें निकें। त्यांचे कण सांचले। १।
पुढें एक निपाणिक पडिलें। त्या कणाचें द्रव्य सांचलें।
कृपणाचें घर भरिलें। वंचक झाला भक्तांसी। २।

स्त्रियांबाळां खाऊं नेदी। धर्म न करीच त्रिशुद्धी।
डोईस बांधलीसे चिंधी। खांदीं रकटें ठिगळांचें। ३।
त्या द्रव्याचें करी कळांतर लेखा। सजगाणीस देई रूका।
रूक्यास घेई पैका। आठा दिवसांच्या बोला। ४।
सवाई दिडि दुणी। अकर्ताच घरीं आणी।
तो न भजे चक्रपाणी। पाप दुणी होतसे। ५।
तंव एक अतीत घरासी आला। बाईलीनें त्यासी स्वैंपाक केला।
तंव आपण उठून जागला। झडकरी आला द्वारासी। ६।
कोणें दाखविलें माझें घर। त्यावरी घेईन जहर।
कोठें गेला सुना मोगर। अरगळा कोणें काढिली। ७।
ऐसा तो ब्राह्मण चडफडत गेला। आपण परतोन माघारा आला।
धांवोनि घाव हाणितला। डोई फोडिली बायलेची। ८।
कैसी केली बोहरी। बोज नाहीं तुझे घरीं।
नागविलें इया पोरीं। तीनवेळां खातातो। ९।
ऐसी गजबज ऐकोन। शेजारी आला धांवोन।
त्यासी हातीं धरोन। गृहाभितरीं हिंडविला। १०।
त्यासी बैसावया दिला पिढा। तों स्वैंपाक आणोनि पुढां।
पहा हो बायलेचा धाडस केवढा। ऐका तुम्ही दादोजी। ११।
ऐसीं पूर्ण अकरा वर्षें भरलीं। बारा वर्षांची साउली पडली।
या रीतीने गुजराण झाली। तंव अग्नि लागला गृहासी। १२।
शेतांतून कुळवाडें केली चोरी। पाणी निघालें पेवा भीतरीं।
सुनेनें घालून घेंतलें विहिरीं। ऐसेपरी नागवलों। १३।
ऐसे जे नर असती। ते जन्मोजन्मी नागवती।
यांची न चुके यातायाती। विष्णुदास म्हणे नामा। १४।

१२१२. करीन म्हणसी व्यापार। नाम चोखट करी अक्षर। १ ।
देवा तुझा मी व्यापारी। सेवा करीन नाना परी। २ ।
धर्म खर्डा केला जमा। खर्च घातला पूर्वकर्मा। ३ ।
दोन्ही रोजनामे महिन्याचे। एकादशी द्वादशी पोत्याचे। ४ ।
सेवेची घडली शिल्लक बाकी। भरत हुजुरात नेटकी। ५ ।
नामयानें मोह जवाब दिला। तो वैकुंठीं सरता केला। ६ ।

१२१३. आम्ही देह केलें दुकान। तेथें सांठविलें ब्रह्मज्ञान। १ ।
एके खेपें लाभ पैं झाला। आम्हा पंढरिनाथ भेटला। २ ।
पुण्य सत्वाची केली तागडी। ब्रह्म तुकून बांधली पुडी। ३ ।
तुझा दास मी वाणिया भला। नामा केशवचरणीं विनटला। ४ ।

१२१४. कपटाचें कुपथ्य झालें तुझे पोटीं। स्मरावा जगजेठी कृपाळु तो। १ ।
नाम औषध घ्यावें नाम औषध घ्यावें। संतांचे लागावें समागमीं। २ ।
त्यापाशीं औषध आहे नानाविध। रामकृष्ण गोविंद म्हणती वाचे। ३ ।
पुत्रस्नेहें कैसा अजामेळ स्मरला। तेणें तो उद्धरला क्षणमात्रें। ४ ।
राम राम म्हणतां तारिली कुंटिणी। वैकुंठभुवनीं तये वासु। ५ ।
तेंचि हें औषध प्रल्हादें घेतलें। तें तूं घे उगलें म्हणे नामा। ६ ।

१२१५. आम्ही परीट चोखट। शुद्ध केलें खटनट। १ ।
बोध साबण लाऊनी ठायीं। डाग उडविला पाहीं। २ ।
शांति शिळेवरी धुतलें। ज्ञानगंगे निर्मळ झालें। ३ ।
परब्रह्म होउनि ठेलों। नामा म्हणे सुखरूप झालों। ४ ।

१२१६. बांधिलें राहीना वैरलें खाईना। दवडिलें जाईना जाणते हो। १ ।
तया खुंटा ना दावे सौरसें बांधावें। कशानें करावें वोढाळें हो। २ ।
तया नेत्र वा पाय तिन्ही एक पाहे। न देखावे ते ठाय देखताहे। ३ ।
नामा म्हणे श्रोती विचारावें ज्ञानीं। केशवाचे नयनीं उतरला। ४ ।

❀ घोंगडें ❀

१२१७. पाटोळा तिमला रे। मजवरी घालीं कांबळें।ध्रु०।
आषाढमासिचा रे कैसा शीतळ वारा। वर्षतो मेहुला रे कैशा शीतळ धारा। १।
झिरमिर झिरमिर रे कैसा वर्षतो मेघू। जाळीचें घोंगडें बा मजवर घालीं सेवू। २।
प्रेमाचें भरतें गा कैसा महापूर आला। नामया विष्णुदास केशवराजीं मिनला। ३।

१२१८. घोंगडें हें नव्हें धडूत पैं माझें। पांघुरतां ओझें होत असे। १।
घे आपुलें घोंगडें देईं माझा पांवा। अझुनि का केशवा चाळविसी। २।
विष्णुदास नामा केशवा विनवी। ऐहिक्य परत्र नाहीं चाड मज। ३।

१२१९. चौऱ्याशीं लक्ष जन्म हिंडतां। घोंगडें अनंता जर्जर झालें। १।
जेथें जाय तेथें तुटचि हे पडे। मुद्दल न घडे काय करूं। २।
संचित आटलें व्यवसाय खुंटले। म्हणोनि ठाकिलें द्वार तुझें। ३।
नामा म्हणे विठोबा जरी होसी जाणता। तरी ह्या बोला उचिता प्रेम देईं। ४।

१२२०. औट हात घोंगडें दिधलें हरी। पांघरलों नाहीं घणीवरी। १।
माझें घोंगडें कृष्णा गा जतन करीं। नागविलें थोरीं पांचाजणीं। २।
साठी तीनशें दसोडी। पदरीं औट कोडी रोमावळी। ३।
बहात्तर गांठी सोळा फुंदणी। घोंगडी दाटणी होत असे। ४।
त्रैगुणी दोरिया जाणा। घोंगडें पांघरवी पंढरीराणा। ५।
ज्याचें घोंगडें त्यासी दिधलें। उघडें नामें भक्ती पांघरविलें। ६।

❀ कूट अभंग ❀

१२२१. एका ब्राह्मणाचें घरीं खाण पडिलें। सातां चोरी एक मुसळ नेलें।
आपुडें ब्राह्मण नागविलें। धाऊनि आलें वोसगांवींचें। १।
वोसगांवींचा हनुमंत खोटा। त्याचा बाप जुनाट चोरटा।
मारूनि नेतो दाहीवाटा। जन चोहटा नागविलें। २।
नागविला चोहाटीचा वाणी। आणिक नेली प्रभुची गोणी।
वळी आली लांडगा घेउनी। गाढव बंदीखानीं बोंबलत। ३।

एका संन्याशानें कुतरें खादलें। गांवच्या खाटका प्रायश्चित्त दिले।
बापुडे कुंभार नागविले। डोचकें फोडिलें म्हातारीचें। ४।
ऐशा सिद्धांतीच्या खुणा। एक जाणे पंढरीराणा।
विष्णुदास नामा करी विज्ञापना। संत प्रेमळ जाणती। ५।

१२२२. मुंगी उमगा ते मुंगी उमगा। मुंगीचे मुखीं त्रिवेणी गंगा। १।
उदकाचें टवळें मसीची माती। अंधारी मुंगीनें तेथें लाविली ज्योती। २।
अवघें आकाश मुंगीये मागें। मुंगीये संसार सांडिला मागें। ३।
विष्णुदास नामा मुंगीये मागें। मुंगी उमगली खेचरसंगें। ४।

१२२३. मुंगीनें आकाश कवळीलें बाहीं। तेथें एक नवल वर्तलें पाहीं। १।
मुंगी उमगा मुंगी उमगा। मुंगीचे माथां त्रिवेणी गंगा। २।
मुंगीचे गळां तुळसीचा लोढणा। विष्णुदास नामा बोलिला खुणा। ३।

१२२४. समुद्राचें पाणी मुंगी मुखांतूनी। काढाया लागोनि श्रम थोडे। १।
केशवाची भक्ति कठीण त्याहूनि। वांयां दंभपणीं नोहे नोहे। २।
आकाश अंगुळें माप सुयेमान। भूमीचें वजन पालडेनि। ३।
नामा म्हणे वारा वळूं ये कदापि। केशवाचे रूपीं नव्हे बुद्धि। ४।

१२२५. मुंगी व्याली शिंगी झाली तिचें दूध किती।
सतरा रांजण भरून गेले पेले बारा हत्ती। १।
आम्ही लटिकें न बोलूं वर्तमान खोटें। ध्रु०।
लटिकें गेलें कटकें तेथें गाडग्या एवढें राळें।
उडत चिमणी चरत चाले तिचे वाटीयेवढे डोळे। २।
शेळी करी घुसळण तेथें मांजर काढी लोणी।
उंदीर गेले देशांतरा ताकें भरल्या गोणी। ३।
पाण्यांत कांसव गीत गाय वनांत कोल्हा नाचे।
सावज मनीं संतोषला खोकड पुस्तक वाचे। ४।

कांतणी घरीं लग्न लागलें सरडा कणीक कांडी ।
बागुल वंध्या कण्या परणी घुबड मांडे रांधी । ५ ।
बाभुळीचे खोडीं माशानें केलें कोटें ।
सशानें सिंह ग्रासिला बेडुक आले लोटें । ६ ।
विष्णुदास नामा म्हणे ऐका त्यांची ख्याती ।
लटिकें म्हणतील त्यांचे पूर्वज नरका जाती । ७ ।

१२२६. आंधळ्यानें स्वरूप देखियलें नयनीं । मुकें बहिऱ्या कानीं गोष्टी सांगे । १ ।
कांसवीचें दूध दुहितां भरणा । दुही त्याला जाणा हात नाहीं । २ ।
वारियाच्या लोथा बांधोनियां माथां । वांझेचिया सुता बळिवंता । ३ ।
मुंगीनें त्रैलोक्य धरियेलें तोंडी । नामा म्हणे पिंडीं प्रचीत आहे । ४ ।

१२२७. हाटकर कुणबी वाट मोडी । रिकामा ब्राह्मण करितो चहाडी । १ ।
गुळेंविण शिंपी बोटें चाटी । प्रेमेंविण तेली क्षेम दे लाटी । २ ।
जिताचि कोष्टी घातला खाचे । प्रेमेंविण कुंभार नाचे । ३ ।
लोहार हिंवाविण तापे । सोनारा लागले धापे । ४ ।
नामा म्हणे यातिचे चाळे । दुखणेंविण परीट विवळे । ५ ।

१२२८. अकरा लोचन त्याचे पांच मुख । आठ कान देख पुच्छ दोन । १ ।
अरत अखंड निरत प्रचंड । उमाळ उदंड उभा फार । २ ।
दहा पाय चहूं चालत ते जाय । नव्हेत गे माय सावज त्या । ३ ।
नामा म्हणे त्याचा अर्थ करीं चोख । पूर्वज पातक लया जाय । ४ ।

१२२९. बारा हात लुगडें एकचि नारी । पालऊं घातला खांदियावरी । १ ।
जाईन त्या गोकुळा पाहीन त्या गोपाळा । तयालागीं उतावेळ मन माझें । २ ।
एका हातीं घातला तांबियाचा वाळा । हाळदुळी वांटुनी सुदलें मी डोळां । ३ ।
एकली जातां नोळखे मातें । विष्णुदास नाम्यास नेईन सांगातें । ४ ।

१२३०. राईयेवढें पांखरूं त्रिभुवनीं त्याचा फेरारे।
नर आणि नारी तया पांखराचा चारारे।
पिंडामध्यें आहे त्याचा शोध तुम्ही करारे।
मेरूच्या शिखरीं त्या पांखराचा थारारे। १।
येऊनि संसारा याचा अनुभव तुम्ही करारे।
चौऱ्यांशीं लक्ष योनी चुकेल जन्माचा फेरारे। ध्रु०।
अठ्ठावीस योजने तया पांखराचा फेरारे।
बत्तिसा मुखांनीं तें बा घेतसे चारारे।
अहं सभेमध्यें याचा शोध तुम्ही करारे।
अकराही लोचन तया चोची असती फारारे। २।
एकवीस स्वर्गांहुनी तया पांखराची उंचीरे।
सप्तही पाताळाखालीं तया पांखराची नीचीरे।
नेत्रांतील बाहुली तया पांखराची निचीरे।
उडालें पांखरूं सप्तही सागर घेऊन चोंचीरे। ३।
ऐसें तें पांखरूं दादा आहे सृष्टीवरीरे।
मेरू आणि मांदार तया पांखराचे उदरींरे।
शिवाचें आसन दादा कवणिये परीरे।
पिंडीं आणि ब्रह्मांडीं म्हणती दशवे द्वारींरे। ४।
ऐसें तें पांखरूं गोरक्षरायें वळखिलेंरे।
पिंडीं आणि ब्रह्मांडीं मछिंद्रनाथें देखियेलेंरे।
त्याचियेनीं अंगसंगें सद्गुरूनाथें दाखविलेंरे।
त्याचियाचि प्रसादें नामा शिंप्यानें गाईलेंरे। ५।

१२३१. प्रळयाचे काळीं ब्रह्मांड जळालें। कोण त्यांत उरलें सांगा मज। १।
प्रभा ते फांकली जाती ते गुंतली। सांग मज खोली स्वरूपाची। २।
ब्रह्मांडाची जेव्हां राख जळून झाली। कोणी ती लाविली अरूपरूपीं। ३।
विष्णुदास म्हणे सांगा हेंचि गूढ। नाहीं तरी मूढ होऊनि राहें। ४।

१२३२. मेलें जित्यासी सांगे गोष्टी। आंधळें ओंवी सुवर्णाच्या गांठी।
पांगुळ लागे पवनाच्या पाठीं। बाळका पोटीं माय वाढे। १।
थोट्यानें धवळार रचियेलें। मुकें पुराण सांगूं बैसलें।
सर्वेचि बहिरें ऐको ठेलें। वेडें हांसलें शहाणियासी। २।
आणिक एक नवल सांगूं काई। जीत वाघ शलभानें भक्षिला पाहीं।
मुंगीनें पर्वत उचलिला बाहीं। माशी करी साही सूर्यासी पैं। ३।
मृदंगें वाहिला गुरव राणा। वांझेच्या स्तनीं संचरला पान्हा।
माथां फुलें खोऊं नाचे दवणा। जाण सुजाणा न कळेची। ४।
मुरकुटें सगळा सागर शोषिला। माशानें पारधी मारिला।
सशानें सिंह भोवंडिला। वेदांपुराणां न कळेची। ५।
हें तुम्ही म्हणाल उमानें। हें तंव उफराटें दृष्टी पहाणें।
विष्णुदास नामा म्हणे। अनुभवी या खुणा जाणती। ६।

१२३३. नीर समुद्र तो कोण। कोठें क्षिराब्धि आसन। १।
दधि समुद्र कोण्याठायीं। खारा समुद्र कोण्या गृहीं। २।
रत्न समुद्र तो कोण। कोठें मदनाचें आसन। ३।
मन समुद्र कोठें आहे। नामा म्हणे शोधून पाहे। ४।

१२३४. नेत्र नीर समुद्र देखा। क्षीर सत्रावी ओळखा। १।
दधिसमुद्र नाकीं आहे। खारा शरीरीं तो पाहें। २।
नाभीं रत्नाकर देखा। माथां मदन ओळखा। ३।
नामा म्हणे सांगूं काय। मन समुद्र हृदयीं आहे। ४।

१२३५. राधा वनींच्या पुत्रास धन बहुत झालें। तो म्हणे आतां धर्म करीन।
बापाचिया श्राद्धा आवंतिले ब्राह्मण। एक जेवण सुदामाचें। १।
कैसी नागवण आली रे बापा। वेंचा परतें पाप आणिक नाहीं। ध्रु०।

सहाजणां ब्राह्मणां सवा सवा शेराचा भात । कढींत हिंग जिरें मिरे बहुत ।
त्यावरी घातलें मुगाचें वरण । येवोका मरण जेवित्यांसी। २ ।
सहाजणां ब्राह्मणां घातले सहा वडे । घालितां रडे उकसाबुकसीं ।
त्यावरी घातलें तूप लोणकडें । जावो कां मढें या जेवित्यांचें। ३ ।
सगळ्या गव्हाची रांधिली क्षीरी। ही एक महामारी आली देखा।
त्यावरी घातला साखर गुळ । उठोका पोटशूळ जेवित्यांसी। ४ ।
जेवण झालें दहीं भात आला । तंव आत्मा लागला ब्रह्मांडासी ।
बहुतेक दिवसासी अंतर पडिला। समुळीं नागविला म्हणे नामा। ५ ।

१२३६. उडत लावा देखिला त्याचे घागरी एवढे अंडे । लटिके न बोलो वर्तमान गाढे । १ ।
शेळी व्याली व्याघ्र जन्मला मांजरासी तीन डोळे ।
कोहळ्याएवढे मोती आम्ही डोळां देखियेले । २ ।
बाभुळीचे खोडी। माशाने केले कोटे।
सशाने सिंह ग्रासीला बेडूक आले लोटे । ३ ।
आम्ही आलो वरल्या देशा तेथे गाडग्याएवढे राळे।
उडत मुंगी देखिली तिचे वाटीएवढे डोळे । ४ ।
विष्णुदास नामयाने गाइली ही जती । लटिके म्हणेल त्याच्या पूर्वजांसी अधोगती । ५ ।

१२३७. त्रिभुवनाची परी मांडिली शरीरीं । गोकुळाभीतरीं उभारिलें । १ ।
शेषाचीये दृष्टी मूळ भूमिका चोखटी। तेथुनी मूळ सृष्टी आरंभिली। २ ।
मन विंदानीं आणि कुंडलणी चतुर्दळांपासुनी ।
पवनवेगीं टाकुनी पति समया स्वाधिष्ठानी। ३ ।
मणीपूर पर्यंत तळवट शोभिवंत । तेथुनी टाकितसे नीट कर्मभूमीं। ४ ।
बारा सोळा नारी श्रीपति मुरारी । हृदय मंदिरीं गोपीराजु। ५ ।
कनक घाटेवरी सत्रावी सुंदरी । चाले उन्मत्त भारी चंद्रकळा। ६ ।
तेथें रोवियला दारवंटा दावी त्याच्या वाटा । जावया वैकुंठा गौळियांसी। ७ ।
मृत्यूलोकींचिया सैंवरा आल्या ज्या चौबारा । देखिल्या त्या घरां चौघीजणी। ८ ।

त्या चिपोंळीया वाहती मिळोनियां येती। चालती मागुती पश्चिमपंथीं। ९ ।
अनुहतावरी वाट करूनी नीट। विशुद्ध नगरा येती थीट। १०।
तेथुनी वाट असे नीट दारवंटा। तेथूनि जावें ब्रह्मरंध्र कपाटां। ११।
हेंचि परब्रह्मराऊळ तेथुनी। जाऊं नये पुढारीं सांडुनी राया। १२।
तेथें रविशशीवरी आणि ब्रह्मरश्मी स्वरूप। एकांत ओवरी आहे अमूप। १३।
विष्णुदास नामा सांगे निर्वाणींच्या खुणा। अनुभवी तोचि जाणें येरा चोजवणा। १४।

खेळिया

१२३८. नव्हे तेंचि कैसें झालें रे खेळिया। नाहीं तेंचि दिसूं लागलें रे।
अरूप होतें तें रूपासि आलें। जीव शिव नाम पावलें रे।
आपलिच आवडी धरून खेळिया। आपआपणातें व्यालें रे।
जोपनाकारणें केली एक बायको। तिने येवढें वाढविलें रे। १ ।
ऐक खेळिया तुज सांगितलें ऐसें जाणुनि खेळ खेळे रे। ध्रु०।
ब्राह्मणाचें पोर एक खेळासि भ्यालें। तें बारा वर्षें लपालें रे।
कांपत कांपत बाहेर आलें। तें नागवेंचि पळून गेलें रे।
साहा तोंडाचे शंभूचें बाळ एक। बहूतचि बळ आथियेलें रे।
खेळ खेळतां दगदगी व्यालें। तें कपाट फोडुनि गेलें रे। २ ।
चहूं तोंड्याचा पोर एक नारयाहि जाण। तो खेळिया माजी आगळा रे।
कुचाळी करूनी पोरें भांडवी। आपण राहे वेगळा रे।
गंगा गौरी दोघी भांडवी। संभ्यासी धाडिलें राना रे।
खेळ खेळे परि डायीं न सांपडे। तो एक खेळिया शाहाणा रे। ३ ।
खेळिया माजी हनुम्या शहाणा न पडे कामव्यसनीं रे।
कामचि नाहीं तेथें क्रोधचि कैचा तेथें कैचें भांडण रे।
नामा गड्याची आवडी मोठी। म्हणूनि लंके पेणे रे। ४ ।
यादवांचा पोर एक गोप्या भला। तो बहूतचि खेळ खेळला रे।
लहान थोर अवघे मारिलीं। खेळचि मोडूनि गेला रे।
ऐसे खेळिये कोट्यानकोटी गणित नाहीं त्याला रे।
विष्णुदास नामा म्हणे वडील हो पहा देहीं शोधुनी रे। ५ ।

१२३९. संसार घन घनदाट। कैं होईल शेवट जातीयाचा। १ ।
जीव हेंचि जातें कर्म हाचि खुंटा। वोढिती बरवंटा चौघीजणी। २ ।
जातां वैरू वैरणें जंव आहे लहाणे। जातां जाईजणे जाईल जाणा। ३ ।
एकोत्तरशें कौरव वैरिले वैरणा। पांचा पांडवा जाणा तेंचि झालें। ४ ।
नळनीळ मांधाता वैरियले जातां। निमिष न लागतां पीठ झालें। ५ ।
संसाराचा वोढा वोढितां न वोढे। बैस पैलकडे लावीं हात। ६ ।
नामा म्हणे विठोबा दिनाचें माहेर। सदा पंढरपूर गाऊं गीतीं। ७ ।

१२४०. स्त्री गरवार पति उदरीं। पतिव्रतापण साजे तिये नारी। १ ।
अबला खेळवी मोहें। कडीये घेवो देतसे पाहे। २ ।
समस्तीं मिळोनी पाळणा घातला। विष्णुदास नामयानें अनुभव गाइला। ३ ।

१२४१. रावणा मारून माझे माये गे। बिभीषण लंकेस स्थापिलास काय गे।
अयोध्येसी आलीस काय गे। माझे हृदयमंदिरीं राहें गे।
विठ्ठल माये गे। १ ।
रूसुनी आली रखुमाबाई गे। तिच्या मागें तूं धांवलीस काय गे।
संगें घेऊनियां गोपाळ गाय गे। मम हृदयमंदिरीं राहे गे। २ ।
सत्ये राधिकेचे पायीं गे। सोडुनी द्वारकेचा ठाव गे।
आलीस काय गे। माझे हृदयमंदिरीं राहे गे। ३ ।
धन्य पुंडलीक भक्त माय गे। त्याने विटेवर उभा केला काय गे।
नामा म्हणे माझे माय गे। माझे हृदय-मंदिरी राहे गे। ४ ।

१२४२. योगी ब्रह्मचारी सिद्ध ब्रह्मज्ञानी। ते तों तुज कोणी न येती कामा। १ ।
कोंडुनि इंद्रियें बैसती समाधि। हळुच तुझ्या पदीं झेपावती। २ ।
एवढें विश्वरूप नाहीं ऐसें केलें। सकळ होउनी ठेलें आपणचि। ३ ।
ऐसियाचा विश्वास न धरिसी देवा। नामा तुज केशवा विनवीतसे। ४ ।

खलदुर्जनांस उपदेश

१२४३. दुर्जनाची बुद्धि वोखटी दारूण। आपण मरून दुजा मारी। १ ।
माशी जातां पोटीं मेली तेचि क्षणीं । प्राण्या वोकवूनि कष्टी करी। २ ।
दीपकाची ज्योति पतंग नासला। अंधार पडिला जनामध्यें। ३ ।
तैसा नैसर्गिक स्वभाव दुष्टांचा। शेखीं ज्याचा त्यासी फळां येतो। ४ ।
झाली सज्जनाची संगति कदापि। जाईना तथापि त्याची क्रिया। ५ ।
सहज मळलें धुतां शुद्ध होय। बिबयाचा काय डाग जातो। ६ ।
वज्रहि फुटेल नभहि तुटेल । भला तो होईल ऐसा नव्हे । ७ ।
नामा म्हणे कुंभपाकींचा तो धनी। तयासी भल्यांनीं बोलूं नये। ८ ।

१२४४. दुष्ट तो दुर्जन दुरीच धरावा। संग न करावा पापियाचा। १ ।
सर्पाचें पिलें सानें म्हणऊनि पोशिलें। त्यासी पान दिधलें अमृताचें। २ ।
नव्हें तें निर्विष न संडी स्वभावगुण। घेऊं पाहे प्राण पोसित्याचे। ३ ।
विष्णुदास नामा सांगतसे युक्ति। विवेक हा चित्तीं दृढ धरा । ४ ।

१२४५. समर्थासी करीं क्रोध हे अहंता। अखंड ममता मानी सदा। १ ।
आपुली आपण व्यर्थ सांगे स्तुति। वडिलांची कीर्ति भोग सांगे। २ ।
वमन झालीया संचितसे अन्न। काय तो दुर्जन भाग्यहीन। ३ ।
नामा म्हणे जाणे असतां शरीरीं। जातो यमपुरीं भोगावया। ४ ।

१२४६. कोळशासी दूध मर्दोनियां धूतां। न पावे शुद्धता कोणे काळीं। १ ।
दुर्जनासी तैसा बोधिता परमार्थ। नवजायचि स्वार्थ जाण त्याचा। २ ।
सूकराचे परी नेणती मिष्टान्न। विष्टा ते भक्षण करीताती। ३ ।
मोहियले प्राणी सर्वत्र असता । काय सांगूं आतां नवलावो । ४ ।
नामा म्हणे तया न होयचि मोक्ष। येवोनि पद्माक्ष केविं भेटे। ५ ।

१२४७. वेडिया उपचार गाढवा गुऱ्हाळ। म्हैसिया बिऱ्हाड पुष्पवनीं । १ ।
पद्मासनीं केंवि कुंजर हो बैसे । कोडिया न दिसे चंदन बरवा। २ ।

तैसा नव्हे देव मूर्ख जनांच्या भक्ति । भल्याचा विरक्ति ज्ञानवारा । ३ ।
शेळीस ऊंस कळकटीया सुदिवस । सूकराप्रति रस आंबियाचा । ४ ।
दर्दुरा क्षीरपान त्रिदोषिया मौन । मद्यपिया मन स्थिर नव्हे । ५ ।
नामा म्हणे हरि सबाह्य भरला । भरोनि उरला दाही दिशा । ६ ।

१२४८. थिल्लर तें नेणे सागराचा अंत । मुंगीस अग्नींत रीघ नाहीं । १ ।
श्वान काय जाणें मेरुचें प्रमाण । कोसळल्या गगन न कळे त्यास । २ ।
अंध काय जाणे कैसा उगवे दिन । पाषाण पर्जन्य नकळे जेंवी । ३ ।
देहवंत जीव काय जाणे देव । नामा म्हणे भाव काय तेथें । ४ ।

१२४९. जाळें टाकिलें सागरीं । उदक नयेची चुळभरी । १ ।
तैसें पापियाचें मन । ज्या नावडे हरिकीर्तन । २ ।
सावजीं केला कोल्हा राव । तो न संडी आपुला भाव । ३ ।
गाढव गंगेसि न्हाणीले । पुढती लोळूं ते लागले । ४ ।
श्वान बैसविलें पालखीं । वरती मान करूनि भुंकी । ५ ।
नगर नावडे विखारा । दर्पण नावडे नकट्या नरा । ६ ।
पति नावडे शिंदळी । जाय परपुरूषाजवळी । ७ ।
नामा म्हणे बा श्रीहरि । कोड्या नावडे कस्तुरी । ८ ।

१२५०. जयाचें उदरीं जन्मला जो नर । पिडी तया थोर सर्वकाळ । १ ।
मानिली अंतरीं सखी जीवलग । आत्महत्या मग घात करी । २ ।
मानीना तो भक्ति भ्रष्ट आचरण । दोषी नारायण सदोदित । ३ ।
नामा म्हणे ऐसे पातकी चांडाळ । बुडविलें कुळ बेचाळिस । ४ ।

१२५१. अभक्ताचे स्थळीं भ्रांताची संगती । परदारा चित्तीं परनिंदा । १ ।
नेणे भूतदया शांतीचें लक्षण । कार्या कारण बोलतसे । २ ।
हरिचिया दासा करिती मत्सर । करी निरंतर द्वेषबुद्धि । ३ ।
नामा म्हणे व्यर्थ पेटला पर्वत । नेणे अपघात स्वयें पावे । ४ ।

१२५२. विषयासंगें रात्रीं जागे । हरिकीर्तनीं झोंप लागे । १ ।
काय करूं या मनासी । नाठवेचि हृषिकेशी । २ ।
दिवसा व्यापार चावटी । रात्रीं कुटुंबचिंता मोठी । ३ ।
नामा म्हणे कां आलासी । भूमिभार जन्मलासी । ४ ।

१२५३. मूर्ख बैसले कीर्तनीं । न कळे अर्थाची करणी । १ ।
घुबड पाहे भलतीकडे । नाइके नामाचे पवाडे । २ ।
पाहूं इच्छी परनारी । चित्त पादरक्षावरी । ३ ।
नामा म्हणे सांगूं किती । मूढ सांगितलें नाइकती । ४ ।

१२५४. कथे बैसोनि उठोनी जाती । खर होऊनि फिरती । १ ।
नाम नावडे नावडे । संग वैष्णवांचा न घडे । २ ।
नामा म्हणे सांगों किती । पूर्वजांसहित नरका जाती । ३ ।

१२५५. राजसी तामसी जें गाणें । तोडी ताल मोडी मान । १ ।
ख्याल गाये कंपस्वर । रिझवी दात्याचें अंतर । २ ।
हे तों प्रीति धनावरी । अर्था अनर्थ तो करी । ३ ।
नामा म्हणे हा शास्त्रार्थ । अर्थ तोचि होय स्वार्थ । ४ ।

१२५६. हरिकथा ऐकतां अन्य पैं गोष्टी । निधान त्यां दृष्टी अंतरलें । १ ।
घडी घडी प्रेम अंतरूं न द्यावें । सावधान व्हावें रामनामीं । २ ।
यापरी स्वहितीं ठेवियलें लक्ष । ते पावती मोक्ष म्हणे नामा । ३ ।

१२५७. पोटासाठीं जरी करी हरीकथा । जन रंजविता फिरतसे । १ ।
तेणें घात केला एकोत्तरशत कुळांचा । पाहुणा यमाचा श्रेष्ठ थोर । २ ।
द्रव्याचिये आशें हरिकथा करी । तया यमपुरीं नित्य वास । ३ ।
नामा म्हणे ऐसे होत जे रे कोणी । ते नर नयनीं पाहूं नये । ४ ।

१२५८. शिकलाते गाणें राग आळवण। लोकां रंजवण करावया। १।
भक्ताचें तें गाणें बोबडिया बोलीं। तें ही विठ्ठलीं अर्पियलीं। २।
बोबडिया बोलीं जे कोणी हांसती। ते पचिजेती रौरवीं। ३।
नामा म्हणे बहुत बोलों आतां काई। विठोबाचे पाय अंतरती। ४।

१२५९. अहंकारें अथिलें ऐसें जें शरीर। तें जाणा मंदिर चांडाळाचें। १।
आपुलिया मुखें सांगे पंढरीनाथ। नव्हेहो तो भक्त सत्य जाणा। २।
नाम विटंबिती संतांसि हांसती। ते मूर्ख म्हणिजेती सर्पपिलीं। ३।
तयांसि लक्ष्मीवल्लभ सांगे उपदेश। नामा विष्णुदास विनवीतसे। ४।

१२६०. हरिभक्ति आथिले ऐसे ते उत्तम। येर ते अधम अधमांहुनी। १।
हरिभक्त सप्रेम तेंचि तैसें नाम। येर ते अधम अनामिक। २।
नामा म्हणे जया नाहीं हरिसेवा। ते जितची केशवा प्रेत जाण। ३।

१२६१. ओढाळते सुणें बैसे विहिरणी। तेथें काय गुणी प्रगटेल। १।
देव खादलें ते काय करी जाणा। सर्व अवगुण तयापासीं। २।
अवघीं संतति कावळे पोशिले। जावोनि बैसले विष्टेवरी। ३।
भुजंगाचे मुखीं अमृत घातलें। फिरोनि पाहिलें विषमय। ४।
नामा म्हणे ऐसे अभक्त निर्लज्ज। त्यांसि केशिराज उपेक्षील। ५।

१२६२. आपुली करणी न विचारी मनीं। वांयां काय ठेवूनि बोल देवा। १।
खाटकी जो चेपी पशूची नरडी। अवचिता करंगळी सांपडली। २।
मेलों मेलों म्हणूनि गडबडां लोळे। परि कापी गळे आठवीना। ३।
आपुलें म्हणवूनि विव्हळतसे। खदाखदां हांसे दुसऱ्यासी। ४।
वाटपाड्याचे घर खाणोनि घेतलें। जितुकें मेळविलें तितुकें नेलें। ५।
आपुलें नेलें म्हणऊनि खळखळां रडे। परि घेतां दरवडे आठवीना। ६।
सोनाराचे घरीं पडिलेसें खाण। चोरिलें सुवर्ण तेंहि नेलें। ७।
आपुलें नेलें म्हणऊनि मोकलितो धाया। ठकविल्या आयाबाया तें आठवीना। ८।

तराळाचे घरीं आला असे जेव्हां। म्हणतसे देवा काय करूं। ९।
दुसऱ्यासी मागतां परम सुख वाटे। आपण देतां फुटे काळीज तें।१०।
जन्मवरी पोशिलें लेंकुराचे परि। हातीं घेऊनि सुरी उभा राहे।११।
गर्दन सुळीं देतां म्हणे काय केलें। पुढिल्यासि मारिलें आठवीना।१२।
नामा म्हणे विष्णुदास ऐसे जे निर्लज्ज। त्यांसी पंढरीराज केंवि भेटे।१३।

१२६३. खाटिकाप्रमाणें करिसी व्यापार। मनीं निरंतर धरोनियां। १।
दुष्ट दुराचारी दुर्बळ घातकी। परम पातकी दुष्ट बुद्धि। २।
अपमानीं आशा धन मेळविसी। अंतीं नरकासि जासी जाण सत्य। ३।
नामा म्हणे जाण करूं मोटाळें। जाऊनियां लोळें विष्टेमाजी। ४।

१२६४. जो कां करी संतनिंदा। त्यासि दंडावें गोविंदा। १।
करी संतासीं पाखंड। त्याचें करावें त्रिखंड। २।
निंदक दंडावे दंडावे। नेऊनि अंधारीं कोंडावे। ३।
नामा म्हणे सांगेन एक। निंदक श्वानाचे ते लोक। ४।

भक्तिस्तोम माजविणाऱ्या वेषधाऱ्यांस उपदेश

१२६५. एक म्हणती आम्ही देवचि पै जालों। तरी असे नका बोलों पडाल पतनीं। १।
एक म्हणती आम्हीं देवासमान। तरी घासील वदन यमराम। २।
एक म्हणती आम्ही देवार्चीच रूपें। तुमच्यानि बापें संसार न तुटे। ३।
देवें वधियेलें दानवां दैत्यां। आम्हां आड जातां तृण न मोडे। ४।
देवें उचलिल्या शिळा मेदिनी। तुमचेनी एक गोणी नुचले देखा। ५।
विठ्ठलाचे पद जो कोणी अभिलाषी। तो महा पातकी म्हणे नामा। ६।

१२६६. त्यागेंवीण विरक्ति। प्रेमावांचुनि भक्ति।
शांति नसतां ज्ञप्ति। शोभा न पवे। १।
दमनेंवाचुनि यति। मानावीण भूमिपति।
योगी नसतां युक्ति। शोभा न पवे। २।

बहिर्मुख कविमति। नेमावांचुनियां वृत्ति।
बोधेंविण महंती। शोभा न पवे। ३।
अनधिकारीं व्युत्पत्ति। गुरू तो कनिष्ठ याति।
माता नीच शिश्न वृत्ति। शोभा न पवे। ४।
हेतुवांचुनि प्रीती। गुणरहित स्तुति।
करणीवांचुनि कीर्ति। शोभा न पवे। ५।
सत्समागमसंगती। बाणली नसतां चित्तीं।
नामा म्हणे क्षिति। शोभा न पवे सर्वथा। ६।

१२६७. युगें गेलीं जरी अपारें। भूमिसी न मिळती खापरें। १।
ऐसीं पापियांचीं मनें। स्थिर न होतीं कीर्तनें। २।
श्वान घातलें पालखीं। वरतीं मान करूनि भुंकी। ३।
सूकर चंदनें चर्चिला। पुढती गिवसी चिखला। ४।
गाढव न्हाणियला तीर्थी। लोळे उकरडियाप्रती। ५।
नामा म्हणे युगें गेलीं। खोडी न संडिती आपुली। ६।

१२६८. मुखीं नाहीं नाम। काय जप तो श्रीराम। १।
काय आसन घालून। मुखीं नाहीं नारायण। २।
टिळे टोपी माळा दावी। भोळ्या भाविकांसी गोवी। ३।
नामा म्हणे त्याचा संग। नको चित्ता होय भंग। ४।

१२६९. गोमुखीं गोवूनि काय जपतोसी। जपतप त्यासी विघ्न करी। १।
नामसंकीर्तनें जळतील पापें। चुकतील खेपा चौऱ्यांशींच्या। २।
उपवास करी उग्र अनुष्ठानी। तया चक्रपाणि अंतरतो। ३।
नामा म्हणे ऐसे बहुतेक प्राणी। पचतील खाणी भ्रष्टलोक। ४।

१२७०. कांचनीक भक्ति सर्वकाळ करी। बहुतांचे वैरी हित नेणों। १।
लोकांपुढें सांगे आम्ही हरिभक्त। न होय विरक्त स्थिति ज्याची। २।

असंतोषी सदां अतितासा [illegible] स्वयें केली। ३ ।
वेदमर्यादा सांडूनि चालती । हुंबतें घेती [illegible]
नामा म्हणे आतां असो याचि मात । सुख नेणों हित कदा काळीं । ५ ।

१२७१. सिबुर दावूनि बैसलें हातीं । सांगतांहे गोष्टी जाणीवेच्या । १ ।
कापियेलें नाक झाले ते नि:शंक। वारे भुरभुरां देख वाजतसे । २ ।
दवडा दवडा परतें करील निंदा । घ्यावा कां कांदा मुळींहुनी। ३ ।
नामा विनवीतसे केशवातें सत्ता। उरले सुरले आतां अवघे तासां। ४ ।

१२७२. यज्ञादिक कर्म करूनि ब्राह्मण । दंभ आचरण दावी लोकां । १ ।
लोकांसी दाविती मीच कर्मनिष्ठ। अभिमान खोटा वागविती। २ ।
वागविती वाक्य जाण ऋषीश्वर । नको येरझार नाना मतें। ३ ।
नानामतें अधोऊर्ध्वसात जावीं । नको गोवागोवीं नामा म्हणे । ४ ।

१२७३. नाहीं परमार्थ पोटीं धनाचि आशा । धरूनि हव्यासा धनमान। १ ।
दंभमान दावी ज्ञानमार्ग मोठा। पुढिलांसी वाटा यमपंथें । २ ।
पंथ न चुकती संतांविण संधीं । संसारासंबंधीं तया नरा। ३ ।
नामा म्हणे ऐसे बहु अभाविक। संतसंगसुख काय जाणे । ४ ।

१२७४. गोसावीपणाचा दाखविती वेष। नाहीं निदिध्यास हरिनामीं। १ ।
वरी वरी आर्त दाविती झगमग । अंतरीं तो संग विषयाचा । २ ।
व्यर्थ लोकांपुढें हालविती मान। केली विटंबन संसाराची। ३ ।
नामा म्हणे मन गुंतेल पांडुरंगा। आतां ऐशा सांगा कोण रीती। ४ ।

१२७५. वेदाध्ययन करिसी तरी वैदिकचि होसी । परी वैष्णव न होसी अरे जना। १ ।
पुराण सांगसी तरी पुराणिकचि होसी। परी वैष्णव न होसी अरे जना। २ ।
गायन करिसी तरी गुणीजन होसी। परी वैष्णव न होसी अरे जना। ३ ।
कर्म आचरसी तरी कर्मठचि होसी। परी वैष्णव न होसी अरे जना। ४ ।
यज्ञ करिसी तरी याज्ञिकचि होसी। परी वैष्णव न होसी अरे जना। ५ ।

तीर्थ करिसी तरी कापडीच होसी । [illegible] हासा अरे जना । ६ ।
[illegible] ...वाच घेसी । तरीच वैष्णव होसी अरे जना । ७ ।

१२७६. गेला परमहंस परिवारासहित । कोल्हाळ करिती मायबहिणी । १ ।
काया हे नगरी पांचही तराळ । निद्रेनें भ्रमले व्याकुळ झाले । २ ।
गेला मागू न दिसे कवणिये वाटे । नवही द्वारें सपाट पडलीं ओस । ३ ।
नामा म्हणे चोरी एके अंगणांत । दिवसा रात्रीं पडत खाण तेथें । ४ ।

१२७७. डोई बोडून केली खोडी । काया नागविली बापुडी । १ ।
ऐसा नव्हे तो संन्यास । विषय देखोनि उदास । २ ।
मांजराचे गेले डोळे । उंदीर देखोनि तळमळे । ३ ।
वेश्या झाली पाटाची राणी । तिला आठवे मागील करणी । ४ ।
नामा म्हणे वेष पालटे । परी अंतरींचें ओसपण न तुटे । ५ ।

१२७८. तोंवरी रे तोंवरी वैराग्याचें ठाण । जंव कामिनी कटाक्ष बाण लागले नाहीं । १ ।
तोंवरी रे तोंवरी आत्मज्ञान बोध । जोंवरी अंतरीं कामक्रोध उठले नाहीं । २ ।
तोंवरी रे तोंवरी निरभिमान । जंव देहीं अपमान झाला नाहीं । ३ ।
नामा म्हणे अवघी बचबच गाळी । विरळा तो जाळी द्वैत बुद्धि । ४ ।

१२७९. चंद्र सूर्यादि बिंबें लिहिताती सांग । परि प्रकाशाचें अंग लिहितां नये । १ ।
संन्यासाचीं सोंगें आणिताति सांग । परि वैराग्याचें अंग आणितां नये । २ ।
नामा म्हणे कीर्तन करिताति सांग । प्रेमाचें तें अंग आणितां नये । ३ ।

१२८०. हरिभक्त म्हणविणें हरिदर्शना न जाणें । बोलतां लाजिरवाणें आहेजी देवा । १ ।
पतिव्रता म्हणविणें आणि परपुरुषीं विचरणें । बोलतां लाजिरवाणें आहेजी देवा । २ ।
योगिया म्हणविणे आणि इंद्रिया नाही दमने । बोलता लाजिरवाणे आहेजी देवा । ३ ।
क्षत्रिय म्हणविणें आणि पाठिशीं घाय साहणें । बोलतां लाजिरवाणें आहेजी देवा । ४ ।
पितृभक्त म्हणविणें आणि पितृआज्ञा न पाळणे । बोलतां लाजिरवाणें आहेजी देवा । ५ ।
ऐसे भक्त किती गेले अधोगति । नामा म्हणे श्रीपति दास तुझा । ६ ।

१२८१. कडू वृंदावन साखरें घोळिलें। तरी काय गेलें कडूपण। १ ।
तैसा तो अधम करो तीर्थाटण। नोहे त्याचें मन निर्मळ ते। २ ।
बचनाग रवा दुग्धीं शिजविला। तरी काय गेला त्याचा गुण। ३ ।
नामा म्हणे संत सज्जन संगतीं। ऐशासही गति काळांतरीं। ४ ।

१२८२. दावी जडीबुटी जारण मारण। नागवें हिंडणें काय काज। १ ।
दावी उग्र तप केले उपवास। फिरतांही देश काय काज। २ ।
काय काज तरी होसील फजीत। स्मरा रे अनंत सर्वकाळ। ३ ।
नामा म्हणे नव्हे उदंड उपाय। धरीं आधीं पाय विठोबाचे। ४ ।

१२८३. लांब लांब काय सांगशील गोष्टी। करी उठाउठी निरभिमान। १ ।
मी तूं पण जंव दंभ गेला नाहीं। साधिलें त्वां न कांहीं तत्त्वसार। २ ।
अहंभाव देहीं प्रपंचाचे दृष्टी। काय चाले गोष्टी रोकडी ते। ३ ।
नामा म्हणे ऐसें नेणती विचार। जाती निरंतर यमपंथें। ४ ।

१२८४. काय करूनि तीर्थाटणें। मनी भरिलें अवगुण। १ ।
काय करूनियां जप। चित्तीं नाहीं अनुताप। २ ।
मन:संकल्पाचीं पापें। नव जाती तीर्थाचेनि बापें। ३ ।
नामा म्हणे वर्म सोपें। पाप जाय अनुतापें। ४ ।

१२८५. करीता साधन जिवासी बंधन। कोणे काळीं मन शुद्ध नोहे। १ ।
करूं जातां तप अभिमानरूप। त्रिविधादि ताप कैसा निवे। २ ।
नित्यानित्य करी विवेक आपण। तेणें अभिमान वाढतसे। ३ ।
नामा म्हणे जन्म विसरोनियां गेलों। मरोनि राहिलों देहातीत। ४ ।

१२८६. भुजंग विखार पवनाचा आहार। परि योगेश्वर म्हणों नये। १ ।
पवनाच्या अभ्यासें कायाचि पालटी। परि तो वैकुंठीं सरता नव्हे। २ ।
शुद्ध करी मन समता धरोनि ध्यान। तरीच भवबंधन तुटेल रे। ३ ।
पवित्र गंगाजळ मीन सेवी निर्मळ। परि दुष्ट ते केवळ कर्म त्याचें। ४ ।

अवचिता हेतु सांपडला गळीं । न सुटे तयेवेळीं तीर्थोदकें । ५ ।
घर सांडोनियां वन सेविताती । वनीं कां नसती रीस व्याघ्र । ६ ।
काम क्रोध लोभ न संडवे मनीं । असोनियां वनीं कोण काज । ७ ।
बहुरूप्याचा नटा माथां भार जटा । भस्म राख सोटा हातीं दंड । ८ ।
धोति पोति कर्माविगळाचि दिसे । हुंबरत असे अंगबळें । ९ ।
त्रिपुंड्र टिळे अंगीं चंदनाची उटी । घालोनियां कंठीं तुळसीमाळा । १० ।
व्यापक हा हरि न धरिती चित्तीं । लटिकीयाची गति गातु असे । ११ ।
मीतूंपण जरी हीं दोन्हीं सांडी । राखिसी तरी शेंडी हेंचि कर्म । १२ ।
मानसी तूं मुंडीं देहभाव सांडी । वासनेसी दंडी आत्ममयें । १३ ।
मन हें दर्पण करोनि निर्मळ । पाहे पां केवळ आत्मास्वयें । १४ ।
तुझा तूं केवळ तुजमाजी पाहीं । नामा म्हणे ध्यायी केशिराजु । १५ ।

१२८७. योग याग यज्ञ इच्छिसी कामना । परि केशव निधाना विसरला । १ ।
नेणेचि हें मन भुललें अज्ञानें । यातायाति पतनें भोगुं पाहे । २ ।
ज्याचेनि जाहलें तुझें हें शरीर । त्याचा नामोच्चार नये वाचे । ३ ।
नामा म्हणे कारे नेणसी अझुनी । केशवचरणीं अनुसरे कां । ४ ।

१२८८. शास्त्रज्ञ पंडित तो एक मी मानी । आपणातें देखोनि तन्मय झाला । १ ।
येरां माझें नमन सर्व साधारण । ग्रंथांचें रक्षण म्हणोनियां । २ ।
वेद पारायण मानीं तो ब्राह्मण । चित्त समाधान संतुष्ट सदा । ३ ।
पुराणिक तो होऊनि कृतार्थ । विषयीं विरक्त विधिपाळी । ४ ।
मानीं तो हरिदास ज्या नामीं विश्वास । सर्वस्वें उदास देहभावा । ५ ।
नामा म्हणे ऐसे भेटवीं विठ्ठला । त्यालागीं फुटला कंठ माझा । ६ ।

१२८९. मुखीं नाम हातीं टाळी । दया नुपजे कोणे काळीं । १ ।
काय करावें तें गाणें । धिक् धिक् तें लाजिरवाणें । २ ।
हरिदास म्हणोनि हालवी मान । कवडीसाठीं घेतो प्राण । ३ ।

हरिदासाचे पायीं लोळे । केशीं धरोनि कापी गळे । ४ ।
नामा म्हणे अवघे चोर । एक हरिनाम हें थोर । ५ ।

१२९०. ताकहि पांढरें दूधहि पांढरें । चवी जेवणारे जाणवीते । १ ।
केळाच्या पाठीवर ठेविला दोडका । तोहि म्हणे विका तेणें मोलें । २ ।
ढोर म्हणती आम्हां हाकारलास । वारूवा सरसे खाऊं द्या घांस । ३ ।
मंदल्याजेती घरोघरीं गाती । धृपदासाठी ताक मागती । ४ ।
नामा म्हणे सोपीं कवित्वें झालीं फुका । हरि हरि म्हणा आपुलिया सुखा । ५ ।

१२९१. पोटीं अहंतेसी ठाव । जिव्हे सकळ शास्त्रांचा सराव । १ ।
भजन चालिलें उफराटें । कोण जाणे खरें खोटें । २ ।
सजिवासी हाणी लाथा । निर्जिवपायीं ठेवी माथा । ३ ।
सजीव तुळसी तोडा । पूजा निर्जिव दगडा । ४ ।
वेला करी तोडातोडी । शिवा लाखोली रोकडी । ५ ।
तोंड धरून मेंढा मारा । म्हणति सोमयाग करा । ६ ।
सिंदुर माखुनियां धोंडा । त्यासि भजती पोरें रांडा । ७ ।
अग्निहोत्राचा सुकाळ । कुश पिंपळाचा काळ । ८ ।
घृत्तिकेची पूजा नागा । जित्या नागा घेती डांगा । ९ ।
नामा म्हणे अवघें खोटें । एक हरिनाम गोमटें । १० ।

१२९२. काय चाड आम्हां बाहेरल्या वेषें । सुखाचें कारण असे अंतरीं तें । १ ।
भीतरी पालट जंव नाहीं झाला । तोंवरी न बोला जाणपणें । २ ।
चंदनाचे संगतीं नीच महत्त्वा पावलीं । नांवें परि उरली पालट देहीं । ३ ।
नामा म्हणे ऐसें सांगा मज कोणी । जेणें केशव येऊनि हृदयीं राहे । ४ ।

१२९३. उपाय असतां अपाय मानिती । तया अधोगति न चुकती । १ ।
मनुष्या माझारी तो एक गाढव । तया अनुभव काय करी । २ ।
नामा म्हणे देव ऐसियासी कैसा । काया मनें वाचा भेदवादी । ३ ।

१२९४. सोवली पिळूनि कां घालिशी । मुद्रेनें आंग का जाळिसी । १ ।
कासया केली खोडी । काया विटंबिली बापुडी । २ ।
कावळा प्रात:स्नान करी । जितें मेलें तें न विचारी । ३ ।
मैदें लावूनि द्वादश टिळे । तो फांसा घालूनि निवटी गळे । ४ ।
सुसरी गंगे रहिवासु । बहुतां जीवांते करी ग्रासु । ५ ।
गंगे गेल्या ज्ञान सांगे । मांजर मारिलें तें न सांगे । ६ ।
बक ध्यान लावूनि टाळी । मौन धरूनियां मासा गिळी । ७ ।
नामा म्हणे केशिराजा । ऐशिया जीवा लावी वोजा । ८ ।

१२९५. अंतरीं आवेश धरूनि कामाचा । लटकी जल्पे वाचा शब्द ज्ञानें । १ ।
बोलाचे पैं मांडे क्षीर घारी अन्न । तेणें समाधान केविं होय । २ ।
बोलिल्यासारिखें न करी पामर । वृथाचि कुरकुर वाढविली । ३ ।
नाहीं जीव तया प्रेता आलिंगन । तैसे ते श्रवण केल्या होय । ४ ।
नामा म्हणे त्याच्या संगें स्थिति दुषे । झाला लाभ नासे तेथें आतां । ५ ।

१२९६. मांजरे केली एकादशी । इळवरी होतें उपवासी ।
यत्न करितां पारण्यासी । धांऊनि गिवसी उंदिरू । १ ।
लांडगा बैसला ध्यानस्थ । तोंवरी असे निवांत ।
जंव पेट सुटे जीवांत । मग घात करी वत्साचा । २ ।
श्वान गेले मलकार्जुना । देह कर्वतीं घातलें जाणा ।
आलें मनुष्यदेहपणा । परि खोडी न संडी आपुली । ३ ।
श्वानें देखिला स्वयंपाक । जोंवरि जागे होते लोक ।
मग निजलिया नि:शंक । चारी मडकीं फोडिलीं । ४ ।
वेश्या झाली पतिव्रता । तिचा भाव असे दुश्चिता ।
तिसी नाहीं आणिक चिंता । परद्वारावांचुनि । ५ ।
दात्यानें केली समाराधना । बहुत लोक जेविले जाणा ।
परि न संडी वोखटी वासना । खटनट चाळितसे । ६ ।

ऐशा प्रकारच्या भक्ति। असती त्या नेणों किती।
एक ओळंगा लक्ष्मीपति। म्हणे विष्णुदास नामा। ७।

१२९७. जयालागी जोडसी ती न येती तुज सरीसी।
यमु कासाविसी करिती वेळे।१।
तूं तव आज्ञान न देखसी डोळा। झालासी गोवळा धनगराचा।२।
चोरी रे घेती सापडलिया हाती। आवघी त्याची पळती टाकोनिया। ३।
नामा म्हणे संती न मानावे निष्ठुरा। वेगी ठाकी द्वार केशवाचे।४।

उपदेश व मार्गदर्शन

१२९८. जन्मा येऊनियां काय पुण्य केलें। बाळपण गेलें वांयांविण। १।
संतसंगें सुख हुंडारलें जाणा। नामसंकीर्तना नोळखत। २।
तरूणपणेंहि नाठवेचि देवा। वृद्धपणीं सेवा अंतरली। ३।
यापरी जन्मुनि गेलासि रे वांयां। पंढरीच्या राया नोळखता। ४।
आलों मी संसारीं गुंतलों व्यापारीं। आझुनि कां श्रीहरि नोळखसी। ५।
सहस्र अपराध जरी म्यारे केले। तारिलें विठ्ठलें म्हणे नामा। ६।

१२९९. बाळपणीं वर्षें बारा। तीं तुझीं गेलीं रे अवधारा।
तैं तूं धांवसी सैरा। खेळाचेनि विनोदें। १।
म्हणवोनि आहेस नागर तरूणा। तंव वोळगे रामराणा।
आलिया म्हातारपणां। मग तुज कैंचि आठवण। २।
तुज भरलीं अठरा। मग तूं होसी निमासुरा।
पाहिले पंचविसीच्या भरा। झणें गव्हारा भुललासी। ३।
आणिक भरलिया सात पांचा। मग होसी महिमेचा।
तेव्हां खिळेल तुझी वाचा। देवा ब्राह्मणांतें न भजसी। ४।
त्वचा मांस शिरा जाळी। बांधोनि हाडांची मोळी।
रखितोसि सदाकाळीं। देहचि रत्न आहे माझें। ५।

म्हणे मी मी तारूण्याच्या भरे । ऐसा संशय मनाचा रे ।
बहु भ्रम या शिराचा रे । तूं संडीं रे अज्ञाना । ६ ।
माथवीये पडे मासोळी । ते म्हणे मी आहे प्रबळ जळीं ।
तैसी विषयाच्या पाल्हाळीं । भुललासि गव्हारा । ७ ।
तुज भरलिया सांठीं । मग तुझ्या हातीं येईल काठीं ।
मग ती अडोरे लागती । म्हणती बागुल आला रे । ८ ।
म्हणती थोर रे म्हातारा । कानीं झालासि बहिरा ।
कैसें न ऐकसी परिकरा । नाम हरिहरांचें । ९ ।
दांतांची पार्थी उठी । मग चाववेना भाकर रोटी ।
नाक लागलें हनुवटी । नाम होटीं न उच्चारवे । १० ।
बैसोनि उंबरटा तळवटी । आया बाया सांगती गोष्टी ।
म्हणती म्हातारा बैल दृष्टी । कैसा अक्षयीं झाला गे । ११ ।
खोकलिया येतसे खंकारा । म्हणती रांडेचा म्हातारा ।
अझूनि न जाय मरण द्वारां । किती दिवस वाचेल । १२ ।
ऐसा जाणोनि अवसर । वोळगा वेगें सारंगधर ।
विष्णुदास नामया दातार । वर विठ्ठल पंढरीये । १३ ।

१३००. बाळपणीं हिची वर्षे गेलीं बारा । खेळतां दे पोरा नानामतें । १ ।
विटु दांडु चेंडु लगोऱ्या बाघोडे । चपे पेडखडे एकीबेकी । २ ।
सेलदोरे खेळी आणि सलवडी । उचलिती धोंडी अंगबळें । ३ ।
कोंबडा कोंबडी आणि पाणबुडी । आणि सेलडी लिंबुटिंबु । ४ ।
नामा म्हणे ऐसें गेलें बाळपण । मग आलें जाण तारूण्य तें । ५ ।

१३०१. संसारसागर भरला दुस्तर । विवेकी पोहणार विरळा संत । १ ।
कामाचिया लाटा अंगीं आदळती । नेणों गेले किती पोहोनियां । २ ।
भ्रम हा भोंवरा फिरवी गरगरा । एक पडिले धारा चौऱ्यांशींच्या । ३ ।

नावाड्या विठ्ठल भवसिंधु तारुं । भक्तां पैलपारू उतरीतो । ४ ।
नामा म्हणे नाम स्मरा श्रीरामाचें । भय कळिकाळाचें नाहीं तुम्हां । ५ ।

१३०२. संसार करितां देव जैं सांपडे । तरि कां झाले वेडे सनकादिक । १ ।
संसारीं असतां देव जरी भेटता । शुकदेव कासया जाता वनालागीं । २ ।
घराश्रमीं जरी जोडे परब्रह्म । तरि कां घराश्रम त्याग केला । ३ ।
ज्ञातीच्या आचारें सांपडे जरी सार । तरि कां निरहंकार झाले साधु । ४ ।
नामा म्हणे आतां सकळ सांडोन । आलोंसे शरण विठोबासी । ५ ।

१३०३. परब्रह्मींची गोडी नेणतीं तीं बापुडीं । संसार सांकडीं विषयभरित । १ ।
तूंतें चुकली रे जगजीवन रक्षा । अनुभवाविण लक्षा नयेचि रे कोणा । २ ।
जवळीं असतांचि क्षीर नव्हेचि वरपडा । रूधिरा सेवितां गोचिडा जन्म गेला । ३ ।
दर्दुरा कमळिणी एके ठायीं बिढार । वास तो मधुकर घेवोनि गेला । ४ ।
मधुमक्षिया मोहोळ रचितां रात्रंदिवस । भाग्यवंत रस घेऊनि गेला । ५ ।
गोळीस घातली उसांची वैरणी । घेऊं नेणे धणी त्या रसाची । ६ ।
नामा म्हणे ऐसीं चुकलीं बापुडीं । अमृत सेवितां पुढीं चवी नेणे । ७ ।

१३०४. मिथ्या मायाजाळ मृगजळ बाधा । लागलासे धंदा संसारीया । १ ।
आलेरे आलेरे हाकित टाकित । मूढा गिवसीत काळचक्रीं । २ ।
बंधनापासूनि बांधलासे पायीं । बुडतों मी डोहीं निर्जळा ये । ३ ।
कोण भरवंसा धरिलासे जिवीं । बळीया सोडवी कदा काळीं । ४ ।
पुत्रपत्नी बंधु म्हणसील झणी । धांवोनि निर्वाणीं पाव आतां । ५ ।
नामा म्हणे वेगीं सावधान व्हावें । शरणही जावें पांडुरंगा । ६ ।

१३०५. कृष्णकथा सांग जेणें तुटे पांग । न लगे तुज उद्वेग करणे काहीं । १ ।
समर्थ सोयरा राम हा निधान । जनी जनार्दन एक ध्याई । २ ।
नाम हेंचि सार नाम हेंचि सार । तराल निर्धार श्रुति सांगे । ३ ।
नामा म्हणे उच्चार रामकृष्ण पार । तुटेल येरझार भवाब्धीची । ४ ।

१३०६. संसाराचें दु:खसुख म्हणों नये। पुढे दु:ख पाहे अनिवार। १ ।
तया दु:खा नाहीं अंतपार जाणा। काळाची यातना बहुतांपरी। २ ।
संसाराची चिंता वाहतां जन्म गेला। सोस हा वाढला बहुतांपरी। ३ ।
हित ही बुडालें परत्र दुणावलें । नरदेह बुडविलें भजनाविण। ४ ।
भजनाच्या प्रतापे दु:ख दुरी जाय । जैसें अभ्र होय देशधडी। ५ ।
वायूच्या झुंझाटें वृक्ष उन्मळती। परी माना गति तैसें दु:ख । ६ ।
नामा म्हणे नाम दु:खाचा परिहार। सुखाचा अनिवार पार नाहीं। ७ ।

१३०७. प्रपंच स्वार्थासि साधावया चांग । वैराग्याचें अंग दाविसी जना। १ ।
अनुताप नित्य नाहीं कदाकाळीं । मग संचिताची होळी कैसी होय। २ ।
पवित्र ते वाचा कारे गमाविसी । रामनाम न म्हणसी अरे मूढा । ३ ।
नामा म्हणे जीव कासया ठेवावा । न भजतां केशवा मायबापा। ४ ।

१३०८. स्वयें घरदार प्रपंच मांडिला । जोडुनियां दिला बाळा हातीं। १ ।
तैसें सर्वांभूतीं असावें संसारीं। प्राचीनाची दोरी साक्ष आहे। २ ।
वाटसरू वस्ती येऊनि राहिला । प्रात:काळीं गेला उठोनियां। ३ ।
नामा म्हणे आम्हां नाहीं प्रापंचिक । पंढरीनायक साह्य झाला। ४ ।

१३०९. फुटल्या घटाचें नाहीं नागवणें। संसार भोगणें तेणें न्यायें । १ ।
स्वप्नींची ती मात जागृतीस सांगे। तैसा भवरोग प्रारब्धाचा। २ ।
नामा म्हणे ऐसा जाणा तो संसार। वाउगा पसारा जाय जाणा । ३ ॥

१३१०. जाय जाणा देह जाईल नेणसी। लौकिक मिरविसी लाजसी ना । १ ॥
माझें माझें माझें मानिसी निभ्रांत । करिसी आपघात रात्रंदिवस। २ ॥
सांग तूं कोणाचा आलासि कोठोनि । दृढ बुद्धि मनीं विचारी पां। ३ ॥
धन संपत्ति करोनि मदें मातलासी। पुढत पुढती पडसी गर्भवासीं। ४ ॥
पुत्र कलत्र दारा यांचा झालासी म्हणियारा । यांच्या पातकाचा भारा वाहशील। ५ ॥

अंतीं यमापाशीं बांधोनियां नेति । कवतुक पाहती सकळ जन । ६ ।
नानापरी तुज करिती यातना। सांग तेथें कोणा बोभाशील। ७ ।
धन पुत्र दारा तुज नये कामा। एका मेघश्यामा वांचोनियां । ८ ।
विषयाचेनि संगें भुलशील झणें। भोगीसी पतन रात्रंदिवस । ९ ।
नामा म्हणे एक ध्यायीं कमळापति । निजाचा सांगाति केशिराज । १० ।

१३११. शरीर काळाचें भातुकें। तुम्हीं नेणां कां इतुकें । १ ।
माझा जन्म गेला वांयां। तुजवीण पंढरीराया । २ ।
अझूनि तूं कां रे निश्चिंत । काळ जवळीं हटकीत। ३ ।
नामा म्हणे अवघी चोरे । शेखीं हरिनाम सोयरे। ४ ।

१३१२. दुर्लभ नरदेह झाला तुम्हां आम्हां । येथे साधूं प्रेमा राघोबाचा । १ ।
अवघे हातोहातीं तरों भवसिंधु । आवडी गोविंदु गाऊं गीतीं। २ ।
हेताचिया गोष्टी सांगूं एकमेकां । शोक मोह दुःखा निरसूं तेणें। ३ ।
एकमेकां करूं सदा सावधान। नामीं अनुसंधान तुटों नेदूं। ४ ।
घेऊं सर्वभावें रामनाम दीक्षा । विश्वासें सकळिकां हेंचि सांगों। ५ ।
नामा म्हणे शरण रिघों पंढरीनाथा । नुपेक्षी सर्वथा दीनबंधु । ६ ।

१३१३. नाम म्हणावया तूं कां रे करंटा। काय तुझे अदृष्टां लिहिलें असे। १ ।
यमाचे यमपाश पडतील गळां । जाशील सकळा काळामुखीं । २ ।
शरीराची आशा बाळ हें तारूण्य। अवचित वृद्धपण येईल मूढा। ३ ।
लक्ष्मी धन मद पुत्र स्त्री घरदार । नेतां यमकिंकर न सोडविती। ४ ।
मायबाप सखी न येती सांगातें। जंव शरीरीं पुरतें बळ आहे। ५ ।
न येती सांगातें सज्जन सोयरीं। वानप्रस्थ ब्रह्मचारी श्रेष्ठ झाले। ६ ।
करशील तूं सोंग संन्यास आश्रम । सांडूनि घराश्रम न सुटसी। ७ ।
नामा म्हणे नाम नित्य नरहरी। म्हणता श्रीहरी तरशील। ८ ।

१३१४. बाळ वृद्ध तरूण काया हे जर्जर। वेगीं हा पामर आळशी झाला। १ ।
काय करूं देवा नाहीं यासि भावो। न करी उपावो तुझ्या भजनीं। २ ।
मन ठेवीं ठायीं रंगें तूं श्रीरंगीं। गोष्टी त्या वाउगी बोलूं नको। ३ ।
नामा म्हणे श्रीरंगु चित्तीं पां चोखडा। उघडा पवाडा सांगितला। ४ ।

१३१५. भुक्ति मुक्ति सिद्धि यावया कारणें। सेवकासी देणें पांडुरंगा। १ ।
ऐसिया तुज सांगणें आपणातें म्हणविती। तया अधोगति कल्पकोडी। २ ।
देहो सरल्या मिळे ज्योतीस ज्योति। ऐसें म्हणतां किती सिंतरिले। ३ ।
नामा म्हणे ऐसें नाशिवंत शरीर। पूजा हरिहर एक वेळां। ४ ।

१३१६. विषयाचा आंदणा दिसे केविलवाणा। करीतसे कल्पना नानाविध। १ ।
कुटुंब पाईक म्हणवी हरिचा दास। मागे ग्रासोग्रास दारोदारीं। २ ।
जळो त्याचें कर्म जळो त्याचा धर्म। जळो तो आश्रम जाणीवेचा। ३ ।
कल्पद्रुमातळीं काखे घेऊनि झोळी। बैसोनि सांभाळी भिक्षा अन्न। ४ ।
अधम पोटभरी विचार तो न करी। पुढती दारोदारीं हिंडों जाय। ५ ।
पोटालागीं करी नाना विटंबना। संतोषवी मना दुर्जनांच्या। ६ ।
न करी हरीचें ध्यान बैसोनि एकांतीं। जन्माची विश्रांति जेणें होय। ७ ।
द्रव्याच्या अभिलाषें जागे सटवीपाशीं। नवजे एकादशी जागरणा। ८ ।
उत्तम मध्यम अधम न विचारी। स्तुति नाना करी आशाबद्ध। ९ ।
वैराग्याची वार्ता कैंची दैवहता। नुपजे सर्वथा प्रेमभाव। १०।
नामा म्हणे ऐसें तारी एक्या गुणें। अजा आरोहण गजस्कंधीं। ११।

१३१७. पापाचे संचित देहासी दंडण। तुज नारायणा बोल नाहीं। १ ।
सुख अथवा दुःख भोगणें देहासी। सोस वासनेसी वाउगाची। २ ।
पेरि कडु जीरें इच्छी अमृतफळ। अकिवृक्षा केळीं केविं येती। ३ ।
मुसळाचें धनु न होय सर्वथा। पाषाण पिळितां रस कैंचा। ४ ।
नामदेव म्हणे देवा कां रूसावें। मनाला पुसावें आपुलीया। ५ ।

१३१८. देहाचें ममत्व जंव नाहीं तुटलें। विषयीं विटलें मन नाहीं। १ ।
तंव वरी निज सुख कैसेंनि आतुडे । जव वरी न संडे मी तूं पण। २ ।
मीच एक भक्त मीच एक मुक्त। म्हणवी पतित दुराचारी। ३ ।
नामा म्हणे तुझे कृपेविण देवा। केंवि जोडे ठेवा विश्रांतीचा। ४ ।

१३१९. भक्तिवीणें जिणें जळो लाजिरवाणें । संसार भोगणें दुःखरूप। १ ।
एक एक योनि कोटि कोटि फेरा। मनुष्य देहवारा मग लागे। २ ।
वीस लक्ष योनि वृक्षामध्यें घ्याव्या। जळचरीं भोगाव्या नव लक्ष। ३ ।
अकरा लक्ष योनी किरडामध्यें घ्याव्या। दश लक्ष भोगाव्या पक्ष्यांमधें। ४ ।
तीस लक्ष योनि पशुंचिये घरीं। मानवाभीतरीं चारी लक्ष। ५ ।
नामा म्हणे तेव्हां नरदेह या नरा। तयाचा मातेरा केला मूढें। ६ ।

१३२०. वावडी दुरीच्या दुरी उडतसे अंबरीं। हातीं असे दोरी परि लक्ष तेथें। १ ।
दुडीवरी दुडी पाण्या निघाली गुजरी। चाले मोकळ्या करीं परी लक्ष तेथें। २ ।
व्यभिच्यारी नारी परपुरूष जिव्हारी। वर्ते घराचारीं परि लक्ष तेथें। ३ ।
तस्कर नगरीं परद्रव्य जिव्हारी। वर्ते घरोघरीं परि लक्ष तेथें। ४ ।
धन लोभ्यानें धन ठेवियेलें दुरी। वर्ते ग्रामांतरी परि लक्ष तेथें। ५ ।
नामा म्हणे असावें भलतियां व्यापारीं। लक्ष सर्वेश्वरीं ठेऊनियां । ६ ।

१३२१. भक्तीविण मोक्ष नाहीं हा सिद्धांत। वेद बोले हात उभारोनि। १ ।
तरी तेंचि ज्ञान जाणाया लागुनि। संतां वोळगोनि वश्य किजे। २ ।
प्रपंच हा खोटा शास्त्रें निवडिला। पाहिजे साक्षिला सद्‌गुरू तो। ३ ।
नामा म्हणे सेवा घडावी संतांची। घ्यावी कृपा त्याची तेंचि ज्ञान। ४ ।

१३२२. हरीवीण जिणें व्यर्थचि संसारीं। जग अलंकारीं मिरवीत। १ ।
देवावीण शब्द लटकें करणें। भांडा रंजविणें सभेमाजी। २ ।
आचार करणें देवावीण जो गा। सर्पाचिया अंगा मृदुपण। ३ ।
नामा म्हणे काय बहु बोलों फार। भक्तिवीण नर अभागी तो । ४ ।

१३२३. मी तूं हें कथन सांगसी काबाड। विठ्ठल हे येवढें न सांगसीं। १।
ऐसें कांहीं सांग जेणें फिटे पांग। नित्य पांडुरंग भजन सोपें। २।
मी आणि तूं हें वचन हो खोटें। विठ्ठलीं विनटें दिननिशीं। ३।
नामा म्हणे भाव ऐसा धरीं सकळ। तुष्टेल गोपाळ सांवरिता। ४।

१३२४. मी माझें भावितां न फिटे हें ओझें। कर्मकांड दुजें आड येत। १।
न तुटे हें कर्म न चले हा धर्म। सर्वत्र हें ब्रह्म न कळे तया। २।
मी माझें हें ओझें अहंताची वाहें। परतोनी न पाहें मी कवण। ३।
नामा म्हणे नाम स्मरे त्या कृष्णाचे। भय कळिकाळाचे नाहीं नाहीं। ४।

१३२५. सुवर्ण आणि परिमळ। हिरा आणि कोमळ।
योगी आणि निर्मळ। हें दुर्लभ जी दातारा। १।
देव जरी बोलता। तरी कल्पतरु चालता।
गज जरी दुभता। हें दुर्लभ जी दातारा। २।
धनवंत आणि दयाळु। व्याघ्र आणि कृपाळु।
अग्नि आणि सीतळु। हें दुर्लभ जी दातारा। ३।
सुंदर आणि पतिव्रता। सावधान होय श्रोता।
पुराणिक तरी ज्ञाता। हें दुर्लभ जी दातारा। ४।
क्षत्रिय आणि शूर भला। चंदन फुलीं फुलला।
स्वरूपीं गुण व्यापिला। हें दुर्लभ जी दातारा। ५।
ऐसा संपूर्ण सर्व गुणीं। केवी पाविजे शारंगपाणी।
विष्णुदास नामा करी विनवणी। मुक्ति चरणीं त्याचिया। ६।

१३२६. शब्दामृत मांडे येती भोजना। अभ्यास अज्ञाना तरी फळें। १।
मुंगीचे थडके फुटे जों आकाश। ब्रह्मत्वें सायास नये हातीं। २।
मशकाचे ओढी मेरु हाले बुडीं। जीवाचे ते जोडी ब्रह्म मिळे। ३।

उदकींची मासोळी सूर्यासी भेटे। वारियाचे कोडे दृष्टि पडे । ४ ।
चंद्राचे चांदणे घेती जे पालवी। मिथ्या माया देवी नामा म्हणे। ५ ।

१३२७. नामाची लेखनी श्वानाचिये कार्नी। धांवतसे घाणी चर्माचिये। १ ।
विंचू म्हणतसे उदार मी दाता। उचित हें देतां नलगे वेळ। २ ।
सूकर म्हणे गृहस्थ मी भला। शेखीं तयाचा डोळा विष्टेवरी। ३ ।
नापिक म्हणे माझी नांदणूक मोठी। धोकटिं माझारीं जन्म गेला। ४ ।
नामा म्हणे माझी वासना हे खोटी। विठ्ठल चरणीं मिठी पडली असे। ५ ।

१३२८. कांडितांचि कोंडा न निघे तांदूळ। शेरा कैंचें फळ अमृताचें। १ ।
कण्हेरीच्या मूळा सुगंध तो नाहीं। कसाबाची गाई जिणें कैचें। २ ।
रूईदूध जरी येईल भोजना। लोभियाच्या धना वेंच नाहीं। ३ ।
निर्फळ हें जिणें भक्तिवीण मन। नामा म्हणे जाण नये कामा। ४ ।

१३२९. बुजगावणे शेतीं माणसें म्हणती। काय त्याचें हातीं शस्त्र शोभे। १ ।
हंसाशीं विरोध करीत कावळा। नेणे त्याची कळा उंचपणें। २ ।
अनामिकासंगें पाठवितां पंडिता। तो तयाचें तत्वतां काय जाणे। ३ ।
नामा म्हणे बापा करूं नको तैसें। विचार कायसे पाहसील। ४ ।

१३३०. बेडूक म्हणजे चिखलाचा भोक्ता। क्षीर सांडूनि रक्ता गोचीड झोंबे। १ ।
जयाची वासना तयासीच गोड। प्रेमसुखचाड नाहीं त्याला। २ ।
वांझ म्हणे मी वाढवितें जौंजार। उघडावया कवाड नाहीं कोणी। ३ ।
अस्वलासी तेल माखियलें कार्नी। तें म्हणे रार्नी थोर सुख। ४ ।
श्वानाचिया कार्नी खोविली लेखणी। ते घेत असे धणी घरोघर। ५ ।
गाढवासी लाविली तूप पोळी डाळ। भुंके आळोआळ लाज नाहीं। ६ ।
सूकरा कस्तूरी चंदन लाविला। तो तेथोनि पळाला विष्टा खाया। ७ ।
नामा म्हणे माझी वासना हे खोटी। दृढ धरिली मिठी विठ्ठल पायी। ८ ।

१३३१. भूमीचें मार्दव। सांगे कोंभाची लवलव।
तैसे आचार गौरव। सुकुलिन जनाचे। १।
झाड जाणावें फुलें। मानस जाणावें बोलें।
भोगें जाणावें केलें। जन्मांतरींचें। २।
लोभ जाणावा उभय दृष्टी। क्रोध जाणावा भोवया गांठीं।
लटिका जाणावा बहु गोष्टी। नष्ट प्रकृति ओळखावा। ३।
द्वाही घातलिया जाणावा खरा। ढोकळ जाणावा कली अवसरा।
परद्वारिणी जाणावी उण्या उत्तरा। कुश्चळी घरोघरा हिंडतसे। ४।
मृदंग जाणावा गंभीर नादें। गाणें जाणावें सुस्वर शब्दें।
ओंकार जाणावा अक्षरभेदें। शाहाणा शब्दें ओळखावा। ५।
विष्णुदास नामा करी विनंती। या उत्तराची न मानावी खंती।
केशवाचा प्रसाद आहे माझे चित्तीं। देवा काय करिसी तें न कळे। ६।

१३३२. आपुलें ते हित आपण नेणती। पुढिलांतें सांगती ब्रह्म ज्ञान। १।
नेणोनि परब्रह्म जाणते पै झाले। अभावीं गुंतले मायाजाळीं। २।
जीव आणि शीव एकरूप म्हणती। सेवेसी अंतरती केशवाचे। ३।
नामा म्हणे तोचि केशवातें जाणतां। केशव म्हणतां मुक्त होय। ४।

१३३३. हरिभक्तीचा उभारिला ध्वज। परमार्थाचें बीज न कळेची। १।
काय करूं देवा जळो त्याची बुद्धी। जया नाहीं शुद्धि परलोकींची। २।
मुद्रा धारण अंगीं तुळशीच्या माळा। परि नाहीं कळवळा स्वहिताचा। ३।
बहुरूपी वेष मिरविताती देहीं। परमार्थाची नाहीं आठवण। ४।
उपजीविकेलागीं घालिती पसारा। ज्ञान ते चौबारा विकीतसे। ५।
राजमान्य व्यापारी मोठे अधिकारी। पुढें दावी कुसरी संगीताची। ६।
भला भला म्हणती मान तुकविती। फुगो लागे चित्ती गर्वे तेथे। ७।
घातमात करी नटे नानापरी। चंचळ परनारी भुलवींतो। ८।

आपुलें लाघव दाऊनि वाडें कोडें । दुसऱ्यासी पुढें होऊं नेदी । ९ ।
लटकें पैशुन्य बोले दोष गुण । तेणें भयें कोण राहों शके । १० ।
दुर्जनाचे भये जाती साधुवृंदे। जैसी का श्वापदें व्याघ्रभये । ११ ।
ऐसें नाम विटंबूनि करी हरीकथा । तेणें परमार्थी विघ्न झालें। १२ ।
सुगंध चंदन जवादि कस्तुरी । विष्टेचेचि थडी पाडिली जैसी । १३ ।
नामा म्हणे माझी हरिकथा माउली। विश्रांति साउली शिणलियाची। १४ ।

१३३४. हरिदासपणें उभवीला ध्वज। परि तें वर्मबीज न कळेची। १ ।
धरी बहु वेष वृथा करी दोष । नाम ब्रह्मरस अंगीं नाहीं। २ ।
दुसरा हरिदास देखुनियां रंगीं । धांवोनियां वेगीं ग्रासों पाहे । ३ ।
दुसरियाचें पद ऐकोनियां कानीं । क्रोधें पेटे वन्हि पर्वतींचा। ४ ।
बोले नानायुक्ति वश करी सभा। दुसरा रंगीं उभा राहों नेदी । ५ ।
साडेपंधरा सोनें होतें पालवण्या। परि झालें हीण डांक लागें। ६ ।
द्यावें दिव्यौषध रोगियाचें हित। केलिया कुपथ्य वांयां जाय। ७ ।
चतुर्विध अन्न षड्रस पक्वान्नें । विटाळलें जाण श्वानमुखें । ८ ।
ऐसें म्हणतां माझी मळेल पैं वाचा। परि हा वैष्णवांचा धर्म नव्हें । ९ ।
संसारसागरू हरिकथा तारूं । तरिजे विचारू दुरी ठेला। १० ।
जे कथा ऐकती पसरोनी बाह्या। शांति क्षमा दया येती तेथें। ११ ।
शांति क्षमा दया येती भेटावया । तेथें मोक्ष व्हावया विलंब काय। १२ ।
आनंद नामाचा ऐकुनि गजर। ब्रह्मादिक हरिहर येती तेथें। १३ ।
खुंटला अनुवाद मावळला शब्द । अनिर्वाच्य बोध प्रगटला । १४ ।
वैकुंठ सांडून धांवें चक्रपाणि। कीर्तनाचा ध्वनि ऐकुनियां । १५ ।
तेथें श्रोते वक्ते होतील निष्पाप। ऐशी पुण्यरूप हरिकथा। १६ ।
शून्याचें निःशून्य जेथें हरपलें। एकाग्र मन झालें ध्यान तेथें। १७ ।
नामा म्हणे माझी हरिकथा माउली । मोक्षपान्हा घाली भक्तालागीं । १८ ।

१३३५. एकचि हें तत्व एकाकार देशीं। एक तो नेमेसी सर्व जनीं। १।
ऐसें ब्रह्म पाहा आहे सर्व एक। नलगे तो विवेक करणें कांहीं। २।
मिथ्या हें डंबर माया मथितार्थ। हरि हाचि स्वार्थ वेगीं करीं। ३।
नामा म्हणे समर्थ बोलिला तो वेद। नाहीं भेदाभेद ब्रह्मपणीं। ४।

१३३६. व्यर्थ या व्युत्पत्ति लावितोसी श्रुति। विषयांची तृप्ति काय चाड। १।
मायेचा हा फांसा मोहजाळ सोसा। वांयां कासाविसा होसी झणीं। २।
टाकीं टाकीं असत्य विठ्ठल हेंचि सत्य। होईल सर्व कृत्य एका नामें। ३।
नामा म्हणे दैवत एक तो अच्युत। सांगितलें हित खेचर विसें। ४।

१३३७. देवा धर्मीं नाहीं चाड। त्यासी पुढें आली नाड। १।
जैसें डोंगरींचें झाड। त्याचें जन्म झालें वाड। २।
नामा म्हणे भक्ति गोड। स्वानंद नेणती ते मूढ। ३।

१३३८. पावावया ब्रह्मपूर्ण। सांडुनि देईं दोषगुण। १।
सर्वांभूतीं समदृष्टि। हेचि भक्ति गोड मोठी। २।
यावेगळें थोर नाहीं। बरवें शोधुनियां पाहीं। ३।
येणें संसार सुखाचा। म्हणे नामा शिंपीयाचा। ४।

१३३९. ज्यालागीं जोडिसी ते न येती तुजसरसीं। यम कासाविसी करी तये वेळां। १।
तूं तरी अज्ञान न देखसी डोळा। झालासि गोठोळा धनगरांसी। २।
चिरीरी घेतो सांपडलिया हातीं। अवघी त्याची पाळती टाकोनियां। ३।
संतीं न म्हणावें वचन निष्ठुर। वेगीं ठाका द्वार केशवाचें। ४।
नामा म्हणे शरण रिघा हरि पायीं। तया शेषशायी न विसंबे। ५।

१३४०. लव निमिष म्हणतां आहे नाहीं पाहतां। क्षण एक संपादितां विषयो हा। १।
स्वहित तें आचरा हित तें विचारा। नामीं भाव धरा जाणतेनो। २।
संपत्तीचे बळें एक जहाले आंधळे। वेढिलें कळिकाळें स्मरण नाहीं। ३।
एक विद्यावंत जातीचा अभिमान। ते नेले तमोगुणें रसातळां। ४।

मिथ्या मायामोह करूनि हव्यास । वेंचिलें आयुष्य वांयांविण। ५ ।
नामा म्हणे कृपा करूनि ऐशा जीवा । सोडवीं केशवा मायबापा। ६ ।

१३४१. चांदणें नावडे चोरा । सद्बुद्धि नावडे रांडेच्या पोरा।
वृक्ष नावडे कुंजरा । सत्य कुचरा नावडे । १ ।
चंदन जाणावा सुगंधाची धृति । कर्पूर जाणावा उत्तम याति।
हंस जाणावा चालतिये गति । कोकिळ श्रुति ओळखावी। २ ।
लांव जाणावी उफराटिये दृष्टी । क्रोधी जाणावा भोंवयांसीं गांठी।
लटिक्या जाणा बहुता गोष्टी। नष्ट कुचेष्ठी ओळखावा। ३ ।
नारी जाणावी भ्रतारभक्ति । आचारें जाणावी महा सति ।
धनुर्धर जाणावा संधान युक्ति । संत तापसी ओळखावा। ४ ।
जयीं घातलिया निवे खरा । ज्ञान जाणे तोचि चतुरा ।
शिंदळी जाणावी नीच उत्तरा । कुसळी घरोघरा फिरतसे । ५ ।
इतुकिया बोलाची न मानावी खंति । विठ्ठलचरणीं ठेवूनियां मति ।
प्रसन्न होईल लक्ष्मीपति। म्हणे विष्णुदास नामा। ६ ।

१३४२. देह पडे तंव देहाचा अभिमान । परि न करी मी अज्ञान आत्महित। १ ।
मी माझें म्हणतां गेले नेणों किती । रंक चक्रवर्ति असंख्यात। २ ।
क्षणक्षणा देहीचे आयुष्य पैं झडे। वासना ते वाढे नित्य नवी। ३ ।
मोहाचीं खाणोरी मिळालीं चोरटीं। खाऊनि शेवटीं घर घेती। ४ ।
जोंवरी संपत्ति तंववरी हे सखे । गेलिया तें भुंके सुणें जैसें। ५ ।
नामा म्हणे केशवा मी तों तुझा दास। मज आहे विश्वास तुझ्या नामीं। ६ ।

१३४३. भुलले हे लोक काळाचें भातुकें। सुरशक्रादिके पाहताती । १ ।
देवा तुझी माया अगम्य अगाध । प्रपंचाचा वेध सुटों नेदी। २ ।
माझें घरदार माझा हा संसार । मी मोठा चतुर म्हणतसे । ३ ।
आपणा देखतां जाती तें पाहती। मीपणाची भ्रांति सुटों नेणे। ४ ।
नामा म्हणे आतां काय म्यां बोलावें । भोंवत असावें चौऱ्यांशींला। ५ ।

१३४४. विषय सेवितां तुज । नव्हे पुढील काज ।
न भेटे तुज । गरूडध्वज निश्चयेंसी । १ ।
काय करिसी खटपट । वांयां मार्ग दुर्घट ।
वरपडा होसील कष्ट । परि तरो नेदिती । २ ।
सुटकेचें मूळ जाण । रामकृष्ण नारायण ।
येणें तुटेल भवबंधन । जन्मा न येसी सर्वथा । ३ ।
साधन इतुकेंचि पुरे । न लगती मंत्रांचे भार ।
ते बुडविती साचारे । परि तरों नेदिती । ४ ।
नामा म्हणे ते पामर । नेणतीच हा मार्ग सार ।
हरि वाचे नाहीं उच्चार । तो जाणावा महादोषी । ५ ।

१३४५. मायेचा हा फांसा अहंकार वळसा । परि हृषिकेशा भजतीना । १ ।
नव्हे हे सुटिका हा बोल लटिका । केशवासी एका न भज कारें । २ ।
होतील त्यां मुक्ती पुरतील त्यां आर्ती । चरण हे चिंतीं विठ्ठलाचे । ३ ।
नामा म्हणे केशव सर्वांभूतीं देव । ऐसा धरीं भाव भजनशीळ । ४ ।

१३४६. कां सिणसी घरदार मायेच्या बंधनें । वांयांचि व्यसनें अनहितासी । १ ।
भजें यादवराया लागें त्याच्या पायां । आणिक उपायां करूं नको । २ ।
सर्वभावें हरिभजन तूं करी । भक्ति हे पुढारी तारील सत्य । ३ ।
नामा म्हणे मांडीं दया सांडीं माया । भजन लवलाह्या हरीचें करीं । ४ ।

१३४७. वासनेचा त्याग करारे सर्वथा । भावें त्या अनंता शरण रिघा । १ ।
कृपेचा सागर नुपेक्षी निर्वाणीं । कलिकाळापासुनि सोडवील । २ ।
भक्तजन पाळक अनाथाचा कैवारी । ब्रिदें चराचरीं वर्णिताती । ३ ।
शरीरसंपत्तीचा सोडा अभिमान । मन करा लीन कृष्णरुपीं । ४ ।
आसनीं शयनीं चिंतितां गोविंदु । तेणें तुटे कंदु भवव्याधि । ५ ।
परदारा परनिंदा परधन पर पीडन । सांडूनि भजन हरीचे करा । ६ ।

सर्व भूती कृपा संतांची संगति। नाहीं अर्थाअर्थीं जन्मा येणें। ७ ।
शुकसनकादिक प्रल्हाद जनक। परीक्षिती मुख्य बिभिषण। ८ ।
भीष्म रूक्मांगद नारद उद्धव । शिबि कवि देव इत्यादिक। ९ ।
शास्त्रांचें हें सार वेदां गव्हार । नाम परिकर कलियुगीं ।१०।
नामा म्हणे नको साधन आणिक। दिली मज भाक पुंडलिकें ।११।

१३४८. पहा परदारा जननिये समान । परद्रव्य पाषाण म्हणोनि मानी। १ ।
निंदेसी तूं मुका होऊनि तत्त्वतां। परद्वेषीं निरूतां न घालीं दृष्टि। २ ।
ऐसें दृढ मनीं धरूनि राहसी । तरी माझें पावसी निजपद। ३ ।
पराकारणें प्राण वेंचि जो सर्वथा। जाणे परव्यथा कळवळोनि। ४ ।
परसुख संतोष धरी जो मानसीं । जरी तुज परलोकासी जाणें आहे। ५ ।
देहाचा अभिमान न धरावा चित्तीं। धरावी उपरति उपशमु। ६ ।
सर्वकाळ प्रीति संतांचि संगति। गावीं अनुरागें प्रीति नामें माझीं। ७ ।
सर्वांभूतीं सर्वदा ऐसी समबुद्धि । सांडावी उपाधि प्रपंचाची। ८ ।
सर्वकाळ परमात्मा आहे सर्वदेशीं । हे भावना अहर्निशीं दृढ धरीं । ९ ।
संतसमुदाय मिळती जेथें जेथें । जावें तेथें तेथें लोटांगणीं ।१०।
येणें तूं तरसी नामा म्हणे जाण। तुज सांगितली खूण निर्वाणींची।११।

१३४९. संग खोटा परनारीचा । नाश होईल या देहाचा। १ ।
रावण प्राणासी मुकला। भस्मासुर भस्म झाला। २ ।
गुरूपत्नीशीं रतला। क्षयरोग त्या चंद्राला। ३ ।
इंद्रा अंगीं सहस्र भगें। नामा म्हणे विषयासंगें। ४ ।

१३५०. लावण्य सुंदर रूपानें बरवी। पापीण जाणावी ते कामिनी। १ ।
देखतां होतसे संगाची वासना । भक्ताच्या भजना नाश होय। २ ।
ऐसी जे घातकी जन्म कासयासी। चांडाळीण तिसी नरकप्राप्त। ३ ।
नामा म्हणे तिचें पाहूं नये तोंड । पापीण ते रांड बुडवी नरा। ४ ।

१३५१. कायारूप जिचें हिनवट अती । माउली धन्य ती आहे नारी । १ ।
तियेवरी मन कदापी नव जाये । भजना न होये कदाचळ । २ ।
ऐसिये माउली परउपकारी । घात हा न करी भजनाचा । ३ ।
नामा म्हणे तिचे चरण वंदावे । वदन पहावें माउलीचें । ४ ।

१३५२. गुरूच्या वचनें होईल पैं ज्ञान । न कळे प्रेम खूण विठोबाची । १ ।
वेदीं विचारा पुराणातें पुसा । विठोबाचा कैसा प्रेम भाव । २ ।
साधकासी सिद्धि होईल पैं प्राप्ति । न कळे निरूति प्रेम खूण । ३ ।
नामा म्हणे सोडा जाणीवेचा सीण । विठोबाची हे खूण जाणे संत । ४ ।

१३५३. प्रीति नाहीं रायें वर्जियेली कांता । परि तिची सत्ता जगावरी । १ ।
तैसे दंभधारी आम्ही तुझे भक्त । घालूं यमदूत पायांतळीं । २ ।
रायाचा तो पुत्र अपराधी देखा । तो काय आणिका दंडवेल । ३ ।
बहात्तर खोडी घोडा देवमणी कंठीं । तैसा आम्हां जगजेठी नामा म्हणे । ४ ।

१३५४. घरीं नांदतो बरवेपरी । म्हणुनि केलीसे दुसरी अंतुरी ।
नित्य भांडण तया घरीं । आणिक कांहीं न देखों । १ ।
दुसरी न करावी बाईल । भंड फजिती होईल ।
बोभाट वेसदारा जाईल । बायकाच्या पाणवथ्या । २ ।
धाकटीकडे पाहतां कोडें । वडील धडधडा रडे ।
मेल्या तुझें गेलें मढें । तिकडे कारे पहातोसी । ३ ।
वडील बाईल म्हणे उण्या । धाकटी बाईल केली सुण्या ।
लाज नाहीं तुझ्या जिण्या । काळतोंड्या बैसलासी । ४ ।
वडील बाईल धरी दाढी । धाकटी ओढून धरी शेंडी ।
सांपडलासी यमझाडी । लाशी वरपडा झालासी । ५ ।
सवती सवतीचा करकरा । उभा शिणलों दातारा ।
भेटी करी वनींच्या व्याघ्रा । परी संसारी उबगलों । ६ ।

सवती सवतीची कैशी धरणी। कौतुक पहाती शेजारिणी।
तया पुरूषाची विटंबनी। थोर जाचणी तयाशी। ७ ।
नामा म्हणे गा श्रीहरी। दोघी बायका ज्याचे घरी।
त्याचे नसावें शेजारीं। थोर दु:ख तयाशी। ८ ।

१३५५. मी माझें म्हणतां अर्थ जोडितां साहीचक्र गेले।
नळ नीळ पुरूषार्थीं सारिखे तेही काळें ग्रासियले।
कपील महामुनी सिद्ध विचारितां सगररायें पैं भंगा गेले ।
कुमार अंत:पूर सांडूनियां ते भक्तराज काय झाले रे। १ ।
संसार स्वप्न जाणुनियां शरण रिघे पंढरीराया रे । ध्रु० ।
दुंदुभिरायें धर्म चालविला तेणे शांतीचा सागर म्हणविलें ।
अजपाळ जैपाळ राजा दशरथ सूर्यवंशीं ते जन्मले।
जळींचे तरंग जळींच निमाले नेणो तेथें काय झालें।
राम लक्ष्मण भरत शत्रुघ्न सांगपां ते काय झाले रे। २ ।
सूर्यवंशीं राजा हरिचन्द्र जन्मला स्वप्न तेणें काय साच केलें ।
स्त्रीपुत्रातें विकुनियां तेणे ब्राह्मणा सुखिया पैं केलें।
शिबी चक्रवर्तीनें आपुलें प्राण देउनी।
जीव ते भक्तराज काय झाले रे। ३ ।
शरीराचें मुद्‌गलें सामास कवण वेंचि ऋषि भोजनासी आले।
स्त्रीपुत्रातें वेचूनियां तेणें अतिथा सुखी केलें।
सत्व पहावया कैलासींचा राणा कांतीपूरनगरी उजू ठेले ।
श्रीयाळ पोटींचें बाळक दिधलें सांगपां तें काय झाले रे। ४ ।
कौरवां पांडवां अति दळ संग्राम अठरा अक्षौहिणी रणासी आले।
नव वेळ नारायण आले गेले परी अकरा रूद्र गणतीसी आले।
छपन्नकोटी यादवें तीं कृष्ण भालुका तीर्थीं निमाले।
नामा म्हणे ऐसे कल्पनेचे अवघे परंपरी भजिन्नले। ५ ।

१३५६. तत्वमसी वाक्य उपदेशिलें तुज। तें तुं जीवीं कां अझून धरिसी। ध्रु०।
त्रिभुवनापरता धांवतोसी दुरी। आधीं तूं आपुली शुद्धि करी।
उदय अस्तु झाला कवणीये घरीं। पिंडा माझारीं पाहेपां। १।
जागृतीमध्यें कवण जागतें। दोहीं माजीं स्वप्न कोण देखतें।
सुषुप्तीमध्यें कोण नांदतें। मग अनुवादतें तें कवण। २।
जागृती वरोनी करीं चिंतन। सुषुप्तीमाजीं रीघे ज्ञान।
दोन्हीं माजीं स्वप्न देखे कवण। जीव कीं मन सांगपां। ३।
निद्रा मरण हें एक स्थान। दोहींचा देखणा जाणें आपण।
लहान सुईंच्या इंधनाहून। आढळले मन पांचासीं। ४।
इंद्रियें चपळ चेइलीं। जागत होतीं तीं कां परतलीं।
जाऊनियां कवणा घरीं लपालीं। मना मिळालीं कवणें गुणें। ५।
सांगतां तेथें अनुवाद कैंचा। नाहीं तूं पण खुंटली वाचा।
विष्णुदास नामा बोलिला साचा। परम पदीं बैसलासे। ६।

१३५७. चेईला तो जाणा रे सद्गुरूवचनीं निर्धारि।
विपरीत भावना विसर पडिला कंठीं जया परिहार रे। १।
आपणा पैं पहावया कवण लावूं दिवा रे।
चंद्र सूर्य जेणें प्रकाशें तों मीं कैसा पाहूं येई रे। २।
अंत त्यासी नाहीं रे स्थान मान कांहीं रे।
चेईला तेणें ओळखीला येरासी अगम्य भाई रे। ३।
पूर्व पश्चिम दक्षिण उत्तर नाहीं दाही दिशा रे।
महाप्रळयी सप्त सागर एक होती अनुभविया तो तैसा रे। ४।
दाही दिशा व्यापूनियां तो अंधकार महा रे।
रवि प्रकाश जाहल्या आपेआप निरसला रे। ५।
काष्टीं पावक उपजला तोही तया सम रे।
नामा म्हणे केशीराजा चेईल्या आम्हां तुम्हां रे। ६।

१३५८. राष्ट्र करी पाप राजानें भोगावें। राजियाचें तें सर्व पुरोहितां। १ ।
बोले धर्मशास्त्र जाणती सर्वही। परी तें कोणाही न कळे वर्म। २ ।
शिष्यें केलें पाप भोगावें गुरूनें। स्त्रिनें केलें घेणें पुरूषासी। ३ ।
नामा म्हणे जन मार्येत गुंतले। सेखीं खाती झोले संसाराचे। ४ ।

हरिजागर

१३५९. कैलास भुवनीं। देव बैसले सिंहासनीं।
आपण भवानी। कर जोडुनी उभी असे। १ ।
भक्तिरस द्यावा। तेथील अनुभव घ्यावा।
नित्य हरिजागरू सांगावा। कोण फळ तयाचें। २ ।
तंव चंद्रचूड संतोषला। देवी प्रश्न बरवा केला।
अमृतवोघ प्रवर्तला। दुजें बोलती व्यापकें। ३ ।
या हरिजागराचें फळ। तुज सांगेन सोज्वळ।
महादेव ऐसें बोलिले। प्रेमभावें गिरिजेसी। ४ ।
परिसा हरिजागरू। गिरजेसी सांगे महेश्वरू।
नवविधा भक्तीचा प्रकारू। शिवतत्त्वीं बोलतों। ५ ।
प्रथम अश्विनीचा भरू। पूर्ण तिथि जी शंकरू।
करूनी व्रतांचा स्वीकारू। मास दीनपर्यंत। ६ ।
मग मिळोनि संतसज्जन। करावें हरिजागरण।
गीतवाद्य सुलक्षण। नृत्य विलास तांडव। ७ ।
मग सारोनि देवासी मार्जन। वरी गंगोदकें स्नान।
मग वस्त्रें परिधान। देवासी करावी। ८ ।
यज्ञोपवीत अलंकार। करोनि पूजा नमस्कार।
आणि नैवेद्य नानाप्रकार। भगवंतासी अर्पावा। ९ ।
सद्यस्तृप्त घृत पूर्ण। वरी षड्रस पक्कान्न।
भावें सर्वांसी पूजोन। नमस्कार भावें करावा। १०।

मग करावी वैष्णवांची पूजा। मनीं भाव न धरावा दुजा।
स्वयंभ मूर्ति मीच सहजा। सदा संतां जवळिकें।११।
संत मार्जनादि भेदू। जेंवी मिळणी गंगासिंधू।
अखंड वाचे परमानंदु। हरिकीर्तन करावें।१२।
त्या हरिजागराचें महिमान। दुजें नाही समाधान।
सकळ तीर्थ केलिया पुण्य। परी सरी न पवशी।१३।
सकळ तीर्थांची परवडी। दान देतां पृथ्वी थोकडी।
या हरीजागराची प्रौढी। ते तयाहुनि अधिक।१४।
पहिले पक्षीं मज अर्पिला। दावा विष्णु थोर झाला।
दुजा पक्षु सांगाजी वहिला। म्हणोनि नमस्कारिलें शंकराशी।१५।
परिसे गिरिजे देवी। कथा सांगेन बरवी।
फळ पावती मानवी। अंत:करणीं कल्पिलें।१६।
दुजा पक्षु प्रथम तिथी। वैश्वानरेसी प्रीत्यर्थी।
बीज ब्रह्मया सांगती। ऋषीसहित उपचारू।१७।
पंचमी अष्टमी नागकुळा। शेषादिका सकळां।
प्रीत्यर्थ पावो नागकुळा। षष्ठी स्वामी कार्तिक।१८।
भानु सप्तमीं जागरीं। जैसा समुद्र सरिता सागरीं।
अष्टमीची अवधारीं। माझारीं मृत्युलोक।१९।
नवमीची षष्ठी योगिनी। आणि चार कोटी कात्यायनी।
दुर्गेसहित भवानी। दशमी यम पवित्र गुणी।२०।
तेहतीस कोटी एकादशी। ब्रह्मा हरिहर वोरसी।
नंदी धेनु तेरेसी। आणि चतुर्दशी परियसा।२१।
पौर्णिमा चंद्रतारा। इंद्रादिकां देवां सकळां।
इत्यर्थ पावो देवां सकळां। जे बोलिया वेदश्रुति।२२।
संतोषोनि उमापती। ऐसें पुराणें बोलती।
या हरिजागराची स्थिती। तुजप्रति सांगितली।२३।

हें सकळ मीच भोक्ता । येर परिवार देवता ।
भ्रांति मीच भाविता । भावेंविण न कळे मी । २४ ।
जेथें भाव तेथें देवो । आन न धरावा संदेहो ।
विश्वसृष्टी एकचि पहा हो । तरी मी असें जवळीकें । २५ ।
विष्णुदास नामयासी । हरिचें नाम सदा मानसीं ।
राम हा मंत्र उपदेशी । भवसागर तरावया । २६ ।

१३६०. संसार परजनीं । दूर दिधलें मज साजणी ।
द्वारकापुर पाटणीं । माझें माहियेर । १ ।
थोर उत्कंठा मनीं । वाट पाहें प्रतिदिनीं ।
मज नेत कां न कोणी । तया माहियेरा । २ ।
चित्तीं न लगती व्यापार । मनीं हेंचि वारंवार ।
आड ठाकले गिरी डोंगर । तया माहियेरा । ३ ।
माझिये सासुरे निष्ठुरें । दुरळ बोलिलें उत्तरें ।
तंव तंव मी तूतें स्मरें । विठू बापु माहियेर । ४ ।
येथें कोणी नाहीं माझें एक । जें त्यासि बोलूं सुख दुःख ।
हें मन उतावेळ देख । तया माहियेरासाठीं । ५ ।
कामक्रोध भावे दीर । बोलती अति निष्ठुर ।
तेवेळीं त्यजिजे संसार । ऐसें वाटतसे मना । ६ ।
या वो संसारीं नसिजे । संगु अवघाची सांडिजे ।
निःसंग होऊनि राहिजे । तया माहियेरा । ७ ।
या वो प्राणाचे संकटीं । आत्मा ठेवूनियां कंठीं ।
मग चालवीं घरराहटी । म्हणिजे काम रात्रंदिवस । ८ ।
याचे क्रूर बोल न होती । तेणें मी असें निर्बुज चित्तीं ।
निरोप धाडूं कवणा हातीं । तया माहियेरा । ९ ।

तंवचि वो शिणिजे । जंव यातें न वोळंगीजे ।
याचें बीज पाविजे। नामें एकें विठ्ठलें । १० ।
आतां बहु काय बोलिजे। यासि सुवेळा न पुसिजे ।
पुण्यनामें जाईजे । तया माहियेरा । ११ ।
माझी सखी जे कां भक्ति। मज तेचि संबोखिती।
तिये लाविले शुद्धमती। साह्य ते मज चुकों नेदी। १२ ।
सत्य भावो मज सांगाती । येर लटकिया व्युत्पत्ति।
मी वो जाईन हरखेंजतीं । तया माहियेरा । १३ ।
कृष्ण माउली भेटेल। शीण अवघाचि हरेल ।
सुख आनंदु न मायेल । या या त्रिभुवनीं। १४ ।
या बहु जन्माचा शीण वो जाईल । विठोदर्शनें दुःख हरेल।
नामा सुखिया होईल। केशव चरणीं। १५ ।

१३६१. देव दाखवी असा नाहीं गुरू। जेथें जाय तेथें दगड शेंदुरू । १ ।
देव दगडाचा बोलेल कैंचा। कोणे काळीं त्यास फुटेल वाचा। २ ।
देव देव करितां शिणलें माझें मन । जेथें जाय तेथें पूजा पाषाण। ३ ।
नामा तोचि देव हृदयीं पाहे । नामा केशवाचे न सोडी पाय। ४ ।

१३६२. आलेनो संसारा सोडवणें करा । शरण जा उदारा पांडुरंगा । १ ।
प्रपंच न सरे कदा कल्पकोडी । वासनेचि बेडी पडे पायीं । २ ।
व्यर्थ मायादेवी गर्भवासी गोवी। नश्वर भोगवी नाना योनी । ३ ।
नामा म्हणे पहा विचारूनि मनीं । स्मरावा निर्वाणीं पांडुरंग। ४ ।

१३६३. सात्विक हें वैराग्य अर्थाचें हें मूळ। आशा हें केवळ अनर्थ जाण। १ ।
अंतरापासोनी नसतां विवेक। निभ्रांताचे टक आशेवरी। २ ।
राजस तामस करोनियां गोळा । होतसे अंधळा दाटोनियां । ३ ।
नामा म्हणे ऐसे उदंड उपाय। विठोबाचे पाय अंतरती । ४ ।

१३६४. अद्वैत सुख कैसेनि आतुडे। जंववरी न संडे मीतूपण। १ ।
शब्द चित्र कथा सांगती पाल्हाळ। मन नाहीं केवळ विठ्ठलदेवीं। २ ।
अणुचें प्रमाण असतां दुजेपण । मेरूतें समान देईल दु:ख । ३ ।
नामा म्हणे सर्व आत्मरूप पाहीं । तरीच ठायींच्या ठायीं निवशील। ४ ।

१३६५. शिशुपाळादिकां कोठें शुद्ध भाव। उद्धरी केशव उंच नीच। १ ।
काय कामा पुत्र कोणा आले जाणा। सेखीं त्या रावणा कैवल्यदानीं। २ ।
महादुष्ट शंखासुरें नेले वेद। शेवटीं गोविंदें सोडविलें । ३ ।
पित्याचिये हातीं पुत्र वध करी। कृपाळु बा हरी नामा म्हणे । ४ ।

१३६६. पांडुरंगा नमूं परात्परा नमूं। सगुणासी नमूं साक्षिभूता। १ ।
समस्त संबंध साधियेले हरी। रावणादि वैरी उद्धरिले। २ ।
नामरूपातीता नाहीं भेटाभेट । म्हटलें आहे नीट नामा म्हणे। ३ ।

१३६७. सहस्रनामाची घालितां लाखोली। तरला हा कोळी वाल्मिक तो। १ ।
पुराणप्रसिद्ध गोष्टी ह्या ऐकाव्या। प्रत्यक्ष देखाव्या कोणे ठायीं। २ ।
अंगे अनुभवा आपण आणाव्या। तरीच वानाव्या संतांपुढें। ३ ।
नाहीं तरी मज वाटे कानकोंडें । सुधा म्हणे तोंड चवी नेणों। ४ ।
नामा म्हणे असे पोटामध्यें भूक। तृप्तीचें तें सुख बोलों कैसें। ५ ।

१३६८. एक अंजनीं उत्पन्न। एका खांबीं अवतरण। १ ।
ते पावले दोघे जण। हनुमंत नरसिंह आपण । २ ।
एक भुभु:कार करी। एक सिंहनाद करी। ३ ।
एक सीताशुद्धी करी। एक प्रल्हाद कैवारी। ४ ।
एक बाळब्रह्मचारी। एक अर्धांगीं सुंदरी। ५ ।
एक रुद्राचा अवतारू। दुसरा नामया दातारू। ६ ।

१३६९. उचितानुचिता भजे पंढरीनाथा । न बोलें सर्वथा वर्मे तुझीं। १ ।
विभिषणा तुवां दिधली नगरी । कीर्ति चराचरीं वाखाणिती । २ ।

ध्रुव प्रल्हाद अंबऋषि नारद । हरिश्चंद्र मुचकुंद करोनियां । ३ ।
नामा म्हणे आतां जन्मजन्मांतरीं । करीन ऋणि हरी तुज आतां । ४ ।

१३७०. दिसंदिस कैसा झालासी शहाणा । गोवळांसीं खेळसी पंढरीच्या राण्या । १ ।
विश्वामाजी तुझे बोभाट मोठे । जन्ममरणाचे संकल्प तुटे । २ ।
अकळ करणी नकळे लिहितां धरणी । सिंधुमही करूनि नाम तुझें । ३ ।
नामा म्हणे कीर्ति काय वानूं देवा । भक्तांचा कुडावा ब्रीद तुझें । ४ ।

१३७१. वेदां जन्मस्थान शास्त्रां समाधान । काय बुझावण दाखविसी । १ ।
जगादि अनंत अवतार घेसी । चरित्रें दाविसी भक्तांपुढें । २ ।
पतीतपावन तूंचि नारायण । सत्वर धावणें दामोदरा । ३ ।
नामा म्हणे भवबंधविमोचका । वैकुंठ नायका पांडुरंगा । ४ ।

१३७२. चोरूनि खादलें दहीं दुध लोणी । जिहीं चक्रपाणि खेळविला । १ ।
अखंड उन्मत्तें मतिमंद मूढें । गोळणीपाशीं रडे रूपें दावीं । २ ।
शकुनीचा पुत्र शिवद्वेष करी । संकट मुरारी निवारिसी । ३ ।
उद्धरिल्या सर्व गोप गवळणी । लीला दाखवूनि नामा म्हणे । ४ ।

मुमुक्षूंस उपदेश

१३७३. तुम्हा स्वहित करणे आहे । सेवा राघोबाचे पाय । १ ।
दुष्टबुद्धी दुरी करा । तोडा अविद्येचा थारा । २ ।
निर्मळ करा अंत:करण । लावा राघोबासी ध्यान । ३ ।
शुद्ध करा तुमचे मन । तुम्हा जवळी नारायण । ४ ।
नामा म्हणे दृढ धरा । तारू निर्वाणीचा खरा । ५ ।

१३७४. मृगजळडोहो कां उपससी वांयां । वेगी लवलाह्या शरण रिघे । १ ।
भजे तूं विठ्ठला सर्वांभूती भावे । न लगती नांवे आणिकांची । २ ।
होईल सुटका घडेल भजन । नाम जनार्दन येईल वाचे । ३ ।
नामा म्हणे घडे भजन विठ्ठली । ऐसीये निमोली भक्ती करी । ४ ।

१३७५. विष्णुवीण ध्यान । भूतांचें पूजन ।
अनामिक जन। तेथील जे । १ ।
नेणती वेद। काढिती जे अभेद।
ते पशु शब्द । श्रुती बोले । २ ।
न पुजी ब्राह्मण। नाहीं वृंदावन।
नेणें तें कीर्तन। कृष्ण महिमा । ३ ।
रामकृष्ण मूर्ती । पूजील हस्तीं ।
जाये तो अधोगती । ऐसा नरू। ४ ।
देवासि न पुजी। अघोरी तो सहजीं ।
संध्यास्नान काजीं। नेणें कांहीं। ५ ।
नामा म्हणे काज । कृष्ण विष्णु भज।
संसाराचे चोज । करूं नको। ६ ।

१३७६. विठ्ठलाचे पाय मनीं धरोनि राहे । मग संसार तें काय करील तुज । १ ।
संसाराचें भय नाहीं हरिच्या दासा। विठो आम्हा सरिसा निरंतर। २ ।
निरंतर वसे हरि भक्तांपाशी। विसंबेना त्यासी कदाकाळी। ३ ।
नामा म्हणे ऐसा विठ्ठल सांडोनि । व्यर्थ काय जनीं शिणताती । ४ ।

१३७७. जेथें भक्तीचा जिव्हाळा। तेथे न लगे कांही कळा। १ ।
आचरणें देव भेटे । तरी तें व्याधा घडलें कोठें । २ ।
जरी म्हणा प्रौढपण । ध्रुव बाळ केवळ सान। ३ ।
बळ पाहिजे विद्येचें । तरी ते गजेंद्रासि कैचें । ४ ।
जाती कैचें लाहे। तरी विदुर नीच नोहे। ५ ।
सत्ता पाहिजे शौर्याची। तरी ते उग्रसेना कैंची। ६ ।
रूप रेखा व्हावी साच। तरी ते कुब्जेलागीं कैचें । ७ ।
धनवंता भेटे हरी। तरी तो सुदामा भिकारी। ८ ।

सोडुनि द्यावा अभिमान । तरी तो अहंकारी रावण । ९ ।
देव भेटतो निष्कामें । तरी त्या गोपिका सकाम । १० ।
नामा म्हणे आवडती । देवा होय मुख्य भक्ती । ११ ।

१३७८. जयाचिये मनीं नाहीं आणिक काम । त्याचा योगक्षेम तूंचि होसी । १ ।
सर्व भाव तुज भाविती दातारा । त्याचिया संसारा तूंचि होसी । २ ।
आहिक परत्र जें कांहीं देसी । तेंहि तूंचि होसी नारायणा । ३ ।
नामा म्हणे माझी भक्तीची माऊली । केशवा पाऊली आहिके भाव । ४ ।

१३७९. जन्मोनि संसारीं करितां भरोवरी । अंतरला दुरी पांडुरंग । १ ।
मन जैसें पिसें हिंडत सुनाट । चुकोनियां वाट माहेराची । २ ।
नामा म्हणे देवा काये करूं यासी । तुजविण कोणासी सांगों आतां । ३ ।

१३८०. न लगती डोंगर चढावे । हळुच पाऊल धरावें । १ ।
विठ्ठलाचे पाय बरवे । गंगा विनविते स्वभावे । २ ।
नामा म्हणे तीर्थ बरवें । मुकुटीं धरिलें सदाशिवें । ३ ।

१३८१. मन हें चंचळ स्थिर नोहे कदा । विषयाच्या स्वादा भांबावतें । १ ।
याचिलागीं मोठा सुलभ उपाव । नाम मुखीं गावें वेळोवेळां । २ ।
चालतां बोलतां विषय भोगितां । नाम वाचे घेतां नाहीं बाधा । ३ ।
लौकिकीं निर्मळ थोरावती कीर्ती । सायुज्यता अंती ठेविलीसे । ४ ।
योग याग तपें मोठीं अवघड । कीर्तनीं जोडे जोड सर्व सिद्धी । ५ ।
नामा म्हणे नाम जिवाचें जीवन । शंकराचें ध्यान अखंडित । ६ ।

१३८२. लक्ष चौऱ्यांशी सोसुनियां श्रम । दुर्लभ मनुष्यजन्म पावला ।
सर्वांभूतीं हरी आहे निरंतर । वोळखी तूं करी संतसंग । १ ।
नामा म्हणे जंव न कळे काळवेळ । चिंती तूं उपाव सुटिकेचा । २ ।

१३८३. बाप कवणाचा माय कवणाची । सोयरीं धायरीं तेंही कवणाचीं । १ ।
जंव संपत्ति देखति तंवचि मानिति । सरलिया कवणाचें कवण म्हणती । २ ।

स्तनपान देऊनी वाढवी माऊली । तेही अंतकाळीं वेगळी ठेली। ३ ।
नामा म्हणे पाप पुण्य हे सांगाती । येर अवघे भ्रांति अरे मना । ४ ।

१३८४. एकवेळ नयनीं पहावा। मग जाईजे भलत्या गांवा । १ ।
आठवाल वेळोवेळां। विठोबा आहेरे जवळां । २ ।
हृदयीं मांडूनियां ठसा । नामा म्हणे केशव ऐसा । ३ ।

१३८५. रामनाम वाचे बोल। तया पुरूषा नाहीं मोल । १ ।
धन्य तयाचें शरीर । वरी जना उपकार । २ ।
ऋणियां तो तारी । विश्व व्यापक तो हरि । ३ ।
नामा म्हणे स्वामी । सुखें वसे अंतर्यामीं। ४ ।

१३८६. हडबडलीं पातकें । घेतां रामनाम एक। १ ।
नाम घेतां तत्क्षणीं । चित्रे सांडिली लेखणी । २ ।
घेऊनि पूजेचा संभार । ब्रह्मा येतसे समोर। ३ ।
नामा म्हणे जरी हें लटकें । तरी छेदावें मस्तक। ४ ।

१३८७. न लगे मंत्रसार न लगती तपें । राम नाम सोपें मूळ मज। १ ।
ज्यांचेनि स्मरणें तरली गणिका। वैकुंठीच्या लोकां प्राप्त जाली ।२।
राम नाम मंत्र जपरे तूं मना । तुटती यातना यमलोकींच्या । ३ ।
नामा म्हणे मंत्र जपे हा परम । तो देह उत्तम तिहीं लोकीं ।४ ।

१३८८. रामा राजीवलोचना। करुणा निधी भक्तजना ।
यातायातीनिवारणा । तूं पावना स्वामिया। १ ।
जगद्रूपा जळदगहना। जगद्गुरू जगज्जीवना।
काय वाणूं तुझीया गुणा । आवघ्या जनां आवडसी । २ ।
रामा त्र्यंबकभजना। दशकंठ तूं छेदना।
मधुकैठभ निर्दळणा । गरुडवाहना वासुदेवा । ३ ।

रामा दशरथनंदना। योगीजन-मनरंजना ।
अभयवरद वैष्णवजना। बिभिषणा स्थापियेलें। ४ ।
जयजय श्रीवत्सलांछना। ब्रह्मपदाचिया भूषणा।
अहिल्याकष्ट निर्दळना। नारायणा परियेसिं। ५ ।
म्हणउनी तुझें मी पोसणें। ऐके सीतापती रघुनंदनें।
शरण आलो येणेंचि कारणें। नामा म्हणे विष्णुदास। ६ ।

१३८९. राम मंत्राचिया आवृत्ति। घडती जयासी पुढतोपुढती।
त्याचा जन्म धन्य ये क्षितीं। सर्व कुळाशीं तारक। १ ।
राममंत्र आवडे जीवा। हाचि उद्धार सर्व जीवा।
शिवासही विसांवा। पार्वतीसहीत । २ ।
रामकृष्ण उच्चारें। तरती जड पामरें ।
ऐसें हें व्यासें निर्धारें। नानाग्रंथीं सांगितलें। ३ ।
नामा जपे नाम मंत्र। आणिक नेणे नाना शास्त्र।
रामनामे नित्य वक्त्र। हरी रंगें रंगलें। ४ ।

१३९०. राम म्हणतां रामचि होसी। भाक घेई मजपाशी। १ ।
लवण समुद्रीं जागा मागे। तेंहि समुद्र झालें अंगे। २ ।
वात दीपासंगें गेली। तेहि दीप अंगे झाली। ३ ।
नामा सांगे भाविक लोकां। नाम घेतां राहूं नका। ४ ।

१३९१. अवचट देह लाधला प्राणिया। भक्तिवीण वांयां गेला जाण। १ ।
धिक् त्यांचे जिणें जन्मला कासया। जरी पंढरिराया विसरला। २ ।
रामनामी रत नव्हेचि बापुडें। जननिये सांकडें घातलें तेणें। ३ ।
ऐसा जन्म नको नको गा श्रीरामा। म्हणे तुझा नामा विष्णुदास। ४ ।

१३९२. रामनाम म्हणतां संसाराचें भय। म्हणती त्याच्या होय जिव्हे कुष्ट। १ ।
अमृत सेवितां कैंचें ये मरण। जाणती हे खूण अनुभवी। २ ।

ज्याची एकवृत्ति रामनामीं प्रीती । असतां कैसे होती गर्भवास । ३ ।
नामा म्हणे नामीं दृढ भाव धरा । आत्महित करा जाणते हो । ४ ।

१३९३. उदास भरण खळ बुद्धीसी कारण । त्याचें परिहरण रामनाम । १ ।
कामसंदीपन दोषआचरण । त्याचें परिहरण रामनाम । २ ।
दुर्वासना गहन दुर्बुद्धि आचरण । त्याचें परिहरण रामनाम । ३ ।
नामा म्हणे कारण संसारतारण । जरी मनीं निधान रामनाम । ४ ।

१३९४. मी म्हणतां अहंता होईल पूर्णता । भजन सर्वथा न घडे येणें । १ ।
आपुलें आपण विचारावें धन । हरि हाचि पूर्ण भजें कां रे । २ ।
हेंचि भजन थोर करीं निरंतर । नाम हें सधर मनें गिळी । ३ ।
नामा म्हणे अपार नाम पारावार । श्रीराम सुंदर जप करीं । ४ ।

१३९५. भवसिंधूचा पारा तरावयालागीं । साधन कलियुगीं आणिक नाहीं । १ ।
अहर्निशीं नाम जपा श्रीरामाचें । जें सकळ धर्मांचे मुगुटमणि । २ ।
न चले वर्णाश्रम धर्म आचरण । न घडे व्रत दान तप कोणा । ३ ।
नव्हे तिर्थाटन पुराण श्रवण । नव्हे ब्रह्मज्ञान शास्त्रबोध । ४ ।
नव्हे ध्यान स्थिती भावेंविण वोजा । न घडे देवपूजा एकनिष्ठ । ५ ।
नामा म्हणे नाम राघोबाचें गाता । ब्रह्म सायोज्यता घर रिघे । ६ ।

१३९६. राम हेंचि स्नान राम हेंचि ध्यान । रामें घडे यज्ञ कोटी देखा । १ ।
न लगती साधनें नाना मंत्र विवेक । रामनामीं सुख रंगीं कारे । २ ।
नामा म्हणे नाम हेंचि वचन आम्हां । नित्य ती पौर्णिमा सोळा कळी । ३ ।

१३९७. शंभु उपदेशी भवानिसी । रामनाम जपे मानसीं । १ ।
दोन्हीं अक्षरें रसाळें । महा पातकां करी निराळें । २ ।
बीजमंत्र रामनाम । फळ शतकोटी रामायण । ३ ।
नामा विनवितो रघुनंदना । विनंति परिसा दशरथनंदना । ४ ।

१३९८. म्हणा श्रीराम जयराम । भवसिंधु तारक नाम । १ ।
नाम पतीत पावन । नाम जिवाचें साधन । २ ।
नाम शिवाचें ध्यान । नाम नारदा गायन । ३ ।
नामा म्हणें हरीचें नाम । नाम तारक परब्रह्म । ४ ।

१३९९. जयासी लागली रामनामीं गोडी । त्यानें केली प्रौढी परमार्थाची । १ ।
कलि माजी नाम सुलभ सोपारें । यालागीं आदर नामीं धरा । २ ।
आणिक साधनें आहेती उदंड । साधितां वितंड कष्ट तेथें । ३ ।
सोंवळें ओंवळें उंच नीच वर्ण । नाहीं येथें गुणदोष कांहीं । ४ ।
नामा म्हणे सर्व सिद्धांतांचा भाव । प्राणियांचे दैव कोण जाणे । ५ ।

१४००. तोडीं हें बीरडें मोह ममता आधीं । विषयबाधा व्याधी गुंफों नको । १ ।
असे घराश्रमीं भजे सर्वांभूतीं । मी माझें पुढती म्हणों नको । २ ।
तूं तंव लटिका आलासी कोठुनि । मी माझें म्हणोनि म्हणतोसी । ३ ।
नामा म्हणे मूळ राम परब्रह्म । जगाचा विश्राम त्यासी भजें । ४ ।

१४०१. एकचि क्षरलें एकचि देखिलें । ब्रह्म हें संचले हरिनामें । १ ।
एक एकाकार सर्वही आकार । राम हा साकार सर्वांघटीं । २ ।
असोनि निराळा सुमनाचा वास । तैसा हृषिकेश जिवां सकळां । ३ ।
नामा म्हणे सुमन कळिकाळें एक । तेंचि निजसुख घेईं जना । ४ ।

१४०२. भावेंचि भजन जनीं जनार्दन । नित्य हें वचन रामनाम । १ ।
खुंटतील योनी तुटेल यातना । भक्ति नारायणा पावेल तुझी । २ ।
स्मरें सदा का रे न लगती पाल्हाळ । वसिजे गोपाळ सर्वांभूती । ३ ।
नामा म्हणे ब्रह्म सर्व हरी । येकु चराचरीं जनार्दन । ४ ।

१४०३. नाम एकचि तारक । रामनामें शुद्ध मुख ।
येणें उद्धरती तिन्ही लोक । कुळांसहित वैकुंठ । १ ।

धन्य धन्य तें कुळ । रामनामें नित्य निर्मळ।
जो उच्चारी सर्वकाळ । धन्य जन्म तयाचा। २ ।
एक हरी एक तत्त्व । तेथें धरोनियां शुद्ध सत्व।
नाना काय करिसी कवित्व । राम नाम उच्चारीं। ३ ।
नामा जपे नाम मंत्र । हातीं न घे आणिक शस्त्र ।
रामकृष्ण हें वक्त्र । उच्चार इतुकेंचि पुरे आम्हां । ४ ।

१४०४. अखंड मुखीं रामनाम । धन्य तयाचाचि जन्म ।
स्नान संध्येसी नेम । तो पुरुष महापवित्र। १ ।
धन्य धन्य तयाचा जन्म । रामार्पण अवघें कर्म ।
तोचि तरला हाचि नेम । रामकृष्ण उच्चारणीं। २ ।
अनंत जन्मांचें सांकडें । तेणेंचि उगविलें कोडें ।
जप तप येणें नावडे। रामकृष्ण उच्चारणीं। ३ ।
नामा म्हणे नाममात्रें । अवघीं निवारली शस्त्रें ।
रामकृष्ण नाम वक्त्रें । उच्चारी तो धन्य । ४ ।

१४०५. सुंदरनामें सुखधामे श्रीरामाचीं । शंकर राजा हा गोडी जाणे त्यांची।
टळेल पीडा पापिया यमदुताची । १ ।
रसने रंगें या राघवाचे नामे । मिथ्या चाळा कां करिसी रिकामे ।
रघुपती स्मरतां तूं निवसी अंतर्यामीं । २ ।
किती करीसी या विषयाचा सोस। नामें तरले धर नामीं विश्वास ।
रगी रंगला नामया विष्णुदास। ३ ।

संत नामदेवकृत प्रभु रामचंद्रांची आरती

१४०६. श्रीराम जयराम जयजय राम, श्रीराम जयराम जयजयराम।
आरती ओवाळु, आरती ओवाळु पाहु सुंदर मेघशाम । धृ०।

आकाशी धरिले ठाण (मेघवर्ण, श्यामवर्ण) हाती धनुष्य बाण, हाती
धनुष्य बाण मारुति पुढे उभे, मारुती पुढे उभे दोन्ही कर जोडून । १ ।
भरतशत्रुघ्न भाई चवऱ्या ढाळिती भाई चवऱ्या ढाळिती ।
सिंहासनी आरुढले सिंहासनी आरुढले जानकीपती । २ ।
बंधु लक्ष्मण करी सेवा रामचंद्रांची, सेवा रामचंद्रांची ।
चौदा वर्षे आहार निद्रा चौदा वर्षे आहार निद्रा तमा नाही त्यासी । ३ ।
विष्णुदास नामा म्हणे मागणे हेची देवा मागणे हेची।
अखंडीत सेवा घडो रामचंद्रांची, अखंडीत सेवा घडो रामचंद्रांची। ४ ।

१४०७. गुळ गोड न लगे म्हणावा । तैसा देव न लगे वानावा । १ ।
सेवी तोचि चवी जाणें । येरा सांगतां लाजिरवाणे। २ ।
नामा म्हणे या खुणा । तुम्ही ओळखा पंढरिराणा । ३ ।

१४०८. पाणी तें देखणें वायु तेचि शब्द । गोविला गोविंद आकारामाजीं। १ ।
प्रणव ओंकार तेचि आत्मा होती । स्वछंदे बोलती देखण्यासी । २ ।
देखणें आपण शब्द तो आपण । आपली ते खूण आपण तोचि । ३ ।
आपुला संवाद आपणचि आला । आपण विराला आपणामाजी । ४ ।
जीव तो देखणें शिव तोची शब्द । येक रूप नाद खेवण्याचे । ५ ।
अहं हें देखणें सोहं शब्द होणें । ऐक्यतेसि पाहाणें निश्चय तो । ६ ।
नामा म्हणे निश्चय सबळ । तोचि ब्रह्मगोळ नाचविता । ७ ।

१४०९. मारगी चालतां उगलें न चालावे । वाचेसी म्हणावें रामकृष्ण। १ ।
हरि बा हरि मुकुंद मुरारी । माधव नरहरि केशिराज । २ ।
ऐसा छंद वाचे सर्वकाळ जयां । नामा म्हणे तयां दोष कैंचे। ३ ।

१४१०. देवा सन्मुख दीपमाळा । कोणी भक्त हो उजळा । १ ।
तेल घाला रे फारसें । नाम म्हणा रे उल्हासें । २ ।
नामा दीपमाळा उजळी । तेणें भक्ति त्यास झाली । ३ ।

१४११. निर्वाणींची हे सांगितली खूण। कैवल्य चरण विठोबाचे। १।
वेद शास्त्र स्मृति वदती पुराणें। पाहुनि जाणणें हेंचि सत्त्य। २।
क्रिया कर्म धर्म ज्यालागि करणें। ते खूण निर्वाण हेंचि असे। ३।
जप तप अनुष्ठान कां करिजे साधन। तेंचि प्रत्यक्ष निधान हेंचि असे। ४।
नामा म्हणे मज कळलें अनुभवें। न सोडीं हे जीवें चरण तुझे। ५।

१४१२. वैष्णव तो बळी। सदाशिव चंद्रमौळी। १।
त्याचा भक्त तो रावण। मारूनि छेदिला अभिमान। २।
आणिक तो बाणासुर। छेदिला शिवासमोर। ३।
अनिरूद्धा समयीं ख्याती। केली तयाची फजिती। ४।
भस्मासुर भस्म झाला। जाळुनियां भस्म केला। ५।
मारूनियां मुक्त केले। परि ते भक्त नाही झाले। ६।
नामा म्हणे देवादिदेव। भजावया पंढरिराव। ७।

१४१३. सुख तें आपुलें चोरांशी वांटिले। पालटें घेतलें दुःख त्यांचे। १।
नित्य नवी त्याची सोसितां सोसणी। नयेचि अझोनि वीट मना। २।
ऐसा तूं निर्लज्ज पाहे आत्मघाती। कैसी तुझी खंती न वाटे तुज। ३।
लक्ष चौऱ्यांशी सोसितां यातना। भोगिसी पतना ज्यांच्यासंगे। ४।
यातें भजसी सांग पुढती कोण्या मोहें। विचारूनी पाहें तुझा तूंचि। ५।
सदा चिंतातूर होऊनि दीनरूप। संकल्प विकल्प करिसी किती। ६।
गाथिलाची छंदु नाही त्या दुराशा। भोंवसी दाही दिशा तळमळीत। ७।
इंद्रियें बापुडीं दिसती केविलवाणी। विषयालागोनि लोलिंगत। ८।
यांची तूं हे आशा करिसी निरंतरी। झालासी भिकारी कृपणाचा। ९।
झालें काळभय हाकीत टाकीत। मूढा तुझे हित कोण करी। १०।
त्रिभुवनी समर्थ बळी जगजेठी। रिघें त्याचे पाठी म्हणे नामा। ११।

१४१४. सदा पैं परिपूर्ण जयाचें रूपडें। तेथेंचि माजीवडे मन करी। १।
होईल उद्धार सुटेल संसार। सर्व मायापूर दुरी होय। २।
कंटाळा कायेचा दुरावा मायेचा। हेंचि जप वाचा स्मरे राम। ३।
नामा म्हणे करी सर्व हरी हरी। राम हें उत्तरीं वाखाणी पां। ४।

१४१५. नित्य नेम आम्हां चिंतन श्रीरामा। आणिक त्या नेमा नेघों नेघों। १।
वळघलों हरि भूत भाव निर्धारी। दिसे चाराचरी हरिरूप। २।
जें जें पडे दृष्टी आणिक नाहीं सृष्टी। हरिरूपी भेटी हेंचि दिसे। ३।
नामा म्हणे विठ्ठल सर्वाभूती आहे। आणिक उपाय न लगती। ४।

१४१६. एके हातीं टाळ एके हातीं दिंडी। म्हणा वाचा उदंडी रामनाम। १।
श्रीहरीसारिखा गोसांवी पै चांगु। फेडिला पैं पांगु जन्मांतरीचा। २।
ऐसें नृत्य करी वेडे बागडें। वदन वांकुडें करूनियां। ३।
चुकलें पाडस कुरूंगिणी गिवसिती। तैसा हृषिकेशी न्याहाळी तूं तें। ४।
धेनु पान्हाय हुंबरे वत्सातें। तैसा वोरस तूं तें केशिराज। ५।
नामा म्हणे इतुकें न करवे निर्दैवा। तरी वाचेसि केशवा उच्चारी पां। ६।

१४१७. क्रिया कर्म धर्म तिहीं केलें सांग। जिही पांडुरंग देखियेला। १।
ओळखोनि मनें धरिला मानसीं। उभा अहर्निशीं हृदयकमळीं। २।
निजानंदबोधें नामाचेनि छंदें। डोलती आनंदें वोसंडत। ३।
नाही देहस्मृति निमाली वासना। मावळली कल्पना भावाभाव। ४।
अखंड विदेही रजतमावेगळे। भोगिती सोहळे प्रेमसुख। ५।
त्याचिया द्वारींचा झालोंसे सांडोवा। म्हणोनि केशवा पढिये नामा। ६।

१४१८. गुण दोष त्याचे म्हणतां श्लाघिजे। निर्वासना किजे चित्त आधीं। १।
गाऊं नाचूं आम्ही आनंदे कीर्तनी। भुक्ती मुक्ती दोन्ही नको देवा। २।
मनाची पैं वृत्ति बुडे प्रेमडोही। नाठवती देहीं दुजा भाव। ३।
सगुणीं निर्गुणीं एकचि आवडी। चित्तीं दिली बुडी चिदानंदी। ४।
नामा म्हणे देवा मागणें ऐसी सेवा। द्यावी जी केशवा जन्मोजन्मीं। ५।

१४१९. तुमचें तीर्थ आम्हीं सेवावें। तेणे तें पावावें परब्रह्म। १ ।
वेश्वाकरवीं ब्रह्म म्हणवितां तुम्हीं । म्हणों जी माय आम्ही पिता तुम्ही । २ ।
तो तुमचे चरणींचा तो नाहीं आम्हां। विष्णुदास नामा नसे तेथें। ३ ।

१४२०. अवघे हो ऐका अवघे श्रवणीं। अवघेचि होऊनि एकचित्त । १ ।
वेठोबाचे नाम अवघेंचि गोमटे । विचारी नेटेंपाटें आपुल्या मनीं। २ ।
अवघी हेचि क्रिया अवघें हेंचि कर्म। अवघा हा स्वधर्म सत्त्य जाणा। ३ ।
अवघें हे सगुण अवघें हें निर्गुण। अवघें हे परिपूर्ण शुद्ध बुद्ध । ४ ।
अवघा हा आचार अवघा हा विचार। अवघा हा संसार सर्व काळ। ५ ।
अवघा जेणें दुरी ठाके भवभ्रम । निरंतर नाम गाय नामा। ६ ।

४२१. अवघी चित्तवृत्ती एकवटोनि जेणें। अवघा धरिला मनें पांडुरंग। १ ।
वघें सुख एक तयासि फावलें । अवघें सफळ झालें जन्म त्याचें। २ ।
वघीं व्रतें दानें केलीं पै तयानें । ज्याचें विठ्ठलीं ध्यान मन जडलेंसे। ३ ।
त्य विठ्ठल नाम गर्जती सप्रेम । अवघे नित्य नेम झाले त्यांचे। ४ ।
वघा इष्ट मित्र बंधु माता-पिता। केला आवडता पांडुरंग। ५ ।
मा म्हणे ऐसे अवघे संप्रदाय । मिळोनि धरा पाय विठोबाचे । ६ ।

४२२. अनुसरे त्यासी फिरों नेंदी मार्गी। राहे अंगसंगे समागमें । १ ।
मागमें असे सर्व साक्षी देव । जैसा ज्याचा भाव तैसा राहे। २ ।
ा मुखीं नाम न आळस उच्चारी। प्रीती मानी हरि हास्यमुखे । ३ ।
ळपाकीं सर्व देतील प्राणिया। नामा धरी पाया बळकट । ४ ।

४२३. नागवे कळिकाळां ब्रिदावळी पाही । तोचि लवलाहीं ध्यायिजेसु। १ ।
रण विठ्ठल चित्त पांडुरंग । नाही तया मग जन्ममरण। २ ।
पणचि नांदे भक्तांचिया घरी। आपणचि करी सर्व कृत्त्य । ३ ।
ा म्हणे तो देव पंढरीनिवास। कळिकाळासी वास पाहों नेदी। ४ ।

१४२४. भीष्मासी आपण पाडियलें रणीं । गोविंदें निर्वाणी भेटी दिली । १ ।
कर्ण विदारिला अर्जुनाच्या बाणी । गोविंदे निर्वाणी भेटी दिली । २ ।
हरिश्चंद्र वाहे डोंबाघरीं पाणी । गोविंदे निर्वाणी भेटी दिली । ३ ।
परीक्षिती बैसे मरण आसनी । गोविंदें निर्वाणी भेटी दिली । ४ ।
नामा म्हणे तुम्ही देव धरा मनीं । गोविंद निर्वाणी भेटी देई । ५ ।

१४२५. हरीस श्रवणीं घ्या वो नित्य तुम्ही । ठसावेल ध्यानीं अवघा राम जनींवनीं । १ ।
नयनीं सखा पहा कृष्ण न्याहाळुनि । प्रकाशले तेज रवि गेला लपोनी । २ ।
हरिचरणीं लावी मन दर्शन । झालिया जाती त्रिविधताप हरपोन । ३ ।
तुळसीचा सुगंध मस्तकी धरा । नामा म्हणे चरण दृढ धरा । ४ ।

१४२६. जिव्हे केशवाचें करितां कीर्तन । मिथ्या वदूं नको एक रामाविण । १ ।
म्हणऊनि हरिरंगी रंगा । नाम घेतां महापातकें जाती भंगा । २ ।
चित्तीं चिंतितां होई सद्रूप मिथ्या । विषयीं लुब्ध झालिया काय सुख । ३ ।
भजन करा तुम्ही अच्युताचें । नामा म्हणे एकचित्तें साचें । ४ ।

१४२७. पूर्ण परिपूर्ण पंढरी हे पेंठ । आपण वैकुंठ समचरण । १ ।
ऐसें कांहीं करा नाम हेंचि धरा । विठ्ठल अपारा जप करा । २ ।
करितां साधन नागवी अहंकार । विठ्ठल उच्चार पुण्य ओघें । ३ ।
नामा म्हणे घेई विठ्ठल कुळदेवो । सर्व हाचि भावो केशव ऐसा । ४ ।

१४२८. व्रत तप न लगे करणें सर्वथा । न लगे तुम्हां तीर्था जाणें तया । १ ।
आपुलेचि ठायीं असा सावधान । करा हरिकीर्तन सर्वकाळ । २ ।
न लगे तें कांहीं वर्जावें अन्न जीवन । लावा अनुसंधान हरीचे पायी । ३ ।
न लगे योग याग न लगे संगत्याग । असों द्या अनुराग हरीचे पायी । ४ ।
न लगे निरंजनी करणें वास तुम्हां । दृढ धरा प्रेमा हरीचे नामी । ५ ।
नामा म्हणे नाम दृढ धरा कंठी । तेणें देईल भेटी पांडुरंग । ६ ।

१४२९. तप थोर देखिलें संसारी। जो अखंड कीर्तन करी।
त्याच्या तपा पुढारिले हरि । हें निर्धारे जाणा हो । १ ।
धन्य धन्य विष्णुदास । ऐसा हरिनामीं सौरस।
ते पितरांसहित वैकुंठ। सर्वकाळ क्रमिती। २ ।
जप तप ज्ञान विठ्ठल। तयासी नाहीं काळवेळ।
टाळी वाजवितांचि निर्मळ । महादोष हरतील। ३ ।
जेथें रामकृष्ण उच्चार । सकळ मंत्रांत मंत्रसार ।
गांचांही वदनी शंकर। नित्य रामनाम जपतसे । ४ ।
गो हा पुंडलिकें उभा केला। आपण दृष्टिसमोर बैसला।
कीर्तनें त्रैलोक्य तारिला । स्वानंदाने पितरांसहित। ५ ।
। लगे करावे यज्ञयाग। न लगे आणिक मंत्रलाग ।
एक सेविलिया पांडुरंग । अनंत तीर्थे घडतील । ६ ।
ंचक्रोशी प्रदक्षिणा। नित्य नमस्कारी विठ्ठल चरणां।
री घडेल पृथ्वी प्रदक्षिणा। कोटीच्या कोटी अनंत । ७ ।
प्तपुरी द्वादश लिंगें । कीर्तनें डोलती लागवेगें।
से भक्त तारिले पांडुरंगे । विटेवरी उभा नीट राहोनी । ८ ।
ामा सांगे गुह्य गोष्टी । विठ्ठल तारक एक सृष्टी ।
ढरी देखिलिया दृष्टी । वैकुंठपद पाविजे। ९ ।

४३०. तुझिया नामें घननीळा। मुक्ती दिधली अजामेळा।
रणीं उद्धरिली शिळा। स्मरण मात्रें केलिया। १ ।
मकृष्ण केशव विठ्ठल वाचे उच्चारा। तेणें हरती महापातकें ।
मुक्ती देई अवधारा। २ ।
मन्यु बाळक तान्हें । त्यानें मांडिलें निर्वाण।
ाचें ऐकोनि नाम स्मरण । क्षीरसागर दिधला । ३ ।
रण्यकश्यप दैत्य बळी। त्यानें पुत्र गांजिला छळी।
त्वां सोडविला वनमाळी। स्मरण मात्र केलिया । ४ ।

द्रौपदी सभेसि आणिली। नग्न करू आरंभिली।
तिसि वस्त्रें पुरविली। स्मरण मात्र केलिया। ५ ।
ऐसा कृपाळू अनंत। तो तुम्ही स्मरा हृदयांत।
अंती देईल मुक्तिपंथ। विष्णुदासनामा म्हणे। ६ ।

१४३१. धीर धरीं सत्य हें तो नारायण। शुद्ध आचरण न सांडावे। १ ।
लौकिकाची कांही न धरावी लाज। हेंचि निज काज साधावे तें। २ ।
दंभ अभिमान सर्व त्यजोनियां। शरण त्या सखिया जावें आता। ३ ।
निंदा करिती तो मानावा आदर। स्तुति तें उत्तर नायकावे। ४ ।
न धरावी चाड मानसन्मानाची। आवडी भक्तिची रूढवावी। ५ ।
नामा म्हणे हेंचि रूढवावे मानसीं। क्षण एक नामासी विसंबूं नये। ६ ।

१४३२. जंव हंस काया नव जाय सांडोनि। तंव घेई ठाकोनि रामनाम। १ ।
अंत काळवेळीं तुझें नव्हे कोण्ही। मी माझें म्हणवुनि भुललासी। २ ।
राहें निरंतर राघवाचे द्वारीं। तेणें भवसागरीं तरसी बापा। ३ ।
नवमास मायें वाहिलासि उदरीं। आस केली थोरी होशील म्हणोनि। ४ ।
स्तनपान देऊनि मोहें प्रतिपाळी। तेहि अंतकाळी दूर ठाके। ५ ।
सर्वस्व स्वामिणी म्हणवीतसे कांता। तेहि केश देतां रडतसे। ६ ।
म्हणे म्यां मेल्याचें सुख नाहीं देखिलें। तेणें तंव पाळिलें अर्थे प्राणें। ७ ।
गाई घोडे म्हैसी आणिक त्या दासी। धन त्वां सायांसी मेळविले। ८ ।
तुझिया धनाला पार नाही लेखा। एकलाचि मूर्खा जासी अंतीं। ९ ।
हातींच्या मुद्रिका कानींचे ते नग। करोनि लगबग काढिती वेगीं। १०।
अंगींची लुगडीं फेडोनियां घेती। तुज बांधोनियां नेती यमदूत। ११।
भूमिभार झाला म्हणती वेग करा। नातळती शरीरा इष्ट मित्र। १२।
स्मशाना नेऊनि भडाग्नि देऊनि। येती परतोनि सकळ जन। १३।
एकलेंचि येणें एकलेंचि जाणें। पहा दृढ ज्ञानें विचारोनि। १४।

पापपुण्य दोन्ही अंतींची सांगाती। येरें तीं राहती जेथिंचीं तेथें। १५।
ऐसा हा संसार माया वेष्टियला। म्हणोनि दुऱ्हाविला योगीजनी। १६।
विष्णुदास नामा विनवीतसे तुम्हां। झणीं परब्रह्मा विसरूं नका। १७।

१४३३. जड हेंचि खळे आयुष्याची रासी। काळ माप उसी मवीतसे। १।
माप तें लागलें माप तें लागलें। माप ते लागलें झडा झडा। २।
मनोमय साक्ष माणिकाप्रमाणे। तूंचि नारायण काळ खंडी। ३।
नामा म्हणे जावें शरण केशवा। सळेचा जो ठेवा न पवसी। ४।

१४३४. अतिथी आलिया द्यावें अन्नदान। अर्पी जीव प्राण परमार्थी। १।
तोचि एक नर श्रीहरिसमान। करी दुजा कोण नाही ऐसा। २।
दीनासी सन्मान करितां आदर। त्याच्या उपकारा पार नाही। ३।
नामा म्हणे ऐसे असावे भाविकां। सर्वांभूती देखा ऐक्य पाहे। ४।

१४३५. भूमिदानें होसी भूमिपाळु। कनकदानें कांति निर्मळु।
चंदनदानें सदा शीतळु। जन्मोजन्मीं प्राणिया। १।
अन्नदानें दृढायुषी। उदकदानें सदासुखी।
मंदिरदानें भुवनपालखी। सुपरिमळु उपचारां। २।
वस्त्रदाने सुंदरपण। तांबुलदानें मनुष्यपण।
गोपीचंदने ब्राह्मणपण। अतिलावण्य सुंदरता। ३।
जे वृक्ष लाविती सर्वकाळ। तयावरी छत्रांचे झल्लाळ।
जे ईश्वरीं अर्पिती फळ। नानाविध निर्मळ। ४।
ऐशा दानाचिया पंक्ति। वेगळाल्या सांगों किती।
एका ध्यारे लक्ष्मीपति। विष्णुदास नामा म्हणे। ५।

१४३६. निंदील हें जन सुखें निंदूं द्यावें। सज्जनीं क्षोभावें नये बापा। १।
निंदा स्तुति ज्याला समान पैं झाली। त्याची स्थिती आली समाधीला। २।

शत्रुमित्र ज्याला समसमानत्वें। तोचि पै देवातें आवडला। ३ ।
माती आणि सोनें ज्या भासे समान। तो एक निधान योगीराज। ४ ।
नामा म्हणे ऐसे भक्त जे असती। तेणें पावन होती लोक तिन्ही। ५ ।

१४३७. एक तत्व त्रिभुवनीं। दुसरें न धरी तूं मनीं। १ ।
म्हणे कां नरहरी नारायण। मग तुज गांजील कोण। २ ।
दोन मनीं जरी तूं धरिसी। तरी वांयां दंडिला जासी। ३ ।
त्रिविध भक्ति चराचरीं। तयामाजिल एक तूं करीं। ४ ।
चहूंवेदीं जें बोलिले। तें तूं करीं बा उगलें। ५ ।
पंचइंद्रियांचा संग। त्यांचा नको करूं पांग। ६ ।
साहि चक्रीं मन पवन। तेथें नव्हे आत्मनिधान। ७ ।
सप्तस्वरीं करीं कीर्तन। आणिक न लगेरे साधन। ८ ।
अष्टहि गुणीं सात्विक पूजा। भावें भजा गरूडध्वजा। ९ ।
नवहि द्वारें दंडिती। पुनरपि कोठें कैंचि भक्ती। १०।
दाही दिशा अवलोकितां। दिवस गेले मोजितां। ११।
अकरा रूद्र ज़ाले जरी। तरी एकचि श्रीहरि। १२।
बारा मास आणि पक्ष। व्यर्थ जाती दे तूं लक्ष। १३।
तेरा गुणांचे तांबूल। समर्पावें पूगीफळ। १४।
चौदा भुवनें ज्याचे पोटीं। त्याचें नाम धरा कंठी। १५।
पंधरा दिवसां एकादशी। करा जागर उपवासी। १६।
षोडश उपचारें पूजा। भावें भजा गरूडध्वजा। १७।
सत्रावी जीवनकळा। तिचा घे कां रे सोहळा। १८।
अठरा पुराणें वाणिती। निरंतर कृष्ण कीर्ति। १९।
म्हणे विष्णुदास नामा। शरण जावें पुरूषोत्तमा। २०।

१४३८. हरिनामीं उदास तो पतित निष्ठुर। तया यमकिंकर गांजितील। १ ।
तोचि हरिचा दासु नामीं ज्या विश्वासु । तया गर्भवासु नाहीं नाहीं। २ ।
मार्ग सांडोनियां आडमार्गे जाती। ते व्याघ्रा वरपडे होती क्षणामाजी। ३ ।
नामा म्हणे जिंहीं नामीं आळस केला । तो येवोनि गेला व्यर्थ एक। ४ ।

१४३९. दाही दिशा फेरे कष्टविसी सैरा। किती येरझारा कल्पकोटी। १ ।
विठ्ठलाचे नामीं दृढ धरीं भाव। येर सांडीं वाव मृगजळ । २ ।
भुक्ति मुक्ति सिद्धी जोडोनियां कर। करिती निरंतर वोळगण। ३ ।
नामा म्हणे मना मानी पैं विश्वास। मग तुज गर्भवास नव्हे नव्हे। ४ ।

१४४०. सांडीं सांडीं पसारा विषयाचा चारा। विठ्ठल विठ्ठल मोहरा वोळंगे वेगीं। १ ।
होईल तुझें हित होसिल पूर्ण भरित। सर्वांभूतीं हित हेचि दया। २ ।
वोळंगे विठ्ठलरूपा मार्ग हाचि सोपा। विषयाच्या खेपा तुटतील। ३ ।
नामा म्हणे केवळ आम्हां नित्य काळ। दिननिशी पळ विठ्ठल देव। ४ ।

१४४१. व्यर्थ कां हव्यास करिसी परोपरी। नाम निरंतरी न म्हणा कां रे। १ ।
आयुष्य जाईल क्षणांत सरोन। पावसी पतन कुंभिपाकीं। २ ।
नाम संकीर्तन नाइके स्वभावें। प्रत्यक्ष तें शव जगामाजी। ३ ।
नामा म्हणे ऐसे गेले बहुतेक । सांगे सकळिकां हेंचि आतां। ४ ।

१४४२. मूषक हव्यासें चालूनि भूमीतें। मांजर तयातें टपतसे। १ ।
ऐसा तुज काळ टपे वेळोवेळां। वेगीं त्या गोपाळा शरण जाई। २ ।
भानुचेनि मापे आयुष्य जे चळे। ओसरे अवचितां डोळे झांकी। ३ ।
नामा म्हणे का रे निश्चिंती हे मूढा। हरी नाम गोडा सेवीसीना। ४ ।

१४४३. पवित्र आणि पारिकर। उभविलें मंदिर।
दीपेंविण मनोहर। शोभा न पवे। १ ।
श्यामअंगीं तरूणी। सुंदर होय रमणी।
पुरूषावीण कामिनी। शोभा न पवे। २ ।

द्रव्येवीण नर। जरी जाहला सुंदर।
तो त्याविण चतुर। शोभा न पवे। ३।
योगिया आणि कठीण। इंद्रिया नाहीं दमन।
षट्कर्मेवीण ब्राह्मण। शोभा न पवे। ४।
नामा म्हणे सुंदरा। रखुमादेवीवरा।
तुजवीण दातारा। शोभा न पवे। ५।

१४४४. न फिटें हें ओझें मायेचा गुंडाळा। एका तूं गोपाळा शरण जाई। १।
तुटेल बिरडें सुटेल हा मोह। केशवींच भाव असो देणें। २।
कईंचे हे क्लेश उदासीन वांयां। भजन यादवराया हेंचि सत्य। ३।
नामा म्हणे सुफळ भजनचि करीं। सर्वांभूतीं हरि भजनभावो। ४।

१४४५. कल्मष हरती नामें जयाचेनि। तें विसरोनि काय करावें। १।
संसारतारक विसांवा हरि। गर्भवास मुरारी चुकवी तो। २।
बाह्या उभारोनि घेतां राम नामा। नामा म्हणे होसी केशव परमात्मा। ३।

१४४६. देवो देवी बोले तूं जीवन भातें। मेहुडें दुभतें जना यया। १।
तैसें मनी करा भजनभाव धरा। विषयपसारा टाका वेगीं। २।
उपावो न लगे दया ते धरावी। आपुली म्हणावी माय जगीं। ३।
नामा म्हणे बाप विठ्ठल तो आमुचा। कुळदेव साचा पुरातन। ४।

१४४७. स्वप्नींचिया परी देखिसी अभ्यास। न धरीच विश्वास चित्त तुझें। १।
वांझेचिया स्तनीं अमृताची धणी। मृगजळ पाणी तान्हा बोले। २।
तरी प्रेमावीण फळती क्रियाकर्म। हातां येतीं वर्मे विठोबाची। ३।
दृष्टीतें देखणें श्रवणीं ऐकणें। मनाचें बैसणें एक होय। ४।
नामा म्हणे तरीच विठो येऊन भेटे। काया पालटे कैवल्य होय। ५।

१४४८. गौळियाचे घरीं कैवल्याचे दानी। परब्रह्म अंगणी क्रीडतसे। १।
ऐसें कांही करा आलेनो संसारा। जेणें जोडे सोईरा पांडुरंग। २।

करितां त्याचें काज मनीं न धरीं लाज । म्हणे हे शरण मज सर्वभावे। ३ ।
राखे बळिचें द्वार पाहे त्याची वास। म्हणे हा माझा दास अंतरंगु। ४ ।
गोळियांचें उच्छिष्ट मनीं न धरि वीट । आवडी निकट गोपाळांची। ५ ।
तरीच क्रिया कर्म केलें होय सफळ । जरी हृदयीं गोपाळ येऊनि राहे। ६ ।
येरी ते मायावी जग भुलवणी । नित्य विभांडणी सर्वभावें । ७ ।
नामा म्हणे ऐसे संतांचिये सोई। विठोबाचे पायीं मन ठेवीं । ८ ।

१४४९. ब्रह्म ते ब्राह्मण श्रुतीचें वचन। सर्व नारायण सर्वांभूतीं। १ ।
चहूं शिक्षा जनीं गुरू चालू वर्ण। प्रत्यक्ष पुराणें साक्ष देती। २ ।
हेळसुनी निंदी दुरावी ब्राह्मणा । सभेमाजी जाणा दुऱ्हाविती। ३ ।
त्याचें पाप नाहीं खंडण सर्वथा। म्हणोनि अनंता भय वाटे। ४ ।
कोपला प्रहार ब्राह्मणा मारिला । लक्ष वेडावलीं भूषण त्या। ५ ।
क्रोध अग्नि ज्वाळा झगटती जेथें। न उरती तेथें काडिमात्रें। ६ ।
उगेंच ब्राह्मणा सांबें छळियेलें । सर्व शांत झाले आपोआप । ७ ।
अपेक्षिती कोण्ही तेंचि तें होतें। न बोलावे येथें बोल कांही । ८ ।
अग्नीसी लहान थोर न म्हणावा। पडे परिस्वाहा सर्व कांही। ९ ।
मार्कंडेय बुद्धि छळूनि ब्राह्मण । आयुष्य तें उणें होय माझें । १० ।
ब्राह्मणाचें वीर्य मातंगीचे पोटीं । त्याचि एका गोष्टी आशिर्वाद । ११ ।
आयुष्याचे कल्प सात चौदा होती । ऐकोनि विश्रांति कीर्तनानें । १२ ।
धन गोत वित्त स्त्रिया आणि पुत्र । सर्व व्हावें हित ब्राह्मणातें। १३ ।
कुळक्षयो व्हावे ऐसें वाटे जीवा। ब्राह्मणासीं दावा नको बापा। १४ ।
नामा म्हणे ऐसे धन्य ते ब्राह्मण । धरिले चरण माथां त्यांचे । १५ ।

१४५०. भक्त विठोबाचे भोळे। त्याचे पायीं ज्ञान लोळे। १ ।
भक्तिवीण शब्दज्ञान। व्यर्थ अवघें तें जाण। २ ।
नाहीं ज्याचे चित्तीं भक्ति। जळो तयाची व्युत्पत्ति । ३ ।
नामा म्हणे ऐसें जाण । नाहीं भक्तासी बंधन । ४ ।

१४५१. पिता शिकवी पुत्रासी। नको जाऊं बापा हरिकथेसी।
तेथें पांचा तोंडांची विवशी। ते वैष्णवें आणिली आहे। १।
तिचिया गळां रूंडमाळा। अंगी स्मशानींचा उधळा।
कंठीं सर्पाचें हळाहळ। गजचर्म पांघुरलें। २।
नको जाऊं बापा तेथें। मागुता न येशीं रे येथें।
जे जे पाहूं गेले तियेतें। ते आले नाहीं मागुते। ३।
चंद्र पाहों गेला तियेसी। ओढूनि बांधिला भाळेसी।
तैसा पडसी अभरंवशी। मग मुकशी संसारासी बापा। ४।
वारितां वारितां ध्रुव गेला। तो नेऊनि अढळपदी घातला।
बळीस देशवटा दिधला। तो घातला पाताळी। ५।
नारदा दिधली कांसवटी। हनुमान केला हिंपुटी।
रूक्मांगदाची वैकुंठी। नगरी नेऊनि घातली। ६।
तिचें वैष्णव लहाणें। कळों नेदिती आपुलीं विंदानें।
हरिकथारंगी नाचणें। नामकल्लोळी। ७।
तीस दहा हात अकरा डोळे। ती किती काळाची न कळे।
भयानक श्रीमुख कमळें। हातीं घेऊनि हिंडतसे। ८।
भस्म डौर त्रिशूळ हातीं। ते न वर्णवे वेदश्रुतीं।
तीसी नाहीं कुळ याती। आपपर ते कैचें। ९।
ते वेदशास्त्रां अगोचर। ती सर्वे असे एक ढोर।
कोठें न मिळेच बिढार। म्हणोनी स्मशांनी वसतसे। १०।
ऐसी ती थोर लांव। तिसी गांव ना शीव।
कोठेंचि न मिळे ठाव। म्हणोनि समुद्रीं वसतसे। ११।
तेथें सर्पाचें अंथरूण करी। निद्रा उदका भीतरीं।
तया वैष्णवा माझारीं। निरंतरी वर्ततसे। १२।

सांगेन ते परियेसीं । आहे ती संत महंतापाशीं ।
आणि हरिकथेसी । बैसली असे । १३ ।
म्हणवोनी विश्वासें तूं जासी । मुकसी आपल्या संसारासी ।
नामा विनवी श्रोतयांसी । हें बोलणें वेदांचें । १४ ।

१४५२. ऐसा अज्ञापी भक्तांसी आपण । त्यागा अभिमान तुम्हीं जाणा । १ ।
जाणावें प्रत्यक्ष स्वरूप सगुण । सर्व नारायण तोचि दिसे । २ ।
दिसे गोपाळांसी गोपिकांसहित । आनंदे डुल्लत म्हणे नामा । ३ ।

१४५३. भक्तांची आवडी मोठी त्या देवासी । सद्भक्तिप्रेमासी लांचावला । १ ।
काय सांगूं आतां तयाचें कौतुक । जेथें ब्रह्मादिक स्तब्ध ठेले । २ ।
गज आणि गणिका भिल्लिणी कुंटिणी । नेल्या त्या विमानीं बैसवोनि । ३ ।
अजामीळ खळ कोळी तो वाल्मिक। तारिले अनेक एकसरां । ४ ।
धर्माचिये घरीं उच्छिष्टें काढी । जाहला बराडी देवराव । ५ ।
नामा म्हणे कांहीं मागेना तो देव । मुख्य पाहे भाव दृढ त्याचा । ६ ।

१४५४. नित्य प्रेमाचें पेटें बांधीं माझे पोटीं । उतरीं जगजेठी पैलपार । १ ।
निरेभिवरे ऐक्य तीरीं । कां पद्माळा पंढरपुरीं । २ ।
केलिया रविवारीं आंघोळी । महा दोषां होय होळी । ३ ।
पाप जाईल जन्माचे । पद पावाल अच्युताचें । ४ ।
म्हणाल बोलणें कोणाचें । नामया स्वामी केशवाचें । ५ ।

१४५५. हवा हवा म्हणताती श्रुति । परि त्या नेणती भुललीया । १ ।
तुझिया रूपा नेणती अगा कमळापती । बाळक म्हणती गौळियाचें । २ ।
विष्णुदास नामयानें दावियेल्या खुणा । पंढरीचा राणा श्रीविठ्ठल । ३ ।

१४५६. निर्गुण सगुण नाहीं ज्या आकार । होऊनि साकार तोचि ठेला । १ ।
जळीं जळगार दिसे जैशा परी । तैसा निराकारी साकार हा । २ ।

सुवर्ण कीं धन धन कीं सुवर्ण। निर्गुणी सगुण ययापरी। ३ ।
ऐसा पूर्णपणें सहजीं सहज। सखा केशिराज प्रगटला। ४ ।
पांडुरंगी अंगें सर्व झालें जग । निववी सर्वांग नामा म्हणे । ५ ।

१४५७. आपणची कर्ता आपणची मित्र। आपण सर्वत्र हरी झाला । १ ।
साधन साधितां हरि दिसे पूर्ण । प्रपंच हें भान न देखें डोळां। २ ।
किमर्थ हें टवाळ मायामोह जाळ। वांयांच पाल्हाळ कोरडे करी । ३ ।
नामा म्हणे सखोल विठ्ठल पूर्ण बोल। उच्चारितां मोल नलगे कांही। ४ ।

१४५८. देख देख देख पैल पैल । उभा असे पैल विटेवरी। १ ।
खोळ बुंथीचा आकारू झळके पीतांबरू । सौभाग्य सुंदरू विठ्ठल देव। २ ।
दान दीक्षा गुरू नामया दातारू । धरावया नागरू केशिराज। ३ ।

१४५९. काष्ठीं अग्नी असे प्रगटे नयनीं । काष्ठींही असोनी वेगळाची। १ ।
तैसें निर्धारितां असे पैं सकळां। दावितां निराळा पांडुरंग । २ ।
तरू बीजीं जैसें सर्व व्यापक असे । जळाविण नसे फळ पहा कीं । ३ ।
नामा म्हणे बीज नासिलें तें भोग। तूंचि पांडुरंग आम्हांसाठी। ४ ।

१४६०. अमराचें ठेवणें विश्वाचें जीवन। सौभाग्य लावण्य रखुमाईचें। १ ।
धन्य गौळियां जीणें कृष्ण बाळपण । यशोदानंदन क्रीडा करी । २ ।
अंगें स्थूलपणे ब्रह्म खेळा येणें। लीला सामावणें रोमरंध्रीं । ३ ।
विष्णुदास नामा दैवेंची लाहाणें । ज्या घरीं खेळणें परब्रह्म। ४ ।

१४६१. काळा गे दादुला पाहतां आकळू। तो झाला गोवळू नंदाचा गे। १ ।
काळा गे दादुला काळा गे दादुला। पंढरीं पहा चला विठ्ठल गे। २ ।
काळा म्हणोनी पाहों गेलों जवळां । सुनीळू सांवळा दिसतसे। ३ ।
नामा म्हणे सर्व भक्षितो हा काळु । भक्तांचा कृपाळु श्रीविठ्ठल । ४ ।

१४६२. केशव आराध्य देवाचाही देव। पंढरीचा राव पांडुरंग। १ ।
पांडुरंगाविण नाही त्रिभुवनीं। भोळा चक्रपाणि वांचूनियां। २ ।
नामा म्हणे ध्यानीं ध्यावें विठोबासी। अखंड मानसीं भजा देवा । ३ ।

१४६३. उपमन्यु बाळा स्थापी क्षीरसिंधु। अनाथाचा बंधु नारायण। १ ।
तुझें नाम मुखीं जपे सर्वकाळ। दिधलें अढळपद त्यासी। २ ।
अनेक वृत्तांत काय सांगों देवा। अन्याय केशवा कोण मानी। ३ ।
नामा म्हणे तैसें मी नाहीं मागत। ऐकोनियां मात आलों जन्मा । ४ ।

१४६४. चंद्र तारांगण नैऋति भास्कर। तटस्थ निर्धार ब्रह्मादिक। १ ।
ब्रह्मादि सकळ भजनीं तत्पर। तेव्हां हरिहर नाचतसे । २ ।
कृष्ण विष्णु नाम अच्युत अनंत। सगुण निश्चित स्मरा वेगीं। ३ ।
नामा म्हणे नको उदंड सायास। तोडीं भवपाश रामनामें । ४ ।

१४६५. कां करीसी हव्यास इंद्रियांचा सोस। वांयां कासावीस कोण्या काजें। १ ।
सर्वहि लटिकें माया मोहबंधन। सत्य हे निधान विठ्ठल एक। २ ।
उगवेल प्रपंच सर्व हें आहाचें। रामकृष्ण वाचे बांध जिव्हे । ३ ।
नामा म्हणे करणी करावी पैं ऐसी। जेणें त्या विठ्ठलासी पाविजेसा। ४ ।

१४६६. धिग् तो ग्राम धिग् तो आश्रम। संत समागम नाहीं येथें । १ ।
धिग् ते संपत्ति धिग् ते संतति। भजन सर्वांभूती नाहीं जेथें। २ ।
धिग् तो आचार धिग् तो विचार। वाचे सर्वेश्वर नाहीं जेथें। ३ ।
धिग् तो वक्ता धिग् तो श्रोता। पांडुरंग कथा नाहीं जेथें। ४ ।
धिग् तें गाणें धिग् तें पढणें। विठ्ठल नाम नाणे नाहीं जेथें। ५ ।
नामा म्हणे धिग् धिग् त्यांचें जिणें। एका नारायणें वांचूनियां । ६ ।

१४६७. अभ्यासिले वेद झाला शास्त्रबोध। साधिल्या विविध नाना कळा। १ ।
प्रेमाचा जिव्हाळा जंव नाहीं अंतरीं। तंव कैसा श्रीहरि करील कृपा। २ ।
हित तें आचारा हित तें विचारा। नामीं भाव धरा जाणतेनो । ३ ।

प्रसंगी पुराणें ऐकिलीं श्रवणीं। त्यांतील कोण मनीं धरील अर्थ। ४ ।
काय तें सांडिले काय तें मांडिलें। काय तें दंडिलें प्रवृत्तीसी। ५ ।
अनंत ह्या मूर्ति पाहिल्या लोचनीं। त्यांतील कोण ध्यानीं प्रतिबिंबली। ६ ।
स्वप्नींचिया परी देखसी अभ्यास। न धरीच विश्वास चित्त तुझें। ७ ।
वांझेचिये स्तनीं अमृताची धणी। मृगजळ पाणी तहानावोलें। ८ ।
तरी प्रेमेविण कळती क्रियाकर्मे। हाती येतीं वर्मे विठोबाची। ९ ।
दृष्टीचें देखणें श्रवणींचे ऐकणे। मनाचें बैसणें एक होय। १०।
नामा म्हणे तरी विठो येऊनि भेटे। कायाच पालटे कैवल्य होय। ११।

१४६८. नित्य सर्वगत अखंड सगुण। केशवाचे ध्यान करी ब्रह्मा। १ ।
ब्रह्मा सर्वकाळ सांगे साधूपासीं। आणिक हें शेषी तेंचि मानी। २ ।
मनीं जो मानसी नामामृत सार। सेविती सादर नामा म्हणे। ३ ।

१४६९. रकार मकार बांधी कारे तुळी। तापत्रय होळी होऊनि जाय। १ ।
गोविंद मुकुंद हरि परमानंद। केशव छंद नित्य वाचे। २ ।
जपे जगद्बंधु हरिकथा छंदु। विघडे भवबंधु येणें मात्रें। ३ ।
नामा म्हणे केशव न करी निर्वाण। माझा अभिमान आहे त्यासी। ४ ।

१४७०. न लगती कथा व्युत्पत्ति उलथा। वाउग्या चळथा ग्रंथांचिया। १ ।
हरि हरि भजन जनीं जनार्दन। सर्वत्रीं समान भूतदया। २ ।
भावेचि भजावें हरीतें पुजावें। नित्य हें सेवावें रामनाम। ३ ।
नामा म्हणे गोड नको तें हे वाड। विठ्ठलाचे वेड इतुकें पुरे। ४ ।

१४७१. मंत्रांचा पै मंत्र हरी हरी उच्चार। न लगे तो विचार करणें कांहीं। १ ।
सुफळ नाम गाढें वाचेसी उच्चारूं। केशव हाचि करूं सर्वांभूती। २ ।
नाहीं यासी पतन न होईल बंधन। नित्य हेंचि स्नान रामनामे। ३ ।
नामा म्हणे भाव सर्वांभूती करा। आणिक पसारा घालूं नका। ४ ।

१४७२. नाचतां उडतां उडतां पडतां। नामया अवचितां हातां आला। १।
येतां जातां हरि हरि वाटे। नाम तें चोखटें स्मरा मुखीं। २।
हांसतां खेळतां घरीं दारीं पारीं। मुखीं हरि हरि म्हणे कां रे। ३।
खातां जेवितां अन्नतृप्ति सारी। सांडी सांडी हरि सर्वकाळ। ४।
नामा म्हणे नामीं आस्ति नास्ति ठसा। केशव हरि सन्मुख तुम्हा दिसे। ५।

१४७३. हरिविण देह मळीण सर्वथा। मंगळाची कथा रामकृष्ण। १।
कथा करी कोणी ऐकती जे जन। वैकुंठ भवन हातां आलें। २।
वेदशास्त्रां सार नामाचा उच्चार। अंतीं पैल पार पाववितो। ३।
जन्मोनियां जगी अलिप्त असावें। नाम तें स्मरावें म्हणे नामा। ४।

१४७४. आतां आहे नाहीं पहातां क्षण एक। संपत्तीचें सुख विषय हा। १।
हित तें आचरा हित तें विचारा। नामीं भाव धरा जाणतेनो। २।
संपत्तीच्या बळें एक झाले आंधळे। वेढिलें कळिकाळे स्मरण नाहीं। ३।
एक विद्यावंत जातीच्या अभिमाने। नेलें तमोगुणें रसातळा। ४।
मिथ्या मोह करोनि हव्यास। वेंचिलें आयुष्य वांयांविण। ५।
नामा म्हणे कृपा करूनि ऐशा जीवा। सोडवीं केशवा मायबापा। ६।

१४७५. आम्ही विठोबाचें दूत। यम आणूं शरणागत। १।
मुखे नाम हातें टाळी। महापापा करूं होळी। २।
करूं हरिनामाचा घोष। कुंभपाक पाडूं वोस। ३।
करूं हरीकथा कीर्तन। तोडूं यमाचें बंधन। ४।
एवढा प्रताप नामाचा। रीघ नव्हे कळीकाळाचा। ५।
ऐसा नामा यशवंत। विठोबाचा शरणागत। ६।

१४७६. ब्राह्मणा न कळे आपुलें तें वर्म। गवसे परब्रह्म नामें एका। १।
लहान थोरांसी करितों प्रार्थना। दृढ नारायणा मनीं धरा। २।
सर्वांप्रति माझी हेचि पैं विनंती। आठवा श्रीपति आपुले मनीं। ३।

केशव नारायण करावें आचमन। तेंचि संध्या स्नान कर्म तया। ४ ।
नामा म्हणे हेंचि करा नित्य भजन। ब्रह्मार्पण साधन याचे पायी। ५ ।

१४७७. ब्राह्मण व शूद्र वैश्य नारीनर। सर्वांसी आधार नाम सत्य। १ ।
नामाविण गति नाहीं हो आणीक। वैकुंठनायक बोले मुखें। २ ।
परी तेंचि नाम पाहावें शोधुनी। चौऱ्यांशी खाणी चुके तेव्हां। ३ ।
नामदेव म्हणे सद्गुरूपासोनी। नाम घ्या शोधुनिं भावयुक्त। ४ ।

१४७८. सदाशिवापुढें कोण अनुष्ठानी। अष्टांग लावूनि नमस्कारी। १ ।
नाम यज्ञ जप ऋषेवर घ्याती। शीतळ ते होती काळकुट। २ ।
सर्वांमाजी श्रेष्ठ नाम कलियुगीं। रामकृष्ण जगीं नामनौका। ३ ।
नामा म्हणे नाम अखंडित स्मरा। पांडुरंग धरा भजा वेगीं। ४ ।

१४७९. ब्रह्मांडनायक विश्वाचा गोसावी। तो केला पांडवीं म्हणियारा। १ ।
भावाचा लंपट भक्तां पराधीन। सोडोनी अभिमान दास्य करी। २ ।
भाजीचिया पाना संतोषला हरी। जयाचे उदरीं चौदा भुवनें। ३ ।
जनक श्रुतिदेवें धरियेला करीं। दोघांचिये घरीं घेतो पूजा। ४ ।
पुंडलिकें बैसों टाकियेली वीट। तेथेंचि वैकुंठ वसविलें। ५ ।
नामा म्हणे तुम्ही विठ्ठलचि धरा। चरणी तुम्हां थारा देईल देखा। ६ ।

१४८०. येऊनि संसारा। हित वेगीं विचारा। १ ।
स्मरा हृषिकेशी। तो नेईल परलोकासी। २ ।
गणिका नाम उच्चारी वाचे। जन्ममरण चुकलें तिचें। ३ ।
अजामेळ पापराशी। नामें पावला मोक्षासी। ४ ।
दूध मागों गेलें लेंकरूं। तया दिधला क्षीरसागरू। ५ ।
सापत्नी धुरू दवडिला। तो अढळपदीं बैसविला। ६ ।
गजेंद्र स्मरत तांतडी। त्याची चुकविलीं सांकडीं। ७ ।
नामा म्हणे नामबळें। उद्धरती कोटी कुळें। ८ ।

१४८१. कुटिल कुबुद्धि कुपात्र कठोरी। अंगिकारी हरि अश्वत्थामा। १ ।
अश्वत्थामा अंबऋषि दुर्योधन। शेवटी अर्जुन हितकारी। २ ।
मानी भावभक्ति आश्चर्य सकळ। शंकर शीतळ होय नामें। ३ ।
नामा म्हणे आधीं नाममंत्र घोका। नाहीं भय धोका किमपिही। ४ ।

१४८२. नाम न म्हणे आवडी। व्यर्थ वाचे बडबडी। १ ।
जिव्हा नव्हे ती वाचक। भोगीं आळसें नरक। २ ।
करी आरालिया निंदा। परी न म्हणे गोविंदा। ३ ।
असत्या आवडी। सदा वाचेसी रोकडी। ४ ।
निंदेवांचुनि पातक। सत्य जाणा माझी भाक। ५ ।
गर्जे नामाचे पवाडे। पायां कळिकाळ पडे। ६ ।
निज सहज चैतन्य। नामा म्हणे नाम जाण। ७ ।

१४८३. केशव म्हणतां क्लेश जाताती परते। त्याहुनि सरतें आणिक नाहीं। १ ।
वेद कां पढसी शास्त्रें कां शिणसी। उदंड वाचेसी हरी म्हणा। २ ।
याहूनि पैं सार नाहीं हो दुसरें। भीष्मे युद्धिष्ठीर उपदेशिला। ३ ।
नामा म्हणे धरा केशवीं विश्वास। तुटे गर्भवास नामें एके। ४ ।

१४८४. शेतीं बीज नेतां थोडें। मोटें आणिताती गाडे। १ ।
एक्या नामें हरि जोडे। फिटे जन्माचे सांकडें। २ ।
बाळे भोळे जन। सर्व तरती कीर्तनें। ३ ।
नामा म्हणे नेणों मूढे। नाम स्मरावें साबडें। ४ ।

१४८५. तुझें तुज सांकडें पडलें थोर कोडें। तें करी माजीवडे ब्रह्मार्पण। १ ।
ब्रह्म हरी घ्याई मन ठेवीं ठायीं। विठ्ठलाच्या पायीं दिननिशीं। २ ।
अनुभव रहणी विठ्ठल निशाणी। घडेल पर्वणी नित्यकाळ। ३ ।
नामा म्हणे सुघड मन करीं वाड। इंद्रियांची चाड धरूं नको। ४ ।

१४८६. सर्वांभूती भजन हेंचि पैं चोखडे। ब्रह्म माजीवडे करोनि घेईं। १।
सफळ सर्वदा जप हा गोविंदा। न पावाल आपदा नाना योनी। २।
नाम संजीवनी अमृतसरिता। परिपूर्ण भरिता सिंधु ऐसा। ३।
नामा म्हणे चोखडें नाम हेंचि गाढें। चुकवील कोडें जन्ममरण। ४।

१४८७. निसुगा नीदसुरा झणीं तूं बा होसी। नाम हृषिकेशी घालीं मुखीं। १।
गोविंद हरे कृष्ण विष्णु हरे। अच्युत मुरारे जनार्दन। २।
करीतां नामपाठ चुकती भवजाळ। तुटेल ते जाळे माया मोह। ३।
नामा म्हणे ऐसा उपाव सुगम। दिननिशी नेम राम म्हणें। ४।

१४८८. केशवाचे प्रतापें गोसावी होसी। दास्यत्व करोनि सर्वस्व पोशी। १।
अर्जुनाचा सारथी बळीचा सांगाती। द्रौपदीच्या आकांतीं धांवोनि पावे। २।
चातका जलधरू मच्छा जीवन नीरू। प्रल्हादा कैवारू दास म्हणोनि। ३।
नामा म्हणे तुम्ही न करा आळसु। नाममंत्र दिवसु अभ्यासिजे। ४।

१४८९. पांडुरंगे प्राप्त होईल सकळ। चरणकमळ ध्यारे मनीं। १।
मनीं मानसिक न करावा कधीं। नाम घ्यारे आधीं केशवाचें। २।
केशवाचें नाम पावन पवित्र। महाभाष्यसूत्र हेंचि सांगे। ३।
नामा म्हणे तुम्ही करावें कीर्तन। पंढरीचे ध्यान चुकों नका। ४।

१४९०. केशवासी पाहे केशवासी ध्याये। केशवासी गाये सर्वकाळ। १।
केशव हाचि वृत्तिसह मन। केशवासी ध्यान सर्वकाळ। २।
सबाह्य अंतरीं सांडिना कोणासी। जाणों अंतरासी साक्षभूत। ३।
नामा म्हणे तुम्ही केशव होउनि। पंढरी पाटणी नांदा बापा। ४।

१४९१. वेदांचे महिमान जनीं जनार्दन। आणिक वचन तेथें नाहीं। १।
भूतदया धरा भक्तिभावें करा। भजन हरिहरां वेद सांगे। २।
सर्व हेंचि सार ब्रह्ममय खरें। आणिक दुसरें न दिसे आम्हां। ३।
नामा म्हणे समर्थ वेद तो आमुचा। सांगे नित्य जपा रामकृष्ण। ४।

१४९२. साधन साधितां होताती आपदा। ह्मणोनी गोविंदा स्मरें कारे। १ ।
कृष्णकथा सार सांगे कां सधर। तुटेल येरझार जन्ममरणा। २ ।
निष्फळ निखळ भावी तूं सफळ। भजन केवळ सर्वांभूती। ३ ।
नामा म्हणे भक्ति होईल विरक्ति। तुटेल यातायाती जन्ममरण। ४ ।

१४९३. भवसिंधुचा पार तरे तो पोहणार। बळिया परमधीर धन्य तोची। १ ।
नामाची सांगडी लावूनि अभ्यास। हृदयीं प्रेमरस वोसंडती। २ ।
सत्वाचा सुभट असंग एकट। वैराग्य उद्‌भट निर्वासन। ३ ।
कामक्रोध जेणें घातले तोडरी। निर्दाळिले वैरी लोभदंभ। ४ ।
रजतमाचे जेणें तोडीले अंकुर। केला अहंकार देशधडी। ५ ।
नामा म्हणे जया नामीं अनुसंधान। तोचि परमधन्य त्रिभुवनी। ६ ।

१४९४. नाहीं भक्ती नामीं तो चांडाळ पातकी। तोचि जाणा लोकीं दुष्टनष्ट। १ ।
प्रपंची कुकर्मी गढोनियां ठेले। न निघती बोलें संताचिया। २ ।
काढितां त्या वाटे प्रपंच्याचें दु:ख। विषयाचें सुख हर्ष बहू। ३ ।
पुत्र वित्त कांता मानी भरवंसा। पडे मोहफांसा जन्मवरी। ४ ।
नामदेव म्हणे अंतीं आहे कोण। कळा नामाविण नानापरी। ५ ।

१४९५. तुटे मायाजाळ विघडे भवसिंधु। जरी लागे छंदू हरिनामाचा। १ ।
येर कर्मधर्म करितां या कलीं। माजी कोण बळी तरला सांगा। २ ।
न पढवे वेद नव्हे शास्त्रबोध। नामाचे प्रबंध पाठ करा। ३ ।
नव्हे अनुष्ठान न कळे ब्रह्मज्ञान। करावी सोपान कृष्णकथा। ४ ।
न साधे हा योग न करवे वैराग्य। साधा भक्तिभाग्य संतसंगे। ५ ।
नामा म्हणे साधन न लगे आणिक। दिधली मज भाक पांडुरंगे। ६ ।

१४९६. आलिया संसारीं आत्माराम मुखीं। घेतलिया सुखी त्रिभुवनीं। १ ।
जपोनियां नाम आपुलेंचि आधीं। मग सोहंसिद्धि सर्व साधे। २ ।
सर्व हरी मग नाहीं दुजा भाव। प्रपंचिक गर्व दिसेचिना। ३ ।
नामदेव म्हणे सर्वदा साधनें। भरे जन वन परब्रह्मे। ४ ।

१४९७. व्यापक तें नाम तेव्हांच होईल। जेव्हां ओळखेल मीपणासी । १ ।
आपुलेंचि नाम न ओळखिलें। व्यापक साधिलें जायेचिना । २ ।
आपुलीच ओळख आपणासी पडे। मग सर्वत्र जोडे नाम तेव्हां । ३ ।
नामाविण नाम तेंचि होय विभ्रम। नामदेव म्हणे संतां पुसा। ४ ।

१४९८. आसनीं शयनीं जपतां चक्रपाणी। लाविली निशाणी वैकुंठीची। १ ।
कैंचेरे बंधन आह्मां जीवन्मुक्तां। गाणी गुण गातां विठोबाचे । २ ।
भवसिंधूची जिवां झाली पायवाट । जे गर्जती उद्भट नामघोष। ३ ।
प्रेमें वोथरत नामें पिटू टाळी । नाम हृदयकमळीं विठोबाचें। ४ ।
नाहीं काया क्लेश न करीं सायास। दृढ धरीं विश्वास हरिनामीं। ५ ।
नामा म्हणे साधन न लगे अनेक। दिली मज भाक पांडुरंगे। ६ ।

१४९९. विठोबाचे पाय जन्मोनी जोडावे । संबंधी तोडावे कामक्रोध। १ ।
ऐक्य सुख घ्यावें एकविध भावें । प्रेम न संडावे आवडींचे। २ ।
अनंत जन्मा यावें ऐसें भाग्य व्हावें। एक वेळां जावें पंढरीसी। ३ ।
वृत्तिसहित मन पायींच ठेवावें । अद्वैत भोगावें प्रेमसुख । ४ ।
देहीं देहभाव प्रकृति दंडावे। सांडणें सांडावे ओवाळुनी । ५ ।
नामा म्हणे ऐसें घेतलें माझ्या जिवें। विठोबा पुरवावें आर्त माझें। ६ ।

१५००. तुझाचि अहंकार तुजचि नाडील। मागुता मांडील संसारू हा। १ ।
सांडीं सांडीं मोहो विषय टवाळ। वाचेसी गोपाळ उच्चारी रे। २ ।
सर्व हें भुररे मायेचें घरकुलें । अहंकारें नाथिलें नाना योनी। ३ ।
नामा म्हणे भजन हरीचें करी। नित्य ते सेवी चरणरज। ४ ।

१५०१. मुक्तिप्रद आहे एक विठ्ठल नाम। आतां क्रियाकर्म कवणालागीं। १ ।
राहें राहें राहें तूं मना निवांत। घ्याईं अंखडित नारायणा। २ ।
संत समागम साधीं हें साधन। पावसी निर्वाण नित्य सुख । ३ ।
नामा म्हणे भज श्रीगुरूच्या पायीं । तरी वर्म ठायीं पडेल जाण। ४ ।

१५०२. करितां वेदाध्ययन ज्योतिष। नामाचा तो लेश नये हाता । १
बहुत व्युत्पत्ति सांगति पुराण । व्यर्थ तें स्मरण नाम नव्हे। २
अनंत हे नाम जयांतूनि आलें। त्यांतचि विराले जळीं जळ । ३
तें नाम सद्गुरूकृपेविण कोणा । साधन साधेना जपें तपें । ४
नामदेव म्हणे स्वत: सिद्ध नाम । गुरूविण वर्म हातां न ये । ५

१५०३. ज्ञान ध्यान जप तप साधन। तें प्रत्ययातें नाम नये कोणा। १
गुरूपदीं जावें आधीं हो शरण। मी हें माझे ओळखून घ्यावें नाम। २
तयाचें तें मूळ पाहोनियां त्यांतें। मिळवावें द्वैत अद्वैतीतें। ३
द्वैत द्वैतातीत तें स्वयंभू संचलें। तेंचि नाम आलें त्रिभुवनीं। ४
नामदेव म्हणे परब्रह्म तें नाम। द्वैत क्रियाकर्म नाही तेंथे। ५

१५०४. सद्गुरूवांचूनि नाम नये हातां । साधन साधितां कोटीगुणें। १
जैसा कांतेविण करणे संसार । तैसा हा व्यापार साधनाचा । २
जंव सद्गुरू नाहीं केला भ्रतार । साधन विचार व्यर्थ गेला। ३
नामदेव म्हणे सद्गुरूपासीनी । नाम घ्या जाणोनी नाना कांहीं । ४

१५०५. वैष्णवांमाजी एक बळी। पृथु झाला दुजा महीतळीं।
हरि नांदे प्रऱ्हादाजवळी। नारदें वनमाळी दान घेतला । १
बिभिषणें पूजिला लंके हरी । भीष्में देखिला द्वारकेभितरीं ।
अर्जुनें केला साहकारी। सारथि हरि पांडवांचा। २
उद्धवें तप केलें समर्थ। अक्रूर नित्य वंदनार्थ।
गाई गोपिका गोपाळांत। तो स्तन पीत यशोदेचे । ३
नंदा वसुदेवा लाधलें। बळिदेवें ऐसेंचि पुण्य केलें।
उग्रसेनें तप साधिलें। रत्न साधिलें रूक्मिणीनें। ४
गरूड हनुमंत शेषादिक। नित्य झाले हरीचे सेवक ।
चरणींच्या उदका शिवादिक । नित्य मस्तक खालाविती। ५

ऐसा दुर्लभ हरिराजा। वर्णितां होती चतुर्भुजा।
जड जिवां तारिल केशव माझा। उभारोनि भुजा सांगे नामा। ६ ।

१५०६. सदा विचरता जनीं वनीं रानीं। मुखीं चक्रपाणी जपतसे। १ ।
विरक्ताची मात असे कोण्या गुणें। नामाचें चिंतन योगिराज। २ ।
तेव्हां योगियासी कीर्तनाचे ध्यास। मुक्ती चारी त्यास हात जोडी। ३ ।
पंढरीस उभा राहे पांडुरंग । तीर्थ चंद्रभागा नामा म्हणे। ४ ।

१५०७. गौतम वसिष्ठ आणि विश्वामित्र। भारद्वाज अत्रि कश्यपादि। १ ।
बळि हनुमंत बिभिषण नळ । दुष्ट अजामिळ वाल्हा श्रेष्ठ। २ ।
उद्धव अर्जुन अंगद अगस्ति । सर्वांभूती भक्तिभाव ऐक्य। ३ ।
नामा म्हणे सदा साधुसंत जन। जनीं जनार्दन आह्मां एक। ४ ।

१५०८. पत्रावळी काढी वैकुंठनायक। धांवुनियां शुक आला तेथें। १ ।
दाटी पाहुनि द्वारीं मानसीं विचारी। जावया भीतरी काय काज। २ ।
हा वाहे प्रसाद स्वहस्तें अनंत। वेंचोनियां शीत घाली मुखीं। ३ ।
घंटानाद वाजे लक्ष द्विजपंक्ती। अक्षयी वाजती वेळोवेळां। ४ ।
ऐकोनि विस्मित ऋषिसमुदाव । पुसे धर्मराव देवाजीसी। ५ ।
सांगतसे खूण वैकुंठनायक। ब्रह्मनिष्ठ एक आला येथें। ६ ।
तेथुनि उठले धर्म नारायण। बाहेर येऊन पाहताती। ७ ।
शुकाचिया मिषें व्यासाचा नंदन। सांगतसे खूण जगदीश। ८ ।
धरोनियां करीं नेला तो भीतरीं। नामा म्हणे करी पूजा त्याची। ९ ।

१५०९. नामाची आवडी तोचि जाणा देव। न धरा संदेह मनामाजी। १ ।
ऐसें मी हें नाहीं बोलत नेणता। आणूनि संमता संतांचिया। २ ।
नामा म्हणे तया आणिक साधन। ऐसें हें वचन बोलों नये। ३ ।

१५१०. पळघडी आयुष्य हातोहाती गेले। आंगी आदळले मरण तुज। १ ।
आझुनी का निदसुरा दैवहत मना। आपुली सुचना न करिसी। २ ।

का रे तुज भ्रांती पडलिसे मूढा । वेढिले चहूकडा काळसेने। ३ ।
नाना रोगे तुझी काया निरोधिली । नरके भरली नवही द्वारे। ४ ।
पाळीली पोसीली म्हणसी माझी सखी। तुज ती पारखी होती जाण । ५ ।
नामा म्हणे शरण रिघे रिघे तया । आठवी त्या पाया विठोबाच्या । ६ ।

१५११. संसारा येऊनि काय पुण्य केले। बाळपण गेले वायांवीण। १ ।
तरुणपणी ह्या नाठवे श्रीहरि। वृद्धपणी सेवा कैसी हो करी । २ ।
परि हा नरजन्म गेला असे वायां । पंढरीच्या राया नोळखता। ३ ।
आलो मी संसारी गुंतलो व्यापारी। अझूनि कां श्रीहरि नोळखसी । ४ ।
सहस्र अपराध जरी म्यां रे केले। तारी वो विठ्ठले म्हणे नामा । ५ ।

१५१२. वरीवरी बोलती श्रुतिचिया मती । पाविजे ते गति वेगळी असे। १ ।
तुज न पविजे शब्द ब्रह्मज्ञान । पाविजे ते वर्म वेगळे असे। धृ० ।
जाणीव खटपट बोलती सैराट। पाविजे ती वाट वेगळी असे। २ ।
एक ते तर्कीचे चकोरची वक्ते। जे शास्त्र समजाविते लोकाचारी । ३ ।
एक चतुर वक्ते वित्पन्न श्रोते । ते संत रंजविते लोकामाजी । ४ ।
नामा म्हणे जी हीं तुज जाणितले । त्यासीच फावले भक्तिसुख। ५ ।

मनास उपदेश

१५१३. अरे अलगटा माझिया तूं मना । किती रानोरानां हिंडविसी। १ ।
विठोबाचे पायीं दृढ घालीं मिठी। कां होसी हिंपुटी वांयांविण। २ ।
क्रिया कर्म धर्म तुज काय चाड । जवळी असतां गोड प्रेमसुख। ३ ।
संकल्प विकल्प सांडीं तूं समूळ। राहें रे निश्चळ क्षणभरी। ४ ।
आपुलें निजहित जाण तूं त्वरित । वासनारहित होई वेगीं। ५ ।
नामा म्हणे मज पहिलेच कळतें। सोसणें न लागतें गर्भवास । ६ ।

१५१४. अरे मना यातना सोसिल्या बहुवसा । येतां गर्भवासा वेळोवेळां । १ ।
विठोबाचें नाहीं घडलें भजन । भोगिले दारुण गर्भवास । २ ।

आतां तरि हित विचारी आपुलें । जंव आहे लाधलें मनुष्य देह । ३ ।
मागीलहि जन्म गेले पैं अनंत । नव्हेचि पैं तेथें ज्ञान भक्ति । ४ ।
म्हणउनी भक्तिप्रेम जो अंतरला । तो घेई आपुला साधोनियां । ५ ।
कृपा तुवां दीनानाथा पंढरिराया । दिधलें इंद्रिया भजनालागीं । ६ ।
नयनीं पाहे मूर्ति जिव्हे वर्णी कीर्ति । संतांच्या संगतीं निरंतर । ७ ।
तुळसीची माळ मकरंद घेऊनि । जावें लोटांगणीं देवद्वारीं । ८ ।
इतुकें करितां न लगति सायास । झणीं करिसी उदास सीणवणी । ९ ।
नामा म्हणे आतां येतों काकुलती । सोडि हे संगती वासनेची । १० ।

१५१५. दाही दिशा मना धांवसी तूं सैरा । न चुकती येरझारा कल्पकोटी । १ ।
विठोबाचे नामीं दृढ धरीं भाव । येर सांडीं वाव मृगजळ । २ ।
भुक्तिमुक्ति सिद्धि जोडोनियां कर । करिति निरंतर वोळगणें । ३ ।
नामा म्हणे मना धरीं तूं विश्वास । मग गर्भवास नव्हे तुज । ४ ।

१५१६. हें गे आयुष्य हातोहातीं गेलें । आंगीं आदळलें जन्ममरण । १ ।
कां रे निदसुरा दैवहत मना । आपुली सूचना न करिसी । २ ।
कां रे तुज भ्रांति पडलीसे मूढा । वेढी चहूंकडा काळ सैन्य । ३ ।
नानारोगें तुझी काया वेधियेली । नरकाचीं भरलीं नवही द्वारें । ४ ।
पाळिलीं पोशिलीं आप्त माझीं सखीं । अंतीं तुज पारखी होती जाण । ५ ।
नामा म्हणे तुज येतों लोटांगण । तारील नारायण भरवशानें । ६ ।

१५१७. उत्कंठित तप एक विठ्ठल नाम । आतां क्रियाकर्म कोणालागीं । १ ।
राहें रे तूं मना राहें रे निवांत । ध्यायीं अखंडित नारायण । २ ।
संतसमागमें साधीं हें साधन । पावसी निर्वाण नित्य सुख । ३ ।
नामा म्हणे तूं सहज सुखरूप । होऊनि निर्विकल्प विचारी पां । ४ ।

१५१८. क्षण एक मना बैसोनि एकांतीं । विचारीं विश्रांति कोठें आहे । १ ।
लक्षचौऱ्यांशींच्या करितां येरझारा । शिणलासि गव्हारा वेळोवेळां । २ ।

अझूनि तुज लाज न वाटे पैं कैसी। नरकाचे द्वारांसि जावें किती। ३।
दुर्लभ आयुष्य मनुष्य देहिंचें। जातसे मोलाचें वांयांवीण। ४।
खापराचे साठीं सांडिला परिस। गहिंवरें फुटतसे हृदय माझें। ५।
पुत्रकलत्रादिक सुखाचीं सोयरीं। त्यांची ममता थोरी धरिली तुवां। ६।
अनुदिनीं पाळितां अनुभवेंचि पाहे। कोण सुख आहे तयाजवळीं। ७।
जगाचा जीवलग मायबाप आपुला। तो तुवां दुराविला केशिराज। ८।
स्वप्नींचिया धना लुब्धलासि काय। आलें काळभय हांकित तुज। ९।
संतापाचें सदन शोकाचे पुतळे। ते त्वा मानियले हितकारी। १०।
कैची सुख निद्रा इंगळाचे शेजे। प्रत्यया आणूनि तुझें तूंचि पाहीं। ११।
तुज राखेल कोण येवढिये संकटीं। रिघसी ज्याचे पोटीं मरणाभेणें। १२।
आदिमध्यअवसानीं सोडविल निर्वाणीं। तया चक्रपाणि सेविं वेगीं। १३।
जो जो क्षण लाविसी हरिभजनाकडे। तो तो गांठीं पडे सार्थकीं रे। १४।
नामा म्हणे तुजचि येतों काकुळती। सोडिंरे संगती वासनेची। १५।

१५१९. वासनेची करणी ऐकें तूं मना। या केली रचना ब्रह्मांडाची। १।
निर्गुण चैतन्य सदा सुखरासी। त्या दिली चौऱ्यांशीं लक्ष सोंगें। २।
ऐसी हे लाघवी खेळे नाना खेळ। तेथें तूं दुर्बळ काय करिसी। ३।
क्षण एक चंचळ क्षण एक निश्चळ। क्षण एक विफळ सावध करी। ४।
क्षण एक कृपाळ क्षण एक निष्ठुर। क्षण एक उदार कृपण करी। ५।
क्षण एक सात्विक क्षण एक राजस। क्षण एक तामस करोनि सांडीं। ६।
क्षण एक प्रवृत्ति क्षण एक निवृत्ति। क्षण एक विश्रांति तप्त करी। ७।
क्षण एक आवडे क्षण एक नावडे। क्षण एक विघडे घडलें सुख। ८।
ऐसी हे लाघवी पाहतां क्षणभंगुर। ब्रह्मादि हरिहर ठकिले जेणें। ९।
नामा म्हणे तरीच इचा संग तुटे। दैवयोगें भेटे संतसंग। १०।

१५२०. वेदीं तोचि शास्त्रीं सर्वांठायीं तोचि । पुराणांत तोचि अंत:करणीं। १ ।
नाम सदा ध्यायीं नाम सदा ध्यायीं। रामनाम ध्यायीं अरे मना । २ ।
नामा म्हणे देह नाहीं पुनरूपें । केशवनाम सोपें उच्चारीं बापा। ३ ।

१५२१. अरे मना सोस करिसी किती । हे तंव वांयां धनसंपत्ति।
आयुष्य भविष्य नाहीं तुझिये हातीं। हें अवघें अंतीं जायजणें। १ ।
एक अर्बुद साठ कोटि देखा। तीस लक्ष दहा सहस्र लेखा।
सात शतें नवमास मापा। तया हिरण्यकश्यपा काय झालें। २ ।
चौदा चौकड्या लंकानाथा। नव्याण्णव सहस्र राया दशरथा।
तेही गेले मृत्युपंथा । मागें सर्वथा नुरलेचि । ३ ।
चौदा कल्प मार्कंडेया पडे । तैं लोमहर्षणाचा एक रोम झडे ।
बकदालभ्याचे निमिषें मोडे । गेले येवढे अरे मना। ४ ।
बकदालभ्याचे पुरे आयुष्य । तै वटहंसाचें उपडे पिच्छ ।
तयासि होता मृत्युप्रवेश । तो एक श्वास भृशुंडीचा । ५ ।
मरणांत पुरे भृशुंडीचा । तैं एक दिवस कूर्माचा ।
नामा विनवी केशवाचा । वेगीं विठोबाचा पंथ धरा। ६ ।

१५२२. गणपति पूजिले ते दोंदिल भले। वैष्णव न भले अरे मना। १ ।
सीतळा पूजिली ते म्हैसे भले। वैष्णव न भले अरे मना। २ ।
मैराळ पूजिले ते वाघे भले। वैष्णव न भले अरे मना। ३ ।
सूर्या पूजिले ते घोडे भले। वैष्णव न भले अरे मना। ४ ।
नामा म्हणे जे कां विठ्ठलीं भजिले। ते वैष्णव भले सत्य मना। ५ ।

१५२३. धांवत धांवत जाईन वोरसे । दाटला उल्हासें कंठ माझा। १ ।
अंतरींचें गुज सांगेन आपुलें । हृदयीं दाटले प्रेमअश्रु । २ ।
पीतांबर धरूनी सांगेन एकांती। जीवीची सर्व खंती तयापुढें। ३ ।

संतसमागमें दावीं कवतुकें। पाठवी भातुकें देऊनियां। ४ ।
नामा म्हणे मज आहे भरवंसा। मना तूं विश्वास दृढ धरीं। ५ ।

१५२४. नको नको मना हिंडों दारोदारीं । कष्ट झाले भारी वांयांवीण । १ ।
कल्पना सांडोनि संतासंगें राहीं । सर्व त्यांचे पायीं सुख आहे। २ ।
ज्याचिया दर्शनें शोक मोह जळे। पाप ताप पळे काळभय। ३ ।
जवळीच देखती पायाळावांचून । तें सुख निधान वैकुंठींचें। ४ ।
नामा म्हणे आली शेवटील घडी। तो घेईं आवडी हाचि एक। ५ ।

१५२५. पृथ्वी ध्यासी तरी पृथ्वीचि होसी । केशव न होसी अरे मना । १ ।
आप ध्यासी तरी आपचि होसी। केशव न होसि अरे मना । २ ।
वायु ध्यासि तरी वायुचि होसी। परी केशव न होसि अरे मना। ३ ।
आकाश ध्यासी तरी आकाशचि होसी। परी केशव न होसि अरे मना। ४ ।
नामा म्हणे जरी केशवासी ध्यासी । तरी केशवचि होसी अरे मना। ५ ।

१५२६. संसारीं असतां जीवन्मुक्त आम्ही। विठ्ठल हे नामीं विनटलों। १ ।
काया क्लेश करणें शरीर दंडणें । न लगे हिंडणें दाही दिशा । २ ।
कोण वाहे मंत्र वाउगी खटपट। गाऊं निष्कपट रामनाम। ३ ।
नामा म्हणे मज आहे हा भरंवसा। मना तूं विश्वासा दृढ धरीं। ४ ।

१५२७. शोधोनियां चारी वेद । सार काढोनियां भेद। १ ।
मना जाण जाण जाण । विठोबाची प्रेमखुण। २ ।
सहा शास्त्रांचें संमत। मंथूनि काढिलें यथार्थ। ३ ।
याज्ञिकांची जीवनकळा। उन्मनीचा जो जिव्हाळा। ४ ।
नामा म्हणे माझे बापे। साधियलें संतकृपें। ५ ।

१५२८. लाजों नको मना हरीच्या कीर्तना। संसार पाहुणा दो दिवसांचा। १ ।
कंठीं नाहीं आइती म्हणोनि सांडूं नको ज्योति। इतुकिये भ्रांती पडूं नको। २ ।

बाळकाचे बोल माउली प्रीति करी। तैसी कीर्ति हरी परिसे चित्तें। ३ ।
भलतिया परी बोले बा श्रीहरी। तो भवसागरीं तारील जाणा। ४ ।
येणें तारूण्यपणें भ्रमलासि झणीं। भोगिसी पतनी जन्मांतरीं। ५ ।
तूं होय मागता हरि होय दाता। शरण जाईं अनंता म्हणे नामा। ६ ।

१५२९. बोलिलें वेदांतीं ऐकिलें सिद्धांतीं। बोल नेति नेति अनिर्वाच्य। १ ।
तोचि हा बोल बोलरे मना। बोल नारायणा समर्पावे। २ ।
माझा मायबापें सोडवूनि गळा। केशवीं बांधला बोला बोल। ३ ।
नामा म्हणे बोल बोलतांहि बोला। खेचरें दाविला प्रेमभक्ति। ४ ।

१५३०. मन धांवे सैरावैरा। मन मारूनि केलें एकमोहरा। १ ।
मन केलें तैसें होय। धांवडिलें तेथें जाय। २ ।
मन लांचावलें न राहे। तत्त्वीं बैसलें कधिं नव जाये। ३ ।
नामा म्हणे सोहंशब्दी। मन वेधलें गोविंदीं। ४ ।

१५३१. सुख दुःख जिवाचें सांगेन आपुलें। हृदय फुगलें फुटों पाहे। १ ।
धरूनि पीतांबर नेईन एकांतीं। सांगेन जिवींची खंती तया पुढां। २ ।
संतसमागमें खेळवील कौतुकें। प्रेमाचें भातुकें देऊनियां। ३ ।
अंतरींची आवडी तोचि जाणे एक। जिवलग जनक पंढरीरावो। ४ ।
नामा म्हणे ऐसा आहे पैं भरंवसा। मना तूं विश्वासा दृढ धरीं। ५ ।

१५३२. परब्रह्म विश्वाकारें अवतरलें भक्तिकाजा।
मूर्ति सुनीळु सांवळी केशिराजु स्वामी माझा। १ ।
गोविंदा रे तुझे ध्यान लागो मना।
पाहिजे प्रेमपद निर्मळ होत ज्ञाना। २ ।
मन हें वोवरी असे सुमनाचे चित्रशाळी।
दोन्ही चरण सुकुमारे वरीं अष्टदळ कमळी। ३ ।
संध्याराग रातले सुनीळ दिशातळवटीं।
ध्वजवज्रांकुश चिन्हें साजती गोमटीं। ४ ।

इंदिरा तिर्थे थोकली तिच्या सुखा नाहीं पारू।
ते चरणीं स्थिर झाली म्हणोनि म्हणती लक्ष्मीवरू। ५।
घवघवीत वांकी चरणीं ब्रिदाचा तोडरू।
नखप्रभा फांकली तिनें लोपला दिनकरू। ६।
सृष्टि घडीत मोडीत उत्पत्ति स्थिति प्रळय अवघें नवें।
तो चतुर्मुख ब्रह्मा चरण पूजितो स्वभावें। ७।
देवाधिदेव शंभू कैलासींचा राणा।
गंगा मुगुटीं धरिला तिचा जन्म अंगुळीं चरणा। ८।
दैत्यकुळीं जन्मला देव पळती ज्याचेनि धाकें।
पावो पाठीसी लागला म्हणऊनि दारवंटा राखे। ९।
शेष वर्णितां श्रमला वेद परतले माघारीं।
नामा म्हणे अरे मना याचे चरण धरीं झडकरी।१०।

१५३३. मनाचें मनपण सांडितां रोकडें। अंतरींच जोडे परब्रह्म। १।
नाथिला प्रपंच धरोनियां जीवीं। सत्य तें नाठवीं कदाकाळीं। २।
अझूनि तरी सांडीं नाथिलें लटिकें। तरसील कवतुकें म्हणे नामा। ३।

साधनांची दुष्करता

१५३४. मुख्य मातृकांची संख्या। सोळा अक्षरें नेटक्या। १।
समचरणीं अभंग। नव्हे ताळ छंदो भंग। २।
चौक पुलिता विसर्ग। गण यति लघु दीर्घ। ३।
जाणे एखादा निराळा। नामा म्हणे तो विरळा। ४।

१५३५. सोळा त्या समाधि और पीठा माझारी। तेथें नरहरि देव नांदे। १।
बारा गुंफे माजीं भ्रमर गुंफे मध्यें। तेथें आत्मा शुद्ध ज्ञान नांदे। २।
गोल्हाटाचा भेद असेची आघवा। शुद्ध ज्ञानदिवा अलक्षतो। ३।
नामा म्हणे आम्हां तेजाच्या उजेडा। देव केला घोडा बैसावया। ४।

१५३६. समाधिस्थ सदा राहे समाधान। नि:शब्द म्हणणें याचिलागीं। १ ।
राम ते समान नव्हती समाधान। समाधि बैसणें एकचित्तें। २ ।
उन्मनी उपासना प्रेमाची दाटणी। आत्मरूप जनीं दिसतसे। ३ ।
नामा म्हणे रूप डोळ्यांतील बाहुली। तिचि जगीं जाहली जगदाकार। ४ ।

१५३७. वामांगी बाहुली तूर्या दावी कळा। ते लक्षी पाउलां रामरूप। १ ।
माया निजरूप दक्षिणांगीं वसे। तूर्येचा हा भास मावळला। २ ।
मी माया म्हणतां पाहे आपणातें। आत्माराम तेथें ज्ञानजळीं। ३ ।
नामा म्हणे ज्ञान माया ते आपण। दृष्टीचें देखणें आत्मरूप। ४ ।

१५३८. सत्य ज्ञानानंद गगनाचें प्रावर्ण । नाहीं रूप गुण गुणातीत। १ ।
नाद ना भेद ना छंदे निरंतर। दोहींच्या विचारें ब्रह्म नांदे। २ ।
येकवटी ब्रह्म आत्माराम रूप। तें पाहा स्वरूप लावण्याचें। ३ ।
नामा म्हणे केले चैतन्य जवळ। मांडियेला खेळ संतीं तेथें। ४ ।

१५३९. चैतन्याचा खेळ एकवट ब्रह्म। निर्गुणासी गुण रूप जाहलें। १ ।
चैतन्य त्या कळा रूपा आले संत। निर्गुणाचा हेत रामकृष्ण। २ ।
खेळ मांडियेला गोल्हाट शिखरीं। गोलांगुळांगुळीं समाधिस्थ। ३ ।
समाधी साधन अखंड उन्मनी। औटपीट ध्वनी नाद होय। ४ ।
नामा म्हणे तेथें चौक्या ज्या रंगल्या। अरंग मिरवल्या संतसंगें। ५ ।

१५४०. दृष्टीचें देखणें तेचि रूपमाया। शब्द बोलावया ज्ञान झालें। १ ।
ज्ञानाची जी जागा हृदयीं पाहावी। सत्रावीसी दावी खेळ तेथें। २ ।
सत्रावी जीवन माया तिचे पोटीं। ज्ञान झाली दृष्टि देखावया। ३ ।
देखणें सिद्धांत बोलणें वेदांत। शब्द तोचि हेत सत्रावीचा। ४ ।
नाद आणि भेद देखणें सिद्धांत। बोलणें वेदांत हेंचि दोनी। ५ ।
हेत तो अहंकार दोहीतें नाचवी। अविद्येसी दावी निजसुरा। ६ ।
नामा म्हणे सिद्ध देखणें हा जन्म। डोळ्या माजीं वर्म बोलिलें तें। ७ ।

१५४१. अंत:करणीं विष्णु तोचि आत्मा असे। चंद्रमा भासे मन तेंची। १ ।
बुद्धि ब्रह्मदेव चित्त नारायण। अहंकार जाण रूद्ररूप। २ ।
ज्ञान आत्मे पांच ज्ञानीं ओळखावे। पांच ते पाहावे कर्मस्थानीं। ३ ।
नामा म्हणे कैसें दाखऊं उघडें। वाटतसे कोडें मज आतां। ४ ।

१५४२. काया कासी पुरी आत्मा विश्वेश्वर देव । शांती भैरव रक्षितसे सत्राविचा ।
वोघ भागीरथी देखा। मग मनकर्णिका स्नान करा। १ ।
श्रोत्र चक्षु जिव्हा घ्राण आणि त्वचा। हा पंच गंगेचा संगम जाला।
ज्ञान तो माधव ज्ञान दृष्टी पाहे। अखंडित साहे त्याचे पाई । २ ।
काम क्रोध लोभ दंभ अहंकार पंचक्रोशी। पार वस्ती त्याची परमार्थ केदार।
वैराग्य मारुती निश्चय सांगाती दंडपाणी। ३ ।
शोधावें अंतर तेचि अंतगृहीं लिंगें । ठाईं ठाईं तेचि तत्वें।
पंच कर्णो शोध करा । येकवृत्ती भाव धरा चित्तीं म्हणे नामा। ४ ।

१५४३. षड्चक्र भेदोनी जातां उर्ध्वपंथें । ध्वनि अनुहात उमटे तेथें । १ ।
तये ध्वनीमाजी मग्न होय मन । योगसिद्धि जाण कैसी घडे । २ ।
तेही वोलांडितां सिद्धि आडव्या येती । घेऊनियां जाती आपुल्या पंथें। ३ ।
तेथें गुंतोनियां विचरती योगीजन। योगासी साधून काय होतें। ४ ।
आधिं तो साधितां कष्टाचे संभार। होय चकनाचूर शरीराचा । ५ ।
साधितीया पुढें ऐसीं विघ्नें येती। ठेऊनि मागुती फिरती मागें । ६ ।
वारियाची मोट कैसी बांधवेल। भलत्यासी सांगतां वाटेल हें लटिकें। ७ ।
नामा म्हणे तुम्ही सोडोनियां भक्ति। करितां नाना युक्ति मूर्खजन। ८ ।

१५४४. साधनाच्या माजी एक गजराजू । साधी त्यासी उजू होय पहा। १ ।
नासिकाचें वारें कोंडोनियां प्राणें। उपराटें जाणें ऊर्ध्वपंथें । २ ।
गुदस्थानीं टांच देऊनियां जाण। कासावीस प्राण होती पहा । ३ ।
गोल्हाट भेदिता कोल्हाटीच नाहीं। विठोबाची ग्वाही नामा म्हणे। ४ ।

१५४५. मायेसी रूसलें भावासी त्यागिलें। जाऊनि राहिलें काकापासीं। १।
काकी मुख दावा काकी मुख दावा। काकी मुख दावा बाईयांनो। २।
काकीचें श्रीमुख गोरक्षा लाधलें। काकीनें पोखिले गोरक्षासी। ३।
नामा म्हणे आम्हां काकी पैं वोळली। सत्रावी दिधली दोहावया। ४।

१५४६. मुंगीस तो मार्गु सांपडे गोडीचा। योगीया लक्षीचा ज्ञान ज्योती। १।
तरीच ओळखीजे केशवचरण। त्या जन्ममरण मग कैंचें। २।
मत्स्य नानापरी क्रीडा खेळे जळीं। आनंदकल्लोळीं योगीराय। ३।
नामा म्हणे तोचि केशव जाणता। तया नाहीं व्यथा गर्भवासु। ४।

१५४७. पृथ्वी माजी पाहतां नाहीं म्यां देखिला। हस्तिसी उडवील ऐसा कोण्हीं। १।
शोधितां शोधितां आलों पंढरीसी। तेंथें ज्ञानोबासी देखियेलें। २।
मोक्षमार्गीं देवें हा गजराज बांधला। तो ज्ञानी उडाला गोल्हाटासी। ३।
पृथ्वीमाजी पाहातां ज्ञानीच कोल्हाटी। ढिसाळ हे दृष्टि तृणप्राय। ४।
उडोनियां तेणें दर्शन घेतलें। हस्तीसी जिंकिलें ज्ञानदेवें। ५।
याचिया इशाळे करील जो मूर्ख। पाहूनियां दुःख कष्टी होय। ६।
धन्य ज्ञानदेव योग साधूनियां। भक्ति आचरोनियां दावी लोकां। ७।
नामा म्हणे सर्व खटपट सांडोनि। पांडुरंग मनीं भावें ध्यावा। ८।

१५४८. तेरा माजी तीन सात साक्षात्कार। आठवा निर्धार असीपद। १।
नवमापासूनि दशमाचे अंतीं। बारावा निश्चिती योग जाणा। २।
प्रथम अक्षरीं मध्यमा सूचना। नाम नारायणा अंतकाळीं। ३।
नामा म्हणे तुम्ही नाम स्मरा मनीं। वैकुंठभुवनीं वास होय। ४।

१५४९. देव दगडाचा भक्त हा मावेचा। संदेह दोघांचा फिटेकैसा। १।
ऐसे देव तेहि फोडिले तुरकीं। घातले उदकीं बोभातीना। २।
ऐसिया देवासी वाहिले टिळे डोळे। भक्त बाळे भोळे नागवीले। ३।
ऐसीं ती दैवतें नको दावूं देवा। नामा म्हणे केशवा विनवितसें। ४।

१५५०. वेडावली वाचा वेदाची बोलतां। देवा पाहूं जातां अनिर्वाच्य। १।
अनिर्वाच्य वाचा बोलावया गेली। जिव्हा हे चिरली भूधराची। २।
भूधराची जिव्हा झालिसे कुंठित। नामा म्हणे अंत नलगे त्याचा। ३।

१५५१. पुष्पासी परिमळु दूध घृत मेळु। ऊंस तो रसाळु बीज नाहीं। १।
तैसें परब्रह्म आहे तें निर्वाण। वर्णिता पुराण न पडे ठायीं। २।
दीपाचीही दीप्ति दर्पणाची कांति। तैसी ब्रह्ममति कवण जाणे। ३।
नामा म्हणे जैसें सर्वांघटीं आकाश। केशव परमहंस तैसा जाणे। ४।

१५५२. एक तत्व एकाकार सर्व देशीं। एक ते नेमेसी सकल जनीं। १।
ऐसें ब्रह्म पहा आहे सर्व एक। नलगे विवेक करणें कांहीं। २।
मिथ्या हें डंबर माया मथितार्थ। हरि हाचि स्वार्थ वेगीं करी। ३।
नामा म्हणे समर्थ बोलिला तो वेद। नाहीं भेदाभेद ब्रह्मपणीं। ४।

१५५३. ब्रह्मीं ब्रह्म एक मुळीं नाहीं जग। सर्व मायायोग कल्पनेचा। १।
स्थावर जंगम सर्व मायोपाधि। जाण पां त्रिशुद्धि आत्मज्ञानें। २।
रवीच्या कीरणें जैसें मृगनीर। तैसें ब्रह्मीं कीर विश्व झालें। ३।
नामा म्हणे विठ्या ऐक निज खूण। स्वरूपीं तल्लिन होऊनि राहें। ४।

१५५४. संसार पाल्हाळ सांगसी परिकर। नाम तें श्रीधर न म्हणसी। १।
कैसें तुज उद्धरण होईल गव्हारा। भजन तया हरिहरा करीं वेगीं। २।
योनी नानाविधा पावसी आपदा। हाचि खेळ सदा स्मरतोसी। ३।
नामा म्हणे लटिकें प्रपंचासी मुके। राम हेंचि मुखें जप करीं। ४।

मागणे

१५५५. केशवाचे मज पाहू द्या श्रीमुख। लागलीसे भूक नयनांसी। १।
कस्तुरी कूंकूमें भरोनियां ताट। अंगी वरवंट गोपाळासी। २।
जाई जाई पुष्पें गुंफियेल्या माळा। घालोनि घननीळा आवडीने। ३।
नामा म्हणे हरि पंढरिचे राणे। श्रीमुख पारणे होत असे। ४।

१५५६. पांडुरंगा तुझी पाहतसे वास। चरण रात्रंदिवस चिंतीतसे। १ ।
तान्हे वत्स घरि बांधलेसे दाव्या। हृदयी स्मरे धावा माऊलीचा। २ ।
नामा म्हणे विठो तू माझा सोयरा। झणी मज अव्हेरा अनाथनाथा। ३ ।

१५५७. असे सदा माझे मन पंढरीनाथा। न सोडी सर्वथा चरण तुझे। १ ।
यासि काय करू सांगा मी गोपाळा। कां स्नेह लाविला पूर्वीहुनि। २ ।
हृदयिची वृत्ति मनेसि मिळोनि। अवघी तुझे चरणी सुरवाडली। ३ ।
नामा म्हणे केशवा धरिली तुझी सेवा। सुख अनुभवा आले मज। ४ ।

१५५८. निरंतर येणे राहे समाधान। मग प्रारब्ध भोगणे गोडवाटे। १ ।
हृदयी तुझे रूप वदनी तुझे नाम। बुद्धी हे निष्काम धरीन देवा। २ ।
नामा म्हणे तुझी पाऊले चिंतीत। झालो कृत कृत्य जन्मोजन्मी। ३ ।

१५५९. पैल पिकली पंढरी। विठ्ठल रायाची नगरी। १ ।
पाहा पाहा एकलें निरूतें। विश्व केलें हे मागुतें। २ ।
केशव खळेदान देतां। नामा झालासे मागता। ३ ।

१५६०. बाहेरीभीतरीं तुजचि मी देखें। चित्त तेणें सुखें वेडावलें। १ ।
संतसंगें मज पालट हा झाला। पाहतां विठ्ठल रूप तुझें। २ ।
मीपणासहित आनंदीं बुडालें। न निघे कांहीं केलें चित्त माझें। ३ ।
नामा म्हणे एक उरलीसे वासना। स्वामीसेवकपणा देईं देवा। ४ ।

१५६१. मन माझें आंधळें कपटाचें कवाड। भक्ता केंवि उघडे ज्ञानेविण। १ ।
काय करूं देवा माझिया मी दैवा। अभक्तांसी भाव केंवि होय। २ ।
हें माझें म्हणती कुबुद्धि लेंकुरे। मागें काळ वैरी पाहतसे। ३ ।
नामा म्हणे केशवा सांडीं दुजा भाव। तुझें पायीं ठाव देईं देवा। ४ ।

१५६२. मी असे तेथें मग तूं कैचा। हा उपजत ठायींचा तोडीं वेलू। १ ।
आपुलें करोनि ठेवीं तुझे चरणीं। न मानिती कोणी क्षिती माजीं। २ ।

सेवा तुझी देईं हेचि दुजेपण। येर तो अभिमान खंडीं माझा। ३ ।
नामा म्हणे देवा हेचि माझिया जीवा। सुखरूप केशवा विठ्ठलराजा। ४ ।

१५६३. तूं एक सज्ञान मी एक अज्ञान। तुझें नाम जाण विस्तारीलें। १ ।
आतां करिसी काय आतां करिसी काय। सांपडली सोय रामचंद्रा । २ ।
चरणीं जे आहे ती माझी माय। ईश्वरू तो वाहे शिरकमळीं। ३ ।
नामा म्हणे देवा न सोडीं मी भावा। जन्मोजन्मीं सेवा द्यावी तुझी। ४ ।

१५६४. दास्यत्व न घडेची तुझें। आयुष्य वेचिलें वीण काजें।
धरणीं झाले पैं ओझे। तुझ्या प्राप्ति वांचोनि। १ ।
पुनरपी जन्मा येईन मागुता। कवण जाणे कैसी व्यवस्था।
तुज मी ध्याईन अनंता । ऐसा लाभ कैं होईल आतां। २ ।
तुझ्या नामाचा वोरसु । तेणें चुकला गर्भवासु ।
नामा विनवी विष्णुदास । देईं सौरसु आपुले नामीं। ३ ।

१५६५. स्वामी एक व्हावा तुजचि सारिखा । करीं निज सेवका जगद्वंद्य । १ ।
देउनि प्रेमातें पाळिसी तूं बाळें। न करिसी जीवावेगळें क्षणभरी। २ ।
बळी भीष्म नारद उद्धव रुक्मांगद। हनुमंत प्रल्हाद अंबऋषि। ३ ।
नामा म्हणे हेंचि देईं जन्मोजन्मीं। मी दास तूं स्वामी केशिराजा। ४ ।

१५६६. हेचि माझी संध्या हेंचि माझें ध्यान । तुझ्या पायीं मन लागो देवा। १ ।
हेंचि माझी रिद्धि हेचि माझी सिद्धि । अखंड समाधी पाय तुझे । २ ।
नामा म्हणे हेंचि देईं गा श्रीपती। कथेची विश्रांति जन्मोजन्मीं। ३ ।

१५६७. माता तेचि तात सोयरे हरिजन । यम नेम नेणों दोन गोष्टी। १ ।
गोष्ट ते कोणती म्हणाल तुम्ही जरी। वाचे हरि हरि म्हणतसों । २ ।
नामा म्हणे आम्ही मागतों देवासी। कीर्तनीं उपवासी करावें देवा। ३ ।

१५६८. आम्हीं दिला जीव तुझिया कीर्तनें। पांगुळलीं मनें योगियांचीं। १ ।
न बोलवे वाचा न बोलवे कांहीं। आपेंआप पाहीं ठाकलोंसे। २ ।
ऐसें तुझें नाम दे गोड गा देवा। घालीं बा केशवा हृदयामाजी। ३ ।
नामा म्हणे आम्हां सांपडलें वर्म। नित्य वाचे नाम रामकृष्ण। ४ ।

१५६९. सगुण निर्गुण श्रुति ज्या बोलती। तो तूं माझे चित्तीं पंढरीराया। १ ।
आहेसि तितुकें तूंचि सर्वांगत। मी काय अनाथ वूर्ण तुज। २ ।
चरणींची आवडी न संडावी मनें। यापरि पोसणें मायबापा। ३ ।
साक्ष भीमरथी संत पुंडलीक। नामयातें आणिक नलगे कांहीं। ४ ।

१५७०. बाहेरी भितरी पाहतां दिसे एकु। उभा असे व्यापकु पंढरीराव। १ ।
पंढरीचा राणा विटेवरी जाणा। जीवींचिया खुणा भक्तां सांगे। २ ।
गुंतलों संसारीं भरलों कर्मभांडारीं। विषयामाझारी मोहियेलें। ३ ।
नामा म्हणे केशवा माझें उणें न पाहीं। चरणसेवा देईं जन्मो जन्मीं। ४ ।

१५७१. छंदाधिस्थ हें मन माझें पंढरिनाथा। न सोडीं सर्वथा पाय तुझे। १ ।
यासि काय करूं सांगा जी विठ्ठला। स्नेह कां लाविला पूर्वीहूनि। २ ।
कांसवीचीं पिलीं राहोनि निराळीं। दृष्टि पान्हावली अमृतमय। ३ ।
तैसा मी जवळुनि असेन हो दूरी। दृष्टि मजवरी असों द्यावी। ४ ।
तान्हें वत्स घरीं वनीं धेनु चरे। परतोनि हंबरे क्षणक्षणां। ५ ।
नामा म्हणे सलगी करीन निकट। झणें मज वैकुंठपद देसी। ६ ।

१५७२. ऐशा विचारें समाधान करीं। गोविंद श्रीहरी नारायण। १ ।
सर्वकाळ ऐसी वदो ही वैखरी। आणीक अंतरीं नाठवावें। २ ।
आणिकासी गुज न बोले वदन। वदो नारायण सर्वकाळ। ३ ।
रामकृष्ण माझ्या देवाचें स्तवन। शास्त्रेंही पुराणें भाट ज्याचीं। ४ ।
नामा म्हणे आतां ऐसें करीं देवा। हृदयीं केशवा राहें माझ्या। ५ ।

१५७३. भुक्ति मुक्ति मागों तुज। माझे हांसती पूर्वज। १।
मज प्रेम पढियें देवा। न मागें आन कांहीं हेवा। २।
चाड धरीन ब्रह्मज्ञानीं। तरी मज व्यर्थ व्याली जननी। ३।
मोक्ष मागूं तुजप्रति। संत छळवादें हांसती। ४।
होऊं सिद्धीचा साधिता। दैवें सांडिलें सर्वथा। ५।
नामा म्हणे तूं जाणसी। माझा भाव हृषीकेशी। ६।

१५७४. काय देतील ते नर। दिलें नाहीं रघुवीरें। १।
आजि दिलें उद्यां नाहीं। ऐसियासी मागों कांहीं। २।
हात पसरूं ऐसें धुरे। दिलें कल्पांतीं न सरे। ३।
नामा म्हणे देवाधिदेव। समर्थ दाता पंढरीराव। ४।

१५७५. माझें मागणें तें किती। दाता लक्ष्मीचा पती। १।
मेघ वर्षे शिळाधारीं। तेथें चातक चंचुभरी। २।
महा डोह गंगाजळ। तृप्त एखादा अंजुळ। ३।
साखरेची साठी। तेथें मुंगी मुखवटी। ४।
नामा म्हणे मी सेवेसीं। तूं तो उदाराचा राशी। ५।

१५७६. माझें व्रत एक चालवीं विठ्ठला। सकळां घटीं तुला देखें ऐसें। १।
तै माझें चित्त पावे समाधान। नाहीं तरी जिणें काय व्यर्थ। २।
तुझी कास आणि बुडे महापुरीं। ऐसें होतां हरी लाज कोणा। ३।
मागितलें फार तुज काय देवा। नको बा केशवा मीतूंपण। ४।
नामा म्हणे माझा कैवारी सबळ। असोनियां काळ भोगूं काशा। ५।

१५७७. काय मागूं विठ्ठल धुरे। एक तुळसी दळ पुरे। १।
मागूं मुगुट माथाचा। तरी तो आणिला इंद्राचा। २।
मागूं कुंडलें कर्णीचीं। तरी तीं आणिलीं कर्णाचीं। ३।
मागूं पीतांबर शेला। तरी तो कासेसी कसिला। ४।

मागूं पादुका चरणींच्या। तरी त्या आणिल्या शेषाच्या। ५ ।
मागूं तोडर पायींचा। धाक जाईल असुरांचा। ६ ।
मागूं जातां लक्ष्मीसी। रिद्धिसिद्धि जिच्या दासी। ७ ।
मागूं म्हणे शंख जरी। तरी तो मिरवे तुमच्या करीं। ८ ।
मागों सुदर्शन दळ। त्या शस्त्राचें तुम्हां बळ। ९ ।
मागों वैजयंती माळ। तरी शुन्य दिसेल वक्षस्थळ। १०।
कारण तेंचि मागितलें। नामया केशवे प्रेम दिलें। ११।
नामा म्हणे कांहीं न मागों। तुझे चरणीं लक्ष लागो। १२।

१५७८. भावें तुझे चरण धरिले विठ्ठला। आतां तूं पांगिला करूं नको। १ ।
नलगे मज कांहीं ऋद्धि सिद्धि पाहीं। मुक्तिसुख तेंहि नलगे मज। २ ।
नामा म्हणे मज जन्म दे अनंता। भक्तिविरहिता जन्म नको। ३ ।

१५७९. देव देवी देवतार्चन। तूंचि माझें पूर्णपण। १ ।
न मगें न मगें विठ्ठला। येथुनियां राहें उगला। २ ।
तुझी भक्ति हेचि गोड। आणिक आम्हां नाहीं चाड। ३ ।
जप तप नेम निष्ठा। तुजचि जाणों गा वैकुंठा। ४ ।
यज्ञ याग मंत्र तंत्र। तूंचि आमुचें कुळ गोत्र। ५ ।
येउनि पंढरीराय हरी। आम्हांसि तूं अंगिकारीं। ६ ।
आम्ही करितों कीर्तन। तारावे हे तुवां जन। ७ ।
हेंचि मागणें हो देवा। नामा म्हणे घ्यावी सेवा। ८ ।

१५८०. वाणी गांधिपण पाठी पसारा। घेवोनि संसारा आलों असे। १ ।
पसारे करी पसारे करी। वांयां उभराउभरी करीतसें। २ ।
रस रसायण आणि भाजीपाला। शकुन आम्हां झाला पुरता आहे। ३ ।
वाटे एक खोटें दांडीचें पा नेटें। कवणेपरी न फिटे कुडेंपण। ४ ।
बोलतों पैं खोटें देतो पैं उणें। वायाच शिणें रात्रंदिवस। ५ ।
विष्णुदास नामा विनवी केशवा। तेहिपरी देवा उद्धरावें। ६ ।

१५८१. तुझे चरणीं सुख अनुपम आहे। तें तूं जाणसी काय केशिराजा। १ ।
आम्हां व्हावें तेंचि एकाते मागावें। नकळे जीवेंभावें ब्रह्मादिकां। २ ।
चतुरा शिरोमणी आमुची जननी। जाणते रूक्मिणी चरणमहिमा। ३ ।
चरणींचा प्रताप जाणे गौतमवधु। जे कां श्रापें बद्धु मुक्तशिळा। ४ ।
चरणींचा प्रताप जाणती वैष्णव। नल कुबेर मणिग्रीव सखे माझे। ५ ।
नामा म्हणे तुझे चरणींची त्रिपथा। भूषण उमाकांता ऐसें झालें। ६ ।

१५८२. द्वारावती भुवना गेलों। शंखचक्र घेउनी आलों। १ ।
वाटे प्रपंचें धरियेलों। रामनामें सोडविलों। २ ।
शंखचक्र भरूनी केणें। द्वारावती केलें पेणें। ३ ।
नामा म्हणे लाभ झाला। फुकासाठीं हरी जोडला। ४ ।

१५८३. आणिका न मागे हें ब्रीद साजे चातका। भूमीच्या उदका न खालवी माथा। १ ।
आणिकापुढें न गाय हें ब्रीद साजे कोकिळीये। वसंत ऋतु स्वयें आळवितसे। २ ।
आणिकापुढें न नाचे हे ब्रीद साजे मयुरा। वर्षला घन सारा वळोनियां। ३ ।
एका लक्ष्मीपती वांचूनि न बैसे आणिकापुढें। हें ब्रीद साजे रोकडें गरुडासी। ४ ।
आणिकांची पांगिला न करीं गा देवा। नामा म्हणे केशवा रंक तुझा। ५ ।

१५८४. गर्भवास ऐसा मजसी भिवविता। गाई बैसविता व्याघ्रापुढें। १ ।
नको हा संसार नको हा संसार। नको हा संसार देवराया। २ ।
कोपें काळदर्पें धरिलें अजेसी। तेणें कासाविसी सांगों नेणों। ३ ।
नामा म्हणे तुझें केशवा मी बाळ। ऐसा तूं कृपाळ मायबापा। ४ ।

१५८५. तपें केलीं दाटोदाटीं। थोरां पुण्याचिया साठीं। १ ।
जन्मोजन्मींच्या संकटीं। विठो तुझी झाली भेटी। २ ।
दोन्हीं चरण लल्लाटी। नामा म्हणे न सोडीं मिठी। ३ ।

१५८६. बोलावूं पाठवूं एवढी कैंची शक्ति। या रंगा श्रीपती त्वां बा यावें। १ ।
येईंगा विठ्ठला बाहातसें आतां। या रंगी अनंता त्वां बा यावें। २ ।

धांवत त्वां यावें धांवत त्वां यावें। या रंगीं नाचावें पांडुरंगा। ३ ।
तिन्हीं त्रिभुवनीं तुझीच करणी । ठाव मागे चरणीं नामदेव। ४ ।

१५८७. शरीर प्राणाचें देऊनि बलिदान। साधावें निधान प्रेमभक्ति। १ ।
हेंचि नित्य मागें तया श्रीवल्लभा। याहूनि दुर्लभ आन नाहीं। २ ।
हरिदासांचा संग हरिकथा अनुराग। हेंचि परमभाग्य पुण्यरूप । ३ ।
सर्वभावें करूनि सर्वभूतीं करुणा। सर्वत्र देखणा विठ्ठलरूप । ४ ।
विषयीं विकृति नामीं नित्य प्रीति। हृदयीं कृष्णमूर्ति वसो सदा । ५ ।
नामा म्हणे मग तो केशव कृपासिंधु। देईल भक्तिबोधु प्रेमसुखें। ६ ।

१५८८. तुझें भक्तिसुख द्यावें मज प्रेम। वसो तुझें नाम माझे मुखीं । १ ।
सद्भक्ति विचार राहो माझे चित्तीं । हेंचि कृपामूर्ति द्यावें मज। २ ।
तुझा दास जनीं म्हणवितों विख्यात । पसरिला हात फिरवूं नको । ३ ।
नामा म्हणे देवा इतुकें द्यावें मज। ऐकोनि केशवराज काय बोले। ४ ।

१५८९. मनीं जें जें देखें परी दृष्टी नेणें। प्रेमाची ते खूण सांगावया। १ ।
काय करूं मायबापा गा विठ्ठला। मज कां अबोला धरिलासी। २ ।
मानसीं वसणें प्रत्यक्ष पाहणें । तुझें नाम गाणें तरी साच। ३ ।
नामा म्हणे किती सांगावें गा तुज । केशवा हें गुज पुरवीं माझें । ४ ।

१५९०. कृपणाचें धन असे भूमि आंत। जेथें जाय चित्त तेथें राखी ध्यान। १ ।
ऐसी मज देवा लावावी सवय। हेंचि मज द्यावें पांडुरंगा। २ ।
जेथें जेथें मन जाईल हें माझें । तेथें तेथें तुझें रूप भासे। ३ ।
नामा म्हणे सर्वांपरी मी अज्ञान। विनवीं आस करून पांडुरंगा। ४ ।

१५९१. आसनीं शयनीं भोजनीं गमनीं । तुझे पाय दोन्ही दावीं मज । १ ।
संसार कल्मष समूळ छेदिसी। दावीं अहर्निशीं पाय मज। २ ।
हरी ध्यानीं मनीं भक्तां तूं परेशा। अनाथा कोंवसा गोंवळिया । ३ ।
नामा म्हणे नाम ऐकों सर्वोत्तमा। संसारींच्या श्रमा वारीं देवा । ५ ।

१५९२. वांकडे पाहणें जया लौकिकासी। मज पंढरिसी वास पुरे। १।
उदंड उपास कासया करावे। पुरे एका भावें भाविकांसी। २।
तीर्थ क्षेत्र मूळ जाणा वाळुवंट। कटीं कर नीट भक्तांसाठीं। ३।
नामा म्हणे माझी वैकुंठ पंढरी। तेथें निरंतरी जन्म देईं। ४।

१५९३. हिरे जळामधीं भिजतील कधीं। तैसें कृपानिधी केलें आम्हां। १।
आमुचा विकल्प आमुचा विकल्प। आमुचा विकल्प आम्हां नाडी। २।
कामधेनु संगें गाढव बांधिलें। तयाचें तें मोलें तुके केंवि। ३।
काय म्यां करावें पाठीलागे भोग। नामा म्हणे योग तुझ्या हातीं। ४।

१५९४. रमासिंधु माजी सौंदर्याची धणी। ब्रीदे चक्रपाणी मिरविसी। १।
मेघ देहाकृति घनश्याम मूर्ति। नटतसे भक्ती भक्तजना। २।
भाक देऊनियां गौळियाचे घरीं। गाई निरंतरी चारीतसे। ३।
इंद्र वेडावला मुनि थोर थोर। न कळेचि पार म्हणे नामा। ४।

१५९५. काय पांडुरंगा सांग म्यां करावें। शरण कोणा जावें तुम्हांविण। १।
पाहतांना वाट भागले लोचन। कठिणच मन केलें तुवां। २।
ऐकीली म्यां कानीं कीर्ति तुझी देवा। उठलासे हेवा त्याचि गुणें। ३।
अनाथ अन्यायी काय मी करीन। दयावंता खूण सांगसी तूं। ४।
नामा म्हणे आस पूर्ण कीजे देवा। रूपडें दाखवा नेटें पाटें। ५।

१५९६. वीतभर पोट लागलेंसे पाठी। साधुसंगें गोष्टी सांगूं न देई। १।
पोट माझी माता पोट माझा पिता। पोटानें ही चिंता लाविलीसे। २।
पोट माझा बंधु पोट माझी बहीण। पोटानें हें दैन्य मांडिलेंसे। ३।
विष्णुदास नामा पोटाकडे पाहे। अझून किती ठाये हिंडविसी। ४।

१५९७. पांचमुखीं रुद्र स्वयें करी स्तुति। चहूं मुखीं कीर्ति वर्णी ब्रह्मा। १।
देवी देव सर्व विस्मयो पावती। विठोबाची ख्याती कोण वानी। २।

परिक्षितीसाठीं प्राण त्यजी सर्व । रावणाचा गर्व स्वयें हाणी । ३ ।
नामा म्हणे तुज सकळ समान । माझे दोष गुण मानी काय। ४ ।

१५९८. आपुले रूपीं मज लपवीं निरंतर । सबाह्यभीतर आड राखीं। १ ।
परि तुज मज असावा संवादु। भ्रांति माया बाधु काय करी। २ ।
काम क्रोध लोभ दंभ मद मत्सर। हे वैरी अपार मारीं माझे । ३ ।
नामा म्हणे आम्ही जन्मजन्मांतरींचे । पोसणे घरींचे दास तुझे । ४ ।

१५९९. भावेंविण भक्ति कशानें करावी। माया मोह वैरी देहामाजी। १ ।
तुझें नाम दिव्य रस जिव्हे स्वाद। नाश काम क्रोध करिती माझा। २ ।
जे जे वस्तुसि मी नित्य नयनीं पाहें । त्या त्या विषयी मन धांवताहे। ३ ।
नामा म्हणे थोर उबगलों संसारी। काळ वैरी पुढा ग्रासूं पाहे । ४ ।

१६००. मन माझें चोरटें लागलें कुसंगीं। बांधिलें षड्वर्गीं धरोनि त्यातें। १ ।
केउता गेलासि माझ्या कृपावंता। ये गा पंढरिनाथा मायबापा । २ ।
वासनेची बेडी घालोनि माझे पायीं। विषयवज्रघायीं ताडितोसी। ३ ।
आशा तृष्णा माया आणि ते कल्पना। करिताति कामना नानाविध। ४ ।
कामक्रोध दंभ लाविताती कळा। ये माझ्या गोपाळा सोडवणें। ५ ।
नामा म्हणे माझें घेऊनि चित्तवित्त। करी बंधनमुक्त संसारीचें। ६ ।

१६०१. नापिकाचे परी वरी वरी बोडी। परि अंतरीची वाढी उणी नव्हे। १ ।
तैसें माझें मन न राहे समूळीं। प्रपंच कवळी दाही दिशा। २ ।
भक्तिप्रेमभाव वरी वरी दावीं। अंतरीं आठवीं घराचार। ३ ।
ऐसा लटिका जाण असे परोपरी। तारीं भवसागरीं म्हणे नामा। ४ ।

१६०२. लटिकें तरी गायें तुझेंचि नाम। लटिकें तरी प्रेम तुझेंचि आणीं। १ ।
सहजचि लटिकें असे माझे ठायी। तुझिया पालट नाहीं साचपणा। २ ।
लटिकें तरी हरी करीं तुझें ध्यान। लटिकें माझें मन तुजचि चिंती। ३ ।
लटिका तरी बैसें संतांचे संगतीं। परि नामीं विश्वास सत्य आहे। ४ ।

लटिका तरी बैसें संतांचे संगतीं। परि माझे चित्तीं ध्यान तुझें। ५।
ऐसें लटिकें माझें मन सफळ करीं देवा। नामा म्हणे केशवा विनवित आहें। ६।

१६०३. आधीं मी लटिका वरी लटिकी तुझी माया। भजन ऐसिया पाहसी काय। १।
जाणतां नेणतां नाम तुझें देवा। गाईन केशवा तारीं मज। २।
विषयीं असक्त भ्रांत माझें मन। कैसें तुझें ध्यान घडेल यासी। ३।
नामा म्हणे आतां जाणसी तें करीं। पतितपावन हरि नाम तुझें। ४।

१६०४. ममता तुटेना मज केशिराजा। अंगीं भाव दुजा लागे पाठीं। १।
शरीरीं तितिक्षा नाहीं क्षमा शांति। यालागीं श्रीपति वांयां गेलों। २।
नामा म्हणे देवा तारिसी पतिता। म्हणोनियां सत्ता केली आम्हीं। ३।

१६०५. लोभियाचे घरीं लटिकेचि उपवास। न मरे हृषीकेश म्हणती जगीं। १।
तूं तंव भावाचा अंकुर जी देवा। लटिका मी पहावा दास तुझा। २।
लटकी पक्षियातें बोभाये कुंटणी। ते त्वां माझी म्हणोनि अंगिकारिली। ३।
लटिका अजामेळ पुत्राचेनि मोहें। सोडविला पाहे कैसा तुवां। ४।
या अवघ्याहुनि मी लटिका सहस्रगुणें। तारूनि कीर्ति करणें म्हणे नामा। ५।

१६०६. लटिका मी गाणु लटिका मी नाचणु। संतांसि देखोन लोचन लावीं। १।
लटिका माझा भाव लटिकी माझी भक्ति। तूं तंव श्रीपती कृपासिंधु। २।
लटिकी माझी क्रिया लटिकें माझें कर्म। परि सतत तुझें नाम गातु असें। ३।
लटिकें माझें ध्यान लटिकें माझें ज्ञान। तूं तंव सहजगुण सत्यरूप। ४।
लटिकी माझी पूजा लटिकें माझें पूजन। लटिकें माझें भजन भावहीन। ५।
लटिकें वत्सप्रेम धेनु हे स्वीकारी। तैसें मज करीं म्हणे नामा। ६।

१६०७. मी तो तुझा दास नकरीं उदास। मायामोहपाश तोडीं देवा। १।
प्राण जावो परि नको करूं त्याग। करीं अंगसंग अंगिकार। २।
अंगीकारीं आतां अजामेळ अंतीं। समान श्रीपती सम करी। ३।
नामा म्हणे ऐसें वर्णावें म्यां किती। नामें केली ख्याति चराचरीं। ४।

१६०८. जन्मल्या पासूनि सोशिले प्रवास। वियोग पहायास झाले आतां। १।
आतां एक करीं धांवणिया धावा। बुडतों केशवा काढीं मज। २।
लाभ नव्हे हानी झाली भागाभाग। तूंचि पांडुरंग पुरविसी। ३।
नामा म्हणे ऐसें सर्वस्वें रक्षिलें। पाषाण तारिले जळामाजी। ४।

१६०९. संसारसंकटें रिघालों पाठिसी। आतां झणीं देसी त्याचे हातीं। १।
ब्रीदें बडिवार ऐकोनियां फार। रिघों आम्ही द्वार विठोबाचें। २।
आणिकहि वार्ता सांगों काय आतां। पंढरीच्या नाथा परिसावें। ३।
अमृत पाजणें प्रीतीनें भक्तासी। सत्य हृषीकेशी नामा म्हणे। ४।

१६१०. कागदींचें वित्त वेश्येसी दिधलें। तैसें आम्हां केलें नारायणें। १।
जोडोनियां हस्त बोले मढ्यापाशीं। तैसें तूं मजशीं केलें देवा। २।
कडू भोपळ्याचा कोणता उपयोग। तैसें पांडुरंगे केलें जाण। ३।
नामा म्हणे ऐसें करू नको देवा। समागम व्हावा पायांसवें। ४।

१६११. वाल्मिकादि भीष्म द्रोण कृपाचार्य। द्रुपदतनया दिली भेटी। १।
उद्धव नारद अंबरिष शुक। बळी ध्रुवादिक आले भेटी। २।
देवी देवऋषि गोपाळांसहित। भाष्यकारें नीत शुद्ध केली। ३।
नामा म्हणे आतां पाहूं नको दोष। पतितास यश तुझे नामीं। ४।

शरणागतस्थिति

१६१२. सांडोनि अभिमान झालों शरणागत। ऐसियाचा अंत पहासी काई। १।
माझे गुण दोष मनीं गा न धरीं। पतितपावन जरी म्हणविसी। २।
पडलिया पापराशी झणी देसी देवा। हे लाज केशवा कोणास जी। ३।
नामा म्हणे देवा चतुरा शिरोमणी। निकुरा होसी झणीं मायबापा। ४।

१६१३. तूं करुणानिधी रघुराया रे। वंदिन तुझे पायां रे। धृ०।
शरणागत मी निश्चय तुझा। दावि भजन सदुपाया रे। १।

माझा त्वां प्रतिपाळ करावा। निरसुनी दुस्तर माया रे। २ ।
नामा म्हणे ब्रीद आठवी स्वमनीं। अगणित सगुणीं काया रे। ३ ।

१६१४. वासनेचा फांसा पडिला माझे कंठीं । हिंडलों जगजेठी नाना योनी । १ ।
सोडवीं गा देवा दीनदयानिधी । मी एक अपराधी दास तुझा । २ ।
शरण आलियाचे न पाहसी अवगुण । कृपेचें लक्षण तुज साजे। ३ ।
त्रिभुवनीं समर्थ उदार मनाचा। कृपाळू दीनाचा ब्रीद तुझें । ४ ।
गजेंद्र गणिकेची राखिली तुवां लाज। उद्धरिला द्विज अजामेळ। ५ ।
नामा म्हणे देवा अव्हेरसी मज। जगीं थोर लाज येईल तुला । ६ ।

१६१५. देवा माझें मन ठेवीं तुझे चरणीं । घालीं माझें नयनी रूप तुझें। १ ।
मज या लोकांचा शीण असे मनी। तुजचि चिंती हृदयकमळीं। २ ।
चंदनाच्या दृती वेधले तरुवर । सबाह्य अभ्यंतर काय झालें। ३ ।
सरिता सिंधुमाजी मिळोनि लपाली। सागरची झाली एकसरें। ४ ।
लवण जळाचें प्रसिद्धचि असे । ऐक्यभावें वसे न दिसे कांहीं। ५ ।
नामा म्हणे शरण आलों केशिराजा। ऐसा भावो माझा करीं वेगीं । ६ ।

१६१६. तत्त्व पुसावया गेलों वेदज्ञासी । तंव भरले त्यापासीं विधिनिषेध। १ ।
तया समाधान नुपजे कोणे काळीं । अहंकार बळि झाला तेथें। २ ।
म्हणोनि तुझें नाम धरिलें सर्वभावें। उचित करावें पांडुरंगा। ३ ।
स्वरूप पुसावया गेलों शास्त्रज्ञासी। तंव भरले तयापाशीं भेदाभेद। ४ ।
एकएकाच्या न मिळती मतासी। भ्रांत गर्वराशि भुलले सदा। ५ ।
पुराणिकासि पुसूं स्वरूपाची स्थिति। तंव त्यासी विश्रांति नाहीं कोठे। ६ ।
विषयीं ठेवुनि मन सांगती ब्रह्मज्ञान। तेणें समाधान नुपजे कदा। ७ ।
हरिदासासी पुसूं भक्तीचा उपाय। तंव तयापाशीं नाहीं भाव कोठें। ८ ।
वाचेनें सांगती नामाचा बडिवार। विषयीं पडीभर सदाकाळीं। ९ ।
ऐसें विचारितां बहुत भागलों । म्हणोनि शरण आलों पांडुरंगा।१०।
भयाभीत झालों संसार करितां। नामा म्हणे आतां तारीं मज।११।

१६१७. संसारीं गांजलों म्हणोनि शरण आलों । पाठीसि रिघालों देवराया । १ ।
कळिकाळा वास पाहों न देसी । भरंवसा मानसीं आहे मज । २ ।
नामा म्हणे देवा स्वामिया तूं एक । आवडता सेवक करीं मज । ३ ।

१६१८. येईना अझुनी श्रीकृष्ण सदना । गोंवळा रक्षणा मायबाप । १ ।
कृपा करा देवा कृपा करा देवा । कृपा करा देवा पांडुरंगा । २ ।
लावुनियां आशा फिरविसी दिशा । प्रेमभाव कैसा दावीं आतां । ३ ।
बाळेभोळे जन करिती विनंती । मोकलिसी अंतीं म्हणे नामा । ४ ।

१६१९. भवव्याघ्र देखोनि भ्याले माझे डोळे । झालेंसे व्याकूळ चित्त माझें । १ ।
पाव गा विठोबा पाव गा विठोबा । पावगा विठोबा मायबापा । २ ।
तूं भक्त कैवारि कृपाळुवा हरी । येईं गा झडकरी देवराया । ३ ।
नामा म्हणे नेणें आन तुज वांचूनि । जनक जननी केशिराजा । ४ ।

१६२०. कां गा मोकलीलें माझिया विठ्ठला । धांवा तुझा केला मायबापा । १ ।
त्रितापें तापलों बहु गा पोळलों । चिखलीं पडिलों दीनानाथा । २ ।
यालागीं तुजला भाकितों करूणा । धांवसी निर्वाणा पांडुरंगा । ३ ।
नामा म्हणे देवा अनाथाच्या नाथा । रूक्मिणीच्या कांता घालीं उडी । ४ ।

१६२१. वाढवेळ कां लाविला । कोण्या भक्तानें गोंविला । १ ।
झडकरी ये बा विठ्ठला । कंठ आळवितां सोकला । २ ।
वाट पाहें दाही दिशा । जिवीं धरोनि भरंवसा । ३ ।
प्राण केव्हां येईल माझा । अलिंगील चतुर्भुजा । ४ ।
नामा गहिंवरें दाटला । देह धरणिये लोटला । ५ ।

१६२२. तूं माय माउली म्हणोनि आस केली । विठ्ठले पाहिली वास तुझी । १ ।
मज कां मोकलिलें कवण निरविलें । कठिण कैसें झालें हृदय तुझें । २ ।
तुजविण जिवलग मज कोण होईल । तो माझें जाणेल जड भारी । ३ ।

आम्ही अपराधी तुझे शरणागत। तुजविण हित कोण करी। ४ ।
करुणा कल्लोळिणी अमृतसंजीवनी । चिंतिल्या निर्वाणीं पाव वेगें। ५ ।
नामा म्हणे तुजविण झालों परदेशी । केव्हां सांभाळिसी अनाथनाथे । ६ ।

१६२३. मन नेणें तुझ्या नामाचा विश्वास । येर तो हव्यास गोड वाटे। १ ।
तुझें प्रेम नेणें तुझें प्रेम नेणें । सांग काय करणें केशिराजा। २ ।
घातलें संसारीं कर्माचे भांडारीं। कृपा नरहरी करीं मज। ३ ।
नामा म्हणे मी ठायींचाचि अपराधी । केशवा कांहीं बुद्धि सांग मज। ४ ।

१६२४. विठ्ठल माउली कृपेची कोंवळी। आठवितां घाली प्रेम पान्हा। १ ।
तूं माझी माउली मी वो तुझा वत्स। परतों परतों वाट पाहें तुझी । २ ।
माता मोहें कैसी न विसंबे सर्वथा। अंतरींची व्यथा कोण जाणे। ५ ।
नामा म्हणे विठ्ठले कांगे रुसलीसि। केव्हां सांभाळिसी अनाथनाथे। ६ ।

१६२५. डोळुले शिणले पाहतां वाटुली । अवस्था दाटली हृदयामाजी। १ ।
तूं माझी जननी सखीये सांगातिणी। विठ्ठले धांवोनि देईं क्षेम। २ ।
तूं माझी पक्षिणी मी तुझें अंडज। क्षुधें पीडलों मज विसरलीसी। ३ ।
तूं माझी कुरंगीणी मी तुझें पाडस। गुंतले भवपाश तोडीं माझा। ४ ।
तूं माझी माउली मी तुझी तान्हुली। वोरसोनी घालीं प्रेम पान्हा। ५ ।
नामा म्हणे माझी पुरवावी आस। पाजीं तान्हुलया प्रेम पान्हा। ६ ।

१६२६. कृपावंत समर्थ म्हणुनि करीं आर्त । येई न सांवरत पांडुरंगे। १ ।
मज कां विसंबली विठ्ठल माउली। तनु तृषावली जीवनेविण। २ ।
तूं माझें जीवन नाम जनार्दन । हृदयीं भरीं पूर्ण प्रेमरस। ३ ।
अमृताच्या करें कांसवीच्या भरें । कुरवाळीं त्वरें देह माझा। ४ ।
पूर्ण पान्हा देईं निववीं हृदयीं। येईं वो कान्हाई सांवळिये। ५ ।
नामा म्हणे पावें जीवा शीण न साहे। वेगीं लवलाहे पाजीं पान्हा। ६ ।

१६२७. तूं माझी माउली मी वो तुझा तान्हा । पाजीं प्रेमपान्हा पांडुरंगे । १ ।
तूं माझी माउली मी तुझें वासरूं। नको पान्हा चोरूं पांडुरंगे। २ ।
तूं माझी हरिणी मी तुझें पाडस। तोडीं भवपाश पांडुरंगे । ३ ।
तूं माझी पक्षिणी मी तुझें अंडज। चारा घालीं मज पांडुरंगे। ४ ।
कासवीची दृष्टी सदा बाळावरी। तैसी दया करी पांडुरंगे। ५ ।
नामा म्हणे होसी भक्ताचा वल्लभ। मागें पुढें उभा सांभाळिसी। ६ ।

१६२८. असोनि न दिसे लौकिक वेव्हारीं। ऐसें निरंतरीं लपवीं मातें। १ ।
तुझे पायी माझें असो अनुसंधान। वरी प्रेमजीवन देईं देवा । २ ।
मनाचिये वृत्ति अंतरापासूनि । झोंबों नेदी दोन्ही कामक्रोध। ३ ।
नामा म्हणे ऐसें पाळिशील मातें । तरी मी जीवें तूतें न विसंबें। ४ ।

१६२९. तुझें प्रेम माझे हृदया आवडी। चरण मी न सोडीं पांडुरंगा। १ ।
कशासाठीं शीण थोडक्याकारणें। काय तुज उणें होय देवा । २ ।
चंद्र चकोराचा पुरवी सोहळा। काय त्याच्या कळा न्यून होती। ३ ।
नामा म्हणे मज अनाथा सांभाळीं। हृदयकमळीं स्थिर राहें । ४ ।

१६३०. तुझ्या पायीं चित्त रंगलेंसे माझें। नाहीं केशिराजें ऐसें केलें। १ ।
उठवितां काय होईल संतोष। मज अभाग्यास मोकलीलें। २ ।
प्रपंच काबाडीं न घाली मज दृढ। नको वाडें कोड झणीं देवा। ३ ।
नामा शिंपियाचा विनवी समस्तां। नको भंगूं आतां प्रेमपान्हा। ४ ।

१६३१. उडाली पक्षिणी गेली अंतराळीं। चित्त बाळाजवळी ठेवूनियां। १ ।
तैसें माझें मन राहो कां ईश्वरीं। मग सुखें संसारीं असेन कां। २ ।
धेनु चरे वनीं वत्स असे घरीं । चित्त वत्सावरी ठेवुनि फिरे । ३ ।
दुडीवरी दुडी सखिसीं गोष्टि करी। चित्त दुडीवरी ठेवूनियां। ४ ।
विष्णुदास नामा विनवी परोपरी। हें प्रेम श्रीहरीं द्यावें मज। ५ ।

१६३२. प्रेमपिसें भरलें अंगीं । गीतछंदे नाचों रंगीं । १ ।
वारा धांवे भलतया । तैसी माझी रंग छाया । २ ।
बोले बाळक बोबडें । तरी तें जननीये आवडे । ५ ।
नामा म्हणे गा केशवा । जन्मोजन्मीं देईं सेवा । ६ ।

१६३३. नामयाचें प्रेम केशवचि जाणे। केशवासी राहणें नामयापाशीं । १ ।
केशव तोचि नामा नामा तोचि केशव। प्रेमभक्ति भाव मागतसे। २ ।
विष्णुदास नामा उभा केशवद्वारीं। प्रेमाची शिदोरी मागतसे। ३ ।

१६३४. वारंवार काय विनवावें आतां। समजावें चित्ता आपुलिया । १ ।
तूं काय म्हणसी कंटाळेल हाचि। जाईल उगाचि उठोनियां। २ ।
मजलागीं देवा जासी चुकवोनी । आणिन धरूनि तुजलागीं। ३ ।
दृढ भक्ति भाव प्रेमाचा हा दोरा। बांधीन सत्वर तुझें पायीं । ४ ।
नामा म्हणे बोल काय विठो आतां । भेटावें सर्वथा यांत बरें। ५ ।

१६३५. तूं माय माउली आस केली थोरी। वास निरंतरीं पंढरीये। १ ।
रूप ते दाखवीं एकवेळां मज। धरूं नको लाज केशिराजा। २ ।
आपणा समान करी कोणे काळीं। तंव वनमाळी देव म्हणूं । ३ ।
नामा म्हणे तुज भक्तिचे पिसें। पुरविसी आस दुर्बळाची। ४ ।

१६३६. जननिये जिवलगे येवो पांडुरंगे। शिणलों भेटि देगे एक वेळां। १ ।
त्राहें त्राहें त्राहें कृपादृष्टि पाहें। येऊनियां राहें हृदयामाजी। २ ।
वासनेच्या संगें शिणलें माझें चित्त । विषयाचे आघात पडती वरी। ३ ।
नाहीं तुझी सेवा केली मनोधर्में। संसार संभ्रमें भ्रांत सदा । ४ ।
नाहीं तुझें नाम गाइलें आवडी। वाळली कुर्वंडी त्रिविधतापें। ५ ।
नामा म्हणे आई धांवें लवलाहीं। बुडतों चिंताडोहीं काढीं मज। ६ ।

१६३७. संसारषडचक्रीं पडिलों महाडोहीं। सोडवण्या येईं पांडुरंगा। १ ।
दवडादवडी धांव दवडा दवडी धांव। नको भक्तिभाव पाहों माझा। २ ।

माझी चित्तवृत्ति अज्ञान हे गाई । व्याघ्रें धरिली आहे अहंकारें। ३ ।
पंचाननीं मज घेतलें वेढोनि । नेताति काढोनि प्राण माझा। ४ ।
गजेंद्रकारणें घातली तुवां उडी । तैसा लवडसवडीं पावें मज । ५ ।
नामा म्हणे मज तुझाचि आधार। पोसणा डिंगर जन्मोजन्मीं । ६ ।

१६३८. भिऊनि रिघीजे समर्थाचे पाठीं। विषयांची तों भेटी नको मज। १ ।
तैसा मी शरण आलोंसे केशवें। मज त्वां राखावें पायांतळीं। २ ।
नको उदासीन राखों अभिमान। माझें आगमन विचारीं कां। ३ ।
तुझेनि होईल तेंच मी मागेन। न सोडीं चरण अहर्निशीं। ४ ।
अविद्या अपार संचरली देवा । आम्हासि कुढावा नाहीं कोणी । ५ ।
देवा आतां मज नको गर्भवास। नामा विष्णुदास विनवितसे। ६ ।

१६३९. प्रपंचीं जरी मातें करिसी उदासिन । तरी तुझें ध्यान लागो मना। १ ।
हेंचि तुज मागणें जन्मजन्मांतरीं। न मागतां अंतरीं प्रगट होई । २ ।
इंद्रियांचे व्यापार अवघेचि तोडीं। प्रेमरसगोडी देईं मातें। ३ ।
नामा म्हणे शरण आलों मी केशवा। हाचि तूं पुरवावा मनोरथ। ४ ।

१६४०. लाज सांडोनियां आलों शरणागत । ऐसियाचा अंत पाहसी झणीं। १ ।
गुण दोष माझे मनीं गा न धरीं। पतितपावन जरी म्हणविसी। २ ।
पडलिया पाथरा लाथ देसी देवा। हे लाजकेशवा कोणास जी। ३ ।
नामा म्हणे केशवा चतुरा शिरोमणी। विचारावें मनीं मायबापा। ४ ।

१६४१. शरणागतासी नये मोकलावा। हें तरी केशवा जाणतोसी। १ ।
सांगणें नलगे सांगणें नलगे। सांगणें नलगे मायबापा। २ ।
सांगतां समर्थ सर्वेचि विसरे। त्याच्या अभ्यंतरीं नव्हे बोल। ३ ।
नामा म्हणे तैसा नव्हेचि शाहणा। अठराही पुराणां वेडाविसी। ४ ।

१६४२. काय अपराध पाहसी कोणाचे। धांवे भाविकांचे कामकाजीं। १ ।
काय केशिराजा वाणूं मी दुबळें। शरणागता लळे पुरविशी। २ ।

पतितपावन ब्रीद चराचरीं । तेथें मी भिकारी कोणीकडे । ३ ।
नामा म्हणे तूंचि करिशी उद्धार । मज देवा पार नाहीं भाग्या । ४ ।

१६४३. जन्ममरणाचें मज भय दाविसी । तें म्यां हृषीकेशी स्वीकारीलें । १ ।
आतां माझी चिंता तुज कां पंढरीनाथा । असोंदें भलता भलते ठायीं । २ ।
सुखदु:ख भोगणें माझें मीच जाणें । तुज तंव सोसणें नलगे कांहीं । ३ ।
नामा म्हणे माझे हेची मनोरथ । होईन शरणागत जन्मोजन्मीं । ४ ।

करुणा

१६४४. अनाथाचा नाथ भक्तांचा कैवारी । पुराणीं हें थोरी आयिकीली । १ ।
ऐकोनियां कीर्ति आलों तुजपाशीं । निवारी दु:खासी केशिराजा । २ ।
त्रितापें तापलों दु:खें आहळलों । कासाविस झालों दयासिंधू । ३ ।
तुजवीण आतां कोणातें मी सांगूं । तोडीं हा उद्वेगु नारायणा । ४ ।
नामा म्हणे आतां नको पाहूं अंत । उद्धरीं त्वरित पांडुरंगा । ५ ।

१६४५. कृपा करोनि त्वां मज प्रसन्न व्हावें । आणि म्या मागावें बुद्धिज्ञान । १ ।
ऐसी भुली मज न घाली पांडुरंगा । बिघड सत्संगा न करी मज । २ ।
मोक्षासी साधन एक ते उपाधि । दाखवुनि बुद्धि भ्रंश केलें । ३ ।
एक पुत्र कलत्र राज्याचा संभ्रम । दावोनी दुर्गम भ्रम केला । ४ ।
नामा म्हणे तुझ्या प्रेमालागीं भक्ति । घेतली म्यां सुती जन्म मरण । ५ ।

१६४६. अनाथासी साह्य होसी नारायणा । करुणावचना बोलविसी । १ ।
पांडुरंगा कृपा करा मजवरी । पामरा उद्धरीं पाहतांची । २ ।
गणिके सत्वर मोक्षपद देसी । उपमन्यु बाळासी क्षीरसिंधु । ३ ।
नामा म्हणे काय याति न विचारी । विदुराचे घरीं खासी कण्या । ४ ।

१६४७. आशा मनिषा तृष्णा लागलीसे पाठीं । धांव जगजेठी स्वामी माझ्या । १ ।
गेलासि केउता वाढिलें दुश्चिता । अगा कृपावंता स्वामी माझ्या । २ ।
नामा म्हणे मज नाहीं कोण गत । तारिसी अनंता स्वामी माझ्या । ३ ।

१६४८. वासरुं भोंवे खुंटिया भोंवतें । आपआपणियातें गोविंयेलें। १ ।
तैसी परी मज झाली गां देवा । गुंतलों मी भावा लटिकिया। २ ।
नामा म्हणे केशवा तोडीं कां बंधनें । मी एक पोसणें भक्त तुझा । ३ ।

१६४९. वाघाचिया गळां शेळी बांधोनियां । तैसी तुझी माया लोभापर । १ ।
कां मज संसारीं घालितोसि देवा । कैसें तुझिया जीवा गोड वाटे। २ ।
विषयाचे कल्लोळ पाजिसी केवळ । हृदय कोमळ कैसें तुझें। ३ ।
नामा म्हणे मज आदि अंती एकु। जननी जनकु पंढरीरावो । ४ ।

१६५०. कल्पतरु तुझें नाम नारायणा। माझी हे करुणा येऊं द्यावी। १ ।
लक्षुमीचा पती उणें काय तुज । देणें किती मज असे देवा । २ ।
जरि म्हणसील तुझें कर्म हीन। घेउनी सुदर्शन कर्मा मारी । ३ ।
सर्व खेळ तुझे कर्म तुज स्वाधीन। चालवी पायांविण पांगुळ ते। ४ ।
कर्ता हर्ता तूंचि हृषीकेशी देवा । बोल ते आणिसी आम्हांवरी । ५ ।
नामा म्हणे देवा चित्तावर घेसी। काय न करिसी रंका रावो। ६ ।

१६५१. कां बा घातलें संसारीं। आतां कष्टां वेगळें करी। १ ।
करा देवा अंगिकार। आतां फेडा माझा भार। २ ।
माझे वागवी बा ओझें। दिधलियाचें क्षेम कीजे। ३ ।
नामा धरितसे पाय। देवा आतां उशीर काय । ४ ।

१६५२. तुजविण आम्हां कोण हो पोषिता । अहो जी कृपावंता पंढरीराया । १ ।
न करीं विठ्ठला आतां लाजिरवाणें । मी तुझें पोसणें पांडुरंगा। २ ।
काकुळती कोणा येऊं हो मी आतां । अनाथाच्या नाथा विठ्ठला तूं। ३ ।
एकवेळ आतां पाहें मजकडे। नामा म्हणे वेडें रंक तुझें । ४ ।

१६५३. माझे मनोरथ पूर्ण कीजे देवा । केशवा माधवा नारायणा। १ ।
नाहीं नाहीं मज आणिक सोयरा। न करीं अव्हेरा पांडुरंगा। २ ।
अनाथाचा नाथ होसी तूं दयाळा । किती वेळोवेळां प्रार्थूं आतां। ३ ।
नामा म्हणे जीव होतो कासावीस। केली तुझी आस आतां बरी। ४ ।

१६५४. देहाभिमानें पुरविली पाठी। कांहो जगजेठी नये कृपा। १ ।
स्वात्मसुखासाठीं स्तुति करी ब्रह्मा। व्याधा निजधामा स्थिर पद। २ ।
काय करीतसे मातृपितृभक्ति। तया जगत्पति पावतसे। ३ ।
नाचती वैकुंठीं सर्व ऋषेश्वर। नामा म्हणे पार नाहीं नाहीं। ४ ।

१६५५. दुरुनि आलों तुझे भेटी। सांगावया जीवींची गोष्टी। १ ।
मजशीं बोल तरी कांहीं। दृष्टी उघडुनि मजकडे पाहीं। २ ।
अरे तूं कृपाळु दीनांचा। महा उदार थोर मनाचा। ३ ।
भक्तें पुंडलिकें गोंविलासी लोभें। प्रीतीच्या प्रेमें वळलासी वल्लभे। ४ ।
युगें अठ्ठावीस भरलीं। धणीं अझुनी नाहीं पुरली। ५ ।
प्राण होती कासाविस। नामा म्हणे कां उदास। ६ ।

१६५६. तुवां येथें यावें कीं मज तेथें न्यावें। खंती माझ्या जीवें मांडियेली। १ ।
माझें तुजविण येथें नाही कोणी। विचारावें मनीं पांडुरंगा। २ ।
नामा म्हणे वेगीं यावें करुणाघना। जातो माझा प्राण तुजलागीं। ३ ।

१६५७. गरुडावरी हरी बैसोनियां यावें। आम्हांसि रक्षावें दीनबंधू। १ ।
अच्युता केशवा मुकुंदा मुरारी। येईं लवकरी नारायणा। २ ।
ऐकोनियां धांवा धांवला अनंत। उभा गरुडासहित मागें पुढें। ३ ।
वैजयंती माळ किरीट कुंडलें। नामयानें केलें निंबलोण। ४ ।

१६५८. अज्ञान बाळक कोमाइलें झणी। जाणते जननी तान भूक। १ ।
तैसें मजलागीं होऊनि कृपाळ। करीं गा सांभाळ अनाथाचा। २ ।
वत्सालागीं धेनु येतसे वोरसें। पान्हा स्तनीं जैसे वोसंडती। ३ ।
नामा म्हणे तुज हे न साहे उपमा। मी कुडी तूं आत्मा केशवराजा। ४ ।

१६५९. स्वप्नीं तरी कैसा न पडसी डोळां। सुंदर सांवळा घवघवीत। १ ।
चरणीं गर्जती तोडर नेपुरें। रेखित कस्तुरी निढळांमाजी। २ ।
शंख चक्र हातीं गळां वैजयंती। कुंडलें तळपती श्रवणांमाजीं। ३ ।
नामा म्हणे स्वप्नीं तरी तूं बा येईं। पांडुरंगे माई कृपावंते। ४ ।

१६६०. पक्षिणी प्रभातीं चारियासी जाये। पिलूं वाट पाहे उपवासी । १ ।
तैसें माझें मन करी वो तुझी आस। चरण रात्रंदिवस चिंतीतसे । २ ।
तान्हें वत्स घरीं बांधलेंसे दावा। तया हृदयीं धांवा माउलीचा। ३ ।
नामा म्हणे केशवा तूं माझा सोईरा। झणीं मज अव्हेरा अनाथनाथा। ४ ।

१६६१. रात्रंदिवस खंती वाटे माझे जीवीं। अनुदिनीं आठवीं चरण तुझे। १ ।
ने रे पांडुरंगा आपुलिया गांवा। तूं माझा विसांवा जिवलग । २ ।
मी एक बापुडें रंकाहूनि रंक। त्रिभुवननायक कीर्ति तुझी। ३ ।
मी तुझें पोसणें दास पैं दुर्बळ। तूं दीनवत्सल स्वामी माझा। ४ ।
तुझें मी अनाथ चरणीं ठेवीं माथा। सांभाळीं समर्था ब्रीद तुझें। ५ ।
नामा म्हणे विठो झालों कासाविस। पुरवीं माझी आस मायबापा। ६ ।

१६६२. बाळका स्तनपान माता करविते। टाकिलें परतें चरणीं लोळे। १ ।
हातीं घेउनि शिपटी माय लागे पाठीं। चरणीं घाली मिठी परतें नोहे। २ ।
तैसें माझें मन तुजलागीं देवा। न विसंबे केशवा क्षणभरीं। ३ ।
चातका नलभे पाणी तृषाक्रांत मनीं। वाट पाहे गगनीं जीवनाची । ४ ।
निराळीं पियुषें वर्षे तयालागीं। आठवितां वेगीं मेघराया। ५ ।
वाळलें हें तृण नसंडी हो क्षीर। तैसें भक्तीं स्थिर मन राहे। ६ ।
नामा म्हणे या जन्माचिया साठीं। चरणीं घालीं मिठी परता नोहें। ७ ।

१६६३. युक्तिप्रयुक्तीचें प्रमाण मी नेणें। केशवचरण घ्यातों मनीं। १ ।
आणिक साधन काय म्यां करावें। ब्रह्मादिक देव मौन ठेले। २ ।
आतां मी कायसा करावा आधार। चरण निर्धार देवपूजा। ३ ।
नामा म्हणे तुझा अंत नाहीं पार। काय म्यां पामर जाणों आतां। ४ ।

१६६४. जाणीव शाहणीव वाहियलें ओझें। तेणें चरण तुझे अंतरले। १ ।
आतां नेणतेंचि करीं मज हरी। लौकिका बाहेरी घालीं मज। २ ।
तुझिया नामाचें लागोंदे गा पिसे। देहीं देह न दिसे ऐसें करीं। ३ ।
नामा म्हणे तुज एकातें मी जाणें। रहित कारणें कल्पनेसी। ४ ।

१६६५. तुझें रूप माझ्या दाखवीं मनातें। मग तुझ्या चरणातें न विसंबें। १ ।
कां मज शिणविसी थोडिया कारणें। काय तुझें उणें होईल देवा। २ ।
चातकाची तहान पुरवी जळधर। काय त्याचें सरे थोरपण। ३ ।
चंद्र चकोराचा पुरवी सोहोळा। काय त्याच्या कळा न्यून होती। ४ ।
कूर्मी अवलोकीं आपुलिया बाळा। काय तिच्या डोळां दृष्टि नासे। ५ ।
नामा म्हणे देवा तुझाचि भरंवसा। अनाथां कुंवासा होसी तूंचि। ६ ।

१६६६. माथां मोरपिसां वेंठीं। श्रवणीं कुंडलें पदक कंठीं।
हातीं घेऊनि वेताटी। गोधना पाठीं लागले। १ ।
तुझीं पाउलें अनंता। न विसंबें गा सर्वथा।
गोविंदा माधवा अच्युता। श्रीविठ्ठला । २ ।
गाई गोवळीं पावला। एक म्हणती वळावळा।
विष्णुदास नामा चरणा जवळा। अखंड वळत्या देतसें। ३ ।

१६६७. कोण होईल आत्मज्ञानी। जो बा राहे त्याच्या ध्यानीं। १ ।
मज तों चरणांची आवडी। जन्मोजन्मीं मी न सोडीं। २ ।
होईल सिद्धीचा साधक। त्यासि देईं स्वर्गसुख। ३ ।
कोण होईल देहातीत। त्यासी करीं संगरहित। ४ ।
नामा म्हणे जीवें साठीं। तुज मज जन्में पडिली गांठी। ५ ।

१६६८. तान्हेलिया जाय उदका लागोनि। पारधी देखोनि मुरडे वेगीं। १ ।
तैसे तुझे चरण विसरलों देवा। संसार केशवा देखोनियां। २ ।
तैसी परी मज झाली जाण देवा। नामा उभा केशवा विनवितसें। ३ ।

१६६९. देवा माझें मन करोनि स्वाधीन। निमोले स्वामीपण भोगिसीना। १ ।
फुकाचा कामारा वोळगे निरंतर। न घालीं तुज भार कल्पनेचा। २ ।
तुज नलगे देणें मज नाहीं मागणे। असेन अनुसंधानें चरणाचेनि। ३ ।
नामा म्हणे केशवा तूं सर्वज्ञ जाणता। समर्थीच्या उचिता चुकों नको। ४ ।

१६७०. धरोनि हस्तक बैससी एकांतीं। भक्तांसी श्रीपति सर्वकाळ । १ ।
दाखवीं चरण दाखवीं चरण । दाखवीं चरण धांव नेटें । २ ।
सर्व आचरण दाविसी प्रकार । कल्पना अंधार निमित्याचा । ३ ।
नामा म्हणे होसी चतुर आपण। आमुचें निर्वाण पाहूं नको । ४ ।

१६७१. पाहुनि न दिसे लौकिका व्यवहारीं । ऐसा तूं अंतरीं लपवीं मज । १ ।
परि तुझ्या चरणीं माझें अनुसंधान । तरी प्रेम पावन देईं देवा। २ ।
मनाचिये वृत्ती अखंड तूं राहोनी । झेंपावती झणीं काम क्रोध । ३ ।
नामा म्हणे ऐसें पावसी तूं मातें । तरी मी जीवें तूंतें न विसंबें। ४ ।

१६७२. तुझे पायीं माझ्या मनें दिली बुडी। इंद्रियें बापुडीं वेडावलीं । १ ।
आतां विषय सुख जाणावे कवणें। जाणोनि भोगणें कवणें स्वामी । २ ।
देह सहजस्थिती राहिलें निष्काम। हृदयीं सदा प्रेम वोसंडत। ३ ।
नामा म्हणे देवा भक्तजनवत्सला। क्षण जीवावेगळा न करीं मज। ४ ।

१६७३. बुद्धिहीन अति करितों हव्यास। उठती उद्देश नानामतें। १ ।
एकापुढें एक नासोनियां जाती। सोशिली विपत्ति जन्म मरण। २ ।
वासनेचे संगें बुडालों मी वांयां । चुकवूं नको पायांसवें भेटी । ३ ।
नामा म्हणे ऐसे गेले बहुतेक। वैकुंठनायका तारीं मज। ४ ।

१६७४. वांयां ताडातोडी केली माझ्या मनें। राहिलों लपोन तुझे पायीं। १ ।
नको नको मज कल्पनेचा संग। आलासे उद्वेग नारायणा । २ ।
कामक्रोध लोभ पाठीं लागों येती। झणीं त्यांचे हातीं देसी देवा। ३ ।
नामा म्हणे होसी अनाथांचा कैवारी । ब्रीदें चराचरीं वर्णिताती । ४ ।

१६७५. माझी कोण गती सांगा पंढरिनाथा । तारिसी अनाथा कीं बुडविसी। १ ।
मनापासोनियां सांग मज प्रती । पुसें काकुळती जीविंचिया। २ ।
न बोलसी कारे धरिला अबोला। कोणासी विठ्ठला शरण जाऊं। ३ ।

कोणासी सांकडें घालावें हें सांगा। नको करूं रागा दीनावरी। ४ ।
बाळकासी जैसी एकलीच माय। तैसे तुझे पाय आम्हांलागीं। ५ ।
नामा म्हणे देवा अनाथाच्या नाथा। कृपाळुवा कांता रखुमाईच्या। ६ ।

१६७६. अठ्ठावीस युगें उभा विटेवरी। मुद्रा अगोचरी लावूनियां । १ ।
ध्यान विसर्जन केशवा करिसी। नेणवे कवणासी ब्रह्मादिकां। २ ।
पाहतां तुजकडे माझें मीपण उडे। भेदाचें सांकडें हारपलें। ३ ।
तुजपाशीं असतां मुकिजे जीवित्वा। ठकले तत्वतां नेणों किती । ४ ।
नामा म्हणे स्वामी कृपादृष्टी पाहें। मन पायीं राहे ऐसें कीजे । ५ ।

१६७७. तुझिया पाया प्राण हे माझे। चरण कमळ तुझें विसंबेना । १ ।
संसाराच्या गोष्टी कीट झाल्या पोटीं। रामकृष्ण कंठीं माळ घालीं । २ ।
दुरोनियां देखें गरुडाचें वारिके। गोपाळासारिखे चतुर्भुज । ३ ।
नामा म्हणे विठो जन्मजन्मांतरीं। ऋणि करुनि करीं घेई मज । ४ ।

१६७८. किती तुला देवा येऊं काकुलती। काय तें संचितीं लिहिलें असे। १ ।
केली कां हो सांडी माझी हृषीकेशी। आम्ही कोणापाशी तोंड वासूं। २ ।
ब्रीदाचा तोडर गर्जे त्रिभुवनीं । तूंचि एक धनी त्रैलोक्याचा। ३ ।
समूळ घेतला पृथ्वीचा भार । माझाचि जोजार काय तुला। ४ ।
नको पाहूं अंत पांडुरंगे आई । नामा विठोपायीं मिठी घाली। ५ ।

१६७९. गाणीं मी गाईलों भाटीं वाखाणिलों। जन्मोनियां झालों दास तुझा। १ ।
आतां माझी लाज राखें नारायणा। झणीं केविलवाणा दिसोदेशीं। २ ।
माये दुऱ्हाविलों मोहें मोकलिलों। सोय पैं चुकलों संसाराची । ३ ।
आप्तवर्गी सांडिलो गोत्रजां तुटलों। येवोनि विनटलो तुझे पायीं । ४ ।
षड्वर्गीं सांडिलों प्रवृत्ती दंडिलों। मीपणा मुकलों मायबापा। ५ ।
नामा म्हणे तुझ्या चरणाची आवडी । लागली न सोडी चित्त माझें। ६ ।

१६८०. नको गा मोकलूं दीना पंढरीनाथा । तुजविण आतां कोण धांवे । १ ।
अपराधाच्या कोटी पाहूं नको कांहीं । येगे विठाबाई झडकरी । २ ।
माझ्या दोषासाठीं पाठमोरा होसी। पावन ब्रीदासी लागे बोल । ३ ।
नामा म्हणे जननी तूंचि चराचर। तारिले अपार जड जीव । ४ ।

१६८१. पाहूं द्यारे मज विठोबाचें मुख। लागलीसे भूक डोळा माझ्या। १ ।
कस्तुरी कुंकुम भरोनियां ताटीं । अंगीं बरवी उटी गोपाळाच्या । २ ।
जाईजुई पुष्पें गुंफोनियां माळां। घालूं घननिळा आवडीनें। ३ ।
नामा म्हणे विठो पंढरीचे राणे । डोळियां पारणे होत असे। ४ ।

१६८२. तुझा विष्णुदास म्हणताती जगीं। नाहीं माझे अंगीं प्रेम भाव । १ ।
तेणें थोर लाज वाटे पंढरीराया। ये माझ्या हृदया एक वेळां । २ ।
द्वैताद्वैतभाव आहे माझे ठायीं। अनुभव नाहीं स्वरूपाचा । ३ ।
देखावेखीं बैसें संतांचे संगती। नाहीं माझे चित्तीं ध्यान तुझें। ४ ।
नामा म्हणे माझा उजळ करीं माथा । भेटी देउनि संतां निरवीं मज। ५ ।

१६८३. बहुत जन्माशेवटीं तुजशीं झाली भेटी । बहु मी हिंपुटी झालों थोर। १ ।
बहुकीर्ति ऐकिली बहुतांचे मुखीं । बहुत केले सुखी शरणागत । २ ।
बहुतां आसक्त बहुतां ओळंगणा । बहुत विटंबना झाली माझी। ३ ।
बहु फेरे पाहिले बहु दुःख साहिलें । बहु चित्तें वाहिलें दुर्भरचि। ४ ।
बहुत काळ गेले बहु अन्याय केले । बहु नाहीं जोडिलें नाम तुझें। ५ ।
ऐसा मी अपराधी पावें कृपानिधी । बहु संतां सन्निधीं ठेवीं नामा। ६ ।

१६८४. तुज गीतीं गातां न येसी पांडुरंगा । प्रेमेंचि दडूं गा पायांपाशीं । १ ।
वांकडें तिकडें जैसें आलें तैसें। गावया उल्हास उगवला। २ ।
त्याचि भरें तोंडा आलें तें बोलतों। नाम मुखीं घेतों अखंडित। ३ ।
तुझा म्हणवितों सांभाळावें देवा। नामया केशवा सर्वकाळ । ४ ।

१६८५. अपराधाच्या कोडी हेचि माझी जोडी। पतितपावन प्रौढी तुझी देवा। १ ।
माझिया निदैवें ऐसेंचि घडलें। तूं तंव आपुलें न संडिसी। २ ।
सहस्र अपराध घालीं माझे पोटीं। तारीं जगजेठी म्हणे नामा। ३ ।

१६८६. अनंत जन्मीचें चुकवीं सांकडें। काय मी बापुडें विनवूं कैसें। १ ।
सगुण गुणाची बोलिलीसे मूर्ति। राहो माझें चित्तीं निरंतर। २ ।
माझा मीच झालों सकळ व्यापारी। संसारा बाहेरी कोण काढी। ३ ।
नामा म्हणे नको गोववूं आशा। पावन परेशा केशिराजा। ४ ।

१६८७. जेथें जेथें मन जाईल हो माझें। तेथें तेथें तुझे रूप असे। १ ।
ऐशी मज संवई लावीं निरंतरी। जन्मोजन्मांतरीं केशिराजा। २ ।
आपणास काम जरूर कायसा। आतां पंढरीशा आटोपावें। ३ ।
नामा म्हणे नको पाहों माझी लाज। संसाराचें बीज मूळ खुडीं। ४ ।

१६८८. अग्निमाजि पडे बाळू। माता धांवे कनवाळू। १ ।
तैसा धांवें माझिया काजा। अंकिला मी दास तुझा। २ ।
सर्वेंचि झेंपावे पक्षिणी। पिलीं पडतांचि धरणी। ३ ।
भुकेलें वत्स रावे। धेनु हुंबरत धांवे। ४ ।
वणवा लागलासे वनीं। पाडस चिंतीत हरणी। ५ ।
नामा म्हणे मेघा जैसा। विनवितो चातक तैसा। ६ ।

१६८९. धेनु विये वनीं तिसी कैंची सुयणी। तरी तें वत्स स्तनीं लावी कवण। १ ।
भुंजगाचीं पिलीं उपजतांची वेगळीं। त्यांसी डंखूं शिकविलें हो कोणीं। २ ।
सहज लक्षण जयाचिये ठायीं। तो आपुलिये सोई धांवतसे। ३ ।
उपजतांची फुल मोगऱ्याच्या माथां। त्यासी परिमळता कोणें लावियेली। ४ ।
कडू दुध्याच्या आळ्यासी साखर दूध घातलें। ते अधिकची कडुवाळें कवणें केलें। ५ ।
गाळिला तोडिला खंड विखंडी। ऊस न संडी सोय गोडीसी। ६ ।
नामा म्हणे तैसें आहे गा श्रीहरी। सोईचे व्यापारीं घेईन तूंतें। ७ ।

१६९०. माता पिता बंधु कुळगुरु दैवत। सखा सर्व गोत केशिराजा। १ ।
जन्मोनि पोसणा तुझा मी अंकिला। आणिकाचा पांगिला न करीं देवा । २ ।
विष्णुदास नामा विनवितो केशवा। झणीं घालिसी देवा संसारासी। ३ ।

१६९१. काय आम्हांपाशीं आहे धन वित्त। दान तें उचित देऊं काय। १ ।
देतां घेतां आम्हां पुरे पुरे झालें। संगतीं त्यागिलें भिवोनियां। २ ।
काय वाणूं गुण भिकारपणाचे। होसी पंढरीची नामनौका । ३ ।
नामा म्हणे पुढें दाखवीं मारग । आम्ही तुज मागें येऊं सुखें । ४ ।

१६९२. माझे गुणदोष आणशील मना। सर्व नारायणा अपराधी। १ ।
सेवाहीन दीन पातकाची रासी । आतां विचारिसी काय ऐसें । २ ।
अंगुष्ठ धरूनि मस्तकापर्यंत। अखंड दुष्कृत आचरलों । ३ ।
स्वप्नीं मज तुझी घडली नाहीं भक्ति। पुससी विरक्ति कोठोनियां। ४ ।
तूंचि माझा गुरु तूंचि माझा स्वामी। सकळ अंतर्यामीं वससी तूं । ५ ।
नामा म्हणे माझें चुकवीं जन्ममरण। नको करू शीण पांडुरंगा। ६ ।

१६९३. काय करूं आता देवा विश्वंभरा। मजलागीं थारा नाहीं कोठें। १ ।
उबगति सोयरीं धायरीं समस्त । काय करू अंत पहासी माझा। २ ।
तूंचि मातापिता गुरुबंधु होसी । जाऊं मी कोणासी शरण आतां। ३ ।
पायीं थारा मागे नाम्याची विनंती । चित्त द्या श्रीपति आतां वेगें। ४ ।

१६९४. नव्हे माझें कांहीं नेणों तुजविण। होसी नारायणा साहाकारी। १ ।
खांबसुत्रीं दावी अनेक पुतळे। नकळेचि खेळे खेळकरी। २ ।
दैत्यवृत्रासुर आपटी आकाशीं । आनंदें खेळविसी सुरवरां। ३ ।
नामा म्हणे तुझी नकळे करणी । जन्मोजन्मीं चरणी ठेवी मज। ४ ।

१६९५. हत्तीच्या चरणावरी बैसे माशी। नमन तयासी करावया । १ ।
तैसें कायसें मी केवढें बापुडें। लागें कोणीकडे देवराया। २ ।
नामा म्हणे तैसें मी एक दुबळें। चरणावेगळें करूं नको। ३ ।

१६९६. तुझिया चरणाचें तुटतां अनुसंधान। नेलें माझें मन षड्वर्गी। १।
धांवगा विठ्ठला सोडवीं आपुला दास। थोर कासावीस केलें बापा। २।
कर्म कुळाचार क्रोध हा अनिवार। मदें निरंतर भ्रांत केलें। ३।
मत्सरें तुजसि दुराविलें देवा। लोभें केला गोंवा गर्भवासीं। ४।
दंभ रसातळीं जातसे घेऊनि। विश्वचक्षु होऊनि पाहसी कैसा। ५।
नामा म्हणे मज तुझाचि भरंवसा। अनाथा कुंवासा होसी देवा। ६।

१६९७. माझ्या बोबडिया बोला। चित्त द्यावें बा विठ्ठला। १।
वारा जाय भलत्या ठाया। तैसी माझी रागछाया। २।
गातां येईल तेणेंची गावे। येरी हरी हरी म्हणावें। ३।
तान मान नेणें देवा। नामा विनवितो केशवा। ४।

१६९८. काया मनें वाचा नेणों भक्तिभाव। करिसी उपाव केशिराजा। १।
थोरपणासाठीं मन घे हव्यासु। मी तो कासाविसु होय देवा। २।
सर्वांभूतांमाजी समत्वे दिससी। नामा म्हणे ऐसी दावीं लीला। ३।

१६९९. नेणें भक्ति कांहीं करूं कैसी सेवा। हें तों मज देवा समजेना। १।
करूं कैसा जप करूं कैसें ध्यान। नाहीं माझें मन स्थिर देवा। २।
कामक्रोध यांची मोठी हे जाचणी। झालों वेड्यावाणी समजेना। ३।
नामा म्हणे माझे सांवळे विठाई। येऊनियां राहीं हृदयामाजी। ४।

१७००. तुज दिले आतां यत्न करी याचा। जीवभाव वाचा काया मनें। १।
भागलों दातारा शीण जाला भारी। आतां मज तारीं अनाथासी। २।
नेणतां सोसिली तयांची आटणी। नव्हती हीं कोणी कांहीं माझीं। ३।
वर्म नेणें दिशा हिंडती मोकाट। इंद्रिय सुसाट सर्व पृथ्वी। ४।
येरझार फेरा शिणलों सायासीं। आतां हृषीकेशी अंगिकारीं। ५।
नामा म्हणे मन इंद्रियाचे सोई। धांवे यासी कायी करूं आतां। ६।

१७०१. तुझे चरणीं चित्त रंगलें अनुरागें । बहुजन्मीं वियोगें शिणलें होतें। १ ।
आहाळलें पोळलें तापत्रयीं वहिलें । तृष्णें विभांडिलें नानापरी । २ ।
काम क्रोध लोभ दंभ मदमत्सर । इहीं निरंतर जाजावलों । ३ ।
बुडतिया अवचटें लाभे ती सांगडी । ते जीवें न सोडी तैसें जालें । ४ ।
नामा म्हणे तूं केशव कृपेचा सागर। झणीं माझा अव्हेर करसी देवा। ५ ।

१७०२. काया कर पैं फुटूं नेदी । टाळ दिंडी वाहिन खांदी । १ ।
तूं बा माझा तूं बा माझा । तूं बा माझा केशिराजा। २ ।
आळवणीचा तूं बा वाचे । तेणें छंदें पैं बा नाचें। ३ ।
तूं बा माझा मी दास तुझा। विनवितो नामा केशिराजा । ४ ।

१७०३. निरंजनीं वनीं पाषाण पैं व्हावें। परी जन्मा न यावें मागत्याच्या । १ ।
राजाचें लेंकरूं पांघरे वाकळ । तेव्हां ते सकळ लाज कोणा । २ ।
पोसवेना तरी दवडुनि देईं देवा । नामा तुज केशवा विनवितसे । ३ ।

१७०४. आसनीं शयनीं आठवीं अनुदिनीं। नित्य समाधानीं रूप तुझें। १ ।
काम धाम कांहीं नलगे माझ्या चित्तीं । न देखें विश्रांति तुजवीण। २ ।
तापत्रय ओणवा लागला चहूंकडे । न देखें उघडें तुजवीण । ३ ।
तुजवीण तें जिवलग दुजें कोण होईल । तें माझे निवारील उद्वेग हे । ४ ।
कृपेचा सागरू त्रिभुवनीं उदारू । न करीं अव्हेरू अनाथाचा। ५ ।
नामा म्हणे केशवा आस माझी पुरवीं । पाउलें दाखवीं एक वेळां। ६ ।

१७०५. देवा निढळावरी हात दोनी। पाहें चक्रपाणि वाट तुझी। १ ।
धांव गा धांव सख्या पांडुरंगा । जीवीं जिवलगा मायबापा। २ ।
तुजविण ओस दिसती दाही दिशा । धांव जगदीशा मजसाठीं । ३ ।
नामा म्हणे काय बैसलों निवांत। धांवतो अनंत भक्तांसाठीं । ४ ।

१७०६. भागलासि देवा धांव धांवणिया। दाखविसी पायां पांडुरंगा। १ ।
गजेंद्र गणिके तुम्हा श्रमविलें । मी काय उगलें परदेशीं। २ ।

सोळा सहस्र आणि गोपी त्या उद्धरती । माझी कींव चित्तीं कां बा नये। ३ ।
नामा म्हणे आम्हां पुरे तुझा संग । वारंवार मग वारी कोण । ४ ।

१७०७. केशव चरणीं मनें दिली बुडी । इंद्रियें बापुडीं धांवती पाठी । १ ।
संसार समग्र नको सुखलेश । भातुकें सरींसें पाठविसी। २ ।
जन्म जन्मांतरीं जाणावें कवणें । नेणोनि भोगणें कोणें स्वामी । ३ ।
नामा म्हणे भक्तवत्सला केशवा । आम्हांसाठीं धांवा घालीं हरी । ४ ।

१७०८. तुझें नाम म्हणतां सुलभ अनंता । दुर्लभ म्हणतां अंतकाळीं । १ ।
तैसें तुवां मज केशवा करावें । हृदयीं भेदावें नाम तुझें। २ ।
मुके पशु पक्षी वृक्ष आणि पाषाण । तयां नारायणा गति कैसी । ३ ।
नामा म्हणे कैसें केशवा सांगणें । अज्ञानी तें नेणें कवणें परी । ४ ।

१७०९. आडलिया कोंवसा अनाथा कैवारी । ब्रीद चराचरीं वर्णिताती । १ ।
येईं बा श्रीहरी तूं आमुचा कैवारी। सुदर्शन करीं वेगीं येईं। २ ।
द्रौपदीच्या आकांतीं पावलासी लौकरी । तैसा झडकरीं शीघ्र येईं । ३ ।
गजेंद्राकारणें कळवळा अगाध । जगीं तुझें ब्रीद तैसा येईं । ४ ।
सुदामा ब्राह्मण अनाथ दुर्बळ । तेथें तूं केवळ अवतरलासी । ५ ।
ध्रुवासी स्थापिलें उपमन्यु कारणें । क्षीरसागर देणें तैसा येईं। ६ ।
अंबऋषीसाठीं सोशी गर्भवास । दुर्वासा कासावीस तैसा येईं। ७ ।
विदुरासी भक्तपण उद्धवासी जवळी। अर्जुना सर्वकाळीं तैसा येईं। ८ ।
गोपाळा यशोदा नंदासी खेळसी । गायी रानीं चारिसी तैसा येईं। ९ ।
नामा म्हणे मागेन सदा अभयकर । प्रेमाचा उद्धार तैसा येईं ।१०।

१७१०. वेणु वाहोनी सांवळा । गाई चारिसी गोपाळा। १ ।
कां बा न येसि धांवत । विठ्ठल माझें कुळदैवत । २ ।
अंगीं चंदनाची उटी । पदक मिरवलें कंठीं। ३ ।
गळां माळ वैजयंती । सुदर्शन घेऊन हातीं। ४ ।

कासे पीतांबर शेला। विटेवरलिया विठ्ठला। ५ ।
नामा म्हणे पीडिलों भुके । देईं प्रेमाचें भातुकें। ६ ।

१७११. पुलक धर्म रोमांच नाहीं जंव उठले। सजळ नाहीं झाले नयन जंव। १ ।
हरिभक्तिचें सुख कळलें जे म्हणती । लटिकें बोलिजेति उभयलोकीं। २ ।
ऐसा भक्तिप्रेमा देईं जी देवा। सर्व भावें सेवा घडे तुझी। ३ ।
श्रवणीं ऐकतां नाम वाचे बोले । नाहीं सुखावलें मन त्याचें। ४ ।
श्रीहरिचें नाम म्हणवितां न म्हणे। सहज उच्चारणें कैचे त्यासी। ५ ।
दर्दुराचे परी जिव्हा चटचटी । नाम सांडोनी गोष्टी राज्याची करी । ६ ।
देवाच्या मूर्ति संत महंत देखोनी । न वचे लोटांगणीं भावें त्यासी। ७ ।
न लावी त्यांचें रज टकमका पाहात। बुजवण जैसें सेत राखे तैसें। ८ ।
ऐसे कैक प्राणी आहेत मूढमती । हित सांगतां चित्तीं दुःख वाटे। ९ ।
नामा म्हणे केशवा मी तुझें दीन। नेणें तुज वांचोन आन दुजें ।१०।

१७१२. पितयाचें भाग्य पुत्रासि पैं नये । विरळा एखादा होय नांव राखा। १ ।
मी तंव अज्ञान झालों तुझे पोटीं । तुझेनि आम्हां तुटी संसाराची। २ ।
होणार तें झालें न चुके कांहीं केलें। विठ्ठलें दुराविलें जीणें मरणें। ३ ।
माझिये अदृष्टीं ऐसेंचि लिहिलें। जें मज निर्मियलें चतुराननें। ४ ।
या विठोबाचे पाय हृदयीं धरावे। तेणें हें तरावें भवदुःख। ५ ।
नेणें पूजाविधि नेणें क्रिया सिद्धी। ऐसा मी अपराधी तारी देवा। ६ ।
अनुपम्य सुख देखिलिया चरणीं । घातली लोळणीं माझ्या चित्तें। ७ ।
बहुत देव माझ्या पाहियेले जीवें। केलें सर्वभावें कुटुंबदास्य। ८ ।
इहीं माझें चित्त केलें तडातोडी । नाहीं सुख घडी देखिलें कांहीं। ९ ।
मग या पांडुरंगें माझी राखियेली लाज । हा माझा पूर्वज प्राणसखा। १०।
अंतरींचें गुज सांगितलें मज । दिले प्रेमबीज नामनिधि।११।
सुख दुःखाची निवारिली बाधा। शरीरसंबंधा वेगळें केलें ।१२।

आपुलें म्हणोनि कृपेनें न्याहाळिलें । आवडी सांभाळिलें मायबापें । १३ ।
ऐसा मजलागीं स्नेहाळु न विसंबे जीवें । म्यां काय याचें व्हावें उतराई । १४ ।
नामा म्हणे मज अनाथालागुनी । न विसंबे निर्वाणीं पंढरीराव । १५ ।

१७१३. भीत नाहीं भीत नाहीं । अखंडहि सावध । १ ।
उघड समाधि उघउ समाधि । अंतर बुद्धि निर्मळ । २ ।
गोंविसी कासया गोंविसी कासया । पंढरीराया सांभाळीं । ३ ।
नामा म्हणे जगज्जीवना । नारायणा सांभाळीं । ४ ।

१७१४. करुणा बहुत तुझ्या चरणापाशीं । धांवोनि हृषिकेशी आलों सर्व । १ ।
वाळुवंटीं उभे पताकांचे भार । पाहोनि शंकर वेडावला । २ ।
सूर्य चंद्रादिक घालिती लोटांगण । करी प्रदक्षिणा स्वयें गंगा । ३ ।
नामा म्हणे ऐसें सांगतां बहुत । वेदशास्त्र ग्रंथ ठकावले । ४ ।

१७१५. अगम्य सामर्थ्य नयेचि गणना । तारूनि पाषाणा केलें सम । १ ।
तारिसी वान्नर अवघेची सेना । तोडिसी बंधना पांडुरंगा । २ ।
काय वनचर जाणती प्रत्यक्ष । परिक्षिती मोक्ष दिस सातां । ३ ।
कृतत्रेतद्वापारांचे आदि अंतीं । नामाचि ते ख्याति म्हणे नामा । ४ ।

१७१६. अलक्ष्या अच्युता सख्या भक्तराया । तूंचि देवराया पांडुरंगा । १ ।
परात्परतरा पार नेणे ब्रह्मा । तूंचि निजधामा स्वयें देसी । २ ।
विश्वामित्रासाठीं विलंब न करीं । बळिचिया द्वारीं भृत्य होसी । ३ ।
नामा म्हणे तुझी माव नेणे कोणी । धांवें चक्रपाणि त्वरें नेटें । ४ ।

१७१७. मजसाठीं काय लाजतोसी देवा । तृणा आणि जीवा साच होसी । १ ।
ते काय पवाडे गमाविली ब्रीदें । ब्रह्मादिकें वृंदें ध्यातीं कैसीं । २ ।
जाणतां नेणतां सर्वांसी उद्धार । भवसिंधु पार पावविसी । ३ ।
नामा म्हणे तुझे उपकार ऐसे । दावीं जगदीशा हेळामात्रें । ४ ।

१७१८. हात पाय सर्व मिळोनियां मेळा । चला पाहूं डोळां म्हणताती । १ ।
देखणें तें नव्हे देखतील कैसें । देखण्याची असे सर्व डोळा । २ ।
चंचुभूत अंश अंशांत मिळाली । निर्गुणाची खोली देव जाणे । ३ ।
नामा म्हणे तेव्हां तुज पाहों आला । पाहोनि तो ठेला सर्वांभूतीं । ४ ।

१७१९. अमृताहुनि गोड नाम तुझें देवा । मन माझें केशवा कां बा नेघे । १ ।
सांग पंढरिराया काय करूं यासी । कां रूप घ्यानासि नये तुझें । २ ।
कीर्तनीं बैसतां निद्रे नागविलें । मन माझें भुलले विषयसुखा । ३ ।
हरिदास गर्जती हरिनामाच्या कीर्ति । नये माझ्या चितीं नामा म्हणे । ४ ।

१७२०. तुझिया कीर्तना कोण जाय आतां । सख्या भगवंता कृपा करीं । १ ।
भीष्म पहुडला शरांचे पंजरीं । तया प्रश्न करी युधिष्ठिर । २ ।
महाभयेश्वरी विघ्नें निवारिता । सकळां देखतां दांत पाडी । ३ ।
नामा म्हणे तुझी भक्ति अघटित । पवाडे अनंत दाविना कां । ४ ।

१७२१. गुण दोष माझे पाहों नका आतां । तारिसी अनंता मज आतां । १ ।
अगाध महीमा काय वानूं हरी । गोकुळा भीतरी गाई राखी । २ ।
अंबऋषीसाठीं जन्म सोशियले । महत्त्वाचे केले हूड स्वयें । ३ ।
नामा म्हणे तुझे नामाचेचि बळ । प्रसादें केवळ लाधलों मी । ४ ।

१७२२. भक्ताची अपेक्षा धरोनि अंतरीं । राहें भीमातीरी पंढरीये । १ ।
अठ्ठावीस युगें गेलीं विचारितां । निगम सर्वथा नव्हे देखा । २ ।
कटीं कर उभा शिणलें शरीर । धरोनि निर्धार भक्तिभावो । ३ ।
नामा म्हणे आतां नको खटपट । आमुचे बोभाट नको पाहू । ४ ।

१७२३. कलियुगीं जन मूर्ख शून्यवृत्ति । तारिसी श्रीपति नाम घेतां । १ ।
परमपावना पवित्रा निर्मळा । भक्ताचा सांभाळ करीं देवा । २ ।
देवा तूं दयाळ जिवलग मूर्ति । पुराणें गर्जती वेदशास्त्रें । ३ ।
नामा म्हणे आतां नको भागाभाग । सखा पांडुरंग स्वामी माझा । ४ ।

१७२४. आम्ही कांहीं नेणों तुझा अंत पार । होसी निरंतर निवारीता । १ ।
बहु अपराधी जाण यातिहिन । पतित पावन पांडुरंगा । २ ।
नामा म्हणे ऐसा पातकी पामर । करिसी उद्धार साच ब्रीद । ३ ।

१७२५. घालुनि आसन साधिला पवन । घेतलें जीवन अंतरिक्षीं । १ ।
परहस्तें तृप्ति नव्हे जी दातारा । कृपा करुणा करा केशिराजा । २ ।
जीवाचें जीवन सर्वांचें कारण । धांव मजलागुन केशिराजा । ३ ।
अनाथाचा नाथ हें ब्रीद साचार । झणीं माझा अव्हेर करिसी देवा । ४ ।
विष्णुदास नामा अंकियेला तुझा । निववी केशिराजा प्रेमसुखें । ५ ।

१७२६. विश्वंभर नाम तुझें कमळापती । जगीं श्रुति स्मृति वाखाणिती । १ ।
गौळियाचे घरीचें दहीं लोणी चोरुनी । खातां चक्रपाणि लाजसीना । २ ।
आतां दीनानाथा तुझें ब्रीद साचें । तरी भूषण आमुचें जतन करीं । ३ ।
येर ठेवा ठेवी कायसी आम्हा । विनवितो नामा केशिराजा । ४ ।

१७२७. जगत्रजीवना अगा नारायणा । कां नये करुणा दासाची हे । १ ।
अच्युता केशवा येगा दीनानाथा । सर्वज्ञा समर्था कृपामूर्ती । २ ।
चिद्‌घना चिद्रूपा विरंचीच्या बापा । करावी जी कृपा सर्वाभूतीं । ३ ।
तुझें म्हणविलें उपेक्षिसी जरी । नामा म्हणे हरी ब्रीद काय । ४ ।

१७२८. पतित पावना धांवसी निर्वाणीं । ब्रीद चक्रपाणि सत्य केलें । १ ।
काय अपराध कोणाचे पाहिले । नाहीं तूं त्यागिलें नष्टखळां । २ ।
अजामेळासाठीं अहार वर्जिले । बीज तें भर्जिलें भवमूळ । ३ ।
नामा म्हणे देवा नागवण बारे । आतां उणें पुरें पाहूं नको । ४ ।

१७२९. परियेसी वासने संकल्प स्वरूपें । विश्व त्वां आटोपें वश केलें । १ ।
ब्रह्मादिक तुझे इच्छेचें खेळणें । विषयाकारणें लोलिंगत । २ ।
परि माझ्या मना सांडी वो समर्थे । देई मज दीनातें कृपादान । ३ ।

वेदशास्त्र वक्ते व्युत्पन्न थोरले। तृणापरीस केले हळुवट । ४ ।
कृपणाचे द्वारीं होऊनि याचक । विसरले सकळिक आत्महित। ५ ।
एके अभिमानें भ्रांत झालें चित्त। भजती इंद्रियांतें दीनरूपें। ६ ।
शब्द स्पर्श रूप रसगंधे फांसा। गुंतलें दुराशा तळमळित। ७ ।
एकातें लाविला पुत्र कलत्र धंदा। नेणती ते कदां सुखगोष्टी। ८ ।
जन्ममरणांचे जुंपियले पांतीं। अकल्प भोगिती नाना योनी । ९ ।
ऐसे तुझे संगें बहु झाले हिंपुटी । म्हणोनि पाडिली तुटी संतसंगा। १०।
नामा म्हणे पुढती गांजिसील मज। येईल केशिराज सोडवणें। ११।

१७३०. सांडोनि संसार झालों मी अंकित। ऐशियाचा अंत पाहूं नको। १ ।
पातकी मी सत्य पातकी मी सत्य। पातकी मी सत्य पांडुरंगा। २ ।
माझे गुण दोष न धरिसी चित्तीं। थोरपण ख्याति दावी आम्हां। ३ ।
ऐसा अपराध आणूं नको मना। पंढरीच्या राणा नामा म्हणे। ४ ।

१७३१. देशी परदेशीं झालों तुजवीण । माझें समाधान कोण करी। १ ।
चातक चकोरापरी पाहें वास। तूं कांहो उदास पांडुरंगा। २ ।
नामा म्हणे चित्त देई माझ्या बोला। जीव तो उरला निघों पाहें । ३ ।

१७३२. मुंगीचिया गळां बांधोनियां मेरु। तेणें हा प्रकारू कळों आला। १ ।
माळियाचे पोरें लपविलें पोटीं। तेणें जगजेठी सुख मानी । २ ।
कुलालाचे हातीं तुडविलें मूल । दाखवी नवल तयासाठीं । ३ ।
मजसाठीं काय धरियेले मौना । धांव नारायणा नामा म्हणे। ४ ।

१७३३. वत्साकारणें मोहाळु गाय। अनुसरल्या पान्हाये। १ ।
तैसें तुज वांसरूं बांधलों मी असें। मज लावीं कासे आपुलिया। २ ।
मज बांधलें त्वां संसारखुंटीं। माझी माउली दूर वैकुंठीं। ३ ।
थोरू करी मना लाहो। तंव आणिकें नेती पान्हावो। ४ ।
थोरु नव्हें याचि परी। नामा विनवितसे मुरारी। ५ ।

१७३४. संसारींच्या आह्मा आहाळलों भारी। निववीं गा श्रीहरी अमृतदृष्टी। १।
अनाथ अपराधी दुर्बळ दुराचारी। कृपाळु बा हरी तारीं मज। २।
नामा म्हणे विठो कृपेचा कोंवळा। जाणसी कळवळा अनाथाचा। ३।

१७३५. चोरां ओढोनियां नेईजे जैं शुळीं। चालतां पाउलीं मृत्यु जैसा। १।
तैसी परी मज झाली नारायणा। दिवसें दिवस उणा होत असे। २।
वृक्षाचिये मुळीं घालितां कुऱ्हाडी। वेंचे तैसी घडी आयुष्याची। ३।
नामा म्हणे हेंही लहरीचें जळ। आटत सकळ भानुतेजें। ४।

१७३६. मज गांजिल्याचा धांवा। सावधान परिसावा। १।
विठो सुजाणाच्या राया। धाव माझ्या करुणालया। २।
मोहोपाशीं मज बांधिलें। थोर वैर त्वां साधिलें। ३।
माझें मन हें पामर। भ्रांत हिंडे दारोदार। ४।
नामा म्हणे काय करूं। तुजविण भूमिभारू। ५।

१७३७. विषयीं आसक्त झालें माझें मन। न करीं तुझें ध्यान पंढरीराया। १।
नाथिले संकल्प करीं नानाविध। तेणें थोर खेद पावतसें। २।
ऐसा मी अपराधी दुराचारी देवा। भेटसी केशवा कवणे परी। ३।
आयुष्य सरे परी न सरे कल्पना। भोगवी यातना नानाविध। ४।
जन्ममरण कष्ट भोगितां संकटीं। होतसें हिंपुटी येंरझारीं। ५।
माया मोह रत भ्रांत माझें चित्त। चुकले निजहित नारायणा। ६।
तूं अनाथा कैवारी म्हणोनि धांवा करीं। सोडवीं मुरारी म्हणे नामा। ७।

१७३८. काय गुण दोष आणितोसी मना। नको नारायणा अभक्तची। १।
शरीरसंबंधा सुचती अंतरें। काय म्यां पामरें आवरावें। २।
नामा म्हणे मज नागविसी दातारा। नको बा अंतरा पाहों अंत। ३।

१७३९. विठ्ठल विठ्गदे पुंडलीकवरदे। अनंत अभेदें रूपें तुझीं। १।
येईंगे विठ्ठले मजलागीं झडकरी। बुडतों भवसागरीं काढीं मज। २।

आकांता अवसरीं स्मरिलें गजेंद्रें । दीनानाथें ब्रीदें सत्य केलीं । ३ ।
स्मरली संकटीं द्रौपदी वनवासी । धांवोनि आलासि लवलाही । ४ ।
प्रल्हादें तुजलागीं स्मरिलें निर्वाणीं । संकटापासोनि राखियलें । ५ ।
नामा म्हणे थोर पीडिलों गर्भवासें । अखंड पाहतसें वास तुझा । ६ ।

१७४०. नेत्र तान्हेले पाजीं पाणी । पंढरीचे मायबहिणी । १ ।
बाळ पालखीं करी सोर । माते आला निद्राभर । २ ।
जागी न होसी गे माय । प्राण जातो करूं काय । ३ ।
नामा म्हणे चक्रपाणी । चरणीं घातली लोळणी । ४ ।

१७४१. आतां केशिराजा हेचि विनवणी । मस्तक चरणी ठेवितसे । १ ।
देह माझा असो भलते ठाईं । चित्त तुझे पायीं असों द्यावें । २ ।
काळाचें खंडन घडलें चिंतन । जन तनुधन विन्मुखता । ३ ।
कफवात पित्त देह आवसानीं । ठेवावें वारूनी दुरिते हो । ४ ।
नामा म्हणे तूं या काळाचा जनिता । येथेंचि ऐक्यता सकळांची । ५ ।

१७४२. तुजविण देवा नेणों मी आणिका । पंढरीनायका सोयरिया । १ ।
देईं देईं भेट न करी उदास । काय पाहातोस मागें पुढें । २ ।
अंतराचा ठेवा जाणता तूं सर्व । काय म्यां सांगावें विवंचोनि । ३ ।
नामा म्हणे किती घेई बा लौकरी । अनाथ मी द्वारीं उभा असें । ४ ।

१७४३. केलिया सुधापान होतां ये अमर । तरि तुझा पार न कळेचि । १ ।
देव देव नेणों भुलोनियां गेलें । तुज विसरले मति मंद । २ ।
मानव विषई लुब्धोनि बुडाले । तेहि पैं गुंतले मोहफांसा । ३ ।
नामा म्हणे मी जगामाजी रंक । तुझा पार देख केविं कळे । ४ ।

१७४४. किती धांवा करूं सांग बा समर्था । रखुमाईच्या कांता पांडुरंगा । १ ।
काय जालें मज मोकलिलें देवा । प्रारब्धाचा ठेवा जैसा तैसा । २ ।

मागें तारियेले भक्त ते अपार। झाली मजवर निष्ठुरता । ३ ।
नामा म्हणे किती करूं लोकचार । जाणसी अंतर आमुचें तूं । ४ ।

१७४५. फुंदत फुंदत न देखेचि कांहीं । प्रेमाचिये सोई धांवतसे। १ ।
नामें पिसें नामें पिसें । नामें पिसें प्रेमाचें। २ ।
विष्णुदास नामा प्रेमाचिये साठीं । जीवें भावें केशवीं घातली मिठी । ३ ।

१७४६. नको नको देवा संतति संपत्ति । खोटी त्याची रीति दिसताहे। १ ।
तुझे ठायीं मन राहे ऐसें करी । प्रार्थना श्रीहरी वारंवार। २ ।
प्रपंचाच्या ठायीं सुख मानिताती । नेणों त्याची गति कैसी होय। ३ ।
नामा म्हणे दीन दारीं मी ठाकलों । कासाविस जालों कामक्रोधें। ४ ।

१७४७. विठो माझें रे मन । करिताहे तळमळ।
तुझिया वियोगें जाण।
जाऊं पाहे माझा प्राण। न धरी जीवा मी तुझी आण रे। १ ।
धाकुनि तूं लवलाहीं । लवकरी भेट देईं।
माझें आरत तुझे पाईं रे। २ ।
तुजविण नाहीं चित्तीं। गणगोत संपत्ती ।
नामया केशवीं अति प्रीती रे। ३ ।

१७४८. जाणीव शहाणीव वाहाताती ओझें । तरी पुसणें माझें तें सांगा तुम्ही। १ ।
प्रेम तें म्हणिजे कासया ऐसें। भोगिजे तें कैसें सांगा मज । २ ।
भक्ति ते ठेवी कासयाचें नांव। भावाचें वैभव कोणतें भोगी। ३ ।
नामा म्हणे हें तयासींच कळे। जें अहंभावावेगळे निरंतर। ४ ।

१७४९. जीव तूं प्राण तूं । आत्मा तूं गा विठ्ठला। १ ।
जनक तूं जननी तूं । सोयरा तूं गा विठ्ठला। २ ।
माझा गुरु तूं गुरुमंत्र तूं । सर्वस्व तूं माझें म्हणे नामा। ३ ।

१७५०. नावडे प्रपंच तापत्रय माया । येईं धांवोनियां केशिराजा । १ ।
भवभयें फार भ्यालों जन्मांतरा । चौऱ्यांशींचा फेरा बुडवितो । २ ।
सत्कथा श्रवण नाम संकीर्तन। न घडे भजन मज देवा। ३ ।
नवविधा भक्ति कोणें केली कैसी। नामा म्हणे ऐसी दावीं सदा। ४ ।

१७५१. तापत्रय अग्निची जळतसे शेगडी। आहाळोनि कोरडी झाली काया। १ ।
केव्हां करुणाघना वोळसी अंबरीं। निववविसी नरहरी कृपादृष्टीं। २ ।
शोकमोहाचिया झळंबलों ज्वाळीं। क्रोधाचे काजळीं पोळतसें। ३ ।
चिंतेचा वोणवा लागला चहूंकडां । प्राण होय व्याकुळा धांव देवा। ४ ।
धांव धांव करुणाघना तुजविण। नामा म्हणे प्राण जातो माझा। ५ ।

१७५२. भेटिलागीं माझा फुटतसे प्राण। काया वाचा मनें जीवेंभावें। १ ।
जया देखे तया पुसें हेंचि मात। कैं मज अनंत बोलावील। २ ।
संतसमागमें दसरा दिवाळी। ठेवूनि निढळीं बाहे सदा। ३ ।
सखे पंढरीचे येती वारकरी। आर्त निरंतरीं त्यांचे पायीं। ४ ।
नामा म्हणे ऐसें करी दंडवत। आमुतें पुनीत करी बापा। ५ ।

१७५३. भेटीची आवडी उत्कंठित चित्त। न राहे निवांत एके ठायीं । १ ।
जया देखे तया हेचि पुसे मात। कां मज पंढरीनाथ बोलाविना। २ ।
कृपेचा सागर विठोबा लोभापर। माझा कां विसर पडिला त्यासी। ३ ।
माहेरीची आस दसरा दिवाळी। बाहे ठेवूनि निढळी वाट पाहे। ४ ।
सखे वारकरी पंढरीस जाती। निरोप त्या हातीं पाठवीन। ५ ।
निर्बुजला नामा कंठीं धरिला प्राण। करी तुझें ध्यान रात्रंदिवस। ६ ।

१७५४. भेटी लागीं जीवा लागलीसे आस । पाहें रात्रंदिवस वाट तुझी। १ ।
पौर्णिमेचा चंद्रमा चकोरा जीवन। तैसें माझें मन वाट पाहे। २ ।
दिवाळीच्या मूळा मोठी आस केली। पाहतां वाटुली मायबापा । ३ ।
नामा म्हणे आम्ही लेंकराची जाति। भेटावया खंती वाटतसे । ४ ।

१७५५. अजामेळ रत दासी जन्मात। अंतकाळीं तूतें पाचारीना। १।
आपल्या पुत्रासी म्हणे नारायण। त्यासाठीं विमान पाठविलें। २।
कुंटिणीनें तप काय केलें होतें। राव्या मिसें तेथें सुखी केलें। ३।
गोवळियाचीं पोरें वोंगळ सेंबडीं। त्यांची तुज गोडी उच्छिष्टाची। ४।
नामा म्हणे आतां किती म्यां बोलावें। मज नुपेक्षावें ब्रीदासाठीं। ५।

१७५६. अच्युता केशवा मुकुंदा माधवा। देवाचिया देवा कृपासिंधु। १।
दाखवी पाउलें येतुली प्रार्थना। जगाच्या जीवना दीनानाथा। २।
त्राहे त्राहे त्राहे पतित किंकर। न करी अव्हेर म्हणवुनि। ३।
तुजविण कांहीं नेणें मी आणिक। उदास निशंक उभा द्वारीं। ४।
नामा म्हणे माझी प्रार्थना केतुली। भक्तीचिया माउली म्हणवूनि। ५।

१७५७. आसनीं शयनीं चिंती ऐसें देवा। सदा संग द्यावा हरिदासाचा। १।
प्रीती करुनी दुणी नाम तुझें द्यावें। सुख अनुभवावें विचारुनी। २।
ऐसे मनोरथ कोण करिल पूर्ण। तुज एकाविण पंढरीराया। ३।
सुखाचा सागर त्रिभुवनींचा राजा। मायबाप माझा पांडुरंगा। ४।
सर्वज्ञ चतुर दीनाचें माहेर। घेतलासे भार अनाथाचा। ५।
अनंत जन्मांचा शरणागत तुमचा। कायामनेवाचा विनटलों। ६।
नामा म्हणे मज निरवी संतजना। मी तुझा पोसणा दास म्हणोनी। ७।

१७५८. धांव धांव आतां पडिलों संकटीं। संसाराची मोठी आढी देवा। १।
पंढरीच्या राया सुखाच्या सागरा। नुपेक्षितां थारा देवापायीं। २।
कल्पनेची वेली वाढली अतुट। प्रारब्धाचा खुंट बळावला। ३।
मायामोह श्रम फैलावला आंगीं। ऐसिया आपंगीं नाहीं कोणी। ४।
नामा म्हणे व्यर्थ जातों मी वाहुनी। काढी ऐसा कोणी दुजा नाहीं। ५।

१७५९. निंदा आणि स्तुति तुझीच करणें। आणिकांचे कां घेणें गुणदोष। १।
आतां माझें चित्त असो तुझे चरणीं। अगा चक्रपाणि पांडुरंगा। २।

वैर अथवा सख्य करणें तुझें ठायीं। न पडो हृदयीं विसर तुझा। ३ ।
दास्यत्व करावें गोपाळांचे परी। असो तुजवरी सर्व लोभ। ४ ।
जिणें अथवा मरणें तुमचिये द्वारी। उदास नरहरी करिसी झणी। ५ ।
नामा म्हणे थोर शिणलों पंढरीनाथा। स्वामी तुझें नेणतां प्रेमसुख। ६ ।

१७६०. नेत्र माझे रोडले आठवे माहेर। कैं भेटेन निरंतर बाईयांनो। १ ।
चतुर्भुज विठ्ठलु कैं देखेन डोळां। भक्तांचा जिव्हाळा जीव माझा। २ ।
येणें शोकें रे वाळलों शरीरीं। आठव तो हरी मी काय सांगूं। ३ ।
चारी भुजा उचलोनि क्षेम देईल। कैं मज नेईल पंढरपुरा। ४ ।
काम चित्तीं नलगे आतां कांहीं मज। कैं भेटेल राजा पंढरीचा। ५ ।
त्यासि आठवितां हृदय वो फुटे। तो कैं मज भेटे बाप माझा। ६ ।
येणें देह न पवती मग काय येउनि करिती। सांगा काकुळती रखुमाईसी। ७ ।
वामांगीं रुक्मिणी कैं देखेन दोन्ही नयनीं। फेडीन पारणीं डोळियांचीं। ८ ।
जंव जंव आठवती तंव तंव उभड येती। कोणी न सांगती विठ्ठलासी। ९ ।
ऐसें श्रवणीचें सुख कैंचेंन वो देखें। येथें येऊनि बहुतेकें काय करिती। १०।
गरुडटकें अवघे आकाशीं ओळले। येवोनि सांगितलें विष्णुलोकीं। ११।
मग जावोनियां तया ठांया पाहे पंढरीराया। लागेन मी पायां तयाचिये। १२।
याचि लागोनियां आलों लवडसवडी। सांडियेली थडी मग रोखिलासी। १३।
गरुडावरी आरुढ बाप माझा झाला। मज न्यावया आला बाईयांनो। १४।
येणें हर्षें संतोष कोठेंच न माये। भेटला विठ्ठल माय रुक्मिणीसहित। १५।
नामा जातसे माहेरा एकला पंढरपुरा। हरी दातारा संसारा वेगळें करीं। १६।

१७६१. माझिया मनाचें बैसणें जे जे ठायीं। तेथें तेथें राहीं पांडुरंगा। १ ।
भीमा चंद्रभागा वैकुंठ पंढरीं। दावीं दृष्टीभरी निरंतर। २ ।
पुंडलिका समोर लक्ष निरंतरीं। तैसाची अंतरीं येऊनि राहें। ३ ।
कटीं कर विटे समचरण गोमटें। पाहातां अति नेटकें हेंचि ध्यान। ४ ।

पुरवीं माझी आस तूं बाप माउली । करीं मज साउली पद्मकरें । ५ ।
नामा म्हणे झणीं करिसी उदास । होती कासावीस प्राण माझे । ६ ।

१७६२. राहोनि भोंवती नामा वाट पाहे । श्वास न समाये दु:खें पोटीं । १ ।
म्हणती मायेनें वैर साधियलें । विषयीं बुडालों सांगों कोणा । २ ।
भक्तां अंतरंग देतोसी तूं देवा । भेटसि केशवा पूर्ण स्थिती । ३ ।
पूर्ण पान्हा धेनु घालीत वोरसें । वत्स थोर हर्षें पान करी । ४ ।
देखोनि पैं स्वामी बळेंचि वोढिलें । तळमळीत ठेलें थोर आशा । ५ ।
कृपणें संपत्ति जोडिलिया राशी । हिरोनियां घेती बळियानें । ६ ।
आळवी करूणा धांवे दाहिदिशा । तैसें हृषीकेशा झालें मज । ७ ।
क्षुधाक्रांत जेविं भोजनीं बैसले । कोणासीं न बोले मातु कांहीं । ८ ।
उठविते वेळीं नव्हतांचि तृप्ति । तैसी दु:ख प्राप्ति झाली मज । ९ ।
अघोर संसार मोहोमहापुरीं । अखंड मुरारी सुखरूप । १० ।
नामा म्हणे विठो अनाथाच्या बंधु । देईं सुखसिंधु मज आतां । ११ ।

१७६३. पंढरी माहेर विठ्ठल माउली । धांवोनि हे बोली सांगावी । १ ।
संसारगांवीं लेंकी असे तुमची । चिंता कां तियेची सांडियेली । २ ।
सासुरवासिणी पाहातसे वाट । सांगावे कष्ट विठो माउलीये । ३ ।
अव्हेर माझा असे अविचारु भावा । आशा तृष्णा जावा बहिणी कां । ४ ।
एकलिये माते खेदती बहुतें । एकांतें तुमतें आठवीन । ५ ।
चांडाळी हे सासु तृष्णा पैं पापिणी । कांहीं केल्या धणी पुरों नेदी । ६ ।
रात्रंदिवस नाहीं कामाचा शेवट । जिवित्वाचा वीट येत असे । ७ ।
सखी सांगतिणी तिसी नाहीं भेटी । अज्ञान हें पोटीं वाढतसे । ८ ।
सुखाचे डोह दु:ख कां नावडे । ऐसें केंवि घडे तुजविण । ९ ।
रखुमाई माता पांडुरंग पिता । मी त्यांची दुहिता म्हणे नामा । १० ।

१७६४. काशिये कनोजा द्वारके गुजरु । कानडा विठ्ठल पंढरीये । १ ।
मायबापें माझीं विठ्ठलरुक्मिणी । पंढरी पाटणीं माहियेर । २ ।
पर्वत शिखरीं ब्रीद नारायण । सोयरा सज्जन पंढरीये । ३ ।
बारसी भगवंत तेरसी तिखया । विठ्ठलु सोयरिया पांडुरंगा । ४ ।
विटेवरी नीट समचरणीं उभा । पुंडलीकाचे लोभा भक्तिलागीं । ५ ।
विष्णुदास नामा चरणीं उतावेळु । करावा सांभाळु अपत्याचा । ६ ।

** प्रेमकलह **

१७६५. बरें आम्हां कळों आलें देवपण । आतां गुज कोण राखे तुझें । १ ।
मारिलें कां देवा मज आजिवरी । आतां बरोबरी तुज मज । २ ।
जें आम्ही बोलतों आहे तुझे आंगीं । देईन प्रसंगीं शिव्या तुज । ३ ।
निलाजऱ्या तुज नाहीं यातिकुळ । चोरटा शिंदळ ठावा जना । ४ ।
नामा म्हणे मज खवळीलें भांडा । आतां धीर तोंडा न धरवे । ५ ।

१७६६. शरण आल्याचा न पाहसी अवगुण । कृपेचें लक्षण सहज आहें । १ ।
गजेंद्र गणिकेची राखिली त्वां लाज । सोडविला द्विज अजामिळ । २ ।
सांगणें हें काय तुम्हीं दिलें देवा । उदारा केशवा मायबापा । ३ ।
नामा म्हणे झणीं अव्हेरिसी मज । जगीं होईल लाज थोर तुज । ४ ।

१७६७. निर्गुण निराकार होतें शुन्यपणें । आम्हासी असणें तेचि ठायां । १ ।
आपुली करणी तुम्ही न विचारोनी । दुसरीया झणीं बोल ठेवा । २ ।
सुखें एकरूप होतों तुझे पोटीं । कासया हे सृष्टी वाढविली । ३ ।
विकाराचें मूळ दिधलें हें शरीर । तेणें कष्टी थोर झालों आम्ही । ४ ।
पाप पुण्य दोन्हीं लाविलीं सांगातें । म्हणऊनि सुखातें अंतरलों । ५ ।
यमलोकीं वास रौरव यातना । तेणें नारायणा धाक थोर । ६ ।
खातों जेवितों तें न लागेच अंगीं । झालों तों उद्वेगी रात्रंदिवस । ७ ।
ऐसे देह आम्हां कासया दिधले । काय मागितले आम्हीं तुम्हां । ८ ।

सृष्टि पूर्वीं पाप नव्हतें ते गा हरि। कासया श्रीहरी कष्टी केलें। ९ ।
वेदशास्त्रभय आम्हांसी लाविलें । तें तुम्हीं टाकिलें एकीकडे । १० ।
वेदशास्त्रवचन चुकल्या अवचिता। गोसावीजी होतां दंडावया । ११ ।
मागां चुकलेती तें ठेवी एकीकडे । आतां तरी पुढें सांभाळावें । १२ ।
एकरूप तुम्ही होतेती निर्गुणीं। तेथें आमचें कोण्ही बोलों आलें । १३ ।
निर्गुण सांडूनि तुम्ही व्हावें जी सगुण। ऐसें तुम्हां कोणें बोलाविलें । १४ ।
आपुलिये इच्छे ब्रह्मांडें रचिलीं। काय सांगितलीं जी आम्हीं तुम्हां । १५ ।
लक्ष्मीचे विलास भरिले नाना वेश। हा काय उपदेश आम्हीं केला। १६ ।
विश्व हें निर्मुनी झालेती गोसावी। हे काय सांगावी आम्ही केली । १७ ।
जें तुम्हां पाहिजे तें तुम्हीं निर्मिलें। आपणासवें केलें कष्टी आम्हां। १८ ।
कल्प जन्मांतरीं योग यागांतरीं। जवळी श्रीहरी होतों आम्ही। १९ ।
तुम्ही तेथें आम्ही आम्ही तेथें तुम्ही। विचारावें स्वामी पांडुरंगा। २० ।
तुम्हां आम्हां कांहीं वेगळीक नाहीं । बोलोनियां काई दावूं आतां । २१ ।
आम्हांसि तुम्ही काय सोसिलें अधिक । ठकितसा लोक कैसें नव्हे । २२ ।
तुम्हांसी अवतार कोरडें काष्टीं । तुमच्या नामें कष्टी दैत्यें केलें। २३ ।
तुम्हासी मातेनें धाडियेलें वना । आमुची विटंबना बहुत जाहली । २४ ।
वल्कलें वेष्टोनी जालेती तापसी । वेष आम्हां देसी मर्कटाचे । २५ ।
जवळीच असुनि हरविली कांता । आम्ही शुद्धि करतां कष्टी जालों । २६ ।
तियेचे वियोगें शोक करा वनीं । वानरें होऊनि आम्हां मरण घडे । २७ ।
तुम्ही स्वामीपणें बैसलिये ठायीं । आम्ही शिळा डोई वाहियेल्या । २८ ।
लंकेपुढें आम्हीं वेचियेले प्राण। तुम्ही ते दुरून बाण टाका। २९ ।
अयोध्येचे राज्यीं तुम्हां सिंहासन। आमचे कपाळीं हीन चुकेचिना। ३० ।
वस्त्रें अलंकार तुम्हांसी ते घोडे। आम्ही ते उघडे पायीं चालों। ३१ ।
चाड सरलिया नाहीं आठवण। कांहो लक्ष्मण दवडिला । ३२ ।
लोक म्हणो तरी पाठीं सहोदर। जालेति निष्ठुर देवराया । ३३ ।

तुम्हां एकलेनि न करवे गमन। सर्व अवघेजण आलों आम्ही । ३४।
कंसाभेणें तुम्हीं राखियेल्या गाई। तेथें आम्ही काई नव्हतों देवा। ३५।
भोगा स्वामीपण राखितां गोधनें। ठकोनियां खाणें आमच्या रोट्या। ३६।
सर्पापोटीं आम्ही घाबरलोंसे विखें। तुम्ही आपुले सुखें वेगळेची। ३७।
खेळतां यमुनेडोहीं टाकियेली उडी। आम्ही थडी थडी रुदन करूं। ३८।
गोवर्धन गिरी आमुचिये शिरीं। तुम्ही नानापरि वेणू वाहां। ३९।
आम्हां चोरून नेलें वर्षभरी। तुम्ही आपुले घरीं सुखी असा। ४०।
असो आतां चाड नाहीं येणेंवीण। आमुचें निर्वाण पाहुं नका। ४१।
आमुचे दिवस काय वांयां गेले। स्वामीया उगले राहा तुम्ही। ४२।
कल्पाचे शेवटीं तुम्हां आम्हां भेटी। तेथें पैं ह्या गोष्टी कळों येती। ४३।
नामा म्हणे आम्ही पाईक फुकाचे। धारक नामाचे दास तुझे। ४४।

१७६८. नाहीं भीड चाड बोलसी आगळें। तोंडाचेनि बळें अरे नामया। १।
आपुलिया चाडें करीतसा सेवा। उभारू कां लावा आम्हांलागीं। २।
माझ्या ठायीं काय उणें मज होतें। मज देउनी सरतें केलें तुम्हीं। ३।
निर्गुण निराकारीं होतों निजानंदें। त्यासि तुम्हीं भेद केला देखा। ४।
संकल्प वासना नाना भजन मतें। शुद्ध स्वरूपातें भेद झाला। ५।
वैकुंठ निजधाम सर्व सुखरासी। तें सांडोनि तुम्हांपासीं येणें झालें। ६।
शेषाच्या आरूवरीं निद्रा क्षीरसागरीं। सांडोनि वेषधारी झालों आम्ही। ७।
दाहीं अवतारीं युगयुगांतरीं। अनुष्ठान थोरी केलें नामया। ८।
अवतारीं कष्ट झाले थोर थोर। मारिले असुर तुम्हांलागीं। ९।
नाना योनी दुःखें भोगा अनंत जन्में। निरसलीं नामें माझ्या एका। १०।
विषय भोगितां रवरव वास। मन केलें उदास वैराग्येंसी। ११।
प्रपंच प्रज्वाळ अग्नीचें कल्लोळ। सुखरूप सीतळ आत्मज्ञानें। १२।
माया हे दुस्तर नकळे इचा पार। ते नदी उतार केली तुम्हां। १३।

कामक्रोधादिक षड्वैरी विकार । महा थोर थोर वश्य केले। १४।
परदारा परधन परनिंदा परपीडा । दिधलिया झाडा दया धर्मा। १५।
अहंकार अविवेक निरसली भ्रांती। सुखरूप शांती दिधली तुम्हा। १६।
अविश्वास अलोट मेरुहुनी घनवट। देउनी भावार्थ पीठ केलें। १७।
देऊनियां ज्ञान निरसिलें अज्ञान। येणें समाधान झालें तुम्हां। १८।
अधर्म अन्याय अनाचारा मूळ । देउनी स्वधर्म तारीयेले । १९।
ऐसें सर्वांपरी म्यां केलें गोमटें । परी शब्द उफराटे न संडीसी। २०।
रात्रंदिवस तुज लागला छंद । आम्हांसी विनोद करों पाहसी। २१।
अवघिया परीस तूं झालासी धीट। बोलसी वोखट अमर्याद। २२।
भक्तीचिया भीडा म्यां बहु साहिलें। त्वां नाहीं पाहिलें मागेंपुढें । २३।
जें आम्हीं पेरिलें तेंचि फळ आलें। उफराटें झालें तुझिया कृपें। २४।
पहिलीच चुकी पडियेली थोरी। तुझे अधिकारी झालों आम्ही। २५।
खांदीं बैसलें तें नुतरे खालतें। तैसें हें आमुतें वोढवलें। २६।
सलगी खेळवितां चुंबितां वदन । तें देतां टाकुनि मिठी घाली। २७।
तुझा त्याग करतां कोपतील संत । हांसती समर्थ पिसून लोक। २८।
सृष्ट्यादिक व्यापार राहिला परता। तुजसी बोलतां न पुरे वेळ। २९।
कांहीं न मागसी देतांही न घेसी। अखंड जीवेंसी जडोनि ठेलासी। ३०।
वाढवितां भक्ति तुज नाहीं तृप्ती। काय करिसी अंतीं न कळे मज। ३१।
मागें भक्त आम्हीं बहुत देखिले। उठोनियां गेले क्षणामाजी। ३२।
अवतार अवतारीं नव्हेसी परता। संबंध तुटतां न दिसे तुझा। ३३।
नामा म्हणे देवा होईं सावधान। परीयेसी वचन एक माझें। ३४।

१७६९. अपराधाविण बळी। घातला पाताळीं।
सर्वे कणव उपजली। द्वार राखिसी तयाचें। १ ।
गाऱ्हाणें सांगावें कवणा। अगा केशवा सुजाणा।
कोणी आणिक तुजविणा। नाहीं दुसरा आम्हातें। २ ।

बाळमित्र सुदामा सवें जेवी । धान्य जो मागे गांवोगांवीं ।
विपत्ति त्याची दूर व्हावी । म्हणून दिधली राणीव । ३ ।
तुझें नाम न तोंडीं । वसुदेव देवकी बांधोडी ।
कंसा केली धाडी । ऐसी विपत्ति दाखवुनी । ४ ।
इंद्र वर्षे शिळा धारा । पर्वत केला सामोरा ।
इंद्रा लाविला दरारा । एवढी विपत्ति दाखवुनी । ५ ।
जोहरीं सूदलें पांडवां । सवेंचि उपजली कणवा ।
त्यासी केला त्वां रिघावा । आंगीं पाहण्या धांवसी । ६ ।
सभा पिशुनाची दाटली । द्रौपदिकाया आंसुडली ।
तिये वस्त्रें पुरविलीं । येवढी आपदा दाखवुनी । ७ ।
दैत्यें गांजिला प्रल्हादु । तुझ्या नामाचा प्रसादु ।
ऐसा करूनि विनोदु । तया दैत्या वधियेला । ८ ।
विभीषण हाणितला लाथां । लंका दिधली त्या उचिता ।
कृपा करें रघुनाथा । समर्थ केला तये वेळीं । ९ ।
गजेंद्र पानेडी । धरिला यमदूत सुसरीं ।
वैकुंठीहूनि घालिसी उडी । येवढी आपदा दाखवुनी । १० ।
आम्हां डिंगराचें बोलणें । अनाथनाथा परीसणें ।
विष्णुदास नामा म्हणे । शाहणें व्हावें यापरतें । ११ ।

१७७०. पतितपावन नाम ऐकुनी आलों मी द्वारा ।
पतितपावन नव्हेसी म्हणुनी जातों माघारा । १ ।
घ्यावें तेव्हां द्यावें ऐसा अससी उदार । काय धरूनि देवा तुझें कृपणाचें द्वार । २ ।
सोडीं ब्रीद देवा आतां नव्हेसि अभिमानी । पतितपावन नाम तुझें ठेवियलें कोणीं । ३ ।
झेंगट घेउनी हातीं दंवडी पिटीन तिहीं लोकीं । पतितपावन देवा परी तूं मोठा घातकी । ४ ।
नामा म्हणे देवा तुझें न लगे मज कांहीं । प्रेम असोंदे चित्तीं म्हणूनि लागतसें पायीं । ५ ।

१७७१. जाणसीं तें करीं कृपाळुवा हरी। लाज सर्वांपरी आहे तुज । १ ।
अरुष साबडें मी कांहीं नेणें वेडें। जन्मोनि सांकडें केलें तुज । २ ।
बहुकीर्ति ऐकिली बहुतांचे मुखीं। बहुत केले सुखी शरणागत । ३ ।
नाहीं तुझी सेवा केली मनोभावें। लोभ दंभ गर्व भ्रांति सदा । ४ ।
नामा म्हणे मज होताती विपत्ति। सोडवीं श्रीपति येथोनियां । ५ ।

१७७२. कामादिक वैरी लाविले पाठिंसी। निश्चिंत हृषिकेशी बैसावया। १ ।
तुज आम्ही कष्टी करितसों फार। म्हणोनि करकर टाळूं पहासी। २ ।
परि देवा आम्ही न सोडूं तुम्हांसी। आपुले मनासीं विचारावें। ३ ।
नामयासी सलगी आधिंच कां द्यावी। मग कां करावें उपेक्षित । ४ ।

१७७३. मागे तुझी कांस धरियेली ज्यांनीं। वायां नाहीं कोणी गेलीं देवा। १ ।
मजवरी ऐसी निर्दया कासया। दर्शन द्यावया उशीर कां। २ ।
जीव पायावरी दिधला रे बळी। रूपेंचि न्याहाळी बांधुनियां । ३ ।
नामा म्हणे अंत पाहासी कासया। सर्व जाणतिया केशिराजा । ४ ।

१७७४. साचपणें ब्रीदा सांडवीन तुझ्या। आतां केशिराजा पण हाचि। १ ।
लबाड तूं देवा लबाड तूं देवा। लबाड तूं देवा ठावा आम्हा। २ ।
काय मूर्खपणें सांगसील गोष्टी। थोरपणें मोठा पुरे आतां। ३ ।
नामा म्हणे काय खवळिसी आम्हा। लाज नाहीं तुम्हा कोणेविशीं। ४ ।

१७७५. काय केलें मागें कोणाचें तूं बरें। शेवटीं वान्नरें संग करी तें। १ ।
संगें करूनियां हिंडे रानोरान। दशरथा खूण चुकविसी। २ ।
काय काय तरी सांगों तुज गुण। भिल्लिणीची आण सत्य मानी। ३ ।
सत्य मानी वाळी वशिष्टासहीत। नामा म्हणे मात ही पुरातन । ४ ।

१७७६. पंढरीनिवासा सख्या पांडुरंगा। करी अंगसंगा भक्ताचिया। १ ।
भक्त कैवारिया होसी नारायणा। बोलतां वचन काय लाज। २ ।

मागें बहुतांचें फेडियलें ऋण। आम्हांसाठीं कोण आली धाड। ३ ।
वारंवार तुज लाज नाहीं देवा। बोल रे केशवा म्हणे नामा। ४ ।

१७७७. देवाचिये चाडे भोप्याचे आर्जव । येरवीं त्याचें नांव कोण घेतें। १ ।
सीतज्वरामुळें खावी नंद पुडी । येर कडु कुडी कोण सेवी । २ ।
सद्बुद्धिकारणें संतांचे गौरव। येरवीं त्यांचें नांव कोण पुसे। ३ ।
रोगामुळें पाहे वैद्याचें कारण। येरवीं कथीं कोण पुसे तया। ४ ।
तैसा नामा जगीं अगत्या अगत्य। असत्यासी सत्य न म्हणे कथीं। ५ ।

१७७८. उलिसा प्रपंच परि हा लटिका। तेणें तुज व्यापका झांकियेलें। १ ।
तैसियाच्या मज घालोनियां खेवा। स्वामिद्रोहि देवा करिसी कैसा । २ ।
मेरूचिया गळां बांधोनि मशक। पाहसी कवतुक अनाथनाथा। ३ ।
नामा म्हणे देवा कळली तुझी माव। माझा मी उपाव करीन आतां। ४ ।

१७७९. कोठें मी रे तुझा धरूं गेलों संग। लावियलें जग माझे पाठीं । १ ।
सर सर परता अगुणा गोपाळा। नको लावूं चाळा खोटा येथें। २ ।
रूपाच्या लावण्यें नेली चित्तवृत्ति । न देखें भोंवतीं मी हीं माझीं। ३ ।
नामा म्हणे तुम्ही जीवींच बैसलां। बोलाचिया बोला दावोनियां। ४ ।

१७८०. करुणा कंठस्वरिं आलड नारायणा। रुक्मिणीरमणा भावें तुज। १ ।
लक्ष्मीचे प्रीती वेधलेसे मन । दीनांचें वचन नायकसी । २ ।
दीनांचा दयाळ मागील बोभाट। म्हणोनि हृदयस्फोट केला देवा । ३ ।
आपलें म्हणोनि मज उपेक्षावें । ऐसें न करावें नामयासी । ४ ।

१७८१. कांहींच मी नव्हें ऐसें जरी केलें। तरि कां जन्मविलें पांडुरंगा। १ ।
काय ब्रह्मज्ञान सांगशील मातें । खातया न खाते न देखेचि। २ ।
यातिहीन शिंपी अधिकारी कैंचा। हा धर्म तयाचा सांग त्यासी । ३ ।
चतुर्थ आश्रमी यति दिगंबर। अशक्त संसार सोसवेना । ४ ।

तुझी सेवा सुरवर नेणता प्रेमगोडी । झाली देशधडी वांयांवीण । ५ ।
नामा म्हणे हरि सखा चिंतामणि । मूर्ख समजावणी न करावी । ६ ।

१७८२. आम्हांपासीं काय मागसी तूं देवा । नाहीं भक्तिभाव भांडवल । १ ।
भांडवल गांठीं देखोनि साचार। सुदाम्याची फार पाठ घेसी । २ ।
घेसी सोडुनियां पोहे मुठीभर । हिडसावल्या कर नामा म्हणे । ३ ।

१७८३. साधुनी समाधि तुज म्यां चिंतावें । मग माझ्या यावें हृदयांत । १ ।
तंव पांडुरंगा संतामाजी उणें। तुजलागीं निर्वाणे करीं देवा। २ ।
तुजसी संबंध लौकिका वेगळा। पाळसी गोपाळा लळे माझे। ३ ।
उपजतां बाळ हितार्थां लागोनी। प्रसन्न जननी होई आधीं। ४ ।
भिडेस्तव पान्हा फुटोनियां थानीं। पेहे त्या पाहुनी दिले काय। ५ ।
उदित सूर्यास लागे विनवावा। यावें तुवां गांवा प्रकाशित। ६ ।
मग ते तयानें निवारावें तमा । हें तो मेघश्यामा नाहीं श्रुत। ७ ।
पृथ्वी भूतीं काय करावा आदरु। मग त्याचा भारू चालवावा । ८ ।
जीवना जीवन प्रार्थुनी आणावें । तेणें काय निववावें संतत्वासीं। ९ ।
सर्वज्ञ उदार होसी चक्रवर्ती । कार्याकारणांतीं नांद तुझी । १०।
नामा म्हणे माझें चित्त कृष्णाकार। करूनि निर्धार प्रेम देईं । ११।

१७८४. उदाराचा राणा म्हणविसी आपणा। सांग त्वां कवणा काय दिले। १ ।
उचिता उचित देसी पंढरीनाथा। न बोलों सर्वथा वर्मे तुझीं। २ ।
वर्मे तुझी कांहीं बोलेन मी आतां। क्षमा पंढरीनाथा करी बापा। ३ ।
न घेतां न देसी आपुलेंही कोणा। प्रौढी नारायणा न बोलावी । ४ ।
बाळमित्र सुदामा विपत्तीं पिडला। भेटावया आला तुजलागीं । ५ ।
तीन मुष्टि पोह्यासाठीं मन केलें हळुवट। मग तया उत्कृष्ठ राज्य दिलें। ६ ।
छळावया पांडव दुर्वास पातला। द्रौपदीनें केला धांवा तुझा। ७ ।
येवढिया आकांतीं घेऊनि भाजीपान। मग दिलें अन्न ऋषिलागीं। ८ ।

बिभीषणा दिधली सुवर्णाची नगरी। हे कीर्ति तुझी हरी वाखाणिती। ९।
वैरियाचें घर भेदें त्वां घेतलें। त्याचें त्यासी दिधलें नवल काय। १०।
ध्रुव आणि प्रल्हाद अंबऋषि नारद। हरिश्चंद्र रुक्मांगद आदि करूनी। ११।
त्याचें सेवाऋण घेऊनि अपार। मग त्या देशी वर अनिर्वाच्य। १२।
एकाचि शरीरसंपत्ति आणि वित्त। एकाचें तें चित्त हिरोनि घेसी। १३।
मग तया देशी आपुलें तूं पद। जगदानी हें ब्रीद मिरविसी। १४।
माझें सर्वस्व तूं घेई तुझें नको कांहीं। मनोरथाची नाहीं चाड मज। १५।
नामा म्हणे केशवा जन्मजन्मांतरीं। करीन मी हरी सेवा ऋण। १६।

१७८५. उदार कृपाळ सांगशील जना। तरी कां रावणा मारियेलें। १।
नित्यानित्य पूजा शिरकमळी करी। तेणें तुझे हरी काय केलें। २।
किती बडिवार सांगसील वांयां। ठावा पंढरीराया आहेसी आम्हां। ३।
कर्णा ऐसा वीर झुंजार उदार। त्यासी त्वां जर्जर केलें बाणीं। ४।
पाडिले भूमीसी नयेचि करुणा। त्याचे नारायणा पाडिले दांत। ५।
श्रीयाळ बापुडें सात्विक निर्वाणी। खादलें कापोनी त्याचें पोर। ६।
ऐसा कठिण कोण होईल दुसरा। कांडियेलें शिरा उखळामाजीं। ७।
शिबी चक्रवर्ती करितां यज्ञयाग। कापिलें त्याचें अंग ठायीं ठायीं। ८।
जाचोनियां प्राण घेतला तयाचा। काय सांगशी वाचा बडिवार। ९।
हरिश्चंद्राचें राज्य घेउनिया सर्व। विकिला त्याचा जीव डोंबा घरीं। १०।
बहुतचि श्रम दिधले तयासि। परी तो सत्वासी ढळेचिना। ११।
पाडिला विघड नळा दमयंती। ऐसी कृपामूर्ती बुद्धि तुझी। १२।
आणिक तुझी कीर्ति सांगावी ती किती। केली ते फजिती माउशीची। १३।
मारियेला मामा सखा पुरुषोत्तमा। नामा म्हणे सीमा फार केली। १४।

१७८६. पतित अनेक पावन तूं एक। झालासी सुश्लोक कवणाचेनी। १।
पतित मी भला कीं पावन तूं भला। सांग बा विठ्ठला मायबापा। २।

परिसाचें महिमान कैसेंनी वाढतें। निर्माण नसतें लोह जरी। ३ ।
कल्पतरूची कीर्ति कैसेनी वाढते। जरी कल्पना नसती याचकाची। ४ ।
प्रजेसी पोशिले शोभती राजेश्वर। तैसा हा विचार तुम्हां आम्हां। ५ ।
नामा म्हणे स्वामी आहे ते आमुचे। तुज देवा कैचें क्रियाकर्म। ६ ।

१७८७. सर्व जीव तूं झालासी आपण। आम्हीं कां पतित तूं कैसा पावन। १ ।
मन इंद्रियें तूंचि झालासी चाळिता। आमुच्या ठायीं कोणें ठेविली सत्ता। २ ।
सुवर्णाच्या पोटीं झाला अलंकार। एकी भला वाणिती साचार। ३ ।
गंगासिंधु मिळणी झाली सहस्रमुख। ओघ तो उदक अन्य नाहीं। ४ ।
बीजाचिया पोटीं वटाचा विस्तार। सर्व तो आकार तुझाची असे। ५ ।
नामा म्हणे सर्व तुझेंचि करणें। उणें खवळून घेऊं नको देणें। ६ ।

१७८८. विषयाचे आळुके जरी नव्हतों दीन। दीनानाथ कोण म्हणतें तुज। १ ।
सुष्ट दुष्ट तरी आमुचें आचरण। तें तुज भूषण झालें देवा। २ ।
पतितपावन ब्रीद कैसेंनी जोडते। जरी आम्ही नव्हतों कर्मजड। ३ ।
नामा म्हणे ऐसें आहे गा हें देवा। विचारीं केशवा मायबापा। ४ ।

१७८९. निर्विकल्प नाम अनंत कल्पना। होसि नारायणा अव्यक्तेसी। १ ।
लाज ते लाविली निर्गुणपणासी। श्रुति पुराणासी साम्य दावी। २ ।
चातुर्यसागरा नंदाचा खिल्लारी। गायी निरंतरी चारविसी। ३ ।
सगुण संबंध पडिलासे गाठीं। कोण्या भक्तासाठीं काय धंदा। ४ ।
तुझें देवपण मिरविसी निकें। नामा म्हणे सुख तुझें पायीं। ५ ।

१७९०. जन्ममरणाच्या खुंटती लहरी। वांयां कां येरझारी सीणतोसी। १ ।
सांगेन तें करीं मन मुळीं आंवरीं। एकांतीं क्षणभरी चल जाऊं। २ ।
आकारलें तितुकें आहे नाशिवंत। देव आणि भक्त कैंचे तेथें। ३ ।
नामा म्हणे केशवा असो तुझें गुज। तुजवांचोनि मज नकळे कांहीं। ४ ।

१७९१. निर्गुण नामाची अनंत कल्पना । धरूनि नारायणा व्यक्ति येसी । १ ।
लाज लावियेली त्या निर्गुणपणा । श्रुतीच्या वचना वाखाणीता । २ ।
तैसे न हो आम्ही करणीचे विलगट । नामाचे निकट दास तुझे । ३ ।
चतुरा शिरोमणी नंदाचा खिल्लारी । हें अघटीत मुरारी नाम जरी । ४ ।
तुमचे तुम्हा देवा सांगतां तें निकें । समर्थासी रंकें बोलिजे केवीं । ५ ।
देवा मुकुटमणी हे बोलती पुराणें । आणि बळीचे राखणें द्वार काय । ६ ।
अर्जुना सारथी रथ वागविसी । उच्छिष्ट काढिसी धर्मा घरीं । ७ ।
विश्वंभर नाम तुझें कमळापति । जगीं श्रुति स्मृति वाखाणिती । ८ ।
गौळियांचे घरीं दहीं लोणी चोरुनि । खातां चक्रपाणि लाजसी ना । ९ ।
आतां दीनानाथा ब्रिद तुझें साचें । तरी भूषण आमुचें जतन करीं । १० ।
येर ठेवा ठेवी कायसी आम्हा आतां । नामा विनविता केशिराजा । ११ ।

१७९२. काय तुज देवा आलें थोरपण । दाविसी कृपण उणें पुरे । १ ।
पुरे आतां सांगों नको बा श्रीहरी । गोकुळाभीतरीं खेळ मांडी । २ ।
हलाहल शांत करी तत्क्षण । अमृत जीवन नाम तुझें । ३ ।
तुझें नाम सर्व सदां गोपाळासी । नामा म्हणे यासी काय झालें । ४ ।

१७९३. निर्गुणपणाच्या घेसी अभिमाना । तुज नारायणा शोधीं नामीं । १ ।
काय तुझी भीड धरावी म्यां आतां । कृपाळु अनंता म्हणे ना मी । २ ।
पुंडलीकासाठीं उभा राहिलासी । ठकडा तूं होसी मजलागीं । ३ ।
नामा म्हणे नको मज चाळवण । लवकरी चरण कां न दावा । ४ ।

१७९४. कल्पतरुतळीं बैसलिया । कल्पिलें फळ न पविजे । १ ।
कामधेनु जरी दुभती । तरी उपवासी कां मरावे । २ ।
उगे असा उगे असा । होणार तें होय जाणार तें जाय । ३ ।
नामा म्हणे केशवा काय तुझी भीड । संतां महंतादेखतां सांगेन तुझी खोड । ४ ।

१७९५. मुळींच मी जाणें तुझा ठेंगेपणा । काय नारायणा बोलसील। १ ।
पुरे पुरे आतां तुमचे आचार । मजशीं वेव्हार घालूं नको। २ ।
लालुचाईसाठीं मागे भाजी पाना। लाज नारायणा तुज नाहीं। ३ ।
नामा म्हणे काय सांगों तुझी कीर्ति । वाउगी फजिती करूं तुज। ४ ।

१७९६. तुझा दास मी तों राहिलों होवोनी । बोल चक्रपाणि पुरे आतां । १ ।
जावो प्राण आतां न सोडीं मी संग। नव्हती वाउगे बोल माझे। २ ।
श्रुति स्मृति वेद काव्यें हीं पुराणें । ती तुज भूषणें सुखें मानूं । ३ ।
काय हानि झाली सांगा मजपाशीं । उद्धारा जगासी नामा म्हणे। ४ ।

१७९७. आठवितां मनीं तुझी ब्रीदावळी । येऊनि जवळी उभा ठाके। १ ।
लाज धरोनियां होतोसि माघारा। तुजची दातारा दिसे शोभा। २ ।
नामरूपासाठीं घेसी नाना सोंगें । भक्त जीवलगे अंतकाळीं । ३ ।
नामा म्हणे मज नको हा संसार। देई निरंतर संग मज। ४ ।

१७९८. पतितपावन ब्रीद सोडवीन आतां । तरीच पंढरीनाथा दास तुझा। १ ।
माझे गुण दोष न धरावे मनीं। तारिले मजहुनि वंद्य कोण। २ ।
पितीया पतन स्वामीची करणी । गणिका विमानीं कीर्ति कोण। ३ ।
अजामेळा अधिकार जावया वैकुंठा। माझिया अदृष्टा काय झालें। ४ ।
शिशुपाळें शिव्या दिधल्या सभेआंत। त्याहुनि पतित थोर झालों । ५ ।
नामा म्हणे पुढती न बोलें मी वर्म। अंगिकारोनि प्रेम देईं मज। ६ ।

१७९९. कटीं कर उभा ऐसा। पहा कैसा घरघेण्या। १ ।
माझा हिशेब करीं रे केशवा । चौऱ्यांशीं लक्ष जन्म केली तुझी सेवा। २ ।
माझें ठेवणें देईं गा देवा। नाहीं तर धरीन मी तुझ्या सेवा । ३ ।
नामा म्हणे मज खवळिसी वांयां । पिसाळलों तरी झोंबेन तुझ्या पायां। ४ ।

१८००. तुज विकोनी घातली वोरे। मज समोर बोलतोसी। १ ।
उच्चिष्ट शिदोरी घेऊनिया करीं। भक्तांचा भिकारी तूंचि एक। २ ।

चोर आणि शिंदळू चाळविले गोवळे। अनंत मर्दिले दुष्टकाळ। ३ ।
नामा म्हणे केशवा सांगेन वर्म। ऐकतां न राहे संतांचें कर्म । ४ ।

१८०१. नामयानें बंद घेतलें। विठ्ठलासी जीत धरिलें । १ ।
नामा आला रे म्हणती । भेणें कळिकाळ कांपती। २ ।
भाव भक्ति करोनी कडी। विठ्ठल पायीं जडली बेडी। ३ ।
देह करोनी बंदिखाना। विठ्ठल सांठविलें निधाना। ४ ।
सोहं शब्दें मार केला। विठ्ठल काकुळती आला। ५ ।
नामा म्हणे विठ्ठलातें। जीव गेल्या न सोडीं तूतें। ६ ।

१८०२. मायबापाची सांडूनियां आस। धरिली तुझी कास पांडुरंगा। १ ।
झणीं पांडुरंगा उपेक्षिसी मातें। तरी हांसती तूं तें संतजन। २ ।
नामा म्हणे तुझीं पाउलें समान। तेथें माझें मन स्थिरावलें । ३ ।

१८०३. अपत्याचें हित कीजे त्या जनकें। जरी वेडें मुकें झालें देवा। १ ।
तैसें मी पोसणें तुझें जिवलग । अंतरींचें सांग गुज कांहीं । २ ।
राखीन मी नांव तुझें सर्वभावें। चित्त वित्त जीव देईन पायीं। ३ ।
जरी देवा हीन म्हणसील मज । नामा म्हणे लाज येईल कोणा। ४ ।

१८०४. अनाथ अनाथ म्हणती मातें । अनाथनाथ म्हणती तूतें । १ ।
आपुलें ब्रीद साच करीं। भेट मज एक वेळ मुरारी। २ ।
पतित पतित म्हणती मातें । पतितपावन म्हणती तूतें। ३ ।
दीन दीन म्हणती मातें । दीनानाथ म्हणती तूतें। ४ ।
आर्त आर्त म्हणती मातें। आर्तपरायण म्हणती तूतें । ५ ।
नामा म्हणे ऐकें सुजाणा। नाइकसी तरी लाज कवणा। ६ ।

१८०५. मयुरध्वज राजा महापापी जाण। उभा नारायण जोडी हात। १ ।
कर्वत आणिसी सकळां देखतां। कांतिसी तत्वतां मांस त्याचें। २ ।

कपोतणी मागें पारध्याचा वेष। दावी हृषिकेश रूप त्यासी। ३ ।
नामा म्हणे तुझें करणें उचित। कां मज प्रचित नये देवा। ४ ।

१८०६. मरणें पेरणें जन्म उगवणें। मायेची ते खूण सांगितली। १ ।
संग तुझा पुरे संग तुझा पुरे। संग तुझा पुरे नारायणा। २ ।
तूं तरी न मरे मी तरी न पुरे। भक्ति हे संचरे हाचि लाभु । ३ ।
नामा म्हणे माझ्या ठायींचा मी नेणें। संसार भोगणें तुझी लाज। ४ ।

१८०७. संतोषाकारणें सज्जन जीवासी। साहाकारी होसी नारायणा। १ ।
समान करिसी सर्वाभूतीं जाण। पतितपावन ब्रीद तुझे। २ ।
भक्ति भाव ज्यांचा भाग्यें आगळिया। होसी देवराया सर्वविध। ३ ।
समर्थपणासी कोणी विचारावें। नामा म्हणे भावें कारण हा। ४ ।

१८०८. माया पुरातनु तूंचि वो जननी। नाम संजीवनी विठ्ठल वो। १ ।
तेंचि हें वोळलें पूर्ण प्रेम आम्हां। लोलंगति ब्रह्मा पंढरीये। २ ।
धांव पाव वेगीं येईं सांभाळीं तूं। नाम हा संकेतु पांडुरंगे। ३ ।
क्षुधा तृषा आशा तुजलागीं चिंतिती। जीवन हे मागुती नाम तुझें। ४ ।
अनंत अच्युत नाम हेंचि नित्य। तेणें कृतकृत्य प्राण माझा। ५ ।
नामा म्हणे देवा तूं जीवन आमुचें। आतां मज कैचें क्रियाकर्म। ६ ।

१८०९. मायेचा कळवळा मायाची जाणे। तैसें मी तान्हें माउलिये। १ ।
विठ्ठल श्रीरंग डोळस प्रसन्न । नित्य अमृतघन वोळला सदा। २ ।
जननी जनक तूंचि वो मुकुंद। नाम हें गोविंद शुद्धरसु। ३ ।
येईं वो केशवे नित्य नामरूपें । मी तुज आलापें आळवीत। ४ ।
माधवा श्रीधरा वेगीं येईं त्वरें । मज वो नावरे प्रेम वेधु । ५ ।
नामा म्हणे तूं जीवन आमुचें । नित्य केशवाचें प्रेम मज । ६ ।

१८१०. माझें मज न कळे। माझें मज न कळे प्रेमसुख। १ ।
न करीं तुझें ध्यान नलगे ब्रह्मज्ञान। माझी आहे खूण वेगळीच। २ ।

न करीं तुझी स्तुति न वाखाणीं कीर्ति। धरिली ते युक्ति वेगळीच। ३ ।
न करीं काया क्लेश इंद्रियां निरोधु । मज आहे बोधु वेगळाची। ४ ।
नामा म्हणे नाम गाईन निर्विकल्प। येसी आपेंआप गिवसीत। ५ ।

१८११. विष पाजावया पुतना तें आली। ते तुवां तारिली काय म्हणुनि। १ ।
पुंसा म्हणोनि वेश्या बोभाइली। ती तुंवा तारिली काय म्हणुनि। २ ।
पिंगळेची आख्या पुराणीं ऐकिली। ते तुवां तारिली काय म्हणुनि। ३ ।
गौतमाचें शापें अहल्या शिळा झाली। ते तुवां तारिली काय म्हणुनि। ४ ।
नामा म्हणे केशवा अकळ तुझी करणी। विसंबसी झणीं तूंचि मज। ५ ।

१८१२. तुवां चाळविलें अनंत सेवकां। तोचि चाळा मज दाविसी तूं निका। १ ।
आदि अंतीं तुझ्या जाणितल्या खुणा। आतां काय करिसी पंढरीच्या राण्या। २ ।
भला रे भला झालासि शाहणा। भेष पळविले शास्त्रपुराणां। ३ ।
नामा म्हणे केशवा मज मारून दवडी। पुढती न धरावी सोय माझी फुडी। ४ ।

१८१३. कपटनाटका कल्लोळकरूणा। मजलागीं दीन होसी देवा। १ ।
रात्रंदिवस मज ठेवुनि जवळ। घालसी कवळ मुखामाजीं। २ ।
पेंद्या सुदाम्याचे करिसी कैवार। मजसी अंतर केलें आतां। ३ ।
नामा म्हणे ऐसा करितों बोभाट। देऊ नको भेट पांडुरंगा। ४ ।

१८१४. सकळ वैभव निजकर्म भोग। तो तुज उद्वेग दावी कांई। १ ।
मीतूंपण तेथें असे मग कैचें। निर्माण ठायींचे तोडी वेळे। २ ।
आपुला करुनी ठेवी तुझे पायीं। थोरपण कांहीं नको मज। ३ ।
नामा म्हणे तुझें सोलीन ढोंपर। कायसा विचार देखों आतां। ४ ।

१८१५. तुझा माझा देवा का रे वैराकार। दुःखाचे डोंगर दाखविसी। १ ।
बळें बांधोनियां देसी काळा हातीं। ऐसें काय चित्तीं आलें तुझ्या। २ ।
आम्हीं देवा तुझी केली होती आशा। बरवें हृषीकेशा कळों आलें। ३ ।
नामा म्हणे देवा करा माझी कींव। नाहीं तरी जीव घ्यावा माझा। ४ ।

१८१६. दास झाल्यावरी करिसी उदास । मनीं ते तुम्हांस आणीं देवा । १ ।
सोशिले प्रवास जन्मजन्मांतर । करिसी अव्हेर आम्हांलागीं । २ ।
भार खांद्यावरी घेऊनि हिंडवी । होसी मजविशीं पाठमोरा । ३ ।
श्रुति सावकाश गाती इतिहास। काय कासाविस होय तुम्हां । ४ ।
नामा म्हणे नको वाउगे उदीम । न सोडीं मी नाम केल्या कांहीं । ५ ।

१८१७. आम्ही शरणागत परि सर्वस्वें उदार । भक्तीचे सागर सत्वशील । १ ।
काया वाचा मनें अर्थ संपत्ति धन। दिधलें तुजलागुन पांडुरंगा । २ ।
आम्हां ऐसें वित्त तुम्हां कैचें देवा। हा बडिवार केशवा न बोलावा। ३ ।
सत्वाचा सुभटु बळि चक्रवर्ति । पहा केवढी ख्याति केली तेणें । ४ ।
त्रिभुवनींचें वैभव जोडिलें ज्या लागुनी । तें शरीर तुझ्या चरणीं समर्पिलें । ५ ।
रावणा ऐसा बंधु सांडूनि सधर। ओळंगति परिवार ब्रह्मादिकां । ६ ।
ते सांडोनि एकसरा आलासे धांवत । झाला शरणागत बिभीषण। ७ ।
हिरण्यकश्यपें तुझा वैरसंबंध। पाहें पां प्रल्हाद गांजियला। ८ ।
अजगर कुंजर करितां विषपान। परि तुझें स्मरण न संडीच । ९ ।
पति पुत्र स्नेह सांडोनि गोपिका । रासक्रीडे देखा भुललिया । १० ।
एकीं तुझें ध्यान करितां त्याजिले प्राण। सांग ऐसें निर्वाण कवणें केलें । ११ ।
ऐसे मागा पुढां झाले असंख्यात । भक्तभागवत सखे माझे । १२ ।
त्यांचेनि सरता झालासी त्रिभुवनीं । विचारीं आपुल्या मनीं पांडुरंगा । १३ ।
केलें उच्चारण बोलतां लाजिरवाणें । हांसती पिसुनें संसारींचीं । १४ ।
नामा म्हणे केशवा अहो शिरोमणी । निकुरा जासी झणी मायबापा । १५ ।

१८१८. आम्हीं शरणागतीं केलासी सरता । येऱ्हवीं अनंता कोण जाणे। १ ।
वेदशास्त्र पुराणीं उबगोनि सांडिलासी । तो आम्हीं धरिलासे हृदयकमळीं । २ ।
चतुरा शिरोमणी अहो केशिराजा । अंगीकार तुझा केला आम्हीं । ३ ।
सहस्र नामें झालासि संपन्न। तरी हेंही भूषण आमुचेचि । ४ ।

येऱ्हवीं त्या नामांची कोण जाणे सीमा। पाहें मेघ:श्यामा विचारोनी। ५ ।
होतासि क्षीरसागरीं अनाथाचे परी। लक्ष्मी तेथें करी चरणसेवा। ६ ।
तेहि तंव जाण आमुची जननी। तूं तियेवांचोनि शोभसी कैसा। ७ ।
तुज नाहीं नाम रूप जाति कुळ। अनादीचें मूळ म्हणती तूज। ८ ।
आम्ही भक्त तरी तूं भक्तवत्सल। ऐसा प्रगट बोल जगामाजी। ९ ।
ऐसी आमुचेनि भोगिसी थोरीव। आमुचा जीवभाव तुझ्या पायीं। १०।
नामा म्हणे केशवा जरी होसी जाणता। तरी या बोला उचिता प्रेम देईं। ११।

१८१९. जगदानिया हें ब्रीद आहे जगीं। तें आजि मजलागीं काय झालें। १ ।
मज पाहतां विसरू पडिला नामाचा। कीं तुज आमुचा वीट आला। २ ।
सुजाणाच्या राया परिसें केशिराजा। भक्ताचिया काजा लाजों नको। ३ ।
भक्तकाज कैवारी हें ब्रीद चराचरीं। तें ठेविलें क्षीरसागरीं लक्ष्मीपाशीं। ४ ।
मज पाहतां अभिलाष धरिला मानसीं। मग तूं हृषीकेशी विसरलासी। ५ ।
दीनानाथ ऐसें नाम बहुतांसी वाटिलें। निर्गुण तें उरलें तुजपाशीं। ६ ।
म्हणोनि केशिराजा विसरलासी आम्हां। विनवितसे नामा विष्णुदास। ७ ।

१८२०. कैसा पांडुरंगा करावा विचार। सांग बा निर्धार साक्षरूपा। १ ।
काय आलें देवा कैचें थोरपण। आकारासि कोणीं आणियेलें। २ ।
आणियलें आतां आपणासरिखें। गोपिकांसि रूपें दावी नाना। ३ ।
काय जीवेंभावें सकळां संमत। सगुण अनंत म्हणे नामा। ४ ।

१८२१. आतां तुझी भीड कोण ठेवी देवा। कलागत केशवा करुं तुझी। १ ।
अंतरींचा खोटा बाह्य दावी साच। काये त्या प्रीतीचें सुख आसे। २ ।
समर्थाच्या घरीं राहिलया पां जाण। न मिळेचि अन्न भले काये। ३ ।
नामा म्हणे तुझें ठेवि शहाणपण। उठ उतरीन संतांमध्यें। ४ ।

१८२२. भक्त पुंडलीकें असली उभा केला। त्याचेनि रागें मजशीं धरिला अबोला। १ ।
मी तुझें पोसणें मी तुझें पोसणें। मी तुझें पोसणें पांडुरंगा। २ ।

तुझी कृपा नाहीं रे सत्य । मी प्रत्यक्ष रूप अवलोकितों । ३ ।
नामा म्हणे केशवा तूं जाणतोसी मातें । उफराटें पाहोनी गिळतों मी तुतें । ४ ।

१८२३. दाविसी अनंता स्वरूपें अनेक । वाउगाचि शोक वाढविसी । १ ।
आपणा मानसीं विचारूनि पाहें । सावधान होये तुझे पायीं । २ ।
तूंचि परमार्थ भक्तां अंगसंगें । तारिं पांडुरंगे बहुतांसी । ३ ।
नामा म्हणे नाम निर्वाणाचें बीज । मजसाठीं गुज सांगा वेगीं । ४ ।

१८२४. समर्थाचें बाळ पांघरे वाकळ । हांसती सकळ लाज कोणां । १ ।
देव आप्त दैन्य उरे कैचें बापा । आम्हांसि तूं कैसा विसरलासी । २ ।
ऐसा तूं अविनाश त्रिभुवनींचा राजा । नामा म्हणे माझा तूंचि स्वामी । ३ ।

१८२५. शरीराचा भाव तुज नाहीं देवा । तेथें मी केशवा काय बोलूं । १ ।
अंगदाचे अंगीं बळ देसी फार । बहु उपकार कळों आले । २ ।
तुम्हां नित्य न्याय नोव्हे साचपण । बळि तूतें दान देऊनि ठके । ३ ।
नामा म्हणे सदा काय म्यां गाऱ्हाणें । किती नारायणे देऊं आतां । ४ ।

१८२६. वानराच्या संगें स्वयें क्षेम देसी । मज हृषीकेशी न बोलावें । १ ।
रेसांपाशीं सदा स्वभावें तुम्ही खेळा । माझिया कपाळा नातुडसी । २ ।
पक्षि जटायूचें लेंकरुं तूं होसी । माझ्या कां मनासि नातुडसी । ३ ।
लावोनि चरण तारियली शिळा । कोळियाचा केला अंगिकार । ४ ।
नामा म्हणे तुम्हां सांगावें म्यां किती । राग मना चित्तीं काय वाणूं । ५ ।

१८२७. देवा आम्हीं तुम्हां दिलें थोरपण । मानीं हें वचन सत्य माझें । १ ।
पतित अमंगळ तुम्हां झालों सहाय्य । विचारूनि पाहें खरें खोटें । २ ।
रोग व्याधि पीडा जनासि नसतां । कोण पाचारिता वैद्यालागीं । ३ ।
कल्पनेचें भूत झडपी या संसारीं । मानें पंचाक्षरी पाचारितां । ४ ।
नामा म्हणे विठो दैव येतें घरा । नको लावूं दारा पांडुरंगा । ५ ।

❖ आत्मप्रचिती ❖

१८२८. चंद्रभागेतीरीं उभा राहिलासी । भक्तांचे मानसीं भाव मात्र । १ ।
काय पुंडलिकें केल्या तपराशी । जाणोनि मानसीं भावमात्रें । २ ।
भावेंविण देव सर्वथा नातुडे । नेणती बापुडे बद्धजन । ३ ।
नामा म्हणे माझें माहेर पंढरी । भेटती महाद्वारीं संतजन । ४ ।

१८२९. आत्मत्वाच्यायोगें पाहूं जातां । नाहीं निरंतर भिन्न देवता । १ ।
वर्णाश्रम याति कुळ गोत्र । भक्ति सदोदित नामापासीं । २ ।
नामा म्हणे भय मुळीं कांहीं नाहीं । अखंडित पाहीं भक्तिसार । ३ ।

१८३०. स्वरूपाकारणें विश्वरूप घेसी । निर्गुणा दाविसी गुणरया । १ ।
तत्त्वीं तत्त्वरवी उगवे मंडळीं । अवघें झाकोळी आपुल्यातें । २ ।
दृश्याचिये दीप्ति दृश्यासी न दिसे । समरस असे तेज त्याचें । ३ ।
चित्स्वरूपीं नांदे तत्स्वरूप भासे । आकारासरिसें तदाकार । ४ ।
करुणा वोतिलें सप्रेम सुतेज । तेथें तूं विराज ज्ञानदेवा । ५ ।
ज्ञान हेंचि तोय विज्ञान हे गंगा । प्रेमें प्रेमभागा स्नान करी । ६ ।
एकत्व आरामें शांति पूर्ण घरीं । श्रीहरि कामारी होतो तुझा । ७ ।
स्वस्ती श्रीनिवृत्ति गुरूत्व उचित । लक्ष्मी अवचित नामदेवा । ८ ।

१८३१. मीच माझा देव मीच माझा भक्त । मी माझा कृतार्थ सहज असें । १ ।
बंध आणि मोक्ष मायेची कल्पना । पडली होती मना कैसी भ्रांती । २ ।
विठ्ठलें विचारें दाखविलें सुख । होतें जें असंख्य हारपलें । ३ ।
नामा म्हणे सोय सांपडली निकीं । झालों एकाएकीं हरीचा दास । ४ ।

१८३२. मूर्खाहातीं दिलें रत्न पारखीसी । तयाच्या मोलासी घेऊं नका । १ ।
आम्ही तैसें झालों आम्ही तैसे झालों । आम्ही तैसे झालों जाणतेची । २ ।
अंगीं नाहीं बळ होड घाली राया । आम्ही गेलों वांयां तेणें न्यायें । ३ ।
नामा म्हणे ऐसें केलें तयापरी । आम्ही निरंतर तुम्हांसवें । ४ ।

१८३३. आम्हांसी चिंतन अवश्य श्रीरामा। आवडी आणिक आम्हां नाहीं दुजी। १ ।
वोळगलों हरि भूतभावा निर्धारी। दिसे चराचरीं भावरूप। २ ।
जें जें पडे दृष्टी आणिक नाहीं सृष्टी। हरिरूपीं भेटी हेंचि दिसे। ३ ।
नामा म्हणे विठ्ठल सर्वांभूतीं आहे। आणिक उपाय न लगती। ४ ।

१८३४. तीर्थासी जाऊनि काय म्यां करावें। वाउगें हिंडावें पंथें तेणें। १ ।
माझें तीर्थ क्षेत्र पंढरी पैं जाण। उघडें निधान दृष्टीपुढें। २ ।
मार्गें थोर थोरीं हेंचि पैं साधिलें। नामयासी दिधलें केशवाने। ३ ।

१८३५. असो आतां किती हेचि ठेवाठेवी। कृपा विठ्ठल देवीं केली मज। १ ।
अंतरींच्या सुखा नाचतसें भोजें। हेंचि निजगुज जाणवलें। २ ।
नामा म्हणे अंतरींचें निजगुज। सांगितलें मज पांडुरंगें। ३ ।

१८३६. कांसवींचीं पिलीं पोशिलीं कृपेनें। तैसा पैं आत्मज्ञानें सुखी झालों। १ ।
स्वप्नींचे संतोषें भुके जेविं उल्हासें। कीं सुखें हांसे नेणताची। २ ।
पक्षी फळालागीं अंतराळीं उडाला। न कळे कोठें गेला माग त्याचा। ३ ।
नामा म्हणे खूण अनुभवीं जाणे। ब्रह्मत्वीं पाहणें केशव चरण। ४ ।

१८३७. आम्हां जतन करावया उभा विटेवरी। तळुवटीं पंढरी ओढवली। १ ।
तिहीं लोकीं पिकला असे जगजीवन। प्राप्ति पाहून दान देत असे। २ ।
चातका चिंतनीं जलधर गगनीं। पुढार देउनी पुंडलिका। ३ ।
विष्णुदास नामा विनवी वेळोवेळां। विठ्ठलीं जीवनकळा मुरालीसे। ४ ।

१८३८. तरावया संसार जडजीव प्राणी। नाव नवखणीं नवही मुखें। १ ।
बैसा नावेवरी नाहीं भेदाभेद। श्रवणाचे छंदें नाव गेली। २ ।
अठराही आवले नावेसी लागले। साही रंगें भरले मिरवताती। ३ ।
चहूं मुखें जयाचा नकळे विचार। सेवा अगोचर सहस्रमुखा। ४ ।
तारील तारील हाचि पैं निर्धार। नामा पैलपार उतरला। ५ ।

१८३९. मन झालें उन्मन वासना तल्लीन । देखिले हरिचरण सर्वांठायीं । १ ।
गुरुशिष्य मात हरपला दृष्टांत । प्रत्यक्ष त्वरित हरि झाला । २ ।
नामा पाहे देहीं तंव उभा चहूं बाही । दिशाद्रुम दाही हरि दिसे । ३ ।

१८४०. आतां मज भय नाहीं पै कोणाचें । जन्ममरणाचें दुःख गेलें । १ ।
बद्ध मोक्षाची फिटली काजळी । समाधि लागली समाधीसी । २ ।
नामा म्हणे सर्वही साधन । केशव चरण न विसंबें । ३ ।

१८४१. मी माझें उरलें बाळक माय पोटीं । पाहे तंव कौतुकीं तेही नाहीं । १ ।
तेथीचें तेथें दंपत्य लोपलें । कळिकाळें मंथिलें नामें थोर । २ ।
तेंचि घेऊनि ठेलों मी एथें लोपलों । ब्रह्मींच गुंतलों ब्रह्ममाळें । ३ ।
नामा म्हणे चैतन्य चैतन्या मिळालें । अरूप रूप ठेलें आपणांमाजी । ४ ।

१८४२. मज तुज निगदलें निगदलें । राहे कळिकाळा उगलें । १ ।
अरे खंडलें एके बोलें । समर्थें होतां अंगिकारिलें । २ ।
नामयानें संसारिक जिंकिलें । केशवचरणीं मन ठेविलें । ३ ।

१८४३. सहस्रनामाचे वाटगे । खांदीं घेतलें नेटगें । १ ।
देवा पाती तुझी देवा पाती तुझी । सरकत माझी भक्तिभावें । २ ।
पंढरीये गेलों हाटा । दुकान मांडिलें वाळुवंटा । ३ ।
वैष्णवांची भरली सात । गिऱ्हाईक पातले बहुत । ४ ।
विकरा होतसे नामाचा । लाभ झाला त्या विठ्ठलाचा । ५ ।
नामा देखुनि दुबळा । विठ्ठलें दिधलें भांडवला । ६ ।

१८४४. वंदावें तें काय निंदावें तें काय । सर्वांठायीं पाहें कोंदाटलें । १ ।
आहे कवणा ठायीं नाहीं कवणा ठायीं । ठायींच्या पैं ठायीं कोंदाटलें । २ ।
रविरश्मीचें तेज सर्वांठायीं असे । त्या परि अनायासें बुजतु जाय । ३ ।
भाव तेंचि ब्रह्म ब्रह्म तेंचि कर्म । जाणोनियां वर्म म्हणे नामा । ४ ।

१८४५. भक्ति आम्हीं केली सांडोनि उद्वेग। पावलों सत्संग सुख प्रेमें। १।
प्रेम काय करी बहु दोष वारी। वैकुंठा माझारि वस्ती देसी। २।
सुख झालें आम्हां धरूं याचा संग। पळे भवभंग श्रमूनियां। ३।
नामा म्हणे सुख बहु झालें जीवा। घडलिया सेवा विठोबाची। ४।

१८४६. अरे स्फुरती भुजा दंड वक्षस्थळ। हर्षे नेत्रकमळ विकासलें। १।
आनंदें रोमांच उभारले अंगीं। क्षेम दे गा वेगीं भक्तराया। २।
मज नानारूपें तुमचेनि संभ्रमें। केलीं जन्म कर्में असंख्यात। ३।
तुमचे आवडी असे मी विकिला। नुठसी कां वहिला आलिंगना। ४।
हृदयींचें गुज सांगतों सकळिक। तेणें मज सुख होईल जीवा। ५।
परतोनि दिठी पाहे आळुमाळ। तेणें हरी सकळ श्रम माझा। ६।
भक्तजनवत्सल भक्तांचा विसांवा। भक्ताचिया भावा भुलला कैसा। ७।
कटीं कर ठेवुनि उभा पुंडलिका द्वारीं। नामया स्वामि हरि न विसंबें। ८।

१८४७. केशिराजा आदि सकळा अनादी। तूंचि कृपानिधि नारायणा। १।
अव्यक्ता अक्षरा सर्व अविनाशा। अगा पंढरीशा पांडुरंगा। २।
तूंचि ब्रह्मचारी गोपिकांचे घरीं। सर्वस्वें उद्धरी सर्व जीवां। ३।
लटिकें दाविसी गोकुळाभीतरीं। नामा म्हणे शिरीं भार वाही। ४।

१८४८. वाळवंटीं उभा करें कुरवाळिल। जीवींचें पुसेल जडभारी। १।
हरुषें लोळणी घालूं महाद्वारीं। येईल सामोरी केशिराज। २।
शोभतसे पायीं भक्त ब्रिदावळी। जीवासी सांभाळी दीनानाथ। ३।
माझा अभिमान धरून मानसीं। नामा म्हणे होसी भक्तां साह्य। ४।

१८४९. देव आपण नाटक। भक्तां दाखवी वैकुंठ। १।
देव आपण संसारीं। होसी भक्तांचा साहकारी। २।
देव आपण निराळा। भक्तां दावितो सोहळा। ३।
नामा म्हणे भक्तांसाठीं। हात जोडी जगजेठी। ४।

१८५०. विठ्ठल माउली कृपेचि सावली । आळवितां घाली प्रेम पान्हा। १ ।
न सांगतां सर्व जाणे तान्ह भूक । जवळी व्यापक न विसंबे। २ ।
माया मोह कैसा करावा सर्वथा । अंतरींची व्यथा तोचि जाणे। ३ ।
सुखशांति रूपें लेवविलीं अंगीं । लागों नेदी धगी संसाराची। ४ ।
देऊनि अभय करें कुरवाळी । करित सावली पीतांबरें। ५ ।
मुखीं नाम माळा कीर्तन श्रवणीं । लेवविलीं लेणीं नवविध। ६ ।
नयनीं अंजन सूदलें सांवळें। समाधान झालें सर्व अंग । ७ ।
अच्युत अनंत सुवर्णाची पेटी। घातलीसे कंठीं निर्विकार । ८ ।
चतुर्भुज शोभा रूप मध्यें मणि । प्रभा त्रिभुवनीं विराजित। ९ ।
मुक्तलग शुद्ध बिंदुली गोजिरीं। पद्महस्त शिरीं स्थापितसे । १० ।
संत पायरज कपाळीं टिळका। नाहीं भय शंका कळिकाळा । ११ ।
सगुण साजिरा कटीं कडदोरा। अवर्ण दुर्भरा दृढबोधु । १२ ।
काम क्रोधादिक करूनि पुतळे। पायी जे घातले पायवाट । १३ ।
वासनेची दृष्टि लागेल त्या झणीं। उभा चक्रपाणि मागें पुढें । १४ ।
संतपायीं नामा शृंगार मंडितु । अखंड क्रीडतु महाद्वारीं । १५ ।

१८५१. दुरोनि ओळंगिल्या अविनाश देताहे । तो जवळी जातां काय देईल नेणों । ध्रु० ।
ऐसा तूं कृपाळु लक्षुमीचा कांत। सांडूनि होतात कष्टी झणीं।
सेवा माझा स्वामि वैकुंठनायक। भुक्ति-मुक्तिनायक पांडुरंग। १ ।
साधिलें नगर देऊनियां शिर । कष्ट दशशिरें एवढे केले।
तें दिलें बिभिषणा एका नमस्कारा। त्या माझ्या उदारा कां न भजा। २ ।
मांडीवरी बैसों नेदी सापत्न माता। म्हणे राजसुता नव्हसी तूं ।
हें ऐकोनी वना जाय तो तत्त्वता। सकळ देवा माथां वरिष्ठ केला। ३ ।
दुर्योधनें भोजना बहु केले सायास। परि न घे ग्रास तया घरीं ।
विदुराचे घरीं न पुसतां जाय। भक्ति प्रीय होय स्वामि माझा। ४ ।

अर्जुनाचे कार्जी सांडी निज पैजा। सुदर्शन वोजा धरियेलें।
आपण लटिका झाला भीष्म साच केला। काळाचा अभुला स्वामि माझा। ५।
दीक्षित अवदान देता निज करीं। परि मुख न करी तयांकडे।
सुदाम्याचे पोहे देखे दृष्टिभरी। तयासी श्रीहरी पसरी हात। ६।
म्हणुनि हा गावा म्हणुनिया ध्यावा। तोचि आराधावा हृदयकमळीं।
हरिगुण नाम हेंचि प्रिय आम्हां। कीर्ति गाय नामा होऊनि भाट। ७।

१८५२. अणिमादि सिद्धि जयाचिया दासी। उणें तयापासीं काय आहे। १।
आणिकाचे द्वारीं सांडोवा पैं होसी। धिग् धिग् न लाजसी अरे जना। २।
सुलभ सोपारा सेवा माझा स्वामी। म्हणतां जोडे नामीं एक वाचे। ३।
अजामेळ वैकुंठा एक नेला नामें। गणिका विमानें स्वयें नेली। ४।
ऐसा हा कृपाळु आसनीं शयनीं। न विसंबावा मनीं भाग्यवंतीं। ५।
जटायु पक्षियाचें स्वयें झाला लेंकरूं। त्याचा क्रियापारु केला रामें। ६।
शबरीचीं फळें उच्छिष्टेंही खाय। मा विसरती पाय कैसे प्राणी। ७।
शाहाणिया द्वारपाळ म्हणतां लाज थोरी। जरी झाला भिकारी न साहे। ८।
तो बळीचा द्वारपाळु सारथी पार्थाचा। तो गोसावी आमुचा देवराणा। ९।
गर्भवास तया न होती रे जना। म्हणोनि लोक भजना प्रवर्तले। १०।
अंबऋषिराया सांपडले सायास। साहिला गर्भवास सकळ देवें। ११।
उच्छिष्ट हेंचि खातां प्रायश्चित्त असे। तो गोपाळाचें कैसें खाय हरी। १२।
त्या सुखा सुरवर जन्म इच्छिताती। ऐसा लक्ष्मीपति कां न सेवावा। १३।
म्हणोनि सोइरा आन दुजा नाहीं। गुरु पिता पाहीं हाचि बंधु। १४।
सज्जन सांगाती अनेक नाहीं आम्हां। कीर्ति वर्णी नामा होऊनि भाट। १५।

१८५३. पांडव भाग्याची वर्णावया थोरी। शेषाची वैखरी न वर्णवे। १।
पीतांबर कास घालूनि वनमाळी। काढी उष्टावळी आवडीनें। २।
विधीचा जनक रमा ज्याची दासी। ध्यान अहर्निशीं करी शिव। ३।

रोमीं जयाचे ब्रह्मांडें अनंत । चारी वेदां अंत न कळे ज्याचा । ४ ।
नामा म्हणे राबे भक्तांचिये घरीं । भाव देखोनि हरि भुलतसे । ५ ।

१८५४. नेणे साही शास्त्रें तुज केशिराजा । स्वरूपें कुबजा काय होती । १ ।
न मागें मी तैसा न मागें मी तैसा । न मागें मी तैसा कदा काळीं । २ ।
कौरवांचे काजीं घेसी गाढेपण । धर्मा घरीं पूर्ण घोडे धुसी । ३ ।
नामा म्हणे आम्हीं कीर्ति वाखाणावी । भक्तांसी गोसांवी होसी देवा । ४ ।

१८५५. काय वानुं आतां पायाचा महिमा । जेथें झाली सीमा बोलायाची । १ ।
विठोबाचे पाय आठवितां मनीं । गेलें हरपोनी भवभय । २ ।
पाय नारदानें हृदयीं धरितां । ब्रह्मांडीं मान्यता झाली त्याची । ३ ।
सनकादिकांलागीं पाय वज्र कवच । ब्रह्मादिदेवांस पद जेणें । ४ ।
लागतांचि पाय शिळा दिव्य झाली । पाषाण तारिले उदकावरी । ५ ।
पाय ते रमेचे सौभाग्य साजिरें । योगि ऋषीश्वर थोर जेणें । ६ ।
नामा म्हणे मनीं पाय सर्वकाळ । म्हणोनि सुकाळ आनंदाचा । ७ ।

१८५६. उभा भीमातिरीं कर कटावरी । राहे निरंतरी भक्तांपुढें । १ ।
भक्तभाग्य थोर नव्हे कधीं प्राप्ती । जाणोनि श्रीपती गुज बोले । २ ।
गणिका गजेंद्र उद्धव नारद । आपण गोविंद मिळोनियां । ३ ।
समुद्रमंथनीं उभा करोनिया । लागतसे पाया नामा म्हणे । ४ ।

१८५७. जो हे सदाशिव योगी । ज्याची लक्ष्मी राजभोगी । १ ।
ज्याचे नवनिधी घरीं । कामधेनु वसे द्वारीं । २ ।
नित्य वसे चिंतामणी । सदा शिवाचे सदनीं । ३ ।
दिली बिभिषणा लंका । काय ठावा तिहीं लोकां । ४ ।
देह बुद्धि जाल्या नाश । काय घेतला संन्यास । ५ ।
नामा म्हणे दासापाशीं । रिद्धी सिद्धी घरीं दासी । ६ ।

१८५८. गगनीं ध्रुव तुवां अढळ पैं केला । तो बाळ धाकुला न म्हणसी । १ ।
अजामेळाचें तुवां चुकविलें संकट । ब्राह्मण तो नष्ट न म्हणसी । २ ।
प्रऱ्हादाचा तुवां केला कैवारु । वैऱ्याचा कुमरु न म्हणसी । ३ ।
गजेंद्रपशु सोडविला पानडिये । मगर वोढि ऐसिये न म्हणसी । ४ ।
रुक्मांगदाची तुवां उद्धरिली नगरी । विषयीं मुरारी न म्हणसी । ५ ।
ऐसे अपराधी न म्हणसी देवा । नामा तो केशवा विनवितसे । ६ ।

१८५९. खगावरी स्वारी करूनियां देवा । धांवसी केशवा भक्तांसाठीं । १ ।
रामा परशुरामा कृष्णा नारायणा । हरी संकर्षणा भक्तांसाठीं । २ ।
बिभीषण तारी रावणासी मारी । दावी भाव हरी भक्तांसाठीं । ३ ।
नामा म्हणे भक्तांकारणें गोविंदा । घेवोनियां गदा उभा ठासी । ४ ।

१८६०. कौस्तुभ सोज्वळ कंठीं शोभताहे । भक्तांसाठीं बाहे उभारिली । १ ।
आन हितासाठीं करिसी धांवण्या । विदुराच्या कण्या गोड करी । २ ।
ब्रह्मचारी साक्ष सत्यत्वें करिसी । पुढें तूं धांवसी आवडीनें । ३ ।
वचना अंतर पडों नेदी सत्य । नामा म्हणे भृत्य होसी देवा । ४ ।

१८६१. दर्दुराचें पिलूं म्हणे रामकृष्ण । नाहीं उदक उष्ण झालें तेथें । १ ।
कढईमध्यें बाळ करी तळमळ । गोविंद गोपाळ पावे वेगीं । २ ।
तये काळीं आज्ञा केली पावकासी । झणीं तापविसी तयालागीं । ३ ।
ऐसा तो कृपाळु आपुलिया दासा । आमुचा कोंवसा नामा म्हणे । ४ ।

१८६२. देवा पांडुरंगा वासुदेवा हरी । गोविंदा मुरारी नारायणा । १ ।
नारायणा कृष्णा कमळलोचना । माधवा प्रद्युम्ना रावणारी । २ ।
रावणारी होसी जानकी टाकुनी । हिंडसी अंगणीं अर्जुनाच्या । ३ ।
अर्जुनाच्या घरीं अंगें घोडे धुसी । लज्जा द्रौपदीची राखियेली । ४ ।
राखतोसी द्वार भक्ति बळिवंता । नामा म्हणे आतां काय सांगूं । ५ ।

१८६३. भरतें त्यागिली जननी । ख्याति झाली त्रिभुवनीं । १ ।
ऐसी भक्ति तुझी हरी । जगीं करंटा न करी । २ ।
बंधु अवज्ञी बिभिषणा । प्रगट झाला रामराणा । ३ ।
प्रल्हाद पितृआज्ञा न करी । स्तंभीं प्रगटला नरहरी । ४ ।
पति अवज्ञा ऋषिपत्न्यांसी । कृष्ण दर्शन पूर्ण त्यांसी । ५ ।
नामा म्हणे भक्ता अवरोधीं पाही । त्यासी त्यजिल्या दोष नाहीं । ६ ।

१८६४. पंढरीचा देव बहुत कोंवळा । सगुण सांवळा सारथी हा । १ ।
सारथी सर्वांचा साक्षिभूत असे । संकटीं सायासें गजेंद्रासी । २ ।
गजेंद्रासी रक्षी गणिका उद्धरी । भिल्लीणीचे करीं फळें भक्षी । ३ ।
भक्षी सुदाम्याचे पोहे मुष्टिभरी । नामा म्हणे हरि गोड मानी । ४ ।

१८६५. पंढरीचा देव पाहातां सगुण । प्रल्हादाकारणें सिद्ध झाला । १ ।
पंढरीचा देव पतितपावन । उभा नारायण विटेवरी । २ ।
पंढरीचा देव प्रत्यक्ष उदार । बाळ्या भोळ्या पार दावितसे । ३ ।
नामा म्हणे देवा कीर्ति वानूं काय । आम्हांसाठीं सोय लावीं बापा । ४ ।

१८६६. नेणें मन कांहीं विश्वास नामाचा । गोसावी आमुचा पांडुरंग । १ ।
संसारीं पडलों कर्माचे भांडारीं । कृपा निरंतरीं करीं मज । २ ।
नेणें तुझें ध्यान नेणें तुझें प्रेम । दावी मज वर्म सेवकासी । ३ ।
नामा म्हणे माझे गुणदोष कांहीं । ठाव तुझे पायीं देईं मज । ४ ।

१८६७. ऐकें मोक्षाची मी कथा । तेणें भय वाटे चित्ता । १ ।
देवा कांहीं नमगे नमगे । मौन असें संतसंगें । २ ।
ऐकें मुक्तीचिया गोष्टी । तेणें होतसें हिंपुटी । ३ ।
ऐकें समाधिची गोडी । मन तुझे पायी ओढी । ४ ।
ऐके स्वर्गसुख थोरी । भेणें कांप येतो भारी । ५ ।
नामा म्हणे अभयदान । देउनि सांगें प्रेमखूण । ६ ।

१८६८. सुख दुःख दोन्ही आम्हासी सारिखीं । प्रतीति पारखी मना आली । १ ।
अंतर्बाह्य एक ब्रह्मचि कोंदलें । दुजेपण गेलें निपटोनी । २ ।
त्वचा टाकूनियां सर्प गेला बिळीं । मग ती सांभाळी कोण सांगा । ३ ।
ओघ सोडूनियां गंगा सिंधू ठाये । विस्तारली धाये खळाळाची । ४ ।
नामा म्हणे रात्र जैसी कां पाहाळे । धारणातें झाले तैसें आम्हां । ५ ।

१८६९. आम्हां वैष्णवांचा कुळधर्म कुळींचा । विश्वास नामाचा सर्वभावें । १ ।
तरी हरिचे दास म्हणतां श्लाघिजे । निर्वासना कीजे चित्त आधीं । २ ।
गाऊं नाचों आम्ही आनंदें कीर्तनीं । भुक्ति मुक्ति दोन्ही न मागूं तुज । ३ ।
वृत्तिसहित मन बुडे प्रेम डोहीं । नाठवती देहीं देहभाव । ४ ।
सगुणीं निर्गुणीं एकचि आवडी । मनें दिली बुडी चिदाकाशीं । ५ ।
नामा म्हणे देवा ऐसी मज सेवा । द्यावी जी केशवा जन्मोजन्मीं । ६ ।

१८७०. निद्रिस्ताचे सेजे सर्प कां उर्वशी । पाहों विषयासी तैसें आम्ही । १ ।
ऐसी कृपा केली माझ्या केशिराजें । प्रतितीचें भोजें एकसरां । २ ।
शेण आणि सोनें भासतें समान । रत्न कां पाषाण एकरूप । ३ ।
पायां लागो स्वर्ग वरी पडो आग । आत्मस्थिति भंग नोहे नोहे । ४ ।
नामा म्हणे कोणी निंदा आणि वंदा । झालों ब्रह्मानंदाकार आम्ही । ५ ।

१८७१. सगुण तें ब्रह्म विटेवरी नीट । कोण्या प्राण्या कष्ट होऊं नेदी । १ ।
देऊनियां क्षेम देह पालटिसी । वृद्ध रूप होसी कर्णासाठीं । २ ।
भजन भक्तांचें मानिसी वचन । नाम नारायण म्हणे कां रे । ३ ।
उफराटी वदवी वाल्मिका नामाच्या । शतकोटी संख्या प्रविस्तार । ४ ।
नामा म्हणे देवा भक्तिचें पैं पिसें । त्यालागीं हव्यासें होसी जाण । ५ ।

१८७२. भक्ताचिया भावा होऊनि ऋणयितु । उभा असे तिष्ठतु पंढरीये । १ ।
महाद्वारींची हे तळींची यापरी । तो वैकुंठावरी कळस केला । २ ।
भूतळींचे वैभव कायसें बापुडें । बोलतां लाज पडे देवराया । ३ ।

त्या सुखाची नव्हाळी कैची रसातळीं। बोलतां बोबडी जिव्हा पडे । ४ ।
म्हणोनि पांडुरंग मौनचि राहिला। नामयानें धरिला दोन्हीं चरणीं । ५ ।

१८७३. तुझा तूं आहेसी एकला एकु। वांयां कां हा शोकु वाढविसी । १ ।
तुझा तूं मानसीं विचारोनि पाहीं। सावध नामया होईं सोय धरी। २ ।
तुझा तूंचि देव तुझा तूंचि भक्त। पाहे पां सिद्धांत गुरुमुखें । ३ ।
तुझा तूंचि पूज्य तुझा तूं पूजिता। भजन भजता तुझा तूंचि। ४ ।
तुझा तूंचि गुरु तुझा तूंचि शिष्य। तुझा उपेदश तुज नामया। ५ ।
नामा म्हणे केशवा हेंचि सर्व माझें। हृदयीं चरण तुझें निरंतर। ६ ।

१८७४. माझ्या मनें तुझ्या चरणीं दिली बुडी। इंद्रियें बापुडीं वेडावलीं । १ ।
आतां विषयसुख जाणावें हें कोणें। जाणोनि भोगणें कोणें स्वामी। २ ।
देह सहज स्थिति राहिले निष्काम। हृदयीं सदा प्रेम वोसंडत। ३ ।
नामा म्हणे केशवा कृपेच्या सागरा। तूं आम्हां सोयरा आदि अंतीं। ४ ।

१८७५. केशवाचे नामया लागलेंसे ध्यान। देखे त्रिभुवन तदाकार। १ ।
जया तया म्हणे माझा चक्रपाणि। जाय लोटांगणीं सर्व भावें। २ ।
प्रेम वोथरत नामाचेनि छंदें। हृदय प्रेमानंदें वोसंडत। ३ ।
धांवूनि येऊनि चरणाजवळीं। वंदी पायधुळी सर्वभावें। ४ ।
घन:श्याम मूर्ति सुंदर सांवळी। ध्यान हृदयकमळीं नित्य राहे। ५ ।
भाग्यवंत नामा भक्तां शिरोमणी। अखंड उन्मनी भोगितसे। ६ ।

१८७६. शाममूर्ति डोळस सुंदर सांवळी। तें ध्यान हृदयकमळीं धरूनि ठेला। १ ।
सकळ स्थिति सुखाचा अनुभव झाला। सकळ विसरला देहभाव। २ ।
पांगुळलें मन स्वरूपीं गुंतलें। बोलणें खुंटलें प्रपंचाचें। ३ ।
सबाह्याभ्यंतरीं स्वरूप कोंदलें। द्वैत निरसिलें चंद्राकारें। ४ ।
निज निर्धारितां नयन सोज्वळ झाले। रोमांच दाटले रवरवीत। ५ ।

नामामृताचा घन वोळला अंबरीं । वर्षाव सहस्र धारीं होत असे। ६ ।
तें क्षीर सेवितां झालें समाधान । चुकलें जन्ममरण कल्पकोडी । ७ ।
सहज सुखें निवाला भवदु:ख विसरला । विसांवा भेटला पांडुरंग। ८ ।
नामा म्हणे देवा दृष्टि लागे झणीं । पुंडलिका धर्में करूनि जोडलासी । ९ ।

१८७७. माता पिता बंधु भगिनी इष्टमित्र विठ्ठला माझा तूं गा । ध्रृ० ।
बापा यावें भेटावें विसांवा माझा तूं गा।
माझा कुळाचार माहेर रे जिव्हारा विठ्ठला तूं गा। १ ।
माझें विद्याधन आयुष्य आरोग्यता विठ्ठला तूं गा।
माझें तप व्रत तीर्थ दान पुण्य विठोबा तूं गा । २ ।
माझा गुरुमंत्र दैवत आगम निगम विठ्ठला तूं गा ।
भूपति सुरपति ब्रह्ममूर्ति विठोबा तूं गा । ३ ।
माझा आचार विचार सत्यवाद धीर धर्म विठोबा तूं गा ।
यश कीर्ति निवृत्ति आतां माझी तृप्ति विठोबा तूं गा । ४ ।
माझे यम नियम प्राणायाम प्रत्याहार विठोबा तूं गा ।
नामा म्हणे विठोबा केशव परमात्मा माझा तूं गा । ५ ।

१८७८. जयालागी हृदय उले । ते म्यां जीवेंसि धरिलें। १ ।
विठ्ठलाचीं पाऊलें । म्यां मस्तकीं वाहिलीं । २ ।
नामा म्हणे मुनि रंगले । तें म्यां जीवेंसि धरिलें। ३ ।

१८७९. अनंत म्हणती माझिया स्वामीतें । अनंत गुण त्यातें म्हणोनियां । १ ।
पतित पावन म्हणती माझिया स्वामीतें । उद्धरी पतितातें म्हणोनियां । २ ।
विश्वंभर म्हणती माझिया स्वामीतें। पोशितो विश्वातें म्हणोनियां । ३ ।
जगजीवन म्हणती माझिया स्वामीतें। जीववी जगातें म्हणोनियां । ४ ।
हृषिकेश म्हणती माझिया स्वामीतें। चाळी इंद्रियातें म्हणोनियां। ५ ।
नामा म्हणे केशव म्हणती स्वामीतें। नासितो क्लेशातें म्हणोनियां। ६ ।

१८८०. सुलभ सोपारें नाम केशवाचें। आठवितां वाचे दोष जाती । १ ।
अनाथाचा सखा उभा नामापासीं । ऐसा तो प्रेमासी भुललासे । २ ।
जातिवंत आम्ही वेदाचे पाठक । तरी सर्व फिकें नामाविण। ३ ।
नामा म्हणे नामीं रंगलों सतत । म्हणोनि अनंतें दिधली भेटी। ४ ।

१८८१. विसांवा विश्वाचा जो प्राण जीवाचा । तोचि नित्य वाचा जपों आम्ही। १ ।
गोविंद वामन भावयुक्त भजन । सर्व जनार्दन हाचि भाव। २ ।
चैतन्य अचिंत्य नाम हेंचि सत्य। नित्यता कृतार्थ विठ्ठलनामें। ३ ।
नामा म्हणे उद्धरण आणिक नाठवे । केशवचि सवें पुरे आम्हां । ४ ।

१८८२. अवघा संसार करीन सुखाचा । जरी झाला दु:खाचा दुर्धरु हा । १ ।
विठोबाचें नाम गाईन मनोभावें। चित्त तेणें नांवें सुखावेल । २ ।
इंद्रियांचीं कोडें सर्वस्वें पुरती। मनाचे मावळती मनोधर्म । ३ ।
श्रवणीं श्रवणा नामाचा प्रबंदा। नायकें स्तुतिनिंदा दुर्जनांची । ४ ।
कुंडल मंडित श्रीमुख निर्मळ । पाहतां हे डोळे निवती माझे । ५ ।
विटे सहित चरण धरीन मस्तकीं। तेणें तनु सुखी होईल माझी। ६ ।
संतसमागमें नाचेन रंगणीं । तेणें होईल धुणी त्रिविध तापा। ७ ।
नामा म्हणे सर्व सुखाचा सोइरा। न विसंबें दातारा क्षणभरी । ८ ।

१८८३. नलगे तुझी मुक्ति नलगे तुझी भुक्ति । मज आहे विश्रांति वेगळीच । १ ।
माझें मज कळलें माझें मज कळलें । माझें मज कळलें प्रेमसुख । २ ।
न करीं तुझें ध्यान नलगे ब्रह्मज्ञान । माझी आहे खूण वेगळीच। ३ ।
न करीं तुझी स्तुति न वाखाणीं कीर्ति। धरिलीसे ते युक्ति वेगळीच। ४ ।
न करीं कायाक्लेश इंद्रियां निरोध । माझा आहे बोध वेगळाचि । ५ ।
नामा म्हणे नाम गाईन निर्विकल्प। येसि आपोआप गिंवसीत । ६ ।

१८८४. चाळक माझें मन पांगुळ पैं झालें। हारपोनि गेलें साक्षात्कारे । १ ।
मन हारपलें करूं आतां काय। पहावया गेलें तंव परतोनि कांहीं नये । २ ।

भक्ति ज्ञान वैराग्य नोहे । अवघेंचि आहे अवघें तो आहे । ३ ।
नामा म्हणे जनाबाई आहे वो कैसा । बाबा उदकीं घट बुडोनि ठेला जैसा । ४ ।

१८८५. ऐसें माझे मनीं येतें पंढरीनाथा । न सोडीं सर्वथा चरण तुझे। १ ।
यासि काय करूं सांगा जी गोपाळा। कां स्नेह लावियेला पूर्वींहुनी । २ ।
हृदयीं चित्तवृत्ति मनेंसि मिळोनी । अवघी तुझ्या चरणीं सुरवाडिली। ३ ।
नामा म्हणे केशवा धरिली तुझी सेवा। सुखा अनुभवा अनुभविलें। ४ ।

१८८६. संसाराची सोय चुकलें बापुडें। केशव मागें पुढें सांभाळित । १ ।
आळीकर नामें खेळे महाद्वारीं । आंतून बाहेरी न वचे कांहीं। २ ।
संतां तें देखोनी मिठी घाली चरणी। कुरवंडी करूनी देह टाकी । ३ ।
ऐसें निजबोधें राहिले निवांत। नामा राहे एकांत केशव चरणीं। ४ ।

१८८७. माझें सर्व भाग्य केशवाचे पायीं। आणिक उपाय नेणों आम्ही। १ ।
पक्षी अवचित अंगणांत आला। घेऊनियां गेला चारा तेणें। २ ।
हाटकरी आम्ही हाटासी पैं गेलों। फिरोनियां आलों गांवामाजीं । ३ ।
नामा म्हणे नमूं सर्व जीवजंत। दिसे ते अनंत दृष्टीपुढें । ४ ।

१८८८. योगी हे शिणती तुझिये प्राप्तिलागीं । नातुडसी जगीं कवणासी । १ ।
एक जटा नखें स्वयें वाढविती। दिगंबर होती एक देवा। २ ।
त्यांसी तुझी भेटी नव्हेचि कल्पांतीं। अखंड शिणती साधनानें । ३ ।
आमुचे सन्निध सर्वदा राहसी । आमुच्या भाग्यासी पार नाहीं। ४ ।
धन्य झालों आम्ही तुझिया प्रसादें। नाचे तुझ्या छंदें नामदेव। ५ ।

१८८९. पंढरी ज्ञानिया घ्यातां लक्षा नये । आम्हां वाट पाहे अनाथांची । १ ।
जपकांचें जाप्य नानामंत्रमय। आम्हां भक्ति प्रिय भावें सारी। २ ।
पुंडलिकासाठीं वोळला वोरसें । नेणों काय कैसें प्रेम त्याचें । ३ ।
नामा म्हणे जीवें करूं निंबलोण। झणीं नारायणा दिठावसी । ४ ।

१८९०. दाही दिशा पाहतां दिसती निर्मळ । स्फुरण वक्ष:स्थळ होत असे । १ ।
येईल माझा विठो देईल आलिंगन । जीवें निंबलोण करीन त्यासी । २ ।
प्रेमपूर भरतें सुखसिंधू लोटली । माउली भेटली जिवलग । ३ ।
धरूनि हनुवटी सांगेल गुज गोष्टी । पाहील कृपादृष्टी माझें म्हणोनि । ४ ।
प्रीतीचे पडिभरें कुर्वाळील मज । सांगेन निजगुज संसारींचें । ५ ।
हर्षें निर्भर नामा निवाला निवाडें । नाचे संतांपुढें सांगे गुज । ६ ।

१८९१. अपत्याचे परी सांभाळितो श्रीहरी । वाट निरंतरीं पाहातु असे । १ ।
संसारी कष्ट झाले बहु भारी । मज निववी हरी मायबापा । २ ।
गांव तें पंढरी भिंवरेच्या तीरीं । निरोप माहेरीं सांगें जो कां । ३ ।
क्षीरसागरा भीतरीं पहुडले श्रीहरी । कवण धाक करी कुमारीचा । ४ ।
पुंडलिकाची भक्ति मांडली चराचरीं । गुढिया निरंतरी उभारिल्या । ५ ।
संत सनकादिक ते माझे सज्जन । द्वारीं असे वाहन गरुडाचें । ६ ।
रखुमाई माता विठो माझा पिता । नामा म्हणे संतां भेटावया । ७ ।

१८९२. मायबापांपरीस लोभ तुझा हरी । आहे मजवरी केशिराजा । १ ।
आतां जाणसी तें कृपाळुवा करीं । लाज सर्व हरी आहे तुज । २ ।
माझें जातिकुळ नाहीं त्वां पुसिले । अन्याय साहिले कोट्यानकोटी । ३ ।
जन्मोजन्मीं मज घातलें पाठिसी । संकटीं रक्षिसी नारायणा । ४ ।
देऊनि प्रेमभातें पाळिलें पैं मातें । साउली तळहाते केली देवा । ५ ।
जे खुण जाणती तेचि माझे सखे । मी तुझें लाडकें म्हणवीं देवा । ६ ।
नामा म्हणे कांय होऊं उतराई । पुढें जन्म नाहीं ऐसें केलें । ७ ।

१८९३. नित्य आम्हां सुख तुझ्या पायांपासीं । शरण कोणासी जाऊं आम्हीं । १ ।
सकाळीं उठोनि ऐकतों कीर्तन । तेणें समाधान मज होय । २ ।
उभा महाद्वारीं वैष्णव भेटती । सांखळ्या तुटती चौऱ्यांशीच्या । ३ ।
नामा म्हणे सदा पंढरी रहिवास । मागुता जन्मास येतो कोण । ४ ।

१८९४. ऐकतां कीर्तन होती जीवन्मुक्त। दाविसी अनंत नाममात्रें। १।
मृत्युलोकीं जो जन्म इच्छी नर। त्याच्या पुण्या पार कोण वाणी। २।
भक्तिसारामृत श्रेष्ठ कलियुगीं। उद्धरिले योगी ब्रह्मादिक। ३।
नामा म्हणे मज नाहीं चिंता भय। हृदयीं तुमचे पाय पुरे आतां। ४।

१८९५. कीर्तनाच्या सुखें सुखी होतो देव। कोणतें वैभव वाणी आतां। १।
अंत्यज आणि जातिवंता। मुखीं नाम घेतां उडी घाली। २।
बैसोनी आसनीं आळवितां नाम। उभा सर्वोत्तम तयापुढें। ३।
प्रेमाचिया भरें उभ्यानें गर्जत। नाचे हा अनंत तयासवें। ४।
नामा म्हणे तया कीर्तनाची गोडी। घालितसे उडी नेटेपाटे। ५।

१८९६. मुक्तपण आम्हां नको देवराया। भेटी मज पायां पुरे बापा। १।
चातुर्यपणाची नको मज चाड। प्रेमभाव गोड पुरे बापा। २।
खाय भिल्लिणीचीं फळें आवडतीं। काय त्याचे चित्तीं दुजा भाव। ३।
भावापाशीं देव उभा सर्वकाळ। खेंचरानें बळें दाखविला। ४।
नामा म्हणे मज सद्गुरुची सत्ता। आम्हासि मुक्तता नको बापा। ५।

१८९७. व्यापकापरीस मन केलें वाड। सांपडलें गोड प्रेमसुख। १।
जिकडे पाहें तिकडे विठोबा अवघा। भीमा चंद्रभागा पुंडलीक। २।
बाहेरीं भीतरीं सर्व निरंतरीं। ब्रह्मांड पंढरी झाली मज। ३।
महुरलें तरुवर फळीं पुष्पीं भार। तेंचि निर्विकार सनकादिक। ४।
आवडीचा आनंदु तोचि वेणुनादु। अनुभवें गोविंदु गोपवेशें। ५।
नामा म्हणे विठो भक्तिच्या वल्लभा। मागें पुढें उभा सांभाळित। ६।

१८९८. ध्यानीं ध्यातां मनीं हाचि येउनी बैसे। गीतीं गातां वसे हृदयकमळीं। १।
बाहेरी भीतरीं वेधिलें वो येणें। रुक्मिणीरमणें पांडुरंगें। २।
याविण दुसरें मज कांहींच नाठवे। लागलीसे सवे गोपाळाची। ३।
भोगिता या जीवा कांहींच नावडे। वाचोनी पवाडे गोपाळाचे। ४।

निद्रां आणि जागृतीं स्वप्नीं आणि सुषुप्तीं । देखें कृष्णमूर्ति सर्वगत । ५ ।
ऐसा अखंड विदेही लौकिका विरहित । नामा जिवन्मुक्त होउनी ठेला । ६ ।

१८९९. जाये जाये जाये परतोनि पाहे । लाचावला जीव पर न लगे सोय गे माय । १ ।
नावेक विठ्ठल पाहूं द्या साजणी । न पुरे गे धणी डोळियांची । २ ।
देखिला गे माय लावण्यसागर । नामया दातार केशिराज । ३ ।

१९००. सर्व देवांमाजी विठ्ठल वरिष्ट । बोलतसे स्पष्ट वेदशास्त्रीं । १ ।
अच्युता अनंता माधवा मुकुंदा । गोपाळा गोविंदा गोपवेषा । २ ।
कृष्णा कमलाक्षा कस्तुरीचा टिळा । नेसला पाटोळा खोंचे शिरीं । ३ ।
नामा म्हणे रामकृष्ण नारायण । तारिसी पाषाण सिंधूमाजी । ४ ।

१९०१. योगी मुनि जन तपस्वी याज्ञिक । ते तंव पादुका वंदिती शिरीं । १ ।
हरिहर ब्रह्मा सूर्य चंद्रादिक । ओढवीती मस्तक रजरेणु । २ ।
गंगा भागीरथी होती शुचिमंत । आणिकांची मात काय सांगों । ३ ।
नामा म्हणे नेणों पार तुझा देवा । कृपाळु केशवा केशिराजा । ४ ।

१९०२. चातुर्यसागरा आमुची जननी । जाणते रुक्मिणी प्रेमकळा । १ ।
चरणींची प्रभा जाणे मणिग्रीव । नकुळ वैष्णव सखे माझे । २ ।
कुबेर गौतमवधू अहिल्या । चक्रपाणि तया मुक्त केलें । ३ ।
नामा म्हणे तुझे पायीं संजीवन । सदाशिव ध्यान तेंचि करी । ४ ।

१९०३. चारी वेद गाती जयासी अखंड । नेणवे प्रचंड कीर्ति ज्याची । १ ।
तोचि भीमातीरीं उभा दिगंबर । ठेवी कटीं कर भक्तांसाठीं । २ ।
युद्धीं अर्जुनातें सांगितली गीता । सहस्रशा कांता केल्या ज्यानें । ३ ।
नामा म्हणे शिवा दिले शिवपण । ब्रह्मया लागोन उपदेश । ४ ।

१९०४. विश्वाच्या मोहना कपट नाटका । पंढरीनायका पांडुरंगा । १ ।
अवतार धरूनि होऊनि निमित्त । बुजविसी दैत्य सर्पखाणी । २ ।

गोपिकांचे घरीं कामासी लंपट। करिसी धीट गवळियांसी। ३ ।
भाव अभावाचा न करी कंटाळा। दावी बाळलीला म्हणे नामा। ४ ।

१९०५. सर्वांभूतीं नांदे सर्व नारायण। सर्व संस्थापन पांडुरंग। १ ।
अगा देववंद्या अगा गोपवेशा । पावन परेशा परमार्थासी। २ ।
मूर्त अमूर्ताच्या मुक्त परांगता । सर्व मायातीता साक्षिरूपा। ३ ।
नामा म्हणे देवांदानवां जिंकिसी । ते भाके आम्हांसी सांभाळावें। ४ ।

१९०६. देऊनि भातुकें गळां घाली मिठी । सखा जगजेठी भक्ती भावा। १ ।
आधार करोनि राहिले पंढरीं। तेथें निरंतरीं प्रेम दावी । २ ।
नामा म्हणे सेवा करोनियां शुद्ध। संसार संबंध नाहीं तया । ३ ।

१९०७. हरि गातां बरवा ऐकतां बरवा । हृदयीं ध्यातां बरवा बाइयांनो। १ ।
केशव पैं देणें केशव पैं घेणें । केंशव करणें धंदा आम्हीं। २ ।
चंद्रबिंबाची कुरवंडी ओवाळूं श्रीमुखावरी । मदन हा जिव्हारीं लाजिन्नला। ३ ।
नामा म्हणे निववविलें सकळ इंद्रियांतें । म्हणोनि त्या केशवातें शरण जावे। ४ ।

१९०८. वेदासी कानडा श्रुतीसी कानडा। विठ्ठल उघडा पंढरीये। १ ।
नाम बरवें रूप बरवें । दर्शन बरवें कानडीयाचें। २ ।
नामा म्हणे तुझें अवघेंचि बरवें। त्याहूनि बरवें प्रेम तुझें। ३ ।

१९०९. निर्धन धनातें कीं आंधळे लोचनातें। मयूर घनातें जेंवि भावी। १ ।
पारधियें पाडस धरियलें वनीं । तें चिंती जननि रात्रंदिवस । २ ।
तैसा तुझा छंद लागो कां गा देवा। माझिया बा जीवा केशिराजा। ३ ।
सर्पे डंखिलें तें स्मरतो गारोडी । पुरीं जातां सांगडी मन चिंती। ४ ।
रोगी वैद्यातें बोलावूं धाडी । पडिले बांदवडी सुटका इच्छी। ५ ।
बोळविली बाला ते मनी वाहे कुवसा । कां रसज्ञु जैसा ओषध गिवसी। ६ ।
धेनुकारणें व्याकुळ होय वत्स । तें दशदिशेस अवलोकितें। ७ ।

निचेतन देह प्राण असे अलक। धायवट उदक स्मरे वनीं। ८ ।
चकोरें मिळोनि चंद्रा जेंवि ध्याती। इंद्रिया निवृत्ति कैं होईल। ९ ।
पक्षिणीचें पिलू येऊनि द्वाराजवळें । मुख पसरी कोंवळें अलोहित। १०।
नामा म्हणे म्यां आन नाहीं जाणितलें । मज पुरे इतुलें केशिराजा । ११।

१९१०. सर्व पाप पुण्य हींचि दोन्ही भांडीं । विवेक न सांडीं येतां जातां। १ ।
तुझें नाम तारूं तुझें नाम तारूं। तुझें नाम तारूं श्रीविठ्ठला । २ ।
विष्णुदास नामयानें उभारिली शिडी। ठाकावया पेढी वैकुठींची। ३ ।

१९११. सगुण संपन्न पंढरीच्या राया। आमुच्या स्वामिया केशिराजा। १ ।
रामकृष्ण हरी श्रीधरा मुकुंदा । सज्जनीं स्वानंदा सर्वातीता । २ ।
गोविंद गोपाळ गोपवेषधारी। गोवर्धन धरी नखावरी । ३ ।
दुष्ट दुर्जनासी दुःख फार चित्तां । पावन पतितां नामा म्हणे। ४ ।

१९१२. चिंतातुर देहीं न साहे काजळी । मनाची पाजळी उभय दिवीं। १ ।
प्रकाश पडेल ब्रह्म हें दिसेल । वैकुंठ जोडेल भजनभक्तीं । २ ।
नाहीं यातीवर्ण नाहीं या व्युत्पत्ती। नामेंचि संतृप्ति होती जीवा। ३ ।
नामा म्हणे नाम हेंचि बीजसार। तुटेल येरझार भवबंधाची। ४ ।

१९१३. गोक्षीर लाविलें अंधळिया मुखीं। तेथील पारखी जिव्हा जाणे। १ ।
तैसें देवा तुझें नाम निरंतर । जिव्हेसी पाझर अमृताचे। २ ।
सोलुनियां केळें साखरें घोळिलें। अंधारीं खादलें तरी गोड । ३ ।
द्राक्षफळां घड सेवितां चोखड । तयाहुनि गोड नाम तुझें । ४ ।
आळुनियां क्षीर तुपाचिये आळें। कालविलें गुळें गोड जैसें। ५ ।
जाणोनियां नामा करी विनवणी। अमृताचि खाणी नाम तुझें । ६ ।

१९१४. नामचि हें आहे पंचतत्त्वां ठाव । नाहीं दुजा भाव देखावया। १ ।
देखणारा जाहाली कर्पुराची वाती । नामाग्नि विश्रांती ठाईं जाहाली। २ ।

द्वैताद्वैत तेथें नेणों जाणपण । गेले हरपोन नामें सर्व । ३ ।
नामदेव म्हणे अनाम तें नाम । नाना नामभ्रम तेथें दुजा । ४ ।

१९१५. जन्मजन्मांतरीं असेल सामोग्री । तरिच नाम जिव्हाग्रीं येईल राम । १ ।
कर जोडूनि दोन्ही मोक्ष पाहे वास । म्हणे होईन दास हरिदासांचा । २ ।
तरि हें तुच्छ करूनि न पाहती दृष्टी । आपंगिलें शेवटीं ब्रह्मज्ञानीं । ३ ।
नामाचेनि बळें उडविलीं साधनें । तोडिलें बंधनें संसाराचीं । ४ ।
मुक्तिपद कोणी न घेती फुकासाठीं । हिंडे वाळवंटीं दीनरूपें । ५ ।
योगियांचें घर रीघे काकुलती । अव्हेरिलें संतीं म्हणोनियां । ६ ।
रिद्धीसिद्धी म्हणती आमुची कवण गती । यावें काकुलती कवणा आम्हीं । ७ ।
मोक्षमुक्ति जिहीं हाणितल्या लाथीं । ते काय धरिती आमुची सोय । ८ ।
ऐसें सर्व देवांसी श्रीदेव ते पुज्य । केलें एक राज्य पुंडलिकें । ९ ।
हर्षें निर्भर नामा नाचे महाद्वारीं । मुखीं निरंतरीं नामघोष । १० ।

१९१६. असत्याचे मळ बैसले ये वाचे । ते न फिटती साचे तीर्थोदकें । १ ।
हरी नामामृत प्रक्षाळी जिव्हेतें । पाणियें बहुतें काय करिती । २ ।
गंगासागरादी तीर्थें कोडीवरी । हरीनामाची सरी न पवती । ३ ।
हरीनामगंगे सुस्नात पैं झाला । नामयाजवळी आला केशिराज । ४ ।

१९१७. नामाचें सामर्थ्य नेणे वेदशास्त्र । शेषाचीं वक्त्रें मौनावलीं । १ ।
गंगा गणपति चंद्र सूर्य श्रेष्ठ । शंकर वरिष्ठ मौनावले । २ ।
भीष्म पाराशर उद्धव अंगद । ब्रह्मा मुचकुंद मौनावले । ३ ।
नामा म्हणे येरे काय जाणे स्तुति । दाटोनि श्रीपती उभा केला । ४ ।

१९१८. करीं घेऊनि ब्रह्मवीणा । नारद वोळगे नारायणा । १ ।
हेंचि हेंचि तात्त्वसार । नाम म्हणे निरंतर । २ ।
आपण शिव आणि शक्ति । रामनाम जपती । ३ ।
गात नाचत प्रल्हाद वीर । खांबीं केलासे अवतार । ४ ।

कुंटिणी पक्षिया म्हणे रामा। तिसी नेलें निजधामा। ५ ।
अहल्येसी लागतां चरण। तिसी आलें मनुष्यपण। ६ ।
अजामेळ पातकी अपार। नामें पावला पैलपार। ७ ।
गजेंद्रें केलें स्मरण। त्याचें तोडिलें बंधन। ८ ।
द्रौपदी स्मरे हृषिकेशी। वस्त्रें पुरविलीं तियेसी। ९ ।
परिक्षितीसी घडलें स्मरण। त्यासी झाले सुलभ चरण। १०।
नामा म्हणे निरंतरु। गगनीं अढळ केला ध्रुरू। ११।

१९१९. अग्नी जाळी तरी न जळती पांडव। हृदयीं माधव म्हणोनियां। १ ।
अग्नी जाळी तरी न जळती गोपाळ। हृदयीं देवबोल म्हणोनियां। २ ।
अग्नी जाळी तरी न जळे हनुमंत। हृदयीं सीताकांत म्हणोनियां। ३ ।
अग्नी जाळी तरी न जळे प्रल्हाद। हृदयीं गोविंद म्हणोनियां। ४ ।
अग्नी जाळी तरी न जळे पै सीता। हृदयीं रघुनाथ म्हणोनियां। ५ ।
लंकेसी उरले बिभिषणाचें घर। हृदयीं सीतावर म्हणोनियां। ६ ।
नामा म्हणे स्वामी स्मरावें गोविंदा। चुके भवबाधा संसाराची। ७ ।

१९२०. नामाचा प्रताप जाणवेना कोणा। समुद्रीं पाषाणा तारियेले। १ ।
आवडीनें कोणी चिंतितां उल्हास। काय तो तयास उपेक्षील। २ ।
कुंटिणी ते नीच राव्यासाठीं नेली। वैकुंठीं ठेविली सन्निधची। ३ ।
अजामिळ खळ पुत्राचिया मिषें। उद्धरिलें त्यास दीनानाथें। ४ ।
नामा म्हणे ऐसें सांगों आतां किती। नामापाशीं मुक्ति उभा असे। ५ ।

१९२१. आणीक ही मंत्र मोक्षदानी खरे। अशौचाचा थार असूं नये। १ ।
नाममंत्र कांहीं बाधीना कोणासी। जया अहर्निशीं रामकृष्ण। २ ।
तपाची मांडणी आकाशाचें खेंव। इंद्रियांची हांव राहे तरी। ३ ।
यज्ञ तो आचार धनाचें सांकडें। तरी जाण द्वाड स्वर्गसुख। ४ ।
नामा म्हणे नाम साधकाची माता। जैसें तैसें घेतां भक्ति जोडे। ५ ।

१९२२. साराचेंही सार भक्तीचें भांडार । नाम निरंतर गातां वाचे । १ ।
कासया करावें आणिक साधन । नामाविण क्षण जाऊं नेदी । २ ।
दया क्षमा शांति हेंचि पैं भूषण । नामसंकीर्तन अहर्निशीं । ३ ।
नामा म्हणे जप अखंड नामाचा । काळ हा सुखाचा सदोदित । ४ ।

१९२३. दग्धही होतसे आलें जें आकारा । असोनि निर्धारा नाम नाहीं । १ ।
नाम अनुभवे प्रपंचचि ब्रह्म । जाहाला सर्वोत्तम संतकृपें । २ ।
म्हणोनियां संतां जाऊनि शरण । साधावें निधान नामब्रह्म । ३ ।
नामदेव म्हणे संताचिया कृपे । माजी नाम सोपें नांदतसे । ४ ।

१९२४. नांदतसे नाम आकाश पाताळीं । सर्व भूमंडळीं घनदाट । १ ।
पाताळ फोडोनि किती आहे पुड । नाहीं आंत वाड नभ वरी । २ ।
चौऱ्यांसीं भोगिती दुर्मति पामर । नाहीं सारासार जाणत तें । ३ ।
नामदेव म्हणे नाम अविनाश । तेथें नाना वेष नाम सर्व । ४ ।

१९२५. गुरुराव गुण गंभीरवो वावो चैतन्य प्रकाशु ।
योगी सहज सुकामिनी विलासु । ध्रु० ।
चिदानंदघनु तनु सांवळावो हरि पाहातां निवती लोचन ।
तनु मन चरणीं वो गुंतलीं नाम गोपाळाचें अमृत समान । १ ।
पितांबरशेला माळ कंठीं या रावो गोपाळा ।
मुगुटीं झळाळा सर्वांगीं कस्तुरीचें विलेपन कंठी रुळे वनमाळा । २ ।
येणेंचि जन्में पाविजे गोपाळासी अनु नाही सार ।
श्रीवत्सलांछन हेचि खुण विष्णुदास नामया दातार । ३ ।

१९२६. कृपेचा कोंवळा रघुनाथ दास । धरीन त्याची कास सर्वभावें । १ ।
सांडूनि सर्व संगु होईन शरणागत । करिती मनोरथ पूर्ण माझे । २ ।
भवसिंधूचा पार उतरोनि निर्धारीं । त्यापरती सोयरीं नाहीं सृष्टीं । ३ ।
अंतरींचें गुज सांगती श्रवणीं । अमृत संजीवनीं रामनाम । ४ ।

तेणें त्रिविधताप हरती मनींचे। जाणती जीवींचे झाले कष्ट। ५ ।
तो जीवलग जननी परिस लोभापरु। सर्वस्व उदारु प्राणसखा। ६ ।
नामा त्याचे बळें झेलतु यमासी। रिघोनि पाठींसी केशवाच्या। ७ ।

१९२७. संसार सागरीं रे। माझें माहेर पंढरपुरीं।
विठोबा बाप माझा। माता रखुमाई सुंदरी। १ ।
पुंडलिक भाऊ माझा। तोहि नांदे बरव्यापारी।
सासुरें दुर्बळ भारी। मज मोकलिलें दुरी। २ ।
सुख दुःख कवणा सांगूं। माझें माहेर पंढरपुरीं। ध्रु०।
भ्रतार निष्ठुर वो। काम क्रोध दोघे दीर।
आशा हे सासू माझी। ते मज गांजितसे थोर। ३ ।
तृष्णा हे नणंद सखी। तिनें व्यापियेले घरीं।
भक्ति हे माझी बहिणी। ते मज होईल निर्धारीं। ४ ।
वर्ष महिने दिवस घडिया। वाट पाहे अझुनी।
देहामाजी करिती देखा। न्यावया न पवे कोणी। ५ ।
गजेंद्र हरिश्चंद्र त्यासी। सोडावया आला।
प्रल्हाद अंबऋषि। तिहीं तुझा धांवा केला। ६ ।
उपमन्यु दूध मागतां। क्षीरसागरु दिला।
गजेंद्र अजामेळ। त्यांच्या सत्वा तूं पावला।
नामया विष्णुदास। गीतीं गोविंदु गाइला। ७ ।

१९२८. कळावंताच्या कळाकुसरी। त्या मी नेणें गा श्रीहरी। १ ।
वारा धांवे भलत्या ठायां। तैसी माझी रंग छाया। २ ।
प्रेमभातें भरलें अंगीं। तेणें छंदें नाचें रंगीं। ३ ।
घातमात नेणें देवा। नामा विनवितो केशवा। ४ ।

१९२९. भक्तिप्रतापें पावलों मी सुपंथ। सफळ निश्चित परमार्थ। १।
देव सर्वांभूतीं असतां प्रगट। निर्वाणीं चोखट भक्ति जाण। २।
धरूनियां मनीं जपसील नाम। तेणें निजधाम पावसील। ३।
जप तप ध्यान न लगे साधन। भक्ति ते कारण नामा म्हणे। ४।

१९३०. माझिया मनें मज उपदेश केला। तो मज बिंबला हृदयकमळीं। १।
निर्वाणींची एक सांगितली खूण। कैवल्य चरण केशवाचे। २।
वेदशास्त्र श्रुति आणीक पुराणें। पढोनि जाणणें हेंचि सत्य। ३।
क्रिया कर्म धर्म करणें ज्या कारणें। तें खूण निर्वाण चरण हेचि। ४।
जप तप अनुष्ठान करोनि साधन। प्रत्यक्ष निधान चरण हेचि। ५।
नामा म्हणे मज कळलें अनुभवें। न विसंबें चरण जीवें तुझे। ६।

१९३१. निर्गुण सगुण नव्हे तें समान। तैसें तेंही जाण योगाभ्यासीं। १।
प्रल्हादासी हरी शंख चक्र गदा। सगुण गोविंदा शोभतसे। २।
अर्जुनासी देव उभा पाचारासी। सखा उद्धवासी साक्ष दावी। ३।
नामा म्हणे माझा केशिराज भोळा। दावि गोपाळां बाळलीळा। ४।

१९३२. नेणे घात मात नव्हे कळावंत। शास्त्रज्ञ पंडित तोही नव्हे। १।
रंकाहूनि रंक संतांचा सेवक। मी नामधारक विठोबाचा। २।
नव्हे बहुश्रुत दाता ज्ञानशीळ। नव्हे मी वाचाळ तर्कवादी। ३।
नामा म्हणे राया विठोचा डिंगर। नामें पैलपार उतरलों। ४।

१९३३. आम्हां सांपडलें वर्म। करूं भागवतधर्म। १।
अवतार हा भेटला। बोलू चालूं हा विसरला। २।
अरे हा भावाचा लंपट। सांडुनि आलासे वैकुंठ। ३।
संतसंगतीं साधावा। धरूनि हृदयीं बांधावा। ४।
नामा म्हणे केउता जाय। आमुचा गळा त्याचे पाय। ५।

१९३४. अवघा संसार सुखाचा करीन। अवघ्या भावें धरीन विठ्ठल एक। १ ।
अवघा शिणभाग हिरोन घेईल। अवघेंचि तोडिन मायाजाळ। २ ।
अवघा जिवलग हाचि पैं होईल। अवघा घेईल भार माथां। ३ ।
अवघा त्रिविधताप क्षणें मावळेल। अवघा चालविल योगक्षेम। ४ ।
अवघ्या संसाराचें बैसणें मोडील। अवघेंचि तोडील मायाजाळ। ५ ।
नामा म्हणे अवघी सांडीं मिथ्या भ्रांति। विठ्ठलेंविण विश्रांति नाहीं कोठें। ६ ।

१९३५. दुर्घट तें दुःख लागों नेदी भक्ता। त्याची तुज चिंता असे फार। १ ।
आणिक प्रकार घडे तो निकट। पैठणीं प्रगट रूप दावीं। २ ।
जेथुनी सत्वर निघाले स्वदेशा। मुक्त केलें महिषा मार्गीं जाण। ३ ।
जाणती प्रेमळ कीर्तनासी नर। समाधी निरंतर म्हणे नामा। ४ ।

१९३६. बाप संतसभा भली। बहुता पुण्यें जोडली।
हृदयींचि गोवी आपुली। संतांप्रति निवेदीन। १ ।
आजि प्रसंग हरिभक्तीचा। हरि स्वभावें उच्चारु वाचा।
विठोबा ऋणियारा भक्तांचा। ऋण फेडितो भक्तांचें। २ ।
अरे हा अनादिचा लाग करीं। अरे जन्माची उभरा भरी।
आमुचा लागिया श्रीहरि। दों उत्तरीं निवडावा। ३ ।
आतां असो हा कर्मविभागु। आम्ही मागूं आपुला लागू।
जरि हा म्हणेल निःसंगु। तयासिं आम्हांसीं संबंध कायसा। ४ ।
जरि हा नलगे आमुचें ऋण। हातीं घेऊनि सुदर्शन।
आम्ही करूं हरीकीर्तन। तेथं तिष्टे कां उभा। ५ ।
मागें चाळविली याच रीती। परि आम्हांसि आलिया प्रचीति।
ज्यासि हरिची सोय संगती। तयासि न मने अन्य स्थळ। ६ ।
हरि कौसाळ मल्ल म्हणती। ते अवघी रे जाणवि भ्रांति।
सेवा हरिची सांगताती। संत होती हरीकडे। ७ ।

आणिक एकू आम्हांसी आठवलें। आम्हीं भांडु कारे एकले।
आमुचें केलें काय चाले। या हरिभक्तां वांचूनि। ८।
जे हरिभक्ति विरहित। त्यांचें हरिचरणीं न बोधे चित्त।
अवघे मिळूनि हरीचे भक्त। हरि व्हावा म्हणताती। ९।
आणिक एक नवल परि। जो याची सेवा करी।
त्याचें सर्वस्व हरि। आणिक श्रीहरि नाम मिरवितु। १०।
हरि आळवितां मागा उभा। आठवितां पुढें उभा।
हरि ध्यातां हृदयीं उभा। हें तंव सभा विचारा। ११।
आमुचें हो तेंच तुम्हीं विनवावें। आम्हांसि मानलें आघवें।
किती येरझारीं शिणावे। शरण रिघावें श्रीहरी। १२।
विश्व श्रीहरिचें आघवें। म्यां गाऱ्हाणें कवणासीं द्यावें।
लागे त्यासिच मागावें। हरिविण ठावो नसेचि। १३।
वीरराया पंढरिनाथा। आतां अपंगावें शरणागता।
जरी उपेक्षिसी सर्वथा। वाट कोणाची पहावी। १४।
नको नको निंदा स्तुति। हाचि भावो हेचि भक्ति।
मज नेदीं पुनरावृत्ति। विष्णुदास म्हणे नामा। १५।

१९३७. जन्ममरणाची कायसी हे चिंता। तुझ्या शरणागता पांडुरंगा। १।
वदनीं तुझें नाम अमृतसंजीवनी। असतां चक्रपाणि भय कवणा। २।
हृदयीं तुझें रूप बिंबलें साचार। तेथें कवण पार संसाराचा। ३।
नामा म्हणे तुझ्या नामाची पांखर। असतां कळीकाळ पायांतळीं। ४।

१९३८. पंढरी आनंद पाहातीये घडी। वास कल्पकोडी वैकुंठींचा। १।
आणितां अनुमाना नपवे समसरीं। महिमा न कळे थोरी सहस्रमुखा। २।
जें सुख सुरवरां स्वप्नीं नाहीं दृष्टी। तें या वाळवंटीं आम्हां तुम्हां। ३।
धन्य चंद्रभागा पुण्य सरोवर। धन्य भीमातीर पुण्यभूमी। ४।

धन्य नरनारी गर्जती जे नामीं । एकोनि डोले प्रेमीं शूळपाणि। ५ ।
धन्य वेणु नाद धन्य वृंदावन । धन्य तें जीवन क्षेत्र वासी । ६ ।
धन्य पंचक्रोसी धन्य आसपासी । गर्जती अहर्निसीं नाम घोष। ७ ।
धन्य पशुपक्षी कीटक पतंग भुजंग। जया अंगसंग पांडुरंग । ८ ।
धन्य ते तरुवर अवघे साने थोर। अवतरले सुर गुप्त रूप। ९ ।
धन्य ते संसारी अवघे जीवन मुक्त। ज्याचें कुळ दैवत पांडुरंग।१०।
धन्य त्यांचा वंश जाणोनि विश्वास। धन्य विष्णुदास नामा तेथें।११।

१९३९. जिव्हा हेचि पोथी करुनी चांगली । लिहीन नामावळी लक्ष कोडी। १ ।
गोविंद गोपाळाचा टाळ । दिसतो निर्मळ सर्वांभूतीं। २ ।
वारंवार तेंचि वाचिन सत्वर। न राहें मी स्थीर पळ लव । ३ ।
नामा म्हणे हेंचि सदा माझें काम। देणें घेणें राम कृष्ण हरी। ४ ।

१९४०. तीर्थाचें जें मूळ वृत्ताचें जें फळ। ब्रह्म तें केवळ पंढरीसी । १ ।
तें आम्ही देखिलें आपुल्या नयनीं। फिटलीं पारणीं डोळियांची । २ ।
सुरवरां चिंतनी मुनिवरां ध्यानीं। आकार निर्गुणीं तेंचि असे। ३ ।
जीवांचें जीवन सुखाचें जें सार। उभें कटीं कर ठेऊनियां । ४ ।
नामा म्हणे नाहीं श्रुति आतुडलें। आम्हां सांपडलें गीती गातां। ५ ।

१९४१. अहो दाटला सन्मुख । मागें फुडे तेंचि देख ।
ब्रह्ममय जाला हरी । सत्य दाटला मुरारी । १ ।
आतां फुटेना कीं वाट । अणुरेणुहुनि दाट । २ ।
सदा अखंड भरला । ब्रह्मरूप एक जाला। ३ ।
नामदेवाचा हो पूर । लोटे चैतन्य सागर । ४ ।

१९४२. मुळू वदनाचा उदानु नेत्राचा। अंगुळु हस्ताचा स्वामी माझा। १ ।
मुगूट जमाचा कवल्या आगळिकारी। पवित्र तळवटी चरण ज्याचे। २ ।
सेलिते भागति पोकु वेडावले । अंगुळु मुंगी झाली भक्तितया। ३ ।

ढगार वदनाचा आला वर्णावया। जिव्हा चिरलिया न कळे त्यासी। ४ ।
सद्भावे शरण आवरु जोडोनी। खेचर विसाचरणी विनटला। ५ ।

१९४३. माझे विठोबाचे श्रीमुख साजिरे। झळकती मनोहरे कुंडलेंति। १ ।
मना तेची आठवी आसनी शयनी। भोगिसी उन्मनि सहजसुख। २ ।
गगनी आसफल जैसा नमे मार्तंड। तैसे अखंड करि ध्यान। ३ ।
कमळकळिके जैसे भ्रमर आसफल। तैसा तूं निश्चिंत राहे चरणी। ४ ।
जैसा का संमधु जिवन जळचरू। येणेची निर्धारु दृढ धरी। ५ ।
नामा म्हणे माझे बापाचे साधन। सांपडली खूण अंतरिची। ६ ।

१९४४. सुंदरपणे सुंदर बाप मदनाचा। तो स्वामी आमुचा पांडुरंग। १ ।
जुंझारपणे बाप सुरा असुरांचा। तो स्वामी आमुचा पांडुरंग। २ ।
सुंदरपणे बाप उदार त्रैलोक्याचा। तो स्वामी आमुचा पांडुरंग। ३ ।
चतुरपणे बाप चतुराननाचा। तो स्वामी आमुचा पांडुरंग। ४ ।
पवित्रपणे बाप पवित्र हा गंगेचा। तो स्वामी आमुचा पांडुरंग। ५ ।
नामा म्हणे बाप हरि विश्वाचा। तो स्वामी आमुचा पांडुरंग। ६ ।

भावभक्तिप्रेमोद्गार

१९४५. सर्वभावें तूं तें जे ध्याती दातारा। त्यांचिया संसारा तूंचि होसी। १ ।
ज्याचे चित्तीं नाहीं आणिक कांहीं काम। त्याचा योगक्षेम तूंचि होसी। २ ।
ऐहिक परत्र जें कांहीं देखिजे। तें तुवां होईजे मायबाप। ३ ।
नामा म्हणे माझी भक्ति हे माउली। केशवा वाहिली क्षणमात्रें। ४ ।

१९४६. धांवुनि जाईन श्रीमुख पाहीन। ईडापीडा घेईन विठोबाची। १ ।
तया सुखा दृष्टि लागेल वो झणीं। मग मी साजणी काय करूं। २ ।
म्हणोनि माझें चित्त व्यापिलें उद्वेगें। शिणलों मी उबगें जन्मोजन्मीं। ३ ।
धरोनियां घालीं जीवाचे अंतरीं। आंतोनि बाहेरी जाऊं नेदी। ४ ।

वासना पापिणी करील पायरव। मग हा अनुभव कोठें पाहूं। ५ ।
वृत्तिसहित करीन मनाचें सांडणें। न विसंबें प्राणें म्हणे नामा । ६ ।

१९४७. विठोबाचे मुख पाहातां लोचनी। पुरलिसे धणी एकसरा। १ ।
पाहावा पाहावा गोजिरा गोपाळ। नंदजीचा बाळ बाईयांनो । २ ।
गोखुरी धुरळा कुतळी शोभला। मस्तकी खोंविला मोरपत्र। ३ ।
त्रिभंगी देहुडा वाजवितो वेणु । शोभा काय वर्णू तयाचि मी। ४ ।
आनंदाचा ठेवा न माये मानसी। नामया ध्यानासी अखंडित। ५ ।

१९४८. बोलूं ऐसे बोल । जेणें बोलें विठ्ठल डोले। १ ।
प्रेम सर्वांगाचे ठायीं। वाचे विठ्ठल रखुमाई। २ ।
परेहुनि परतें घर। तेथें राहूं निरंतर । ३ ।
सर्वांचे जे अधिष्ठान। तेचि माझे रूप पूर्ण । ४ ।
नाचूं कीर्तनाचे रंगी। ज्ञानदीप लावूं जगी । ५ ।
सर्वसत्ता आली हातां । नामयाचा खेचर दाता। ६ ।

१९४९. आम्ही तुझे असों एकचि वोळघे। नित्य परमानंदें वोसंडित। १ ।
विठ्ठलचि ध्यावा विठ्ठलची गावा। विठ्ठलचि पहावा सर्वांभूति। २ ।
या परपार न दिसे सर्वथा। केले येतां जातां गर्भवास। ३ ।
नामा म्हणे चित्तीं विठ्ठलाचें रूप। संकल्प विकल्प मावळले । ४ ।

१९५०. नामाचा गजर गर्जे भीमातीर । महिमा साजे थोर तुज एका । १ ।
रिद्धि सिद्धि दासी अंगण झाडिती । उच्छिष्टें काढिती मुक्ति चारी। २ ।
चारी वेद भाट होऊनि गर्जती । सनकादिक गाती कीर्ति तुझी। ३ ।
सुरवरांचे भार अंगणीं लोळती। चरणरज क्षिति शीव वंदी । ४ ।
नामा म्हणे देव ऐसा हो कृपाळू । करि तो सांभाळू अनाथांचा। ५ ।

१९५१. विठोबाच्या गांवा जाईन धांवोनी। घालीन लोळणी चरणांवरी। १ ।
शिणभाग दवडिला म्हणेल। जीविंचें पुसेल जडभारी । २ ।

हरुषें लोळत जाईन महाद्वारां । भेटाया सामोरा येईल मज। ३ ।
उचलोनी सीस पुसील आदरें । मुखं पीतांबरें पुसिल माझें। ४ ।
धरोनि हनुवटी उठवील हस्तकीं। ठेवील मस्तकीं अभयकर। ५ ।
राही रखुमाई माता सत्यभामा । कडे घेऊनि नामा बुझाविला। ६ ।

विठ्ठल रुखुमाई भजनाचा प्रारंभ संत नामदेवांचा आहे.

१९५२. ऐसी चाल नाहीं कोठें । नमस्कारा आधीं भेटे । १ ।
मायबाप निर्विकारी। सखा नांदतो पंढरीं । २ ।
देव भक्तपण । नाहीं नाहीं त्यासी आन। ३ ।
नामा म्हणे आधीं भेटी। मग चरणां घालीन मिठी । ४ ।

१९५३. शब्दाचें सुख श्रवणाचेनि द्वारें। माझिया दातारें ऐसें केलें। १ ।
स्पर्शाचें सुख त्वचेचेनि द्वारें। माझिया दातारें ऐसें केलें। २ ।
रूपाचें सुख नेत्राचेनि द्वारें । माझिया दातारें ऐसें केलें। ३ ।
रसाचें तें सुख रसनेचेनि द्वारें । माझिया दातारें ऐसें केलें। ४ ।
गंधाचे सुख नाकाचेनि द्वारे । माझिया दातारें ऐसें केले। ५ ।
नामा म्हणे ऐसे जयाचे उपकार। तयासी गव्हार विसरले। ६ ।

१९५४. हरिकथाश्रवण श्रवणाचेनि द्वारें। माझिया दातारें केशवें दिले। १ ।
तीर्थाचें सुख चरणाचेनि द्वारें । माझिया दातारें केशवें दिले। २ ।
पुजनाचें सुख कराचेनि द्वारें। माझिया दातारें केशवें दिले। ३ ।
नामा म्हणे ऐसे जयाचे उपकार। तो विठ्ठल दातार विसरले। ४ ।

१९५५. भक्तांचें हृदयींची जाणोनि अवस्था । आल्या शरणागता लोभापरु । १ ।
संतां पुसे माझा दाखवा रे नामा। तुम्हां समागमा खेळे सदा । २ ।
दृष्टिसीं दाटलें कृपेचें भरितें । म्हणे तें आवडतें केउतें गेलें। ३ ।
निरंजलें नयनीं कोमायिलें वदनीं । आणा रे गवसुणी आळीकर। ४ ।
तंव वाट पाहात होता परलक्षीं । भेटी देऊनि सुखी केला देवें। ५ ।
नामा म्हणे विठो माझा सुखराशी । झणीं दूर जासी हृदयींचा। ६ ।

१९५६. अठ्ठावीस युगें उभा चंद्रभागे। परी पालटची नेघे पांडुरंग । १ ।
उभा उगेपणें पुंडलिकाचेनी सुखें। आहे तेथें लक्षें जैसा तैसा । २ ।
प्रेम रसरंगें प्रीतीचेनी पांगें । सदां संतसंगें खेळ करी। ३ ।
जो नलभे योगें यागें आणि देहत्यागें। तो सांपडला सर्वांगें हृदयीं धरा। ४ ।
धुंडाळितां श्रुतिस्मृति जो नुमगे। तो भक्ता साहे मागें सांभाळीत। ५ ।
योगियांच्या ध्यानीं क्षणएक न रंगे। तो सुखी गोष्टी सांगे नामयासी। ६ ।

१९५७. प्रल्हादादिकांचें अंतरींचें ध्यान। तें पंढरीये निधान उभें असे। १ ।
सर्व जन जया नेणते जाहले। सुख दाखविलें पुंडलीके । २ ।
वेदांचें जें सार श्रुतींचें जिव्हार। तेंचि कटीं कर उभें असे। ३ ।
ज्ञानाचें जीवन वैराग्या भूषण। तें सुख निधान विटेवरी। ४ ।
शुद्ध बुद्ध मुक्त समाधीचें सुख। तें उभें प्रत्यक्ष वाळवंटीं। ५ ।
हृदयीं धरूनि नामा निजबोधें निमाला । शिण हारपला संसाराचा। ६ ।

१९५८. कैवल्याचें भरतें आलें भीमातटा। परब्रह्म चोखटा कोंदाटलें। १ ।
घ्यारे घ्यारे तुम्ही सुखाचें फुकाचें। पाय विठोबाचे हृदयीं धरा। २ ।
लोटला क्षीरसिंधु आला हो संगमा। देखोनि भुलला प्रेमा पुंडलिकाच्या। ३ ।
पृथ्वीचीं तीर्थें झालीसे मलिनें। व्हावया पावनें येथें आलीं। ४ ।
ऋषीमुनी गंधर्व शुक सनकादिक। पातले प्रत्यक्ष सुखालागीं। ५ ।
नामा म्हणे वेगीं ठाकारे पंढरी। प्रेम सुख लहरी तेथें आहे । ६ ।

१९५९. चित्रकारें पुष्पमाळा लिहियेली। परिमळ तो लिहितां नये रे। १ ।
शशिसूर्यबिंब अवघें लिहितां येईल। प्रकाश तो लिहितां नये रे। २ ।
संन्याशाचें सोंग अवघें येईल । वैराग्य तों आणितां नये रे। ३ ।
ज्याचें रत्न हारपतां तया न गवसतां। हानीची चिंता मानूं नये रे। ४ ।
नामा म्हणे करणी करों येईल । विठोबाचें प्रेम आणितां नये रे। ५ ।

१९६०. चरण ध्याऊं तरी चरण पाताळीं। हृदयकमळीं केवीं राहे । १ ।
रूप ध्याऊं तरी वेदां अगोचर । वर्णितां साचार केंवि होय। २ ।
नाम ध्याऊं तरी अनंत गुणनाम। त्याविण परब्रह्म पाविजेना। ३ ।
तीर्थें हिंडिजे तरी भूमि नव खंड । आयुष्य उदंड नाहीं मज। ४ ।
धर्म करुं तरी न तुटे हे तृष्णा। संसार बंधन केवीं तुटे । ५ ।
नामा म्हणे केशवा अघटित घडे । जन्म मरण कोडें घालिसी झणीं। ६ ।

१९६१. जतन करावया उभा विटेवरी। तळवटीं पंढरी वोढवली । १ ।
तिहीं लोकीं पिकला जगज्जीवन। प्राप्त पाहुनि देतसे । २ ।
चातक चिंतनीं जळधर गगनीं । पुढारला मुनी पुंडलीक। ३ ।
विष्णुदासनामा विनवी वेळोवेळां। प्रेमजीवनकळा मुराली । ४ ।

१९६२. कमळगर्भ मनीं थोर चिंता करी । पद्मठसे वरी उमटताती। १ ।
नीलोत्पल जैसें चरण वानूं कैसे । सकुमार राजस विठ्ठलाचे। २ ।
लावण्यसागरु रूप पाहों ठेली । दृष्टी पैं खुंटली रुक्मिणीची। ३ ।
नामा म्हणे विठोचे चरण सकुमार। तेथें वाहे धार गंगादेवी। ४ ।

१९६३. परब्रह्ममूर्ति सांवळें सगुण। पंढरी निधान वाळुवंटी। १ ।
आनंद अमृत बोळला दरुशनें। तुटेल बंधन हेळामात्रें । २ ।
नामा म्हणे असो नामीं सदा मन। उभा नारायण भेटी पुरे। ३ ।

१९६४. शांति भीमातीरीं भक्ति पंढरपुरीं। प्रेम विटेवरी देखियलें। १ ।
देखिलागे माय देखिलागे माय। देखिलागे माय पंढरीये। २ ।
नामा रूपातीत नित्य सदोदित। जेथें विरे चित्त योगियांचें। ३ ।
दुरी ना जवळी त्रिपुटी वेगळा । केशव भेटला नामा म्हणे। ४ ।

१९६५. ध्यान धारणा नलगे टाळी। विठो पाहावा उघडे डोळीं। १ ।
विठो समाधीचें सुख। पाहतां हरे तहान भूक। २ ।
नामा म्हणे न करीं कांहीं। चित्त रंगलें हरीचें पायीं। ३ ।

१९६६. हरिसी शरण रिघा वहिलें। राहे कळिकाळ उगलें। १।
खंडलें एका बोलें। विठ्ठल समर्थें अंगिकारिलें। २।
नामयानें संसारा जिंकिलें। केशव चरणीं मन ठेविलें। ३।

१९६७. केशव पैं मुक्ति केशव पैं भक्ति। केशव विश्रांति पंढरीये। १।
केशव लौकिकीं केशव व्यवहारीं। केशव निर्धारीं नाम तुझें। २।
नामा म्हणे आम्हा केशव वोळला। भावासि भुलला वाळवंटीं। ३।

१९६८. हरिहर ब्रह्मा इंद्रादिकां देव। इच्छिताती केशवा पायधुळी। १।
यावरी गोपाळ आनंदें नाचती। भूषणें श्रीपति शोभायमान। २।
पाहोनियां सुख आले सर्व देव। पंढरीचा राव पाहावया। ३।
नामा म्हणे मिषें गोपाळकाल्याचे। निरंतर वाचे घेत नाम। ४।

१९६९. पंढरीस जावें जीवन्मुक्त व्हावें। विठ्ठला भेटावें जिवलगा। १।
कायावाचामन चरणीं ठेवावें। प्रेमसुख घ्यावें सर्वकाळ। २।
सुखाचें साजिरें श्रीमुख पहावें। जीवें उतरावें निंबलोण। ३।
बाहेरी भीतरीं कैवल्य आघवे। वाचे न बोलावें ब्रह्मानंदु। ४।
चिरंजीव नामा कंठीं धरी प्राण। करी तुझें ध्यान रात्रंदिवस। ५।

१९७०. विचारूनि पाहा पंढरिचें पाडें। सुख होय थोडें क्षीरसिंधू। १।
सांडूनि वैकुंठ आले जगजेठी। वस्ती वाळवंटीं केली जाण। २।
भक्त साहाकारी ब्रीदें बडिवार। सेवा सुखसार पांडुरंग। ३।
जीवींचे सोयरे न मिळे वैकुंठीं। हरिदासा भेटी आडलिया। ४।
प्रीतीचे वोरसे उभा मागें पुढें। जीवासी आवडे भक्त राणा। ५।
लक्ष्मीचा विलासी न वाटे विश्रांती। आवडे श्रीपति भक्तभावा। ६।
सगें सर्वकाळ धांवे पाठोवाटी। घाली कृपादृष्टी तयावरी। ७।
अमृत सुरस नव्हेचि पैं गोडी। म्हणोनि आवडी काल्याची। ८।

हरुषें निर्भर सुरवरा खेळे। वाळवंटीं लोळे संतसंगें । ९ ।
अठ्ठावीस युगें उभा विटेवरी। भक्तप्रिय हरि स्वामी माझा । १० ।
नामा म्हणे त्याचे सुखरूप पाय। क्षणेक न होय जीवाहुनी । ११ ।

१९७१. पुंडलिकें रचिली पेंठ। संत ग्राहिक चोखट। १ ।
प्रेम साखरा वांटिती। नेघे त्यांचे तोंडीं माती । २ ।
समतेचे फणस गरे। आंबे पिकले पडिभरें । ३ ।
नामद्राक्षाचे घड। अपार रस आले गोड । ४ ।
नामा म्हणे भावें घ्यावें। अभक्तांचें मढें जावें। ५ ।

गोपाळकाल्याचा प्रारंभ संत नामदेवांचा आहे

१९७२. माझिया भक्तां जे ठेविती दूषणा। तुटोनी रसना पडेल त्यांची। १ ।
ऐसे दुराचारी असती जे नर। भोगिती अघोर सत्य जाणा। २ ।
माझिया भक्तां जे करती छळण बुद्धि। त्यांची वंशवृद्धि नव्हे कदा । ३ ।
माझिया भक्तांचा करिती उपहास। त्यांचा समूळ वंश यमलोकीं। ४ ।
केशव म्हणे नामया बोलिलों सत्यवाणी। लटीकें म्हणेल पतनीं पडेल पापी। ५ ।

१९७३. हरिनाम गातां पवित्र। सेविती हरिहर ब्रह्मादिक। १ ।
नाम तारी नाम साहाकारी। नामें उच्चारी रूपें तुझीं । २ ।
ऐसीं अनंत नामें तुझीं न वर्णवती देवा। नामा म्हणे केशवा विनवितसें। ३ ।

१९७४. अनाथाचानाथ दीनाचा दयाळ। भक्तांचा कृपाळ पांडुरंग। १ ।
येगा तूं विठ्ठला माझिया माहेरा। कृपेच्या सागरा पांडुरंगा। २ ।
वर्णिती पुराणें न करीं लाजिरवाणें। बोलती वचनें सनकादिक । ३ ।
कृपेचा सागरु कैवल्य उदारू। रखुमाईचा वरु पांडुरंग। ४ ।
पुंडलिकाचे भेटी असस़ी वाळवंटीं। हात ठेवुनि कटीं विटेवरी। ५ ।
भक्तिलगीं कैसा उभा असे तिष्ठत। असे वाट पहात भीमातीरीं । ६ ।
येऊनि जन्मासि पहावी पंढरी। तेणें भवसागरीं तरसील । ७ ।
नामा म्हणे मज हरीचा विश्वास। झालों असें दास जन्मोजन्मीं। ८ ।

१९७५. जनीवनी अवघा देखे जनार्दन। नित्य हे वचन राम नाम। १ ।
खुंटतिल योनी तुटतील यातना। भक्ति नारायणा पावेल तुझी। २ ।
स्मरेल सदा काळे न लागती पाल्हाळे। सर्वत्र गोपाळ वसिजे सदा। ३ ।
नामा म्हणे ब्रह्म सर्वमय हरि। येक चराचरी जनार्दन। ४ ।

१९७६. आम्हासी हो नाही आणिक प्रमाण। नामासी कारण विठोबाच्या। १ ।
घालोनियां कास करितो कैवाड। येवू नेदि आड कळीकाळासी। २ ।
अबद्ध वाकुडे गावू कैसे तरी। वाचे नाम हरी उच्चारण। ३ ।
नामा म्हणे निकी सापडली सोय। न सोडी मी पाय केशवाचे। ४ ।

१९७७. केशव पुसे नामयासी। तुझी नांदणूक कैसी। १ ।
आम्हां काय उणें काय उणें। तुझेनि धर्में दातारा। २ ।
तुम्हां घरीं बोचकें लुगडीं। आम्हां घरीं पोरें उघडीं। ३ ।
तुम्हां दुर्ग दारवंटा। आम्हां घरीं बारा वाटा। ४ ।
तुम्हां घरीं गाई म्हैशी। आम्हां घरीं उंदीर घुशी। ५ ।
तुम्हां घरीं बटकी दासी। आम्हां घरीं आहेत लांसी। ६ ।
तुम्हां घरीं शेजा बाजा। आम्हां घरीं तृण शेजा। ७ ।
तुम्हां घरीं सुवर्ण मडकीं। आम्हां घरीं खापरें फुटकीं। ८ ।
तुम्हां घरीं लेंकुरें वाडें। आम्हां घरीं तुळशी झाडें। ९ ।
नामा म्हणे तुमचे घरीं सोनें दाम। आमुचे घरीं तुमचें नाम। १०।

१९७८. अपराधी तरी केला अंगिकार। कासया विचार तुज माजी। १ ।
लोहो होतें परि परिस संगति। तैसा तूं श्रीपती जगामाजी। २ ।
घुसळितां रवी नेणें लाभ हानी। तैसें चक्रपाणि होऊं नये। ३ ।
हीन दीन सर्व तुझाच आधार। नामा म्हणे सार हेंचि आतां। ४ ।

१९७९. अविनाश वस्तु स्वयंभु संचली। ऐसी तैसी बोली साहिना त्या। १ ।
वर्णिता लागेनाचि पार। झाला तदाकार अनुभवें। २ ।

मौन्य रूपें तेणें दाखविली खुण। दिसेना आपण दुजेंविण। ३ ।
घेऊं लागे नाम झाला लज्जित। बोलताती संत ब्रह्म असे। ४ ।
नामदेव म्हणे ब्रह्म तें अब्रह्म । त्या नामीं निमग्न नाना झाले। ५ ।

१९८०. हें कोणाचें महिमान । पाणियाचें मोतीं होणें। धृ०।
अहो पडतां नीरबिंदु । मुक्त मोती होय सिंधु । १ ।
शिळेमाजी हो दर्दुरी । अन्नोदक दिलें हरि। २ ।
नामयाचें ब्रह्मज्ञान । अवघ्या सत्तेचें महिमान। ३ ।

❁ नाटाचे अभंग ❁

१९८१. विठ्ठल विसांवा सकळिकां। विठ्ठल आधार तिही लोकां।
विठ्ठल नकळे ब्रह्मांदिकां । विठ्ठल देखा पंढरीये। १ ।
विठ्ठल डोळस सांवळा । विठ्ठल पाहाती अबलाबाळा।
विठ्ठल ध्यावा वेळोवेळां। विठ्ठल कमळावल्लभ। २ ।
विठ्ठल धरारे मानसीं । विठ्ठल सोडवील अहर्निशीं।
विठ्ठलावीण मुक्ती कैंची । कुंटणी गणिकेसी उद्धरिलें। ३ ।
विठ्ठल उभा भीमातिरीं । कर ठेवुनि कटावरी।
विठ्ठल भक्तकाज कैवारी । विठ्ठल हरी महा दोष। ४ ।
विठ्ठल अनाथा कोंवसा । विठ्ठल नुपेक्षी भरंवसा ।
विठ्ठलेविण शून्य दाही दिशा । विठ्ठलाविण नाहीं हे अनेक। ५ ।
श्रीविठ्ठल धन्य दिवस। श्रीविठ्ठल भक्तिरस ।
श्रीविठ्ठल परम पुरूष। विष्णुदास म्हणे नामा। ६ ।

१९८२. देवा दिवस गेले वायांविण। हरिसी न रिघतां शरण।
बाळकत्व अज्ञानपण । तै आठवण नव्हेचि। १ ।
आला तारूण्याचा अवसरू । सवेंचि विषयाचा पडिभरू।
काम क्रोध मदमत्सरू । अति व्यापारू तृष्णेचा। २ ।

सर्वेंचि वृद्धत्व पातलें । सकळ इंद्रियें सांडियलें।
देह न करी म्हणितलें । अंतर पडलें भक्तीसी । ३ ।
देवा हित कांहीं नव्हे माझें। दास्यत्व न घडेचि तुझें।
आयुष्य गेलें वांया काजें । धरणिये ओझें पैं झालें। ४ ।
पुनरपि जन्मा येणें मागुता । कवण जाणे कैसी व्यवस्था।
कैसा देह लाधेल अनंता। केव्हां तव चरणीं येईल । ५ ।
आतां मज करूं नको उदास । तुझिया नामाचा विश्वास ।
हृदयीं नांदे हृषीकेश । विष्णुदास म्हणे नामा। ६ ।

१९८३. मज चालतां आयुष्यपंथें। तारुण्यवन पातलें तेथें ।
मदमत्सरादि श्वापदें बहुतें। आलीं कळकळीत मजपाशीं । १ ।
तीं धांवती पाठोपाठी । पाहें तंव विषयाचे घाटीं।
काम क्रोध व्याघ्रांची दाटी । देखोनि पोटीं रिघाले पाय । २ ।
मग स्वधर्ममार्गीं रिघालों। तंव अहंकारतस्करें आकळिलों ।
राहें राहें म्हणोनि उभा केलों । तेणें अंतरलों स्वामिया। ३ ।
जंव क्षण एक उघडिले डोळे । पाहें तव कंठ व्यापिला व्याळें ।
मायामोहसर्पीं डंखिलें । त्यांचिये गरळें झळंबलों। ४ ।
जंव न पवे शेवटील लहरी । तंव धांव उपाव करीं ।
विष्णुदास नामा धांवा पुकारी। माझी कैवारी केशिराज । ५ ।

१९८४. तुज नेणों गा महेशा । म्हणुनि आलों गा गर्भवासा।
अंध कूपीं पडिला जैसा । रात्रिदिवसा तो नेणे । १ ।
तुझिया नामाची सांगडी। अखंड देई ते न खंडी।
पावेन मी पैलथडी। त्या सांगडी आधारे। २ ।
कामक्रोधादि जळचरीं। कासाविस जालों भारी ।
व्याकुळ होय चिंतालहरीं । दुःखें भारी दाटलों। ३ ।

कल्पना व्याळी गुंडाळिलों पायीं। तेणें बुडालों विषयडोहीं।
भवतें पाहें तंव कोण्ही नाहीं। मग तुज ध्यायीं विश्वेशा। ४।
मज बांधुनी कर्मदोरी। घातलें संसारदुर्धरीं।
मायानदीच्या महापुरीं। वाहावलों गा दातारा। ५।
ऐसा खेद क्षीण जालों बहुवस। न देखें विश्रांतीची वास।
विनवी नामा विष्णुदास। गर्भवास पुरे आतां। ६।

१९८५. देवा तुझी अवज्ञा घडे। तयाचे दांत होती वांकुडे।
व्याधिविण देहीं पीडे। बुडे सागरीं चिंतेच्या। १।
देवां तूं होसी उदासीन। तरी हांसती सकळ जन।
जेथें जाय तेथें होय अनमान। जगाधीन होऊनि ठाके। २।
देवा तूं नाहींस जयाचे चित्तीं। सोनें धरिल्या होय माती।
पीक न पीके तयाचे शेतीं। पेंवीं पाणी निघतसे। ३।
सेवा करी जयाचे घरीं। तींचि होतीं पाठमोरीं।
इष्टमित्र सज्जन सोयरीं। आप्त वैरि होऊनि ठाके। ४।
पाय ठेविला चुके आपण। मागतोचि मागे जाण।
सत्यास घडे आपदास्थपण। बोल तितुके लटिकेचि। ५।
ऐसा अनुभव घडला मज। म्हणोनि बा शरण आलों तुज।
नामा म्हणे केशीराज। कृपा करीं दातारा। ६।

१९८६. देवा छळें पाप कांपते मेदिनी। षट्कर्में सांडियेलीं ब्राह्मणीं।
दैत्यांचेनि भारें दाटली अवनी। प्रथम चरणीं कलियुगीं। १।
लटिक्याचा साच जिंकियेला कली। पाखांडी वेदातें न मानिती बळी।
अधर्म प्रवर्तला महीतळीं। ऐसीं पापें कळीं थोर झालीं। २।
म्हणोनि करूणा भाकितु आहे। जैसी व्याघ्रें वेढिली गाये।
तेंवि पंचानन ग्रासूं पाहे। तैसे दिसती नारायणा। ३।

भक्ति भावो नावडे पैं गा । जैसें कां अमृत मुखीं भुजंगा ।
डंख करूं आवडे जगां । ऐसें श्रीरंगा नवल चोज । ४ ।
भ्रतारभक्ति सोडियली नारीं । परपुरूषीं मन निर्धारीं ।
पितियासि पुत्र असों नेदी घरीं । नित्य निंदा करी अपमान । ५ ।
म्हणोनियां जिवें त्रासु घेतला । सत्य लोपलें धर्म बुडाला ।
अझूनि काय पाहतोसि उगला । धांवें विठ्ठला म्हणे नामा । ६ ।

१९८७. वेदांवेगळें कर्म करी । मनीं पाखंड धरी ।
तो पचिजे अघोरीं । चिरकाळ वरी । १ ।
तो न आणावा पैं दृष्टी । तोचि दोषी एक या सृष्टी ।
तो होईल महा कष्टी । हरीसि न भजतां । २ ।
संध्या स्नान नेणे दान । नेणे हरिकथा श्रवण ।
तोहि पतीत जाण । महापातकी चांडाळ । ३ ।
सांडूनि ब्राह्मणपण । शूद्ररीती आचरण ।
तो दृष्टी पडलिया जाण । महादोष घडेल । ४ ।
निंदा करी जो संतांची । पूजा नेणे जो देवाची ।
तोचि राशि पापाची । प्रत्यक्ष जाणावी । ५ ।
तीर्थ न करी हिंडतां । व्रत न करी बोलतां ।
पुराण नायके पाहतां । तो तंव राक्षस जाणावा । ६ ।
सदा अमंगळ अशुची । गुरु आज्ञा भंगी साची ।
अखंड निंदा करी संतांची । तो स्वामिद्रोही जाणावा । ७ ।
कपट शिके नानाविध । गोत्रजांशीं करी विरोध ।
तो जाणावा हें प्रसिद्ध । महापातकी चांडाळ । ८ ।
गृहदारावरी नाहीं चित्त । परस्त्रियेसीं करी स्तुत ।
तो प्रत्यक्ष महा दैत्य । त्याचें मुख पाहों नये । ९ ।

नाठवी जो उपकार। स्वामीसी न करी जो नमस्कार।
तो जन्मांतरींचा होय नर। पतीत चांडाळ बोलिजे। १०।
पाखांड रची कवित्व । माता पितियाचें न करी महत्व।
पंच पातकी जीवित्व। तो पूर्वीचा बोका होता। ११।
नामा म्हणे तैसे दोषी। न आणावे पंढरीसी।
काय करावे ते पाषाण जन्मासी। जे विठ्ठलनामासी मिळतीना। १२।

१९८८. यम सांगे दूतां। तुम्हीं जावें मृत्युलोका।
आपुलाला लोक जितुका। तितुका आणावा। १।
तुम्हां सांगतों कुळरंग। निंदा द्वेष करिती राग।
खरी खोटी चहाडी सांगे। तें कुळ आपुलें। २।
ज्यांचें विषयावर ध्यान। परद्रव्य परस्त्री गमन।
धर्मासी विन्मुखपण। तें कुळ आपुलें। ३।
भावेंवीण भक्ति करिती। भक्तिवीणें भाव दाविती।
त्यांची तुम्ही फजिती। बहुतां प्रकारें करावी। ४।
मंत्रसंचारी जे लोक। देव सांडून देवताउपासक।
झोटिंग वेताळ खेताळ देख। ते सखे बापा तुमचे। ५।
कटिके वासनेच्या नवसा। करिती करविती पशुहिंसा।
यानें बहुत दिवस भरंवसा। धरिला आहे। ६।
घातकी पातकी गुरूद्रोही। हित सांगतां गुरूसी हेडवी।
विष्णुदासावेगळें करून पाहीं। सांगितले तितुके आणावे। ७।
नामा म्हणे एक्या पातकीयां दंडिती। नाना विपत्ति काय सांगूं किती।
विष्णुदासाचे वंदिती। चरणरज ते यम। ८।

१९८९. अरे मना तूं मर्कटा। पापिया चांडाळा लंपटा।
परद्वार हिंडसी सुनटा। अरे पापी चांडाळा। १।

अरे तुज पापावरी बहुगोडी। देवधर्मीं नाहीं आवडी।
तेणें न पावसी पैल थडी। कर्म बांधवडी पडसील। २।
अरे तूं अभिलाषिसी परनारी। तेणें सिद्धपंथ राहेल दुरी।
जवळी येईल यमपुरी। आपदा पावसील। ३।
आतां तुज वाटतसे गोड। अंतकाळीं जाईल जड।
महादोष येति सुखा आड। करितील कईवाड यमदूत। ४।
माझें शिकविलें नाइकसी। आतां सांगेन बळिया केशवासी।
धरूनि नेईल वैकुंठासी। चरणीं जडसी म्हणे नामा। ५।

१९९०. नानापरिची दैवतें। बहुत असती असंख्यातें।
सेंदुर शेरणी जीं इच्छितीं। तीं काय आर्त पुरविती। १।
अंध नको होऊं आलीया। भजे भजे पंढरिराया। धृ०।
सोडूं नको विष्णु त्रिरात्र पारणिया। तोंडी कुलूप पाठी गळ टोचोनियां। २।
बाळा अबळा मुकी मौळी। क्षुद्र देवता जीवदान बळी।
तेणें न पावती सुख कल्लोंळी। एक विठ्ठलावांचूनियां। ३।
नाना धातूची प्रतीमा केली। षोडशोपचारें पूजा केली।
दुकळी विकूनि खादली। तें काय आर्त पुरविती। ४।
आतां दृढ धरोनियां भाव। वोळगा वोळगा पंढरीराव।
आपुले चरणीं देईल ठाव। विष्णुदास नामा म्हणे। ५।

१९९१. अर्चन विष्णूचें नाहीं पूजन। तये गांवींचे अनामिक जन।
भूतप्रेताचें करिती भजन। तयासि दंडन करी यम। १।
हरीसी वंचोनि सुकृत करी। तया नांव पुण्य ठेविजे जरी।
तुटोनि पडो तयाची वैखरी। अंतीं महा घोरीं वास तया। २।
समारंभ करिती आणिका देवाचा। म्हणती येणें विष्णु तृप्त होय साचा।
धिग् धिग् आचार जळो त्यांचा। वांयावीण वाचा विटाळली। ३।

पहा हो नवही द्वारें एकेचि देहीं। रसस्वाद कान देतील कांहीं।
जयाचा मान तयाच्या ठायीं। येतसे पाहीं सेवितां। ४ ।
जो देवदेवां शिरोमणि। असुर रुळती जयाच्या चरणीं।
तो सांडिता चक्रपाणि। भजना हानी होईल तुझिया। ५ ।
विष्णुदास नामा विनवी जगा। अझूनि तरी हरीसि शरण रिघा।
जे जे अपराध केले असतील मागा। ते ते नेईल भंगा स्वामि माझा। ६ ।

१९९२. जन तुम्ही करारे उदीम। वाचे स्मरा नारायण।
तो तुम्हां चुकवील जन्ममरण। मायाभ्रमण चुकवील। १ ।
तारूं करुनी शरिराचें। केणें भरिलें हरिनामाचें।
शिड उभविलें सत्त्वाचें। वल्हें पडती धर्माचें। २ ।
आत्मयांची करुनी कुवे काठी। वारा लागतो जगजेठी।
तारूं चाले थोरा नेटी। विठ्ठल भेटी पंढरीये। ३ ।
तारवा सांपडलें बंदर। राया विठोबाचें नगर।
तें बा संताचें माहेर। विष्णुदास म्हणे नामा। ४ ।

१९९३. तो देव स्मरारे अनंत। जो कां वैकुंठींचा नाथ।
दृढ धरा रे हृदयांत। तेणें यमपंथ चुकेल। १ ।
आकांतीं द्रौपदीयें स्मरिला। तिचीं वस्त्रें आपणचि झाला।
सभेमाजी मान रक्षिला। काळ पैं झाला कौरवांचा। २ ।
विमळार्जून उन्मळिला। जरासंध तोही मारिला।
कंसासूर निर्दाळिला। कान्हया झाला गोकुळींचा। ३ ।
ध्रुव जेणें आढळपदीं बैसविला। नामें एक अजामिळ उद्धरिला।
उत्तरेचा गर्भ रक्षिला। तैं सोडविला परीक्षिती। ४ ।
जाति कुळ न पाहेची। नामें एकें उद्धरिलें गणिकेसी।
खाय त्या गोपाळाचें उच्छिष्टासी। सोडवी गजासी पाणियाडें। ५ ।

ऐसा तूं कृपाळु गा देवा। प्रसन्न झालासि पांडवा।
विष्णुदास नामा विनवी केशवा। प्रेमभाव द्यावा मजलागीं। ६।

१९९४. प्रतिदिनीं स्वधर्म करी। हरिमूर्ति नमस्कारी।
भावें भजन वसे शरीरीं। तोचि भक्त हरीचा। १।
अनंत जन्मींचे कांट। तेणेंचि केलें सपाट।
स्वधर्में करोनियां नीट। शुद्धपक्ष हरि हरि। २।
तेंचि तापसा सामर्थ्य। तेणेंचि जोडिलें तीर्थ।
त्याचे धरोनि मनोरथ। हरिभजन पथीं लागला। ३।
देवो त्याचा अंकिला। सत्वा न टळे तो कष्टविला।
अकर्मी तोचि भला। त्याचें धन्य जीवित्व। ४।
तोचि सफळ सकळीं। सदा निर्मळ सर्वकाळीं।
जो हरिनामें वाजवी टाळी। तोचि समर्थ त्रिभुवनीं। ५।
नामा हरिरंगीं रंगला। तेणें विठ्ठल संतोषला।
येऊनियां राहिला। हृदयकमळीं भक्ताच्या। ६।

१९९५. नाम जींही उच्चारण केलें। तींहीं वैकुंठ साधिलें।
भवसागर पार पावले। उद्धरले हरीभक्त। १।
नाम दुर्लभ दुर्लभ। तारील हा पद्मनाभ।
पुंडलिकें करोनियां स्वयंभ। केशव मूर्ति केली उभी। २।
ऐसें अगाध हरी रूपडें। प्रत्यक्ष पुंडलिकापुढें।
भक्ती काज कैवाडें। भीमातीरीं उभा असे। ३।
वर्णावया न पुरे शेष। वेदां न घालवे कांस।
तेथें शास्त्र काय घेती भाष। रूप वर्णावया हरीचें। ४।
उद्धव अक्रूर द्वापारीं। त्यासवें खेळले हरी।
मग उद्धरिले अवधारीं। ज्ञान देऊनि श्रीकृष्णें। ५।

नामा म्हणे ऐसें नाम । हरीकथेसी धरी प्रेम ।
तरी तुझा धन्य होईल जन्म । मनुष्य जन्मीं असतां । ६ ।

१९९६. काये करावें हें वदन । जेथें नाहीं हरिचें कीर्तन ।
काये करावे हे श्रवण । हरिचे गुण नाइकति । १ ।
काये करावे हे नयन । जे नोळखति पाप पुण्य ।
काये करावे हे करचरण । तिर्थागमन न घडेची । २ ।
काये करावें जोडलें धन । जैसे कां भुजंग रक्षण ।
काये करावें गृहस्थपण । अतीता भोजन न घडेचि । ३ ।
काये करावें योगीपण । मूळ इंद्रिया नाहीं बंधन ।
काये करावें कठिणपण । उदकीं पाषाण भिजेचिना । ४ ।
काये करावें सुंदरपण । मन मैळ कुश्चीळ तनु ।
काये करावें जाणितेपण । सर्वाभूतीं भजन जया नाहीं । ५ ।
काये करावें आयुष्यहीन । नुसतें बत्तिस लक्षण ।
नामा म्हणे तैसें भक्तिविण । केशव निधान अंतरलें । ६ ।

१९९७. नटनाटकी नारायणा । पार नाहीं तुझिया गुणां ।
कां न ये माझी तुज करूणा । दयाघना पांडुरंगा । १ ।
पडिलों मोहाच्या बांधवडीं । पायीं जडली आशा बेडी ।
तुझी कीर्ती ऐसी चोखडी । घालुनि उडी सोडवी । २ ।
मागें तारिले अनेक । महापापी अजामेळादिक ।
आतां कां हो अलौकिक । मौन्य सुख धरिलेंसे । ३ ।
मी जरी महापापी । तुझा म्हणवितों साक्षेपी ।
येथें उपेक्षितें तथापि । ब्रीद स्वरूपीं लोपलें । ४ ।
नामा म्हणे देवाधिदेवा । भेटीस उशीर न करावा ।
पुरवी माझा येतुला हेवा । ये माधवा विठ्ठला । ५ ।

१९९८. सर्व जिवां करी कारुण्य । वाचे सत्य उच्चारण ।
नित्य नामस्मरण । तोचि दास भगवंताचा । १ ।
धन्य धन्य भूमंडळीं । धन्य धन्य साधुवचन पाळी ।
वेदमर्यादा वेगळी । कार्यें न करी सर्वथा । २ ।
प्रात:काळीं उठुनी । नरहरिनाम उच्चारूनि ।
उभा राहूनि किर्तनीं । जय जय नामें गर्जतसे । ३ ।
देवभक्ति आवडे ज्यासी । पुण्यप्रारब्ध म्हणती त्यासी ।
जो उपजोनि आपुले वंशीं । पूर्वजांसि उद्धरितो । ४ ।
तीर्थें एक भावे भजन । नित्य सत्य तें पिंडदान ।
भूतदया तें भागीरथी स्नान । तेथ जनार्दन उभा असे । ५ ।
देखिलिया ब्राह्मण । वेदांसमान देत मान ।
यथाशक्ति करूनि दान । अतिथिपूजन जो करी । ६ ।
नामा म्हणे तोचि तरे । वैकुंठ तेथें उतरे ।
तीर्थें म्हणती तो त्वरें । पाहों दृष्टी एकवेळ । ७ ।

१९९९. देवा तुझें मी चाटारु । सहस्रा एका हाकीं करूं ।
लाभ होतसे अपारु । घडी घडीये माझारी । १ ।
तुझ्या पायांची जोडी । त्यासी होतसे परवडी ।
आवारु न लाहे एक घडी । नंदाप्रिय होतसे । २ ।
मुदल पुसतसे वेळोवेळां । हा मना रे पापी चांडाळा ।
सांग चोविसां आगळा । कवणेपरी न धाय । ३ ।
वासना मागतसे तुज । हे द्यावी जी मज ।
दाटणी होतसे सहज । म्हणवोनि मज अंकीतसे । ४ ।
नामा म्हणे जी दातारा । तुझिये भेटी सारंगधरा ।
लाभ होतसे अपारा । घडी घडीये विठ्ठला । ५ ।

२०००. आम्हां संगती नावडे कांहीं । म्हणोनि झालों बा विदेही ।
दुःखमूळ संगतीचें पाही । आम्ही नव्हों त्या गांवींचे । १ ।
आम्हां नाहीं रूप नांव । वस्तीसी नाहीं एक ठाव ।
मने घ्या इच्छेसि धांव । आम्ही नव्हों त्या गांवींचे । २ ।
स्नान केलें गंगातीरीं । गंध लाविलें पंढरपुरीं ।
संध्या केली कृष्णातिरीं । आम्ही त्या नव्हों गांवींचे । ३ ।
भिक्षा केली कोल्हापुरीं । भोजन केलें महाद्वारीं ।
निद्रा केली माहुरीं । आम्ही नव्हों त्या गांवींचे । ४ ।
ऐसियाची संगत करीं । त्याचे चरण हृदयीं धरीं ।
नामा म्हणे या संसारीं । आम्हीं नव्हों त्या गांवींचे । ५ ।

२००१. बोलवरी बोलती । श्रुति वाखाणिती ।
हरि पाविजे ती गति । वेगळी असे । १ ।
तुज न पावे गा तें स्वप्न । हरिशब्द एकचि ब्रह्म ।
पाविजे तें वर्म । वेगळें असे । २ ।
एक जाणीव खटपट । करिती ते सैराट ।
हरि पाविजे ती वाट । वेगळी असे । ३ ।
एक आहेत तार्कीक । चार्वाकादी वादक ।
हरि पाविजे तें सुख । वेगळें असे । ४ ।
एक चातुर्यवक्ते । व्युत्पन्न कवित्वें ।
संत रंजविते । लोकाचारी । ५ ।
जिहीं तुज जाणितलें । तिहीं मौन धरिलें ।
नामा म्हणे ते पावले । भक्तियोगें । ६ ।

२००२. साधावया स्वरूपसिद्धी । सिद्ध साधक समाधीं ।
बैसोनी ध्यान बुद्धीं । परी तो हरी न सांपडे । १ ।

धन्य धन्य वैष्णव संग । अखंड तेथें पांडुरंग ।
कीर्तनीं नाचतसे अभंग । अखंड काळ सर्वदा । २ ।
नाम घेतां धांवे विठ्ठल । न लगे तप नलगे मोल ।
कष्ट न लगती बहुसाल । हा कृपाळु दीनाचा । ३ ।
नामा म्हणे भक्तीचें कारण । भक्तीसी तुष्टे नारायण ।
याचें करितां कीर्तन । आपोंआप तुष्टेल । ४ ।

२००३. देहधर्म विहित करीं । द्वैतभाव चित्तीं न धरीं ।
सर्वांभूती नमस्कारीं । एक आत्मा म्हणोनियां । १ ।
एक तत्त्व एक हरी । एक चित्तें नमस्कारीं ।
आदि अंतींचा नरहरी । सकळ कुळासी तारील । २ ।
पवित्र त्याचे हें कुळ । आचार त्याचाचि सुशिळ ।
अखंड जपे सर्वकाळ । रामकृष्ण नरहरी । ३ ।
नामा जपे नाममंत्र । अखंड हरीनाम सहस्र ।
हाचि आमुचा निज मंत्र । रामकृष्ण गोविंद । ४ ।

२००४. तूं अवकाश मी भूमिका । तूं लिंग मी साळुंका ।
तूं समुद्र मी द्वारका । स्वयें दोन्ही । १ ।
तूं वृंदावन मी चिरी । तू तुळशी मी मंजरी ।
तूं पांवा मी मोहरी । स्वयें दोन्ही । २ ।
तूं चांद मी चांदणी । तूं नाग मी पद्मिणी ।
तूं कृष्ण मी रुक्मिणी । स्वयें दोन्ही । ३ ।
तूं नदी मी थडी । तूं तारू मी सांगडी ।
तूं धनुष्य मी भातोडी । स्वयें दोन्ही । ४ ।
तूं वेद मी स्तविता । तूं शास्त्र मी गीता ।
तूं गंध मी अक्षता । स्वयें दोन्ही । ५ ।

नामा म्हणे पुरूषोत्तमा। स्वयें जडलों तुझ्या प्रेमा ।
तूं आत्मा मी कुडी । स्वयें दोन्ही। ६ ।

२००५. तुझें गुणनाम ऐकतां श्रवण नाराध्ये । अवलोकन करितां नयन नाराध्ये।
पूजन करितां कर नाराध्ये। ऐसी नाराणुक द्यावी कमळापती । धृ० ।
नरहरि नरहरि या नामें उदंड । केव्हांही नसावें रिकामें तोंड ।
खांदीं सतत वाहे करंड। मस्तकीं अखंड निर्माल्य राहे ।
नेत्रीं आनंदजळ वाहे । यामध्यें देवा झणें कांहीं उणें होय। १ ।
तुझेनी प्रसादें जठर पोसिलें । चरणोदकें तृष्णाहरण केलें।
नामें नृत्य करितां मन हें निवालें। दंडवत घालितां श्रम हरले । २ ।
गतशयनीं विसर न द्यावा श्रीरामा । यापरी निश्चित परमात्मा ।
तूं आलिया निवारिसी श्रमा । ऐसें केशिराजा विनवितो नामा। ३ ।

२००६. देवा तूं जया होसी प्रसन्न । तया नलगे कर्मबंधन।
निकें म्हणती सकळ जन । नीच लोक वंदिती। १ ।
तुझी दृष्टी कृपावंता। जयावरी पडे अनाथनाथा।
तया न बाधी संसारव्यथा। सर्वस्व त्याचें हरीसी। २ ।
माती धरिल्या होय कनक । भोग भोगिती परममूर्ख।
नाढळती महादोष। मुखीं नाम गर्जतां । ३ ।
धन्य धन्य ते संसारीं । पुरूष अथवा हो नारी।
दरिद्र नाहीं त्याचें घरीं। तूं श्रीहरी सानुकुळ झालिया। ४ ।
ऋद्धि सिद्धि द्वारीं वोळंगती । वैरी दास्यत्व करिती।
विषें अमृतें होती । तूं श्रीपति सानुकुळ झालिया। ५ ।
येथूनि नेसील परतें । नामा म्हणे वैकुंठातें ।
लक्षा नये चहूं वेदां तें। नाना मतें धुंडाळितां। ६ ।

२००७. यम सांगे दूता । तुम्ही जावे मृत्युलोका ।
नमस्कार हरिभक्ता । येर निंदका आणावे । १ ।
आणूनि घाला नरककुंडी । कृमी घाला त्याचे तोंडी।
पूर्वजासहीत त्याची बुडी । अंगी सांडस लावावी । २ ।
जो न लावी गोपीचंदन टिळा । न घाली गळा तुळसी माळा ।
न जाय शरण त्या गोपाळा । त्या चांडाळ आणावे । ३ ।
आणिक एक सांगतो परी । स्त्री भ्रताराची सेवा न करी।
तिसी आणावे झडकरी । जळत खांबी बांधावी। ४ ।
आणिक एक सांगतो पाही। जो पिडील ब्राह्मण गायी।
अतिप्रीती विषयाच्या ठाई । त्या चांडाळा आणावे। ५ ।
हो का नारी अथवा नर । त्यासी द्यावा पै अनन्य मार।
विष्णुदास नामया दातार । हा बडीवार बोलिला। ६ ।

२००८. जप तप अनुष्ठान हरी । एकचि तो नमस्कारीं।
भूतद्वेष कदा न करीं । तप सामुग्री हेचि तुझी । १ ।
हरी माधव यादवा । कृष्णा गोविंदा केशवा।
येणें करोनियां जीवा । सर्वकाळ रंजवीं । २ ।
स्मरतां हरीचें नाम । पळोनि जाती काळयम।
तुटती नाना योनी जन्म । गर्भवास मग नये। ३ ।
नामा जपे नामावळी । अखंड तप हेंचि सदा काळीं।
हरिनामें पिटोनि टाळी । हाचि तरणोपाय सकळांचा । ४ ।

२००९. सर्वकाळ हरी जप । हेंचि तपामाजी तप।
न लगती घालावे संकल्प । नाना मंत्राचे परीयेसीं । १ ।
मंत्रामाजी मंत्रसार । रामकृष्ण हा उच्चार ।
नित्यनित्य निर्विकार । हरी जोडेल साचारें । २ ।

मागें कृतायुगीं सांगों। त्रेतायुगीं काय ओळगों।
द्वापारीं कृष्ण रंगें रंगों। परी कलीमाजी नामतारक। ३।
नामा म्हणे ग्रंथीं। पाहे पां यथानिगुती।
नाम जपतांचि तरती। हें व्यासाचें वचन ऐसें। ४।

२०१०. नाम वाचे उच्चारितां। हरे संसाराची व्यथा।
जाती दोषाचिया चळथा। रामकृष्ण उच्चारणीं। १।
हरी माधव गोविंद। याची नामाचा जया छंद।
तोचि पावेल परमपद। निजभुवन वैकुंठीं। २।
जन्मजन्माची तपरासी। तेणें नाम आलें मुखासी।
स्मरतां हरी हृषिकेशी। सकळ पूर्वजां उद्धार। ३।
नामा जपे ध्यानीं मनीं। अखंड विठ्ठल हरी कीर्तनीं।
तेणें जपें ये मेदिनी। कोटी यज्ञ घडले। ४।

२०११. अवधिया आचार निष्ठा। चित्त जरी जाय वैकुंठा।
तरीच निस्तारिलें कष्टां। भवपाशापासोनी। १।
धन्य धन्य चित्तवृत्ती। विठ्ठल भक्तीसी पुढत पुढती।
त्याचे पूर्वज उद्धरती। गीत गाती रामकृष्ण। २।
हेंचि जपतप ध्यान। हरी चरणीं ठेवूनि मन।
साधलें कार्याचें कारण। रामकृष्ण उच्चारणीं। ३।
नामा जपे ठेऊनि चित्त। अखंडचरणीं झाला रत।
पुरले आमुचे मनोरथ। सर्व कृतार्थ पैं झालों। ४।

२०१२. गोविंद गुणाचें निधान। गोविंद नयनीचें अंजन।
गोविंद बाळकाचें स्थान। गोविंद चिंतन योगियांचें। १।
गोविंद पांघुरे कांबळा। गोविंद कृपेचा कोंवळा।
गोविंद भावालागीं भोळा। गोविंदें अजामेळा उद्धरिलें। २।

गोविंद बुद्धिची बुद्धि । गोविंद एकली मांदी ।
गोविंदें हरिली विघ्नव्याधि । गोविंद सिद्धि स्मरलिया । ३ ।
गोविंद गोकुळपाळक । गोविंद अंगवर्णे एक ।
गोविंदें दैत्या लावियला धाक । गोविंद शेष शयनीं । ४ ।
गोविंद आडलिया काजा कैवारी । गोविंद बुडतियातें तारी ।
गोविंद सोळासहस्र नारी । गोविंद बाळ ब्रह्मचारी । ५ ।
गोविंद दान दीक्षा गुरू । गोविंदें अढळ केला धुरु ।
गोविंद नामया दातारु । रुक्मिणीवरु गोविंदु । ६ ।

मूर्ति किंवा पोथी स्थापना प्रसंगीचे अभंग

२०१३. येथोनिया अवतार । रामकृष्णादि अपार । १ ।
ते हे ध्यान विटे उगले । रूपी रूप सामावले । २ ।
येथोनिया होती जाती । तो हा माझा कृपामूर्ति । ३ ।
अवतार चिन्हमाळा । अंगी जयाच्या सकळा । ४ ।
अवताराची खाणी । नामा म्हणे चक्रपाणी । ५ ।

२०१४. अवताराची राशी तो हा उभा विटेवरी । शंख चक्रगदापद्मसहित हरी । १ ।
देखिला देखिला देवाआदिदेव बरवा । समाधान जीवा पाहतां वाटे गे माये । २ ।
सगुण चतुर्भुज रूपडें तेज पुंजाळती । वंदुनि चरणरज नामा विनवीतसे पुढती । ३ ।

२०१५. देवराज आले मंचकीं बैसले । भक्तांसि दिधलें अभयदान । १ ।
दास हो तुम्ही सकळ सुखी रहा । सुखी राहोनियां आनंद करा । २ ।
रात्रंदिवस माझें करा रे चिंतन । यमाचे बंधन नाहीं तुम्हां । ३ ।
विष्णुदास नामा गाऊनियां गेला । शेजे पहुडला देवराणा । ४ ।

२०१६. उदाराचा राजा उभा भक्तकाजा । उभारोनि भुजा वाट पाहे । १ ।
म्हणे घ्यारे सुख प्रेम अलौकिक । साधन आणिक न लगे कांहीं । २ ।

मनाचेनि मने हृदयीं मज धरा। वाचेसि उच्चारा नाम माझें । ३ ।
जेणें कर्में मज साधिलें पुंडलीकें। तेंचि तुम्हां निकें सांगितलें। ४ ।
अनुदिनीं आवडी करूनि नित्य नवी । मज धरा जिवीं सर्वभावें । ५ ।
म्हणोनि पांडुरंगा उभा भीमातीरीं । नामा निरंतरीं वोळगे चरण। ६ ।

२०१७. म्हणे दीनबंधु तुम्हीं सावध व्हावें । संतांसीं नमन माझे नाम जपावें। १ ।
नामाविण साधन नाहीं कलियुगात । व्यर्थ श्रम होती पाहातां आणिकाचे मत्त । २ ।
मताभिमाने तुम्ही जाल आडवाटां । अभिमानें ठकविलें नारदादि श्रेष्ठां। ३ ।
आलिया जन्मास आतां न करीं आळस । नामदेवालागीं सांगे जगन्निवास। ४ ।

२०१८. देव दयानिधि भक्तांचा कैवारी। नाममात्रें तारी सर्वांलागीं । १ ।
तया देवराया गावें हो आवडी। लागे मनीं गोडी सर्वकाळ । २ ।
नाहीं यातिकूळ उंच नीच भेद । भाव एक शुद्ध पाहातसे। ३ ।
नामा म्हणे काय सांगावे नवल। अखंड दंडलें व्योमाकार । ४ ।

२०१९. देव गुज सांगे पंढरीसि यारे । प्रेमसुख घ्यारे नाम माझें । १ ।
तारीन भवसिंधु घ्यारे माझी भाक । साक्ष पुंडलीक करूनि सांगे। २ ।
काया वाचा मनें दृढ धरा जीवीं। मी त्याचा चालवीं भार सर्व। ३ ।
हें जरी लटिकें नामयासी पुसा। आहे त्या भरंवसा नामीं माझे। ४ ।

२०२०. अठ्ठावीस युगें उभा ठेला द्वारीं। पुंडलीकावरी ठेवुनि लक्ष । १ ।
कृपेचा सागर भक्तजनवत्सल । आमुचा विठ्ठल मायबाप । २ ।
भक्तीसि भाळला अरूप रूपा आला। वेळाईत झाला भक्तालागी । ३ ।
भक्तीचिया रूपें न घडे तें केलें। वैकुंठा आणिलें भूमंडळी। ४ ।
भक्ति मुक्ति सिद्धी त्यापायीं लागती । विद्गद गर्जती विठ्ठलनामें । ५ ।
नामा म्हणे केशव उदाराचा राव। सेवा चरणीं ठाव देई आम्हां । ६ ।

२०२१. अवघी हे पंढरी सुखाची वोवरी । अवघ्या घरोघरीं ब्रह्मानंद । १ ।
अवघा हा विठ्ठल सुखाचाचि आहे । अनुसरे तो लाहे सर्व सुख । २ ।
पहावा नयनीं ऐकावा श्रवणीं । अवघा घ्यावा ध्यानीं अवघ्या मनें । ३ ।
अवघिये आवडी अवघा गावा गीतीं । अवघा सर्वांभूतीं तोचि आहे । ४ ।
अवघा हा जाणावा अवघा हा मानावा । अवघा वाखाणावा अवघी वाचा । ५ ।
अवघा ओळखोनि अवघा गिळिजे मनें । अवघा हाचि होणें म्हणे नामा । ६ ।

२०२२. अवघी हे पंढरी सुखाची मांदुस । माजी स्वयंप्रकाश रत्नहरी । १ ।
धन्य संतजन येथिंचे पारखी । ज्यां झाली ओळखी विठ्ठलरूपी । २ ।
अनुभवुनीं चित्तीं पाहिलें विवेकें । धरिलें पुंडलिकें हृदयकमळीं । ३ ।
भक्तिचे खेवण प्रेमाचें कोंदण । करोनि भूषण भोगितसें । ४ ।
युगें गेलीं परी पालटचि नाहीं । नित्य शुद्ध पाहीं तेज:पुंज । ५ ।
पाहतां नित्य नवें ध्यातां चित्त निवे । म्हणोनि नामा जिवें विसंबेना । ६ ।

२०२३. येईवो येईवो येईवो विठाबाई माऊली ये ।
निढळावरी कर ठेऊनि वाट पाहे । १ ।
येतिया पुसे जातिया धाडी निरोप । पंढरपुरी आहे आमुचा मायबाप । २ ।
पितांबराची कांस शेला गगनी झळकला ।
गरूडावरी बैसोनि आमुचा कैवारी आला । ३ ।
विठोबाचे राज्य आम्हां नित्य दिवाळी ।
विष्णुदास नामा जीवे भावे ओवाळी । ४ ।

२०२४. झळझळीत सोनसळा । कळस दिसतो सोज्वळा । १ ।
बरवें बरवें पंढरपुर । विठोबा रायाचें नगर । २ ।
माहेर संतांचें । नामया स्वामी केशवाचें । ३ ।
'युगे अठ्ठावीसे' व 'जगन्माता पांडुरंगे' आरत्यानंतर आकल्प आयुष्य अभंग म्हणावा.
श्री पंढरीत चौफाळा येथे हाच अभंग म्हणून सर्व दिंड्यांची आरती होते.

भगवंताला नैवेद्य अर्पण करताना व पंगतीचे प्रारंभी खालील अभंग हात जोडून म्हणावा

२०२५. केशवा माधवा गोविंदा गोपाळा। जेवीं तूं कृपाळा पांडुरंगा। १ ।
अच्युता वामना दशरथनंदना । जेवीं तूं बा कृष्णा पांडुरंगा । २ ।
कृष्णा विष्णु हरी मधुसूदन मुरारी। जेवीं तूं नरहरी पांडुरंगा । ३ ।
ऐसी ग्लानि करितां विठ्ठल पावला । नैवेद्य जेविला नामयाचा । ४ ।

भोजनाचे पंगतीत म्हणावयाचे अभंग

२०२६. वैष्णवा घरी मांडिला पाहुणेर। नामाचा वोगर मांडियेला। १ ।
घ्यारे ताट भरी जेवा पोटभरी। आनंद गजरी रामनाम। २ ।
होईल पाईरव दुर्जना न सांगावे। एकांति सेवावे नामा म्हणे। ३ ।

२०२७. आजी आवंतण संतांचे। भोजन झाले हरिनामाचे। १ ।
आम्ही जेवीलो जेवीलो । नामामृते पूर्ण धालो । २ ।
बरवी परवडी वैष्णवांची। आवडी पुरली हरिनामाची। ३ ।
विष्णुदास नामा याती । केशव प्रसाद वाटती। ४ ।

२०२८. वैष्णवां घरीं सुकाळ। सदा झणझणती टाळ। १ ।
कण्या भाकरीचें खाणें। गांठीं रामनाम नाणें। २ ।
बैसावयासी कांबळा। द्वारीं तुळसी रंगमाळा। ३ ।
घरीं दुभे कामधेनु । तुपावरी तुळसी पानु। ४ ।
फराळासी पीठ लाह्या। वेळोवेळा पडती पायां। ५ ।
नामा म्हणे नेणती कांहीं। चित्त रंगले हरीचे पायी। ६ ।

२०२९. पाला खाऊनियां धाला बहिणी घरीं। भक्तिलागीं हरि वेडा झाला। १ ।
सुदाम्याचे पोहे कोरडेचि खाय। मटमटां पाहे चहूंकडे। २ ।
विदुराच्या कण्या खाय धणीवरी। झाला बळिचे द्वारीं द्वारपाळ। ३ ।
नामा म्हणे हरिचे न कळती पवाडे। नेणों भक्तांपुढें वेडा झाला। ४ ।

२०३०. काखे पान अंगणीं उभें उगें। भोजन मागें रामनाम। १ ।
आणिक नाहीं मज चाड । रामनाम गोड जेवूं घाला । २ ।
अन्नरस सेवितां मंद पडलें । तुझेचि नाम रुचीस आलें। ३ ।
इच्छाभोजनीं तूं एक दाता । नामा विनवी पंढरिनाथा। ४ ।

२०३१. कोणे एके दिवशीं। विठो गेला जनीपाशीं। १ ।
हळूच मागतो खायासी। काय देऊं बा मी तुसी। २ ।
हातं धरून नेला आंत। वाढी पंचामृत भात। ३ ।
प्रेमसुखाचा ढेंकर दिला। जनी म्हणे विठो धाला। ४ ।

२०३२. माझा हा विठ्ठल येईल गे जेव्हां। जेवीन मी तेव्हां गोणाबाई। १ ।
त्वरे जाऊनिया राउळासी पाहें । लवकरी बाहे भोजनासी। २ ।
भरलिया रागें क्रोध त्याचा साहे। लवकरी बाहे भोजनासी। ३ ।
ज्ञानेश्वराघरीं असेल बैसला । जाउनी विठ्ठला पाहें तेथें । ४ ।
जनी म्हणे देवा चला पुरुषोत्तमा। खोळंबला नामा भोजनासी । ५ ।

२०३३. जेवी जेवी बा विठ्ठला। दहीभात कालविला। १ ।
तुम्हा योग्य नोहे देवा । गोड करोनिया जेवा । २ ।
भाजी भाकर अनाथाची । तूप पोळी समर्थाची । ३ ।
देव जेवोनि बैसले । दासी जनीने विडे दिले। ४ ।

२०३४. षड्रसाचे पक्वान्न । पाक केले रुक्मिणीने । १ ।
आता उठा नारायणा । वेळ झालासे भोजना । २ ।
मांडोनिया रंग पाट । विस्तारोनि ठेविले ताट। ३ ।
देव जेवोनि बैसले । दासी जनीने विडे दिले। ४ ।

२०३५. जेवी जेवी बा मुरारी । तुज वाढिली शिदोरी। १ ।
कनकाचे ताटी । दहीदुधे भरली वाटी । २ ।
आमुचे ब्रह्म सारंगपाणि । हिंडतसे रानोरानी। ३ ।

गोपाळांचे मेळी । हरी खेळे चेंडूफळी । ४ ।
तुळशीचे वनी । उभी राहे दासी जनी । ५ ।

२०३६. खडतरले आसन त्यावरी धुडतरले वसन ।
रत्नजडीत सिंहासन तुजला कैसे रे विठोबा । १ ।
काय करू उपचार भक्ति भावाचा लाचार ।
तू विश्वी विश्वाधार सर्व साक्षी रे विठोबा । २ ।
फुटकासा तुंबा कैसे उदक घेसील तू बा ।
वाट पाहे रूक्मिणी ताट वाढून रे विठोबा । ३ ।
वाळ्ळे चिळ्ळे कुटके तेहि विटके आणि मोडके ।
माझ्या दासी घरचे कैसे खासी रे विठोबा । ४ ।
मोडकिसी बाज त्यावरी वाकळेची सेज ।
तुज सुकुमारासी नीज कैसी येईल रे विठोबा । ५ ।
काया कुर्वंडिली प्राण पुष्पे वाहिली ।
काय ठावी नाही झाली दासी जनी रे विठोबा । ६ ।

संत महिमान व दर्शन

२०३७. ब्रह्ममूर्ति संत जगीं अवतरले । उद्धरावया आले दीन जनां । १ ।
ब्रह्मादिक त्यांचे वंदिती पायवणी । नाम घेता वदनीं दोष जाती । २ ।
हो कां दुराचारी विषयीं आसक्त । संतकृपें त्वरित उद्धरतो । ३ ।
अखंडित नामा त्यांची वास पाहे । निशिदिनीं ध्याय संतसंग । ४ ।

२०३८. संताचा महिमा कोण जाणे सीमा । सीणला हा ब्रह्मा बोलवेना । १ ।
संतांची हे कळां पाहतां न कळे । खेळोनियां खेळ वेगळाचि । २ ।
संतांचिया पारा नेणों अवतारा । म्हणती याच्या पारा कोण जाणे । ३ ।
नामा म्हणे धन्य धन्य भेट झाली । कल्पना निमाली संतांपायीं । ४ ।

२०३९. रवि रश्मि धरोनि स्वर्गीं जाऊं येईल । परी साधुसंगतीचा पार नकळे नकळे । १ ।
वैतरणी उतरोनि वैकुंठा जाऊं येईल । परि साधुसंगतीचा पार नकळे नकळे । २ ।
स्वप्नींचा हा ठेवा साचहि होईल । परि साधुसंगतीचा पार नकळे नकळे । ३ ।
मायबाप बंधु भगिनी मिळे योनी । परि साधुची मिळणी भाग्ययोगें । ४ ।
तपें व्रतें दानें गोविंद पैं भेटे । परि साधु तंव न भेटे भाग्येंविण । ५ ।
नामा म्हणे केशवा बरा साधुसंग । यावेगळा भवरोग न तुटे न तुटे । ६ ।

२०४०. धणीवरी ध्यान करीं कारे मना । या सुख निधाना विठोबाच्या । १ ।
पढिये तैसें सुख आहे याचें पायीं । अनुसरोनि राहीं एकवेळ । २ ।
श्रीमुख साजिरें पाहीं दृष्टिभरी । जिवित्वाचें करीं निंबलोण । ३ ।
जेणें लक्ष धरोनि आहे पुंडलीक । तोचि भाव एक दृढ धरीं । ४ ।
नलगे गुरूमंत्र नलगे जप तप । उघडें स्वरूप विटेवरी । ५ ।
नामा म्हणे धरी निकट संतचरण । तरीच प्रेमखूण पावसील । ६ ।

२०४१. मायेविण जें माहेर । ममतेविण जे सोयरे । धृ० ।
ते मज भेटवी केशवा । संत विश्रांतिचा ठेवा । १ ।
आंगेंविण अलिंगन । देऊनि निवविलें तनुमन । २ ।
असुनि नसती सर्वगत । सर्वांभूतीं सर्वातीत । ३ ।
लोभाविण लोभापर । लोभाविरहित करुणाकर । ४ ।
नामा म्हणे विठोबाचे भेटी । प्राण दाटलासे कंठीं । ५ ।

२०४२. कर्दळी फळ कर्पूर परिमळें भिन्न । परि दोहींचें जन्म तें एकत्र जाण ।
आत्मा कीं परमात्मा अभेद कीं भिन्न । चंद्र सोमकांत शून्य महाशून्य । १ ।
सूर्य सूर्यकांत प्रकाश एकु । साधुसंत आरति रावो न रंकु । २ ।
भ्रमरांच्या रूंजी मकरंद उधळती । असाध्य साधनीं लागल्या ज्योति ।
लयाचें लक्ष हारपली स्थिति । म्हणोनि साधुचरणीं नित्य पंचारती । ३ ।
गोदेचा उगमु तो ठाईंच्या ठाईं । आणिकें उदकें तीं चाली प्रवाहीं ।
तैसी साधुसंत कृपा उन्मत्त देहीं । सागरा भेटली क्षीरसिंधु तेही । ४ ।

सागरीचे उदक जगा निववीत । निवळूनि मागुतें पूर्ण भरीत ।
तैसें अंतरीचें नीर ओघें हे साधुसंत । परि सागरा अंतरीं न वर्णवेमुक्त। ५ ।
तेथें अनुपम्य ऐकिजे शब्दाचि रचना। हें जाणतेनो जाणा अमृतखुणा।
हें रत्न कीं माणिक ऐसें अनुमाना । तें पानबुडिया परसोबा लाधलें निधाना। ६ ।
दुधावरील सायेवरी साखर मेळवणी। जैसी जिव्हा लोधली मधु लागुनि।
तेथील गौलता तें रहस्य लागलें ध्यानीं । तें परसोबा लाधलें येरां मूर्खां भुलवणी। ७ ।
तापलें लोहो तेणें शोषियेलें जीवन । तैसें अंतरीं निवालें आपेआप आपण।
परसा भागवत हें सकळांचें जीवन। विष्णुदास नामा त्याचे चरणींचे रजरेण। ८ ।

२०४३. देवाचे हे आत्मे ते हे जाणावे संत । त्यांचे पदीं व्हावें रत सदा दृढ। १ ।
श्रीहरीची भेटी सहजचि होय। श्रम लया जाय झाला आधीं। २ ।
पापाचे पर्वत भस्म नामाग्नीनें । अभक्तांसी हाण नामाविण। ३ ।
नामदेव म्हणे नामाग्नीच्या पोटीं। नाना पाप कोटीं दग्ध होती। ४ ।

२०४४. आजी महासुखें सृष्टी भरली भाग्यवंती। जालीसे विकृती पापा तापा। १ ।
चालिले देखोनि वैष्णव जगजेठी। उभविती वैकुंठीं गुढिया देव। २ ।
आले आले रे हरीचे डिंगर। वीर वारीकर पंढरीचे। ३ ।
ज्याची चरण धुळी उधळे गगनपंथें। ब्रह्मादिकां तेथें झाली दाटी। ४ ।
एकमेकांपुढें उडविती माथे। म्हणती आम्हातें लागो रज। ५ ।
भक्ति प्रेम भाव भरले ज्यांच्या अंगीं। नाचती हरिरंगीं नेणती लाजु। ६ ।
हर्षें निर्भर चित्तीं आनंदें डोलती। हृदयीं कृष्णमूर्ति भेटो आली। ७ ।
कोंदलें हरिरूप देखती विश्वाकार। सुटले पाझर नयन कमळीं। ८ ।
गुढिया रोमांकुरीं सात्विकें दाटले। गर्जती विठ्ठले नामघोष। ९ ।
मोरपिसा कुंचे थाट गरूडटके। भार ते नेटके मिरवितातीं। १०।
तेथें केशवाचे नामें तनु हे तुळिका केली। पायघडी घातली हरिच्या दासा। ११।

२०४५. बहु सुख देखिलें संताचे चरणीं । भवश्रमापासुनि मुक्त झालों। १ ।
तेणें मी विसरलों संमोहाचें दु:ख। नेणें ताहान भूक काय झाली। २ ।
सुख जेवीं चकोरा चंद्र देखतां दृष्टी। जैसी मज भेटी हरिदासांची। ३ ।
तृषाक्रांता सुख देखतां सरिता । तैसें मज होतां संत भेटी । ४ ।
शिणल्या पाडसा सुख ओसंगीं। तैसा मी संतसंगीं तुष्ट होय । ५ ।
चुकल्या बाळा सुख भेटतां कुरंगिणी । तैसी मज धणी संतसंगें । ६ ।
नामा म्हणे त्याचा वियोग केशवा। होते क्षणीं जावा प्राण माझा। ७ ।

२०४६. ध्वजा कुंचे गरूडटके । वैष्णव चालिले नेटके। १ ।
आलें वैष्णवांचें दळ । भेणें पळे कळिकाळ। २ ।
तुळसी मंजरीचे भाले । देखोनि यमदूत पळाले। ३ ।
ऐकोनि नामाचा गजर। प्रेमें डुल्लतो शंकर । ४ ।
नामा म्हणे भक्ति गाढी । सेवा न सोडीं अर्ध घडी। ५ ।

२०४७. आला वैष्णवांचा मेळ । पळालाहो कळिकाळ । १ ।
आले आले हरिदास । कळिकाळावरी घाला कास। २ ।
कल्मषा पडिला थाक । ते पळाली देऊनि हाक । ३ ।
पैल नामा केशवाचा । सवें मेळु वैष्णवांचा । ४ ।

२०४८. भक्त केशवाचे आले । दूत यमाचे पळाले । १ ।
भक्त हरीचे चालिले । हातीं हरिनामाचे भाले। २ ।
तळपे शांतीचें ओढण । घेती स्वानंदें उड्डाण। ३ ।
नामा म्हणे निजदास । कळिकाळाचे भरंवसे। ४ ।

२०४९. यम सांगूं गेला वैकुंठा। देवा सांभाळा जी आपुल्या मठा।
आम्ही नव जाऊं तयांचिया वाटा । वैष्णवदूत नागवती । १ ।
कुंभिपाक पडला ओस । दूतां लागला त्रास ।
देवा कोपेल महेश । म्हणोनि सांगावया आलों । २ ।

देवा तुम्हीं एक वोखटें केलें। गंगेसि मृत्युलोकासी पाठविलें।
तेणें थोर कार्य नाशिलें। हा प्रसाद गौतमाचा। ३ ।
ऐसे वैष्णवदूतीं गांजिलों। तुजप्रति सांगावया आलों।
देवें पाहिजे मना आणिलों। माझें साह्य करावें स्वामी। ४ ।
विशेष शिंपी नामा। तो पंढरीये पुरूषोत्तमा।
हाचि बोल ऐकूनि प्रेमा। त्याच्या शिवा न जावें। ५ ।

२०५०. यम सांगे दूतां कानीं। तुम्ही जातां मेदिनी।
विष्णुभक्त चुकवूनि। येर बांधोनि आणा। १ ।
दूत सांगती यमा। दिंडीपुढें चाले नामा।
ते नागविती आम्हा। विष्णुदूत म्हणोनी। २ ।
जे नेणती धर्मवेळा। वाचे न उच्चारिती गोपाळा।
तयांसि जाचवावें वेळोवेळां। एकवीस कुळांसहित। ३ ।
जे न करिती हरिची भक्ति। तयांसी जाचवावें पुढता पुढती।
रघुनाथनाम ज्याच्या कंठीं। त्याच्या वाटे नव जावें। ४ ।
दिंडी पताका गजर टाळघोषाचा। नाद उमटतो अंबरींचा।
तेथें पाड नाहीं काळाचा। शिंपी नामा दळपति केशवरायाचा। ५ ।

२०५१. सांडोनि नित्य नेम कर्म। बोलती कळिकाळाचें वर्म। १ ।
नामधारक नामाचे। झाले डिंगर केशवाचे। २ ।
टाळ मृदंग वाजती। टके पताका शोभती। ३ ।
कंठीं तुळसींच्या माळा। वज्र पंजराचा टिळा। ४ ।
शंख चक्र मुद्रा धरणें। अंगीं मिरवती भूषणें। ५ ।
संतरज उधळले। तेणें सर्वांग डंवरलें। ६ ।
सहस्रनामें गर्जित। तेणें पळाले यमदूत। ७ ।
नामा म्हणे ते माझे सखे। स्वामी विठोबासारिखे। ८ ।

२०५२. धन्य धन्य साधु वर्तति भूतळीं । जे कां भाळींभोळीं तारावया। १ ।
जयाच्या दर्शनें पातकाची धुणी। होय तो सज्जनीं मान्य सदा । २ ।
विश्वीं विश्वंभर दाखविती पूर्ण । भवाचें बंधन तोडोनियां। ३ ।
जाती विजाती व्हावया प्रज्ञानहो । एक मग मोहो सोडविती । ४ ।
नामा म्हणे सदां साधुसी वर्णितां । वाचे पवित्रता अखंडित। ५ ।

२०५३. सर्वांभूतीं पाहें एक वासुदेव । पुसोनियां ठाव अहंतेचा। १ ।
तोचि संतसाधु ओळखावा निका। येर ते आईका मायाबद्ध। २ ।
देखिलिया धन मृत्तिकेसमान । नवविधा रत्नें जैसे धोंडे। ३ ।
काम क्रोध दोघे घातले बाहेरी । शांति क्षमा घरीं राबवित । ४ ।
नामा म्हणे नाम गोविंदाचें वाचे। विसंबेना त्याचे क्षणमात्र । ५ ।

२०५४. नावडे निजांगना शेजेवरी रूचेसी । कीं पतिसेजे जेविं व्यभिचारिणी अप्रीत जैसी। १ ।
गांधी विष संग्रहीत भक्षणाची नाहीं प्रीत। चकोरा देखत सिद्धि अमावास्या। २ ।
याचपरी संत वर्ते प्रपंच देह कर्मी। समूळ बुडे ब्रह्मीं ब्रह्मपणें। ३ ।
पोसणा पुत्र लटकेंचि बाबा म्हणे। स्वपितयातें अंतरूनि पिंडदान करणें। ४ ।
बहुरूपि स्त्रियेचे कटाक्ष इतरां दावी। आपण जाणत जीवीं हें मी नव्हे। ५ ।
शत्रु सभे नाना उपचार होती । ते न लगती कांहीं चित्तीं भूपा। ६ ।
नामा म्हणे हृदयी मानीं योगी निरंजन मनीं । मिथ्या विनोद कानीं क्षणिक जैसा। ७ ।

२०५५. आशा नाहीं ज्याला। देव कामारी तयाला । १ ।
जेव्हां सुखाचि उन्नती । मोह पायांसी लागती । २ ।
सर्वां चित्तीं समभाव । सर्व मानी वासुदेव । ३ ।
नामा म्हणे अंगीं प्रेम। मुखीं विठोबाचें नाम । ४ ।

२०५६. धन्य महाराज जन्मले संसारीं। जे ध्याती अंतरीं नारायणा। १ ।
नारायण गाय नारायण ध्याय। धन्य त्यासि माय प्रसवली। २ ।
प्रसवली तया कुळाचा उद्धार। तो तरे निर्धार नामा म्हणे। ३ ।

२०५७. जयाचेनि तीर्थां आलें तीर्थपण । केली सांठवण हृदयीं ती । १ ।
नवल महिमा हरिदासां जीवीं । तीर्थें उपजवी त्यांचे कुसीं । २ ।
वाराणसीं प्राणी मरे अंतीं कोणी । तया चक्रपाणि नामें तारी । ३ ।
नामा म्हणे तीर्थें तया येती भेटी । वोळंगती दृष्टी त्रिभुवना । ४ ।

२०५८. सत्त्वसमाधानी कर्मनिष्ठ जाण। अखंडित ध्यान रामकृष्ण। १ ।
सत्संग सर्वदा साक्ष सर्व देहीं। सर्वांभूतीं पाहीं अंशमात्रें । २ ।
आपणासमान सर्वत्र पाहाती । अन्य सर्वांभूतीं रामविष्णु। ३ ।
नामा म्हणे ऐसें सकळिकें संमत । नामीं सदोदित भक्ति मार्ग। ४ ।

२०५९. नित्य सर्वकाळ पुण्याचिया राशी। हरिनाम आलेया जिव्हेसी।
नित्य तपानुष्ठानाच्या राशी । कोटि यज्ञासी लाभ झाला। १ ।
धन्य धन्य त्याचा वंश । जे जे रतले नामास।
रामनामीं नित्य सौरस । ते विष्णुदास पवित्र जाणा। २ ।
पवित्र ते स्वधर्मीं । ज्यांसी सर्वकाळ नेम नामीं ।
तयांचें नाम पूर्णकामीं । मनोरथ पुरतील। ३ ।
नामा जपे नाम हरीचें । सार्थक केलें संसाराचें।
ओझें फेडिलें पूर्वजन्मींचें । हरी स्मरण केलिया। ४ ।

२०६०. एक भानु अवघा सृष्टीचा सोहळा। व्यापूनि सकळा आकाशासी। १ ।
पवनसिंधुवरी मन वेगें पाखरी । मार्गु षट्चक्री वैकुंठासी। २ ।
तोचि भोगी सुख चिदानंदीं वासु । संतसंगें प्रकाशु सफळ मग । ३ ।
नामा म्हणे यासी गुरूकृपा पाहिजे। संतसंगें पाविजे केशवचरण। ४ ।

२०६१. धन्य नरदेहीं संतसंग करी। त्रैलोक्य उद्धरी हेळामात्रें। १ ।
नेणे सुख दुःख शरीराचें भान । अखंड भजन केशवाचें। २ ।
कर्म करूनियां होय शुचिष्मंत । नामामृतीं प्रीत सर्वकाळ। ३ ।
नामा म्हणे ऐसे वर्ते देहभावीं। मूढजनां दावी भक्तिमार्ग। ४ ।

२०६२. धन्य तोचि देश जेथें संतवास । तापत्रयदोष जाती सत्य । १ ।
धन्य मातापिता उभयकुळशुद्धता । तोचि भजे संतां निर्धारिंसी । २ ।
तीर्थरूपी जळ विलंबें करी निर्मळ । संतदर्शनें तत्काळ शुद्ध होती । ३ ।
धातुमय मूर्ति चिरकाळें फळती । संतांचे संगतीं निजस्वार्थ । ४ ।
नामा म्हणे मुक्ति जे नर इच्छिती । संतांचे संगती धरती भाव । ५ ।

२०६३. बहुरूप्या ब्राह्मणा पडियेलें मित्र । दोहींचें तें गोत्र एक झालें । १ ।
संग तोचि बाधी संग तोचि बाधी । कुसंग तो बाधी नारायणा । २ ।
वेश्या पतिव्रते पडियेला शेजार । दोहींचा आचार एक झाला । ३ ।
नामा विष्णुदास सत्संगति बोधला । आत्मा हा लाधला पांडुरंग । ४ ।

२०६४. जायाचें सोंवळें जायाची ही चोळी । जायाची गरसोळी तीहि जाय । १ ।
जिणें हें जायाचें जिणें तें जायाचें । तें पैल कोणाचें देणें आहे । २ ।
जायाचा आचार जायाचा विचार । जायाचा भ्रतार क्षणभरी । ३ ।
नामा म्हणे अवघें जिणें तें जायाचें । संतसंगतीचें सुख घ्यावें । ४ ।

२०६५. संतसंगतीचें काय सांगूं सुख । आपणा पारिखें नाहीं तेथें । १ ।
साधु थोर जाणा साधु थोर जाणा । साधु थोर जाणा कलियुगीं । २ ।
इहलोकीं तोचि सर्वांभूतीं सम । शरीराचा भ्रम नेणे कदा । ३ ।
नामा म्हणे गाय दूध एक सरे । साधु निरंतर वर्ते तैसा । ४ ।

२०६६. होईन संतांचा वोंळगणा । दास डिंगर पोसणा । १ ।
प्रेम द्यावें नारायणा । भूतदया परिपूर्णा । २ ।
संतचरणींचे रज । हेंचि सर्व तीर्थ मज । ३ ।
सेवीन संतउष्टावळी । तेणें पवित्र माझी कुळी । ४ ।
राखेन संतांचें मी द्वार । तें मज वैकुंठाहुनि थोर । ५ ।
नामा म्हणे पंढरीनाथा । न मागें आन सर्वथा । ६ ।

२०६७. पूर्ण कृपा केली देवा । दिधली पादपद्मसेवा । १ ।
पापें पळालीं पळालीं । नामकीर्तनकल्लोळीं । २ ।
रंगमाळा जागरणीं । तेथें मुक्ति वाहती पाणी । ३ ।
जन्म वैष्णवकुळीं द्यावा । घडो संतांचि हे सेवा । ४ ।
नामदेवाची आवडी । संतचरणीं देतो बुडी । ५ ।

२०६८. थांऊनियां मिठी घालीन संतचरणीं । सांगेन वचनीं मनिंचें गुज । १ ।
विठोबाचे गांवा न्यारे एकवेळां । फार आहळला जीव माझा । २ ।
आनंदाचें जीवन पाहेन श्रीमुख । शोक मोह दुःख हरती माझे । ३ ।
विटेसहित चरण देईन आलिंगनु । तेणें माझी तनु ओल्हावेल । ४ ।
तुम्ही आवडते हरीचें अंतरंग । माझे जिवलग प्राणसखे । ५ ।
नामा म्हणे विठोबा कृपेची माउली । तळहाते साउली करील मज । ६ ।

२०६९. भोळ्या भाविकांचें वचन नुलंघी । फिरतसे संगें तया मागें । १ ।
मी एक अभक्त मी एक अभक्त । मी एक अभक्त पापराशी । २ ।
नाममाळा दृढ न करीं जतन । परि जाणे वर्मखूण संतसंगें । ३ ।
नामा म्हणे नाहीं तुम्हांसी उपमा । आमुचे स्वधर्म शुद्ध नाहीं । ४ ।

२०७०. परिसाचेनि संगें लोह होय सुवर्ण । तैसा भेटे नारायण संतसंगें । १ ।
कीटकी ध्यातां भृंगी झाला तोचि वर्ण । तैसा भेटे नारायण संतसंगें । २ ।
वनस्पति परिमळु चंदन झाला जाण । तैसा भेटे नारायण संतसंगें । ३ ।
अग्नीस मिळे तें नये परतोन । तैसा भेटे नारायण संतसंगें । ४ ।
सरिता ओघ जाय सिंधूसि मिळून । तैसा भेटे नारायण संतसंगें । ५ ।
नामा म्हणे केशवा मज देईं संतसंग । आणिक कांहीं तुज न मागें बापा । ६ ।

२०७१. येतां जातां थोर कष्टलो गर्भवासीं । पडिलों गा उपवासी प्रेमेंविण । १ ।
बहुतांचा सेवकु झालो काकुळती । न पावे विश्रांति कधीं काळीं । २ ।

ऐसें माझें मन शिणलें नानापरी। घालीन आभारी संतांचिया। ३ ।
वियोगें संताच्या व्याकुळ चिंतातुर। हिंडे दारोदार दीन रूपें। ४ ।
परि कोणी संतांच्या न घालिती चरणीं। तळमळी अनुदिनी श्रांत सदा। ५ ।
माझें माझें म्हणवूनि जया घाली मिठी। दिसे तेंचि दिठी नाहीं होय। ६ ।
तया शोकानळें संतप्त आंदोळे। गेले तें न मिळे कदा काळीं। ७ ।
न देखत ठायीं देखावया धांवें। भ्रांति भुले भावें नानामार्गीं। ८ ।
तुझा स्वरूपानंदु नाहीं ओळखिला। जाहली विठ्ठला हानि थोर। ९ ।
लोहाचा कवळु लागल्या परिसातें। पढिये सर्वांते होय जेंवि। १०।
नामा म्हणे तैसी भेटी संतचरणीं। करूनि त्रिभुवनीं होईन सरता। ११।

२०७२. सुख सांगावें संतांपुढें। जेणें सुख अधिक वाढे। १ ।
आणिका न करावें शाहणे। प्रेम दिठावेल झणें। २ ।
खंडिला कल्पनेचा लाग। त्यासि असावा अनुराग। ३ ।
तोडिला वासनेचा तंतु। त्यासि असावा एकांतु। ४ ।
गिळिलें अहंतेचें बीज। त्याचे व्हावें चरणरज। ५ ।
नामा म्हणे त्या संगतीं। चित्ता आपेंआप निवृत्ति। ६ ।

२०७३. भस्म तो होतसे आला जो आकारा। नासे प्रपंच सारा नाममंत्र। १ ।
झाला अनुभव प्रपंचींच ब्रह्म। मना झाला निश्चय संतकृपे। २ ।
म्हणोनियां संतां जावोनि शरण। साधुनि निजधन नामब्रह्म। ३ ।
नामदेव म्हणे संतांचेनि कृपें। हृदयीं नाम सोपें नांदतसे। ४ ।

२०७४. संतांच्या चरणा द्यावें अलिंगन। जीवें निंबलोण उतरावें। १ ।
तेथें तूं निश्चळ राहें माझ्या मना। मग तुज यातना नव्हती कांहीं। २ ।
संतांचे द्वारींचे होईं द्वारपाळ। तुटे मायाजाळ मोहपाश। ३ ।
संतांचे प्रसाद सेविसीं उरले। आयुष्य सरलें दुणावेल। ४ ।
नामा म्हणे संत आहेत कृपासिंधु। देती भक्तिबोधु प्रेमसुख। ५ ।

२०७५. मंत्रयंत्र दीक्षा सांगतील लक्ष। परि राम प्रत्यक्ष न करी कोण्ही। १ ।
प्रत्यक्ष दावील राम धरीन त्याचे पाय। आणिकांची काय चाड मज। २ ।
सर्व कामीं राम भेटविती मातें। जीवेंभावें त्यातें ओंवाळीन। ३ ।
नामा म्हणे आम्हां थोर लाभ झाला। सोइरा भेटला अंतरींचा। ४ ।

२०७६. आपुलें शरीर घालूनियां पुढें। पडे वार्डेकोर्डे सर्वभावें। १ ।
नाम आवडती नानाभूत सृष्टी। देखेन मी दृष्टीं ब्रह्मरूप। २ ।
विष्णुरूप सर्व भावी अखंडित। मानी सर्वभूत आत्मा माझा। ३ ।
नामा म्हणे सत्य सत्य जे बोलती । त्यांचे पायींची माती इच्छितसें। ४ ।

२०७७. संतांचें लक्षण ओळखाया खूण । जो दिसे उदासीन देहभावा। १ ।
सतत अंतरीं प्रेमाचा जिव्हाळा। वाचे वसे चाळा रामकृष्ण। २ ।
त्या संताचे चरण देखिले मीं दृष्टीं। जळती कल्पकोटी पापराशी। ३ ।
जयाच्या हृदयीं प्रेमाचा जिव्हाळा। जीवेंभावें गोपाळा न विसंबती। ४ ।
त्याचे आंगणींचा होईन सांडोवा। मग तूं केशवा नुपेक्षिसी। ५ ।
तुझ्या ध्यानीं ज्याचें सदा भरलें मन। विश्व तूंचि म्हणोन भजती भावें। ६ ।
त्याच्या उष्टावळीचा होईन मागता। तरीच पंढरीनाथा भेटी देसी। ७ ।
ऐसे नित्यानंदें बोधें जे निवाले। ते जिवावेगळे न करीं नामा। ८ ।

२०७८. माझे मायबाप साधुसंतजन। माझे जीवप्राण अंतरींचे। १ ।
भवभयाहुनि तारियेलें मज । बाळेंभोळें गुज प्रेम दावी। २ ।
रंकाहुनि रंक झालों मी सेवक। ब्रह्मादिक देख इच्छिती सुख। ३ ।
नामा म्हणे संतभाग्य अलौकिक। शुद्ध निष्कलंक पुण्यरूप। ४ ।

२०७९. पंढरीचें प्रेम आहे ज्यांचे जीवीं। त्यांची नित्य नवी करीन आशा। १ ।
ते माझे सोइरे सुखाचे सद्‌गुरू। भवसिंधुचा पारू उतरती । २ ।
माझ्या विठोबाच्या नामीं ज्यां विश्वास। होइन त्यांचा दास आवडीचा। ३ ।

माझ्या विठोबाच्या चरणीं ज्यांचा भाव। दारवंटा पाय धरीन त्यांचे । ४ ।
माझ्या विठोबाचें ध्यान ज्यांचे मनीं । सांडोवा अंगणीं होईन त्यांचे। ५ ।
ऐसे सर्वभावें माझ्या विठोबा शरण। त्यांचे वंदीन चरण नामा म्हणे। ६ ।

२०८०. पंढरीचें सुख जिहीं अनुभविलें। भावें अनुसरले विठ्ठलपायीं। १ ।
काया वाचा मन रंगलें चरणीं । धरियेला मनीं पांडुरंग। २ ।
नामाचेनि बळें उडविलीं साधनें। तोडिलीं बंधनें संसाराचीं । ३ ।
योगियांचें घर रिघे काकुलती। आव्हेरीलें संतीं म्हणोनियां। ४ ।
दोन्ही कर जोडुनि मोक्ष पाहे वास । म्हणे होईन दास हरिदासाचा। ५ ।
तंव तुच्छ करोनि न पाहती दृष्टी। आपंगिलें शेवटीं ब्रह्मज्ञानें । ६ ।
अष्ट महासिद्धि म्हणती कवण गति। यावें काकुलती कवणा आम्ही। ७ ।
मोक्ष मुक्ति जिहीं हाणितल्या पायीं । आमुची ते सोयी काय धरिती। ८ ।
ऐसे भक्तराज देवां वंद्य झाले । ते एक राज्य केलें पुंडलिकें। ९ ।
हर्षे निर्भर नामा नाचे महाद्वारीं। मुखी निरंतरी नामघोष ।१०।

२०८१. नामामृत सरिता पवित्र हरिकथा। त्रिभुवनींच्या तीर्थां मुगुटमणि। १ ।
तेथें माझ्या मना होईं क्षेत्रवासी। राहें संतांपाशीं सुख घेतां। २ ।
ऐहिक्य परत्र दोन्हीं समतीरीं । परमानंदलहरी झेंपावत। ३ ।
मुक्तांचें जीवन मुमुक्षा माउली। शिणल्या साउली विषयासक्तां। ४ ।
परमहंसकुळ सनकादिक सकळ। राहिले निश्चळ करोनि चित्त। ५ ।
नामा म्हणे मना सोइरे हरिजन। तारक त्यांचे चरण दृढ धरीं। ६ ।

२०८२. तुझिया संतांची अंगसंगसंगति । पावलिया विश्रांति संसारिया। १ ।
श्रवण कीर्तन ध्यान घडे अनायासें । भेदभ्रम नासे तेचि क्षणीं। २ ।
ऐसें भाग्य मज देसी कवणे काळीं। होईन पायधुळी वैष्णवांची। ३ ।
वदनीं तुझें नाम वसे निरंतर। राखीन त्याचें द्वार थोर आशा। ४ ।
येतां जातां मज करिती सावधान। वदनीं कृष्ण कृष्ण म्हणविती। ५ ।

कामधेनु घरीं असे प्रसवली। ते विकावया नेली दैवहतें। ६।
पंथीं पडिला पायां लागे चिंतामणि। पाषाण म्हणऊनि उपेक्षिला। ७।
तैशी परी मज जाहली अधमा। चुकलों तुझ्या वर्मा केशिराजा। ८।
नामा म्हणे थोर खंती वाटे चित्ता। कृपा करूनि माथा ठेवी चरणीं। ९।

२०८३. जैसा वृक्ष नेणे मान अपमान। तैसे ते सज्जन वर्तताती। १।
येऊनियां पूजा प्राणि जे करिती। त्याचें सुख चित्तीं तया नाहीं। २।
अथवा कोणी प्राणि येऊनि तोडिती। तया न म्हणती छेदूं नका। ३।
निंदास्तुति सम मानिती जे संत। पूर्ण धैर्यवंत साधु ऐसे। ४।
नामा म्हणे त्यांची जरी होय भेटी। तरी जीव शिवा गांठी पडूनि जाय। ५।

२०८४. अवघे ते संसारीं जाणावे ते धन्य। ज्यांचें प्रेम पूर्ण पांडुरंगीं। १।
अवघे ते दैवाचे विठ्ठल म्हणती वाचे। अवघे कुळ त्याचें पुण्यरूप। २।
अवघ्यारूपीं एक विठ्ठल भाविती। अवघ्या मनें भजती अवघेपणें। ३।
अवघे मिथ्या जाणोनि अवधिया विठ्ठलें। अवघे विनटले विठ्ठलपायीं। ४।
अवघे पूर्ण बोधें भावें प्रेमें प्रीती। ध्यानीं गीतीं गाती केशिराज। ५।
अवघा हा विठ्ठलु भोगी दिनराती। वोळंगें किंकरवृत्ति नामा त्यासी। ६।

२०८५. संत-चरण-रज सेवितां सहज। वासनेचें बीज जळुनी जाय। १।
मग रामनामीं उपजे आवडी। सुख घडोघडी वाढों लागे। २।
भेदभ्रम आटे आशापाश तुटे। विश्रांति हे भेटे संतसंगे। ३।
प्रेमें कंठ दाटे आनंदें पूर लोटे। हृदयीं प्रगटे रामरूप। ४।
नामा म्हणे सोपें साधन गोमटें। साधे त्या उत्कृष्ट पूर्वपुण्यें। ५।

२०८६. धन्य तोचि जगीं जाणा राजयोगी। जेणे पांडुरंगीं धरिला भाव। १।
संकल्प विकल्प शून्य करूनि मन। हृदयी धरिले ध्यान विठोबाचे। २।
महापापराशी त्याचा झाली होळी। वाजविता टाळी विठ्ठल नामे। ३।

कोटी कुळे त्याची क्षणेचि पावन। करिता एक स्नान चंद्रभागे। ४ ।
नामा म्हणे धन्य धन्य ते संसारी। चालविती वारी पंढरीची । ५ ।

२०८७. ज्याचियारे मनें देखियेलें तुज । त्याची लोकलाज मावळली। १ ।
नाहीं तया क्रिया नाहीं तया कर्म। वर्णाश्रमधर्म सुख दुःख । २ ।
नाहीं देहस्फूर्ति जाती कूळ भेद । अखंड आनंद ऐक्यतेचा । ३ ।
नामा म्हणे त्याचे चरणरज व्हावें । हेंचि भावे द्यावें केशिराजा। ४ ।

२०८८. संतापायीं माथा धरितां सद्‌भाव । तेणें भेटे देव आपेंआप। १ ।
म्हणवूनि संतांसी अखंड भजावें। त्यांचे पायी व्हावे लीन सदा। २ ।
संताघरी देव कामधंदा करी। पीतांबर धरी वरी छाया । ३ ।
नामा म्हणे देव इच्छी संतसंग । आम्हा जीवलग जन्मोजन्मीं। ४ ।

२०८९. आकल्प आयुष्य व्हावें तयां कुळां । माझिया सकळां हरिच्या दासां। १ ।
कल्पनेची बाधा न हो कोणे काळीं । हि संत मंडळी सुखी असो । २ ।
अहंकाराचा वारा न लागो राजसां । माझ्या विष्णुदासां भाविकांसी। ३ ।
नामा म्हणे तया असावें कल्याण। ज्या मुखीं निधान पांडुरंग । ४ ।

भक्त पुंडलिक कार्याचे महिमान माघ शुद्ध एकादशीस, श्री पुंडलिकरायांचा उत्सव श्री क्षेत्र पंढरी येथे श्री पुंडलिकरायांचे मंदिराजवळ संपन्न होतो

२०९०. प्रल्हादा रक्षिलें पांडवां प्रतिपाळिलें। तया उभें केलें पुंडलिकें । १ ।
बिभिषणा स्थापिलें ध्रुवा अढळ केलें । तया उभें केलें पुंडलिकें । २ ।
चैद्यादि मर्दिले सुरवर तारीले । तया उभें केलें पुंडलीकें । ३ ।
अहिल्ये उद्धरिलें गजेंद्रा उद्धरिलें । तया उभें केलें पुंडलीकें । ४ ।
गयासुरा वधिलें बळिस पाताळीं घातलें। तया उभें केलें पुंडलीकें । ५ ।
नामा म्हणे केशवा भक्तांचें ठेवणें। घेऊनि कैंवि जाणें घडे तुज। ६ ।

२०९१. भक्त पुंडलिका देखोनि निकटा । आलासी वैकुंठाहुनि आजी । १ ।
नारद वचन ऐकोनियां मनीं । सुखें चक्रपाणि सुखावला। २ ।

सुखरूप सदा देव दुरी ठेला । मुनीश्वर काला स्वयें दावी । ३ ।
नामा म्हणे तुज भक्ति पिसें फार । साधिलें नगर क्षणमात्रें । ४ ।

२०९२. पितयाची भक्ति पुंडलिकें केली । मात हे ऐकिली देवरायें। १ ।
नवलक्ष गोधनें पांचसें सवंगडे । रामकृष्ण पुढें चालताती। २ ।
उठा चला जावों पुंडलीक पाहों । देव म्हणे भावो पाहों त्याचा। ३ ।
गोकुळींहुनि देव पंढरपुरा पातला । त्वरित पावला वेणुनादीं। ४ ।
तेथुनि परतला वाळुवंटीं आला । तंव देव देखिला पुंडलीकें। ५ ।
देव उभा आहे पुंडलीक पाहे । चतुर्भूज स्वयें देखियेला। ६ ।
देखियेले हरि शंख चक्र करीं। आयुधें तीं चारी झळकती। ७ ।
चतुर्भूज मूर्ति देखियेली दृष्टी। पुंडलिकें वीट टाकियेली। ८ ।
वीटेवरी उभा राहिला विठ्ठल । ठसा मिरवला त्रिभुवनीं। ९ ।
पुंडलिक भाव पाहुं आला देव। प्रसन्न झाले सर्व पुंडलीका।१०।
वैकुंठ कैलास आणिल हा येथ। नामा म्हणे हित झालें आम्हां।११।

२०९३. पुंडलीकालागुनी म्हणे पांडुरंग। सखा जीवलग तूंची माझा। १ ।
न पाहासी वास बोलसी उदास। सांडोनियां आस सर्वस्वाची। २ ।
वैकुंठ सोडोनी आलों तुजपाशीं। कां गा न बोलसी भक्तराया। ३ ।
पितृभजनाचा झालासी अधिकारी। केली बा पायरी वैकुंठासी। ४ ।
माग बापा कांहीं आवडे तें घेईं। मज वाटे हृदयीं घालावासी। ५ ।
नामा म्हणे देव स्वामी मुगुटमणी। उभा कर ठेवुनी कटीवरी। ६ ।

२०९४. एक वेळ भेटी आलो भक्तराया। स्फुरति माझ्या बाह्या क्षेमालागीं। १ ।
ऊठ पुंडलिका परतोनियां पाहें। जीवींचें आर्त काय सांग मज। २ ।
जीवाचीं पारणीं फेडीं डोळियांची। वास श्रीमुखाची पाहूं देईं। ३ ।
हेंची आर्त धरोनि आलों असें जीवीं। तें तूं सर्व पुरवीं भक्तराया। ४ ।
नामयाचा स्वामी कृपेचा कोंवळा। म्हणऊनि उतावळा भक्तालागीं। ५ ।

२०९५. सांडुनी वैकुंठ न धरत पातलों। तुज भेटावया आलों पुंडलिका। १ ।
प्रीतीचा वोरसु हृदयीं दाटला। नुठिसी कां वहिला आलिंगना। २ ।
भक्त शिरोमणी आमुचा जीवलग। म्हणे पांडुरंग पुंडलिका। ३ ।
स्फुरती भुजादंड आणि वक्षस्थळ। हरूषें नयनकमळ विकासलें। ४ ।
आनंदें रोमांच उद्भवले आंगीं। क्षेम देई वेगीं भक्तराया। ५ ।
मज नामरूप तुमचेनी संभ्रमें। केलीं जन्म कर्मे असंख्यात। ६ ।
तुमचिया आवडी असे म्यां विकिला। सांग कोण्या बोला रुसलासी। ७ ।
हृदयींचें निजगुज सांग रे सकळीक। तेणें मज सुख होईल जीवा। ८ ।
परतोनियां दृष्टि पाहें आळुमाळ। तेणें हरेल सकळ श्रम माझा। ९ ।
ऐसा भक्तजनवत्सलु भक्तांचा विसावा। भक्तांचिया भावा भाळलासे। १०।
कटावरी दोनी हात उभा पुंडलिका द्वारीं। नामया स्वामी हरि विनवीतसे। ११।

२०९६. माझिया पितयाचा होईल निद्राभंग। न घडे प्रसंग बोलायाचा। १ ।
क्षण एक मौन धरूनियां रहा। शरणागत पहा कृपादृष्टी। २ ।
करूनि निर्धार आलेती जेणें भावें। जतन करावें वचन देवा। ३ ।
नच जावें देवा माझे गांवेहुनी। मागतों प्रार्थुनी हेंचि तुम्हां। ४ ।
माझें सुख पहावें मागेन तें द्यावें। माझे गांवीं व्हावें अधिपती। ५ ।
नामयाचा स्वामी भक्तीसी भुलला। पुंडलीकें राहविला पंढरीये। ६ ।

२०९७. आलासी आरते धरिलासी चित्तें। आतां तुज मागुतें जावों नेदीं। १ ।
शरीर प्राणाचा देईन मी बळी। तुज हृदयकमळीं सांठवीन। २ ।
धरिलासी तूं एक वैकुंठनायक। म्हणे पुंडलीक पांडुरंगा। ३ ।
इहलोकींचें सुख न मगों सकळीक। आणिक परलोक चाड नाहीं। ४ ।
पंढरीस राही रखुमाई समवेत। तेणें मनोरथ पूर्ण होती। ५ ।
तुझें रूप दृष्टी नामस्मरण पुटीं। मना चरणीं मिठी पडोनि गेली। ६ ।
तुझे चरणीं आर्त हृदयीं नामामृत। तेणें मी समर्थ मिरवें जगीं। ७ ।

संतां सोयरियांची व्हावयासि भेटी। म्हणोनि वाळवंटीं वस्ती केली। ८ ।
परब्रह्म पुतळा देखिलासि डोळां। समाधि सुख सोहळा पांडुरंगा। ९ ।
कटीं ठेवूनि हात आपण पंढरीनाथ। भक्तांचा एकांत श्रवण करी। १० ।
उभारे म्हणोनि दिधलें आपणातें। संबोखून नामयातें प्रेम दिलें। ११ ।

२०९८. तंव पुंडलिक पुढारला। कर जोडोनियां वदला।
म्हणे वेदादिकां अबोला। तुझिया स्वरूपाचा। १ ।
तो तूं प्रगटलासी श्रीरंगा। येऊनि आमुच्या लोभा।
स्थीर राहुनि चंद्रभागा। भक्तजनां तारीसी। २ ।
नेणों कोण भक्तपण। नेणों तुमचें महीमान।
कोणे जन्मीं साधन। कोण केलें हें नेणवे। ३ ।
नीरे भीवरे संगमीं। चंद्रभागेचे उगमीं।
वेणुनाद परब्रह्मीं। गोपाळ गजरें गर्जती। ४ ।
तरी स्वामी दीनदयाळा। महाविष्णु गा गोपाळा।
भक्तालागीं कृपाळा। तारावया तयासी। ५ ।
माझें करोनियां मीस। वास केला युगें अठ्ठावीस।
धरूनि सगुण गुणास। माझे भक्ति लाधलासी। ६ ।
तूं नियंता ईश्वरमूर्ती। सकळा गोसांवी श्रीपती।
तुजवांचूनि नेणों मती। दयामूर्ति परब्रह्मा। ७ ।
नामा म्हणे पुंडलिकें। ऐसें स्तवन केले निकें।
तंव म्हणितलें पुण्य श्लोकें। पुरे पुरे करीं आतां। ८ ।

२०९९. कर्मजड मूढ पतीत पामर। भवसिंधु पार नटके जया। १ ।
यालागीं पंढरी केली मुक्ति पेंठ। भक्तें भूवैकुंठ वसविलें। २ ।
हेंचि पुंडलिकें मागितलें निकें। जें सर्वथा परलोकें चाड नाहीं। ३ ।
भक्ति मुक्ति सिद्धि जें जया आवडे। तें तया पवाडे विठ्ठलनामें। ४ ।

न लगती सायास करणें कायाक्लेश। नामाचा विश्वास दृढ धरा। ५ ।
नामा म्हणे अवघे चला पंढरीये। भेटों बापमाय पांडुरंगा। ६ ।

❁ भगवंतांनी पुंडलीकरायांना दिलेले वरदान ❁

२१००. म्हणे पुंडलीक देवा शिरोमणी । परिसावी विनवणी एक माझी। १ ।
संसारबंधने तोडावी दरूषणे। हें एक मागणें तुजप्रति। २ ।
पंच महापातकी विश्वासघातकी। ज्यासी यमादिकीं गांजियलें। ३ ।
ऐसिया पतीता करावे सनाथ। पुरवीं माझें आर्त पांडुरंगा। ४ ।
हेंचि माझें काज अंतरींचें गुज। उद्धरीं सहज महादोषी। ५ ।
नामा म्हणे वर दिला नारायणें। विठ्ठलदर्शनें मोक्ष जीवा। ६ ।

❁ श्री पंढरी माहात्म्य, सर्वोत्तम तीर्थ, क्षेत्र आणि देव महिमान व दर्शन ❁

२१०१. वेदां अगोचर परब्रह्म कारण। योगिया हृदयींचें परमतत्व निर्वाण।
आकळूं न कळे श्रुति धरियेलें मौन। तें रूप पंढरीये विटे समचरण। १ ।
कानडा विठ्ठलु। उभा भिवरेतीरीं।
भेटीचे आर्तवो जीवा लागलें भारी। ध्रु०।
भूवैकुंठ पंढरी देवें रचियेली पैं गा। शिवें ती वंदिली चरणीची गंगा।
सदाचार नामघोष कलिमल जाय भंगा। काय सुख वानूं तेथिंचें भेटी पांडुरंगा। २ ।
विठ्ठल नाम वाचे जना हाचि उपचारू। म्हणोनि दावितसे कटीं ठेवुनियां करू।
येरासी मायानदी काम क्रोध मगरू। ठेवा नामयाचा स्वामी विठ्ठल वीरू। ३ ।

२१०२. निर्गुण गुणासी आलें। परब्रह्म ठसावलें।
भक्त पुंडलिका लाधलें। गौप्य केलें प्रगट। १ ।
सेवा सेवा ब्रह्मरस। विठ्ठल पंढरीनिवास। ध्रु०।
निर्गुण गुणाकार। मूर्ति सांवळी सुंदर।
सकल गुणाचें माहेर। मुक्ति पेंठ पंढरी। २ ।

धन्य धन्य भीमातट। चंद्रभागा हे निकट।
जेथें विठ्ठल वीर प्रगट। नाम गर्जती हरिदास। ३ ।
धन्य धन्य पद्माळें। सभरा भरित आनंद जळें।
स्नान केलिया निर्मळ। कोटी कुळें उद्धरती। ४ ।
धन्य धन्य मान देश। विठ्ठलें केला रहिवास।
नामा म्हणे विष्णुदास। देईं उल्हास भक्तीचा। ५ ।

२१०३. संपूर्ण विश्वाचा आत्म्याचा जो आत्मा। तोचि हा परमात्मा विटेवरी। १ ।
द्वादश लिंगांचें जें कां आत्मलिंग। ते हे पांडुरंग विटेवरी। २ ।
अनंत सूर्यांची ज्योतीची नीजज्योती। तीही उभी मूर्ती विटेवरी। ३ ।
अनंत शक्तींची जी निजशक्ती। तीही उभी मूर्ती विटेवरी। ४ ।
अनंत ब्रह्मांचें जें कां निजब्रह्म। तें हें परब्रह्म विटेवरी। ५ ।
अनंत चैतन्यांचें जे कां निज चैतन्य। तें हें समध्यान विटेवरी। ६ ।
अनंत विराटाचें स्वरूपाचें निजरूप। तें हें चिद्स्वरूप विटेवरी। ७ ।
अनंत वेदांचा अर्थाचा निज अर्थ। तोचि महा सिद्धांत विटेवरी। ८ ।
अनंत शास्त्रांचें पुराणांचें सार। त्याचेही जिव्हार विटेवरी। ९ ।
अनंत सिद्धींची जी कां निज सिद्धी। ते हे महासिद्धि विटेवरी। १०।
चहूंवाचेची जी निज वाचा। ते हे अनिर्वाच्य विटेवरी। ११।
भक्तीची निज भक्ति मुक्तीची निज मुक्ति। शांतीची निज शांती विटेवरी। १२।
शोधाचा महाशोध बोधाचा महा बोध। शुद्धाचाही शुद्ध विटेवरी। १३।
काळाचा महाकाळ वेळेची महावेळ। फळाचें महाफळ विटेवरी। १४।
अनंत पिंडाचें ब्रह्मांड सहीत। सांठवण सत्य विटेवरी। १५।
अनंत सत्त्वाचें जें कां निज सत्त्व। तत्वाचें निज तत्व विटेवरी। १६।
सर्व संबंधाचा जो का निज संबंध। आनंदाचा कंद विटेवरी। १७।
नामा म्हणे सर्व सुखाचा आराम। धामा परमधाम विटेवरी। १८।

२१०४. निर्विकल्प निराकारू। नि:शुन्य निराधारू।
निर्गुण अपरंपारू। चिदानंद सांवळें। १ ।
तया पुंडलिकासाठीं। येऊनि उभें वाळवंटीं।
दोन्ही कर ठेवुनि कटीं। प्रसन्न दृष्टि पाहातसे। २ ।
म्हणऊनि उठा घ्यारे वाट। ठाका पंढरी वैकुंठ।
येर वावगे काय कष्ट। ब्रह्मी भेट पंढरीये। ३ ।
मूळग्राम मायापुर। पडिले भूत ग्रामाचार।
म्हणऊनि कर जघनावर। उभा राहुनि दावितसे। ४ ।
विठ्ठल नाम हृदयीं धरा। हाचि उतार पैलपारा।
मग नाहीं येरझारा। शंभु कुमार सांगतसे। ५ ।
भेटी चौघे मुरडले। अठरा धांवतां भागले।
पंथीं साहि भांडले। ते अद्यापि बुझले नाहीं। ६ ।
जो सहस्रा माजी न दिसे। चोविसांत न भासे।
दो सहस्र अनारिसे। पाहतां अरे न दिसेचि। ७ ।
लयलक्ष लावुनि समाधि। योगियां हेचि उपाधि।
उघडा डोळा प्रेमपदीं। रे विठोजी न्याहाळा। ८ ।
येर वाउगि खटपट। ठाका पंढरी वाळुवंट।
हरूनि मनुष्यपण दृष्ट। चतुर्भुज करिल। ९ ।
जना ऐहिक पाहा रे हित। हें पंढरीचें कुळदैवत।
येर वाउगे खेचर भूत। रे संगीत चित्रिंचें। १०।
पूर्वज उद्धरावयाचि चाडु। तरी वेणुनादीं जेवण करा गोडु।
कोटिकुळें उद्धरती सुरवाडु। रे पावाल कैवल्य। ११।
धन्य धन्य तो संसारीं। जेणें देखिली पंढरी।
जेणें सप्रेम होऊनि महाद्वारीं। लोटांगण घातलें। १२।

केलें चंद्रभागे स्नान। आणि संतचरणीं दर्शन।
नामघोषें निवें मन। समाधान जीवासी।१३।
पंढरी हे वैकुंठ भुवन। म्हणऊनि करीं कारे दरुषन।
मग नाहीं आया गमन। रे सुरगण वंदिती।१४।
भुक्ति मुक्तिचा दातारू। तो हा वोळगा सारंगधरू।
नामया स्वामीचा दातारू। रुक्मादेवीवरू पंढरीये।१५।

२१०५. अनिर्वाच्य ब्रह्म निगम म्हणती। शिणले वेवादती अठरा साही। १।
तें हें पुंडलिकें चोहोंटा उभें केलें। भावें भुलविलें पंढरीये। २।
घ्यारे घ्यारे तुम्ही कैवल्याचें पीक। देतो पुंडलीक सकळ जीवां। ३।
उपनिषदांचें मथितार्थ जें साराचें यथार्थ। तो हा पंढरीनाथ प्रगट जगीं। ४।
हरिहर विरंचि त्रिमूर्ति हाची। माउली दीनांची लोभा पर। ५।
जो श्रवणांचा श्रवण नयनांचा नयन। ज्ञानाचा दर्पण दृष्ट होय। ६।
आदि मध्ये अंती व्यापक सर्वांभूतीं। तो हा झाला व्यक्ति भक्तिभावें। ७।
सच्चिदानंद आनंदघन परिपूर्ण। कारणें महाकारण प्रभा हेचि। ८।
चित्ता चेतविता बुद्धीतें पाळिता। मनादि चाळिता इंद्रियांसी। ९।
तो या चराचरीं जीवलग सोइरा। म्हणोनि अनुसरा पांडुरंगा।१०।
नामा म्हणे काया वाचा मनें त्याचें। नाम जपा कैचें जन्ममरण।११।

२१०६. अहो त्रिभुवना माझारीं। भूवैंकुंठ पंढरी।
चंद्रभागा सरोवरीं। विटेवरी नीट उभा। १।
उभा कैवल्य नायक। दृष्टी सन्मुख पुंडलीक।
ज्याचे ब्रह्मादिक सेवक। इतरां कोण पाड। २।
सुरंग रंगें चरणतळें। रातलीं रातोत्पळें।
जिंकिलीं माणिक निळें। मज पाहतां बाई। ३।
पद अंकुश पताका। ध्वज वज्रांकित रेखा।
तेथें लक्ष्मी रतली देखा। सिंधुतनया बाई। ४।

अनुपम्य गे माय अनुपम्य सार। परब्रह्म वो साकार।
मंत्रमय त्रिअक्षर। विठ्ठलनाम बाई। ५।
तें गा प्रत्यक्ष ध्यान। सर्व सुखाचें निधान।
दृष्टीं पाहतांचि मन। माझें परतेना। ६।
न लागे पातयासी पातें। लक्ष लागलें निरूतें।
सुख झालें बा मनातें। तें मी काय सांगों वो माय। ७।
मन इंद्रियें वेधलीं। घर वृत्तिचें रिघालीं।
काय स्वानंदा मुकलीं। वेगळेपणें। ८।
पदद्वयाची ठेवणी। इंद्रनीळ गुल्फमणी।
गंगा मिरवत चरणीं। वांकी तोडर पायीं। ९।
सरळ अंगोळियावरी। नखें वर्तुळ साजिरीं।
चंद्र देखोनि अंबरी। झाला कळाहीन। १०।
पोटरीया जानु जंघ। मर्गजमणीचे स्तंभ।
कैसें वोळलें स्वयंभ। ओघ जैसे कलिंदीचे। ११।
पितांबर माळ गांठीं। रत्नकिळा बरवंटीं।
विद्युल्लतेच्या थाटीं। जैशा मेघमंडळीं। १२।
वीरकंकणें मनगटीं। कांडोवांडीं मुद्रिका दाटी।
माज सामावे जो मुठीं। वरी कटी कटिसूत्र। १३।
नाभीं सरोज गहन। ब्रह्मयाचें जन्मस्थान।
वरी त्रिवळी लक्षण। कैसें शोभे रोमराजीं। १४।
काय वाणूं तें उदर। सांठवलें चराचर।
ब्रह्मगोळ निरंतर। जया रोमरंध्रीं। १५।
तनु मृदु शाम निर्मळ। प्रभा दिसती सोज्वळ।
जेवीं ओळलेंसे जळ। जैसें घनमंडळीं। १६।
शुद्ध चंदन पातळ। अंगीं चर्चिला निर्मळ।
जेवीं इंद्रनीळ किळ। गुल्फ मोतियांचे। १७।

पदक बाहुभूषणें । नवरत्नांचें खेवणें ।
कैसें सर्वां झालें पेणें । लेणें लेणियासी । १८ ।
कौस्तुभ मिरवे कंठीं । माजी रत्नांचिये दाटी ।
तेथें सुरवरांच्या दृष्टी। भाळलिया । १९ ।
श्रवणीं कुंडलें झळकती । जैशा विजुवा तळपती ।
कंठीं माळ वैजयंती । सह तुळसी दळेसी। २० ।
विशाल नयन दृष्टी । ठेऊनियां नासापुटीं ।
दावी योग कसवटी। योगीयांसी गे माये । २१ ।
लिंग स्वयंभू शीर स्थळीं। रश्मी मुगुट झळाळी ।
वेटी मोरपिसातळीं। मृग नाभी तिळक । २२ ।
स्मित अधर सुरेख । कैसे निमासूर मुख ।
तेथें मदन पर्यंक। कोटी कुरवंड्या। २३ ।
विष्णुदास नामा जिवें । ओंवाळी सर्व भावें।
अनुभव अनुभवें। अनुभविजें सदा । २४ ।

२१०७. काशी हे पंढरी। प्रयाग नीरा नृसिंहपुरी।
पिंड ठेवा पुष्पावती संगमपदावरी। पूर्वज होती चतुर्भुज । १ ।
सकळ तीर्थासह वाराणसी । मध्यानकाळीं येती पंढरीसी ।
ओंवाळिती विठोबासी । विश्वनाथ म्हणोनियां । २ ।
म्हणऊनि वेगीं चला पंढरपुरा। विठोबारायाच्या नगरा।
चंद्रभागा सरोवरा। देव कौतुक पाहती । ३ ।
वाराणसी मनिकर्णिका । चंद्रभागा पुंडलिका ।
वाराणसी भागीरथी देखा। पांडुरंगीं भीमरथी। ४ ।
वाराणसी पंचगंगा । पुष्पावती पांडुरंगा ।
महा पातकें जाती भंगा। तीर्थें मस्तकीं वंदिल्या । ५ ।

वाराणसी दंडपाणि। क्षेत्रपाळ हे हनुमंत दोन्ही।
सकळ तीर्थें विठोबाचे चरणीं । काशी होय पंढरी । ६ ।
वाराणसी माधवबिंदू । पांडुरंगीं वेणुनादु।
पंचक्रोशी तीर्थ उदंडू । पांडुरंगीं पद्मतीर्थ । ७ ।
वाराणसी मोक्षपंथा । विठ्ठलाचेनि सायुज्यता ।
एवढें तीर्थ त्रिभुवनीं पाहतां । तीर्थ नाहीं यापरतें । ८ ।
वाराणसी चंद्रमौळी । पांडुरंगीं वनमाळी ।
विश्वनाथ नंदी जवळी । विठोबा गरूड । ९ ।
वाराणसी गौरी खुणा । पांडुरंगीं रूक्मिणी जाणा ।
वाराणसी अन्नपूर्णा । पांडुरंगीं जाणा सत्यभामा । १० ।
वाराणसी त्रिशुळावरी । सुदर्शनावरी पंढरी ।
कांहीं संदेह मनीं न धरीं । काशी होय पंढरी। ११ ।
ऐसें सकळ तीर्थांचें माहेर । तीर्थ नाहीं यापरतें थोर।
विष्णुदास नामयाचा दातार । पुंडलिकासहित असे । १२ ।

२१०८. सहस्रदळांत आकाशाच्या परी। राहोनी शरीरीं शोभा दावी। १ ।
तेंचि नटे थाटे उभा विटेवरी। कर कटावरी ठेऊनियां। २ ।
जयाचिये नाभीं जन्मला विधाता। तेथोनी वाढता लोक झाला। ३ ।
श्रुतीचिये वाचे नोहे गोचर । जेथें अवतार तिही देवा । ४ ।
नामा म्हणे विश्वंभरू आणिक। अंगुळ दशक आहे जें कां । ५ ।

२१०९. बरवेपणें बरवा बाप मदनाचा। तो स्वामी आमुचा पंढरीराव। १ ।
उदारपणें उदार दाता त्रैलोक्याचा। तो स्वामी आमुचा पंढरीराव। २ ।
झुंझार आणि शूर अरी त्या दैत्यांचा। तो स्वामी आमुचा पंढरीराव। ३ ।
चतुरपणें चतुर बाप ब्रह्मयाचा । तो स्वामी आमुचा पंढरीराव। ४ ।
पवित्रपणें पवित्र उद्धार तीर्थांचा। तो स्वामी आमुचा पंढरीराव। ५ ।
नामा म्हणे आधार सकळां जीवांचा। तो स्वामी आमुचा पंढरीराव। ६ ।

२११०. कार्तिकी एकादशी । पोहा मिळाला पंढरिसी।
तेथील महिमा वर्णूं कैसी । ब्रह्मादिकां न वर्णवे। १ ।
दिंड्या गरूडटक्यांचे भार। मृदंग वाजती अपार ।
वैष्णव नाचती जयजयकार । नादें अंबर गर्जतसे। २ ।
उपजोनियां संसारीं। वेळोवेळां पाहा रे पंढरी ।
विठ्ठलराज भीमातीरीं। वाट पाहे भक्तांची । ३ ।
कल्पतरू चिंतामणी। घरीं कामधेनूची दुभणी ।
मोतियांचे चौक राजांगणीं । वृंदावनें शोभती। ४ ।
संत बैसले पद्मासनीं । राया विठ्ठला तुझे चरण ध्यानीं।
हरिकिर्तन ऐकोनी कानीं । अंत:करणीं निवाले। ५ ।
जें जें चिंतन मानसीं । तें फळ पावलें अहर्निशीं ।
मुक्ति देऊनि तयासी। अढळपदीं बैसविलें। ६ ।
सकळ तीर्थें मध्यानकाळीं । येती चंद्रभागे जवळी।
विमानें येती अंतराळीं। देव स्नानें करिताती। ७ ।
धन्य धन्य चंद्रभागा तीर्थ । तेथें चतुर्भुज होती प्राणिमात्र।
ऐसें आणिक नाहीं क्षेत्र। भूवैकुंठ पंढरी। ८ ।
मणिकर्णी वैतरणी । स्नान करिजेती अंत:करणीं ।
लीन होईल विठ्ठल चरणीं। पायाधुणी होईल। ९ ।
अनंत जन्मांचा उपाव । नामया स्वामी पंढरीराव।
देईल वैकुंठीं ठाव। पुनर्जन्म चुकवील । १०।

२१११. अगाध भवजळ तरावया दुस्तर। रची पंढरपूर कलीमाजी। १ ।
तारू पंढरीनाथ मोलेंविण उतरी। उभा भिमातीरीं वाट पाहे। २ ।
बुडण्याचें भय नाहीं पैं संसारीं। कलीमाजी पंढरी थोर नाव। ३ ।
राव रंक दोन्ही बैसवोनी वरी। उतरी पैलतीरी भरंवसेनी। ४ ।
जया नावेवरी आठराही आवलें। साही खण भले मिरवती । ५ ।

चहूंमुखीं जिचा नकळेचि पार। पाहतां विचार सहस्रमुखा। ६ ।
सड्या लावी कांसे कुटुंबीं नावेवरी। उतरीलें तीरीं केशिराजें। ७ ।
प्रेमाचिया पेटी बांधोनियां पोटीं। उतरी जगजेठी पांडुरंग। ८ ।
अंगें घाली उडी बुडतिया काढी। ऐसे कल्प कोडी तारियेले। ९ ।
तारियेलें सत्य हाचि पैं निर्धार। नामा पैल पार उतरला। १०।

२११२. अगाध महिमा यात्रा कार्तिकिये। आला पंढरीये नामदेव। १ ।
भक्तां शिरोमणी श्रीपंढरीनाथा। कृपाळुवा माता बाळकासी। २ ।
धन्य नामदेव धन्य नामदेव। हृदयीं पंढरीराव न विसंबे। ३ ।
प्रेमळ हरीभक्त मिळोनी अपार। करिताती गजर हरिनामाचा। ४ ।
नटनाट्य कीर्तन झळकती गरूडटके। करिती ब्रह्मादिक पुष्पवृष्टी। ५ ।
नामघोष श्रवण सकळां समाधान। चुकलें जन्ममरण कल्पकोटी। ६ ।
नामा म्हणे जीव निवाला बा येथें। पहातां विठोबातें श्रम गेला। ७ ।

२११३. सहस्रअठ्यांशींऋषि। स्कंद उपदेशीं तयांसी।
तिहीं एक पुसिली पुसी। ते तयासी अकळ। १ ।
आतां जाऊं कैलासा। सकळ पुसूं त्या महेशा।
मग निघाले आकाशा। पितृदेशा पातले। २ ।
बरे होऊनियां सावध। ऐका भक्तीचा संवाद।
विनवीता झाला स्कंद। तो अनुवाद शंभूचा। ३ ।
स्कंदें विनविला त्रिपुरारी। सहित वामभागीं गौरी।
स्तुति स्तवनें केलीं भारी। हृदयासनीं नमियेला। ४ ।
मग निघाला लोटांगणीं। म्हणे त्राहें त्राहें शूळपाणि।
करें उचलिला धांवोनि। मग आसनीं बैसविला। ५ ।
ऋषींसि आसनें देऊनि वेगां। जवळीं बैसविलें पैं गा।
ते म्हणती झडकरी सांगा। जें वेदशास्त्रांसी प्रिय। ६ ।

तंव स्कंद म्हणे ताता। ऋषिनीं पुसिली जे वार्ता।
ते आकळ माझिया चित्ता । वेदशास्त्रार्थ विरहित। ७ ।
बरवीं तीर्थें पुण्यरासी। महात्म्यें सांगत होतों त्यांसी।
परी तीर्थ क्षेत्र भक्त देवांसी । नाहीं चहूंसी एक मेळा। ८ ।
जे जे क्षेत्रीं करितां विचार । ते ते ठायीं तेंचि थोर।
परि तयांमाजी असे सार। जें माहेर सकळिकां। ९ ।
पाप घडे जें मेदिनी । तयांसी तें तीर्थकर धुणी।
तीर्थां वर्णी शूळपाणि । सांगा हानि जें करी। १०।
जळती पातकांचिया कोडी । ऐसीं तीर्थें आहेत गाढी।
तयां सकळिकां तीर्थां आहे खोडी। ते मी उघडी सांगेन। ११।
हिमकाळीं कीजे स्नान । हेंचि प्रयागासी न्यून ।
काशी इच्छी जो मरण । थोर निर्वाण पाविजे। १२।
पितृस्मरण आचमन। करोनि देईजे पिंडदान।
तेणें पूर्वज होती पावन। हेंचि न्यून गयेसी। १३।
गाढें कुरूक्षेत्र जाण। तेथें किजे हिरण्यदान।
केदारीचें उदकपान। करी पीडन देहासी। १४।
उपमा द्वारकेहुनी। अरूच गोमतीचें पाणी।
सहा मास सेविल्यावांचुनी। नव्हे दाटणी चक्राशीं। १५।
गंगा बारा वरूषें वरी। सकळिकां मध्यें गोदावरी।
सिंहस्थीं महिमा थोरी। हें न्यून भारी तयासी। १६।
अयोध्या माया मथुरा। कांची आवंतिका करवीरा।
लोणहार हाटकेश्वर तुंगभद्रा। आणि पुष्करा कावेरी। १७।
कलीमाजी वैकुंठ साक्षात। गाढें क्षेत्र जगन्नाथ।
त्या देवासी नाहीं पाय हात। उणाव बहुत तयासी। १८।

गाढें श्रीशैल्यपर्वत । लक्षावया उदित ।
तेथें जीवासी करिजे घात । हा उणाव बहुत तयासी । १९ ।
गाढें क्षेत्र परियेसा । गोकर्ण सेतुबंधु महेशा ।
तयासी उणाव ऐसा । जे यमदिशा म्हणताती । २० ।
ऐसीं तीर्थें कोटीरासी । परि लांछन आहे सर्वांसी ।
पहिलें राहिजे उपवासी । मग डोईसी मुंडण । २१ ।
सकळ तीर्थांचा पारू । जोगा देखिला सागरू ।
तयासी उणाव आहे थोरू । योग येतो अमावास्ये । २२ ।
म्हणोनि पुसों आलों तुज । सकळ तीर्थांचें बीज ।
तें झडकरी सांग मज । देवा तुज जें प्रिय । २३ ।
ऐसी करोनि विनवणी । मग स्कंद लागला चरणीं ।
येरें उचलिला झडकरूनी । मग शूळपाणि हे बोलिले । २४ ।
पुत्रा तुवां जे केली विनंती । हेंचि गिरिजा पुसत होती ।
तरी सांगेन तुजप्रती । चित्त देऊनि परियेसीं । २५ ।
महिमा दरूशनाचा पूर्ण । एक लक्ष्मी जाणे खूण ।
शुक सनकादिक मुनि सज्जन । आणि वैष्णव जन प्रेमळ । २६ ।
जैसा कृपणाचा ठेवा । तैसें आर्त रे माझिया जीवा ।
पुत्र पुसिलें तुवां । तरी वृत्तांत बरवा सांगेन । २७ ।
मी बैसोनियां स्मशानीं । जयाचें नाम जपें ध्यानीं ।
तें दैवत आहे जये स्थानीं । चित्त देऊनि परियेसा । २८ ।
युगा अठ्ठावीसांवरी । आहे पुंडलिकाच्या द्वारीं ।
विठ्ठल उभा भीमातीरीं । विश्व तारी दरूशनें । २९ ।
घेऊनि तरूवरांची बुंथि । देव सेवा जाणविती ।
आदिकरोनी पार्वती । आम्हां वस्ति तये ठायीं । ३० ।

तेजें झळालें वैकुंठ। तयापरी चोखट।
पहा पंढरपूरें नीट। महिमा अद्‌भुत तिहीं लोकीं। ३१।
जेणें पीडिलें तिन्ही लोकां। त्यासि वधावया पावलों देखा।
ओढी काढोनी त्र्यंबका। श्रीहरि सखा स्मरिला। ३२।
घात करोनी त्रिपुरा। वधियेलें तिन्ही असुरां।
तेंचि तीर्थ भिवरा। सचराचरा तारक। ३३।
प्रतिदिनीं माध्यान्हीं। सकळ तीर्थें तिये स्थानीं।
भिवरे सुस्नात होऊनि। विठ्ठलचरणीं लागती। ३४।
तये क्षेत्रीं पाप घडे। ऐसें बोलतां जिव्हा झडे।
काय तुज सांगूं पुढें। ब्रह्म उघडें असे जेथें। ३५।
लोहो लागलिया परीसें। सोनें झालें एक सरिसें।
आतां पालटेल कैसें। भलतें तैसें जरी झालें। ३६।
एक वेळ पंढरीये जाऊन। मग भलतिये ठायीं राहो कां जन।
तो राहे वैकुंठींच जाण। कर्महीन जरी झाला। ३७।
ऐसें ऐकोनी उत्तर। स्कंद हरूषें निर्भर।
आदि करोनि ऋषीश्वर। पंढरपूर ठाकिती। ३८।
विष्णुदास नामा म्हणे। एक वेळ पंढरीये जाणें।
विठ्ठल धन्यावरी पाहणें। नाहीं येणें संसारा। ३९।

२११४. जाऊं नको जेथें तेथें। परी तुज मुक्तीचें आर्तें।
तुज मी सांगेन हित। देऊनि चित्त परियेसी। १।
शंभु अडसष्टी तीर्थांचें माहेर। सकळ सिद्धि ऋषीश्वर।
मध्यान्हकाळीं सुरवर। पंढरपूर ठाकती। २।
जाईं जाईं आलियारे। पांडुरंगीं राहें स्थिररे।
न लगती आणिक दैवतें रे। एक पुरे विठ्ठलची। ३।

तीर्थ क्षेत्र दैवतें। ऐसें नाहीं जेथें तेथें।
तिन्ही सर्वोत्तम जेथें। तें पैं क्षेत्र सांगेन। ४।
श्रीहरीच्या चोविस मूर्ति। विठ्ठल प्रेमदृष्टीं प्रीति।
सहस्र नामांवरती किर्ती। विठ्ठल दैवत जाणावें। ५।
रूद्रार्धांगी गौरी। जान्हवी असे शिरीं।
सर्वांग व्यापिनी भीमा सुंदरी। आले त्रिपुरारी ठाकोनी। ६।
कोटिजन्माचें पातक। नासे स्नान केलिया देख।
एवढें क्षेत्र अलौकिक। पांडुरंग भींवरा। ७।
काशीं त्यागिजे शरीर। हिंवे शिणलें केदार।
पाणी गोमतीचें क्षार। म्हणवोनि महिमा सम नाहीं। ८।
जन्म मरणावेगळें। वैकुंठ तुकिलें सगळें।
परि त्याहुनि आगळें। एक अक्षर जाणावें। ९।
गया भोंवुनि चौदापदी। तीं अनंतें वेणुनादीं।
काला केला गोविंदीं। हा दृष्टांत पहा पां। १०।
ज्याचेनि नांवें पिंडदान। त्यासी गयेसी गति जाण।
येथें करितां नाम स्मरण। सर्व पूर्वजां मुक्ति। ११।
कार्तिकीये आदित्यवारीं। जो पद्माळा स्नान करी।
त्यासी नाहीं येरझारी। नये पुढती संसारा। १२।
इंद्र येवढे परमेष्टी। तेथें मनुष्याच्या काय गोष्टी।
धन्य धन्य तो एक सृष्टीं। पंढरी दृष्टीं जो देखे। १३।
बरवें पुंडलीकें केलें। हें परब्रह्म रे अर्चिलें।
जगांत शांतवन केलें। परि नेटकें सर्वथा। १४।
तीर्थ सोपारें सधर। कष्ट न लगती अपार।
उपवासी निराहार। कीं क्षौर करणेंचि नलगे। १५।

येथें सुखें येणें जाणें । घेणें नलगे धरणें।
मनींचें मनोरथ पुरवणें । एके भेटीसाठीं । १६ ।
पूर्वजन्मीचा तापसी । तीर्थें केलीं पुण्यराशी ।
सहस्र शतें भोजनासी । देवां द्विजां भजिन्नला । १७ ।
शाळिग्रामाची पूजा करी। त्यासी प्रसन्न झाले हरि।
त्यासी दावितो पंढरी। पूर्व संस्कारी म्हणोनियां। १८ ।
जयासी नावडे पंढरी । तो पापिया दुराचारी ।
उपजोनियां संसारीं । येरझारीं शिणतो। १९ ।
त्यासी श्वान सूकर हांसती । म्हणती यासी कैसी पडली भ्रांती।
उपजोनियां मनुष्ययातीं । पंढरपूरपती नोळखे । २० ।
जो विन्मुख पंढरपुरा। त्याचा संग झणीं धरा।
मोडोनि सुकृताचा थारा । पाप शरीरासी तो गेला। २१ ।
जो पंढरीसी आर्तु। त्याची करा बरवी मातु।
अंतकाळीं पंढरीनाथु । यमपंथु चुकवील। २२ ।
बरवें समतुल्य वाळुवंट। वरी वैष्णव मिळाले घनदाट।
करिती हरिनामाचे बोभाट । वीर उद्भट विठ्ठलाचे । २३ ।
जे येथें प्रेमासी आतुर । ते चतुर्भुज होती नर ।
येवढें क्षेत्र पंढरपुर । महिमा थोर तिहीं लोकीं । २४ ।
अन्य क्षेत्रीं पाप कीजे। तें पुण्य क्षेत्रीं विनसिजे।
पुण्य क्षेत्रीं पाप कीजे । तें त्यागिजे पंढरीसी। २५ ।
पंढरीचें पातक । पंढरीसी नासे देख।
एवढें क्षेत्र अलौकिक। त्रिभुवनामाझारी । २६ ।
पैल विटेवरी सांवळा। विठोबा पहा पहा रे डोळां।
विघ्न घालोनि पायातळा । आणिक कळिकाळा दमेना । २७ ।

जप तप अनुष्ठान । नलगे जिवासी बंधन।
आणिक न करावें साधन । पहावे चरण विठोबाचे । २८ ।
देवा सांगे वसुंधरा । मी न भिये सप्तसागरा।
स्थावर जंगमादि सारा। नाहीं भार तयाचा । २९ ।
ज्यासी नावडे विठ्ठल वीरू। त्याचा मज भार थोरू।
त्यासी नरकीं होय थारू । तो असुर प्राणिया । ३० ।
ऐसा हा पंढरपुरपति । जिवंतु असतां देतो मुक्ति ।
मेलिया देतो ब्रह्मप्राप्ति । दोहींकडे सौरस । ३१ ।
येरां प्राणियां कष्ट थोर । परि तें न भरे उदर।
मेलिया यम किंकर । अष्टौप्रहर जाचिती। ३२ ।
ऐसा हा कैलासींचा राणा। गिरीजे स्कंदा सांगे खुणा।
तुम्ही आणिक मंत्र नेणां। या पांडुरंगावांचुनी। ३३ ।
विठ्ठल विठ्ठल म्हणतां । तुटती महापातकचळथा ।
विष्णुदास नामा विनवी संतां। सावधान व्हा जी म्हणतसे। ३४ ।

२११५. श्रोते म्हणती विष्णुदासा। या ब्रह्मांडींचा प्रळय कैसा।
पंढरीच्या भासा । नाश कीं नाहीं। १ ।
तंव नामा म्हणे सुदर्शनावरी । देवें रचिली पंढरी।
भक्तांसहित राज्य करी । रुक्मिणीवर । २ ।
तो परमात्मा गुणातीत। अपरोक्ष भक्तांसहित।
तेथें प्रळय हात जोडित। जयालागीं । ३ ।
जै ब्रह्मयाचें आयुष्य सरे। तै लया जाय चराचरें।
तै पंढरपूर मिळे । वस्तुमाजी । ४ ।
नामा म्हणे या खुणा। कळती संतजना।
इतर मायिक जना। नेणवती । ५ ।

२११६. कृत त्रेता द्वापार कली। ऐसा चौ युगांचा मेळीं।
तें महायुग शब्द आढळी। वेदांत शास्त्रीं। १
ऐसा ब्रह्मयाचा दिनांतर। तैसीच रात्र एक सहस्र।
तिसा दिवसांचा प्रखर। एक मास। २
ऐसे बारा मास। त्याचें एक वरूष।
शतभरी आयुष्य। ब्रह्मयाचें। ३
ऐसा ब्रह्मयाचा दिनांत। शत वरूषें गणीत।
ज्या प्रळयीं पोहत। मार्कंडेय उदकीं। ४
ऐसीं अठ्ठावीस युगें जाण। पंढरपुरासी झालीं पूर्ण।
जो कीं ब्रह्मयाचा दिन। प्रळय केला। ५
नामा म्हणे पंढरिची संख्या। सांगितली संत महंत लोकां।
लक्षुनि पादुका। विठोबाच्या। ६

२११७. आधीं रचिली पंढरी। मग वैकुंठ नगरी। १
जेव्हां नव्हतें चराचर। तैं होतें पंढरपुर। २
जेव्हां नव्हती गोदा गंगा। तेव्हां होती चंद्रभागा। ३
चंद्रभागेचे तटीं। धन्य पंढरी गोमटी। ४
नासिलीया भूमंडळ। उरे पंढरीमंडळ। ५
असे सुदर्शनावरी। म्हणुनि अविनाश पंढरी। ६
नामा म्हणे बा श्रीहरी। ते म्यां देखिली पंढरी। ७

२११८. महा मुक्ति क्षेत्र तीर्थांचें तारक। उपमेसी आणीक नाहीं दुजें। १
तें हें पंढरपुर प्रेमाचें भांडार। नामें निरंतर गर्जतसे। २
येवढें तीर्थ जवळी असतां पैं समर्थ। कोण भाग्यहत दैन्य भाकी। ध्रु०
जीवन्मुक्त ज्ञानी येथें पुंडलिकमुनि। बैसलासे ध्यानीं पर लक्षी। ३
योग्यांचे हृदयींचें निजध्यान नेटकें। तें जयाचेंनि सुखें वेडावलें। ४

पुण्यपावन भीमा दक्षिण वाहिनी । अमृत संजीवनी पुण्यराशी । ५ ।
आनंदरसकुपिका प्रत्यक्ष चंद्रभागा । दर्शनें न या गा गर्भवासा । ६ ।
स्वर्गीं मंदाकिनी लाजोनि राहिली । पाताळीं प्रवेशली भोगावती । ७ ।
सहस्रभाग भेंणें होउनि भागीरथी । सागरा मिळती झाली वेगीं । ८ ।
भक्तजन भाग्याची कीं सुख आरोग्याची । जें कां वैराग्याची जन्मभूमी । ९ ।
तेथें हरिखे निर्भर नामा संतांचे संगतीं । गीतीं गाय कीर्ति विठोबाची । १० ।

२११९. अवघें तीर्थ तीर्थरूप । परि तें विठ्ठल चरणीचें स्वरूप ।
विठ्ठल देखिलिया नि:पाप । जीवजंतु होताती । १ ।
एवढें क्षेत्र पांडुरंग । सर्वां तीर्थांमाजी अभंग ।
धरिलिया संतसंग । महादोष हरताती । २ ।
हरिकीर्तन करीं वेगीं । हेंचि उद्धरील जगालागीं ।
जें जें अनुसरलें पांडुरंगीं । तें तें गेलें वैकुंठा । ३ ।
नामा जपे सदा काळीं । रामकृष्ण नामावळी ।
विठ्ठल विठ्ठल हृदयकमळीं । जपतसे सर्वदा । ४ ।

२१२०. ऐका पंढरीचें महिमान । राउळ तितुकें प्रमाण ।
तेथील तृण आणि पाषाण । तेहि देव जाणावे । १ ।
ऐसी पंढरी मनीं जे ध्याती । त्यांसी तिहीं लोकीं गति ।
ते आणिका तीर्था जाती । तीर्थें वंदिती तयांसी । २ ।
वाराणसी चालिजे मासा । गोदावरी एक दिवसा ।
पंढरी पाऊल परियेसा । ऐसा ठसा नामाचा । ३ ।
शंकर सांगे ऋषीं जवळी । सकळ तीर्थें माध्यानकाळीं ।
येती पुंडलीकाजवळी । करिती अंघोळी वंदिती चरण । ४ ।
ऐसे तिर्थी पाप घडे । असत्य बोलतां जिव्हा झडे ।
नामा विनवी संतांपुढें । पंढरी पेठ न संडावी । ५ ।

२१२१. ऐसें तीर्थ कोणी दाखवा गोमटें। जेथें प्रत्यक्ष भेटे परब्रह्म। १
ऐसें क्षेत्र कोठे आहे त्रिभुवनीं। सकळां शिरोमणी चंद्रभागा। २
ऐसें तीर्थ कोणी दाखवावें। देखतांचि पावे सुख मन। ३
ऐसें तीर्थ कोणी दाखवा साजिरें। सदा प्रेमपुरें वोसंडत। ४
ऐसें तीर्थ कोणी दाखवा निर्मळ। परब्रह्म केवळ सकळां जीवां। ५
नामा म्हणे आम्हा दीनांचें माहेर। धन्य पंढरपुर गीतीं गातां। ६

२१२२. ऐसें तीर्थ कोणी दाखवा सुलभ। जेथें समारंभ हरिकथेचा। १
तें एक पंढरी विख्यात त्रिभुवनीं। सकळां शिरोमणी चंद्रभागा। २
ऐसें तीर्थ कोणी दाखवा सुखरूप। जेथें त्रिविध ताप हारपती। ३
ऐसें तीर्थ कोणीं दाखवा सुंदर। गरूड टकेभार विराजती। ४
ऐसें तीर्थ कोणीं दाखवा निर्मळ। जेथें नासे मळ दुष्टबुद्धि। ५
नामा म्हणे संतजनाचें माहेर। गातां मनोहर गोड वाटे। ६

२१२३. काय सांगूं तुझी करणी नारायणा। वेदपारायणा केशिराजा। १
पृथ्वीवरी तीर्थें आहेत अपार। परी पंढरिची सर एका नाहीं। २
जन्मोजन्मींचिया पातकां दरारा। चुके येरझारा एके खेपें। ३
ब्रह्मज्ञानेंवीण मोक्ष आहे भूतीं। वाचेसी ते घेती विठ्ठलनाम। ४
बेताळीसांसहित जातील वैकुंठा। नामा म्हणे भेटा विठ्ठलासी। ५

२१२४. ज्यासी विन्मुख संसार। तो करी मोक्षाचा विचार। १
आम्ही पंढरीचे लाठे। नवजो वैकुंठींचे वाटे। २
सांडोनि पंढरीची वारी। मोक्ष मागे तो भिकारी। ३
जन्मोजन्मींचा आळसी। तो मुक्तीतें अभिलाषी। ४
ताट ओगरिलें निकें। सांडोनि कोण जाय भीके। ५
जो कां नेणे नाम मोडी। तो मुक्तीतें चरफडी। ६
नामा म्हणे विष्णुदासां। झणीं भ्याल गर्भवासा। ७

२१२५. पाहातां देऊळाची पाठ। तीर्थें घडलीं तीनशें साठ । १ ।
स्नान करितां पद्माळे । उद्धरती सर्व कुळें । २ ।
सन्मुख पाहातां विठाई । त्यासी उपमा द्यावया नाहीं । ३ ।
ऐसा पंढरीचा महिमा। काय वर्णू म्हणे नामा। ४ ।

२१२६. अवघें हें पवित्र पांडुरंग क्षेत्र । सुखचि सर्वत्र भरलें असे। १ ।
अवघा हो विठ्ठल गीतीं गातां गोड। अवघें पुरवी कोड नामें एकें। २ ।
अवघें जे सांडोनि अनुसरले यातें। अवघें देतो त्यांतें आपुलें प्रेम। ३ ।
अवघी चित्तवृत्ति ठेविती याच्या पायीं । त्यातें अवघ्या बाहीं आलिंगितो। ४ ।
अवघें आपुलें मन दिले जिहीं यातें। असे त्या सांगातें मागें पुढें। ५ ।
अवघ्यासि अनुसरला अवघेंचि विसरला। अवघा नामा झाला सुखरूप। ६ ।

२१२७. पंढरीचे जन अवघे पावन। ज्या जवळी निधान पांडुरंग। १ ।
विठ्ठलनामें घेणें विठ्ठलनामें देणें । विठ्ठलनामें करणें सकळ काम। २ ।
विठ्ठलनामें क्रिया विठ्ठलनामें कर्म । हाचि प्रिय धर्म जया चित्ता। ३ ।
सभराभरित विठ्ठल मागें पुढें। जिकडे जाती तिकडे विठ्ठलचि। ४ ।
निरंतर गर्जती विठ्ठल पवाडे । पहाती निवाडे विठ्ठलरूप। ५ ।
विठ्ठलनाम सरतें विठ्ठलनाम पुरतें । विठ्ठल नाम ज्यातें भांडवल। ६ ।
विठ्ठलनामें करिती अवघा योग क्षेम। नित्य ज्यांचें प्रेम विठ्ठलनामीं। ७ ।
सदा हृदयीं भरित विठ्ठलाचें प्रेम। हर्षें विठ्ठलनाम गर्जताती। ८ ।
विठ्ठलनामीं गोडी धरोनी आवडी । विठ्ठलनामीं बुडी दिली जेणें। ९ ।
नामा म्हणे अवघें विठ्ठलचि झालें। विठ्ठलें दिधलें प्रेमसुख ।१०।

२१२८. धन्य पंढरीचे सकळही जन । जिहीं सख्य केलें जाण विठ्ठलपायीं। १ ।
विठ्ठल हा ध्यानीं विठ्ठल हा मनीं। विठ्ठल चिंतनीं रात्रंदिवस । २ ।
विठ्ठलेविण जया नगमे एक घडी । सर्वस्वें आवडी विठ्ठलाची। ३ ।

विठ्ठलची माता विठ्ठलचि पिता। भगिनी आणि भ्राता विठ्ठल ज्यांचा। ४ ।
विठ्ठलचि मित्र विठ्ठलचि पुत्र। विठ्ठल कुळगोत्र केला जिहीं। ५ ।
विठ्ठलचि क्रिया विठ्ठलचि कर्म। विठ्ठल सकळ धर्म कुळदैवत। ६ ।
गुज गौप्य जीवींचें विठ्ठला सांगावें। विठ्ठलें पुरवावें कोड त्यांचें। ७ ।
सर्वकाळ करणें विठ्ठलाचि कथा। विठ्ठल जडला चित्ता जयाचिया। ८ ।
विठ्ठल जागृतीं स्वप्नीं आणि सुषुप्तीं। अखंड वोथरती विठ्ठल विठ्ठल। ९ ।
ऐसा सर्वस्वेंसी विठ्ठल भजतां। सुख आलें हातां विठ्ठलाचें। १० ।
नामा म्हणे त्याचें चरणरेणु होऊन। झालो मी पावन म्हणे आतां। ११ ।

२१२९. वैकुंठीं पाहें तंव चतुर्भुज दिसे। परि सुंदर रूप तेथें नाहीं। १ ।
क्षिरसागरीं पाहें तों तेथें निद्रिस्त। परि सुंदर रूप तेथें नाहीं। २ ।
द्वारके पाहें तंव पाताळीं चरण। परि सुंदर रूप तेथें नाहीं। ३ ।
हृदयीं पाहें तंव अव्यक्तचि दिसे। परि सुंदर रूप तेथें नाहीं। ४ ।
नामा म्हणे ऐसा सर्व गुण संपूर्ण। पंढरीये उभा शोभतसे। ५ ।

२१३०. अंगाचि सेज की फणीची साति। सहस्रमुखे स्तुती करी शेष। १ ।
परि तुझे चरित्र तया नव्हे अकळित। तेथे माझे गीत कोण्हींकडे। २ ।
येता जाता देवा पाहे दृष्टीवरी। उभा असे दारी कर जोडुनि। ३ ।
तया गरुडा अकळ होसी किं गा देवा। तेथे माझा केवा कोण्हींकडे। ४ ।
लक्ष्मी थोरपण सांडूनि आपण। सेवी तुझे चरण अष्टौप्रहर। ५ ।
तियेसीही पूर्ण न लभे तुझी भेटि। तेथे माझी गोष्टी कोण्हींकडे। ६ ।
भुतभविष्यवर्तमान जाणे परमेष्टी। घडीता मोडीता सृष्टी न लगे वेळ। ७ ।
तोही गोकुळात न लभे तुझा अंत। तेथे मी पतित कोण्हींकडे। ८ ।
दिव्य चक्षू दृष्टी देउनि किरिटी। विश्वरूप भेटी केली तया। ९ ।
तोही तुज पाहाता जाला अलक्षु। तेथे हे चर्मचक्षु कोण्हींकडे। १० ।
मार्कंडेय भृगु लोमहर्षण अगस्ती। करीता तुझी स्तुती युगे गेली। ११ ।

ध्यानीही पाहाता न पवती योगी। तेथे मी भवरोगी कोण्हींकडे । १२ ।
ऐकोनि बोलणे केशवराज खुणे म्हणे। माझ्या नामस्मरणें तरसी नाम्या। १३ ।
जाई रे माझे नाम हृदयी धरुनी प्रेम । हेची तुज वर्म सांगितले नामया । १४ ।

२१३१. सनकादिक तुझ्या गोंधळासी येसी मनोरथ पुरविसी त्याचा। १ ।
दक्षणचरणी तोडरु गर्जे नामचरणी वाजे बाकी। २ ।
सकळही तीर्थे राहिली तेथे विश्रांति तये विषयी।
जानुजंघेवरी पीतांबरे मालगवी । पाहाता भक्त जाले सुखी ।
हे रूप देखोनी मदन आला पोटी । नामा म्हणे लागो दृष्टी। ३ ।

२१३२. तो पा गगनाचा गाभा। १ ।
चित्पदक चांगले। जिवे मोती देती ढाल। २ ।
मन चंदनाचि उटि । दृढ कस्तुरि ललाटी। ३ ।
अंतकाली ते पंढरि। नामदेव उभा हरि। ४ ।

२१३३. त्रिभुवनामाजी सुंदर। भुवती मुक्तीदायक पंढरपूर । १ ।
माझ्या विठोबाचे नाम बरवे रूप बरवे । आवडी घेतली माझी जीवे । ध्रु० ।
विटेवरी उभा नीट समचरणी । साजरे रूप ते म्या पाहिले नयनी ।
नामा म्हणे सर्व हा माझीया मनी । ते रूप आसनी भोजनी शयनी। ३ ।

२१३४. तापत्रये तापले शरीर मोडलें। वासना भांडिले मन माझे। १ ।
केशवा वेगळे न देखें मी सुख। पाहे तुझे मुख वेळोवेळा। २ ।
प्रेमाची साऊली पाहीन पंढरी। जाऊ महाद्वारी लोटांगणी। ३ ।
नामा म्हणे आम्हां शीणभाग कैचा। अनंत जन्माचा हरेल सर्व। ४ ।

२१३५. क्षणभरी मज न पडे विसर। तुज वारंवार नको देवा।
केशवा वेगळे न देखें मी सुख । पाहे तुझे मुख वेळोवेळा ।
प्रेमाची साऊली पाहीन पंढरी। जाऊ महाद्वारी लोटांगणी।

पुरे तुझा संग बोलू पुढे काय। नामा म्हणे पाय चुकऊ नको।
गगनी गरुडाचें वरिले। कैसा धावताहे हरिखे। १ ।
दवडा दवडी हरी धावता। ना भी नामया म्हणता। २ ।
यशवंत द्वारका राजा। नामा म्हणे स्वामी माझा। ३ ।

२१३६. नको तीर्थाटण पुराण श्रवण। नको ब्रह्मज्ञान शास्त्र बोधु। १ ।
अहर्निशी नाम जपा श्रीरामाचे। होईल दैवाचे शिरोमणी। २ ।
वर्णाश्रम धर्म नको आचरण। नको व्रतदान तपे काही। ३ ।
नको ध्यान स्थिती भावेवीण बोजा। नको देवपूजा एकनिष्ठ। ४ ।
नामा म्हणे नाम विठोबाचे गाता। ब्रह्म सायोज्यता आनायासे। ५ ।

२१३७. चारी वेद तुझ्या नांदती नगरीं। तेथें मी भिकारी काय वानूं। १ ।
वर्णितां पार नेणे चतुरानन। तेथें मी अज्ञान काय जाणें। २ ।
अंगलग सेवक शेषाच्या सारिखा। तेथें माझा लेखा कोणीकडे। ३ ।
कैलासींचा राणा करितसे ध्यान। तेथें भ्रांत मन कोठें रिघे। ४ ।
इंद्रासहित देव जेथें ओळंगणें। तेथें दास्य करणें घडे कांहीं। ५ ।
नामा म्हणे केशवा काय म्यां करावें। तुझे पायीं रहावें कैशापरी। ६ ।

२१३८. वेदां नकळे पार श्रुतीं अगोचर। उपनिषदां सार नकळेचि। १ ।
तो हरि गोकुळीं वसुदेवा कुळीं। यशोदेजवळी बाळकृष्ण। २ ।
ब्रह्मादिक वंदिती शिवादिक ध्याती। शास्त्रांसी तों गति न कळेचि। ३ ।
योग्यांचें चिंतन मुनींचे अंजन। शेषादिकां ध्यान सदा ज्याचें। ४ ।
पुराणें भागलीं आचारे श्रमलीं। बोलतां राहिलीं साधुवृंदें। ५ ।
नामा म्हणे तो हा विठ्ठल पंढरी। नाम मात्रें तारी सकळांसी। ६ ।

२१३९. सहस्र तोंडांचा तोहि भागियेला। अंत नाहीं ज्याला गुणालागीं। १ ।
तेथें मी पामर काय बोलूं वाणी। तुझी कीर्ति जनीं काय कैसी। २ ।
यथामति कांहीं बोलियलों बोल। तोचि हा विठ्ठल नामा म्हणे। ३ ।

२१४०. अगणित गुण वर्णिता पुराणें । पंढरीचे राणे ख्याती जगीं । १ ।
अलक्ष भेटी लक्षिताची नाहीं । पुंडलिकें कांहीं तप केलें । २ ।
युगें गेलीं अठ्ठावीस ते अझुनी । उभा चक्रपाणी राहिलासी । ३ ।
वेद म्हणती नेति पुराणें तें किती । भांबावल्या मती म्हणे नामा । ४ ।

२१४१. फेडूनि पीतांबर उभा दिगंबर । कटीं ठेवुनि कर वाळवंटीं । १ ।
मोतियांचे हार सांडुनि रत्नकीळा । तुळशीच्या माळा गळां घाली । २ ।
पर्यंक शयन शेषाचें आसन । सांडूनि निधान उभा विटे । ३ ।
सांडुनियां भक्त सनकादिकीं प्रेमा । कलियुगीं नामा आवडला । ४ ।

२१४२. वैकुंठ तें घर । सांडुनियां निरंतर । १ ।
तो हा पुंडलिका द्वारीं । उभा कर कटावरी । २ ।
क्षीरसागरींची मूर्ती । तो हा रूक्मिणीचा पती । ३ ।
नये योगियांचे ध्यानीं । छंदें नाचतो कीर्तनीं । ४ ।
नामा म्हणे आला । सवें परिवार आणिला । ५ ।

२१४३. सत्यसंकल्पाचा कर्ता जो विश्वाचा । अनाथ जीवांचा मायबाप । १ ।
पुंडलिकें तया आणिलें रंगणीं । कटावरी पाणि ठेवूनियां । २ ।
अणुरेणुमाजि व्यापूनि राहिला । अनंतत्व जाहला एकलाचि । ३ ।
नामा म्हणे वेद त्यालागीं बोभाय । जोडोनियां पाय उभा ठाके । ४ ।

२१४४. विठ्ठल कानडें बोलूं जाणे । त्याची भाषा पुंडलीक नेणे । १ ।
युगें अठ्ठावीस झालीं । दोघां नाहीं बोला बोली । २ ।
कर ठेवुनि कटावरी । उभा भिंवरेच्या तिरीं । ३ ।
नामा म्हणे स्वामी माझा । उभा भक्तांचिया काजा । ४ ।

२१४५. तुझिया सत्तेनें वेदांसी बोलणें । सूर्यासीं चालणें तुझिया बळें । १ ।
ऐसा तूं समर्थ ब्रह्मांडाचा धनी । वर्म हें जाणुनि शरण आलों । २ ।

मेघांनीं वर्षावें पर्वतीं बैसावें। वायूनें विचरावे सत्ते तुझे। ३ ।
नामा म्हणे कांहीं न हाले साचार। प्रभु तूं निर्धार पांडुरंगा। ४ ।

२१४६. अच्युता अनंता श्रीधरा माधवा। देवाआदिदेवा पांडुरंगा। १ ।
कृष्णा विष्णु हरि गोविंदा वामना। तूंचि नारायणा नामधारी। २ ।
मुकुंदा मुरारी प्रद्युम्ना केशवा। नाम सदाशिवा शांतरूपा। ३ ।
रूपातीत हरी दाखवीं सगुण। निरंतर ध्यान करी नामा। ४ ।

२१४७. पंढरीचा देव तत्सत् चित् अद्वय। तोचि बापमाय पांडुरंग। १ ।
सगुण निर्गुण दावि प्रकार। दाही अवतार निमित्तासी। २ ।
ऐसा माझा स्वामी समर्थ गोविंद। निरंतर छंद हरिनामीं। ३ ।
नामा म्हणे कांहीं न धरी लाज। भाविकांसी गुज कानीं सांगे। ४ ।

२१४८. हरि भोळा हरि भोळा। आम्हीं डोळां पाहिला। १ ।
हरि श्रेष्ट हरि श्रेष्ट। आम्हां कष्ट नाहीं ते। २ ।
हरि उदार हरि उदार। आम्हां धीर होईना। ३ ।
नामा म्हणे हरि दाता। आम्हां दासां रक्षितो। ४ ।

२१४९. आशा तृष्णा माया नाहीं लाथाडिल्या। म्हणावा तो भला कासयानें। १ ।
अमृत सेवितां मृत्यु पळे दुरी। सुख होय तरीं तेंचि नाम। २ ।
तेव्हां कोणी तरी धरावा सत्संग। होय पांडुरंग प्राप्ति सर्वा। ३ ।
अविश्वासी नर सर्वस्व पतिता। तारिसी अनंता म्हणे नामा। ४ ।

२१५०. श्रीधरा अनंता गोविंदा केशवा। मुकुंदा माधवा नारायणा। १ ।
देवकीतनया गोपिकारमणा। भक्त उद्धारणा केशिराजा। २ ।
मकरकुंडले श्रवणीं शोभती। येकावळी दिप्ती सृष्टि लोपे। ३ ।
नामा म्हणे तुझा न कळेची पार। भजती निरंतर भक्तजन। ४ ।

२१५१. अनंत हे कळा अनंत हे लीळा। अनंत जयाला वेद गाती। १ ।
तोचि पांडुरंग पंढरीचा राजा। धणी झाला वोजा भावबळें। २ ।
अनंत जयाच्या सेवा वोजावणी। नामरूप गुणीं नामातीत। ३ ।
नामा म्हणे अंत असेना जो कांहीं। सांपडतो पाहीं पंढरीये। ४ ।

२१५२. पुंडलिकाचे भेटीं भींवरेचे तटीं। परब्रह्म उभें वाळुवंटीं गे माये। १ ।
उभा विटेवरी कर कटावरी। उभा भीमातीरीं जगजेठी गे माये। २ ।
विठ्ठल कान्हा चरणीं वांकी तोडर। कासे पीतांबर पदकलीळा मनोहर गे माये। ३ ।
कान्हा विठ्ठल कान्हा प्रसन्नवदन थोर। जो आथी करूणाकर हरि नामया दातार। ४ ।

२१५३. खोळ बुंथीचा तो देवकीनंदन। उभा तो गे बाई। १ ।
नंदनंदन संताचें जीवन। उभा तो गे बाई। २ ।
कामिनी मनोहर नामया दातार। उभा तो गे बाई। ३ ।

२१५४. दोन्ही हात ठेवूनि कडवा। उभा भिवरेच्या थडवा। १ ।
हरि बरवया बरवया। विठोबा पंढरीच्या राया। २ ।
नामा म्हणे धांवा। देव आले याचि गावा। ३ ।

२१५५. पंढरी हे क्षेत्र पावन पवित्र। महिमा विचित्र त्रिभुवनीं। १ ।
पाहिलिया क्षणीं नासती पातकें। ऐसियासी तुके दुजें कोण। २ ।
तृण पक्षि सर्व झाले ऋषि देव। पहाती वैभव पंढरीचें। ३ ।
भूमि ते राहिली विष्णु चक्रावरी। वैकुंठिंची परी सर्व येथें। ४ ।
टाळ नृत्य घोष पताकांचे भार। गर्जे भीमातीर सर्वकाळ। ५ ।
पुंडलिकासाठीं ठाके केशिराज। भेटीनें सायुज्य त्यास देती। ६ ।
स्नानें उद्धरती दर्शनें प्रशस्तीं। वाचे नाम कीर्ति विठोबाची। ७ ।
नामा म्हणे लाभ थोर हा जोडतो। पंढरिसी येतो प्राणी त्यासी। ८ ।

२१५६. जगीं पेठा जाण असती अनेगा। अति सुरंगा वाखाणिती। १।
जंव तूं न देखसी पेठ द्वारकेची। श्रीरंगरायाची राजधानी। २।
द्वारकेची पेठ येथें स्वरूप चोख। बरवी वरवंट शोभत असे। ३।
तैसेंचि पंढरीयें सोपें बहु ठाण। संत सुलक्षण जाणताती। ४।
तयाचे दर्शनें लाभ कोटी गुणें झाला। भवसिंधु आटला हेळामात्रें। ५।
ऐसी पेठ निर्मिली देवें ही पंढरी। पुंडलीक द्वारीं उभा असे। ६।
या पेठेचा शेट्या पुंडलीक भक्त। नामा शरणागत केशवासी। ७।

२१५७. उदंड देखिली उदंड ऐकिली। उदंड वर्णिली क्षेत्र महिमा। १।
पंढरीसारिखे क्षेत्र नाही कोठे। प्रत्यक्ष वैकुंठ दाखविले। २।
ऐशी चंद्रभागा ऐसे भीमातीर। ऐसा विटेवर देव कोठे। ३।
ऐसा पुंडलिक ऐसे वाळवंट। ऐसा पांडुरंग आहे कोठे। ४।
ऐसे हरिदास ऐसा प्रेमरस। ऐसा नामघोष आहे कोठे। ५।
नामा म्हणे आम्हा अनाथाकारणे। पंढरी निर्माण केली देवे। ६।

२१५८. अच्युता अनंता गोविंदा। अरे मेघ:शामा तूं आत्मया रामा रे। १।
आत्मया तूं रामा रे। म्हणा म्हणा गोविंद नामा रे। २।
ऐसें तुझें ध्यान आम्हां रे। नामयाचा स्वामी पंढरीराणा रे। ३।

२१५९. पंढरीचें सुख आनंदें गर्जती। ध्यातसे पार्वती अखंडित। १।
भीमातीरीं उभा सखा पांडुरंग। देई अंगसंग अखंडित। २।
उशीर झाला काय कामकाजा। यावें अधोक्षजा अनिरूद्धा। ३।
नामा म्हणे पाहा पंढरीमाझारी। केशीराज तारी एकसरा। ४।

२१६०. निंबलोण करूं पंढरीच्या सुखा। आणिक पुंडलीका मायबापा। १।
पाहतां भूमंडळीं नाहीं आणिक। पांडुरंग क्षेत्रा वांचूनियां। २।
अणिमादी सिद्धि भक्तांचिये द्वारीं। होउनि कामारि वोळंगती। ३।
परलोकींचे येती परतोनी मागुते। सर्व सुख येथें भोगावया। ४।

मुक्तिपद कोणी नेघे फुकासाठीं । हिंडे वाळवंटीं दीनरूप । ५ ।
भक्तांचिया पायां पडतो पुढतो पुढती । मज करा सांगाती मोक्ष म्हणे । ६ ।
सत्य लोकीं जया सुखाची शिराणी । तें आम्हां अनुदिनीं प्रत्यक्ष दिसे । ७ ।
बंदी जन नामा उभा महाद्वारीं । कीर्ति चराचरीं वर्णितसे । ८ ।

२१६१. पंढरीचें सुख पाहतां एक घडी । वास कल्प कोडी वैकुंठींचा । १ ।
आणितां अनुमाना न पवे सरी । महिमा न कळे थोरी सहस्रमुखा । २ ।
हें सुख सुरवरां स्वप्नीं नाही दृष्टीं । जैसें वाळवंटीं तुम्हां आम्हां । ३ ।
धन्य चंद्रभागा पुण्य सरोवर । धन्य भीमातीर पुण्य भूमी । ४ ।
धन्य नरनारी गर्जती हरिनामें । ऐकोनि प्रेमें डोले शूळपाणी । ५ ।
धन्य वेणुनाद धन्य वृंदावन । धन्य तें महिमान क्षेत्रवासी । ६ ।
धन्य पंचक्रोशी धन्य आसपासी । दुमदुमी अहर्निशीं नामघोष । ७ ।
धन्य पशु पक्षि कीटक आणि भृंग । जयां अंगसंग पांडुरंगीं । ८ ।
धन्य ते तरूवर अवघे सान थोर । अवतरले अमर गुप्तरूपें । ९ ।
धन्य ते संसारीं वर्तती जीवन्मुक्त । जया आर्त असे पांडुरंगीं । १० ।
धन्य त्याचा वंश ज्या नामीं विश्वास । धन्य विष्णुदास नामा तेथें । ११ ।

२१६२. आम्हीं स्वर्गसुख मानूं जैसा ओक । देखोनियां सुख पंढरीचें । १ ।
नलगे वैकुंठ न वांछूं कैलास । सर्वस्वाची आस देवा पायीं । २ ।
नलगे संतति आणि धन मान । एक असे ध्यान विठोबाचें । ३ ।
सत्य कीं मायिक आमुचें बोलणें । तुझी तुज आण सांग हरि । ४ ।
जीवभाव आम्ही सांडूं ओंवाळूनी । नामा लोटांगणीं महाद्वारीं । ५ ।

श्रीक्षेत्र पंढरीस पायी वारी सोहळा अभंग

२१६३. संसार बंधन केलें जेणें शून्य । तयासी अनन्य शरण रिघा । १ ।
मायबाप सखा विठ्ठल विसांवा । त्याचे पायीं ठेवा सदा मन । २ ।

निजबोधरूप तोचि ज्ञानदिप। आनंदस्वरूप बाप माझा। ३
नामा म्हणे त्याच्या संगतीचा वारा। पावे पैल पारा हेळामात्रें। ४

२१६४. तुम्ही आम्ही जाऊं चला। भेटूं जीवलगा विठ्ठला। १
विठो सांपडला फुका। जो दुर्लभ तिहीं लोकां। २
वेदपुराणासी वाड। तो हा भाविकांसी भीड। ३
नामा म्हणे वंदूं चरण। कांही पुसूं जिवींची खूण। ४

२१६५. पैल दक्षिणेचा वारा। येतां देखिले सामोरा। १
चला चला पंढरपुरा। विठोबारायाच्या नगरा। २
पायी संतांच्या लागत। पाचारितो पंढरिनाथ। ३
नामा म्हणे वेग करा। विठ्ठल भक्तांचा सोइरा। ४

२१६६. अभिमानें लोक जाती वाराणसी। आमुची मिरासी पंढरीये। १
तीर्थ व्रत नेम मज केशिराजा। पंढरीचा राजा वोळगावा। २
पाउला पाउलीं चालती मारग। उभा पांडुरंग मागें पुढें। ३
नामा म्हणे मज पंढरीं विसांवा। दर्शन केशवा पुरे मज। ४

२१६७. पैल ते पंढरी पैल ते पंढरी। पांढरीवरी काळी वसविली। १
सोंवळें हें ब्रह्म सुनिळ हें ब्रह्म। विद्युल्लता ब्रह्म पाहूं चला। २
नामा म्हणे माझा विठ्ठल हा डोळा। अर्धमात्रे जवळां पाहूं चला। ३

२१६८. उठाउठी जावों पंढरीस राहों। आनंदें क्षेत्र पाहों विठ्ठलाचें। १
नाम वदनीं घ्यावो चरण हृदयीं ध्यावो। रूप डोळां पाहों विठ्ठलाचें। २
जीवें भेटी घेवों आनंदभावें गावों। प्रेमसुख घेवों म्हणे नामा। ३

२१६९. पांडुरंगाचें नाम बरवें। आवडी घेतली माझ्या जीवें। १
कैसा देहुडा पाउलीं उभा। वेणुनादीं गोपाळ वेणु वाहे। २
आंगीं चंदन चर्चित माळा गळां। भाळीं शोभताहे कस्तुरीचा टिळा। ३
नामा म्हणे धन्य धन्य जिणें। एकवेळा पंढरी पाहणें। ४

२१७०. जाऊं म्हणतां पंढरी। यम थोर चिंता करी। १।
धरितां पंढरीची वाट। पापें पळालीं कपाट। २।
कळस देखतां नयनीं। होय पातकांची धुणी। ३।
घेतां विठोबाची भेटी। दोष जाती उठाउठी। ४।
करितां चंद्रभागे स्नान। सर्व पापा घडे हान। ५।
पुंडलीका झाली भेटी। पूर्वज उद्धरिले वैकुंठी। ६।
नामा म्हणे रे केशवा। आम्ही करूं तुझी सेवा। ७।

२१७१. जंबु या द्वीपामाजी एक पंढरपुरगांव गा।
धर्माचें नगर देखा विठो पाटील त्याचें नांव गा।
चला जाऊं तया ठाया कांहीं भोजन मागाया गा। १।
विठोबाचा धर्म जागो। त्याचे चरणीं लक्ष लागो गा। ध्रु०।
ज्याशी नाहीं पंख पाय तेणें करावें तें काय गा।
चित्ती धरोनि दृढ भाव पंढरपुरासी जावे गा।
इच्छिलें फळ देतो यासी नवलाव तें काय गा। २।
सुदामा ब्राह्मण दु:खें दारिद्रें पीडिला गा।
मुष्टि पोहे घेऊनियां त्याचे भेटीसी गेला गा।
शुद्ध भाव देखोनियां गांव सोनियाचा दिला गा। ३।
गण आणि गोत्रज सर्व हांसताती मज गा।
गेलें याचें मनुष्यपण येणें सांडियेली लाज गा।
विनवीतो शिंपी नामा संत चरणींचा रज गा। ४।

२१७२. सुखालागीं करिसी तळमळ। तरी तूं पंढरिसी जाय एक वेळ। १।
मग तूं अवघाची सुखरूप होसी। जन्मोंजन्मींचे दु:ख विसरसी। २।
चंद्रभागे करितां एक स्नान। तुझे दोष पळती रानोरान। ३।
लोटांगण घालीता महाद्वारीं। कान धरोनि नाचता गरूडपारीं। ४।
नामा म्हणे उपमा काय द्यावी। माझ्या विठोबाची अलाबला घ्यावी। ५।

२१७३. पैल गोपाळ सांवळा। कांसे मिरवी सोनसळा। १।
पैल उभा तो श्रीहरी। शंख चक्र शोभे करीं। २।
नामा म्हणे स्वामी माझा। विठो पंढरीचा राजा। ३।

२१७४. सुखाचा सोहळा वाटतसे जीवा। भेटणें केशवालागीं आजी। १।
पाऊलां पाऊलीं याचिया वाटे। पताकांचे थाट दिसताती। २।
पैल तो कळसु पाहें पां साजणी। नामघोष कानीं पडतसे। ३।
नामा म्हणे नामीं पारणें जो करी। तयासि श्रीहरी उपेक्षीना। ४।

२१७५. अनंत तीर्थांचें माहेर। अनंत रूपांचें हे सार।
अनंती अनंत अपार। तो हा कटीं कर विटे उभा। १।
धन्य धन्य पांडुरंग। सकळ दोषां होय भंग।
पूर्वज उद्धरती सांग। पंढरपुर देखिलिया। २।
निरा भिवरां पडतां दृष्टी। स्नान करितां शुद्ध सृष्टि।
अंतीं वास त्या वैकुंठी। ऐसें परमेष्टि बोलिला। ३।
तेथें एक शीत दिधल्या अन्न। कोटी कुळांचें होय उद्धरण।
कोटि याग केले पूर्ण। ऐसें महिमान ये तीर्थीचें। ४।
नामा म्हणे धन्य जन्म। जे धरिती पंढरीचा नेम।
तयां अंतीं पुरूषोत्तम। जीवें भावे न विसंबे। ५।

२१७६. माझें कुळींचें दैवत। बाप माझा पंढरीनाथ। १।
पंढरीसी जाऊं चला। भेटुं रखुमाई विठ्ठला। २।
पुंडलिकें बरवें केलें। कैसें भक्तीनें गोविलें। ३।
नामा म्हणे नीट। पायीं जडलीसे वीट। ४।

२१७७. यारे नाचों प्रेमानंदें। विठ्ठल नामाचिया छंदें। १।
जाऊं म्हणती पंढरि वाटे। कळिकाळा भय वाटे। २।

चंद्रभागे घडलें स्नान। यमलोकीं पडली हान। ३ ।
झाली पुंडलिका भेटी। पूर्वज आनंदले वैकुंठीं। ४ ।
राउळासी जातां। झाली जीवाचि मुक्तता। ५ ।
विष्णुदास नामा म्हणे। आतां नाहीं येणें जाणें। ६ ।

२१७८. पंढरी सांडुनि जासी आणिका तीर्था। लाज तुझ्या चित्ता कैसी नये। १ ।
त्रिभुवनिचीं तीर्थें झालीं तीं मळीण। व्हावया पावन आलीं येथें। २ ।
एवढा ब्रह्मानंद कैंचा आणिका ठायीं। जो या आहे पायीं विठोबाच्या। ३ ।
काळ मृत्यु दोन्ही घालोनि पायांतळीं। वाजविल्या टाळी कीर्तनसंगें। ४ ।
नित्य नवी दिवाळी सुखाचा सोहळा। भोगिजे अवलीळा संतसंगें। ५ ।
धर्म अर्थ काम मोक्ष मुक्ति चारी। देतो हा मुरारी नामें एका। ६ ।
नामा म्हणे चला जाऊं पंढरिये। पाहूं बापमाये पांडुरंग। ७ ।

श्री क्षेत्र पंढरीचे वारीचे महिमान व एकादशी व्रताचे महिमान

२१७९. संपदा सोहोळा नावडे मनाला। छंद हा लागला पंढरीचा। १ ।
जावें पंढरीसी आवडे मनासी। कधीं एकादशी आषाढी हे। २ ।
आषाढी कार्तिकी कधीं ये म्हणोनि। जातिया लागोनि पुसतसे। ३ ।
नामा म्हणे ऐसें आर्त ज्याचे मनीं। त्याची चक्रपाणि वाट पाहे। ४ ।

२१८०. जागारे गोपाळांनो रामनामीं जागा। कळीकाळ आंकना महादोष जाती भंगा। १ ।
सहस्रदळ समान अनुहात ध्वनी उठी। नामाचेनि बळें पातकें रिघालीं कपाटीं। २ ।
दशमी एक व्रत करा दिंडी दरुशन। एकादशी उपवास तुम्ही जागा जागरण। ३ ।
द्वादशी साधन कोटीकुळें उद्धरती। नामा म्हणे केशव ठाव देईल वैकुंठीं। ४ ।

२१८१. पंढरीच्या सुखा अंत पार नाहीं लेखा। शेषा सहस्रमुखा न वर्णवेचि। १ ।
पंढरीच्या सुखा तोचि अधिकारी। जन्मोंजन्मीं वारी घडली तया। २ ।

पंढरीस जातां प्रेम उचंबळत। आनंदें गर्जत नामघोष। ३ ।
विश्वमूर्ति विठो विश्वंभर देखे। विसरला दुःखें देहभाव। ४ ।
नामा म्हणे त्याचा होईन चरणरज । नुपेक्षील मज पांडुरंग। ५ ।

२१८२. आषाढी कार्तिकी हेचि आम्हां सुगी। शोभा पांडुरंगीं घनवटे। १ ।
संतांचीं दर्शनें हेंचि पीक जाण। देतां आलिंगन देह निवे। २ ।
देह निवे किती नवल सांगावें। जीवासी दुणावे ब्रह्मानंद। ३ ।
नामा म्हणे यासी मूळ पांडुरंग। त्याचेनि अव्यंग सुख आम्हां। ४ ।

२१८३. विठ्ठलाचें नाम जे माउलिचे ओंठीं। विठो तिचे पोटीं गर्भवासी। १ ।
जयाचिये कुळीं पंढरीची वारी। विठो त्याचे घरीं बाळलीळा। २ ।
नामा म्हणे जिव्हे काढीन मी रवा। असत्य केशवा चंदन वचन होतां। ३ ।

२१८४. पंढरीची वारी जयाचिये कुळीं। त्याची पायधुळी लागो मज। १ ।
तेणें त्रिभुवनीं होईन सरता। नलगे पुरूषार्था मुक्तिचारी। २ ।
नामाची आवडी प्रेमाचा जिव्हाळा। क्षण जिवावेगळा न करी त्यासी। ३ ।
नामा म्हणे माझा सोयरा जिवलग। सदा पांडुरंग तयाजवळी। ४ ।

२१८५. काय पुण्य केलें इहीं जीव जनीं। पंढरी नयनीं देखियेली। १ ।
अनंता जन्मांचें हेंचि प्रायश्चित्त। वाचे जपे नित्य रामनाम। २ ।
कोटी कुळें केलीं क्षणेंचि पावन। केल्या एक स्नान चंद्रभागे। ३ ।
शोक मोह ताप विध्वंसिला हेळां। अवलोकितां डोळां पांडुरंग। ४ ।
महा पापराशी तिहीं केल्या होळी। वाजविल्या टाळी विठ्ठलनामे। ५ ।
नामा म्हणे धन्य धन्य ते संसारीं। चालविती वारी पंढरीची। ६ ।

२१८६. जें जें पुण्य हरिनाम गजरीं। त्याचे वांटेकरी दोघेजण। १ ।
सावधान श्रोता आणि प्रेमळ वक्ता। जो भजे अनंता निर्विकल्प। २ ।
तेणें सुखें वाढे नित्य नवें। जाणती अनुभवें संतजन। ३ ।

हातीं सुदर्शन आनंदें किर्तनीं। उभा चक्रपाणि मागें पुढे। ४।
प्रीतीच्या वोरसें अभयदान देत। हृदयीं आलिंगित आपुल्या दासां। ५।
धर्म अर्थ काम मोक्ष आणि मुक्ति। टाकोनियां येती विश्रांतीसी। ६।
करूनी किर्तनाचा घोष मनी धरूनी आस। पाहतसे वास पंढरीची। ७।
नामा म्हणे धन्य धन्य ते संसारीं। न सांडिती वारी पंढरीची। ८।

२१८७. पंढरिची वारी करील जो कोणी। त्याच्या चक्रपाणि मागें पुढें। १।
लोखंड असतां सोनें झालें कैसें। समागम मिषें गुणें त्याच्या। २।
तैसें एक वेळ करीं मायबापा। चुकवीं या खेपा चौऱ्यांशींच्या। ३।
नामा म्हणे असो प्रारब्ध सरे। होई कृपण निकुरे चरणाचे। ४।

२१८८. करंटें कपाळ नाम नये वाचे। सदैव दैवाचें प्रेम नामीं। १।
जोडियेली जोडी हुंडारि दुरी। नावडे पंढरी तया जना। २।
आपण नवजे दुजिया जावों नेदी। ऐसा तो कुबुद्धि नागवितो। ३।
नामा म्हणे नाम गर्जे वारकरी। वैकुंठ पंढरी देशोदेशीं। ४।

२१८९. एक एकादशी होय पंढरीसी। सुकृताच्या रासी ब्रह्मानेणे। १।
चंद्रभागेतीरीं चतुर्भुज नरनारी। विठ्ठल कैवारी उभा असे। २।
परतुन येथें न येसी मागुता। आणिकां सर्वथा ऐसें नाहीं। ३।
क्षीरसागरींचें जिव्हार वैकुंठीचें सार। पुंडलिकें उपकार केला लोकां। ४।
नामा म्हणे आम्हां थोर लाभ झाला। तापत्रय गेला पांडुरंगा। ५।

२१९०. एकी एकादशी करितां काय वेंचे। उपवासी राहतां काय वेंचे। १।
एक तुळसीदळ वाहतां काय वेंचे। माउलीं वंदितां काय वेंचे। २।
तुज जागरणा जातां काय वेंचे। हरिहरि म्हणतां काय वेंचे। ३।
संतसमागमा जातां काय वेंचे। चरणरज वंदितां काय वेंचे। ४।
एक दंडवत करितां काय वेंचे। अपराधी म्हणवितां काय वेंचे। ५।

एक प्रदक्षिणा करितां काय वेंचे। तीर्थयात्रेसी जातां काय वेंचे। ६ ।
ऐसी निमोली भक्ति कां न करिसी निदैंवा। नामा म्हणे केशवा अनुसरे पां। ७ ।

२१९१. एकादशी दिनीं खाईल जो अन्न। सूकर होऊनि येईल जन्मा। १ ।
एकादशीं दिनीं करील जो भोग। त्यासी माता संग घडतसे। २ ।
एकदशी दिनीं खेळेल सोंगटी। काळ हाणील खुंटी गुदस्थानीं। ३ ।
रजस्त्री शोणीत सेविल्या समान। तांबुल चर्वण करील जो। ४ ।
नामा म्हणे नाहीं माझ्याकडे दोष। पुराणीं हें व्यासवाक्य आहे। ५ ।

द्वादशीला देवांना भोजनाचे निमंत्रण देणेचा अभंग

२१९२. उठोनि प्रात:काळीं अक्षता कचोळी। नित्य वोळावोळी राऊळासी। १ ।
अहो जी दातारा विनंति अवधारा। तुम्ही यावें घरा भोजनासी। २ ।
रखुमाई माते तुम्ही यावें तेथें। सामोग्री सांगातें चालवावी। ३ ।
सडासंमार्जन हें माझें करणें। उदक भरीन सुगंधेसी। ४ ।
शेषपत्रावळी काढीन उष्टावळी। नित्य वेळोवेळीं हेचि काम। ५ ।
नामा म्हणे देवा तुमचे तुम्ही जेवा। प्रसाद तो द्यावा सेवकासी। ६ ।

आरती

२१९३. प्रेम सप्रेम आरती। गोविंदातें ओंवाळिती। १ ।
धन्य धन्य ते लोचन। नित्य करिती अवलोकन। २ ।
बाळा प्रौढा आणि मुग्धा। ओंवाळीती परमानंदा। ३ ।
नामा म्हणे केशवासी। देखुनी राहिलो ताटस्थ। ४ ।

श्री विठ्ठलाची आरती

२१९४. युगें अठ्ठाविसे विटेवरी उभा। वामांगीं रखुमाई दिसे दिव्य शोभा।
पुंडलिका भेटी परब्रह्म आलें गा। चरणीं वाहे भीमा उद्धरी जगा। १ ।

जयदेव जयदेव जय पांडुरंगा। रखुमाई वल्लभा।
राहीच्या वल्लभा। पावें जीवलगा। ध्रु०।
तुळसी माळा गळां कर ठेवुनि कटीं। कांसे पीतांबर कस्तुरी लल्लाटीं।
देव सुरवर नित्य येती भेटी। गरुड हनुमंत पुढें उभे राहती। २।
आषाढी कार्तिकी भक्त जन येती। चंद्रभागेमाजी स्नान जे करिती।
दर्शन हेळा मात्रें तयां होय मुक्ति। केशवासी नामदेव भावें ओवाळिती। ३।

२१९५. घालीन लोटांगण धरीन चरण। डोळ्यांनीं पाहीन रूप तुझें। १।
प्रेमें आलिंगीन अनन्य पूजीन। भावें ओंवाळीन म्हणे नामा। २।

अन्य आरत्या

२१९६. क्षार उदक देउनी मधुरता आली। तैसी लवणस्थिति अमृत खोली।
तयांच्या अंतरीं प्रवृत्ति मुराली। परी साखरेची मौल्यता कवणें आणिली। १।
जयजय आरती प्रेम सिंधुपुरा। ऐक्या ऐक्य केलें तुवां येकसरा। २।
नित्य प्रेमें जागती जागरणी जागा। आणिक उद्धरण जगासी सांगा।
येकि येकादशी पुण्य आलें तें पहागा। द्वादशी लाधली ते भक्तासी मागा। ३।
ऐसे परउपकारीं लोळावें त्यांचे द्वारीं। तेंचि केशवध्यान येर लटिकें संसारीं।
त्यांचे रंगणीची शीळा देवा मज करीं। नाहींतरी व्यर्थ जन्मोनि पशुपरी। ४।
पूर्वज उद्धरण दिसे वैकुंठ वाटे। हरिदासाचे भार मिरवती गरुड टके गोमटे।
धन्य तृप्तितीर बरवें वाळुवंटें। वैष्णव रंगीं नाचतां हर्ष बहू वाटे। ५।
लाधलों समसुख काशीये जातां। विश्वनाथ प्रेम प्रेमाचिया सत्ता।
बाणली वीरश्री पंढरीनाथा। जिकडे तिकडे देखें हरीदास गर्जतां। ६।
निवृत्ति सोपान हे ज्ञानेश्वरु। चांगदेव मुक्ताई वटेश्वरु।
अवघिया अवघा साक्षात्कारु। सद्‌गुरु जाणा तो विसोबा खेचरू। ७।
त्याचे चरणीचा रजरेणु हा नामदेव शिंपा। पाहांता अनुभव सकळार्थ सोपा।
विठ्ठल कृपेस्तव यांची मजवरी कृपा। हे एकची मूर्ति पावलों ऐसें देखोपां। ८।

शेजारती

२१९७. चंदनाची ओवरी उदविली प्रकारीं। कनकाचा मंचक शेजे सुमनें वरी। १ ।
ओंवाळूं आलिया शेजे आरती। निद्रा करीं बापा लक्ष्मीपती। २ ।
संत सनकादिक यांतें आज्ञा दिजे। शुकादिक ज्ञानी यांचा नमस्कार घेइजे। ३ ।
बाळा प्रौढा मुग्धा यातें आज्ञा दीजे। मज सेवका संन्निध पहुडविजे। ४ ।
विष्णुदास नामा राहिला द्वारां नेहटी। जयजयकार करीत देतसे घिरटी। ५ ।

२१९८. गुण आणि गंभीर रणधीर। तया योग्य साजे केशव शरीर।
तैसा अमृतराज हा विसोबा खेचर। बोलोनि अबोलपणा न कल्पी ऐसा सार। १ ।
जय जय आरती या हरिदासाच्या भक्तां। दिंडी पुढें डोलत पंढरिनाथा। धृ०।
हरिदासमहिमा न वर्णवे वाचा। पतितउद्धरण जाणविला साचा।
त्याचा दासीपुत्र होय तो दैवाचा। म्हणोनि संतचरणीं भाव धरावा साचा। २ ।
साधु संतां घरीं श्वान मी होईन। मग त्यांच्या पायीं नित्य लोळेन।
हरिभक्ति सोय ते मी लाभेन। तयाचें पोसणें कैं मी होईन। ३ ।
दूध देखोनि जैसी मांजर सोय। तैसे न संडवती या संतांचे पाय।
चालतां तयासंगें मदमत्सर जाय। म्हणोनि आवडी त्यांचे धरावे पाय। ४ ।
तैसी आरती हे अमृतराज। गातां उन्मेष उन्मनी सहज।
सत्रावीचें वोळलें अमृत मज। धन्य तृप्तितीर जोडलें सहज। ५ ।
यांची कृपा तरी सार्थक जन्म। नाहीं तरी निरर्थक होईल जाण।
विष्णुदास नामा म्हणे नेणते अज्ञान। केशव चरणीं ठेवुनि केलें सार्थक निर्वाण। ६ ।

२१९९. पहुडा पहुडा जी कान्हा कमळदळलोचना।
श्रमलेती शयना करा वेगीं। १ ।
पहुडावें आतां दीनानाथा। सुखशयना करावें जी। ध्रु०।
लक्ष्मीसहित देवा निद्रा करावी। राधिकेसहित देवा निद्रा करावी। २ ।
जाईजुई मोगरा मालती। कोमाइल्या पुष्पजाती जी। ३ ।

ब्रह्मादिक उभे सनकादिक उभे। आज्ञा द्यावी त्यासी जावयासी। ४।
गोपाळ गेले निजमंदिरा। सेवा जाणवितो नामया जी। ५।

❁ एकविध भावदर्शन ❁

२२००. जाखाई जोखाई उदंड दैवतें। वाउगेंचि व्यर्थ श्रमतोसी। १।
अंतकाळीं तुज सोडविना कोणी। एक्या चक्रपाणि वांचोनियां। २।
मागें थोर थोर कोणें केलें तप। उद्धरीलें अमूप नारायणें। ३।
नामा म्हणे ऐसे बहु झाले भांड। न उच्चारिती लंड नाम वाचे। ४।

२२०१. मान तोडावया कर शस्त्रांचे। कठिण बहुतांचे उभारिले। १।
तरी न वदें न वदें आन। आन कांहीं या विठोबावांचून। २।
विठोबा परतें दैवत आहे म्हणती। ऐसें श्रुती स्मृती जरी बोलती। ३।
तरी ते अपशब्द कानीं पडों न द्यावे। पाखांडी म्हणती जरी उगेंचि असावें। ४।
ब्रह्मदेवेसी जालिया भेटी। तोहि जरी वदेल ऐसिया गोष्टी। ५।
या विठोबापरतें दैवत म्हणेल सृष्टीं। चळला पोटीं निभ्रांत जाणा। ६।
कोटी कोटी ब्रह्मांडें एक एक रोमीं। व्यापुनियां व्योमीं वर्ततसे। ७।
तो हा माझा विठोबा सर्वांघटीं सम। न सांडावें वर्म म्हणे नामा। ८।

२२०२. न पाहें गे माय विठाईविण डोळां। सर्वस्वें कंटाळा आणिकांचा। १।
विठोबाविण कांहीं नायकें मीं कानीं। जडली चरणीं चित्तवृत्ती। २।
आणिकांचे मार्गीं न चालोत पाय। जीव वोढे सये पांडुरंगी। ३।
नामा म्हणे करीं आणिकांची पूजा। न करीं गरुडध्वजा वांचूनियां। ४।

२२०३. भजूं एका विठोबास। आणिक न करूं अभ्यास। १।
येथें साधन आहे एक। पाहों विठोबाचें मुख। २।
वर्णूं हरीचे पवाडे। काळ लावूं देशधडे। ३।
नामा विष्णुदास म्हणे। ऐसें करूं हरीकीर्तन। ४।

२२०४. जीवप्राणें एक विठ्ठलची व्हावा । ऐसिया मी भावा रातलिया । १ ।
आवडे पंढरी आवडे चंद्रभागा । येती यमुनागंगा प्रतिदिनीं । २ ।
आवडे पद्मतीर्थ आवडे गरुडपार । राउळीं माहेर पांडुरंग । ३ ।
नामा म्हणे अहो विठाईरुक्माई । आणिकांपाशीं नाहीं चित्त माझें । ४ ।

२२०५. आमुचा विठ्ठल प्रचंड । इतरा देवांचें न पाहूं तोंड । १ ।
एका विठ्ठलावांचून । न करूं आणिक भजन । २ ।
आम्हां एकविध भाव । कदा न म्हणूं इतरां देव । ३ ।
नित्य करूं हा अभ्यास । म्हणे नामा विष्णुदास । ४ ।

२२०६. केशवापरते देव आणिक आहेती । ऐसें श्रुति स्मृति बोलतील । १ ।
तरी ते शब्द झणीं कानीं हो पडती । पाखांडी म्हणती सहावें तें । २ ।
इंद्रियांसि तुम्ही करा रे जतन । भजावा निधान श्रीविठ्ठल । ३ ।
छेदावया शिर हस्त सहस्रांचें । जरी बहुतांचे उगारिले । ४ ।
परि तूतें नाम आन न देवाचें । केशवापरतें कैंचें असे ब्रह्म । ५ ।
अंगें चतुरानना झालिया हो भेटी । तोहि जरी गोष्टी ऐसी करी । ६ ।
तरी तो चळला पोटीं ऐसें जाण । एकीं दुजेपण दावी तरी । ७ ।
ब्रह्मकटाह एक उल्लंघों शके ऐसा । वर्तोनि दाही दिशा वर्ते जरी । ८ ।
केशव नव्हे तो हो कां अनारिसा । म्हणोनियां वासा पाहों नका । ९ ।
व्यसन भक्ति प्रौढी पुरूषार्थ पांचवा । जीवाचिया जीवा सेवा ना कां । १० ।
सर्वांभूतीं आहे केशव परमात्मा । न विसंबावें वर्मा नामा म्हणे । ११ ।

२२०७. जन्मोजन्मीं आम्हीं बहु पुण्य केलें । तेव्हां या विठ्ठलें कृपा केली । १ ।
जन्मोनि संसारीं झालों त्याचा दास । माझा तो विश्वास पांडुरंगीं । २ ।
अनेक दैवतां नेघे माझें चित्त । गोड गातां गीत विठोबाचें । ३ ।
भ्रमर मकरंदा मधासी ते मासी । तैसें या देवासी मन माझें । ४ ।
नामा म्हणे मज पंढरीस न्या रे । हडसोनी द्या रे विठोबासी । ५ ।

२२०८. शास्त्राचें हें सार वेदाचें गव्हर । उतराया पार आणिक नाहीं । १ ।
विठ्ठल विठ्ठल म्हणा उघडा मंत्र जाणा । कळिकाळ अंकणा होईल तुम्हां । २ ।
न करावें खंडन अखंड उच्चारण । तप अनुष्ठान न लगे तुम्हां । ३ ।
सिद्धीचें हें सार मुक्तीचें माहेर । उतरावया पार दुजें नाहीं । ४ ।
विठ्ठलापरतें काय करिसी दैवत । परब्रह्म निरुतें पंढरीये । ५ ।
सिद्धीचें सहज भक्ताचें हें बीज । केशवीं दिले मज म्हणे नामा । ६ ।

दृढभाव दर्शन

२२०९. जें जें घडेल तें तें घडो । देह राहो अथवा पडो । १ ।
नाम न सोडीं सर्वथा । दीनबंधू पंढरीनाथा । २ ।
जैसा जैसा असेल भोग । तैसा तैसा घडेल योग । ३ ।
नामा म्हणे केशवातें । जे घडेल तें घडो या देहातें । ४ ।

२२१०. तुझिये चरणीं असती दोनी भाव । तरीच हा जीव नरककुंडीं । १ ।
बोल बोले एक मनीं असे आणिक । तरी तयासी देख दोन बाप । २ ।
तुजवीण सुख आणिकांचें मानी । तरी मज जननी दोन देवा । ३ ।
नामा म्हणे माझा सत्याचा साहाकारी । आस मी न करी आणिकांची । ४ ।

२२११. तुझिया चरणाचें तुटतां अनुसंधान । जाईल माझा प्राण तत्क्षणीं । १ ।
मग हें ब्रह्मज्ञान कोणापें सांगसी । विचारी मानसीं पांडुरंगा । २ ।
वदनीं तुझें नाम होतांची खंडणा । शतखंडरसना होईल माझी । ३ ।
सांवळें सुंदर रूप पाहतां तुझे दृष्टी । न देखतां उन्मळती नयन हे । ४ ।
तुज परतें साध्य आणिक नाहीं साधन । साधक माझें मन होईल भ्रांत । ५ ।
नामा म्हणे केशवा अनाथाचा नाथ । झणीं माझा अंत पाहसी देवा । ६ ।

२२१२. आतां होणार तें हो कां पंढरीनाथा । न सोडीं सर्वथा चरण तुझे । १ ।
हृदयीं तुझें ध्यान मुखीं जपें नाम । हाचि नित्यनेम सर्व माझा । २ ।

आम्हीं तुझी देवा धरियेली कास। न करीं उदास पांडुरंगा। ३।
नामा म्हणे देवा भक्तजनवत्सला। क्षण जीवावेगळा न करीं मज। ४।

२२१३. देवा माझें मन आणि तुझे चरण। एकत्र करोन दिधली गांठी। १।
होणार तें हो गा सुखें पंढरीनाथा। कासया शिणतां वांयांविण। २।
माझिया अदृष्टीं ऐसेंचि पैं आहे। सेवावे तुझे पाय जन्मोजन्मीं। ३।
असतां निरंतर येणें अनुसंधानें। प्रारब्ध भोगणें गोड वाटे। ४।
हृदयीं तुझें रूप वदनीं तुझें नाम। बुद्धि हे निष्काम धरिली देवा। ५।
नामा म्हणे तुझीं पाउलें चिंतीतां। झाली कृतकृत्यता जन्मोजन्मीं। ६।

२२१४. तुजवांचुनि कांहीं गोड न वाटे जीवा। तुझे पाय मज दिव्य केशवा। १।
लौकिकापासुनि कधीं सोडविसी। सांग हृषीकेशी उघडोनि। २।
तुझे पाय दिव्य तुझे पाय दिव्य। तुझे पाय दिव्य रे दातारा। ३।
नामा म्हणे जिव्हें काढीन मी रवा। तुझे पाय मज दिव्य केशवा। ४।

२२१५. तुझिया चरणाची न संडीं मी आस। होत गर्भवास कोटिवरी। १।
हेंचि मज देईं जन्मजन्मांतरीं। वाचे श्रीहरी नाम तुझें। २।
तुझिया नामाचा करीन विसांवा। मनाचा हा ठेवा तुझे पायीं। ३।
नामा म्हणे माझे हेचि मनोरथ। होईन शरणागत जन्मोजन्मीं। ४।

२२१६. तुटोनि आकाश पडेलहि शिरीं। न सोडीं मी हरी पाय तुझे। १।
तुझे पाय गोड तुझे पाय गोड। तुझे पाय गोड सर्वकाळ। २।
डोंगरासांगातें कोण करी वाद। वाउगी उपाध आहे आम्हां। ३।
नामा म्हणे तुझें थोरपण काय। कायसे उपाय सांग आम्हां। ४।

२२१७. काळ देहासी आला खाऊं। आम्ही आनंदें नाचूं गाऊं। १।
कोणे वेळे काय गाणें। हें तों भगवंता मी नेणें। २।

टाळ मृदंग दक्षिणेकडे। माझें गाणें पश्चिमेकडे। ३।
नामा म्हणे बा केशवा। जन्मोजन्मीं द्यावी सेवा। ४।

२२१८. श्रीहरि श्रीहरि ऐसें वाचे म्हणेन। वाचा धरिसी तरी श्रवणीं ऐकेन। १।
श्रवणीं दाटसी तरी मीं नयनीं पाहीन। ध्यानीं मीं ध्याईन जेथें तेथें। २।
जेथें जाय तेथें लागला हा आम्हां। न संडी म्हणे नामा वर्म तुझें। ३।

२२१९. मुक्तिपद मी गा अभिलाषींन चित्तीं। झणीं अंतरती पाय तुझे। १।
निर्वासना चित्तें भजन तुझें करितां। झणीं सायुज्यता देसी मज। २।
मग मी काय करूं वैकुंठनायका। ऐशा प्रेमसुखा कोठें पाहूं। ३।
ध्यान सुखें करूं पाहें हृदयकमळीं। कीटकी ऐसी आळी करिशी झणीं। ४।
संकल्पें यावें वाटे चरणा जवळी। विकल्प काजळीं झणीं देशी। ५।
नामा म्हणे आतां कांहींच मी न करीं। मज होत कोटीवरी गर्भवास। ६।

२२२०. देह जावो हेचि घडी। पाय हरीचे न सोडीं। १।
क्लेश होत नानापरी। मुखीं रामकृष्ण हरी। २।
क्रीडो वैष्णवाचे मेळीं। हाक केशव आरोळी। ३।
नामा म्हणे विठोबासी। जें तें घडो या देहासी। ४।

२२२१. देह जावो अथवा राहो। पांडुरंगी दृढ भावो। १।
चरण न सोडीं सर्वथा। तुझी आण पंढरीनाथा। २।
वदनीं तुझें मंगळनाम। हृदयीं अखंडित प्रेम। ३।
नामा म्हणे केशवराजा। केला नेम चालवीं माझा। ४।

श्री क्षेत्र पंढरीतून परततानांचे अभंग

२२२२. बहु दिवस होतो तुमचे गांवीं। आतां कृपा असों द्यावी। १।
आम्ही जातों आपुल्या गांवा। विठोबा लोभ असों द्यावा। २।
तुझे पायीं माझें मन। तुझे चरण माझा प्राण। ३।

लिखित पत्र पाठवावें । माझें स्मरण असों द्यावें । ४ ।
नामा म्हणे जी केशवा । अखंड प्रेमभाव द्यावा । ५ ।

२२२३. आतां येतों स्वामी आम्ही । कृपा असों द्यावी तुम्ही । १ ।
बहु दिवस सांभाळ केला । पुन्हा जन्म नाहीं दिला । २ ।
थोर सुकृताच्या राशी । तुमचे पाय मजपाशीं । ३ ।
ऐसा नामदेव बोले । ऐकोनी दासी जनी डोले । ४ ।

२२२४. आषाढीं कार्तिकीं विसरूं नका मज । सांगतसें गुज पांडुरंग । १ ।
पतितपावन मी तो आहें खरा । तुमचेनि बरा दिसतसें । २ ।
तुम्ही जातां गांवा हुरहुर माझे जिवा । भेटाल केधवां मजलागीं । ३ ।
धांवोनियां देव गळां घाली मिठी । स्फुंदस्फुंदून गोष्टी बोलतसे । ४ ।
तिहीं त्रिभुवनीं मज नाही कोणी । म्हणे चक्रपाणी नामयासी । ५ ।

नाममहिमा

२२२५. नामाचा महिमा नेणेची पैं ब्रह्मा । म्हणोनियां कर्मा अनुसरला । १ ।
नाम हेंचि कर्म नाम हेंचि धर्म । केशव हेंचि वर्म सांगितलें । २ ।
नामे शुद्ध स्नान नामे शुद्ध संध्या । नामाविणें वेदा आणिक नाहीं । ३ ।
करितां आचमन केशव नारायण । करिती उच्चारण आधीं हेंची । ४ ।
लग्नाचिये काळीं म्हणती सावधान । लक्ष्मीनारायण चिंतन करा । ५ ।
देहाचिये अंतीं प्रायश्चित्त देती । शेवटीं वदविती रामनाम । ६ ।
करिती पितृश्राद्ध कर्म आचरती । शेवटीं म्हणती एको विष्णु । ७ ।
ऐसिया नामापरतें नाहीं सार । गिरिजेशी शंकर उपदेशी । ८ ।
नामें होय गति नामें होय मुक्ति । नामयाचे चित्तीं रामनाम । ९ ।

२२२६. नामाचा महिमा कोण जाणे सीमा । चतुर्मुख ब्रह्मा नेणे कांहीं । १ ।
संसारा आलिया हेचि आहे जोडी । अखंड घ्यावी गोडी हरिनामें । २ ।

सहस्रमुखें शेष वाखणितां कीर्ती । नाहीं तया तृप्ति आजीवरी। ३ ।
पशु पक्षी तृण कीटक अपार। नामें गेले पार उतरोनि। ४ ।
कापुराचे राशी पडे अग्निकण । तैसें नाम जाण पातकासी । ५ ।
नामाग्नीनें दोष जळती एकसरा । कैवल्य ये घरा बसल्या ठायीं। ६ ।
नामा म्हणे धन्य नामाचा प्रताप। ध्याती एकरूप देवभक्त। ७ ।

२२२७. नामाचा प्रताप काय सांगूं वाचे। अक्षय सुखाचें स्थान दावी । १ ।
नामाविण कांहीं नाहीं नाहीं सार। साधावें सत्वर भलेनो हें। २ ।
अजामेळ पाहा आजन्म पातकीं। नामें गेला सेखीं वैकुंठासी। ३ ।
कुंटिणी जारणी शुकामिसें गाय। वैकुंठासी जाय तत्क्षणीं । ४ ।
पाहा वाल्ह्या कोळी उफराट्या नामें। भविष्य संभ्रमें वाखाणिलें । ५ ।
नामा म्हणे किती सांगावा निर्धार। साधन सोपारें नाम एक । ६ ।

२२२८. नामीं नारायण । होय भक्तांचे आधीन। १ ।
न मागतां भक्ती । नामापासीं चारी मुक्ती। २ ।
भुलों नये जाण । नाम वैकुंठीं निशाण। ३ ।
नामा म्हणे ऐसे प्राणी । सम होती नारायणीं । ४ ।

२२२९. नामामृत गोडी आहे वैष्णवांसी। येरां प्राकृतांसी कळेनाची। १ ।
प्राकृत हे जन भुलले विषयीं । नामाचिया गांवीं कैसे जाती। २ ।
नामीं चित्त व्हावें जावें तेव्हां गांवा। मग नाम ठेवा तेथें कैंचा। ३ ।
नाम तेंचि जाहालें वर्ण रूपातीत। अनाम स्वतंत्र स्वयंभ तो। ४ ।
नामदेव म्हणे नाम हें सुलभ। अभक्तां दुर्लभ नानापरी। ५ ।

२२३०. आगमीं नाम निगमीं नाम। पुराणीं नाम केशवाचे। १ ।
अर्थीं नाम पदीं नाम। धृपदीं नाम त्या केशवाचें। २ ।
अनुभवें भावें कपटें प्रपंचें। परि हरीचें नाम येऊं दे वाचे। ३ ।
नाम व्हावें नाम व्हावें। नाम व्हावें त्या केशवाचें। ४ ।

ऐसें नाम बहु सुंदर । नामीं तरले लहान थोर । ५ ।
नामा म्हणे अंतर । पडों नेदीं याउपर । ६ ।

२२३१. नाम घेतां भगवंताचें । पाश तुटती भवाचे । १ ।
जे जे नामीं रत झाले । ते ते केशवें तारिले । २ ।
गणिका दुराचारी । नामें तारिली अहिल्या नारी । ३ ।
महापापी अजामेळ । तोहि तारिला चांडाळ । ४ ।
नामें गजेंद्र तारिला । देवें मोक्षपदासी नेला । ५ ।
नाम घेतसे पांचाळी । उभा बाप वनमाळी । ६ ।
नामा सांगे भाविकांसीं । नाम घ्यारे अहर्निशीं । ७ ।

२२३२. नाम उत्तम उत्तम । वाचे बोलूं पुरूषोत्तम । १ ।
नाम साराचे हे सार । शरण येती यमकिंकर । २ ।
नाम घेता हो पांचाळी । नामे तरला वाल्हा कोळी । ३ ।
नामे गजेंद्र तारिला । मोक्षपदी जागा त्याला । ४ ।
नामा म्हणे भाविकाशी । नाम घ्यावे अहर्निशी । ५ ।

२२३३. शिव हलाहलें तापला । तोहि नामें शीतळ झाला । १ ।
नाम पावन पावन । याहूनि पवित्र आहे कोण । २ ।
शिवासी नामाचा आधार । केला कळिकाळ किंकर । ३ ।
मरण झालें काशीपुरीं । तेथें नामचि उद्धरी । ४ ।
अठरा पुराणांची पोथी । नामाविण नाहीं रीती । ५ ।
नामा म्हणे अवघीं चोरें । एक हरिनाम सोईरें । ६ ।

२२३४. तुझें नाम नारायणा । फोडी पाषाणासी पान्हा । १ ।
नाम घेतां वाल्मीकानें । टोणप्यासी फुटलीं पानें । २ ।
अजामेळ पापराशी । नामें नेला वैकुंठासी । ३ ।
नाम पावन पावन । नामा म्हणे हेंचि धन्य । ४ ।

२२३५. भक्ति हे पोर्णिमा बोध तो चंद्रमा। आनंद सिंधुप्रेमा भरतें आलें। १।
सिंधुचें गर्जन राम नाम थोर। वृत्ति लहरी फार थोरावती। २।
नामा म्हणे येथें जाला जो सुस्नांत। तोचि जीवनमुक्त देवा ऐक्य। ३।

२२३६. नाम हेंचि आदि नाम हें अनादी। नामें निरुपाधी सेवा तुझी। १।
नाम हेंचि सिद्धि नाम हे समाधी। नामें भवव्याधि निवारेल। २।
नाम सर्वांघटीं सानाची त्रिपुटी। नाम हें संकटीं सोडवील। ३।
नाम हें पूजन नाम हेंचि पूजा। नाम भावें भजा जयें कैसें। ४।
नाम हें आरत्र नाम हें परत्र। नाम तें सर्वत्र शोभिवंत। ५।
नामा म्हणे नाम आरोधी विरोधी। सेवितां भवाब्धि आटोनि जाये। ६।

२२३७. तप तीर्थ दान हें सर्व कुवाडें। नाम एक वाड केशवाचें। १।
मुमुक्षु साधकीं सदा नाम गावें। तेणेंचि या व्हावें अखंडित। २।
विपत्तीचे बळें न होतां विन्मुख। नाममात्र एक धरा वाचे। ३।
जीवन्मुक्त शुक मुनि ध्रुवादिक। तयासी आणिक ध्यास नाहीं। ४।
नामयाची वाणी अमृताची खाणी। घ्यावी आतां धणी सर्वत्रांहीं। ५।

२२३८. आदरें जपतां केशवाचें नाम। वैकुंठ हें धाम पायां पडे। १।
आणीक सायास करूनि कदापि। चौऱ्यांशींच्या सिंपीं गुंफों नका। २।
याजसाठीं हरिनाम निरंतरी। तारील निर्धारीं भाक माझी। ३।
भावभक्ति क्रिया नलगे आणिक। कीर्तन तारक म्हणे नामा। ४।

२२३९. गाणें गाती रे सुगड। तयां हांसति दुघड। १।
नाम गोड नाम गोड। होय जन्माचा निवाड। २।
हांसे त्यासी हांसूं द्यावें। गात आपण असावें। ३।
नामा म्हणे जे हांसती। त्यांचीं कुळें नरका जाति। ४।

२२४०. मन करी आपुलें वासना ते निवारी। सर्व हेंचि हरी भजत जाय। १।
ब्रह्मनाम गोविंद नाहीं भेदाभेद। तुटे भवबंध हरिनामें। २।
सांडीं लगबग न करीं तूं आळस। विठ्ठलीं विश्वास असों देणें। ३।
नामा म्हणे ब्रह्म हेंचि निरूपण। सर्व काम पूर्ण याच्या नामें। ४।

२२४१. व्रत तप दान हवन पूजन। न लगे साधन नाम म्हणतां। १।
रामकृष्ण हरी मुकुंद मुरारी। जिव्हे क्षणभरी न विसंबें। २।
कळिकाळ दारुण करीतसे विघ्न। परजी नारायण नाम जिव्हे। ३।
शरण आलों जिव्हे तुवां नुपेक्षावें। नामा म्हणे गावें हरीनाम। ४।

२२४२. उपदेश विव्हळ न कळे याचा अर्थ। वांयांची हा स्वार्थ प्रपंचाचा। १।
सांडीं हा प्रपंच मिथ्या लवलाहो। विठ्ठल हा टाहो नित्य करीं। २।
हरी हरी भजन भज दयाशीळ। होसील निर्मळ ब्रह्मरूप। ३।
सर्व हा आकार हरीचें शरीर। मायेचा विकार भुलों नको। ४।
आप तेजीं ब्रह्म हरी माझा सम। आदि अंतीं नेम विठ्ठल हरी। ५।
नामा म्हणे उपमा काय द्यावी यासी। नाम तारी सर्वांसी कलिमाजी। ६।

२२४३. अनंत जन्में मेळवितां दुर्लभ। तो प्राणवल्लभ शंकराचा। १।
वेदशास्त्र मंथुनी काढियेलें सार। ब्रह्मादिकां पार रामनामें। २।
स्वर्गींचे देव चिंतिताती मानसी। भेटी आम्हां कैसी पांडुरंगी। ३।
नामा म्हणे केशवाचें नाम उच्चारितां। विघ्नासी भंगितां नवल काय। ४।

२२४४. नाम फुकाचें चोखट। नाम घेतां नलगे कष्ट। १।
पडशील ज्या सागरीं। रामनामें आत्मा तारी। २।
पुत्रभावें स्मरण केलें। तया वैकुंठासी नेलें। ३।
नामा हें महिमान जाणे। घेतो विठ्ठलाची आण। ४।

२२४५. नामाचें चरित्र सदा अतिगोड। तीर्थें काय चाड नामामात्रें। १ ।
ऐसा दृढ मनीं करावा विचार। नाम परिकर कलियुगीं। २ ।
नामा म्हणे नाम अनादि अक्षर। उभा कटीं कर भक्तांसाठीं। ३ ।

२२४६. अनंत ब्रह्मांडें व्यापक तें नाम। अनादि निष्काम विश्वंभर। १ ।
तोचि कृष्ण परब्रह्म द्वारकेसी। पांडवां मानसीं ठसावला। २ ।
ठसावला तोचि पाहावा अनुभव। पांचालागीं ठाव मग कैंचा। ३ ।
नामदेव म्हणे देव संपूर्ण आघवा। नामाचिया गांवा सींव नाहीं। ४ ।

२२४७. ज्ञान व्हावें आधीं ओळखावें नांवा। मग जावें गांवा तयाचिया। १ ।
या नामाचें मूळ त्या माजी जो धाला। प्रपंच्याचा घाला मग नाहीं। २ ।
नाम गावें प्रपंच सर्व आहे नाम। ब्रह्मानंदें प्रेम घनदाट। ३ ।
नामदेव म्हणे नंदाचिया घरीं। होता एक हरि दुजें नाम। ४ ।

२२४८. साधनांत सोपें नाम हें केवळ। यावीण सकळ शीण वांयां। १ ।
धरारे धरा नाम विठोबाचें। तेणें अज्ञानाचें मूळ नासे। २ ।
नाम तारी फार पुराणीं वर्णिलें। नामचि केवळ आत्मसत्ता। ३ ।
नामा म्हणे नामीं रंगला सुरंग। अंगें स्वयमेव पांडुरंग। ४ ।

२२४९. एकट येकला सर्व हें सकळा। आपणची झाला विश्व हरी। १ ।
न कळे याची माव कैसा आहे भाव। सर्वाभूतीं देव गीता सांगे। २ ।
भूतदया धरा भजावें श्रीधरा। नामा एका स्मरा विठ्ठल ऐसें। ३ ।
नामा म्हणे देव पंढरीपाटणीं। पावेल निर्वाणीं नाम घेतां। ४ ।

२२५०. जीव शिव ग्रामीं मीतूंपण पाहीं। हा गौरव कांहीं नाहीं नामीं। १ ।
नाहीं चतुर देह तूर्या हे उन्मनीं। स्वयंभु ते खाणी निजनामाची। २ ।
नामीं जडे चित्त तेथें काय उणें। लज्जित साधनें नाना जाहालीं। ३ ।
नामा म्हणे नामीं मीतूंपण। नाहीं कांहीं आन सर्व तेंची। ४ ।

२२५१. आकारिक नाम जीवानें ठेविलें। शिवानें तें केलें निर्विकल्प। १ ।
जीव शिव दोन्ही विराले ज्यामाजी। तें नाम सहजी आद्य आहे। २ ।
तया नामाविण जावयासी ठाव। नाहीं दुजा भाव तिळ भरी। ३ ।
नामदेव म्हणे नाम घनदाट। प्रपंच निघोट नामापरी। ४ ।

२२५२. नामें सदां शुद्धि प्राणिया होतसे। नामापाशीं असे भुक्तिमुक्ति। १ ।
नामा ऐसें सोपें नाहीं त्रिभुवनीं। नाम संजीवनी साधकांसी। २ ।
नामें भक्ति जोडे नामें कीर्ति वाढे। नामें सदा चढे मोक्ष हातां। ३ ।
यज्ञ दान तप नामें आलीं हातां। नामें सर्व सत्ता प्राप्त होय। ४ ।
नामा म्हणे सदा नाम ज्याचे मुखीं। नाहीं याच्या तुकीं दुजा कोणी। ५ ।

२२५३. कीटकीतें भयें स्वयें भृंगी ध्यातां। तैसा तूं अनंता करीं आतां। १ ।
भजनें पाठविलें श्रीहरि रूपासी। नेतो वैकुंठासी नारायण। २ ।
नाम नारायण अंतीं उद्धारक। नामा म्हणे देख भाक माझी। ३ ।

२२५४. तान्हेलों भुकेलों। तुझेनि नामें निवालों। १ ।
तहान नेणें भूक नेणें। अखंड पारणें नामीं तुझ्या। २ ।
अमृतलिंग केशव हा चित्तीं। तेणें नामया तृप्ति अखंडित। ३ ।

२२५५. मोह भुजंगें डंखिलें। विषय लहरी झांकोळिलें। १ ।
धांव धांव चक्रपाणी। आणिका न करवे धांवणी। २ ।
नामा म्हणे निर्विष झालों। केशव नामें उपचारिलों। ३ ।

२२५६. नामें तरूं अवघे जन। यमपुरीं घालूं वाण। १ ।
करू हरिनामकीर्तन। तोडूं देहाचें बंधन। २ ।
करूं हरिनामाचा घोष। कुंभपाक पाडूं ओस। ३ ।
ऐसा नामा यशवंत। विठोबाचा शरणागत। ४ ।

२२५७. यज्ञ याग दान व्रत उद्यापन । हें नेणें मी साधन काय करूं । १ ।
जप तप होम स्वधर्माचरण । नव्हे तीर्थाटण काय करूं । २ ।
गये पिंडदान प्रयागींचें स्नान । कर्म अनुष्ठान नव्हे मज । ३ ।
भक्ति उपासना देवाचें पूजन । ध्यान उपोषण नव्हे मज । ४ ।
पृथ्वीचें भ्रमण अनुताप संपूर्ण । सारासार खूण नकळे कांहीं । ५ ।
पुण्य नाहीं गांठीं पापाचें संचित । परम पतीत वाटे मज । ६ ।
माझा देह आहे पातकाचा थारा । मी अपराधी खरा कळलें मज । ७ ।
पुराणप्रसिद्ध नाम तुझें सार । ऐसें निरंतर बोलताती । ८ ।
अन्यथा वचन नव्हे हें प्रमाण । तरी ब्रीदें जाण सांडविलीं । ९ ।
तुम्हां ब्रीद आपुलें जतन करणें । तरी नारायणें सांभाळावें । १० ।
नामेविण कांहीं आम्हांपाशीं नाहीं । विचारोनि पाहीं पांडुरंगा । ११ ।
धन वित्त सर्व आमुची हे जोडी । नामा म्हणे गोडी नामीं तुझ्या । १२ ।

२२५८. लपलासि तरी नाम कैसें नेसी । आम्ही अहर्निशीं नाम गाऊं । १ ।
आम्हापासुनियां जातां नये तुज । तें हें वर्म बीज नाम घोकूं । २ ।
आम्हासी तों तुझें नामचि पाहिजे । मग भेटी सहजें देणें लागे । ३ ।
भोळे भक्त आम्ही चुकलों होतो वर्म । सांपडलें नाम नामयासी । ४ ।

२२५९. संसारसागरीं पडलों महापुरीं । सोडवण करीं देवराया । १ ।
नामाची सांगडी देऊनियां मातें । वैकुंठावरुतें नेऊनि घालीं । २ ।
काम क्रोध मगर करिती माझा ग्रास । झणीं तूं उदास होसी देवा । ३ ।
नामा म्हणे झणीं मोकलिसी मातें । नाम तुझें सरतें धरलें एक । ४ ।

२२६०. नामचि जो जाणे आनु कांहीं नेणे । संसार नामाविणें जाईजेना । १ ।
नाम स्मरे त्यासी संसार नाहीं । खुंटली ते पाहीं येरझार । २ ।
नाम न म्हणे त्याचें जळों झालेपण । आळसी वांयाविण संसारासी । ३ ।
नामा म्हणे मज नामींच सौरसु । नाम स्मरे हृषिकेशु त्यासी पावे । ४ ।

२२६१. क्रिया कर्म धर्म तूंचि होसी माझें। राखेन मी तुझें द्वार देवा। १।
मज पाळिसी तैसें पाळीं दीनानाथा। न सोडीं सर्वथा नाम तुझें। २।
गाईन तुझें नाम हृदयीं धरोनि प्रेम। हाचि नित्य धर्म सर्व माझा। ३।
नामा म्हणे विठो कृपेच्या सागरा। तूं आम्हां सोइरा आदिअंतीं। ४।

२२६२. एकांत एकला सर्व आहे हरी। ऐसेंचि अहर्निशीं ध्याइजे तूं। १।
सर्वांभूतीं विठ्ठल आहे आहे साचें। हें तंव वेदींचें वचन जाण। २।
मार्ग हाचि सोपा गेले मुनिजन। जनीं जनार्दन हाचि भावो। ३।
नामा म्हणे नाम मंत्र उच्चारण। सर्वही कारण होईल तुझें। ४।

२२६३. प्रसन्न वदन सदा वीळ आहे। कां करिसी उपाय कर्म जाड। १।
मंत्रांचा पैं मंत्र बीज नाम हरीचें। तेंचि हें शिवाचें रामनाम। २।
तुटेल भवकंद जासील निजपंथें। झणीं तूं दुश्चितें करीसी चित्त। ३।
नामा म्हणे भजन सर्व हरीचें करीं। होईल बोहरी प्रपंचाची। ४।

२२६४. एकतत्त्व हरी निर्धार तूं धरीं। प्रपंच बोहरी एका नामें। १।
अच्युत गोविंद परमानंद छंद। नित्य तो आल्हाद हरिनामीं। २।
ऐसा तूं विनटें हरी नामपाठें। जासील वैकुंठें नश्वरिता। ३।
नामा म्हणे तत्त्व नाम गोविंदाचें। हेंचि धरीं साचें येर वृथा। ४।

२२६५. सर्वांमाजी सार नाम श्रीहरीचें। अखंडीत वाचे जप करीं। १।
निशिदिनीं हृदयीं ध्यातो शूळपाणी। पाविजे निर्वाणीं मोक्षपद। २।
चार सहा आणि अठराही वर्णिती। नामे निजप्राप्ती अर्धक्षणी। ३।
व्यासादिकी नाम साधियेले दृढ। प्रपंच काबाड निरसीलें। ४।
नामा म्हणे ऐसें स्मरें कां निधान। पावेल साधन वैकुंठींचें। ५।

२२६६. विठ्ठलासी पाहे विठ्ठलासी ध्याये। विठ्ठलासि गाये सर्वकाळ। १।
विठ्ठल हा वृत्ति विठ्ठल जपणें। चित्त वित्त मनें सर्वकाळ। २।

सबाह्य विठ्ठल दाटे घनवट। दशदिशा अफाट विठ्ठलचि। ३ ।
नामा म्हणे तुम्ही विठ्ठल होऊन। अभंग भजन करीतसां। ४ ।

२२६७. नरहरी नाम नुचारीती। त्यांचे तोंडी पडे माती। १ ।
ज्याच्या भाव नाही चित्ती। लटिका तनाना करिती। २ ।
बोळावा खाती। जिव्हां साखरकांडी ती। ३ ।
नामा म्हणे शिकऊ किती। ते प्राणी नरका जाती। ४ ।

२२६८. ज्याचे मुखीं नाम तोचि एक धन्य। त्याचें शुद्ध पुण्य इये जनीं। १ ।
नामसंकीर्तन नित्य नाम वाचे। दहन पापाचें एका नामें। २ ।
ऐसा जो अखंड जपे रामनाम। नाहीं तयासम दुजें कोणी। ३ ।
नामा म्हणे नाम विठ्ठलाचें जपा। हाचि मार्ग सोपा परब्रह्मीं। ४ ।

२२६९. सकळ साधनाचे सार। रामकृष्ण हा उच्चार। १ ।
म्हणा गोविंद नरहरी। सकळ जीवा तोचि तारी। २ ।
नाम घेतां हरी माधव। तरताती सकळ जीव। ३ ।
नामा म्हणे केशवाचे। धन्य जीवित वैष्णवांचें। ४ ।

२२७०. तरले तरती हा भरंवसा। पुढती न येती गर्भवासा। १ ।
वाट सांपडली निकी। विठ्ठल नाम ज्याचे मुखीं। २ ।
तीर्थें इच्छिती चरणींचे। रज नामधारकाचे। ३ ।
प्रायश्चित्त सांडोनी प्रौढी। झाली दीन रूपें बापुडीं। ४ ।
रिद्धी सिद्धी महाद्वारीं। मोक्ष वोळंगण करी। ५ ।
नामा म्हणे सुख निधान। नाम पतित पावन। ६ ।

२२७१. नामें तो सरता नामें तो परता। नामें पंढरिनाथा भेटविलें। १ ।
नाम हेंचि तारी नाम भवसागरीं। उतरी पैलतिरीं नाम तुझें। २ ।
नाम तें अंजन नामें बोधे मन। नामेंचि निधान चांगया झाला। ३ ।

मार्गीं जातां तुम्ही उगेंचि नसावें। वाचेसी म्हणावें रामकृष्ण। ४ ।
रामकृष्ण हरि मुकुंदमुरारि। केशव नरहरि नारायण। ५ ।
ऐसा हा सतत आठव नामाचा। नामा म्हणे कैंचा दोष तया। ६ ।

२२७२. जीवन्मुक्त केले नामाचे गजरीं। सेवक अधिकारी विठोबाचे। १ ।
काय उतराई होऊं तुज देवा। उदारा केशवा मायबापा। २ ।
अंतरीं देऊनि प्रेमाचा जिव्हाळा। मुक्तीचा सोहोळा भोगविसी। ३ ।
नामा म्हणे वेदा न येसी अनुमाना। वर्णिता पुराणा ठक पडे। ४ ।

२२७३. प्रेमफांसा घालुनि गळां। जिते धरीलें गोपाळा। १ ।
एक्या मनाची करूनि जोडी। विठ्ठल पायीं घातली बेडी। २ ।
हृदय करूनि बंदिखाना। विठ्ठल कोंडुनी ठेविला जाणा। ३ ।
सोहं शब्दें मार केला। विठ्ठल काकुलती आला। ४ ।
नामा म्हणे विठ्ठलासी। जीवें न सोडीं सायासीं। ५ ।

२२७४. दंभें गर्वें मदें घेरलेंसे भारी। अनुसरलों केसरी पंचानना। १ ।
तूंतें वेद नेणें तूंतें शास्त्र नेणें। तुझें नाम नेणें गातूं असें। २ ।
त्रिविधा तूं पारु दोहींचा वृत्तांतु। सत्व राहे तीतू जयालागीं। ३ ।
निर्गुण निराकार केशव उदार। नामा म्हणे पार उतरील। ४ ।

२२७५. भोगावरी आम्हीं घातिला पाषाण। मरणामरण आणियेलें। १ ।
नाहीं यासी पतन न होय बंधन। नित्य हेंचि स्नान रामनामीं। २ ।
नामा म्हणे भाव सर्वां भूतीं करा। आणिक पसारा घालूं नका। ३ ।

२२७६. नमन करीन द्वारकानायका। पांडव पाळका देवराया। १ ।
आतां मी गाईन गुण नामकीर्ति। जेणें चारी मुक्ति दासी होती। २ ।
साधक लोकांसी हेंचि पैं साधन। ब्रह्म सनातन वश होय। ३ ।
नामा म्हणे सर्व साराचें हें सार। जेणें निरंतर सुख वाटे। ४ ।

२२७७ नाम हें अमृत भक्तांसी लाधलें । आपण घेतलें बौध्यरूप। १ ।
नाम हें आळवा नाम हें आळवा। होईल दोहावा कामधेनु। २ ।
न बाधेल विघ्न प्रपंच हे भान । नाम हेंचि खूण वैकुंठींची। ३ ।
नामा म्हणे जडजीव ब्रह्म असे सर्व । हा गीतेमाजी भाव सांगितला। ४ ।

२२७८. तपें दानें व्रतें यज्ञाचिया कोडी । तुकितां झाली थोकडीं हरिनामें। १ ।
न पुरे त्यांसी घातलीं त्रिभुवनींचीं तीर्थें। नयेची पुरतें रामनामेंसी। २ ।
नाहीं या जीवाचें बोलणें शिवाचें। उपदेशिलें वाचे शक्तीप्रती। ३ ।
नाम नाहीं वाचे हाचि पैं निषेधु। विधि हा गोविंदु स्मरलिया। ४ ।
श्रेष्ठ सर्व नाम शिवाचें बोलणें। युक्ति अनुमानें न बोलें कांहीं। ५ ।
नामेंचि भक्त ते पावले अपार। नामें पतित नर उद्धरले। ६ ।
नामें पशु गजेंद्राचा तो उद्धार। वाल्मिकें विचार हाचि केला। ७ ।
गगनीं धुरु केला अढळ नामें देखा। नामेंचि गणिका उद्धरली। ८ ।
नामें ते आपदा न बाधी प्रल्हादा। मुखीं नाम सदा उच्चारितां। ९ ।
कृपाळु नाम पैं यज्ञ हाचि सार। भीष्में युधिष्ठिरा उपदेशिलें। १०।
हरिनामापरतें नाहीं विचारितां। नवमाध्यायीं गीता कृष्ण सांगे। ११।
सकल अमृत श्रीहरिचें नाम । त्यामाजि उत्तम रामनाम। १२।
म्हणोनि सदाशिवें धरिलें मानसीं । हेंचि गिरजेसी उपदेशिले। १३।
तारक ब्रह्ममंत्र रामनाम जाण। विश्वनाथ श्रवण करीतसे। १४।
कीर्तन श्रवण हेंचि पैं हो काशी। म्हणोनि मानसीं राम जपा। १५।
विरंची सकळ शास्त्र विचारितां। हरिनामापरता मंत्र नाहीं। १६।
कळिकाळा त्रास हरिनाम कीर्तनें। पतितपावन प्राणी होय। १७।
कलियुगीं धर्म हरीचें हें नाम। शुकदेवें म्हणोन वाखाणिलें। १८।
नामयाचा स्वामी पंढरीचा रावो। रुक्माईचा नाहो गाऊं गीतीं। १९।

२२७९. भक्ति करूनियां कोण वांयां गेला। सांगा हो विठ्ठला निवडुनी। १
द्वापाराचे अंतीं नामची सुकृत। अद्यापि निश्चिंत चालतसे। २
नाम ऐकतां तरती निर्धारीं। व्याख्यान श्रीधरी टीकाकार। ३
नामा म्हणे राम व्यापी त्रिभुवन। नाम तें निधान कलियुगीं। ४

२२८०. सार पैं सांगत उपनिषद तुम्हां। वाचे रामनामा जप करा। १
हेंचि पैं मथित सांगोनियां गेले। उच्चारितां ठेले ब्रह्मरूप। २
ज्योतीसी जे ज्योति भजन करील। आपणचि होईल हरी स्वयें। ३
नामा म्हणे कैसें विपरीत करणें। भूतदया धरणें सर्वांभूतीं। ४

२२८१. सर्वांभूतीं हरी आहे आहे साच। मायाजाळ न छळे भाविकांसी। १
सर्व ब्रह्म ऐसें वेद बोले गाढा। ब्रह्मींचा वाडा अगम्य तो। २
जाणतां नेणतां हरीनाम उच्चार। मार्ग तो साचार सुफल सदा। ३
नामा म्हणे कारण जिव्हा होय स्मरण। सर्व नारायण हरी दिसे। ४

२२८२. काळवेळ नसे नामसंकीर्तनीं। उंच नीच योनी हेंहि नसे। १
धरा नाम कंठीं सदा सर्वकाळ। मग तो गोपाळ सांभाळील। २
कृपाळु कोंवसा सुखाचा सागर। करील उद्धार भाविकांसी। ३
नामा म्हणे फार सोपें हें साधन। वाचे नाम घेणें इतुकेंची। ४

२२८३. आपुली पदवी सेवकासी द्यावी। तो एक गोसावी पांडुरंग। १
भावाचा आळुका भुलला भक्तिसुखा। सांपडला फुका नामासाठीं। २
प्रेमाचा जिव्हाळा नामाची आवडी। क्षणएक न सोडी संग त्याचा। ३
नामा म्हणे आम्हां दीनाचें माहेर। तो एक उदार पांडुरंग। ४

२२८४. सोयरा सुखाचा विसांवा भक्तांचा। विठोबा निजाचा मायबाप। १
कृपाळु दीनाचा पडिभर नामाचा। तोडर ब्रीदाचा साच तया। २

काया मनें याचा संग करा त्याचा। अनंत जन्माचा हरेल शीण। ३ ।
नामा म्हणे आम्हां दीनांचें माहेर। हरी निरंतर न विसंबें। ४ ।

२२८५. दया हेचि दाता मन करी उदार। सर्व हा श्रीधर ऐसें भावी। १ ।
तुटेल यातना होईल वैकुंठ। पंढरी मूळपीठ सेवीं कारे। २ ।
इच्छिती अमर नित्य काळ नेमें। दाटताति प्रेमें सनकादिक। ३ ।
तें हें विठ्ठलनाम पवित्र चोखडें। अंतरामाजी चढे नित्य करी। ४ ।
होतील कामारि ऋद्धिसिद्धी अपार। आपण श्रीधर कुरवाळील । ५ ।
नामा म्हणे येथें न लगेची मोल। विठ्ठल निमोल सर्वांभूतीं । ६ ।

२२८६. देवाचें हें गुज सकळ मंत्रमय। जें कां नित्य ध्येय शंकराचें। १ ।
तें हें रामनाम सेवितां सर्वभावें। रामरूप व्हावें निश्चयेंसी। २ ।
नष्ट अजामेळाचें पतितत्व गेलें। दिव्य रूप झालें वाल्मिकाचें। ३ ।
शरीरसंपत्ति बळीनें देऊनि सकळ। केला द्वारपाळ नारायण। ४ ।
कृष्णाविण दुजे नेणती कायावाचा। झाला पांडवांचा साहाकारी। ५ ।
नामा म्हणे केशव भावाचा लंपट। भक्तांसी निकट रतलासे। ६ ।

२२८७. नामापरता मंत्र नाहीं त्रिभुवनीं। ऐसी बोले वाणी वेदशास्त्रीं। १ ।
पहा विचारोनि अनुभव मनीं। नका आडरानीं झणीं भरों। २ ।
नामावांचोनि तरलो जे म्हणती। ते आधीं बुडती भवसागरीं। ३ ।
नामा म्हणे नाम ॐकाराचें मूळ। ब्रह्म तें केवळ विटेवरी। ४ ।

❖ निर्वाण प्रसंगीचे भजनाचे अभंग ❖

२२८८. अंतींचा लाभु आधींच साधिजे। देह असता कीजे हरिभक्ती। १ ।
आदि मध्य अंती तोचि हा व्यापक। विश्वप्रतिपाळक नारायण। २ ।
विषय महापुरीं जे पतीत जीव भारी। तैशा परीहि हरिनाम घ्यावें। ३ ।
नामा म्हणे दुर्लभ नरजन्मु। केशव मेघश्यामु अनुसरा वेगीं। ४ ।

२२८९ धनमानबळें नाठविसी देवा । मृत्युकाळीं तेव्हां कोण आहे। १ ।
यमाचे यमदंड बैसतील माथां । तेव्हां तुज रक्षिता कोण आहे। २ ।
मायबापबंधु तोंवरी सोयरीं। इंद्रिये जोंवरी वाहताती। ३ ।
सर्वस्व स्वामिनी म्हणविसी कांता। तेहि केश देतां रडतसे। ४ ।
विष्णुदास नामा जातांचि शरण । स्वप्नीं जन्ममरण नाहीं नाहीं। ५ ।

२२९०. अंतकाळीं मी परदेशी। ऐसें जाणोनि मानसीं।
म्हणोनियां हृषीकेशी। शरण तुजसि मी आलों। १ ।
नव मास गर्भवासीं। कष्ट झाले त्या मातेसी।
ते निष्ठुर झाली कैसी। अंतीं दूर राहिली। २ ।
जीवी बापासि आवड। मुखीं घालोनि करी कोड।
जेव्हां लागली यमओढ। तेव्हां दुरी टाकिलें। ३ ।
बहिणी बंधूचा कळवळा। तें तूं जाणसी दयाळा।
जेव्हां लागली यमशृंखला। तेव्हां दूर राहिलीं। ४ ।
कन्या पुत्रादिक बाळें। हीं तव स्नेहाचीं स्नेहाळें।
तुझ्या दर्शनाहुनी व्याकुळ। अंतीं दूर राहिलीं। ५ ।
देहग्रहाची कामिनी। ते तंव राहिली भुवनीं।
मी जळतसें स्मशानीं। अग्निसवें येकला। ६ ।
मित्र आले गोत्रज आले। तेहि स्मशानीं परतले।
शेवटीं टाकोनियां गेले। मजलागीं स्मशानीं। ७ ।
ऐसा जाणोनि निर्धार। मग मज आला गहिंवर।
तंव दाही दिशा अंध:कार। मग मज कांहीं न सूचे। ८ ।
ऐसें जाणोनि निर्वाण पाहीं। मनुष्यजन्म मागुता नाहीं।
नामा म्हणे तुझे पायीं। ठाव देईं विठ्ठला। ९ ।

२२९१. देह आहे तंव करा रे धांवणी । शरण चक्रपाणि रिघा वेगीं । १ ।
येर ते लटिके इष्टमित्र सखे। हे तंव पारीखे सर्व चोर। २ ।
लावूनि मोहातें दास्यत्व करविती। अंतकाळीं होती पाठिमोरे। ३ ।
मायेचे भुररे भुलवी सकळ। हें तुज न कळे कटकट। ४ ।
यापरी आयुष्य वेंचेल रे जना। पुढें यमयातना न चुकती। ५ ।
धोतरा देऊनि सर्वस्व हरीती। नामा म्हणे गति हेचि जनां। ६ ।

२२९२. जळीं बुडबुडे देखतां देखतां। क्षण न लागतां दिसेनाची। १ ।
तैसा हा संसार पाहतां पाहतां । अंत:काळीं हातां कायी नाहीं। २ ।
गारूड्याचा खेळ दिसे क्षणभर। तैसा हा संसार दिसे खरा। ३ ।
नामा म्हणे तेथें कांहीं नसे बरें। क्षणाचें हें सर्व खरें आहे। ४ ।

२२९३. शेवटिली पाळी तेव्हां मनुष्य जन्म। चुकलीया वर्म फेरा पडे। १ ।
याची जन्मीं ओळखी करा आत्मारामा। संसार सुगम भोगूं नका। २ ।
संसारीं असावें असोनि नसावें। कीर्तन करावें वेळोवेळां। ३ ।
नामा म्हणे विठो भक्ताचिये द्वारीं। घेऊनियां करीं सुदर्शन। ४ ।

२२९४. आम्हीं होतों पंढरिसी। आमुची जुनाट मिरासी। १ ।
राही रखुमाई माता। पांडुरंग आमुचा पिता। २ ।
पुंडलीक आमुचा भाई। चंद्रभागा बहिणाई। ३ ।
नामा म्हणे हो शेवटी। घर चंद्रभागे कांठीं। ४ ।

२२९५. देव देव्हारा पाट हृदय संपुष्ट। मधीं कृष्णमूर्त बैसविली। १ ।
प्रेमाचे पाण्यानें प्रक्षाळीन तुज। आत्मस्वरूप निज पांडुरंगा। २ ।
भाव केले गंध भक्तीची अक्षता। वाहिली निढळा देवावरी। ३ ।
मन केला मोगरा चित्त केलें शेवंती। भक्तीची तुळशी अर्पियेली। ४ ।
धूप दीप आर्ती ओवाळीन तुज। एक केशवराज सकळ सिद्ध। ५ ।

त्रिगुणी पक्कान्न केलें ब्रह्मार्पण। वांच्छित भोजन अर्पियेलें। ६ ।
नामा म्हणे देवा सेवा केली एका। पंचप्राण सखा विटेवरी। ७ ।

२२९६. अहो पांडुरंगा रखुमाईच्या कांता। निरोप द्यावा आतां येतों आम्ही। १ ।
राही रुक्माबाई सत्यभामा माता। निरोप द्यावा आतां येतों आम्ही। २ ।
नमस्कार माझा गरुड हनुमंता । निरोप द्यावा आतां येतों आम्ही। ३ ।
नामा विनवी चरणीं ठेऊनियां माथा। निरोप द्यावा आतां येतों आम्ही। ४ ।

शेवटी कापूर लावावा. 'जन्मता पांडुरंगे' आरती म्हणावी व
आकल्प आयुष्य अभंग म्हणावा

संत नामदेव समाधी, श्री क्षेत्र पंढरपूर महाद्वारांत, आषाढ वद्य त्रयोदशी, शके १२७२

२२९७. आषाढ शुद्ध एकादशी। नामा विनवी विठ्ठलासी।
आज्ञा द्यावी वो मजसि। समाधी विश्रांती लागी। १ ।
आयुष्य कळसासि आले। अभंग त्वा सिद्धी नेले।
ज्ञानेश्वर संगती घडले। तीर्थ मिसे जगदोद्धरण। २ ।
जन्मा आलियाचे कृत्य। जन लावावे सुपंथे।
विठ्ठल मंत्र त्रिभुवनांत। जग जाणत महीमा हे। ३ ।
सर्व सिद्धी मनोरथ। तुझेनि कृपे पावलो समस्त।
म्हणे परीसा भागवत। नामा नाम जपतसे। ४ ।

२२९८. देवा ही विनंती माझी। जे म्यां सेवा करावी तुझी।
आस न धरावी दुजी। या अभिलाषा कारणें। १ ।
तुज म्यां जीवें अनुसरावें। तुम्हीहि तैसेंचि अपंगावें।
आणिकाचें न म्हणवावे। जन्मोजन्मीं दातारा। २ ।
तुज न पोसवे दातारा। तरी या आयुष्या घाली चिरा।
एका या पोटा दुर्भरा। साठीं अव्हेरूं नको गा। ३ ।

वदनीं तुजची वर्णावें। श्रवणीं गुण नाम ऐकावें।
नयनीं चरण न विसंबावे। क्षण एक दातारा। ४ ।
अगा येऊनियां संसारा। न जावें आणिकाच्या द्वारा।
इष्टमित्र सज्जन सोइरा। बंधु आदी करोनि। ५ ।
मज न म्हणोत सकळ जन। परि तूं नको गा उदासीन।
तुझिया नामावांचुन। आणिक नेणें मी दातारा। ६ ।
नाम विक्रय न करावा। दान प्रतीग्रह न घ्यावा।
स्वकष्टार्जित मेळवावा। तोचि ग्रास आपुला। ७ ।
नको दिवट्या छत्र घोडे। जेणें तुजसीं अंतर पडे।
तुझें नामचि आवडे। मज बापुडें म्हणोत का। ८ ।
ऐसा अन्यायी अपराधी। अहो मज तारा कृपानिधी।
तुझें नामचि उच्चारी आधीं। थोर अट्टाहास करुनि। ९ ।
विष्णुदास नामा म्हणे। आम्हां उपेक्षिसी झणे।
जन्मोजन्मींचे पोसणें। केशवा उणें येऊं नेदी। १०।

२२९९. पंढरीचा वास चंद्रभागे स्नान। आणिक दर्शन विठोबाचें। १ ।
हेंचि मज घडो जन्मजन्मांतरीं। मागणें श्रीहरी नाहीं दुजें। २ ।
मुखीं सदा नाम संतांचें दर्शन। जनीं जनार्दन ऐसा भाव। ३ ।
नामा म्हणे तुझें नित्य महाद्वारीं। कीर्तन गजरीं सप्रेमाचें। ४ ।

२३००. महाद्वारीं सुख असे या सुखाचें। लागती संतांचे चरणरज। १ ।
म्हणोनियां स्थळ पाहिलें निवांत। झालें तेथे चित्त समाधान। २ ।
सकळ वैष्णवांसहित बोळवण करा। तुम्ही हो दातारा मजलागीं। ३ ।
देव म्हणे नामया राहें पक्षभरी। पुरतील अंतरीं कोड तुझें। ४ ।

२३०१. स्फुंदस्फुंदोन नामा उभा महाद्वारीं। चित्त पायांवरी विठोबाच्या। १ ।
उभा दीनानाथ उभारुनी बाहे। पालवीत आहे पीतांबरें। २ ।

आरता येरे नामया धरिला पोटासीं । कोणें गांजिलासी दुर्जनानें । ३ ।
अंतरींचें सांग पडे माझ्या मागें । कां करिशी उद्वेग संसारींचे । ४ ।
नामा म्हणे विठो असें मी नेणता । आठवीं पंढरिनाथा वेळोवेळां । ५ ।

२३०२. आम्ही विष्णुदास सांडिली वासना । तुम्ही नारायणा कळों आला । १ ।
अज्ञान बाळक ठकविला धुरु । तैसा मी अधीरु नव्हे देवा । २ ।
उपमन्या बाळका दुधाचा पैं छंद । तैसा मी मतिमंद नोहे देवा । ३ ।
शरण आला तुज मूर्ख बिभीषण । लंकाराज्य तेणें मागितलें । ४ ।
नामा म्हणे तुझें नलगे आम्हां कांहीं । वास सदा देईं चरणाजवळी । ५ ।

२३०३. मनें ध्यान करणें वाचे उच्चारणें । नयनें तुज पाहणें हेंचि देईं । १ ।
करें पूजा करणें माथा चरणीं ठेवणें । श्रवणीं गुण ऐकणें हेंचि देईं । २ ।
षट् चक्रावरी मार्ग बावन्न अक्षरीं । निरालंब निरंतरीं भेटी देईं । ३ ।
मनसा वाचा कर्म आणि दश इंद्रियें । तुझ्या चरणीं दृढ होय ऐसें करीं । ४ ।
डावी उजवीकडे आणि मागें पुढें । अंतीं चरण जोडे ऐसें करीं । ५ ।
नामा म्हणे केशवा तुझी मज गोडी । जन्मोजन्मीं जोडी हेचि देईं । ६ ।

२३०४. श्रीमुखाची सोय पाहों म्हणों जरी । एवढा अधिकारी कैंचा देवा । १ ।
चरणांजवळूनि नसावें जी दूरी । जन्मजन्मांतरीं हेंचि देईं । २ ।
तुज देतां सोपें मज तृप्ति अल्प । सर्वज्ञा साक्षेप सांगतसें । ३ ।
अनाथाचा नाथ हें तों ब्रीद साच । न करावें उदास नामा म्हणे । ४ ।

२३०५. माझिया मनें मज उपदेश केला । तो मज बिंबला हृदयकमळीं । १ ।
निर्वाणींची एक सांगितली खूण । कैवल्य चरण केशवाचे । २ ।
वेदशास्त्र श्रुति आणीक पुराणें । पढोनि जाणणें हेंचि सत्य । ३ ।
क्रिया कर्म धर्म करणें ज्या कारणें । ते खूण निर्वाण चरण हेचि । ४ ।
जप तप अनुष्ठान करोनि साधन । प्रत्यक्ष निधान चरण हेचि । ५ ।
नामा म्हणे मज कळलें अनुभवें । न विसंबें जीवें चरण तुझे । ६ ।

२३०६. रुसलासे नामा उभा गरूडपारी। पितांबरधारी पालवीतो। १ ।
आपल्या सुखाचा तुज देईन वांटा। जरी येसी वैकुंठा एक वेळ । २ ।
आपुले निजपदीं तुज बैसवीन । उभा मी राहेन मागें पुढें। ३ ।
पीतांबर छाया करीन तुजवरी। जीवें क्षणभरी विसंबेना । ४ ।
अंबऋषी प्रल्हाद ध्रुव रुक्मांगद । त्याहुनि निजपद देईन तुज। ५ ।
ऐसा धीर नामया होता माझ्या मनीं । परी तूं सर्वांहूनि उदासीन। ६ ।
नामा म्हणे केशवा नलगे माझ्या चित्तीं । मज आहे विश्रांती तुझ्या नामीं। ७ ।

२३०७. प्रेमपडीभरु देवासी वोसंडे । नामा तयापुढें शोभतसे। १ ।
प्रेमाचें स्फुंदन न सांवरे नामया । पसरोनियां बाह्य क्षेम देत। २ ।
सावध रे नामया आलिंगिला बाहीं। आवडतें कांहीं सांग मज। ३ ।
उघडोनियां नयन पाहे दृष्टीभरी। वैकुंठा भीतरीं चाल जाऊं । ४ ।
ऐकोनियां नामा झालासे सावध। मग देतसे शब्द नारायणा। ५ ।
भक्तीवीण सुख नेघे पैं वैकुंठ। पंढरीं प्रगट परब्रह्म। ६ ।
हेंची गोड आम्हां आवडे हो हरी। वैकुंठाभीतरीं चाड नाहीं। ७ ।
सर्वकाळ सेवा करूं पैं कीर्तन। येणें माझें मन संतुष्ट सदा। ८ ।
संबोखिला नामा हृदयावरी हस्तक। येरु ठेवी मस्तक चरणावरी । ९ ।
मागरे नामया आवडेल जितुलें। त्रीभुवनाइतुलें ब्रह्मसुख। १०।
देईन अखंडीत सर्व काम जाणा। रिद्धिसिद्धि पूर्ण अखंडीत। ११।
नामा म्हणे पंढरीं कीर्तन करीन । न सोडीं चरण परी तुझे । १२।

२३०८. वैकुंठासी आम्हां नको धाडूं हरी। वास दे पंढरीं सर्वकाळ। १ ।
वैकुंठ कोपट जुनाट झोंपडी। नको अडा अडी घालूं आम्हां। २ ।
वैकुंठीं जाऊनि काय बा करावें। उगेंचि बैसावें मौनरूप। ३ ।
नामा म्हणे मज येथेंच हो ठेवीं। सदा वास देईं चरणांजवळी। ४ ।

२३०९. घेऊनियां नामया बैससील किती। पहाशील स्थिति अंतरींची। १ ।
कांहींच न होसी विचारी मानसीं। चैतन्य तत्वासि शुद्धबुद्ध। २ ।

क्रिया कर्म कर्ता नव्हेसी सर्वथा। आहे सर्वगता रूप तुझें । ३ ।
भजतां भजन पूजिता पूज्य । हेंही काय तुज आथीचना। ४ ।
ज्ञाता ज्ञान ज्ञेय ध्याता ध्यान ध्येय। नाथिले उपाय नाहीं तुज । ५ ।
नामा म्हणे मज नकळेचि देवा। मज देईं सेवा जन्मोजन्मीं। ६ ।

२३१०. जन्मजन्मांतरीं घेतलें धरणें। सांग कवण्या गुणें विष्णुदासा। १ ।
कांहींच न घेसी कांहीं न मागसी। ऋणें किती करिसी सेवारूपें। २ ।
चतुर्विध मुक्ति अथवा धन संपत्ति । नलगे तुझे चित्तीं काय करूं। ३ ।
समुद्रवलयांकित अवघें भूमंडळ। अथवा रसातळ दुर्लभ कांहीं। ४ ।
भेटिलागीं आर्त आहे रे वैकुंठ। पाही तुझी वाट रात्रंदिवस। ५ ।
नामा म्हणे सर्व ओसंडिलें चित्तें। तुझिया चरणापरतें नलगे कांहीं। ६ ।

२३११. माझिया मनासीं म्यां केला विचार । तेणें मज निर्धार सांगितला। १ ।
मज नलगे मुक्ति नलगे ब्रह्मज्ञान। सांडोवा होईन पंढरीचा। २ ।
इंद्रियां मारितां येती काकुळती। तुज ओळगूं म्हणती ठायीं ठायीं। ३ ।
श्रवणीं श्रवण अखंड तुझी कीर्ति। विश्व विठ्ठल मूर्ति देखेन डोळां। ४ ।
नामामृतें रसना निवाली त्या सुखें। नाठवती दुःखें जन्मांतरींचीं । ५ ।
नामा म्हणे ऐसा कोण भाग्यहीन। जो धरी वासना वैकुंठींची। ६ ।

२३१२. ऐसा नामा बोले आनंदें करोनी। तंव देव विचारूनि बोलियेले। १ ।
भला भला नामया शहाणा झालासी। कां रे हें न घेसी सांग मज। २ ।
येरु म्हणे देवा अवघेंची नैश्वर। तूंची एक सार पुरे आम्हां। ३ ।
अनंत कोटी ब्रह्मांडें वसती रोमरंध्रीं। त्या चरणाचे अग्रीं वसों आम्ही। ४ ।
पुंडलीक जाणे त्याचें गुह्य गुज। उमजोन तुज काय सांगों। ५ ।
नामा म्हणे धरूं मुळ सोय चोंखडी। ब्रह्मांडा येवढी नलगे पृथ्वी। ६ ।

२३१३. वतन आमुची मिरासी पंढरी। विठोबाचे घरीं नांदणूक। १ ।
सेवा तेथे करूं नित्य महाद्वारीं। नामाची उजरी जागवूं तेथें। २ ।

साधुसंतां शरण जाऊं मनोभावें। प्रसाद स्वभावें देती मज। ३ ।
नामा म्हणे आम्ही पायरीचे चिरे। संत पाय हिरे वरी देती। ४ ।

२३१४. परियेसीं नामया सांगतों मी तुज। अंतरीचें गुज भक्तराया। १ ।
तूं माझें आवडतें कृपेचें पोसणें। चित्ताचें बैसणें करीन तुज। २ ।
येणें संतसंगें यावें माझ्या गांवा। भोगावें राणिवा वैकुंठींच्या। ३ ।
माझिया कथेची ज्या बहु आवडी। माझी प्रेम गोडी पढीये जया। ४ ।
त्याची पायधुळी लागावी सर्वांगें। म्हणोनि मागें मागें हिंडतसें। ५ ।
भक्त त्या यातीचे भलतेनी भावे। भलते एक घ्यावें नाम माझें। ६ ।
त्याचिया उपकारें दाटे मी सर्वथा। मुगुट करुनी माथां वाहीन त्यासी। ७ ।
तनु मन प्राण दिधलें जेणें मातें। मजहूनि पढीयंतें नाहीं त्यासी। ८ ।
चिंता न करीं नामया नुपेक्षी सर्वथा। अभयकरू माथां ठेविला देवें। ९ ।

२३१५. क्षण एक एकांतीं बैसोनि निवाडे। सांग मजपुढें आवडे जें जें। १ ।
सीण भाग आपुला सांगें पैं वहिला। असेल जो वाटला मजवीण। २ ।
पुरवीन जीवींचें सर्व तुझें कोड। गगनाहुनि वाड असेल जरी। ३ ।
वाटे माझें सर्व द्यावें तुझे हातीं। नामरूप वृत्ति सहित मन। ४ ।
परी सर्वभावें तुझें उदासीन चित्त। उरलें माझें आर्त कवण पुरवी। ५ ।
म्हणोनि पांडुरंगें धरूनि हनुवटी। सांगे जीवींच्या गोष्टी नामयाजवळी। ६ ।

२३१६. केशव म्हणे नामयासी। जैं तूं दुरी धरिला होतासी।
तैं तूं काकुळती भाकिसी। मजलागीं हिंडसी दाही दिशा। १ ।
तुझें गाऱ्हाणें सांगो संतांपाशीं। तीहीं तुज सरतें केलें भक्तिसी।
मी तंव वंद्य तिहीं लोकांसी। त्वां तंव मजशी प्रजियेलें। २ ।
आमुचीं वर्मे बोलतोसी। सलगी करूनि फार जातोसी।
उंच पदवी दिल्या पाइकासी। तरी काय स्वामीसी भिऊं नये। ३ ।
मी विश्वासलों तुझिया भावासी। परि तूं शब्देंहि न पुससी।
म्यां तंव अमृतदृष्टीं पाहिलासी। अढळपदासी दावियलें। ४ ।

मी तंव वंद्य त्रिभुवनासी। श्रुति स्मृति आगमासी।
न कळे अठरा पुराणांसी। ऐसें त्वां मजसीं प्रजियेलें। ५।
आतां असोत बहु बोलासी। शाहाणे सिणले मानसीं।
तप्तलोह उदक ग्रासी। तैसा होऊनि ठेलासी विष्णुदास नामया रे। ६।

२३१७. कृपेचा सागरा करुणाकरा। परियेसी उदारा केशिराजा। १।
मज घातलें संसारीं काळाचे आहारीं। करुणा कैसी हरी नये तुज। २।
माझी सोडवण करीं कृपानिधी। तोडीं हे उपाधि संसाराची। ३।
पुत्र कलत्र बंधु सांगाति देहाचे। बांधिलें मोहाचे वज्रपाशीं। ४।
तिहीं माझें चित्त केलें तडातोडी। नाहीं एक घडी सुखलेश। ५।
सकळहि सांगती संभार कर्माचे। नेदिती नामाचें स्मरण कोणी। ६।
दु:खाचे डोंगर पडिले मजवरी। धांव बा श्रीहरी पांडुरंगा। ७।
सुखगोष्टी मजसीं न करिती कोणी। झालों चक्रपाणि परदेशी। ८।
शिणलिया न म्हणती बैस घे विश्रांती। आठवी या श्रीपति पांडुरंगा। ९।
सकळांचें दास्यत्व केली थोर आशा। मानिला भरंवसा मज होतील म्हणोनि। १०।
तंव ते भजती आपुलिया हिता। न करिती माझी चिंता परलोकींची। ११।
ऐसा दुर्जनांचा धरोनि पातेरा। केला म्यां मातेरा आयुष्याचा। १२।
कुटुंब काबाडी तुजसी कानकोंडा। झालों या ब्रह्मांडा भूमिभार। १३।
ऐसी करुणेचीं उत्तरें ऐकोनि पंढरिरायें। कटिवरूनि बाहे उभारिली। १४।
नाभी नाभी नामया भय न धरीं सर्वथा। माझ्या शरणागता कोण गांजी। १५।

२३१८. कां रे विष्णुदासा कोमाईलें वदन। गांजिलासी कवणें दुराचारीं। १।
क्षणएक जीव नगमे मज वेगळा। मीहि त्याजवळां सदा असे। २।
वैकुंठ भुवन नलगे माझे चित्तीं। झणीं याची खंति होईल तुज। ३।
लक्ष्मीचे विलासी न घडे माझें मन। झणीं याचे प्राण जाजावती। ४।
मी हो याचे प्राण हाही माझें मन। जाणती हे खूण भक्त माझे। ५।
म्हणोनि जवळी बोलाविला केशिराजें। नामा धरी वोजे चरण दोन्ही। ६।

२३१९. माय मेली पोरटें लहान। कवाड धरून उभें ठेलें। १।
नेणतें बापुडें दारवंटा धरी। शेखीं आस करी भितरील। २।
राउळीं म्हणती कैंचें हें भणंग। जंव तंव आंग चुकवितें। ३।
जाति नाहीं त्यासि काइसी पंगती। म्हणोनी एकांतीं बैसविलें। ४।
केशवाचे नामें बाह्य ठाकी पूजा। तेथें बऱ्या वोजा बैसविलें। ५।
देव म्हणे नामया पोशीन मी तूंतें। नामामृतशितें देऊनियां। ६।

२३२०. संकल्प विकल्प निरसुनियां भ्रांति। दावीन विश्रांति अभिन्नव तुज। १।
सर्वभावें माझी धरूनि आवडी। आस तूं रे सोडी इंद्रियांची। २।
जें जें भक्तिसुख लागेल तुझे मनीं। तें तूं खेवा घालुनी घेईं मज। ३।
श्रवण घ्राण रसना त्वचा आणि लोचन। हे सकळ होऊनि मीचि भोगीं। ४।
यातायाती तुज न घालीं रे सायास। धरी माझा विश्वास दृढ मनीं। ५।
अंतरींचें गुज बोलुनि पंढरीनाथ। आलिंगन देत नामयासी। ६।

२३२१. सहज तुझें सुख आहे तुजजवळी। वांयां मृगजळीं बुडों नको। १।
सोय धरीं वेगीं होय पां सावध। अनुभवीं आनंद स्वस्वरूपीं। २।
हा जगडंबर पसरला पाल्हाळ। मायामय सकळ स्वप्न सर्व। ३।
शरीरसंपत्तीचा मानिसी निर्धार। तों हें क्षणभंगुर सत्य जाण। ४।
आपुले साउलीं जासी बैसावया। कोण तापलीया निववी तुज। ५।
नामा म्हणे केशवा असो तुझें ज्ञान। देवा तुजवांचुन नकळे कांहीं। ६।

२३२२. विचारितां सहज कोणी नव्हे माझें। म्हणोनि चरण तुझे दृढ धरिले। १।
हेंचि माझें ज्ञान हाचि गुरुमंत्र। व्रत तप तीर्थ चरण तुझे। २।
हेचि माझी क्रिया हेंचि माझें कर्म। हा माझा स्वधर्म चरण तुझे। ३।
हेचि माझी पूजा हें माझें पूजन। ध्याईन तुझे चरण हृदयकमळीं। ४।
हाचि परमानंद हेचि योगसिद्धि। लय लक्ष समाधि चरण तुझे। ५।
नामा म्हणे मनें मानिला निर्धार। तरलो भवसागर याचीपरी। ६।

२३२३. नेघें भूमंडळ न घालीं तुज कोड। तुजहुनी केवढी जोड यांची। १ ।
चरण मी सेवीन गाईन तुझें नाम। हृदयीं धरोन प्रेम नाचेन सदा। २ ।
रिद्धि सिद्धी नेघें कामना नलगती। तुजवीण श्रीपती अवघें व्यर्थ। ३ ।
रसातळ भूतळ वैकुंठासी नये। तुजवीण न पाहें ठाव कोठें। ४ ।
विष्णुदास आम्ही भक्तिविण नेघो। दारीच वोळगों तुझ्या देवा। ५ ।
नामा म्हणे हेचि चाड गा विठ्ठला। पुंडलीकें सांगितला निज ठेवा। ६ ।

२३२४. करुणेची उत्तरें बोले नामदेव। ऐकोनि पंढरीराव हांसिन्नले। १ ।
मग हे विवंचना सांगे रखुमाईसी। म्हणे नामयासी आणा वेगीं। २ ।
मग रखुमाई चरणीं ठेवूनि माथा। म्हणे आणाजी समर्था नामयासी। ३ ।
रखुमाई सत्यभामा आणि पंढरीराव। पुंडलीक समुदाय चालिलासे। ४ ।
येऊनि नामयापाशी उभे पैं ठाकले। पुंडलीक बोले नामयासी। ५ ।
धन्य नामदेवा तुझा एक भाव। सहित पंढरीराव आले येथें। ६ ।
पीतांबर छाया रूप प्रगट केलें। नामया आलिंगिलें पांडुरंगे। ७ ।
कडे घेऊनि नामा रखुमाई जननी। प्रेम पान्हा वोसंडोनि पाजी तया। ८ ।
नामयासि घेऊनि आले पंढरीसी। वैकुंठ ओवरीसि कळस केला। ९ ।

२३२५. स्फुंदत स्फुंदत नामा उभा महाद्वारीं। दृष्टि पायावरी विठोबाच्या। १ ।
देखोनि केशवें उभारिल्या बाहे। पालवीतु आहे पीतांबरें। २ ।
संसारावरी रुसलासे नामा। दाटलासे प्रेमा ओसंडत। ३ ।
येईं नामया तुज धरीन पोटाशीं। कोणें गांजिलासि दुराचारें। ४ ।
ऐके वो रुक्मिणी अंजारूनि तुम्हीं। वोसंगा घेऊनि आळवावा। ५ ।
जगत्र जननी संभ्रमें करूनि। प्रीतिपान्हा स्तनीं वोसंडला। ६ ।
वोरसला नामा घेतलासे करीं। मुख पितांबरें पुसीतसे। ७ ।
कवणें तुझे चित्तीं लावियला चाळा। न देखतां डोळा स्फुंदतसे। ८ ।

बुझाविला नामा दाटलासे प्रेमा। हांसे सत्यभामा काय झालें। ९ ।
कोण कुळीं नामा काय लोभ याचा। तूं स्वामी दीनाचा पांडुरंग। १०।

२३२६. पाहतां तुझे चरण हरली भवव्यथा। पुढती एक चिंता वाटतसे। १ ।
झणीं मुक्तिपद देसी पांडुरंगा। मग या संतसंगा कोठें पाहूं । २ ।
मग हे पंढरी आनंद सोहळा। कवणाचे डोळां पाहूं देवा । ३ ।
मग हे हरिकथा अमृत संजीवनी। कवणाचे श्रवणीं ऐकों देवा। ४ ।
नामा म्हणे मज पंढरीची सोय। अनंत जन्म होय याचि लागीं। ५ ।

२३२७. हेंचि देवा पैं मागत। चरणसेवा अखंडित। १ ।
वास द्यावा पंढरीचा। सदा संग हरिदासांचा। २ ।
जन्म होका भलते याति। परि न चुकों हरिभक्ति। ३ ।
नामा म्हणे कमळापती। हेंचि द्यावें पुढतो पुढती। ४ ।

२३२८. मनुष्य करिसी तरी भक्तिचेनि मिसें। तुझे द्वारीं वसें ऐसें करीं। १ ।
श्वान करिसी तरी उच्छिष्टाचेनि मिसें। तुझे द्वारीं वसें ऐसें करीं। २ ।
पक्षि करिसी तरी चारियाचेनि मिसें। तुझे द्वारीं वसें ऐसें करीं। ३ ।
झाड करिसी तरी तुळसीचेनि मिसें। तुझे द्वारीं वसें ऐसें करीं। ४ ।
वृक्ष करिसी तरी मंडप मेखाचेनि मिसें। तुझे द्वारीं वसें ऐसें करीं। ५ ।
पाषाण करिसी तरी रंग शिळेचेनि मिसें। तुझे द्वारीं वसें ऐसें करीं। ६ ।
उदक करिसी तरी सडियाचेनि मिसें। तुझे द्वारीं वसें ऐसें करीं। ७ ।
नामा म्हणे विठो कीर्तनाचेनि मिसें। तुझे द्वारीं वसें ऐसें करीं। ८ ।

२३२९. घेरे घेरे नामया दिलें माझें प्रेम। घोकीं माझें नाम सर्वकाळ । १ ।
शिरावरी हात ठेवितसें माझा। अभिमान तुझा गेला म्हणुनि। २ ।
भक्तिसुख देवें दिलें नामयातें। नामा परमामृतें तृप्त झाला। ३ ।
नामा म्हणे देवा झालों मी पावन। माझें तुजविण कोण आहे। ४ ।

२३३०. राजमंदिराभितरीं रुक्मिणी सेजेवरी । नामा परसासरी वोळगो आले । १ ।
नामया देखोनि झडकरी उठली । आड उभी ठेली जाऊनियां । २ ।
अचळ सरिसा करी शृंग माथावरी । पाहें पां निदसुरी होती कैसी । ३ ।
मी म्हणे नावेक लागेल वेळ यातें । तंव अवचित देखियेलें । ४ ।
कनक परयेळीं घेउनी आरती करीं । ओवाळिलें हरी नामयासहित । ५ ।

२३३१. पैल गरुडाचे वारिकें । गगनीं येतां कृष्ण देखे । १ ।
दवडा दवडी हरि धांवतु । नाभीं नामयातें म्हणतु । २ ।
वैकुंठाहुनि आले वेगीं । नामयाच्या भक्तिलागीं । ३ ।

२३३२. कोटी सूर्य प्रभादीप्ती । गगनी झळकली अवचिती । १ ।
संत नामयासी सांगती । पैल आला कमलापति । २ ।
वत्सालागी जैसी धेनु । तैसा धांवे जगज्जीवनु । ३ ।
गरुडाचे पक्षवाति । दाही दिशा आक्रंदती । ४ ।
हरि कंठीची सुमनमाळा । सुटूनि आली भूमंडळा । ५ ।
सवे चाले सुदर्शन । भक्त करावया रक्षण । ६ ।
उचलोनि दोही बाही । नामा धरिला हृदयी । ७ ।

२३३३. शंख चक्र गदा पद्मेंसि अंकित । मी तुम्हां सांगात निरंतर । १ ।
जिकडे जाल तिकडे मी तुमचा सांगाति । तुम्हांविण विश्रांति आणिक नाहीं । २ ।
संसाराचें ओझें पडों नेदीं तुम्हाते । या वैष्णवा सांगातें निरंतर । ३ ।
जें मज आवडे तें तुमचिये घरीं । म्हणोनि तुमचे द्वारीं तिष्ठतसें । ४ ।
विठोबा म्हणे नामा न विसंबे मातें । हेंचि वर्म तूतें सांगितलें । ५ ।

२३३४. सकळ संतजन देखोनि नयनीं । टाळिया पिटोनि गाती नाम । १ ।
म्हणती धन्य भक्त निधडा वैष्णव । ब्रह्मादिकां भाव न कळे याचा । २ ।
कैसा ऋणिया केला पंढरीनाथ । आहे सदोदित याचे जवळीं । ३ ।
पूर्वी तो प्रह्लाद श्रवणीं ऐकिला । किंवा हा देखिला संतामधीं । ४ ।
नामा येऊनियां चरणासी लागला । हृदयीं आलिंगिला भक्तराज । ५ ।

२३३५. जन्मोजन्मी आम्ही जोडियली भक्ति । तेणे तुझी प्राप्ती झाली देवा। १ ।
भक्तिप्रेमरस देऊनि चक्रपाणि । ठेवी आपुले चरणी जन्मोजन्मी। २ ।
नामा म्हणे आम्ही पाइक फुकाचे । धारक नामाचे तुझे देवा। ३ ।

२३३६. अहो पांडुरंगा रखुमाईच्या कांता । निरोप द्यावा आतां येतों आम्ही। १ ।
राही रुक्माबाई सत्यभामा माता । निरोप द्यावा आतां येतों आम्ही। २ ।
नमस्कार माझा गरुड हनुमंता । निरोप द्यावा आतां येतों आम्ही। ३ ।
नामा विनवी चरणीं ठेऊनियां माथा । निरोप द्यावा आतां येतों आम्ही। ४ ।

२३३७. वैष्णवांचा थाट पताकांचे भार । करिती जयजयकार नामघोष। १ ।
पुष्पांचा वर्षाव विमानांची दाटी । नामघोष सृष्टी न समाये। २ ।
ऋषिगण गंधर्व इंद्र प्रजापती । धन्य धन्य म्हणती नामयासी । ३ ।
देव वेळाईत केला सेवा ऋणें । अनन्य अनन्य भक्ति याची। ४ ।
अलंकापुरी ज्ञानिया इंद्रनीळ सोपान । निवृत्तीसी जाणा त्रिंबकेश्वरीं । ५ ।
नामा महाद्वारीं श्रेष्ठ हे पंढरी । प्रत्यक्ष भूमीवरी वैकुंठ हें । ६ ।
देवें नामयासी पोटासीं धरिलें। नेत्रोदकें क्षाळिलें सर्वांग हें। ७ ।
जन्मोनि सार्थक तुवां बरवें केलें। वनीं मोकलीलें मजलागीं। ८ ।
तंव राहीरुक्माई सत्यभामादि प्रवृत्ती । नामा अलिंगिती प्रेमें करून। ९ ।
धन्य दिन सुखाचा वेदघोष विप्रांचा । वैष्णवीं नामाचा घोष केला। १०।
तेथें पूजा नमस्कारे परसा यानें केली । हृदयीं धरिलीं चरणकमळें। ११।

वरील अभंगातील ९ कडवी म्हणावी व नंतर 'ऐशा आनंदाने नामाचे गजरी । दिली महाद्वारी समाधी त्या ॥' म्हणून पुष्पवृष्टी करावी व नामदेव जनाबाई, नामदेव जनाबाई भजन करावे. सुंठवड्याचा नैवेद्य द्यावा व वाटावा. आरती 'जन्मता पांडुरंगे' व 'घालीन लोटांगण' म्हणून उपसंहार करावा.

किमान घरोघर पूजन व आरती करावी. शेवटी आकल्प आयुष्य व्हावे. तया कुळा हे संत नामदेवांचे पसायदान म्हणावे.

संत नामदेवांची आरती

२३३८. जन्मता पांडुरंगे जिव्हेवरी लिहिले । शतकोटी अभंग कवित्व रचिले । १ ।
जय जयाजि भक्तराया जिवलगा नामया । आरती ओवाळीता चित्त पालटे काया । ध्रु० ।
घ्यावया भक्तिसुख पांडुरंग अवतार । करोनिया तिर्थमीस केला जगाचा उद्धार । २ ।
प्रत्यक्ष प्रचीत हे वाळवंट परीस केले । हारपली विषमता द्वैतबुद्धि निरसली । ३ ।
समाधि महाद्वारी श्री विठ्ठल चरणी । आरती ओवाळितो परिसा कर जोडोनि । ४ ।

आरती नंतर वर नोंदलेप्रमाणे सांगता करावी

श्रीसंत सेना महाराज यांनी केलेली श्री संत नामदेवांची आरती

२३३९. भक्तांमाजी अग्रगणी तूंचि ऐकसी मनी ।
वैकुंठीच्या ध्वजा आणिल्या भुतळा लागोनी । १ ।
जगजयाजी महाराजा जिवलगा नामया ।
आरती करितां चित्त रंगले पाया । २ ।
आवंढ्या नागनाथी देऊळ फिरविले ।
मृत प्रेत गाय कीर्तनी उठविले । ३ ।
प्रत्यक्ष परब्रह्म ज्ञानेश्वर अवतार ।
घ्यावया भक्तिसुख केला जगाचा उद्धार । ४ ।
येऊनि महाद्वारी सेना करितो विनवणी ।
लोटांगण घातले लोळे संताचे चरणी । ५ ।

❀ शिखबांधवांचा पवित्र धर्मग्रंथ श्रीगुरूग्रंथ साहिब, यांत समाविष्ट असलेले संत नामदेव महाराजांचे एकसष्ठ (६१) हिंदी अभंग ❀

१. देवा पाहन तारिअले। राम कहत जन कस न तरे। रहाउ।
तारिले गनिका बिनुरुप कुबिजा। बिआधि अजामलु तारिअले।
चरण-बधिक-जन तेऊ मुकति भए। हउ बलि बलि जिन राम कहे। १ ।
दासी-सुत-जनु बिदरु सुदामा। उग्रसेन कउ राज दिऐ।
जपहीन तपहीन कुलहीन क्रमहीन। नामे के सुआमी ते ऊतरे। २ ।

२. एक अनेक विआपक पूरक जत देखउ तत सोई।
माइआ चित्र - बचित्र विमोहित, बिरला बूझै कोईं। १ ।
सभु गोबिंदु है सभु गोबिंदु है, गोबिंदु बिनु नही कोई।
सुतु एकु मणि सत-सहस जैसे उति पोति प्रभु सोई। रहाउ।
जल तरंग अरु फेन बुदबुदा जलते भिन्न न होई।
इहु परपंचु पांरब्रह्म की लीला बिचरत आन न होई। २ ।
मिथिआ भरमु अरु सुपनु मनोरथ सति पदारथ जानिआ।
सुक्रित मनसा गुरु उपदेसी, जागत ही मनु मानिया। ३ ।
कहत नामदेउ हरि की रचना देखहु रिदै बीचारी।
घट घट अंतरि सरब निरंतरि केवल एक मुरारी। ४ ।

३. आनीले कुंभ भराइले उदक ठाकुर कउ इसनानु करऊ।
बइआलिस लख जी जलमहि होते, बीठलु भैला काइ करऊ। १ ।
जत्र जाउ तत्र बीठलु भैला। महा आनंद करे सद केला। रहाउ।
आनीले फूल परोइले माला ठाकुर की हउ पूजा करऊ।
पहिले बासु लई है भवरह, बीठल भैला काइ करऊ। २ ।

आनीले दुध रांधाइले खीर, ठाकुर कउ नैवेदु करऊ ।
पहिले दूध बिटारिउ बछरे, बीठलु भैला काइ करऊ। ३ ।
इभै बीठलु उभै बीठलु, बीठल बिनु संसारु नही।
थान - थनंतरी नामा प्रणवै, पूरि रहिउ तूं सरब मही। ४ ।

४. मन मेरे गजु जिहबा मेरी काती। मपि मपि काटउ जन्म की फांसी। १ ।
कहा करउ जाती कहा करउ पाती। राम को नाम जपउ दिन-राती। रहाउ।
रांगनि रांगउ सीवनि सीवउ । राम नाम बिनु घरीअ न जीवउ। २ ।
भगति करउ हरिके गुन गावउ । आठ पहर अपना खसमु धिआवउ। ३ ।
सुइने की सुई रूपे का धागा। नामे का चितु हरि सउ लागा। ४ ।

५. सापु कुंच छोडै बिखु नहि छाडै। उदक माहि जैसे बगु धिआनु मांडै। १ ।
काहेकउ कीजै धिआनु जपना। जब ते सुधु नाही मनु अपना। रहाउ।
सिंघच भोजन जो नरु जानै। अैसे ही ठग देउ बखाने। २ ।
नामे के सुआमी लाहिले झगरा। राम रसाइन पीउ रे दगरा। ३ ।

६. पारब्रहमु जि चीनसी आसा ते न भावसी । रामा भगतह चेतीअले अचिंत मनु राखसी । १ ।
कैसे मन तरहिगा रे संसार-सागरु बिखै को बना। झूठी माइआ देखिकै भूला रे मना। रहाउ।
छीपे के घरि जनमु दैला गुर उपदेसु भैला। संतहु के परसादि नामा हरि भेटुला।

७. जौ राजु देहि त कवन बडाई। जौ भीख मंगावहि त किआ घटि जाई। १ ।
तूं हरि भजु मन मेरे पदु निरबानु। बहुरी न होइ तेरा आवन-जानु। रहाउ।
सभ ते उपाई भरम भुलाई। जिस तूं देवहि तिसहि बुझाई। २ ।
सतिगुरु मिलै त सहसा जाई। किस हऊ पूजूऊ दुजा नदरि न आई। ३ ।
एकै पाथर कीजै भाऊ। दूजै पाथर धरिए पाऊ।
जे वह देउ त उहु भी देवा। कहि नामदेउ हम हरि की सेवा। ४ ।

८. मलै न लाछै पार मलो परमलीउ बैठो री आई।
आवत किनै न पेखिऊ कवनै जाणै री बाई। १ ।

कवणु कहै किणि बूझिऐ रमइआ आकुलु री बाई । रहाउ ।
जिऊ आकासै पंखिअलो खोज निरखिउ न जाई ।
जिऊ आलमाझै माछली मारगु पेखणौ न जाई । २ ।
जिऊ आकासै घडुअलो मृग-त्रिसना भरिआ ।
नामेचे सुआमी बीठलो जिन तीनै जरिआ । ३ ।

९. जंब देखा तब गावा तड जन धीरजु पावा ।
नादि समाइलो रे सतिगुरू भेटिले देवा । रहाउ ।
जह झिलिमिलिकारू दिसंता तह अनाहद सबद बजंता ।
जोती जोति समानी मै गुरु परसादी जानी । १ ।
रतन कमल कोठरी चमकार बीजुलत ही ।
नैरै नाही दूरी निज आतमै रहिआ भरपूरि । २ ।
जह अनाहत सूर उजारा तह दीपक जलै छंछारा ।
गुर परसादी जानिआ जनु नामा सहज समानिआ । ३ ।

१०. पाड पडोसणि पुछिलै नामा कापहि छानि छवाई हो ।
तोपहि दुगणी मजूरी दैहउ मोकउ बेडी देहू बताई हो । १ ।
री बाई बेडी देनु न जाई देखु बेडी रहिउ समाई हमारै बेडी प्राण अधारा । रहाउ ।
बेडी प्रीति मजूरी मांगै जऊ कौऊ छानि छवावें हो ।
लोग कुटंब सभहु ते तौरै तउ आपन ब्रेडी आवै हो । २ ।
अैसो बेडी बरनि न साकउ सभ अंतर सभ ठाई हो ।
गुंगे महा अम्रित-रस चाखिआ पूछे कहनु न जाई हो । ३ ।
बेडी के गुन सुनि री बाई जलधि बांधि ध्रू थापिउ हो ।
नामे के सुआमी सीअ बहोरी लंक भभी खण आपिउ हो । ४ ।

११. अण मडिआ मंदलु बाजै । बिनु सावन घन हरू गाजै ।
बादल बिनु बरखा होई । जउ ततु बिचारे कोई । १ ।

मोकउ मिलिउ रामु सनेही । जिह मिलिए देहसु देही । रहाउ ।
मिलि पारस कंचनु होइआ। मुख मनसा रतनु परोइआ। २ ।
जल भीतरि कुंभ समानिआ। सभ रामु एकु करि जानिआ।
गुरु चेले है मनु मानिआ । जनु नामा ततु पछानिआ। ३ ।

१२. गहरी करिके नीव खुदाई, उपरि मंडप छाए।
मारकंड ते को अधिकाई, जिनि त्रिण धरि मूंड बलाऐ। १ ।
हमरो करता रामु सनेही । कहि रे नर गरबु करतउ बिनसि जाई झूठी देही। रहाउ।
मेरी मेरी कौरउ करते दुरजोधन सौ भाई।
बारह जोजन छत्र चले था, देही गिरधन खाई। २ ।
सरब सोइना कीं लंका होती, रावन से अधिकाई।
कहां भइउ दरि बांधे हाथी, खिन महि भई पराई। ३ ।
दुरवासा सिऊ करत ठगऊरी, जादव ए फल पाए।
क्रिया करी जन अपने उपर, नामदेऊ हरि गुण गाए। ४ ।

१३. दस बैरागनि मोहि बसि कीनी पंचहु का मिट नावऊ ।
सतरि-दोइ भरे अंम्रित-सरी बिखु कउ मारि कढावऊ । १ ।
पाछे बहुरि न आवनु पावउ ।
आम्रित बाणी घट ते उचरऊ आतम कउ समझावऊ। रहाउ।
बजर कुठारु मोहि है छीना, करि भिंनति लगि पावऊ।
संतन के हम उलटे सेवक, भगतन ते डर पावऊ। २ ।
इह संसार ते तब ही छूटऊ जऊ माइआ नह लपटावऊ।
माइआ नाम गरभ जोनि का, तिह तजि दरसनु पावऊ। ३ ।
इंतुकरि भगति कराहि जो जन तिन भउ सगल चुकाइए ।
कहत नामदेऊ बाहरि किआ भरमहु इह संजम हरि पाइऐ। ४ ।

१४. मारवाडी जैसे नीरु बालहा, बेलि बालहा करहला।
जिउ कुरंगनिसि नादु बालहा, तिउ मेरै मनि रामइआ। १।
तेरा नाम रूडो, रुप रूडो अति रंग रूडो, मेरो रामइआ।रहाउ।
जिउ धरणी कउ इंद्र बालहा कुसम बासु जैसे भवरला।
जिउ कोकिल कउ अंबु बालहा, तिउ मेरै मनी रामइआ। २।
चकवी कउ जैसे सुरू बालहा मान सरोवर हंसुला।
जिउ तरूणी कउ कंतु बालहा, तिउ मेरै मनी रामइआ। ३।
बारिक कउ जैसे खीरू बालहा, चात्रिक मुख जैसे जलधरा।
मछली कउ जैसे नीरुं बालहा, तिउ मेरे मनि रामइआ। ४।
साधिक, सिध सगल मुनि चाहहि, बिरलो काहु डीठुला।
सगल भवन तेरे नामु बालहा, तिउ नामें मनि बीठुला। ५।

१५. पहिले पुरिए पुंडरक बना। ताचे हंसा सगले जना।
क्रिसनाते जानऊ, हरि हरि नाचंती नाचना। १।
पहिल पुरसा बिरा। अथोन पुरसा दुसरा।
अस गा अस उसगा।
हरि का बागरा नाचै पिंधी महि सागरा।रहाउ।
नाचंती गोपी जना। नइआ ते बैरे कंना।
तरकु न चा। भ्रमीआचा।
केसवा बचवुनी अइए मइए, एक आनै जीऊ।
पिंधी उभकले संसारा। २।
भ्रमि भ्रमि आए तुमचे दुआरा। तूं कुनु रे। मै जी नामा।
हो जी आला। ते निवारणा जम कारणा। ३।

१६. पतित पावन माधऊ बिरदु तेरा।
धंनि ते वै मुनि जन, जिन धिआइउ हरि प्रभु मेरा। १।
मेरै माथै लागीलै धूरि गोविंद चरणन की। सुर नर मुनि जन तिनहु ते दूरि।रहाउ।
दीन का दइआलु माधौ गरब परिहारी। चरण सरन नामा बलि तिहारी। २।

१७. कोई बोलै नीरवा कोई बोलै दूरि। जल की माछली चरै खजूरी। १।
काई रे बक-बादु लाइउ। जिन हरि पाइउ तिनहि छपाइउ। रहाउ।
पंडित होइकै बेदु बखानै। मूरख नामदेऊ रामहि जानै। २।

१८. कउन को कलंकु रहिउ, रामु नामु लेतही। पतित पवित भये, रामु कहत ही। १।
राम संगि नाम देउ, जन कऊ प्रतिथिआ आई।
एकादशी ब्रतु रहै काहे कउ तीरथ जांई। २।
भनति नामदेऊ सुक्रित, सुमति भए। गुर मति राम कहि, को को न वैकुंठी गऐ। ३।

१९. तीनि छंदे खेलु आछै। तीनि छंदे खेलु आछै। रहाउ।
कुंभार के घर हांडी आछै। राजा के घर सांडी गो।
बामन के घर रांडी आछै। रांडी सांडी हांडी गो। १।
बाणी के घर हिंगु आछै। भेसर माथै सींगु गो।
देवल मधे लींगु आछै। लींगु सींगु हींगु गो। २।
तेली के घर तेलु आछै। जंगल मधे बेल गो।
माली के घर केल आछै। केल, बल, तेल गो। ३।
संतामधें गोबिंदु आछै। गोकल मधे सिआम गो।
नामे मधे रामु आछै। राम सिआम गोबिंदु गो। ४।

२०. मैं अंधुले की टेक तेरा नामु खुंदकारा। मैं गरीब मैं मसकीन, तेरा नामु है अधारा। रहाउ।
करीमां रहिमां अलाह तूं गनी। हाजरा हजीर दरि पेसि, तूं मनी। १।
दरिआऊ तूं दिहंद, तूं बिसिआर तूं धनी। देहि लेहि एकु तूं दिगर को नही। २।
तूं दाना तूं बीना मैं बीचारू किया करी। नामेचे सुआमी वखसंद तूं हरी। ३।

२१. हले यारां हले यारां, खुसि खबरी। बलि बलि जाऊं, हउ बलि बलि जाऊं।
नीकी तेरी बिगारी, आले तेरा नाऊ। रहाउ।
कुजा आमद, कुजा रफती, कुजा मेरवी। द्वारिका नगरी रासि बुगोई। १।

खूबु तेरी पगरी मीठे तेरे बोल। द्वारिका नगरी काहे के मगोल। २।
चंदी हजार आलम एक लखाना। हम चिंनी पातिसाह सांवले बरना। ३।
असपति गजपति नरह नरिंद। नामेके स्वामी मीर मुकुंद। ४।

२२. सफल जनम मोकउ गुरु कीना। दुख बिसारि सुख अंतरि लीना। १।
गिआन अंजनु मोकउ गुरु दीना। राम नाम बिनु जीवनु मन हीना। रहाउ।
नामदेउ सिमरनु करि जानां। जग जीवन सिऊ जीऊ समानां। २।

२३. असु-मेध जगने, तुला पुरख दाने, प्राग इसनाने। १।
तउ न पुजहि हरि कीरति नामा। अपुने रामहि भजु, रे मन, आलसीआ। रहाउ।
गइआ पिंडु भरता, बनारसि असि बसता। मुखि बेदु चतुर पड़ता। २।
सगल धरम अछिता। गुर गिआन इंद्री द्रिड़ता।
खटु करम सहित रहता। ३।
सिवा सकति संबादं। मन छोड़ि छोड़ि सगल भेदं।
सिमरि सिमरि गोबिंद। भजु नामा तरसि भवसिंधं। ४।

२४. नाद भ्रसे जैसे मिरगाए। प्रान तजे वाको धिआनु न जाए। १।
ऐसे रामा ऐसे हेरऊ। राम छोड़ि चितु अनत न फेरउ। रहाउ।
जिऊ मीना हेरै पसुआरा। सोना गड़ते हिरै सुनारा। २।
जिऊ बिखई हेरै परनारी। कउड़ा ड़ारत हिरै जुआरी। ३।
जह जह देखऊ तह तह रामा। हरिके चरन नित धिआवै नामा। ४।

मोकउं तारिले रामा तारिले।

२५. मैं अजानु जनु तरिबे न जानऊं बाप बीठुला बाह दे। रहाउ।
नर ते सुर होइ जात निमखमै, सतिगुर बुधि सिखलाई।
नर ते उपजि सुरग कउ जीतिओ सो अवखद मैं पाई। १।
जहां जहां धूअ नारदु टेके नैकु टिकावहु मोहि।
तेरे नाम अवलंबि बहुतु जन उधरे, नामे की निजमति एहि। २।

२६. मोहि लागती तालाबेली । बेछरे बिनु गाइ अकेली । १ ।
पानीया बिनु मीनु तलफै ऐसे । राम नामा बिनु बापरो नामा । रहाउ ।
जैसे गाइका बाछा छुटला । थन चोखता माखुन घुटला । २ ।
नामदेउ नाराइणु पाइआ । गुरु भेटत अलखु लखाइआ । ३ ।
जैसे बिखै हेत परनारी । ऐसे नामें प्रीति मुरारी । ४ ।
जैसे तापते निरमल घामा । तैसे रामनामा विनु वापुरो नामा । ५ ।

२७. हरि हरि करत मिटे सभि भरमा । हरि को नामु लै उत्तम धरमा ।
हरि हरि करत जाति कुल हरि । सो हरि अंधुले की लाकरी । १ ।
हरए नमसते हरए नमह । हरि हरि करत नहीं दुख जमह । रहाउ ।
हरि हरनाखस हरे परान । अजैमल कीऊ बैकुंठ हि थान ।
सुआ पड़ावत गनिका तरी । सौ हरि नैनहु की पूतरी । २ ।
हरि हरि करत पूतना तरी । बाल घातनी कपट हि भरी ।
सिमरत द्रौपत-सुता ऊधरी । गऊतम सती सिला निसतरी । ३ ।
केसी कंस मथनु जिनि कीआ । जीअ दानु काली कउ दीआ ।
प्रणवै नामा ऐसो हरि । जासु जपत भै अपदा टरी । ४ ।

२८. भैरउ भूत सीतला धावै । खर बाहन उहु छार उड़ावै । १ ।
हउ तउ एक रमइआ लैहउ । आन देव बदलावनि दैहउ । रहाउ ।
सिव सिव करते तो नरु धिआवै । बरद चढे डउरू ढ़मकावै । २ ।
महा माई की पूजा करै । नरसै नारि होइ अउतरै । ३ ।
तू कहीअत ही आदि भवानी । मुकति की बरीआ कहां छपानी । ४ ।
गुरमति राम नाम गहु मीता । प्रणवै नामा इऊ कहे गीता । ५ ।

२९. आजु नामे बीठलु देखिआ, मूरख को समझाऊ रे । रहाउ ।
पांडे तुमरी गाइत्री लोधेका खेतु खाती थी ।
लैकरि ठेंगा टंगरी तोरी लांगत लांगत जाती थी । १ ।

पांडे तुमरा महादेउ धउले बलद चड़िआ आवत देखिआ था।
मोदी के घर खाणा पाका, वाका लड़का मारिआ था। २।
पांडे तुमरा रामचंदु सो भी आवतु देखिआ था।
रावनसे ती सरबर होई घरकी जोइ गवाइ थी। ३।
हिंदू अंना तुरकू काणा। दुहांते गिआनी सिआणा।
हिंदू पूजै देहुरा, मुसलमाणु मसीत। नामें सोई सेविआ जह देहुरा न मसीत। ४।

३०. आनीले कागदु काटीले गूड़ी अकासामधे भरमीअले।
पंच जना सिउ बात बतऊआ, चीतु सु डोरी राखीअले। १।
मनु राम नामा बोधीअले। जैसे कनिक कला चितु मांड़ीअले। रहाउ।
आनले कुंभु भराइले ऊदका, राजकूआरि पुरंदरीए।
हसत विनोद बीचार करती है, चीतुसु गागरि राखीअले। २।
मंदरू एकु दुआर दस जाके, गऊ चरावन छाडीअले।
पांच कोस पर गऊ चरावत चीतुसु बछरा राखीअले। ३।
कहत नामदेउ सुनहु तिलोचन बालकु पालन पउडीअले।
अंतरि बाहरि काज बिरूधी चीतुसु बारिक राखीअले। ४।

३१. वेद पुरान, सासत्र आनंता, गीत कबित न गावउ गो।
अखंड मंडल निरंकार महि, अनहद बेनु बजावउ गो। १।
बैरागी रामहि गावउ गो।
सबदिअतीत अनाहदि राता, आकुल कै घरि जाउ गो। रहाउ।
इडा पिंगुला अउरू सुखमना, पउनै बंधि रहाउ गो।
चंदु सूरजु दुइ समकरि राखउ, ब्रहम जोति मिलि जाउ गो। २।
तीरथ देखि न जलमहि पैसउ जीअ जंत न सतावउ गो।
अठसठि तीरथ गुरु दिखाए घटही भीतरि नहाउ गो। ३।
पंच सहाई जनकी सोभा भलो भलो न कहावउ गो।
नामा कहै चितु हरिसिउ राता सुंन समाधि समाउ गो। ४।

३२. माइ न होती, बापु न होता, करमु न होती काइआ।
हम नहीं होते, तुम नही होते, कवनु कहांते आइआ। १ ।
राम कोइ न किस ही केरा। जैसे तरवर पंखि बसेरा। रहाउ।
चंदु न होता, सुरु न होता, पानी पवन मिलाइआ।
सासतु न होता, बेदु न होता, करमु कहांते आइआ। २ ।
खेचर भूचर तुलसी - माला, गुरपरसादी पाइआ।
नामा प्रणवै परम ततु है सति गुर होई लखाइआ। ३ ।

३३. बारानसी तपु करै, उलटि तीरथ मरै। अगनि दहै, काइआ कलपु कीजै।
असुमेघ जगु कीजै, सोना गरभ दानु दीजै। राम नाम सरि तऊ न पूजै। १ ।
छोडि छोडि रे पाखंडी, मन कपटु न कीजै। हरिका नामु नित नितहि लीजै। रहाउ।
गंगा जउ गोदावरी जाइए कुंभि जउ केदार नाइए। गोमति सहस गऊ दानु कीजै।
कोटि जउ तीरथ करै। तन जउ हिवालै गारै।
राम नाम सरि तऊ न पूजै। २ ।
असुदान गजदान सिहजा नारी भूमिदान। ऐसो दान नित नितहि कीजै।
आतम जउ निरमाइलु कीजै, आप बराबरी कंचनु दीजै।
राम नाम सरि तऊ न पूजै। ३ ।
मन हि न कीजै रोसु जमहि न दीजै दोसु। निरमल निरबाणु पदु चीनि लीजै।
जसरथ राइ नंदु राजा मेरा रामचंदु। प्रणवै नामा ततु रसु अंम्रित पीजै। ४ ।

३४. धनि धनि ओ राम बेनु बाजै। मधुर मधुर धुनि अनहत गाजै। रहाउ।
धनि धनि मेघा रोमावली। धनि धनि क्रिसन ओढै कांबली। १ ।
धनि धनि तूं माता देवकी। जिह ग्रिह रमइआ कवलापती। २ ।
धनि धनि बन खंड ब्रिंदाबना। जह खेलै स्त्री नारइना। ३ ।
बेनु बजावै गोधनू चारै। नामें का सुआमी आनंद करै। ४ ।

३५. मेरे बापु माधउ तू धन केसौ, सांवलीओ बीठुलाइ ले । रहाउ।
कर धरे चक्र वैकुंठ ते आए, गज-हसतीके प्रान उधारीअले ।
दुहसासन की सभा द्रोपती, अंबर लेत उबारीअले । १ ।
गौतम नारि अहिलिया तारी, पावन केतक तारीअले ।
ऐसा अधमु अजाति नामदेउ, तउ सरनागति आइअले । २ ।

३६. सभै घट रामु बोले, रामा बोलै, राम बिना को बोलै रे । रहाउ ।
एकल माटी कुंजर चीटी, भाजन है बहु नाना रे ।
असथावर जंगम कीट पतंगम, घटि घटि रामु समान रे । १ ।
एकल चिता राखु अनंता, अउर तजहु सभ आसा रे ।
प्रणवै नामा भए निहकामा को ठाकुरू को दासा रे । २ ।

३७. चारि मुकति चारै सिधि मिलिकै दूलह प्रभु की सरनि परिओ।
मुकति भइओ चउहूं जुग जानिओ, जसु कीरति माथै छत्र धरिओ। १ ।
राजाराम जपत को को न तरिओ ।
गुर उपदेसि साध की संगति भगतु, भगतु ताको नामु परिओ। रहाउ।
संख चक्र माला तिलक बिराजित, देखि प्रतापु जमु डरिओ।
निरभउ भए राम बल गरजित जनम मरण संताप हिरिओ। २ ।
अंबरीक कउ दीओ अभैपदु, राजु भभीखन अधिक करिओ।
नउ निधि ठाकुरि दई सुदामै, ध्रू अटलु अजहूंन टरिओ। ३ ।
भगत हेति मारिओ हरनाखसु नरसिंघ रूप होइ देह धरिओ ।
नामा कहै भगति बसि केसव अजहूं बलिके दुआर खरो। ४ ।

३८. रे जिहबा करउ सत खंड। जो मि न उचरसि स्त्री गोविंद। १ ।
रंगीले जिहबा हरि कै नाइ। सुरंग रंगीले हरि हरि धिआइ। रहाउ।
मिथिआ जिहबा अवरें काम। निरबाण पदु इकु हरिको नामु। २ ।
असंख कोटिअन पूजा करी। एक न पूजसि नामै हरि। ३ ।
प्रणवै नामदेउ इहु करणा। अनंत रूप तेरे नारइणा। ४ ।

३९. पर धन पर दारा परहरी । ताकै निकटि बसै नरहरी । १ ।
जो न भजंते नाराइणा । तिनका मैं न करउ दरसना । रहाउ ।
जिनके भीतरि है अंतरा । जैसे पसु तैसे ओइ नरा । २ ।
प्रणवती नामदेउ नाकहि बिना । ना सोहै बत्तीसु लखना । ३ ।

४०. दूधु कटोरै गडवै पानी । कपल गाइ नामै दुहि आनी । १ ।
दूधु पिओ गोबिंदे राइ । दूधु पीउ मेरो मनु पती आइ ।
नाहीं त घर को बापु रिसाइ । रहाउ ।
सोइन कटोरी अंम्रित भरी । लै नामै हरि आगै घरी । २ ।
एकु भगतु मेरे हिरदै बसै । नामे देखि नराइनु हंसै । ३ ।
दूधु पीआइ भगतु घरि गइआ । नामे हरिका दरसनु भइआ । ४ ।

४१. मैं बउरी मेरा राम भतारू । रचि रचि ताकउ करउ सिंगारु । १ ।
भले निंदउ, भले निंदउ, भले निंदउ, लोगु । तनु मनु राम पिआरे जोगु । रहाउ ।
बाद बिबाद काहू सिउ न कीजै । रसना राम रसाइनु पीजै । २ ।
अब जीअ जानि ऐसी बनि आई । मिलउ गुपाल नीसानु बजाई । ३ ।
उसतति निंदा करै नर कोई । नामे स्रिरंगु भेटल सोइ । ४ ।

४२. कबहू खीरि खांड घीउ न भावै ।
कबहूं घर घर टूक मंगावै । कबहूं कूरनु चने बिनावै । १ ।
जिउ रामु राखै तिउ रहीऐ रे भाई । हरिकी महिमा किछु कथनु न जाई । रहाउ ।
कबहू तूरे तुरंग नचावै । कबहू पाइ पनहीओ न पावै । २ ।
कबहूं खाट सुपेदी सुवावै । कबहूं भूमिपैं आरु न पावै । ३ ।
भनति नामदेउ इकु नामु निसतारै । जिह गुरु मिलै तिह पारि उतारै । ४ ।

४३. हसत खेलत तेरे देहुरे आइआ । भगति करत नामा पकरि उठाइआ । १ ।
हीनडी जात मेरी जादम राइआ । छीपेके जनमि काहे कउ आइआ । रहाउ ।
लै कमली चलिओ पलटाइ । देहुरे पाछै बैठा जाई । २ ।
जिउ जिउ नामा हरि गुण उचरै । भगत जना कउ देहुरा फिरै । ३ ।

४४. जैसी भूखे प्रीति अनाज । त्रिखावंत जलसे ती काज ।
जैसी मूढ कुटंब पराइण । ऐसी नामे प्रीति नाराइण । १ ।
नामे प्रीति नाराइण लागी । सहज सुभाइ भइओ बैरागी । रहाउ ।
जैसी पर - पुरुखा रत नारी । लोभी नरु धनका हितकारी ।
कामी पुरखु कामनी पिआरी । ऐसी नामें प्रीति मुरारी । २ ।
साई प्रीति जि आपे लाइ । गुर परसादी दुबिधा जाइ ।
कबहू न तुटसि रहिआ समाइ । नामे चितु लाइआ सचि नाइ । ३ ।
जैसी प्रीति बारिक अरु माता । ऐसा हरिसे ती मनु राता ।
प्रणवै नामदेउ लागो प्रीति । गोबिंदु बसै हमारै चीति । ४ ।

४५. घरकी नारि तिआगै अंधा । पर नारी सिउ घालै धंधा ।
जैसे सिंबलु देखि सुआ बिगसाना । अंत की बार मूआ लपटाना । १ ।
पापीका घरु अगने माहि । जलत रहै मिटवै कब नाहीं । रहाउ ।
हरि की भगति न देखे जाइ । मारगु छोडि अमारगि पाइ ।
मूलहु भूला आवै जाइ । अंम्रित डारि लादि बिखु खाइ । २ ।
जिउ वेस्वा के परै अखारा । कापरु पहिरि करहि सींगारा ।
पूरे ताल निहाले सास । वाके गले जमका है फास । ३ ।
जाके मसतकि लिखिओ करमा । सो भजि परि है गुरकी सरना ।
कहत नामदेउ इहु बीचारू । इन बिधि संतहु उतरहु पारू । ४ ।

४६. संडा मरका जाइ पुकार । पढै नही हमही पचिहारै ।
राम कहै करताल बजावै । चटीआ सभै बिगारै । १ ।
रामा नामा जपिबो करै । हिरदै हरिजीको सिमरनु धरै । रहाउ ।
बसुधा बसि कीनी सभ राजे । बिनती करै पटरानी ।
पूतु प्रहिलादु कहिआ नही मानै । तिनि तउ अउरै ठानी । २ ।
दुसट सभा मिली मंतर उपाइआ । करसह अउख घनेरी ।
गिरि तर जल जुआला मै राखिओ । राजारामि माइआ फेरी । ३ ।

काढि खडगु कालु भै कोपिओ। मोहि बातउ जु तुहि राखै।
पीत पीतांबर त्रिभवण धणी। थंभ माहि हरि भाखै। ४
हरनाखसु जिनि नखह बिदारिओ। सुरनर कीए सनाथा।
कहि नामदेउ हम नरहरि धिआवहि। रामु अभैपद दाता। ५

४७. सुलतानु पूछे सुनु बे नामा। देखउ राम तुमारे कामा। १
नामा सुलताने बांधिला। देखउ तेरा हरि बीठुला। रहाउ
बिसमिलि गऊ देहु जीवाइ। ना तरू गरदनि मारउ ठाइ। २
बादिसाह अैसी किउ होइ। बिसमिलि कीआ न जीवै कोइ। ३
मेरा कीया कळू न होइ। करि है रामु होइ है सोइ। ४
बादिसाहु चडिओ अहंकारि। गज-हसती दीनो चमकारी। ५
रुदनु करै नामेकी माइ। छोडि राम की न भजहि खुदाइ। ६
न हउ तेरा पूंगडा ना तू मेरी माइ। पिंडु पडै तउ हरि गुन गाइ। ७
करै गजिंदु सुंड की चोट। नामा उबरै हरि की ओट। ८
काजी मुलां करहि सलामु। इनि हिंदूमें राम लिया मानु। ९
बादिसाह बेनती सुनेहु। नाम सरभारि सोना लेहु। १०
माउ लेउ तउ दोजकि परउ। दीनु छोडि दुनीआ कउ भरउ। ११
पावहु बेडी हाथहु ताल। नामा गावै गुन गोपाल। १२
गंगा जमुना जउ उलटी बहै। तउ नामा हरि करता रहै। १३
सात घडी जब बीती सुणी। अजहु न आइओ त्रिभवण धणी। १४
पाखंतण बाज बजाइला। गरुड चडे गोविंद आइला। १५
अपने भगत परि की प्रतिपाल। गरुड चडे आए गोपाल। १६
कहहि त धरणि इकोडि करउ। कहहि त लेकरि उपरि धरू। १७
कहहि त मुई गऊ देउ जी आइ। सभु कोइ देखे पती आइ। १८
नामा प्रणवै सेलमसेली। गउ दुहाइ बछरा मेलि। १९

दुधहि दुहि जब मटुकी भरी। ले बादिसाह के आगे धरी। २०।
बादिसाहु महलमहि जाइ। अउघट की घटलागी आइ। २१।
काजी मुला बिनती फुरमाइ। बखसी हिंदु मै तरी गाइ। २२।
नामा कहै सुनहु बादिसाह। इहु किछु पतीआ मुझै दिखाइ। २३।
इस पतीआका इहै परवानु। साचि सील चालहु सुलितानु। २४।
नामदेउ सभ रहिआ समाइ। मिलि हिंदू सभ नामे पहि जाहि। २५।
जउ अबकी बार न जीवै गाइ। त नामदेव का पतीआ जाइ। २६।
नामे की कीरति रही संसारि। भगत जना ले उधरिआ पारी। २७।
सगल कलेस निंदक भइआ खेदु। नामे नाराइन नाही भेदु। २८।

४८. जउ गुरदेउ त मिलै मुरारि। जउ गुरदेउ त उतरै परि।
जउ गुरदेउ त वैकुंठ तरै। जउ गुरदेउ त जीवत मरै। १।
सति सति सति सति सति गुरदेव। झूटु झूटु झूटु झूटु आन सभ सेव। रहाउ।
जउ गुरदेउ त नामु द्रिडावै। जउ गुरदेउ न दह दिस धावै।
जउ गुरदेउ त पंचते दूरि। जउ गुरदेउ न मरिबो झूरि। २।
जउ गुरदेउ त अंम्रित बानी। जउ गुरदेउ त अकथ कहानी।
जउ गरुदेउ त अंम्रित देही। जउ गुरदेउ नामु जपि लेहि। ३।
जउ गुरदेउ भवन त्रै सूझै। जउ गुरदेउ उच पद बूझै।
जउ गुरदेउ त सीसु अकासि। जउ गुरदेउ सदा साबासि। ४।
जउ गुरदेउ सदा बैरागी। जउ गुरदेउ परनिंदा तिआगी।
जउ गुरदेउ बुरा भला एक। जउ गुरदेउ लिलाटहि लेख। ५।
जउ गुरदेउ कंध नही हिरै। जउ गुरदेउ देहुरा फिरै।
जउ गुरदेउ त छापरि छाइ। जउ गुरदेउ सिहज निकसाइ। ६।
जउ गुरदेउ न अठसठि नाइआ। जउ गुरदेउ तनि चक्र लगाइआ।
जउ गुरदेउ त दुआदस सेवा। जउ गुरदेउ सभै बिखु मेवा। ७।

जउ गुरदेउ त संसा टूटै। जउ गुरदेउ त जमते छूटै।
जउ गुरदेउ त भउजल तरै। जउ गुरदेउ जनमि न मरै। ८ ।
जउ गुरदेउ अठदस बिउहार । जउ गुरदेउ अठारह भार ।
बिनु गुदरेउ अवर नाही जाई । नामदेउ गुरकी सरणाई ।

४९. आउ कलंदर केसवा । करि अबदाली भेसवा। रहाउ।
जिनि आकस कुलह तिरि कीनी, पउसै सपत पयाला ।
चमर पोस का मंदरु तेरा, इह बिधि बने गुपाला। १ ।
छपन कोटिका पोहनु तेरा, सोलह सहस इजारा।
भार अठारह मुदगरु तेरा, सहनक सभ संसारा । २ ।
देही महजिदि मनु मउलाना, सहज निवाज गुजारै।
बीबी कउला सउ काइनु, तेरा निरंकार आकारै। ३ ।
भगति करत मेरे ताल छिनाए किह पहि करउ पुकारा।
नामेका सुआमी अंतर जामी, फिरे सगल बेदेसारा । ४ ।

५०. साहिबु संकट वै सेवकु भजै। चिरंकाल न जीवै दोऊ कुल लजै। १ ।
तेरि भगति न छोडउ भावै लोगु हसै। चरण कमल मेरे हीअरे बसै। रहाउ।
जैसे अपने धनहि प्रानी मरनु मांडै। तैसे संतजना राम नामु न छाडै। २ ।
गंगा गइआ गोदावरी संसारके कामा। नारायणु सुप्रसंन होइ त सेवकु नामा। ३ ।

५१. लोभ लहरि अति नीझर बाजै। काइआ डूबै केसवा। १ ।
संसारु समुंदे तारि गोविंदे । तारिलै बाप बीठुला । रहाउ।
अनिल बेडा हउ खेवि न साकउ तेरा पारू न पाइआ बीठुला। २ ।
होहु दइआलु सतिगुरू मेलि तूं। मोकउ पारि उतारे केसवा । ३ ।
नामा कहै हउ तरि भी न जानउ। मोकउ बाह देहि बाह देहि बीठुला। ४ ।

५२. सहज अवलि धूड़ि मणी गाडी चालती। पीछै तिनका लैकरि हाकती। १ ।
जैसे पनकत थरु टि टि हांकती। सरि धोवन चाली लाडुली। रहाउ।

धोबी धोवै बिरह बिराता। हरि चरनन मेरा मनु राता। २।
भणति नामदेउ रमि रहिआ। आपने भगत पर करि दइआ। ३।

५३. काए रे मन बिखआ बन जाइ। भूलो रे ठगमूरी खाइ। रहाउ।
जैसे मीनु पानीमहि रहै। काल जाल की सुधि नही लहै।
जिहबा सुआदी लीलित लोह। ऐसे कनिक कामनीं बांधिओ मोह। १।
जिउ मधु माखी संचै अपार। मधु लीनो मुखि दीनी छारु।
गउ बाछ कउ संचै खीरु। गला बांधि दुहि लेइ अहीरू। २।
माइआ कारन स्रमु अति करै। सो माइआ लै गाडै धरै।
अति संचै समझै नही मूड। धनु धरती तनु होइ गइओ धूडि। ३।
काम क्रोध त्रिसना अति जरै। साध संगति कबहूं नही करै।
कहत नामदेउ ताची आण। निरभै होइ भजीऐ भगवान। ४।

५४. बदहु की न होड माधउ मोसिउ।
ठाकुर ते जनु जन ते ठाकुरु खेलु परिओ है तोसिउ। रहाउ।
आपन देउ देहुरा आपन आप लगावै पूजा।
जल ते तरंग, तरंग ते है जलु कहन सुनन कउ दूजा। १।
आपहि गावै आपहि नाचै आप बजावै तूरा।
कहत नामदेउ तूं मेरो ठाकुरु जनु उरा तूं पूरा। २।

५५. दास अनिंन मेरो निजरुप।
दरसन निमख तापत्रई मोचन परसत मुकति करता ग्रिह कूप। रहाउ।
मेरी बांधी भगतु छुडावै, बांधै भगतु न छूटै मोहि।
एक समै मोकउ गहि बांधै तड फुनि मोपै जबाब न होइ। १।
मै गुन बंध सगलकी जीवनि, मेरी जीवनि मेरे दास।
नामदेव जाके जीअ ऐसी, तैसो ताकै प्रेम प्रगास। २।

५६. सेवीले गोपाल राइ अकुल निरंजन। भगति दानु दीजैं जाचहि संत जन। रहाउ।
जांचै घरी दिग दिसै सराइचा।
बैकुंठ भवन चित्रसाला सपत लोक समानि पूरीअले।
जांचै घरी लछिमी कुआरी। चंदु सुरजु दीवडे।
कउतकु काल बपुडा कोटवालु सुकरा सिरी। सु ऐसा राजा श्री नरहरी। १।
जांचै घरी कुलालु ब्रह्मा चतुर मुख डांवडा। जिनि बिस्व संसारू राचिले।
जाकै घरि ईसरूबावला जगतगुरु तत सारिखा गिआनु भाखिले।
पापु पुंनु जांचै डांगीआ दुआरै चितर गुपतु लेखीआ।
धरमराइ परुली प्रतिहारु। सो ऐसा राजा श्री गोपालु। २।
जांचै घरी गण गंधरब रिखी बपुडे ढाढीआ गावंत आछै।
सरब सासत्र बहुरुपीआ, अन गरूआ आखाडा।
मंडलीक बोल बोलहि काछे। चउर ढूल जांचै है पवनु।
चेरी सकति जितिलै भवणु। अंड टूक जांचै भसमती।
सो ऐसा राजा त्रिभवण पती। ३।
जांचै घरी कूरमा पालु सहस्त्र फनी बासकु सेज बालुआ।
अठारह भार बनासपती मालणी छिनवै करोडी मेघमाला पाणी हारीआ।
नख प्रसेव जाचै सुरसरी। सपत समुंद जांचै घडथली।
एते जीअ जांचै वरतणी। सो ऐसा राजा त्रिभुवण धणी। ४।
जांचै घरी निकट बरती अरजनु, अरु, प्रहलादु अंबरिकु।
नारदु ने जै सिध बुध गण गंधरब बानवै हेला।
एते जीअ जांचे हहि घरी। सरब बिआपक अंतरी हरी।
प्रणवै नामदेउ तांची आणि। सगल भगत जांचै निसाणि। ५।

५७. मोकउ तू न बिसारि तू न बिसारि तू न बिसारि रामईआ। रहाउ।
आलावंती इहु भ्रमु जो है मुझ ऊपर सभ कोपिला।
सुदु सुदु करि मारि उठाइओ कहा करउ बाप बीठला। १।

मूए हुए जउ मुकति देहुगे, मुकति न जानै कोइला।
ए पंडिआ मोकउ ढेढ कहत तेरी पैज पिछंउडी होइला। २ ।
तू जु दइआलु क्रिपालु कहिअतु है अतिभुज भइओ अपारला।
फेरि दीआ देहुरा नामे कउ पंडीअन कउ पिछवारला। ३ ।

५८. ऐसो रामराइ अंतरजामी। जैसे दरपन माहि बदन परवानी।
बसै घटाघट लीप न छीपै। बंधन मुकता जातु न दीसै। १ ।
पानीमाहि देखु मुखु जैसा। नामेको सुआमी बीठलु ऐसा। २ ।

५९. मन की बिरथा मनु ही जानै, कै बूझल आगै कहीऐ।
अंतरजामी रामु खाई, मै डरू कैसे चहीऐ। १ ।
वेथीअले गोपाल गोसाई, मेरा प्रभु रविआ सरबे ठाई। रहाउ।
मानै हाटु मानै पाटु मानै है पासारी।
मानै बासै नाना भेदी भरमतु है संसारी। २ ।
गुरके सबदि एहु मनु राता दुबिधा सहजि समाणी।
सभो हुकमु है आपे निरभउ समतु बीचारी।
जो जन जानि भजहि पुरखोत्तमु ताची अबिगतु बाणी।
नामा कहै जग जीवनु पाइआ हिरदै अलख बिडाणी। ३ ।

६०. आदि जगादि जुगादि जुगो जुगु ताका अंतु न जानिआ।
सरब निरंतरि रामु रहिआ, रवि ऐसा रुपु बखानिआ। १ ।
गोविंदु गाजै सबदु बाजै। आनंद रूपी मेरो रामईआ। रहाउ।
बावन बीखू बानै बीखे बासु, ते सुख लागिला।
सरबे आदि परमलादि कासट चंदनु भैइला। २ ।
तुमचे पारस हमचे लोहा संगे कंचनु भैइला।
तू दइआलु रतनु लालु नामा साचि समाइला। ३ ।

६१. अकुल पुरख इकु चलितु उपाइआ । घटि घटि अंतरि ब्रह्मु लुकाइआ । १ ।
जीअ की जोति न जानै कोई । तै मै कीआ सु मालूमु होई । रहाउ ।
जिउ प्रगासिआ माटी कुंभेउ । आप ही करता बीठलु देउ । २ ।
जीअका बंधनु करमु बिआपै । जो किछु कीआ सु आपै आपै । ३ ।
प्रणवति नामदेउ इहु जीउ चितवै सु लहै । अमरु होइ सद आकुल रहै । ४ ।

श्री गुरु ग्रंथ साहिब यातील अभंग समाप्त.

६२. माधौजी माया मिलन न देई । जन जीवै तौ करौ सनेही । टेक ।
माया जलधर मोर मन मंछी । नीर बिना क्यौं जीवै हो पियासी । १ ।
जे मोडौं तो मूल बिनासा । बोझ पड्या नहीं आवै सांसा । २ ।
भणत नामदेव दीन दयाला । निरधारन के तुम आधारा । ३ ।

६३. मेरी कौन गति गुसाई तुम जनत भरन देवा ।
जनम हीन करम छीन भूलि गयौ सेवा । टेक ।
बडौ पतित पतितन मै । गज गनिका गामी ।
और पतित जगत प्रकट । तिनहूं मैं नांमी । १ ।
तुम दयाल मैं गरीब । टेरि कहौ रामा ।
दीन जानि बिनती मानि । गावै दास नामा । २ ।

६४. मैं आपराधी बाप मैं अपराधी । सांचिली तुम्हची भगति न साधी । टेक ।
घणौ अग्यान अंगीना भंगी । कीयै काम कुसंगा संगी । १ ।
यह अग्यान इहीं परी घाटौ । निषर कमाई नछट नाटा । २ ।
कीया दान गोब्यंद सब जाने । पैठा परबस मेर प्रवाने । ३ ।
नर निरदोष नराइन नांमी । ऐसा बबक अम्हचा स्वामी । ४ ।
नरक निवारन नरहरि नांमा । कीलेमे कस राह दिवाना । ५ ।

६५. तू सुष सागर नागर दाता । तू मेरे प्रारभ पिता अरु माता । १ ।
और न जानूं देवी देवा । अपना रामकी करि हूँ सेवा । २ ।
नामदेव कहै मोहि तारि गोसाई । व्याध बनचर भील की नांई । ३ ।

६६. दुरबल गरीबा राम कौ। हरि कौ दास मै जन सेवक तेरा। टेक।
आचार ब्यौहार जाण नहीं पूजा। ऐसो भगत आयो सरनिला । १ ।
नामा भणै मैं सेवग तेरा। जनमि जनमि हरि उरगिला । २ ।

६७. आन न जानौ देवन देवा। जत जत प्राण तत ही तेरी सेवा। टेक।
तूं सुष सागर आगर दाता। तूं ही मेरे प्राण पिता गुर माता। १ ।
नामौं भणै मेरे सब कुछ साईं । मनसा बाचा दूसरा नहीं। २ ।

६८. गरुड मंडल आव। पृथ्वीपति गरुड मंडल आव। टेक।
तू पृथ्वीपति जागृत केला। मैं गाऊं गुन राग रचेला। १ ।
नामदेव कहे बालक तोरा। भक्तिदान दे साहेब मोरा। २ ।

६९. तुम्हारी क्रिपा बिना न पाइये। हो कान्हा न पाइये। टेक।
भाव कलपतर भगति लता फल। सो फल रसाल कै देसी देवा। १ ।
नामौ भणै केसवै तूं देसी तर लहाइणै। येणे उपायै तुझै भणिजै। २ ।

७०. मै को माधव मलसूत्र धारी। मैं कहां जानो सेवा तुम्हारी। १ ।
तुम्हारी घर को भांडवी दावत। तुम्हारे घर को आदि कलागत। २ ।
नामदेव कहे देवनी के देवा। सुर नर पन्नग तुम्हारी सेवा। ३ ।

७१. राम विठ्ठला। हम तुमारे सेवक। १ ।
बालक बेला माई विठ्ठल बाप विठ्ठल। जाती पाती गुरुगोत विठ्ठल। २ ।
ग्यान विठ्ठल ध्यान विठ्ठल। नामा का स्वामी प्राण विठ्ठल। ३ ।

७२. माधौ कैसे कीजै जोग।
करत जोग बहुत कठिनाई तजि न सकौ या भोग। टेक।
नहीं मेरे रहणीं नहीं मेरे करणीं, बंध्यौ पंच बसि पोष। १ ।
नहीं मेरे ग्यान नहीं मेरे ध्यांना, व्यापै हरि परसोक। २ ।
मैं अनाथ सुकृत हीनौं, तुम्हथै परयौ वियोग। ३ ।
भणत नामदेव हरि सरणिं राषियौ, नहीं तौं हाँसि हैं लोग। ४ ।

७३. लागी जनम जनमनी प्रीति। चित्त नहीं बीसरूं रे ।टेक।
जेन्हो मुषडौ दीठै सुष थाई। तेन्हे कोई जई कहौ रे । १ ।
जासूं मन बांधी प्रीति अपार। अपरछन थई न रहौ रे । २ ।
भर्‍यौ सरोवर लहर्‍या जाई । धायै नाहीं पपीहउौ रे। ३ ।
तेन्है घन बिन तृपति न थाइ । जौवो तेन्हौ नेहडौ रे। ४ ।
दोइ लष जोजन चंदल दूरी । कमोदनि बिगसै रै । ५ ।
जन नामदेवनौ स्वामी दयाल । ते बेद न लहै रै। ६ ।

७४. गोविंद राषो चरणन तीर ।
जैसे तरवर पात परे झडी । तैसे बिनसे सकल सरीर। टेक।
जनीन ऊदर किया प्रतिपाला। गर्भ संकट दुध पीर।
न सहे यहु बिनसि जाये। चलत मिटे नहीं भीर । १ ।
जैसे भुयंगम पंष बिहूनौ । नलिनी बिनी झरै नीर ।
नामदेव जन जमकी त्रासतें । प्राण धरे नहीं धीर । २ ।

७५. माधो जी काहा करुं या मन कौ ।
मन मैमत नहीं बसे मेरौ बरजत हारयौ दिन कौ। टेक।
स्वांति प्रमोधि लै घरि आऊं धीर पकरि बैठाऊं।
पीछै हीतै मतौ उपावै बहुरि न इहि घरि आऊं। १ ।
अम्रत झांडि विषै क्यूं ध्यावै करत आप मनि मायौ।
कहै सुनै की कछू न मानै अनेक बार समझइयो। २ ।
कब लग तंत रहूं या मनकै जतन कीया नही जाई।
या अरदास करै जन नामौ, सुनि लीज्यौं राम राई । ३ ।

७६. जाबा न देस्यू हो नरहरी । मो नृधन कौ धन नरहरी। टेक।
आगलि थयौ अगोचर थाइसि। मान्हा विद्या थकौ मंजइसि हो नरहरी। १ ।

तीन लोक मैं कहीं न समाणौं। संतनि हिरदै समाणौ हो नरहरी। २ ।
नामदेव कहै मै सेवग तेरा । आवा गवण निवारि मेरा हो नरहरी । ३ ।

७७. राम गोविंद कमोदिन चंदा। छिन छिन पांन करै मकरंदा। टेक।
जैसे कमल मैं कुसुमलताई । मै गोपाल परसि फिरि आई। १ ।
जैसे भवरा फूल पर रिझा । झणकार करता फिरी घट माई। २ ।
अष्ट कंबल दल नामदेव गावै । चरन कंबल दल काहे न पावै। ३ ।

७८. कैसे न मिलै राम राय मोठा । चित्त न चलै कुचित मेरा षोटा। टेक।
बाहर माटी जैसे बार लगीला । ऐसे जड़ मन लागै बिठुला। १ ।
नामौ भणै मन मारगी लागिला। ऐसेनि संगत सूर उगिला। २ ।

७९. देवा तेरी भगति न मोपै होई जी।
जिहि सेवा साहिब भल मानै। करिहू न जानै कोई जी। टेक।
सुमृत कथा होत नहि मोपै। कथौ त होइ अभिमान जी ।
जोई जोई कथू उलटि मोहिं बांधै। त्राहि त्राहि भगवान जी। १ ।
जामै सकल जीव की उतपति। सकल जीव मे आपजी।
माया मोह करि जगत भुलाया। तूं घटि घटि व्यापक बापजी। २ ।
सो बैकुंठ कहौ धौ कैसा। प्यंड पडे जहा जाइये।
यदु परतीति मोहि नहि आवै। जीवन मुकति न पाईये। ३ ।
मै जन जीव ब्रह्म तूं माधौ। बिन देषे दुष पाईये।
राषि समीप कहै जन नामा। संगि मिला गुण गाईये। ४ ।

८०. भगति आप मोरे बाबुला। तेरी मुकति न मांगू हरिबीठुला। टेक।
भगति न आपै तौ तन आडौ। कोटि करै तो भगति न छांडो। १ ।
अनेक जनम भरमतौ फिरयौ । तेरो नाम लेले उधारयौ। २ ।
नामदेव कहै तू जीवनि मोरा । तू सायर मै मंछा तोरा। ३ ।

८१. तुझ बिन क्यूं जीउं रे। तुझ बिन क्यूं जीउं।
तू मंझा प्रान अधार। तुझ बिन क्यूं जीउं। टेक।
सार तुम्हारा नांव है। झूठा सब संसार।
मनसा वाचा क्रमना। कलि केवल नांव अधार। १।
दुनिया मे दोजग घना। दारुण दुष अधिक अपार।
चरन कवलकी मौजमे। मोहि राषौ सिरजन हार। २।
मो तो विषि पडदा किसा। लोभ बडाई काम।
को एक हरिजन उबरै। जिनि सुमिऱ्या निहचल राम। ३।
लोक बेदके संगि बहयौ। सलिल मोह की धार।
जन नामदेवना स्वामी बीठला। मोहि षेवि उतरौ पार। ४।

८२. बंदे की बंदे छोडि बनवारी।
असरन सरण राम कहै बिन आइ पडै जम-धारी। टेक।
केई बांधे जोग जप करि केई तीरथ दांना।
केई बांधे नेमा बरतां तेरे हाथि नाथि भगवाना। १।
राम-देव तेरी दासी माया नाटी कापट कीन्हां।
थावर जंगम जीति लिये है आपा पर नहीं चीन्हा। २।
नामदेव भणै मै तुम थै छूटौ जे तुम छुडावो गोपालजी।
तुम बिना मेरे गाहक नाही दिनानाथ दयालजी। ३।

८३. माधौ भीतरि मार दुहेली।
अबला कौ बल कहा गुसाई। परतषि जाइ न पेली। टेक।
ऐ अनेक मै एक गुसाई। कहौ कहा बसु मेरा।
षेत की पहुंचि कहां लौं राषै। षसम न करई फेरा। १।
तुमसे बैद न औषदि औरै। मंत्र और नहीं जाना।
व्याधि असाधि अगाधि दयानिधि। पचि पचि गये सयांना। २।

जिनकौ तुम हरि कारी कीन्हीं । बिथा और नही व्यापी।
नामदेव कहे नही बसु मेरा। कृपा करौ दुष कापी । ३ ।

८४. पाया पडौ दे पाया पडौ दे देवा रामा। टेक।
जिमि जिमि रुचिजौ तिमि तिमि गोड । कान्हा पुरवीले मनिचो कोड। १ ।
तार डंडी करी उभा रहई तुझै द्वारी।
वीनवै वीस्नदास नामा उपस्याम कीजै आम्हा । २ ।

८५. अन बोलता चरण नही छाडौ। तुम्हारी आंन बाबा बीठुला। टेक।
टगमग टगमग क्या चोघता। एक बोल बोलौ बोलता। १ ।
कहि धौ कूतिल कहि धौ बली। प्रणवत नामदेव पुर बौरली

८६. मोर पिया बिलम्यो परदेस, होरी मै का सौ खेलौ।
घरी पहर मोहिं कल न परतु है, कहत न कोउ उपदेस। १ ।
झरयो पात बन फूलन लाग्यो, मधुकर करत गुंजार ।
हाहा करौ कंथ घर नाहीं, के मोरी सुनै पुकार। २ ।
जा दिन तें पिय गवन कियो है, सिंदुरा न पहिरौं भंग।
पान फुलेल सबै सुख त्याग्यो, तेल न लावों अंग । ३ ।
निसु बासर मोहिं नींद न आवै, नैन रहे भरपूर।
अति दारुन मोहिं सवति सतावै, पिय मारग बडि दूर। ४ ।
दामिनि दमकि घटा घहरानी, विरह उठै घनघोर ।
चित चातृक है दादुर बोलै, वहि बन बोलत मोर। ५ ।
प्रीतम को पतियां लिखि भेजौं, प्रेम प्रीति मसि लाय।
बेगि मिलो जन नामदेव को, जनम अकारथ जाय। ६ ।

८७. बाल सनेही गोविंद । अब जिनि छांडौ मोहिं।
मै तोसौ चित लाइयौ। मेरे अवरन दूजा कोई। टेक।

तूं निर्गुण हौ गुणभरी । एकहिं मंदिर वास ।
एकै बालिक पौटते । अब क्यौ भये उदास । १ ।
बडी सौति मेंरि मरि गई । भयो निकटौ राजौ ।
अब हौ पीयकी लाडिली । मेरो कबहू न होइया काजौ । २ ।
जेठनिया माणे परिहरयौ । छांडि सुसर कौ हेत ।
पुरिष पुरातन व्याहियौ । कबहूं न होइ कुहेत । ३ ।
सासुरवाड्यौ परिहरयौ । पीहर लीयौ न्हालि ।
नामदेव कौ साहिब मिल्यौ । भागी कुलकी गाली । ४ ।

८८. नाइं तिरौं तेरे नाइ तिरौं नाइं तिरौं हो बाप रामदेवा । टेक ।
नित अमावस नितै पून्यूं नितै ही रवि चंदा ।
गंगा जमुना संगमि देषौ आनंद लहरि तरंगा । १ ।
घट तृबेणी तीरथ आछै मरम, न जानै कोई ।
चित्त विहंगम चेति न देषै काहू लिपत न होई । २ ।
ग्यान सरोवर मंजन मंज्या सहजै छूटिलै भरमा ।
नामा संगै राम बौलै रामनाम निहकरमा । ३ ।

८९. भाई रे भरम गया भौ भागा । तेरा जनम जहां का तहां जाइ लागा ।
बाजीगर डाक बजाई । सब दुनी तमासै आई ।
बाजीगर षेल सकेला । तब आप रहै अकेला । १ ।
रामराई माया लाई । सब दुनिया सौदे आई ।
सब दुनिया सौदा कीन्हां । काहू आतम राम न चीन्हां । २ ।
मृग षेत बिझूका देषै । भैचकि भैचकि पेषै ।
निकटि गया सुधि पाई । अडवाथै कहा डराई । ३ ।
यहु मृग न षेत बिझूका । गई संक्या मन दूषा ।
नामदेव सतगुर समझावै । याही थै कहा बतावै । ४ ।

९०. जौ लग राम नामै हेत न भयौ। तौ लग मेरी मेरी करत जनम गयौ। टेक।
लागी पंक पंकलै धोवै। नृमल न होवै जनम बिगोवै। १।
भीतरि मैला बाहरि चोषा। पाणीं पिंड पषालै धोषा। २।
नामदेव कहै सुरही परहरिये। भेड पूछ कैसे भवजल तरिये। ३।

९१. भगत भला बाबा काडला। बिन परतीतै पूजै सिला। टेक।
न्हावै धोवै करै सनान। हिरदै आंषिन माथै कान। १।
गलि पहिरै तुलसीकी माला। अंतरगति कोईला सा काला। २।
नामदेव कहै ये पेटा बलू। भीतरि लाष उपरि हिंगलू। ३।

९२. सांच कहै तौ जीव जग मारै। एक अनेक आगै नित हारै। टेक।
सांचे आषरि गोडि बिनासै। भाजै हाड अभावै हासै। १।
मन मैलेकी सुध नहीं जाणी। साबण सिला सराहै पाणी। २।
ऊजल बाना नीच सगाई। पाषंड भेष कीऐ पति पाई। ३।
अपस अग्यांनी उजल हूवा। संसै गांठि पडी गलि मूवा। ४।
नामदेव कहै ये संष सरापी। पुंढरीनाथ न सुमिरै पापी। ५।

९३. रामची भगति दुहेली रे बापा। सकल निरन्तरि चीन्हिले आपा। टेक।
बाहरि उजला भीतरि मैला। पाणी पिंड पषालिन गहला। १।
पुतली देव की पाती देवा। इहि विधि नामदेव न जानै सेवा। २।
पाषंड भगति राम नहीं रीझै। बाहरि आंधा लोक पतीजै। ३।
नामदेव कहै मेरा नेत्र पलट्या। राम चरना चित बहु पेठा। ४।

९४. कैसे तीरथ बहु कुटिल भरयौ कलि के चिन्ह देषि नाहि न डरयौ। टेक।
कैसी सेवा कैसा ध्यांन। जैसे उजल बन उनमान। १।
भाव भुवंग भणयौ हारी। सु रीतिसी बाणा मति मंझारी। २।
नामदेव भणै बहु इहि गुणि बाधा। डाइणि डिंभ सकल जग षाधा। ३।

९५. कहा करौ जुग देषत अंधा। तजि आनंद विचारत धंदा। टेक।
पाहन आगै देव काटीला। बाको प्राण नहीं बाकी पूज रचीला। १।
निरजीव आगै सरजीव मारै। देखत जनम आपणा हारै। २।
आंगणि देव पिछोकडि पूजा। पाहन पूजि भये नर दूजा। ३।
नामदेव कहै सुनो रे भाई। राम बिना बस नरकहि जाई। ४।

९६. मन थिर होई बारे न होई। ऐसा चिहन करे संसार।
भीतरि मैला थूतिग फिरै। क्यौ उतरै भवपार। टेक।
रुद्राष सिषा जप माला मंडै। ताकौ भरम जानै कोई।
आप न देषै और दिषावै। कपटि मुकति क्यौ होई। १।
सींगी जटा विभूति लगावै। संबर सिधि कहावै।
नाथ न बोलषै मरम न जानै। भाव चंडाली लावै। २।
ब्रह्मा पढि गुनि बेद सुनावै। मनकी भ्रान्ति न जाई।
करम करै सो सूझत नाही। बहुतक करम कराई। ३।
मास दिवस लगि रोजा साधै। कलमा बांग पुकारै।
मनमे कांति जीव संघारै। नांव अलह का सारै। ४।
केवल ब्रह्मा सति करि जानौ। सहज सुनि मै ध्याया।
प्रणवत नामदेव गुरु परसादै। पाया तिनही लुकाया। ५।

९७. जो न भजै नर नाराइणा। ताका मै न करूं दरसना। टेक।
जाहि सवारै आवहिं सांझ। ते नर गणवै पसुवा मांझ। १।
जिनके हरि नही अभि अंतरा। जैसे पसुवा तैसे उड नरा। २।
जैसी संतो विषकी डरी। तैसी परघर कीं सुंदरी। ३।
परधन परदारा परहरी। तिनके निकटि बसै नरहरी। ४।
प्रणवत नामदेव नाका बिना। न सोहै बतीस लषिणा। ५।

९८. नाराअिन सौ मन न रंजै । संजम चूकै अरु व्रत षंडै । टेक।
एकादशी व्रत जुगति न जानै । चंचल चित मन थिर न धरै। १ ।
पंच आतमा राषि न सकई। राम दोष दे भूष मरै । २ ।
पर निंदा जू आप परकास । झूठी साषि सहजि ठारै। ३ ।
परत्रिया सौ रमैं रैनि दिन । नेम धरम सबै हारै। ४ ।
जलहर पैसि पषालै काया । अंतरि मैल न तउ छूटै । ५ ।
भणत नामदेव कछु न सूझै । पूजा कौन देवकी करै । ६ ।

९९. चूक भजीला चूक भजीला। चूकै चित अवतार धरीला । टेक।
दिग हीणौ दस रूप बषानै। अकल अगोचर एक न जाणै। १ ।
भोलै जल पाषाण पूजीला। अंतरजामी उर न सूझीला । २ ।
नामदेव निरषि निरंजन गावै। अंजन आवै जाइ न भावै । ३ ।

१००. रुकडी न खाइयो स्वामी। रुकडी न खाइयो ।
हाथ हमारे थिरत कटोरी। अपना वांटा ले जाइयो । १ ।
दौडे दौडे जात स्वामी । कोटडियां मुखमांहि ।
हम तो दौडे पहुँच न साके। मेल लेहु गोसाई । २ ।
घट घट बासी सर्व निवासी। पलमे भेष बटाया।
कूकर ते ठाकूर व्है प्रगटे । नामदेव दर्शन पाया। ३ ।

१०१. नामा तुं हि तूं झूठा रे। तेरा पंथ झूठा रे ।
अल्लाहि अलम का साईं । सोहि गुप्त चहरा रे। १ ।
मुसलमीन तो हंबी जाणी। नहीं रामकु तोली ।
पांच बखत निमाजु गुजरी । मस्जित क्यूं नहीं बोली। २ ।
वाच्छाव तू ही तू दीवाना रे । तेरा तूं हिं दीवाना रे ।
गाईत्री तो हंबी जाणी । खेती वीराणा खाती।
एक पाव तो छीन लिया है। तीन पाव पर चल जाती। ३ ।

नामा तू हि बकरी काटी । मृगी काटी हलाल कीया कहता है ।
मुरगी में सो अंडा निकला । हलाल कैसा होता है । ४ ।
वाच्छाव बाबा आदम हंबी जाणें । ढवला नंदी आवे ।
सीरालसेट का बेटा मारे । हराम खाना खावे । ५ ।
नामा तू हि झूठा रे ।
उन ने मारा उन ने तारा । उनने किया उत्धारा ।
मुवा पोगंडा आब जीवावै । ऐसा राम हमारा पाच्छा । ६ ।
दशरथ को दोनो बेटे, राम लछीमन भाई ।
डेरा छांड कर जंगल जावे । जोरू अपनी गमाई । ७ ।
नामा तू हि जल ऊपर, फत्तर तारी, आहिल्या नारि उत्धारी ।
रावण मारा बिभिषण थापा लंका बक्से झौरी । ८ ।
पात्छा तूं । गोऊ बछरा दोनऊं काटे नामा आगे डारे ।
नामदेव ने हाथ लगाया, बछरा पीवन लागे । ९ ।
अब तो भली बनी है जी, सबका धनी रामधनी है जी ।
नामा वाच्याव सहज मिलै, सांचा झगडा उनका ।
उंचानीका कर कर देख्यो, सोही उंचानीचा । १० ।

१०२. बापजी येतलौ अंतर कीधौं । जनम नाउं दरजीनौ दीधौ । टेक ।
बाभण उचरै बैदनै बाणी । जेतलौ अंतरौ दूधनै पाणी । १ ।
जागरनै आव्या व्यासनै भांटा । उठौ नामदेव नांषिये छांटा । २ ।
हमारी भगति न जाणी हो रामा । हंसि करि कृष्ण बुलाये नामा । ३ ।

१०३. हीन दीन जात मोरी पंढरीके राया । ऐसा तुमने नामा दरजी कायकु बनाया । १ ।
टाल बिना लेकर नामा राऊल मे गाया । पूजा करते ब्रह्मन उनौने बाहेर ढकाया । २ ।
देवलके पिछे नामा अल्लक पुकारे । जिदर जिदर नामा उदर देऊलहिं फिरे । ३ ।
नाना वर्ण गवा उनका एक वर्ण दूध । तुम कहांके ब्रह्मन हम कहांके सूद । ४ ।
मन मेरी सुई तनो मेरा धागा । खेचरजी के चरण पर नामा सिंपी लागा । ५ ।

१०४. आ भडै रे नौआ आ भणौ रे ।
होति छोति कहि नहीं छीपा सूं । देवल मांही ना बडै रे ।टेक।
उत्तम लोग देह रे आया । च्यारूं वरण चा भडै रे । १ ।
उठि भाई नामदेव बाहरि आव। ज्यौ पंडित बेद भणै रे। २ ।
नामदेव उठि जब बाहरि आयौ । केसौ नै कल न परै रे। ३ ।
देवल फिरि नामा दिसि भईया । पंडित सब पांवा पडै रे । ४ ।
दास नामदेव कौ ऐसा ठाकूर। पण राषै हरि साकडै रे। ५ ।

१०५. तूं मेरो ठाकूर तूं मेरौ राजा। हौं तेरे सरनौ आयो हो।
जस तुम्हारो गावत गोबिन्द । इन लोगनि मारि भगायो हो।टेक।
आलम दुनी मै आवत देषी । सायर पांडे कोपिला हो।
सुद्र सुद्र करि मारि उठायो । कहा करौ मेरे बाबुला हो । १ ।
प्राण गये जे मुकति होत है । सो तो मुकति न दीसै कोई हो।
ये ब्राह्मण मोहि सुद्र कहत है। तेरी पैज पिछौडी होई हो। २ ।
भई चहुं दिसि अचिरज भारी। अदबुद बात अपारा हौ ।
दास नामा कौ भयौ दुवारौ । पंडित कौ पिछवारा हो । ३ ।

❁ संत नामदेवास हीन लेखिल्यामुळे त्यांची मन:स्थिती ❁

१०६. उठिरे नामदेव बाहरि जाइ। जहां लोग महाजन बैठे आइ। टेक।
बांभण बणीयां उत्तिम लोग। नहीं रे नामदेव तेरा जोग। १ ।
बार बार सीधा कुण लेह । को छिपीया ढिग बैसण देह । २ ।
हम तौ पढीया बेद पुरानां। तू कहा ल्यायौ ब्रह्म गियाना। ३ ।
नामदेव मनि उपरति धरी । हीन जाति प्रभु काहे मोरी करी। ४ ।
झाडि कबलीया चल्यौ रिसाइ। मठ कै पीछै बैठो जाइ। ५ ।
पगां घूंगरा हाथां तारी। नामदेव भगति करै पछि वारी। ६ ।
धज कांपी देवल धरहरया। नामदेव सनमुषि दूबारा फिरया। ७ ।

नामदेव नरहरि दरसन भया । बांह पकडि मिंदर मै लीया। ८ ।
जैसी मनसा तैसी दसा । नामदेव प्रणवै बीसो बिसा । ९ ।

१०७. ताहि गावै दास नामा । संत जननि के पुरवै कामा। टेक।
असपति नामदेव तुम कि बुलाइया। बेगि पलींग ले आव रे ।
रुबरि रूपेती गलौ गीदबा। दर हालै लै आव रे । १ ।
अंबरीक प्रहिलाद परीछत। जस गावै प्रभु तेरा ।
सुंदर स्वामि कमल दल लोचन। प्राण जीवन धन मेरा । २ ।
अपनै पन कौ दीन दान । दाऊ सनक जनावै ।
भगत जनन कौं ज्यौं दामोदर । पुररुपि जनमि न आवै। ३ ।
त्रिभुवन घणी सकल परिपूरण। जस भरि नामदेव गावै।
सूकी सेज जलहिं थै निकसी । ले दीवानि पहुँचावै। ४ ।

१०८. काल न्याइ विचारि हौ । काइथ बाह्मन तिलक सुमिरि हौ । टेक।
चारि बेद चौ धरणी। नरक पडौ धरमादिक करणी । १ ।
सूझणिना परि धाधै। चंद सूर मै उर धरि बाधै । २ ।
बाह्मन मद भरि सखा। जतन पीवै तत मातिल बरवा। ३ ।
हरि कौ दास भणै नामा। राम नाम बिन और न जाना। ४ ।

१०९. राम राइ उलगुं और न जाचूं। सरीर अनंत जाउ भलै जाउ । टेक।
जोग जुगुती कछु मुकति न भाषूं। हरि नांव हरि नांव हिरदै राषू। १ ।
राम नाम नामदेव अनहद आछै। भगति प्रेम रस गावै नाचे। २ ।

११०. साई मेरौ रीझै सांचि। कूडै कपट न जाई राचि । टेक।
भावै गावौ भावै नाचौ। जब लगि नाहीं हिरदै साचौ। १ ।
अनेक सिंगार करै बहु कामिनि । पीय के मनि नहीं भावै भामिनि। २ ।
पतिव्रता पति ही कौ जाणे । नामदेव कहै हरि ताकौ मानै। ३ ।

१११. राम जुहारि न और जुहारौ। जीवनि जाई जनम कत हारौ। टेक।
आनदेव सौं दीन न भाषौ। राम रसाइन रसना चाषौ। १।
थावर जंगम कीट पतंगा। सत्य राम सब हिन के संगा। २।
भणत नामदेव जीवनि रामा। आनदेव फोकट बेकामा। ३।

११२. राम रमे रमि राम संभारे। मै बलि ताकी छिन न बिसारे। टेक।
राम रमे रमि दीजै तारी। वैकुंठनाथ मिले बनवारी। १।
राम रमे रमि दीजै हरी। लाज न कीजै परुवा करी। २।
सरीर सभागा सो मोहि भावै। पारब्रह्मका जे गुन गावै। ३।
सरीर धरें कीं इहै बढाई। नामदेव नाउ न बिसरि जाई। ४।

११३. तुम बिनु धरि येक रहूं नहि न्यारा। सुन यह केसव नियम हमारा।
जहाँ तुम गीरीवर तहां हम मोरा। जहाँ तुम चंदा तहां मै चकोरा। १।
जहाँ तुम तरुवर तहां मै पंछी। जहाँ तुम सरोवर तहां मै मच्छी। २।
जहाँ तुम दिवा तहां मैं बत्ती। जहाँ पंथी तहां मैं साथी। ३।
जहाँ तुम शिव जहां मैं बेलपूजा। नामदेव कहे भाव नहीं दूजा। ४।

अनन्य प्रेमभावना

११४. देवा नटणीकौ तन मन बांसां बरतां मांहिरे।
अनेक राज्यउ बैठे तिनही सौ चित नाही रे। टेक।
सुरति सरीर संवारै नटनी निहारै। राम नाम नीसाण बाजे इहि तति पाव धारै। १।
एक मन एक चित्त षेलीलै षेला रे। मरकट मूठी छांडिडे ज्यूं मुकति भैला रे। २।
धरणीधर सौ ध्यान लाग्यौ अंतरजामी रे।
नामदेव नटवा व्है नाच्या तौ रीझ्यौ स्वामि रे। ३।

११५. पाणीयां बिन मीन तलषै। ऐसे राम नाम बिन बापुरो नामा। टेक।
तन मन लागिलै तालाबेली। बछा बिन गाइ अकेली। १।
जैसे गाइका बाळा छुटिला। थन लागिलै मांषन घूटिला। २।

मांषन राषिलै ताती घांमा। ऐसे राम नाम भिन भापुरो नामा। ३।
नामदेव नाराइणु पाइआ। गुरु भेटत अलख लखाइआ। ४।
जैसे विषई चित्त परनारी। ऐसे नामदेव हेत बनवारी। ५।

११६. याही गोविंदा चरन मेरो जीवरौ बसैरे।
भगति न छोडौ हरिकी लोग हंसै रे। टेक।
गोविंदा के नाई लीयै भौजल तिरिए रे। झूठी माया लागि काहे कूं मरीए रे। १।
साइं कौ सांकडै दीयै सेवक भाजै रे। चिरकाल ना को जीवै दोऊ पष लाजै रे। २।
आपना धन कारनि प्राणि मरण मांडै रे। भगति भगत जन काहे कौ छांडै रै। ३।
गंगा गया गोदावरी संसारी जामारे। सुपरसन नाराइन सेवग नामा रे। ४।

११७. का करौ जाती का करौ पांती। राजाराम सेऊं दिन राती। टेक।
मन मेरी गज जिभ्या मेरी काती। रामरमे काटौ जमकी फासी। १।
अनंत नाम का सीऊं बागा। जा सीजत जम का डर भागा। २।
सीबना सीऊं हौं सीऊं ईब सींऊ। राम बिना हूं कैसे जीऊं। ३।
सुरति की सूई प्रेमका धागा। नामा का मन हरि सूं लागा। ४।

११८. हमारै गोपालराजा गोपालराजा। और देव सौ नाही काजा। टेक।
काहू कै सुमृत बेद पुराना। चरन कंवल मेरा मनि माना। १।
काहू कै लछमी कोटि भंडारा। मेरे राम का नाम अधारा। २।
काहू कै ढूढैगा पायेगा हाथी। मेरे राम नाम संगा थी। ३।
सरब लोग जाका जस गाया। नामाकौ चित हरि सौ लागा। ४।

ईश्वर तादात्म्य

११९. माई तूं मेरे बाप तूं। कुटुबी मेरा बीठला तूं। टेक।
हरि है हमची नावरी। हरि उतारै पैली तिरी। १।
साध संगति मिलि पहुचार। केसौ नामदेव का दातार। २।

१२०. माइ गोब्यंदा बाप गोब्यंदा। जाति पांति गुरुदेव गोब्यंदा । टेक।
गोब्यंद ग्यान गोब्यंद ध्यान । सदा आनंदी राजाराम। १ ।
गोब्यंद गावै गोब्यंद नाचै। गोब्यंद भेष सदा नृति काछै। २ ।
गोब्यंद पाती गोब्यंद पूजा । नामा भणे मेरे देव न दूजा । ३ ।

१२१. हिरदै माला हिरदै गोपाला । हिरदै सिष्टिको दिन दयाळा । टेक।
हिरदै मांही रंग हिरदै छीपा। हिरदै रैणी पाणी नीका। १ ।
हिरदै दीपक घटि उजियाला। षूटि किवार टूटि गयौ ताला। २ ।
हिरदै रंग राम नहीं जाति। रंगि रे नामा हरि की भांति । ३ ।

१२२. राम समाना नाम ही रामा । तूं साहिब मै सेवक स्वामि । टेक।
हरि तरवर जग तरंग कहावै । सेवक हरि तजि कहुं कत जावै। १ ।
हरि सरवर जग पंखी छाया । सेवक हरि भजि आवे गवया । २ ।
नामा कहै मैं नरहरि पाया । राम रमे मै रामी समाया। ३ ।

१२३. रुंडा राम जीसूं रंग लगाया रे । सहजि रंग रंग आया रे। टेक।
रै ममै की भांति लिषाई। हरि रंग मे रैणी रचि आई । १ ।
प्रेम प्रीति का बेगर दीया। हरि रंग मै मेरा मन रंगि लीया। २ ।
नामदेव कहै मैं हरि गुन गाऊं । भौ जल मांहि बहौरि नहीं आऊं। ३ ।

१२४. गुड मीठा राम गुड मीठा । जिनि लह्या तिनि गुन दीठा । टेक।
नैननि पाया श्रवननि षाया। तृप्त भये तृष्णो मवी माया। १ ।
पांच उष इनि ज्ञान गुंडासी। कोल्हू पान करो तेहि प्यासी। २ ।
कानकुडा जब चित ना होई। सहज अनल गुड सोना होई। ३ ।
गुरुबा सो गुडबाई साजा । सो गुर हुआ तिहूं पर राजा । ४ ।
नामदेव प्रणवै कृष्ण मिठाई। जहा जतन सिमरण बनि आई। ५ ।

१२५. सहजै सहजै सब गुन गायला। भगवंत भगता अैथि राहिला। टेक।
मुक्त भयला जाप जपेला। वो सेवक स्वामि संगे रहेला। १।
अमृत समुंदा निद्रेआ तन जाइला। पीवत पान कदे न अधाइला। २।
राम नामी मिलि संगी रहैला। जबलग रस तब लग पीबैला। ३।

भक्त महिमा

१२६. बस्नौ ते मैं मैं ते बस्नौ। सुनि नारद रिषि साचु।
जे भगता मेरे गुन गावै। ताकै अंतरिथ कौ मै नाचु नारद। टेक।
नारद कहै सुनौ नारायण। बैकुठ बसौ कि कविलास।
जहा मम कथा तहा मै निहचल। बस्नौ मंदिर बास नारद। १।
गंगा आदि सकल तीरथ करै। चारुं धाम फिरि आवै।
एकादसी सहित संजम करै। ते मोहि सुपिनै कदे न पावै नारद। २।
जोगी जती तपी संन्यासी। इक मुनि ध्यान बैठा।
जजै जाग वेद धुनि उचरै। तिनहू कदे न दिठा नारद। ३।
जाग जोग तप धर्म नेम ब्रत। जबलगि इनकी आसा।
वसुधा आदि देहि दानादिक। नाही मम चरण निवासा नारद। ४।
जे भगता निरमल जस गावै। ते भगता मम सार।
बैस्नौ जीया जीऊ पीया पीऊं। बैस्नौ मम षरिवार नारद। ५।
बैस्नौ मैं दोई नाहीं नारद। प्रीति किया तैं आऊं।
भगत हेत यहु ब्रत धारयौ है। बैस्नौ हाथि बंधाऊं नारद। ६।
बिसवा बीस आगै बरताऊं। निज जन नांव सूं रातौं।
नामदेव कौ स्वामि परम पद आपै। भगति मुकति दोऊं दाता नारद। ७।

१२७. भगवंत भगता नहीं अंतरा। द्वै करि जानैं पसुवा नरा। टेक।
छांडि भगवंत बेद बिधि करै। दास लुजै जामै मरै। १।
कयनी वदनीं सब कोइ कहै। करनी जन कोई बिरला रहै। २।
कहत नामदेव ममिता जाइ। तौ साध संगति मैं रहै समाई। ३।

भक्त दर्शनोत्सुकता

१२८. आज कोइ मिलिसी रे मुनै राम सनेही । तब सुष पावै हमारी देही । टेक ।
भाव भगति मन मैं उपजावै । प्रेम प्रीति हरि अंतरि आवै । १ ।
आप पर दुबिधा सब नारौ । सहजै आतम ग्यान प्रकासै । २ ।
जन नामा मन षरा उदास । तब सुष पावै मिलै हरिदास । ३ ।

१२९. पद निरखित किनी जाई रे दीना । अब छिपा नाम नही मना । टेक ।
घट भरीले उदक वरोई । ऐसा तूं निहचल होई रे मना । १ ।
जै तूं न मरसी करीसी घाई । तै तूं न सीस ठाईचा ठाई । २ ।
नामा कहै सुष सुरगही नाही । सौ सुष भगता माहीं रे मना । ३ ।

१३०. लोग कहै लौ काइं रे नामा ।
षट दरसन के निकटिन न जाइबौ, भगति जाइगी जाइ रे नामा । टेक ।
षट कर्म सहित बिप्र आचारी, तिन सूं नाहिन कामा ।
जौ हरिदास सबनि थै नीचे, तोऊ कहेंगे केवल रामा । १ ।
अधम असोच भ्रष्ट बिभचारी, पंढरीनाथ कौ लेहि जु नामा ।
वे सब बंधु बरग मेरी जीवनि, तिनकै संगि कह्यौ मै रामा । २ ।
गो सति लछि बिप्र कूं दीजै, मन बांछित सब पुरवै कामा ।
दास पटतरी तउ न तूलै, भगति हेत जस गावै नामा । ३ ।

१३१. ऐसे जगथै दास नियारा । बेद पुरांन पढौ किन सोचौ ।
पंडित करौ बिचारा । टेक ।
दधि बिलोइ जेसे घृत लीजै । बहुरि न ऐकठ थाई ।
पावक दाह जितन करी काष्ठौ । बहुरि न काष्ठ समाई । १ ।
पारस परसि लोह जैसे कंचन । बहुरि न त्र्यंबक होई ।
अक पलास बेधीले चंदन । काष्ठ कहै न कोई । २ ।
जे जन राम नाम रंगि राता । छाडि करम की आसा ।
ते जन रामै राम समानै । प्रणवै नामदेव दासा । ३ ।

१३२. संत प्रवाणी भगति आपिला । नहीं आपिला तौ प्राण त्यागिला । टेक।
हमची थाती तुम बसी भईला । हमचा जीवला तुम चेत लागिला। १ ।
चारौ मुकति आठौ सिधि आपुइया । भगति न आपौ दास न मइया। २ ।
नामदेव बीठल सनमुष बोलीला। भगति आपिला मुकति त्यागिला। ३ ।

सर्व व्यापी ईश्वर

१३३. डोलाचै डोला कान्हा । जीवचा जीवलु कान्हा । टेक।
तूं आदिचौ समाधि । सिधचौ परसिध कान्हा। १ ।
तूं विचारचौ सारुपा । अग्यानचौ कुठारौ कान्हा। २ ।
तूं आनंदचौ कंद । सुखाचौ बिनोदु कान्हा। ३ ।
तूं प्रेमाचा पुतला। नामौ भणै श्रीगोपाला। ४ ।

१३४. जत्र जाऊं तत्र बीठल भैला । बीठलियौ राजाराम देवा। टेक।
आनिले कुंभ भराइले उदिक, बाल गोविन्दहिं न्हाण रचौ ।
पहिली नीर जु मछ बिटाल्यौ जुठणी भैला काय करौ। १ ।
आणिलै केसर सुकडि समसरि, बाल गोबिन्दहीं षौलि रचौ ।
पहिली बास भुवंगहि लीन्ही, जूठणि भैला काय करौ। २ ।
आणिलै पुहुप गूंथिलै माला, बाल गोबिन्दहि हार रचौ।
पहिली बास जु भंवरहि लीन्ही, जूठणि भैला काय करौ । ३ ।
आणिलै घृत जोइलै बाती, बाज गोबिन्दहि जोति रचौ।
पहिली जोति जु नैनो देषी, जूठणि भैला काय करौ। ४ ।
आणिलै आगर षेइलै धूपा, बाल गोबिन्दहि धूप रचौ ।
पहिली बास नासिका आई, जुठणि भैला काय करौ। ५ ।
आणिलै तंदुल राधिलै खीरौ, बाल गोबिन्दहि भोग रचौ।
पहिली दूध जुं बच्छि बिटाल्यौ, जुठणि भैला काय करौ । ६ ।

आऊं तौ बीठल जाऊं तौ बीठल, बीठल व्यापक, माया।
नामा का चित्त हरि सौ लागा, ताथ परम मद पाया। ७।

१३५. जहां तहां मिल्यौ सोई। ताथै कहै सुनै कोई।टेक।
अभेदै अभेद मिल्यौ भदै मिल्यौ भेदू।
सहज सोई सहजै मिल्यौ। षेलै मिल्यौ षेलू। १।
दूष सोई दुषै मिल्यौ। सुषै सुष समानां।
ग्यान सोई ग्यानै मिल्यौ। ध्यानै मिल्यै ध्याना। २।
देष्यौ कहौ ती निपट झूटा। सुनी कहौ तो झूटा रे।
नामदेव कहै जे अगम भणै। तौ पूछ्या ही अण पूछ्या रे। ३।

१३६. ऐसे राम ऐसे हेरो। राम छांडि चित अनत न फेरौ।टेक।
ज्यौ विषयी हेरै परनारी। कौडा डारत हिरै जुवारी। १।
ज्यौ पासा डारै पसबारा। सोना घडता हरै सुनारा। २।
जत्र जाऊं तत्र तू ही रामा। चित हरिके चरण नित घ्यावै नामा। ३।

१३७. राम नीसाण बागा। ताका मरम को जाणै भागा।टेक।
बेद विवर्जिती भेद विवर्जिती। ज्ञान विवर्जीती शून्यं।
जोग विवर्जिती जुगती विवर्जिती। ताहा नहीं पाप पुण्यं। १।
सोंग विवर्जिती भेख विवर्जीत। डिंभ विवर्जित लीला।
कहे नामदेव आपहा आपही। व्याप सरीस सकला। २।

१३८. भले बिराजे लंबकनाथ।धृ०।
धरणी पाय स्वर्ग लोक माथ। योजन भर के हाथ। १।
सिव सनकादीक पार न पावे। खगनग सखा विराजत साथ। २।
नामदेव के आपही स्वामी। कीजे मोहि सनाथ। ३।

१३९. पुरिष हजारी वरण नाही दुरि ठाटा बोले मांहीं।टेक।
ग्यान ध्यान रहित षेल। अदृष्टी मांहि दृष्टि मेलै। १।

सांगिला गा भेष काछै। सारीषा आगै अरु पाछै। २।
पूज जाणी रमीजे कोई। सो हरि समीप न्हैन जन सोई। ३।
निगंध रुप विवर्जित वासा। प्रणवत नामदेव हरिका दासा। ४।

१४०. तूं अगाध वैकुंठनाथा। तेरे चरनौ मेरा माथा। टेक।
सरवे भूत नाना पेषूं। जत्र जाऊं तत्र तूंही देषू। १।
जलथल महीथल काष्ट पषाना। आगम निगम सब बेद पुरानां। २।
मै मनीषा जनम निरबंध ज्वाला। नामा का ठाकूर दीन दयाला। ३।

१४१. काल भै बापा सह्या न जाइ। महा भै भीत जगत्र कौ षाइ। १।
अनेक मुनेस्वर जूझै जाइ। सुर नर थाके करत उपाई। १।
कंपै पीर पैकंबर देव। रिषी कंपै चोरासी भेव। २।
चंद्र सूर धन पवन अकास। पाणी कंपै अगनि गरास। ३।
कंपै लोक लोकांतर षंड। ते भी कंपै अस्थिर अंड। ४।
अविचल अभै नराइन देव। नामदेव प्रणवै अलष अभेव। ५।

१४२. राम नाम जपिबौ श्रवननि सुनिबौ। सलिल मोह मै बहि नहीं जाइबौ। टेक।
अकथ कथ्यौ न जाइ कागद लिख्यौ न भाई।
सकल भुवनपति मिल्यौ है सहज भाई। १।
राम माता राम पिता राम सबै जीव दाता।
भणत नामईयौ छीपौ कहै रे पुकारि गीता। २।

१४३. बाजी रची बाप बाजी रची। मै बलि ताका जिनी सूं षची। टेक।
बाजी जामन बाजी मरना। बाजी लागि रह्यो रे मना। १।
बाजी मन मै सोचि बिचारी। आपै सुत्र आपै सुत्रधारी। २।
नामदेव कहै मै तेरी सरना। मेटि हमारै जामन अरु मरना। ३।

१४४. तूं न बिसारि तूं न बिसारि। मै तो बिसारी स्वामी मोरी । टेक।
अषिल भवनपति गरुडा गामी। अंति काल हरि अंतर जामी। १ ।
जामन मरण बिसर जन पुजा। तुम सादेव और नहीं दुजा । २ ।
तूं जु बिसंभर मै जन नामा । सकल संतन के पुरवन कामा। ३ ।

१४५. बाप मंझा समझि न परई। सांचो ढारि अवर कछु भरई। टेक।
पनीका चीत पवनका थंबा । क्रत उपायो रचो आरंभ। १ ।
इहांका उपज्या इहां बिलाना। बोलन हारा कहां समाना। २ ।
कहै नराइन सुनि जन नामा । जहां सु रती तहां पुरवन कामा। ३ ।
जीवत राम न भयो प्रकासा। भनत नामदेव मूवो कैसी आसा। ४ ।

१४६. सहज बोलणे बोल बोलिजै । पै अनुभौ बीना न नीपजै। टेक।
राजहंस चाली कोण सीकवीला। सांगैइ मोरुला कवणै नाचवीला । १ ।
चंदन सीतल कोणै केला । पैल सीहाला डीट कोणै केला । २ ।
पहुप बास कोणै दीधला परिमला । सांगी मणिकास कोणै दीधली कीला। ३ ।
सुरै अथी कोकीला । पै सीत बाना नई बैरसाला । ४ ।
अमृतास कवणै दीधले गोडी। जिव्हा नींबडी वलतीच बोबडी। ५ ।
नामदेव भणै संत संगती फुडी। मै केसौ चरण निवाडी। ६ ।

१४७. हरि दरजीका मरम न पाय। जिनि यहु बागा षूब बनाया । टेक।
पानीका चित पवनका तागा । ता सीवत मास दस लागा । १ ।
स्यौं सुरवाल मुकुट बनि आया। ये दोइ हीरा लाल लगाया। २ ।
भगति मुकतिका पटा लिषाया । पूरण पारब्रह्म पद पाया । ३ ।
आपै सीवै आप पहिरावै । नृति नामदेव नांव धरावै। ४ ।

१४८. मैला मलिता सब संसार। हरि निरमल जाको अंत न पार। टेक।
मैला बीरज मैला षेत । मन मैला काया जय हेत। १ ।
मैला माती मैला हीर । मैला पवन पावक अरुनीर । २।
मैला तीन लोक ब्रह्मांड इकबीस। निस बासर मैला दिन तीस। ३ ।

मैला ब्रह्मा मैला इंद्र । सहस कला मैला रविचंद्र । ४ ।
सब जग मैला जानहि भाई । जन निर्मल जब हरि गुन गाई । ५ ।
मैला पुनि अरु मैला पाप । मैला आन देव का जाप । ६ ।
मैला तीरथ मैला दान । ब्रत मैला पूजा इसनान । ७ ।
मैला सुर मैली सुरसरी । नामदेव का ठाकुर निरमल हरी । ८ ।

१४९. अवधू बेली विरधि करैली ।
नृगुण जाइ निरंजन लागी । मारी हूं न मरैली । टेक ।
सहजि समाधि वाडी रे अवधू । सत गुरु वाही बेली ।
अमी महारस सींचत लागा । तत तरवर जाई चढैली । १ ।
अमरबेलि अनभै जाई लागी । कटी हू न कटैली ।
रुप रेष ताकै कुछ नाही । चंदहि कोटि फलैलि । २ ।
पाचूं मृग पचीसूं मृगी । सूंघत देषि मरैलि ।
निराकार नामा तेरी बेली । अनंत अमर फल देली । ३ ।

१५०. माधव माली एक सयाना । अंतर गति रहै लुकानां । टेक ।
आपै बाडी आपै माली । कली कली कर जोडै ।
पाके काचे काचे पाके । मनि मानै ते तोडै । १ ।
आपै पवन आपही पाणी । आपै बरिषै मेहा ।
आपै पुरिष नारि पुनि आपै । आपै नेह सनेहा । २ ।
आपै चंद सूर पुनि आपै । आपै धरनि अकासा ।
रचनहार विधि ऐसी रची है । प्रणवै नामदेव दासा । ३ ।

१५१. राम बोले राम बोले राम बिनाको बोलेरे भाई । टेक ।
एकल मीटी कुंजर चीटी भाजन है बहु नानारे ।
थावर जंगम कीट पतंगा, सब घटि राम समानारे । १ ।
एकल चिता राहिले निता और छुटिले सब आसारे ।
प्रणवै नामा भये निहकमा को ठाकूर को दासारे । २ ।

❀ सर्वात्माची पूजा ❀

१५२. का नाचीला का गाईला । का घसि घसि चंदन लावीला । टेक ।
आपापर नाहीं चान्हीला । तो चित्त चिता रे डहकीला । १ ।
किरतन आगै नाचे लाई । स्वयं देव चिन्हे नही कोई । २ ।
स्वयं देव की सेवा जानै । तो देव दृष्टी है सकल पछानै । ३ ।
नामदेव भणै मेरे यही पूजा । आतमराम अवर नहीं दूजा । ४ ।

❀ हरिकृपा ❀

१५३. कुनूं क्रुपा तुही होइ ज्यौ आवरी । विघन व्याधी तेथै काल काई करी । टेक ।
एक बहावला महापुरी, बलसिया भीतरि । जीवल होता तारुं जेन्है धरीला निज करी । १ ।
एकै धन उदेस मूकला तास दिवौ सनमुख भेटिला । निधनिया धनद्योनि धनाईत केला । २ ।
हरिणी पातल गुणबा बाण रेषिला । सुप्त सुनौ सरषै पारधी डंकिला । ३ ।
गाइका पाणधी बाध झपविला । जीवल होता सीहो जेन्हे बाध निरदालीला । ४ ।
ऐसी अचरजै तुझी न कले बा देवा । बिस्नदास नामा वीनवै केसवा । ५ ।

❀ कूटात्मक पद्य ❀

१५४. धीरे धीरे षाइबौ कथन न जैबौ । आपन षैबोतव नृमल व्हैबौ । टेक ।
पहली षै हौ आई माई । पीछे षै हौ सगा जंवाई । १ ।
उगली बा चंदा गिलिबा सूर । फुनि मै षै हौ घर कौ ससूर । २ ।
फुनि मै षै हौ पंचौ लोग । भणत नामदेव ये सिध जोग । ३ ।

१५५. अदबुद अचंभा कथ्यौ न जाई । चीटी के नेत्र कैसे गजिंद्र समाई । टेक ।
कोई बोलै इंद्री बांध्या कोई बोलै मुकता । सहज समाधिन चीन्है मुगधा । १ ।
कोई बोलै बेद सुमृत पुराना । सतिगुरु कथिया पद निरबाना । २ ।
कहत नामदेव परम तत है ऐसा । जाकै रुप न रेष वरण कहूं कैसा । ३ ।

१५६. लटकि न बोलौ बाप वर्तमान गाढौ।
कोल्हा ऐवडा मोतीडा मैं माझे डोलै देषीला। टेक।
छेली वैली बाध जैला मांजरिया भै ठाडै।
उडत पंषि मैं लवरु पेषा नर लूंजै है हाडै। १।
बावलीयाचै षोटै माषणी याचै पोटै।
सुंषै सुनहा मारीला तहा भीडका अमिला लोटै। २।
अम्है जु गैला ब्राट देस तहा गाझी दूध कैला।
श्रबै आटै गांझीला तहा चौदह रंजन भरिला। ३।
लटक्यौ गइयौ गठिया जोलै गठिया एवडौ रालै।
उडत पंषि मै मुंगी पेषी वाटी इवडी डोलै। ४।
बिस्नदास नामदेव इमि प्रणवै येछै जीवची उकती।
लटक्यौ आछै सांगीला ताछै मोष न मुकती। ५।

१५७. पांडे एह अरथ लगाई।
सात बरस कौ मांहि थौ। तब पांच बरस की माई। टेक।
अगम अलेष विचारि देषौ। सुसै स्नान छिपाई।
मच्छ जल कौ गगन चढीयौ। बाघ षैदे गाई। १।
समंद भितरि बूंद नाचै। बूंद समंद समाई।
नामदेव कै एक तूही। अलष लष्यौ न जाई। २।

१५८. देवा पातुरि बाजै मांदल नाचै। येवढा अचंभा दीठा।
पूछो पढिया पंडिता। जली बैस दरबूठा। टेक।
चीटी ब्याई हस्ती जाया। येवढा अचंभा थाया।
उभी उभी नाषीला। मैमत घूमत आया। १।
पाइ न पंष बिना ही उडिया। कैरूं डाली बैठा।
नींब सदाफल सुफल फलिया। सो मोंहि लागै मीठा। २।

ससै सींग मछै षुरी। भेड तडका काना।
मांषी काजल सारन लागी। ऐसा ब्रह्म गियाना। ३ ।
गाई ब्याई बछी जाई। गाई बछीकौ धावै।
प्रणवत नामदेव गुरु परसादे। जो षोजै सो पावै। ४ ।

** माया व ब्रह्म **

१५९. बीहौ बीहौ तेरी संबल माया। अगे इनि अनेक भरमाया। टेक।
माया के अंतर ब्रह्म न दीसै। ब्रह्म के अंतर माया न दीसै। १ ।
भणत नामदेव अये बाबी धाना। देहु घोडावर चढाई कान्हा। २ ।

** परीक्षा **

१६०. रतन पारसू नीरा रे। मुलमा नही हीरा रे। टेक।
हंस पारषू नीर षिर जोई। बैरागर क्यूं षोटा होई। १ ।
कालकुट विष बाध्यौ गांठी। कहा भयौ नही षायौ वाटि। २ ।
षायौ विष कीन्हौ बिस्तार। नामदेव भणै हरि गरुड उबार। ३ ।

** सत्संग महिमा **

१६१. जा दिन भगतां आईला। चारया मुक्ती पाईला। टेक।
दरसन धारवा भागीला। कोई आइ सुकृत जागीला। १ ।
सनमुष दरसन देषीला। तव जन्म सुफल करि लेषिला। २ ।
साध संगति मिली षेलीला। पांचू प्रबल पेलीला। ३ ।
बैसनो हिरदै समाईला। जन नामदेव आनंद गाईला। ४ ।

१६२. संत सूं लेना संत सूं देना। संत संगति मिली दुस्तर तिरना। टेक।
संतही माई संतही बाप। संत संगति मिली तिरबो आप। १ ।
संतकी छाया संतकी माया। संत संगति मिली गोविंद पाया। २ ।
असंत संगति नामा कबहूं न जाई। संत संगति मै रह्यौ समाइं। ३ ।

१६३. लोक एक अनंत बानी । मंझा जीवन सारंगपाणि। टेक।
जिही जिहि रंगै लोक राता । वाहा रंगि जन नरा चाला । १ ।
जिही जिहि मारग संसा जाइला । सो पंथ दूरै वंचिला । २ ।
निरबान पद कोई एक चिन्हे । झूठै श्रमी भुलाइला । ३ ।
प्रणवत नामा परम ततुरे । सतगुरु निकति बताइला । ४ ।

१६४. तेरी तेडी गति तूं ही जानै । अलप जीव गति कहां बषानै। टेक।
जैसा तूं कहिये तैसा तूं नाहीं । जैसा तूं है तैसा आछि गुसाई। १ ।
लूण नीर थै ना व्है न्यारा। ठाकूर साहिब प्राण हमारा। २ ।
साध की संगति संत सूं भेटा। प्रणवत नामदेव राम सहेटा । ३ ।

१६५. संसार सागर विष कौ बना। तामै कैसे तिरिंगोके मेरे मना । टेक।
ना कुछ सुक्रित कीधोला । अभष भाषीला ।
गोब्यंद सेवा चूकीला । तातै आच्छौ पराषीला । १ ।
सूधा बचन न बोलीला। आपा पर कुछ चीन्हीला ।
गोब्यंद भगता पूजीला । तौ अच्यंत भेटीला । २ ।
छीपीकै घरि जनसु दैला। गुरुपदेस भैला।
सतकै परसादि नामदेव । नरहरि भेटिला । ३ ।

१६६. पायौ मै राम संजीवनी पूरी । गुरु मिल्यौ बैद ब्रिथा गई दूरी। टेक।
पढि पुरांन पंडित बौराना । भ्रम क्रम संसार भुलानां। १ ।
आन देव सब भ्रमकी पूजा । दहे धरै कौ धरम न दुजा। २ ।
फुनि मुनि उरनिऊ मे मति चोषी । पीवत नामदेव भये संतोषी । ३ ।

❖ उच्चनीच भाव ❖

१६७. देवा मेरी हीन जाती हो। काहूं पै सहीं न जाती हो। टेक।
मै नहीं मैं नहीं मैं नहीं माधौ । तूं है मैं नहीं हो।
तू व्है एक अनेक हो बिस्तरयो । तेरी चरनन साई हो। १ ।

जैसे नदिया समुंदी समावी। धरनी बहती हो।
तुम्हारी कृपायै नीच उंच भये। तूं कालकी काती हो। २ ।
नामौ कहे मेरे देवीन देबा । संग न साथी मी तुला ।
तुम्हारी सरनि मै भजि परयो । बंदि छोडिव बा बीठुला । ३ ।

मत्सर

१६८. हम तो भुले ठाकून जानें। तुमकौ भाई झूट दिवानें। १ ।
नाला अप आप सागर हुवा। काहे के कारण रोता है कुवा। २ ।
चंदन के साती लिंब हुवा चंदन । क्यौ कर रोवे देखो ए हिंगन।
गुरु की मेहेर से नामा भये साधु। देखत रोने लगे जन हे भोंदु ।

गर्व

१६९. हमारे करता राम सनेही। काहे रे नर गरब करत है बिनसि जाइगी देही। टेक ।
उंडी षणि षणि नींव दिवाई, ऊंचे मंदिर छाये ।
मारकंडे ते कौन बडौ है तिन सिरि द्यौस बलायै। १ ।
मरी मेरी कैरो करते, दुरजोधन सौभाई।
बाराह जोजन छत्र चलत सिरि देही गिरधनि षाई। २ ।
सर्व सोवनी लंका होती रावणसे अहंकारी।
छाडि गये दर बांधे हाथी, छिन मैं भये भिषारी। ३ ।
दुरबासा सूं करी ठगारी, जादौ सबै षपाये।
गरब प्रहारी हैं प्रभु मेरी नामदेव हरि जस गाये। ४ ।

नश्वर जीवन

१७०. सावध सावध भज लेरे राजा। नहीं आवे ऐसी घडी जू। धृ० ।
उत्तम नरतनु पाया रे भाई। गाफल क्यों हुवा दिवाने जू। १ ।
जिने जन्म डारा है तुजकूं। विसर गया उनका ग्यान जू। २ ।
फिर पस्तायेगा दगा पायेगा। निकल जायगा आवसान जू। ३ ।

क्या करना सो आजि करले । फिर नहिं ऐसा जोडी जू। ४ ।
हंस जायगा पिंजरा पडेगा । तुज कसा भुल पडी जू । ५ ।
सुन्ने का मन्दिर मेहेल बनाया। धन संपत नंहा तेरी जू । ६ ।
मा भैन आर जोरु लडके । सुखके खातर सारे जू । ७ ।
अकेले आना अकेले जाना । सब झुटी माया पसरी जू । ८ ।
लख चौऱ्यासीका फरा आवेगा । तब चुपी बैठे बंदे जू । ९ ।
फिरता फिरता जाव दमता है बाबा। कोन रखे तेरे तन कूंजू । १० ।
जिस माया उदरी जन्म लियेगा । तेरे संगत दुख उनकू जू । ११ ।
गरभी की यातना सुनले रे भाई । नवमास बंधन डारे जू । १२ ।
नहीं जगा हलने चलने कू बाबा । छुडाने कोई नही आवे जू। १३ ।
आग लगी क्या देखत अंधे । काय के खातर साया जू । १४ ।
ऐसी बात सुनके नामा सावध हुवा। गुरुके पाव मिठी डारी जू । १५ ।
मैं अनाथ दुबले शरण सये तुज कू। आब जो मेरी लाज राखी जू। १६ ।

१७१. कांइ रे भूले मूढे जना । चांभादा करषा नहीं आपना । टेक ।
लोही रंगता मासा घाणा । तुम जिनि जानौ तन अपना। १ ।
भणत नामदेव नाराइंना । रामनाम बिन धीग आतमा । २ ।

❈ कुटिल व ज्ञानी मानव ❈

१७२. सबै चतुरता बरतै अपनी ऐसा न कोई।
निरपष व्हे षेलै ताथै मिटै अंतरकी तपनी । टेक ।
अंतरि कुटिल रहत षेचर मति, उपरि मंजन करी दिन षपनी । १ ।
ऐसा न कोई सरबंग पिछानै, प्रभुबिन अरे रैनि दिन सुपनी । २ ।
साई साध सोई मुनि ग्यानी, जाकी लागी रहिल्यौ रसनी। ३ ।
भणत नामदेव तिनि थिति पाई, जाकै राम नाम निज रटनीती। ४ ।

❖ अज्ञानी मानव ❖

१७३. तैसी चुकली रे जगजीवना। अनभवल्या बिना लषी न ऐसी कृस्ना। टेक।
पार ब्रह्मची गोडी नेणती बापुडी। पडीली ते साकडी वीषया संगै। १ ।
सिलेस घातीले उसाचे बैरणे। ते चवी घेणे नेणति त्या रसाचै। २ ।
कमलीणी दरदुरा एकै जु बिढारा। परिमल मधुकरा धीवणी गैला। ३ ।
थानाचे या दुधा न होसी वरपडा। असुध सेवीता गूचडा जनम गैला। ४ ।
नामा भणे तैसी चुकली तुजसी देषता। अमृत सेविता चवी नेणति। ५ ।

❖ योगी ❖

१७४. जोगी जन नांई जुगे जुगि जीवै ।
आकास लांधि पाताळ चलावै। आप भर भरि पीवै। टेक।
अमृत षात पिता परमोद्ध माइ मुइ करि सोग ।
भाई बंधकी आस न पूगी भाजि गये सब लोग। १ ।
बाहिली मूंदिलै माहिली चौधिलै पंचकी आस मिटाइरे।
भणत नामदेव सेवि निरंजन सहज समाधि लगाइरे। २ ।

१७५. रे मन पडसि भोला प्यंजरै। संसार माया जाल रे।
एक दिन मैं तीनि फेरा। ताकौ सदा झंपै काल रे। टेक।
धन रुप जोबन देषि करि। गरब्यौ कहा गवार रे।
कुंभ काचौ नीर भरियौ। विनसत नाही बार रे। १ ।
कपूर भोजन सब कीया। नित नवा स्पंगार रे।
हंस कावडि छाडि चाल्यौ। देह कैली छार रे। २ ।
पिता जननी आथि लछमी। पूत सौह परिवार रे।
इति उभा मेल्हि करि। येकला जाइ गवार रे। ३ ।
बरस लगि तेरी माइ रोवै। बहनडी छह मास रे ।
अस्त्री रोवै दस देहाडा। चितवंती घर बास रे। ४ ।

भणत नामदेव सुणौ तिलोचन। गोब्यंदका गुण गाइ रे ।
पाहुनडा दिन चारिका। बुदबुदा गया बिलाइ रे । ५ ।

१७६. त्रिवेणी पिराग करहु मन मंजन । सेवो राजाराम निरंजन । टेक ।
पुरी द्वारका निकटि गोमती। गंगा जमुना बिच बहै सुरसती। १ ।
अठिसठि तीरथि मधि सरोवर । एकत पोता मै ताको घर। २ ।
भणत नामदेव सुनहु तिलोचन। ये तीरथ सब अघके मोचन। ३ ।

माता-संवाद

१७७. तुम ती बरजाउं माई है, मुनै देहुरे जाता।
राम नाम हमारे मन बैसे, चीत चतुर्भुज राता। टेक।
करम छांडि कुकर्म करुं तौ, तु बरजी है माई ।
आदि पुरुष म सेइयो, जीइ ही यहु सीष्टी उपाई । १ ।
माई कहई सुनी पुतरे, तु उबीग कस धरीसी।
जीहीर उपाई मेदनी सो चीत करसी। २ ।
माता बीण बालीकको सौ (ह) की ससीहर बीण रैणी ।
दीपक बीण मंदीर की सौ (ह) त्यौ मै क्रीसन बीडणी । ३ ।
काहुं के मन क्युं बैसे, कांहु के पार सुहावै ।
नामाका चीत बीठली बैठा छा यौ हरि गुण गावै। ४ ।

भक्त पुंडलिक

१७८. पंढरीनाथ विठाई बतावो मुजे पंढरीनाथ विठाई। धृ० ।
मायबापके सेवा करीये पुंडलीक भक्त सवाई।
वैकुंठसे विष्णु लाये खडे करकर बतलाई। १ ।
चंद्रभागा बालवंटपर कविता धूप चलाई।
साधुसंतकी हो गई गर्दी भजन कुटाई खुब खाई। २ ।

त्रिगुणामे रेनु बेनु बजावे सागरका जवाई ।
दही दूधकी हंडी गई भर भर दुधया षाई । ३ ।
नामदेवजीके गुरु शिखावे खेचरी मुद्रा गाई ।
कृष्णजीकी बार - बार गावै हरिनाम बढाई । ४ ।

❀ परमपद प्राप्ति ❀

१७९. राम अपना पयांनां राम अपना पयांना । नामदेव मूरष लोग सयाना । टेक ।
जब हम हिरदै प्रीति विचारी । रज बल छांडि भये भए भिषारी । १ ।
जब हरि कृपा करि हुम जाना । तब था चेरा अब भय रांना । २ ।
नामदेव कहै मै नरहर गाया । पद षोजत परमारथ षाया । ३ ।

१८०. अनेक मरि मरि जाहिंगे अबधू । ऐक राम नाम तत रहैला । टेक ।
मुई जु आसा मुई जु तृसना । मुई जु मनसा माई ।
लोभ हमारी बहिनी मुई । तिनका सोच हम नाही रे अवधू । १ ।
माइका गोत मद मंछर मूवा । बापका गोत अहंकार ।
काम क्रोध भाई भतीजा मरि गया । तिनका सोच हम नाही रे अवधू । २ ।
जा करणी जोगेश्वर मूवा । तास धरनि मै जाऊ गा ।
नामदेव सत गुरु साहिला । गोविंद चरण निवासा रे अवधू । ३ ।

१८१. बीठल भंवर कंबल न पावै । ताथै जननी जनमी डहकावै । टेक ।
दादूर एक बसै पदमणि तलि । स्वाद कुस्वाद न पावै ।
पहुप बासका लुबधी भवरा । सौ जन फिरि आवै । १ ।
महणारंभ होत घट भीतरि । रवि ससि नेत्र बिलोवै ।
वो हालै वो ठौर न पावै । ताथै भवरा जुगि जुगि रोवै । २ ।
उपजी भगति पचीसौ परिहरि । बहुरि जनमि नही आवै ।
अषंड मंडल निराकार मै । दास नामदेव गावै । ३ ।

१८२. मंझा प्रान तूं बीठला। पैडी अटकी हो बाधला। टेक।
कली षोटी कुसमल कलिकाल। मेरे बंधन मोचउ श्रीगोपाल । १ ।
काटि नरायण भौचे बंध। सम्रथ दृढ करि वोडउ कंध । २ ।
नामदेवका नराइन कान्ही सार। चले परोहन उतरे पार। ३ ।

दिव्य अनुभव

१८३. देवा गगन गुडी बैठी मै नाही तब दीठा। टेक।
जबलग आस निरास विचारै तबलग ताहि न पावै ।
कहिबौ सुनिबौ जब गत होइबौ तब ताहि परचौ आवे। १ ।
गाये गेय गेय ते गाये अगई कौ अब गाऊं ।
प्रणवत नामा भये निहकामा सहज समाधि लगाऊं। २ ।

१८४. झिलिमिलि झिलिमिलि झिलिमिलि तारा । सो झिलिमिलि तिहुं लोक पियारा । टेक।
रहै अकास पडै नहीं दिष्टी । पकडू या न जाई न आवै मुष्टी । १ ।
दिपक पषै तेल बिन बाती । जोति सरुप बलै दिन राती । २ ।
भणत नामदेव अमर पद परस्या । पिंड भया मुकति तया तत दरस्या । ३ ।

१८५. देवा बेनु बजावै गगन गाजै। सबद अनाहत बोलै ।
अंतर गतिकी जानै नाही । मूरिष भरमत डोलै । टेक।
चंद सूर दोउ सम करि राखौ। मन पवन दिठ डांडी।
सहजै सुषमन तारा मंडल। इहि विधि त्रिस्ना षांडी । १ ।
बैठा रहौ न फिरौ न डोलौ। भूखा रहौ न खाऊं ।
मरौ न जीऊं अहिनिसि भुगतौ। नहि आऊं नहि जाऊं । २ ।
गगन मंडलपर रहनि हमारी। सहज सुनि ग्रिह मेला।
अंतर धुनि मै मन बिलगाऊं। कोइ जोगिया गमि लहैला। ३ ।
पाती तोडि न पूजौ देवा। देवलि देव न होई।
नामा कहै मै हरिकी सरना। पुनरपि जनम न होई। ४ ।

१८६. देवा आजि गुडी सहजि उडी । गगन माहि समाई ।
बोलनिहारा डोरि समाना । नही आवै नही जाई । टेक।
तीनि रंग डोरि जाकै । सेत पीत स्याही ।
छांडि गगन बाजि पवन । सुर नर मुनिचाही । १ ।
द्वादस थै उपजी गुडी । जानै जन कोई ।
मनसा कौ दरस परस । गुर थै गमि होई । २ ।
कागद थै रहित गुडी । सहज आनंद होई ।
नामदेव जल मेघ बूंद । मिलि रह्या ज्यूं सोई । ३ ।

१८७. जोगिया जिनी षरचासि दामा । संभू की नाई भेटिलै रामा । टेक।
बाई कौ दाम न षरच्यौ भावै। गांठि परै तब परचै आवै । १ ।
भणत नामदेव राषिलै भाती । प्रगटी जोति जहा दीवा न बाती । २ ।

मुक्तावस्था

१८८. देवा तेरा नीसान बाजा हो ।
ताल पषावज जंत्रा वेणा औसर साज्या हो । टेक।
लोहा ताला बंदन कीन्हां पाइ परी है बेरिया ।
भौसागर की संक्या छूटी मुकति भई है चेरिया । १ ।
सिंध भागा पूठि भेरी षाण लागीं छेरिया ।
बाहरि जाता भीतरि पेष्या नामै भगति निबेरिया । २ ।

१८९. जाणौ नै जाणौ बेद पुरानां । छाडौ पाना पोथी ।
बिन मेधा मुकता हल बरिषै । श्रब निरंतर मोती । टेक।
बिनै बजाया बाजा बाजै । नादै अंबर गाजै ।
बिन भैरै होत झणकारा । न दिसै बजावण हारा । १ ।
बिन पावक जोति ही दीसै । सुनिमै सूता जागै ।
अंधियारानौ भौ भागोरे भाई । जे जोड़ये ते आगै । २ ।

कर जोडिनै नामा बिनवै। मैं मूरिष मति थोडी ।
ये पदनो हेतारथ जाणै। तेन्है पगि लागौ करजोडी । ३ ।

१९०. धनि दिहाडौं धनि घडीये । साधो भाई गोविंदजी धरि आव्यो ये ।टेक।
चंदन चौक पुरावज्यौ ये । साधो भाई पांच सषी मिलि रु बधावौ ये । १ ।
गगन मंडल म्हासै बैसणोए । साधौ भाई बाजे अनहद तूरौ ये । २ ।
हरिजी आव्या म्हारै पाहुणाए । साधौ भाई आज बधावौ पूयै ये । ३ ।
आंबरि लागी बादली ये । साधौ भाई झिरिमिरि बरिषै मेहौ ये । ४ ।
गरीब नामदेव हरि भज्यौ ये । साधौ भाई लोग हसे बा दीज्यौ ये । ५ ।

१९१. झिलमिल झिलिमिलि नुरा रे । जहं बाजै अनहद तुरा रे ।टेक।
ढोल दमामां बाजै रे । तहां सबद अनाहद माजै रे । १ ।
फिर रायां जोति प्रकासी रे । जहां आपै आप अविनासी रे । २ ।
जहा सूरिज कोटि प्रकासा रे । तहां निहचल नामदेव दासा रे । ३ ।

१९२. जागौ न बैरागी जोगी । यही अनोपमि बाणी जी।
झिलिमिलि झिलिमिलि होइ निरंतर, सो गति बिरलौ जाणी जी ।टेक।
राग बैराग म्हारै मंडल चूबै, कारण क्या भीजै जी ।
निस अंधियारा भौ सब भागा, सुनि मैं सूता जागूं जी । १ ।
नारि न सारि तांत्य नहीं तूंबा, पत्र पवन न पाणी जी।
एकै आसन दोइ जन बैठा, रावल नैरौ हिताणी जी । २ ।
मनकरि हीरा तत करि कंथा, जम मनी परि जागूं जी।
भणत नामदेव अनहद जाचूं बैकूंठा भिष्या मांगूं जी । ३ ।

१९३. पावघे पावघे सहज मुरारी ।
सबद अनाहद घंटा बाजै । विवेक विचारी विठला ।टेक।
त्रिवेणी संगम मंजन करि हौ मनै बुझाया ।
नैनकु सम करि चरचौं। चितै चंदन लाया । १ ।
पाती प्रीती ध्यान ले । धूप दीपक ग्याना ।

अजपा जपौ अपूज्या पूजौ । अजरावर याना । २ ।
जहां कछु नाहीं तहां कछु देषा । जीयरा लोभाना ।
आतम केरे तेज मधे । तेज दीपाना । ३ ।
अनेक सूरिज मिलि उदे किये हैं । एसी जोति प्रकासी ।
तहा निरंजन अंजन खोलै । बैकुंठ बासी । ४ ।
करम सकल कौ भेष धरयौ है । विषयी विकारा ।
चवर पवन गुन अर्षित करि हूं । सारंग धारा । ५ ।
बिना बिप्र बेद धुनि उचरै । अधिक रसाला ।
बिना तंबुर नारद नाचै गावहि बाजहिं ताला । ६ ।
रुप अतीत सकल गुन रहिता । गगनै समाना ।
तहा थै अधिक लै लागी । अंतरि ध्याना । ७ ।
बिसनदास नामइया संगै हरि भेटीला सोई ।
हरि हरि हरि हरि कीर्तन करतां । इह बिधि आनंद होई । ८ ।

नाम महिमा

१९४. सुणि भाई महिमा नाम तणीं । मारहा सतगुर पासै जो मैं सुणी । टेक ।
कोटि कोटि बार जो पढिये बेद । सकल सास्त्र कौ लीजै भेद ।
पुरांण अठारह कौ मत जोइ । राम नाम समि तुलै न कोई । १ ।
कोटि कोटि बार जौ कीजै जागि । तुलै न राम सहस्र मै भागि । २ ।
बिस्व सगली जौ दीजे दान । कोटि कोटि तीरथ कीजै असनान ।
कोटि कोटि जप तप संधियान । तऊ न आवै नाम समान । ३ ।
गज गनिका गौतम बधु तरी । नृमल नाम एहौ छो हरि ।
पतित अजामेल सरणौ गयौ । भाव कुभाव जिनि हरिनाम लयौ । ४ ।
सुष नारद प्रहिलाद अभ्यास । सुरमयो ध्रू सति करि बिस्वास ।
तिनके हरि काटे भौ फंद । ते न चलै चलै रब चंद । ५ ।

हिरदे सति करि सुमरयो राम । आन धरम सब तजि बेकाम ।
भणत नामदेव हरि सरणां । आवा गवण मेटि मरणां । ६ ।

१९५. छांडि छांडि रे मुगुध नर मन कपट न कीजै ।
गोबिंद नारायण नाम मुषां लीजै । टेक ।
कोटि जौ तीरथ करै । तन जो हिवालै गलै ।
पृथ्वी जे सकल परदछिन दीजै । करवत कासी मै लीजै ।
सिव कौ जे सीस दीजै । राम नाम सरि तऊ न तुलै । १ ।
बनारसी तप करै पलटि तीरथ फिरै ।
काया जे अगिनी मुखि कलेस कीजै । हिरन गर्भ दान दीजै ।
असुमेध यज्ञ कीजै । रामनाम समि तऊ न तुलै । २ ।
मान जौ सरोवर जइथै । गया जौ कुरुषेन न्हइयै ।
गोमती सनान दान नऊ कोटि दीजै । कुंभ जौ केदार जइये ।
सिंह्यहस्त गोदावरी म्हइयै । राम नाम सरि तऊ न तुलै । ३ ।
अस्वदान गजदान भोमिदान कन्यादान गृहदान सज्यादान दान दीजै ।
तन तुला तोलि दीजै । मन जो निरमल कीजै । राम नाम समि तऊ न तुलै । ४ ।
जमहिं न दीजै दोस मन हि किजै रोस । गिरिषि निरवाण पद राम नाम लीजै ।
आतमा अंगि लगाई सेषिलै सहज भाइ । भणत नामईयौ छीपौ अमृत पीजै । ५ ।

१९६. सुमरि हरि सौ चित लाइ । सुमरि सुमरि गोबिन्द गुण गाई । टेक ।
सब बसुधा दान दे आवै । कोटि कोटि जगि करै रु करावै ।
सकल तीरथ करै अस्नान । नही नही रे हरि नांव समान । १ ।
अनेक धरम मन तै उपजावै । आगली पिछली बात बतावै ।
कंठ पाठ मुष वेद पुरान । नही नही रे हरि नांव समान । २ ।
काया पलटि बहुत दिन जीवै । युही रहै कुछ षाइ न पीवै ।
गगन मंडल मै जोगै ध्यान । नही नही रे हरि नांव समान । ३ ।

पंच अगनि तम जौ करै । सिध समाधि टारी नही टरै ।
दसवै द्वारै काढै प्रान । नही नही रे हरि नांव समान। ४ ।
कासी लेजे करवत मरै । बहुरै जाई हिंवालै गरै।
तूला तोलि जे देई दान। नही नही रे हरि नांव समान। ५ ।
तापरि सतगुर कृपा करै । प्रेम भगति लै हिरदै धरै।
इहि कलिमै सोई प्रवान। कहै नामदेव भजै भगवान। ६ ।

१९७. अपने रामको भजि रे मन आलसिया । राम बिना जम जाल सीया। टेक।
प्राणी असुमेद जगने तुला पुरिष दाने हरि हरि पिराग इसनाने ।
तऊ न तुलै हरि कीरति नामा। १ ।
प्राणी गया प्यंड भरता बनारसि यै बसता मुषि वेद पुरान पढता।
तऊ न तुलै हरि कीरति नामा । २ ।
प्राणी सकल धरम अछता गुरु ग्यान इंद्रीद्रिढता षट कर्म सहित रहिता।
तऊ न तुलै हरि कीरति नामा। ३ ।
प्राणी सकळ सेवाश्रम बाद छांडि छांडि बहु भेद सुमिरि सुमिरि गोविंद ।
नामदेव नाई तिरे भवसिंध। ४ ।

१९८. भइया कोई तुलै रे राम नाम।
जोग जिग तप होम नेम व्रत ए सब कौने काम। टेक।
एक पालै सब बेद पुरानां एक पलै अरध नाम ।
तीरथ सकल अहडै दीन्है तऊ न होत समान। १ ।
नाद न बिंद रुप नहीं रेषां ताकौ धरिये ध्यान।
तीनि लोक जाकै उद्र समाना, सिभू पद नृबान। २ ।
भणत नामदेव अंतरजामी संतौ लेऊ बिचारी।
रामनाम समि कोई न तुलै, तारण तिरण मुरारी। ३ ।

१९९. राम नाम मेरे पूंजी धनां। जो पूंजी मेरौ लागौ मना। टेक।
यहु पूंजी है अगम अपार। ऐसा कोई न साहूकार। १।
साह की पूंजी आवै जाइ। कबहूं आवै मूल गवाइ। २।
जाली जलै न कोइ षाइ। राजा डंडै न चोर लै जाइ। ३।
अलष निरंजन दीन दयाळ। नामदेव का धन श्रीगोपाळ। ४।

२००. राम नाम षेती राम नाम वारी। हमारै धन बाबा बनवारी। टेक।
या धनकी देषतु अधिकई। तसकर हरै न लागै काई। १।
दह दिसि राम रह्या भरपुरी। सत नि नीयरै साकत दूरी। २।
नामदेव कहे मेरे क्रीसन सोई। कूंत मसाहति करै न कोई। ३।

२०१. राम सो धन ताको कहा अब थोरे। अठ सिधि नव निधि करत निहारै। टेक।
हरण कसिब वध करी अद्भूत देही। इंद्रको विभौ प्रहिलाद न लेही। १।
देव दानव जाहि संपदा करि मानै। गोविंद सेवग ताहि आपदा करि जानै। २।
धरम अरथ काम को कदा मोषि न मांगै। दास नामदेव प्रेम भगति अंतरी जो जागै। ३।

२०२. राम नाम बीण येर न दुजा। क्रस्न देवकी करीहु पुजा। टेक।
रामही माई रामही बाप। राम बीणा कुण ठाई पाप। १।
संपती विपती रामही होई। राम बीना कुण तारी है मोही। २।
भणत नामदेव अम्रित सार। सुमरी सुमरी जन उतरै पार। ३।
२०३. जौ बोलै तो रामहिं बोलि। नहीं तर बदन कपाट न षोलि। टेक।
जे बोलिये तौ कहिये राम। आन बक न सूं नाही काम। १।
राम नाम मेरे हिरदै लेष। राम बिना सब फोकट देष। २।
नामदेव भणै मेरे एकै नाऊं। रामनाम की मै बलि जाऊं। ३।

२०४. जपि राम नाम मंत्रावला। कलि जुग मरना उतावला। टेक।
दिवस गवाया गृह-ब्यौहार। रति जु आई अंधकार। १।
दूरि पयानां अवघट घाट। क्यौ निस्तरिबौ संग न साथ। २।
भणत नामदेव औघड तिरी। अरधै नांव उबारै हरी। ३।

२०५. जब तब रामनाम निसतारै ।
सठि घडी मे एक घडी रे साई सकल अघ जारै । टेक ।
कासी पुरी मंझि गौरापति अहनिसि सदा पुकारै ।
कीट पतंग सुनत गति पावै गोब्यंद जस बिस्तारै । १ ।
अजामेल गनिका सुष पंषी रसना राम (नांव) उचारै ।
गज पसु ब्याधि तिरे हरि सुमिरत महिमा ब्यास बिचारै । २ ।
परम पुनीत सुलूप हरि निसि बासुर निज जन हरिव्रत धारै ।
नामदेव कहै सोई दास कहावै जीय तै छिन न बिसारै । ३ ।

२०६. हरि नांव गाजै हरि नांव राजै । हरि कौ नांव लेतां काइ नर लाजै । टेक ।
हरि मेरा मातु पिता गुरुदेवा । अपने रामकी करिहूं सेवा । १ ।
हरि नांव मै निज कंबला दासी । हरि नांवै संकर अविनासी । २ ।
हरि नांवै ध्रू निहचल करीया । हरि नामै प्रहिलाद उधरीया । ३ ।
हरि मेरे जीवन मरण के साथी । हरि जल मगन उद्यारयौ हाथी । ४ ।
हरि मेरे संगि सदा सुष दाता । हरि नामै नामदेव रंगि राता । ५ ।

२०७. राम नामै बोलि नृबाण बाणी । जिभ्या आन मिथ्या करि जाणी । टेक ।
को को न तारे को को न उधारे । बैकुंठनाथ षसम हमारे । १ ।
सोनेकी माल पषाण बेधीला । झीझ फुटी राम नाम अकेला । २ ।
सपत पुरी नौउ षंड भाई । राम बिना कौने गति पाई । ३ ।
माटी देषि माटी कहा भुलाना । कहि समझावै दास नामा । ४ ।

२०८. एवडीसी मानै बुद्धि आवडी । राम न बिसरौ एकौ घडी । टेक ।
हरि हरि कहतां जे नर लाजै । जम की डांग तिन्है सिरिबाजै । १ ।
हरि हरि कहता न कीजै बाता । गयो पाप जे पोतै उता । २ ।
नामदेव कहै मै नरहरि भणौ । कटे पाप और लाभ होई धनौ । ३ ।

२०९. जपि रामनाम महामंत्र। राम बिना नही मुकति अनंत्र। टेक।
महादेव उपदेसी गौरी। राम नाम जपि रसनां बौरी। १।
जो पद नारद ध्रूं कूं सिषावा। सुरनि सुमृति संतनि सुष पावा। २।
जन नामदेव राम नाम जपैला। चौरासी बिष उतरि जैला। ३।

२१०. लाधौ तौ लाधौ मैं राम नाम लाधो। प्रेमै पाटै सुत्रै पोयौ कंठि लै बाधौ। टेक।
राम नाम ततसार। सुमरि सुमरि जन उतरै पार। १।
राम जननी राम पिता। राम बंधू भौ तारिता। २।
भणत नामदेव हरि गुण गाऊं। बहुरि न जोनी संकुट आऊं। ३।

२११. अब न बिसारूं राम संभारुं। जौ रे बिसारु तौ सब हारुं। टेक।
तन मन हरि परि छिन वारी। घडी घडी महुरत पल नही टारुं। १।
सुमिरन स्वासा भरि भरि पीऊं। रंक राम गुड खाइ रे जीऊं। २।
अगे मांडि राम रटि लेहूं। जौ रे बिसारौ तौ रोइ देहूं। ३।
नामदेव कहै और आस न करि हूं। राम नाम धन लाग्यौ मरि हू। ४।

२१२. राम नाम नरहरि श्री बनवारी। सेविये निरंतर चरन मुरारी। टेक।
गुरु को सबद बैकुंठनि तरणी। हृदै प्राग प्रेम रस वानी। १।
जा कारन त्रिभूवन फिरि आये। सो निधान घटि भीतरि पाये। २।
नामदेव कहै कहूं आइये न जाइये। अपने राम घर बैठे गाइये। ३।

२१३. हरि नांव हीरा हरि नांव हीरा। हरि नांव लेत मिटै सब पीरा। टेक।
हरि नांव जाती हरि नांव पाती। हरि नांव सकल जीवन मे क्रांती। १।
हरि नांव सकल सुखनकी रासी। हरि नांव काटे जमकी फासी। २।
हरि नांव सकल भुवन तत सार। हरि नांव नामदेव उतरे पार। ३।

२१४. जन नामदेव पायौ नाव हरि।
जम आइ का करि है बौरे। अब मोरी छूटी परी। टेक।

भाव भगति नाना विधि कीन्ही। फल का कौन करी।
केवल ब्रह्म निकटी ल्यौ लागी। मुकती कहा बपुरी । १ ।
नाम लेत सनकादिक तारे । पार न पयौ तास हरि।
नामदेव कहे सुनो रे संतो। अब मोहि समझि परी। २ ।

२१५. धृग ते बकता धृग ते सुरता। प्राननाथ कौ नांव न लेता। टेक।
नाद वेद सब गालि पुराना । रामनाम को मरम न जाना । १ ।
पंडित होई सो बेद बषानै। मूरिष नामदेव रामही जानै। २ ।

उपदेश

२१६. नाचि रे मन राम के आगे। ग्यान बिचार जोग बैरागे । टेक।
नाचै ब्रह्मा नाचै इंद । सहस कला नाचै रवि चंद। १ ।
रामकै आगै संकर नाचै । काल बिकाल अकालहिं नाचै। २ ।
नारद नाचै दोइ कर जोडि। सूर नाचै तैतीस कौडि। ३ ।
भणत नामदेव मनहि नचाऊं । मनके नचाये परम पद पाऊं। ४ ।

२१७. एकै बीठला सरनै जा रे। जनम वाया का दौडा रे। टेक।
तीरथै तीरथै का हींडा रै। लटक्या डोया कां मुंडा रे। १ ।
फोकाचया तुलछी वाहा रे। ध्रू सरिषा पद जोडा रे। २ ।
नामौ भणे वू देवय हरि । केसौ भगतांचा रिणिया रे। ३ ।

२१८. भाई रे इन नैननि हरि देखौ।
हरिकी भगति साध की संगति सोई दिन धनि लेखौ। टेक।
चरन सोई जो नचत प्रेम सो करजो करै नित पूजा।
सीस सोई जो नवै साध कौ दरसन अवर न दूजा। १ ।
यह संसार हाट कौ लेखा सब कोई बनिज हि आया।
जिन जस लादा तिन तस पाया मूरख मूल गवाया। २ ।

आतम राम देह धरि आया ता बमै हरि कूँ देखौ।
कहत नामदेव बलिँ बलि जै हौ। हरि भजि और न लेखो। ३।

२१९. अस मन लाव राम रसना। तेरो बहुरी न होय जरा मरना। १।
जैसे मृगा नाद लव लावै। बान लगे वहि ध्यान लगावै। २।
जैसे कीट भृङ्ग मन दीन्ह। आपु सरीखे वा को कीन्ह। ३।
नामदेव भनै दासन दास। अब न तजौ हरि चरन निवास। ४।

२२०. राम नाम मै प्यड पषाल। मल नही लागै जपत गोपाल। टेक।
राम नाम डुंगर सी सिला। धुबिया धोवै अंतरि मला। १।
बरणा आश्रम नाना मती। नामदेव नौ स्वामी कवलापति। २।

२२१. जपी राम नाम नृ लैउ री। जीणो चरण अहिल्या उधरी। टेक।
रामनाम मेरे हिरदै लखी। रामबिना सब फोकट देखी। १।
जो बोलियो तो कहिये राम। अनेक बचन सो नाहीं काम। २।
नामा भणौं मेरे यही नाउं। राम नाउं की मै बलि जाउं। ३।

२२२. नको नको रे संसार महा जड। छांडी परपंच माहा कड। टेक।
मला - मुत्राचैया भांडई। तामई पांच डसई भांडई। १।
पांच महदभुत गुण त्रीवीधा। तामे भीत्र प्रकृती अषटधा। २।
नामदेव भण वैणी माया। चौरयासी लख भरमाया। ३।

२२३. रसना रंगीलै हरि नाम। लै हरि नाम सरै सब काम। टेक।
रसना है तूं बकबादणी। राम सुन रै क्यौ पापणी। १।
रसना तो पै मागूं दान। राम छांडि मति सुमरै आंन। २।
जप तप तीरथ कौणे काम। नामदेव कहै मोहि तारैगो राम। ३।

२२४. तत गहनको नाम है भजि लीजै सोई। लीला सिंध अगाध है गति लषै न कोई। टेक।
कंचन मेरु सुमेरु हय जग दीजै दाना। कोटि गऊ जो दान दे नहि नाम समाना। १।

जोग जाग सू कहा करै तीरथ असनांना । वो सांघा राम भजहीं भजीये भगवाना। २ ।
पूजण कूं साधु जणां हरिके अधिकारी । इन संगि गोविंद गाइये वै पर उपगारी। ३ ।
नामदेव कहे हरिके दासा हरि कौ व्रत धरीये । राम नाम सहजि है भौ सागर तिरीये। ४ ।

२२५. हरि बिन कौन सहाइ करैगो।
जो ऐसौ औसर बिसरैगो, तौ मरकट कौ औतार धरैगौ। टेक।
करम डोरि बाजिगर कै बसि, नाचत घरि घरि बार फिरैगौ।
ले लुकटि तौहि त्रास दिषावै, जन जन कै तूं पाइ परैगौ। १ ।
जूं हमाल सिरी बोझ बहत है लालच कै संगि लगि मरैगौ।
जूं कुलाल चक्री कूं फेरे ऐसे तूं कई बार फिरैगौ। २ ।
भजि भगवंत मुक्ति कै दाता राम कहया कछु ना बिगरैगौ।
नांव प्रताप राषि उर अंतर, नामदेव सरणै उबरैगौ। ३ ।

२२६. इन सौंसर गोविंद भजिरे।
यह परपंच सकल बिनसैगे मायाका फंदन सजि रे। टेक।
नांव प्रताप तिरे जठ जल मैं मांगत नांव कीयो हठ रे ।
बिन सेवा बिन दान पुनि चाटि विमान सकल सझ रे। १ ।
तन सखर एक हंस बसेत है खाहूं काल करत फंद रे ।
नामदेव भनै निरंजनका गुन, राम सुमिरि पिंजरा सझि रे। २ ।

२२७. नहीं ऐसो जन्म बारबार।
कहीं पूरब लै पुनि पाईयौ। मनिषा औतार। टेक।
ग्रभ बास मै प्रतिपाल कान्ही। ताहि सुमरि गंवार।
कहा उतर देहगौ। राजाराम कै दरबार। १ ।
बधत पल पल घटत छिन छिन जात न लागै बार।
तरवर सूं फल झडि पडै। बहौरि न लागै डार। २ ।

संसार सागर मंडी बाजी। सुरति कीन्हीं सारि।
मनिष जन्मका हाथि पासा । जीति भावै हारि। ३ ।
संसार सागर विषम तिरणां। निपट डंडी धार।
सुरति निरति का बांधे मेरा । उतरिये लै पार। ४ ।
काम क्रोध मद लोभ लालच । ताहि बंध्यो संसार।
दास नामै जग जीति लीया । केवल नांव अधार। ५ ।

२२८. गाइ मन गोविंद गाइ रे गाइ। तेरो हरि बिन जनम अकारथ जाइ। टेक।
मनिषा जनम न बारंबार। तातै भजि लै रामपियार। १ ।
रे मन गोबिंद काहे न गावै। मनिषा जनम बहुरि नहीं पावै। २ ।
छांडि कुटिलाइ हरि भजि मनां। या जीवडा का लागू धना। ३ ।
अब कै नामदेव भया निहाल । मिले निरंजन दीनदयाळ। ४ ।

२२९. गावै तौ गाइ भावै मति गावै राम। झूठा वाहि बदै बेकाम। टेक।
पढै गुनै अरु कथै अनेक। बसतु भली पकडि भांडे छै। १ ।
जब लगि नाही हिरदै हेत। बीज बिना क्युं निपजै षेत। २ ।
जिभ्या इंद्री नाहीं सुद्ध। बांझ भणां क्यों निकसै दुध। ३ ।
नामदेव कहै इक बुधि विचारि। बिनि परचै मति मरौ पुकारि। ४ ।

२३०. अभिमान लीषां नर आयौ रे।
पर आत्म आत्म नहीं चीन्ही । नर वपु नांव धरायो रे । टेक।
गरभवास मैं हुतौ दीनता। त्राहि त्राहि ल्यौ लायौ रे।
हा हा करत विसंभर आगै। गहि आपदा छुडावौ रे। १ ।
अब रातौ तै बिषै बासना। संग तृस्नां कै धायौ रे ।
गुन्हेगार गोविंद देव कौ। कबहूं राम न गायौ रे। २ ।
मैं हरि नांम अधार धार कै। साधू सरनि बतायौ रे।
नामदेव कहै समझि मन मूरिष। जौ समझै समझायौ रे। ३ ।

२३१. कपटे ना मिलै रे गोविंदौ गुण सागर गोपाल।
गोपीचंदन तिलक बनावै कंठी हुलावै माल। टेक।
मनि परतीति नहे रे प्रानी औरन कौ समझाइ।
लोकन को वैकुंठ पठावै आपण जमपुरी जाइ। १।
जानि बूझि विष षाइये रे अंधे अंधा साथि।
देखत ही कूंवे पडै दीपक लीये हाथि। २।
जोग जग जप तप तीरथ व्रत मन राषै इन पास।
ग्यान ध्यान तजि दया दीनता हरिके नाइ उदास। ३।
भजि भगवंत भगत भजि प्राणी छांडि अनेकी आस।
बरना बरन रहित मन सो भजि की न भयो निजदास। ४।
कोमल विमल संत जन खूरा करै तुम्हारी आस।
तिनपर क्रिया करै नित तुम केसौ प्रणवत नामदेव दास। ५।

२३२. ऐसे ही मना रे मेरे ऐसे ही मनां। चलौ रे जहां साहिब अपना। टेक।
ज्यू सापों सर ले ने जाइ। जल कोडर तो विलमग जाइ। १।
ज्यू पंथी पथ माही डरै। घर है दूरि रैनि जानि परै। २।
बाल बुधि जैसे कोडी देह। रिधनां डर तौ सांस न लेह। ३।
ऐसे जारिम पऊ चरण करै। नामदेव कहै ताको कारिज सरै। ४।

२३३. वाद छाडि रे भगता भाई। हरि सी तैं निधि पाई।
राम तजि मेरो मन अनत न जाई। टेक।
जप माला तागै पोई। सरीर अंतरि है सोई।
वादि विमुष हरि बिनु दिन षोई। राम नाम जपि लोई।
परम तत है सोई। तीनौ रे त्रिलोक व्यापै दूजौ नहिं कोई। १।
सजीवन मूरी सोई नटारंभ संगि गाई। रामनाम बिन नाहीं आन उपाई।
नामदेव उतर्‍यौ पार। चेतहु रे चेतन हार।
हरिकी भगति बिन औतरोगे बारंबार। २।

२३४. हरि लै हरि लै हरि लै हरि । अपनी भगति राम करी लै षरी । टेक ।
तुमसा ठाकूर कीजै । काहे न प्रतीति लीजै ।
अपनी बापौति कारणि प्राण दिजै । १ ।
तुमची प्रतीति आई । दुरमति तजिले भाई ।
सुतकौ जननी कैसे विष पाई । २ ।
बालिका रुदन करै । मइया जैसे प्राण धरै ।
पारब्रह्म पिता नामा लाड लडै । ३ ।

२३५. मन मंझा तू गोब्यंद चरण चित लाइ रे । हरि तजि आन न ध्याई रे । टेक ।
बलिराजा धुधमार न जीवै कौ जुग चारि । मेरी मेरी करते ते भी गये रे मन मंझा । १ ।
रे मग मछिंद्रनाथ सहस चौरंगी होते । ते भी देषत काल लीये रे मन मंझा । २ ।
रवि सीस दोऊ भाई फिरते गगन लाई । ऐसे भूला भ्रम सब जाई रे मन मंझा । ३ ।
अहंकार दिन दस राषिलै दिन चारि । पसुडानै मुकति न होई रे मन मंझा । ४ ।
नामदेव छीपौ चौपई गाई ।
जाकौ जैसा भाव तिनि तैसा सिधि पाई रे मन मंझा । ५ ।

२३६. जागि रे जीव कहा भुलाना । आगै पीछे जाना ही जाना । टेक ।
दिवस चारि का गोवली बासा । तामैं तोहिं क्यौं आवै हासा । १ ।
इहि भ्रमि लागि कहां तू सोवै । काहे कूं जनम बादि ही षोवै । २ ।
कहां तू सोवै बारंबारा । रामनाम जपि लेउ गंवारा । ३ ।
भणत नामदेव चेति अयाना । औघट घाट अरु दूरि पयांना । ४ ।

२३७. छांडि देरे मन हमिता मतिता । सब घटि राम रह्यौ रमि रमता । टेक ।
आसा करि मन जाइये जहिंया । राम बिना सुख नाही तहिंया । १ ।
जनकी प्रीति अगम पियारी । ज्यों जल निरषि भरै पनिहारि । २ ।
भणत नामदेव सब गुनआगर । भजि हरि चरण कृपा सुखसागर । ३ ।

२३८. हरि भजि हरि भजि हरि भजि मूल । बिन हरि भजन पडै मुषि धुल । टेक ।
अनेक बार पसु व्है अवतऱ्यौ । लष चौरासी भ्रमतौ फिऱ्यौ । १ ।
पायौ नहीं कहीं विश्राम । सतगुरु सरनि कह्यौ नही राम । २ ।
राज काज सुत बित सब जाइ । अविनासी सूं प्रीति लागाई । ३ ।
इहिं उनमान भगति ब्रत धरै । जरा मरन भव संकट टरै । ४ ।
गुणसागर गोबिंद गुण गाइ । अपनौ बिरद बिसरि जिनि जाइ । ५ ।
प्रणवत नामदेव संत सधीर । चरन सरन राषौ हरि नीर । ६ ।

२३९. राम भगति बिन गति न तिरन की । कोटि उपाव जौ करही रे नर ।
जल सींचै करि जतन प्रवालै । आंब बबूल न फलही रे नर । टेक ।
आपा थापि और कौ नींदै । गर्व मानके मारे ।
फिरि पीछे पछिताउगे बौरे । रतन न मिलहिं उधारे रे नर । १ ।
यहु ममिता अपनी जिनि जानौ । धन जोबन सुत दारा ।
बालू के मंदिर बिनसि जांहिगे । झूटे करहु पसारा रे नर । २ ।
जोग न भोग मोह नही माया । का भयौ बन मैं बासा ।
चरन कंबल अनुराग न उपजै । तब लगि झूठी आसा रे नर । ३ ।
मनिषा जनमि आई नहिं चेत्या । अंधे पसू गंवारा ।
तेरे सिरि काल सदा सर साधै । नामदेव करत पुकारा रे नर । ४ ।

२४०. कहि मन गोबिंद गोबिंद गोबिंद ।
हरिके चरण कंवल चिंतवनि जिनि बिसरै गोबिंद गोबिंद गोबिंदा । टेक ।
मैं अन्तरि गर्भ सहे दुष भारी । आवत जात परयौं मैं हारी । १ ।
ताथै नामा हिर गुण गावै । बहुरि न भौजलि नियरै आवै । २ ।

२४१. इतना कहत तोहि कहा लागत । राम रटी लैहु सोवत जागत । टेक ।
ध्रु प्रहिलाद इहि गुन तारे । राम नाम अखिर हिरदै विचारै । १ ।
राम नाम सनकादिक राता । राम नाम निरभै पद दाता । २ ।
भणत नामदेव भाव ऐसा । जैसी मनसा लाभ तैसा । ३ ।

२४२. बोलिथौ निर्बाणी पद राम नाम। ठाली जिभ्या कौने काम। टेक।
सेवा पूजा सुमिरन ध्यान । झूठा कीजै बिन भगवान। १ ।
तीरथ बरत जगतकी आस। फोकट कीजै बिन बिसवास। २ ।
ऐकादशी जगत की करणी। पाया महल तब तजी निसरनी। ३ ।
भणत नामदेव तुम्हारे सरनां। मुझा मनबा तुझा चरनां। ४ ।

२४३. ऐसे राम हि जानौ रे भाई। जैसे भृंगी कीट रहै ल्यौ लाई। टेक।
सरब रुप श्रबै सुर स्वामी। त्रिगुण रहित देव अंतरमाजी। १ ।
थावर जंगम कीट पतंगा। सति राम सबहिनके संगा । २ ।
नामा कहै मेरे बंधन भाई। राम नाम मै नौ निधि पाई । ३ ।

२४४. काहे रे मन भूला फिरई । चेतनि राम चरन चित धरई। टेक।
नरहरि नरहरि जपि रे जीयरा । अवधि काल दिन आवै नीयरा। १ ।
पुत्र कलित्र धन चित बिसासा । छाडि मना रे झूठी आसा। २ ।
तू जिनि जानै ग्रेही ग्रेहा। बिनसत बार कछू नहीं देहा। ३ ।
कहत नामदेव झूठी देही। तै साची जे राम सनेही। ४ ।

२४५. पर हरि धंधाकार सबैला। तेरी चिंता राम करैला । टेक।
नाराइन माता नाराइन पिता। बैस्नो जन परिवार सहेता। १ ।
केसौ कै बहु पुत भयेला । तामै नामदेव एक तू देला। २ ।

२४६. तू मुझा मंगा मी तुझा तुंगा। तू मुझा कैसे डारसि देवा। टेक।
कडवाकी विष्टा पीपल उचिष्टा। थनचे रे निकटि गूचडा भैला। १ ।
सब जग जाइला पै भगत न जाइला । जनम जनम नामदेव निसान बजाइला। २ ।

२४७. हरि नांव अमृत पषालि मुषाथै। बहुत ते पाणी किं करै रे। टेक।
असत्याचा मल लागिले जिभ्या। बे न छूटती हरि नांव बिना। १ ।
हरि कथा गंगव अस्नान जाला। नामइयाचा स्वामी केसी राजा हो। २ ।

२४८. हरि हरि दोन्यू अषिरे उचारि । ओरी लटकि बिगारी । टेक।
मना सेवि या रे हरिनाम बोषदी । जेनै परमपद पावसीले । १ ।
सालि-पाल काइ सांगसी जम खडा । ले हरिनाम घडघडा । २ ।
अनेक वोषदी मेलवन का काडा । हरि नामै बोबडी फीटिल तुझी । ३ ।
सांडणि घाला पारै दुरी । नामा भणै हरि बिजमंत्र उच्चारि । ४ ।

२४९. न होइ ज्यौ तीरथ व्रत अस्नान करिता । न होइ ज्यौ कबित परमोद्य रचीता ।
न होइ ज्यौ सुघडपणै गाता । जेन्है होइ ज्यौ आत्मा ।
ते बेगलेच असे । टेक।
न होइ ज्यौ जोग साधणै । न होइ ज्यौ गिरासणै पावनै ।
न होइ ज्यौ इंद्रिया दबणै । जेन्है होइ ज्यो मने ।
ते बेगलेच असे । १ ।
न होइ ज्यौ आसन समाधि । न होइ ज्यो अही कष्ट साधी ।
न होइ ज्यौ पराकरम बुद्धी । जेन्है होइ ज्यो त्रिसुधी ।
ते बेगलेच असे । २ ।
न होइ ज्यौ आकारनै आगमै । न होइ ज्यौ निरुपणे नृगमै ।
न होइ ज्यौ षटकारमे । जेन्है होइ ज्यो ब्रह्मै ।
ते बेगलेच असे । ३ ।
न होइ ज्यौ प्राण प्रचीती । न होइ ज्यो देवानी बिगती ।
न होइ ज्यौ आत्म प्रचीती । न होइ ज्यो त्रिशुधी ।
ते बेगलेच असे । ४ ।
न जेन्है होइ ज्यौ दरसणै । न होइ ज्यौ सुचाल अंत:करणे ।
न होइ ज्यौ अभाव हीणै । न होइ ज्यो एकै केसवा बिनै ।
बिस्नदास नामा बीनवै । ५ ।

२५०. तुम्ह देवा हरि तुम्ह देवा । मेरे तुम ही सजन बंधवा । टेक।
आप बडौ जगन्नाथ देवा । जहां का भगत नामा ।

बालपना कौ मीत मिल्यौ है। हम घरि राधौ पाहुणा। १।
लोक बोलै नामा नामा। ये बोल लागै आम्हा।
अंगुरी दिषाये कुहडा न जीवै। मै कैसे जीऊं परसोतमा। २।
घाट कालंदी डोलै आछै। उपमा सोहै भला।
नैन निरषि छीपी मिल्या। कुटुंब नास भैला। ३।
कंबली पटोलै गाठी परि है। कृस्न देव तेरी रावलिया।
मूवल बाभन षग दिषावै। षंभ षाऊं तेरी टेकुरिया। ४।
बोलत चालत सरुप आयौ। भेस धरे बलि बंडा।
नामा छीपी कै भाग पालट्यौ। मिल्यौ राम मनोहरा। ५।

२५१. देखो यारो देखो लोको, इह क्या हुआ। पिंजरे महि बोलता कहाँ गया सुवा।
साचे साहिबका परवाना आया। नैरंगी महालमें रहण न पाया।
सभानां कां प्राण प्रीतम कहाया। सभना रल मिल कांधे पर चाया।
या को तूं कहता जो मेरी मेरा। जलाउणेकौ ले चले प्रीतम तेरा।
बाजीगरने बाजी पाई। कला अपने हाथ रखी, लखी न जाई।
बाजी को जाने, जग सुखिया सोई। दावा बांधि नामा दुनिया सभ रोई।

२५२. टाली वाजैवा टाली वाजैवा। वाजे एके न उदासिना। टेक।
संसार विष्या पाती गहै का उडी। वाइली टाली गेला अंतराली। १।
बिस्नदास नामइया तूं वाइली टाली। उडाला पाती के गेला अंतराली। २।

संत नामदेवजी की साषी

२५३. अभिअंतरि नाहीं भाव। नाम कहै हरि नांव सौ।
नीर बिहूनी नाव। क्यौ करि तिरिये केसवा। १।
अभिअंतरी काला रहै। बाहरि करै उजास।
नाम कहै हरि भगति बिन निहचै नरक निवास। २।

अभिअंतरि राता रहै। बाहरी रहै उदास।
नाम कहै मै पाइया। भाव भगति बिसवास। ३।
साह सिहाणौ जीव मै। तुला चहोड्यौ प्यंड।
नाम कहै हरि नाम समि। तुलै न सब ब्रह्मांड। ४।
तन तोल्यौ तो क्या भया। मन नही तोल्या जाइ।
साच बिना सीझसी नही। नाम कहै समझाई। ५।
दान पुनि पासंग तुलै। अहंडै सब आचार।
नाम कहै हरि नाम समि। तुलै न जग ब्यौहार। ६।
बालपणै तै हरि भज्यौ। जगते रह्या उदास।
नामदेव चंदन भयो। सीतल सबद निवास। ७।
जेता अंतर भगत सौ। तेता हरि सौ जोई।
नाम कहै ता दास कौ। मुकति कहायै होई। ८।
पै प्याया मंदिर फिरया। भगति न आई तोहि।
नामदेव कहै हरि-बसि भया। परि मनि परतीति न होई। ९।
ढिग ढिग ढूंढै अंध ज्यौ। चीन्है नाही संत।
नाम कहै क्यौ पाइयै। बिन भगता भगवंत। १०।
बिन चीन्हे नहि पाइयै। कपटि सरै क्यूं काम।
नाम कहै नित पाइये। राम जना तै राम। ११।
नाम कहै रे प्राणिया। नींदन कौ कछु नाही।
कोण भांति हरि सेइये। राम सबनिहि मांहि। १२।
समझ्या घट कौ यू बणै। यहुं तो बात अगाध।
सिरजे सौ निरबैरता। पूजण कौ ये साध। १३।

वरील साषीमध्ये नाम कहै हे नामा कहै असावे

२५४. ज्यो कोई वसुधा दान दे आवे। पूर्ण जज्ञ करें करावे।
तीरथ बरथ करे स्नान। नही नही हरीनाम समान। १।

ज्यो कोई ज्यावे हीमालये गले। काशी करवत लेकर मरे।
दसवे द्वारे कांढे प्राण। नही नही हरिनाम समान। २।
काया कष्ठवे कलेवर जीवे। ना कुच खावे ना कुच पीवे।
गगन मंडळमों जोग ध्यान। नही नही हरिनाम समान। ३।
आगली पिछली बात बनावे। नेम धरममें मन छुपावे।
च्यारो बेद पढे पुरान। नही नही हरिनाम समान। ४।
सद्गुरूकी जद कृपा भई। प्रेम भगत हरदे धर लाई।
कहे नामदेव भज भगवान। नही नही हरिनाम समान। ५।

२५५. दूध पियो गोविंद लाला। ध्रु०।
काला बछरा कपिला गाई। दूध दुवाहत नामा जाई। १।
सोनेका गडवा दूधने भरिया। पिवो नारायण आगे धरिया। २।
परभुवनकी मुरत दूध न पिवत। सीर पछार नामा रोवत। ३।
ऐसा भगत मै कबु न पाया। नामदेवनें देव हसाया। ४।

२५६. शयन करो नारायण देवा। चरण पलोटों करौ हरि सेवा। ध्रु०।
शयन करो तुम अन्तर्यामी। मनसां वाचा करौं गुलामी। १।
फूलन गैंडा मुक्ता सोहै। देखत पलंग 'नामदेव' मोहै। २।

२५७. नंदनंदन जी को भोग लागे। महाशंख धुनि घंटा बाजै। ध्रु०।
अमृत भोक्ता श्री यदुराई। छप्पन भोग श्रीलक्ष्मी लाई।
सतिभामाजी जेंवन कीन्हों। हरिहलधर को नेवता दीन्हों। १।
चन्दन जल से भवन सिंचाये। सखा सहित हरिजेंवन आये।
दूध पाक पकवान मिठाई। छप्पन भोग जेंवें दोऊ भाई। २।
छप्पन भोग छतीसों व्यंजन। रुचि रुचि सों जेंवैं यदुनन्दन।
साग पात जो जिनके होई। अमृत करि जेंवें हरि सोई। ३।

हरि जेंवें हरिजन यश गावें। ललिता विशाखा चंवर ढुरावें।
जन 'नामदेव' द्वारे यश गावें। सोहरिको पनवारो पावें। ४।

२५८. राम रतन धन पाया माया, राम०। ध्रु०।
वस्तु अमोलक दियो है गुरु ने माथे तिलक कराया।
राम नाम की भई विभूती जग में साह कहाया। १।
देत लेत औरवावत खरचत दिन दिन होत सवाया।
राज न दंडै चोर न लूटै धरनी धरे न जाया। २।
ले प्रल्हाद खम्भ में बांधे अब तेरो कौन सहाया।
कहां तेरो राम बताओ मोहीं हाथ खड़ग भक्तकाया। ३।
तो में मो खड़ग खम्भ में व्यापि रहे रघुराया।
खम्भ कोरि हिरनाकुश मारे 'नामदेव' की राम सहाया। ४।

२५९. बिनती सुन जगदीश हमारी।
तेरो दास आस मोहिं तेरी, इत करो कान मुरारी। १।
दीनानाथ दीन हूं टेरत, गाइहिं क्यों नहिं ज्यावो।
आछे सबै अंग है याको, मेरे यशहिं बढ़ावो। २।
जो कहु याके कर्मन में, नहिं जीवन लिखो विधाता।
तौ नामदेव की आयुर्दा सों, होहु प्रभुहि तुम दाता। ३।

२६०. गोविन्द गुना गोपाल गुना गायले रे गोविन्द गुना।
ऐसो समय बहुरि नहिं पै है फिरि पछि तै है मेरे मना। १।
जिन तुमको तन मन धन दीन्हो नयन नासिका मुख रसना।
जाको रचत मास दस लागे ताहि न सुमिरे एक छिना। २।
बालापन हंसि खेल गमाये तरुण भयो तव रूप घना।
वृद्ध भये पर आलस उपजे उठ गइ हाट कछू न बना। ३।

अधम तरे अधिकार भजन ते जे जे आये हरि शरणा ।
ना मानो तो साखि बताऊं अजामील गनिका सदना । ४ ।
धन जौवन अंजुरी को जल जस घटत जात छिन पलहि पला ।
अस जिय जानि भजो रघुनन्दन नामदेव आये हरि शरणा । ५ ।

२६१. देवा तेरी भक्ति न छांडूं मुक्ति न मांगूं हरि यश लुनहुं सुनाऊं।
रामकृष्ण अवतार मनोहर जन्म जन्म यश गाऊं । १ ।
गंगा जल असनान कराऊं पीताम्बर पहिराऊं ।
तुलसी आनि गोपालहिं पूजौ चन्दन सरस चढाऊं। २ ।
चुनि चुनि कलियां हार बनाऊं रघुवर उर पहिराऊं।
धूप दीप नैवेद्य आरती यहि विधि लाड़ लड़ाऊ। ३ ।
हरषि निरखि हरि के गुण गाऊं हाथन ताल बनाऊं।
भणत नामदेव सुनहुं त्रिलोचन यहि विधि दास कहाऊं। ४ ।

२६२. राम नामे हित न भयो। मेरी मेरी करता जनम गयो ।टेक।
लागी पंक पंकले धोवे । निरमल न होवे जनम बिगोवे। १ ।
भीतर मैला बाहरि चोषा । पाणी प्यंड़ पखालै घोषा। २ ।
नामदेव कहे सुरहीपर हरिये । धेड़ पूछ कैस धवजल तरीये। ३ ।

२६३. जप राम महामंत्र राम महा। राम रमे रम राम महा ।टेक।
महादेव उपदेसी गौरी। राम नाम मंत्र ले सुन बौरी । १ ।
नई मंत्र नारद ध्रुवई पढ़ावा । सत संगत मिलै दास न गावा। २ ।
आदि गुरू रघुनाथ उधरणा। रावण कुंभकरण बस करना। ३ ।
नामो भणे रामनाम पवित्रा। रामा बिना नहीं मुकती दाता । ४ ।

२६४. मन पंछीया मत पड पिंजरे। संसार मायाजाळ रे। १ ।
तन जोबन रूप कारण । न कर गर्व गव्हार रे । २ ।
एक दिनमों तिन विरिया। सदा झमकत काल रे। ३ ।

कुंभ काच्या निर भरिया। बिनसत नहिं बार रे। ४ ।
कहत नामदेव सुन भई साधु । साधु संगत धरना रे। ५ ।

२६५. यह बड़ी सीमूं बुधिया बड़ी । राम ना बिसरे एको घड़ी । टेक।
हर हर कहता जे नर लाजे । जम की डाँग तिन्हूं सिर बाजे।
हर हर कहता कीजे बोता। गए पाप जे पोते ओता ।
नामदेव कहे मैं नर हरि भणो । कटे पाप और लाभ हो घनो ।

२६६. साह सिहानो जीव मैं, तुला चढ़ायो पिण्ड।
नाम कहै हरि नाम सों, तुले ना सब ब्रह्मण्ड । १ ।
तन तोला तो क्या भया, मन तोलया ना जाए ।
साच बिना सीझे नहीं, नाम कहे समझाए । २ ।
दान पुण्य पासङ्ग तुले, अहिण्डे सब आचार ।
नामा कहे हरि नाम सम, तुले ना जग विवहार । ३ ।

२६७. तू मेरा दाता मैं तेरा भुक्ता जनम जनम तेरी सेवा करता।
जब तू बलि कर मागी सगरी, तब मैं तेरी छागल पकरी।
जब तू दुष्ट हरनाकस मार्‍यो, तब मैं भक्त प्रहलाद उभार्‍यो।
जब तू लङ्का पर करी चढाई, तब मैं तेरा भरतन भाई ।
जब तू वृन्दावन धेनु चराई, तब मैं तेरे आगे बेन बजाई ।
भणत नामदेव दासन के दासा, तेरे भक्तां का वैकुण्ठ पुरी में वासा।

२६८. आव कलंदर केसवा । घर अबदालव भेष बाबा । टेक।
ताज कुल ब्रह्मंडे कीन्ही । पावस पत पाताल जी।
कवला सेती कायन पडिया। निराकार आकार जी। १ ।
सहजर विसहर सबै तुम फिरिया। तेरा किबहु मरम न पाया जी।
नामदेव का चित हरिसूं लागा। आसण करै रामराया जी । २ ।

२६९. वैश्रांते मैं मै वै ते वैओं । सुना नारद ऋषि साचम ।
जे भगता मेरे गुण गाव । ताके अंतर थै काम नाचू नारद । टेक।
नारद कहै सुनो नारायन । बैकुंठ बसो की कवलासन ।
जहा मम कथा तहा मैं नीच ले। वैश्नों मंदिर वास न नारद । १ ।
गंगा आदि सकल तीरथ करै। गुण चास कोट फिर आवै।
एकादशी सहित संजम करै । ते मोहि सुपने कदैन पावै नारद । २ ।
जोगी जपी तपी संन्यासी। इक मुनि ध्यान बैठा।
जे जे जग बेद धुनी उचरै। तिन हूं कदे न दीठा नारद । ३ ।
जग जोग तप धरम नेम व्रत । जवलग इनकी आशा।
वसुधा आदि देही दहिनावत । नहीं मम चरण निवासा नारद। ४ ।
जे भगतां निरमल जस गावै। ते भगता मम सारम ।
जियां जीऊं पीयां पीऊं। वैश्नों मम परिवारं नारद । ५ ।
वैश्नों मैं दोही नाही नारद । प्रीत किया ते आऊं ।
भगति हेतु यहु व्रत धरै हौ । वैश्नौं हाथ बंधाऊ नारद । ६ ।
बिसवा बीस आगे बरतांऊ । निज जन नांव सू राता।
नामानो स्वामी परमपद आपै। भगति मुकति दोऊ दाता नारद। ७ ।

२७०. बाद छाड रे भगत भाई। हरि सी तब निधि पाई।
राम तज मेरो अंत न जाई। टेक।
जम माला लागे पोई । सरीर अंतर हौ सोई।
बाद बिमुख हरिबिन दिन खोई। रामनाम जप लोई।
परम तत हौ सोई। तिनू रे तिरलोक व्यापै ।
दूजो नहीं कोई । १ ।
सजीवन मूली पाई । नट आरंभ संग लाई।
राम नाम बिन नहीं आन उपाई। नामदेव उतरौ पार।

चेतो रे चेतन हार। हरि की भगति बिना।
ओतारोगे बारंबार । २ ।

आरती

२७१. जहां देखो तहां नरहरि नरहरि, तेरी आरती गाऊं पतिदेव हरि। ध्रु०।
नरहरि कहतां नरहरि पार उतारै, आरती करै जन छिनन बिसारै। १ ।
नरहरि मोठा नामां आरती गावै, अनन्त भवन में जै जै थावै। २ ।

२७२. वोवालने जाये परब्रह्म वोवालने जाये। ध्रु०।
कनक के तलीया आरती करीया। चंवर ढुले नंद लाल मुरलीया । १ ।
गोपी गावे मंगल साला। कौस मारी घर आवे गोपाला। २ ।
नामा प्रणवे दास तुम्हारो । पुनरपी जनम नीवारो हमारो। ३ ।

२७३. उत्तरा आरती चरण मुरारे । धृ०।
करपुरका दीपला कपुरकी बाती। कपुर बरै दिन-रात मुरारे । १ ।
खांड सरोजी और मेवा । लवंग सुपारी नारेल खोवा । २ ।
कहत नामदेव बली बली जाऊं। बैकुठ जाऊं त बहुरी न आऊं। ३ ।

२७४. ऐशी आरती तनमन गाये। पलख न बिसरूं सारंगपाणी। धृ०।
जो नरहरजी की आरती गाये । बसत बैकुंठ फिर नही आये। १ ।
कहत नामदेव भली भली गाये। बसत बैकुंठ फिर नही आये। २ ।

२७५. आरती पतिदेव मुरारी। चंवर ढुलै बलि जाऊं तुम्हारी। टेक।
चहु जुग आरती चहुं जुगि पूजा। चहु जुग राम अवर नही दुजा। १ ।
चहुं दिस देषै चहुं दिस धावै । चहुं दिख राम तहाँ मन लावै। २ ।
आधौ राम उरधै मधि रामा । पूरण सेइ सरै सब कामा । ३ ।
आरती कीजै जैसे तैसे । ध्रू प्रीहलाद करी सुप जैसे। ४ ।
आनंद आरति आतम पूजा। नामदेव भणै मेरे भाव न दुजा। ५ ।

२७६. कहा ले आरती दास करै। तीनि लोक जाकी जोति फिरै। टेक।
सात समुंद जाकै चरन निवासा। कहा भयौ जल कुंभ भरै। १।
कोटि भान जाकै नखकी शोभा। कहा भयौ कर-दीप फिरै। २।
अठरा भार जाकै बनमाला। कहा घंटा झणकार करै। ३।
अनंत कोटि जाकै बाजा बाजै। कहा घंटा झणकार करै। ४।
चौरासी लख व्यापक रामा। केवल हरि जस गावै नामा। ५।

२७७. आरती कीजे राजाराम रीझे। भक्त करे जम जामी न दीजै। टेक।
पहिली आरती पोपकी माला। कालीनाग नाथ प्राण गुवाला। १।
दुसरी आरती देवकी नंदन। भक्त उधरण कौस नीकंदन। २।
तीसरी आरती जुगजुग पूजा। भक्त निरंजन और नही दूजा। ३।
चवथी आरती त्रीभुवन माहे। गरुड वाहन गोपालराये सोवे। ४।
पांचवी आरती रामजीकु भावे। रामजीके गुण नामदेव गावे। ५।

२७८. जै नामदेव हरे स्वामी जै नामदेव हरे।
चार पदारथ पावे जो तेरी शरण पड़े। जै नामदेव हरे स्वामी।
तूं दाता है नाम दा महिमा महान तेरी। प्रभु महिमा महान तेरी।
किस विध करे बखान यह तुच्छ जबान मेरी। जै नामदेव हरे।
जुग जुग में प्रभु संग आप अवतार धरा। स्वामी...
बांह पंकड़ कर सब की भव ते पार करा। जय नामदेव हरे।
बलि द्वारे पर जाकर छागल कन्ध धरी। स्वामी...
राम अवतार के संग भरत बन सेव करी। जय नामदेव हरे।
धार रूप नरसिंह का हरनाकश मारा। स्वामी...
आप भये प्रहलाद जिसे हरि ने उभारा। जय नामदेव हरे।
कलजुग में आ पंढरपुर अवतार धरा। स्वामी...
मात गोनाई जाया धरती का भार हरा। जय नामदेव हरे।
जीवन के हो जीवन प्राणों के प्यारे। स्वामी...

करो दूर दुख सब के देवो सुख सारे। जय नामदेव हरे।
द्वारे तेरे आए भक्ति की दो भिक्षा। स्वामी...
दुर्मति सबकी नासी सुन्दर दो शिक्षा। जय नामदेव हरे।
हम अति मूढ़ अल्पज्ञ पूत हैं तेरे पिता। स्वामी...
चरण-कमल-रज देकर कर लो सपूत पिता। जय नामदेव हरे।
ना बलवन्त विनीत हूँ ना कुछ समझ पड़े। स्वामी...
तेरा छोड़ के दास द्वार अब किसके पड़े। जय नामदेव हरे।
गिनो कुकर्म ना मेरे किरपा दृष्टि करो। स्वामी...
राखिए लाज कृपाल हो सिर पर हाथ धरो। जय नामदेव हरे।
साष्टांग प्रणाम् करें तेरे द्वार खड़े। स्वामी...
तव चरणन मन राँचे भक्तों में मान बढ़े। जय नामदेव हरे।
जय नामदेव हरे स्वामी जय नामदेव हरे।
चार पदारथ पावे जो तेरी शरण पड़े।

२७९. हरि हरि भक्ति करो मन का मान हरो।
हिरदे ध्यान धरो मूरत नामदेव जी की।
पहली आरती दूध पिलाया। प्रकट चतुर्भुज दर्शन पाया। १।
दूसरी आरती छान छवाई। बेढी रूप धरयो हरि आई। २।
तीसरी आरती मन्दिर फेरा। भयो पण्डों को प्रेम घनेरा। ३।
चौथी आरती पाक बनाए। घृत पात्र लै पाछे धाए। ४।
पंचमी आरती गऊ जिवाई। गरुड चढ़े प्रभु भये सहाई। ५।
खष्टमी आरती सेज निकासी। जुग जुग पैज भक्त की राखी। ६।
सातवीं आरती जल भर लाए। मति अनुरूप दास जस गाए। ७।
जो जन नामदेव जी की आरती गावे। सकल मनोरथ पूरण पावे। ८।
हरि हरि भक्ति करो मन का मान हरो। हिरदे ध्यान धरो मूरत नामदेव जी की।

❖❖❖

संत जनाबाई कृत अभंग

❖ नामसंकीर्तन माहात्म्य ❖

१. गातां विठोबाची कीर्ती। महापातकें जळती। १ ।
सर्व सुखाचा आगर । उभा असे विटेवर । २ ।
आठवितां पाय त्याचे । मग तुम्हां भय कैंचे। ३ ।
कायावाचामनें भाव । जनी म्हणे गावा देव । ४ ।

२. नाम विठोबाचें घ्यावें । मग पाउल टाकावें । १ ।
नाम तारक हें थोर। नामें तारिले अपार। २ ।
आजामेळ उद्धरिला । चोखामेळा मुक्तीस नेला। ३ ।
नाम दळणीं कांडणीं । म्हणे नामयाची जनी। ४ ।

३. जन्मा येऊनिया देख। करा देहाचें सार्थक। १ ।
वाचे नाम विठ्ठलाचें । तेणें सार्थक देहाचें । २ ।
ऐसा नामाचा महिमा। शेषा वर्णितां झाली सीमा। ३ ।
नाम तारक त्रिभुवनीं। म्हणे नामयाची जनी। ४ ।

४. नाम फुकट चोखट। नाम घेतां नये वीट। १ ।
जड शिळा ज्या सागरीं। आत्माराम नामें तारी। २ ।
पुत्रभावें स्मरण केलें। तया वैकुंठासी नेलें। ३ ।
नाममहिमा जनी जाणे। ध्यातां विठ्ठलचि होणें। ४ ।

५. एक नाम अवघें सार। वरकड अवघें ते असार। १ ।
म्हणोनियां परतें करा। आधीं विठ्ठल हें स्मरा। २ ।
जनी म्हणे देवाधिदेव। एक विठ्ठल पंढरीराव । ३ ।

६. माझा शिणभाग गेला। तुज पाहतां विठ्ठला। १ ।
पाप ताप जाती। तुझें नाम ज्याचे चित्तीं। २ ।

अखंडित नामस्मरण । बांधू न शके तया विघ्न। ३ ।
जनी म्हणे हरिहर । भजतां वैकुंठीं त्या घर । ४ ।

७. जपतप अनुष्ठान । न लगे हेहासी दंडण । १ ।
तुम्हां सांगते मी खूण । कथे उभा नारायण। २ ।
कुंचे ढाळा तयावरी । हरुषें नाचतो श्रीहरी । ३ ।
या, रे, घाले दंडवत । आला थोर लाभ येथें । ४ ।
बाहे उभारूनी टाळी । वाजवितां दोषा होळी। ५ ।
देव कथेसी सांपडे। दासी जनी पाया पडे । ६ ।

८. माझें मन विठोबाचे पायीं रंगलें । परतोनि पाहतां मीपण गेलें । १ ।
नामदेव वस्तू दाखविली कैसी । माया प्रपंचासी विसरले । २ ।
नामदेवें भक्ती शाश्वत केली। विठोबाची मूर्ती हृदयीं राहिली । ३ ।
नामाचे जनीस भक्तीचें वेड । संसाराचें कोडें सोडविलें । ४ ।

९. नाम विठोबाचें थोर । तरला कोळी आणि कुंभार । १ ।
ऐसी नामाची आवडी । तुटे संसाराची बेडी । २ ।
नाम गाय वेळोवेळां । दासी जनीसी नित्य चाळा। ३ ।

१०. येऊं ऐसें जाऊं। जनासंगें हेंचि दाऊं। १ ।
आपण करूं हरिकीर्तन । जाणोनी भक्तीचें जीवन । २ ।
नाम संशयछेदन । भवपाशाचें मोचन। ३ ।
जनी म्हणे हो देवासी । होईल त्याला कसणी ऐसी । ४ ।

११. हरिहर ब्रह्मादिक । नामें तरले तिन्ही लोक। १ ।
ऐसा कथेचा महिमा । झाली बोलायाची सीमा। २ ।
जपें तपें लाजविलीं । तीर्थें शरणागत आलीं। ३ ।
नामदेवा कीर्तनीं। ध्वजा आल्या स्वर्गाहुनी। ४ ।
देव श्रुतीं देती ग्वाही। जनी म्हणे सांगूं कायी। ५ ।

१२. व्हावें कथेसी सादर । मन करूनियां स्थीर । १ ।
बाबा काय झोंपी जातां । झोले चौऱ्यांशींचे खाता । २ ।
नरदेह कैसारे मागुता । भेटी नव्हे त्या सीताकांता । ३ ।
आळस निद्रा उठाउठी । त्यजा स्वरूपीं घाला मिठी । ४ ।
जनी म्हणे हरिचें नाम । मुखीं म्हणा धरूनि प्रेम । ५ ।

१३. काय हे करावे । धनवंतादि आघवे । १ ।
तुझें नाम नाहीं जेथें । नको माझी आस तेथें । २ ।
तुजविण बोल न मानीं । करीं ऐसें म्हणे जनी । ३ ।

१४. तो हा भक्तांचे तोडरीं । वाचे उच्चारितां हरी । १ ।
काम होऊनि निष्काम । काम भावभक्ति प्रेम । २ ।
तो हा पूर्ण काम होय । अखंडित नाम गाय । ३ ।
काम निष्काम झाला मनीं । वंदी नाचे दासी जनी । ४ ।

१५. निस्पृहाची मूर्ती । सखे, जनी ये अव्यक्ती । १ ।
भक्त वत्साचिये माय । नामा शिंपी त्याचे पाय । २ ।
म्हणे जनी दासी । माझी सखी आजी होती । ३ ।

१६. प्रेम क्षमा जया । घडे दंडवत पायां । १ ।
त्यासी देहभक्ती नुरे । स्वात्मसुख डोईवरी । २ ।
त्या मग समूळ जाला नाहीं । दंडवत जाला पां पायीं । ३ ।
देहातीत अगुणासी । म्हणे नव्हे जनी दासी । ४ ।

१७. निराकारींचें नाणें । शुद्ध ब्रह्मींचें ठेवणें । १ ।
प्रयत्नें काढिलें बाहेरी । संतसाधु सवदागरीं । २ ।
व्यास वसिष्ठ नारद मुनी । टांकसाळ घातली त्यांनीं । ३ ।
उद्धव अक्रूर स्वच्छंदीं । त्यांनी आटविली चांदी । ४ ।

केशव नामयाचा शिक्का। हारप चाले तिन्ही लोकां। ५।
पारख नामयाची जनी। वरती विठोबाची निशाणी। ६।

१८. विठ्ठल नामाची नाहीं गोडी। काळ हाणोनि तोंड फोडी। १।
गळा बांधोनि खांबासी। विंचू लाविती जिव्हेसी। २।
ऐसा अभिमानी मेला। नर्ककुंडीं थारा त्याला। ३।
नामा बोध करी मना। दासी जनी लागे चरणा। ४।

भक्त पुंडलिक माहात्म्य

१९. भक्तामाजीं अग्रगणी। पुंडलिक महामुनी। १।
त्याचे प्रसादें तरले। साधुसंत उद्धरिले। २।
तोचि प्रसाद आम्हासीं। विटेवरी हृषिकेषि। ३।
पुंडलिक बापमाय। दासी जनी वंदी पाय। ४।

२०. पुंडलिक भक्तबळी। विठो आणिला भूतळीं। १।
अनंत अवतार केवळ। उभा विटेवरी सकळ। २।
वसुदेवा न कळे पार। नामयासवें जेवी फार। ३।
भक्त भावार्था विकला। दासी जनीला आनंद झाला। ४।

२१. भला भला पुंडलिका। तुझ्या भावार्थाचा शिक्का। १।
भलें घालूनियां कोडें। परब्रह्म दारापुढें। २।
घाव घातला निशाणीं। ख्याति केली त्रिभुवनीं। ३।
जनी म्हणे पुंडलिका। धन्य तूंचि तिहीं लोकां। ४।

२२. टाळ- मृदुंगाची ध्वनी। दिंड्या पताका घेऊनी। १।
संत जाती पंढरीसी। देव सामोरा ये त्यासी। २।
देऊनिया आलिंगन। त्याचा घेतो भागशीण। ३।
सर्व तीर्थांचे माहेर। जनी म्हणे पंढरपूर। ४।

२३. पंढरीचें सुख पुंडलिकासी आलें। तेणें हें वाढिलें भक्तालागीं। १।
भुक्ति मुक्ति वरदान दिधलें। तेंहि नाहीं ठेविलें आपणापाशीं। २।
उदार चक्रवर्ती बाप पुंडलिक। नामें विश्वलोक उद्धरिले। ३।

श्री विठ्ठल माहात्म्य

२४. जन्म खातां उष्टावळी। सदा राखी चंद्रावळी। १।
राहीरुक्मिणीचा कांत। भक्तिसाठीं कण्या खात। २।
देव भुलले पांडुरंग। ऐसा जाणावा श्रीरंग। ३।
जनी म्हणे देवराज। करी भक्ताचें हो काज। ४।

२५. ऐसा आहे पांडुरंग। भोग भोगूनि निःसंग। १।
अविद्येनें नवल केलें। मिथ्या सत्यत्व दाविलें। २।
जैसी वांझेची संतति। तैसी संसार उत्पत्ति। ३।
तेथें कैंची बा धरिसी। ब्रह्मीं पूर्ण जनी दासी। ४।

२६. स्मरतांचि पावसी। तरी भक्तांसी लाधसी। १।
ऐसा नाहीं न घडे देवा। वांयां कोण करी सेवा। २।
न पुरतां आस। मग कोण पुसे देवास। ३।
कोठें चक्रपाणि। तुज आधीं लाही जनी। ४।

२७. देव देखिला देखिला। नामें ओळखुनी ठेविला। १।
तो हा विटेवरी देव। सर्व सुखाचा केशव। २।
जनी म्हणे पूर्ण काम। विठ्ठल देवाचा विश्राम। ३।

२८. अनंत लावण्याची शोभा। तो हा विटेवरी उभा। १।
पितांबर माळ गांठीं। भाविकांसी घाली मिठी। २।
त्याचे पाय चुरी हातें। कष्टलीस माझे माते। ३।
आवडी बोलें त्यासी। चला जाऊं एकांतासी। ४।
ऐसा ब्रह्मींचा पुतळा। दासी जनी पाहे डोळां। ५।

२९. पंढरपुराची होईन मी दासी। लागली आसोसी विठोपायीं। १ ।
पंढरपुराची होईन मी भोई। विठ्ठल रखुमाई चालतील। २ ।
पंढरपुराची होईन मी वाळू। खेळती गोपाळू मायबाप। ३ ।
पंढरपुराची होईन मी शेणी। घालोनी अंगणीं विठोबाच्या। ४ ।
पंढरपुराची होईन मी पायरी। येतां जातां हरी चरण लागे। ५ ।
पंढरपुराची होईन मी वाट। येतील अचाट संतजन। ६ ।
संतजन येती विठ्ठाल भेटासी। नामांकित दासी शरणागत। ७ ।

३०. बाप रखुमाबाई वर। माझें निजाचें माहेर। १ ।
तें हें जाणा पंढरपुर। जग मुक्तीचें माहेर। २ ।
तेथें मुक्ति नाहीं म्हणे। जनी न पाहे त्यांचे वदन। ३ ।

३१. विठु माझा लेंकुरवाळा। संगें गोपाळांचा मेळा। १ ।
निवृत्ती हा खांद्यावरी। सोपानाचा हात धरी। २ ।
पुढें चाले ज्ञानेश्वर। मागें मुक्ताई सुंदर। ३ ।
गोरा कुंभार मांडिवरी। चोखा जीवा बरोबरी। ४ ।
बंका कडियेवरी। नामा करांगुळी धरी। ५ ।
जनी म्हणे गोपाळा। करी भक्तांचा सोहळा। ६ ।

३२. आळवितां धांव घाली। ऐसी प्रेमाची भुकेली। १ ।
ते हे यशोदेच्या बाळा। बरवी पाहातसें डोळां। २ ।
विटेवरी उभी नीट। केली पुंडलिकें धीट। ३ ।
स्वानंदाचें लेणें ल्याली। पाहून दासी जनी धाली। ४ ।

३३. तुझ्या निजरूपाकारणें। वेडावलीं षड्दर्शनें। १ ।
परि सोय न कळे त्यांसी। समीप असतां देवासीं। २ ।
चारीश्रमें हो कष्टती। वेदशास्त्रें धुंडाळिती। ३ ।

परि कवणें रीति तुला । न जाणवे जी विठ्ठला । ४ ।
तुझी कृपा होय जरी । दासी जनी ध्रुपद करी । ५ ।

३४. पंढरी सांडोनि जाती वाराणसी । काय सुख त्यांसी आहे तेथें । १ ।
तया पंचक्रोसी म्हणती मरावें । मरोनियां व्हावें जीवन्मुक्त । २ ।
नको गा विठोबा मज धाडूं काशी । सांगेन तुजपाशीं ऐक आतां । ३ ।
मरचीमान्न वेरण स्तंभीं घाली । घालोनियां गाळी पापपुण्य । ४ ।
जावोनियां तेथें प्रहर दोन रात्रीं । सत्य मिथ्या श्रोतीं श्रवण करा । ५ ।
आई आई बाबा म्हणती काय करूं । ऐसें दु:ख थोरू आहे तेथें । ६ ।
इक्षुदंड घाणा जैसा भरी माळी । तैसा तो कवळी काळनाथ । ७ ।
लिंगदेहादिक करिती कंदन । तेथील यातना नको देवा । ८ ।
न जाय तो जीव एकसरी हरी । रडती नानापरी नानादु:खे । ९ ।
अमरादिक थोर थोर भांबावले । भुलोनियां गेले मुक्तीसाठी । १० ।
ती ही मुक्ति माझी खेळे पंढरीसी । लागतां पायांसी संतांचिया । ११ ।
ऐसिये पंढरी पहाती शिखरीं । आणि भीमातीरीं मोक्ष आला । १२ ।
सख्या पुंडलिका लागतांचि पाया । मुक्ति म्हणे वांयां गेलें मी कीं । १३ ।
घर रिघवणी मुक्ति होय दासी । मोक्ष तो पाठीसी धांव घाली । १४ ।
मोक्ष सुखासाठी मुक्ति लोळे । बीं नेघे कोणी कदा काळीं । १५ ।
मोक्ष मुक्ति जिहीं हाणितल्या पायीं । आमुची ती काय धरिती सोयी । १६ ।
समर्थाचे घरी भिक्षा नानापरी । मागल्या पदरीं घालिताती । १७ ।
अंबोल्या सांडोनी कोण मागे भीक । साम्राज्याचें सुख तुझें । १८ ।
जनी म्हणे तुज रखुमाईची आण । जरी मज क्षण विसंबसी । १९ ।

❖ करूणा ❖

३५. येगे माझे विठाबाई । कृपादृष्टीनें तूं पाहीं । १ ।
तुजविण न सुचे कांही । आतां मी वो करूं कांही । २ ।

माझा भाव तुजवरी। आतां रक्षीं नानापरी । ३ ।
येई सखये धांउनी । म्हणे नामयाची जनी। ४ ।

३६. येग येग विठाबाई। माझे पंढरीचे आई । १ ।
भीमा आणि चंद्रभागा। तुझे चरणींच्या गंगा । २ ।
इतुक्यासहित त्वां बा यावें। माझे रंगणीं नाचावें। ३ ।
माझा रंग तुझे गुणीं । म्हणे नामयाची जनी। ४ ।

३७. आतां वाट पाहूं किती। देवा रुक्माईच्या पती। १ ।
येंई येंई पांडुरंगे। भेटी देई मजसंगें। २ ।
मी बा बुडतें भव जळीं । सांग बरवी ब्रीदावळी । ३ ।
राग न धरावा मनीं । म्हणें नामयाची जनी । ४ ।

३८. हात निढळावरी ठेवुनी। वाट पाहें चक्रपाणी । १ ।
धांव धांव पांडुरंगे । सखे जिवलगे अंतरंगे। २ ।
तुजवांचुनि दाही दिशा । वोस मज जगदीशा। ३ ।
हांसे करूं नको जनासी । म्हणे नामयाची दासी। ४ ।

३९. पाय जोडूनि विटेवरी। कर ठेउनी कटावरी। १ ।
रूप सांवळें सुंदर। कानीं कुंडलें मकराकार। २ ।
गळां वैजयंती माळा। तो हा मदनाचा पुतळा। ३ ।
गरुड सन्मुख उभा। म्हणे जनी धन्य शोभा। ४ ।

४०. सख्या घेतलें पदरीं। आतां न टाकावें दुरी । १ ।
थोरांचीं उचितें । हेचि काय सांगों तूंते । २ ।
ब्रह्मियाच्या ताता। सज्जना लक्षुमीच्या कांता । ३ ।
आपुली म्हणवूनि। आपंगावी दासी जनी। ४ ।

४१. गंगा गेली सिंधुपाशीं । त्याने अव्हेरिलें तिसी । १ ।
तरी तें सांगावें कवणाला । ऐसें बोलें बा विठ्ठला । २ ।
जळ कोपे जलचरा । माता अव्हेरी लेंकुरा । ३ ।
जनी म्हणे शरण आलें । अव्हेरितां ब्रीद गेलें । ४ ।

४२. माझी आंधळ्याची काठी । अडकली कवणे बेटीं । १ ।
आतां सांगूं मी कवणासी । धांवे पावें हृषिकेशी । २ ।
तुजवांचुनी विठ्ठला । कोणी नाहींरे मजला । ३ ।
माथा ठेवीं तुझे चरणीं । म्हणे नामयाची जनी । ४ ।

४३. कां गा न येसी विठ्ठला । ऐसा कोण दोष मला । १ ।
मायबाप तूंचि धनी । मला सांभाळीं निर्वाणीं । २ ।
त्वां बा उद्धरिले थोर । तेथें किती मी पामर । ३ ।
दीनानाथा दीनबंधू । जनी म्हणे कृपासिंधू । ४ ।

४४. अगा रुक्मिणीनायका । सुरा असुरा प्रिय लोकां । १ ।
ते तूं धांवें माझे आई । सखे साजणी विठाबाई । २ ।
अगा शिवाचिया जपा । मदनताता निष्पापा । ३ ।
आपुली म्हणवुनी । अपंगावी दासी जनी । ४ ।

४५. नाहीं केली तुझी सेवा । दुःख वाटतसे जिवा । १ ।
नष्ट पापीण मी हीन । नाहीं केलें तुझें ध्यान । २ ।
जें जें दुःख झालें मला । तें त्वां सोसिलें विठ्ठला । ३ ।
रात्रंदिवस मजपाशी । दळूं कांडूं लागलासी । ४ ।
क्षमा करी देवराया । दासी जनी लागे पायां । ५ ।

४६. येरे येरे माझ्या रामा । मनमोहन मेघःश्यामा । १ ।
संतमिसें भेटी । देंई देंई कृपा दृष्टी । २ ।

आमची चुकवी जन्मव्याधी। आम्हां देंई हो समाधी। ३।
जनी म्हणे चक्रपाणि। करीं ऐसी हो करणी। ४।

४७. अहो नारायणा। मजवरी कृपा कां कराना। १।
मी तो अज्ञानाची राशी। म्हणोन आलें पायांपाशीं। २।
जनी म्हणे आतां। मज सोडवीं कृपावंता। ३।

४८. ऐक बापा हृषिकेशी। मज ठेवीं पायांपाशीं। १।
तुझें रूप पाहीन डोळां। मुखीं नाम वेळोवेळां। २।
हातीं धरिल्याची लाज। माझें सर्व करीं काज। ३।
तुजविण देवराया। कोणी नाहीं रे सखया। ४।
कमळापति कमळपाणी। दासी जनी लागे चरणीं। ५।

४९. तुझे पाय माझी डोई। ऐसी करी विठाबाई। १।
आपुल्या ब्रीदाचा कैवारी। विठ्ठल उभा महागरुडापारी। २।
जनी म्हणे शरण आले। पाय पाहातां निवाले। ३।

५०. जोडते लेकरू माता अंगीकारी। मूढ ते अकेरी काय, देवा। १।
नीच पदी दासी संतांच्या घरीची। महिमा सेवेची लाधलीये। २।
थोराचा सेवक गांजिल्या निर्वाणीं। नांवासाठी धनी धांवा घाली। ३।
वेद वाखाणिले स्वामीचे पवाडे। अनाथ बापुडे तारियेले। ४।
जनी म्हणे आतां न विचारी उणे। लोह परिसानें शुद्ध केला। ५।

५१. पोट भरूनी व्यालासी। मज सांडुनी कोठें जासी। १।
धीरा धरा पांडुरंगा। मज कां टाकिलें निःसंगा। २।
ज्याचा जार त्यासी भार। मजला नाहीं आणिक थार। ३।
विठाबाई मायबहिणी। तुझे कृपें तरली जनी। ४।

५२. अविद्येच्या रात्रीं । आडकले अंधारीं । १ ।
तेथुनी काढावें गोविंदा । यशोदेच्या परमानंदा । २ ।
तुझें सन्निधेचे पासी । ठाव नाहीं अविद्येसी । ३ ।
तुझे संगती पावन । उद्धरिले ब्रह्में पूर्ण । ४ ।
अजामेळ शुद्ध केला । म्हणे दासी जनी भला । ५ ।

५३. धन गोत कलत्र माय । सर्व जोडी तुझे पाय । १ ।
सखा तुजवीण पाहीं । दुजा कोणी मज नाहीं । २ ।
माझी न करावी सांडणी । म्हणे तुझी दासी जनी । ३ ।

५४. मी वत्स माझी गायी । नये आतां करूं काई । १ ।
तुम्हीं तरी सांगा कांहीं । शेखी विनवा विठाबाई । २ ।
येंई माझिये हरणी । चुकलें पाडस दासी जनी । ३ ।

५५. सख्या पंढरीच्या राया । घडे दंडवत पायां । १ ।
ऐसें करीं अखंडीत । शुद्ध प्रेम शुद्ध चित्त । २ ।
वेध माझ्या चित्ता । हाचि लागो पंढरीनाथा । ३ ।
जावें ओंवाळुनी । जन्मोजन्मीं म्हणे जनी । ४ ।

५६. कां गा उशीर लाविला । माझा विसर पडिला । १ ।
तुजवरी संसार । बोळविले घरदार । २ ।
तो तूं आपुल्या दासासी । म्हणे जनी न विसंबसी । ३ ।

५७. किती सागूं तूंतें । बुद्धि शिकवणें हें मातें । १ ।
सोमवंशाच्या भूषणा । प्रतिपाळीं हर्षें दीनां । २ ।
शिकवावें तूंतें । हाचि अपराध आमुतें । ३ ।
स्वामीलागीं धीट ऐसी । म्हणती शिकवी जनी दासी । ४ ।

५८. शिणल्या बाह्या आतां। येऊनियां लावीं हाता। १।
तूं माझें वो माहेर। काय पहातोसी अंतर। २।
वोंवाळुनी पायां। जिवेंभावें पंढरीराया। ३।
धर्म ताता धर्म लेंकी। म्हणे जनी हें विलोकीं। ४।

५९. योग न्यावा सिद्धी। सकळ गुणाचिया निधी। १।
अरूपाच्या रूपा। सांब राजाचिया जपा। २।
ब्रह्मियाच्या ताता। म्हणे जनी पंढरीनाथा। ३।

६०. माय मेली बाप मेला। आतां सांभाळीं विठ्ठला। १।
मी तुझें गा लेकरूं। नको मजशीं अव्हेरूं। २।
मतिमंद तुझी दासी। ठाव द्यावा पायांपाशीं। ३।
तुजविण सखे कोण। माझें करील संरक्षण। ४।
अंत किती पाहासी देवा। थोर श्रम झाला जीवा। ५।
सकळ जिवाच्या जीवना। म्हणे जनी नारायणा। ६।

६१. काय करूं या कर्मासी। धांव पाव हृषिकेशी। १।
नाश होतो आयुष्याचा। तुझें नांव नये वाचा। २।
काय जिणें या देहाचें। अखंड अवघ्या रात्रीचें। ३।
व्यर्थ कष्टविली माता। तुझें नाम नये गातां। ४।
जन्म मरणाचें हरी दु:ख। म्हणे जनी दाखवीं मुख। ५।

६२. अहो ब्रह्मांड पाळका। ऐकें रुक्मिणीच्या कुंका। १।
देवा घेतलें पदरीं। तें तूं टाकूं नको दुरी। २।
होतें लोकांमध्यें निंद्य। तें त्वां जगांत केलें वंद्य। ३।
विनवीतसे दासी जनी। परिसावीं माझी विनवणी। ४।

६३. हाचि नेम माझा न फिरे माघारी। राहिले शेजारीं गोविंदाच्या । १ ।
धन्य माझा जन्म केलें, रे बा,येणे विटेवरी जेणे वस्ती केली । २ ।
नामयाची जनी भक्तीचें अजंन लाधलें निधान विटेवरी । ३ ।

६४. रामनामावीण अहो तें शरीर। त्यांचे जळो थोरपण येथें। १ ।
जळो त्याचें ध्यान जळो ते बोलणें। पहिल्या वदन स्नान कीजे। २ ।
नामयाची जनी म्हणे या पुरुषासी। प्रसवली कैसे नेणो त्यातें। ३ ।

६५. येंई जीवाचिया जीवा। रामा देवाचिया देवा। १ ।
सर्व देव बंदीं पडिले। रामा तुम्ही सोडविले। २ ।
मारूनियां लंकापती। सोडविली सीता सती। ३ ।
देवा तुमची ऐसी ख्याती। जनी म्हणे वर्णु किती। ४ ।

६६. अहो देवा हरिहर। उतरीं आम्हां भवपार। १ ।
देवा आम्ही तुझे दास। करूं वैकुंठीं वो वास। २ ।
जनी म्हणे कल्पवृक्ष। देव दुष्टासी पैं भक्ष। ३ ।

६७. शरण आले नारायणा। आतां तारीं हो पावना। १ ।
शरण आला मारुतिराया। त्याची दिव्य केली काया। २ ।
शरण प्रल्हाद तो आला। हिरण्यकश्यपू मारिला। ३ ।
जनी म्हणे देवा शरण। व्हावें भल्यानें जाणोन। ४ ।

६८. ऐक बापा माझ्या पंढरीच्या राया। कीर्तना आलेया आर्तभूतां। १ ।
माझ्या दुणेदारा पुरवीं त्याची आस। न करीं निरास आर्तभूतां। २ ।
त्रैलोक्याच्या राया सख्या उमरावा। अभय तो द्यावा कर तयां। ३ ।
जैसा चंद्रश्रवा सूर्य उच्चैश्रवा। अढळपद ध्रुवा दिधलेंसे। ४ ।
उपमन्यु बाळका क्षीराचा सागरू। ऐसा तूं दातारू काय वानूं। ५ ।
म्हणे दासी जनी आलें या कीर्तनीं। तया कंटाळुनी पिटूं नका। ६ ।

६९. गजेंद्रासी उद्धरिलें । आम्हीं तुझें काय केलें । १ ।
तारिली गणिका । तिहीं लोकीं तुझा शिक्का । २ ।
वाल्हा कोळी अजामेळ । पापी केला पुण्यशीळ । ३ ।
गुणदोष मना नाणीं । म्हणे नामयाची जनी । ४ ।

७०. काय करूं पंढरीनाथा । काळ साह्य नाहीं आतां । १ ।
मज टाकिलें परदेशी । नारा विठा तुजपाशीं । २ ।
श्रम बहु झाला जीवा । आतां सांभाळीं केशवा । ३ ।
कोण सखा तुजवीण । माझें करी समाधान । ४ ।
हीन दीन तुझे पोटीं । जनी म्हणे द्यावी भेटी । ५ ।

आर्तता

७१. तुझे पाय रूप डोळा । नाहीं देखिलें गोपाळा । १ ।
काय करूं या कर्मासी । नाश होतो आयुष्यासी । २ ।
जन्मा येऊनियां दुःख । नाहीं पाहिलें श्रीमुख । ३ ।
लळे पुरविसी आमुचे । म्हणे जनी ब्रीद साचें । ४ ।

७२. वाट पाहतें मी डोळां । कां गा न येसी विठ्ठला । १ ।
तूं वो माझी निज जननी । मज कां टाकियेलें वनीं । २ ।
धीर किती धरूं आतां । कव घालीं पंढरिनाथा । ३ ।
मला आवड भेटीची । धणी घेईन पायांची । ४ ।
सर्व जिवांचे स्वामिणी । म्हणे जनी माय बहिणी । ५ ।

७३. विठोबारायाच्या अगा लेकवळा । जाउनी कळवळा सांगा माझा । १ ।
विठोबारायाच्या अगा मुख्य प्राणा । भेटवीं निधाना आपुलिया । २ ।
अगे क्षेत्र माये सखे पंढरिये । मोकलीते पाय जीव जातो । ३ ।
विश्वाचिये माते सुखाचे अमृत । सखा पंढरिनाथ विनवी तरी । ४ ।
तूं मायबहिणी देवाचे रुक्मिणी । धरोनियां जनी घालीं पायीं । ५ ।

७४. कां गे निष्ठुर झालीसी । मुक्या बाळातें सांडिसी । १ ।
तुज वांचोनिया माये । जीव माझा जावों पाहे । २ ।
मी वत्स माझी माय । नये आतां करूं काय । ३ ।
प्राण धरियेला कंठीं । जनी म्हणे देंई भेटी । ४ ।

७५. माझिये जननी हरिणी । गुंतलीस कवणे वनीं । १ ।
मुकें तुझें मी पाडस । चुकलें माये पाहें त्यास । २ ।
चुकली माझिये हरिणी । फिरतसे रानोरानीं । ३ ।
आतां भेटवा जननी । विनवितसे दासी जनी । ४ ।

७६. तान्हें वत्स जेवी गाउली लागुनी तैसे माझे मनीं पंढरीनाथा । १ ।
धन्य माझा जन्म केलें, रे बा, येणें विटेवरी जेणे वस्ती केली । २ ।
नामयाची जनीसी भक्तीचेच वेड साधलें निधान विटेवरी । ३ ।

७७. चिंतनीं चित्ताला । लावी मनाच्या मनाला । १ ।
उन्मनीच्या मुखा आंत । पांडुरंग भेटी देत । २ ।
कवटाळुनी भेटी पोटीं । जनी म्हणे सांगूं गोष्टी । ३ ।

७८. पुंडलिकें नवल केलें । गोपीगोपाळ आणिले । १ ।
हेंचि देंई हृषिकेशी । तुझें नाम अहर्निशीं । २ ।
नलगे आणिक प्रकार । मुखीं हरी निरंतर । ३ ।
रूप न्याहाळिन डोळां । पुढें नाचेन वेळोवेळां । ४ ।
सर्वांठायीं तुज पाहें । ऐसें देऊनि करीं साह्य । ५ ।
धांवा करितां रात्र झाली । दासी जनीसी भेट दिली । ६ ।

७९. पक्षी जाय दिगंतरां । बाळकांसी आणी चारा । १ ।
घार हिंडते आकाशीं । झांप घाली पिल्लापासीं । २ ।
माता गुंतली कामासी । चित्त तिचें बाळापाशीं । ३ ।

वानर हिंडे झाडावरी। पिलीं बांधुनी उदरीं। ४।
तैंसी आम्हासी विठ्ठल माये। जनी वेळोवेळां पाहे। ५।

८०. बाळे भोळे ठकविशी। तें तंव न चले आम्हांपाशीं। १।
गर्व धरिसी नामाचा। सोहं सोहं गर्जे वाचा। २।
आशा तृष्णा तुम्हांपाशीं। नाहीं म्हणे जनी दासी। ३।

८१. प्रहर एक रात्र उरलियावरी। येऊनिया शेजारीं बैसला जे। १।
उठी, वोल जानई घाली वो दळण। आवडीचें गाणें गाऊं दोघे। २।
उठविला मानेखालीं घालुनी हात। अंगें नेसवीत लुगड्यासी। ३।
दळणाची पाटी अंगे उचलोनी। शेजारी बैसोनि दळूं लागे। ४।
सुखरूप असावी माझी जनी दासी। अंगें मी सेवेसी करीन तिच्या। ५।
माझें सर्व काम करी चक्रपाणी। तेथें कैंची जनी नामयाची। ६।

८२. जनी म्हणे पांडुरंगा। माझ्या जीवींच्या जीवलगा।
विनविते सांगा। महिमा साधुसंतांचा। १।
कैसी वसविली पंढरी। काय महिमा भीमातीरीं।
पुंडलिकाच्या द्वारीं। कां उभा राहिलासी। २।
कैसा आला हा गोविंद। कैसा झाला वेणुनाद।
कैसा येउनी नारद। उभा कां राहिला। ३।
कृपा करा नारायणा। सांगा अंतरींच्या खुणा।
येऊं दे करूणा। दासी जनी विनवितसे। ४।

८३. देव तारक तारक। देव दुष्टांसी मारक। १।
गीतेमध्ये आदि अंत। ऐसें बोले तो भगवंत। २।
शत्रुलागीं आधीं मारी। भक्तसंकटीं रक्षी हरी। ३।
जनी म्हणे कृपा करी। भाव पाहोन अंतरीं। ४।

८४. ज्याचा सुखा हरी । त्यावरी विश्व कृपा करी । १ ।
उणें पडों नेदी त्याचें । वारें सोसी आघाताचें । २ ।
तयावीण क्षणभरी । कदा आपण नव्हे दुरी । ३ ।
अंगा आपुले ओढोनी । त्याला राखे जो निर्वाणीं । ४ ।
ऐसा अंकित भक्तांसी । म्हणे नामयाची दासी । ५ ।

८५. देव भावाचा लंपट । सोडुनी आला हो वैकुंठ । १ ।
पुंडलिकापुढें उभा । सम चरणांची शोभा । २ ।
हातीं चक्र पायीं वांकी । मुख भक्तांचे अवलोकीं । ३ ।
उभा बैसे न सर्वथा । पाहे कोडें भक्त कथा । ४ ।
सर्व सुखाचा सागर । जनी म्हणे शारंगधर । ५ ।

❁ भक्तवत्सलता ❁

८६. झाडलोट करी जनी । केर भरी चक्रपाणि । १ ।
पाटीं घेऊनियां शिरीं । नेऊनियां टाकी दुरी । २ ।
ऐसा भक्तिसी भुलला । नीच कामें करूं लागला । ३ ।
जनी म्हणे विठोबाला । काय उतराई होऊं तुला । ४ ।

८७. पाणियाचे वाटे । विठो घाली नेटे । १ ।
घागर घेऊनी हातांत । पाणी ओती हंडियांत । २ ।
ऐसा येरझारा करी । भरल्या रांजण - घागरी । ३ ।
पाणी पुरे, पांडुरंगा । दासी जनीच्या अंतरंगा । ४ ।

८८. चोखा मेळ्याचिये संगें । मेलें ढोर ओढी अंगें । १ ।
सेना न्हाव्या उशीरा झाला । न्हाईपन अंगी ज्याला । २ ।
दळी कांडी वाहे पाणी । बोले नामयाची जनी । ३ ।

८९. पूर्वी काय तप नेणें पैं हो केलें । निधान जोडिलें पंढरीचें । १ ।
येऊनियां देव दळूं लागे अंगें । रखुमाईचा संग दूर केला । २ ।

तैसाचि पैं संगें येऊनि बाहेरी। वेंचोनियां भरी शेणी अंगें । ३ ।
ओझें झालें म्हणूनि पाठी पितांबरी। घेऊनियां घरीं आणितसे । ४ ।
ऐसें जेथें काम करी चक्रपाणि। तेथें कैंची जनी नामयाची । ५ ।

९०. एकटी तूं गाणें गासी । दुजा शब्द उमटे पाशीं । १ ।
कोण गे तुझ्या बरोबरी । गाणें गाती निरंतरीं । २ ।
पांडुरंग माझा पिता । रखुमाई झाली माता । ३ ।
ऐशियाच्या घरीं आलें । जनी म्हणे धन्य झालें । ४ ।

९१. जनी डोईनें गांजली । विठाबाई धाविन्नली । १ ।
देव हातें बुचडा सोडी । उवा मारीतसे तांतडी । २ ।
केश विंचरुनी मोकळे केले । जनी म्हणे निर्मळ झालें । ३ ।

९२. जनी बैसली न्हायाला । पाणी नाहीं विसणाला । १ ।
घागर घेउनी पाण्या गेली । मागें मागें धांव घाली । २ ।
घागर घेऊनियां हातीं । पाणी रांजणांत ओती । ३ ।
ऐशा येरझारा केल्या । रांजण घागरी भरिल्या । ४ ।
पाणी पुरे पांडुरंगा । दासी जनीच्या अंतरंगा । ५ ।

९३. एके दिवशीं न्हावयास । पाणी नव्हतें विसणास । १ ।
देव धांवोनियां आले । शीतळ उदक घे घे बोले । २ ।
आपुल्या हातें विसणीं । घाली जनीच्या डोयी पाणी । ३ ।
माझ्या डोईच्या केसांस । न्हाणें नव्हतें फार दिवस । ४ ।
तेणें मुरडी केसांस । कां म्हणे उगीच बैस । ५ ।
आपुल्या हातें वेणी घाली । जनी म्हणे माय झाली । ६ ।

९४. ऐसी कृपावंत कोण । माझे विठाईवांचोन । १ ।
ऐसा कोण आहेरवासा । पदी बसवीं आपल्या दासा । २ ।

ऐसा कोण सरदार । छत्र धरी दासावर। ३ ।
ऐसा कोण आहे धनी । दासी जनी घाली वेणी। ४ ।

९५. प्रात: काळी उठोनि पाहे । वाकळात निजला आहे । १ ।
काय वाकळाची गोडी । निद्रा लागली, बा, वेडी। २ ।
उगवला दिनकर । घरी लपलाहे चोर । ३ ।
मुख उघडुनि पाहे । शंख, चक्र दिसताहे । ४ ।
वेड लागलें मुकुंदा । दासी जनी सोडी धंदा । ५ ।

९६. तुळशीचे वनीं । जनी उकलीत वेणी। १ ।
हातीं घेऊनियां लोणी । डोई चोळी चक्रपाणि । २ ।
माझे जनीला नाहीं कोणी । म्हणुनी देव घाली पाणी । ३ ।
जनी सांगे सर्व लोकां । न्हाऊं घाली माझा सखा । ४ ।

९७. साळी सडायास काढी । चक्रपाणि उखळ झाडी । १ ।
कांडितां कांडितां । शीण आला पंढरिनाथा । २ ।
सर्व अंगीं घाम आला । तेणें पितांबर भिजला । ३ ।
पायीं पैंजण हातीं कडीं । कोंडा पांखडुनि काढी। ४ ।
हाता आला असे फोड । जनी म्हणे मुसळ सोड । ५ ।

९८. एके दिवशीं वाडियांत । देव आले अवचित । १ ।
अवघीं पायांस लागली । देवें त्यांवरी कृपा केली । २ ।
बाहेर कामासी गुंतल्यें । देवें मजला विचारिलें । ३ ।
बाहेर आहेस वो बोलती । देव मजला हाटकिती । ४ ।
हात धुऊनि जवळ गेल्यें । कोण गे जनी हांसून बोले । ५ ।

९९. दळण्याच्या मिषें । विठ्ठल सावकाशें। १ ।
देहबुद्धीचें वैरण । द्वैत खडा रे निसून। २ ।

एकलीच गातां । दुजा साद उमटतां । ३ ।
कोण गे तुझे बरोबरी । साद देतो निरंतरी । ४ ।
खूण कळली नामदेवा । विठ्ठल श्रोता जनीच्या भावा । ५ ।

१००. मग हांसोनि सकळी । पाहू देव कैसा बळी । १ ।
आले नामदेवा घरीं । प्रेमें भुललासे हरी । २ ।
घाली जातिया वैरण । गाय आवडीचें गाणे । ३ ।
पुढें देखे ज्ञानेश्वरा । देव झालासे घाबरा । ४ ।
जनी म्हणे पंढरिनाथा । जाय राउळासी आतां । ५ ।

१०१. फिरली माघारी वृत्ती पाहूं गेली । नारायण झाली येकायेकी । १ ।
आतां बोलवेना दाटला हे कंठीं । त्याची पडे मिठी प्रेमलोटे । २ ।
जैसें लवण हें सिंधूसी मिळाले । तैसें मज केलें येकायेकीं । ३ ।
तेणें चैतन्याच्या उघडला डोळा । वैकुंठीं सावळा नारायण । ४ ।
नामयाची जनी मुकुट देवाचे । पांडुरंगजीचें नांव साजे । ५ ।

१०२. निवृत्ति पुसत । कोठें होते पंढरिनाथ । १ ।
खूण कळली हृषिकेशी । सांगों नको निवृत्तीसी । २ ।
उत्तर दिलें ज्ञानदेवें । नवल केवढें सांगावे । ३ ।
शिव वंदी पायवणी । नये योगियांचे ध्यानीं । ४ ।
द्वारीं उभे ब्रह्मादिक । गुण गाती सकळीक । ५ ।
जनीसवें दळी देव । तिचा देखोनियां भाव । ६ ।

१०३. काकड आरती । करावया कमळापती । १ ।
भक्त मिळाले सकळ । रितें देखिलें देउळ । २ ।
ज्ञानेश्वर बोले । आतां देव कोठें गेले । ३ ।
ठावें जाहलें अंतरीं । देव दळी जनी घरीं । ४ ।

१०४. जाय जाय राउळासी। नको येऊं आम्हांपाशीं। १ ।
जाऊं आम्ही बरोबर। झाला तिचा हो चाकर। २ ।
तिजसंगें काम करी। ऐसा जाणा देव हरी। ३ ।
चहूं हातीं धुणें केलें। जनी म्हणें बरें झालें। ४ ।

१०५. आतां पुरे हा संसार। कोठें फेडूं उपकार। १ ।
सांडूनियां थोरपण। करी दळण कांडण। २ ।
नारीरूप होउनी हरी। माझें न्हाणें धुणें करी। ३ ।
राना जाये वेंची शेणी। शेखीं वाहे घरीं पाणी। ४ ।
ठाव पायापाशीं। म्हणे नामयाची दासी। ५ ।

१०६. धुणें घेऊनि कांखेसी। जनी गेली उपवासी। १ ।
मागें विठ्ठल धांवला। म्हणे कां टाकिलें मला। २ ।
कां गा धांवोनि आलासी। जाय जाय राउळासी। ३ ।
चहूं हातें धुणें केलें। जनी म्हणे बरें झालें। ४ ।

१०७. जनी जाय शेणासाठीं। उभा आहे तिच्या पाठीं। १ ।
पितांबराची कांस खोवी। मागें चाले जनाबाई। २ ।
गौऱ्या वेंचूनि बांधिली मोट। जनी म्हणे द्यावी गांठ। ३ ।
मोट उचलून डोई घेई। मागें चाले जनाबाई। ४ ।

१०८. राना गेली शेणीसाठी। वेंचूं लागे विठो पाठी। १ ।
पितांबर ओचे खोंवी। पायीं शोभा पारखावी। २ ।
रिती बांधितांचि मोट। जनी म्हणे द्यावी भेट। ३ ।

१०९. जनीचिया बोलें करी नित्य काम। वसवी तिचें धाम लक्ष्मीसी। १ ।
जनीचिया गोष्टी प्रेम ज्याचे मनीं। तयाचे चरणीं ओढवी माथा। २ ।
महेशादिदेव तेहि तया ध्याती। जे आवडे गाती जनी ध्याती। ३ ।

११०. आई मेली बाप मेला। मज सांभाळीं विठ्ठला। १ ।
हरी रे मज कोणी नाहीं। माझी खात असे डोई । २ ।
विठ्ठल म्हणे रुक्मिणी। माझे जनीला नाहीं कोणी। ३ ।
हातीं घेउनी तेलफणी । कैंस विंचरून घाली वेणी। ४ ।
वेणी घालुन दिधली गांठ। जनी म्हणे चोळ बा पाठ। ५ ।
जनी म्हणे बा गोपाळा। करी दुबळीचा सोहळा। ६ ।

१११. एक प्रहर रात्र झाली। फेरी विठ्ठलाची आली। १ ।
नामा म्हणे जनी पाहे। द्वारीं उभा कोण आहे। २ ।
प्रभा घरांत दाटली । एक सराद सुटली । ३ ।
एकमेकां आलिंगन । नामा म्हणे जनी धन्य। ४ ।

११२. जनी जाय पाणीयासी। मागें धांवे हृषिकेशी। १ ।
पाय भिजों नेदी हात । माथां घागरी वहात। २ ।
पाणी रांजणांत भरी। सडासारवण करी। ३ ।
धुणें धुऊनियां आणी। म्हणे नामयाची जनी। ४ ।

११३. पदक काय गेलें निशाणाचें। परी हीनत्व प्रभूचें। १ ।
तया रणा येणें लागे। काय सर, वो माझे । २ ।
करी आलीस तत्त्वतां । कोण मानी त्याची सत्ता । ३ ।
जनी म्हणे हृषीकेशी। तैसा, देवा, तूं नव्हेसी। ४ ।

११४. एके रात्रींचे समयीं। देव आले लवलाहीं। १ ।
सुखशेजे पहुडले। जनीसवें गुज बोले । २ ।
गुज बोलतां बोलतां । निद्रा आली अवचिता। ३ ।
उठा उठा चक्रपाणि। उजाडलें म्हणे जनी। ४ ।

११५. पदक माळा सकलाद। तेथें टाकिली गोविंदें। १ ।
देव तांतडी निघाले । वाकळ घेउनी पळाले । २ ।

भक्त येती महाद्वारीं । चोर पडले देव्हारीं। ३ ।
नवल झालें पंढरपुरीं । देव राबे दासी घरीं । ४ ।
त्रिभुवनांत मात गेली । दासी जनी प्रगटली। ५ ।

११६. पदक विठ्ठलाचें गेलें। ब्राह्मण म्हणती जनीनें नेलें । १ ।
अगे शिंपियाचे जनी। नेलें पदक दे आणुनी। २ ।
देवासमोर तुझें घर। तुझें येणें निरंतर। ३ ।
म्यां नेलें नाहीं जाण । सख्या विठोबाची आण। ४ ।
वाकळ झाडुनि पाहती । पडलें पदक घेऊनि जाती। ५ ।
जनी वरी आली चोरी । ब्राह्मण करिती मारा मारी । ६ ।
धाविन्नले चाळीस गडी । जनीवरी पडली उडी। ७ ।
दंडीं लाविल्या काढण्या । विठो धांवरे धावण्या । ८ ।
चंद्रभागे रोविला शूळ । जनाबाईस आलें मूळ। ९ ।
हातीं टाळी वाजविती। मुखीं विठ्ठल बोलती । १० ।
विलंब लागला ते वेळीं । म्हणती जनिला द्यारे सुळीं। ११ ।
ऐसा येळकोट केला । जनी म्हणे विठो मेला । १२ ।
तंव सुळाचें झालें पाणी। धन्य म्हणे दासी जनी । १३ ।

११७. अरे विठ्या विठ्या । मूळ मायेच्या कारट्या। १ ।
तुझी रांड रंडकी झाली। जन्मसावित्री चुडा ल्याली। २ ।
तुझें गेलें मढें । तुला पाहून काळ रडे। ३ ।
उभी राहूनि आंगणी। शिव्या देत दासी जनी। ४ ।

११८. आम्ही सिंदळी वो बाई। पतिव्रता व्रत डोई। १ ।
आमचे पाल भीवरेत । विठू आमचे मंदिरांत। २ ।
करूं साधु संता व्यापार। हरिनामाचा बाजार । ३ ।
जनी म्हणे परद्वार केले। जन्ममरण चुकविले। ४ ।

श्रीनामदेव चरित्र

११९. धन्य ते पंढरी धन्य पंढरिनाथ। तेणें हो पतीत उद्धरिले। १।
धन्य नामदेव धन्य पंढरिनाथ। तयानें अनाथ उद्धरिले। २।
धन्य ज्ञानेश्वर धन्य त्याचा भाव। त्याचे पाय देव आम्हां भेटी। ३।
नामयाची जनी पालट पैं झाला। भेटावया आला पांडुरंग। ४।

१२०. देहाचा पालट विठोबाचे भेटी। जळ लवणा गांठीं पडोन ठेली। १।
धन्य मायबाप नामदेव माझा। तेणें पंढरीराजा दाखविलें। २।
रात्रंदिवस भाव विठ्ठलाचे पायीं। चित्त ठायींचे ठायीं मावळलें। ३।
नामयाचे जनी आनंद पैं झाला। भेटावया आला पांडुरंग। ४।

१२१. राजाई गोणाई। अखंडित तुझे पायीं। १।
मज ठेवियलें द्वारीं। नीच म्हणोनि बाहेरी। २।
नारा गोंदा महादा विठा। ठेवियलें अग्रवाटा। ३।
देवा केव्हां क्षेम देसी। आपुली म्हणोनी जनी दासी। ४।

१२२. माझ्या नामयाची दोरी। तुझ्या हातामधे आहे।
क्षेम देवोनिया राहे। केशिराजा। १।
माझ्या नामयाचा भाव। भक्तिप्रेमात नाहला।
रंक धनवंत झाला। पांडुरंगे। २।
माझ्या नामयाची गाणी। तुझे आहे महिमान।
ऐक तुझा तू सन्मान। हृषिकेशी। ३।
माझ्या नामयाचे ऋण। कसे फेडशील देवा।
करी पुंडलिक हेवा। वाळुवंटी। ४।
माझ्या नामयाची निंदा। तुझी तीच रे नालस्ती।
मग होईल मध्यस्ती। दासी जनी। ५।

१२३. नामदेवाचे घरीं । चौदाजण स्मरती हरी । १ ।
चौघेपुत्र चौंघी सुना । नित्य स्मरती नारायणा । २ ।
आणिक मायबाप पाही । नामदेव राजाबाई । ३ ।
आऊबाई लेकी लिंबाबाई बहिणी । पंधरावी ती दासी जनी । ४ ।

१२४. पुंडलिकापाशीं । नामा उभा कीर्तनासी । १ ।
येऊनियां पांडुरंग । स्वयें टाळ धरी अंगें । २ ।
गाऊं लागे बरोबरी । नाहीं बोलायाची उरी । ३ ।
स्वर देवाचा उमटला । दासी जनीनें ओळखिला । ४ ।

१२५. हाटीं जायाचि तांतडी । नामा होता पैल थडी । १ ।
म्हणे जा गे आणा त्यासी । नाहीं तरी मी उपवासी । २ ।
जनी धांवत चालली । मागें विठ्ठल माउली । ३ ।

१२६. ज्योति भरली की जी । आतां नाहीं दुजा भाव । १ ।
मन ठकासी ठकिलें । कृष्ण अक्षसनें लिहिलें । २ ।
झाला सर्वांगाचा डोळा । हरी नामाची ही लीला । ३ ।
मज एकांतासी नेलें । पुन्हां नाहीं वो, आणिलें । ४ ।
जनी नामयाची दासी । पांडुरंग भीवरेसी । ५ ।

१२७. शेट्या झाला हरी । द्रव्य गोणी लोटी द्वारीं । १ ।
बुद्धि सांगे राजाईसी । तुम्ही न छळावें नामयासी । २ ।
अवघ्या वित्तासी वेंचावें । सरल्या मजपासीं मागावें । ३ ।
विठ्ठलशेट नाम माझें । नामयाला सांगा वोजे । ४ ।
आतां उचित दासासी । ऐसें बोले राजाईसी । ५ ।
ऐसे बोलोनियां गेला । म्हणे जनी नामा आला । ६ ।

१२८. भक्ती मुक्तीचा कौल दिधला । जन्म-मरणाचा धाक तुटला । १ ।
विठ्ठल नामाचें मांडुनिया केणें । न संग ने घे त्यासि अपार उणें । २ ।

रामनामाची मुद्रा दिधली। भक्तिभावें कैसी शाश्वत केली। ३ ।
नामयाची जनी पेचेसी आली । केणे भरीती जाली विटेवरी। ४ ।

१२९. गोणाई राजाई दोघी सासू सुना । दामा नामा जाणा बापलेंक। १ ।
नारा विठा गोंदा महादा चवघे पुत्र। जन्मले पवित्र त्याचे वंशीं । २ ।
लाडाई गोडाई येसाई साखराई । चवघी सुना पाहीं नामयाच्या। ३ ।
लिंबाई ती लेकी आऊबाई बहिणी । वेडीपिशी जनी नामयाची । ४ ।

१३०. सुंबाचा करदोडा रकट्याची लंगोटी । नामा वाळवंटी कथा करी। १ ।
ब्रह्मादिक देव येवोनि पहाती। आनंदे गर्जती जयजयकार। २ ।
जनी म्हणे त्याचे काय वर्णू सुख। पहाती जे मुख विठोबाचें । ३ ।

१३१. मागें संत झाले। नामया ऐसें कोण बोले । १ ।
नामा जाता राउळासी । देव बोले आधी त्यासी । २ ।
केवढें नवल सांगावे । दासी जनीचे पद लिहावें । ३ ।

१३२. पूर आला पंढरीसी । पाणी लागे पायरीसी । १ ।
संतजन हो मिळाले । उठुनी नामयाजवळी गेले । २ ।
नामा सांगे विठोबासी । उतार द्यावा भिवरेसी। ३ ।
दीनवत्सल महाराज। जनी म्हणे केले काज। ४ ।

१३३. मी गा पातकाची राशी। तुमची पुण्याची मिराशी। १ ।
द्यावा परता नामदेव । ठेवा जवळी त्याचा भाव। २ ।
नष्ट पै चांडाळीण मी। तुम्ही सहस्रनामी, अनामी । ३ ।
माझी वाणी शिवराळ। तुम्ही अंतर्बाह्य रसाळ। ४ ।
मज कळले नाही मर्म। दया, क्षमा तुमचा धर्म। ५ ।
आता अंत नका पाहू । नामावाचून कैशी राहू। ६ ।
झेंडा खांद्यावर मिरवीन। घरी नामया नेईन। ७ ।
माझा श्वास नामाठायी। जनी पडते देवा पायी। ८ ।

१३४. वोढिला ताडिला । देव भक्तिनें फाडिला । १ ।
एका प्रेमा नामासाठिं। भक्ति कोंडियला कंठी। २ ।
झाला नामयाचा मजूर । मोळ्या बांधाटयाचा थर । ३ ।
भिंती चांदया रचिले । त्याचे छप्पर शेकारीले । ४ ।
वरी सोडुनियां पाणी। धन्य भक्त म्हणे जनी । ५ ।

१३५. वारा पाणी मुसळ धारा। तेणें मोडिलें छपरा। १ ।
मग विठाई धांवली । हातीं चक्र धांवत आली। २ ।
वासे लाविले चौफेर । क्षणामध्यें केलें घर । ३ ।
जागा झाला नामदेव । द्वारीं उभे पंढरीराव। ४ ।
डोयी ठेवून पायांवरी। दासी जनी चरण चुरी। ५ ।

१३६. ज्ञानेश्वर म्हणे नामयासवें जेविसी । नाही हृषिकेशी ह्मणतसे । १ ।
सांगितलें एक भलतेंचि बोलसी । आहे याची भ्रांति ज्ञानेश्वरा। २ ।
वाहीयेलें त्वरें ऐसें कांही काम। उठे मेघशाम तातडीनें । ३ ।
निरोप येवोनि सांगावा एकांती । म्हणे जनीप्रति पांडुरंग। ४ ।
देव म्हणे नामया ऐकावें वचन । येईल साधोन वेळ तुझी। ५ ।
जनी म्हणे आतां समजलें मज। धरीन उमज येथोनियां। ६ ।

१३७. आषाढी एकादशी । नामा होता उपवासी। १ ।
देवें गरुड धाडिला। वेगीं बोलाविलें त्याला। २ ।
राही म्हणे पांडुरंगा। कोणें बोलाविलें सांगा। ३ ।
माझ्या जिवीचे जीवन । त्याला बोलाविले जाण । ४ ।
ऐसा भक्तराज निका। दासी जनीचा आत्मसखा। ५ ।

१३८. नामा येऊनियां पाहे। आजि कौतुक दिसताहे । १ ।
तंव निवेदी राजाई। लागे नामयाचे पायीं। २ ।

नामा म्हणे या द्रव्यासी। आम्ही नातळों मानसीं। ३ ।
वेगीं बोलवा ब्राह्मण। करु आतां संतर्पण। ४ ।
हातीं टाळ दिंडीगान। हेंचि आमुचे सर्व धन। ५ ।
ऐसें आश्वर्य देखोनी। जनी हांसतसे मनी। ६ ।

१३९. उभा माझा हरी देखियला डोळां। सुकुमार सांवळा भेटियेला। १ ।
सुखाचें अंतर रंगलें हें चित्त। सदा हरि पाहात नारायण। २ ।
कृपादृष्टी केली चारी भुजा माते। शंखचक्र हात दोन्ही माझे। ३ ।
मागें पुढें उभा मीचि नारायण। हातीं सुदर्शन पाहियेला। ४ ।
जनीचिये भेटीमाजीं निरंतर। सदा कृपादृष्टी भक्तांवरी। ५ ।

१४०. करुनी आरती। नामा आला घराप्रती। १ ।
तेणें धरियेले व्रता। अन्न न घ्यावें सर्वथा। २ ।
ऐसा जाणोनिया नेम। अनुभवी पुरुषोत्तम। ३ ।
आषाढी एकादशी। विप्रवेषें हृषिकेशी। ४ ।
आला नामयाचे सदनी। नाम गाय दासी जनी। ५ ।

१४१. नमुनी ब्राह्मण। म्हणे मज द्यावें अन्न। १ ।
नामा म्हणे एकादशी। ईच्छित द्यावे फळारासी। २ ।
अन्नावांचोनी आतां। मज नको रे सर्वथा। ३ ।
हातापायांची बेगडी। विप्रें घातली मुरकुंडी। ४ ।
जीव सोडी चक्रपाणि। म्हणे नामयाची जनी। ५ ।

१४२. जनसमुदाय मिळाला। थि:कारिती नामयाला। १ ।
विप्र बोलावुनी वेगें। प्रेत नेलें चंद्रभागे। २ ।
मोठे रचुनी सरण। मध्यें निजविला ब्राह्मण। ३ ।
नामा शय्या पहूडला। म्हणे अग्नि द्या आम्हाला। ४ ।

अग्नि दिला जयाप्रती । देव विमानी पाहती । ५ ।
विस्मित झाला चक्रपाणि । प्रगट होय म्हणे जनी । ६ ।

१४३. अग्नी लागतां अंगासी । घाबरला हृषिकेशी । १ ।
निजरुपे प्रगटला । चरणी मस्तक ठेविला । २ ।
सोनसळा वैजयंती । कोटि सूर्य ते लोपती । ३ ।
नामा म्हणे विठोबाला । भला अंत रे पाहिला । ४ ।
हाती धरुनी नामयासी । पाठ थापटी हृषिकेशी । ५ ।
गेला राउळीं चक्रपाणि । भावे वंदी दासी जनी । ६ ।

१४४. धन्य माझा जन्म धन्य माझा वंश । धन्य विष्णुदास स्वामी माझा । १ ।
कामधाम माझे केशवाचे पायी । दिननिशी पाहे हारपली । २ ।
शुक सनकादिक जेणें सुखें धाले । ते सुख राहिले माझ्या मनीं । ३ ।
जनी म्हणे जगी अलभ्य लाभ झाला । हरी सापडला विटेवरी । ४ ।

१४५. नोवरीया संगे वऱ्हाडीया सोहोळा । मांडे पुरणपोळ्या मिळे अन्न । १ ।
परीसाचेनीसंगे लोहो होय सोनें । तयाची भूषणें श्रीमंतासी । २ ।
जनी म्हणे जोड झाली विठोबाची । दासी नामयाची म्हणोनिंया । ३ ।

१४६. ऐका हो नामयाचा जन्म मूळसंचित । धृ० ।
हिरण्यकश्यपकुळी नामा प्ऱ्हाद । पद्मीनी नाम माझे श्रेष्ठ दासीचें पद । १ ।
दुसरा जन्म याचा अंगज रामभक्त । मंथरा नाम माझें भरतें मारिली लात । २ ।
द्वापारीं कृष्णसेवा उद्धव जन्मला । कुबज्या नाम माझें देवें उद्धार केला । ३ ।
कलीत नामदेव विठ्ठल चिंतनी । त्याचीच सेवेलागी दासी जन्मली जनी । ४ ।

१४७. एकच टाळी झाली चंद्रभागे वाळवंटी । माझा ज्ञानराज गोपाळासी लाह्या वाटी । १ ।
नामदेव कीर्तन करी पुढे नाचे पांडुरंग । जनी म्हणे बोला ज्ञानदेवा अभंग । २ ।
अभंग बोलता रंग कीर्तनीं भरिला । प्रेमाचेनि छंदें विठ्ठल नाचूं लागला । ३ ।

साधु या संतांनी देवाला धरिला मनगटीं। काय झालें म्हणुनि दचकले जगजेठी। ४ ।
ऐसा कीर्तन महिमा सर्वांमाजी वरिष्ठ। जडमूढ भाविका सोपी केली पायवाट। ५ ।
नामयाची जनी लोळे संताच्या पायी। कीर्तन प्रेमरस अखंड देई गे विठाई। ६ ।

तीर्थावळीचे अभंग

१४८. जावोनी राउळा जोडूनिया हात । बोले ज्ञानेश्वर विठोबासी। १ ।
करावी ही तीर्थे आवड अंतरी। घ्यावे बरोबरी नामदेवा। २ ।
ऐकताचि ऐसें म्हणे पांडुरंग। न धाडितां राग येईल तुज। ३ ।
तयाविण मज घडी जरी जाय। युगा ऐसी होय ज्ञानेश्वरा। ४ ।
जनी म्हणे मग नामया पाचारी। कृपाळुवा हरि मायबाप। ५ ।

१४९. जाय बरोबरी नामया तूं जाय। न चले उपाय कांहीं येथें। १ ।
करूं काय मज पडिलें सांकडे। उल्लंघेना भीड मज याची। २ ।
नामा म्हणे ऐका स्वामी नारायणा। एक विज्ञापना परिसावी। ३ ।
कटावरी कर नाही ज्या देवांचे। न घे मी तयाचें दरूशन। ४ ।
मारिताची हांक यावे त्वां झडकरी। बरे म्हणे हरि नामयासी। ५ ।
निवृत्ति ज्ञानेश्वर सोपान चांगया। जनी म्हणे तया सांगतसे। ६ ।

१५०. तुम्ही सकळिक संत आहात सज्ञान। हें माझे अज्ञान फार आहे। १ ।
याजबरोबर चालावी हो वाट। मोडतील कांटे सांभाळावे। २ ।
हळुहळु जावे करु नका घाई। चालायाची नाही सवय यासी। ३ ।
लागतांचि भुक न घरी हा निर्धार। घ्यावा समाचार क्षणाक्षणा। ४ ।
जनी म्हणे ऐसें बोलिला घननीळ। नेत्रीहूनी जळ वाहतसे। ५ ।

१५१. वियोग नामयाचा न साहे गोपाळा। न जाय राउळा पांडुरंग। १ ।
पद्माळ्यात तेव्हा राहे विश्वंभर। कळे समाचार रुक्मिणीसी। २ ।
चलावें मंदिरी स्वामी पुरुषोत्तमा। येईल गे नामा माझा जेव्हां। ३ ।

तयाविण मज दाही दिशा ओस। न लगे चित्तास गोड काही। ४ ।
जनी म्हणे ऐसी आवॆड नामयाची। म्हणोनियां त्याची झालें दासी। ५ ।

❀ संत ज्ञानेश्वर स्तुती ❀

१५२. भाव अक्षरांची गांठी। ब्रह्मज्ञानाने गोमटी। १ ।
ते हे माय ज्ञानेश्वरी। संत जनां माहेश्वरी। २ ।
ज्ञानेश्वर मंगळमुनी। सेवा करी दासी जनी। ३ ।

१५३. गीतेवरी आन टीका। त्यांनी वाढियेली लोकां। १ ।
रानताटामार्जी। त्याने वोगरिली कांजीं। २ ।
या ज्ञानेशा वांचोनि। म्हणे नामयाची जनी। ३ ।

१५४. अळंकापुरवासिनी बैसे माझे मनी। सन्मुख इंद्रायणी वाहातसे। १ ।
ज्ञानाबाई आई आर्त तुझे पायी। धावोनियां येई दुडदुडा। २ ।
बहु कासाविस होतो माझा जीव। कनवाळ्याची कीव येऊ द्यावी। ३ ।
नामयाची जनी म्हणावी आपुली। पायी सांभाळिली मायबापें। ४ ।

१५५. अहो सखीये साजणी। ज्ञानाबाई वो हरणी। १ ।
मज पाडसाची माय। भक्ती वत्साची ते गाय। २ ।
कांगा उशीर लाविला। तुजविण शीण झाला। ३ ।
अहो बैसलें दळणीं। धांव घालीं म्हणे जनी। ४ ।

१५६. विवेक सागर। सखा माझा ज्ञानेश्वर। १ ।
मरोनियां जावें। बा माझ्याच्या पोटा यावें। २ ।
ऐसें करी माझ्या भावा। सख्या माझ्या ज्ञानदेवा। ३ ।
जावें वोवाळुनी। जन्मोजन्मी म्हणे जनी। ४ ।

१५७. मायेहुनि माय मानी। करी जिवाची ओंवाळणी। १ ।
परलोकींचें तारूं। म्हणे माझा ज्ञानेश्वरू। २ ।

वित्त गोत चित्त पाहे। सत्य वंदी गुरूचे पाय। ३ ।
पतिव्रते जैसा पती। जनी म्हणे सांगों किती। ४ ।

१५८. संत राउळा चालिले। ज्ञानेश्वर तंव बोले। १ ।
एवढें नवल सांगावें। दासी जनीचें पद ल्याहावें। २ ।
पाय जोडुनी विटेवरी। कटीं हात उभा हरी। ३ ।
रूप सांवळें सुंदर। कानीं कुंडले मनोहर। ४ ।
सोनसळा वैजयंती। पुढें गोपाळ नाचती। ५ ।
गरूडपारीं सन्मुख उभा। जनी म्हणे धन्य शोभा। ६ ।

१५९. ज्ञानेश्वर अभंग बोलिले ज्या शब्दां। चिदानंद बाबा लिही त्यांस। १ ।
निवृत्तीचे बोल लिहिले सोपानें। मुक्ताईचीं वचनें ज्ञानदेवें। २ ।
चांगयाचा लिहिणार शामा तो कांसार। परमानंद खेचर लिहित होता। ३ ।
सांगे पूर्णानंद लिही परमानंद। भगवंत भेटी आनंद रामानंद। ४ ।
सांवत्या माळ्याचा काशिबा गुरव। कूर्म्याचा वसुदेव काईत होता। ५ ।
चोखामेळ्याचा अनंतभट्ट अभ्यंग। म्हणोनी नामयाचे जनीचा पांडुरंग। ६ ।

१६०. सदाशिवाचा अवतार। स्वामी निवृत्ति दातार। १ ।
महाविष्णूचा अवतार। सखा माझा ज्ञानेश्वर। २ ।
ब्रह्मा सोपान तो झाला। भक्तां आनंद वर्तला। ३ ।
आदि शक्ति मुक्ताबाई। दासी जनी लागे पायीं। ४ ।

१६१. सोपानाची ऐसी मूर्ति। विश्वकर्ता ब्रह्मा म्हणती। १ ।
ऐसें बोले पुराणांत। सृष्टिकर्ता जो भगवंत। २ ।
जनी म्हणे हा सोपान। ब्रह्मा अवतरला पूर्ण। ३ ।

१६२. नामयाचा गुरू। तो हा सोपान सद्गुरु। १ ।
कऱ्हेतिरी करुनी वस्ती। ब्रह्मपुरी तिशी म्हणती। २ ।

माझ्या जिवींच्या जीवना। हृदयी राहें तू सोपाना। ३ ।
चित्त उद्धव ज्याची सत्ता। जनी म्हणे माझ्या ताता। ४ ।

१६३. वाचे म्हणता सोपान। प्राप्त वैकुंठचि जाण। १ ।
सोपानदेव करितां जप। समूळ नाशे त्रिविधताप। २ ।
सोपानदेव धरिता ध्याने। पुन: जन्मा नाही येणें। ३ ।
दासी जनी तल्लिन झाली। सोपान चरणी विनटली। ४ ।

१६४. जनीने बोलिले तैसेच लिहिले। साग्र परिसिले तुम्ही संती। १ ।
अहो ज्ञानदेवा असावे तुम्हा ठावे। येणे काय लहाणीव आणिली आम्हां। २ ।
माझी मज आण सांगते प्रमाण। सेवितें चरण तुझे स्वामी। ३ ।
जनीचे हो बोल स्वानंदाचे डोल। स्वामीमुखी बोल दुणावती। ४ ।
शुद्ध सत्व कागद नित्य करी शाई। अखंडित लिही जनीपाशी। ५ ।
हांसोनि ज्ञानदेवे पिटियेली टाळी। जयजयकार सकळी केला थोर। ६ ।

१६५. पंढरीच्या राया। ज्ञान देई नाम गाया। १ ।
मी तो मूढ तुझी दासी। ठाव दे, गा, चरणांपासी। २ ।
तुझे पदरीं पडले खरी। माझा सांभाळ करी, हरी। ३ ।
लक्ष लाविलें चरणीं। म्हणे नामयाची जनी। ४ ।

१६६. आनंदाचा निधी दाखविला मज। तेणें चतुर्भुज मन माझें। १ ।
नामयाचे घरीं जन्म जाला। जन्मांतरींचा ठेवा विठो देखिला। २ ।
संत सनकादिक ज्या सुखें धाले। तें सुख माझ्या हृदयीं राहिले। ३ ।
साऱ्या चराचरा कळलें नाहीं। तें माझ्या हृदयीं बिंबलेसें। ४ ।
नामयाचे जनीस जाहलें सुख। देखतां पै मुख विठोबाचें। ५ ।

१६७. जनीचे बोलणे वाची नित्य कोणी। तयाचे आंगणी तिष्ठतसे। १ ।
जनीचिया पदां अखंडित गाये। तयाचे मी पाये वंदी माथां। २ ।

जनीचे आवडे जयासी वचन। तयासी नारायण कृपा करी। ३ ।
पांडुरंग म्हणे ऐक ज्ञानदेवा। ऐसा वर द्यावा जनींसाठी। ४ ।

संत सेना महाराज कथा

१६८. सेना न्हावी भक्त भला। तेणें देव भुलविला। १ ।
नित्य जपे नामावळी। लावी विठ्ठलाची टाळी। २ ।
रूप पालटोनि गेला। सेना न्हावी विठ्ठल झाला। ३ ।
काखें घेउनी धोकटी। गेला राजियाचे भेटी। ४ ।
आपुले हातें भार घाली। राजियाची सेवा केली। ५ ।
विसर तो पडला रामा। काय करूं मेघ:शामा। ६ ।
राजा अयनियांत पाहे। चतुर्भुज उभा राहे। ७ ।
दूत धाडूनियां नेला। राजियानें बोलाविला। ८ ।
राजा बोले प्रीतीकर। रात्रीं सेवा केली फार। ९ ।
राजसदनाप्रति न्यावें। भीतरींच घेउनी जावें। १०।
आतां बरा विचार नाहीं। सेना म्हणे करूं काई। ११।
सेना न्हावी गौरविला। राजियानें मान दिला। १२।
कितीकांचा शीण गेला। जनी म्हणे न्हावी झाला। १३।

१६९. ऐसी कीर्तनाची गोडी। वैकुंठींहुनी घाली उडी। १ ।
आपण वैकुंठींच नसे। भक्तापासीं जाण वसे। २ ।
जनी म्हणे कृपानिधी। भक्तभावाची मांदी शोधी। ३ ।

१७०. विठोबा चला मंदिरांत। गस्त हिंडती बाजारांत। १ ।
रांगोळी घातली गुलालाची। शेज म्यां केली पुष्पांची। २ ।
समया जळती अर्ध रात्रीं। गळ्यांमध्यें माळ मोत्यांची। ३ ।
नामदेवाला सांपडलें माणिक। घेतलें जनीनें हातांत। ४ ।
जनी घेउनी गेली राउळांत। गस्त हिंडती हकिमाची बाजारांत। ५ ।

१७१. विठ्ठलाचा छंद । वाचे गोविंद गोविंद । १ ।
हाचि बोला हो सिद्धांत। देव सांगे हो धादांत । २ ।
जनी म्हणे सांगेन आतां । कृपें ऐका पंढरीनाथा । ३ ।

१७२. जिव्हा लागली नामस्मरणीं । रित्या मापें भरी गोणी । १ ।
नित्य नेमाची लाखोली। गुरु आज्ञेनें मी पाळीं । २ ।
मज भरंवसा नामाचा । गजर नामयाच्या दासीचा। ३ ।
विटेवरी ब्रह्म दिसे। जनी त्याला पाहतसे। ४ ।

१७३. सोंगा सोंगा जाये। नवल जाउनी हांसताहे । १ ।
हांसोनियां बडवी टिरी । कोण नाठवी हे परी । २ ।
हा नाठवी आपणा। म्हणे जनी भुललें जाणा। ३ ।

१७४. देहभाव सर्व जाय । तेव्हां विदेही सुख होय। १ ।
तया निद्रें जे पहुडले । भवजागृति नाहीं आले। २ ।
ऐसी विश्रांती लाधली। आनंदकळा संचरली । ३ ।
त्या एकीं एक होतां। दासी जनी कैंचि आतां । ४ ।

१७५. प्रेमभावें तुम्ही नाचा । रामरंगें रंगो वाचा । १ ।
हेंचि मागों देवाजीला । आवडी शांती खरें बोला। २ ।
जैसी माय तान्हयातें । खेळउनी चुंबी त्यातें। ३ ।
तैंवि तुम्ही संतजना। सर्वा धरावी भावना । ४ ।
हरि कोठवळा झाला। म्हणे जनी भक्तीं केला । ५ ।

१७६. अर्थ जे काढिती उपनिषदांमाजी । सांडोनियां गोड भाजी घेती माठ। १ ।
भूगोलाचा स्वामी सुप्रसन्न झाला । त्यासी मागे पाला भाजीचा तो । २ ।
पुंडलिकें धन जोडिलें असतां । प्रार्थोनियां देतां न घेती हे। ३ ।
मग गडी हो पाहे देवचि येथोनि। जवळी होती जनी फावलें तिये। ४ ।

१७७. वेदांती हें बोलिले। सिद्धांती हें नेमियेले। १ ।
लागा लागा भक्तिवाटा। धरा हेंचि नेमनिष्ठा। २ ।
वेदबाह्य तें कर्म। सांडीं न करीं अधर्म। ३ ।
तोचि एक होय ज्ञानी। देवनिष्ठ म्हणे जनी। ४ ।

मागणें

१७८. ऐसा वर देई हरी। गाई नाम निरंतरीं। १ ।
पुरवीं आस माझी देवा। जेणें घडे तुझी सेवा। २ ।
हेंचि आहे माझे मनीं। कृपा करीं चक्रपाणि। ३ ।
रूप न्याहाळुनियां डोळां। मुखीं नाम लागो चाळा। ४ ।
उदाराच्या राया। दासी जनी लागे पायां। ५ ।

१७९. साधु आणि संत। जन्म द्यावा जी कलींत। १ ।
मागणें तें हेचि देवा। कृपा करीं हो केशवा। २ ।
संत दयाळ परम। तया साक्षी आत्माराम। ३ ।
जनी म्हणे ऐसे साधु। तयापाशीं तूं गोविंदु। ४ ।

१८०. विटेवरी ब्रह्म दिसे। जनी त्याला पाहातसे। १ ।
देव भावाचा अंकित। जाणे दासाचे तें चित्त। २ ।
जनी मागे भक्ति देवा। तिचा मनोरथ पुरवा। ३ ।

१८१. देवा देंई गर्भवास। तरीच पुरेल माझी आस। १ ।
परि हे देखा रे पंढरी। सेवा नामयाचे द्वारीं। २ ।
करी पक्षि कां शुकर। श्वान श्वापद मार्जार। ३ ।
ऐसी आस हे मानसीं। म्हणे नामयाची दासी। ४ ।

१८२. ऐसा पुत्र देंई संतां। तरी त्या आवडी पंढरीनाथा। १ ।
गीता नित्य नेमें। वाची ज्ञानेश्वरी प्रेमें। २ ।

संतांच्या चरणा। करी मस्तक ठेंगणा। ३ ।
कन्या व्हावी भागीरथी। तुझे प्रेम जिचे चित्तीं। ४ ।
ऐसे करी संतजना। दासी जनीच्या निधाना। ५ ।

१८३. माझें दु:ख नाशी देवा। मज सुख दे केशवा। १ ।
आम्हां सुख ऐसें देई। तुझी कृपा विठाबाई। २ ।
चरणीं अनन्य शरण। त्यासि नाहीं जन्म मरण। ३ ।
जनी म्हणे हेंचि मागें। धण्या सर्व तुज सांगें। ४ ।

१८४. रुक्माई आईचें आहे ऐसें भाग्य। असावें आरोग्य चिरकाळ। १ ।
सख्या पुंडलिका आवडतें स्थळ। असावें चिरकाळ स्वस्ति क्षेम। २ ।
अहो संतजन घ्या आवडतें धन। असावें कल्याण चिरकाळ। ३ ।
जन्मोजन्मीं हेंचि मागें गोविंदासी। म्हणे जनी दासी नामयाची। ४ ।

१८५. परधन कामिनी समूल नाणीं मना। नाहीं हे वासना माया केली। १ ।
तृष्णा हे अधम न व्हावी मजला। प्रेमाचा जिव्हाळा देंई तुझ्या। २ ।
निरपेक्ष वासना देगा मज देवा। आणि तुझी सेवा आवडीची। ३ ।
शांतीची भूषणें मिरविती अंगी। वैष्णव आणि योगी म्हणावे ते। ४ ।
असो तो अकुळी असो भलते याती। माथां वंदी प्रीती जनी त्यासी। ५ ।

१८६. द्वारकेच्या राया। बुद्धि दे गा नाम गाया। १ ।
मतिमंद तुझी दासी। ठाव देंई चरणांपासीं। २ ।
तुझे पदरीं पडलें खरी। आतां सांभाळ करीं हरी। ३ ।
न कळे हरीची करणी। म्हणे नामयाची जनी। ४ ।

संतस्तुति

१८७. संतांचा तो संग नव्हे भलतैसा। पालटावी दशा तात्काळिक। १ ।
चंदनाचे संगे पालटती झाडें। दुर्बळ लांकडें देवामाथां। २ ।

हें कां ऐसें व्हावें संगती स्वभावें। आणिकें न पालटावें देहालागीं। ३ ।
तैसा नि:संगाचा संग अग्रगणी। जनी ध्याय मनीं ज्ञानेश्वरा। ४ ।

१८८. संत हे कोण तरी देवाचे हे डोळे । पूजेविण आंधळे देवाचिये। १ ।
कोण्या नेत्रें देव पाहे तुजकडे । यासाठीं आवडे संत करी। २ ।
संत ऐसे करी देवाचे कान । सांडियेल्या ध्यान कोण ऐके। ३ ।
संत पुससी तरी देवाचे ते पाय । आगमा न गमे सोय मागाडीये। ४ ।
संत पुससी तरी देवाचें ते पाय । धरूनियां सोय दाविती हरी। ५ ।
संत म्हणसी तरी देवाचा हा गळा । जेणें रस आगळा वेदादिकां। ६ ।
संतजरी पुससी तरी देवाचें वदन। माझें तें वचन संत झाले । ७ ।
परादिया चारी सांडूनि मीपणीं। संत बोले वाणी विठोबाची। ८ ।
परेचिया चारी आनंदा माझारीं। संत झाले अंतरीं पडजीभ देवा । ९ ।
क्षर जे नासिलें अक्षर तें काढिलें। नि:शब्दाचें झालें बोले संत। १०।
शब्द तो उडाला नाद तो बुडाला। भेद तो आटला माया भावीं। ११।
विठो वटावरीं पारंबिया झाले । केश ते वाढले माय संत । १२।
कुरळ होऊनियां देती ते सुढाळ। म्हणे जनी वोवाळ जीवेंभावे। १३।

१८९. आंधळ्याची काठी। अडकली कवणें बेटीं। १ ।
माझिये हरणी। गुंतलीस कोणे रानीं । २ ।
मुकें मी पाडस। चुकलें भोवें पाहें वास। ३ ।
तुजवीण काय करूं । प्राण किती कंठीं धरूं। ४ ।
आतां जीव जाऊं पाहे । धांव घालीं माझे माये। ५ ।
माझी भेटवा जननी । संतां विनवी दासी जनी। ६ ।

१९०. आलीया जन्मासी । शरण जावें विठोबासी। १ ।
तेणें सुफळ संसार। हो का नारी अथवा नर। २ ।
व्रत करा एकादशी। नाम कथा अहर्निशीं। ३ ।

होय पापांचें निर्मूळ। वंशीं सुखाचे सोहाळे। ४।
न लगे योग याग तपें। तुम्हां सांगितलें सोपें। ५।
हेचि तुम्हांसी विनंती। म्हणे दासी धरा चित्तीं। ६।

१९१. आले व्रत एकादशी। जनी गेली राउळासी। १।
बुक्का घेऊनिया माळा। पाणी भरोनी भोपळा। २।
येतां दुरोनी देखिली। अवघी घामाघूम झाली। ३।
होईल देवासी विटाळ। जाली फराळाची वेळ। ४।
फुलें - माळा विखुरली। तुंब्याची ते गत जाली। ५।
हहीं प्रेमाचें भरीत। देवा जोडी दोन्ही हात। ६।
नेत्रीं अश्रूंचिया धारा। केला संकल्प सारंगधरा। ७।
जनी बाहेर घातली। थोर गहिवरें दाटली। ८।

१९२. पंढरपूर। जग मुक्तीचें माहेर। ध्रु।
आषाढी मासीं एकादशी। यात्रा दाटे चारी दिवसीं।
शंकर डोलतसे कैलासी। गिरिजावर। १।
भीमा, चंद्रभागा दोन्ही। वाहाती आनंदें करूनी।
यात्रा उतरतसे मधुनी। जळ सुंदर। २।
संत सनकादिक येती। टाळ मृदुंग वाजती।
घोष अमरपुरीं उमटती। बहू गजर। ३।
कांदून वेणुनाद भावें। स्नान पद्माळा करावे।
दर्शन विठोबाचें घ्यावें। उभा विटेवर। ४।
एक वेळ संसारा येउनी। पांडुरंग पहावा नयनी।
जनी ध्यातसे निशिदिनीं। सारंगधर। ५।
जग मुक्तीचें माहेर। पंढरपूर।

१९३. सावळा गोविंद सावळें हें लेणें। सावळ्यानें मन वेडें केलें। १ ।
सावळ्याच्या कानीं सावळी कुंडलें। सावळी पाउलें आलिंगिलीं । २ ।
सावळी कस्तूरी सावळी हे शोभा । सावया का उभा पाहियेला। ३ ।
सावळा तो वेळू सावळी ते गाय। सावळी रखुमाई पाहियेली । ४ ।
जनी म्हणे आतां सावळा भेटून । जावें लिंबलोण केलें आजी। ५ ।
मज सावळ्यानें घातियेली मिठी। आता माझ्या पोटीं, नारायणा। ६ ।
देह माझा देव सावळा गोविंद। उभा, रे गोविंद नारायणा। ७ ।
अंगावरी लोट पूर दाट आला। संत हे लावला नारायण । ८ ।
चैतन्य चेतलें भक्ती मुक्तावली। मुलीची माउली नारायण । ९ ।
जनी नामयाची मूर्ती गोविंदाची। उभी आनंदाची पंढरीत । १०।

१९४. पाहतां पंढरीराया । त्याच्या मुक्ति लागे पायां। १ ।
पुरुषार्थें चारी । त्याचें मोक्ष आर्जव करी । २ ।
धन संपत्तीचा दाता। होय पाहतां पंढरीनाथा। ३ ।
संताचे चरणीं । लोळे नाचे दासी जनी । ४ ।

१९५. विष्णुमुद्रेचा अंकिला। तोचि वैष्णव एक भला। १ ।
अहं जाळोनी अंगारा। सोहंभस्मी तीर्थ सारा । २ ।
विष्णु माया द्वारावती । भक्तिमुद्रा त्या मिरवती। ३ ।
पंचायतन पूजी भावें। अहं सोहं भस्मीं नांवें। ४ ।
प्रेमतुळसी कानीं । म्हणे नामयाची जनी। ५ ।

१९६. वैष्णव तो एक इतर तीं सोंगें। ठसे देउनी अंगें चितारिती। १ ।
जिचे योनि जन्मला तिसी दंडूं लागला । तीर्थरूप केला देशधडी। २ ।
नाइकोनी ब्रह्मज्ञान जो का दुराचारी। अखंड द्वेष करी सज्जनांचा। ३ ।
विद्येच्या अभिमानें नाइकें कीर्तन। पाखांडी हें म्हणे करिती काई। ४ ।
पंचरस पात्रा कांता हे बुडविती। उद्धरलों म्हणती आम्ही संत। ५ ।

ीर्तनाचा द्वेष करी तो चांडाळ । तयाचा विटाळ मातंगीसी । ६ ।
ष्णव तो एक चोखामेळा महार । जनी म्हणे निर्धार केला संतीं । ७ ।

९७. पंढरीचा वारकरी । त्याचे पाय माझे शिरीं । १ ।
ो कां उत्तम चांडाळ । पायीं ठेवीन कपाळ । २ ।
ंद्य होय हरिहरा । सिद्ध मुनि ऋषेश्वरा । ३ ।
ुखीं नाम गर्जे वाणी । म्हणे नामयाची जनी । ४ ।

९८. आले वैष्णवांचे भारे । दिले हरिनाम नगारे । १ ।
बवघी दुमदुमली पंढरी । कडकडाट गरुडपारीं । २ ।
ाळ मृदंग धुमाळी । रंगणीं नाचे वनमाळी । ३ ।
ऐसा आनंद सोहळा । दासी जनी पाहे डोळां । ४ ।

१९९. स्त्री जन्म म्हणवुनी न व्हावें उदास । साधुसंतां ऐसें केलें जनीं । १ ।
ंतांचे घरची दासी मी अंकिली । विठोबानें दिल्ही प्रेमकळा । २ ।
वेदुर सात्त्विक माझिये कुळीचा । अंगिकार त्याचा केला देवें । ३ ।
विचारितां कुळ गणिका उद्धरिली । नामें सरती केली तिहीं लोकीं । ४ ।
ऋषींची कुळें उच्चारिलीं जेणें । रौरवी तेणें वस्ती केली । ५ ।
नामयाची जनी भक्तीतें सादर । माझें तें साचार विटेवरी । ६ ।

आत्मस्वरूपस्थिति

२००. सांवळी ते मूर्ति हृदयीं बिंबली । देहो बुद्धि पालटली माझी साची । १ ।
धन्य माझी भक्ति धन्य माझा भाव । हृदयीं पंढरीराव राहतसे । २ ।
धन्य माझा जन्म धन्य माझा वंश । धन्य विष्णुदास स्वामी माझा । ३ ।
आशा तृष्णा कैशा मावळल्या दोन्ही । चित्त विठ्ठलचरणीं जडोनि ठेले । ४ ।
नामयाचे जनी विश्रांति पैं झाली । हृदयीं राहिली विठ्ठलमूर्ती । ५ ।

२०१. वामसव्य दोहींकडे। देखे कृष्णाचें रूपडें। १ ।
आतां खाले पाहूं जरी। चहुंकडे दिसे हरी। २ ।
चराचरी जें जें दिसे। तें तें अविद्याची नासे। ३ ।
माझें नाठवे मीपण। तेथें कैंचें दुजेपण। ४ ।
सर्वांठायीं पूर्ण कळा। दासी जनी पाहे डोळां। ५ ।

२०२. दळूं कांडूं खेळूं। सर्व पाप ताप जाळूं। १ ।
सर्व जिवामध्यें पाहूं। एक आम्ही होउनी राहूं। २ ।
जनी म्हणे ब्रह्म होऊं। ऐसें सर्वांघटीं पाहूं। ३ ।

२०३. चरण विठोबाचे देखिले। साही रिपु हारपले। १ ।
नाहीं नाहीं म्हणती आम्ही। सांगसी त्या लांगू कामीं। २ ।
नाहीं तरी जाऊं देशीं। जनी नामयाची दासी। ३ ।

२०४. वैराग्य अभिमानें फिरविलें जातें। म्हणवोनी याते भाव खुंटा। १ ।
संचित मातृका वैरणी घातली। अव्यक्तिं दळिलीं व्यक्ताव्यक्त। २ ।
नामरूपा आदि दळियेलें सर्व। पीठ भरी देव पंढरीचा। ३ ।
नवल हा देव बैसला दळणीं। नाहीं केली जनी नामयाची। ४ ।

२०५. भ्रांती माझें मन प्रपंची गुंतलें। श्रवण मनन होउनी ठेलें। १ ।
बापें बोधिलें बापें बोधिले। बोधुनी कैसी तद्रुप झाले। २ ।
निजध्यासें कैसा अवघाचि सांपडला। कीं विश्वरूपीं देखिला बाईयांनो। ३ ।
नामयाची जनी स्वयंबोध झाला। अवघाचि पुसिला ठाव देखा। ४ ।

२०६. संतमहानुभाव येती दिगंबर। नम्रतेचें घर विरळा जाणें। १ ।
निवाले मीपण तें जें ठायीं नाहीं। सोहं शब्द सोई तेथें कैंची। २ ।
पाहतां हा कोण दावितां हा कोण। पाहतां दावितां हे खूण विरळा जाणें। ३ ।
नामयाची जनी वस्तु पै झाली। अवघ्यांसी बुडाली परब्रह्मीं। ४ ।

२०७. त्या वैष्णवांच्या माता। तो नेणे देव ताता। १ ।
तिहीं कर्मे हें पुसिलें। अकर्म समूळ नाहींसें केलें। २ ।
कानाचा हो कान। झालें धरूनियां ध्यान। ३ ।
डोळियाचा हो डोळा। करूनी झालें प्रेम सोहळा। ४ ।
तोही वसे नरदेही। जनी दासी वंदी पायीं। ५ ।

२०८. देहभाव पूर्ण जाय। तेव्हां हें धैर्य सुख होय। १ ।
तया निद्रे निजले। भाव जागृती नाहीं आले। २ ।
ऐसी विश्रांति लाधली। आनंद कळा संचरली। ३ ।
तेथें सर्वांग सुखी झालें। लिंगदेह विसरलें। ४ ।
त्या एकी एक होता। दासी जनी नाहीं आतां। ५ ।

२०९. जोड झाली रे शिवासी। भ्रांत फिटली जिवाची। १ ।
आनंदची आनंदाला। आनंद बोधचि बोधला। २ ।
आनंदाची लहरी उठी। ब्रह्मानंद गिळिला पोटीं। ३ ।
एक पण जेथें पाहीं। तेथें विज्ञप्ति उरली नाहीं। ४ ।
ऐसी सद्गुरुची करणी। दासी जनी विठ्ठल चरणी। ५ ।

२१०. बाई मी लिहिणें शिकलें सद्गुरुरायापासीं। धृ०।
ब्रह्मीं झाला जो उल्लेख। तोचि नादाकार देख।
पुढें ओंकाराची रेख। तूर्या म्हणावें तिसी। १ ।
माया महतत्त्वाचें सुभर। तीन पांचाचा प्रकार।
पुढें पंचविसांचा भार। गणती केली छत्तीसीं। २ ।
बारा सोळा एकविस हजार। आणीक सहाशांचा उबार।
माप चाले सोहंकार। ओळखिले बावन्न मात्रेसी। ३ ।
चार खोल्या चार घरीं। चौघे पुरुष चार नारी।
ओळखुनी सर्वांशी अंतरीं। राहिले पांचव्यापासीं। ४ ।

पांच शहाणे पांच मूर्ख । पांच चाळक असती देख।
पांच दरवडेखोर आणिक । ओळखिलें दोघांसी । ५ ।
एक बीजाचा अंकूर । होय वृक्षाशीं विस्तार ।
शाखापत्रें फळ फुलाभार । बीजापोटीं सामावे । ६ ।
कांतीण तंतूशीं काढून । वरी क्रीडा करिती जाण।
शेवटी तंतूशीं गिळून । एकटी राहे आपैसी । ७ ।
वेदशास्त्र आणि पुराणा । याचा अर्थ आणितां मना।
कनकीं नगाच्या भूषणा। अनुभव वाटे जीवासीं । ८ ।
नामदेवाच्या प्रतापांत । शिरीं विठोबाचा हात ।
जनी म्हणे केली मात । पुसा ज्ञानेश्वरासी। ९ ।

२११. नम्रतेविण योग्यता मिरविती। ते केवीं पावती ब्रह्मसुख। १ ।
लटिके नेत्र लावूनि ध्यान पैं करिती । ते केवीं पावती केशवातें। २ ।
एक संत म्हणविती नग्न पैं हिंडती । अंतरींची स्थिती खडबड । ३ ।
झालेपणाचे गुण दिसताती सगुण। वस्तु ते आपण होऊनि ठेली। ४ ।
सागरीं गंगा मिळोनि गेली जैसी । परतोनि तियेसी नाम नाहीं। ५ ।
नामयाची जनी निर्गुणीं बोधिली । ठेवा जो लाधली पांडुरंग । ६ ।

२१२. शब्दाचें ब्रह्म लौकिकी हो दिसे। जैसे ते फांसे मइंदांचे। १ ।
ज्ञानी तो कोण विज्ञानी तो कोण। दोहींचा आपण साक्षभूत। २ ।
स्वयें सुखें धाला आपणातें विसरला । तो योगी राहिला नाहीं येथें। ३ ।
नामयाची जनी सागरीं मिळाली । परतोनि मुळीं केवीं जाय। ४ ।

२१३. अखंडित ध्यानीं । पांडुरंग जपे वाणी। १ ।
पांडुरंग नाम जप । हेंचि माझें महा तप । २ ।
ऐसें आलें प्रत्ययासी । सहज तेणें तत्त्वमसी । ३ ।
पावलिया हो स्वपद । सहज विराला तो शब्द । ४ ।
संदेह अवघाचि फिटला । जनी म्हणे उदयो झाला। ५ ।

२१४. देव खाते देव पीते । देवावरी मी निजतें । १ ।
देव देते देव घेते । देवासवें व्यवहारिते । २ ।
देव येथें देव तेथें । देवाविणें नाहीं रीतें । ३ ।
जनी म्हणे विठाबाई । भरूनि उरलें अंतरबाहीं । ४ ।

२१५. श्रीमूर्ति असे बिंबली । तरी हे देहस्थिति पालटली । १ ।
धन्य माझा इह जन्म । हृदयीं विठोबाचें नाम । २ ।
तृष्णा आणि आशा । पळोन गेल्या दाही दिशा । ३ ।
जनी म्हणे नामा पाहें । द्वारीं विठ्ठल उभा आहे । ४ ।

२१६. जनी दृष्टी पाहे । जिकडे तिकडे हरि आहे । १ ।
मग म्हणे वो देवासी । तुमच्या नामयाची दासी । २ ।
नामयाचा प्रसाद । झाला जनीला आनंद । ३ ।

२१७. धरिला पंढरीचा चोर । गळां बांधोनियां दोर । १ ।
हृदय बंदिखाना केला । आंत विठ्ठल कोंडिला । २ ।
शब्दें केली जडाजुडी । विठ्ठल पायीं घातली बेडी । ३ ।
सोहं शब्दाचा मारा केला । विठ्ठल काकुलती आला । ४ ।
जनी म्हणे बा विठ्ठला । जीवें न सोडीं मी तुला । ५ ।

२१८. झाली पूर्ण कृपा आहे । ऐसा पूर जो कां पाहे । १ ।
ऐसा पूर जो कां पाहे । गुरुपुत्र तोचि होये । २ ।
पूर्णपदीं जो स्थापिला । जनी म्हणे धन्य झाला । ३ ।

२१९. नित्य हातानें वारावें । हृदय अंतरीं प्रेरित जावें । १ ।
ऐसा स्वरूपाचा पूर । आला असे नेत्रांवर । २ ।
स्वरूपाचा पूर आला । पाहातां डोळा झाकुळला । ३ ।
जनी म्हणे ऐसा पूर । पाहें तोचि रघुवीर । ४ ।

२२०. गगन सर्वत्र तत्वता । त्यासी चिखल लांवू जातां । १ ।
तैसा जाण पांडुरंग। भोग भोगुनी निःसंग। २ ।
सिद्ध सनकादिक। गणगंधर्व अनेक । ३ ।
जैसी वांझेची संतती। तैसी संसार उत्पत्ती। ४ ।
तेथें कैंचें धरिसी ध्यान। दासी जनी ब्रह्म पूर्ण। ५ ।

२२१. काळाचिये लेख। नाहीं ब्रह्माविष्णु मुख्य। १ ।
युगा एक लव झडे । तोहि न सरे काळापुढें। २ ।
अविद्येनें नवल केलें। मिथ्या देह सत्य केलें। ३ ।
महीपाळ स्वर्गपाळ । तेही ग्रासले समूळ। ४ ।
वर्म चुकलीं बापुडीं। दासी जनी विठ्ठल जोडी । ५ ।

२२२. रक्तवर्ण त्रिकुट स्नान। श्रीहाट पाहे श्वेतवर्ण। १ ।
शामवर्ण तें गोलाट। नीळबिंदू औट पीट। २ ।
वरि भ्रमर गुंफा पाहे। दशमद्वारीं गुरु आहे। ३ ।
नव द्वारातें भेदुनी। दशमद्वारीं गेली जनी। ४ ।

२२३. शून्यावरी शून्य पाहे। तयावरी शून्य आहे। १ ।
प्रथम शून्य रक्तवर्ण। त्याचें नांव अध:शून्य। २ ।
उर्ध्वशून्य श्वेतवर्ण। मध्य शून्य शामवर्ण। ३ ।
महा शून्य वर्ण नीळ। त्यांत स्वरूप केवळ। ४ ।
अनुहात घंटा श्रवणीं। ऐकुनी विस्मित जाहाली जनी। ५ ।

२२४. ज्योत पहा चमकली। काय सांगूं त्याची बोली। १ ।
प्रवत्ति निवृत्ति दोघीजणी। लीन होती त्याच्या चरणीं। २ ।
परापश्यंती मध्यमा। वैखरेची झाली सीमा। ३ ।
चारी वाचा कुंठित जाहाली। सोहं ज्योत प्रकाशली। ४ ।
ज्योत परब्रह्मीं जाणा। जनी म्हणे निरंजना। ५ ।

२२५. ज्योत परब्रह्मीं होय । खेचरी दर्पणीनें पाहे । १ ।
ईडा पिंगळा सुषुम्ना । तिन्ही पाहे हृदयभुवना । २ ।
हळू हळू रीघ करी । सूक्ष्म हृदय अंतरीं । ३ ।
हृदय कमळावरी जासी । जनी म्हणे मुक्त होसी । ४ ।

२२६. नाहीं आकाश घडणी । पाहा स्वरूपाची खाणी । १ ।
स्वरूप हें अगोचर । गुरु करिती गोचर । २ ।
गोचर करिताती जाणा । दृष्टि दिसे निरंजना । ३ ।
नाहीं हात पाय त्यासी । जनी म्हणे स्वरूपासी । ४ ।

२२७. माझे मनी जें जें होतें । तें तें दिधलें अनंतें । १ ।
देह नेउनी विदेही केलें । शांति देउनी मीपण नेलें । २ ।
मूळ नेलें हें क्रोधाचें । ठाणें केलें विवेकाचें । ३ ।
निज पदीं दिधला ठाव । जनी म्हणे दाता देव । ४ ।

२२८. पहिली माझी ओवी । ओवीन जगत्र ।
गाईन पवित्र । पांडुरंग । १ ।
दुसरी माझी ओवी । दुजा नाहीं कोठें ।
जनीं वनीं भेटे । पांडुरंग । २ ।
तिसरी माझी ओवी । तिजा नाहीं ठाव ।
अवघाचि देव । पांडुरंग । ३ ।
चवथी माझी ओवी । वैरिलें दळण ।
गाईन निदान । पांडुरंग । ४ ।
पाचवी माझी ओवी । माझिया माहेरा ।
राहे निरंतर । पांडुरंग । ५ ।
सहावी माझी ओवी । सहाही शिणले ।
गुरुमूर्ती भेटले । पांडुरंग । ६ ।

सातवी माझी ओवी । आठवे वेळोवेळीं ।
देखिला म्यां डोळा । पांडुरंग ।७।
आठवी माझी ओवी । अठ्ठाविसी युगें ।
उभा चंद्रभागे । पांडुरंग ।८।
नववी माझी ओवी । संपलें दळण ।
चुकवी मरण । पांडुरंग ।९।
दहावी माझी ओवी । दहा अवतारीं ।
जनी संवसारीं । पांडुरंग ।१०।

२२९. सुंदर माझें जातें गे फिरे जे बहुते । ओंव्या गाऊं कौतुकें तूं येरे बा विठ्ठला ।१।
जीवशिव दोनी खुंटे गे प्रपंचाचे नेटें गे । लाबुनी पांची बोटें गे तूं येरे बा विठ्ठला ।२।
सासु आणि सासरा दीर तो तिसरा । ओंव्या गाऊं भ्रतारा तूं येरे बा विठ्ठला ।३।
बारा सोळा गडणी अवघ्या कामिनी । ओंव्या गाऊं बसूनि तूं येरे बा विठ्ठला ।४।
प्रपंच-दळण दळिलें पीठ भरिलें । सासुपुढें ठेविलें तूं येरे बा विठ्ठला ।५।
सत्त्वाचें आधण ठेविलें पुण्य वैरिलें । पाप तें उतूं गेलें तूं येरे बा विठ्ठला ।६।
जनी जातें गाइल कीर्त राहिल । थोडासा लाभ होईल तूं येरे बा विठ्ठल ।७।

संत जनाबाईंचा निश्चय

२३०. दळितां कांडितां । तुज गाईन अनंता ।१।
न विसंबे क्षणभरी । तुझें नाम गा मुरारी ।२।
नित्य हाचि कारभार । मुखीं हरि निरंतर ।३।
मायबाप बंधुबहिणी । तूं बा सखा चक्रपाणि ।४।
लक्ष लागलें चरणासी । म्हणे नामयाची दासी ।५।

२३१. चला पंढरीसी जाऊं । रखुमादेवीवर पाहूं ।१।
हाती टाळी मुखी हरी । नाम गाऊं महाद्वारी ।२।
स्नान करूं भिवरेसी । पुंडलिका पायांपाशीं ।३।

डोळे भरून पाहूं देवा । तेणें विसरू देहभावा । ४ ।
ऐसा निश्चय करूनी । म्हणे नामयाची जनी। ५ ।

२३२. जनी म्हणे नामयासी । चला जाऊं पंढरीसी । १ ।
आला विषयाचा कंटाळा । जाऊं भेटूं त्या गोपाळा । २ ।
आवडीनें जगजेठी । गळां घालुनियां मिठी। ३ ।
आवडीनें गुज कानीं । म्हणे नामयाची जनी । ४ ।

२३३. जात्यावरील गीतासी । दळणमिशें गोविंदासी। १ ।
देह बुद्धीचें वैरण । बरवा दाणा हो निसून । २ ।
नामाचा हो कोळी। गुरुआज्ञेंते मी पाळीं । ३ ।
मज भरंवसा नामयाचा । गजर दासी जनीचा। ४ ।

२३४. तुझा लोभ नाहीं देवा । तुझी करिना मी सेवा। १ ।
नाहीं अंगीं थोरपण । मिथ्या धरिसी गुमान। २ ।
रागा येउनी काय करिशी । तुझें बळ आम्हांपाशीं। ३ ।
नाहीं सामर्थ्य तुज हरी । जनी म्हणे धरिली चोरी । ४ ।

२३५. तुझे चरणीं घालीन मिठी। चाड नाहीं रे वैकुंठीं । १ ।
सर्वभावें गाईन नाम । सखा तूंचि आत्माराम । २ ।
नित्य पाय वंदिन माथा । तेणें नासे भवभय व्यथा। ३ ।
रूप न्याहाळीन दृष्टी । सर्व सुखें सांगेन गोष्टी । ४ ।
दीनानाथा चक्रपाणि । दासी जनी लावी ध्यानीं। ५ ।

२३६. आतां भीत नाहीं देवा। आदि अंत तुझा ठावा । १ ।
झालें नामाचेनि बळकट। तेणें वैकुंठ पायवाट । २ ।
ज्ञान वैराग्य विवेक बळें । तें तंव अम्हांसवें खेळे । ३ ।
दया क्षमा आम्हांपुढें। जनी म्हणे झाले वेडे । ४ ।

२३७. माझे चित्त तुझें पायीं । ठेवीं वेळोवेळां डोयीं । १ ।
मुखीं उच्चार नामाचा । कायामनें जीवें वाचा । २ ।
धरणें तें ऐसें धरूं । जनी म्हणे विठ्ठल स्मरूं । ३ ।

२३८. आम्ही पातकांच्या राशी । आलों तुझ्या पायांपाशीं । १ ।
मना येईल तें तूं करीं । आतां तारीं अथवा मारी । २ ।
जनी म्हणे सृष्टीवरी । एक असमी तूं बा हरी । ३ ।

२३९. मना लागीं हाचि धंदा । रामकृष्ण हरि गोविंदा । १ ।
जिव्हे करूं नित्य नेम । सदा विठोबाचें नाम । २ ।
नामामध्यें नामसार । जप करी निरंतर । ३ ।
म्हणे जनी राम म्हणा । मंत्र सकळ हा जाणा । ४ ।

२४०. स्मरण तें हेंचि करूं । वाचे रामराम स्मरूं । १ ।
आणिक न करूं तें काम । वाचे धरूं हाचि नेम । २ ।
सुकृताचें फळ । जनी म्हणे हें केवळ । ३ ।

२४१. मनामागें मन लावूं । तेथें सर्व सुख पाहूं । १ ।
मग आम्हां काय उणे । दया करी नारायण । २ ।
जनी म्हणे ऐसें मन । करूं देवा हो आधिन । ३ ।

२४२. सत्त्वरजतमें असे हें बांधिलें । शरीर दृढ झालें अहंकारें । १ ।
सांडीं अहंकार धरीं दृढभाव । हृदयीं पंढरीराव धरोनियां । २ ।
नामयाची जनी भक्तीसी भुलली । ते चरणीं राहिली विठोबाचे । ३ ।

२४३. नित्य सारूं हरीकथा । तेथें काळ काय आतां । १ ।
वनवासी कां धाडिलें । कृपाळें बा हो विठ्ठलें । २ ।
आशा मनशा तृषा तिन्ही । ह्या तो ठेविल्या बांधोनि । ३ ।
काम क्रोध विषय झाले । हे तों मोहोनि राहिले । ४ ।
अवलोकुनि कृपा दृष्टि । जनी म्हणे देंई भेटी । ५ ।

२४४. करूं हरींचें कीर्तन । गाऊं निर्मळ ते गुण। १ ।
सदा धरूं संतसंग। मुखीं म्हणूं पांडुरंग। २ ।
करूं जनावरी कृपा । रामनाम म्हणवूं लोकां। ३ ।
जनी म्हणे कीर्ति करूं । नाम बळकट धरूं। ४ ।

२४५. आनंदाचे डोहीं । जो कां समूळ झाला नाहीं । १ ।
कीर्तनें जन्मला । हरीभक्तीनें शिंपिला। २ ।
आळवितसे अंतवरी । वाचा नाम लाहो करीं । ३ ।
समूळ झाला नाहीं। देहें जनी विठ्ठल पायीं। ४ ।

२४६. मी तों समर्थाची दासी । मिठी घालीन पायांसी। १ ।
हाचि माझा दृढभाव। करीन नामाचा उत्सव। २ ।
आम्हां दासीस हें काम। मुखीं विठ्ठल हरिनाम। ३ ।
सर्व सुख पायीं लोळे । जनी संगें विठ्ठल बोले । ४ ।

२४७. नामयाचें ठेवणें जनीस लाधलें। धन सांपडलें विटेवरी । १ ।
धन्य माझा जन्म धन्य माझा वंश। धन्य विष्णुदास स्वामी माझा। २ ।
कामधाम माझे विठोबाचे पाय। दिवसनिशीं पाहे हारपली। ३ ।
माझ्या वडिलांचें दैवत तोहा पंढरीनाथ । तेणें माझा आर्त पुरविला। ४ ।
संसारींचें सुख नेघे माझे चित्तीं । तरीच पुनरावृत्ति चुकविल्या। ५ ।
नामयाचे जनी आनंद पैं झाला । हृदयीं बिंबला पांडुरंग। ६ ।

२४८. धन्य ज्याचे चरणीं गंगा ओघ झाला । मस्तकीं धरिला उमाकांतें। १ ।
धुंडितां ते पाय शिणला तो ब्रह्मा । बोल ठेवी कर्मा आपुलीया । २ ।
शुक सनकादिक फिरती हरिजन। नारदादि गाणें जयासाठीं। ३ ।
ते चरण आम्हांसी गवसले अनायासी। धन्य झाली दासी जनी म्हणे। ४ ।

२४९. डोईचा पदर आला खांद्यावरी । भरल्या बाजारीं जाईन मी । १ ।
हातीं घेईन टाळ खांद्यावरी वीणा। आतां मज मना कोण करी । २ ।
पंढरीच्या पेठे मांडियेले पाल । मनगटावर तेल घाला तुम्ही । ३ ।
जनी म्हणे देवा मी झालें वेसवा । रिघालें केशवा घर तुझें । ४ ।

उपदेश

२५०. भक्तिभावें वळे गा देव। महाराज पंढरीराव । १ ।
पंढरीसी जावें । संतजना भेटावें । २ ।
भक्ति आहे ज्याचें चित्तीं । त्याला पावतो निश्चिती। ३ ।
भाव धरा मनीं । म्हणे नामयाची जनी । ४ ।

२५१. बांधोनियां हात गयाळ मारिती । दंड ते करिती मोक्षासाठीं। १ ।
गेले ते पितर मोक्षालागीं तुझे । आतां देंई माझे दक्षिणेसी । २ ।
बापुडे केंश बोडिती मिशीदाढी । मग दक्षणा हिरडी खातसे हे। ३ ।
फार काय सांगों मेल्याविण मुक्ती। नाहीं ते वांछिती स्वप्न सुख। ४ ।
अनंत जन्म मृत्यु होतां जैसें दुःख । त्याहूनि विशेष आहे तेथें। ५ ।
भांबावले जन धांवे आटाआटी। सांडुनियां कोटि अनंत पद। ६ ।
नलगे गाळावें नलगे तळावें । नलगे मरावें मुक्तीसाठीं। ७ ।
मुक्ति लागे पायां जाऊनियां पाहे । जीव जातां देह जनी नाहीं। ८ ।

२५२. धनियाचें पडपे गेला । जीव जिवें नाही झाला। १ ।
देहीं देह हारपले । गेह गेहातीत झालें। २ ।
झाला आश्रम आश्रमा । जनी म्हणे धरा प्रेमा। ३ ।

२५३. झाली जगाचिये सीमा । वस्तुभाव येर व्योमा। १ ।
पहा हो अधिकारी । नको असोनी भिकारी । २ ।
पट तंतूंचा घडला । घट मृत्तिकेचा केला । ३ ।
पहा श्वानसमची पंडित । जनी म्हणे एकचि मात। ४ ।

२५४. नाद पडे कानीं । मृग पैज घाली प्राणी । १ ।
आवडी अंतरीं । गज मेला पडे गारी । २ ।
चोख पाहे अंग । दिपें नाडला पतंग । ३ ।
गोडी रसगळा । मच्छ अडकला गळा । ४ ।
गंधें अलि नेला । म्हणे जनी तोचि मेला । ५ ।

२५५. भृंगीचिया अंगीं कोणतें हो बळ । शरिरें अनाढळ केली आळी । १ ।
काय तिनें तपमुद्रा धरियेली । म्हणोनियां झाली भृंगी अंगें । २ ।
अरे बा शहाणिया तैसा करीं जप । संतयोगें पाप नाहीं होय । ३ ।
नामयाची जनी पिटिती डांगोरा । संदेह न धरा करा पूजा । ४ ।

२५६. जहाज तारिलें तारिलें । शेवटी उगमासी आलें । १ ।
भाव शिडासी लाविला । नाम फरारा सोडिला । २ ।
कथा भरियेलें केणें । घ्यारे नका दैन्यवाणें । ३ ।
एका मनाचा विसार । आधीं देउनी निर्धार । ४ ।
केणे देतो फुकासाठीं । आर्तभूत व्हावें पोटी । ५ ।
आर्तभूत व्हारे । जनी म्हणे केणें घ्यारे । ६ ।

२५७. हेंचि देवांचे भजन । सदा राहे समाधान । १ ।
येर अवघे संसारिक । इंद्र देव ब्रह्मादिक । २ ।
वरकडाचा पाड किती । जनी देवास बोलती । ३ ।

२५८. चोरा संगतीनें गेला । वाटे जातां नागवला । १ ।
तैसी सांडोनियां भक्ती । धरी विषयाची संगती । २ ।
अग्निसवें खेळे । न जळे तो परी पोळे । ३ ।
विश्वासला चोरा । जनी म्हणे घाला खरा । ४ ।

२५९. जगीं विठ्ठल रुक्मिणी । तुम्ही अखंड स्मरा ध्यानी । १ ।
मग तुज काय उणें । झाले सोयरे त्रिभुवनें । २ ।

साराचें जें सार। भवसिंधु उतरी पार। ३ ।
मन ठेउनी चरणीं। म्हणे नामयाची जनी। ४ ।

२६०. सुखें संसार करावा। माजी विठ्ठल आठवावा। १ ।
असोनियां देहीं। छाया पुरुष जैसा पाहीं। २ ।
जैसा सूर्य घटाकाशीं। तैसी देहीं जनी दासी। ३ ।

२६१. अंगी ल्याला शांती। दया क्षमा सर्वांभूतीं। १ ।
तेथे जाऊन पाहे देवा। ब्रह्मादिक करिती सेवा। २ ।
आवडी असे पैं कीर्तनीं। लवे संतांचे चरणीं। ३ ।
जैसी दया पुत्रावरी। तेंचि पाहे चराचरीं। ४ ।
बहु अपराध केला। म्हणे जनी तो रक्षिला। ५ ।

२६२. मृदु वाहे पाणी। वृज मानी ऐसें लाणी। १ ।
क्षमा ऐसी जिवीं। क्रोधभूत हें पृथ्वी। २ ।
गंधमाता सरी। करुनी आपुली कस्तुरी। ३ ।
गुणदोष मना नाणीं। म्हणे बहिरी होय जनी। ४ ।

२६३. आपणची सारा। पाहावें कीं नारीनरां। १ ।
पटा कारणे हे जनी। पांडुरंग तंतु मनीं। २ ।
भावेंवीण भजले। भिउनियां झांकीं डोळे। ३ ।
म्हणे काय पाहूं येथे। भिन्न नव्हे वस्तु जेथें। ४ ।
भिन्नाभिन्न नाहीं मनीं। म्हणे नामयाची जनी। ५ ।

२६४. संत आले महाद्वारीं। चोर पडले देवावरी। १ ।
नवल जहालें पंढरपुरीं। अखंड बैसे दासी घरीं। २ ।
जगामध्यें कीर्ती जाली। दासी जनी प्रगटली। ३ ।

२६५. संत आले दारवंटा। आपण वाजवतो घंटा। १ ।
यापासी देव नाहीं। ऐसें जाण लवलाही। २ ।

करी दंभाची जो पूजा। नाहीं संताहुनी दुजा। ३ ।
न करी संतासी नमन। देवा नाहीं समाधान। ४ ।
अहंकाराची हे करणी । व्यर्थ जाले म्हणे जनी। ५ ।

२६६. ज्ञानदेव म्हणे नामदेवाप्रती। ऐकावी विनंती एक माझी। १ ।
पृथ्वीचें हें तीर्थ करावें अंतरीं । पहावे महंत साधुसंत। २ ।
जीवन्मुक्त तुज नाहीं कांहीं काज । इच्छा आहे मजसाठी यावें। ३ ।
नामदेव म्हणे पुसावें विठ्ठला । आज्ञा देतां मला मीही येतों। ४ ।
जनी म्हणे ऐसे बोलोनिया नामा। गेले निजधामा राउळासी । ५ ।

२६७. वैष्णवांचा राव सखा ज्ञानदेव। निवृत्तीचा भाव उघड दावी। १ ।
वैराग्यशिरोमणी वैष्णव अग्रणी । ते माय बहिणी मुक्ताबाई। २ ।
राजाई, गोणाई आणि नामदेव। वैष्णवांचा राव म्हणवीतसे। ३ ।
त्यासी त्रिभुवन सोवळें वर्तन । सदाकाळ वाचें वनमाळी अखंडित। ४ ।
धैर्याचे संबळी ज्ञानानें संपुष्टी। पाऊलें गोमटी विठ्ठलाचीं। ५ ।
आवडीच्या तुलसी वाहियेल्या वरी। धूपदीप सारी जाळियेला । ६ ।
सुमन सोऽहं चंदनाचा लेपू। अलक्ष्य तो दीपु उजळीला। ७ ।
तो अतीत स्वार्थभूत भक्त। अखंड विरक्त डोलताती । ८ ।
तंतुतंत जाणा म्हणोनिया । अखंड स्मरणा करिताती बाई । ९ ।
त्या वैष्णवांचे चरणी करा ओवाळणी । म्हणे दासी जनी शरीराची । १० ।

२६८. नरहरी हिरण्यकश्यपास । तोचि श्रीराम रावणास । १ ।
द्वापारीं कृष्ण माग दास । विठ्ठल कलियुगीं भक्तांसी। २ ।
तोचि प्रल्हाद दुजा अंगज । तोचि उद्धव भक्त प्रसिद्ध। ३ ।
तोचि हा नामा भाग्य अगाध। विठ्ठल विहार जयासी। ४ ।
पद्मिनी दासी दे त्या घरी । तेचि मंथरा कैकैचे घरीं । ५ ।
तेचि कुब्जा कंस अनुचरी । प्रस्तुत नामा घरीं जनी नामें। ६ ।

एवं जन्मांतर पुरातन । विठ्ठला सांगे स्वमुखें करून। ७ ।
सत्य ज्ञानेश्वरा, तुझी आण। म्हणोनि जनी वाहतसे। ८ ।

२६९. आक्रोशें ध्यानासीं आणी पुरुषोत्तमा । पृथ्वीयेसी क्षमा उणी आणी। १ ।
अखंडित शुद्ध असावें अंतर। लोणिया कठोर वाटे मनीं। २ ।
बोलें ते वचन बहु हळुवट । सुमना अंगीं दाट जडभार। ३ ।
नाम तें स्मरण अमृत संजिवनी। म्हणे दासी जनी हेंचि करा । ४ ।

२७०. आम्ही आणि संत संत आणि आम्ही । सूर्य आणि रश्मि काय दोन। १ ।
दीप आणि सारंग सारंग आणि दीप । ध्यान आणि जप काय दोन । २ ।
शांति आणि विरक्ति विरक्ति आणि शांती। समाधान तृप्ति काय दोन। ३ ।
रोग आणि व्याधी व्याधी आणि रोग । देह आणि अंग काय दोन । ४ ।
कान आणि श्रोत्र श्रोत्र आणि कान । यश आणि मान काय दोन । ५ ।
देव आणि संत संत आणि देव। म्हणे जनी भाव एक ऐसा । ६ ।

२७१. संत आणि देव मानी जो वेगळे। तेणें येथें आगळे केले दोष । १ ।
माता ते वेगळी कुच ते उरींचे । म्हणोनियां त्याचें मर्दन करी। २ ।
पाप तें वेगळें पुण्य तें आगळें। म्हणोनि गरळें पितो मद। ३ ।
दिवस उगवतां पाहों नये त्यातें। जेणें हो संतांतें द्वेषियेलें। ४ ।
तयाचा विटाळ वाहे रजस्वला। म्हणे जनी चांडाळ बोलावूं नका। ५ ।

२७२. पाणी तेंचि मेघ मेघ तेंचि पाणी । काय या दोन्हीपणीं वेगळीक। १ ।
माती तेचि धूळ धूळ तेचि माती। भेंडा आणि भिंती काय दोन । २ ।
साखरीं गोडी गोडी साखरेसी। थिजलें तुपासी काय दोन्ही । ३ ।
डोळा तें बुबुळ बुबुळ तो डोळा । शांति ज्ञानकळा काय भिन्न। ४ ।
वदन ते ओंठ ओंठ तें वदन। क्षेम आलिंगन काय दोन। ५ ।
जीभ ते पडजीभ पडजीभ ते जीभ। आशा आणि लोभ काय दोन। ६ ।
संत तेचि देव देव तेचि संत । म्हणे जनी मात गोष्टी भिन्न। ७ ।

२७३. प्रपंचीं जो रडे। ब्रह्मवन त्यातें जडे। १ ।
ऐसा अखंडित ब्रह्मीं । विठ्ठला जो कर्माकर्मी। २ ।
पुत्रदेह ध्याया ध्यानीं। कांता धन हे कामिनी। ३ ।
सिंधूसी सांडावा। जनी म्हणे गा सदैवा। ४ ।

२७४. भजन करी महादेव । राम पूजी सदाशिव। १ ।
दोघे देव एक पाहीं । तयां ऐक्य दुजें नाहीं। २ ।
शिवा रामा नाहीं भेद । ऐसे देव तेही सिद्ध । ३ ।
जनी म्हणे आत्मा एक । सर्व घटीं तो व्यापक । ४ ।

२७५. पतंग सुखावला भारी । उडी घाली दीपावरी । १ ।
परि तो देहांतीं मुकला। दोहीं पदार्थी नाडिला । २ ।
विषयांचे संगती । बहु गेले अधोगती। ३ ।
ऐसे विषयानें भुलविले । जनी म्हणे वांयां गेले । ४ ।

२७६. विवेकाची पेंठ । उघडी पंढरीची वाट । १ ।
तेथें नाहीं कांही धोका । उठाउठी भेटे सखा । २ ।
मरोनियां जावें । शरण विठोबासी व्हावें । ३ ।
म्हणे नामयाची जनी। देव करा ऐसा ऋणी। ४ ।

२७७. शरीर हें जायाचें नश्वर आणिकांचें । म्हणाल जरी त्यांचे काय काज। १ ।
आंबरसें चोखिला बीज साले सांडिला । पुढें तेणे उभविला दुजा एकू। २ ।
समूळ साल माया सांडुनियां दिजे। वरि अहं बीज जतन करा । ३ ।
तें बीज भाजोनि करा ओंवाळणी । संतांचे चरणीं समूळ देह । ४ ।
पुढें त्या बीजांची न करावी दुराशा। न धरावी आशा पुढिलांची । ५ ।
आहे नाहीं देह धरीं ऐसा भाव। म्हणे जनी देव सहज होसी । ६ ।

२७८. नाना व्रत तप दान। मुखीं हरी स्मरण। १ ।
येथें असों द्यावा भाव। पुरवी अंतरीचें देव। २ ।
हाचि विश्वास धरुनी। कृपा करील चक्रपाणि। ३ ।
भक्तिभाव ज्याचा पुरा। त्यासी धांवतो सामोरा। ४ ।
लक्ष लावा पायांपाशी। म्हणे नामयाची दासी। ५ ।

२७९. परेचें अंतर जाणल्याची खूण। सदा ब्रह्म जाण नारायण। १ ।
तयापलीकडे शून्याचें देऊळ। पुसूनिया स्थळ दावी आतां। २ ।
तयापलीकडे नाग, कूर्म दोन्ही। ब्रह्म रुद्रमणी भेदूनिया। ३ ।
तयापलीकडे मौनाचें शिखर। मस्तकीं हा थोर मेरूमणी। ४ ।
जनी गेली तेथें फिरली माघारी। सत्य म्हणे हरी मीचि आतां। ५ ।

२८०. परा मावळली वृत्ती चाळवली। विश्रांतीसी आली माय सखी। १ ।
मी तो कांहीं नेणे दारवंट्यालागुनी। पाहतांना जगीं मी हारपले। २ ।
मजला कळेना घातलें अंजन। नेलें कीं निधान ब्रह्मरंध्रीं। ३ ।
अणूहुनी लहान पोकळीचा देठ। तयामाजीं भेटे जीवलग। ४ ।
जनी गेली तेथे उघडली वेळा। कोटी सूर्यकळा जन्मा आली। ५ ।

२८१. चैतन्याचे डोळे। उघडले आजी। १ ।
ब्रह्ममयें पीडले जी। एकरूप। २ ।
हेलावला पर। झाले नामारंभ। ३ ।
जीवें तो पतंग। ज्योती जाली। ४ ।
खुंटली हे मती। ठक पडे मना। ५ ।
नारायण जाणा। उभा राहे। ६ ।
वीराले मी जाला। पडीले मोहना। ७ ।
पांडुरंग झाला। मीचि आतां। ८ ।
जनी अणूहुनी। मौनाचे मस्तकीं। ९ ।
भरे तिहीं लोकी। नारायणा। १० ।

२८२. राजराजेश्वरी अंबा। राजराजेश्वरी ।धृ.।
अहो अहो अंबाबाई। जीव प्राण तुझे पायीं। १ ।
तुझ्या नामाचा महिमा। वर्णूं न शके वेद ब्रह्मा। २ ।
मज घेतले पदरीं। टाकूं नको, माते, दुरी। ३ ।
कृपाळू तू माऊली। चित्त द्यावें बोबड्या बोली। ४ ।
तुझे कृपेचे अंकित। बोलिलें हें मी उचित। ५ ।
जनी म्हणे मापक अंबा। विचरे चराचर हो अंबा। ६ ।

२८३. लोह जालें सोनें। परिसाचेनि संगें।
तैसा पांडुरंग। जाला मज। १ ।
युगानयुग मी। तुझी केली सेवा।
मोकलीसी, देवा। धन्य तुझी। २ ।
केली जीवासाठीं। ठाऊक तुम्हांला।
जाणोनि, विठ्ठला। नेणसी तूं। ३ ।
जनी म्हणे जोडी। जन्मोजन्मीं माझी।
भीड तुझी, देवा। राखियेली। ४ ।

२८४. शूराचें तें शस्त्र कृपणाचें धन। विध्वंसिल्या प्राण हातां नये। १ ।
गजमाथां मोती सर्पाचा तो मान। गेलियाही प्राण हातां नये। २ ।
सिंहाचे तें नख पतिव्रतेचें स्तन। गेलियाही प्राण हातां नये। ३ ।
विराल्यावांचून देह अहंभाव। जनी म्हणे देव हातां नये। ४ ।

२८५. संसारीं निधान लाधलें जनां। सद्गुरुचरणा सेवीं बापा। १ ।
कायावाचामन तयास देऊ। वस्तु मागून घेऊ अगोचर। २ ।
तें गोचर नव्हे जाण गुरुकृपेवीण। एऱ्हवी तें आपणा माजी आहे। ३ ।
असतां सम्यक परि जना चुकामुक। भुलली निष्टंक मंत्रतंत्रें। ४ ।
माळ वेष्टण करीं टपोर घेती शिरीं। नेम अष्टोत्तरीं करिताती। ५ ।

जो माळ करविता वाचेसि वदविता । तया हृदयस्था नेणे कोणी । ६ ।
सोहं आत्मा प्रगट जो दाखवी वाट । सद्गुरु वरिष्ठ तोचि जाणा। ७ ।
तया उत्तीर्णता व्हावया पदार्था । न देखों सर्वथा जनी म्हणे । ८ ।

२८६. कीर्तनासी जातां मार्गी टाकी पाय । अश्वमेघ होय फळ तया। १ ।
ओखद तरी तेथें घडे हिंसा। जन्मवेद भाषा वेदापाशीं । २ ।
गंगा वाराणसी धरोनि पदरीं। चाललीसे नारी दोहींकडे । ३ ।
आमच्या बापाची ऐकावया कीर्ति। जाऊं म्हणोन घेती ऐक्य कथीं। ४ ।
कीर्तनासी जावें कैसें कोणेपरी । असूं द्या अंतरीं गोष्ट हित। ५ ।
वऱ्हाडी धांवे जैसा प्रयोजनीं । तान्हेलें तें पाणी पुसावया । ६ ।
व्याकुळ तें एक चुकलें बाळक । त्या धांवे शोकें हांका मारी। ७ ।
अशी कथे जातां गंगा त्या चरणीं । म्हणे दासी जनी भाक माजी । ८ ।

२८७. कीर्तनाचा रस आवडे नरासी । लागती पायांसी मुक्ति चाऱ्ही। १ ।
वारी पंढरीची निश्चय ग्यां केला। वारकरी झाला पंढरीचा । २ ।
मोक्षाचा जो मोक्ष मुक्तीची जे मुक्ती । जनी म्हणे किती सांगूं फार। ३ ।

भगवान श्रीकृष्ण जन्म, बालक्रीडा व काला

२८८. गौळण सांगे गौळणीला। पुत्र झाला यशोदेला । १ ।
एक धांवे एकीपुढें। वाटीताती सुंठवडे। २ ।
वाण भरोनिया ताटी। यशोदेच्या घरा दाटी। ३ ।
ऐसी गलबल झाली। दासी जनी हेल घाली। ४ ।

२८९. मग म्हणे नंदाजीला । पुत्रमुख पाहूं चला । १ ।
स्नान घालूनि त्यासी । वस्त्रें दिधलीं ब्राह्मणांसी। २ ।
परब्रह्म तें पाहुनी । ब्रह्मीं मिळे दासी जनी । ३ ।

२९०. आलिया ब्राह्मणासी दान । द्रव्य दिधलें अपार जाण । १ ।
गाई म्हसींची खिल्लारें । ब्राह्मणा दिधलीं अपारें । २ ।

कामधेनूची दुभनी । कल्पवृक्षाची दाटणी । ३ ।
ऐसा आनंदसोहळा । दासी जनी पाहे डोळां । ४ ।

२९१. ब्रह्मा वंदी ज्याचे पाय। त्याची यशोदा ते माय। १ ।
साम्राज्याचा जो दानी। मागे यशोदेसी लोणी । २ ।
क्षीरसागर ज्याचे चरणीं। त्याला पायावरतें न्हाणी । ३ ।
देव ब्रह्मांड पालकीं । त्याची टाळू हातें माखी। ४ ।
शुक सनकादिक योगी । जनी म्हणे दळूं लागी। ५ ।

२९२. अहो गोकुळींच्या देवा । आदि अंत तुम्हां ठावा। १ ।
न लगे पुसावें हो कोणा । आदि अंत हो सुजाणा। २ ।
जनी म्हणे हो गोकुळीं। किती खासी उष्टावळी। ३ ।

२९३. असो थोरथोरांची मात । तूंचि मिळालासी गोपाळांत। १ ।
त्यांच्या शिदोऱ्या सोडिसी। ग्रासोग्रासीं उच्छिष्ट खासी । २ ।
न म्हणे सोंवळे ओवळें । प्रत्यक्षचि तें ओवळें । ३ ।
स्वानंदाचे डोहीं हात। धुतले सर्वांही निश्चित । ४ ।
हातीं काठ्या पायीं जोडे। दासी जनी वाट झाडे। ५ ।

२९४. राधा आणि मुरारी। क्रीडा कुंजवनीं करी। १ ।
राधा डुल्लत डुल्लत। आली निजभुवनांत। २ ।
सुमनाचे सेजेवरी। राधा आणि तो मुरारी। ३ ।
आवडीनें विडे देत। दासी जनी उभी तेथ । ४ ।

२९५. अहो यशोदेचा हरी। गोपिकांसी कृपा करी। १ ।
वेणु वाजवितो हरी । सर्व देवांचा साहाकारी। २ ।
धांवे धांवे गाईपाठीं । जनी म्हणे जगजेठी । ३ ।

२९६. स्तन पाजायासी। आली होती ते माउसी। १ ।
तिच्या उरावरी लोळे। विठो माझा क्रीडा खेळे। २ ।
मेल्यें मेल्यें कृष्णानाथा। सोडीं सोडीं रे अनंता। ३ ।
लिंग देह विरविलें। जनी म्हणे या विठ्ठलें। ४ ।

२९७. मांडियेला डाव। कौरवांनी दुष्ट भाव। १ ।
टाकियेला फांसा। पांडव गेले वनवासा। २ ।
वना गेले पांडवबळी। दिनकरें दिधली थाळी। ३ ।
पांडवांची कृष्णाबाई। जनी म्हणे माझी आई। ४ ।

२९८. दुःशासन द्रौपदीसी। घेउनी आला तो सभेसी। १ ।
दुर्योधन आज्ञा करी। नग्न करावी सुंदरी। २ ।
आतां उपाय कृष्णा काय। धांवें माझे कृष्ण माय। ३ ।
निरी ओढितां दुर्जन। झालें आणिक निर्माण। ४ ।
ऐसी असंख्य फेडिलीं। देवीं तितुकीं पुरविलीं। ५ ।
तया संतां राखिलें कैसें। जनी मनीं प्रेमें हांसे। ६ ।

२९९. दुर्योधना मारी। पांडवासी रक्षी हरी। १ ।
पांडवा वनवासीं जाये। तयापाठीं देव आहे। २ ।
उणें न पडे तयांचे। काम पुरवी हो मनाचे। ३ ।
जनी म्हणे विदुराच्या। कण्या भक्षी हो प्रीतीच्या। ४ ।

३००. ऐशापरी पांडवांतें। रक्षियेलें दीनानाथें। १ ।
शंखचक्र आयुधें करीं। छाया पितांबर करी। २ ।
हस्त ठेऊनियां माथा। सुखी असा निर्भय चितां। ३ ।
आज्ञा घेउनी सर्वांची। देव गेले द्वारकेसी। ४ ।
सरला थालिपाक आतां। पुढें सावधान श्रोतां। ५ ।

कथा पुढील गहन । घोषयात्रा निरूपण। ६ ।
येथुनी अध्याय कळस। जनी म्हणे झाला रस। ७ ।

३०१. ऋषि म्हणती धर्मदेवा । आमचा आशिर्वाद घ्यावा। १ ।
पांडवपालक गोविंद । तिहीं लोकीं गाजे ब्रिद। २ ।
भक्तिभावें केला वश्य। हरि सांभाळी तयास। ३ ।
रात्रंदिवस तुम्हांपासीं। दुजा ठाव नाहीं त्यासी। ४ ।
देव द्रौपदीतें सांभाळी । उभा पाठीसी वनमाळी। ५ ।
वनीं सांभाळी पांडवांसी । सुदर्शन त्याजपाशीं। ६ ।
हरिभक्तिं जाहला ऋणी । म्हणे नामयाची जनी । ७ ।

३०२. भक्त जें जें कर्म करिती। तें तूं होसी कृपामूर्ती। १ ।
हें तों नवल नव्हे देवा। भुललासी भक्तिभावा। २ ।
वाग्दोर धरुनी दांतीं। चारी घोडे चहूं हातीं। ३ ।
धूतां लाज नाहीं तुला। दासी जनी म्हणे भला। ४ ।

३०३. पांडवांचे घरीं। रात्रंदिवस मुरारी। १ ।
तैंसा सखा नामयाचा। एके ठायीं जेवायाचा। २ ।
त्याच्या उच्छिष्ठाचा ग्रास । जनी हाते उचली त्यास। ३ ।

३०४. अहो द्रौपदीच्या बंधू । तारक देवा कृपासिंधू। १ ।
पांचाळीसी वस्त्रें देत । पुरवितो जगन्नाथ। २ ।
जनी म्हणे भाग्यवंत । तिच्या भावाचा अंकित। ३ ।

३०५. बाप श्रोतियाचा राजा । कैसी उभारिली ध्वजा। १ ।
एक झाला परिक्षिती । ऐसे पवाडे गर्जिती । २ ।
भागवतीं रससुखें । द्रौपदी वाढी सावकाशें। ३ ।
ज्याची ऐकतां गर्जना । कंप काळाचिया मना। ४ ।
सात दिवस वृष्टि झाली । जनी म्हणे मात केली। ५ ।

३०६. भिल्लणीचीं फळें कैशीं । चाखोनी वाहातसे देवासी । १ ।
भावें तिचीं अंगिकारी । सर्वांहुनी कृपा करी । २ ।
गुज वान्नरांसी पुसावें । राक्षसांतें हो जिंकावें । ३ ।
वान्नर अवघे भुभु:कार । बोलताती रामासमोर । ४ ।
आज्ञा करावी आम्हांसी । रावण आणितों तुम्हापासीं । ५ ।
तुझ्या नामाच्या प्रतापें । हनुमंत गेला जो संतापें । ६ ।
सीताशुद्धि करूनी आला । दासी जनीस आनंद झाला । ७ ।

३०७. मारूनियां त्या रावणा । राज्य दिधलें बिभिषणा । १ ।
सोडवुनी सीता सती । राम अयोध्येस येती । २ ।
ख्याति केली रामायणीं । म्हणे नामयाची जनी । ३ ।

३०८. देव भक्तांचा अंकित । कामें त्याचीं सदा करीत । १ ।
त्याचें पडों नेदी उणे । होय रक्षिता आपण । २ ।
जनी म्हणे भक्तिभाव । देवदास ऐक्य जीव । ३ ।

३०९. काम लागे कृष्णापाठीं । केली स्मशानाची गांठी । १ ।
परम कामें भुलविला । कृष्ण स्मशानासी नेला । २ ।
भुलविला मनीं । रुद्र पाहोनी मोहनी । ३ ।
कन्येचिये पाठीं । ब्रह्मा लागे हतवटी । ४ ।
काम पाराशरालागीं । ज्ञानासी लाविली आगी । ५ ।
काम गेला शुकापाठीं । म्हणे जनी मारी काठी । ६ ।

३१०. योगीं शीण झाला । तुजवांचुनी विठ्ठला । १ ।
योग करितां अष्टांग । तुजविण शुका रोग । २ ।
बैसला कपाटीं । रंभा लागे त्याच्या पाठीं । ३ ।
तै त्वांचि सांभाळिला । जेव्हां तुज शरण आला । ४ ।

सांगोनी पुत्रातें । त्वांचि छळिलें कश्यपातें । ५ ।
अमराच्या राया । म्हणे जनी सुखालया । ६ ।

३११. द्रौपदीकारण । पाठीराखा नारायण । १ ।
गोरा कुंभाराच्यासंगें । चिखल तुडवूं लागे अंगें । २ ।
चोखामेळ्यासाठीं । ढोरें ओढी जगजेठी । ३ ।
जनीसंगें दळूं लागे । सुरवर म्हणती धन्य भाग्यें । ४ ।

३१२. स्कंधी ऋषि तो वाहिला । बळीनें द्वारपाळ केला । १ ।
भक्ता आधीन होसी । त्याच्या वचनीं वर्तसी । २ ।
त्याचे गर्भवास सोसी । कष्टी होता अंबऋषी । ३ ।
सर्व दुःखासी साहिलें । जनी म्हणे बरवें केलें । ४ ।

३१३. भूत झालें ऋषि पोटीं । लावियेलें मृगापाठीं । १ ।
विश्वामित्रा घाला घाली । पोटीं शकुंतला आली । २ ।
भगांकित केला । इंद्र भूतानें झडपिला । ३ ।
तेचि झालें हें भारत । म्हणे जनी केली मात । ४ ।

३१४. ब्राह्मणाचें पोर । मागे दूध रडे फार । १ ।
माता म्हणे बालकासी । दूध मागें देवापासी । २ ।
क्षिराब्धीची वाटी । म्हणे जनी लावी ओंठीं । ३ ।

३१५. दोहीकडे दोही जाया । मध्यें गोरोबाची शय्या । १ ।
गोरा निद्रिस्थ असतां । कपट करिती त्याच्या कांता । २ ।
गोरोबाचे दोन्ही हात । आपुल्या हृदयावरी ठेवित । ३ ।
जागा झाला गोरा भक्त । जनी म्हणे त्या निद्रित । ४ ।

३१६. चोखामेळा संत भला । तेणें देव भुलवीला । १ ।
भक्ति आहे ज्याची मोठी । त्याला पावतो संकटीं । २ ।

चोख्यामेळ्याची करणी। तेणें देव केला ऋणी। ३ ।
लागा विठ्ठल चरणीं। म्हणे नामयाची जनी। ४ ।

३१७. यातिहीन चोखामेळा। त्यासी भक्तांचा कळवळा। १ ।
त्याचा झाला म्हणियारा। राहे घरीं धरी थारा। २ ।
देव बाटविला त्यानें। हांसे जनी गाय गाणें। ३ ।

३१८. चोखामेळा अनामिक। भक्तराज तोचि एक। १ ।
परब्रह्म त्याचे घरीं। न सांगतां काम करी। २ ।
नेमी जनी नीच दासी। रंगीं वेढी नांगर पिशी। ३ ।

३१९. भक्तीसाठी याति नाही। नाही तयासी ते सोई। १ ।
जो कां भक्त यातिहीन। देव करी त्याचा मान। २ ।
त्यासी भक्ताचा आधार। वाट पाहे निरंतर। ३ ।
जनी म्हणे भक्तासाठी। विठो सदा गोण्या लोटी। ४ ।

३२०. पंढरीच्या राया। माझी विनवणी पायां। १ ।
काय वर्णू हरिच्या गोष्टी। अनंत ब्रह्मांडें याचे पोटी। २ ।
सेना न्हावी याचे घरी। अखंड राबे विठ्ठल हरी। ३ ।
राम चिंता ध्यानी मनी। म्हणे नामयाची जनी। ४ ।

राजा हरिश्चंद्र आख्यान

३२१. अपूर्व कोणे एके काळी। देव सभेच्या मंडळी। १ ।
करी त्रैलोक्य भ्रमणा। करी वाहे ब्रह्मवीणा। २ ।
देती सर्वही सन्मान। सिद्ध साधू योगी जन। ३ ।
सांगे अपूर्व काहाणी। म्हणे नामयाची जनी। ४ ।

३२२. नारद सांगे मृत्युलोकी। हरिश्चंद्र पुण्यश्लोकी। १ ।
कैसा सत्वाचा समुद्र। ऐसा नाही नृपवर। २ ।

नारदाची ऐकून गोष्ट । सुखावला तो वसिष्ठ। ३ ।
कोप विश्वामित्राँ आला । कैसा वाढविता शिष्याला । ४ ।
तपतेजें सूर्यराशी । छळीन म्हणे हरिश्चंद्रासी । ५ ।
उदय पश्चिमे दिनकर। सत्व ढळीना नृपवर । ६ ।
वसिष्ठाच्या ऐकुनी बोला । विश्वामित्रा क्रोध आला । ७ ।
जरी उतरेल माझ्या तुकी । देईन आपुल्या तपासी। ८ ।
ऐसा दोघांचा संवाद। होता उठला नारद। ९ ।
इंद्र म्हणे का निर्फळ । शब्दाशब्दी वाढेल कळ ।१०।
ऐसे ऐकतां वचन । जनी म्हणे केले गमन।११।

३२३. इंद्रसभे झाला वाद । करु रायासी सावध। १ ।
येरीकडे ब्रह्मऋषी। कृपे वोळला शिष्यासी । २ ।
नवी व्याली जैसी गाय। पक्षी अंडजी झेपाय। ३ ।
बाप माझा तैशापरी। होय शिष्याचा साहाकारी। ४ ।
येऊनिया मागेल तूर्ते । छळ करील गाधिसुत। ५ ।
बापा सावध अंतरी । सत्व ढाळील नानापरी। ६ ।
धरी श्वापदांच्या झुंडी । तुझ्या देशात भवंडी । ७ ।
मानी शब्दाला आमुच्या। वना न जावें ऋषीच्या । ८ ।
ऐसे बोलोनी रायासी । गेला वसिष्ठ तपासी । ९ ।
तुझ्या सत्वालागी हानी । करु इच्छी म्हणे जनी।१०।

३२४. विश्वामित्रें तत्क्षणी। सिद्ध आश्रमा येऊनी । १ ।
बैसे येऊनी आश्रमासी। करी मातंग यागासी । २ ।
सहस्र अवदान आहुती । होता प्रगटली शक्ति। ३ ।
विश्वामित्रें तयेवेळे । देवी वरदानाचे बळें। ४ ।
व्याघ्र हिंडती राने राने । बंद केले येणे जाणे। ५ ।

कृषा न जाती कृषिक। तीर्थयात्रेसी पांथिक। ६।
धेनु न जाती वनासी। वाट नाही वेव्हारासी। ७।
प्रजा जाऊन राजसभे। हात जोडोनियां उभे। ८।
ऐसी प्रजेची हे वाणी। राजा विचार तो मनीं। ९।
गुरुवचन धरितां चित्ती। माझी होईल अपकिर्ती। १०।
राव निघाला स्वारीसी। म्हणे नामयाची दासी। ११।

३२५. नाना वाजंत्र्याच्या ध्वनी। राजा आरुढला वहनी। १।
राव प्रवेशला वनी। अवघी श्वापदे मारुनी। २।
आश्रमी आणायासी राव। केले ऋषीनें लाघव। ३।
मृग कनकाचा साजरा। आला रायाच्या सामोरा। ४।
गुणी लाविलासे बाण। घेऊ पाहे त्याचा प्राण। ५।
येरु कीलान मारुनी जाय। धरणी न ठेवी तो पाय। ६।
राव लागे तया पाठी। दम न समावे पोटी। ७।
प्रवेशला तये वनी। देखे अपूर्व नयनी। ८।
धेनुव्याघ्र एके स्थानी। चाटी एकमेंका दोन्ही। ९।
निर्वैर श्वापदगण। राव विस्मय करी देखोन। १०।
पुढे जाता सुगंध पाणी। राव स्नानातें करुनी। ११।
भाव पूजिला गिरिजावर। नमन केले जोडुनी कर। १२।
विश्वामित्रे वनी तया। दोघी रुपसा नयनी। १३।
रायापुढे नृत्य करी। टाळ विणा झणत्कारी। १४।
द्रव्य आणविले अपारे। राव देतो आपुल्या करें। १५।
नाही द्रव्यासी कारण। तुझ्या स्वरुपासी लीन। १६।
बोले मुनिवर्य दासी। राजा कोपला मानसी। १७।
आज्ञा केली प्रधानासी। मारा बाहेर घाला यासी। १८।
रक्तवदन आश्रमासी। म्हणे नामयाची दासी। १९।

३२६. ऋषी अंगणी कामिनी । लोळती येऊनी दोघीजणी। १ ।
तुम्हा दिला कोणें त्रास । त्याचा करीन मी ग्रास । २ ।
आम्ही बोलिलों रायासी । घेत नाहीं उचितासी । ३ ।
ऐसें बोलतां वचन । राव कोपला दारुण। ४ ।
केलें प्रधानें ताडण। बाहेर घातलें मारून । ५ ।
त्यांच्या परिसोनी बोला । विश्वामित्र कोपें आला। ६ ।
म्हणे रायासी अधमा । माझी प्रताप महिमा। ७ ।
वसिष्ठाच्या पडिभारें । मातलासी द्रव्यें थोरें । ८ ।
निर्वैर श्वापदांसी । कारे मारिलें तयासी। ९ ।
वधूनियां शेवटीं त्यासी। मारियेल्या तापस दासी। १०।
पुढें रसाळ आहे कथा। निद्रा लागेल नृपनाथा। ११।
स्वप्नीं मागेल दानासी । म्हणे नामयाची दासी। १२।

३२७. विश्वामित्र द्विजचिन्ह। स्वप्नीं प्रगटे आपण । १ ।
देखोनियां द्विजवरातें। नमियेलें जोडुनी हातें । २ ।
राव बोले उदारपणीं । काय इच्छा आहे मनीं । ३ ।
दयावंत धर्ममूर्ती । तुझी तिहीं लोकीं कीर्ती। ४ ।
अंकुश कडिया लेखणी। राया वोपी माझ्या पाणी। ५ ।
उदारपणें देसी जरी । उदक घालीं माझे करीं। ६ ।
कृपा करूनी आम्हांवरी । आलें पाहिजे नगरीं। ७ ।
तेथें संकल्पावांचून। नाहीं होत माझें येण। ८ ।
रायें घेऊन जीवन। ऋषिहस्तकीं घालून। ९ ।
एक नवल देखे दृष्टी। काळपुरुष उभा पाठीं। १०।
लोहदंड घेउनी करी । घालूं पाहे त्याचे शिरीं। ११।
पणें झाला भयाभीत । राव स्वप्नांत बरळत। १२।

राव बैसला उठोन । करी देवाचें स्मरण । १३ ।
तारामती पुसे राया। कांहो बरळलां स्वामिया। १४ ।
राज्यदान सुकृतकोटी । एक काळापुरुष पाठीं । १५ ।
लोहदंड घेऊन करीं। घालूं पाहे माझे शिरीं । १६ ।
येरु म्हणे या जीवनीं । करा स्नानातें जाउनी। १७ ।
अग्निमुखीं द्यावें दान । स्वप्न दोष नासती जाण। १८ ।
म्हणे प्रधान महाराजा। दान करा कांहीं द्विजा । १९ ।
ऐसें बोलतां वचन । आला विश्रामित्र जाण । २० ।
राजा बोले कर जोडून । शयनीं देखियेलें स्वप्न। २१ ।
ह्याच स्वरूपा प्रमाण। ऐसा देखिला ब्राह्मण। २२ ।
सिंहासन समेदिनी। राया दे गा मजलागोनी । २३ ।
आतां मार्गे दक्षणेसी । म्हणे नामयाची दासी । २४ ।

३२८. ऋषि म्हणे रे समर्था । असो स्वप्नींची हे वार्ता। १ ।
इच्छा धरून आलों येथें । औट तुक दे कनकातें। २ ।
कृपा करून द्याल जरी । उदक घालीं माझे करी । ३ ।
दया करा आम्हांवरी । आलें पाहिजे नगरीं। ४ ।
येथें संकल्पावांचून । नाहीं हात माझें येणें। ५ ।
रायें घेउनी जीवन। ऋषी हस्तकीं घालून। ६ ।
विश्वामित्र शिबिकासनीं। राव चालिला घेउनी । ७ ।
मार्गी वाद्यांचा लाघव। अयोध्येसी आला राव । ८ ।
राव प्रवेशला नगरीं। विश्वामित्र बैसला द्वारीं। ९ ।
दंड पडताळुनि हातीं। लक्षियेली तारामती। १० ।
उभी थरथरां कांपत । राया जाणविली मात । ११ ।
राव म्हणे ऋषेश्वर । कोण्या अन्यायानें मार। १२ ।

केला संकल्प आम्हांसी। तूं कां गेलासी सदनासी।१३।
हात बांधोनियां राया। दंडहस्तें मारी तया।१४।
तंव आला रोहिदास। चरणीं ठेवी मस्तकास।१५।
मेरु रक्तांबर नयन। पुसे कवणाचा कवण।१६।
राव म्हणे कुळभूषण। आहे आमुचा नंदन।१७।
राजा पाचारी भांडारी। आणा कनकातें झडकरी।१८।
मज दिलें राज्यदान। तेंचि घेसी तूं परतोन।१९।
छत्र मुद्रा सिंहासन। ऋषि हस्तकीं ओपून।२०।
ई तों आलें राज्यदानें। औट भार कनक देणें।२१।
धनवंत सौदागर। उभे रायाचे समोर।२२।
धन देतों जी अपार। सोडा रायाला सत्वर।२३।
विश्वामित्र म्हणे त्यांसी। काय करावें द्रव्यासी।२४।
क्षितिवरी जितकें धन। तेंहि माझेंचि संपूर्ण।२५।
नाहीं कोणाचा उपाव। जनी म्हणे रक्षील देव।२६।

३२९. राव म्हणे अहो ऋषि। काशीखंड वाराणशी। १।
तेथें जाऊनियां आम्ही। ऋण फेडूं तुमचें स्वामी। २।
एक मासाची अवधी। तुम्ही द्यावी कृपानिधी। ३।
ऋषि म्हणे खरें बोला। नातरी शापीन तिघांला। ४।
रोहिदास म्हणे त्यासी। गहाण राहीन तुम्हांपाशी। ५।
पितृवचनाचें ऋण। त्यांचा उतराई होईन। ६।
ऋण हत्या आणि वैर। नाहीं चुकत मेल्यावर। ७।
ऐसी बाळकाची वाणी। ऐकूनि दचकला मनीं। ८।
ऋषि बोलला नृपासी। नको राहूं आमुचे देशीं। ९।
निकें निकें त्यासी म्हणे। बाहेर आलीं तिघेजणें।१०।
मुनी निघाला त्वरित। झाला लोकांचा आकांत।११।

लोट पूर जाती पळा। नेत्रीं उदक ढळढळां।१२।
कैसा ब्राह्मण पहा हो। नृपचंद्रालागीं राहो।१३।
राजा बाहेर दवडुनी। पाहे आमुचाचि धणी।१४।
नगरलोकांसी फिरवुनी । राव निघाला तेथुनी।१५।
अलंकार देखियेला। मागें विश्वामित्र आला।१६।
माझ्या राज्यांतील संपत्ती । तारामती धरिली हातीं।१७।
घेई भूषण उतरोनी । म्हणे नामयाची जनी।१८।

३३०. विश्वामित्र जाऊनि पुढें। वणवा लाविला चहूंकडे । १ ।
धूम्रें दाटलें अंबर । ज्याळा येती भयंकर। २ ।
विश्वामित्रें काय केलें । राया बाळातें चुकविलें । ३ ।
दोघे न पडती दृष्टि । होवोनियां परम कष्टी। ४ ।
म्हणे अहा कटकटा । काय लिहिलें अदृष्टा। ५ ।
मेले वणव्यांत जळोनी । ऐसें आलें तिचे मनीं । ६ ।
पिटी ललाट करतळें। अंग टाकी धरणी लोळे । ७ ।
म्हणे बाळा रोहिदासा। भेट देईं गा पाडसा। ८ ।
सूर्यवंशीं चुडारत्ना । प्राणपति गा निधाना। ९ ।
राव दृष्टी न पडतां । अग्नि खाईन तत्वतां।१०।
ऐसें विचारलें मनीं । म्हणे नामयाची जनी।११।

३३१. धर्मशिळे आली राणी । ऋषि दचकला मनीं । १ ।
अग्नि विझवोनी अंगें । सतीपुढें आला रागें । २ ।
म्हणे कवणाची कवण । अग्नि खासी कवण्या गुणें। ३ ।
येरी म्हणे पांथिकातें। पति बाळ चुकले मातें। ४ ।
तुम्हीं असतील देखिले । मज सांगा जी वहिले । ५ ।
ऋषि बोले तिजलागून । मेले अग्नींत जळून । ६ ।
तारामती नेउनी तेथें । दाखविलीं दोन्ही प्रेतें। ७ ।

त्वचा अंगींची जळाली। हात पाय गोळा झालीं। ८ ।
देखे नृपाचें तें मढें। पाहें वल्लभा मजकडे। ९ ।
रूसूं नका बोला वेगें। गुजगोष्टी मजसंगें। १०।
रोहिदास कवळी पोटीं। लावी लल्लाट लल्लाटीं। ११।
शोक करी तारामती। अस्त झाला तो गभस्ती। १२।
प्रेत कवळी कां निर्फळ। गेला गेला हंसनीळ । १३।
आतां प्राप्त झाली निशी। व्याघ्र भक्षील तिघांसी। १४।
सति पुढोनियां प्रेत। नेलें ओढोनी परत। १५।
उदर फोडोनी त्वरीत। टाकियेलें काढुनी आर्त। १६।
रागें गुरगुरी तो जाणा। भय दावी क्षणक्षणा। १७।
येरी नेत्र झांकियेले। पंचप्राण आकर्षिले। १८।
तारामती सांडील प्राण। लटिकें प्रतिज्ञा वचन। १९।
पतिपुत्र दोघेजण। आला घेऊनी ब्राह्मण। २०।
नाहीं व्याघ्र ना वणवा। मृगजळाचा हेलावा। २१।
तिघेजणें एक झालीं। दासी जनीं आनंदली। २२।

३३२. पंथ क्रमितां तिघांसी। आडवा आला कपटवेषी। १ ।
होवोनियां वृद्ध विप्र। हातीं काठी भार्याकुमर। २ ।
म्हणे धन्यरे नृपेशा। तुझी कीर्तिघोष ठसा। ३ ।
भेरी गर्जती त्रिभुवनीं। धांवून आलों मी ऐकुनी। ४ ।
आज्ञा करावी जी स्वामी। तुमचे शरणागत आम्ही। ५ ।
करुणा दाखवी रायासी। दीन आम्ही तीर्थवासी। ६ ।
पुढें प्रवास कठीण। पायीं नाहीं पायतण। ७ ।
तिघां वोपोनियां जोडे। जनी म्हणे जाती पुढें। ८ ।

३३३. आज्ञा करूनी सूर्यासी। तापवी द्वादश कळेसी। १ ।
बाप तपाच्या सामर्थ्ये। आज्ञा वंदिली आदित्यें। २ ।

पर्वताच्या लाह्या होती । असा प्रकाशला गभस्ती । ३ ।
रोहिदास म्हणे तात । बहू झालों तृषाक्रांत । ४ ।
भाकितसें हो करूणा। सत्वर मेळवीं जीवना । ५ ।
प्राप्त न होतां जरी तोय। जीव माझा जाऊं पाहे। ६ ।
बाळ कडे घेऊनियां । पैल दिसे तेथें छाया । ७ ।
उदक प्राशन करुनी । पंथ क्रमूं म्हणे जनी । ८ ।

३३४. पुढें जातां कष्टप्रेम । निर्मी मोहाचा आश्रम। १ ।
धर्मपोयेची कुसरी । शोभा रमणीय साजिरी। २ ।
वृक्ष लागले अंबरी। डोलताती नानापरी। ३ ।
फणस कर्दळी गंभेरी । आंबे नारळी खर्जुरी । ४ ।
चिंचा पपया जांभळी। गुंज खिरण्या रायकेळी । ५ ।
सीताफळें कवठें निंब । बोरें परीच्या दाळिंब। ६ ।
जाई मोगरा सेवंती। चांफा बकुल मालती। ७ ।
पारिजातक हे चमेली। झेंडू गुलाबास मखमली। ८ ।
तुळसी मंजुळ शोभती । नानापरी पुष्पजातीं। ९ ।
प्राप्त वसंताचा काळ। मधु कुंजती कोकिळ ।१०।
रंभा ऐशा देवांगना। सर्व शृंगारी भूषणा।११।
वेलवाळा तोयें सारी । उभ्या तिष्टताती द्वारीं ।१२।
सुगंध वनीं शीतळ जळ । ऐसें शोभे रम्यस्थळ ।१३।
ऐसी देखोनी वाटिका । चोज नाहीं नृपनायका ।१४।
म्हणती हे धर्मपोये। जनी म्हणे पुढें जायें ।१५।

३३५. पोई अव्हेरितां राय । मागें ऋषि धांवताहे। १ ।
धन्य धन्य रे नरेंद्रा । हातीं धरी हरिश्चंद्रा । २ ।
उष्ण न ध्यायी कहार। मार्गी श्रम झाला फार। ३ ।
करा आश्रम पुण्यता। आम्हां घडों द्यावों तीर्था । ४ ।

येथें केलिया आराम । व्यर्थ जाती वायां श्रम। ५ ।
क्रमा चार दिवस । पहा पोईचा हा वास। ६ ।
द्यावी आम्हां सर्व जोडी। कृपा कराल ती थोडी। ७ ।
करा आनंदें भोजन । सेवा सिद्ध उद्कपान। ८ ।
म्हणे जावें आश्रमाला । पुढें पंथासी लागला । ९ ।
त्राहें त्राहें रे जगदीशा। सत्व रक्षिसील कैंसा। १० ।
ऐसा छळक हा ऋषि । नेणों पार कैसा नेशी। ११ ।
आमची चिंता तुजला हरी। जनी म्हणे कृपा करी । १२ ।

३३६. ऋषि आश्रमा येउनी । येतां देखे ताराराणी। १ ।
माव करुनि तात्काळ । कैसा निर्मिला नृपाळ । २ ।
येऊनि आश्रमासी पाहे। डोळां देखियेला राय। ३ ।
शुद्ध सुमन सेजे नीरा । घालिताती विंझणवारा । ४ ।
सुगंध चंदन चर्चिती । नानापरींच्या उत्पादेती । ५ ।
रत्नखचिताची झारी । राय घेऊनियां करीं। ६ ।
आनंदे प्राशन। पुढें दिव्यान्न भोजन। ७ ।
ऐसें करितां अवलोकन । राजा पाहे शामवदन। ८ ।
नव्हे तेंचि कैसे झालें । सूर्या अंधत्व आलें । ९ ।
पुष्पभार शेषावरी । कैसा आजि झाला भारी । १० ।
ध्रुव मेरू गजबजिला । तैसी परी झाली रायाला। ११ ।
जोडोनियां करपद्मा। म्हणे बरी केली सीमा । १२ ।
ऐसें होतें जरी मनीं । तरीकां राज्य दिलें दानीं । १३ ।
बुद्धि भविष्यानुसार । मी तों आहे येथें स्थीर। १४ ।
म्हणोनियां पुढे जाय । अव्हेरिलें धर्मपोय । १५ ।
मार्गी देखियेलें राया। जनी म्हणे लागे पायां। १६ ।

३३७. येतां देखोनिया बाळ। ऋषि धांवला तात्काळ। १ ।
कडे घेऊनि तयाला। ऋषि आश्रमासी आला। २ ।
तुझें मायबापीं प्रेम। होय पाहोनी आराम। ३ ।
सुखें करूनी भोजन। सुवासित उदकपान। ४ ।
करूनी क्रमियेलें पंथा। तिहीं सांगितली वार्ता। ५ ।
बाळ येतसे मागून। त्याचा परामर्ष करणें। ६ ।
म्हणोनि सारिलें विंदान। पुढें वाढिलें द्विव्यान्न। ७ ।
रडे मोकलुनी धाय। येथें कल्पांती न राहे। ८ ।
पुढें लागला पंथासी। ऋषि तटस्थ मानसीं। ९ ।
वदनीं बोट घाली वोजा। ऋषि करीतसे चोजा। १० ।
ऐसें सत्वादिकांपुढें। तप खद्योत बापुडें। ११ ।
काय करणें ऐशियांसी। व्यर्थ मुकलों तपासी। १२ ।
मार्गी तिघें एक झालीं। दासी जनी आनंदली। १३ ।

३३८. ऐसें क्रमितां अवधारीं। विश्वेश्वराची नगरी। १ ।
देखियेली वाराणसी। थोर आनंद मानसीं। २ ।
म्हणती घ्यावें शिवदर्शन। तेणें श्रम निवारण। ३ ।
म्हणे कठोरे दक्षणा। बरा होसी चुकावणा। ४ ।
जोका राजा सूर्यवंशीं। छत्र चामरें जयासी। ५ ।
माथा बांधोनिया तृण। घाली विक्रया आपण। ६ ।
राणी म्हणे प्राणेश्वरा। आधीं विक्रा माझा करा। ७ ।
रोहिदास कर जोडुनी। चरणीं मस्तक ठेवुनी। ८ ।
आधीं माझिया द्रव्यासी। तुम्ही द्यावें कौशिकासी। ९ ।
ऐसें दोघांचे उत्तर। नवल करी ऋषिश्वर। १० ।
काय करा याच्या बोला। म्हणे वजनीं सोनें घाला। ११ ।

अग्निहोत्री तो ब्राह्मण। उभा रायापें येऊन ।१२।
देई तारामती तुक। एक भार हा कनक ।१३।
रोहिदास म्हणे ताता। माता सनेह माझ्या चित्ता।१४।
राव बोलिला वचन । थीघ्र यावें बा भेटोन।१५।
उभी राहोनी वेल्हाळा। पोटीं बाळाचा उमाळा ।१६।
अश्रु ढाळिती लोचन । हा हा शब्दें करी रूदन ।१७।
बोले कौशिक ये माते । स्नेह सोड चाल पंथें ।१८।
करुनियां ताडातोडीं । पाहे कवतुक आवडी ।१९।
माता म्हणे बाळकासी । ममता असूं दे मजपाशीं।२०।
रोहिदास ताराराणी । तेही घेतली ब्राह्मणीं ।२१।
मोल देऊनियां दुणें। राव घेतला डोंबानें।२२।
घेऊनियां घरा आला । येऊन सांगतो भार्येला।२३।
सेवक आणिला तुम्हांसी । सेवा घ्यावी आवडे तैसी।२४।
घागर घेऊनियां हातीं । पाणी आणी शीघ्र गति।२५।
कुंभ घेऊनि चालला । खडा हाणोनि फोडिला ।२६।
रिक्तपाणी येतां त्यासी। अवघे घुमसिती रायासी ।२७।
हा तो पहिलाच शकून । पुढें येणें काय करणें ।२८।
म्हणती हा तो नव्हे भला। यासी ठेवा स्मशानाला ।२९।
राव रक्षी स्मशानासी । म्हणे नामयाची दासी ।३०।

३३९. अनामिक त्यासी पुसे । तुमचें भोजनाचें कैसें । १ ।
कर संपुष्ट जोडुनी । राव विनवी मधुर वचनीं । २ ।
जेणें निघे तुमचें काम । राखा माझाही स्वधर्म। ३ ।
नृपा दिलें कोरें अन्न। सुखें करावें भोजन। ४ ।
धान्य घेऊनियां करीं। राव आला गंगातीरीं। ५ ।
स्नान संध्या नेम सारी । राजा स्वयंपाक करी। ६ ।

गाय अग्नीचा पैं ग्रास । ठाव वाढिला धर्मास। ७ ।
ग्रास घालावा वदनीं । आला विश्वामित्र मुनी। ८ ।
बैसावें जों भोजनासी। अकस्मात पावे ऋषी । ९ ।
एक भाग भक्षियेला। दुजा राजाचा उचलिला ।१०।
तृप्त होवोनि ऋषेश्वर। उठे देउनी ढेंकर ।११।
पदर कसुनी कटासी। सदा सादर सेवेसी ।१२।
निराहार शक्तिहीन। दिसे जैसा रंक दीन।१३।
ऐसा छळी प्रतिदिनी। म्हणे नामयाची जनी ।१४।

३४०. येरीकडे ताराराणी। द्विजा घरीं वाहे पाणी। १ ।
छिद्र पाडोनी रांजणा । पाणी त्यामध्यें थारेना। २ ।
नानापरीचें गांजणें । देती गाळी हो प्रदानें। ३ ।
पाणी वाहणें कीं खेळा। होऊं आली सांजवेळा। ४ ।
काळ कौशिक ब्राह्मणें । नित्य अग्निहोत्र करणें। ५ ।
रोहिदासा आज्ञा करी। समिधा आणाव्या झडकरी । ६ ।
संगें घेऊनियां गडी। वना चालीला तांतडी । ७ ।
धरुनियां सर्पवेष । रोहिदासा केला दंश। ८ ।
येउनी सांगती मातेस । सर्पे खादलें पुत्रास। ९ ।
गेला चंद्र उतरोनी। दिसे जैसी म्लान वदनी ।१०।
करुणा आली ब्राह्मणासी। जाय सांभाळी पुत्रासी ।११।
रडे मोकलोनी धाय । म्हणे आतां मी करूं काय।१२।
काय करुं आतां कैसे। कोठें गेलें हो पाडस।१३।
प्राण राहिला संकटीं। करा पाडसाची भेटी।१४।
निबिड अंधार काळोख। दीर्घस्वरें मारी हांका ।१५।
ठेंचा पायीं अडखळत। पुढें पायासी लागत ।१६।
बाळ कवळोनी हाते। जनी म्हणे शंख करीत।१७।

३४१. वेष धरोनी ब्राह्मण। तिसी करी संभाषण। १ ।
खेद न करीं मानसीं। काय करणें होणारासी। २ ।
वेगीं संस्कारी याला। दिवसा मागतीं जाकामाला। ३ ।
घेऊनियां प्रेतासी। वेगीं चेतवी अग्नीसी। ४ ।
ज्वाळा अवलोकितां नयनीं। राव आला तत्क्षणीं। ५ ।
म्हणे कोण गे तूं येथें। येरी म्हणे तुमचा सुत। ६ ।
कैचा सुत कैसा काय। आमचा हक्क कोठें आहे। ७ ।
करुणा ग्लानी करी त्याची। म्हणे गोष्ट हे तों कैंची। ८ ।
बरेपणें जाई आतां। दंड बैसतील माथां। ९ ।
घेईं प्रेत ओसंगळी। वेगें प्रवेशे देउळीं। १० ।
आडवें प्रेत झोपीं जाय। ऋषि धांवे लवलाहे। ११ ।
उदर चिरोनियां नखीं। मांस कळलें घाली मुखीं। १२ ।
येऊनियां नगरनारी। जनी म्हणे शंख करी। १३ ।

३४२. धांवा धांवा नगरवासी। लास भक्षिते लेंकुरासी। १ ।
अवघे होऊनियां गोळा। कोणी न जाती देऊळा। २ ।
जाळ करोनी पाहती। शेण धुळी धोंडे माती। ३ ।
मारोनी बाहेर घातली। केली डोंबाचे हवालीं। ४ ।
हिच्या करा शिरच्छेदाला। तंव तो आज्ञापी रायाला। ५ ।
रायें घेऊनियां तिला। आणियेलें ठिकाणाला। ६ ।
म्हणे करीं हो स्मरण। तुझें कुळदैवत कोण। ७ ।
स्वर्ग पुसोनियां धारा। घाव घाली जो शिरा। ८ ।
ऋषि धांवला सत्वरी। वरच्यावरी कर धरी। ९ ।
म्हणे माग मी प्रसन्न। येरी बोले हास्यवदन। १० ।
रोहिदासा ऐसा पुत्र। हरिश्चंद्र राजा भ्रतार। ११ ।

याचक विश्वामित्र ऐसा । जन्मोजन्मीं दे जगदीशा । १२ ।
बापा भली केली सीमा । तप वोपितों मी तुम्हां । १३ ।
गगनीं विमानें दाटती । सुमनभार वरूषती । १४ ।
वेगीं उतरली विमाने । नामयाची जनी म्हणे । १५ ।

३४३. दूत विनविती कर जोडुनी । म्हणती आरूढावें विमानीं । १ ।
ऋषि म्हणे न घडे ऐसें । ह्याची तृप्ती नाहीं आस । २ ।
पटावरोनी काढिला । पटीं बैसवीन ह्याला । ३ ।
थोर वाजत गाजत । विप्र मंत्रघोष करीत । ४ ।
विजयी झाला हरिश्चंद्र । आडवा पावला परिवार । ५ ।
लक्षानुलक्ष आरत्या करिती । नगरनारी वोवाळिती । ६ ।
ऋषि अभिषेकिती रायाला । थोर मनीं आनंदला । ७ ।
राया प्राप्ती जाला पट । गुढी उभवी वसिष्ठ । ८ ।
येथवरी हरिश्चंद्र आख्यान । नामयाची जनी म्हणे । ९ ।

थालीपाक

३४४. थालीपाक ऐकतां । हरि वारी जन्मव्यथा । १ ।
दुर्योधनाच्या घरासी । आला दुर्वास हो ऋषी । २ ।
सेवें बहुत तोषविला । वर मागू तूं इच्छिला । ३ ।
शिष्यासह रानीं जावें । इच्छाभोजन मागावे । ४ ।
अंतरे शाप द्यावा । आता जातो वर द्यावा । ५ ।
हर हर शब्द थोर केला । झाला वनांत गलबला । ६ ।
नवल सर्वांसी वाटलें । जनी म्हणे ऋषि आले । ७ ।

३४५. मध्यरात्रीं ऋषिसहित । आला दुर्वास वनांत । १ ।
पंडुसुत जागे झाले । ऋषि समस्त वंदिले । २ ।
धर्म भीमाकडे पाहे । सत्वहानि होत आहे । ३ ।

द्रौपदीनें धांवा केला। निजला देव जागा झाला। ४ ।
ऋषि तृप्त केले वनीं । म्हणे नामयाची जनीं। ५ ।

३४६. करचरण प्रक्षाळुनी । उभी ठेली वृंदावनीं। १ ।
जोडोनियां करकमळ । म्हणे धांव रे गोपाळ । २ ।
कृष्णा पाहतोसी काय । सत्वहानि होत आहे । ३ ।
ऋषि स्नानासी कोपिष्ट । गेले सांगोनियां स्पष्ट। ४ ।
दिवसा कर्माचा उगाणा । सर्व सारोनियां जाणा । ५ ।
आतां येतों शीघ्र गती । अन्नें वाढा पात्रावरुतीं। ६ ।
अन्न न देखतां डोळां । भस्म करीन सकळां । ७ ।
गेला घालोनि संकटीं । लाज राखें जगजेठी । ८ ।
कोणी नाही रे निर्वाणीं। म्हणे नामयाची जनी। ९ ।

३४७. ताट विस्तारी रुक्मिणी । देव बैसले भोजनी । १ ।
इतुक्यामध्यें अकस्मात् । ध्वनि उमटली कानांत। २ ।
धांवा ऐकतां श्रवणीं । ताट लोटी चक्रपाणि। ३ ।
उठिला खडबडोनि कैसा। पावे बहिणीचिया क्लेशा। ४ ।
उभी वृंदावनीं बाळा । पुढें देखिला सांवळा। ५ ।
मुगुट कुंडलें मेखळा। वैजयंति वनमाळा। ६ ।
शंख चक्र आयुधें करी। दिसे घवघवीत हरी। ७ ।
झळके पीतांबर कासे । नयनीं कोंदला प्रकाशे । ८ ।
पाहतां आनंदली मनीं । म्हणे नामयाची जनी । ९ ।

३४८. रत्नाचे मंचकीं पहुडे चक्रपाणि । चोळीत रूक्मिणी चरणांबुज। १ ।
कानीं पडियले द्रौपदीचे बोल। उठे धननीळ तांतडीनें । २ ।
म्हणे रुक्मिणी ऐक एक गोष्ट । पडिलें संकटी तान्हें माझें। ३ ।
टाकिला गरुड अनवाणी पाय । जनी म्हणे माय धांविन्नली। ४ ।

३४९. वंदोनी श्रीकृष्ण चरण। हरूषें घाली लोटांगण। १ ।
म्हणे तूंचि माझ्या मना। स्वस्थ करीं गा नारायणा। २ ।
आश्रमासी येतां ऋषी। तोंवरी आयुष्य प्राणासी। ३ ।
ऐकतांचि हांसे देव। न दिसे प्राप्तीचा उपाव। ४ ।
अवकाळीं कैचें अन्न। विचारितां दिसे विघ्न। ५ ।
त्यांचें असो बळ तैसें। कांहीं वोपावें आम्हांस। ६ ।
स्वस्थ नव्हे माझें मन। क्षुधा लागली दारूण। ७ ।
ताटीं विस्तारिला मेवा। तुझा ऐकोनियां धांवा। ८ ।
न जेवितां आलों येथें। बहु झालों क्षुधाक्रांत। ९ ।
सत्वर मेळवीं भोजनीं। म्हणे नामयाची जनी। १० ।

३५०. हांसें आलें द्रौपदीसी। बापा वचन परियेसी। १ ।
सर्व अरिष्ट भंजना। तुजलागीं बाहों कोणा। २ ।
एक भाव तुझे पायीं। यावेगळें कांही नाहीं। ३ ।
थाळी माजी पाहतां अन्न। होय क्षुधेचें हरण। ४ ।
थाळी दाखवी देवासी। कैचा विश्वास तुजसी। ५ ।
धांडोळितां कष्टें बहुतें। किंचित शाखापत्र तेथें। ६ ।
निर्मी कैवल्याचा दानी। म्हणे नामयाची जनी। ७ ।

३५१. कर पसरिला भगवंते। घाली द्रौपदी देंठाते। १ ।
म्हणे पावो विश्वंभर। बोले द्रौपदी सुंदर। २ ।
देतां तृप्तीचा ढेकर। धालें त्रैलोक्य अपार। ३ ।
दावी कौतुक श्रीपती। पर्वत अन्नाचे पाहाती। ४ ।
उष्ण घवघवीत कैसी। वाफा उठती आकाशीं। ५ ।
नानापरिचीं दिव्यान्नें। डोळां दाविली नारायणें। ६ ।
चोज सर्वांचिया मनीं। म्हणे नामयाची जनी। ७ ।

३५२. येरीकडे गंगातीरीं। कवतुक दाखवी श्रीहरी। १ ।
धर्मासहित साहीजण। ऋषिलागी देती अन्न। २ ।
रत्नखचित मंडपा आंत। पंगती बैसल्या आनंदभूत। ३ ।
नानापरिचें दिव्य अन्न। वाढी द्रौपदी आपण। ४ ।
मिठी पडली वदनी । म्हणे नामयाची जनी। ५ ।

३५३. म्हणती माथां असतें तोंड। अन्नें भक्षितो उदंड। १ ।
कैंचीं पोटें आमुचीं लहान । गोड धर्माघरचें अन्न। २ ।
उदरें सागराच्या ऐसीं । करूनी यावें धर्मापाशीं । ३ ।
तृप्ति द्रौपदीच्या हातें । नित्य भक्षाया अन्नातें । ४ ।
वदन करवेना तळी। वरूती चंद्राची मंडळी। ५ ।
तंद्री लागलीसे नेत्रा । कोण सांभाळितें धोत्रा। ६ ।
तरी आवडी भोजनीं। म्हणे नामयाची जनी। ७ ।

३५४. ऐशा धाल्या ऋषिपंक्ती। ढेकर आनंदाचे देती । १ ।
तृप्ति बाणली सर्वांसी। तरी आवड अन्नापाशीं । २ ।
उठले हात प्रक्षाळुनी। विडे घेतले सर्वांनीं । ३ ।
न बैसवे सुखासनीं। अवघे प्रवर्तले शयनीं। ४ ।
ते देखोनि निद्रिस्थ। साही जणें झालीं तैसीं । ५ ।
माया निर्मियेली जैसी। आतां गुप्त झालीं तैसीं । ६ ।
कोणा न कळे याची करणी। म्हणे नामयाची जनी। ७ ।

३५५. म्हणे पाचारा भूदेवा। धर्म म्हणे जावें भीमा। १ ।
गंगातिरासी येऊन। नमियेले ऋषिजन। २ ।
त्वरा करा ऋषिजन। पात्रीं विस्तारलें अन्न। ३ ।
म्हणती बापा ऐसें नव्हे। पोट आहे किंवा काय। ४ ।
आतां स्वस्थ प्रसादें । तृप्त झालीं ऋषिवृंदें । ५ ।
कैंचा नष्ट दुर्योधन। आम्हां धाडिलें दुर्जनें। ६ ।

कष्टी करितां अंबऋषी। चक्र लागलें पाठीसी। ७।
तेचि गोष्टी झाली आतां। शीघ्र पळावें तत्वता। ८।
माझा आशीर्वाद धर्मा। नित्य कल्याणची तुम्हां। ९।
ऋषि निघाले तेथुनी। म्हणे नामयाची जनी। १०।

३५६. ऐसा योग घडे ज्यातें। धन्य माता आणि तात। १।
अखंड वासना। ब्रह्मार्पण देवार्चना। २।
ब्रह्मभावें हो देवा। ऐसा पूजी जो भूदेवा। ३।
नम्रता चरणीं। म्हणे जनी सरली मनीं। ४।

पाळणा

३५७. जो जो जो जो रे गोरक्षा। जगदोद्धारा जगदीशा। १।
शुद्ध सुमनांची सेज। भक्तिभावें आंत नीज। २।
माता उन्मनी केवळ। निजीं निजले गोपाळ। ३।
मागें घालुनी आनंदा। सुखें निजे बा गोविंदा। ४।
अद्वय नाम गीतीं गातां। दासी जनी कैंची आतां। ५।

अभंग

३५८. पुण्यवंत पाताळ लोकीं नेला। दरिद्री तो भाग्यवंत केला।
चोरट्याचा बहुमान वाढविला। किर्तिवानाचा अपमान केला। १।
धुंद झाला तुझा दरबार। धृ०।
वैरियासीं दिधली मोक्षसिद्धि। कपटिया दिधली महानिधी।
सेवकाच्या ढुंगा न मिळे चिंधी। चाळकासी त्रैलोक्य भावें वंदी। २।
पतिव्रता ती वृथा गुंतविली। वेश्या गणिका ती सत्यलोका नेली।
कळी स्वकुळा लावियेली। यादववृंदा ही गोष्ट बरी नाही केली। ३।
सत्ववानाचा बहु केला छळ। कीर्तिवानाचें मारियेलें बाळ।
सखा म्हणविसी त्याचें नासी बळ। जनी म्हणे मी जाणें तुझे खेळ। ४।

३५९. माझें अचडें बचडें छकुडें गे राधे रूपडें।
पांघरुं घालीती कुंचडें। धृ०।

हरि माझा गे सांवळा। पायीं पैंजण वाजे खुळखुळा।
यानें भुलविल्या गोपिबाळा। १।
हरि माझा गे नेणता। करी त्रिभुवनाचा धोंगता।
जो कां नांदे त्रिभुवनीं। २।
ऐसें देवाजीचे गडी। पेंद्या सुदाम्याची जोडी।
बळिभद्र त्याचा गडी। ३।
जनी म्हणे चक्रपाणि। खेळ खेळतो वृंदावनीं।
लुब्ध झाल्या त्या गौळणी। ४।

३६०. विठोबा मला मूळ धाडा। धांवत येईन दुडदुडां।
चरणीं लोळेन गडबडा। माझा जीव झाला वेडा। १।
कर ठेवूनि कटावरी। उभा राहिला विटेवरी।
मुकुट घातला शिरी। कलगी खोविली वरी। २।
पितांबर नेसूनियां पिंवळा। गळां तुळसीच्या माळा।
किं रूप सुंदर सांवळा। तेज झळके झळाळा। ३।
नामदेवाचें कौतुक। मला सांपडलें माणीक।
विठोबा पाहुनी तुझें मुख। हारपली माझी तहान भूक। ४।
विठोबा तुझी संगत बरी। जैसा चंदन मैलागिरी।
संत चालले पंढरी। निशाण पताक जरतारी। ५।
जसी मोहोळासी लुब्ध मासी। तसी तूं सखी माझी होसी।
सुख दुःख सांगेन तुजपासी। माझा जीव होईल खुषी। ६।
काळी मध्यान रात्र झाली। फेरी विठ्ठलाची आली।
जनी म्हणे चूक पडली। भेट नाही विठ्ठलाची झाली। ७।

३६१. नवल वर्तलें नवल वर्तलें नवल गुरूचे पायीं।
कापुर जळूनि गेला तेथें काजळीं उरली नाहीं। १।

साखर पुरूनी ऊंस काढिला कान झाला डोळा।
निबर बायको भ्रतार तान्हा सासरा तो भोळा । २ ।
नवल वर्तलें नवल वर्तलें नवल चोजवेना।
डोहामाजी मासोळीनें वांचविलें जीवना । ३ ।
नवल वर्तलें नवल वर्तलें अनाम चक्रपाणि।
गोकुळ नेलें चोरूनी तेथें कैंची दासी जनी। ४ ।

३६२. खंडेराया तुज करिते नवसू। मरूं देरे सासू खंडेराया। १ ।
सासू मेल्यावरी तुटेल आसरा। मरूं दे सासरा खंडेराया। २ ।
सासरा मेलिया होईल आनंद। मरूं दे नणंद खंडेराया। ३ ।
नणंद मरतां होईन मोकळी। गळां घालीन झोळी भंडाराची। ४ ।
जनी म्हणे खंडो अवघे मरूं दे। एकटी राहूं दे पायापाशीं। ५ ।

दशावतारवर्णन

३६३. ऐसा हा देवानें थोर पवाडा केला। पूर्व अवतारीं झाला हयग्रीव। १ ।
मग अंबऋषिसाठीं पडियेला संकटीं। मच्छ झाला पोटीं समुद्राच्या। २ ।
होउनी कच्छप पर्वत धरिला। वराहें मारिला दैत्य भार। ३ ।
तयाचा सहोदर मृत्यु नाहीं ऐसा वर। तेव्हां अवतार नारसिंह झाला। ४ ।
अर्धनारी नटेश्वर दुसरा तो वामन। भार्गव तो निधान दाशरथी। ५ ।
होऊनियां कृष्ण कंस वधियेला। आतां बुद्ध झाला सखा माझा। ६ ।
लीला अवतारीं हरि करी खेळ नाना। म्हणे जनी जाणा तैं मी होत्यें। ७ ।

३६४. बघायला गेले क्रियमाण शिडी। घालूनियां उडी तेथें आले। १ ।
पुरवीं या नवसा म्हणवी गा देवा। टोंचियेले जीवा गळ देहीं। २ ।
आठ चारी फेरे फिरविती त्यासी। पाहती नवसासी पुरले नाहीं। ३ ।
दुःख सुख तेथें पाहुनी प्रमाण। करिती समान क्रीयमाण। ४ ।
दुरूनी पाहती दावी जनी दासी। म्हणे नामयासी पहावें स्वामी। ५ ।

३६५. शेष बाणातें पुसत । कोणे काजा आला येथे। १ ।
बाण करी हाहाकार। मुखें पडलीया धूर। २ ।
वृक्ष पाडी हो मक्षिका। तैसें येथें झालें देखा। ३ ।
काय शिखंडीचे बाण । करिती भीष्माचें पतन। ४ ।
तेथें मागितलें पाणी। म्हणे नामयाची जनी। ५ ।

३६६. अहो मांडियला खेळ। बुद्धि रंग बुद्धिबळ । १ ।
कैंचा शह आला । प्याद्या खालीं फरजी मेला। २ ।
शहबाजु झाली। जनी म्हणे मात केली। ३ ।

भक्तिस्वरूप

३६७. भक्ति ते कठीण इंगळाची खाई । रिघणें त्या डोहीं कठीण असे। १ ।
भक्ति तें कठीण विषग्रास घेणें । उदास पैं होणें जीवें भावें। २ ।
भक्ति ते कठीण भक्ति ते कठीण। सोसी जो तो बाण वार घडे जया। ३ ।
भक्ति ते कठीण विचारुनि पाहे जनी । भक्ति योगें संतसमागमीं सर्व सिद्धी । ४ ।

३६८. कौसल्या नवस। करिताहे माता ।
राम, आतां माझ्या । पोटा यावें । १ ।
नवस पुरवी। शेषशायी देवा।
वैकुंठीचा द्यावा । पुत्र मज । २ ।
रामचंद्र ऐसा । पुत्र ज्याल्यावरी।
चढे नभीं गिरी । वैकुंठाची । ३ ।
पुरवी मनोरथ । येऊनी देऊळा।
राहीन मी गळा । आण तुझी । ४ ।
जनी म्हणे आतां । निवतील डोळे।
वैकुंठीचा खेळे । राम माझा । ५ ।

३६९. अहो, यशोदेचे घरीं । लीला दाखवी मुरारी । १ ।
चरणीं नूपुर फणसी वाळे । यशोदाचे घरीं खेळे । २ ।
सरी वाकी मोहनमाळा । देव देखीला हो डोळां । ३ ।
वाकडा कोडा जडित तोडे । कैसें येउनिया रडे । ४ ।
हातीं घेउनिया नवनीत । तो हा यशोदेचा सुत । ५ ।
दृष्ट लागेल गोविंदाला । जनी म्हणे माझ्या बाळा । ६ ।

३७०. कोठें गेला होता । उशीर कां जाला ।
आतां तरी आला । वेळ जाली । १ ।
कोमेजलें कां मुख । काय चिंता मनीं ।
सांगा, चक्रपाणी । मजा आतां । २ ।
कस्तूरीचा टिळा । काशानें पुसला ।
चंदन कां गेलें । होती उटी । ३ ।
वजयंती माळ । कशानें तुटली ।
पदक कां भिजलें । घाम आला । ४ ।
जनीसाठीं । घातियेली उडी ।
येतांना तांतडी । श्रम झाला । ५ ।

३७१. ऐक, देवराया, किती विनवूं मी । करुणेचा देवो उडी घाली । १ ।
भिल्लिणीची बोरें उच्चिष्ट भक्षिली । कृपदृष्टी केली तीजवरी । २ ।
ऐकोनिया तूं, बा, घातियेली उडी । गजेन्द्र तांतडी सोडविली । ३ ।
रुक्मांगद राजा करी एकादशी । नगरी वैकुंठासी नेली देवें । ४ ।
जनी तुज काय केला, रे, अन्याय । पांडुरंगा पाय दावी मातें । ५ ।

३७२. धन्य वंश जयाचा । वारकरी पंढरीचा । १ ।
जन्मोजन्मीचा अंकिला । त्यानी देव ऋणी केला । २ ।
होय पितर उल्हास । यमपुरी नाही त्यास । ३ ।
धन्य तयाची जन्ननी । म्हणे नामयाची जनी । ४ ।

३७३. थोराच्या संगती । लाभ झाला पंगती। १ ।
परिस मणी संग । हा ढवळ्याचा पांग। २ ।
कस्तुरी संगती। तिच्या मोला विके माती। ३ ।
जनी म्हणे संता संग । लाभ झाला पांडुरंग। ४ ।

संत नामदेव महाराज यांच्या कुटुंबातील संतमंडळाचे अभंग

संत नारायणांचे अभंग

करुणा

३७४. देवा माझें मीपण ठेवी आपुले चरणी।
घाली माझे मनी रुप तुझें । १ ।
मग मी लोकाचारी असेन वर्तता । राहीन चिंतिता चरण तुझे । २ ।
चंदनाची वृत्ति वेधले तरुवर। सबाह्य अभ्यंतर काय झाले। ३ ।
सरिता सिंधुसी मिळोनि हरपली । सागरची झाली एकसरें। ४ ।
लवण जळाचे प्रवृत्ति जसे । ऐक्यभावें न दिसे वेगळे काहीं । ५ ।
नारा म्हणे शरण आलो केशीराजा । ऐसा भाव माझा करी गां वेगी। ६ ।

३७५. तुज मी अनन्य शरण । सर्व पांडुरंगा जाण। १ ।
माता बाळा कोपे रागें । द्यावे आहाराते मागे । २ ।
जाय कडीयेसी नेघे । परी तिच्या अंगसंगे। ३ ।
झणे खेटी परतें लोटी। परी सदा पायी घाली मिठी। ४ ।
नारा म्हणे नामयाचा । बापा सांभाळावी वाचा। ५ ।

३७६. तुज भांडवल मोक्ष एक गांठी । तो केला पावन तुझ्या नामें। १ ।
आतां गौप्य काय आहे तुझ्यापाशी। जें तूं मज देशी पांडुरंगा। २ ।
चतुर्विध मुक्ती दृष्टि वोळंगती । ध्यातां तुझे चित्ती चरणकमळ। ३ ।
आणिका ऋद्धि सिद्धि दाखविसी आस । या दासीचा अभिलाष कोण करी। ४ ।

भूतळीचें वैभव निजकर्मभोग। तें तुज उद्वेग करणें बहू। ५ ।
नारा म्हणे नामयाने सांगितले बीज । तेंचि मजसी गुज बोल कांहीं। ६ ।

३७७. तुझे चरणी चित्त रंगले अनुरागें । बहू जन्म वियोगें शिणलो होतों। १ ।
उठवितां येथुनी मुरकुंडी घाली। कृपेची साउली देखुनी तुझी। २ ।
आहाळले पोळले तापत्रई विराले । तृष्णा विभांडीले नानापरी। ३ ।
कामक्रोध मदमत्सरु अहंकार। देह निरंतर जाजावलें। ४ ।
बुडतीया जरी अवचितां सांगडी । तें जीवें न सोडी तैसें झालें। ५ ।
विनवी नामयाचा विष्णुदास नारा। वंशपरंपरा दास तुझा । ६ ।

३७८. माझ्या विठोबाचे श्रीमुख साजिरें। झळकती कुंडले मनोहर । १ ।
मना तें तू आठवी आसनी शयनी । भोगिसी उन्मनीं सहज सुख। २ ।
गगनी असो पैं न येतो मार्तंड । तैसे तूं अखंड करी ध्यान। ३ ।
कमलकळिके जैसा भ्रमर आसक्त। तैसा तूं निश्चित राहें चरणी। ४ ।
जैसा कां समंधु जीवन जळचरें। येणेचि निर्धारि दृढ धरी। ५ ।
नारा म्हणे माझ्या बापाचे साधन। सांपडली खूण अंतरीची । ६ ।

३७९. तापत्रय तापलें देहे असे पीडिलें । वासना विभांडले मन माझें। १ ।
विठोबावेगळें न देखें मी सुख। पाहेन तुझें मुख एकवेळ। २ ।
सुखाची साउली पाहीन दृष्टीभरी । जाईन महाद्वारीं लोटांगणी। ३ ।
हरला शीणभाग जन्मजन्मांतरीचा। नारा नामयाचा शरणांगत। ४ ।

३८०. पुंडलिकाद्वारी होतसे वेव्हार। नामयाची पोरे भांडताती । १ ।
येऊनियां चौघे उभे ठेले सत्वर। बोलताती पोरें नामयाची । २ ।
आमुचा अंकी लागताती पुराणी। नामयाचे ऋणीं बांधलासी। ३ ।
नामयाचा नारा बैसलासे दारी । विठोबावरी आळ आला । ४ ।

३८१. कैंचे आम्हां जाति कुळ। कैचें आम्ही धर्मशीळ। १ ।
तुझ्या नामीं अनुसरलों। तिही लोकीं सरते झालो। २ ।
नारा विनवी विष्णुदास। आमुचे वंशी हा विश्वास। ३ ।

३८२. आम्हा व्रत एकादशी। देव केशव तीर्थ तुळसी। १ ।
अणिक नेणों बा साधन। आमचा विषय हरिकीर्तन। २ ।
संतसंगती निरंतर। प्रेमधन हें भांडार। ३ ।
विनवी विष्णुदास नारा। आमुची ऐसी हे परंपरा। ४ ।

३८३. कोटी यज्ञांची ही फळे। त्याहुनी हरिनाम आगळे। १ ।
तें फळ वेगळें सांगावया। नाही उपमा द्यावया। २ ।
महापातकांचिया राशी। नामें पावती मोक्षासी। ३ ।
दोन अक्षरांसाठी। गणिका घातली वैकुंठीं। ४ ।
हरिनामाचा संग्रह करा। म्हणे विष्णुदास नारा। ५ ।

३८४. काळा अलोट अभंग। हरीचे दास अंतरंग। १ ।
हाकारिती वेळोवेळां। कृष्णा गोविंदा गोपाळा। २ ।
कंठी तुळसीच्या माळा। नेत्री अश्रुंचिया किळा। ३ ।
गुढिया झळकती रोमांकुरी। कंप न धरेचि शरीरीं। ४ ।
आंतु बाहेरी निरंतरी। मागा पुढां अवघा हरी। ५ ।
संतचरणींचा रज:करण। नारा नामयाचा प्राण। ६ ।

३८५. सुख दु:खा भेटों गेंलें। चित्त चैतन्या मिळालें। १ ।
आला अनुभव नामाचा। ठेवा लाधला प्रेमाचा। २ ।
जन्ममरणाची काळजी। तुटोनी गेली तये वेळी। ३ ।
सरले संकल्प विकल्प। हृदयी देखिलें विठ्ठलरुप। ४ ।
शून्य जाले भावाभाव। अवघा आतुडला केशव। ५ ।
नारा म्हणे नामयाचा। मज विश्वास नामाचा। ६ ।

संत विठ्ठलांचे अभंग

निजठेवाप्राप्तीविषयीं विठ्ठलांचे धरणे

३८६. साधुसंतजना करितो प्रार्थना। भेटवा देवराणा द्वारकेचा। १।
तनमन प्राण वेधले त्याचे पायी। येऊनिया राही हृदयकमळी। २।
गोपाळांचे मेळी खेळे वनमाळी। यमुने पांबळी वेणु वाहे। ३।
शंख चक्र करी मोरपिच्छ शिरी। कानी मकराकारी मुक्ताफळे। ४।
गळां वनमाळा कांसे सोनसळा। देखुनि व्रजबाळा तन्मय झाल्या। ५।
नंदाचे नंदनें मोहरिले मन। लागलेंसे ध्यान गोविंदाचे। ६।
विठा नामयाचा चरणीचा रज। भेटवा यादवराज द्वारकेचा। ७।

३८७. हरिनामाचा ध्वनि ऐकोनी श्रवणी। जाईन लोटांगणी तेथवरी। १।
माझे सखे अवघे वैष्णवजन। त्यांचे मज दर्शन कैं होईल। २।
एक उभे गाती एक बैसुनी ऐकती। हृदयी आलिंगिती गोपिनाथु। ३।
ऐशियांचे संगती आहे बाप माझा। विनवतो विठा सहजा नामयाचा। ४।

३८८. मग साधुसंत म्हणती विठ्या जाय। मग तूं याचे पाय सोडूं नको। १।
अठ्ठाविस युगे एकाचे धरणे। तेथे हे मागणे दुसरे कोठे। २।
एकाची मागणी मागें पै होईल। मग तुजसी येईल बोलतां दुःख। ३।
म्हणोनी पंढरिनाथु खुणची दावीतुं। नामयाचा विठा पुसतु वेव्हारी धीटु। ४।

३८९. विठानामाचा आला पंढरपूरा। भेटला सोयरा विटेवरी। १।
सुखदुःख अवघे सांगितले श्रीहरी। धरणे तुझे द्वारी घेईन देवा। २।
नामयासारिखा आणिक कोणी आहे। सृष्टीमाजी पाहे विचारुनी। ३।
नामा माझा सखा जिवाचा तो जिव। त्याचा आहे भाव माझे ठायी। ४।
मजवाचुनि नामा दुजें नेणे काही। मी त्याचे हृदयी सदा असें। ५।
नामयाने नाम जोडिले निधान। ठेविले सर्व धन तुझ्या पायी। ६।
समर्थासी काही बोलूं नये आतां। ठेवणे कृपानाथा देई वेगी। ७।

चहूं युगी नामा सांगातेचि आहे। वेगळा काही नोहे क्षणभरी । ८ ।
माझिया बापाची तुजजवळ ठेवी। विठा म्हणे द्यावी केशीराजा । ९ ।

३९०. पूर्वजन्मी आराधितां । तुझे वर्म आले आमुच्या हातां ।
नामदेवें सांगितले जाता । ते सर्वथा देईजे । १ ।
आमुचे वडिली गा जोडिले । तें तुझे पायी गा ठेविले ।
गौप्य करितां नोव्हे गा भले । दे उगले गा दातारा । २ ।
आमुचे आम्हासी गा देतां । कां बा नये तुझ्या चित्ता ।
गाऱ्हाणे देईन संता । चौघा देखतां घेईन । ३ ।
तुझा दारवंटा राखेन हरी । तुज रिघों नेदी बाहेरी ।
जरी मोकलिसी अधांतरी । तरी हे लाज कवणातें । ४ ।
आणिक काहीं न मागें तूं ते । सेवा वृत्ती द्यावी मातें ।
मज निरवावें संताते । आपुला दास म्हणोन । ५ ।
नामयाचा विठा म्हणे । यांत काही करिसी उणे ।
तरी आमुच्या वडिलांचे निरुपणें । बांधलासी गा विठ्ठला । ६ ।

३९१. आमुचा नामा तुज गेला निरवुनी । मी तुजवांचोनी नेणों कवण । १ ।
कायावाचामनें जोडिले जें बापें । ते दिधलें तुज पै ठेवावया । २ ।
तें देगा आमुचे नकों करुं विचारू । नामा तुझा डिंगरू त्याचे आम्ही । ३ ।
जुने नाणें आमुच्या वडिलांचे ठेवणे । बहूता कष्टी तेणे जोडियेलें । ४ ।
ते आम्हालागोनी ठेविले तुझ्या पायी । आमुचे आम्हा देई केशीराजा । ५ ।
तूं अनाथा कोंवसा दीनाचा कृपाळू । तरी आमूचा सांभाळू करी कां वेगे । ६ ।
आमुचे संचितार्थ आम्हासी देउनी । यश घे त्रिभुवनी म्हणे विठा । ७ ।

३९२. आमुचें ठेवणें जुगादीचें नाणें । जातां नामयानें सांगितलें । १ ।
इतके दिवस पाहिली तुझी वाट । परि तूं उदास न बोलसी । २ ।
तुजवांचोनी आम्हां कोण असे पोषिता । देईं कृपावंता नामप्रेम । ३ ।

आम्ही तुझीं सेवकें रंकाहुनी रंक। कठीण बोलणें निकें वदें तुज । ४ ।
म्हणोनि वेळोवेळां लागे तुझ्या पायीं। लटकीच गोवाई करूं नको। ५ ।
तुज आम्हासी वेगळीक नाही । तरी तूं न धरी कांहीं दुजाभाव। ६ ।
आपुलें म्हणावें अंधारीं ओळखावें। नामप्रेम द्यावें म्हणे विठा। ७ ।

३९३. आमुचा बाप अत्मज तुझा। तूं बा आम्हां होसी आजा। १ ।
कैसें आम्हां धरिलें दुरी। सांग कृपाळूवा हरी । २ ।
तूं आमुचा मूळपुरूष। आम्ही अवघे तुझे अंश। ३ ।
आम्ही तुझी तिसरी पिढी। संत जाणताती प्रौढी। ४ ।
अरे कायशीं शतें लोटलीं। कैशी लाघावळी तुटली। ५ ।
हांसोनि बोले केशीराज। विठ्या अवघें घेईं मज । ६ ।

३९४. माझिया बापाचा तुजपाशीं ठेवा। विठा म्हणे द्यावा केशीराजा। १ ।
ठेविलें ठेवणें झाडकरी देईं । वेव्हार कांहीं लावूं नको । २ ।
आपुलें मागतां कोण आड येईल। आतां जाणवेल तुझे माझे। ३ ।
विटेसहित चरणीं घालीन मिठी। करीन संवसाटी जन्मोजन्मीं। ४ ।
विठा म्हणे मज खवळिसी वांयां। पिसाळलिया पायां झोंबेन तरी। ५ ।

३९५. मायबापें काय नसती आमुचीं। लेंकरें आमचीं त्याचे हातीं । १ ।
माझें देईं माझ्या हातीं लवलाही। होईं उतराई केशीराजा । २ ।
तुझ्या पायीं माझा बांधीन गळा। न भियें कळिकाळा सत्य जाण। ३ ।
जितुकें देणें तितुकें घेईन मी आतां। नामयानें जातां सांगितलें। ४ ।
रगटया पाटोळ्यासी पडियेली मिठी। आतां जगजेठी तुज मज। ५ ।
बोरी काटे काही केळी फाटे। नामयाचे विठे खवळलें। ६ ।

३९६. खवळलों आतां न भियें रे तुज। सांडियेली लाज लौकिकाची। १ ।
आम्हीं दीन सिंपे यातीचें हो हीन। दे माझें ठेवणें केशीराजा। २ ।
साठी लक्ष चौऱ्याण्णव कोडी। त्यांतून एक कवडी न सोडीं मी। ३ ।

आणिक याहुनी असेल आगळें। ते घेईन बळें न सोडीं तुज। ४ ।
तुज थोरपण काईगा हें देवा । आम्हां दुर्बळाचा ठेवा अभिलाषसी। ५ ।
पोरटीं म्हणोनि अभिलाष करिसी। ते कोठें निस्तरिसी म्हणे विठा। ६ ।

३९७. तुज काय देवा न पुरतें आलें। विश्वासें ठेविलें अभिलाषसी। १ ।
लाजिरवाणें नको करूं देवा आतां। देईं गा कृपावंता नामप्रेम। २ ।
शरणागता वज्रपंजर म्हणवीसी। तरी कां तूं न देसी आम्हां आमुचें। ३ ।
माझ्या नामयानें जन्मोनि जोडिलें। तें दे गा वहिलें म्हणे विठा। ४ ।

३९८. उदार चक्रवर्ती लक्ष्मीचा पती। तरी कां काकुळती चित्तीं वाहासी। १ ।
आम्हां दुर्बळाचें ठेवणें कां ठेविलें। दिवाळें निघालें काय तुझें। २ ।
ज्याचें घेसी त्याचें ऐसेंचि करिसी। तें न चले मजपाशीं केशीराजा। ३ ।
चौघाचारीं तुज वेढीन आतां। मग बैसेल माथां अपकीर्ति। ४ ।
अठराही बोलती साही सत्य वाचा। उदार ठायींचा कां न होसी। ५ ।
देणें घेणें तुज न सुटे सर्वथा। विचारूनि आतां पाहें मनीं। ६ ।
नामयाचें ठेवणें तुजजवळीं आहे। न सोडीं तुझे पाय म्हणे विठा। ७ ।

३९९. माझिया बापाची मिराशी गा देवा। तुझी चरणसेवा पांडुरंगा। १ ।
उपास पारणें राखें दारवंटा। केला भोगवटा आम्हांलागीं। २ ।
तुजपरतें दुजें नेणें अणिक कांहीं। देखें सर्वांठायीं रूप तुझें। ३ ।
तुझ्या सुखें धाला तुजमाजी निवाला। आपुला विसरला देहभाव। ४ ।
आम्हांसी घातलें तुझिये आभारीं। विठा अंगिकारीं नारायणा। ५ ।

४००. हाट करी आम्ही आठवडे मुळींचे। पंढरपुरीचे वारकरी। १ ।
खेप ठिकाणाची वस्तु सवंगाची। सवाई निढळाची उणी नव्हे। २ ।
चोहाटा चौकाचा दुकान नाक्याचा। जागा मिराशीचा पुरातन। ३ ।
हरिनाम घेणें नित्य हमेशाही। तेव्हां तोटा नाहीं कोणें काळीं। ४ ।
विठा म्हणे वजन केली वैकुंठीची। गुणी निर्गुणींची कडासन। ५ ।

४०१. माझिया बापासी तुझाचि विश्वास । म्हणवी तुझा दास अंतरंग । १ ।
वृत्तिसहित मन ठेवुनी तुझ्यापायीं । तुजपरतें कांहीं जाणेचिना । २ ।
तों आम्हांलागी शब्दें न पुससी । विसरोनी गेलासी दीनानाथा । ३ ।
जागे ठाणांतरी पंढरी चोहोटा । राखे दारवंटा रात्रंदिवस । ४ ।
छत्रचवरे धरूं हाडपीं डोळे करूं । जाणवी आवसरु सेवा विधी । ५ ।
शरीर प्राणाचा देऊनियां बळी । धरिले हृदयकमळीं चरण तुझे । ६ ।
विठा म्हणे तुज नाहीं आठवण । सहज तूं निर्गुण पंढरीराया । ७ ।

४०२. भूतळीचीं तीर्थे नामा जंव करी । गांजीयलें पोरी नामयाच्या । १ ।
तुमचें ठेवणें केशवाचे पायीं । आणिकाचे वाहीं पडों नका । २ ।
वांयां मृगजळ दाविसील आम्हां । सर्वथा पुरूषोत्तमा न सोडीं मी । ३ ।
झोंडाचें ठेवणें ठेवावें कवणें । झोंडापरिस होणें झोंड जेंणें । ४ ।
नामयाचा विठा झोंड पैं झाला । विठो उभा केला भक्तिसुखें । ५ ।

४०३. माझा ठेवा दाखवीं लवलाही । बांधीन मी पायीं जीव तूझ्या । १ ।
सिद्धच ठेवणें नामयानें ठेविलें । त्यासी कां लाविलें आडवे हे । २ ।
दोही कटावरी ठेऊनियां हात । कैसा हा पाहात घर घेणें । ३ ।
तुझिया पायी बांधीन मी गळा । न भीयें कळिकाळा सत्य जाण । ४ ।
दारकोंड करोनि बैसेने दारवंटा । नामयाचा विठा हालों नेदी । ५ ।

४०४. पंढरीराया माझिया बापें । प्रसन्न केलें तुजप्रतापें । १ ।
आम्हां दिलें तुझे हातीं । पाळीं म्हणे प्रेम भक्ती । २ ।
तृप्ती सहित माझिया मना । क्षेम घालीन तुझिया चरणा । ३ ।
तुझें गुणनाम किर्तन । हे मज देईं गा जीवदान । ४ ।
देऊनियां प्रेमाचें भातुकें । खेळविसी त्या कौतुकें । ५ ।
विठा म्हणे नामयाचा । प्रसाद तुझीये कृपेचा । ६ ।

४०५. तुझ्या प्रेमाचे कारणें । म्हणे म्या घेतलें धरणें। १ ।
विठोबा देगा झडकरी । मी तर न सोडीं निर्धारीं । २ ।
शीर फोडीन कर्वती। नये तुज काकुळती । ३ ।
देह घालीन गोरांजनीं। मोकलिसी मजलागोनी। ४ ।
तुझे द्वारीं देईन प्राण । तरी तूं पाहासी निर्वाण। ५ ।
विठा म्हणे पंढरिराया । आम्हां शिणवूं नको वाया। ६ ।

४०६. तुजसारिखा पंढरिनाथा । स्वामी शिरावरी असतां । १ ।
तरी मी आणिकांचा मागता। लाज कोणासी समर्था । २ ।
असोनी क्षीरसिंधू जवळी । क्षुधाक्रांत तळमळी । ३ ।
कामधेनु तें वोळगतां । न पुरे कामना सर्वथा । ४ ।
विठा म्हणे नारायणा । आतां शरण जाऊं कोणा। ५ ।

४०७. जननी बाळका कोपे रागें। परि ते आहार तिजची मागे। १ ।
तैसा तुजची शरण । पंढरिराया निरूता जाण । २ ।
खेटी म्हणोनि परतें लोटी। परि ते चरणीं घाली मिठी। ३ ।
टाकोनी जाय कडीये नेघे । परि तें धांवे तियेचि मागें। ४ ।
विठा म्हणे पंढरिनाथा। आम्हां नुपेक्षीं सर्वथा । ५ ।

४०८. हिंडतां श्रमलों बहु श्रम झाला। अझुनि माझी तुला करूणा न ये। १ ।
मज काय देतां होईल तुझें उणें। किती होसी कृपण पांडुरंगा। २ ।
येउनी धरणें बैसलों महाद्वारीं । झालों पैं भिकारी पंढरीचा। ३ ।
विठा म्हणे देवा माझें मज देया । लौकिक कां वायां करितोसी। ४ ।

४०९. जननी बाळकांचें जीवन। तरी तें नेणे भूकतहान। १ ।
तरी ते कशानें वांचती। विचारावें कमळापती । २ ।
वत्सालागी धेनु तान्हीं। लागूं नेदी आपुल्या स्तनीं। ३ ।
कूर्मी आपुलिया बाळा । न अवलोकीं वेळोवेळां । ४ ।
विठा म्हणे जगज्जीवना । आतां नुपेक्षावें दीना । ५ ।

४१०. आमुचा बाप आम्हां सांगे। भाक दिधली पांडुरंगें । १ ।
तुम्हां न विसंबे सर्वथा । तुमचा भार माझ्या माथां। २ ।
करीन तळहात साउली । तुमची अवघी वंशावळी । ३ ।
विठा म्हणे विसरलासी। आम्हां शब्दीं न पुससी । ४ ।

४११. पितृभजन जरी पुंडलिक न करिता । तरी कां हा झोंड येता पंढरीसी। १ ।
वेव्हार करितां आम्हासी जिंकिलें। जन्ममरण केलें देशधडी। २ ।
विठा म्हणे यानें बुडविले अपार। पुढती हा चोर कबुल नाहीं । ३ ।

४१२. माझे बापाचे धने बडिवार बोलसी। ते तूं घेवोनि आलासी उजागरपणें। १ ।
उगलाची देईं लावूं नको दावा। केशवा ठावा आहे तुझा जीवभाव। २ ।
सरता आमुचेनि झालासी। तें तूं आणिका सांगसी कोण्या तोंडें। ३ ।
सांगतां बहुत होईल पैं व्याजें । मग सोई मज तुज लाविती कां। ४ ।
ते म्हणती ऋणबोडा हा ठायींचा। अहो यासी बोलावाचा बुद्धिवंता। ५ ।
तूं नामयाच्या विठ्या धीर आणि चतुर। तुजसी खेचर काय बोलिला। ६ ।

४१३. उदमाचा करून झाडा। कर्म कदबा अवघा फाडा। १ ।
मग येणें जाणें नाहीं। पुढें वेव्हार न लगे कांहीं। २ ।
व्याज मुद्दल देऊन उजू। तिहीं लोकीं व्हावें रूजू। ३ ।
केशव म्हणे लिगाड तोडा। सुखसागर विठ्ठल जोडा। ४ ।

४१४. निज आत्मज्ञान डोहीं। जे बुडोन गेले पाहीं। १ ।
तनु त्याग होतां त्यांची। मग सगुणा भेटी कैची। २ ।
अहंभाव वांटून प्याले। ते जिवंतचि मुक्त झाले। ३ ।
केशव म्हणे डोळां। ते पहावे वेळोवेळां। ४ ।

४१५. तुझे पाय माझिया गळयासी। करीन एक मग देसी उगलाची। १ ।
आपुलें मागतां झणें धिक्कारिसी। चोरासी सांगसी निजगुज। २ ।

ांपडलीया लाथ बुक्की साहावी । जीवीं धूर धरावी विठो ऐसी । ३ ।
मग होणार ते हो या शरीरा । सांपडलीया धरा जीवें भावें । ४ ।
धुरेसी झगडा करावा सैरा । या रांडपोरां खवळासी काय । ५ ।
केशव म्हणे विठा झुंजार तूं भला । खेचरु दाखविला ठेवा तुझ्या बापाचा । ६ ।

९१६. खेंचरापासी जाय पुससी मागसी तें आहे । येरा आणिका काय उमगेना । १ ।
जाय जाय वेगीं लवलाहे पाहें । खेचराचे पाय सोडूं नको । २ ।
तो सांगेल तें उगलेंच घेई । आणिकाचे बाहीं पडूं नको । ३ ।
केशव म्हणे नामयाच्या विठ्या भक्तराया । आलिंगुनी चहूं बाह्या दिधलें क्षेम । ४ ।

९१७. तंव धांउनी गेला चरणीं लागला । देवा तूं दाखविला ठेवा माझ्या मायबापाचा । १ ।
ताऊन तो धरीन न सोडीं मी आतां । जे मज पंढरीनाथा ग्वाही दिधली । २ ।
तंव खेचरू तेथें स्नानसंध्या करी । तंव ओढोनी पाय धरी विठा नामयाचा । ३ ।
तंव तो अवचिता खडबडोनी भ्याला । कोठोनी घाला पडिला धाडी मजवरी । ४ ।
उठी परता तूं कोणाचा रे काय । ठांई ठांई राहें हालूं नको । ५ ।
तुझिया वडिलासी जाब देईन । धरोनी नेईन हें पोर कोणाचें । ६ ।
लाडिकें लडिवाळ आपुलें बा धांवे पायीं । तुज कोणी नाहीं मग तूं निलाजिरे । ७ ।
छंद ना बंद झोंबतोसी धीटा । बांधेन चोहटा चौघाचारी । ८ ।
फजीत करतील तुज किं मज जाण ।
खेचर विसोबा म्हणती जा तुज विठोबाची आण । ९ ।

९१८. केशवाचे पाय जाणें मी आणिक कांहीं नेणें ।
म्हणोनि जीवेंप्राणें अनुसरलो । १ ।
पाय ते अतू पाय ते अतू । पाय ते अतू खेचराचे । २ ।
पायांपरतें सुख आणिक नाहीं । विटेवरी पाय ध्येई मज । ३ ।
म्हणेनी पूढतां पुढतीं विठा लागे पायीं । म्हणे खेचर आई विनंति ऐका । ४ ।

४१९. चराचरीं जाणा एक खेचरू। त्याचीं पाउलें साचारू धरिलीं आम्हीं। १ ।
आतां पाउलें न सोडूं। पाउलें न सोडूं वेव्हारू विठा। २ ।
या पाउलाकारणें व्यवहारू झाला। खेचर वदला विठ्ठल साक्ष । ३ ।
तेंचि पाउलें साधुसंत आम्हा । विठा म्हणे परब्रह्म पावन केलें। ४ ।

४२०. तंव खेचरू ऐसी शिकवण बोली। कैसी खूण लाधली सांग विठ्या। १ ।
जयाचा तुज जाहला बहूत। तो झाला शरणागत विठोबासी। २ ।
वेद पुराणें शास्त्रे ते साक्ष देती। जे खेचर म्हणती ब्रह्मबीज। ३ ।
भारत आणि भागवत जया मुखें पाठ। संध्यागायत्री निष्ठा त्रिकाळ जप। ४ ।
जें केशवासी न कळे अखंड दंडे। ऐशीं बोलणीं उदंडें बोलोनी जाती। ५ ।
जाती आणि गोत वडील लहान थोर। अवघें पंढरपूर साक्ष देती। ६ ।
साधुसंतजन आणि महानुभाव। हरीचे दास सर्व सांगताती। ७ ।
जें खेचर विसोबा ज्ञानधन लाधला। ठेवा तो दिधला नामयासी। ८ ।

४२१. सुखाचा निज ठेवा तुमचा केशवा। भाग्यें नामदेवा जोडलासी। १ ।
तेणें तुझी सेवा केली मनोभावें। म्हणोनियां देवें घेतली धांव। २ ।
उदंड हें निधान निक्षेपें ठेविलें । थोडें बहूत दिधलें भाग्यवंता। ३ ।
अभिलाषी वस्तु तुझे पायीं ठेविलीं। ते आज्ञा उगवली म्हणे विठा। ४ ।

४२२. माझा बाप माय विठोबा रखुमाई। वडील बंधु भाई पुंडलिक। १ ।
साधुसंत जन सोईरे हे जाण। वंदीन चरण भावें त्यांचे। २ ।
निजाचे सोईरे कां गा नोळखासी। भ्रमें भुललासी मायाजाळीं। ३ ।
पाळिलों पोसिलों जन्मोनी जयाचा। उतराई त्याचा कांई होऊं। ४ ।
पाहेपा परतोनी मुळीचा तूं कोण। सद्गुरूशी शरण रिघे वेगीं। ५ ।
सद्गुरू दयाळें लेवविलें अंजन। मज जनार्दन अवघा भासे। ६ ।
विठा म्हणे तारीं आपुल्या शरणागता । अनाथाच्या नाथा पांडुरंगा। ७ ।

करुणापर मागणें

४२३. न लगे आयुष्य भविष्य संपत्ति। नाम लक्ष्मीपति द्यावें मज। १।
तेणें तिहीं लोकीं होईन सरता। आणिक कृपावंता न मागे कांहीं। २।
नामयाचें प्रेम मज देई देवा। न घालावें खेवा संसारासी। ३।
वडिलाचें ठेवणें तुवा अभिलाषिलें। ते देईं वहिलें पांडुरंगा। ४।
संसारतारका भक्तजन पाळका। यादवकुळटिळका केशवराया। ५।
भवमूल छेदका गोपीमनरंजका। होसी बंधुसखा यादवकुळां। ६।
विठ्याचा तूं स्वामी भक्तिप्रेम सुख। यदुवंशटिळक यादवराया। ७।

४२४. तुजविण जिवलग सोईरे। मज तों नाहींबा दुसरे। १।
विठों धांवें दवडादवडी। भक्त आपुला सोडवीं। २।
बहुत गांजिलों संसारीं। जोजावलों मदमत्सरीं। ३।
विषयसर्पे डंखियला। लोभदंभें भक्षियला। ४।
कामक्रोधाचीये धाडी। पडिलोंसे बांदवडी। ५।
विठा म्हणे राखें लाज। होसी आमुचा पूर्वज। ६।

४२५. बोलुं रे वेदांतीं बोलुं रे सिद्धांतीं। बोलूं नेती नेती अनिर्वाच्य। १।
बोल बोल रे तूं मना। बोल नारायणा समर्पिला। २।
माझा बाप बोल बोलुनियां गेला। केशव बांधिला बोल बोलें। ३।
नामयाचा विठा बोल नाही विसरला। केशव उभा केला भक्तिसुखें। ४।

४२६. बोल तो सधरू बोले तो उदारू। बोल राज्यधरू धीर धर्म। १।
बोल तो न कळे बोल तो न कळे। बोल तो न कळे जाणतेया। २।
बोलाच्या आधारें बोलाच्या विचारें। बोले सर्व सार जिणोनियां। ३।
बोले जें अव्यक्त स्वरूप विचारू। ब्रह्म बोल सारू विठा म्हणे। ४।

४२७. तूंचि येसी तूंचि जासी। तूंचि भोगिसी गर्भवास। १ ।
नेणों आम्ही आणिक बापा। तुम्ही याची कृपा चिरंजीव। २ ।
पापपुण्य दोन्ही तूंचि भोगिसी। आमुचा नेदिसी भक्तिवांटा। ३ ।
नामयाचा विठा म्हणे केशवराजा। मी दाईज तुझा वांटेकरी। ४ ।

४२८. पायीं घातलां तोडरु । देखूनि पळाला संसारू। १ ।
आले हरीदास नेटके । भेणें पळालीं पातकें। २ ।
गळां घालुनि तुळसी माळ । वीर करिती कोल्हाळ। ३ ।
हांकारिती सहस्र नामें । रंगीं नाचताती प्रेमें । ४ ।
पताका झळकती अंबरीं। वैष्णव नाचती गजरीं । ५ ।
विठा केशवाचा नटू । बोले कळिकाळासि धटू। ६ ।

४२९. मी तुझा पोसणा अगा नारायणा। झणीं केविलवाणा दिसों देसी। १ ।
तुझा म्हणवितां आणिका शरण जातां । लाज माझ्या चित्ता वाटे थोर। २ ।
रावाचा सेवक रंकाचिये द्वारी। फिरतां घरोघरीं लाज कोणा। ३ ।
विठा म्हणे देवा मी तुझा शरण। मागतसें दान नाम तुझें। ४ ।

४३०. जावोनी वेव्हार सांगेन पंढरी। जेथें पुंडलिक द्वारीं उभा केला। १ ।
देवोनी जाय कां घेवोनी जाय। आतां न सोडीं पाय केशवाचे। २ ।
एक अंगेसी एक जांगेसी । तरी जावें हृषिकेशी न सोडीं तुज। ३ ।
वेव्हारा सन्निधी पुंडलिक लोभा। विठा महणे उभा तेणें केला। ४ ।

४३१. उभया धरणें आपण बैसला। म्हणोनि भला भला वेव्हारू हा। १ ।
आमुच्या वेव्हारीं साक्ष हा एकू। पुंडलिकें लोकु उद्धरिला। २ ।
नाहीं तरी वेव्हारू अवघाचि खोटा। पुंडलिकाचे चोहटा उभा असे। ३ ।
ऐसें सात पांच वेव्हारीं बुडविले येणें। विठा म्हणे धरणें जीवीं पाय तुझे। ४ ।

:३२. मी तुझा अंकिला अगा पंढरिनाथा। ब्रीद आपुलें आतां साच करीं। १ ।
तितपावन ऐसें बोलती पुराणें। तारियले हीन अनंत याती। २ ।
हणोनि ब्रीदाचा तोडर तुझ्या पायीं। गर्जंताती घाई वेदश्रुती। ३ ।
वेठा म्हणे मज देईं चरणसेवा। आणिक केशवा न मागें कांहीं। ४ ।

:३३. तीर्थ तपें व्रतें देवातें जोडिलें। तें नामदेवासी दिधलें प्रेमसुख। १ ।
क्यसुख परब्रह्म साधिलें। यश जें जोडिलें त्रिभुवनींचें। २ ।
न्य तुझें नाम धन्य तुझें नाम। धन्य देवा प्रेम तुझें पायीं। ३ ।
ामा गोतामाजी पायाळु जन्मला। देव भावें आला भूमंडळीं। ४ ।
वर्गींचें ठेवणें उमगिलें तेणें। केशवनाम नाणें अगणित। ५ ।
त्रीं लेईला भक्तीचें अंजन। उमगिलें निधान नामनाणें। ६ ।
वेठा म्हणे देवा तें प्रेम पायीं। न मागतां देईं केशिराजा। ७ ।

३४. दासी देवा अनुसरावे। कां आणिका शरण जावें। १ ।
ाभालाभ जेथीचा तेथे। श्रम अन्यथा तो व्यर्थ। २ ।
ण्योदक भागीरथी। नेदी चातकासी तृप्ती। ३ ।
वित स्तवितां चकोरा। काय वर्षे अमृतधारा। ४ ।
ासवीविण कोण बाळा। पाळी निज दृष्टी स्नेहाळा। ५ ।
ामीचिया मनोभावा। करणें ते परम सेवा। ६ ।
स विठा म्हणे मीन। कैसा वाचे उदकेविण। ७ ।

३५. घेतां देतां तू तिही लोकी उदार। माझा कां अव्हेर केला बापा। १ ।
झी सेवा देईं तुझी सेवा देईं। तुझी सेवा देईं श्रीविठ्ठला। २ ।
ठा म्हणे केशवा नको हा संसार। तुझे चरणी अभ्यंतर ध्यान देईं। ३ ।

३६. विश्वंभरा तुझे नाम गा दुर्लभ। परी केले सुलभ नामदेवें। १ ।
माची सांगडी लावूनिया कांसे। नामदेवें कैसे उतरिलें। २ ।

नाम मज देईं आणिक न मागों काईं। प्रेम तुझे पायी असों द्यावे। ३ ।
पतितपावना देवकीनंदना । हरि नारायणा पद्मनाभा। ४ ।
मुखी तुझे नाम आवडी प्रेमाची । मग वैकुंठीचीं चाड नाही। ५ ।
सुखाच्या सागरा केशवा उदारा । तो आम्हा सोयरा जिवलगू । ६ ।
द्यावा प्रेमसौरसू नामामृतरसू । विठा विष्णुदासु विनवीतसे। ७ ।

४३७. माय वेल्हाळी वेल्हाळी। ब्रह्मरसा पान्हावली। १ ।
दोहणार चवघेजण। धार सुटेना अझून। २ ।
साहा लागले कासेसी। अठरा करिती निदिध्यासी। ३ ।
न कळे ब्रह्मादिकां वांटा। म्हणे नामयाचा विठा। ४ ।

४३८. आनंदे नाचत पंढरीसी जाऊं। गीतीं गुण गाऊं विठोबाचे। १ ।
पंढरी पावन पुण्यभूमि जाणों । विठ्ठल दर्शने दोष जाती। २ ।
आनंदें हो प्रेमें नाचों महाद्वारी । आठवूं अंतरी घडीघडी। ३ ।
आम्हा वैष्णवांचा कुळधर्म कुळींचा। घोष हरिनामाचा सदा वाचे। ४ ।
विठा नामयाचा चरणी झाला लीन। सांपडले निधान विटेवरी। ५ ।

४३९. विठोबाचे उपकार शिरी। चुकविली फेरी चौऱ्यांशीची। १ ।
भ्रमणा दुःखाच्या बहुत वेदना। म्हणोनि नारायणा शरण आलों। २ ।
अनाथांच्या नाथा तूं दीनांचा गोसावी। तोडर तुझ्या पायी शोभे देवा। ३ ।
कर्ता करविता सर्व तुझी सत्ता। विश्वाचा चाळिता चित्तवृत्ती। ४ ।
विठा म्हणे नाम स्मरे त्याचे मुखीं। बहु केलें सुखी शरणागतें। ५ ।

४४०. पतितपावन ऐकिलासी कानीं। म्हणोनि चक्रपाणि शरण आलों। १ ।
जपतप नेणें मूढ मतिहीन। बोबडें गाईन नाम तुझें। २ ।
मग कृपाळुवा जी वोळला संपूर्ण। ओलावलें मन भक्तिबोधें। ३ ।
विठा म्हणे पूर्वपुण्य काहीं होतें। तरीच पंढरिनाथें अंगिकारिले। ४ ।

४४१. साधुच्या दर्शना लाजसी गव्हारा । दासीच्या घरा पुष्पे नेसी । १ ।
वेश्यादासी मुरळी जनाची ओंवळी । ते तुज सोंवळी वाटे कैसी । २ ।
तिची गुडगुडी उच्छिष्ट अमंगळ । ते तूं धरिसी तोंडी सर्वकाळ । ३ ।
कुलस्त्रीसी चिंध्या दासीस लुगडी । लेकरे उघडी दैन्यवाणी । ४ ।
या कर्मास्तव झालासी पोरटा । नामयाचा विठा सांगतसे । ५ ।

४४२. ऐसें सुख कोठें आहे । मुक्ति मागोन करिसी काय । १ ।
सांडोनी पंढरीची वारी । मोक्ष मागे तो भिकारी । २ ।
सांडोनी वाळवंट । कां बा इच्छिसी वैकुंठ । ३ ।
मुखीं कवळ काल्याचे । ऐसें वैकुंठीं बा कैंचे । ४ ।
नामयाचा विठा खेळे । बाप नामचीं माझें भोळें । ५ ।

४४३. धरोनी हनुवटी । मेळवीन दृष्टादृष्टी । १ ।
म्हणे मी ऐसाचि पाहीन । चरण धरोनी राहीन । २ ।
जेवीं कमळणी दीनकरा । चातका वरुषे जळधारा । ३ ।
बाळक जननी ये भावीं । चकोर चंद्रातें आळवी । ४ ।
कृपणाचें ठेविलें धन । तेथुनी न निघे त्याचें मन । ५ ।
विठा विनवी अनुसंधानें । तुज असतां मज काय उणें । ६ ।

४४४. नामयाचे वंशीं मैंद जन्मला । मार्ग हा पाडिला वैकुंठींचा । १ ।
अंतरावीचे पाश घेऊनियां हातीं । वाट दिवसरातीं पाडीतसे । २ ।
मैंदाच्या हाता आला सावकार । भांडारी कुबेर घरीं ज्याचे । ३ ।
नामयाचा विठा सत्य हा मैंद । भुलवुनी गोविंद म्हणवीतसे । ४ ।

४४५. नामयाचे वंशीं जन्मलो लबाड । साधिलें घबाड विटेवरीं । १ ।
प्रपंचासी आम्हीं सोडिलें उदक । वैकुंठनायक आप्त केला । २ ।
लौकीकाची लाज निश्चयें सोडिली । दृढ मिठी दिली विठोपायीं । ३ ।
लबाड म्हणती निर्माण पैं झालें । तेथें बुडविलें मीतूंपण । ४ ।
नामयाचा विठा सत्याचा लबाड । प्रपंच काबाड ब्रह्म केलें । ५ ।

४४६. नामयाचे वंशी जन्मा आलें सुणे। वडिलाचें ठेवणें प्राप्त झालें। १ ।
संतसज्जनांचें राखितसे द्वार। सुणे सारासार म्हणती मज। २ ।
प्रपंच थोरला घालोनि आसन। आवडे पै ध्यान विठोबाचें। ३ ।
गुरूगुरू ऐसा शब्द माझा पाड। घातलें कवाड यमलोकीं। ४ ।
नामयाचा विठा सुणे सुणे एका। पुजिल्या निष्टंका परब्रह्म। ५ ।

४४७. वैकुंठनायका अनंदपददायका। यादवकुळटिळका केशीराजा। १ ।
संसारतारका भक्तजनपाळका। यादवकुळटिका केशीराजा। २ ।
भवमुक्तिदायका गोपीमनरंजका। यादवकुळटिका केशीराजा। ३ ।
विठ्याचा स्वामी भक्त प्रेमसुखा। यादवकुळटिळका केशीराजा। ४ ।

४४८. एक होतें तें द्वैत पैं झालें। एक पाहतां द्वैत कैंचें उरलें। १ ।
द्वैताचा भास मृगजळी दिसे। पाहूं गेलें तेथें भास भासे। २ ।
चहूचें बोलणें सहाचें नेणिव। अठराची जाणीव कैंची तेथें। ३ ।
नागरीचा भाव विठोबाचा दिसे। परत्रींचें पिसें लागुनी ठेलें। ४ ।
नामयाचा विठा नामीं विनटला। सर्वस्व हरपला देहभाव। ५ ।

४४९. देहसमय अंतीं इष्टमित्र मिळती। सांभाळा म्हणती मुलें माझीं। १ ।
स्त्री धनधान्य ते निरवुनी जात। आपुलें स्वहित विचारीना। २ ।
गाडे घोडे म्हैसी सेवक आणि दासी। सांडोनियां जासी एकलाची। ३ ।
मी कोण रे काय कसा आलों येथें। हित कीं अनहित करोनी जातों। ४ ।
हें तंव सुचेना नाठवे ज्याच्या मना। जुंपिलें तें घाणा चौऱ्यांसींच्या। ५ ।
विठा म्हणे तया कोण सोडविता। वेगीं पंढरीनाथा शरण जावें। ६ ।

४५०. माळा मुद्रा सोंग घेऊनि होती संत। सदा विषयांत चित्त त्यांचें। १ ।
पोटासाठीं एक घेऊनियां वेष। ठकविती देश रांडापोरें। २ ।
पाषाण बांधोनि नदीये निघाला। सांगा कोण गेला पैलतीरा। ३ ।
ब्राह्मणाचे परी मैंद वेष धरी। घालावया करीं फांसे जैसे। ४ ।
विठा म्हणे संत न म्हणा त्यासी। जाती नरकासी अध:पाता। ५ ।

४५१. उदर भरावया घेऊनियां सोंग । घरोघरीं बोंब उपदेशाची। १ ।
आपणा कळेना लोकां सांगे ज्ञान। धरूनियां ध्यान बक जैसा। २ ।
आपण बुडाले आणिकां बुडविती । हात धरूनी जाती यमलोका । ३ ।
दुरी पंथ जाणे तया यमपुरी । पापाची शिदोरी बांधोनियां। ४ ।
विठा म्हणे काय करूं त्याच्या कपाळा। पापाचा कंटाळा न धरिती। ५ ।

४५२. मांजराचे डोळे गेले । उंदिर धराया तळमळे । १ ।
तैंसा नव्हे रे संन्यास । धांवे विषयावरी हव्यास। २ ।
वेश्या झाली पट्टराणी । स्मरे ती पूर्वील करणी । ३ ।
सर्प प्रतिवर्षी पालटे । परि अहंकार न पालटे । ४ ।
पहिलें पोशिलें मर्कटा। कोणें शिकविल्या चेष्टा। ५ ।
म्हणे नामयाचा विठा । वज्र लागो या लल्लाटा। ६ ।

४५३. कामधेनु गाई घालुनि बाहेरी। ताक घरोघरीं मागतसे। १ ।
कल्पतरु वृक्ष असे ज्याचे घरीं। तो कां दारोदारीं भीक मागे। २ ।
ऋद्धि आणि सिद्धि विठोबाच्या दासी । तया हृषिकेशी शरण जावें। ३ ।
इंद्र आणि चंद्र विठोबाचे किंकर। देव सुरवर ध्याती ज्यातें। ४ ।
राव आणि रंक विठोबाचे मागते। ते काय रे तूंतें देती बापा। ५ ।
ऐसा कोण आहे सर्व पुरविता। एका भगवंता वांचोनियां। ६ ।
मुखीं नाम असें पुण्य ज्या पदरीं। कळीकाळावरी सत्ता त्याची। ७ ।
विठा म्हणे शरण जाय हृषिकेशी। मग निजसुखासी पावसील । ८ ।

४५४. जाति ज्ञान नाही मति ज्ञान फार। फुंजे दंभाकार लौकिकांत। १ ।
तेथें माझ्या मना नव्हे समाधान। न पाविजे खूण संतांवीण। २ ।
संत तेचि जाणा शांत ज्याचें मन। अणूचें प्रमाण दुजें नाही। ३ ।
विठा म्हणे तेथें स्थिरावलें मन। झालें समाधान त्याचे संगें। ४ ।

४५५. अनंत अपरंपार नाम हे सधर। नाम सुखसागर अमृत लहरी। १।
नाम हेंचि तारूं नाम हेंचि तारक। भवमूळ छेदक नाम तुझें। २।
नाम हेंचि जीवन नाम हें निधान। नाम हें कारण आनंदाचें। ३।
नाम हें सांठा तोचि वैकुंठींचा मोठा। म्हणतसे विठा नामयाचा। ४।

४५६. नाम तारी पतितासी। ते कां अव्हेरी भक्तांसी। १।
प्रेमळ देवाचें लडिवाळ। करी निजांगें प्रतिपाळ। २।
सेवाऋणें वागवी भार। जन्मोजन्मींचा दातार। ३।
स्वामी स्वयें अंगिकारी। वोळगा कां हो दारोदारीं। ४।
निष्ठुर नव्हे कोणेकाळीं। कृपाकटाक्षें कुरवाळी। ५।
दास विठा म्हणे वेगें। यात्रे जावें माझे संगें। ६।

४५७. हरि म्हणा हरि म्हणा अहो जन। आणिक बोलाल तरी विठ्ठलाची आण। १।
अहिल्या पाषांण अजामेळ कुळहीन। उद्धरिला दर्शनें वाल्मिक जाण। २।
नामयाचा विठा संतचरणीं ठेवोनि माथा। कीर्तनेंवीण वृथा नको गोष्टी। ३।

४५८. धर्म अर्थ मोक्ष काम। हाकारितां रामराम। १।
जें जें आवडे मनासी। त्यानें जावें पंढरीसी। २।
चला आनंदें कौतुकें। पेठ भरली पुंडलिकें। ३।
न चले कोणाची थोरी। राया रंका एकी सरी। ४।
सांडोनियां अहंभाव। हाचि करावा व्यवसाव। ५।
विठा म्हणे विष्णुदास। आणिक न लगे सायास। ६।

४५९. बरवें बरवें वाळवंट। काय इच्छिसी वैकुंठ। १।
हें सुख तेथें नाहीं। मुक्ति घेउनी करिसी काई। २।
म्हणे नामयाचा विठा। बापा नको जाऊं वैकुंठा। ३।

४६०. देखुनी पंढरीच्या सुखा । मोक्षपद आलें फुका। १ ।
अवघें विठ्ठलचि झालें। येणें पुंडलिकें केलें । २ ।
ऋद्धि सिद्धि पंढरपुरीं। होवोनी वोळती कामारी। ३ ।
मुक्ति वागती अंगणीं । घरोघरीं वाहे पाणी । ४ ।
तीर्थे चिंतवणी करिती । पुढें आमुची कोण गती । ५ ।
आला कळिकाळा त्रासू । विठा म्हणे विष्णुदासु। ६ ।

४६१. बहुतां पुण्याचे कष्ट । त्यासी प्राप्त हें वैकुंठ। १ ।
तैसी नोहे ही पंढरी । पतित पापियातें तारी । २ ।
बहुता तपाचें प्रत्यक्ष । त्यासी अपकारी मोक्ष। ३ ।
जेणें केलीं तप तीर्थे । तोचि आवडे मुक्तीतें । ४ ।
देह सोसी नानाविधि। त्यासी प्राप्त होय सिद्धी। ५ ।
विठा म्हणे नामघोष । पळ काढील महा दोष । ६ ।

४६२. ज्यासी नावडे पंढरी। तोचि वसेल अघोरीं । १ ।
त्यासी जाची यमदूत। सकळ पूर्वजांसहित। २ ।
जया नावडे हरिनाम । तया कुंभपाकीं धाम। ३ ।
जया नावडती संत। ते चालती यमपंथ। ४ ।
जया नावडे भीमरथी। तेचि अघोरीं पचती। ५ ।
या बोलाचा धरीं विश्वास। विठा म्हणे विष्णुदास। ६ ।

४६३. हरिकथा ऐकतां संसार आठविती। तयाच्या सुकृति अवघा नाश। १ ।
निश्चिंत होऊनि ऐकतां श्रवणीं। यमाची करणी न लगे कांही। २ ।
आतां रामकृष्ण म्हणे कारे वाचा। कळिकाळ मोचा वाहतील। ३ ।
विठा म्हणे संतीं अवधान द्यावें। हृदयीं धरावें केशवनाम । ४ ।

४६४. काय गाणीव काय जाणीव । काय शहाणीव कीर्तनाची। १ ।
थाक तोडिलें डोळे मोडिले। लोकां मानवलें बरें गातो। २ ।

हरिचें नाम तूं नेणसी। वांयां कीर्तनीं उभा ठाकसी। ३ ।
हरीचें नाम तुम्ही गा रे प्रेमें। विठा म्हणे माझ्या बापाच्या नांवें । ४ ।

४६५. जैसा आंबा वर्षत पाडी। तैसी धरीं गोडी किर्तनीं नाचें। १ ।
न करी घातमात न लावी वेळू। तेणें हा गोपाळू मंतरला। २ ।
दुधावरील साय मधेसी गोडी। तैसी धरी आवडी रामनामीं। ३ ।
जतीचा साटा तो वैष्णव लाटा। म्हणतसे विठा नामयाचा। ४ ।

४६६. यात्रे बोलावितो हरी। कां हो नवजा पंढरी। १ ।
विठोबा कृपेचा कोंवळा। बहु भक्तांचा कळवळा। २ ।
भक्त आठवती चित्तीं। देवा वाटे परम खंती। ३ ।
देव अवज्ञा अनुचित। पृथक सत्ता आत्मघात। ४ ।
ऋण वारी भगवंत। दुबळा नव्हे लक्ष्मीकांत। ५ ।
दास विठा म्हणे त्वरा। यात्रा पंढरीची करा। ६ ।

४६७. द्रौपदीचें थालीपात्र। त्यांत कैंचे शाखापात्र। १ ।
माव याची अभिन्नव। वाव मानसीं उपाव। २ ।
जंव लाधला तो आपण। केलें तृप्त त्रिभुवन। ३ ।
सेवा घेउनी सारी काम। अंगें चैतन्य निष्काम। ४ ।
याच्या छळें आकर्षिला। बळिचा द्वारपाळ झाला। ५ ।
भक्तियोगें द्वेषेंभयें। वेध लाउनी सन्मुख होये। ६ ।
दोही बाही आपण देव। काय नेणा पंढरीराव। ७ ।
दास विठा म्हणे धंदा। कृपा देवाची संपादा। ८ ।

४६८. कृष्ण गौळियाचें लोणी चोरी। तंव अवचिता शेंडी सांपडली हरी।
घेवोनी आलिया बाहेरी। तंव यशोदे वोसंगा। १ ।
चाकाटलिया गौळणी। देवो विसरल्या गाऱ्हाणीं।
लाजें मौन्य धरोनि। अवलोकिती गोविंदा। २ ।

आम्हां अवघियापासीं असे । पैल यशोदा वोसंगा दिसे।
हें स्वप्न कीं साच असे । म्हणती मानसें वेडावलीं। ३ ।
ऐशा अनेक परिच्या वेदश्रुती । वाचे वर्णावया न येती।
विठा विनवी विष्णुदासाप्रती । ऐसा यशोदेचा कान्हया । ४ ।

❀ गोंधळ ❀

४६९. त्रैलोक्य माझारी एक विठाबाई सुंदरी हो।
पुंडलिका कारणें तिष्ठत भीमातीरीं हो। १ ।
उदो बोला उदो बोला विठाबाई माउलीचा हो। ध्रु०।
मांडिला देव्हारा तुझा त्रिभुवना माझारी हो। २ ।
चौक साधियला नामीं कळस ठेविला वरी हो। ३ ।
गोंधळ्या माझारी एक पुंडलिक नेटका हो।
घातला गोंधळ विठाई दाविली तिहीं लोकां हो। ४ ।
गोंधळ घालीत गेली कैसी रावणाच्या घरा हो।
शरणागत रक्षिलें वधियलें दशशिरा हो। ५ ।
आषाढी कार्तिकी तुझा गोंधळ वाळवंटीं हो।
येती सनकादिक गरूडटके यांची दाटी हो। ६ ।
करुनी गोपाळकाला गोंधळ घाली वेणूनादीं हो।
गोपिकांसहित सवे गोपाळांची मांदी हो। ७ ।
नामयाचा विठा कैसा गोंधळी नेटका हो।
वडिलांची विठाई कुलस्वामिनी अंबिका हो। ८ ।

❀ संत गोणाईचे अभंग ❀

४७०. सुख पंढरीस पाहूं । आले भीमातीरी बहू। १ ।
प्रेमें गर्जती हरिचे दास । मागें पंढरी निवास । २ ।
मोक्ष पाईं लोळण घाली । देखोनि मुक्ताई निवाली। ३ ।
ज्ञानदेव सद्गदित। देखोनि गोणाई हांसत । ४ ।

४७१. ज्याचें दैव त्या सांगतें। मला नवल वाटतें। १ ।
एक बैसती अश्वावरी। एक चालती चरण चालीं। २ ।
एक जेविती मिष्टान्न। एका न मिळे कोरान्न। ३ ।
गोणाई म्हणे धन्य देवा। नामयाचा संचित ठेवा। ४ ।

संत गोविंदांचे अभंग/संत नामदेवांचे चरित्र

४७२. आलिंगिला नामा हृदयीं विठ्ठलें। ताट विस्तारिलें रूक्माईनें। १ ।
विठ्ठल रुक्माई तिसरा नामदेव। जेवियेले भावें तिघेजण। २ ।
जेवूनियां त्यांनी विडा तो घेतला। नामा सुखी केला पांडुरंगें। ३ ।
देव त्यास म्हणे जाहालों समाधान। घाली लोटांगण नामदेव। ४ ।
मनोरथ माझा पुरविला देवा। नित्य ऐसी सेवा घडवावी। ५ ।
ऐसी मज भाक देईं नारायणा। करावी वासना तृप्त माझी। ६ ।
विठ्ठलानें भाक दिली नामयासी। नित्य सेवा ऐसी दिधली तुज। ७ ।
ऐसें भाष्यवचन करोनी देवासी। लागला चरणांसी नामदेव। ८ ।
आज्ञा घेऊनियां नामा तो चालिला। घरासी तो आला गोंदा म्हणे। ९ ।

४७३. नामा आला घरा पुसत गोणाई। उशीर कां पाही लावियेला। १ ।
ताट जो पाहिलें रिकामें देखिलें। बोणें काय केलें पुसतसे। २ ।
नामा म्हणे बोणें देव जेवियेला। म्हणोनि लागला उशीर मज। ३ ।
बोणें कोठें देव जेवितां देखिला। त्वां दिलें पोरांला नामदेवा। ४ ।
ऐसें नित्य बोणें देशी तूं पोरासी। सोंग घेऊन येसी मजपाशीं। ५ ।
काढुनी चराट नामा टांगियेला। बहुत ताडिला गोणाईनें। ६ ।
रागें रागें त्याला अधिक अधिक मारी। मिळोनी शेजारीं सोडविला। ७ ।
आण वाहे नामा म्हणे गोणाईसी। जेविले हृषिकेशी पांडुरंग। ८ ।
नको मारूं आई दिलें नाहीं कोणा। लागत चरणा गोंदा म्हणे। ९ ।

४७४. नामयाचा नेम पाहों आदरिला। मनामध्यें केला नेम तिनें। १ ।
मनामध्यें म्हणे आणिक द्यावें बोणें। पाहावी हे खूण कैसी आहे। २ ।

एके दिवसीं बोणें दिल्हें नाम्यापाशीं। न्यावें हें देवासी म्हणे माय । ३ ।
नामा म्हणे आई जेवील हृषिकेशी । आणिक मारिसी मज काय। ४ ।
न मारी म्हणोनि बोलीली गोणाई। माथा ठेवूनि पायीं चालीयेला। ५ ।
नैवेंद्य घेऊनि गेला विटुपासीं । बैसले सुखेसी तिघेजणें । ६ ।
तिघेजणें एके ठायी ते जेविलीं । गोणाई अवचित आली तेथें । ७ ।
कवाडा आडुनी पाहात गोणाई । तिघे एकेठायीं जेविताती । ८ ।
जेवितां देखिले आली ते घरासी। साक्ष आली तिसी गोंदा म्हणे। ९ ।

४७५. साक्ष आल्यावरी कष्टी जहाली मनीं । मारिलें पापिणी नामयासी । १ ।
मारिलें म्हणोनि महा शोक करी। जेवूनियां घरी आला नामा। २ ।
नामा आला घरा पाहे मातेकडे । आनंदानें रडे गोणाबाई। ३ ।
नामा विनवित दोन्ही कर जोडोनि । लागला चरणीं गोणाईच्या । ४ ।
नामा म्हणे माते कां शोक करिसी । सांग मजपाशीं काय जाहालें। ५ ।
माता म्हणे आतां काय सांगू नाम्या। साक्ष माझ्या मना आली आजी। ६ ।
कवाडा आडून देखियेलें आम्हीं। जेवियेलां तुम्ही तिघेजण । ७ ।
व्यर्थ मी मारिलें केला जाच तुज। ऐसा भक्तराज गांजियेला। ८ ।
आतां मज देव कोपेल विठ्ठल। ऐसी माता बोले गोंदा म्हणे। ९ ।

४७६. नामयाची माता काय म्हणे देवा । मज तूं केशवा कोपूं नको। १ ।
मज कोपूं नको देवा पांडुरंगा। गोणाई गोविंदा विनवीतसे । २ ।
न कळतां देवा मारिला मी नामा। मज करीं क्षमा मायबापा। ३ ।
सर्वस्वी मी अपराधी पंढरीच्या राया। नाम्याविषयीं दया असों द्यावी। ४ ।
घातलें तयासी तिने लोटांगण । केलें समाधान विठ्ठलानें। ५ ।
नामा अलिंगिला हृदयीं मातेनें। जोडला सज्जन देव तुज । ६ ।
तुज हा जोडला पंढरीचा राव। जाहला बरवा ठाव नामदेवा। ७ ।
बहुत पूर्वपुण्य होतें तुझे गांठीं। पडली हे मिठी विठ्ठलासी । ८ ।
नामा विठ्ठलासी नाहीं द्वैतपण। धरीत चरण गोंदा म्हणे। ९ ।

४७७. विठ्ठल रूक्माई भक्त नामदेव। नित्यानित्य सद्‌भावे जेवितसे। १ ।
सेवा करितां बहु दिवस क्रमिले। नागवन आलें फार दिवसे। २ ।
कांहीं नाहीं घरीं द्रव्य आणि धन। राजाई ते म्हणे गोणाईसी। ३ ।
काय खावें आतां असो कोण परी। लाविलें दारोदारीं विठ्ठलानें। ४ ।
उपवास सोसूं किती आतां दिवस। घालू या पोरास काय आतां। ५ ।
विठ्ठलानें काहीं बरें नाहीं केलें। नामया वेडें केलें पांडुरंगें। ६ ।
वेडें करुनि आम्हां जाच तूं करिसी। पोट मारविसी मायबापा। ७ ।
किती दु:ख सोसूं आतां या शरीरीं। करीन निर्धारीं जीवघात। ८ ।
चौपोरांसहित घालीन भीमे उडी। लागेन पैलथडी गोंदा म्हणे। ९ ।

४७८. दोघेजण बाळ नारा म्हादा तान्हें। बांधियेलें तिनें मागें पुढें। १ ।
उडी ते घातली भींवरेचे डोहीं। आला लवलाही पांडुरंग। २ ।
येउनी शिरला भीवरेचे डोहीं। ओढोनी राजाई ठेवी कांठी। ३ ।
पाहे तों राजाई कांठी उभी आहे। क्रोधें बोलताहे विठ्ठलासी। ४ ।
क्रोधें म्हणे देवा कां रे जाचितोसी। लल्लाट महिशी आपटिलें। ५ ।
क्रोधें ते आणिक टाकियेली उडी। नेली पैलथडी विठ्ठलानें। ६ ।
मग ते राजाई चालिली घरासी। देखिला वाटेसी मेला सर्प। ७ ।
सर्प तो घेउनी वेगी आली घरासी। ठेवी शिजावयासी चुलीवरी। ८ ।
सर्प हा शिजला खाऊं पांचजणें। केला विचार तिनें गोंदा म्हणे। ९ ।

४७९. शिजला तो सर्प काढिलें झांकण। पाहे तो सुवर्ण तोंडावरी। १ ।
सुवर्ण देखोनि सुखी जाहाली मनीं। बाई हरिखोनी सांगे नामया। २ ।
सांगितले वर्तमान नामयापासीं। नामा म्हणे तिसी पाहूं सोने। ३ ।
सुवर्ण आणुनी ठेवियेलें पुढें। काय केलें वेडे नामा म्हणे। ४ ।
कशासाठी माझ्या स्वामीसी पीडिलें। कां गे कष्टी केलें देवराया। ५ ।
मेळविलें द्विज तया नामयानें। वांटियलें सोनें ब्राह्मणासी। ६ ।

तेव्हां राजाईनें आकांत मांडिला। नामा वेडा केला पांडुरंगें। ७ ।
सुवर्णासारखी वस्तु ते वांटिली। भुली ते घातली नामयासी। ८ ।
नामदेवा तिंने बहु जाच केला। कृपाळु पावला गोंदा म्हणे। ९ ।

४८०. जाच केला म्हणोनि चालिला श्रीहरी। भक्तांचा कैवारी पांडुरंग। १ ।
पंढरीचा वाणी झाला केशवशेट। लावियेली मूठ ढवळानंदी। २ ।
वराईची गोणी घालून त्यावरी। आणून नामयाघरी उतरली। ३ ।
पुसता तो नामा गेला अंघोळीसी। सांगे राजाईसी केशवशेट। ४ ।
धनाची हे गोणी वेंचा तुम्ही घरीं। सांगा बहुतापरी नामयासी। ५ ।
नामदेव माझा मित्र आहे सगा। केशवशेटीं सांगा दिल्ही गोणी। ६ ।
वचन सांगोनी केशवशेट गेला। नामदेव आला मंदिरासी। ७ ।
येउनी पुसत कवणाची गोणी। तुमचा मित्र वाणी केशवशेट। ८ ।
नामा पाहे तंव वराईची गोणी। दुःखी जाहला मनीं गोंदा म्हणे। ९ ।

४८१. राजाईचा संशय फेडिला मनींचा। कळला पूर्ण साचा पांडुरंग। १ ।
भावें ते राजाई म्हणे नामदेवा। सज्जन हा ठावा पांडुरंग। २ ।
विठ्ठलावांचुनी आणिक नाहीं थोर। धरिला निर्धार राजाईनें। ३ ।
विकल्प सांडुनी मन केलें शुद्ध। धरिला गोविंद मनामाजी। ४ ।
नामा ते राजाई जाहाला एकभाव। लावियेला जीव विठ्ठलपायीं। ५ ।
नारा विठा गोंदा माहादा आउबाई। त्यानीं धरिला पायी पांडुरंग। ६ ।
नामयाची दासी नामी दुसरी जनी। त्यांनी सेवा करुनी केला देव। ७ ।
एकभाव पहा लाविला विठ्ठला। त्यांनी जवळ केला पांडुरंग। ८ ।
विठ्ठलावांचोनी दुजें नाहीं मनीं। गेलें लोटांगणीं देवराया। ९ ।
ऐसा त्याचा भाव कळला देवासी। सकळ वैकुंठासी पाठविले। १० ।
अंतकाळीं नामा धरिला हृदयीं। ठेवियेलां पायीं गोंदा म्हणे। ११ ।

४८२. ऐसा नामा भक्त पूर्ण केली सेवा। उद्धरिलें जीवां संगतीच्या। १ ।
आवडला नामा देवा विठ्ठलासी। ठेवी चरणापासीं अखंडीत। २ ।
न सोडी विठ्ठल नामयासी घडी। बहु त्याची गोडी विठ्ठलासी। ३ ।
गोडी हे म्हणोनि ठेविलें चरणीं। आहे तो भजनीं नामदेव। ४ ।
ऐसा पांडुरंग भक्तांची माउली। करितो साउली मायबाप। ५ ।
नरदेहा आलिया भजावा हा देव। मनीं दुजाभाव धरूं नये। ६ ।
भजावे भजन नामयाचे परी। होय साहाकारी गोंदा म्हणे। ७ ।

४८३. भावें भक्तिवादें करावें कीर्तन। आशाबद्ध मन करूं नये। १ ।
निष्कामें करावें देवाचें कीर्तन। भय हें सांडून शरीराचें। २ ।
रणामध्यें कैसा भिडतो रणशूर। होवोनी उदार जिवावरी। ३ ।
तैसा पांडुरंगीं धरा हो निर्धार। उतरा हा पार भवसिंधू। ४ ।
सिंधू उतरोनी लावा जगढाल। पाहा तें नवल विठ्ठलाचें। ५ ।
देव जोडियेला तया काय उणें। गोंदा म्हणे मन धीट करा। ६ ।

४८४. साठीं नव लक्ष-चौऱ्याणव कोटी। बापाची हे जोडी देंई देवा। १ ।
जमान देउनी नाहीसें तूं करी। वांयां येरझारी शिणवितोसी। २ ।
आमुचे जमान देवा तुमचे पायें। तुझा कोठें आहे जमान सांगें। ३ ।
नामयाचा गोंदा बळकट धरितां झाला। विठोबा आणिला चौबारांत। ४ ।

४८५. सेज सिद्ध झाली निजा श्रीधरा। आज्ञा द्यावी लोकां जाती आपुल्या घरा। १ ।
रात्र बहुत जाहाली देवा चला मंदिरा। राहीरखुमाबाई वाट पाहाती सुंदरा। २ ।
तुम्हासमोरास देवा झाली पंढरी। विनटला चरणीं गोंदा उभी राहिला द्वारीं। ३ ।

संत महादेवांचा अभंग

४८६. यादवांचे कुळीं झोंड जे जन्मले। नाहीं ऐसें केलें मागेंपुढें। १ ।
देंई गा विठोबा आमुचें ठेवणें। लोकांचें तूं ऋण नेदों पाहासी। २ ।

आमुचे साधु आहेत सज्जन। तुमचा जमान कोठें देवा । ३ ।
नामयाचा महादा बळकट पै झाला । विठोबा आणिला चौबारांत। ४ ।

❖ संत लाडाईंचे अभंग ❖

४८७. पूर्व संबंधें मज दिधलें बापानें । शेखी काय जाणें कैसे झालें । १ ।
प्रसुतालागीं मज आणिलें कल्याणा । अंतरला राणा पंढरीचा। २ ।
मुकुंदें मजशीं थोर केला गोवा। लोटियलें भवानदी माजी । ३ ।
ऐकिला वृत्तांत सर्व झालें गुप्त। माझेंचि संचित खोटें कैसें । ४ ।
द्वादशबहात्तरीं कृष्ण त्रयोदशी । आषाढ हें मासी देवद्वारीं । ५ ।
सर्वांनी हा देह अर्पिला विठ्ठलीं। मज कां ठेविलें पापिणीसी । ६ ।
लाडाई म्हणे देह अर्पीन विठ्ठला। म्हणोनि आदरिला प्राणायाम। ७ ।

४८८. जोडोनियां पाणि करी विनवणी । धांव चक्रपाणि पांडुरंगा। १ ।
कोणा निरविलें हें नाहीं कळलें। येईं गे विठ्ठले मायबहिणी । २ ।
ऐकोनियां धांवा धांवला अनंत । शंख चक्रांकित उभा पुढें। ३ ।
उचलोनि मुकुंदा घाली वोसंगळा । सांभाळी विठ्ठला तुझा तूंची। ४ ।
देव म्हणे तुझ्या पूर्वजासी भाक। दिधली ऐक सांगतों मी। ५ ।
तुमची वंशावळी पोशीन मी सत्य। म्हणोनि कुर्वाळीत पद्म करे। ६ ।
येरी चरणावरी ठेविला माथा। कृपाळु अनंता सांभाळावें। ७ ।
ध्यानीं धरोनियां मूर्ती सबाह्य अंतरीं। आतां या उपरी न देखे कांहीं। ८ ।
लाडाई म्हणे देवा घेई हृदयांत। देवें मग गुप्त केली तेथें। ९ ।

❖ संत आऊबाईंचा अभंग ❖

४८९. शून्य साकारलें साध्यांत दिसे। आकार नासे तेथें शून्याकार दिसे। १ ।
शून्य तें सार शून्य तें सार । शून्यीं चराचर सामावलें। २ ।
नामयाची बहिण आउबाई शून्यीं सामावली। विठ्ठलीं राहिली चित्तवृत्ती। ३ ।

❖ संत लिंबाईचा अभंग ❖

४९०. तारी मज आता रखुमाईच्या कांता । पंढरीच्या नाथा मायबापा। १ ।
अनाथाचा नाथ ऐकियेले कानी । सनकादिक मुनी बोलताती । २ ।
त्याचिया वचनाचा पावोनी विश्वास। धरिली तुझी कांस पांडुरंगा । ३ ।
नामयाची लेकी लिंबाई म्हणे देवा। कृपाळू केशवा सांभाळावे। ४ ।

❖ संत विसोबा खेचरांचे अभंग ❖

४९१. जें जें असेल प्रारब्धीं। तें न चुके कर्म कधीं ।
होणारासारखी बुद्धि । कर्म रेषा प्रगटे। १ ।
न कळे पुढील होणार। भूत भविष्य हा विचार।
कर्मधर्म तदनुसार। भोगणें लागे सर्वथा। २ ।
ऐसा लिहून गेला विधाता। मग कासया करावी चिंता।
आपुलीया संचिता। कर्म रेषा प्रमाण। ३ ।
जैसें असेल आचरण । घडलें असेल पापपुण्य।
तैसे सानुकूल होतील कर्म । मान अपमान जनकरिता। ४ ।
काळ अनुकूल अथवा प्रतिकूल। परि सोडूं नये आपुलें धैर्यबळ।
अनाचारी मन केवळ। नये बाटवूं सर्वथा। ५ ।
अखंड वाणी हरिस्मरणीं। सुख विश्रांती कीर्तनीं।
खेचर विसोबा म्हणे प्राणी। मनुष्य देह दुर्लभ। ६ ।

४९२. छंदे छंदे तीर्था जासी। परि अविद्यासी न सांडिसी ।
वायां आत्मरूप कष्टविसी । तेणें न पावसी रे नित्यसुख। १ ।
ध्यान धारणा मुद्रा जप। यम नियम करिसी तप।
तेणें तुझी न चुके खेप। आराधी स्वरूप एकभावे। २ ।
परस्त्री तितुकी जाण रे माता। ऐसें मनीं मानी रे तत्वतां।
परद्रव्य येऊं देऊं नको रे चित्ता। मग गुरुनाथा सेवी तया। ३ ।

तो सांगेल मर्मखूण। तेणें तुज होईल आत्मज्ञान।
फिटेल भ्रांति देखसी निरंजन। शून्य भुवन देहामाजी। ४।
तेथून सुनीळ प्रकाशु। सोहं गर्जना रात्रंदिवसु।
आणिला राजा परम पुरुषु। भोगी रहिवासु आत्मज्ञानी। ५।
हें जरी सत्य न मानिती मनीं। ते नर पुढती येती ये जनीं।
खेचर विसा करी विनवणी। कोप न धरी रे नामया। ६।

संत परसा भागवत

परसा भागवत व नामदेव यांचा संवाद

४९३. परसा म्हणे नामयासी। अरे नामदेवा परियेसीं।
तूं तंव दवडिल्या न जासी। मनीं न लाजसी अझुनी। १।
परसा वदे नामयासी। तुझे पूर्वज माझे चरणापाशीं।
जरी तूं हरिदास झालासी। तरी याती हीनची। २।
तुवां कोठवरी काय देखिलें। नाहीं वेदशास्त्र म्हणीतलें।
एक तुजची जाणीतलें। इतुकें झालें सांगावया। ३।
आणिक सांगेन एक। तूं तर ठायींचाची वासनीक।
मातें लाविसी मौन टिळक। तेथें पाईक काय करी। ४।
तयासी त्वां कौटाल्य केलें। सहस्र वैष्णवांमाजी मुरळें ठेले।
तंव ते उमगो लागले। मग भुलले आपोआप। ५।
ऐसा तूं कवटाळिया पाहीं। तुझे पूर्वज माझे पायीं।
मन शंका धरिसी कांही। अझुनी तरी विचारीं पां। ६।
तुजसी करितां वादक। तरी हे शंकतील लोक।
तूं तंव माझाची सेवक। विष्णुदासा म्हणे परसा। ७।

४९४. यावरी नामदेव काय बोलला। आजि मनीं संतोष झाला।
शब्द पूर्वजांचा ऐकिला। आनंदें भरला सागर। १।

परसोबास म्हणे नामा । चरणतीर्थ द्यावें आम्हां ।
तुमचे चरणींचा महिमा । माझ्या पूर्वजा आतुडला। २ ।
इतुके दिवस गिवसितां पाही । परी हे व्यवस्था न पडे ठायीं ।
पूर्वज आहेत तुझे पायीं । तें म्यां आजि जाणितलें। ३ ।
तयासी आपुले चरणीं राहविलें । म्यां काय पूर्वी कर्म केलें।
त्वां मज वेगळें धरियेलें । थितें अंतरले चरण तीर्थ। ४ ।
ब्राह्मण क्षत्रिय वैश्य समस्त। हे तंव तुमच्या पायां पडत।
तया दंडवत घडत । दोष जाती तयांचे । ५ ।
ऐसें ठायींचेंच जाणतों। तरी कासया हिंडतों ।
चरण धरूनीच राहतों । विष्णुदास म्हणे नामा। ६ ।

संत परसा भागवतांचा गर्वपरिहार

४९५. परसा सांगे स्त्रियेपाशीं । अवो अपूर्व वर्तलें पंढरीसी ।
मज आणि नामयासी। झाला विवाद परस्परें । १ ।
परसा सांगे आपुली महिमा । आजि फजीत केला नामा ।
पुढती शरण आला आम्हां। सकळ जना देखतां । २ ।
आम्हीं तयासी निर्भत्सिलें । परी ते आमच्या पायीं लागले ।
काकुळती शरण आले । मग सोडिलें तयातें । ३ ।
आम्हीं साक्षात् विष्णुदास । त्यानें म्हणवावें विप्रदास ।
ऐसें असावें प्रत्यक्ष । विष्णुदास कां म्हणवी । ४ ।
तूं म्हणसी एक नामा । येर वाउगीच उपमा ।
त्यापाशीं असता परमात्मा। तरी कां आम्हा शरण येता । ५ ।
खालील पायरी तयाची जाण । वरी आम्हासी महिमान।
आमुच्या हृदयीं परमात्मा आपण। सदा जागृत वसतसे । ६ ।

धन्य धन्य माझें कुळगोत्र। नाम पावलों भागवत।
केलिया पुण्या नाहीं मीत। आणि वेदांत मी जाणें। ७।
यातिहीन विष्णुदास म्हणविती। तेणें ते नर भय पावती।
तयासी न चुके पुनरावृत्ति। विष्णुदास म्हणे परसा। ८।

४९६. यावरी काय बोलिली पतिव्रता। विनंती करितें कोपूं नका।
तुम्हासी गर्व जरी नसता। तरी घरीं भेटता परमात्मा। १।
तुम्ही ब्राह्मण पवित्र धन्य। मुखीं वेद हरीचे नाम।
वरी गर्व अवलक्षण। सकळही धर्म लोपले। २।
अमृत घातलें पाषाणावरी। वरी वरी ओला कोरडा भीतरीं।
तैसा घात तुमच्या शरीरीं। गर्वें हरि न भेटेची। ३।
गाय ते सर्वांठायीं पवित्र। परि तिची वासना अपवित्र।
तैसें तुमचें धन्य कुळगोत्र। गर्व अपवित्र सांडा जी। ४।
तुम्हासी चाड जरी हरीसी। तरी मत्सरू करूं नका नामदेवासी।
तो आलिया घरासी। हरि तुम्हासी भेटेल। ५।
आतां आदर करोनी आणाल नामा। तयासवें येईल परमात्मा।
भेट होईल तुम्हा आम्हा। त्या नामयाचेनी प्रसादें। ६।
आणखी एक अवधारीं। राउळा येत होते हरी।
नामा होता बरोबरी। अंचळ सरसावी रखुमाई। ७।
आणखी एक वृत्तांत ऐकिला। कीर्तनासी नामदेव आला।
द्वारकेचा भोपा पोळला। तो बुझाविला येथोनी। ८।
आणिकमहोदवद्वारीं कीर्तन मांडिलें। हें आंवढ्यासी वर्तलें।
देऊळ तयाकडे फिरलें। भलें नवल नामयाचे। ९।
ऐसें बोलली कमळजा। तुम्ही स्वामी मी तुमची भाजा।
गर्व सांडा जी वोजा। तरी पंढरीराज भेटेल। १०।

❀ संत परसा भागवत व संत नामदेव यांचा संवाद ❀

४९७. भूवैकुंठ जाणा क्षेत्र हे पंढरी। नांदे तेथें हरि द्वारकेचा। १ ।
तेचि गांवी असे परसा भागवत। करितसे भक्ति रुक्मिणीची। २ ।
आदिमाया जाहली ती प्रसन्न । दिला त्याकारणें परिस एक। ३ ।
लोहासी लावूनि सुवर्ण तो करी। सुखें हा संसारीं राहतसे। ४ ।
नित्य महाद्वारीं वाची रामायण। करिती श्रवण साधुसंत । ५ ।
भजन करूनि नामा येत तेथें । पुसतसे अर्थ त्याजलागीं । ६ ।
सांगा कैसी आहे लंकेची रचना । कोण कोणत्या स्थाना राहताती। ७ ।
बाबा तेचि सांगा मजलागीं खूण। बोलत प्रमाण नामा त्यासी । ८ ।
शास्त्र पाहोनियां करितो उत्तर । आणिक विचार पुसे त्यासी । ९ ।
दोघांचा संवाद होतां महाद्वारीं। विस्मय अंतरीं करिती संत। १०।
परसोबा सांगत रुक्मिणीलागून । करितो अपमान नामा माझा । ११।
ऐक माते माझी हेचि विज्ञापना। दावीं तूं रचना लंकेची हे। १२।
पाहोनियां लंका येईन मी माये। समाधान होय नामयाचें। १३।
सांगेन तयासी सकळ वृत्तांत । पुरवीं हा हेत आतां माझा। १४।
लेंकुराचे कोण पुरवील लळे। घेतली म्यां आळ तुजपाशीं। १५।
करीं माते माझें आतां समाधान। वंदीत चरण परसा तेव्हां । १६।
अवश्य म्हणोनियां दिलें तें वचन। आनंदला पूर्ण भागवत। १७।
बैसविलें तिने त्यासी हातावरी। दाविली नगरी बिभीषणाची। १८।
पाहें बापा आतां होऊनियां स्वस्थ। पुरवीं हा हेत आपुला तूं । १९।
पाहोनियां लंका आनंदला मनीं। धन्य हे करणी करत्याची। २०।
रम्य स्थळ जागा अपूर्व ते फार। होतसे गजर नामघोष । २१।
घरोघरीं होय वेद पारायण । रामनामीं मन सर्वत्रांचें । २२।
सर्व पाहोनियां लंकेची रचना। आला तो सदना बिभीषणाच्या। २३।

पाहातो तों नामा उभा कीर्तनास । गुण गात असे देवाजीचे। २४।
शरण जे गेले माझ्या पंढरीनाथा। नाहीं भय चिंता त्यांस कांहीं। २५।
विस्मय तो करी परसोबा अंतरीं। फिरला माघारीं तेथूनियां । २६।
बैसविला तेव्हां रुक्मिणीनें करीं । आणिला पंढरी क्षेत्रामाजी। २७।
समजलें तेव्हां नामया लागुनी । पुसतसे खूण तुजलागीं। २८।
परसोबा सांगत त्यासि सविस्तर । बिभीषण मंदिर कैसें असे । २९।
ऐकोनियां ऐसें न करी उत्तर । कां रे अहंकार धरिलासी । ३०।
हातीं तुझ्या आला होता चिंतामणी। कैसा तो गोफणीं लाविलासी । ३१।
कल्पवृक्ष तुझ्या अंगणी लाविला। कैसा उपडिला अभागिया । ३२।
अमृताचा घट हातासी लाधला। कैसा उलंडिला वेडिया तूं । ३३।
तैसा महाराज तोचि बिभीषण। कां नाहीं नमन केलें त्यासी। ३४।
सदोदित ज्याचे हृदयीं रामचंद्र। दुजा कां विचार धरीला तेथें। ३५।
अहंकारें मोठे मोठे नाडलेती। सांगसी त्या तूं युक्ती शास्त्राच्या ते। ३६।
तोचि अहंकार धरिलासि अझून। होईं आतां लीन संतांपायीं। ३७।
तेणें हा झडेल अंतरींचा मळ। दिसेल सकळ ब्रह्मरूप । ३८।
समजला तेव्हां परसोबा तो मनीं। न कळे करणी नामा तुझी । ३९।
गळोनियां गेला त्याचा अभिमान। झाला तेव्हां लीन संतांपायीं। ४०।
संतांची करणी असे अघटित। करी दंडवत नामदेव । ४१।

४९८. मातें डावा डोळा उजवा हे सारिखे। एक समतुके पाहे दोन्ही। १।
नांवें वेगळालीं इतकेचि जाण । परी काय केलें येणें सांग मातें। २।
नाहीं जाणत न घडे तूं कैसी माउली। म्हणवोनि देह घाली चरणावरी। ३।
वांयाविण सीण धरसी रे कासया। ऐक रे परसया सांगेन तुज । ४।
नामयाच्या खांद्यावरी ठेवानियां हात । आपण पंढरीनाथ येत होते । ५।
नामयासह ते भ्रांति पडली चित्तीं । म्हणवोनि एकांती राउळीं पुशिलें । ६।

देव गुह्य बोलिले मी तें चित्तीं ठेविलें । दुजें वरीयलें भक्तीलागीं । ७ ।
त्यापासूनि नामयाची शंका येतसे आम्हां । अखंड परमात्मा जया जवळी । ८ ।
नामयासी देखोनी लोटांगणीं जावें । दुजें न धरावे आन चित्तीं । ९ ।
इतुकें ऐकोनी परसा विनविता झाला । काय बोलियेला रुक्माईसी । १० ।
माते पांडुरंगीं मज भेट करावी । धरीन मी जीवीं चरण त्याचे । ११ ।
नेणोंची हें वर्म माझी मूढमती । मज करा विश्रांति विठ्ठलचरणीं । १२ ।
तंव ते आदिमाता सांगे परसोबासी । दैवें हें आम्हांसी दिधलें नाहीं । १३ ।
भेटवावें तुज आज्ञा नसतां मज । कोपतील सहज देवराव । १४ ।
तूं नामया विनवी निराभिमान होईं । तो दाखवील सोई देवाजीची । १५ ।
मागें होतें तें अवघेंचि विसरलों । लोटांगणीं आलों नामयासी । १६ ।
परसा म्हणे नामया तुझें बरवें गाणें । जैसें कां नाणें टांकसाळींचें । १७ ।

संत परसा भागवतांनी केलेली संत नामदेवांची स्तुति

४९९. कीर्तनाच्या वेळे अति सप्रेमेसी । प्रत्यक्ष हृषिकेशी अवतरले । १ ।
धन्य तुझें जीणें धन्य मातापिता । धन्य ते सरिता सागरेसी । २ ।
तुम्ही जातीचे ब्राह्मण मी आहें शिंपी । मज काय देतोसी उपमा येवढी । ३ ।
चरणींचा रज सेवकही संतांचा । विशेषही तुमचा आज्ञाधार । ४ ।
नाठविसी लटिकें देसी थोरपण । तुम्ही अहां ब्राह्मण आम्ही शिंपी । ५ ।
शास्त्रें पुराणें असती तुमचीये घरीं । होती निरंतरीं अध्ययनें । ६ ।
पढतमूर्ख आम्हां न कळेचि भेद । मज तो गोविंद वश्य कैंचा । ७ ।
मी तुमचा सेवकू अंगलग पाईकू । मज आहे उपदेशु तुमचाच कीं । ८ ।
धोतरें प्रक्षाळणें लाविणें पत्रावळी । तुमची उष्टावळी प्रसाद मज । ९ ।
थोरत्वातें मानोनी थोरपणें गेलों । जीवनें सांडिलों मच्छ जैसा । १० ।
करी तळमळ मज आतां सांभाळीं । भेट करीं विठ्ठलीं नामया मज । ११ ।
रखुमाईचा वर आहे तुम्हापाशीं । जाईजे तियेसी पुसावया । १२ ।

जें सांगेल तूंतें दावील केशवातें। भक्तवत्सल जेथें तेथें असे। १३।
रखुमाईनें मज सांगितली मात। तुझीया खांद्या हात श्रीहरिचा। १४।
तो दाखवील तूंतें सांगेल केशवातें। माझी आण त्यातें घालोनियां। १५।
पूर्वी प्रसन्न मज नागनाथीं झाला। मस्तकीं ठेविला हात तेणें। १६।
तेंचि रूप पाहीं धरोनियां राहीं। शंका न धरीं कांहीं आण माझी। १७।
मागें एक नाम बोलिलों उत्तर। तेणें तुझें जिव्हार दुखविलें। १८।
पूर्वज पायातळीं बोलिलों ब्रीदावळी। एकाएकी आकळी बुद्धि ठेली। १९।
रामचरणीं शिळा उद्धरिली पहातां। ते नेली तत्काळतां परलोकासी। २०।
तैसा मी पाषाण नुद्धरशील जाण। खंती करसी तरी आण विठोबाची। २१।
भुजंग चाली तो नामयानें दाविला। तंव येरू गेला धरावया। २२।
परसा पळे कैसा लागला पाठीं। परतोनी पाहे दृष्टीं तो अदृश्य झाला। २३।
ज्ञानी ज्ञानदेव ध्यानीं नामदेव। भक्ति चांगदेव पुढारले। २४।
या तिन्ही मूर्ती एकचि पैं असती। यांची कांहीं भ्रांति न धरावी। २५।
परसा म्हणे जैसी सरिता सागरीं। तैसे ते श्रीहरि मिळोनी गेले। २६।

५००. परसा म्हणे नामया मी तुज देखिलें। प्रत्यक्ष विठ्ठलें ऐसें जाण। १।
तूंच तूं विठ्ठल तूंच तूं विठ्ठल। हाचि सत्य बोल जाण आम्हा। २।
तुवां पदें केलीं राउळें सांगितलीं। येरीं कवित्वे केलीं आपुल्या मतें। ३।
तूं शिंपी नामा आम्ही उत्तम याती। वायां अहंमती पडलों देखा। ४।
आम्ही एक आपुले दृष्टीनें देखीले। देवभक्त झाले दोन्ही एक रूप। ५।
तुझें नाम जपतां महा पातकें जाती। तेणें होय मुक्ति म्हणे परसा। ६।

५०१. कवित्वापरीस कवित्व आगळें पैं आहे। परि ते न कळे सोय नामयाची। १।
नाम बरवें नामदेव बरवा। एकत्व बरवा परमात्मा। २।
दुधावरली साय तें मी वाणूं काय। तैसें गाणें गाय नामदेव। ३।
नामा तोची कुडी केशव तोची देव। तेथील अनुभव परसा म्हणे। ४।

५०२. इंद्रनीळ तनु प्रसन्न वदन। दशन दीप्ति जाण हिरयाचे । १ ।
अडोनिया सरा पाहूं या गोपाळ । डोळियां सुकाळ होईल आजी। २ ।
कंठी वैजयंती नयन पुंजाळती । आरत्या ओवाळीती गोपबाळा। ३ ।
काळासी अटक योगियाचें हीत। परसा भागवत जवळी उभा। ४ ।

५०३. कविरस वाटोनी क्षीरीस हिंगाची फोडणी । भक्तीवीण आळवणी तैसी केंवी रुचे । १ ।
तैसें रसाळ अमृत नामयाचें गीत। अनुभवी जाणत तेथींची गोडी। २ ।
दुधा तुपाची वाटी लावोनियां ओठी। कांजी तयापोटीं केंवि रुचे। ३ ।
धायवरी जेवीजे तुपेसी क्षीरीं। त्यावरी भाकरी नाचण्याची। ४ ।
तैसें केशवाचें प्रेम नामदेव जाणे। तेथील अनुभव परसा म्हणे । ५ ।

५०४. केशव परीसता नामा परिसविता । तयाचिया चित्ता एक आला। १ ।
कायसी आम्हीं केलीं बापुडीं। नामयाची घडी एक नये। २ ।
धिग् धिग् जीवित्व वायां गेलें। नामया फावलें परसा म्हणे। ३ ।

५०५. गंगातीरीं तप तुवां काय केलें। योगिया सरीसें फळ लाधलें। १ ।
नामयारे तुवां कोणें योगें साधिलें। निजरूप ठाकलें परब्रह्म। २ ।
अवघ्या जन्मीं दशमी दिंडी आणि जागरण । तेणे प्रेमें लाधले चरण केशवाचे। ३ ।
मज पाहतां स्वमीकाजीं वेंचलासी। करवतीं धारातीर्थे नाहलासी। ४ ।
जती पद देवोनी द्रवपण पावलें। केशवराजें मज कांहीं नाहीं वंचिलें। ५ ।
नामा आणि केशव एकची जाणावे । परसा भागवत बोलिला स्वभावें। ६ ।

५०६. तुम्ही गावें तेंचि आम्ही अंतरीं घ्यावें । म्हणोनी स्वभावें भावाभाव नाहीं येथें। १ ।
आम्ही तुम्ही कांही नाहीं बा वेगळे। ऐसा खेळे मेळे दिवस चारी। २ ।
जाणें तें न चुके अपकीर्ति कायसी। नामा परसोबासी विनवीतसे। ३ ।

५०७. टाळ मांदळीं नाहीं चाड। नाम गोड विठोबाचें। १ ।
वाहो टाळिया नाचों बागडें । गावों नामें गोड विठोबाची। २ ।
परसा म्हणे येर अवघी उपाधी। नाम गातां सिद्धि होईल रोकडी। ३ ।

५०८. अणुमाजीं राम रेणुमाजीं राम। तृणकाष्टीं राम वर्ततसे। १ ।
बाहेरी भीतरीं राम चराचरीं। विश्वीं विश्वाकारीं वर्ततसे। २ ।
रामेंविण स्थळ रितेंचि पैं नाहीं। वर्ते सर्वांठायीं रामींराम। ३ ।
परसा भागवत कायावाचामनें। श्रीरामावाचून अन्य नेणें। ४ ।

५०९. पैल मेळारे कवणाचा। नामा येतो केशवाचा। १ ।
ब्रीद दिसतें अंबरीं। गरुड टके याच्या परी। २ ।
परसा येतो लोटांगणीं। नामा लागला त्याचे चरणीं। ३ ।

५१०. कृतायुगीं नामा प्रल्हाद पैं झाला। स्तंभी अवतरला नारायण। १ ।
त्रेतायुगीं नामा अंगज रुपि असे। रामचंद्रें त्यासी आलिंगिला। २ ।
धन्य तो नामा धन्य तो नामा। पढिये पुरुषोत्तमा जीवाहुनी। ३ ।
द्वापारीं नामा उद्धव गहन। नारायण क्षण न विसंबे। ४ ।
कलियुगीं नामा संत साकार। न कळे तो पार ब्रह्मादिकां। ५ ।
चहूं युगीं नामा वेगळा नाहीं झाला। म्हणवुनी पुरला नारायण। ६ ।
विष्णुदास नामा केशवीं रंगला। देव आत्मा झाला म्हणें परसा। ७ ।

५११. नामदेव नामदेव। धरा भाव दृढ हा। १ ।
देव सांगे वैष्णवासी। नका यासी विसंबू। २ ।
रिद्धि सिद्धि लोटांगणी। अहर्निशी तिष्टती। ३ ।
म्हणे परिसा भागवत। देवे मात सांगितली। ४ ।

श्री पंढरीत दिंडी श्री नामदेव मंदिराचे द्वारांत येते तेव्हा वरील अभंग म्हणतात

नामदेव जनाबाई। नामदेव जनाबाई। नामदेव जनाबाई
नामदेव जनाबाई। नामदेव जनाबाई।

❀ समकालीन व उत्तरकालीन संतांना भावलेले संत नामदेव दर्शन ❀

परमानंदे हरी परीपूर्ण लोटला। मुक्ताई फावला प्रेम पान्हा। १ ।
चांगयाचे मुखी घालीत कवळ। आपण गोपाळ दयासिंधु। २ ।
दिधले ते घेई परिपूर्ण होई। सप्रेमाचे डोही संतजन। ३ ।
नामया विठया नारया लाधले। गोणाई फावले अखंडित। ४ ।
राही रखुमाई कुरवंड्या करिती। जीवे ओवाळीती नामयासी। ५ ।
निवृत्ती खेचर ज्ञानदेव हरी। सोपान झडकरी बोलविला। ६ ।

–संत निवृत्तिनाथ

कवण स्तुति करूं कवणिया वाचे। ओघ संकल्पाचे गिळिले चित्ते। १ ।
मन हे झाले मुकें। मन हे झाले मुकें।
अनुभवाचे हे सुखे हेलावले। २ ।
दृष्टीचे पहाणे परतले मागुती। राहिली निवांत नेत्रपाती। ३ ।
म्हणे गोरा कुंभार मौन्य सुख घ्यावे। जीवे ओवाळावे नामयासी। ४ ।

– संत गोरोबा

धन्य धन्य नामदेव। माझा निरसला भेव। १ ।
विठ्ठल मंत्र त्रिअक्षरी। खूण सांगितली निर्धारी। २ ।
ठेवोनी माथा हात। दिले माझे हित। ३ ।
दावियेले तारूं। चोखा म्हणे माझा गुरु। ४ ।
आजि सोनियाचा दिवस धन्य झाला। प्रत्यक्ष भेटला नामदेव।
चोखा म्हणे माझा धन्य गुरुराव। दाखविला देव हृदयी माझ्या।

– संत चोखोबा

जन्मता पांडुरंगे जिव्हेवरी लिहिले। शतकोटि अभंग कवित्व रचिले। १ ।
जय जयाजी भक्तराया जिवलगा नामया। आरती ओवाळितां चित्त पालटे काया। २ ।

– संत परिसा भागवत

भक्तांमाजी अग्रगणी तूंचि ऐकसी मनी।
वैकुंठीच्या ध्वजा आणिल्या भुतळा लागोनी । १ ।
जयजयाजी महाराजा जिवलगा नामया । आरती करितां चित्त रंगले पाया। २ ।
- संत सेना महाराज

दख्खनम्याने नामा दरजी अनुका बंदा विट्ठल है ।
और सेवा कछु नहि जाने अंदर भीतर केशव है।
- संत कबीर

भीमा किनारे ठाडे कटपर। रखे कर जिन्हें नामा दरजी नाम पुकारे।
केशव भयो तन में।
-भक्त कमाल

पंढरपूर नगर छे ऐक, तेमा नामो सोडू विशेक। नामदेवने हरिसु प्रीत।
- संत नरसी मेहता

म्हाँरे नैणाँ आगे रहाजोजी, श्याम गोविंद ।टेक।
दास कबीर घर वालद जो लाया, नामदेव की छान छबन्द।
- संत मीराबाई

नामदेव कबीर त्रिलोचन, सधना, सेन तरै ।
कह रविदास सूनौ रे संतो हरिजीव ते समै सरै।
-संत रैदास

जेहि घर नामा कबीरा, पहुँचे करि तनमन धीरा।
अतिही सूछिम होय, जाई मिले ब्रहतकूं सोई।
- रामभक्त तुलसीदास

नामा छीबा कबीरु जुलाहा पूरे गुरते पाइ।
- गुरु नानकदेव

नामदेव कबीर जुलाहौ जन रैदास तिरै।
दादू बेगि बार नहिं लागौ, हरिसों सबै सरै।

- भक्त दादू दयाळ

नामा कबीर सु कौन थे कुन राँका बाँका।
भगति समानी सब धरनि तजि कुल काना का।

- भक्त रज्जबजी

जैसे नामा कबीरजी यौं साधु कहाया।
आदि अंत लौ आई कै राम नाम समाया।

- स्वामी सुन्दरदास

नामा छींबा कबीर जुलाहा पूरे गुर ते गति पाई।
ब्रह्म के बेते सबदु पछाणहि हउमैं जारति गवाई।
सुर नर तिन की वाणी गावहि कोई न मेरे भाई।

- गुरु अमरदास

धन्य धन्य नामदेव। सर्व वैष्णवांचा राव।
प्रत्यक्ष दाविली प्रचीत। वाळुवंटी परीस सत्य।
धन्य धन्य नामदेवा। एका जनार्दना चरणी ठेवा।
लडिवाळ नामा विठोबाचा दास। तयाचे चरणांस दंडवत।
भक्तशिरोमणी लाडका डिंगर। आवडता फार विठोबाचा।

- संत एकनाथ

नामदेवे केले स्वप्नामाजी जागे। सवे पांडुरंगे येऊनियां। १।
सांगितले काम करावे कवित्व। वाउगे निमित्य बोलों नको। २।
नामदेवापायी तुकया स्वप्नी भेटी। प्रसाद हा पोटी राहिलासे। ३।

ापियाचा पोर एक खेळिया नामा । तेणे विठ्ठल बसवंत केला रे।
ापुल्या सवंगडिया शिकवुनी घाई । तेणे सतत फड जागविला रे।
कें घाई खेळतां तो न चुकेचि कोठें। तया संत जन मानवले रे।

ागद्गुरु तुकोबारायानी, संत नामदेवांनी एकट्यानी आपल्या सवंगड्यांसह ातत फड पद्धतीने सांप्रदाय काटेकोरपणे जतन केल्याचे इथे नोंदले आहे. ापली अभंगवाणी हा संत नामदेवांचा प्रसाद आहे आणि ती ामदेवांचे आज्ञेने प्रगट झाली आहे असेही महाराज या अभंगात म्हणतात.

–संत तुकोबाराय

ागद्गुरु तुका अवतार नामयाचा। सांप्रदाय सकळांचा येथोनियां।

- संत निळोबाराय

श्री महाराज हे संत नामदेवांचाच अवतार होते असे संत निळोबाराय इथे कथन करतात.

श्री महाराजांचे नातू संत गोपाळबाबा हे ही महाराज हे संत नामदेवांचे अवतार होते असे कथन करतात. तसेच महाराजांचे रूपात अवतार घेणेस संत नामदेवांना देवांनीच आज्ञा केली असेही लिहितात.

द्रायणी तटी देहु पुण्य क्षेत्र। केले सुखापात्र कुळ जेणे।
ो हा माझा प्राणसखा निरंतर। भक्त विश्वंभर देखिला की।
ाचे कुळी माझा निज भक्त निधान। बोल्होबा गुणरत्न प्रगटला।
ाचे पोटी जन्म नामया तूं घेई। संकल्प हा नेई सिद्धी माझा।
ी जी म्हणे मान्य केले देवराया। संतोष नामया आज्ञा करिता।
ोल्होबा जनक कनकाई माता। गर्भा त्यांच्या येता नामा झाला।
सा आशीर्वाद देता नारायण। नामा म्हणे मान्य केले स्वामी।
सा तो तुकया नामया अंतरी। प्रगटला हरि इच्छा मात्रे।

- संत गोपाळ बाबा

माझी मज आली रोकडी प्रचित। होऊनि फजित दुःख पावे। १ ।
कांही द्वेष त्याचा करितां अंतरी। व्यथा या शरीरी बहुत झाली। २ ।
ज्ञानेश्वरे मज केला उपकार। स्वप्नीं सविस्तर सांगितले। ३ ।
तुका सर्वा श्रेष्ठ प्रिय आम्हां थोर। कां जो अवतार नामयाचा। ४ ।
त्याची तुज कांही घडली रे निंदा। म्हणोनी हे बाधा जडली तुज। ५ ।

- संत रामेश्वर भट

संत ज्ञानदेवांनी संत रामेश्वरांना स्वप्नांत संत तुकोबाराय हे संत नामदेवांचे अवतार असल्याचे सांगितले. हे विशेष.

श्री नारदमुनिचें जे सुमहद्व्रत तेंचि नामदेवाचे।
याने प्रसिद्ध केले विठ्ठल हे भव्य नाम देवाचे।
भक्तिप्रताप लोकी अत्यद्भुत याचि नामदेवाचा।
परमप्रिय भक्तसखा की आम्हां आप्तकाम देवाचा।

कविवर्य मोरोपंतांनीही नामदेव-तुकाराम हे एकच असलेले प्रतिपादले आहे.

धन्य तोचि नामा ज्ञानदेव पाही ।

- संत सोपानदेव

गोविंद गोविंद संगी नामदेऊ मनू लिजा।

- संत धन्नाजाट

नामदेवे हात चोखियाचे शिरी।

- संत बंका महार

॥ संत नामदेवाय नमः ॥

कीर्तनं नर्तनानंदम्, प्रज्वलीतं ज्ञानदीपम् ।
भक्ती भावेश्वरं वंदे नामदेवं पुनः पुनः ॥

॥ संत नामदेवस्तव: ॥

भक्त रत्नं संतवर्यं भक्तिमार्गप्रबोधकम् ।
विठ्ठलांघ्रिरतं वन्दे नामदेवं पुन: पुन: ।१।
पंढरीक्षेत्रमाहात्म्यं येन लोके प्रचारितम् ।
कीर्तनाद्यगुरुं वन्दे नामदेवं पुन: पुन: ।२।
अभंगरचना यस्य भक्तिरसपरिप्लुता ।
पीयूषेण समादिव्या नामदेवं नमामि तम् ।३।
तत्त्वज्ञानैकनिष्ठोऽपि भक्तिप्रेम्णातु शैशवम् ।
स्वीकृतं येन वात्स्यल्यात् नामदेवं नमामि तम् ।४।
कीर्तने नृत्यमालम्ब्य ज्ञानदीपं प्रकाशित: ।
येन ज्ञानेश्वरसखं नामदेवं नमामि तम् ।५।
प्रल्हादोऽभूत कृते यस्तु त्रेतायां अंगदस्मृत: ।
द्वापरे चोद्धव:साक्षात् नामदेवं नमामि तम् ।६।
योगादपि वरिष्ठं तं नामदेवं नमाम्यहम् ।७।
यो वै पंचनदप्रान्ते विठ्ठलख्यातिमुक्तवान् ।
धर्मे संरक्षिता लोका नामदेवं नमामि तं ।८।
याचे त्वां परमोदारं दामेश जनवत्सल ।
वरदानंदहृदये ज्ञान भक्तिं विवर्धय ।९।

- स्वामी वरदानंद भारती

संत नामदेव महाराज यांच्या अभंगांचा वर्णानुक्रम

संत नामदेव महाराज यांच्या हिंदी अभंगांचा वर्णानुक्रम

संत नामदेव महाराज यांच्या हिंदी अभंगांचा वर्णानुक्रम

अभंग — अभंगांक

संत जनाबाई यांच्या अभंगांचा वर्णानुक्रम

संत जनाबाई यांच्या अभंगांचा वर्णानुक्रम

संत नारायण यांचे अभंग